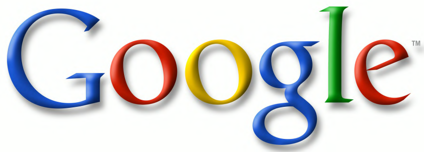
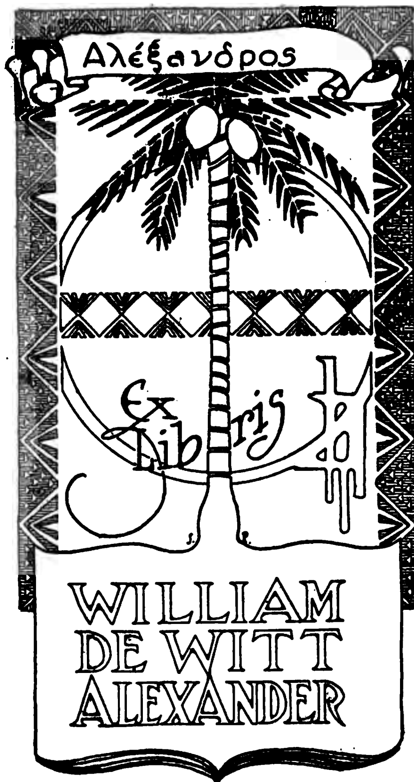

Αλέξανδρος
Ex Libris
WILLIAM DE WITT ALEXANDER

W. D. Alexander.

New Testament in Fijian

AI VOLA

NI

VEIYALAYALATI VOU

NI

NODA TURAGA KEI NA NODAI VAKABULA

KO JISU KRAISITI.

SA TABAKI MAI LODONI.

1853.

W. M. WATTS, CROWN COURT, TEMPLE BAR.

A NODRAI VOLA E RA SA VOLA NAI VOLA NI VEIYALAYALATI VOU SA VAKAOQO:

A KOSIPELI I MACIU.

A WASE I.

Sa tukuna ko Maciu na kawa i Jisu, 1—17. *Sa qai tukuna ni sa sucu ko Jisu me vaka na nodra vosa na profita eliu,* 18—25.

AI vola ni kawa i Jisu Kraisiti,
na luve i Tevita, na luve i
Eparaama.
2 A tama i Aisake ko Eparaama;
a tama i Jekope ko Aisake; a
tama i Juta kei iratou na tuakana
kei na tacina ko Jekope;
3 A tama i Feresa kei Sera ko
Juta, a tinadrau ko Cema; a tama i Eseroma ko Feresa; a tama
i Erama ko Eseroma;
4 A tama i Aminatape ko Erama; a tama i Naasoni ko Aminatape; a tama i Salimoni ko
Naasoni;
5 A tama i Poasa ko Salimoni, a
tinana ko Reape; a tama i Opeta
ko Poasa, a tinana ko Ruca; a
tama i Jesi ko Opeta;
6 A tama i Tevita na tui ni vanua ko Jesi; a tama i Solomoni
ko Tevita na tui ni vanua, a tinana
ko koya *e rau a veiwatini* kei Yuraia *eliu*;
7 A tama i Ropoama ko Solomoni; a tama i Apaia ko Ropoama; a tama i Esa ko Apaia;
8 A tama i Josafata ko Esa; a
tama i Jorama ko Josafata; a
tama i Usaia ko Jorama;
9 A tama i Jocama ko Usaia; a
tama i Easa ko Jocama; a tama i
Esikaia ko Easa;
10 A tama i Manasa ko Esikaia;
a tama i Emoni ko Manasa; a tama i Josaia ko Emoni;
11 A tama i Jekonaia ko Josaia
kei iratou na tacina; e ratou sa
donuya na gauna ka ra kauti kina
ki Papiloni:
12 Ni ra sa kau dina ki Papiloni,
sa qai sucu ko Saliceeli, a tamana
ko Jekonaia; a tama i Seropepeli
ko Saliceeli;
13 A tama i Apiuta ko Seropepeli; a tama i Ilaiakima ko Apiuta; a tama i Esuri ko Ilaiakima;
14 A tama i Setoke ko Esuri; a
tama i Ekima ko Setoke; a tama
i Ilaiuta ko Ekima;
15 A tama i Eliesa ko Ilaiuta; a
tama i Matacani ko Eliesa; a tama
i Jekope ko Matacani;
16 Ia ko Jekope na tama i
Josefa na wati i Meri, o koya sa
sucu mai vua ko Jisu, o koya sa
vakatoka ko Kraisiti.
17 Ai tabatamata kecega sa vakatekivu vata kei Eparaama ka yaco
vei Tevita nai tabatamata e tinikava; *ai tabatamata kecega* sa
vakatekivu vata kei Tevita ka
yacova na gauna e ra kauti kina
ki Papiloni e tinikava nai tabatamata; *ai tabatamata kecega* sa
vakatekivu vata kei na gauna e ra
kauti kina ki Papiloni ka yaco
vua na Mesaia e tinikava nai tabatamata.
18 ¶ A sa vakaoqo na sucu i Jisu
Kraisiti: sa soli mada eliu ko
Meri na tinana vei Josefa me watina, a rau sa sega mada ni veiyacovi, a sa votu na nona bukete
mai vua na Yalo Tabu.
19 A sa tamata yalododonu ko
Josefa na watina, a sa sega ni via
vakasesevotuna, a sa nanuma ga
me biuta vuni yani.
20 Ni sa vakananuma tiko ga na
ka oqori, raica, sa dua na agilose
ni Turaga sa rairai mai vua e na
tadra, ka kaya, Josefa, na luve i
Tevita, kakua ni rere ni kauta vei
iko na watimu ko Meri: ni sa
tubu mai vua na Yalo Tabu na ka
sa kunekune vua.
21 Ena sucu mai vua na gone-

atagane, o na vakatoka na yacana
ko JISU: ni sai koya ga oqo ena
vakabulai ira na nona tamata mai
na nodrai valavala ca.
22 Ni sa yaco kecega na ka oqo,
sa vakayacori kina na vosa ni
Turaga sa tukuna na profita, ka
kaya,
23 Raica, ena bukete na gone-
alewa, ena sucu mai vua na gone-
atagane, e ra na vakatoka na
yacana ko Imanueli, a kenai bale-
bale, *Sa tiko* vata kei keda na Kalou.
24 Ni sa qai tu cake tale mai na
moce ko Josefa sa laki kitaka me
vaka na ka sa kaya vua na agi-
lose ni Turaga, a sa kauta vua na
watina:
25 A rau sa sega mada ni vei-
kilai ka malua me sucu mada eliu
na nona ulumatua na goneatagane;
a sa vakatoka na yacana ko JISU.

A WASE II.

Ni sa sucu ko Jisu sa lako mai cake eso na tamata vuku me ra roqo-roqo vua. A sa kidroa ko Erota kei ira kecega na kai Jeruselema; a sa vereti Jisu ko Erota me vaka-matea, 1—12. *Sa qai kaya na agilose ni Kalou vei Josefa me dro-taki rau na veitinani ki Ijipita, a sa mokuti ira na goneatagane lalai mai Pecelema ko Erota ni sa nakita me vakamatei Jisu,* 13—18. *Sa qai mate ko Erota a sa lesu tale ki Jutia ko Josefa kei rau na veiti-nani,* 19—23.

IA ni sa sucu oti ko Jisu mai
Pecelema e Jutia e na gauna
sa turaga levu kina ko Erota,
raica, eso na tamata vuku mai
cake e ra sa lako mai ki Jeruse-
lema,
2 A ra sa kaya, Evei ko koya na
Tui Jutia sa qai sucu? ni keitou
a raica na nona kalokalo mai
cake, a keitou sa lako mai me
cuva vua.
3 Ni sa rogoca ko Erota na tu-
raga levu, sa kidroa, kei ira vata
kaya na kai Jeruselema kecega.
4 Ni sa vakasoqoni ira vata na
bete levu kei ira na nodra vuni-
vola na tamata, sa tarogi ira ko
koya se vei na yasana ena sucu
kina na Mesaia.
5 A ra sa kaya vua, Mai Pece-
lema e Jutia: ni sa vola vakakina
na profita, *ka kaya,*
6 O iko Pecelema, e na yasa i
Juta, o sa sega ni lailai sara vei ira
kecega na veikoro e Juta: ni na
lako mai vei iko na Turaga: o
koya ena lewai ira na noqu tamata
na Isireli.
7 A sa qai kacivi ira lo na tamata
vuku ko Erota, a sa taroga matua
vei ira na gauna sa rairai kina na
kalokalo.
8 A sa talai ira ki Pecelema, ka
kaya, Dou laki vakasaqara matua
sara na gone lailai; ni dou sa
kunea, tukuna mai vei au, meu
lako meu cuva talega vua.
9 Ni ra sa rogoca na turaga levu,
e ra sa lako; ka raica, a kalokalo,
e ra sa raica mai cake, sa liutaki
ira, a sa laki tu vakadua ni sa do-
nuya na tikina sa koto kina na
gone lailai.
10 Ni ra sa raica na kalokalo, e
ra sa rekitaka e na reki vakalevu
sara.
11 ¶ Ni ra sa tadu ki vale, e ra
sa raica na gone lailai kei Meri na
tinana, a ra sa cuva, ka masu
vua: a ra sa dolava na nodra kato
kamunaga, a ra sa vakacabora
vua na *nodrai* loloma; a koula,
kei na laipeno, kei na mura.
12 Ni sa vakasala vei ira na
Kalou e na tadra me ra kakua ni
lako tale vei Erota, e ra sa lesu
tale ki na nodra vanua e na sala
tani.
13 Ni ra sa lako tani, raica, sa
rairai mai vei Josefa e dua na
agilose ni Turaga e na tadra, ka
kaya, Tu cake, mo kauta na gone
lailai kei tinana, ka dro ki Ijipita,
ka tiko mada kina ka malua meu
tukuna *tale* mada vei iko: ni na
vakasaqara na gone lailai ko
Erota me vakamatea.
14 Sa qai tu cake ko koya, ka

kauta na gone lailai kei tinana e
na bogi, ka lako ki Ijipita:
15 A sa tiko ga kina ka malua
me mate mada ko Erota: a sa va-
kayacori vakakina na vosa ni Tu-
raga sa tukuna na profita, ka
kaya, Au a kaciva na luvequ mai
Ijipita.
16 ¶ Ia ni sa qai raica ko Erota,
e ra sa vakaisini koya ko ira na
tamata vuku, sa cudru vakalevu
sara kina, a sa talaki yani, me
vakamatei ira kecega na gonea-
tagane lalai e ra sa tiko mai Pe-
celema, kei na kena yasana kece-
ga, o ira e ra yabaki rua kei ira e
ra lalai sobu, a sa wiliki mai na
siga sa tarogi ira matua kina na
tamata vuku.
17 A sa qai vakayacori na ka sa
vosataka ko Jeremaia na profita,
ka kaya,
18 E dua na domo mai Rema sa
rorogo, a qoqolou, kei na tagi,
kei na somate levu, sa tagicaka
na luvena ko Rejeli, a sa sega ni
via vakacegui, ni ra sa tawa kune.
19 ¶ Ia ni sa qai mate sara ko
Erota, raica, e dua na agilose ni
Turaga sa rairai vei Josefa mai
Ijipita e na tadra,
20 Ka kaya, Tu cake, mo kauta
na gone lailai kei tinana, ka lako
ki na nodra vanua na Isireli: ni
ra sa mate ko ira sa vakasaqara
na gone lailai me ra vakamatea.
21 A sa qai tu cake ko koya, a
sa kauta na gone lailai kei tinana,
a sa yaco ki na nodra vanua na
Isireli.
22 Ia ni sa rogoca ni sa turaga
levu mai Jutia ko Akileo nai so-
somi kei tamana ko Erota, sa rere
ni lako kina: ni sa vakasala vua
na Kalou e na tadra, sa lesu kina
ki na yasa i Kalili:
23 A sa laki tiko vakadua mai na
koro na yacana ko Nasara: a sa
vakayacori kina na ka e ra sa vo-
sataka ko ira na profita, Ena va-
katokai me kai Nasara.

A WASE III.

Sa talai ko Joni me papitaisotaki ira na tamata sa veivutuni ka tukuni Jisu vei ira, 1—4. *Sa lewe levu na kai Jutia sa papitaiso,* 5—12. *Sa qai laki papitaiso vua ko Jisu, a sa oti sa lako mai vei koya na Yalo Tabu, a sa vakatusai koya talega ko Tamana,* 13—17.

ENA gauna ko ya sa tadu mai
ko Joni na Papitaiso, ka dau-
vunau eloma ni veico mai Jutia,
2 Ka kaya, Dou veivutuni: ni
sa lekai yaco na matanitu ko lo-
malagi.
3 O koya oqo sa vosa kina ko
Aisea na profita, ka kaya, E dua
na domo sa kacikaci eloma ni
veico, Dou caramaka na sala ni
Turaga, cakava me dodonu na
nona salatu.
4 O koya oqo ko Joni sa vakai-
sulu e na vuti ni kamili, kei na
wa ni nonai sulu e tolona na wa
kuli ni manumanu; kei na kena
kakana na vodre kei na meli ni
veikau.
5 A sa lako yani vua ko Jeruse-
lema, kei Jutia kecega, kei ira e ra
sa tiko voleka ki Jotani,
6 A ra sa papitaiso vua ki Jo-
tani, a ra sa vakatusa na nodrai
valavala ca.
7 ¶ Ia ni sa raica ko koya e ra
sa lewe vuqa na Farasi kei na Sa-
tusi sa lako mai ki na nona papi-
taiso, sa kaya vei ira, A kawa ni
gata, o cei sa vakatakila vei kemu-
dou mo dou dro tani mai na cudru
sa voleka mai?
8 O koya oqo mo dou vuataka
kina na vua ni veivutuni e yaga:
9 Dou kakua ni nanuma me kaya
e na lomamudou, A tama i kei-
mami ko Eparaama: niu sa kaya
vei kemudou, e rawarawa vua na
Kalou me vakatubura na veivatu
oqo me ra luve i Eparaama.
10 Ia na matau sa no ga edaidai
ki na vu ni kau; e na vuku ni ka
oqo sa ta laivi kina na veikau ya-
dua sa sega ni vuataka na vua vi-
naka, ka biu ki na bukawaqa.

11 E dina kau sa papitaisotaki
kemudou e na wai ni dou sa qai
veivutuni: ia ko koya ena muri
au mai sa levu cake vei kei rau, au
sa sega ni yaga meu colata na no-
nai vava; ena papitaisotaki kemu-
dou ko koya e na Yalo Tabu kei
na bukawaqa:
12 *Sa taura* na nonai sivi ni sila
na ligana, ena vakasavasavataka
sara na nona sila, ena binia vata
na vua ni nona sila ki na lololo:
ka vakama na qana e na buka-
waqa e tawa bokoci rawa.
13 ¶ Sa qai lako mai ko Jisu
mai Kalili ki Jotani vei Joni, me
papitaiso vua.
14 A sa via tarova ko Joni, ka
kaya, Sa yaga vei au meu papi-
taiso vei iko, o sa lako *vakacava*
mai vei au?
15 A sa vosa ko Jisu ka kaya vua,
Mo vosota ga *me vakaoqo* edai-
dai; ni sa kilikili kei keda me da
vakabauta nai valavala dodonu
kecega. Sa qai vosota ko *Joni.*
16 Ia ko Jisu, ni sa papitaiso oti,
sa cabe vakasauri mai na wai: ka
raica, sa tawase mai vua na loma-
lagi, a sa raica ko koya na Yalo
ni Kalou sa lako sobu mai me
vaka na ruve, a sa mai ro toka
vua:
17 Ka raica, sa dua na vosa mai
lomalagi, sa kaya, O koya oqo na
noqu Gone ni toko, au sa daureki-
taka vakalevu.

A WASE IV.

Sa dauveretaki Jisu na tevoro, a sa qaravi koya na agilose, 1—11. *Sa biu ki na vale ni veivesu ko Joni a sa laki tiko mai Kapeniuma ko Jisu,* 12—16. *Sa dauvunau ko Jisu, a sa digitaki iratou ko Pita kei Adriu, kei Jemesa kei Joni me ratou nonai talatala,* 17—22. *Sa veilakoyaki ko Jisu me vunau ka vakabulai ira na mate,* 23—25.

SA qai kauti Jisu cake na Yalo
Tabu ki na veikau me dauve-
retaki koya na tevoro.
2 A sa lolo ko koya e na siga e
vasagavulu kei na bogi e vasaga-
vulu, a sa qai viakana.
3 Sa qai lako mai vei koya na
dauvere, ka kaya, Kevaka ko sa
Gone ni Kalou, mo kaya mada me
tubu me buli madrai na veivatu oqo.
4 A sa vosa ko *Jisu* ka kaya, Sa
vola *vakaoqo,* Ena sega ni bula
duaduaga na tamata e na madrai,
aya e na vosa vakaaduaga sa lako
mai na gusu ni Kalou.
5 Sa qai kauti koya na tevoro ki
na koro tabu, ka vakatikora e na
taba ni vale ni soro ecake,
6 A sa kaya vua, Kevaka ko sa
Gone ni Kalou, mo rikai savu
sobu kira: ni sa vola *vakaoqo,*
Ena vakarota ko koya vei ira na
nona agilose e na vukumu: e ra
na keveti iko cake e na ligadra, de
tavutu na yavamu e na vatu, e na
siga eso.
7 Sa qai kaya vua ko Jisu, Sa
vola talega *vakaoqo,* Kakua ni
dauvakatovolea vakaca na Turaga
na nomu Kalou.
8 Sa qai kauti koya tale na tevo-
ro ki na ulunivanua cecere sara, a
sa vakatakila vei koya na mata-
nitu vakaaduaga e vuravura, kei
na nodrai ukuuku;
9 A sa kaya vua, A ka kecega
oqori kau na solia vei iko, ke-
vaka ko na cuva sobu ka masu
vei au.
10 Sa qai kaya vua ko Jisu, Mo
lako tani Setani, ni sa vola, O na
masu vua na Turaga na nomu Ka-
lou, o koya ga ko na qarava.
11 Sa qai laivi koya na tevoro,
ka raica, eso na agilose e ra sa
lako mai ka qaravi koya.
12 ¶ Ni sa rogoca ko Jisu sa biu
ki na vale ni veivesu ko Joni, sa
lesu tale ki Kalili;
13 A sa laivi Nasara, a sa laki
tiko vakadua mai Kapeniuma, o
koya sa tu e na baravi, e na yasa i
Sepuloni kei Nafitalai:
14 A sa vakayacori kina na ka sa
vosataka ko Aisea na profita, ka
kaya,
15 A vanua ko Sepuloni, kei na

vanua ko Nafitalai, e na sala ni
waitui, e na bati i Jotani, o Kalili
na vanua ni iceni,
16 O ira na tamata ka tiko e na
butobuto sa qai raica na rarama
levu; o ira ka tiko e na yasa ni
mate kei na kena yaloyalo, sa qai
cadra cake vei ira na rarama.
17 ¶ Sa qai vakatekivu ko Jisu
me dauvunau, ka kaya, Dou vei-
vutuni: ni sa voleka ni yaco na
matanitu ko lomalagi.
18 ¶ A sa gade voleka ki na
waitui i Kalili ko Jisu, a sa raica
na veitacini e le rua, o Saimoni sa
vakatokai ko Pita, kei Adriu na
tacina, e rau sa viritaka na lawa
vau ki na waitui: ni rau sa gone-
dau.
19 A sa kaya vei rau ko koya,
Drau muri au, au na cakavi ke-
mudrau mo drau gonedau ni ta-
mata.
20 A rau sa biuta sarani na no-
drau lawa, ka muri koya.
21 A sa lako tani mai vaka ki
liu, a sa raica tale e le rua na vei-
tacini, ko Jemesa na luve i Sepeti,
kei Joni na tacina, e ratou *sa tiko*
vata kei Sepeti na tamadrau e na
waqa, a rau sa oneva na nodratou
lawa; a sa kacivi rau ko koya.
22 A rau sa biuta sarani na waqa
kei na tamadrau, ka muri koya.
23 ¶ A sa veilakoyaki ko Jisu e
Kalili kecega, a sa vakavulici *ira* e
na nodra vale ni lotu, a sa vunau-
taka nai rogorogo vinaka ni ma-
tanitu, a sa vakabulai ira na tamata
vakaaduaga sa mate kei ira sa
malumalumu.
24 A sa kauta na kenai rogorogo
ki Siria kecega: a ra sa kauti ira
kecega vua sa tauvi mate, ko ira
sa tauvi ira na mate tani eso, kei
ira sa yaluma, kei ira sa curumi
ira na tevoro, kei ira sa tauvi ira
na mate ni vula, kei na sautani-
nini; a sa vakabulai ira ko koya.
25 A ra sa lewe vuqa sa muri
koya mai Kalili, kei Tikapolo, kei
Jeruselema, kei Jutia, kei na bati i
Jotani.

A WASE V.

Sa vakatakila ko Jisu na ka eso sa kalougata kina na tamata, 1—12. *Sa vakavulici ira na nona tamata me ra yaga, me ra vaka na masima kei na rarama kei vuravura, me rairai na nodrai valavala vinaka me vaka na koro sa toka e na ulunivanua, kei na cina sa tu e nai tutunicina,* 13—16. *Sa lako mai ko Jisu me vakadinadina na vunau makawa: Sa kaya kina ko koya, a tamata sa daucudrucudru walega sa daulaba, o koya sa domona na alewa sa dauyalewa. E tabu me veibiu na veiwatini, e tabu na vavakini vakailasu, kei na ruru, kei na dauveisausaumitaki na ca, kei na cati ira na noda meca; E dodonu vei ira na luve ni Kalou me ra vakataki koya na Tamadra,* 17—48.

NI sa raica na le vuqa ko koya,
sa cabe ki na ulunivanua, ni
sa tiko sobu, sa lako mai vei koya
na nona tisaipeli:
2 A sa dalaga na gusuna, ka va-
kavulici ira, ka kaya,
3 Sa kalougata ko ira sa yaloma-
lumalumu: ni sa nodra na mata-
nitu ko lomalagi.
4 Sa kalougata ko ira sa dautagi:
ni ra na vakacegui.
5 Sa kalougata ko ira sa yaloma-
lua: ni ra na rawata na vanua.
6 Sa kalougata ko ira sa viaka-
nia ka viagunuva na yalododonu:
ni ra na vakamamautaki.
7 Sa kalougata ko ira e daulo-
loma: ni ra na lomani.
8 Sa kalougata ko ira sa yalosa-
vasava: ni ra na raica na Kalou.
9 Sa kalougata ko ira sa dauta-
taro: ni ra na vakatokai na luve
ni Kalou.
10 Sa kalougata ko ira e ra sa
vakacacani e na vuku ni valavala
dodonu: ni sa nodra na matanitu
ko lomalagi.
11 Dou sa kalougata, ni sa vaka-
sewasewani kemudou na tamata e
na vukuqu, ka vakacacani *kemu-
dou,* ka vosa vakacacataki kemu-
dou vakailasu e na ka kecega e ca.

12 Dou reki, ka marau vakalevu
sara kina: ni sa levu na nomu-
doui sau mai lomalagi; ni sa vaka-
oqo na nodra vakacacani ira na
profita sa bula eliu vei kemudou.
13 ¶ Oi kemudou na masima kei
vuravura. Ia kevaka sa seavu mai
na masima na kena tuituina, ena
vakatuituinataki tale e na cava?
sa qai sega ni yaga e na dua na
ka, me biu ga ki tautuba, me butu-
raka sobu na tamata.
14 Oi kemudou na rarama kei
vuravura. Ia na koro sa tara toka
e na ulunivanua e dredre me tabo-
naki rawa.
15 Sa sega tale na tamata sa va-
kacaudreva na cina, me viritu
eruku ni kato, e na kenai tutu ga;
me sa cinavi ira kecega sa tiko e
vale.
16 Me caudre vakakina na no-
mudou rarama e na matadra na
tamata, me ra raica kina na no-
mudoui valavala vinaka, me ra va-
kavinavinaka vua na Tamamudou
sa tiko mai lomalagi.
17 ¶ Dou kakua ni vakasama kau
sa lako mai me vakaotia na vunau,
kei *nai vakavuvuli* ni profita; au
sa sega ni lako mai me vakaotia,
me vakayacora dina ga.
18 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, Ena oti mada ko lomalagi kei
vuravura, ena sega ni oti tani mai
na vunau e dua na tiki ni vosa, se
dua na gau ni tiki ni vosa, ena yaco
mada kecega.
19 O koya oqo ena vakatokai ki-
na me lailai sara e na matanitu ko
lomalagi, o koya yadua ena talai-
dredre ki na dua na tikina lailai ni
vunau oqo, ka vakavuvuli vaka-
kina vei ira na tamata: ia ko koya
ena vakabauta kece, ka vakavu-
vuli *vakakina*, ena vakatokai me
levu e na matanitu ko lomalagi.
20 Niu sa kaya vei kemudou,
Kevaka dou na sega ni uasivi vei
ira na vunivola kei ira na Farasi e
nai valavala dodonu, dou na sega
sara ni curu ki na matanitu ko
lomalagi.
21 ¶ Dou sa rogoca e ra sa kaya
eliu, O kakua ni laba; o koya ena
laba ena turisautaki koya na mata-
veilewai:
22 Ia kau sa kaya vei kemudou,
O koya sa cudru walega vua na
wekana ena turisautaki koya na
mataveilewai *lailai;* ia ko koya ena
kaya vua na wekana, O sa lialia,
ena turisautaki koya na matavei-
lewai levu; ia ko koya ena kaya,
O sa vosa levu, ena turisautaki e
na bukawaqa mai eli.
23 Ia kevaka ko sa kauta mai
na nomui madrali ki nai tutuni-
madrali, a sa qai nanuma sa cu-
druvi iko na wekamu e na ka eso;
24 Laiva tu mada yani na nomui
madrali e na mata ni tutunima-
drali, mo lako; mo drau veivina-
kati mada eliu kei na wekamu, mo
qai lako mai ka vakacabora na
nomui madrali.
25 Kusa rawa mo drau veivina-
kati kaya sa cudruvi iko, ni drau
sa lako vata kaya e na gau ni sala;
de soli iko ko koya sa cudruvi *iko*
vua na dauveilewai, ka soli iko na
dauveilewai vua nai talatala, o na
qai biu ki na vale ni veivesu.
26 E dina kau sa kaya vei iko,
o na sega sara ni lako tale mai
kina, o na sauma kece sara mada
nai lavo.
27 ¶ Dou sa rogoca, e ra sa kaya
eliu, O kakua ni dauyalewa:
28 Ia kau sa kaya vei kemudou,
O koya ena raica *walega* na alewa
me domona, sa dauyalewa e lo-
mana.
29 Ia kevaka sa vakacalai iko
na matamu imatau, vutia tani, ka
biuta tani vei iko: ni sa yaga vei
iko me yali laivi e dua na tikimu,
me kakua ni biu ki eli na yagomu
kecega.
30 Kevaka sa vakacalai iko na
ligamu imatau, muduka tani, ka
biuta tani vei iko: ni sa yaga vei
iko me yali laivi e dua na tikimu,
me kakua ni biu ki eli na yagomu
kecega.
31 Sa kaya talega eliu, O koya sa

biuta tani na watina, e dodonu me
solia vua nai vola ni veibiu:
32 Ia kau sa kaya vei kemudou,
O koya sa biuta na watina, sa sega
ni dauyatagane, sa cakavi koya
me dauyatagane; o koya e rau
laki veiwatini kaya sa biu, sa dau-
yalewa.
33 ¶ E dua tale na ka dou sa ro-
goca, e ra sa kaya eliu, O kakua
ni vavakini vakailasu, o na cakava
vua na Turaga na nomu vavakini:
34 Ia kau sa kaya vei kemudou,
Dou kakua sara ni vavakini *wa-
lega*; kakua ki lomalagi; ai tiko-
tiko vakaturaga ni Kalou ko ya:
35 Se ki vuravura; oqo nai tutu-
niyavana; se ki Jeruselema; oqo
na koro ni Turaga levu sara.
36 O kakua ni vavakini ki na
ulumu, ni ko sa sega ni cakava
rawa e dua na drauna me vula-
vula se loaloa.
37 Me vaka *walega* oqo na no-
mudou vosa, Ia, ia; E sega, e sega:
kevaka e levu cake mai *na vosa* sa
tubu mai na ca.
38 ¶ Dou sa rogoca ni sa kaya
eliu, Ai sau ni mata na mata, ai sau
ni bati na bati.
39 Ia kau sa kaya vei kemudou,
Dou kakua ni veisausaumitaka na
ca; kevaka e dua sa sabica na ba-
lumu imatau, gole talega vua na
balumu kadua.
40 Kevaka e dua sa via kauti iko
vei ira na mataveilewai, ka kauta
tani na nomui curucuru, laiva me
kauta tani talega na nomui tutuvi.
41 Kevaka e dua sa vakasaura-
rataki iko mo drau lako vata kaya
e dua na maili, lako vata kaya
talega na kenai ka rua.
42 Solia vua sa mai kerekere vei
iko, kakua ni vuki *rubu* tani vua
sa kerekere vei iko.
43 ¶ Dou sa rogoca e ra sa kaya
talega, O na lomani ira na nomu
lewe ni koro, ka cati ira na nomu
meca.
44 Ia kau sa kaya vei kemudou,
Lomani ira na nomudou meca,
vosa vinaka vei ira sa rukaki ke-
mudou, caka vinaka vei ira sa cati
kemudou, ka sorovaki ira sa va-
kalialiai kemudou, ka vakacacani
kemudou;
45 Mo dou luve i Tamamudou sa
tiko mai lomalagi; ni sa vakaca-
dra ko koya na nona siga vei ira
na tamata ca kei ira na tamata vina-
ka, a sa vakatauca mai na uca vei
ira na tamata yalododonu kei ira
na tamata tawa yalododonu.
46 Kevaka dou lomani ira *dua-
duaga* sa lomani kemudou, a cava
na ka ena *kenai* sau vei kemu-
dou? e ra sa cakacaka vakaoqo na
pupilikani se segai?
47 Kevaka dou veikidavaki dua-
duaga vei ira na wekamudou, a
cava dou cakava mo dou uasivi
kina *vei ira na tamata tani*? e ra
sa cakacaka vakaoqo na pupili-
kani se segai?
48 O koya oqo mo dou yalovi-
naka sara kina, me vaka sa ya-
lovinaka sara na Tamamudou sa
tiko mai lomalagi.

A WASE VI.

Sa vakatakila ko Jisu na ka eso sa tarovi keda me dredre ni da yalosavasava kina. E dua, ni da sa kitaka nai valavala ni lotu me dokai keda kina na tamata, 1—18. *E dua tale, ni da sa dauloloma ki na ka vakavuravura. E dua tale ni da sa nuiqawaqawa e na vuku ni noda bula, kei na keda kakana, kei na nodai sulu. E vinaka me da gumatua e na lotu ka vakararavi vua na Tamada mai lomalagi,* 19—34.

DOU raici kemudou vinaka do
dou kitaka na nomudoui lo-
loma e na matadra na tamata, me
ra raici kemudou kina; kevaka e
vakaoqo, ena sega na nomudoui sau
mai vua na Tamamudou sa tiko
mai lomalagi.
2 Ni ko sa kitaka na *nomui* lolo-
ma, kakua ni uvuca na davui e ma-
tamu, me vaka e ra daukitaka na
dauveivakaisini e na vale ni soro
kei na gau ni sala, me dokai ira na

tamata. E dina kau sa kaya vei
kemudou, Sa tu ga vei ira na no-
drai sau.
3 Ia ko iko, ni ko sa kitaka na
nomui loloma, me kakua ni kila
na ligamu imawi na ka sa kitaka
na ligamu imatau:
4 Me vuni kina na nomui lolo-
ma: ena sauma votu vei iko na
Tamamu sa raica na ka evuni.
5 ¶ Ni ko sa masu, mo kakua ni
vakai ira na dauveivakaisini: ni
ra sa digitaka na vale ni lotu kei
na tutu ni sala me ra tu kina me
masu, me raici ira kina na tamata.
E dina kau sa kaya vei kemudou,
Sa tu ga vei ira na nodrai sau.
6 O iko, ni ko sa masu, curu ki
na nomu yasana vuni, ni ko sa so-
gota oti na nomu katuba, masu
vua na Tamamu sa tiko vuni; ia
na Tamamu sa raica na ka evuni
ena sauma votu vei iko.
7 Ni dou sa masu; kakua ni vosa
balabalavu walega, me vakai ira na
iceni; ni ra sa nanuma e ra na ro-
goci e na vuku ni ra sa vosa ba-
labalavu.
8 Dou kakua ni vakai ira: ni sa
kila makawa na Tamamudou na
ka sa yaga vei kemudou, dou sa
qai masu walega vua emuri.
9 O koya oqo mo dou masu kina
vakaoqo: Tama i keitou mai lo-
malagi, me vakarokorokotaki na
yacamu.
10 Me yaco na nomu lewa. Me
caka na nomu veitalia e vuravura,
me vaka mai lomalagi.
11 Solia mai kivei keitou na ka-
kana e yaga e na siga oqo.
12 Kakua ni cudruvi keitou e na
neitoui valavala ca, me vaka kei-
tou sa sega ni cudruvi ira sai vala-
vala ca vei keitou.
13 Kakua ni laivi keitou ki na
dauvere, vakabulai keitou mai na
ca: Ni sa nomu na lewa, kei na
kaukaua, kei na vakavinavinaka,
e sega ni oti. Emeni.
14 Kevaka dou sega ni cudruvi
ira na tamata sai valavala ca *vei
kemudou*, ena sega talega ni cu-
druvi kemudou na Tamamudou
vakalomalagi:
15 Ia kevaka dou na cudruvi ira
na tamata sai valavala ca *vei ke-
mudou*, ena cudruvi kemudou ta-
lega e na nomudoui valavala ca na
Tamamudou.
16 ¶ Ni dou sa lolo, kakua ni
vakaveveku mata, me vakai ira
na dauveivakaisini; ni ra sa ca-
kava vakatani na matadra, me
rairai vei ira na tamata na nodra
lolo. E dina kau sa kaya vei ke-
mudou, Sa tu ga vei ira na nodrai
sau.
17 O iko, ni ko sa lolo, lumuta
na ulumu, ka tavoya na matamu;
18 Me kakua ni rairai vei ira na
tamata na nomu lolo, vua ga na
Tamamu sa tiko vuni: ia na Ta-
mamu, sa raica na ka evuni, ena
sauma votu vei iko.
19 ¶ Dou kakua ni kumunavata
na nomudou yau e vuravura, e
dauvakacacana kina na sarasara
kei na veveka, a sa ravabasuka
kina na daubutako ka butakoca:
20 Ia mo dou kumunavata ga na
nomudou yau mai lomalagi, sa
sega ni vakacacana kina na sara-
sara se na veveka, ena sega ni ra-
vabasuka kina na daubutako me
butakoca:
21 Ia na vanua e tiko kina na
nomudou yau, ena tiko talega kina
na yalomudou.
22 A cina ni yagomu na mata-
mu; kevaka e vinaka na matamu,
ena rarama kina na yagomu ke-
cega.
23 Ia kevaka e ca na matamu,
ena butobuto kina na yagomu ke-
cega. Kevaka ena butobuto na
rarama sa tu e lomamu, ena va-
kaevei na levu ni butobuto ko ya!
24 ¶ Sa sega e dua na tamata sa
qarava rawa na turaga e lewe rua;
ena cata e dua, ka lomana e dua;
ena kabita vua e dua, ka loma
vakatani vua e dua. Dou sa sega
ni qarava rawa na Kalou kei na
yau.
25 O koya oqo kau sa kaya kina

vei kemudou, Mo dou kakua ni
nuiqawaqawa e na vuku ni nomu-
dou bula, e na ka mo dou kania,
se na ka mo dou gunuva; se na
vuku ni yagomudou, e na ka mo
dou vakaisulu kina. Ni sa ka levu
na bula, ia na kakana na ka lailai
se segai? a yagoda talega na ka
levu, a ka lailai nai sulu se segai?

26 Raica na manumanu ni loma-
lagi; e ra sa sega ni kaburaka, se
musuka, se kumunavata ki na lo-
lolo; a sa vakani ira na Tamamu-
dou vakalomalagi. Dou sa sega
beka ni yaga vakalevu cake vei
ira?

27 Se ko cei vei kemudou ni sa
nuiqawaqawa tiko sa rawata me
vakuria vakalailai ga na siga ni
nona bula?

28 Ia dou sa nuiqawaqawa vaka-
cava e na vuku ni sulu? Dou va-
kananuma matua na se ni viavia
ni veikau, e ra sa tubu vakaevei; e
ra sa sega ni daucakacaka, e ra sa
sega ni dautali:

29 Ia kau sa kaya vei kemudou,
O Solomoni e na nonai ukuuku
kecega sa sega ni vakaisulu me
vaka e dua vei ira oqo.

30 Ia ko ya na co walega ni vei-
kau, sa tu ga edaidai, e na biu ki
na lovo e na sabogibogi, a sa va-
kaisulutaka vakaoqori na Kalou,
ena sega *ni vakaisulutaki* kemu-
dou vakalevu cake, oi kemudou sa
lailai na nomudou vakabauta?

31 O koya oqo mo dou kakua ni
nuiqawaqawa kina, ka kaya, A
cava eda na kania? A cava eda
na gunuva? se, Da na vakaisulu
beka e na cava?

32 (Ni sa dauvakasaqara na ka
kecega oqori ko ira na iceni:) a sa
kila talega na Tamamudou vaka-
lomalagi ni sa yaga vei kemudou
na ka kecega oqori.

33 Ia dou vakasaqara mada eliu
na matanitu ni Kalou, kei na nona
yalododonu: ena qai vakaikuri-
taki vei kemudou na ka kecega
oqo.

34 O koya oqo mo dou kakua ni
nuiqawaqawa kina e na vuku ni
sabogibogi; ena nuiqawaqawa na
sabogibogi e na vuku ni kena ka.
Sa rauta na veisiga na kena ca.

A WASE VII.

Sa vakatakila ko Jisu e ca me da lewai ira na tamata eso, ka sega ni lewai keda, e ca talega me da vakavuvuli vakailoa. E vinaka me da daumasu vua na Kalou; kai valavala dodonu vei ira na tamata kecega, 1—12. *E vinaka me da gumatua me da curu ki na matanikoro qiqo ka lako e na sala rabailailai: Me da qarauni keda talega mai na dauveivakavulici vakailasu,* 13—20. *Me da kakua ni vakatokai walega eda lotu me da muria sara na vosa ni Kalou me da vakataki koya na tamata vuku sa tara na nona vale e na dela ni vatu,* 21—29.

DOU kakua ni lewa vakailoa,
do dou lewai kina.

2 Ia na lewa dou na kitaka, dou
na lewai vakakina: kei nai vaka-
rau dou na vakarauta kina, ena
vakarauti talega kina vei kemu-
dou.

3 Se vakaevei oqo, ni ko sa raica
na malamala e na mata ni weka-
mu, ia na kau levu *sa coba tu* e
matamu ko sa sega ni nanuma?

4 Se ko laki vosa vakaevei vua
na wekamu, Laiva meu vutia ma-
da na malamalamai na matamu;
ka raica, *sa coba tu* e matamu na
kau levu?

5 O iko na dauveivakaisini, mo
vutia mada na kau levu mai na
matamu; o na qai raica vinaka
me vutia na malamala mai na
mata ni wekamu.

6 ¶ Kakua ni solia na ka tabu vei
ira na koli, se biuta na nomudou
mataniciva e matadra na vuaka,
de ra buturaka e yavadra, ka sau-
maki mai ka basuraki kemudou.

7 ¶ Dou kerekere, ena soli vei ke-
mudou; dou vakasaqara, dou na
kunea; dou tukituki, ena dola vei
kemudou:

8 O koya yadua sa kerekere sa
rawata; o koya yadua sa vakasa-
qara sa kunea; ena dola vua sa
tukituki.
9 Se ko cei mada vei kemudou
na tamata, kevaka e kere madrai
na luvena, ena solia vua na vatu?
10 Se kere ika, ena solia vua na
gata?
11 Oi kemudou dou sa yalo ca,
ia dou sa kila ga me solia na ka
vinaka vei ira na nomudou gone,
ena vakatanievei na Tamamudou
mai lomalagi, ena sega ni solia va-
kalevu sara na ka vinaka vei ira sa
kerekere vua?
12 Oqori talega, a ka vakaadu-
aga dou sa vinakata me ra kitaka
vei kemudou na tamata, dou ki-
taka vakakina vei ira; oqori *na
vu* ni vunau kei *nai vakavuvuli* ni
profita.
13 ¶ Dou curu ki na matanikoro
qiqo: ni sa lalaga na matanikoro,
ka rabailevu na sala, sa basika ki
na rusa, a ra lewe vuqa sa curu
kina;
14 Ni sa qiqo na matanikoro, ka
rabailailai na sala, sa basika ki na
bula, a ra sa lewe lailai sa kunea.
15 ¶ Dou raici ira vinaka nai va-
kavuvuli vakailasu, e ra sa lako
mai vei kemudou ka vakaisulu e
na kuli ni sipi, a ra sa wolifa dau-
kata e na lomadra.
16 Dou na kilai ira e na vuadra.
Se dua na tamata sa laki vetia na
vua ni vaini mai na veiwa vaka-
votona, se na lolo mai na sone?
17 Sa vakakina ni sa vuataka na
vua vinaka na kau vinaka; a sa
vuataka na vua ca na kau ca.
18 E sega na kau vinaka me
vuataka rawa na vua ca, se na
kau ca me vuataka rawa na vua
vinaka.
19 Ia na kau vakaaduaga sa sega
ni vuataka na vua vinaka sa ta
laivi, ka biu ki na bukawaqa.
20 E dina ya, ni dou na kilai ira
e na vuadra.
21 ¶ Ena sega ni curu ki na mata-
nitu ko lomalagi, ko ira yaduaga
sa kaya vei au, Turaga, Turaga; o
koya duaduaga sa cakava na loma
i Tamaqu sa tiko mai lomalagi.
22 E ra na lewe vuqa e ra na
kaya vei au e na siga ko ya, Tu-
raga, Turaga, keimami a sega ni
vakavuvuli e na yacamu ne? ka
vakasavi ira na tevoro e na yaca-
mu? ka kitaka vakavuqa na ca-
kamana levu e na yacamu?
23 Ia ka u na qai kaya vei ira, Au
sa sega ni kilai kemudou; dou
lako tani vei au, oi kemudou sa
dau kitaka nai valavala ca.
24 ¶ O koya yadua ena rogoca na
noqu vosa oqo, ka laki cakava,
kau na vakatautauvatataka kei na
tamata vuku, sa laki tara na nona
vale e na dela ni vatu:
25 A sa tau mai na uca, ka lako
mai na waluvu, ka liwa na cagi,
ka roba na vale ko ya; a sa sega
ni bale: ni sa kena yavu na vatu.
26 O koya yadua sa rogoca na
noqu vosa oqo, ka sega ni laki
cakava, ena tautauvata kei na ta-
mata lialia, sa laki tara na nona
vale e na dela ni nuku:
27 A sa tau mai na uca, ka lako
mai na waluvu, ka liwa na cagi,
ka roba na vale ko ya; a sa bale
kina: ia na ka levu na kena bale.
28 ¶ A sa yaco, ni sa tinia vaka-
oqo ko Jisu na nona vosa, e ra sa
kidacala sara na lewe vuqa e na
nonai vakavuvuli:
29 Ni sa vakavulici ira vakau-
kaua vakai koya, a sa sega ni va-
kai ira na vunivola.

A WASE VIII.

Sa vakabula na vukavuka ko Jisu, kei na nona tamata na turaga ni valu, kei na vugo i Pita, 1—17. *Sa qai vakatakila vei ira na nona tisaipeli nai valavala ni tamata sa muri koya,* 18—27. *Sa qai vunauca na wai-tui; a sa vakasavi ira na tevoro mai na yago ni tamata,* 28—34.

NI sa lako sobu mai na uluni-
vanua ko koya, sa lewe vuqa
na tamata sa muri koya.

2 Ka raica, sa dua na tamata
vukavuka sa lako mai *vua*, a sa
cuva vua, ka kaya, Turaga, keva-
ka ko sa vinakata, ko sa vakasa-
vasavataki au rawa.
3 A sa dodoka na ligana ko Jisu,
ka tarai koya, ka kaya, Au sa vi-
nakata; mo savasava mai. A sa
qai savasava vakasauri na nona
vukavuka.
4 A sa kaya vua ko Jisu, Raica
mo kakua ni tukuna vua e dua na
tamata *na ka oqo;* mo lako ga,
ka vakatakilai iko vua na bete,
ka vakacabora nai madrali sa vosa
kina ko Mosese, mei vakatakila-
kila vei ira.
5 ¶ Ni sa curu ko *Jisu* ki Ke-
peniuma, sa lako mai vua e dua na
turaga ni valu, ka masuta,
6 Ka kaya, Turaga, e dua na
noqu tamata sa davo mai neitou
sa mate e na paralasi, a sa yaluma
vakalevu sara.
7 A sa kaya vua ko Jisu, Au na
laki vakabulai koya.
8 Sa qai vosa na turaga ni valu,
ka kaya, Turaga, au sa sega ni
yaga mo curu ki na noqu vale: mo
cavuta walega na vosa, ena bula
kina na noqu tamata.
9 Oi au ga na turaga lailai, au sa
lewai ira na tamatai valu eso: au
sa vosa vua na tamata oqo, Mo
lakani, a sa lakani; vei koya tale
e dua, Mo lako mai, a sa lako
mai; *au vosa* vua na noqu tamata,
Kitaka oqori, a sa kitaka.
10 Ni sa rogoca ko Jisu, sa ki-
dacala, a sa kaya vei ira sa
muri *koya*, E dina kau sa kaya
vei kemudou, au sa tawa kunea e
dua na vakabauta me vakaoqo
na kena levu, sa sega vei ira na
Isireli.
11 Au sa kaya talega vei kemu-
dou, e ra na lewe vuqa e ra na
lako mai cake mai ra talega, me
ra tiko sobu vata kei Eparaama, kei
Aisake, kei Jekope, e na matanitu
ko lomalagi.
12 Ia ko ira na gone ni matanitu
e ra na biu ki na butobuto etau-
tuba; e ra na dautagi kina ka va-
kasequruquru na batidra.
13 Sa qai kaya vua na turaga ni
valu ko Jisu, Mo lako ga; me
vaka na nomu vakabauta, me yaco
vakakina vei iko. A sa bula na
nona tamata e na tiki ni siga ko
ya.
14 ¶ A sa lako ko Jisu ki na
vale i Pita, a sa raica na vugo i
Pita sa davo, ka tauva na kata-
kata.
15 A sa tara na ligana ko koya,
a sa takali vua na nona katakata:
a sa tu cake ko koya, ka qaravi
ira.
16 ¶ Ni sa yakavi mai, e ra sa
kauta mai vei koya e lewe vuqa sa
curumi ira na tevoro: a sa vaka-
savi ira na tevoro e na *nona* vosa,
a sa vakabulai ira kecega sa tauvi
mate:
17 O koya oqo sa vakayacori kina
na ka sa vosataka na profita ko
Aisea, ka kaya, O koya ga sa la-
veta vua na noda malumalumu, ka
colata na noda mate.
18 ¶ Ni sa raica ko Jisu e ra
sa lewe vuqa sa vakavolivoliti
koya, sa kaya me lako ki tai kadua.
19 A sa dua na vunivola sa lako
mai, ka kaya vua, Turaga, au na
muri iko ki na veivanua ko na
lako kina.
20 Sa kaya vua ko Jisu, Sa tu ga
vei ira na fokise na nodra qara, kei
na nodrai roro na manumanu ni
lomalagi; ia na Luve ni tamata sa
sega na nona tikina me vakadavori
kina na uluna.
21 Sa dua tale na nona tisaipeli
sa kaya vua, Turaga, laivi au meu
lako mada meu buluti tamaqu.
22 A sa kaya vua ko Jisu, Mo
muri au; ka laiva na mate me ra
buluta nodra mate.
23 ¶ A sa vodoka e dua na waqa
ko koya, a ra sa muri koya na no-
na tisaipeli.
24 Ka raica, sa tubu na cava levu
e na wasa liwa, a sa ubia kina na
waqa na biau: a sa moce ko koya.
25 Sa qai lako mai vua na nona

tisaipeli, ka vakayadrata, ka kaya,
Turaga, vakabulai kedatou: eda-
tou sa mate sara.
26 A sa kaya ko koya vei ira,
Dou sa rere e na vuku ni cava, sa
lailai na nomudou vakabauta? Sa
qai tu cake ko koya, a sa vunauca
na cagi kei na waitui; a sa maravu
vakalevu kina.
27 A ra sa kidacala na tamata,
ka kaya, E vakaevei nai valavala
ni tamata oqo, ni sa talairawarawa
vua na cagi kei na waitui!
28 ¶ Ni sa tadu ki tai kadua ki
na vanua ni kai Kerekesa, sa veitata
kaya e lewe rua sa curumi rau na
tevoro, e rau sa lako mai nai bulu-
bulu, a rau sa yalocudrucudru
sara, a sa sega na tamata sa lako
rawa kina e na sala ko ya.
29 Ka raica, e ra sa qoqolou *ko
ira na tevoro*, ka kaya, A cava ko
mai kitaka vei keimami, Jisu, na
Luve ni Kalou? o sa lako beka
mai me vakararawataki keimami,
ia ka sa bera ni yaco dina na *nei-
mami* siga?
30 A sa tu vakayawa na qele ni
vuaka e le vuqa e ra sa vakani.
31 A ra sa vakamasuti koya ko
ira na tevoro, ka kaya, Kevaka
ko sa vakasavi keimami, laiva ga
me keimami curuma na qele ni
vuaka.
32 A sa kaya ko koya vei ira,
Dou lako ga. A ra sa lako tani sara,
a ra sa curuma na qele ni vuaka;
ka raica, sa dro sara na qele ni vua-
ka kecega ka rikai savu ki loma ni
waitui, a ra sa mate eloma ni wai.
33 Sa qai dro ko ira sa vakani
ira, a ra sa lako ki na koro, a ra
sa tukuna na ka kecega, kei na ka
sa yaco vei rau sa curumi rau na
tevoro.
34 Ka raica, e ra sa lako mai na
lewe ni koro me ra veitata kei
Jisu: a ra sa qai raica, e ra sa ma-
suta, me lako tani yani e na nodra
vanua.

A WASE IX.

*Sa vakatakila na nona kaukaua ko
Jisu ni sa vakabula na mate,* 1—8.
*Sa kacivi Maciu me nonai talatala.
Sa kana vata kei ira na tamatai
valavala ca,* 9—13. *Sa vakata-
kila na ka e ra sa sega ni lolo kina
na nona tisaipeli e na gauna ko ya,*
14—17. *Sa qai vakabula na turi-
drabalavu, kei na alewa sa mate
sara, kei na mataboko, kei na galu,*
18—35. *A sa vakavulici ira na
nona tamata me ra daumasu me
lewe vuqa nai talatala,* 36—38.

A SA vodo ko koya ki na dua na
waqa, ka lako yani, ka yaco
ki na nona koro.
2 Ka raica, e ra sa kauta mai vua
e dua na tamata sa tauvi paralasi,
sa davo e *nonai* mocemoce: ni sa
raica ko Jisu na nodra vakabauta,
sa kaya vua na paralasi; Mo lo-
mavinaka, na luvequ; o na sega
ni cudruvi e na nomui valavala
ca.
3 Ka raica, eso na vunivola sa
vosa lo vakai ira, *ka kaya*, O koya
oqo sa vosa vakacaçataka na Ka-
lou.
4 A sa kila na nodra nanuma ko
Jisu ka kaya, A cava dou sa na-
numa vakaca kina e na lomamu-
dou?
5 A cava vei rau e rawarawa, me
kaya, O na sega ni cudruvi e na
nomui valavala ca; se me kaya,
Mo tu cake, ka lako voli?
6 Ia mo dou kila kina sa rawata
na Luve ni tamata e vuravura me
kaya, me kakua ni cudruvi ira sai
valavala ca, (sa qai kaya ko koya
vua na paralasi,) Mo tu cake,
mo kauta na nomui mocemoce, mo
lako ki nomu vale.
7 A sa tu cake ko koya, ka lako
ki nona vale.
8 Ni ra sa raica ko ira na le vu-
qa, e ra sa kidacala, ka vakavina-
vinaka vua na Kalou, ni sa solia
ko koya na kaukaua vakaoqo vei
ira na tamata.
9 ¶ A sa lako tani ko Jisu mai

na tikina ko ya, ka raica sa dua na
tamata, ko Maciu na yacana, sa
tiko e na vale ni pupilikani: a sa
kaya vua, Muri au. A sa tu cake
ko koya, ka muri koya.
10 ¶ A sa yaco, ni sa tiko mai
vale ko *Jisu* me kana, raica, sa
lewe vuqa na pupilikani kei na
tamatai valavala ca sa lako mai ka
tiko vata kaya kei na nona tisaipeli.
11 Ni sa raica ko ira na Farasi,
e ra sa kaya vei ira na nona tisai-
peli, E vakaevei ka sa kana vata
kina na nomudou Turaga kei
na pupilikani kei na tamatai vala-
vala ca?
12 Sa rogoca ko Jisu, ka kaya
vei ira, Sa sega ni yaga na matai
ni mate vei ira sa bula vinaka, kivei
ira ga sa mate.
13 Ia dou laki vakatavuvuli mo
dou kila nai balebale *ni ka oqo*, Sa
vinaka vei au na loloma, ia nai
madrali e segai: ni kau sa sega ni
lako mai me kacivi ira na yalodo-
donu, o ira ga nai valavala ca me
ra veivutuni.
14 ¶ Sa qai lako mai vua na ti-
saipeli i Joni, ka kaya, E vakae-
vei ni keitou sa lolo vakavuqa tiko
ga kei ira talega na Farasi, ia na
nomu tisaipeli e ra sa sega sara ni
lolo?
15 Sa kaya vei ira ko Jisu, E ra
sa tagi rawa na weka ni watina
atagane, ni sa tiko vata kei ira na
watina atagane? ena lako mai na
siga, ena kauti tani kina vei ira na
watina atagane, e ra na qai lolo.
16 Sa sega na tamata sa laki cula
vata na tiki ni sulu vou kei nai
sulu madra, ni sa kadresu mai nai
sulu *madra*, na ka e rau sa cula
vata kaya me tabonaka, a sa ka-
dresu vakalevu kina.
17 Sa sega talega na tamata sa
vakataloca na waini vou ki na ta-
vaia madra; de kacabote na tavaia,
ka dave na waini, ka ca na tavaia;
a ra sa vakataloca na waini vou ki
na tavaia vou, a sa maroroi rau
ruarua kina.
18 ¶ Ni sa tukuna tiko na ka oqo
ko koya vei ira, raica, sa dua na
turaga sa lako mai, ka cuva vua,
ka kaya, Sa ciba na luvequ na go-
nealewa: mo lako ga mai mo
tabaka vua e na ligamu, ena bula
kina.
19 Sa qai tu cake ko Jisu, ka
muri koya, kei ira talega na nona
tisaipeli.
20 ¶ Ka raica, sa dua na alewa,
sa tauvi turidrabalavu e tinikarua
na nona yabaki, a sa lako mai ka
uavivi ki dakuna, ka tara na tutu
ni nonai sulu:
21 Ni sa kaya lo vakaoqo, Ke-
vaka kau na laki tara walega na
nonai sulu, kau na bula kina.
22 A sa rai vuki ko Jisu, ka ku-
nei koya, ka kaya, Na lovequ-
alewa, mo lomavinaka; sa vaka-
bulai iko na nomu vakabauta. A
sa bula na alewa mai na tiki ni
siga ko ya.
23 ¶ Sa qai tadu ko Jisu ki na
vale ni turaga, a sa raici ira e ra
sa dauuvuca na bitunivakatagi,
kei ira na lewe vuqa e ra sa tagi
yaso,
24 A sa kaya vei ira ko koya,
Dou lako tani; ni sa sega ni mate
dina na gonealewa, sa moce wa-
lega. A ra sa dredrevaki koya.
25 Ia ni sa vakatalai ira na lewe
vuqa, sa curu ko koya, a sa taura
na ligana, a sa tu cake na gonea-
lewa.
26 A sa kauta ki na vanua kecega
ko ya na kenai rogorogo.
27 ¶ Ni sa lako tani mai na ti-
kina ko ya ko Jisu, e rua na tamata
mataboko e rau sa muri koya, a
rau sa tagi, ka kaya, Na Luve i
Tevita, loloma mai vei keirau.
28 Ni sa yaco ki vale ko koya, sa
lako mai na tamata mataboko; ka
tarogi rau ko Jisu *ka kaya*, Drau
sa vakadinata kau sa cakava rawa
na ka oqo se segai? E rau sa kaya
vua, Io, Turaga.
29 Sa qai tara na matadrau ko
koya, ka kaya, Me vaka ga na
nomudrau vakadinata me yaco va-
kakina vei kemudrau.

30 A sa rai sese na matadrau; a
sa vakarota vei rau ko Jisu, ka
kaya, Raica me kakua e dua me
kila *na ka oqo.*
31 Ia koi rau ni rau sa lako yani,
e rau sa vakabekabea na kenai ro-
gorogo ki na vanua kecega ko ya.
32 ¶ A ra sa lako ki tautuba, ka
raica, e ra sa kauta mai vua e dua
na galu sa curuma na tevoro.
33 A sa vakasava tani na tevoro,
a sa vosa rawa kina na galu: a ra
sa kidacala kina na lewe vuqa, ka
kaya, Sa sega na ka vakaoqo sa
rairai eliu e Isireli.
34 Ia ko ira na Farasi, e ra sa
kaya, Sa vakasavi ira na tevoro
ko koya oqo e na vuku ni nodra
turaga na tevoro.
35 A sa lako voli ko Jisu e na
veikoro lelevu kei na veikoro lalai,
ka vakavuvuli e na nodra vale ni
soro, ka vunautaka na kosipeli ni
matanitu, ka vakabulai ira kecega
sa mate kei ira sa malumalumu.
36 ¶ Ni sa raici ira na lewe vuqa
ko koya, sa lomani ira sara, ni ra
sa malumalumu ka biu wale tu ga,
me vaka na sipi sa sega na nodrai
vakatawa.
37 A sa kaya vei ira na nona ti-
saipeli, E dina na yabaki vakalewe
oqo, a ra sa lewe lailai nai vakatau
ni were;
38 O koya oqo mo dou masuti
koya kina nai taukei ni were, me
tala kusarawa nai vakatau ni were
ki na nona veiwere.

A WASE X.

Sa talai ira yani na nonai Aposila ko Jisu e ra sa lewe tinikarua, me ra vakavulici ira na kai Jutia ka vakabulai ira na mate, 1—8. *Sa vakavulici ira me ra kakua ni nanuma vakalevu ki na ka vakavuravura,* 9—15. *Sa vakavulici ira, ka vakacegui ira, e na vuku ni ka ca e ra na vosota,* 16—39. *Sa qai yalata na ka vinaka vei ira e ra sa lomani ira e na vukuna,* 40—42.

SA qai kacivi iratou mai na nona
tisaipeli ko koya e ratou lewe
tinikarua, a sa solia vei iratou na
kaukaua, me ratou vakasavi ira
rawa na yalo tawasavasava, ka
vakabulai ira kecega sa tauvi
mate kei ira talega sa maluma-
lumu.
2 Oqo na yacadra nai Aposila e
tinikarua; A kenai matai, o Sai-
moni, a yacana talega ko Pita, kei
Adriu na tacina; o Jemesa na
luve i Sepeti, kei Joni na tacina;
3 O Filipe, kei Pacolomiu; o
Tomasa, kei Maciu na pupilikani;
o Jemesa na luve i Alifusa, kei
Lepusa, a yacana talega ko Ca-
tusa;
4 O Saimoni na kai Kenani, kei
Juta Isikariota, o koya oqo sa soli
koya yani.
5 O iratou na lewe tinikarua oqo
sa talai iratou ko Jisu, ka vaka-
rota vei iratou, ka kaya, Dou ka-
kua ni lako e na nodra sala na
iceni, kakua talega ni curu ki na
dua na koro ni kai Sameria:
6 Ia dou lako ga vei ira na sipi
sa yali e na mataqali nei Isireli.
7 Ni dou sa lako, vunau, ka ka-
ya, Sa voleka ni yaco na matanitu
ko lomalagi.
8 Dou vakabula na mate, vaka-
savasavataka na vukavuka, vaka-
turi ira cake tale na mate sara, va-
kasavi ira na tevoro: dou a ra-
wata walega, dou solia wale talega.
9 Kakua ni cokonaka na koula,
se na siliva, se na prasa, e na no-
mudou taga,
10 Se na *nomudoui* vaqa e na
gau ni sala, se nai curucuru e rua,
se nai vava, se nai titoko: ni sa
dodonu me soli vua na tamata
daucakacaka na kena kakana.
11 Ia na koro levu kei na koro
lailai vakaaduaga dou na curu
kina, taroga se ko cei sa yalovi-
naka kina; ka laki tiko ga kina
ka yacova na nomudou lako tani
tale.
12 Ni dou sa curu ki na dua na
vale, dou vakaceguya.
13 Kevaka e yalovinaka na vale
ko ya, me yaco kina na nomudou

veivakacegui: ia kevaka e sega ni
yalovinaka, me suka tale tu mai
vei kemudou na nomudou veiva-
kacegui.
14 O ira vakaaduaga sa sega ni
vakacegui kemudou, se rogoca na
nomudou vosa, ni dou sa lako tani
mai na vale se na koro ko ya, ku-
retaka laivi na kuvu ni qele mai
na yavamudou.
15 E dina kau sa kaya vei ke-
mudou, Ena ca vakalailai na va-
nua ko Sotoma kei Komora e na
siga ni lewa, ena ca vakalevu na
koro ko ya.
16 ¶ Raica, au sa talai kemudou
yani me vaka na sipi e na kedra
maliwa na wolifa: o koya oqo mo
dou vuku kina me vaka na gata,
ka yalovinaka me vaka na ruve.
17 Dou raici ira vinaka na ta-
mata: ni ra na soli kemudou yani
ki na mataveilewai, a ra na yaviti
kemudou e na nodra vale ni lotu;
18 E ra na kauti kemudou ki na
matadra na turaga kei na tui ni
vanua e na vukuqu, oqo nai vaka-
takilakila vei ira, vei ira talega na
iceni.
19 Ia ni ra sa soli kemudou yani,
kakua ni nuiqawaqawa se na vaka-
evei se cava dou na vosataka: ni
na soli vei kemudou e na tiki ni
siga ko ya na ka mo dou vosataka.
20 Dou na sega ni vosa walega
vakai kemudou, ia na Yalo ni
Tamamudou ena vosa e na loma-
mudou.
21 E ra na veisoliyaki na veita-
cini me ra dui vakamatei, ena soli
na luvena na tamana: e ra na tu
cake na gone vei ira na *nodra* qase,
ka soli ira me ra vakamatei.
22 Dou na cati mai vei ira na ta-
mata vakaaduaga e na vuku ni ya-
caqu: ia ko koya ena vosota me
yacova nai vakataotioti ena bula.
23 Ni ra vakacacani kemudou e
na koro e dua, dou dro ki na koro
kadua: e dina kau sa kaya vei
kemudou, Dou na sa sega ni vei-
lakoyaki rawa e na veikoro kecega
mai Isireli, ka malua ena lako
mada mai eliu na Luve ni ta-
mata.
24 Sa sega na tisaipeli sa uasivi
vua na nonai vakavuvuli, se dua na
tamata sa uasivi vua na nona turaga.
25 Sa qai vinaka vua na tisaipeli
kevaka e rau sa tautauvata kei na
nonai vakavuvuli, a sa vinaka vua
na tamata kevaka e rau sa tautau-
vata kei na nona turaga. Kevaka
e ra vakatoka nai taukei ni vale
ko Pelesepupe, *e ra na vakatokai*
ira na nona lewe ni vale mei cei?
26 O koya ga oqo mo dou kakua
ni rerevaki ira kina: ni sa sega
na ka e ubi, ena tawa vakarairai-
taki; se na ka e vuni, ena tawa
kilai.
27 A ka kau tukuna vei kemu-
dou e na butobuto, dou tukuna e
na rarama: kei na ka dou rogoca
lo e na daligamudou, vunautaka e
na dela ni vale.
28 Kakua ni rerevaki ira sa va-
kamatea na yago, a ra sega ni
rawata me ra vakamatea na yalo:
ia mo dou rerevaki koya ga sa ra-
wata me vakamatea na yalo kei na
yago talega mai eli.
29 Sa volitaki na sivaro e rua e
nai lavo lailai sara e dua se segai?
ia ka sega e dua vei rau ena lutu
walega ki na qele, aya e *nona vei-*
talia ga na Tamamudou.
30 A sa wiliki na drau ni ulumu-
dou vakaaduaga.
31 O koya oqo mo dou kakua ni
rere kina, ni dou sa yaga vakalevu,
ia na sivaro lewe vuqa e yaga va-
kalailai.
32 O koya ena vakatusai au e na
matadra na tamata, au na vakatu-
sai koya talega e na mata i Tamaqu
sa tiko mai lomalagi.
33 Ia ko koya ena cakitaki au e
na matadra na tamata, au na caki-
taki koya talega e na mata i Ta-
maqu sa tiko mai lomalagi.
34 Dou kakua ni vakasama kau
sa lako mai me kauta mai ki vura-
vura na veivinakati: au sa sega ni
lako mai me kauta mai na veivi-
nakati, aya nai seleiwau ga.

35 Ni kau sa lako mai me ra
veicati na veitamani, kei na veiti-
nani alewa, kei na veivugona ale-
wa talega.
36 E ra na nona meca na tamata
ko ira na nona lewe ni vale.
37 O koya sa loloma vakalevu
vei tamana sei tinana ka vakalailai
vei au sa sega ni yaga vei au: o
koya sa loloma vakalevu vua na
luvena atagane se na luvena alewa
ka vakalailai vei au sa sega ni yaga
vei au.
38 O koya sa sega ni colata na
nona kau veilatai, ka muri au, sa
sega ni yaga vei au.
39 O koya sa kunea na nona bula
ena vakayalia: o koya ena va-
kayalia na nona bula e na vukuqu
ena kunea tale.
40 ¶ O koya sa vinakati kemu-
dou sa vinakati au, o koya sa vina-
kati au sa vinakati koya sa talai
au mai.
41 O koya sa vinakata na profita
ni sa vakatokai me profita ena ra-
wata nai sau ni profita; o koya sa
vinakata na tamata yalododonu ni
sa vakatokai me tamata yalodo-
donu ena rawata nai sau ni ta-
mata yalododonu.
42 O koya ena solia vua e dua
vei ira oqo e ra sa lalai ga e dua
walega na bilo ni *wai* liliwa me
gunuva, ni sa vakatokai me tisai-
peli, e dina kau sa kaya vei ke-
mudou, Ena sega ni yali vua na
kenai sau.

A WASE XI.

Sa mai tarogi Jisu e lewe rua na tisaipeli i Joni na papitaiso se na Mesaia dina ko koya se segai, 1—6. Sa qai tukuni Joni ko Jisu, ni sa uasivi vei ira kecega na profita eliu, a sa uasivi vei koya na tamata sa kila dina na lotu i Jisu, 7—15. Sa vunauci ira na kai Jutia ni ra sa cati Joni, kei koya talega, 16—19. Sa vunauci ira vakalevu na kai Koreseni kei Pecesaita, kei Kepeniuma, ni ra sa sega ni veivutuni, ni sa levu na nona cakamana e ra sa raica, 20—24. Sa qai vakavinavinaka vei Tamana ni sa lomani ira e ra sa yalomalumalumu, 25—27. Sa kaya me vakararavi vei koya ko ira sa via vakacegu, 28—30.

ASA yaco, ni sa vakaotia ko
Jisu na nonai vakavuvuli vei
ira na nona tisaipeli e tinikarua, sa
lako tani mai kea ka laki vaka-
vuvuli ka vunau e na nodra vei-
koro.
2 A sa rogoca ko Joni mai na
vale ni veivesu na cakacaka i
Kraisiti, a sa tala e lewe rua na
nona tisaipeli,
3 Me kaya vua, O iko beka ko
koya sa dodonu me lako mai, se
vinaka me keitou wawa vua e dua
tani?
4 A sa vosa ko Jisu ka kaya vei
rau, Drau lako ka tukuna vei Joni
na ka drau sa rogoca ka raica:
5 Sa rai rawa na mataboko, sa
lako rawa na lokiloki, sa savasava
mai na vukavuka, sa rogo rawa
na didivara, sa vakaturi cake tale
na mate sara, a sa vunautaki na
kosipeli vei ira sa dravudravua.
6 A sa kalougata ko koya, ena
sega ni tarabe e na vukuqu.
7 ¶ Ni rau sa lako tani, sa kitaka
ko Jisu me tukuni Joni vei ira na
lewe vuqa, *ka kaya*, A cava dou a
lakova yani ki na veikau me raica?
A gasau sa yavalata na cagi?
8 A cava dou a lakova yani me
raica? A tamata sa vakaisulu e
nai sulu malumalumu? Raica, o
ira sa vakaisulu e nai sulu malu-
malumu e ra sa tiko e na vale ni
turaga levu.
9 A cava dou a lakova yani me
raica? A profita? io, au sa kaya
vei kemudou, e dua sa uasivi vei
ira na profita.
10 O koya ga oqo, ka vola kina
vakaoqo, Raica, au sa tala na no-
qui talatala me liu ematamu, ena
caramaka ko koya na nomu sala
ematamu.
11 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, Sa sega e dua ka tubu vei ira
kece sa sucu mai na alewa me

uasivi vei Joni na papitaiso: ia ko
koya sa lailai sara e na matanitu
ko lomalagi sa uasivi vei koya.
12 A sa vakatekivuni vata kei na
siga i Joni na papitaiso ka yacova na siga oqo, me rawa na matanitu ko lomalagi e na gugumatua, o ira ga e ra sa gugumatua sara e ra sa rawata ni ra sa gumatua.
13 A ra sa dauvakavuvuli kecega na profita kei na vunivunau eliu ka yacova na siga i Joni.
14 Kevaka dou sa via vakabauta, o koya oqo ko Ilaija, o koya sa dodonu me lako mai.
15 O koya sa vakaqara daligana me rogoca, me mani rogoca sara.
16 ¶ Au na vakatautauvatataka nai tabatamata oqo kei na cava? Sa tautauvata kei na gone sa tiko e na rara, ka veikaciyaka vei ira e ra sa tiko vata kei ira,
17 Ka kaya, Keitou a uvuca vei kemudou, dou a sega ni meke; keitou a tagi vei kemudou, dou a sega ni tagi tale.
18 Ni sa lako mai ko Joni ka sega ni daugunu se daukana, a ra sa kaya, Sa curumi koya na tevoro.
19 A sa lako mai na Luve ni tamata a sa kana ga ka gunu ga, a ra sa kaya, Raica a tamata daukana, ka daugunu waini, a wekadra na pupilikani kei na tamatai valavala ca. A sa vakadodonutaka na vuku ko ira na luvena.
20 ¶ Sa qai vakatekivuna ko koya me vunauci ira na veikoro eso, ka kitaka kina e levu na nona cakamana, ni ra sa sega ni veivutuni: *ka kaya,*
21 E ca vei iko Koreseni! e ca vei iko Pecaseita! kevaka ka kitaka mai Taira kei Saitoni, na cakamana ka kitaka vei kemudrau, e rau sa veivutuni makawa e nai sulu taqarotu kei na dravusa.
22 Au sa kaya vei kemudrau, Ena ca vakalailai ko Taira kei Saitoni e na siga ni lewa, oi kemudrau drau na ca vakalevu.
23 O iko talega, Kapeniuma, o sa laveti cake ki lomalagi, o na biuti sobu tale ki etese: kevaka ka kitaka mai Sotoma, na cakamana ka kitaka vei iko, ke sa tu ga ka yacova na siga oqo.
24 Au sa kaya vei kemudou, Ena ca vakalailai ko Sotoma e na siga ni lewa, o iko ko na ca vakalevu.
25 ¶ E na gauna ko ya sa vosa kina ko Jisu, ka kaya, Au sa vakavinavinaka vei iko, Tamaqu, na Turaga ni lomalagi kei vuravura, ni ko sa vunia na ka oqo mai vei ira na vuku kei na yalomatua, a sa vakatakila ga vei ira na gone lalai.
26 Sa vakaoqo, Tamaqu: ni sa vinaka ematamu me vakaoqo.
27 Sa solia mai vei au ko Tamaqu na ka vakaaduaga: a sa sega tale e dua na tamata e kila na Luvena, a Tamana duaduaga; se dua na tamata sa kila na Tamana, a Luvena duaduaga, kei koya sa via vakatakilai *koya* vua na Luvena.
28 ¶ Dou lako mai vei au, oi kemudou vakaaduaga sa oca ka colata nai colacola bibi, au na vakacegui kemudou.
29 Wabale vei kemudou na noqui yara, ka vakatavuvuli me kilai au; niu sa yalomalua ka yalomalumalumu: dou na kunea kina nai vakacegu ni yalomudou.
30 Ni sa rawarawa na noqui yara, ka mamada na noqui colacola.

A WASE XII.

Sa vunauci ira na Farasi ko Jisu ni ra sa sega ni kila nai balebale ni siga tabu, 1—13. *Sa sega ni via rogo ko Jisu,* 14—21. *Sa vakabula na tamata sa mataboko ka galu. A ra sa vuvutaki koya kina ko ira na Farasi ka vosa ca,* 22—30. *Ena sega ni vakadodonutaki rawa na tamata sa vosa vakacacataka na Yalo Tabu. E tabu kecega na vosa ca,* 31—37. *Sa vunauci ira ni ra sa sega ni vakabauta,* 38—45. *Sa qai*

*vakatakila na tamata era sa weka-
na dina*, 46—50.

ENA veisiga ko ya sa lako ko
Jisu ki na veiwere ni sila e
na siga tabu; a sa viakana na
nona tisaipeli, a ra sa vakatekivuna
me vetia na sola ni sila, ka kania.
2 Ni ra sa raica na Farasi e ra
sa kaya vua, Raica, sa kitaka na
nomu tisaipeli na ka e sega ni tara
me kitaki e na siga tabu.
3 A sa kaya ko koya vei ira,
Dou sa sega beka ni wilika na ka
ka cakava ko Tevita, ni sa viakana
ko koya, kei ira sa tiko vata kaya;
4 Ni sa curu ko koya ki na vale
ni Kalou, ka kania na madrai ni
mata, oqori sa sega ni tara vua me
kania, se vei ira sa tiko vata kaya,
aya vei ira duaduaga na bete?
5 Se dou a sega beka ni wilika e
na vunau, e ra sa vakacacana na
siga tabu ko ira na bete e na vale
ni soro, a ra sa tawa cala kina?
6 Au sa kaya vei kemudou, A
vale ni soro na ka lailai, a sa dua
eke na ka levu.
7 Ia kevaka dou a kila nai bale-
bale *ni vosa oqo*, Au sa vinakata
na loloma, ka sega nai madrali,
dou a sega ni veikaucacataki ira
sa tawa cala.
8 Ni sa Turaga talega ni siga
tabu na Luve ni tamata.
9 ¶ A sa lako tani ko koya, ka
curu ki na nodra vale ni lotu:
10 Ka raica, sa dua na tamata sa
tiko kina sa wamalai na ligana.
A ra sa tarogi koya, ka kaya, Sa
tara beka me vakabulai koya e na
siga tabu se segai? aya me ra va-
kaucacataki koya.
11 A sa kaya ko koya vei ira, O
cei na tamata vei kemudou, ke-
vaka e dua na nona sipi, sa sika-
lutu ki na davuke e na siga tabu,
ena sega ni laki taura, ka tubera
cake mai?
12 E vakaevei, o cei vei rau e
yaga, a tamata se na sipi? o koya
gona oqo sa tara ga kina me caka
na ka vinaka e na siga tabu.
13 Sa qai kaya vua na tamata,
Dodoka mai na ligamu. A sa do-
doka yani; a sa bula sara mai me
vaka na ligana kadua.
14 ¶ Sa ra qai lako ki tautuba
na Farasi, a ra sa bosea, se ra na
vakamatei koya vakaevei.
15 Ia ni sa kila *oqori* ko Jisu, sa
lako tani mai na tikina ko ya:
a sa muri koya na lewe vuqa, a
sa vakabulai ira vakaaduaga ko
koya;
16 A sa vakarota vei ira me ra
kakua ni tukuni koya:
17 O koya oqo sa vakayacori
kina na ka sa vosataka ko Aisea
na profita, ka kaya,
18 Raica na noqui Talatala, o
koya kau a digitaka; na noqu
Gone ni toko, sa vinakati koya na
vu ni lomaqu: au na virikoto vua
na Yaloqu, ena tukuna ko koya
na lewa dodonu vei ira na iceni.
19 Ena sega ni veileti, se kaila;
ena sega e dua ena rogoca na do-
mona e na gau ni sala.
20 Ena sega ni musuka na gasau
sa bibivoro, se bokoca na wa ni
cina e kubulou walega, ka malua
ena vakaukauataka sara mada na
lewa dodonu.
21 Ena vakararavi ki na yacana
ko ira na iceni.
22 ¶ Sa qai kauti mai vei koya e
dua sa curuma na tevoro, sa mata-
boko kina, ka galu talega: a sa
vakabulai koya ko koya, ia ko
koya sa mataboko ka galu sa qai
vosa vinaka ka rai rawa.
23 A ra sa kidacala kina na ta-
mata vakaaduaga, ka kaya, O
koya oqo na luve i Tevita se segai?
24 A ra sa qai rogoca kina ko ira
na Farasi, a ra sa kaya, A tamata
oqo e sega ni vakasavi ira na te-
voro e na ka tani, aya e na vuku i
Pelesepupe na turaga ni tevoro.
25 A sa kila na lomadra ko Jisu,
ka kaya vei ira, A matanitu yadua
e veisei vakai koya ena voleka ni
ca sara; kei na koro yadua, kei
na vale talega, e veisei vakai ira
ena sega ni tu dei rawa:

26 Ia kevaka sa vakasavi Setani
ko Setani, sa qai veisei vakai koya;
ena qai tu dei rawa vakaevei na
nona matanitu?
27 Kevaka kau vakasavi ira na
tevoro e na vuku i Pelesepupe, sa
vakasavi *ira* e na vuku i cei ko ira
na nomudou gone? o koya oqo e
ra na nomudou mataveilewai kina.
28 Ia kevaka kau vakasavi ira
na tevoro e na vuku ni Yalo ni
Kalou, sa qai yaco dina mai vei
kemudou na matanitu ni Kalou.
29 Ena rawata vakaevei e dua
me curuma na vale ni qaqa, me
kovea na kena yaya, kevaka ena
sega ni vauca mada eliu na qaqa?
ena qai butakoca emuri na *yaya
ni* nona vale.
30 O koya sa sega ni totaki au sa
to tani; o koya sa sega ni vakaso-
qonavata vei au sa duibiubiuta.
31 ¶ O koya oqo kau sa vosa
kina vei kemudou, Ena rawarawa
vei ira na tamata me ra kakua ni
cudruvi e na nodrai valavala ca,
kei na nodra vosa ca kecega; ena
sega ni rawarawa vei ira sa vosa
vakacacataka na Yalo *Tabu* me ra
kakua ni cudruvi kina.
32 O koya yadua ena vosa vaka-
cacataka na Luve ni tamata, ena
rawarawa ga me kakua ni cu-
druvi kina: ia ko koya ena vosa
vakacacataka na Yalo Tabu, ena
sega sara ni rawa me kakua ni
cudruvi kina, e vuravura oqo, se
na *vuravura* ena muri mai.
33 Se cakava me vinaka na kau,
ena qai vinaka talega na vuana;
se cakava me ca na kau, ena ca
talega na vuana: ni sa kilai na
kau e na vuana.
34 A kawa ni gata koi kemudou,
dou na rawata vakaevei ni dou sa
lomaca me vosataka na ka vinaka?
ni sa vosataka na gusuda na ka sa
oso vakalevu mai ni lomada.
35 A tamata vinaka sa kauta
mai na ka vinaka mai na lololo
vinaka ni lomana; kei na tamata
ca sa kauta mai na ka ca mai na
lololo ca *ni lomana.*
36 Au sa kaya vei kemudou, A
vosa ca vakaaduaga e ra na ca-
vuta na tamata, e ra na cudruvi
kina e na siga ni lewa.
37 O na vakadodonutaki e na
vuku ni nomu vosa, o na cudruvi
e na vuku ni nomu vosa.
38 ¶ Sa qai vosa eso na vunivola
kei na Farasi, ka kaya, Vakavu-
vuli, keitou sa via raica nai vaka-
takilakila mai vei iko.
39 A sa vosa ko koya ka kaya
vei ira, Sa vakasaqara nai vakata-
kilakila nai tabatamata ca ka dau-
yalewa; ena sega ni soli kina e
dua nai vakatakilakila, ai vakata-
kilakila ga ni profita ko Jona:
40 Ena vakataki Jona ni sa siga
tolu ka bogi tolu e na kete ni ika
levu: ena vakatalega kina na Luve
ni tamata ena siga tolu ka bogi
tolu e na loma ni qele.
41 Ena tu cake na kai Niniva e
na siga ni lewa me lewa nai taba-
tamata oqo, me cudruvi; ni ra sa
veivutuni e na vuku ni vunau i
Jona; ka raica, sa dua eke sa ua-
sivi vei Jona.
42 Ena tu cake na radi ni ceva e
na siga ni lewa me lewa nai tabata-
mata oqo, me cudruvi; ni sa lako
mai ko koya mai na yasana va-
kayawa sara e vuravura me rogoca
na vuku i Solomoni; ka raica, sa
dua eke sa uasivi vei Solomoni.
43 Ni sa lako tani mai na tamata
na yalo tawasavasava, sa lako voli
e na vanua dravuisiga, a sa qara
na nonai vakavakacegu, a sa sega
ni kunea.
44 Sa qai kaya ko koya, Au na
lesu tale ki na noqu vale kau a lako
tani mai kina; ni sa tadu kina sa
kunea sa lala tu, a sa tataviraki,
ka vakaiukuuku talega.
45 Sa qai lako, a sa kauta vata
vua e lewe vitu tale na yalo e ra sa
uasivi vei koya e na ca, a ratou sa
curuma ka tiko kina; a sa ca va-
kalevu sara kina na tamata ko ya
emuri, sa ca vakalailai ga eliu.
Ena vakatalega kina vei ira nai
tabatamata ca oqo.

46 ¶ Ni sa vosa tiko ga ko koya
vei ira na tamata, raica, sa tu etau-
tuba na tinana kei na tacina, e
ratou sa via vosa vua.
47 Sa qai kaya vua e dua, Raica,
sa tu etautuba na tinamu kei na
tacimu, e ratou sa via vosa vei iko.
48 Sa qai vosa ko koya ka kaya
vua sa tukuna, O cei na tinaqu? o
cei ko ira na taciqu?
49 A sa dodoka vaka kivei ira
na nona tisaipeli na ligana, ka
kaya, Raica na tinaqu kei na taciqu!
50 O koya yadua ena cakava na
loma i Tamaqu sa tiko mai loma-
lagi, o koya oqo na taciqu, kei na
ganequ, kei na tinaqu.

A WASE XIII.

A vosa vakatautauvata ni vakatau ni were, kei na kenai balebale, 1—23. Ai vakavuvuli e na sila vinaka kei na sila ca, 24—30; kei na sore ni musita, 31—32; kei na leveni, 33. Ai balebale ni vakavuvuli e na sila vinaka kei na sila ca, 34—43. E vaka na yau vinaka na lotu, 44. E vaka na mataniciva dredre sara, 45—46. E vaka na lawa ni yavi, 47—52. Sa lomaca vei Jisu na kai nona, 53—58.

ENA siga ko ya sa lako tani e
na vale ko Jisu, ka laki tiko
ki matasawa.
2 A sa lewe vuqa na tamata sa
soqonivata vei koya, a sa vodoka
kina e dua na waqa, ka tiko sobu
kina; a sa tu kecega e na mata-
sawa na lewe vuqa.
3 A sa levu na ka sa vosataka vei
ira ko koya e na vosa vakatautau-
vata, ka kaya, Raica, sa dua nai
vakatau ni were sa laki kaburaka
na sila;
4 Ni sa kaburaka lako, sa lutu eso
e na tutu ni sala, a sa lako mai na
manumanu ni lomalagi ka kania.
5 A sa lutu eso ki na vanua vei-
vatu, sa sega ni levu kina na qele:
a sa tubu kusarawa sara, ni sa sega
ni vavaku na kena qele:
6 Ni sa cadra na siga, sa malai;
ia ni sa sega na wakana sa raqosa
sara.
7 Sa lutu eso ki na veiwa votovo-
toa; a sa tubu cake na wa votovo-
toa, ka vakaruguta.
8 A sa lutu eso ki na vanua vi-
naka, a sa vuavuai vinaka, sa vuai
drau eso, a sa onosagavulu eso, a
sa tolusagavulu eso.
9 O koya sa vakaqara daligana
me rogoca, me mani rogoca sara.
10 ¶ Sa qai lako mai na nona
tisaipeli, ka tarogi koya, O sa vosa
tiko ga vei ira e na vosa vakatau-
tauvata e na vuku ni cava?
11 Sa qai vosa ko koya ka kaya
vei ira, Ni sa soli vei kemudou me
kila na ka ni matanitu ko lomalagi
sa vuni tu, ia ka sega ga ni soli vei
ira.
12 O koya *ena yaga vua na ka* sa
tu vua, ena soli vakalevu vua; o
koya *ena* sega *ni yaga vua na ka*
sa tu vua, ena kauti tani mai vua
na ka sa tu vua.
13 O koya oqo kau sa vosa kina
vei ira e na vosa vakatautauvata:
ni ra sa raica ka sega ni kunea; a
ra sa rogoca ka sega ni rogoca
dina, se kila.
14 O koya oqo sa vakayacori
kina vei ira na profisai i Aisea, sa
kaya, Ni dou sa rogoca dou na ro-
goca tiko ga, ka sega ni kila; ni
dou sa raica dou na raica tiko ga,
ka sega ni kunea:
15 Ni sa tubu me uro na lomadra
na tamata oqo, a sa didivara na
daligadra, a ra sa bobo vakai ira
talega e na matadra; de dua na
siga ena rai rawa na matadra, ka
rogoca na daligadra, ka kila na
lomadra, a ra saumaki mai, au na
vakabulai ira.
16 A sa kalougata na matamu-
dou, ni dou sa raica, kei na daliga-
mudou, ni dou sa rogoca.
17 Sa dina kau sa kaya vei ke-
mudou, E ra lewe vuqa na profita
kei na tamata yalododonu e ra via
raica na ka dou sa qai raica, a ra
sa sega ga ni raica; ka rogoca na
ka dou sa qai rogoca, a ra sa sega
ga ni rogoca.
18 ¶ O koya oqo mo dou rogoca

kina *nai balebale* ni vosa vakatau-
tauvata ni vakatau ni were.
19 Ni sa rogoca na vosa ni ma-
tanitu e dua, ka sega ni vakana-
numa kina, sa qai lako mai na vu
ni ca, a sa kau tani na ka sa kabu-
raki ki lomana. O koya oqo sa
vaka na sila sa lutu ki na tutu ni sala.
20 O koya sa vaka na sila sa lutu
ki na vanua veivatu, o koya oqo
sa rogoca na vosa, a sa vakabauta
vakasauri sara e na reki;
21 Ni sa sega na wakana e lo-
mana, sa tu dede vakalailai ga: ia
ni sa tubu na rarawa kei na veiva-
kacacani e na vuku ni vosa, sa qai
tarabe kina.
22 O koya talega sa vaka na sila
sa lutu ki na veiwa votovotoa o
koya oqo sa rogoca na vosa; ia na
nuiqawaqawa ki na ka ni vura-
vura oqo, kei na yau e dauveiva-
kaisini, o ya ga sa vakaruguta na
vosa, me sega ni vua kina ko koya
oqo.
23 O koya sa vaka na sila sa lutu
ki na vanua vinaka, o koya oqo sa
rogoca na vosa, a sa kila na kenai
balebale; a sa vuataka na vuana,
a sa vuai vinaka, sa vuai drau eso,
sa onosagavulu eso, sa tolusaga-
vulu eso.
24 ¶ Sa dua tale na vosa vaka-
tautauvata sa tukuna vei ira ko
koya, ka kaya, Sa tautauvata na
matanitu ko lomalagi kei na ta-
mata sa kaburaka na sila vinaka e
na nona veiwere;
25 Ia ni sa moce na tamata, sa
lako mai na nona meca ka kabu-
raka vata na sila ca e na loma ni
sila vinaka, a sa qai lako tani yani.
26 Ni sa tubui lekaleka mai na
sila vinaka, ka vua, sa qai rairai
talega na sila ca.
27 Sa qai lako mai vua na kenai
taukei ko ira na nona tamata ka
kaya vua, Turaga, ko sa kaburaka
na sila vinaka e na nomu veiwere
se sega? sa qai kau beka maivei
na sila ca oqo?
28 Sa qai kaya ko koya, A ka
oqo sa kitaka na meca. O ira na
nona tamata e ra sa kaya vua, O
sa vinakata beka me keitou laki
kumunavata?
29 A sa kaya ko koya, Tei ka-
kua mada; do dou kumunavata
na sila ca, ka cavuraka talega na
sila vinaka.
30 Laiva ga me rau tubu vata
ruarua me tei cava mada na ya-
baki: ni sa cava na yabaki kau na
kaya vei ira nai vakatau ni were,
Dou kumunavata mada eliu na sila
ca, ka vau vata e na wa me visa:
ia dou na kumunavata na sila vi-
naka ki na noqu lololo.
31 ¶ Sa dua tale na vosa vaka-
tautauvata sa tukuna vei ira ko
koya, ka kaya, Sa tautauvata na
matanitu ko lomalagi kei na vua
ni musita, sa kauta e dua na ta-
mata, ka tea e na nona veiwere:
32 A ka ko ya na ka lalai sara
vei ira kecega na vua ni kau; ia
ni sa qai tubu cake, sa levu vei ira
kece na kau lalai, a sa yaco me
kau dina, a sa laki ro kina na ma-
numanu ni lomalagi e na tabana.
33 ¶ Sa dua tale na vosa vaka-
tautauvata sa tukuna vei ira ko
koya; Sa tautauvata na matanitu
ko lomalagi kei na leveni, sa kauta
e dua na alewa, ka laki vunia elo-
ma ni madrai droka e tolu nai va-
karau, ka malua mada me vaka-
levenitaki kecega.
34 Ia na ka vakaaduaga oqo sa
tukuna ko Jisu kivei ira na lewe
vuqa e na vosa vakatautauvata; a
sa sega ni vosa walega vei ira, sa
vosa vakatautauvata tiko ga:
35 O koya oqo sa vakayacori ki-
na na ka sa vosataka na profita,
ka kaya, Ena dalaga na gusuqu e
na vosa vakatautauvata; au na
tukuna na ka sa vuni tu mai nai
vakatekivu kei vuravura.
36 ¶ Sa qai talai ira yani na le
vuqa ko Jisu, ka curu ki vale: a
sa lako mai vua na nona tisaipeli,
ka kaya, Tukuna mai vei keitou
nai balebale ni vosa vakatautau-
vata ni sila ca mai na were.
37 Sa qai vosa ko koya ka kaya

vei ira, O koya sa kaburaka na sila
vinaka, o ya na Luve ni tamata;
38 Ia na veiwere ko vuravura; a
sila vinaka ko ira na gone ni ma-
tanitu; kei na sila ca ko ira na
luvena na vu ni ca;
39 A meca sa kaburaki ira na
tevoro; ia na yabaki nai vakatao-
tioti kei vuravura; ai vakatau ni
were ko ira na agilose.
40 Ena sa vaka sara kina ni ra sa
kumunavata na sila ca ka visa;
ena vakakina e nai vakataotioti
kei vuravura oqo.
41 Ena talai ira yani na nona
agilose na Luve ni tamata, me ra
soqonavata tani mai na nona ma-
tanitu na ka vakaaduaga sa dau-
veivakacalai, kei ira sa kitaka tiko
na ka ca;
42 E ra na biuti ira ki na lovo ni
bukawaqa: ena tu kina na tagi
kei na vakasequruqurn na batidra.
43 Ena qai cila mai ko ira na ta-
mata yalododonu me vaka na siga
e na matanitu i Tamadra. O koya
sa vakaqara diligana me rogoca,
me rogoca sara.
44 ¶ Sa dua tale, sa tautauvata
na matanitu ko lomalagi kei na
yau sa vuni tu e na dua na vei-
were; a sa dua na tamata sa ku-
nea, ka laki vunia tale, a sa reki
ka laki volitaka na ka kecega sa
tu vua, a sa volia kina na veiwere
ko ya.
45 ¶ Sa dua tale, sa tautauvata
na matanitu ko lomalagi kei na
tamata dauveivoli, sa vakasaqara
na mataniciva vinaka:
46 A sa qai kunea e dua na ma-
taniciva dredre sara, a sa lako ka
volitaka na ka kecega sa tu vua,
ka volia kina na ka ko ya.
47 ¶ Sa dua tale, sa tautauvata
na matanitu ko lomalagi kei na
lawa ni yavi, sa viritaki ki waitui,
a sa qelenivata na *ika* kecega:
48 Ia ni sa sinai, e ra sa yavia ki
matasawa, a ra sa tiko sobu, ka
tugana na *ika* vinaka ki nai su, ka
biuta tani na *ika* ca.
49 Ena vakatalega kina e nai va-
kataotioti kei vuravura: ena lako
mai ko ira na agilose, ka tawasei
ira tani na yaloca mai vei ira na
yalodononu,
50 E ra na biuti ira ki na lovo ni
bukawaqa: ena tu kina na tagi kei
na vakasequruquru na batidra.
51 Sa qai kaya ko Jisu vei ira,
Dou sa kila nai balebale ni ka ke-
cega oqo? A ra sa kaya, Io, Tu-
raga.
52 Sa qai kaya ko koya vei ira,
Ia na vunivola kecega sa vakata-
vulici e na ka ni matanitu ko lo-
malagi sa tautauvata kei na ta-
mata sa taukena na vale, sa kauta
mai mai na nona lololo na ka vou
kei na ka madra talega.
53 ¶ A sa yaco, ni sa vakaotia
ko Jisu na nona vosa vakatautau-
vata oqo, sa lako tani yani.
54 Ia ni sa tadu e na nona vanua,
sa vakavulici ira ko koya e na
nodra vale ni lotu, a ra sa kidacala
kina, ka kaya, E rawata maivei
na tamata oqo na vuku oqo, kei na
cakamana oqo?
55 A luve ni matai ko koya oqo
se segai? a yaca i tinana ko Meri
se segai? kei na tacina ko Jemesa,
kei Josesa, kei Saimoni, kei Juta?
56 Kei na ganena, e ratou sa tiko
kece vata kei keda se segai? Sa
qai rawata beka maivei na tamata
oqo na ka kecega oqo?
57 A ra sa tarabe e na vukuna.
A sa kaya vei ira ko Jisu, Sa va-
karokorokotaki na profita e na vei-
vanua tani, a sa sega ga e na nona
vanua, se nona vale.
58 Ia ka sega ni caka vakavuqa
kina eke na cakamana e na vuku
ni ra sa sega ni vakabauta.

A WASE XIV.

Ni sa tukuni Jisu vei Erota sa kaya ko koya ko Joni na papitaiso, 1, 2. Ni sa tukuna vei Jisu sa vakamatei Joni ko Erota, sa lako ko koya ki na vanua lala. A sa le vuqa na tamata sa muri koya, a sa vakani ira, 3—21. A ra sa qai liutaki koya na nona tisaipeli ki loma ni wai, ka muri ira ko koya ka taubale e na

dela ni wai, a sa vodoka na waqa ka sa ruru na cagi sa labati ira, 22—33. A ra sa qai yaco ki Kenesera a ra sa le vuqa na mate sa bula ni ra sa tara walega na nonai sulu, 34—36.

ENA gauna ko ya sa rogoca ko Erota na turaga levu ni vanua nai rogorogo kei Jisu,

2 A sa kaya vei ira na nona tamata, O koya oqo ko Joni na papitaiso; sa tu cake tale mai na mate; o koya sa kitaki kina na cakamana oqo.

3 ¶ Ni sa tauri Joni mada eliu ko Erota, a sa vesuka, ka biuta ki na vale ni veivesu e na vuku i Erotiasa, na wati i Filipe na tacina.

4 Ni sa kaya ko Joni, E sega ni tara mo drau veiwatini kaya.

5 Ni sa nanuma ko koya me vakamatea, sa rerevaki ira na tamata, ni ra sa vakasama kecega ni sa profita ko *Joni.*

6 Ni ra sa vakananuma na siga sa sucu kina ko Erota, sa meke e na kedra maliwa na luve i Erotiasa na gonealewa, a sa rerekita kina ko Erota.

7 O koya oqo sa yalata kina vua ko koya e na vosa vavakini me solia vua na ka vakaaduaga ena kerea.

8 Ia ni sa vakavulici koya mada eliu ko tinana, sa kaya ko koya, Solia mai vei au eke e na bilo na ulu i Joni na papitaiso.

9 Sa qai rarawa na lomana na turaga levu: a sa kaya ga me soli, e na vuku ni nona vavakini, kei na vukudra talega e ra sa tiko vata kaya me kana.

10 A sa talaki ko koya, me laki tamusuki mai na ulu i Joni mai na vale ni veivesu.

11 A ra sa kauta mai na uluna e na bilo, a ra sa solia vua na gonealewa: a sa kauta sara ko koya vei tinana.

12 Sa qai lako mai na nona tisai- ..., a ra sa kauta na yagona, ka buluta; a ra sa qai laki tukuna vei Jisu.

13 ¶ Ni sa rogoca ko Jisu, sa laki vodoka e dua na waqa, a sa lako ki na vanua lala, o koya duaduaga: ni ra sa rogoca *kina* na tamata, e ra sa muria, a ra sa taubale e vanua mai na nodra veikoro.

14 A sa lako mai ko Jisu, a sa raici ira e ra sa lewe vuqa sara, a sa lomani ira sara, a sa vakabulai ira kina na nodra mate.

15 ¶ Ni sa yakavi mai, sa lako mai vua na nona tisaipeli, ka kaya, Oqo na vanua lala, a sa voleka ni oti na siga; mo talai ira yani na le vuqa, me ra lako ki na veikoro, me ra volia kina na kedra kakana.

16 Sa kaya vei ira ko Jisu, E sega ni yaga me ra lako; dou solia na kedra me ra kana.

17 E ra sa kaya vua, E sega ga vei keitou eke *na kakuna,* ai buli madrai walega e lima, kei na ika e rua.

18 Sa kaya ko koya, Dou kauta mai kivei au.

19 Sa qai vosa ko koya vei ira na lewe vuqa me ra tiko sobu e na co, a sa taura nai buli madrai e lima, kei na ika e rua, a sa ta cake ki lomalagi, ka vatonaka, ka dovia, a sa solia nai buli madrai kivei ira na nona tisaipeli, me ra *vota* vei ira na lewe vuqa.

20 A ra sa kana vakaaduaga, ka mamau: a ra sa soqonavata na kena vo, a sa tinikarua nai su sa sinai kina.

21 O ira sa kana e ra lewe lima na udolu na tagane, ia na alewa kei na gone e ra sa tawa wili.

22 ¶ A sa vakarota matua ko Jisu vei ira na nona tisaipeli me ra vodoka e dua na waqa, me ra liutaki koya ki taikadua, me sa talai ira mada na lewe vuqa ko koya.

23 A sa talai ira oti na lewe vuqa, sa qai cabe ko koya ki na ulunivanua, o koya duaduaga, me masu kina; a sa yakavi mai, sa tiko duaduaga kina ko koya.

24 A sa tiko sara eloma ni wasa liwa na waqa, a sa suaigelegele e na ua; ni sa vuraraba na cagi.

25 E nai ka va ni tiki ni bogi sa
lako vei ira ko Jisu, sa lako e na
dela ni waitui.
26 Ni ra sa raica ko ira na tisai-
peli, ni sa lako e na dela ni wai,
e ra sa kidroa, ka kaya, A yalo
oqo; a ra sa qolou sara ni ra sa
rerevaka.
27 A sa vosa sara vei ira ko Jisu,
ka kaya, Dou lomavinaka ga; oi
au ga oqo; dou kakua ni rere.
28 A sa vosa ko Pita, ka kaya
vua, Turaga, kevaka sai iko oqo,
kacivi au meu bau yani vei iko e na
dela ni wai.
29 A sa kaya ko koya, Lako ga
mai. A sa kevu sobu mai na waqa
ko Pita, ka lako e na dela ni wai,
me lako vei Jisu.
30 Ia ni sa raica sa kaukaua na
cagi, sa qai rere sara; ia ni sa va-
katekivu me lutu dromu, sa kaci
sara, ka kaya, Turaga, vakabulai
au.
31 Sa qai dodoka sara na ligana
ko Jisu, a sa taura, ka kaya vua,
O iko sa lailai na nomu vakabauta,
o sa tawa vakabauta e na vuku ni
cava?
32 Ni rau sa vodoka na waqa, sa
ruru na cagi.
33 O ira sa tiko mai waqa e ra sa
lako mai ka cuva vua, ka kaya, Sa
dina sara, o iko na Luve ni Kalou.
34 ¶ A ra sa lako sara yani, a ra
sa yaco ki na vanua ni kai Kene-
sara.
35 Ni ra sa kilai koya ko ira na
tamata mai na yasana ko ya, e ra
sa talai ira eso ki na vei yasana sa
vakavolivolita, me ra kauta mai
vua ko ira kecega sa tauvi mate;
36 A ra sa masuti koya me ra
tara walega na tutu ni nonai sulu;
a ra sa bula sara ko ira kecega sa
tara.

A WASE XV.

Sa vunauci ira na Farasi kei na vuni-vola ko Jisu, ni ra sa vakabauta na vosa ni tamata ka biuta na vosa ni Kalou, 1—9. *Sa vakatakila talega ni sa vu ni ka ca kecega na yaloda,* 10—20. *Sa vakabula na nona gone-alewa e dua na kai Kenani,* 21—31. *Sa vakani ira na lewe vuqa e nai buli madrai e vitu, kei na ika lailai eso,* 32—39.

SA qai lako mai vei Jisu na vu-
nivola kei na Farasi, mai Je-
ruselema, ka kaya,
2 Sa talaidredre na nomu tisai-
peli ki nai vakavuvuli ni qase e na
vuku ni cava? ni ra sa sega ni vu-
luvulu na ligadra ni ra sa kana
madrai.
3 A sa vosa ko koya ka kaya vei
ira, Dou sa talaidredre talega ki
na vunau ni Kalou e na nomudoui
vakavuvuli e na vuku ni cava?
4 Ni sa vosa na Kalou, ka kaya,
Vakarokoroko vei tamamu kei
tinamu: ia, Ko koya yadua sa vosa
vakacacataka na tamana sei tinana,
me sa mate sara kina.
5 Ia dou sa kaya, O koya yadua
ena kaya vei tamana sei tinana, A
noqu ka sa yaga vei iko, sa tabu;
6 Kevaka ena qai sega ni vaka-
rokoroko vei tamana sei tinana *ni
sa vukei rau, sa vinaka ga.* Dou
sa biuta vakaoqo na vunau ni Ka-
lou me vakabauta na nomudoui
vakavuvuli.
7 A dauveivakaisini koi kemu-
dou! sa tukuni kemudou vinaka
ko Aisea na profita, ni sa kaya,
8 O ira na tamata oqo e ra sa toro
voleka vei au e na gusudra, a ra
sa vakarokorokotaki au e na tebe
ni gusudra; ia na yalodra sa tu
vakayawa ga vei au.
9 A sa sega ni yaga na nodra
masuti au, ni ra sa vakatavuvuli-
taka na vunau ni tamata *walega*
me *nodrai* vakavuvuli.
10 ¶ A sa kacivi ira mai na lewe
vuqa, ka kaya vei ira, Dou rogoca,
ka vakasama:
11 A ka sa curu ki na gusu ni
tamata sa sega ni vakadukaduka-
litaka; ia na ka ga sa lako mai na
gusuna, o koya ga oqori sa vaka-
dukadukalitaka.
12 Sa qai lako mai na nona tisai-
peli, ka kaya vua, O sa kila beka

e ra sa lomaca na Farasi, ni ra sa
rogoca na ka ko ya?
13 A sa vosa ko koya, ka kaya,
A kau vakaaduaga, e sega ni tea
na Tamaqu mai lomalagi, ena cavu
laivi.
14 Dou laivi ira tu yani: e ra sa
mataboko a ra sa tuberi ira na
mataboko. Ia kevaka e tubera na
mataboko na mataboko, e rau na
sikalutu ruarua ki na keli.
15 Sa qai vosa ko Pita ka kaya
vua, Tukuna mai vei keitou *nai
balebale* ni vosa vakatautauvata
oqori.
16 A sa kaya ko Jisu, Dou sa
tawa kila rawa tu?
17 Dou sa sega beka ni kila rawa,
a ka kecega sa curu ki na gusuda
sa lutu ki keteda, a sa biu tale ki
nai benubenu?
18 Ia na ka sa lako cake mai na
gusuda sa lako dina mai na lo-
mada; a ka ga oqo sa vakaduka-
dukalitaka na tamata.
19 Ni sa lako cake mai na lomada
na nanuma ca, kei na daulaba, kei
na dauyalewa, kei na daudara, kei
na daubutako, kei na veibeitaki
vakailasu, *kei na veirukaki* kei na
dauvosacataka na Kalou:
20 A ka ga oqori sa vakaduka-
dukalitaka na tamata: ia ka sega
ni vakadukadukalitaka na tamata,
ni sa kana ka sega ni vuluvulu na
ligana.
21 ¶ Sa qai lako tale yani ko Jisu,
ka lako ki na yasa i Taira kei Sai-
toni.
22 Ka raica, sa dua na alewa ni
Kenani sa lako mai na yasana ko
ya, a sa tagi sara vua, ka kaya,
Lomani au mai, Turaga, na Luve
i Tevita; sa dua na luvequ na
gonealewa sa rarawa sara ni sa
curumi koya na tevoro.
23 A sa tawa kaya vua e dua na
vosa ko koya. A sa lako mai na
nona tisaipeli ka masuti koya, ka
kaya, Vakatalai koya tani; ni sa
mai tagici kedatou tiko ga.
24 A sa vosa ko koya, ka kaya,
Au sa sega ni talai vakailoa mai,
aya kivei ira ga na sipi sa sese e
na mataqali nei Isireli.
25 Sa qai lako mai na alewa ka
cuva vua, ka kaya, Turaga, vukei
au mai.
26 A sa vosa ko koya, ka kaya,
Sa sega ni yaga me kau na kedra
madrai na gone, me biu vei ira na
koli.
27 A sa kaya na alewa, E dina ya,
Turaga: ia ka sa kania ga na koli
na meme ni madrai sa qeqera mai
nai kanakana ni nodra turaga.
28 Sa qai vosa ko Jisu, ka kaya
vua, Noqu alewa, sa levu na nomu
vakabauta: me yaco ga vei iko me
vaka na nomu vinakata. A sa
bula na luvena na gonealewa mai
na tiki ni siga ko ya.
29 A sa lako tani maikea ko
Jisu, ka lako voleka ki na waitui
ko Kalili; a sa cabe cake ki na
ulunivanua, ka tiko sobu kina.
30 A ra sa lewe vuqa na tamata
sa lako mai vua, e ra sa kauta
mai na lokiloki, kei na mataboko,
kei na galu, kei na gera, kei ira
tale eso e ra lewe vuqa; a ra sa
tauci ira sobu e na ruku ni yava
i Jisu; a sa vakabulai ira ko
koya:
31 A ra sa kidacala kina ko ira
na lewe vuqa, ni ra sa raica sa
vosa rawa na galu, sa bula na
gera, sa lako rawa na lokiloki, sa
rai vinaka na mataboko: a ra sa
vakavinavinaka vua na Kalou nei
Isireli.
32 ¶ Sa qai kacivi ira na nona
tisaipeli ko Jisu, ka kaya, Au sa
lomani ira na le vuqa, ni sa qai
bogi tolu e ra sa tiko vei au, a sa
sega na ka e ra kania: au sa sega
ni via vakatalai ira yani ni ra sa
sega ni kana, de ra malumalumu e
na gau ni sala.
33 Sa qai kaya vua na nona tisai-
peli, Eda na rawata vakacava na
madrai mai na veikau oqo, me ra
mamau kina ko ira na le vuqa
oqo?
34 Sa qai kaya vei ira ko Jisu,
E vica mada nai buli madrai sa tu

vei kemudou? A ra sa kaya, E
vitu ga, kei na ika lalai eso.
35 A sa vosa ko koya vei ira na
lewe vuqa me ra tiko sobu e na
qele era.
36 A sa taura ko koya nai buli
madrai e vitu kei na ika, a sa vato-
naka, a sa dovia, a sa solia vei
ira na nona tisaipeli, a *ra vota*
ko ira na tisaipeli kivei ira na lewe
vuqa.
37 A ra sa kana vakaaduaga, a
ra mamau: a ra sa tomikavata na
vo ni kakana sa dovi a sa sinai
kina e vitu nai su.
38 E ra sa lewe va na udolu na
tagane e ra sa kana, ia ko ira na
alewa kei ira na gone e ra sa tawa
wili.
39 A sa talai ira yani na lewe
vuqa ko koya, a sa qai laki vo-
doka e dua na waqa, a sa tadu ki
na yasa i Makatala.

A WASE XVI.

Sa via raica nai vakatakilakila ko ira na Farasi, 1—5. *Sa vakavulici ira na nona tisaipeli ko Jisu me ra ka-kua ni vakabauta nai vakavuvuli ca ni Farasi*, 6—12. *E ra nanuma eso na profita walega ko Jisu, a sa kila na nona tisaipeli na Mesaia di-na ko koya*, 13—20. *Sa vakatakila ko Jisu na ka ena vosota ko koya e na vuku ni tamata, a sa kaya ta-lega me ra vosota na ka ca e na vu-kuna ko ira kece na nona tisaipeli*, 21—28.

SA qai lako mai na Farasi kei
na Satusi, me ra vakatovolei
koya, a ra sa masuta me vakata-
kila vei ira nai vakatakilakila mai
lomalagi.
2 Sa vosa ko koya ka kaya vei
ira, Ni sa yakavi, dou sa kaya,
Ena siga vinaka *e na sabogibogi*:
ni sa damudamu na lomalagi.
3 E na mataka, *dou sa kaya*,
Ena siga ca edaidai: ni sa damu-
damu ka loaloa na lomalagi. Oi
kemudou na dauveivakaisini, dou
sa kila rawa na mata ni lomalagi;
dou sega ni kila nai vakatakilakila
ni gauna oqo?
4 Ai tabatamata ca ka dauya-
lewa sa vakasaqara nai vakataki-
lakila; ena sega nai vakatakila-
kila me soli kina, ai vakatakila-
kila ga i Jona na profita. A sa
qai laivi ira yani ko koya, ka
lako.
5 Ni sa tadu na nona tisaipeli
ki taikadua, e ra sa guilecava me
ra kau madrai.
6 ¶ Sa qai kaya vei ira ko Jisu,
Dou raica ka qarauni kemudou
mai na leveni ni Farasi kei na
Satusi.
7 E ra sa veinanuyaka e loma-
dra, ka kaya, Oqo beka ni datou
sa sega ni kauta mai na madrai.
8 Ia ni sa kila *oqori* ko Jisu, sa
kaya vei iratou, Oi kemudou sa
lailai na nomudou vakabauta, e
na vuku ni cava dou sa veina-
nuyaka kina *vakaoqo* e na loma-
mudou, ni dou sa sega ni kauta
mai na madrai?
9 Dou sa sega beka ni kila rawa
mai, se nanuma nai buli madrai e
lima vei ira e lewe lima na udolu,
ia ka vica nai su dou sa vakatawa
kina *na kena vo*?
10 Se nai buli madrai e vitu vei
ira na lewe va na udolu, ia ka
vica nai su dou sa vakatawa kina
na kena vo?
11 E vakaevei dou sa sega ni
kila rawa kina niu sa sega ni vo-
sataka vei kemudou na madrai,
mo dou qarauni kemudou mai na
leveni ni Farasi kei na Satusi?
12 E ra sa qai kila ni sa sega ni
vosa *vei ira* ko koya me ra qarauni
ira mai na leveni ni madrai, aya
mai nai vakavuvuli ga ni Farasi
kei na Satusi.
13 ¶ Sa tadu ko Jisu ki na yasa
i Seseria Filipai, a sa tarogi ira
na nona tisaipeli, ka kaya, E ra sa
kaya na tamata mei cei koi au na
Luve ni tamata?
14 A ratou sa kaya, *Sa kaya* eso,
o iko ko Joni na papitaiso: *sa
kaya* eso, *o iko* ko Ilaija; *sa kaya*

eso, o iko ko Jeremaia, se dua
tani na profita.
15 Sa qai kaya vei ira ko koya,
A cava dou sa kaya se ko cei koi
au?
16 Sa qai vosa ko Saimoni Pita,
ka kaya, O iko na Kraisiti, na
Luve ni Kalou bula.
17 Sa vosa ko Jisu ka kaya vua,
O sa kalougata, Saimoni Pajona:
ni sa sega ni vakatakila *oqori* vei
iko na lewena kei na dra, aya na
Tamaqu ga sa tiko mai lomalagi.
18 Au sa kaya talega vei iko, O
iko ko Pita, e na vatu oqo kau na
tara kina na noqui vavakoso lewe
ni soro; ena sega ni rawata na
matanikoro ko etese.
19 Au na solia talega vei iko
nai dola ni matanitu ko lomalagi:
ia na ka kecega ko na vauca e
vuravura ena vauci mai lomalagi:
kei na ka kecega ko na sereka e
vuravura ena sereki mai lomalagi.
20 Sa qai vakarota matua vei ira
na nona tisaipeli, me ra kakua ni
tukuna vua e dua na tamata ni sai
Jisu na Mesaia ko koya.
21 ¶ E na gauna ko ya sa vaka-
tekivu kina ko Jisu, me vakata-
kila kivei ira na nona tisaipeli, ni
sa kilikili kaya me lako ki Jeru-
selema, me vuqa na ka ca ena
vosota mai vei ira na qase, kei ira
na bete levu, kei ira na vunivola,
me ra vakamatea, me vakaturi
cake tale mai e nai ka tolu ni siga.
22 Sa qai kauti koya ko Pita, ka
vakatekivu me vunauca, ka kaya,
Me vakayawa tani vei iko, Turaga:
na ka oqo ena sega sara ni yaco
vei iko.
23 A sa vuki ko koya, ka kaya
vei Pita, Lako tani ki dakuqu,
Setani: o sa via vakatarabetaki
au; ni ko sa sega ni guta na ka ni
Kalou, *o sa guta* ga na ka ni ta-
mata.
24 ¶ Sa qai kaya ko Jisu vei ira
na nona tisaipeli, Kevaka e dua na
tamata sa via muri au, me kakua
ni muria na lomana, me colata na
nona kau veilatai, ka muri au.
25 O koya e via maroroya na
nona bula ena vakayalia: o koya
ena vakayalia na nona bula e na
vukuqu ena kunea tale.
26 Ena yaga vakacava vua na
tamata, kevaka e rawati vuravura
kecega me nona, ka yali nà ya-
lona? se cava ena solia na tamata
mei sau ni yalona?
27 Ena lako mai na Luve ni ta-
mata e nai ukuuku i Tamana kei
ira vata kaya na nona agilose; ena
qai sauma yadua vei ira na tamata
me vaka na nodrai valavala.
28 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, Eso sa qai tu eke, e ra na
sega ni tovolea na mate, e ra na
raica mada eliu na Luve ni tamata
ni sa lako mai e na nona ma-
tanitu.

A WASE XVII.

*Sa vuki vou na yago i Jisu, a sa sika-
votu vua ko Mosese kei Ilaija,* 1—13.
*Sa vakabula e dua na mate e ra dre-
dreta na tisaipeli,* 14—21. *Sa va-
katakila na nona mate vei ira na
tisaipeli,* 22, 23. *Sa muria nai
valavala ni vanua ni sa solia nai
vakacavacava,* 24—27.

SA oti e ono na bogi ka qai
kauti Pita ko Jisu, kei Jemesa
kei Joni na tacina, a sa kauti ira-
tou ki na ulunivanua cecere sara,
o iratou vakai iratou.
2 A sa vuki vou mai na yagona e
matadratou; a sa serau na matana
me vaka na mata ni siga, ka vula-
vula na nonai sulu me vaka na
rarama.
3 Ka raica, sa sikavotu vei ira-
tou ko Mosese kei Ilaija, a ratou sa
veivosaki kaya.
4 Sa qai vosa ko Pita, ka kaya
vei Jisu, Turaga, sa yaga vei ke-
datou me datou tiko ga eke: ke-
vaka ko sa vinakata, me keitou
tara eke e tolu na vale vakaceva-
ceva; e dua me nomu, e dua me
nei Mosese, e dua me nei Ilaija.
5 Ni sa vosa tiko ga ko koya,
raica, sa dua na o lumilumisa sa
vakarurugi iratou: ka raica, sa dua

na vosa mai na o, sa kaya, O koya
oqo na noqu Gone ni toko, au sa
rekitaki koya vakalevu; dou va-
karogoci koya.
6 Ni ratou sa rogoca ko iratou na
tisaipeli, e ratou sa bale vakato-
boicu, ka rere sara.
7 A sa lako mai ko Jisu ka tarai
iratou, ka kaya, Tu cake, kakua ni
rere.
8 A ratou sa qai ta cake e na ma-
tadratou, a ratou sa tawa raica e
dua tale na tamata, o Jisu dua-
duaga.
9 Ni ratou sa lako sobu mai na
ulunivanua, sa vakarota vei iratou
ko Jisu, ka kaya, Kakua ni tukuna
vua e dua na tamata na ka sa qai
rairai mata vou mai, malua mada
me tu cake tale mai na mate na
Luve ni tamata.
10 A sa tarogi koya na nona
tisaipeli, ka kaya, E ra sa kaya
vakacava na vunivola me liu mada
mai ko Ilaija?
11 Sa vosa ko Jisu ka kaya vei
iratou, Sa liu dina mai ko Ilaija,
ena vakavukici tale na ka kecega
me vinaka.
12 Au sa kaya vei kemudou, O
Ilaija sa tadu makawa mai, a ra sa
tawa kilai koya, a ra sa kitaka vua
na ka kecega e ra sa vinakata.
Ena vakatale kina na Luve ni ta-
mata ena vosota na ka ca vei ira.
13 E ra sa qai kila ko ira na ti-
saipeli ni sa vosataki Joni na papi-
taiso vei iratou.
14 ¶ E ratou sa qai yaco vei ira
na lewe vuqa, a sa lako mai vua
e dua na tamata, sa tekiduru vua,
ka kaya,
15 Turaga, lomani koya na lu-
vequ tagane: sa mate vakavula, a
sa rarawa vakalevu sara: a sa lutu
vakavuqa ki na buka, ka vakavu-
qa talega ki wai.
16 Au a kauta vei iratou na
nomu tisaipeli, a ratou sa sega ni
vakabulai koya rawa.
17 Sa qai vosa ko Jisu, ka kaya,
Ai tabatamata tawa vakabauta
oqo ka yalo vakatani, me bogi vica
vata meu tiko kei kemudou? me
bogi vica vata meu vorakitaki ke-
mudou? kauti koya mai vei au kike.
18 Sa qai vunauca na tevoro ko
Jisu; a sa lako tani vua: a sa
bula na gone mai na tiki ni siga
ko ya.
19 E ratou sa qai lako mai ko
iratou na tisaipeli vei Jisu ni sa
tiko duaduaga, a ratou kaya, E na
vuku ni cava beka keitou sa sega
ni vakasavi koya rawa kina?
20 Sa kaya vei iratou ko Jisu, E
na vuku ni dou sa tawa vaka-
bauta: e sa dina kau sa kaya vei
kemudou, Kevaka e tu vei kemu-
dou na vakabauta e vaka walega
na vua ni musita, dou na kaya ki
na ulunivanua oqo, Lako tani ki
na tikina ko ya; ena lako tani
sara: a sa sega na ka ena dredre
vei kemudou.
21 Ia na ka vakaoqo sa sega ni
lako tani walega, ena daumasu ga
kei na lolo.
22 ¶ Ni ratou sa lako voli e Ka-
lili, sa kaya vei iratou ko Jisu, Sa
voleka ni soli yani na Luve ni ta-
mata ki na ligadra na tamata:
23 E ra na vakamatei koya, ena
vakaturi cake tale e nai ka tolu ni
siga. A sa rarawa vakalevu sara
na lomadra.
24 ¶ E ra sa qai tadu ki Kepe-
niuma, a sa lako mai vei Pita ko
ira sa kumunavata nai vakacava-
cava; ka kaya, Sa solia nai vaka-
cavacava na nomudoui vakavuvuli
se segai?
25 Sa kaya ko koya, Io. Sa qai
curu ki vale, a sa taumadaka yani
na nona vosa ko Jisu, ka kaya, Mo
lewa, Saimoni, e ra sa soqonavata
vei cei nai vakacavacava ko ira
na turaga vakavuravura? vei ira
na nodra gone, se vei ira ga na
vulagi?
26 Sa kaya vua ko Pita, Vei ira
ga na vulagi. Sa qai kaya vua ko
Jisu, E ra na qai veitalia ga na
nodra gone.
27 Ia me da kakua ni vakaloma-
cataki ira, mo lako ki matasawa,

ka viritaka na siwa, ka siwata na
ika ena vude cake mai eliu; o na
basuka na gusuna, o na raica kina
nai lavo: aya ga mo kauta, mo
solia me nodarui tavi.

A WASE XVIII.

Sa vakavulici ira na nona tisaipeli me ra kakua ni viavia levu me ra vaka ga na gone, me ra kakua talega ni dauveivakacalai, 1—6. *Me ra biuta na ka kecega e dauvakacalai ira, me ra lomani ira e ra gone lalai ga e na lotu,* 7—14. *Sa qai vakatakila nai valavala e dodonu ni sa vakacacani keda na tamata,* 15—20. *Me da lomadonu vei ira ni ra sa vakacacani keda vakavuqa, ni da sa nanuma na loloma ni Kalou ni sa lomadonu vei keda,* 21—35.

ENA gauna ko ya sa lako mai
vei Jisu ko ira na tisaipeli, ka
taroga, O cei sa levu sara e na
matanitu ko lomalagi?
2 A sa kaciva mai e dua na gone
lailai ko Jisu, a sa vakatura e na
kedra maliwa,
3 A sa kaya, E dina kau sa kaya
vei kemudou, Kevaka dou na sega
ni saumaki mai, ka yaco me vaka
na gone lalai, dou na sega ni curu
ki na matanitu ko lomalagi.
4 O koya sa vakamalumalu-
mutaki koya me vaka na gone lai-
lai oqo, o koya ga sa levu sara e
na matanitu ko lomalagi.
5 O koya sa vinakata e dua na
gone lailai oqo e na vuku ni ya-
caqu sa vinakati au.
6 O koya sa vakacala e dua vei
ira na lalai oqo e ra sa vakabauti
au, sa vinaka vua kevaka e vaka-
rubeci e domona na vatu i qaqi, ka
biu ki na wasa liwa titobu *me va-
kavatudromudromutaki.*
7 ¶ Sa ca ko vuravura e na vuku
ni veivakacalai! e dredre me sega
ni yaco mai na veivakacalai; a sa
ca vua na tamata sa dauvakaya-
cora na veivakacalai!
8 Ia kevaka sa vakacalai iko na
ligamu se na yavamu, muduka
ruarua tani, ka biuta tani vei iko:
ni sa vinaka vei iko me curu ki na
bula ka coqe se lokiloki, a sa ca
me toka ruarua na ligamu se na
yavamu ruarua mo biu ki na buka
tawa oti.
9 Kevaka e vakacalai iko talega
na matamu, vecuka tani, ka biuta
tani vei iko: ni sa vinaka vei iko
mo curu ki na bula ka dua ga na
matamu, a sa ca me rua na ma-
tamu mo biu ki na bukawaqa mai
eli.
10 ¶ Raici kemudou vinaka mo
dou kakua ni cata e dua vei ira na
lalai oqo; niu sa kaya vei kemu-
dou, A nodra agilose mai loma-
lagi e ra sa raica tiko ga na mata
i Tamaqu sa tiko mai lomalagi.
11 A sa lako mai na Luve ni ta-
mata me vakabulai koya sa yali.
12 Dóu sa vakasama e vaka-
evei? kevaka e dua na tamata sa
dua na drau na nona sipi, a sa dua
vei ira sa yali, ena sega beka ni
biuta laivi na ciwasagavulu ka
ciwa, ka lako ki na ulunivanua me
vakasaqarai koya sa yali?
13 Ia kevaka ena kunea, e dina
kau sa kaya vei kemudou, ena
reki vakalevu e na vuku ni *sipi
ko ya,* ka vakalailai ga e na vuku-
dra na ciwasagavulu ka ciwa sa
sega ni yali.
14 Sa vakatalega oqo na Tama-
mudou sa tiko mai lomalagi, ni sa
sega ni vinakata me yali e dua vei
ira na lalai oqo.
15 ¶ Oqori talega, kevaka sai
valavala ca vei iko na wekamu,
lako ka vunauca ni drau sa tiko
vakai kemudrau ga: kevaka ena
rogoci iko, o sa qai rawata na we-
kamu.
16 Ia kevaka ena sega ni rogoci
iko, me lewe dua se lewe rua tale
mo kauta vata kei iko, me vaka-
dinadina na vosa kecega e na gusu
ni dautukutuku e le rua se le tolu.
17 Ia kevaka e bese ni rogoci
iratou, tukuna vei ira nai vava-
koso lewe ni soro: ia kevaka e
bese ni rogoci ira nai vavakoso
lewe ni soro, laivi koya ga me

vakataki ira na iceni kei ira na
pupilikani vei iko.
18 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, A ka kecega dou na vauca e
vuravura ena vauci talega mai
lomalagi: kei na ka kecega dou
na sereka e vuravura ena sereki
talega mai lomalagi.
19 Au sa kaya tale vei kemudou,
Kevaka e lewe rua vei kemudou e
vuravura e rau lomavata e na ka e
dua e rau sa kerea, ena vakayacora
vei rau na Tamaqu sa tiko mai
lomalagi.
20 E na tikina e soqonivata kina
e le rua, se le tolu, e na yacaqu,
au sa tiko ga kina e na kedra ma-
liwa.
21 ¶ Sa qai lako mai vua ko Pita,
ka kaya, Turaga, mei valavala ca
vakavica mada vei au na wekaqu,
kau kakua ga ni cudruva? me
vakavitu?
22 Sa kaya vua ko Jisu, Au sa
sega ni kaya vei iko, Me vakavitu
walega: aya, Me vakavitusaga-
vulu na vitu.
23 ¶ O koya ga oqo ena vakatau-
tauvatataki kina na matanitu ko
lomalagi kei na dua na turaga levu,
sa via tarogi ira na nona tamata.
24 A sa vakatekivu kina me ta-
rogi *ira*, a sa kau mai vua e dua
na tamata, sa dua na udolu na no-
nai lavo sa sega ni vakaivolitaki.
25 Ni sa sega vua na ka me
kenai voli, sa vosa na nona tu-
raga me volitaki koya, kei na
watina, kei na luvena, kei na ka
kecega sa tu vua, me vakaivolitaki
kina.
26 Sa qai bale sobu na tamata ko
ya, ka masuti koya, ka kaya, Tu-
raga, vosoti au mada ga, au na
vakaivolitaka kecega vei iko.
27 Sa qai yalovinaka mai na tu-
raga ki na tamata ko ya, a sa se-
reka, ka laiva ga me kakua ni va-
kaivolitaka na ka sa sega ni va-
kaivolitaki.
28 A sa lako ki tautuba na ta-
mata ko ya, a sa kunea e dua na
nonai tokani, sa tawa vakaivoli-
taka vua e dua na drau nai lavo
lalai: a sa taura ka boboka na
domona, ka kaya, Vakaivolitaka
mada na ka sa sega ni vakaivoli-
taki.
29 Sa qai bale sobu eruku ni ya-
vana na nonai tokani, a sa vaka-
masuta, ka kaya, Mo vosoti au
mada ga, au na vakaivolitaka ke-
cega vei iko.
30 A sa bese ni vosota: a sa lako
ka biuta ki na vale ni veivesu, me
malua me vakaivolitaka mada na
ka *kecega* sa sega ni vakaivolitaki.
31 Ia ko ira eso na nonai tokani
ni ra sa raica na ka sa caka, e
ra sa rarawa sara; a ra sa laki tu-
kuna vua na nodra turaga na ka
kecega sa caka.
32 Ia na turaga, ni sa kacivi
koya mai, sa kaya vua, Sa dua
na tamata ca ko iko, au a sereki
iko mai na ka kecega oqo sa sega
ni vakaivolitaki, ni ko sa masuti
au walega:
33 E sega beka ni kilikili kei
iko mo yalovinaka vua na nomui
tokani *oqo*, me vaka na noqu ya-
lovinaka vei iko?
34 A sa cudru na nona turaga,
a sa solia ki nai vakatawa ni vale
ni veivesu, me malua me vakaivo-
litaka mada na ka kecega sa sega
ni vakaivolitaki.
35 Ena kitaka vakakina vei ke-
mudou na Tamaqu vakalomalagi,
kevaka dou sega ni lomadonu
yadua mai na vu ni yalomudou
kivei ira na wekamudou e ra sai
valavala ca.

A WASE XIX.

*Sa vakabula na mate ko Jisu, a sa va-
kavulici ira na tamata me ra kakua
ni biuta vakailoa na watidra,* 1—
12. *Sa masutaki ira na gone lalai,*
13—15. *Sa vakatakila na ka me
kitaka na tamata me ra bula kina,*
16—22. *Sa vakatakila vei ira na
nona tisaipeli ni sa dredre me lako
ki lomalagi na tamata sa vutuni-
yau,* 23—26. *Sa yalata na kenai
sau vinaka vei ira kecega e ra sa*

biuta na ka kecega me ra muri koya, 27—30.

ASA yaco, ni sa vakaotia ko Jisu na vosa oqo, sa qai lako tani tale mai Kalili, ka yaco ki na yasa i Jutia e na taikadua ki Jotani;
2 A sa muri koya na lewe vuqa; a sa vakabulai ira ko koya kikea.
3 ¶ O ira talega na Farasi e ra sa lako mai vei koya, ka vakatovolea, ka kaya, Sa tara vua na tamata me biuta vakailoa na watina e na vuku ni ka kecega se segai?
4 A sa vosa ko koya ka kaya vei ira, Dou a sega beka ni wilika, o koya ka buli rau e nai vakatekivu ka bulia ga na tagane kei na alewa,
5 A sa kaya, E na vuku ni ka oqo ena biuti tamana kina kei na tinana na tamata, ka kabita vua na watina: e rau na vaka ga na lewe dua?
6 O koya oqo e rau sa sega kina ni lewe rua, e rau sa lewe dua ga. Ia na ka ka sa vauca vata na Kalou, me kakua ni tawase rau rua na tamata.
7 E ra sa kaya vua, A vosa vakacava beka ko Mosese me solia vua nai vola ni veibiu, ka qai biuta tani?
8 Sa qai kaya vei ira ko koya, E na vuku ga ni nomudou yalo kaukaua sa vosoti kemudou kina ko Mosese mo dou biuta tani na watimudou: ia ka sega ni vakaoqo mai nai vakatekivu.
9 Au sa kaya vei kemudou, O koya ena biuta na watina, sa sega ni dauyatagane, ka laki vakawati kei na dua tani, sa dauyalewa; o koya talega e rau laki veiwatini kaya sa biu sa dauyalewa.
10 ¶ Sa qai kaya vua ko ira na nona tisaipeli, Kevaka sa vakaoqo nai valavala ni tamata kei na watina, ke sa vinaka beka me kakua ni ia na vakawati.
11 A sa kaya ko koya vei ira, Sa sega ni rawata na tamata kecega me ra vaka ko ya, o ira ga sa soli vei ira.
12 Eso na yunoke, e ra sa sucu vakakina mai na kete i tinadra: eso na yunoke, e ra cakavi ira na tamata me ra yunoke: eso na yunoke, sa cakavi ira vakai ira ga me ra yunoke e na vuku ni matanitu ko lomalagi. O koya e rawata me vakabauta, me vakabauta.
13 ¶ Sa qai kau mai vei koya na gone lalai, me tabaki ira e na ligana, ka masutaka: a sa tarovi ira na nona tisaipeli.
14 A sa kaya ko Jisu, Vakalaivi ira ga na gone lalai, kakua ni tarovi ira, ni ra sa lako mai vei au: ni sa vakataki ira na matanitu ko lomalagi.
15 A sa tabaki ira e na ligana ko koya, a sa qai lako tani yani.
16 ¶ Ka raica, sa lako mai e dua ka kaya vua, Vakavuvuli vinaka, a cava na ka vinaka meu kitaka, meu rawata kina na bula tawa mudu?
17 A sa kaya vua ko koya, O sa vakatokai au meu vinaka e na cava? sa dua bauga e vinaka, na Kalou; kevaka ko sa via curu ki na bula, mo qarava na vunau.
18 A sa kaya vua ko koya, A vunau cava? Sa kaya ko Jisu, Mo kakua ni laba, Mo kakua ni dauyalewa, Mo kakua ni butako, Mo kakua ni dauveibeitaki vakailasu,
19 Vakarokoroko vei tamamu kei tinamu: ka lomana na nomu lewe ni koro me vakai iko.
20 Sa qai kaya vua na cauravou, Ia na ka kecega oqori kau a vakabauta ga ni kau a sa gone *ka yacova na siga oqo*; a cava tale na ka e sa yali vei au?
21 Sa kaya vua ko Jisu, Kevaka ko sa vinakata mo sa vinaka sara, lako ka volitaka kecega na nomu yau, ka solia walega vei ira sa dravudravua, o na qai vakayau tale mai lomalagi: ia mo lako mai ka muri au.

22 Ni sa rogoca na vosa oqo na cauravou oqo, sa qai lako tani ni sa rarawa na lomana: ni sa levu tu vua na nona yau.

23 ¶ Sa qai kaya ko Jisu vei ira na nona tisaipeli, E dina kau sa kaya vei kemudou, Ena dredre vua na tamata vutuniyau me curu ki na matanitu ko lomalagi.

24 Au sa kaya tale vei kemudou, Sa rawarawa vua na kamili me curu ki na mata ni cula, ia ka dredre vua na tamata vutuniyau me curu ki na matanitu ni Kalou.

25 Ni ra sa rogoca *oqori* ko ira na nona tisaipeli, e ra sa kidacala sara, ka kaya, O cei beka ena bula rawa?

26 A sa vakaraici *iratou* matua ko Jisu, ka kaya vei iratou, Oqori e dredre sara vei ira na tamata; a sa rawarawa vua na Kalou na ka kecega.

27 ¶ Sa qai vosa ko Pita ka kaya vua, Raica, keitou a biuta na ka kecega, me muri iko: a cava beka ena neitou?

28 A sa kaya vei iratou ko Jisu, E dina kau sa kaya vei kemudou, Oi kemudou sa muri au, ni na yaco na veivakadodonutaki ni na tiko na Luve ni tamata e nai tikotiko vakaturaga ni nonai ukuuku, dou na qai tiko talega e nai tikotiko vakaturaga e tinikarua, me lewai ira na mataqali nei Isireli e tinikarua.

29 O koya yadua sa biuta na vale, se na tacina, se na ganena, se na tamana, se na tinana, se na watina, se na luvena, se nona vanua, e na vuku ni yacaqu, e ra na yadrau na kenai sau, e ra na rawata talega na bula tawa mudu.

30 Ia ka ra lewe vuqa sa liu e ra na muri; kei ira talega sa muri e ra na liu.

A WASE XX.

A vosa vakatautauvata ni tamata sa lavaka vei ira e dua nai taukei ni were, 1—16. *Sa vakatakila ko Jisu na nona mate,* 17—19. *Sa vakavulici ira me ra yalomalumalumu,* 20—29. *Sa vakabula na mataboko e rua,* 30—34.

NI sa tautauvata na matanitu ko lomalagi kei na tamata e dua sa taukena na vale, a sa lako e na mataka caca me lavaka vei ira na tamata daucakacaka na nona were ni vaini.

2 Ni sa veivosaki kei ira eso na tamata daucakacaka me ra tauyadua nai lavo e na dua na siga me kedrai voli, sa qai talai ira ki na nona were ni vaini.

3 A sa lako ko koya e nai ka tolu ni tiki ni siga, a sa raici ira eso e ra sa tu walega e na rara ni veivoli ka sega ni bau cakacaka,

4 A sa kaya vei ira, Dou lako talega ki na were ni vaini, ia na ka kecega e dodonu kau na solia vei kemudou. A ra sa lako.

5 A sa lako tale ko koya e nai ka ono kei nai ka ciwa ni tiki ni siga, a sa kitaka vakakina.

6 Sa qai lako ko koya e nai ka tinikadua ni tiki ni siga, a sa raici ira eso e ra sa tu walega ka sega ni bau cakacaka, a sa kaya vei ira, Dou sa mai tiko walega vakacava eke e na siga ka bogi caka ka sega ni bau cakacaka?

7 A ra sa kaya vua, Ni sa sega e dua sa lavaka vei keitou. Sa kaya ko koya vei ira, Dou lako talega ki na were ni vaini; ia na ka kecega e dodonu, dou na rawata kina.

8 Sa qai yakavi mai, sa kaya na turaga ni were ni vaini vua na nonai talatala, Kacivi ira na tamata daucakacaka, ka solia vei ira na kedrai voli, mo vakatekivu vei ira sa muri mo tinia vei ira sa liu.

9 Ni sa lako mai ko ira *sa lavaka vei ira* e nai ka tinikadua ni tiki ni siga, e ra sa tauyadua nai lavo.

10 Sa qai lako mai ko ira e ra sa

liu, a ra sa nanuma e ra na rawata
vakalevu; ia ka ra sa tauyaduaga
nai lavo.
11 Ni ra sa taura, e ra sa qai didi
tale vua nai taukei ni vale,
12 A ra sa kaya, O ira oqo e
ra sa muri, ia ka sa dua bau na
tiki ni siga e ra sa cakacaka kina,
ia ko sa vakatautauvatataki kei-
mami kei ira, a keimami sa colata
nai colacola bibi kei na todra ni
siga.
13 A sa vosa vua e dua vei ira,
ka kaya, Noqui tau, au sa sega
ni vakacacani iko: edaru a veivo-
saki kei iko me dua bauga na
nomui lavo se segai?
14 Oqori ga mo kauta, ka lako;
au na solia tale vua oqo ka muri,
me vakataki iko.
15 Sa sega beka ni tara meu
veitaliataka na noqu ka? Sa ca
beka na matamu niu sa yalovi-
naka?
16 Ena sa vakakina ena liu ko
koya ka muri, ena muri ko koya
ka liu; ni ra sa lewe vuqa e ra sa
kacivi, a ra sa lewe lailai e ra sa
digitaki.
17 ¶ A sa lako cake ki Jeruse-
lema ko Jisu a sa kauti ira vaka-
tikitiki tani na tisaipeli e tinika-
rua mai na salatu, ka kaya vei ira,
18 Raica, edatou sa lako cake ki
Jeruselema; ena soli yani na Luve
ni tamata vei ira na bete levu kei
na vunivola, e ra na lewai koya
me mate,
19 E ra na qai solia vei ira na
iceni me ra vakalialiai *koya,* ka
yavita, ka vakota ki na kau vei-
latai; ena qai tu cake tale e nai ka
tolu ni siga.
20 ¶ Sa qai lako mai vua na tina-
drau na luve i Sepeti kei rau na
luvenatagane, ka cuva, ka kerea
vua e dua na ka.
21 A sa kaya vua ko koya, A
cava ko sa vinakata? Sa kaya
vua ko koya, Mo lewa me rau tiko
na luvequ oqo, e dua e na ligamu
imatau, e dua e na ligamu imawi,
e na nomu matanitu.
22 A sa vosa ko Jisu, ka kaya,
Dou sa sega ni kila na ka dou ke-
rea. Drau sa rawata beka me
gunuva na bilo kau na gunuva,
ka papitaisotaki e na papitaiso
kau na papitaisotaki kina? E rau
sa kaya vua, Keirau sa rawata.
23 A sa kaya ko koya vei rau,
Drau na gunuva dina na bilo kau
na gunuva, ka papitaisotaki e na
papitaiso kau na papitaisotaki kina:
ia me tiko e na ligaqu imatau,
kei na ligaqu imawi, sa sega ni
noqu meu solia vakailoa, kivei ira
ga sa vakarautaka ko Tamaqu me
nodra.
24 Ni sa rogoca *oqori* ko ira na
lewe tini, e ra sa cudru sara vei
rau na veitacini.
25 A sa kacivi iratou mai ko
Jisu, ka kaya, Dou sa kila sa le-
wai ira na iceni na nodra turaga
levu, a sa veitalia vei ira ko ira sa
qaqa.
26 Ia me kakua ni vakaoqori
vei kemudou; o koya vei kemu-
dou sa viavia levu, me nomudou
tamata.
27 O koya vei kemudou sa viavia
turaga, me nomudou kaisi:
28 Mo dou vaka ga na Luve ni
tamata ni sa sega ni lako mai me
ra qarava, me qaravi ira ga, me
solia talega na nona bula mei soro
ni lewe vuqa.
29 A ratou sa lako tani mai
Jeriko, a sa lewe vuqa sa muri
koya.
30 ¶ Ka raica, e lewe rua na
tamata mataboko sa tiko e na bati
ni sala, ni rau sa rogoca sa lako
yani ko Jisu, e rau sa kacikaci, ka
kaya, Lomani keirau mai, Turaga,
na Luve i Tevita.
31 A sa vunauci rau na lewe
vuqa, me rau tiko lo: a rau sa qai
kaci vakalevu kina, ka kaya, Lo-
mani keirau mai, Turaga, na Luve
i Tevita.
32 Sa qai tu vakadua ko Jisu,
ka kacivi rau, ka kaya, A cava ko
drau sa vinakata meu cakava vei
kemudrau?

33 A rau sa kaya, Turaga, mo
basuka na mata i rau.
34 Sa qai lomani rau sara ko
Jisu, a sa tara na matadrau: a sa
rai vinaka vakasauri na matadrau,
a rau sa muri koya.

A WASE XXI.

Sa vodoka na asa ko Jisu ka curu ki Jeruselema, a sa yaco kina na vosa ni profita, 1—11. *Sa vakasavi ira e ra sa veivoli e na vale ni soro,* 12—16. *Sa vakamatea na lolo sa tawa vua, a sa vakavulici ira na nona tisaipeli me ra dauvakabauta,* 17—22. *Sa vagalui ira na bete kei na qase,* 23—27. *Sa vunauci ira na bete kei na qase e na vosa vakatautauvata e na gone sa vosa lasu, kei nai vakatau ni were e ra sa cidroi,* 28—46.

ARA sa qai toro voleka ki Je-
ruselema, ka yaco ki Pece-
feji, ki na ulunivanua ko Oliva,
a sa tala ko Jisu e le rua na ti-
saipeli,
2 Ka kaya vei rau, Drau lako ki
na koro sa donui kemudrau, drau
na kunea sara kina e dua na asa,
e rau sa noka vata kei na luve-
natagane: sereki *rau*, ka kauta
mai vei au.
3 Kevaka e dua na tamata ena
kaya e dua na ka vei kemudrau,
drau na kaya, E rau sa yaga vua
na Turaga: ena qai talai rau sara
kina.
4 Ni sa caka kecega oqori, sa
vakayacori kina na ka sa vosataka
na profita, ka kaya,
5 Tukuna vua na gonealewa ni
Saioni, Raica, sa lako mai vei iko
na nomu Turaga levu, a sa yalo-
malua, sa vodoka na asa, kei na
gonetagane ni asa.
6 A rau sa lako na tisaipeli, ka
kitaka me vaka na vosa i Jisu vei
rau,
7 A rau sa kauta mai na asa, kei
na luvenatagane, a rau sa tevuka
vei rau na nodraui sulu, ka vaka-
vodoki koya kina.
8 A ra sa lewe vuqa sara sa te-
vuka na nodrai sulu e na gau ni
sala; o ira eso e ra sa musuk ana
taba ni kau, ka duibiubiuta e na
gau ni sala.
9 Ia ko ira na lewe vuqa sa lako
eliu, kei ira sa muri, e ra sa kaci,
ka kaya, Osana vua na Luve i
Tevita: Sa kalougata ko koya, sa
lako mai e na yaca ni Turaga;
Osana kicake sara.
10 Ni sa yaco ki Jeruselema ko
koya, sa yavala na lewe ni koro
kecega, ka kaya, O cei beka oqo?
11 A ra sa kaya na lewe vuqa,
Oqori ko Jisu na profita mai Na-
sara e Kalili.
12 ¶ A sa curu ko Jisu ki na
vale ni Kalou, ka vakasavi ira
kecega era sa veivoli e na vale ni
soro, a sa vukica nai tutu ni ta-
mata sa veisau nai lavo, kei na
nodrai tikotiko e ra sa volitaka na
ruve,
13 A sa kaya vei ira, Sa vola *va-
kaoqo*, A noqu vale ena vakatokai
na vale ni masu; ia dou sa cakava
me nodra qara na daubutako.
14 A sa lako mai vua ki na
vale ni soro na mataboko kei na
lokiloki; a sa vakabulai ira kina
ko koya.
15 Ia ni ra sa raica ko ira na
bete levu kei na vunivola na ka e
veivakidacalataki sa cakava ko
koya, kei ira na gone lalai e ra sa
kaci e na vale ni soro, ka kaya,
Osana vua na Luve i Tevita; e ra
sa cudru sara.
16 A ra sa kaya vua, O sa ro-
goca na ka e ra vosataka ko ira
oqo? A sa kaya vei ira ko Jisu,
Io; dou sa sega beka ni wilika,
Mai na gusu ni gone lalai kei na
gusudra sa sucu tiko ko sa ca-
kava me vinaka sara na vakavina-
vinaka?
17 ¶ A sa laivi ira yani ko koya,
ka lako tani e na koro ko ya ki
Peceni; a sa moce kina.
18 E na mataka ni sa lesu tale ki
na koro, sa viakana.
19 A sa raica e dua na lolo e na
gau ni sala, a sa lako kina, a sa

sega ni kunea kina e dua na ka,
a drauna walega, a sa kaya kina,
Me kakua sara na vuana me tubu
tale vei iko e na gauna emuri ka
tawa mudu. A sa malai vakasauri
kina na lolo.
20 Ni ra sa raica na tisaipeli,
e ra kidacala, ka kaya, Sa vaka-
evei ka sa tei malai vakasauri na
lolo!
21 A sa vosa ko Jisu ka kaya
vei iratou, E dina kau sa kaya vei
kemudou, Kevaka e tu vei ke-
mudou na vakadinata, ka sega ga
na vakatitiqa, dou na sega ni ca-
kava walega na ka sa qai caka ki
na lolo, ia kevaka dou na kaya ki
na ulunivanua oqo, Mo kauti tani
yani, mo biu ki na waitui; ena
yaco ga.
22 Kei na ka kece sara ga, dou
na kerea e na masu ni vakadinata,
dou na rawata.
23 ¶ A sa yaco mai ko koya ki na
vale ni soro, ia ni sa vakavuvuli
tiko sa lako mai vua na bete levu
kei ira na qase ni tamata, ka kaya,
A cava na vu ni kaukaua ko sa
cakava kina na ka oqo? se ko
cei sa solia vei iko na kaukaua oqo?
24 Sa qai vosa ko Jisu ka kaya
vei ira, Au na tarogi kemudou
talega e na dua na ka, kevaka dou
na tukuna vei au, au na qai tu-
kuna talega vei kemudou na vu
ni kaukaua kau sa cakava kina na
ka oqo.
25 A papitaiso i Joni, mai vei
oqo? mai lomalagi, se mai na ta-
mata walega? A ra sa veinanu-
yaka e lomadra, ka kaya, Ke-
vaka eda kaya, Mai lomalagi; ena
qai kaya ko koya vei keda, Dou
a sega ni vakadinati koya e na
vuku ni cava?
26 Ia kevaka eda na kaya, Mai na
tamata walega; eda sa rerevaki ira
na tamata; ni ra sa nanuma ke-
cega ni sa profita ko Joni.
27 A ra sa vosa vei Jisu, ka kaya,
Keitou sa sega ni tukuna rawa.
Sa qai kaya tale ko koya vei ira,
Au na sega talega ni tukuna vei
kemudou na vu ni kaukaua kau sa
cakava kina na ka oqo.
28 ¶ Dou lewa e na ka oqo? E
dua na tamata e lewe rua na lu-
venatagane; a sa lako vua sa qase
vei rau, ka kay a, Naluvequ, laki
cakacaka edaidai ki na noqu were
ni vaini.
29 A sa vosa ko koya, ka kaya,
Au sa sega ni vinakata: a sa qai
veivutuni tale emuri, ka lako.
30 Sa qai lako vua sa gone vei
rau, ka vosa vakakina vua. A sa
vosa ko koya ka kaya, Au *sa lako*,
saka; ia ka sa sega ni lako.
31 O cei vei rau sa cakava na
loma i tamana? A ra sa kayà vua,
O koya sa qase vei rau. Sa kaya
vei ira ko Jisu, E dina kau sa kaya
vei kemudou, O ira na pupilikani
kei na dauyatagane e ra sa liutaki
kemudou ki na matanitu ni Kalou.
32 Ni sa lako mai vei kemudou
ko Joni e na sala ni yalododonu,
ia dou sa sega ni vakadinata: ia ko
ira na pupilikani kei ira na dauya-
tagane e ra sa vakadinata: ia koi
kemudou, ni dou sa raica, dou sa
sega ni veivutuni emuri, mo dou
vakadinata.
33 ¶ Dou rogoca e dua tale na
vosa vakatautauvata: Sa dua na
tamata na taukena na vale, sa tea
na were ni vaini, a sa viribaita
vakavolivolita, a sa kelia kina nai
kelikeli ni waini, a sa tara na vale
ni kenai vakatawa, a sa yalataka
vei ira nai vakatau ni were, a sa
qai lako ki na vanua tani.
34 Ni sa voleka mai na vulai
matua, sa tala ko koya na nonai
talatala vei ira nai vakatau ni were,
me ra kauta mai eso na vuana.
35 A ra sa tauri ira na nonai ta-
latala ko ira nai vakatau ni were,
a ra sa yavita e dua, ka vakamatea
e dua, ka virika e dua.
36 A sa tala tale eso tale nai tala-
tala, sa uasivi vei ira sa liu; a ra
sa kitaka vakakina vei ira.
37 A sa oti sa qai tala kivei ira
na luvena, ka kaya, E ra na rere-
vaka na luvequ.

38 Ni ra sa raica na luvena ko
ira nai vakatau ni were, e ra sa
vosa vakai ira, ka kaya, O koya
oqo nai taukei emuri; tou mai va-
kamatea, me da suguta na nona
vanua me noda.
39 A ra sa taura ka biliga ki
taudaku ni were ni vaini, ka vaka-
matea.
40 E sa bera ni lako mai na tu-
raga ni were ni vaini, a cava.ena
qai kitaka vei ira nai vakatau ni
were oqo?
41 A ra sa kaya vua, Ena vaka-
matei ira vakararawa na tamata
ca oqori, ka yalataka na nona were
ni vaini kivei ira nai vakatau ni
were eso tani, e ra na solia na
vuana e na kena yabaki.
42 Sa kaya vei ira ko Jisu, Dou
a sega beka ni wilika e nai Vola
Tabu, A vatu e ra sa cata ko ira na
matai ni vale, sa yaco mei teteki e
na tutu ni vale: oqori na caka-
caka ni Turaga, kei na ka e veiva-
kidacalataki e matada?
43 O koya oqo kau sa vosa kina
vei kemudou, Ena kauti tani mai
vei kemudou na matanitu ni Ka-
lou, me soli ki na vanua tani e ra
na cakava mai na vuana.
44 O koya ena lutu ki na vatu
oqo ena dasila kina; ia ko koya
ena lutuka, ena vurumemea me
vaka na nuku.
45 Ni ra sa rogoca ko ira na bete
levu kei ira na vunivola na nona
vosa vakatautauvata *oqo*, e ra sa
kila ni sa vosataki ira ko koya.
46 A ra sa vakatovolea kina
me ra taura, a ra sa rerevaki ira
na lewe vuqa, ni ra sa vakasama
na profita dina ko koya.

A WASE XXII.

A vosa vakatautauvata ni solevu ni vakawati; eso sa bese ni lako mai kina, ka dua sa lako vakaca kina, 1—14. *Sa vakatakila ko Jisu e dodonu me da solia nai vakacavacava,* 15—22. *A sa dina ni na tu cake tale na mate,* 23—33. *A vu ni vunau na loloma,* 34—40. *A kawa i Tevita ko Kraisiti ni sa tamata, a nona vu ni sa Kalou, a ka oqo e ra lecava na Farasi,* 41—46.

A SA vosa tiko ko Jisu ka tu-
kuna vei ira na vosa vaka-
tautauvata, ka kaya,
2 Sa tautauvata na matanitu ko
lomalagi kei na dua na turaga
levu, sa cakava na magiti ni vaka-
wati nei luvenatagane;
3 A sa tala yani na nonai talatala
me ra lakovi ira mai ki na magiti
ni vakawati ko ira ka tukuni vei
ira eliu: a ra sa sega ni vinakata
me lako mai.
4 Sa qai tala tale ko koya eso
tani nai talatala, ka kaya, Laki
kaya vei ira ka tukuni vei ira
eliu, Raica, kau sa cokonaka oti
na noqu magiti: sa vakamatei na
noqu karavau kei na noqu manu-
manu uro, sa cokonaki oti tu na
ka kecega: dou lako mai ki na
magiti ni vakawati.
5 A ra sa wele ga, a ra sa dui
lako, e dua *e laki kitaka* na nona
were, e dua sa laki veivoli:
6 O ira sa tiko ga e ra sa taura
na nonai talatala, ka vakacacani
ira, ka vakamatea.
7 Ni sa qai rogoca na turaga levu
ko ya, sa cudru *kina*; a sa vaka-
talai ira na nonai valu, ka vaka-
wabokotaki ira na daulaba ko ya,
ka visa sara na nodra koro.
8 Sa qai kaya tale ko koya vei
ira na nonai talatala, Sa cokonaki
oti tu na magiti, a ra sa sega ni
vinaka ko ira ka tukuni oti vei ira.
9 O koya ga oqo mo dou lako
kina ki na salatu, ia ko ira kece
dou na kunea, dou kacivi ira mai
ki na magiti ni vakawati.
10 E ra sa qai lako yani ko ira
nai talatala oqo ki na salatu, ka
vakasoqoni ira kecega e ra sa ku-
nea, se ra vinaka se ra ca; a sa eso
na tamata e ra mai tiko me ra ka-
na magiti.
11 ¶ A sa qai curu mai na turaga
levu me raici ira e ra sa mai tiko
me ra kana *magiti*, a sa raica kina
e dua sa sega vua nai sulu ni vaka-
wati:

12 A sa kaya vua, Na wekaqu, o sa curu vakacava mai kike ni sa sega ga vei iko nai sulu ni vakawati? A sa vagagalu ga.
13 Sa qai kaya na turaga vei ira nai talatala, Dou vauca, a ligana kei na yavana, ka kauta tani, ka biuta ki na butobuto etautuba; ena tu ga kina na tagi kei na vakasequruquru na batina.
14 Ni sa lewe vuqa e ra sa kacivi, ka lewe lailai e ra sa digitaki.
15 ¶ Sa ra qai lako ko ira na Farasi, a ra sa bosei koya vakai ira se ra na corita vakaevei na *nona* vosa.
16 A ra sa tala vua na nodra tisaipeli kei ira nai tokani i Erota, me ra kaya, Vakavuvuli, keitou sa kila ko iko ko sa dina, o sa vakatavuvuli dina e na sala ni Kalou, o sa sega ni rerevaka na tamata: ni ko sa sega ni vakaraica *walega* na matadra na tamata.
17 O koya ga oqo mo tukuna kina vei keitou, A cava ko lewa? Sa tara me da solia nai vakacavacava vei Sisa, se segai?
18 A sa kila na nodra yaloca ko Jisu, ka kaya, Dou sa dauveretaki au e na vuku ni cava, oi kemudou na dauveivakaisini?
19 Vakatakila mai vei au nai lavo ni vakacavacava. A ra sa kauta mai vua e dua nai lavo.
20 A sa kaya vei ira ko koya, A yaloyalo i cei oqo? ai vola *i cei oqo*?
21 A ra sa kaya vua, A nei Sisa. Sa qai kaya ko koya vei ira, O koya oqo mo dou solia kina vei Sisa na nona ka; vei koya talega na Kalou na nona ka.
22 Ni ra sa rogoca *na vosa oqo*, e ra sa kidacala; a ra sa laivi koya, ka lako tani yani.
23 ¶ E na siga dina ko ya sa lako mai vua ko ira na Satusi, o ira sa kaya ena sega ni tu cake tale na mate, a ra sa taroga,
24 Ka kaya, Vakavuvuli, sa kaya ko Mosese, Kevaka e dua na tamata sa mate, ka sega na luvena, ena curuma na nona yada na tacina, me vakaluveni, me dua na kedraui vakawa kei tuakana.
25 Keitou sa tiko vata kei iratou na mata veitacini e ratou lewe vitu: a sa vakawati ko koya sa qase vei iratou, a sa mate, ka sega na luvena, a sa laiva vua na tacina na watina:
26 A sa vakatalega kina nai ka rua, kei nai ka tolu, ka yaco ki nai ka vitu.
27 Ia ka sa qai mate sara emuri na alewa.
28 Ia ni na sa tu cake tale na mate ena wati i cei vei iratou na lewe vitu ko koya oqo? ni ratou sa curuma ko iratou kece.
29 A sa vosa ko Jisu ka kaya vei ira, Dou sa sesewa, ni dou sa sega ni kila nai Vola *Tabu*, se na kaukaua ni Kalou.
30 Ni ra na tu cake tale na mate e ra na sega ni vakawati, se veimusumusukitaki me ra vakawati, e ra na vakataki ira na agilose ni Kalou mai lomalagi.
31 Ia ni sa dina na tu cake tale mai na mate, dou sa sega beka ni wilika na ka sa kaya vei kemudou na Kalou, ka kaya,
32 Oi au na Kalou i Eparaama, kei na Kalou i Aisake, kei na Kalou i Jekope? Ia na Kalou e sega ni nodra Kalou na mate, a nodra ga e ra sa bula.
33 Ni ra sa rogoca ko ira na lewe vuqa, e ra sa kidacala e na nonai vakavuvuli.
34 ¶ Ia ni ra sa rogoca ko ira na Farasi ni sa vagalui ira na Satusi ko koya, e ra sa qai soqonivata mai.
35 A sa dua vei ira, a vunivunau, sa tarogi koya, ni sa dauveretaka, ka kaya,
36 Vakavuvuli, a cava na vunau levu e na vunau?
37 Sa kaya vua ko Jisu, O na lomani koya na Turaga na nomu Kalou e na yalomu kece, kei na vu ni nomu bula kece, kei na lomamu kece.
38 A matai ni vunau oqo, oqori talega na vunau levu.

39 A sa vakatalega kina nai ka
rua, O na lomana na nomu lewe ni
koro me vakataki iko.
40 E rua na vunau oqo a sa rube
kecega kina na vunau kei *nai va-
kavuvuli* ni profita.
41 ¶ Ni ra sa soqonivata tiko na
Farasi, sa tarogi ira ko Jisu,
42 Ka kaya, A cava dou lewa
kina vei Kraisiti? a luve i cei ko
koya? E ra sa kaya vua, *A luve*
i Tevita.
43 Sa kaya vei ira ko koya, Sa
vakaevei beka ko Tevita *ni sa vosa*
e na Yalo *Tabu* ka sa vakatokai
koya na Turaga, ka kaya,
44 Sa kaya na Turaga vua na
noqu Turaga, Mo tiko e na ligaqu
imatau, ka malua kau na cakavi
ira mada na nomu meca mei tutu-
niyavamu?
45 Kevaka sa vakatokai koya ko
Tevita na Turaga, e vakaevei ni sa
luvena?
46 A sa sega e dua na tamata sa
vosataka rawa e dua na vosa, à sa
sega tale e dua e doudou me tarogi
koya *e na dua na ka* e na siga
emuri.

A WASE XXIII.

Sa vakavulici ira na tamata ko Jisu me ra muria nai vakavuvuli vinaka ni Farasi kei na vunivola, me ra kakua ni muria na nodrai valavala ca, 1—12. *Sa qai vunauci ira na Farasi, a sa vakatakila ena ca ko Jeruselema,* 13—39.

SA qai vosa ko Jisu vei ira na
lewe vuqa, vei ira talega na
nona tisaipeli,
2 Ka kaya, Sa tiko e nai tiko-
tiko i Mosese ko ira na vunivola
kei na Farasi;
3 Ia na ka kecega e ra sa kaya
vei kemudou me vakabauta, dou
vakabauta ga ka cakava; ia dou
kakua ga ni kitaka na nodrai va-
lavala, ni ra sa vosa ga ka sega ni
cakava.
4 E ra sa vauca nai colacola bibi
e dredre sara ni colati, ka virikoto
e na usausa ni domodra na tamata;
a ra sa sega ni via vakayavalata
ko ira e na dua nai qaqalu ni liga-
dra.
5 Ia na nodra cakacaka kecega e
ra sa kitaka me raici ira kina na
tamata: e ra sa vakarabailevutaka
na nodra filakateri, a ra sa vaka-
levutaka na tutu ni nodrai sulu,
6 A ra sa vinakata nai tikotiko
vakaturaga e na solevu, kei nai
tikotiko ni qase e na vale ni lotu,
7 Kei na vosa vakalomalomana e
na rara ni veivoli, me kacivi ira
talega na tamata, Rapai, Rapai.
8 Dou kakua ni vakatokai me
Rapai; ni sa dua bauga na no-
mudoui Vakavuvuli, o koya na
Kraisiti; ia dou sa veitacini ke-
cega.
9 Kakua talega ni vakatokai e
dua me tamamudou e vuravura;
ni sa dua bauga na Tamamudou,
o koya mai lomalagi.
10 Dou kakua talega ni vakato-
kai mei vakavuvuli: ni sa dua bau-
ga na nomudoui Vakavuvuli, o
koya na Kraisiti.
11 O koya sa uasivi cake vei ke-
mudou me nomudou tamata ko ya.
12 O koya ena dauvakalevule-
vuya ena vakamalumalumutaki;
o koya ena vakamalumalumutaka
ena vakalevulevui.
13 ¶ E ca vei kemudou na vuni-
vola kei na Farasi dauveivakai-
sini! ni dou sa sogota na mata-
nitu ko lomalagi vei ira na tama-
ta: ni dou sa sega ni curu kina
koi kemudou, se laivi ira e ra sa
via curu me ra curu kina.
14 E ca vei kemudou na vuni-
vola kei na Farasi dauveivakai-
sini! ni dou sa vakacacana na vale
ni alewa dawai, ka kitaka vakai-
lasu ga na masu balavu: o koya
oqo dou na cudruvi vakalevu
kina.
15 E ca vei kemudou na vuni-
vola kei na Farasi dauveivakai-
sini! ni dou sa veilakoyaka na
waitui kei na vanua me caka-
va e dua na tamata lotu vakai
kemudou; ia ni sa cakavi oti, dou

sa cakava me luve ni eli vakarua
vei kemudou.
16 E ca vei kemudou nai vaka-
vuvuli mataboko, dou sa kaya, O
koya ena vosa vavakini ki na vale
ni soro, a ka walega ko ya; ia ko
koya ena vosa vavakini ki na kou-
la ni vale ni soro, aya ga e dodonu
me yaco!
17 Dou sa lialia ka mataboko: a
cava vei rau e levu cake, a koula,
se na vale ni soro sa vakatabui
kina na koula?
18 *Dou sa kaya* talega, O koya
ena vosa vavakini ki nai tutuni-
madrali, a ka walega ko ya; ia ko
koya ena vosa vavakini e nai ma-
drali sa koto e *nai tutunimadrali*,
aya ga e dodonu me yaco.
19 Dou sa lialia ka mataboko:
a cava vei rau e levu cake, ai ma-
drali, se nai tutunimadrali sa vaka-
tabui kina nai madrali?
20 O koya sa vosa vavakini ki
nai tutunimadrali, sa vosa vavakini
ki na ka ko ya, kei na ka kecega sa
koto kina.
21 O koya sa vosa vavakini ki
na vale ni soro, sa vosa vavakini
ki na ka ko ya, vei koya talega sa
tiko kina.
22 O koya sa vosa vavakini ki
lomalagi, sa vosa vavakini ki nai
tikotiko vakaturaga ni Kalou, vei
koya talega sa tiko kina.
23 E ca vei kemudou na vuni-
vola kei na Farasi dauveivakai-
sini! ni dou sa vakaisiganataka
na botebotekoro, kei na anisa, kei
na kumino, ia dou sa biuta na ka
bibi e na vunau, nai valavala do-
donu, kei na loloma, kei na vaka-
dinata: aya e kilikili kemudou me
kitaka, me kakua talega ni biuta
ko ya.
24 Ai vakavuvuli mataboko koi
kemudou, dou sa tauvulona na
nana, ia na kamili dou sa tiloma
ga.
25 E ca vei kemudou na vuni-
vola kei na Farasi dauveivakai-
sini! ni dou sa vakasavasavataka
na bilo kei na dari etaudaku, ia na
lomana sa sinai e na daubutako
kei na ka e tawa savasava.
26 A Farasi mataboko ko iko,
vuya laivi mada eliu na ka mai na
loma ni bilo kei na dari, ena qai
savasava talega etaudaku.
27 E ca vei kemudou na vuni-
vola kei na Farasi dauveivakai-
sini! ni dou sa vaka nai vakaruru
ni mate ei boro vulavula, e ra sa
rai vinaka sara etaudaku, ia na lo-
madra sa sinai e na sui ni mate kei
na ka kecega sa dukaveluvelu.
28 Sa vakatalega kina koi ke-
mudou dou sa rairai ga vei ira na
tamata me tamata dodonu, ia elo-
ma dou sa sinai e na dauveivakai-
sini kei na ka e tawa dodonu.
29 E ca vei kemudou na vuni-
vola kei na Farasi dauveivakai-
sini! ni dou sa tara na nodrai va-
karuru na profita, ka vakaiuku-
ukutaka na nodrai vakaruru na
tamata yalododonu,
30 Ka kaya, Kevaka edatou a
bula e na gauna ni nodatou qase,
edatou a bese ni lomavata kei ira
e na dra ni profita.'
31 O koya oqo dou sa dautukuni
kemudou kina, ni dou sa luvedra
e ra vakamatea na profita.
32 Dou vakasinaita nai vakarau
ni nomudou qase.
33 Oi kemudou na gata, a kawa
ni gata loaloa, dou na dro rawa
vakaevei mai na cudruvi ki eli?
34 ¶ Ia raica, au na tala yani vei
kemudou na profita, kei na tamata
vuku, kei na vunivola; eso vei ira
dou na vakamatea ka vakota ki
na kau veilatai; eso dou na yavita
e na nomudou vale ni lotu, ka vei-
vakasaviyaki *ira* mai na koro ko
ya ki na koro ko ya:
35 Me yaco kina vei kemudou
nai sau ni kedra dra na tamata
yalododonu kecega ka dave e vu-
ravura, mai na dra i Epeli na
tamata yalododonu ka yaco ki na
dra i Sakaraia na luve i Parakaia,
o koya dou a vakamatea e na ta-
drua ni vale ni soro kei nai tutu-
nimadrali.

36 E dina kau sa kaya vei ke-
mudou, A ka kecega oqori ena
yaco ki nai tabatamata oqo.
37 O Jeruselema, o Jeruselema,
o iko ko sa vakamatei ira na pro-
fita, ka viriki ira sa talai yani vei
iko, au a nanuma vakavica vata
meu vakasoqoni ira na nomu gone,
me vaka na toa alewa sa vakaso-
qoni ira na luvena eruku ni tabana,
ia dou a sega ni vinakata!
38 Raica, sa qai laivi vei kemu-
dou na nomudou vale me lala didi.
39 Niu sa kaya vei kemudou,
Dou na sega ni raici au tale, ka
malua dou na kaya mada, Sa ka-
lougata ko koya sa lako mai e na
yaca ni Turaga.

A WASE XXIV.

Sa vakatakila vei ira na nona tisaipeli ko Jisu ni na ca na vale ni soro mai Jeruselema, e ra daudoka, 1, 2. *Sa qai tukuna na ka ca ena yaco ki Jeruselema,* 3—28*; kei nai vakatakilakila ni nona lako tale mai,* 29—35. *Sa vunauci ira me ra vakarau tu, ni da sa sega ni kila na tiki ni siga ena kacivi keda kina na Turaga me lewai keda,* 36—51.

1 ASA curu yani ko Jisu ka lako
tani e na vale ni soro: a ra
sa lako mai na nona tisaipeli me
ra vakatakila vua na veiyasana ni
vale ni soro.
2 A sa kaya vei ira ko Jisu, Dou
sa raica na ka kecega oqori se
segai? e dina kau sa kaya vei ke-
mudou, Ena sega ni veitaqataqai
na *kena* veivatu, ena talaraki sobu
kecega kira.
3 ¶ Ni sa tiko ko koya mai na
ulunivanua ko Oliva, sa lako mai
vua na nona tisaipeli, o iratou
vakai iratou ga, ka kaya, Tukuna
mai vei keitou, ena yaco mai ni-
naica na ka oqo? ia ka cava nai
vakatakilakila ni nomu lako tale
mai, kei nai vakataotioti kei vura-
vura?
4 A sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, Raici kemudou vinaka de va-
kacalai kemudou e dua.
5 Ni ra na lewe vuqa e ra na lako
mai e na yacaqu, ka kaya, Oi au
na Kraisiti; ia ka lewe vuqa e ra
na vakacala.
6 Dou na rogoca nai valu, kei
nai rogorogo ni valu: dou raici
kemudou vinaka mo dou kakua ni
kidroa; ni na yaco mada mai *eliu*
na ka kecega oqo, ia na kenai va-
kataotioti sa sega ni voleka sara.
7 Ena veibolebolei na veivanua
eso, kei na veimatanitu eso: ena
tubu talega na dausiga, kei na
mate ca, ena vuki talega na vanua
e na yasanà eso.
8 A ka kecega oqo nai vakate-
kivu ni ka rarawa.
9 E ra na soli kemudou yani me
ra vakararawataki kemudou, e ra
na vakamatei kemudou; dou na
cati mai vei ira na lewe ni vei-
vanua kecega e na vukù ni ya-
caqu.
10 Ena lewe vuqa e ra na qai ta-
rabe, ka veisoliyaka, ka veicati.
11 Ena lewe vuqa talega na pro-
fita vakailasu ena tubu cake mai, ia
ka lewe vuqa e ra na vakacala.
12 Ni sa tubu vakalevu nai vala-
vala ca, ena lewe vuqa ena liliwa
mai na nodra loloma.
13 O koya ena voraki me yaco
mada na kenai vakataotioti, o koya
ga ena bula.
14 Ena vunautaki *mada eliu* na
kosipeli oqo ni matanitu mei vaka-
takilakila ki na veivanua vakaa-
duaga; ena qai yaco mai emuri na
kenai vakataotioti.
15 Ni dou sa raica na ka ni dau-
veivakarusai vakaca; o koya ka
vosa kina ko Taniele na profita, ni
sa tu e na tikina tabu, (me vaka-
nanuma ko koya sa wilika:)
16 Me qai dro sara ki na uluniva-
nua ko ira sa tiko mai Jutia:
17 Me kakua ni lako sobu mai ko
koya sa tiko e na dela ni vale me
kauta na ka mai na nona vale;
18 Me kakua ni lesu tale mai ko
koya sa tiko e na were me kauta
na nonai sulu.
19 E ca vei ira sa bukete, kei ira

sa vakasucuma na gone, e na gauna
ko ya!
20 Dou masulaki kemudou me
kakua ni yaco na nomudou dro e
na vulai liliwa, se na siga tabu:
21 Ni na qai levu sara na rarawa,
a sega ni vakakina eliu, mai nai
vakatekivu kei vuravura ka yacova
na gauna oqo, e sega sara,
ena sega talega *ni vakakina* emuri.
22 Ia kevaka ena sega ni vakalekalekataki
na gauna ko ya, ena
sega na tamata sa bula rawa: ia e
na vukudra ga na digitaki ena
vakalekalekataki kina na gauna
ko ya.
23 Kevaka ena qai kaya vei kemudou
e dua, Raica, sa tiko eke
na Mesaia, se, Sa tiko maikea; kakua
ni vakadinata.
24 Ni na tubu cake na Mesaia
vakailasu, kei na profita vakailasu,
e ra na vakatakila nai vakatakilakila
levu kei na ka e veivakidacalataki;
ia kevaka sa sega
ni dredre sara, ke ra sa na vakacalai
ira rawa talega na digitaki.
25 Raica, au sa tukuna oti mada
vei kemudou eliu.
26 Kevaka e ra na kaya vei kemudou,
Raica, sa tiko ko koya
mai veikau; kakua ni lako kina:
se ra kaya, Raica, *sa tiko ko koya*
mai na vale vuni; kakua ni vakadinata.
27 Ni sa vaka na livaliva sa lako
mai cake, ka liva yani kira; ena
vakatalega kina ni na lako mai na
Luve ni tamata.
28 E na tikina kecega e tiko kina
na yago, ena soqonivata kina na
ikeli.
29 ¶ Ni sa oti na gauna rarawa
oqo, ena qai yaco vakasauri mai
me vakabutobutotaki na mata ni
siga, ena sega talega ni cila na rarama
ni vula, ena lutu mai lomalagi
na kalokalo, ena veitosoyaki
na kaukaua *kecega* ni lomalagi:
30 Ena qai rairai mai nai vakatakilakila
ni Luve ni tamata mai
lomalagi; ena qai tagi na veimataqali
vakaaduaga e vuravura, e ra
na qai raica na Luve ni tamata ni
sa lako mai e na o ni lomalagi e na
kaukaua kei nai ukuuku levu.
31 Ena tala ko koya na nona
agilose e na davui domoi levu, e ra
na vakasoqonavata na nona tamata
digitaki mai na mata ni cagi e va,
e ra na vakatekivu mai na vu ni
lagi ka dua ka kauta mai ki nai
ka dua.
32 Mo dou qai kila na vosa
vakatautauvata ni lolo; Ni sa
malumalumu ga na tabana, a sa
tubu na drauna, dou sa qai kila
kina sa voleka na vulai katakata:
33 Sa vakatalega kina koi kemudou,
ni dou sa raica kecega na ka
oqo, mo dou kila sa voleka *na ka
ko ya, ia sa tu dina ga* e na katuba.
34 E dina kau sa kaya vei kemudou,
Ena sega ni takali nai tabatamata
oqo, ena yaco mada eliu
na ka kecega oqori.
35 Ena takali ko lomalagi kei
vuravura, ena sega ni takali na
noqu vosa.
36 ¶ Ia na siga ko ya kei na tiki
ni siga ko ya sa sega e dua sa kila,
o ira na agilose mai lomalagi e
segai, o koya duaduaga na Tamaqu.
37 Ena tautauvata dina kei na
siga i Noa, ena vakatalega kina ni
na lako mai na Luve ni tamata.
38 E ra na vakataki ira na tamata
sa donui ira na waluvu eliu
ni ra sa kana ga ka gunu ga, ka
vakawati, ka veimusumusukitaka
me ra vakawati, a sa yacova dina
na siga sa curu kina ko Noa ki
loma ni waqa;
39 A ra sa sega ni kila mada eliu
a sa qai yaco dina na waluvu, ka
kauti ira kece yani; ena vakatalega
kina ni na lako mai na Luve
ni tamata.
40 E rau na lewe rua e rau na
tiko e na veiwere; ena kauti tani
e dua, ka laivi e dua.
41 Ena lewe rua na alewa e rau
na qaqi sila e na kenai qaqi; ena
kauti tani e dua, ka laivi e dua.

42 ¶ O koya oqo mo dou vakatawa
kina; ni dou sa sega ni kila na tiki
ni siga sa lako mai kina na nomu-
dou Turaga.
43 Dou kila ga oqo, kevaka e kila
nai taukei ni vale na tiki ni bogi
e lako mai kina na daubutako, ena
vakatawa ga, ka sega ni laiva na
nona vale me ravabasuki yaui.
44 O koya oqo mo dou vakarau
talega kina: ni sa lako mai na
Luve ni tamata e na tiki ni siga
dou sa sega ni vakananuma kina.
45 O cei na tamata dina ka vuku,
me na lesia na nona turaga me
lewai ira na nona lewe ni vale,
me solia vei ira na kedra e na
gauna dodonu?
46 Sa kalougata na tamata ko
ya, ni na lako mai na nona turaga
ka kunea ni sa kitaka vaka ko ya.
47 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, Ena lesia me veitaliataka na
nona ka kecega.
48 Ia kevaka ena kaya e lomana na
tamata ca ko ya, Sa vakadedetaka
na noqu turaga na nona lako mai:
49 A sa vakatekivu kina me yaviti
ira na nonai tokani, me daukana
talega ka daugunu vata kei ira na
daumateni;
50 Ena lako mai na turaga ni ta-
mata ko ya e na siga sa sega ni
vakananuma kina, kei na tiki ni
siga e sega ni kila kina;
51 Ena qai varomusuka rua, ka
vota vua me rai votavota vata kei
ira na dauveivakaisini: e na tu ga
kina na tagi kei na vakasequru-
quru na batina.

A WASE XXV.

A vosa vakatautauvata ni gonealewa e tini, 1—13, *kei nai lavo,* 14—30. *Sa vakatakila ko Jisu nai valavala ni siga ni lewa,* 31—46.

ENA qai vakatautauvatataki na
matanitu ko lomalagi kei na
gonealewa e lewe tini, e ratou sa
kauta na nodratou cina, ka laki
veitata kei na watinatagane.
2 E lewe lima vei iratou sa vuku,
a ratou sa lewe lima sa lialia.
3 O iratou na lialia e ratou sa
kauta na nodratou cina, a ratou sa
sega ni kauta vata kei na nodratou
waiwai:
4 O iratou na vuku e ratou sa
kauta na nodratou cina kei na no-
dratou tavaia waiwai e tawa.
5 A sa dede mai na watinatagane,
e ratou sa sosovu kecega ka moce.
6 Ni sa qai lomaloma ni bogi *na
vanua* sa kitaka na kacikaci, *e va-
kane,* Raica, sa lako mai na wati-
natagane; dou laki veitata kaya.
7 Sa qai tu cake kecega ko ira-
tou na gonealewa oqo, a ratou sa
vakarautaka na nodratou cina.
8 A ratou sa kaya ko iratou na
lialia vei iratou na vuku, Solia mai
vei keitou eso na nomudou waiwai;
ni sa boko na neitou cina.
9 A ratou sa vosa na vuku, ka
kaya, *Kakua ni vakaoqo*; de sega
ni takiveilevu vei keda: e vinaka
mo dou lako vei iratou na dauvei-
voli, me volia me nomudou.
10 Ia ni ratou sa lako me ratou
volivoli, sa tadu mai na watina-
tagane; o iratou sa vakarau oti
tu e ratou sa curu vata kaya ki na
vakawati: a sa qai sogo na katuba.
11 Sa qai lako talega emuri ko
iratou talega na gonealewa ko ya,
ka kaya, Turaga, Turaga, dolavi
keitou.
12 A sa vosa ko koya, ka kaya, E
dina kau sa kaya vei kemudou, au
sa sega ni kilai kemudou.
13 O koya ga oqo mo dou vaka-
tawa kina, ni dou sa sega ni kila
na siga se na tiki ni siga sa lako
mai kina na Luve ni tamata.
14 ¶ Ni sa tautauvata *na mata-
nitu ko lomalagi* kei na dua na
turaga sa tatau me lako ki na va-
nua tani, a sa kacivi ira kina na
nona tamata ka solia vei ira na
nona yau.
15 Sa solia vua e dua e lima nai
lavo, vua tale e dua e rua, vua
tale e dua e dua bauga; vei ira
yadua me vaka na ka e ra sa dui-
rawata; a sa qai lako sara e nonai
lakolako.

16 O koya sa taura nai lavo e
lima sa laki veivoli kina, a sa ca-
kava kina me lima tale nai lavo.
17 Sa vakatalega kina ko koya *sa
taura* e rua, sa rawata tale e rua
tale nai lavo.
18 O koya sa taura ga e dua bau
sa lako ka kelia na qele, ka vunia
kina nai lavo ni nona turaga.
19 A sa dede sara mada sa qai
lako tale mai na nodra turaga na
tamata ko ya, a sa tarogi ira.
20 A sa vakaoqo, o koya ka taura
nai lavo e lima sa lako mai ka
kauta mai e lima tale nai lavo, ka
kaya, Turaga, e lima nai lavo ko a
solia mai vei au: raica, au sa ra-
wata e lima tale nai lavo.
21 Sa kaya vua na nona turaga,
E vinaka, a tamata vinaka ko iko
ka dina; o sa dina e na ka lailai,
au na lesi iko mo lewa na ka e
vuqa: curu ki na marau ni nomu
turaga.
22 O koya talega ka taura nai
lavo e rua sa lako mai ka kaya,
Turaga, e rua nai lavo ko a solia
mai vei au: raica, au sa rawata e
rua tale nai lavo.
23 Sa kaya vua na nona turaga,
E vinaka, a tamata vinaka ko iko
ka dina; o sa dina e na ka lailai,
au na lesi iko mo lewa na ka e
vuqa: curu ki na marau ni nomu
turaga.
24 O koya ka taura ga nai lavo
e dua bauga sa lako mai ka kaya,
Turaga, au sa kilai iko, ni ko sa
tamatai lawaki dredre, o sa tamu-
suka e na vanua ko sa sega ni ka-
buraka kina, ka kumunavata e na
vanua ko a sega ni veibiuyaka
kina:
25 Au sa rere kina, ka laki vu-
nia na nomui lavo e na qele: raica,
oqori na nomu sa tu ga vei iko.
26 Sa qai vosa vua na nona tu-
raga, ka kaya, A tamata ca ko iko
ka vucesa; o sa kila dina kau sa
tamusuka e na vanua kau a sega
ni kaburaka kina, ka kumuna-
vata e na vanua kau a sega ni vei-
biuyaka kina:
27 O koya ga oqo e kilikili kina
kei iko me solia na noqui lavo vei
ira na dauveisaumi lavo, niu sa qai
lako tale mai kau taura na noqui
lavo kei na kenai sau talega.
28 O koya ga oqo mo dou kauta
tani kina vua nai lavo, ka solia
vua sa tu vei koya nai lavo e tini.
29 O koya *sa yaga vua na ka* sa
tu vua, ena solia tale vua me levu
sara: o koya e sega *ni yaga vua
na ka* sa tu vua, ena vakasukataki
vua na ka sa tu vua.
30 Ia na tamata tawa yaga oqo
mo dou biuta ki na butobuto etau-
tuba: ena tu ga kina na tagi kei
na vakasequruquru na batina.
31 ¶ E na siga ena lako mai kina
na Luve ni tamata, e na nonai uku-
uku, kei ira vata kaya na agilose
yalosavasava kecega, ena qai tiko
e na nonai tikotiko vakaturaga sa
vakaiukuuku:
32 Ena qai soqonivata ematana
na lewe ni veivanua kecega: ena
qai tawasei ira rua ko koya e dua
mai na dua, me vaka nai vakatawa
sa tawasei ira rua na nona sipi mai
vei ira na kokoti;
33 Ena vakaturi ira na sipi e na
ligana imatau, kei ira na kokoti e
na ligana imawi.
34 Ena qai vosa na Turaga levu
vei ira e na ligana imatau, Dou
lako mai, oi kemudou sa vakalou-
gatataki kemudou ko Tamaqu, mo
dou rawata na matanitu sa vaka-
rau tu me nomudou mai nai vaka-
tekivu kei vuravura:
35 Ni kau a viakana, dou a solia
mai vei au na kakana: au a via-
gunu, dou a vagunuvi au: au a
vulagi, dou a kauti au ki vale:
36 Au a luvawale, dou a vakasu-
lumi au: au a mate, dou a mai
raici au: au a tiko e na vale ni
veivesu, dou a lako mai vei au.
37 Ena qai vosa vua na tamata ya-
lododonu, ka kaya, Turaga, enaica
mada na siga keitou a raici iko
kina ni ko sa viakana, ka vakani
iko? se viagunu, ka vagunuvi *iko*?
38 Keitou a raici iko ninaica ni

ko sa vulagi, ka kauti *iko* ki vale?
se luvawale, ka vakasulumi *iko*?
39 Se keitou a raici iko ninaica
ni ko sa mate, se tiko e na vale ni
veivesu, ka lako vei iko?
40 Ena qai vosa na Turaga levu
ka kaya vei ira, E dina kau sa
kaya vei kemudou, E na vuku ni
dou a cakava *na ka oqo* vua e dua
vei ira na wekaqu lalai oqo, dou a
cakava talega vei au.
41 Ena qai vosa talega ko koya
vei ira e na ligana imawi, Lako
tani vei au koi kemudou sa cu-
druvi, ki na bukawaqa tawa mudu,
sa vakarautaki me nona na tevoro
kei na nona agilose.
42 Ni kau a viakana, dou a sega
ni solia mai vei au na kakana: au
a viagunu, dou a sega ni vagunuvi
au:
43 Au a vulagi, dou a sega ni
kauti au ki vale: au a luvawale,
dou a sega ni vakasulumi au: au
a mate ka tiko e na vale ni vei-
vesu, dou a sega ni mai raici au.
44 E ra na qai vosa talega vua,
ka kaya, Turaga, keitou a raici
iko ninaica ni ko sa viakana, se
viagunu, se vulagi, se luvawale,
se mate, se ni ko a tiko e na vale
ni veivesu, ka sega ni qaravi iko?
45 Ena qai vosa ko koya vei ira,
ka kaya, E dina kau sa kaya vei
kemudou, E na vuku ni dou a sega
ni cakava *na ka oqo* vua e dua vei
ira na wekaqu lalai oqo, dou a
sega talega ni cakava vei au.
46 E ra na qai lako ko ira oqo ki
na cudruvi tawa mudu: kei ira na
yalododonu ki na bula tawa mudu.

A WASE XXVI.

E ra sa bose na turaga me ra lawakitaki Jisu me ra vakamatea, 1—5. *Sa vakatakila vua na nona loloma ko Meri ni sa lumuta na uluna e na waiwai dredre,* 6—13. *Sa volitaka ko Juta,* 14—16. *Sa kania na vakayakavi ni Pasova ko Jisu, a sa qai vakatekivuna na vakayakavi ni Turaga,* 17—35. *Sa laki masu ko Jisu e na were ko Kecesemani,* 36—46. *Sa mai reguca ko Juta ka solia yani,* 47—56. *E ra sa kauta vei Kaiafa, a ra sa lewa me mate,* 57—68. *Sa cakitaka ko Pita na nona kilai koya,* 69—75.

ASA yaco ni sa vakaotia ko Jisu
na nona vosa kecega oqo, sa
kaya vei ira na nona tisaipeli,
2 Dou sa kila sa vo ga na bogi e
rua ena qai yaco na *solevu ni* Pa-
sova, ena qai soli yani na Luve ni
tamata me lauvako ki na kau vei-
latai.
3 E ra sa qai soqonivata ko ira
na bete levu, kei ira na vunivola,
kei ira na nodra qase na tamata, e
na vale ni bete levu, o Kaiafa na
yacana,
4 E ra sa bose me ra lawakitaki
Jisu me ra vauca, ka vakamatea.
5 A ra sa kaya, Me kakua mada
ni sa ia na solevu, de ra kubu kina
na tamata.
6 ¶ A sa tiko ko Jisu mai Pe-
ceni, e na vale i Saimoni na vu-
kavuka,
7 A sa lako mai vua e dua na
alewa sa taura na tavaia alapasata
sa tawa e na waiwai dredre sara, a
sa livia ki na uluna, ni sa tiko ko
koya me kana.
8 Ni ratou sa raica ko iratou na
nona tisaipeli, e ratou sa cudru
sara, ka kaya, Sa biu walega oqori
e na vuku ni cava?
9 Ni sa rawarawa me volitaki na
waiwai oqo e nai lavo e vuqa, ka
soli vei ira na dravudravua.
10 Ni sa kila ko Jisu, sa kaya
vei iratou, Dou sa vakararawataka
na alewa oqo e na vuku ni cava?
ni sa cakava na cakacaka vinaka
vei au.
11 Ni sa tiko vakaduaga kei ke-
mudou ko iratou na dravudravua;
oi au kau na sega ni tiko vakadua
kei kemudou.
12 Ni sa sova ko koya na waiwai
oqo ki na yagoqu, sa kitaka me
noqu waiwai ni bulu.
13 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, E na veivanua kecega e vura-
vura ena vunautaki kina na Kosi-

peli oqo, ena bau tukuni talega
kina, na ka sa kitaka na alewa
oqo, me kenai divi.
14 ¶ Sa qai dua vei iratou na
tinikarua, sa vakatokai ko Juta
Isikariota, sa lako vei ira na bete
levu,
15 Ka kaya, A cava dou na solia
mai vei au kevaka kau na soli
koya yani vei kemudou? A ra sa
vakarautaka vua na tiki ni siliva e
tolusagavulu.
16 Mai na siga ko ya sa vakasa-
qara matua me dua na siga vinaka
me tei solia rawa kina.
17 ¶ E nai kadua ni siga *ni so-
levu* ni madrai tawa leveni sa lako
mai vei Jisu na *nona* tisaipeli, ka
kaya vua, Evei na tikina ko sa
vinakata me keitou cokonaka kina
na pasova mo kania?
18 A sa kaya ko koya, Lako vua
e dua na tamata ki na koro ka
kaya vua, Sa kaya nai Vakavu-
vuli, Sa voleka na noqu siga; oi
au kei iratou na noqu tisaipeli kei-
tou na cakava na pasova e na
nomu vale.
19 A sa kitaka na *nona* tisaipeli
me vaka na vosa i Jisu vei iratou;
a ratou sa cokonaka na pasova.
20 Ni sa yaco mai na yakavi,
sa tiko ko koya kei iratou na tini-
karua.
21 Ni ratou sa kana tiko ga, sa
vosa ko koya, E dina kau sa kaya
vei kemudou, e dua vei kemudou
ena soli au yani.
22 E ratou sa qai rarawa sara,
a ratou sa vakatekivu yadua me
kaya vua, Turaga, oi au beka se
segai?
23 A sa vosa ko koya ka kaya,
O koya keirau sa tonidromuca
vata kaya na ligana e na bilo, o
koya ga oqo ena soli au yani.
24 Sa lako na Luve ni tamata me
vaka sa volai *e nai vola*: ia ka
ca ga vua na tamata sa solia yani
na Luve ni tamata! ke sa sega ni
sucu mai na tamata ko ya ke sa
vinaka vua.
25 Sa qai vosa *vua* ko Juta,
o koya sa solia yani, ka kaya,
Rapai, oi au beka se segai? Sa
kaya vua ko koya, O sa kaya
ga mai.
26 ¶ E ra sa kana tiko, a sa
taura nai buli madrai ko Jisu, a
sa vatonaka, ka dovia, ka solia
vei iratou na tisaipeli, ka kaya,
Taura, ka kania; oqori na ya-
goqu.
27 A sa taura na bilo ko koya,
a sa vatonaka, ka solia vei ira-
tou, ka kaya, Dou gunu kece mai
kina;
28 Ni sa noqu dra oqori ni veiya-
layalati vou, o koya sa dave e na
vukudra na lewe vuqa me kauta
tani nai valavala ca.
29 Ia kau sa kaya talega vei ke-
mudou, Au na sega ni gunuva tale
emuri na vua ni vaini oqo, ena
yaco mada na siga kau na gunuva
vou kina kei kemudou e na ma-
tanitu nei Tamaqu.
30 Ia ni ratou sa meketaka oti
na meke, e ratou sa lako ki na
ulunivanua ko Oliva.
31 Sa qai kaya vei iratou ko Jisu,
Dou na tarabe kecega e na vu-
kuqu e na bogi edaidai: ni sa
volai, Au na yavita nai vakatawa,
e ra na duivakasevi yani na qele
ni sipi.
32 Ia ni kau sa tu cake oti tale
mai na mate, au na qai liutaki ke-
mudou ki Kalili.
33 Sa qai vosa ko Pita ka kaya
vua, Kevaka e ratou na tarabe
kecega e na vukumu, au na sega
ni tarabe koi au.
34 Sa kaya vua ko Jisu, E dina
kau sa kaya vei iko, E na bogi ga
edaidai, ena sa sega ni tagi mada
eliu na toa, o sa na cakitaki au
vakatolu mada ga.
35 Sa kaya vua ko Pita, Kevaka
edaru na mate vata, au na sega
ni cakitaki iko kina. Sa vosa ta-
lega vakakina ko iratou kecega na
tisaipeli.
36 ¶ Sa qai lako mai ko Jisu
kei iratou ki na vanua sa vaka-
tokai ko Kecesemani, a sa kaya

vei iratou na tisaipeli, Dou tiko
ga eke, meu lako mada kikea me
masu.
37 A sa kauti iratou ko Pita kei
rau na luve i Sepeti e rau atagane,
a sa qai vakatekivu me rarawa ka
yaluma sara.
38 Sa qai kaya vei iratou ko koya,
Sa rarawa vakalevu sara na yaloqu,
me vaka na mate: dou tiko
ga eke, me datou vakatawa.
39 A sa lako vakalailai yani ko
koya, a sa bale sobu vakatoboicu,
a sa masu, ka kaya, Tamaqu, kevaka
e rawarawa, laiva me lako
tani vei au na bilo oqo: ia me kakua
ga ni vaka na noqu veitalia,
me vaka ga na nomu *veitalia.*
40 A sa qai lako tale mai vei
iratou na nona tisaipeli, a sa kunei
iratou ni ratou sa moce, a sa
kaya vei Pita, E vakaevei oqo,
dou sa sega ni rawata me datou
vakatawa vata e na dua bauga na
tiki ni bogi?
41 Dou vakatawa ka daumasu,
mo dou kakua kina ni curu ki
na dauvere: e dina ya ni sa guta
na yalo, ia na yago ga sa malumalumu.
42 Sa lako vakarua ko koya, ka
masu, ka kaya, Tamaqu, kevaka
e sega ni rawa me lako tani vei au
na bilo oqo, keu sega ni gunuva,
me yaco ga na nomu veitalia.
43 Sa qai lako tale mai ko koya,
a sa kunei iratou ni ratou sa moce
tale: e na vuku ni sa bibi na matadratou.
44 A sa laivi iratou ko koya, a sa
lako tale yani, ka masu vakatolu,
a sa cavuta ga na vosa ko ya.
45 Sa qai lako mai vei iratou na
nona tisaipeli, ka kaya vei iratou,
Dou qai moce ga, mo dou cegu:
raica, sa voleka na gauna, a sa soli
yani na Luve ni tamata ki na ligadra
na tamatai valavala ca.
46 Tu cake, me datou lako: raica,
sa voleka mai ko koya sa soli au
yani.
47 ¶ Ni sa vosa tiko ga *vakaoqo*
ko koya, raica, sa lako mai ko
Juta, e dua vei iratou na lewe
tinikarua, kei ira na lewe vuqa e
ra sa taura nai seleiwau kei nai
wau talega, e ra sa lako mai vei
ira na bete levu kei ira na nodra
qase na tamata.
48 O koya sa soli koya yani sa
vakaraitaka vei ira nai vakatakilakila,
ka kaya, O koya kau na
reguca, sai koya ko ya: vauca
matua.
49 A sa qai lako sara mai vei
Jisu, ka kaya, Sa loloma, Rapai; a
sa qai reguca.
50 A sa kaya vua ko Jisu, Na
wekaqu, o sa lako mai e na vuku
ni cava? E ra sa qai lako mai,
ka tauri Jisu, ka vauca.
51 Ka raica, e dua vei iratou e
rau dautiko vata kei Jisu sa dodoka
na ligana, ka ucuna na nonai
seleiwau, a sa yavita e dua na nona
tamata na bete levu, a sa ravu
drutia laivi na daligana.
52 Sa qai kaya vua ko Jisu, Daramaka
tale na nomui seleiwau ki
na kena taga: ni ra na mate kece
e nai seleiwau e ra taura nai seleiwau.
53 O sa nanuma beka e sega ni
rawarawa vei au meu masuti Tamaqu,
ena solia sara mai vei au e
tinikarua ka mani vakacaca tale
na lijione ni agilose?
54 Ia kevaka e vakaoqo, ena
qai vakayacori vakaevei nai Vola
Tabu, ni sa dodonu me yaco mai
vakaoqo?
55 E na tiki ni bogi ko ya sa
kaya ko Jisu vei ira na lewe vuqa,
Dou sa lako mai *vei au* ka taura
nai seleiwau kei nai wau talega
me vauci au me vaka na daubutako
ne? Au a tiko voli kei kemudou
e na veisiga ka vakatavuvuli
e na vale ni soro, ia dou a
sega ni vauci au.
56 Ia ni sa caka kecega na ka
oqo sa vakayacori na nodrai vola
na profita. A ra sa qai laivi koya
kecega na tisaipeli, a ra sa dro.
57 ¶ O ira sa vauci Jisu e ra sa
kauta yani vei Kaiafa na bete levu,

ki na vale e ra sa soqonivata kina
na vunivola kei na qase.
58 A sa muri koya vakayawa ko
Pita ki na vale ni bete levu, a sa
curu kina, a sa tiko vata kei ira na
lewe ni vale, me raica mada ka
vakakina na kenai otioti.
59 O ira na bete levu, kei na
qase, kei na mataveilewai kece, e
ra vakasaqara eso me ra beitaki
Jisu vakailasu, me ra vakamatea;
60 A ra sa sega ni kunea *e dua*:
sa levu ga na dauveibeitaki vakai-
lasu sa lako mai, ia ka sega ni
kune *e dua e yaga*. Sa qai lako
mai emuri e lewe rua na dauvei-
beitaki vakailasu.
61 A rau sa kaya, O koya oqo sa
kaya, Au sa rawata meu basuka
na vale ni Kalou, ka tara oti tale e
na bogi e tolu.
62 Sa qai tu cake na bete levu, a
sa kaya vua, Sa sega na ka mo
kaya mai? a ka cava oqo e rau sa
beitaki iko kina?
63 A sa galu tu ga ko Jisu. A sa
qai vosa na bete levu ka kaya vua,
Au vakaroti iko matua e na vuku
ni Kalou bula, mo tukuna mai vei
keitou se na Mesaia ko iko, na
Luve ni Kalou, se segai?
64 Sa kaya vua ko Jisu, O sa
kaya ga mai: ia kau sa kaya ta-
lega mai vei kemudou, E na gau-
na emuri dou na raica na Luve ni
tamata ni sa tiko e na liga imatau
ni *Kalou* kaukaua, ni sa lako talega
mai e na o ni lomalagi.
65 Sa qai dresulaka na nonai sulu
na bete levu, ka kaya, Sa qai vo-
savakacacataka na Kalou ko koya
oqo: me yaga vakacava tale eso
na dauveibeitaki? raica, dou sa
rogoca ga ni sa dauvosavakacaca-
taka na Kalou.
66 Dou lewa me vakaevei? A
ra sa vosa ka kaya, E dodonu ga
me mate.
67 E ra sa qai kasivita na mata-
na, a sa dubia eso; a ra sa sabica eso,
68 A ra sa kaya, Profisai vei
keitou, na Mesaia, O cei sa yaviti
iko?
69 ¶ A sa tiko etautuba ko Pita
e na vale levu, a sa dua na vada sa
lako vua, ka kaya, O iko ko drau
a tiko vata kei Jisu na kai Kalili.
70 A sa cakitaka ko koya emata-
dra kecega, ka kaya, Au sa sega ni
kila na ka ko sa kaya.
71 Ni sa qai lako ko koya ki na
sala ni vale, sa dua tale sa raica, a
sa kaya vei ira sa tiko kina, O
koya oqo e rau a tiko vata kei
Jisu na kai Nasara.
72 A sa cakitaka tale e na vosa
vavakini vakaca, ka kaya, Au sa
sega ni kila na tamata ko ya.
73 A sa dede vakalailai ga ka sa
lako mai eso e ra a tu *vata kaya*, a
ra sa kaya vei Pita, E dina ga ni
sa dua vei ira ko iko; ni sa vaka-
takilai iko no nomu vosa.
74 Sa qai vakatekivu me ruru
vakalevu ka vosa vavakini vakaca,
ka kaya, Au sa sega ni kila na ta-
mata ko ya. Sa qai tagi na toa.
75 A sa nanuma na vosa i Jisu
ko Pita, ni sa kaya vua, Ena sa
sega ni tagi mada eliu na toa, o na
cakitaki au vakatolu mada ga. A
sa curu kituba, ka tagi vakalevu
sara.

A WASE XXVII.

E ra sa kauti Jisu vei Pailato, 1, 2. *Sa kukunataki koya ko Juta,* 3—18. *Sa vunauci Pailato na watina me kakua ni lewai Jisu, a sa qai rere ko Pailato, a sa vuluvulu na ligana me ra kila na kai Jutia sa sega ni vinakata me mate ko Jisu,* 19—25. *E ra sa gumatua na kai Jutia, a sa soli koya vei ira ko Pailato me lauvako ki na kau veilatai,* 26—28. *A ra sa qai vakaisalataka na uluna e na wavotovotoa, a ra sa vakalialia, ka vakota ki na kau veilatai,* 29—38. *E ra sa vakalialia tale,* 39—49. *Sa qai ciba ko Jisu ka levu na ka mana sa yaco,* 50—54. *Sa qai buluta ko Josefa na kai Arimacia,* 55—61. *A ra sa qai vakaukauataka nai bulubulu ko ira na kai Jutia,* 62—66.

NI sa kida mai na mataka, e ra
sa bosei Jisu ko ira kecega na

bete levu kei na nodra qase na tamata me ra vakamatea :
2 Ni ra sa vesuka, e ra sa tubera
yani, ka solia vei Ponito Pailato
na turaga.
3 ¶ Ia ko Juta, o koya ka solia
yani, ni sa raica sa lewai ko koya
me mate, sa qai veivutuni, a sa vakasuka na tiki ni siliva e tolusagavulu vei ira na bete levu kei na qase,
4 Ka kaya, Au sai valavala ca ni
kau a solia na dra e tawa cala. A
ra sa kaya, E ca vakacava li vei keitou ? o iko ga mo raica *na ka oqo*.
5 A sa biuta ko koya na tiki ni
siliva e na vale ni soro, a sa lesu
tale yani, a sa laki kukunataki koya.
6 A ra sa kauta na tiki ni siliva
ko ira na bete levu, ka kaya, Sa
sega ni tara me virikotori ki na
kato kamunaga, ni sa kenai voli
na dra.
7 A ra sa qai bosea, a ra sa kauta ka volia kina na nodra vanua na
dautuli kuro, me bulu kina na vulagi.
8 O koya oqo ka sa vakatokai
kina na were ko ya, Me were ni
dra, a sa yacova na siga oqo.
9 Sa qai vakayacori na ka sa vosataka ko Jeremaia na profita, ka
kaya, E ra sa kauta na tiki ni siliva
e tolusagavulu, ai voli kei koya e
ra sa volia, o koya e ra sa volia ko
ira na luve i Isireli ;
10 A ra sa solia mei voli ni nodra vanua na dautuli kuro, me
vaka sa vosa vei au na Turaga.
11 A sa tu e na mata ni turaga
ko Jisu, a sa taroga na turaga, ka
kaya, O sa Turaga levu ni kai
Jutia se sega? Sa kaya ko Jisu,
O sa kaya ga mai.
12 Ia ni ra sa beitaka ko ira na
bete levu kei na qase, sa sega na
ka e kaya.
13 Sa qai kaya vua ko Pailato,
O sa sega beka ni rogoca na levu
ni ka e ra sa beitaka vei iko?
14 A sa sega ni vosa tale vua ko
koya e na dua na ka, a sa kidacala
vakalevu kina na turaga.
15 A sa dau nonai valavala na
turaga e na solevu ko ya me sereka vei ira na lewe vuqa e dua na
tamata sa vesu, o koya e ra sa digitaka.
16 A sa tiko vei ira e dua na daubutako e rogo tiko, sa vakatokai
ko Parapa.
17 Ni ra sa soqonivata mai, sa
vosa vei ira ko Pailato, Dou sa vinakati cei vei rau meu sereka vei
kemudou ? O Parapa, se ko Jisu
ko koya sa vakatokai mei Mesaia?
18 Ni sa kila ko koya e ra solia
yani e na vuku ni ra sa vuvutaka.
19 ¶ Ni sa tiko sobu ko *Pailato*
e nai tikotiko ni lewa, sa talaki vua
ko na watina, ka kaya, Mo kakua
ni kitaka e dua na ka vua na tamata dodonu ko ya: ni kau sa
rarawa vakalevu edaidai ni kau sa
tadrai koya.
20 A sa vakarota vakalomalomana vei ira na lewe vuqa ko ira
na bete levu kei na qase me ra masuti Parapa, ka vakamatei Jisu.
21 Sa qai vosa na turaga ka kaya
vei ira, O cei vei rau na lewe rua
dou sa vinakata meu sereka vei
kemudou? A ra sa kaya, O Parapa.
22 Sa qai kaya vei ira ko Pailato,
A cava meu qai kitaka vei Jisu ko
koya sa vakatokai mei Mesaia? A
ra sa kaya kecega vua, Me lauvako ga ki na kau veilatai.
23 Sa qai kaya na turaga, Meicavai, a cava na ka ca sa cakava?
A ra sa qai qolou sara ecake, ka
kaya, Me lauvako ga ki na kau
veilatai.
24 ¶ Ni sa raica ko Pailato sa
sega ni yaga e dua na ka, ia ka sa
kubu mai na tamata, sa qai kauta
eso na wai, a sa vuluvulu na ligana
e na matadra na lewe vuqa, ka
kaya, Oi au kau sa sega ni kila na
dra ni tamata dodonu oqo: dou
raica ga *ka vakakina*.
25 A ra sa qai vosa kece na tamata, ka kaya, Me tu ga vei keimami na nona dra, vei ira talega
na luveimami.

26 ¶ Sa qai sereki Parapa vei ira
ko koya, a sa yaviti Jisu mada eliu
e na kuita, ka qai solia yani me
lauvako ki na kau veilatai.
27 Ia ko ira na tamatai valu ni
turaga e ra sa kauti Jisu ki na vale
ni turaga, ka vakasoqoni ira vata
kina na matai valu kecega.
28 E ra sa luvata na nonai sulu, a
ra sa vakasuluma e nai sulu damu-
damu.
29 ¶ Ni ra sa qai talia nai sala
veiwa votovotoa, e ra sa vakaisala-
taka *kina* na uluna, a *ra sa vaqu-
mia* e na ligana imatau na gasau:
a ra sa tekiduru ematana, a ra sa
vakalialiai koya, ka kaya, Sa lo-
loma, na Turaga levu ni kai Jutia!
30 A ra sa qai kasivita, ka kali-
raka na gasau, ka yavita na uluna.
31 Ni ra sa vakalialia oti, e ra sa
luvata vua nai sulu, ka vakasulu-
ma e na nonai sulu dina, ka tubera
yani me ra vakota ki na kau vei-
latai.
32 Ia ni ra sa lako tani, e ra sa
kunea e dua na tamata na kai Sai-
rini, o Saimoni na yacana: e ra sa
vakasaurarataka me colata na nona
kau.
33 Ni ra sa yaco ki na yasana sa
vakatokai ko Kolokoca, a kenai
balebale, A tiki ni qavokavoka,
34 ¶ A ra sa qai solia vua me
gunuva na wai wiwi sa sova vata
kei na mi: ia ni sa vakatovolea,
sa bese ni gunuva.
35 E ra sa qai vakota ki na kau
veilatai, a ra sa sea rua na nonai
sulu, a ra sa veidigiyaka: a sa va-
kayacori kina na ka sa vosataka
na profita, E ra sa vota vei ira na
noqui sulu, a ra sa veidigiyaka na
noqui tutuvi.
36 A ra sa tiko sobu ka vakata-
wai koya kikea.
37 A ra sa vakota me irova na
uluna nai vola ni vu ni kena mate,
sa vakaoqo, O JISU OQO NA
NODRA TURAGA LEVU NA
KAI JUTIA.
38 A rau sa lewe rua na daubu-
tako e ratou lauvako vata kaya, e
dua e na ligana imatau, e dua e na
ligana imawi.
39 ¶ O ira sa lako voli e ra sa
vosa vakacacataka, a ra sa kure-
kure na uludra,
40 A ra sa kaya, O iko oqo ko *sa
kaya* mo basuka na vale ni soro,
ka tara oti tale e na bogi e tolu,
vakabulai iko mada ga. Kevaka
ko sa Gone ni Kalou, mo kevu sobu
mai na kau veilatai.
41 A sa vakatalega kina ko ira
na bete levu e ra sa vakalialia, kei
ira talega na vunivola kei na qase,
ka kaya,
42 O koya oqo sa dauvakabulai
ira na tani; ia ka sega ni vakabu-
lai koya rawa. Kevaka e Turaga
levu ni Isireli ko koya oqo, e vi-
naka me kevu sobu mai na kau
veilatai edaidai, keimami na qai
vakabauti koya.
43 O koya oqo ka dauvakararavi
vua na Kalou; e vinaka me vaka-
bulai koya edaidai, kevaka e reki-
taka: ni sa kaya, Oi au na Luve
ni Kalou.
44 Oi rau talega na daubutabu-
tako, e ratou sa lauvako vata kaya,
e rau sa vakalialia talega.
45 Ia ka sa butobuto kecega na
vanua, sa vakatekivu mai nai ka
ono ni tiki ni siga ka yacova nai
ka ciwa ni tiki ni siga.
46 E nai ka ciwa ni tiki ni siga
sa kaci ko Jisu e na domo levu, ka
kaya, Ilai, Ilai, Lama Sapaka-
canai? a kenai balebale, Noqu Ka-
lou, noqu Kalou, o sa biuti au laivi
tu e na vuku ni cava?
47 Eso vei ira sa tu voleka, ni ra
sa rogoca *na ka oqori*, e ra sa kaya,
O koya oqo sa kacivi Ilaija.
48 A sa dua vei ira sa cici sara, a
sa taura na vutovuto, ka tonia e na
wai wiwi, a sa cula e na vuso ni
gasau, me vagunuva kina.
49 A sa kaya eso, Laiva mada
ga, me da raica se na lako beka
mai ko Ilaija me vakabulai koya
se segai.
50 ¶ Ia ko Jisu, ni sa kaci tale e
na domo levu, sa qai laiva na yalona.

51 Ka raica, sa kasei rua nai lati
ni vale ni soro mai na tikina ecake
ka kauta sara kira; a sa tavuki na
vanua, a sa kavida rua na vatu
levu;
52 A sa kaca rua nai bulubulu;
a sa vuqa na yago ni tamata yalo-
dodonu e ra a moce mada ka qai
tu cake tale mai,
53 Ia ni sa tu cake oti tale mai na
mate ko koya e ra sa lako mai nai
bulubulu, a ra sa lako ki na koro
tabu, a ra sa rairai vei ira na lewe
vuqa.
54 Ia na turaga ni valu, kei ira
sa tiko vata kaya me vakatawai
Jisu, ni ra sa raica sa tavuki na
vanua, kei na ka sa caka, e ra sa
rere vakalevu, ka kaya, E dina ga
o koya oqo na Luve ni Kalou.
55 E ra sa lewe vuqa talega na
alewa e ra sa vakaraica vakayawa,
o ira e ra sa muri Jisu mai Kalili,
me ra qarava:
56 E dua vei ira ko Meri Maka-
telini, kei Meri na tina i Jemesa
kei Josesa, kei na tinadrau na
luve i Sepeti.
57 Ni sa yakavi, sa lako mai e
dua na tamata vutuniyau na kai
Arimacia, sa vakatokai ko Josefa,
o koya talega oqo na tisaipeli i
Jisu:
58 A sa lako vei Pailato, a sa
masuta na yago i Jisu. Sa qai
vosa ko Pailato me solia na ya-
gona.
59 Ni sa kauta na yagona ko
Josefa, sa solega e na malo sava-
sava,
60 A sa vakadavora e na nonai
bulubulu vou, o koya ka sa taya e
na vatu: a sa vaqiqica na vatu
levu ki na katuba ni bulubulu, ka
lako tale yani.
61 A sa tiko laivi kina ko Meri
Makatelini, kei na dua tale na
Meri, e rau sa tiko e na mata ni
bulubulu.
62 ¶ E na sabogibogi, e na siga
sa tarava na siga vakarau, e ra sa
soqonivata vei Pailato ko ira na
bete levu kei ira na Farasi,
63 A ra sa kaya, Turaga, keitou
sa nanuma ni sa kaya na dauvei-
vakacalai ko ya, ni sa bula tiko
ga, Me oti mada na bogi e tolu
kau na qai tu cake tale mai.
64 O koya ga oqo mo vosa kina
me vakaukauataki nai bulubulu me
oti mada nai ka tolu ni bogi, de ra
lako mai na nona tisaipeli e na
bogi, a ra mai butakoca, a ra laki
kaya vei ira na tamata, Sa tu cake
tale mai na mate ko koya: ena qai
ca vakalevu kina na veivakacalai
ka qai ia emuri sa ca vakalailai ga
eliu.
65 Sa qai kaya vei ira ko Pai-
lato, Sa tu ga vei kemudou nai va-
katawa: dou lako, ka vakaukaua-
taka me vaka na nomudou vuku.
66 E ra sa qai lako, a ra sa va-
kaukauataka nai bulubulu, e ra sa
vola na vatu, ka *lesi* ira nai vaka-
tawa.

A WASE XXVIII.

E dua na agilose sa tukuna mai vei rau na alewa ni sa tu cake tale mai na mate ko Jisu, 1—8. *Sa qai rairai mai vei rau ko Jisu,* 9, 10. *Sa solia nai lavo ko ira na bete levu vei ira nai vakatawa me ra kaya sa butakoca na nona tisaipeli,* 11—15. *Sa rairai vei iratou na nona tisaipeli ko Jisu,* 16—18 *A sa talai ira me ra lako ki na veivanua kecega me ra vakavulici ira na tamata ka papitaisotaki ira sa vakabauta,* 19, 20.

NI sa oti na siga tabu, a sa kida
nai mataini siga ni wiki, sa
qai lako mai ko Meri Makatelini
kei na Meri kadua, me rau raica
nai bulubulu.
2 Ka raica, sa tavuki vakalevu
na vanua: ni sa dua na agilose ni
Turaga sa lako sobu mai lomalagi,
a sa lako mai ka vaqiqica na vatu
mai na katuba, a sa tiko e delana.
3 A sa vaka na liva na matana, a
sa vulavula na nonai sulu me vaka
na uca vulavula.
4 A ra sa sautaninini nai vaka-
tawa ni ra sa rerevaka, a ra yaco
me vaka na tamata sa mate sara.

5 A sa qai vosa na agilose ka
kaya vei rau na alewa, Drau ka-
kua ni rere; niu sa kila drau sa
vakasaqarai Jisu, o koya ka lau-
vako ki na kau veilatai.
6 A sa sega eke ko koya: ni sa
tu cake tale mai, me vaka na nona
vosa. Drau lako mai, me raica na
yasana ka davo kina na Turaga.
7 Drau lako kusa rawa, ka tu-
kuna vei iratou na nona tisaipeli
ni sa tu cake tale mai na mate ko
koya; ka raica, sa liutaki kemu-
dou ki Kalili; dou na raica kina:
raica, au sa tukuna vei kemudou.
8 A rau sa lako kusa rawa mai nai
bulubulu ni rau sa rere ka reki
vakalevu; a rau cici me tukuna
na vosa oqo vei iratou na nona
tisaipeli.
9 ¶ Ni rau sa lako me tukuna vei
iratou na nona tisaipeli, raica, sa
veitata kei rau ko Jisu, ka kaya,
Sa loloma. E rau sa qai lako ka
taura na yavana, ka masuta.
10 Sa qai vosa vei rau ko Jisu,
Drau kakua ni rere; drau laki tu-
kuna ga vei iratou na wekaqu me
ratou lako ki Kalili, e ratou na
raici au kina.
11 ¶ Ni rau sa lako yani, raica,
eso vei ira nai vakatawa e ra sa
lako ki na koro, a ra sa vakata-
kila kivei ira na bete levu na ka
kece sa qai yaco.
12 Ni ra sa soqonivata kei ira na
qase, e ra sa bose me ra solia nai
lavo e vuqa vei ira nai vakatawa,
13 Ka kaya, Dou tukuna vaka-
oqo ne, Sa lako mai e na bogi na
nona tisaipeli, a ratou sa mai bu-
takoca ni keitou a moce tu.
14 Ia kevaka ena rogoca na tu-
raga, keitou na vakalomavinaka-
taka, ka vakabulai kemudou.
15 A ra sa taura nai lavo, a ra sa
kitaka me vaka e ra sa vakatavu-
lici kina: a sa dautukuni tiko ga
na vosa oqo vei ira na kai Jutia ka
yacova kaya na siga edaidai.
16 ¶ Sa qai lako ki Kalili ko ira-
tou na tisaipeli na lewe tinikadua,
ki na ulunivanua ka tukuna vei
iratou ko Jisu.
17 Ni ratou sa raica, e ratou sa
masuta: a sa sega ni vakadinata
eso.
18 A sa lako mai ko Jisu ka vosa
vei iratou, ka kaya, Sa soli mai
vei au na kaukaua kecega mai lo-
malagi kei vuravura:
19 ¶ O koya ga oqo mo dou lako
kina, ka cakavi ira me ra tisaipeli
na lewe ni veivanua kecega, ka pa-
pitaisotaki ira e na yaca i Tamada,
kei na Luvena, kei na Yalo Tabu:
20 Vakavulici ira me ra vaka-
bauta na ka kece kau a vosa kina
vei kemudou: ka raica, au sa tiko
vata kei kemudou e na veisiga
kecega, ka yacova nai vakatao-
tioti kei vuravura. Emeni.

A KOSIPELI I MARIKA.

A WASE I.

Sa lako mai ko Joni na papitaiso ka papitaisotaki ira na tamata, 1—8. *Sa qai laki papitaiso vua ko Jisu,* 9—11. *Sa qai dauveretaki koya na tevoro,* 12, 13. *Sa qai vakatekivu me vunau,* 14, 15. *Sa qai kacivi iratou ko Pita kei Adriu, kei Jemesa, kei Joni me ra nona tisaipeli,* 16—22. *Sa vakabula e dua na tamata sa curuma na tevoro, kei na vugo i Pita, kei ira e ra lewe vuqa e ra sa tauvi mate, kei na vukavuka e dua,* 23—45.

AI vakatekivu ni rogorogo vi-
naka i Jisu Kraisiti, na Luve
ni Kalou;
2 Me vaka na ka sa vola e *na
nodrai vola* na profita, Raica, au
sa tala na noqui talatala me liu

ematamu, ena caramaka na nomu
sala ematamu:
3 A domo ni dua sa kacikaci eloma
ni veikau, Dou caramaka na sala
ni Turaga, cakava me dodonu na
nona salatu.
4 Sa dauveipapitaisotaki ko Joni
eloma ni veikau, a sa vunautaka
na papitaiso ni veivutuni me kauti
tani nai valavala ca.
5 A sa lako yani vua na kai Ju-
tia kecega, kei ira talega mai Jeru-
selema, a ra sa papitaiso kecega
vua e na uciwai na yacana ko Jo-
tani, a ra sa vakatusa nodrai vala-
vala ca.
6 A sa vakaisulumi ko Joni e na
vuti ni kamili, kei na wa ni nonai
sulu e tolona na wa kuli ni manu-
manu; a sa kana tiko na vodre
kei na meli ni veikau;
7 A sa dauvunau, ka kaya, E dua
sa muri au mai sa levu cake vei
keirau, au sa sega ni yaga me cuva
sobu me sereka na wa ni nonai vava.
8 E dina kau a papitaisotaki ke-
mudou e na wai: ena papitaiso-
taki kemudou ko koya e na Yalo
Tabu.
9 ¶ A sa yaco e na gauna ko ya,
sa lako mai Nasara e Kalili ko
Jisu, a sa papitaisotaka ko Joni e
na Jotani.
10 A sa cabe tale vakasauri mai
na wai, a sa raici lomalagi ni sa
wase rua, kei na Yalo *ni Kalou* ni
sa lako sobu vua me vaka na ruve:
11 A sa dua na vosa sa lako mai
lomalagi, *ka kaya*, O iko na noqu
Gone ni toko, au sa rekitaki iko
vakalevu.
12 ¶ A sa vakatalai koya vaka-
sauri na Yalo *Tabu* ki na veikau.
13 A sa tiko kina eloma ni vei-
kau e na bogi e vasagavulu, a sa
dauveretaka ko Setani; a sa tiko
vata kei ira na manumanu kila; a
ra sa qaravi koya na agilose.
14 ¶ Ia ni sa biu ki na vale ni
veivesu ko Joni, sa lako mai ki
Kalili ko Jisu, a sa dauvunautaka
nai rogorogo vinaka ni matanitu
ni Kalou,
15 A sa kaya, Sa yaco na gauna,
sa voleka na matanitu ni Kalou;
dou veivutuni, ka vakabauta nai
rogorogo vinaka.
16 ¶ A sa lako voli ko *Jisu* e na
bati ni waitui ko Kalili, a sa raici
rau ko Saimoni kei Adriu na ta-
cina e rau sa viritaka na lawa vau
ki wai: ni rau sa gonedau.
17 A sa kaya vei rau ko Jisu,
Drau muri au mai, au na cakavi
kemudrau mo drau yaco mo drau
gonedau ni tamata.
18 A rau sa biuta sarani na no-
drau lawa, ka muri koya.
19 Ni sa lako vakalailai vaka-
kiliu, sa raici Jemesa na luve i
Sepeti, kei Joni na tacina, e rau sa
tiko e na waqa ka oneva nodrau
lawa.
20 A sa kacivi rau sara ko *Jisu*:
a rau sa laiva na tamadrau ko Se-
peti e na waqa kei iratou na ta-
mata, ka muri koya.
21 A ratou sa lako ki Kepeni-
uma; a sa yaco na siga tabu sa
curu sara ko koya ki na vale ni
lotu, ka vakatavuvuli.
22 A ra sa kidacala e na nonai
vakavuvuli; ni sa vakatavulici ira
me vaka e dua e kaukaua vakai
koya, ka sega ni vakataki ira na
vunivola.
23 ¶ A sa tiko e na vale ni lotu e
dua na tamata sa curuma na yalo
tawa savasava; a sa qoqolou cake,
24 Ka kaya, Laivi *keirau* ga; a
cava ko mai kitaka vei keirau, o
iko ko Jisu mai Nasara? o sa lako
beka mai me vakacacani keirau?
au sa kilai iko ga, o iko na *Gone*
Yalosavasava ni Kalou.
25 A sa vunauca ko Jisu, ka ka-
ya, Mo galu ga, ka lako tani mai
vua.
26 Ia ni sa dresulaka na tamata
na yalo tawa savasava, ka qoqo-
lou vakadomoi levu cake, sa qai
lako tani mai vua.
27 A ra sa kidacala kecega kina,
a ra sa veitarogi kina vakai ira,
ka kaya, A ka cava beka oqo? ai
vakavuvuli vou cava beka oqo? ni

sa vosa vakaukaua vakai koya ga
vei ira na yalo tawa savasava, a ra
sa talairawarawa vua.
28 A sa lako vakasauri na nonai
rogorogo ki na veivanua ko ya sa
vakavolivoliti Kalili.
29 ¶ A ratou sa lako tani e na
vale ni lotu, a ratou sa curu ki na
vale i Saimoni kei Adriu, o iratou
vata kei Jemesa kei Joni.
30 A sa davo na vugo i Saimoni
ni sa tauva na katakata, a ra sa
tukuna sara vua.
31 A sa lako ko koya ka taura
na ligana, ka tubera cake; a sa
takali vakasauri na nona katakata,
a sa qaravi ira.
32 ¶ Ia ni sa yakavi mai, ni sa
dromu na siga, e ra sa kauta mai
vua na tamata kecega sa tauvi
mate, kei ira talega sa curumi ira
na tevoro.
33 A sa soqonivata na lewe ni
koro kecega e na mata ni katuba.
34 A sa vakabulai ira na lewe
vuqa sa vuqa na mate sa tauvi ira,
ka vakasavi ira na tevoro e vuqa;
a sa sega ni laivi ira na tevoro me
ra vosa, e na vuku ni ra sa kilai
koya.
35 ¶ Ni sa mataka mai, sa tu
cake mai ni sa bogi tu ga na va-
nua, a sa lako ki tautuba, a sa laki
tiko e na yasana vuni, ka masu kina.
36 A sa muri koya ko Saimoni
kei ira e ra sa tiko vata kaya.
37 E ra sa qai kunea, e ra sa
kaya vua, Sa vakasaqarai iko na
tamata kecega.
38 Sa kaya vei iratou, Tou lako
ga ki na veikoro sa voleka, meu
laki vunau talega kina: a ka ga
oqo kau sa lako mai kina.
39 A sa vunau e na nodra vale ni
lotu e Kalili kecega, ka vakasavi
ira tani na tevoro.
40 ¶ A sa lako mai vei koya, e
dua na vukavuka, ka masuta, ka
tekiduru vua, ka kaya vua, Kevaka
ko sa vinakata, e rawarawa vei iko
me vakasavasavataki au.
41 A sa lomani koya sara ko
Jisu, ka dodoka yani na ligana, ka
tarai koya, ka kaya vua, Au sa
vinakata; mo savasava mai.
42 Ni sa vosa oti, sa takali vaka-
sauri sara vua na vukavuka, a sa
savasava mai.
43 A sa vakarota matua vua, ka
vakatala sara yani;
44 A sa kaya vua, Raica mo ka-
kua ni tukuna vua e dua na ta-
mata: mo laki vakatakilai iko
vua na bete, mo vakacabora ta-
lega na ka sa vosa kina ko Mosese
me nomui vakasavasavataki, mei
vakatakilakila vei ira.
45 A sa lako tani yani, ka vaka-
tekivu me dautukuna vakalevu,
ka cacavaka na ka oqo, a sa dredre
kina vei Jisu me curu votu ki na
koro, a sa tiko ga e nai bili e na
veikau: a ra sa lako mai na yasana
kecega vei koya.

A WASE II.

*Sa vakabula ko Jisu e dua na tama-
ta sa tauvi paralasi,* 1—12. *Sa
kacivi Maciu me nona tisaipeli a sa
kana vata kei ira na tamatai vala-
vala ca,* 13—17. *Sa kaya ni sa se-
ga ni cala na nona tisaipeli ni ra sa
sega ni daulolo; sa kaya talega ni
ra sega ni cala ni ra sa vetia na so-
la ni sila e na siga tabu,* 18—27.

SA qai curu tale ki Kepeniuma
ko koya, a sa oti na bogi eso;
a sa qai rogovaki ni sa tiko e vale.
2 A ra sa lewe vuqa sa soqonivata
sara mai, sa sega kina ni lalaga na
vale me ra curu kina, a ra sega ni
tu rawa e na mata ni katuba: a sa
vunautaka vei ira nonai vakavu-
vuli.
3 ¶ A ra sa lako mai vei koya,
ka kauta mai e dua sa tauvi para-
lasi, sa colati koya e le va.
4 Ia ni ra sa sega ni torovi koya
rawa e na vuku ni veidrigidrigi, e
ra sa basia na dela ni vale sa tiko
kina: ni ra sa basuka sara, e ra sa
tukuca sobu nai mocemoce sa davo
kina ko koya sa tauvi paralasi.
5 Ni sa raica ko Jisu na nodra
vakabauta, sa kaya vua sa mate e
na paralasi, Na luvequ, o na sega

ematamu, ena caramaka na nomu
sala ematamu:
3 A domo ni dua sa kacikaci eloma
ni veikau, Dou caramaka na sala
ni Turaga, cakava me dodonu na
nona salatu.
4 Sa dauveipapitaisotaki ko Joni
eloma ni veikau, a sa vunautaka
na papitaiso ni veivutuni me kauti
tani nai valavala ca.
5 A sa lako yani vua na kai Ju-
tia kecega, kei ira talega mai Jeru-
selema, a ra sa papitaiso kecega
vua e na uciwai na yacana ko Jo-
tani, a ra sa vakatusa nodrai vala-
vala ca.
6 A sa vakaisulumi ko Joni e na
vuti ni kamili, kei na wa ni nonai
sulu e tolona na wa kuli ni manu-
manu; a sa kana tiko na vodre
kei na meli ni veikau;
7 A sa dauvunau, ka kaya, E dua
sa muri au mai sa levu cake vei
keirau, au sa sega ni yaga me cuva
sobu me sereka na wa ni nonai vava.
8 E dina kau a papitaisotaki ke-
mudou e na wai: ena papitaiso-
taki kemudou ko koya e na Yalo
Tabu.
9 ¶ A sa yaco e na gauna ko ya,
sa lako mai Nasara e Kalili ko
Jisu, a sa papitaisotaka ko Joni e
na Jotani.
10 A sa cabe tale vakasauri mai
na wai, a sa raici lomalagi ni sa
wase rua, kei na Yalo *ni Kalou* ni
sa lako sobu vua me vaka na ruve:
11 A sa dua na vosa sa lako mai
lomalagi, *ka kaya*, O iko na noqu
Gone ni toko, au sa rekitaki iko
vakalevu.
12 ¶ A sa vakatalai koya vaka-
sauri na Yalo *Tabu* ki na veikau.
13 A sa tiko kina eloma ni vei-
kau e na bogi e vasagavulu, a sa
dauveretaka ko Setani; a sa tiko
vata kei ira na manumanu kila; a
ra sa qaravi koya na agilose.
14 ¶ Ia ni sa biu ki na vale ni
veivesu ko Joni, sa lako mai ki
Kalili ko Jisu, a sa dauvunautaka
nai rogorogo vinaka ni matanitu
ni Kalou,
15 A sa kaya, Sa yaco na gauna,
sa voleka na matanitu ni Kalou;
dou veivutuni, ka vakabauta nai
rogorogo vinaka.
16 ¶ A sa lako voli ko *Jisu* e na
bati ni waitui ko Kalili, a sa raici
rau ko Saimoni kei Adriu na ta-
cina e rau sa viritaka na lawa vau
ki wai: ni rau sa gonedau.
17 A sa kaya vei rau ko Jisu,
Drau muri au mai, au na cakavi
kemudrau mo drau yaco mo drau
gonedau ni tamata.
18 A rau sa biuta sarani na no-
drau lawa, ka muri koya.
19 Ni sa lako vakalailai vaka-
kiliu, sa raici Jemesa na luve i
Sepeti, kei Joni na tacina, e rau sa
tiko e na waqa ka oneva nodrau
lawa.
20 A sa kacivi rau sara ko *Jisu*:
a rau sa laiva na tamadrau ko Se-
peti e na waqa kei iratou na ta-
mata, ka muri koya.
21 A ratou sa lako ki Kepeni-
uma; a sa yaco na siga tabu sa
curu sara ko koya ki na vale ni
lotu, ka vakatavuvuli.
22 A ra sa kidacala e na nonai
vakavuvuli; ni sa vakatavuliici ira
me vaka e dua e kaukaua vakai
koya, ka sega ni vakataki ira na
vunivola.
23 ¶ A sa tiko e na vale ni lotu e
dua na tamata sa curuma na yalo
tawa savasava; a sa qoqolou cake,
24 Ka kaya, Laivi *keirau* ga; a
cava ko mai kitaka vei keirau, o
iko ko Jisu mai Nasara? o sa lako
beka mai me vakacacani keirau?
au sa kilai iko ga, o iko na *Gone*
Yalosavasava ni Kalou.
25 A sa vunauca ko Jisu, ka ka-
ya, Mo galu ga, ka lako tani mai
vua.
26 Ia ni sa dresulaka na tamata
na yalo tawa savasava, ka qoqo-
lou vakadomoi levu cake, sa qai
lako tani mai vua.
27 A ra sa kidacala kecega kina,
a ra sa veitarogi kina vakai ira,
ka kaya, A ka cava beka oqo? ai
vakavuvuli vou cava beka oqo? ni

sa vosa vakaukaua vakai koya ga
vei ira na yalo tawa savasava, a ra
sa talairawarawa vua.
28 A sa lako vakasauri na nonai
rogorogo ki na veivanua ko ya sa
vakavolivoliti Kalili.
29 ¶ A ratou sa lako tani e na
vale ni lotu, a ratou sa curu ki na
vale i Saimoni kei Adriu, o iratou
vata kei Jemesa kei Joni.
30 A sa davo na vugo i Saimoni
ni sa tauva na katakata, a ra sa
tukuna sara vua.
31 A sa lako ko koya ka taura
na ligana, ka tubera cake; a sa
takali vakasauri na nona katakata,
a sa qaravi ira.
32 ¶ Ia ni sa yakavi mai, ni sa
dromu na siga, e ra sa kauta mai
vua na tamata kecega sa tauvi
mate, kei ira talega sa curumi ira
na tevoro.
33 A sa soqonivata na lewe ni
koro kecega e na mata ni katuba.
34 A sa vakabulai ira na lewe
vuqa sa vuqa na mate sa tauvi ira,
ka vakasavi ira na tevoro e vuqa;
a sa sega ni laivi ira na tevoro me
ra vosa, e na vuku ni ra sa kilai
koya.
35 ¶ Ni sa mataka mai, sa tu
cake mai ni sa bogi tu ga na va-
nua, a sa lako ki taotuba, a sa laki
tiko e na yasana vuni, ka masu kina.
36 A sa muri koya ko Saimoni
kei ira e ra sa tiko vata kaya.
37 E ra sa qai kunea, e ra sa
kaya vua, Sa vakasaqarai iko na
tamata kecega.
38 Sa kaya vei iratou, Tou lako
ga ki na veikoro sa voleka, meu
laki vunau talega kina: a ka ga
oqo kau sa lako mai kina.
39 A sa vunau e na nodra vale ni
lotu e Kalili kecega, ka vakasavi
ira tani na tevoro.
40 ¶ A sa lako mai vei koya, e
dua na vukavuka, ka masuta, ka
tekiduru vua, ka kaya vua, Kevaka
ko sa vinakata, e rawarawa vei iko
me vakasavasavataki au.
41 A sa lomani koya sara ko
Jisu, ka dodoka yani na ligana, ka
tarai koya, ka kaya vua, Au sa
vinakata; mo savasava mai.
42 Ni sa vosa oti, sa takali vaka-
sauri sara vua na vukavuka, a sa
savasava mai.
43 A sa vakarota matua vua, ka
vakatala sara yani;
44 A sa kaya vua, Raica mo ka-
kua ni tukuna vua e dua na ta-
mata: mo laki vakatakilai iko
vua na bete, mo vakacabora ta-
lega na ka sa vosa kina ko Mosese
me nomui vakasavasavataki, mei
vakatakilakila vei ira.
45 A sa lako tani yani, ka vaka-
tekivu me dautukuna vakalevu,
ka cacavaka na ka oqo, a sa dredre
kina vei Jisu me curu votu ki na
koro, a sa tiko ga e nai bili e na
veikau: a ra sa lako mai na yasana
kecega vei koya.

A WASE II.

Sa vakabula ko Jisu e dua na tamata sa tauvi paralasi, 1—12. *Sa kacivi Maciu me nona tisaipeli a sa kana vata kei ira na tamatai valavala ca,* 13—17. *Sa kaya ni sa sega ni cala na nona tisaipeli ni ra sa sega ni daulolo; sa kaya talega ni ra sega ni cala ni ra sa vetia na sola ni sila e na siga tabu,* 18—27.

SA qai curu tale ki Kepeniuma
ko koya, a sa oti na bogi eso;
a sa qai rogovaki ni sa tiko e vale.
2 A ra sa lewe vuqa sa soqonivata
sara mai, sa sega kina ni lalaga na
vale me ra curu kina, a ra sega ni
tu rawa e na mata ni katuba: a sa
vunautaka vei ira nonai vakavu-
vuli.
3 ¶ A ra sa lako mai vei koya,
ka kauta mai e dua sa tauvi para-
lasi, sa colati koya e le va.
4 Ia ni ra sa sega ni torovi koya
rawa e na vuku ni veidrigidrigi, e
ra sa basia na dela ni vale sa tiko
kina: ni ra sa basuka sara, e ra sa
tukuca sobu nai mocemoce sa davo
kina ko koya sa tauvi paralasi.
5 Ni sa raica ko Jisu na nodra
vakabauta, sa kaya vua sa mate e
na paralasi, Na luvequ, o na sega

ni cudruvi e na vuku ni nomui valavala ca.
6 Ia ka so na vunivola e ra sa
tiko kina, a ra sa veinanuyaka e
lomadra vakane,
7 Sa vosa vakacacataka na Kalou na tamata oqo e na vuku ni
cava? o cei sa rawata me vosa me
kakua ni cudruvi nai valavala ca,
a Kalou duaduaga?
8 Sa qai kila sara e yalona ko
Jisu ni ra sa veinanuyaka vaka ko
ya e lomadra, a sa kaya vei ira,
Dou sa veinanuyaka na ka oqo e
na lomamudou e na vuku ni cava?
9 A cava vei rau e rawarawa me
kaya vua sa mate e na paralasi,
me kaya, Mo kakua ni cudruvi e
na vuku ni nomui valavala ca; se
me kaya, Mo tu cake, ka kauta
nomui mocemoce, ka lako?
10 Ia mo dou kila kina ni sa rawata na Luve ni tamata e vuravura me kaya me kakua ni cudruvi nai valavala ca, (sa qai kaya ko
koya vua sa mate e na paralasi,)
11 Au sa kaya vei iko, Mo tu
cake, kauta na nomui mocemoce,
ka lako ki na nomu vale.
12 A sa tu cake sara, ka kauta
na nonai mocemoce, ka lako yani
e na matadra kecega; a ra sa kidacala kecega kina, ka vakavinavinaka vua na Kalou, ka kaya, Eda
sa sega ni raica na ka e vakaoqo
na kenai valavala.
13 ¶ A sa lako tale yani ki na
bati ni waitui; a ra sa lako vei
koya ko ira kecega e ra sa lewe
vuqa, a sa vakavulici ira ko koya.
14 Ia ni sa lako voli yani, sa
raici Livai na luve i Alifusa sa tiko
e na vale ni pupilikani, a sa kaya
vua, Muri au. A sa tu cake ka
muri koya.
15 ¶ A sa yaco, ni sa tiko ko
Jisu e na vale i *Livai* me kana, e
ra sa lewe vuqa na pupilikani kei
na tamatai valavala ca e ra sa tiko
vata kei Jisu kei ira na nona tisaipeli: ni ra sa lewe vuqa, e ra sa
muri koya.
16 Ni ra sa raica ko ira na vunivola kei ira na Farasi ni sa kana
vata kei ira na pupilikani kei ira
na tamatai valavala ca, e ra sa
kaya vei ira na nona tisaipeli, E
vakaevei beka oqo ni sa kana vata
kina ka gunu vata kina ko koya
kei ira na pupilikani kei ira na tamatai valavala ca?
17 Ni sa rogoca ko Jisu, sa kaya
vei ira, Sa sega ni yaga na matai
ni mate vei ira sa bula vinaka, vei
ira ga sa tauvi mate: au sa sega ni
lako mai me kacivi ira sa yalododonu, o ira ga nai valavala ca me
ra veivutuni.
18 ¶ A ra sa daulolo ko ira na tisaipeli i Joni kei ira na Farasi: a
ra sa lako mai ka kaya vua, E vakaevei ni sa lolo tiko na tisaipeli i
Joni kei ira talega na Farasi, ia ka
sega ni lolo na nomu tisaipeli?
19 A sa tarogi ira ko Jisu, *Dou
cakavi* ira rawa na weka ni watinatagane me ra lolo ni sa tiko vata
kei ira na watinatagane, ne? ni sa
tiko ga kei ira na watinatagane, e
ra sa sega ni lolo rawa.
20 Ena yaco mai na siga, ena
kauti tani kina vei ira na watinatagane; e ra na qai lolo e na gauna
ko ya.
21 Sa sega na tamata e laki cula
vata na tiki ni sulu vou kei nai
sulu madra: de dresuka nai sulu
madra na tiki ni sulu vou sa tabonaki kina, a sa kadresu vakalevu
kina.
22 Sa sega talega na tamata sa
laki vakataloca na waini vou ki na
tavaia madra; de vakacabotetaka na tavaia na waini vou, a
sa dave yani na waini, a sa ca
talega na tavaia; e vinaka ga me
vakataloca na waini vou ki na
tavaia vou.
23 ¶ A sa yaco, ni sa lako ki na
dua na were ni sila e na siga tabu;
a ra kitaka na nona tisaipeli, ni ra
sa lako voli, me ra vetia na sola ni
sila.
24 A ra sa kaya vua ko ira na
Farasi, Raica, e vakaevei ni sa kitaka *na nomu tisaipeli* e na siga

tabu na ka e sega ni tara *me ki-*
taka?
25 Sa qai kaya vei ira ko koya,
Dou sa sega beka ni wilika na ka
sa kitaka ko Tevita, ni sa sega na
kena, ka sa viakana, o koya kei
ira talega e ra sa tiko vata kaya?
26 Ni sa curu ki na vale ni Kalou
e na gauna i Apaiaca na bete levu,
a sa kania na madrai ni mata, sa
sega ni tara me kani vakailoa, vei
ira duaduaga na bete, sa solia tale-
ga vei ira e ra sa tiko vata kaya?
27 A sa kaya vei ira, Sa caka na
siga tabu me yaga vei ira na ta-
mata, *a* sa sega *ni caka* na tamata
me yaga ki na siga tabu.
28 Ia na Luve ni tamata sa Tu-
raga talega ni siga tabu.

A WASE III.

Sa vakabula ko Jisu e dua na tamata sa wamalai na ligana, kei ira e vuqa sa tauvi mate, 1—12. *Sa digitaki ira nai aposila,* 13—19. *E ra sa kaya na wekana e sa lialia,* 20, 21. *Sa vakatakila ko Jisu ni ra sa lialia ka ca ni ra kaya sa cakava ko koya na nona caka mana ni sa vukei koya na tevoro,* 22—30. *Sa vakatakila na tamata e ra sa wekana dina,* 31—35.

A SA curu tale ko koya ki na
vale ni lotu; a sa tiko kina e
dua na tamata sa wamalai na li-
gana.
2 A ra sa vakaraici koya matua,
se na vakabulai koya e na siga
tabu se segai; a ya me ra vakau-
cacataka.
3 Sa qai kaya ko koya vua na
tamata sa wamalai na ligana, Tu
cake mai.
4 A sa taroga talega vei ira, E
tara beka me caka vinaka e na siga
tabu, se me caka ca? me vakabula
na tamata, se me vakamatea? A
ra sa galu ga.
5 A sa vakaraici ira e ra tu vaka-
volivoliti koya, a sa cudru *vei ira*,
ni sa rarawa na lomana e na vuku
ni sa kaukaua na yalodra, a sa qai
kaya vua na tamata, Dodoka mai
na ligamu. A sa dodoka yani: a
sa vakabulai na ligana ka yaco me
vaka na ligana ka dua.
6 ¶ A ra sa lako yani na Farasi, a
ra bosea kei ira nai tokani kei
Erota, me ra vakamatea vakaevei.
7 A sa lako tani ko Jisu ki vaka
ki na waitui kei ira vata kaya na
nona tisaipeli: a ra sa lewe vuqa
sara sa muri koya mai Kalili, kei
Jutia talega,
8 Kei ira talega mai Jeruselema,
kei Itumia, kei na bati i Jotani;
kei na yasa i Taira kei Saitoni, e
ra lewe vuqa sara, ni ra sa rogoca
na levu ni ka sa cakava ko koya,
e ra sa lako mai vei koya.
9 A sa kaya vei ira na nona ti-
saipeli, me dua na waqa lailai me
toka ga vua e na vuku ni sa lewe
vuqa na tamata, de ra drigita.
10 Ni sa vakabulai ira e ra lewe
vuqa; a ra sa drigiti koya kina me
ra tarai koya, o ira kecega e ra sa
tauvi mate.
11 O ira talega na yalo tawa sa-
vasava, ni ra sa raica, e ra sa bale
sobu ematana a ra qoqolou, ka
kaya, O iko na Luve ni Kalou.
12 A sa vakarota matua vei ira
me ra kakua sara ni tukuni koya.
13 ¶ A sa qai cabe ki na dua na
ulunivanua, ka kacivi ira sa digi-
taka: a ra sa lako mai vua.
14 A sa lesi ira na tinikarua, me
ra tiko vata kaya, me vakatalai
ira talega me ra vunau,
15 Me tu talega vei ira na kau-
kaua me ra vakabulai ira na mate,
me ra vakasavi ira talega na te-
voro.
16 A sa vakayacani Saimoni mei
Pita;
17 A sa vakayacani rau ko Je-
mesa na luve i Sepeti, kei Joni na
taci i Jemesa, mei Poaneji, a kenai
balebale, A luve ni kurukuru:
18 A *sa lesi* Adriu talega, kei
Filipe, kei Pacolomiu, kei Maciu,
kei Tomasa, kei Jemesa na luve i
Alifusa, kei Catusa, kei Saimoni na
kai Kenani,
19 Kei Juta Isikariota, o koya

sa soli koya yani: a ra sa curu ki
na dua na vale.
20 ¶ A ra sa soqonivata tale na
lewe vuqa, a ra sa sega kina ni
kana rawa na kedra.
21 Ni ra sa rogoca ko ira na we-
kana, e ra sa lako me ra vauca: ni
ra sa kaya, Sa lialia.
22 ¶ A ra sa lako sobu mai Jeru-
selèma ko ira na vunivola, ka kaya,
Sa tiko vua ko Pelesipupe, a sa va-
kasavi ira na tevoro e na vuku ni
nodra turaga na tevoro.
23 A sa kacivi ira ko *Jisu*, ka
vosa vei ira e na vosa vakatautau-
vata, *ka kaya*, E rawata vakaevei
ko Setani me vakasavi Setani?
24 Kevaka sa dua na matanitu sa
veisei vakai koya, ena sega ni tu
dei rawa na matanitu ko ya.
25 Kevaka e dua na vale sa vei-
sei vakai koya, ena sega ni tu dei
rawa na vale ko ya.
26 Ia kevaka e tu cake ko Setani
me veivala vakai koya, ka veisei,
ena sega ni tu dei rawa, ena yaco
ga me oti.
27 Sa sega na tamata me curuma
rawa na vale ni qaqa, me vakaca-
cana na nona yaya, kevaka e sega ni
vauca mada eliu na qaqa; ena qai
vakacacana emuri na nona vale.
28 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, Ena rawarawa ga vei ira na
luve ni tamata me ra kakua ni cu-
druvi e na nodrai valavala ca kece-
ga, kei na nodra vosa ca kecega
ni ra vosa vakacacataka na Kalou:
29 Ia ko koya ena vosa vakaca-
cataka na Yalo Tabu ena dredre
sara me kakua ni cudruvi kina, a
sa vo lailai me cudruvi tawa mudu;
30 A ya ni ra sa kaya, Sa tiko
vua na yalo tawa savasava.
31 ¶ Sa qai lako mai ko iratou na
tacina kei na tinana, a ratou sa tu
ga etautuba, a ratou sa talaki vua,
me kacivi mai.
32 O ira na lewe vuqa e ra sa
tiko vakavolivolita, e ra sa kaya
vua, Raica, o iratou na tinamu
kei na tacimu e ra sa qarai iko
etautuba.
33 A sa vosa vei ira, ka kaya, O
cei na tinaqu, se na taciqu?
34 A sa vakaraici ira e ra sa tiko
vakavolivoliti koya, ka kaya, Rai-
ca na tinaqu kei na taciqu!
35 O koya yadua ena cakava na
veitalia ni Kalou, o koya ga na ta-
ciqu, kei na ganequ, kei na tinaqu.

A WASE IV.

A vosa vakatautauvata ni tamata sa kaburaka na sila, kei na kenai balebale, 1—20. *E dodonu me da vakatovolea me da yaga vei ira na tamata eso,* 21—25. *A vosa vakatautauvata ni sila sa tubu vuni, kei na vua ni musita sa tei,* 26—34. *Sa kaya ko Jisu me ruru na cava, me maravu talega na wai,* 35—41.

ASA vakatekivu tale ko *Jisu* me
vakavulici *ira* e na bati ni
waitui: a sa lewe vuqa sara na ta-
mata sa soqonivata kina vua, a sa
vodoka kina e dua na waqa, ka
laki toka ga kina e wai, a ra sa tu
kecega na lewe vuqa e matasawa.
2 A sa vakavulici ira ko koya e
na ka e vuqa e na vosa vakatau-
tauvata, ka kaya vei ira e na no-
nai vakavuvuli,
3 Dou rogoca; Raica, sa dua nai
vakatau ni were sa laki kaburaka
na sila:
4 A sa yaco, ni sa kaburaka lako,
sa lutu eso e na tutu ni sala, a sa
lako mai na manumanu ni loma-
lagi ka kania.
5 Eso sa lutu e na vanua veivatu,
sa sega ni levu kina na qele; a sa
tubu cake vakasauri sara, ni sa sega
ni vavaku na qele;
6 Ni sa cadra na siga, sa malai;
a sa qai raqosa sara, ni sa sega na
wakana.
7 Eso sa lutu ki na veiwa vakavo-
tona, a sa tubu cake na veiwa va-
kavotona, ka vakaruguta, a sa sega
kina ni vua.
8 A sa lutu eso ki na vanua vi-
naka, a sa vua vinaka ka tubu
cake me levu; sa vuai tolusaga-
vulu eso, ka onosagavulu eso, ka
drau eso.

9 A sa kaya vei ira ko koya, O koya sa vakaqara daligana me rogoca, me mani rogoca sara.

10 ¶ Ni sa tiko duaduaga vakai koya, e ra sa taroga *nai balebale* ni vosa vakatautauvata ko ira na tinikarua kei ira e ra sa tiko vata kaya.

11 A sa kaya vei ira, Sa soli vei kemudou me kila na ka vuni e na matanitu ni Kalou: ia vei ira etautuba, sa caka na ka kecega e na vosa vakatautauvata;

12 Me ra dauraica tiko ka sega ni kila; me ra daurogoca tiko ka lecava tu; de dua na siga e ra saumaki kina, me sega ni cudruvi nodrai valavala ca.

13 A sa kaya vei ira, Dou sa sega ni kila *nai balebale* ni vosa vakatautauvata oqo, ne? dou na kila rawa vakaevei na vosa vakatautauvata kecega?

14 ¶ Sa kaburaka na vosa *ni Kalou* nai vakatau ni were.

15 O ira e ra vaka na tutu ni sala ni sa kaburaki *elomadra* na vosa *ni Kalou*; o ira oqo e ra sa rogoca, a sa lako vakasauri mai ko Setani, a sa kauta tani na vosa *ni Kalou* sa kaburaki elomadra.

16 O ira talega e ra vaka na vanua veivatu sa kaburaki kina; o ira oqo, e ra rogoca na vosa *ni Kalou*, ka reki ka vakabauta sara;

17 Ia ka sega ga na wakadra elomadra, a ra sa tu dei vakadede vakalailai ga: ni sa tubu emuri na rarawa se na veivakacacani e na vuku ni vosa *ni Kalou*, e ra sa tarabe sara.

18 O ira e ra sa vaka na vanua veiwa vakavotona sa kaburaki kina; o ira oqo e ra sa rogoca na vosa *ni Kalou*,

19 Ia na daunanuma ki *na ka* ni vuravura oqo, kei na yau e dauveivakaisini, kei na daugadreva na ka tani eso, sa curu vata, ka vakaruguta na vosa *ni Kalou*, a sa sega kina ni vua.

20 O ira e ra sa vaka na vanua vinaka sa kaburaki kina; e ra sa rogoca na vosa *ni Kalou*, ka vakabauta, ka vua, sa vuai tolusagavulu eso, ka onosagavulu eso, ka drau eso.

21 ¶ A sa kaya vei ira ko koya, Sa dua beka na cina sa kau mai me virikoto eruku ni kato, se ruku ni mocemoce, ne? e sega beka *ni kau mai* me tu e na kenai tutu?

22 Ni sa sega na ka e vuni, me sega ni vakarairaitaki mai; se na ka sa vuni tiko, me sega ni vakavotu.

23 Kevaka e dua e vakaqara daligana me rogoca, me mani rogoca sara.

24 A sa kaya vei ira, Dou qarauni kemudou e na ka dou rogoca; ai vakarau dou na vakarautaka, ena vakarautaki *tale* vei kemudou: ena soli vakalevu vei kemudou sa rogoca vinaka.

25 O koya *e yaga vua na ka* sa tu vua, ena soli ga vua; ia ko koya ena sega *ni yaga vua na ka* sa tu vua, ena kauti tani vua na ka sa tu vua.

26 ¶ A sa kaya ko koya, Sa tautauvata na matanitu ni Kalou, kei na tamata sa laki kaburaka na sila e na veiwere;

27 A sa laki moce, ka tu cake, e na siga kei na bogi, a sa tubu cake na sila, a sa sega ni kila *nai taukei* na kenai valavala.

28 Ni sa vuataka vakai koya ga na qele na vuana; sa liu mada na kena buroro, sa tarava na kena sola, sa qai muri na vuana e matua e na sola.

29 Ia ni sa qai matua sara na vuana, sa qai vakacuruma kina nai sele takelo, ni sa cava na kena yabaki.

30 ¶ A sa kaya ko koya, Tou na vakatautauvatataka na matanitu ni Kalou kei na cava? se cava na ka e vakaibalebale me da vakatautauvatataki koya kina?

31 Sa vaka ga kei na vua ni musita, ni sa tei e na qele, sa lailai vei ira kecega na vua ni kau e vuravura:

32 A sa tei, sa tubu cake, a sa

yaco me uasivi vei ira kecega na
kau lalai, a sa vakatabana vakai-
dina, a ra sa lako kina na manu-
manu ni lomalagi me ra ro toka
erukuna.
33 A sa levu tale na vosa vaka-
tautauvata vakaoqo sa tukuna kina
vei ira nai vakavuvuli, me vaka e
ra sa rogoca rawa.
34 A sa sega ni vosa walega vei
ira sa vosa vakatautauvata tiko ga;
a sa vakatakila nai balebale ni ka
kecega vei ira na tisaipeli, ni ra sa
tiko duaduaga vakai ira.
35 ¶ E na siga dina ko ya, ni sa
yakavi mai, sa kaya vei ira ko
koya, Tou lako yani ki tai kadua.
36 Ia ni ra sa vakatalai ira mada
eliu na lewe vuqa, e ra sa kauti
koya vaka ga ko ya e na waqa.
Eso talega na waqa lalai e ra sa
tiko vata kaya.
37 A sa tubu na cagi me cava
levu, a sa seva na waqa na biau, a
sa qai vakasinaiti kina.
38 A sa tiko ko koya e na mua
turaga, sa moce e nai lokoloko; a
ra sa vakayadrata, ka kaya vua,
Turaga, o sa sega beka ni lomani
kedatou ni datou sa mate?
39 A sa tu cake, ka vunauca na
cagi, a sa kaya ki na waitui, Mo
cegu, ka maravu ga. A sa ruru
sara na cagi, a sa maravu vakalevu.
40 A sa kaya vei ira ko koya,
Dou sa rere e na vuku ni cava? e
vakaevei ni sa sega na nomudou va-
kabauta?
41 A ra sa rere vakalevu sara, a
ra sa veivosaki vakai ira, *ka kaya,*
E vakaevei nai valavala ni turaga
oqo, ni sa talairawarawa vua na
cagi kei na waitui?

A WASE V.

Sa vakasavi ira na tevoro ko Jisu, a ra sa curuma na vuaka, 1—20. *Sa vakabula na alewa sa turidrabalavu, kei na luve i Jairo sa mate sara,* 21—43.

ARA sa yaco ki tai kadua ni
waitui, ki na nodra vanua na
kai Katara.
2 Ni sa sobu mai na waqa ko
koya, sa veitata kaya e dua na ta-
mata sa lako mai nai bulubulu sa
curuma na yalo tawa savasava;
3 A sa tiko ga e nai bulubulu ko
koya oqo; a sa sega e dua na ta-
mâta sa vesuka rawa, sa sega ga e
na sinucodo:
4 Ni sa vauci vakavuqa e nai ve-
su kei na sinucodo, a sa drutilaka
tani vua na sinucodo, a sa musu-
laka vakamatailalai nai vesu: a sa
sega e dua sa vakamanoataka rawa.
5 A sa tiko vakaduaga, e na siga
kei na bogi, e na ulunivanua, kei
nai bulubulu, a sa qoqolou, ka ta-
vai koya e na vatu.
6 Ia ni sa raici Jisu ni sa vaka-
yawa tu, sa cici yani ka cuva vua,
7 A sa kaci vakadomoi levu cake,
ka kaya, A cava ko mai kitaka vei
au, Jisu, o iko na Luve ni Kalou
Cecere Sara? au vakarota vei iko e
na vuku ni Kalou, mo kakua ni va-
kararawataki au.
8 Ni sa kaya vua ko koya, Mo
lako tani vua na tamata, o iko na
yalo tawa savasava.
9 A sa tarogi koya ko *Jisu, ka
kaya,* O cei na yacamu? A sa
vosa, ka kaya, A yacaqu ko Liji-
oni, ni keimami sa lewe vuqa.
10 A ra sa masuti koya vakalevu,
me kakua ni vakatalai ira tani e
na vanua ko ya.
11 A sa tiko voleka kina e na
ulunivanua a qele ni vuaka levu e
ra vakani.
12 A ra sa masuti koya ko ira
kecega na tevoro, ka kaya, Vaka-
talai keimami kivei ira na vuaka,
me keimami curumi ira.
13 A sa vakalaivi ira sara ko Jisu.
A ra sa qai lako tani na yalo tawa
savasava, ka curuma na vuaka: a
ra sa cici sara na qele *ni vuaka*
kecega ka rikai savu ki na waitui,
(e ra sa rua na udolu;) a ra sa luvu
kecega.
14 O ira sa vakani ira e ra sa dro,
ka tukuna ki na koro, kei na va-
nua. A ra sa lako yani me raica
na ka sa caka.

15 A ra sa yaco sara vei Jisu, ia
ni ra sa raici koya ka curuma na
tevoro *eliu,* ka tiko vua na lijioni,
ni sa tiko, ka vakaisulutaki, a sa
yalomatua: e ra sa rere.
16 O ira e ra raica e ra sa tuku-
na na ka sa yaco vua sa curuma na
tevoro, kei ira talega na vuaka.
17 A ra sa masuta me lako tani e
nodra vanua.
18 Ni sa vodo ki na waqa ko
Jisu, sa masuti koya na tamata ka
tiko vua eliu na tevoro me tiko *va-
kaduaga* vua.
19 A sa sega ni laiva ko Jisu, a
sa kaya vua, Mo lako ga ki nomu-
dou vei ira na wekamu, ka tukuna
vei ira na levu ni ka sa cakava
vei iko na Turaga, ni sa lomani
iko.
20 A sa lako, ka tukuna sara
mai Tikapoli na levu ni ka sa ca-
kava vua ko Jisu: a ra sa kidacala
kecega.
21 ¶ A sa lako tale ko Jisu e na
waqa ki na tai kadua; a ra sa lewe
vuqa na tamata sa soqonivata vei
koya: a sa tiko voleka ki na wai-
tui.
22 Ka raica, sa lako mai *vei
koya* e dua na turaga ni vale ni
lotu, o Jairo na yacana; ia ni sa
raici *Jisu,* sa bale sara kiruku ni
yavana,
23 A sa masuta vakalevu, ka
kaya, E dua na luvequ lailai sa
gonealewa sa davo koto ka voleka
sara ni mate: mo lako ga mai mo
virikoto vua na ligamu, me vaka-
bulai kina; ena bula ga.
24 A sa lako vata kaya ko *Jisu,*
a ra sa lewe vuqa na tamata sa muri
koya ka drigita.
25 ¶ A sa dua na alewa sa tauvi
turidrabalavu, ka tinikarua na ke-
na yabaki.
26 A sa levu na ka sa vosota vei
ira na matai ni mate e ra le vuqa,
a sa volitaka kina na nona yau
kecega, a sa sega ni bula, sa ca va-
kalevu mai.
27 Ni sa rogoca nai tukutuku kei
Jisu, sa lako mai ki na dakuna vei
ira e ra sa veidrigidrigi, ka tara
nonai sulu.
28 Ni sa kaya, Kevaka kau na
tara ga na nonai sulu, au na vaka-
bulai kina.
29 A sa tirimudu vakasauri kina
nai davedave ni nona dra; a sa va-
karogoca e yagona ni sa bula sara
mai na nona mate ca ko ya.
30 A sa kila sara ko Jisu e loma-
na ni sa lako tani vua na kaukaua,
a sa vuki vaka vei ira e ra veidri-
gidrigi, ka kaya, O cei sa tara na
noqui sulu?
31 A ra sa kaya vua na nona ti-
saipeli, O sa raica ni sa drigiti iko
na lewe vuqa, o sa kaya *vakacava*
kina, O cei sa tarai au?
32 Sa qai rai vakavolivoliti *ira* me
kunei koya sa cakava na ka ko ya.
33 A sa rere na alewa ka sau-
taninini, ni sa kila sara na ka sa
caka vua, a sa lako mai ka bale
sobu e na mata i *Jisu,* ka tukuna
vua kecega na kena dina.
34 A sa kaya vua ko koya, Na
Luvequ alewa, sa vakabulai iko na
nomu vakabauta; lako e na va-
kacegu, mo bula ga mai na nomu
mate ca.
35 ¶ Ia ni sa vosa tiko, eso sa
lako mai na *vale ni* turaga ni vale
ni lotu, e ra kaya, Sa mate sara na
luvemu na gonealewa; o sa va-
kaceguocataka tale na Turaga e na
vuku ni cava?
36 Ia ni sa rogoca ko Jisu na
vosa e ra sa kaya, sa qai kaya sara
vua na turaga ni vale ni lotu, Ka-
kua ni rere, vakadinata ga.
37 A sa sega ni laiva e dua me
muri koya, o iratou walega ko
Pita, kei Jemesa, kei Joni na taci
i Jemesa.
38 A sa yaco ko koya ki na vale
ni turaga ni vale ni lotu, a sa raici
ira ni ra kidroa, kei ira e ra sa
dautagi ka qoqolou vakalevu.
39 Ia ni sa curu ko koya, sa kaya
vei ira, Dou sa kidroa *vakaoqo* ka
tagi e na vuku ni cava? sa sega ni
mate sara na gonealewa, sa moce
walega.

40 A ra sa dredrevaki koya sara.
Ia ni sa vakatalai ira kece ki tau-
tuba, sa kauti rau na tamana ni
gonealewa kei na tinana, kei ira e
ra sa tiko vata kaya, ka curu ki na
yasana sa davo kina na gonealewa.
41 A sa taura na liga ni goneale-
wa ko koya, ka kaya vua, Talica
kumi; a kenai balebale, Goneale-
wa, au sa kaya vei iko, tu cake
mai.
42 A sa tu cake sara na goneale-
wa, ka lako voli; a sa tinikarua
na nona yabaki. A ra sa kidacala
vakalevu sara.
43 A sa vakarota matua vei ira
ko koya, me kakua ni kila oqori e
dua na tamata: a sa kaya me so na
ka me soli vua na gonealewa me
kana.

A WASE VI.

Sa cati Jisu na kai nona, 1—6. *Sa talai ira na nonai aposila me ra vunau ka vakabulai ira na mate*, 7—13. *Sa kaya ko Erota, ko Joni na papitaiso ko Jisu, a sa kaya eso, ni sa dua na profita. A sa rere ko Erota ni sa vakamatei Joni*, 14—29. *E ra sa lesu tale mai nai aposila. Sa vakani ira na lewe vuqa ko Jisu, a sa lako e na dela ni waitui, a sa vakabulai ira na mate*, 30—56.

SA qai lako tani eke ko *Jisu*, a
sa yaco ki na nona vanua; a
sa muri koya na nona tisaipeli.
2 Ia ni sa yaco na siga tabu, sa
vakatekivu ko koya me vakatavu-
vuli e na *nodra* vale ni lotu: a ra
lewe vuqa ni ra sa rogoca e ra sa
kidacala, ka taroga, Sa rawata
maivei ko koya oqo na ka oqo? se
na vuku cava oqo sa soli vua, me
sa caka kina e na ligana na caka-
mana vakaoqo?
3 O koya oqo na matai se segai,
a luve i Meri, kei na tuakai i
Jemesa, kei Josesa, kei Juta, kei
Saimoni, se segai? kei ira talega
na ganena e ra sa tiko kei keda, se
segai? A ra sa tarabe e na vukuna.
4 A sa kaya vei ira ko Jisu, Sa
vakarokorokotaki na profita e na
veivanua tani, e na nona vanua
duaduaga e segai, se vei ira na kai
nona, se na nona vale.
5 A sa sega ni cakava rawa kikea
na cakamana e dua; sa virikoto
walega na ligana vei ira e ra lewe
vica sa tauvi mate, ka vakabulai
ira.
6 A sa kidacala ko koya e na
vuku ni nodra tawa vakabauta. A
sa lako voli ki na veikoro sa vole-
ka, ka vakatavuvuli.
7 ¶ A sa kacivi ira na lewe tinika-
rua, ka vakatekivu me talai ira me
ra dui lako yarua; a sa solia vei
ira me ra rawai ira na yalo tawa
savasava;
8 A sa vakarota vei ira me ra ka-
kua ni kauta e dua na ka e na gau
ni sala, ai titoko walega; me ka-
kua na *nodra* taga, se na *kedra*
madrai, se nai lavo e na *nodra* wa
ni sulu:
9 Me ra vakaivava e nai vava va-
katakeli; me ra kakua ni vakaisu-
lumi e nai curucuru e rua.
10 A sa kaya vei ira ko koya, Ni
dou sa curu ki na dua na vale e na
dua na yasana, dou tiko ga kina ka
malua mada mo dou lako tani ma-
da e na tikina ko ya.
11 Ia kevaka e dua ena sega ni
vakacegui kemudou, se rogoci ke-
mudou, ni dou sa lako tani e na
yasana ko ya, tataviraka na kuvu
ni soso e na ruku ni yavamudou,
me kedrai vakatakilakila *ni ra sa
biu*. E dina kau sa kaya vei ke-
mudou, Ena ca vakalailai ko So-
toma kei Komora e na siga ni
lewa, ena ca vakalevu na koro ko
ya.
12 A ra sa lako yani, a ra sa dau-
vunauci ira na tamata me ra veivu-
tuni.
13 A ra sa lewe vuqa na tevoro e
ra sa vakasava tani, a ra sa wali ira
e na waiwai na lewe vuqa e ra sa
tauvi mate, ka vakabulai ira.
14 ¶ A sa rogoca *nonai tukutuku*
ko Erota na tui *Jutia*; (ni sa ku-
ruvaki na yacana:) a sa kaya, Sa
tu cake tale mai na mate ko Joni

na papitaiso, o koya ga oqo sa cakava kina ko koya na cakamana *vakaoqo.*
15 A ra sa kaya eso, Oqo ko Ilaija. Sa kaya eso, Sa dua na profita, se dua e vakai ira na profita *eliu.*
16 ¶ Ia ni sa rogoca ko Erota, sa kaya, O Joni ga oqo, o koya kau a tamusuka na uluna; sa tu cake tale mai na mate.
17 Ni ka talaki ko Erota ka tauri Joni, ka vesuka e na vale ni veivesu, e na vuku i Erotiasa, a wati i Filipe na tacina; ni rau sa veiwatini kaya.
18 Ni sa kaya vei Erota ko Joni, Sa sega ni tara mo drau veiwatini kei na wati ni tacimu.
19 O koya oqo sa cati koya kina ko Erotiasa, a sa vinakata me vakamatea; ia ka sega ni rawata:
20 Ni sa rerevaki Joni ko Erota, a sa maroroi koya, ni sa kila ni sa tamata yalododonu ka yalosavasava; a sa kitaka na ka e vuqa, ia ni sa rogoci koya, a sa vinakata me rogoca.
21 Ia ni sa yaco na siga ni solevu, a siga ni sucu i Erota, a sa cakava kina ko koya na kedra magiti na turaga ni vanua, kei na turaga ni valu, kei ira na qase ni Kalili;
22 A sa curu yani na luve i Erotiasa na gonealewa, ka meke, a sa vinakata ko Erota kei ira e ra sa tiko vata kaya, a sa kaya na turaga levu vua na gonealewa, Kerea vei au na ka ko sa vinakata, kau na solia vei iko.
23 A sa vosa vavakini vua, *ka kaya,* A ka kecega ko na kerea vei au, au na solia vei iko, au na wase rua na noqu matanitu ka solia e dua na wase vei iko.
24 A sa lako tani yani na gonealewa, a sa tarogi tinana, *ka kaya,* A cava meu kerea? A sa kaya ko koya, A ulu i Joni na papitaiso.
25 A sa curu tale vakasauri vua na turaga levu, ka masuta, ka kaya, Au sa vinakata mo solia vei au edaidai oqo na ulu i Joni na papitaiso e na dari.
26 A sa rarawa vakalevu sara na loma ni turaga levu; ia e na vuku ni nona vosa vavakini, kei na vukudra talega e ra sa tiko vata kaya, sa sega ni via bureitaka vua.
27 A sa tala vakasauri na turaga levu e dua nai valui vakatawa, a sa kaya me kau mai na uluna; a sa lako ka tamusuka na uluna e na vale ni veivesu;
28 A sa kau mai na uluna e na dari, ka solia vua na gonealewa: a sa solia na gonealewa vei tinana.
29 Ni ra sa rogoca na nona tisaipeli, e ra sa lako mai ka kauta na yagona, ka virikotora e nai bulubulu.
30 ¶ A ra sa soqonivata tale vei Jisu ko ira nai aposila, a ra sa tukuna vua na ka kecega, a ka e ra sa cakava, kei na ka talega e ra sa vakatavulica.
31 A sa kaya vei ira ko koya, Dou lako mai, oi kemudou vakai kemudou ki na tikina vuni, mo dou vakacegu vakalailai mada: ni ra sa lewe vuqa e ra lako mai ka lako tani yani, a sa sega kina na gauna e ra lalaga me ra kana kina.
32 A ra sa vodoka na waqa ka lako tani kina ki na tikina vuni ko ira vakai ira ga.
33 Ia ko ira na lewe vuqa ni ra sa raica ni ra sa lako tani yani, a ra sa kila na lewe vuqa na vanua *e ra lako kina,* a ra sa cici e vanua mai na veikoro, ka yawa sivi vei ira, ka soqonivata kina vei koya.
34 ¶ Ia ni sa sobu ki vanua ko Jisu, ka raici ira na lewe vuqa, sa lomani ira sara, ni ra sa vaka na sipi sa sega na nodrai vakatawa: a sa vakatekivu me vakatavulici ira e na ka e vuqa.
35 Ni sa kolai oti na siga, sa lako mai vei koya na nona tisaipeli, ka kaya, Oqo na vanua lala, a sa kolai oti na siga;
36 Vakatalai ira tani mada, me ra lako ki na veiyasana sa vakavolivolita, kei na veikoro lalai, me ra volia na kedra madrai: ni sa sega na ka vei ira me ra kania.

37 A sa vosa ko koya, ka kaya
vei ira, Dou solia vei ira *na ka* me
ra kania. A ra sa kaya vua, Me
keitou kauta beka e rua na drau
nai lavo me volia kina na madrai,
me soli vei ira me ra kania?
38 Sa kaya vei ira ko koya, E
vica nai buli madrai sa tu vei ke-
mudou? dou laki raica. Ni ra sa
kila, e ra sa kaya, E lima, kei na
ika e rua.
39 A sa kaya ko koya me ra tiko
sobu kecega me ra tiko vakama-
tai tikotiko, e na co karakarawa.
40 A ra sa tiko sobu, e ra sa ya-
tuni, e dua na yatu e dua na drau,
e dua e limasagavulu.
41 Ni sa taura ko koya nai buli
madrai e lima kei na ika e rua, sa
ta cake ki lomalagi, ka vakavina-
vinaka, ka dovia nai buli madrai,
ka solia vei ira na nona tisaipeli
me ra virikotora ematadra na ta-
mata; a sa vota na ika e rua vei
ira kecega.
42 A ra sa kana kecega, a ra sa
mamau.
43 A ra sa soqonavata na ma-
drai sa vo, a ra sa vakasinaita kina
nai su e tinikarua, kei na ika tale-
ga *sa vo.*
44 Ia ko ira e ra sa kania nai
buli madrai e ra lewe lima na udolu.
45 ¶ Sa qai vakarota matua ko
koya vei ira na nona tisaipeli me
ra vodoka e dua na waqa, me ra
liu ki na tai kadua ki vaka ki Pe-
ceseita, me vakatalai ira mada
yani na lewe vuqa ko koya.
46 Ia ni sa vakatalai ira yani,
sa lako ko koya ki na ulunivanua
me masu.
47 Ia ni sa yakavi mai, sa tiko na
waqa eloma ni wasa liwa, a sa tiko
duaduaga ko koya e vanua.
48 A sa raici ira ni ra sa oca e na
voce; ni sa vuraraba vei ira na
cagi: a sa yaco mada nai ka va ni
tiki ni bogi sa qai lako vei ira, sa
lako ga e na dela ni wai, a sa lako
ki vaka me sivi ira.
49 Ni ra sa raica ni sa lako voli e
na dela ni wai, e ra sa nanuma e
ra sa raica na yalo, a ra sa qoqo-
lou cake:
50 Ni ra sa raici koya kecega, a
ra sa kidroa. A sa vosa sara vei
ira ko koya, ka kaya vei ira, Dou
lomavinaka: sai au ga; dou ka-
kua ni rere.
51 Ia ni sa cabe vei ira ki na wa-
qa, sa ruru na cagi: a ra sa kida-
cala vakalevu sara elomadra, ka
kurabui.
52 A ra sa sega ni vakasama *na
cakamana* e nai buli madrai: ni sa
kaukaua na lomadra.
53 ¶ Ia ni ra sa lako ki tai kadua,
e ra sa yaco ki na nodra vanua na
kai Kenesara, a ra sa udu ki mata-
sawa.
54 Ia ni ra sa sobu mai na waqa,
e ra sa kilai koya sara *nai taukei,*
55 A ra sa cici sara ki na veiyasa-
na kece sa vakavolivolita, a ra sa va-
katekivu me colati ira sa tauvi
mate e na nodrai mocemoce, ki na
yasana e ra rogoca sa tiko kina ko
koya.
56 Ia na yasana kece sara sa lako
kina ko koya, se na veikoro lalai,
se na veikoro lelevu, se na koro e
veikau, e ra sa biuta na nodra
mate e na sala ni koro, a ra sa ma-
suti koya me laivi ira me ra taura
walega nai tutu ni nonai sulu: ia
ko ira kecega e ra sa taura e ra sa
vakabulai kina.

A WASE VII.

Sa vunauci ira na tisaipeli i Jisu ko ira na Farasi ni ra sa sega ni vakabauta nai vakavuvuli ni tamata, a sa vunauci ira na Farasi ko Jisu ni ra sa sega ni vakabauta na vosa ni Kalou, 1—13. *Sa vakavulici ira na lewe vuqa ko Jisu, me ra kila na ka eda sa ca dina kina,* 14—23. *Sa vakabula e dua na gone ni sa dauvakabauta ko tinana,* 24—30. *Sa vakabula e dua sa didivara, ka kaka,* 31—37.

SA qai soqonivata vua na Farasi,
kei na vunivola eso, e ra sa
lako mai Jeruselema.
2 Ia ni ra sa raica na nona tisai-

peli eso ni ra sa kana madrai ni sa dukaveluvelu na ligadra, ni ra sa sega ni vuluvulu mada, e ra sa vakaucacataka.
3 Ia ko ira na Farasi, kei ira kecega na kai Jutia eso, e ra sa sega ni kana *loa*, e ra sa vuluvulu mada eliu na ligadra, ni ra sa vakabauta nai vakavuvuli ni qase.
4 Ia *ni ra sa tale* mai na veivoli, e ra sa sili mada eliu, a ra qai kana. A sa vuqa tale na ka tani, e ra sa vakabauta me ra muria, e ra sa derea na bilo, kei na bilo i vakarau, kei na bilo kaukamea, kei nai kanakana.
5 Sa qai tarogi koya ko ira na Farasi, kei ira na vunivola, E ra sa sega ni muria na nodrai vakavuvuli na qase ko ira na nomu tisaipeli e na vuku ni cava, a ra sa kana madrai ka sega ni vuluvulu mada eliu na ligadra?
6 Sa qai vosa ko koya ka kaya vei ira, Sa tukuni kemudou vinaka ko Aisea koi kemudou na dauveivakaisini, me vaka na ka sa volai, O ira na tamata oqo e ra sa vakarokorokotaki au e na tebe ni gusudra, ia na yalodra sa yawa tani vei au.
7 Ia na ka walega na nodra masu vei au, ni ra sa vakatavuvuli me *nodrai* vakavuvuli na vunau ni tamata.
8 Ni dou sa biuta tani na vunau ni Kalou, mo dou vakabauta nai vakavuvuli ni tamata, me derea na bilo i vakarau, kei na bilo walega; a sa vuqa tale na ka tani vakakina dou sa cakava.
9 A sa kaya vei ira ko koya, Dou sa lewa vinaka me biuta na vunau ni Kalou, mo dou vakabauta na nomudoui vakavuvuli.
10 Ni sa kaya ko Mosese, Vakarokorokotaka na tamamu kei na tinamu; ia, Ko koya sa vosa ca vua na tamana se na tinana, e vinaka me vakamatei sara kina:
11 Ia dou sa kaya, Kevaka e dua na tamata ena kaya vua na tamana se tinana, Sa Korpani, (a kenai balebale, Sa tabu,) na noqu ka sa yaga vei iko;
12 Ia dou sa qai tarova me kakua ni cakava e dua na ka me yaga vua na tamana se na tinana:
13 Dou sa vakatawayagataka na vunau ni Kalou e na nomudoui vakavuvuli, dou sa vakatavuvuli vakai kemudou; a sa vuqa na ka vakaoqo dou sa kitaka.
14 ¶ Ia ni sa kacivi ira kecega na lewe vuqa, sa kaya vei ira, Dou rogoci au koi kemudou vakaaduaga, mo dou kila mai:
15 Sa sega na ka etaudaku ni tamata, sa curuma ka vakadukaveluvelutaka; ia na ka ga sa lako tani mai vua, o ira ga oqo sa vakadukaveluvelutaka na tamata.
16 Kevaka e dua na tamata sa vakaqara daligana me rogoca, me mani rogoca sara.
17 Ia ni sa curu ki vale ko koya ka laivi ira na lewe vuqa, sa tarogi koya na nona tisaipeli e na vuku ni vosa vakatautauvata.
18 A sa kaya vei ira ko koya, Sa takali vakakina talega vei kemudou na yalomatua, ne? Dou sa sega ni kila, a ka kecega etaudaku sa curuma na tamata, sa sega ni vakadukaveluvelutaka:
19 Ni sa sega ni curu dina ki na yalona, ki ketena walega, a sa qai lako tani ki nai benubenu, *sa tautauvata* kina na kena savasava na kakana kecega?
20 A sa kaya ko koya, A ka sa lako tani mai na tamata, o koya ga sa vakadukadukalitaka na tamata.
21 Ni sa lako cake mai loma, mai na yalodra na tamata, na nanuma ca, kei na dauyalewa, kei na daudara, kei na daulaba,
22 Kei na daubutako, kei na daukocokoco, kei nai valavala ca, kei na dauveivakaisini, kei na daugarogaro, kei na mata ca, kei na vosa ca, kei na qaciqacia, kei na lialia:
23 A ka ca kecega oqo sa lako cake mai loma, a sa vakadukadukalitaka na tamata.

24 ¶ A sa tu cake eke ko koya, ka lako tani kina ki vaka ki na yasa i Taira kei Saitoni, a sa curu ki na dua na vale, a sa sega ni vinakata me dua na tamata me kila: a sa dredre me vuni.

25 Ni sa dua na alewa, sa curuma na luvena na gonealewa na yalo tawa savasava, sa rogoca nonai tukutuku, a sa lako mai ka bale ki na ruku ni yavana:

26 A kai Krisi na alewa oqo, a kai Sairofinisia; a sa masuti koya me vakasava tani na tevoro mai na luvena na gonealewa.

27 A sa vosa vua ko Jisu, E vinaka me ra mamau mada eliu ko ira na gone; ni sa sega ni vinaka me kauta na kedra madrai na gone, me biuta vei ira na koli.

28 A sa vosa na alewa ka kaya vua, E dina ya, *noqu* Turaga; ia ko ira na koli *e ra tu* eruku ni kanakana ka kania na meme ni kedra madrai na gone.

29 Sa qai kaya vua ko koya, E na vuku ni *nomu* vosa oqo, me lako tani yani; sa lako tani mai na luvemu na tevoro.

30 Ia ni sa yaco ki nona vale, sa kunea ni sa lako tani na tevoro, a sa davo e nai mocemoce na luvena.

31 ¶ A sa lesu tale ko koya mai na yasa i Taira kei Saitoni, a sa lako ki na waitui i Kalili, sa lako eloma ni yasa i Tikapoli.

32 A ra sa kauta mai vei koya e dua sa didivara, a sa kaka; a ra sa masuti koya me virikoto vua na ligana.

33 A sa kauti koya tani vakai rau mai vei ira na lewe vuqa, a sa kasivita ko *Jisu*, ka daramaka nai qaqalu ni ligana ki qaradaliga ni tamata, a sa tara talega na yamena;

34 Sa qai ta cake ki lomalagi, ka vutugu, ka kaya vua, Efaca, a kenai balebale, Mo basuki mai.

35 A sa basuki sara na daligana, a sa sere na wa ni yamena, a sa vosa vinaka.

36 Sa qai vakarota vei ira ko *Jisu*, me ra kakua sara ni tukuna vua e dua na tamata: ia ni sa vakarota vakalevu vei ira ko koya, e ra sa dautukuna vakalevu sara kina;

37 Ni ra sa kidacala vakalevu sara, ka kaya, Sa cakava vinaka na ka kecega ko koya; sa kitaki ira na didivara me ra rogoca rawa, kei ira talega na galu me ra vosa.

A WASE VIII.

Sa vakani ira na lewe vuqa ko Jisu e na kakana lailai, 1—9. *Sa bureitaka nai vakatakilakila mana vei ira na Farasi,* 10—13. *Sa vakavulici ira na nona tisaipeli me ra qarauni ira mai nai vakavuvuli ca ni Farasi kei nai tokani kei Erota,* 14—21. *Sa vakabula e dua sa mataboko,* 22—26. *Sa tukuni koya ni sa Mesaia dina, ni sa kili koya talega me mate, ka bula tale mai,* 27—33. *Sa vakatakila nai balebale ni muri koya, kei na kena yaga,* 34—38.

E NA gauna ko ya ni ra sa lewe vuqa sara na tamata, ka sega na ka me ra kania, sa kacivi ira na nona tisaipeli ko Jisu, ka kaya vei ira,

2 Au sa lomani ira na lewe vuqa, ni sa qai tolu na bogi e ra sa tiko ga vei au, ia ka sega na ka me ra kania:

3 Ia kevaka kau vakatalai ira tani ki na nodra veivale a ra sega ni kana, e ra na malumalumu e na gau ni sala; ni sa so vei ira e ra sa lako vakayawa mai.

4 E ra sa qai kaya vua na nona tisaipeli, Eda na rawata maivei na madrai me ra mamau kina ko ira oqo e na vanua lala oqo?

5 A sa tarogi ira ko koya, E vica nai buli madrai sa tu vei kemudou? A ra sa kaya, E vitu.

6 A sa kaya vei ira na lewe vuqa me ra tiko sobu e na qele; a sa taura nai buli madrai e vitu, ka dovia, ka vatonaka, ka solia vei ira na tisaipeli me ra virikotora e

na matadra; a ra sa virikotora e
na matadra na lewe vuqa.
7 Eso talega na ika lalai sa tu
vei ira; a sa vatonaka ko koya,
ka kaya me ra virikotora e na
matadra.
8 A ra sa kana, a ra sa mamau;
ia ni ra sa kauta tani na vo ni ka-
kana e vitu nai su sa vakatawa
kina.
9 Ia ko ira e ra sa kana e ra sa
lewe va na udolu: a sa vakatalai
ira tani ko koya.
10 ¶ A sa vodoka sara e dua na
waqa kei ira vata kaya na nona
tisaipeli, a ra sa lako ki na yasa i
Talamanuca.
11 A ra sa lako mai ko ira na
Farasi, a ra sa vakatekivu me ra
veileti kaya, a ra sa vakataroga
nai vakatakilakila *mana* mai loma-
lagi, a ra sa vakatovolei koya va-
kaca.
12 A sa vutugu sara ko koya
mai na vu ni yalona, ka kaya, E
na vuku ni cava beka e ra sa vaka-
taroga kina nai vakatakilakila
mana ko ira nai tabatamata oqo?
e dina kau sa kaya vei kemudou,
Ena sega sara nai vakatakilakila
mana me soli ki nai tabatamata
oqo.
13 A sa laivi ira, ka vodoka tale
na waqa, ka lako yani ki tai kadua.
14 ¶ Ia ko ira *na tisaipeli* e ra sa
guilecava me ra kauta na madrai,
a sa sega ga ni tu vei ira e na
waqa, e dua bauga nai buli.
15 A sa vakarota vei ira ko *Jisu*,
ka kaya, Dou raica, ka qarauni
kemudou mai na leveni ni Farasi,
kei na leveni nei Erota.
16 A ra sa qai veinanuyaka va-
kai ira, ka kaya, *Sa kaya oqo* ni
datou sa sega ni kauta mai na ma-
drai.
17 Ni sa kila ko Jisu, sa kaya
vei ira, E na vuku ni cava dou sa
veinanuyaka kina, ni dou sa sega
ni kauta mai na madrai? dou sa
sega beka ni kila rawa, se vaka-
sama? sa kaukaua tiko beka na
yalomudou?
18 Dou sa vakamatana beka ga,
ka tawa rai rawa? ka vakadali-
gana, ka tawa rogoca rawa? se
dou sa sega beka ni nanuma?
19 Niu sa dovia nai buli madrai
e lima vei ira na lewe lima na
udolu, ia dou sa kauta tani na
kena vo, e vica nai su sa sinai
kina? A ra sa kaya, E tinikarua.
20 Ia *niu sa dovia* nai buli ma-
drai e vitu vei ira na lewe va na
udolu, ka dou sa kauta tani na
kena vo, e vica nai su sa sinai
kina? A ra sa kaya, E vitu.
21 A sa kaya vei ira, E vakaevei
ni dou sa sega ni kila rawa
kina?
22 ¶ A sa yaco ko koya ki Pe-
ceseita; a ra sa kauta mai vei
koya e dua na mataboko, a ra sa
masuti koya me tara.
23 A sa taura na liga ni mata-
boko ko koya, ka tubera ki nai
bili ni koro; a sa qai kasivi e na
matana, a sa qai virikoto vua na
ligana, ka taroga se raica e dua na
ka se segai.
24 A sa rai cake, ka kaya, Au
sa raica na tamata eso e ra vaka
na kau, ia ka ra sa lako voli.
25 A sa virikotora tale na ligana
e na matana, ka kaya me rai cake:
a sa qai vakabulai sara, ka sa raica
vakavinaka na tamata kecega.
26 A sa vakatalai koya ko *Jisu*
ki na nona vale, ka kaya, Kakua
ni ko lako ki na koro, se tukuna
vua e dua e na koro.
27 ¶ A sa lako tani yani ko Jisu,
kei ira na nona tisaipeli, ki na vei-
koro ki Seseria Filipai: a sa tarogi
ira na nona tisaipeli ni ra sa lako
e na gau ni sala, ka kaya vei ira,
E ra sa kaya na tamata se ko cei
koi au?
28 A ra sa kaya, O Joni na pa-
pitaiso: ia ka so, Ko Ilaija; ia ka
so tale, E dua vei ira na profita.
29 A sa kaya vei ira, Ia dou sa
kaya se ko cei koi au? Sa qai
vosa ko Pita ka kaya vua, O iko
na Mesaia.
30 A sa vakarota vei ira, me ra

kakua ni tukuni koya vua e dua
na tamata.
31 ¶ A sa qai vakatekivu me
vakatakila vei ira, ni sa kilikili
kaya na Luve ni tamata me vosota
na ka *ca* e vuqa, me ra biuti koya
talega na qase, kei ira na bete levu,
kei ira na vunivola, me vakamatei,
ka qai tu cake tale e nai ka tolu ni
siga.
32 A sa tukuna vakamacala na
vosa ko ya. Sa qai kauti koya ko
Pita, ka vakatekivu me vunauca.
33 Ia ni sa vuki mai ko koya ka
vakaraici ira na nona tisaipeli, sa
vunauci Pita, ka kaya, Mo lako ki
dakuqu, Setani; ni ko sa sega ni
garova na ka ni Kalou, a ka wale-
ga ni tamata.
34 ¶ Ia ni sa qai kacivi ira na
lewe vuqa kei ira talega na nona
tisaipeli, sa kaya vei ira, O koya
yadua sa via muri au, me kakua
ni via muri na lomana, me colata
ga na nona kau veilatai, ka muri
au.
35 Ia ko koya yadua sa via ma-
roroya na nona bula ena vakaya-
lia; ia ko koya yadua ena vaka-
yalia na nona bula e na vukuqu kei
na vuku ni tukutuku vinaka, ena
maroroya.
36 Ia ka cava ena yaga kina vua
na tamata, kevaka e rawati vura-
vura kecega me nona, ka sa vaka-
yalia na yalona?
37 Se cava ena solia na tamata
mei sau ni yalona?
38 Ia ko koya ena maduataki au
kei na noqu vosa e nai tabatamata
oqo e dauyalewa ka ca; ena ma-
duataki koya na Luve ni tamata,
ni sa lako mai ko koya e nai uku-
uku nei Tamana kei ira vata kaya
na agilose yalosavasava.

A WASE IX.

Sa matalia na yago i Jisu, 1—10. *Sa tukuna vei ira na nona tisaipeli ni sa Ilaija e ra tukuna na profita ko Joni na papitaiso,* 11—13. *Sa vakabula e dua na tamata sa galu ka mataboko ni sa curuma na tevoro,* 14—29. *Sa qai tukuna na nona mate, kei na nona tu cake tale, a sa vakavulici ira na nona tisaipeli me ra yalomalumalumu, me ra lomani ira kecega e ra sa lotu,* 30—50.

A SA kaya vei ira ko koya, E
dina kau sa kaya vei kemu-
dou, Eso e ra sa tu eke, e ra na
sega ni vakatovolea na mate, e ra
na raica mada na matanitu ni Ka-
lou ni sa yaco vakaukaua mai.
2 ¶ Sa oti na bogi e ono sa qai
kauti Pita ko Jisu, kei Jemesa,
kei Joni, a sa kauti iratou ki na
ulunivanua cecere, o iratou vakai
iratou ga; a sa matalia na yagona
ematadratou.
3 A sa lumilumisa sara na nonai
sulu, sa vulavula sara me vaka na
uca vulavula; sa sega na dausavai
sulu e vuravura e vakavulavula-
taka rawa me vakakina.
4 A sa rairai vei iratou ko Ilaija
kei Mosese; a ratou sa veivosaki
kei Jisu.
5 A sa vosa ko Pita ka kaya vei
Jisu, Turaga, sa vinaka ga vei ke-
datou me datou tiko *vakadua* eke;
e vinaka me keitou tara na vale
vakacevaceva e tolu; e dua vei
iko, e dua vei Mosese, e dua vei
Ilaija.
6 Ni sa sega ni kila na ka me
kaya; ni ratou sa rere vaka-
levu.
7 A sa dua na o sa vakarurugi
iratou: a sa dua na vosa sa lako
mai na o, sa kaya, Oqori na noqu
Gone ni toko: dou rogoci koya.
8 A sa oti oqo, a ratou sa qai va-
karaica vakavolivolita, a sa sega
na tamata e ra kunea tale, o Jisu
duaduaga kei iratou.
9 Ia ni ratou sa lako sobu mai na
ulunivanua, sa vakarota matua ko
koya vei iratou mê ratou kakua ni
tukuna na ka e ratou raica vua e
dua na tamata, ka malua me tu
cake tale mai na mate na Luve ni
tamata.
10 A ratou sa vunia matua na
vosa ko ya me tu ga vei iratou, a
ratou sa veitarogi tiko vakai ira-

tou, me cava beka nai balebale ni
na tu cake tale mai na mate.
11 ¶ A ra sa tarogi koya, ka
kaya, E na vuku ni cava e ra kaya
kina ko ira na vunivola ni sa do-
donu me lako mada mai eliu ko
Ilaija?
12 A sa vosa ko koya ka kaya
vei ira, E dina ya ni sa lako mada
mai eliu ko Ilaija, me vakavukica
na ka kece me vinaka tale; ia ka
vakaevei talega na ka sa volai kina
na Luve ni tamata, ni sa dodonu
me vosota ko koya na ka e vuqa,
ka vakalialiai.
13 Ia kau sa kaya vei kemudou,
Sa tadu ga mai ko Ilaija, a ra sa
kitaka vua na ka kecega e ra sa vi-
nakata, me vaka na ka sa volai vua.
14 Ni sa yaco ko koya vei ira na
nona tisaipeli, sa raica ni ra sa
lewe vuqa sa voliti ira, kei ira na
vunivola e ra sa veileti kei ira.
15 Ia ko ira kecega na lewe vuqa,
ni ra sa raici koya, e ra sa kida-
cala sara, a ra sa cici vua me ra
veikidavaki kaya.
16 A sa tarogi ira na vunivola ko
Jisu, A cava dou veileti kina kei
iratou?
17 A sa dua vei ira na lewe vuqa
sa vosa, ka kaya, Vakavuvuli, au
sa kauta mai vei iko na luvequ
atagane, sa curumi koya na tevoro
galu;
18 Ia na vanua kecega sa tauva
kina, sa waburaka; a sa qai tubu-
raki vuso, ka vakasequruquru na
batina, ka ciba yani: ia kau sa
vosa vei ira na nomu tisaipeli, me
ra vakasava tani; a ra sa sega ni
rawata.
19 Sa qai vosa ko *Jisu*, ka kaya,
Ai tabatamata tawa vakabauta koi
kemuni, me bogi vica vata meu
tiko kei kemudou? me bogi vica
vata meu vosoti kemudou? kauti
koya mai vei au.
20 A ra sa kauta mai vei koya:
ia ni sa raici *Jisu* na tevoro, sa
waburaka sara *na gone*, a sa bale
ki na soso ka vakatautoqitoqi ka
tuburaki vuso.
21 A sa taroga na tamana ko
koya, E bogi vica na kena dede ni
sa tauvi koya na ka oqo? a sa
kaya, Ni sa gone ga.
22 A sa biuti koya vakavuqa ki
na buka, ka vakavuqa talega ki
wai, me vakamatea: ia kevaka ko
sa rawata e dua na ka *e yaga*, lo-
mani keirau mai, ka vukei keirau.
23 Sa qai kaya vua ko Jisu, Ke-
vaka ko sa vakabauta rawa, sa
rawarawa na ka kecega vua sa
vakabauta.
24 Sa qai tabalaka cake na tama
ni gone, ka sa kaya, ia ka vaka-
wai na matana, Turaga, au sa
vakabauta; vukei au ni sa malu-
malumu na noqu vakabauta.
25 Ia ni sa raica ko Jisu ni ra sa
cici vata mai na lewe vuqa, sa vu-
nauca na yalo ca, ka kaya vua, O
iko na yalo daugalu ka didivara,
au sa vakarota vei iko, me lako
tani mai vua, mo kakua sara ni
curuma tale.
26 A sa qolou *na yalo*, ka wabu-
raka vakalevu, a sa qai lako tani
mai vua; a sa vaka e dua sa mate
sara *na gone*; a ra sa kaya kina e
lewe vuqa, Sa mate sara ko koya
oqo.
27 A sa taura na ligana ko Jisu,
a sa tubera cake; a sa qai tu cake
mai.
28 Ia ni sa curu ki vale ko *Jisu*,
e ra sa tarogi koya vuni ko ira na
tisaipeli, E na vuku ni cava keitou
sa sega ni vakasavi koya tani kina?
29 A sa kaya vei ira ko koya, A
tevoro vakaoqo e ra sa sega ni va-
kasava tani vakailoa, a ya ga e na
daulolo kei na daumasu.
30 ¶ A ra sa lako tani eke, a ra
sa lako sara ki Kalili kece; a sa
sega ni vinakata ko koya me kila
e dua na tamata.
31 Ni sa vakavulici ira na nona
tisaipeli ko koya, ka kaya vei ira,
Ni sa kolai soli yani na Luve ni
tamata ki na ligadra na tamata,
me ra vakamatea; me sa vaka-
matei oti mada, ena qai tu cake
tale e nai ka tolu ni siga.

32 A ra sa sega ni kila *nai bale-*
bale ni vosa ko ya, a ra sa rere ni
tarogi koya.
33 ¶ Sa qai yaco ki Kepeniuma;
ia ni sa curu ki vale sa tarogi ira
na nona tisaipeli, A cava dou sa
veileti kina vakai kemudou e na
gau ni sala?
34 A ra sa vagagalu ga: ni ra sa
veileti vakai ira e na gau ni sala,
se ko cei vei ira ena levu sara.
35 A sa tiko sobu ko koya, ka
kacivi ira na lewe tinikarua, ka
kaya vei ira, Kevaka e dua na ta-
mata sa via liu, ena muri sara, ena
nomudou tamata kece talega.
36 A sa kauta e dua na gone, ka
viritu e na kedra maliwa: ia ni sa
cuquma e na ligana, sa kaya vei
ira,
37 O koya yadua ena vakacegui
e dua na gone lailai e na yacaqu,
sa vakabauti au; ia ko koya sa
vakabauti au, sa sega ni vakabauti
au *duaduaga*, sa vakabauti koya
talega sa talai au mai.
38 ¶ Sa qai vosa vua ko Joni, ka
kaya, Vakavuvuli, keitou sa raica
e dua sa vakasava tani na tevoro e
na yacamu, ia ka sega ni muri ke-
datou; a keitou sa tarova, ni sa
sega ni muri kedatou.
39 Sa kaya ko Jisu, Kakua ni
tarova; ni sa sega e dua na ta-
mata me cakava rawa e dua na
cakamana e na yacaqu, me qai laki
vosacataki au.
40 O koya yadua sa sega ni no-
datou meca sa totaki kedatou.
41 O koya yadua ena solia vei
kemudou na bilo ni wai *dranu* me
gunu e na vuku ni yacaqu, ni dou
sa nonai tokani na Mesaia, e dina
kau sa kaya vei kemudou, ena
sega ni yali vua na *kenai* sau.
42 Ia ko koya yadua ena vaka-
cala e dua vei ira na lalai oqo e ra
sa vakabauti au, sa vinaka cake
vua kevaka sa rubeca e domona
na vatu i qaqi, me biuti koya kilo-
ma ni wasa liwa.
43 Ia kevaka sa vakacalai iko na
ligamu, muduka tani yani; ni sa
yaga vei iko mo curu ki na bula
ka dua bau na ligamu, ka ca me
rua na ligamu mo lako ki eli, ki
na bukawaqa ena tawa bokoci
rawa:
44 Ena tawa mate kina na nodra
baca, ena tawa bokoci kina na
bukawaqa.
45 Ia kevaka e vakacalai iko na
yavamu, muduka tani yani: ni sa
vinaka vei iko mo curu ki na bula
ka dua ga na yavamu, ia ka ca
me rua na yavamu mo biu ki eli,
ki na bukawaqa e tawa bokoci
rawa:
46 Ena tawa mate kina na nodra
baca, ena tawa bokoci kina na
bukawaqa.
47 Ia kevaka e vakacalai iko na
matamu, vutia tani yani: ni sa
yaga vei iko mo curu ki na mata-
nitu ni Kalou ka dua bauga na
matamu, ia ka ca me rua na mata-
mu mo biu ki na bukawaqa mai
eli:
48 Ena tawa mate kina na nodra
baca, ena tawa bokoci kina na
bukawaqa.
49 Ena vakamasimataka kecega
e na bukawaqa, ia nai madrali
kece ena vakamasimataki e na
masima.
50 A masima e vinaka: ia ke-
vaka sa takali na kenai tuituina,
ena vakatuituinataki *tale* e na ca-
va? Me tu ga e na lomamudou
na masima, dou veilomani talega
vakai kemudou.

A WASE X.

Sa vakavulici ira na Farasi ko Jisu, me ra kakua ni biuta na watidra, 1—12. *Sa vakalougatataki ira na gone lalai sa kau mai vua,* 13—16. *Sa vakatakila nai balebale ni vunau ni Kalou,* 17—22. *Sa kaya ni sa dredre me lako ki lomalagi ko ira e ra sa vutuniyau,* 23—27. *Sa qai yalataka na ka vinaka vei ira sa biuta na ka kece me ra muri koya,* 28—31. *Sa tukuna vei ira na nona mate,* 32—34. *Sa vakavulici ira na nona tisaipeli me ra malumalumu; a sa vakabulai Batimio,* 36—52.

ASA tu cake eke, ka lako ki na
yasa i Jutia e na tai kadua ni
Jotani: a ra sa soqonivata tale
vua na lewe vuqa; a sa vakavulici
ira tale, me vaka na nonai vala-
vala.
2 ¶ Ia ko ira na Farasi e ra sa
lako mai vei koya, a ra sa taroga,
E tara vua na tamata me biuta
tani na watina? a ya ni ra sa vaka-
tovolei koya vakaca.
3 A sa vosa ko koya ka kaya vei
ira, A cava sa vosa kina vei kemu-
dou ko Mosese?
4 A ra sa kaya, Sa laiva ga ko
Mosese me vola na nonai vola ni
veibiu, me biuta tani.
5 Sa qai vosa ko Jisu ka kaya
vei ira, E na vuku ni dou sa loma
kaukaua sa vola vei kemudou ko
koya na vunau oqo.
6 Ia e nai vakatekivu kei na ka
sa caka sa cakavi rau na Kalou me
dua na tagane ka dua na alewa.
7 E na vuku ni ka oqo ena biuti
tamana kei tinana na tamata, ka
kabiraka vua na watina;
8 Ia koi rau e rau na vaka ga na
lewe dua: e rau sa sega ni vaka
na lewe rua, e rau lewe dua ga.
9 Ia na ka sa vauca vata na Ka-
lou, me kakua ni tawase rua na
tamata.
10 *Ni ratou sa tiko* e vale, sa ta-
rogi koya tale na nona tisaipeli e
na ka ko ya.
11 A sa kaya vei ira, O koya ya-
dua sa biuta tani na watina, ka
laki veiwatini kei na dua tani, sa
dauyalewa.
12 Ia kevaka sa biuta na watina
na alewa, ka laki veiwatini kei na
dua tani, sa dauyatagane.
13 ¶ A ra sa kauta mai vei koya
na gone lalai, me tarai ira: a sa
vunauci ira na nona tisaipeli e ra
sa kauti *ira* mai.
14 Ia ni sa raica ko Jisu sa ra-
rawa sara na yalona, a sa kaya vei
ira, Laivi ira na gone lalai me ra
lako mai vei au, kakua ni tarovi
ira: ni sa vakataki ira na lewe ni
matanitu ni Kalou.
15 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, O koya ena sega ni vakabauta
na matanitu ni Kalou me vaka na
gone lailai, ena sega ni curu kina.
16 A sa keveti ira e na ligana, ka
virikoto vei ira na ligana, ka va-
kalougatataki ira.
17 ¶ Ia ni sa lako yani ko koya e
na gau ni sala, sa cici mai vua e
dua, sa tekiduru vua, ka taroga,
Vakavuvuli vinaka, a cava meu ki-
taka meu rawata kina na bula tawa
mudu?
18 Sa kaya vua ko Jisu, O sa va-
katokai au me vinaka e na vuku
ni cava? sa dua bauga e vinaka,
na Kalou duaduaga.
19 O sa kila na vunau, Kakua ni
dauyalewa, Kakua ni laba, Kakua
ni butako, Kakua ni beitaka va-
kailasu, Kakua ni lawaki ca, Va-
karokorokotaka na tamamu kei na
tinamu.
20 A sa vosa na tamata ka kaya
vua, Vakavuvuli, a ka kecega oqo
kau sa vakabauta ga ni kau sa
gone.
21 A sa vakaraici koya ko Jisu,
ka sa lomana, a sa kaya vua, E
dua na ka sa yali vei iko: lako,
ka volitaka na yau kecega sa tu
vei iko, ka solia *na kenai voli* vei
ira sa dravudravua, o na qai va-
kayau tale mai lomalagi: ia mo
lako mai mo colata na kau veilatai
ka muri au.
22 A sa mataveveku e na vuku
ni vosa ko ya, a sa lako tani a sa
rarawa na yalona: ni sa levu na
nona yau.
23 ¶ A sa rai vakavolivolita ko
Jisu, a sa kaya vei ira nona tisai-
peli, E dredre sara vei ira sa vutu-
niyau me curu ki na matanitu ni
Kalou!
24 A ra sa kidacala na nona ti-
saipeli e na nona vosa. Sa qai
vosa tale ko Jisu, ka kaya vei ira;
Ragone, e dredre sara vei ira e ra
sa vakararavi e na yau, me ra curu
ki na matanitu ni Kalou!
25 Sa rawarawa vua na kamili
me curu ki na mata ni cula, sa dre-

dre vua na tamata vutuniyau me
curu ki na matanitu ni Kalou.
26 A ra sa kidacala vakalevu sara,
a ra sa veivosaki vakai ira, *ka ka-
ya*, O cei beka ena bula rawa?
27 A sa vakaraici ira ko Jisu, ka
kaya, *A ka oqo* e dredre sara vei
ira na tamata, ia ka sega ga vua
na Kalou; ni sa rawarawa vua na
Kalou na ka kecega.
28 ¶ Sa qai vakatekivu ko Pita
me kaya vua, Raica, keitou sa
biuta na ka kecega, me muri iko.
29 Sa qai vosa ko Jisu ka kaya,
E dina kau sa kaya vei kemudou,
Sa sega e dua na tamata sa biuta
wale na nona vale, se na tacina, se
na ganena, se na tamana, se na ti-
nana, se na watina, se na luvena,
se na nona vanua, e na vuku ni
yacaqu, kei na vuku ni *noqui* ro-
gorogo vinaka,
30 Ia ena rawata ga e drau me
kenai sau e na *nona* bula oqo, na
veivale, kei na tacina, kei na ga-
nena, kei na tinana, kei na luvena,
kei na vanua, kei na veivakaca-
cani talega; ia e na vuravura ena
muri mai *ena rawata* na bula tawa
mudu.
31 A ra sa lewe vuqa e ra sa
qai liu e ra na muri; kei ira sa qai
muri e ra na liu.
32 ¶ A ra sa lako ga e na sala ni ra
sa lako ki Jeruselema; a sa lako
kiliu ko Jisu: a ra sa kidacala ki-
na; a ra sa muri, ka ra rere. A
sa kauti ira tale na tinikarua, ka
vakatekivu me tukuna vei ira na
ka ena yaco vua,
33 *A sa kaya*, Raica, eda sa lako
cake ki Jeruselema; ia na Luve ni
tamata ena soli ga vei ira na bete
levu, kei na vunivola; e ra na le-
wai koya me mate sara, a ra na
soli koya vei ira na iceni:
34 E ra na vakalialiai koya, ka
yavita e na kuita, ka kasivita, ka
vakamatea: ia ena tu cake tale e
nai ka tolu ni siga.
35 ¶ A rau sa lako mai vua, ko
Jemesa kei Joni, na luve i Sepeti,
ka kaya, Vakavuvuli, keirau sa vi-
nakata mo cakava vei keirau na
ka kecega keirau na kerea.
36 A sa kaya vei rau ko koya, A
cava drau sa vinakata meu cakava
vei kemudrau?
37 A rau sa kaya vua, Solia vei
keirau, me keirau tiko kei iko e
na nomui ukuuku, e dua e na liga-
mu imatau, e dua e na ligamu
imawi.
38 Sa qai kaya vei rau ko Jisu,
Drau sa sega ni kila na ka drau sa
kerea: drau sa rawata beka me
gunuva na bilo kau na gunuva?
drau sa rawata talega beka me pa-
pitaisotaki e na papitaiso kau na
papitaisotaki kina, se segai?
39 A rau sa kaya vua, Keirau sa
rawata. Sa qai kaya vei rau ko
Jisu, Drau na gunuva dina na bilo
kau na gunuva; drau na papitai-
sotaki talega e na papitaiso kau
na papitaisotaki kina:
40 Ia me tiko e na ligaqu imatau
kei na ligaqu imawi sa sega ni no-
qu oqo meu solia vakailoa; vei ira
ga sa vakarauti me nodra.
41 Ia ni sa rogoca ko ira na lewe
tini, e ra sa vakatekivu me ra cu-
dru sara vei rau ko Jemesa kei
Joni.
42 A sa kacivi ira ko Jisu, ka
kaya vei ira, Dou sa kila, o ira e
ra sa vakatokai me nodra turaga
na iceni e ra sa lewai ira; a ra sa
veitaliataki ira na nodra qaqa.
43 Ia ena sega ni vakakina vei
kemudou; ia ko koya vei kemu-
dou sa viavia levu, ena nomudoui
talatala.
44 Ia ko koya vei kemudou sa
viavia turaga, ena nomudou kaisi
kecega.
45 Ni sa sega ni lako mai na
Luve ni tamata me ra qaravi koya
na tamata, me qaravi *ira* ga, me
solia talega na nona bula me ke-
drai voli na lewe vuqa.
46 ¶ A ra sa yaco ki Jeriko, a sa
qai lako tani e Jeriko ko koya, kei
ira na nona tisaipeli, kei ira na ta-
mata e ra lewe vuqa, ia ko Pati-
mio na mataboko, na luve i Timio,

sa tiko e na tutu ni sala me kere
ka ni loloma.
47 Ia ni sa rogoca ni sa yaco ko
Jisu na kai Nasara, sa vakatekivu
me kaci yani, ka kaya, Jisu, luve
i Tevita, lomani au.
48 A ra sa lewe vuqa e ra vaka-
rota vua me tiko lo: a sa qai taba-
laka cake na kaci, *ka kaya,* Luve
i Tevita, lomani au.
49 Sa qai tu vakadua ko Jisu, a
sa kaya me ra kaciva mai. A ra
sa qai kaciva na tamata mataboko,
a ra sa kaya vua, Mo loma vinaka,
tu cake; sa kacivi iko ko koya.
50 A sa biuta na nonai tutuvi, sa
tu cake ka sa lako vei Jisu.
51 A sa vosa ko Jisu ka kaya vua,
A cava ko sa vinakata meu ca-
kava vei iko? A sa kaya vua na
tamata mataboko, Turaga, meu rai
rawa mai.
52 A sa kaya vua ko Jisu, Mo
lako ga; sa vakabulai iko na no-
mu vakabauta. A sa rai rawa
sara, a sa muri Jisu e na gau ni
sala.

A WASE XI.

Sa vodoka na asa ko Jisu, ka lako ki Jeruselema, 1—11. *Sa vosa me ca na lolo sa tawa vua,* 12—14. *Sa vakasavi ira e ra sa veivoli e na vale ni soro,* 15—19. *Sa vakavulici ira na nona tisaipeli me ra masu e na vakabauta,* 20—26. *Sa veileti kei ira na Farasi,* 27—33.

IA ni ra sa toro voleka ki Jeru-
selema, ki Pecefeji kei Peceni,
e na ulunivanua ko Oliva, sa tala
ko koya e lewe rua na nona tisai-
peli;
2 A sa kaya vei rau, Drau lako
ki na koro sa donui kemudrau:
ia ni drau sa curu kina, drau na
kunea sara e dua na luvenatagane
ni asa sa noka, sa sega na tamata
ka vodoka; sereka, ka kauta mai:
3 Ia kevaka e dua na tamata sa
kaya vei kemudrau, Drau sa kita-
ka oqo e na vuku ni cava? drau
kaya ni sa yaga vua na turaga;
ena qai vakatalai koya sara kike.
4 A rau sa lako, ka kunea na
goneatagane ni asa sa noka e na
mata ni katuba e na tikina sa sota
vata kina e rua na sala; a rau sa
sereka.
5 Ia ka so vei ira e ra sa tu kina
e ra sa kaya vei rau, A cava drau
sa kitaka, ni drau sa sereka na
goneatagane ni asa?
6 A rau sa kaya vei ira me vaka
na vosa i Jisu *vei rau:* a ra sa qai
laiva me lako.
7 A rau sa kauta na goneatagane
ni asa vei Jisu, a rau sa tevuka kina
na nodraui sulu, a sa vakavodoki
koya ko Jisu.
8 A ra sa lewe vuqa e ra sa te-
vuka na nodrai sulu e na gau ni
sala: eso tale e ra sa tamusuka na
taba ni kau, ka duibiuta e na gau
ni sala.
9 Ia ko ira sa lako eliu, kei ira
talega e ra lako emuri, e ra sa
kaci, ka kaya, Osana; sa kalou-
gata ko koya sa lako mai e na
yaca ni Turaga;
10 Sa kalougata na matanitu sa
nei Tevita na tamada, sa lako mai
e na yaca ni Turaga; Osana ki-
cake sara.
11 A sa curu ko Jisu ki Jeruse-
lema, ki na vale ni soro talega: ia
ni sa vakaraica voli e na ka ke-
cega, ka sa qai yakavi mai, sa la-
ko tani eke ka lako ki Peceni kei
ira na lewe tinikarua.
12 ¶ E na sabogibogi, ni ra sa
tale mai Peceni, sa viakana ko
koya:
13 Ia ni sa raica vakayawa e
dua na lolo sa vakadrauna, sa lako
kina, de kunea kina e dua na
ka: ia ni sa yaco kina, sa sega ni
kunea e dua na ka, a drauna wa-
lega; ni sa tawa yaco na vula *me
vetia* na lolo.
14 A sa vosa kina ko Jisu ka
kaya, Me kakua e dua na tamata
me kana lolo vei iko emuri ka
tawa mudu. A ra sa rogoca ko
ira na nona tisaipeli.
15 ¶ A ra sa yaco ki Jeruselema:
a sa curu ki na vale ni soro ko

Jisu, a sa vakatekivu me vakasavi
ira tani kina e ra sa veivoli e na
vale ni soro, a sa vukica na nodrai
tutu e ra sa veisaumi lavo, kei na
nodrai tikotiko e ra veivoli ruve;
16 A sa sega ni laiva e dua me
colata e dua na ka eloma ni vale
ni soro.
17 A sa vakavulici ira, ka kaya,
Sa volai se segai, A noqu vale
ena vakatokai me nodra vale ni
masu na iceni kecega? ia dou sa
cakava me nodra qara na daubu-
tako.
18 A ra sa rogoca ko ira na vuni-
vola kei ira na bete levu, a ra sa
vakasaqara me ra vakamatea ra-
wa: ni ra sa rerevaka, ni ra sa
kidacala ko ira kecega na lewe
vuqa e na nonai vakavuvuli.
19 Ia ni sa yakavi, sa lako tani
e na koro.
20 ¶ Ia e na mataka, ni ra sa lako
yani, e ra sa raica na lolo ni sa
malai sara mai na wakana.
21 Ia ni sa nanuma ko Pita, sa
kaya vei koya, Vakavuvuli, raica,
na lolo ko sa kaya me ca sa malai
sara yani.
22 A sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, Dou vakadinata na Kalou.
23 Niu sa kaya dina vei kemu-
dou, Kevaka e dua ena vosa ki na
ulunivanua ko ya, Mo kauti tani,
mo biu ki na wasa liwa; ia ka
sega ni vakatitiqa na yalona, a sa
dinata ga ni na yaco na ka sa
kaya; ena rawata kecega na ka sa
kaya.
24 O koya oqo kau sa kaya kina
vei kemudou, A ka vakaaduaga
dou na gadreva, ni dou sa masu,
dou vakadinata mo dou rawata,
ena nomudou ga.
25 Ia ni dou sa tu me masu, ka-
kua ni cudruvi koya sa ca vei iko;
me kakua talega ni cudruvi kemu-
dou e na vuku ni nomudoui vala-
vala ca na Tamamudou sa tiko
mai lomalagi.
26 Ia kevaka dou sa cudruvi *ira*
ga, ena cudruvi *kemudou* talega
na Tamamudou sa tiko mai loma-
lagi e na vuku ni nomudoui vala-
vala ca.
27 ¶ A ra sa lako tale mai ki Jeru-
selema: ia ni sa lako voli ko koya
e na vale ni soro, sa lako mai vei
koya na bete levu, kei na vuni-
vola, kei na qase,
28 A ra sa kaya vua, A kaukaua
cava beka ko sa cakava kina na ka
oqo? ia ko cei sa solia vei iko na
kaukaua oqo, mo kitaka kina na
ka oqo?
29 A sa kaya vei ira ko Jisu, Au
na tarogi kemudou talega e na dua
na ka, ia kevaka dou na tukuna
vei au, au na qai tukuna talega vei
kemudou na kaukaua kau sa ki-
taka kina na ka oqo.
30 *Au taroga ga* na papitaiso i
Joni, sa mai lomalagi, se mai na
tamata *walega*? tukuna mai vei au.
31 A ra sa veinanuyaka vakai
ira vakaoqo, Kevaka eda na kaya,
Mai lomalagi; ena kaya ko koya,
Ia dou sa bese ni vakabauti koya
e na vuku ni cava ?
32 Ia kevaka eda na kaya, Mai
na tamata *walega*; e ra sa rere-
vaki ira na lewe vuqa: ni ra sa
vakasami Joni kecega, ni sa pro-
fita dina.
33 A ra sa vosa vei Jisu ka kaya,
Keitou sa sega ni tukuna rawa.
Sa qai vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, Au na sega ni tukuna vei ke-
mudou na kaukaua kau cakava
kina na ka oqo.

A WASE XII.

Sa vunauci ira na kai Jutia ko Jisu, ni ra sa bese ni muria na vosa ni Kalou, 1—14. *Sa vakavulici ira me ra solia na ka e dodonu vei Sisa, kei na Kalou talega,* 15—17. *Sa vakavulici ira na Satusi, kei na vunivunau,* 18—40. *Sa doka na alewa dawai sa solia na nona yau kece ki na lotu,* 41—44.

ASA vakatekivu me vosa vei
ira e na vosa vakatautauvata,
ka kaya, Sa dua na tamata sa tea
na were ni vaini, a sa viribaita, ka
kelia *kina* nai kelikeli ni waini, ka

tara *kina* na nodra vale nai vakatawa, ka yalata vei ira nai vakatau ni were eso, ka sa qai lako ki na vanua vakayawa.

2 Ia ni sa yaco na vulai *matua* sa tala ko koya e dua na *nonai* talatala, vei ira nai vakatau ni were, me kauta mai ko koya vei ira nai vakatau ni were eso na vua ni were ni vaini.

3 A ra sa taura, ka yaviti e na kuita, ka vakatala tani vakalala.

4 Sa qai tala ko koya nai talatala tani e dua; a ra sa virika e na vatu, ka lauta na uluna, ka vakatala tani ni sa vakacacani sara.

5 A sa tala ko koya e dua tani tale; a ra sa vakamatea, ia ka ra lewe vuqa tale *sa talaki*; a ra sa yaviti ira eso, ka vakamatei ira eso.

6 A sa vo ga e dua bauga na luvena, na nona gone ni toko, a sa talai koya talega vei ira emuri, ka kaya, E ra na rerevaka na luvequ.

7 Ia ko ira nai vakatau ni were ko ya e ra sa kaya vakai ira, O koya oqo nai taukei emuri; tou mai vakamatea, ena qai noda ga na were ni vaini.

8 A ra sa taura, ka vakamatea, ka biuta ki taudaku ni were ni vaini.

9 A cava beka ena qai kitaka na turaga ni were ni vaini? ena lako ga mai ka vakawabokotaki ira nai vakatau ni were ko ya, ka yalata na nona were ni vaini vei ira nai vakatau tani eso.

10 Ia dou sa sega beka ni wilika na tiki ni Vola *Tabu* oqo; A vatu e ra sa cata ko ira na matai ni vale sa yaco mei teteki ni tutu *ni vale*:

11 A ka oqori na cakacaka ni Turaga, kei na ka e veivakidacalataki talega e matada?

12 A ra sa vakatovolea me ra tauri *Jisu*, a ra sa rerevaki ira na lewe vuqa; ni ra sa kila sa vosataki ira ko koya e na vosa vakatautauvata ko ya; a ra sa qai laivi koya, ka lako tani yani.

13 ¶ A ra sa tala vua eso na Farasi, kei nai tokani kei Erota, me ra corita e na *nona* vosa.

14 Ia ni ra sa yaco *vua*, e ra sa kaya vua, Vakavuvuli, keitou sa kila ni ko sa dina ga, ni ko sa sega ni rerevaka na tamata: ni ko sa sega talega ni vinakata loa na mata ni tamata, ia ko sa vakatakila dina ga na sala ni Kalou: Sa tara me keitou solia nai vakacavacava vei Sisa, se segai?

15 Me keitou solia, se kakua? Ia ka sa kila ko koya ni ra dauveivakaisini, a sa kaya kina vei ira; Dou vakatovolei au vakaca e na vuku ni cava? kauta mai vei au nai lavo, meu raica.

16 A ra sa kauta mai *e dua.* A sa tarogi ira ko koya, A yaloyalo i cei oqo, se nai vakatakilakila *i cei?* A ra sa kaya vua, A nei Sisa.

17 Sa qai kaya vei ira ko Jisu, Solia vei Sisa na ka sa nei Sisa, vua talega na Kalou na ka sa nona na Kalou. A ra sa kidacala *kina* vua.

18 ¶ Sa qai lako mai vei koya ko ira na Satusi, o ira e ra sa daukaya ni na sega ni tu cake tale na mate; a ra sa taroga ka kaya,

19 Vakavuvuli, sa vola ko Mosese vei keda, Kevaka sa dua na tamata sa mate na tuakana, ka laiva na watina, ka sega na luvena, ena curuma na nona yada na tacina, me vakaluveni me dua na nodraui vakawa kei tuakana.

20 Ia ka ra sa lewe vitu na veitacini sa tiko *vei keitou*: a sa laki vakawati ko koya sa qase, a sa mate ka sega na luvena.

21 A sa curuma nai ka rua, a sa mate ga, ka sega na luvena: a sa vakatalega kina nai ka tolu.

22 A sa curuma ko ira kecega na lewe vitu, a ra sa mate ka sega na luvedra: sa oti sa qai mate talega emuri na alewa.

23 Ia e na *siga ni* tu cake tale, ni ra na tu cake tale mai, ena wati i cei vei ira *na alewa ko ya?* ni ra sa curuma kecega na lewe vitu.

24 A sa kaya vei ira ko Jisu, O
koya oqo dou sa sese kina se segai,
ni dou sa sega ni kila nai Vola
Tabu, se na kaukaua ni Kalou?
25 Ni ra na tu cake tale mai na
mate, e ra na sega ni vakawati, se
veisoliyaki me ra vakawati; e ra
na tautauvata ga kei ira na agilose
mai lomalagi.
26 Ia e na vuku ni ra na tu cake
tale na mate; dou sa sega beka ni
wilika e nai vola i Mosese, ni sa
vosa vua na Kalou mai na kau,
ka kaya, Oi au na Kalou i Epa-
raama, kei na Kalou i Aisake, kei
na Kalou i Jekope?
27 Ia ka sa sega ni nodra Kalou
na mate ko koya, a nodra Kalou
ga e ra sa bula tiko: o koya oqo
dou sa sese sara kina.
28 ¶ Ia ka sa dua na vunivola ni
sa rogoca na nodra veileti, a sa ro-
goca ni sa vosa vakavuku ko *Jisu*,
sa qai tarogi koya, A cava na vu-
nau levu vei ira kece na vunau?
29 Sa kaya vua ko Jisu, A vunau
levu vei ira kecega na vunau *sa
vakaoqo*, Oi kemudou na Isireli,
dou rogoca; A Turaga na noda
Kalou, a Turaga e dua bauga:
30 Ia mo lomani koya na Turaga
na nomu Kalou e na yalomu ke-
cega, kei na vu ni nomu bula ke-
cega, kei na lomamu kecega, kei
na nomu kaukaua kecega; o koya
oqo na vunau levu.
31 A sa tautauvata *kina* nai ka
rua, sa vakaoqo, Mo lomana na
nomu lewe ni koro me vakataki
iko. Sa sega e dua na vunau me
uasivi vei rau oqo.
32 Sa kaya vua na vunivola, E
vinaka, Turaga, o sa vosa dina: ni
sa dua bauga na Kalou; a sa sega
tale e dua me rau le rua kaya:
33 Ia na ka levu me da lomani
koya e na yaloda kecega, kei na
lomada kecega, kei na vu ni noda
bula kecega, kei na noda kaukaua
kecega, ka me lomana na noda
lewe ni koro me vakataki keda;
ia na ka lailai nai madrali tavu
kecega, kei nai soro kecega.
34 Ia ni sa raica ko Jisu ni sa
vosa vakavuku, sa kaya vua, O sa
sega ni yawa e na matanitu ni
Kalou. A sa sega tale na tamata
sa doudou me dautarogi koya.
35 ¶ A sa vosa ko Jisu ni sa vaka-
vuvuli tiko e na vale ni soro, E
vakaevei beka *nai balebale ni* ra
sa kaya ko ira na vunivola ni sa
luve i Tevita na Mesaia?
36 Ni sa vosa ko Tevita e na
Yalo Tabu, *ka kaya*; Sa kaya na
Turaga vua na noqu Turaga, Mo
tiko e na ligaqu imatau, ka malua
kau na cakavi ira na nomu meca
mei tutuniyavamu.
37 Sa vakatokai koya ko Tevita
na *nona* Turaga; ena qai luvena
beka vakacava? A ra sa vinakata
na lewe vuqa me ra rogoci *Jisu*.
38 ¶ A sa kaya vei ira e na no-
nai vakavuvuli, Dou raici ira na
vunivola, e ra sa vinakata me ra
lako voli e nai sulu balavu, *e ra sa
vinakata* talega na veikidavaki e
na rara ni veivoli,
39 Kei nai tikotiko ni vuku e na
vale ni lotu, kei nai tikotiko ni
turaga e na solevu;
40 A ra sa kania ga na vale ni
alewa dawai, a ra cakava vakai-
lasu ga me balabalavu na nodra
masu; o ira oqo e ra na cudruvi
vakalevu.
41 ¶ A sa tiko ko Jisu e na ya-
sana sa donuya na vale ni yau *ni
lotu*, a sa raici ira na tamata ni ra
sa biuta nai lavo ki na vale ni yau:
a ra sa lewe vuqa e ra sa vutuni-
yau e ra sa biuta vakalevu *kina*.
42 A sa lako mai e dua na alewa
dawai sa dravudravua, a sa biuta
kina e rua nai lavo lalai sara, ni
sa wili vata sa dua bauga na fa-
ciga.
43 A sa kacivi ira na nona tisai-
peli, ka kaya vei ira, E dina kau
sa kaya vei kemudou, Alewa da-
wai dravudravua oqo sa biuta va-
kalevu ki na vale ni yau, o ira ke-
cega e ra sa biuta vakalailai ga:
44 Ni ra sa biuta *kina* ko ira ke-
cega *oqo* a sa levu sa vo vei ira; ia

ko koya oqo sa dravudravua, a sa biuta na nona ka kecega, sa sega ni vo vua e dua me bula kina.

A WASE XIII.

Sa vakatakila ko Jisu ni na ca na vale ni soro, kei na ka e ra na vosota e ra sa dautukuna na Lotu, 1—8. *Ia na Lotu ena tukuni ga e na veivanua kecega,* 9—13. *Ena levu na ca ena yaco vei ira na kai Jutia,* 14—23. *Sa qai tukuna na nona lako mai me lewai vuravura, a sa kaya me da vakarau me da mate,* 24—37.

NI sa lako tani e na vale ni soro,
sa dua na nona tisaipeli sa
kaya vua, Vakavuvuli, raica na
kena vinaka na veivatu kei na vei-
vale *sa tu*!
2 Sa vosa ko Jisu ka kaya vua,
O sa raica na vale levu oqori, ne?
ena sega na vatu ka tu me veitaqa-
taqaya, ena kalaraki sobu kece.
3 Ia ni sa tiko e na dela ni ulu-
nivanua ko Oliva sa donuya na
vale ni soro, sa tarogi koya lo ko
Pita kei Jemesa kei Joni, kei
Adriu, *ka kaya*,
4 Tukuna mai vei keitou, na siga
ena yaco kina na ka oqo? ia ka
cava nai vakatakilakila me vaka-
yacori na ka kecega oqo?
5 Sa qai vakatekivu me kaya vei
ira ko Jisu, Dou raica vinaka de
dua sa vakacalai kemudou;
6 Ni ra na lewe vuqa e ra na
lako mai e na yacaqu, ka kaya, Oi
au *na Mesaia*; a ra na vakacalai
ira na lewe vuqa.
7 Ia ni dou na rogoca nai valu
kei nai tukutuku ni valu, dou ka-
kua ni kidroa; ni sa dredre me
sega ni yaco *na ka vakaoqo*; ia
ka sa bera ga na kenai otioti.
8 Ni na veibolebolei na veivanua,
kei na veimatanitu: ena vuki ta-
lega ko vuravura e na veiyasana
eso, ena dausiga talega eso ka tubu
kina na ca: a ya nai vakatekivu
walega ni ka rarawa.
9 ¶ Ia dou raici kemudou vina-
ka: ni ra na soli kemudou yani
vei ira na mataveilewai; e ra na
yaviti kemudou e na kuita e na
nodra vale ni lotu; dou na kau ta-
lega ki na matadra na turaga ni
lewa, kei na turaga levu, e na vuku
ni yacaqu, oqori nai vakatakila-
kila vei ira.
10 Ena vunautaki mada eliu nai
rogorogo vinaka ki na veivanua
kecega.
11 Ia ni ra kauti kemudou yani,
ka soli kemudou yani, dou kakua
ni vakananuma kiliu se cava mo
dou kaya, dou kakua ni nuiqawa-
qawa *kina*; ia na ka kecega ena
soli vei kemudou, e na tiki ni siga
ko ya, a ya ga mo dou vosataka:
ni dou sa sega ni vosa vakai
kemudou walega, *e na vukui koya*
ga na Yalo Tabu.
12 Ena solia yani na tamata na
tuakana me mate, kei na tama ni
gone na luvena; ena tu cake na
gone vei ira na *nodra* qase, ka soli
ira me ra vakamatei.
13 Ia dou na cati mai vei ira na
tamata kecega e na vuku ni ya-
caqu; ia ko koya ena vosota ga
me yaco na kenai vakataotioti, ena
bula.
14 ¶ Ia ni dou sa raica na ka ca
sa dauveivakacacani, sa tukuna ko
Taniele na profita, ni sa tu ga e na
yasana tabu, (me qai kila ko koya
sa wilika,) me qai dro talega ki na
ulunivanua ko ira e ra sa tiko mai
Jutia;
15 Ia me kakua ni lako sobu ki
na nona vale ko koya sa tiko e na
delana, se curu kina, me kauta
tani e dua na ka e na nona vale:
16 Ia ko koya sa tiko e na were
me kakua ni lesu tale me kauta na
nonai sulu.
17 Ena ca vei ira sa bukete, kei
ira e ra sa vakasucuma na gone, e
na gauna ko ya!
18 Dou masu ga me kakua ni
yaco na nomudou dro e na vulai
liliwa.
19 Ena yaco na ka rarawa dina e
na gauna ko ya, sa sega ni vaka-
kina mai nai vakatekivu ni ka sa
cakavi vuravura na Kalou ka ya-

cova na siga oqo, ena sega talega
ni vakakina maimuri.
20 Ia kevaka sa sega ni vakale-
kalekataka na gauna ko ya na Tu-
raga, sa sega na tamata sa bula
rawa: ia e na vukudra na digi-
taki, sa digitaka ko koya, ena va-
kalekalekataka ko koya na gauna
ko ya.
21 Kevaka ena qai kaya vei ke-
mudou e dua na tamata, Raica, a
Mesaia *sa tu* ga eke; se, Raica, *sa*
tu ga kikea; kakua ni dinata:
22 Ni na tubu mai na Mesaia va-
kailasu, kei na profita vakailasu, e
ra na vakatakila mai nai vakata-
kilakila kei na ka e veivakidacala-
taki, me vakacalai ira kina na di-
gitaki, kevaka e rawarawa.
23 Ia dou raici kemudou vinaka:
raica, au sa tukuna na ka kecega
vei kemudou *vakaoqo* kiliu.
24 ¶ E na gauna ko ya, ni sa
oti mada na ka rarawa ko ya, ena
qai vakabutobutotaki na mata ni
siga; ena sega talega ni solia na
kena rarama na vula;
25 Ena lutu sobu talega na kalo-
kalo ni lomalagi, ena vakayavalati
talega na kaukaua ni lomalagi.
26 E ra na qai raica na Luve ni
tamata ni sa lako mai e na o, e na
kaukaua levu kei nai ukuuku.
27 Ena qai tala yani na nona agi-
lose, me vakasoqoni ira vata na
nona digitaki mai na mata ni cagi
e va, mai nai yalayala kei vura-
vura ki nai yalayala kei loma-
lagi.
28 Mo dou kila mada na vosa
vakatautauvata e na lolo; Ni sa
qai lavovou na tabana, ka tubui-
leka na drauna, dou sa kila kina ni
sa voleka na vulai katakata;
29 Sa vakakina koi kemudou, ni
dou sa raica ni sa yaco na ka
oqori, dou kila ni sa qai voleka,
io sa tu ga e na mata ni katuba.
30 E dina kau sa kaya vei ke-
mudou, Ena sega mada ni oti nai
tabatamata oqo, ena vakayacori
mada eliu na ka kecega oqo.
31 Ena takali ko lomalagi kei
vuravura; ia na noqu vosa ena
sega ni takali.
32 ¶ Ia na siga ko ya kei na tiki
ni siga ko ya sa sega e dua e kila,
o ira na agilose mai lomalagi, e
segai, se na Luvena, a Tamana
duaduaga.
33 Dou raici kemudou vinaka, ka
vakatawa, ka masu: ni dou sa
sega ni kila na kena siga.
34 Ni sa tautauvata *na Luve ni*
tamata kei na dua na tamata sa
lako ki na vanua vakayawa, a sa
laiva na nona vale, a sa solia vei
ira na nona tamata me ra veitalia-
taka *nona ka*; a *sa vota* yadua vei
ira na nona cakacaka, a sa kaya
vua nai vakatawa me dauvaka-
tawa.
35 O koya oqo mo dou vakatawa
kina: ni dou sa sega ni kila na
tiki ni siga ena lako mai kina nai
taukei ni vale; se na yakavi, se na
lomaloma ni bogi, se ni sa tagi na
toa, se na mataka:
36 De lako vakasauri mai ka
kunei kemudou ni dou sa moce ga.
37 Ia na ka kau sa kaya vei ke-
mudou kau kaya vei ira kece na
tamata, Dou vakatawa.

A WASE XIV.

Sa buki kena vere eso, 1, 2. *Sa lu-
muti koya e dua na alewa,* 3—9.
Sa volitaki koya ko Juta, 10, 11.
*Sa tukuna eliu ko Jisu ni na soli
koya yani e dua na nona tisaipeli,*
12—21. *Sa kania na pasova ka
vakatekivuna na nona vakayakavi,*
22—25. *Sa tukuna eliu ni ra na dro
na nona tisaipeli ka cakitaki koya
ko Pita,* 26—42. *Sa soli koya ko
Juta,* 43—45. *Sa tauri koya na
tamata,* 46—52. *E ra sa beitaka
vakailasu vua.—E ra sa lewa me
mate.—E ra sa qai vakacacani ko-
ya,* 53—65. *Sa qai cakitaki koya
ko Pita,* 66—72.

NI sa oti na bogi e rua sa yaco
na *solevu ni* pasova, kei na
madrai tawa leveni: a ra sa vaka-
tovolea ko ira na bete levu kei ira

na vuniva olme ra temaki *Jisu* ka
taura, me ra vakamatea.
2 A ra sa kaya; Me kakua ga e
na *siga ni* solevu, de ra kidroa kina
na lewe vuqa.
3 ¶ Ia ni sa tiko ko koya mai
Peceni e na vale i Saimoni na vuka-
vuka, ni sa tiko me kana, sa lako
mai e dua na alewa sa kauta mai
na tavaia waiwai na narito dina,
sa yaga vakalevu sara; a sa voro-
ta na tavaia, ka sovara ki na uluna.
4 A sa cudru *kina* eso vei ira, ka
kaya, Sa biuta walega na waiwai
oqo e na vuku ni cava?
5 Ni sa rawarawa me volitaki oqo
me tolu na drau ka vakacaca nai
lavo na kenai voli, me soli vei ira
na dravudravua. A ra sa vosa va-
kacataka na alewa.
6 A sa kaya ko Jisu, Laiva ga;
dou sa vakararawataka e na vuku
ni cava? sa kitaka na ka vinaka
vei au.
7 Ni sa tiko vakadua kei kemu-
dou na dravudravua; ni dou sa vi-
nakata me cakava na ka eso sa
yaga vei ira, sa rawarawa ga: ia
koi au kau sa sega ni tiko vaka-
dua vei kemudou.
8 Sa kitaka ko koya na ka sa
rawa vua: sa lako mai eliu me lu-
muta na yagoqu me bulu.
9 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, E na veiyasana kecega e vura-
vura kecega ena vunautaki kina
nai rogorogo vinaka oqo, ena tu-
kuni talega kina na ka oqo sa ki-
taka na alewa oqo me nonai divi.
10 ¶ Ia ko Juta Isikariota, e
dua vei ira na lewe tinikarua, sa
lako vei ira na bete levu, me soli
Jisu vei ira.
11 Ni ra sa rogoca, e ra sa reki,
a ra sa yalata vua nai lavo. Sa qai
qara ko koya na gauna e vinaka
me soli koya kina.
12 ¶ E nai mataini siga ni ma-
drai tawa leveni, ni ra sa vaka-
matea na *lami ni* pasova, sa kaya
vua na nona tisaipeli, Evei ko sa
vinakata me keitou lako kina me
vakarautaka mo kania na pasova?
13 A sa tala ko koya na nona ti-
saipeli e rau lewe rua, ka kaya vei
rau, Drau lako ki na koro, drau
na sota kaya e dua na tamata sa
colata na saqa ni wai sa tawa:
muri koya.
14 Ia na vale ena curu kina, drau
kaya vua na kenai taukei, Sa ta-
roga nai Vakavuvuli, Evei nai taba
loma ni vale *ecake* e dautiko kina
na vulagi, meu kana kina na pa-
sova kei ira na noqu tisaipeli?
15 Ena qai vakatakila vei kemu-
drau e dua nai taba loma ni vale
levu ecake sa vakarautaki ka caka
vinaka: drau vakarautaka kina na
kedatou.
16 A rau sa lako yani na nona
tisaipeli, a rau sa yaco ki na koro;
a rau sa kunea me vaka na ka ka
kaya vei rau ko koya: a rau sa
vakarautaka na pasova.
17 Ia ni sa yakavi sa lako mai
ko koya kei ira na tinikarua.
18 Ia ni ra sa tiko me kana, sa
kaya ko Jisu, E dina kau sa kaya
vei kemudou, E dua vei kemudou sa
kana vata kei au ena soli au yani.
19 A ra sa vakatekivu me ra ra-
rawa, ka kaya yadua vei koya, Oi
au beka? a *sa kaya* e dua tale, Oi
au beka?
20 A sa kaya vei ira ko koya, Sa
dua vei kemudou na lewe tinika-
rua, sa toni dromuca vata kei au e
na bilo.
21 Sa lako na Luve ni tamata,
me vaka na ka sa volai vua; ia ka
ca vua na tamata sa solia yani na
Luve ni tamata! sa vinaka vua na
tamata oqo ke vaka e sa sega ni sucu.
22 ¶ Ia ni ra sa kana, sa taura
nai buli madrai ko Jisu, ka vaka-
vinavinaka, ka dovia, ka solia vei
ira, ka kaya, Taura, ka kania:
oqori na yagoqu.
23 Sa qai taura talega na bilo, ia
ni sa vakavinavinaka oti, sa solia
vei ira; a ra sa gunu kina ko ira
kecega.
24 A sa kaya vei ira, Oqori na
noqu dra ni veiyalayalati vou, sa
sova e na vukudra na lewe vuqa.

25 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, Au na sega ni gunuva tale na
vua ni vaini, me yaco mada na
siga kau na gunuva na *waini* vou
e na matanitu ni Kalou.
26 ¶ Ia ni ra sa meketaka na
meke, e ra sa lako tani ki na ulu-
nivanua ko Oliva.
27 A sa kaya vei ira ko Jisu,
Dou na lomaca kecega e na vu-
kuqu e na bogi edaidai; ni sa vo-
lai, Au na yavita nai vakatawa ni
sipi, ena duibiubiuti na qele ni sipi.
28 Ia meu tu cake tale mada mai
na mate, au na qai liutaki kemu-
dou ki Kalili.
29 A sa kaya vua ko Pita, Ke-
vaka e ra lomaca kecega, oi au kau
na segai.
30 A sa kaya vua ko Jisu, E dina
kau sa kaya vei iko, E na siga oqo,
e na bogi ga edaidai, ena sega ni
tagi mada vakarua na toa, o na
cakitaki au mada vakatolu.
31 Sa qai vosa vakaukaua cake
mai ko *Pita, ka kaya*, Kevaka ke-
daru na mate vata, au na sega sara
ni cakitaki iko. A ra sa kaya va-
kakina ko ira kecega.
32 A ra sa yaco ki na dua na ya-
sana na yacana ko Kecesemani:
a sa kaya ko koya vei ira na nona
tisaipeli. Dou tiko mada eke, meu
laki masu.
33 A sa kauta vata kaya ko Pita
kei Jemesa kei Joni, a sa vakate-
kivu me kidacala sara, ka rarawa
sara;
34 A sa kaya vei ira, Sa rarawa
vakalevu sara na yaloqu me vaka
ena mate sara; dou tiko mada eke,
me vakatawa.
35 A sa lako vakalailai vakaki-
liu, a sa bale ki na soso, a sa masu-
masu, kevaka e rawarawa, me lako
tani vua na gauna ko ya.
36 A sa kaya, Apa, Tamaqu, sa
rawarawa vei iko na ka kecega;
kauta tani vei au na bilo oqo; ia me
kakua ni vaka na noqu veitalia,
me vaka ga na nomu *veitalia*.
37 A sa lako *tale* mai, ka kunei
ira ni ra sa moce tu, ka kaya vei
Pita, Saimoni, o sa moce, ne? o
sa sega ni rawata me vakatawa e
na dua ga na tiki ni bogi, ne?
38 Dou vakatawa ka masu, do
dou curu ki na dauvere. Sa vina-
kata dina na yalo, a sa malumalu-
mu na yago.
39 A sa lako tani tale, ka masu,
a sa cavuta tale na vosa ko ya.
40 Ia ni sa lesu tale mai, sa kunei
ira ni ra sa moce tu, (ni sa bibi na
matadra,) a ra sa sega ni kila e
dua na ka me ra kaya vua.
41 A sa lako *tale* vakatolu mai,
a sa kaya vei ira, Dou moce ga,
mo dou vakacegu: sa vinaka ga,
sa yaco dina na gauna: raica, sa
soli tani yani na Luve ni tamata
ki na ligadra na tamata ca.
42 Tu cake, me datou lako; rai-
ca, o koya sa soli au yani sa vole-
ka mai.
43 ¶ Ia ni sa vosa tiko ga ko
koya, sa tadu sara ko Juta, e dua
vei ira na tinikarua, kei ira vata
kaya na lewe vuqa e ra sa taura
nai seleiwau kei nai wau talega *e
ra sa lako* mai vei ira na bete levu
kei na vunivola kei na qase.
44 A sa cavuta e dua na ka vei
ira me kenai vakatakilakila ko
koya sa soli *Jisu*, ka kaya, O koya
ga kau na reguca, sai koya ga ko
ya; taura, ka kauta tani vinaka.
45 Ia ni sa tadu ko *Juta*, sa
lako sara vua, a sa kaya, Vakavu-
vuli, vakavuvuli: a sa reguca.
46 ¶ A ra sa' qai taura, ka kauta
tani.
47 A sa dua vei ira sa tu voleka
sa cavuta nonai seleiwau, a sa ya-
vita e dua na nona tamata na bete
levu, a sa seledrutia na daligana.
48 A sa tarogi ira ko Jisu, ka
kaya, Dou sa lako beka mai ki na
daubutako, ni dou sa taura nai se-
leiwau kei nai wau talega mo dou
vauci au, ne?
49 Au a dautiko kei kemudou e
na veisiga e na vale ni soro ka va-
kavuvuli, ia dou sa sega ni tauri
au: ia nai Vola *Tabu* ena vaka-
yacori ga.

50 A ra sa qai biuti koya ko ira kecega, ka dro.
51 A sa muri koya e dua na cauravou, sa ovici na yagona e na malo; a ra sa taura ko ira na cauravou:
52 A sa laiva na malo, ka dro tani ni sa luvawale.
53 ¶ A ra sa kauti Jisu vua na bete levu; a ra sa soqonivata kaya ko ira kecega na bete levu kei ira na qase kei ira na vunivola.
54 A sa muri koya vakayawa ko Pita, ka yaco sara ki na nona vale na bete levu; a sa tiko vata kei ira na lewe ni vale, ka tatalai e na buka.
55 Ia ko ira na bete levu kei ira kecega na mataveilewai e ra sa vakasaqara na tamata me ra beitaki Jisu me ra vakamatea; a ra sa tawa kunea *e dua.*
56 Ni ra sa lewe vuqa sa beitaka vakailasu, a sa veivoretaki na *nodra* veibeitaki.
57 Sa qai tu cake eso, a ra sa beitaka vakailasu, ka kaya,
58 Keitou sa rogoci koya ni sa kaya, Au na basuka na vale ni soro oqo sa caka e na liga, au na tara tale e dua sa sega ni caka e na liga ka bogi tolu ga ena oti.
59 A sa veivoretaki talega na nodra veibeitaki.
60 Sa qai tu cake na bete levu e na *kedra* maliwa, ka tarogi Jisu, ka kaya, O sa sega ni kaya e dua na ka, ne? A cava e ra sa beitaka kina vei iko o ira oqo?
61 A sa galu ga ko koya, sa sega na ka e kaya. Sa qai tarogi koya tale na bete levu, ka kaya vua, O iko beka na Mesaia, na Luve ni *Kalou* yalovinaka, se segai?
62 A sa kaya ko Jisu, Sai koya: ia dou na raica na Luve ni tamata ni sa tiko e na liga imatau ni *Kalou* kaukaua, ka lako mai e na o ni lomalagi.
63 Sa qai kadresuka na nonai sulu na bete levu, ka kaya, Me yaga tale vakacava me so me beitaka *vua*?
64 Dou sa rogoca ni sa vosa vakacacataka na Kalou; a cava dou lewa? A ra sa lewai koya kecega *ka kaya,* ni sa dodonu me vakamatei.
65 A ra sa vakatekivu eso me kasivita, a ra sa ubia na matana, a ra tavia, ka kaya vua, Profisai; a ra sa sabica ko ira na lewe ni vale e na qeteqete ni ligadra.
66 ¶ Ia ka sa tiko era ko Pita e na vale levu, a sa lako mai *vei koya* e dua na nona vada na bete levu:
67 Ia ni sa kunei Pita ni sa tatalai, sa vakaraici koya, ka kaya, O iko talega sa tiko kei Jisu na kai Nasara.
68 A sa cakitaka ko *Pita,* ka kaya, Au sa sega ni kila, au sa lecava tu na ka ko sa kaya. A sa qai lako ki na sala ni vale; a sa tagi sara na toa.
69 A sa dua tale na vada sa raici koya, a sa vakatekivu me vosa vei ira sa tu voleka, E dua vei ira ko koya oqo.
70 A sa cakitaka tale ko *Pita.* A sa dede vakalailai ga, a ra sa kaya vei Pita ko ira sa tu voleka, Sa dina ga ni sa dua vei ira ko iko; ni sa kai Kalili, sa tautauvata *kina* na nomu vosa.
71 Sa qai vakatekivu ko *Pita* me ruru ka vosa vavakini vakaca, *ka kaya,* Au sa sega ni kila na tamata ko ya dou sa vosataka.
72 Sa qai tagi vakarua na toa. Sa qai vakananuma tale ko Pita na vosa sa kaya vua ko Jisu, Ena sega ni tagi mada vakarua na toa, o na cakitaki au mada vakatolu. Ia ni sa kila na kenai balebale, sa tagi sara.

A WASE XV.

E ra sa kauti Jisu vei Pailato ni sa vesu tu, a ra sa beitaka vua, a sa qai sereki Parapa ko Pailato, a sa soli Jisu vei ira, 1—15. *E ra sa qai vakacacana, ka vakota ki na kau veilatai, a ra sa vakalialiai koya kina,* 16—38. *Sa kaya e dua na turaga ni valu ni sa Luve ni*

Kalou, 39—41. *Sa kerea na yagona ko Josefa, ka buluta*, 42—47.

E NA sabogibogi e ra sa soqovata me ra bose ko ira na
bete levu kei ira na qase kei ira na
vunivola kei ira na mataveilewai
kecega, a ra sa vauci Jisu, ka kauta
tani, ka solia vei Pailato.
2 A sa tarogi koya ko Pailato,
O iko beka na nodra Turaga levu
na kai Jutia, se segai? A sa vosa
ko koya ka kaya vua, O sa kaya
dina.
3 A sa levu na ka e ra beitaki
koya kina ko ira na bete levu: *a
sa sega ni kaya e dua na ka ko
koya*.
4 Sa qai tarogi koya tale ko Pailato, ka kaya, O sa sega ni kaya e
dua na ka, ne? raica na levu ni ka
e ra sa beitaka vei iko *ko ira oqo*.
5 A sa sega na ka sa kaya ko
Jisu; a sa kidacala kina ko Pailato.
6 A sa dau nonai valavala me sereka vei ira e na solevu *ko ya* e
dua na tamata sa vesu, o koya e ra
sa digitaka.
7 A sa tiko e dua, na yacana ko
Parapa, sa vesuki vata kei ira *tale
eso* e ra sa vakatekivuna vata kaya
na veivakacacani, a ra sa laba
talega ni ra kitaka na veivakacacani.
8 A ra sa tagi tiko ga na lewe
vuqa ka vakamasuti *Pailato me
kitaka* me vaka sa dau nonai valavala me kitaka vei ira.
9 A sa vosa vei ira ko Pailato, ka
kaya, Dou sa vinakata meu sereka vei kemudou na Turaga levu
ni kai Jutia, se segai?
10 Ni sa kila ko koya e ra sa soli
koya yani ko ira na bete levu ni ra
sa vuvutaka.
11 A ra sa vakamasuti ira na
lewe vuqa ko ira na bete levu, *me
ra kaya* me sereki Parapa vei ira.
12 Sa qai vosa ko Pailato ka
kaya vei ira, A cava dou sa vinakata meu kitaka vua dou sa vakatoka me Turaga levu ni kai
Jutia?
13 A ra sa kaci vata tale, Vakota
ki na kau veilatai.
14 Sa qai kaya vei ira ko Pailato, E na vuku ni cava; a cava
na ka ca sa kitaka? A ra sa qai
tabalaka cake sara na kaci, ka
kaya, Vakota ki na kau veilatai.
15 ¶ Ia ni sa vinakata ko Pailato me vakalomavinakataki ira na
lewe vuqa, sa sereki Parapa vei
ira, a sa soli Jisu yani, ni sa yavita
mada eliu e na kuita, me vakota
ki na kau veilatai.
16 A ra sa kauta tani ko ira nai
valu ki na yasa ni vale, a yacana
ko Pritoriuma; a ra sa vakasoqoni ira vata na matai valu kecega.
17 A ra sa vakasulumi koya e nai
sulu damudamu, a ra sa talia nai
sala e na veiwa vakavotona, ka vakaisalataka kina *na uluna*.
18 A ra sa vakatekivu me veikidavaki kaya, *a ra sa kaya*, Sa loloma, na Turaga levu ni kai Jutia!
19 A ra sa yavita na uluna e na
gasau, a ra sa kasivita, a ra tekiduru ka masu vua.
20 Ia ni ra sa vakalialiai koya
oti, e ra sa luvata vua nai sulu damudamu, a ra sa vakasuluma e na
nonai sulu dina, a ra sa kauta yani
me ra vakota ki na kau veilatai.
21 A sa dua na kai Sairini, sa
lako mai vanua, ka lako yani, o
Saimoni *na yacana*, a tamadrau
ko Alekasada kei Rufasa, a ra sa
vakasaurarataki koya me colata
nona kau veilatai.
22 A ra sa kauti koya ki na dua
na yasana *na yacana* ko Kolokoca,
a kenai balebale, A yasa ni qavokavoka.
23 A ra sa solia vua na waini sa
veiwaki vata kei na mura me gunuva; a sa sega ni gunuva.
24 Ni ra vakota oti ki na kau
veilatai, e ra sa qai vota na nonai
sulu, a ra sa vumadigi, me ra dui
kila nodrai votavota.
25 Ia ka sa kenai ka tolu ni tiki
ni siga, ni ra sa vakota ki na kau
veilatai.
26 A *ra sa vakota* me irova *na*

uluna nai vola, sa vola kina na vu
ni kena mate, *sa vakaoqo*, A NO-
DRA TURAGA LEVU NA KAI
JUTIA.
27 A ra sa vakota vata kaya e na
kau veilatai e rua na daubutako;
e dua e na ligana imatau, e dua e
na ligana imawi.
28 A sa vakayacori *kina* na tiki ni
Vola *Tabu*, sa kaya, Sa wili vata kei
na tamatai valavala ca ko koya.
29 Ia ko ira sa lako voli e ra sa
vakalialiai koya, a ra sa kuretaka
na uludra, ka kaya, Io, o iko ko
sa basuka na vale ni soro, ka tara
tale ka bogi tolu ga sa oti,
30 Vakabulai iko, ka kevu sobu
mai na kau veilatai.
31 O ira talega na bete levu e ra
sa vakalialiai *koya, ka vosa* vakai
ira kei ira talega na vunivola, ka
kaya, Sa vakabulai ira na tani ko
koya; a sa sega ni vakabulai koya
rawa.
32 E vinaka me qai kevu sobu
mai na kau veilatai na Mesaia na
nodra Turaga levu na Isireli, me
keimami raica ka vakabauta. Oi
rau talega e rau vakota vata kaya
e na kau veilatai, e rau sa vakalia-
liai koya.
33 Ia ni sa yaco nai ka ono ni
tiki ni siga, sa butobuto sara na
vanua ka yacova nai ka ciwa ni
tiki ni siga.
34 E nai ka ciwa ni tiki ni siga
sa kaci vakadomoi levu cake ko
Jisu, ka kaya, Iloi, Iloi, Lama Sa-
pakacanai? a kenai balebale, Noqu
Kalou, noqu Kalou, o sa biuti au
laivi tu e na vuku ni cava?
35 Ia ka so vei ira sa tu voleka ni
ra sa rogoca, e ra sa kaya, Raica,
sa kacivi Ilaija.
36 A sa cici sara e dua ka toni-
sua sara na vutovuto e na wai wi-
wi, ka cula e na gasau, ka solia
vua me gunuva, ka kaya, Laiva ga,
me da raica mada de lako mai ko
Ilaija me vakevuta sobu mai.
37 A sa kaci vakadomoi levu
cake ko Jisu, a sa qai ciba yani.
38 A sa se rua nai lati ni vale ni
soro mai na tikina ecake ka kauta
sara kira.
39 ¶ Ia ni sa raica na turaga ni
valu, sa tu voleka ka donui koya,
ni sa kaci vakaoqo, ka qai ciba
yani, sa kaya, E dina ga sa Luve
ni Kalou na tamata oqo.
40 Eso tálega na alewa e ra sa
vakaraica vakayawa; e dua vei
ira *na yacana* ko Meri Makatalini,
kei Meri na tina i Jemesa sa lailai
sobu, kei Josesa, kei Salomi;
41 (Sa ra tiko vata kaya mai Ka-
lili, ka muri koya, ka qarauni
koya;) a ra sa lewe vuqa talega
na alewa sa lako vata kaya mai
Jeruselema.
42 ¶ Ia ni sa yakavi mai, ni sa
siga cokonaki, na siga sa liu ga e
na siga tabu,
43 *Sa dua na tamata* ko Josefa
na yacana na kai Arimacia, a tura-
ga, a sa dua vei ira na mataveile-
wai, a sa waraka me yaco na ma-
tanitu ni Kalou, sa lako mai, a sa
lako doudou vei Pailato, ka ma-
suta na yago i Jisu.
44 A sa kidacala ko Pailato ni sa
tei mate kusarawa vakaoqo; a sa
kaciva na turaga ni valu, ka taro-
ga se mate vakadede, se segai?
45 Ia ni sa kila mai vua na tu-
raga ni valu, sa solia na yagona vei
Josefa.
46 A sa volia eso na malo *matai-
lalai*, a sa vakevuta sobu, ka solega
e na malo, a sa virikotora e nai bu-
lubulu sa taya e na vatu; a sa va-
qiqica na vatu ki na mata ni ka-
tuba ni bulubulu.
47 A rau sa raica na vanua sa vi-
rikotori kina, koi rau ko Meri Ma-
katalini kei Meri *na tina* i Josesa.

A WASE XVI.

Sa tukuna e dua na agilose vei ira na alewa e tolu ni sa tu cake tale mai na mate ko Jisu, 1—8. *Sa qai rairai vei Meri Makatalini ko Jisu: vei rau talega e rau lewe rua sa lako ki vanua; vei ira talega na lewe tinikadua,* 9—14. *Sa qai kaya*

vei ira me ra lako ki na veivanua kecega me tukuni koya, 15—18. *A ra sa lako ka sa vakadinadina vei ira na Kalou e na cakamana e vuqa,* 19, 20.

IA ni sa oti na siga tabu, o iratou ko Meri Makatalini, kei Meri na *tina* i Jemesa, kei Salomi, e ratou sa kauta mai na waiwai vakaisaluaki, me ra lumuti koya *kina*.

2 E na mataka caca sara e nai mataini siga ni wiki, e ratou sa lako mai ki nai bulubulu ni sa cadra na siga.

3 A ratou sa kaya vakai iratou, O cei ena vaqiqica tani na vatu vei kedatou mai na katuba ni bulubulu?

4 A ra sa qai raica, a ra sa kunea ni sa qiqici tani na vatu: ni sa levu sara.

5 Ia ni ratou sa curu ki nai bulubulu, e ratou sa kunea e dua na cauravou sa tiko e na tikina imatau, sa vakaisulu e nai sulu balabalavu ka vulavula; a ratou sa rere.

6 A sa kaya ko koya vei iratou, Dou kakua ni rere: Dou sa vakasaqarai Jisu na kai Nasara, ka lauvako ki na kau veilatai: sa tu cake tale: sa takali eke: raica na yasana e ra vakadavora kina.

7 Ia dou lako, ka tukuna vei ira na nona tisaipeli vei Pita talega, ni sa liutaki kemudou ki Kalili; dou na raici koya kina, me vaka na nona vosa vei kemudou.

8 A ratou lako kusarawa yani, ka lako tani e nai bulubulu; a ratou sa sautaninini ka kidroa; a ratou sa sega ni kaya e dua na ka vua e dua; ni ratou sa rere.

9 ¶ Ia ni sa tu cake tale ko *Jisu* e na mataka caca e nai mataini siga ni wiki, sa rairai eliu vei Meri Makatalini, o koya ka vakasava tani kina na tevoro e lewe vitu.

10 A sa lako ko koya ka tukuna vei ira e ra tiko vata kaya eliu, ni ra sa rarawa ka tagi.

11 Ia ko ira, ni ra sa rogoca ni sa bula ka sa rairai vei koya, e ra sa sega ni vakadinata.

12 ¶ Sa qai rairai tale vei rau na lewe rua ka sa matalia na yagona me dua tani, ni rau sa lako kivaka ki vanua.

13 A rau sa lako ka tukuna vei ira sa vo; a ra sa sega ni vakadinati rau.

14 ¶ Ka oti, sa laki rairai vei ira na tinikadua ni ra sa tiko me ra kana, a sa vunauci ira ni ra sa tawa vakabauta ni ra sa loma kaukaua talega, ni ra sa sega ni vakadinati ira e ra sa raica, ni sa tu cake tale.

15 A sa kaya vei ira, Dou lako ki vuravura kecega, ka vunautaka nai rogorogo vinaka ki na tamata kecega.

16 O koya sa vakabauta ka papitaiso ena bula: ena cudruvi ga ko koya sa sega ni vakabauta.

17 Ia nai vakatakilakila mana oqo ena muri ira e ra sa vakabauta; E ra na vakasava tani na tevoro e na yacaqu; e ra na vosataka na vosa ni vanua tani;

18 E ra na tomika rawa na gata; ia kevaka e ra gunuva na *wai* e gaga, e ra na sega ni ca kina; e ra na tabaki ira talega na mate e na ligadra, a ra na bula kina.

19 ¶ Ia ni sa vosa oti vei ira na Turaga, sa kau cake ki lomalagi, ka sa tiko e na liga imatau ni Kalou.

20 Ia ko ira, e ra sa lako yani, ka vunau e na veiyasana kecega, sa cakacaka vata kei ira na Turaga, a sa vakadinadina na nona vosa e nai vakatakilakila mana sa muri. Emeni.

A KOSIPELI I LUKE.

A WASE I.

Sa vakatovolea ko Luke me vola nai tukutuku kei Jisu, 1—4. *Sa qai tukuna ni sa kunekune na tina i Joni na papitaiso, kei na tina i Jisu talega,* 5—38. *Sa tukuni Jisu ko Ilisepeca, kei Meri talega,* 39—56. *Sa sucu ko Joni, a sa tukuni Jisu ko Sakaraia, kei Joni talega,* 57—80.

NI ra sa lewe vuqa e ra sa vakatovolea me ra tukuna vakadodonu nai tukutuku ni ka sa vakadinati dina sara vei keda,
2 Me vaka na ka e ra sa tukuna vei keda, ko ira e ra sa raica e na matadra mai nai vakatekivu, o ira e rai talatala *me ra tukuna* na vosa;
3 Au vaka sa vinaka talega vei au, niu a vakananuma matua sara meu kila vinaka na ka kecega mai nai vakatekivu, meu vola vakadodonu vei iko, Ciofilo yalovinaka sara,
4 Mo kila kina na kena dina ni ka ko sa vakatavulici kina.
5 ENA gauna sa tui Jutia kina ko Erota, sa bula e dua na bete ko Sakaraia na yacana, a mata cakacaka *bete* i Apia: a sa dua vei ira na luve i Erona na watina, o Ilisepeca na yacana.
6 A rau sa dodonu ruarua e na mata ni Kalou, e rau sa muria lako kecega na vunau kei nai valavala ni Turaga ka tawa cala.
7 A sa sega na luvedrau, ni sa yava ko Ilisepeca, a rau sa qai qase ruarua.
8 A sa yaco, ni sa ia tiko ko *Sakaraia* na cakacaka ni bete e na mata ni Kalou me vaka na nona mata cakacaka,
9 Me vaka nai valavala ni nodra cakacaka na bete, sa nonai tavi me vakacaudreva nai madrali boivinaka ni sa curu ki na vale ni soro ni Turaga.
10 Ia ko ira kecega na lewe vuqa e ra sa tu ga etautuba ka masu, ni sa caudre tiko na ka boivinaka.
11 A sa rairai vua e dua na agilose ni Turaga, sa tu e na kenai matau ni tutunimadrali boivinaka.
12 Ia ni sa raici *koya* ko Sakaraia, sa kidroa, a sa lutu vua na rere.
13 A sa kaya vua na agilose, Kakua ni rere, Sakaraia; ni sa rogoci na nomu masu; ena sucu e dua na gone vei iko mai vei Ilisepeca na watimu, o na vakatoka na yacana ko Joni.
14 O na reki ka marau kina; ena lewe vuqa talega e ra na reki e na vuku ni nona sucu.
15 Ni na levu ko koya e na mata ni Turaga, ena sega ni gunu waini se dua na wai e mateni kina na tamata; ena vakasinaiti e na Yalo Tabu, mai na kete i tinana.
16 Ia ka lewe vuqa vei ira na luve i Isireli ena saumaka mai ki na Turaga na nodra Kalou.
17 Ena liu e na mata i koya e na yalo i Ilaija kei na nona kaukaua, me saumaka na lomadra na qase vei ira na gone, kei ira e ra talaidredre ki na vuku ni yalododonu; me cokonaka na tamata e ra qarava na Turaga.
18 A sa kaya vua na agilose ko Sakaraia, Au na kila oqori vakacava? niu sa qase, a sa qase talega na watiqu.
19 A sa vosa na agilose ka kaya vua, Oi au ko Kepereli, au sa tu ga e na mata ni Kalou; au sa talai mai meu vosa vei iko, meu tukuna vei iko nai tukutuku vinaka oqo.
20 Ka raica, o na galu mai, o na sega ni vosa rawa, me yaco mada na siga ena vakayacori kina na ka oqo, ni ko sa sega ni vakadinata na noqu vosa, a ya ena vakayacori ga e na kena gauna.
21 A ra sa waraki Sakaraia ko ira na lewe vuqa, a ra sa kidacala

ni sa dede *vaka ko ya* e na vale ni
soro.
22 Ia ni sa lako mai ki tautuba,
sa sega ni vosa rawa vei ira: a ra
sa qai kila ni sa raica na rai votu e
na vale ni soro: ni sa yalovi ira,
ka galu tiko ga.
23 A sa yaco, ni sa takali na vei-
siga ni nona cakacaka vakabete,
sa lako tani yani ki na nona vale.
24 A sa oti na veisiga ko ya sa qai
kunekune na watina ko Ilisepeca,
a sa vuni koya e na vula e lima,
ka kaya,
25 Sa caka vakaoqo vei au na
Turaga e na siga sa raici au kina
ko koya, me kauta tani na ka kau
rogorogo vakaca kina vei ira na
tamata.
26 E nai ka ono ni vula sa talai
na agilose ko Kepereli mai na Ka-
lou ki na dua na koro ki Kalili, a
yacana ko Nasara,
27 Vua e dua na gonealewa sa
soli vua na tamata na yacana ko
Josefa, e na mataqali i Tevita; ia
na yaca ni gonealewa ko Meri.
28 A sa lako mai vua na agilose,
ka kaya, Sa loloma, o iko sa dau-
lomani, *sa tiko* vata kei iko na Tu-
raga, o sa kalougata *vakalevu* vei
ira na alewa *kecega*.
29 Ia ni sa raici *koya* ko *Meri*,
sa kidroa e na nona vosa, a sa va-
kananuma e lomana se na vakaevei
beka nai balebale ni veikidavaki
vakaoqo.
30 A sa kaya vua na agilose, Ka-
kua ni rere, Meri: ni ko sa kune
loloma vua na Kalou.
31 Ka raica, o na kunekune e
ketemu, ena sucu talega vei iko
na goneatagane, o na vakatoka na
yacana ko JISU.
32 Ena levu ko koya, ena vaka-
tokai na Luve ni *Kalou* Cecere
Sara; ena solia vua na Turaga na
Kalou nai tikotiko vakaturaga nei
tamana ko Tevita.
33 Ena lewai ira na mataqali i
Jekope ka tawa mudu; ena sega
ni oti na nona matanitu.
34 Sa qai kaya ko Meri vua na
agilose, Ena yaco beka vakaevei
na ka oqo, niu sa sega ni veikilai
kaya e dua na tamata?
35 A sa vosa na agilose ka kaya
vua, Ena lako mai vei iko na Yalo
Tabu, ena vakarurugi iko talega
na kaukaua ni *Kalou* Cecere Sara:
o koya oqo ena vakatokai kina na
ka tabu ena sucu *mai vei iko* na
Luve ni Kalou.
36 Ka raica, na dauvemu ko Ilise-
peca, sa kunekunetaka talega na
goneatagane ni sa qai qase; a ke-
nai ka ono oqo ni nona vula, ka
vakatokai na yava.
37 Ni na sega ni dredre vua na
Kalou e dua na ka.
38 Sa qai kaya ko Meri, Raica
na vada ni Turaga; me yaco ga vei
au me vaka na nomu vosa. A sa
lako tani vua na agilose.
39 A sa tu cake ko Meri e na
gauna ko ya, ka lako vakusarawa
ki na vanua vakaulunivanua, ki na
dua na koro ni Jutia;
40 A sa curu ki na vale i Saka-
raia, a sa veikidavaki kei Ilisepeca.
41 A sa yaco, ni sa rogoca ko
Ilisepeca na vosa ni veikidavaki
nei Meri, sa rika sara e ketena na
gone lailai, a sa vakasinaiti ko
Ilisepeca e na Yalo Tabu:
42 A sa tabalaka cake na domona
ko koya, ka kaya, Sa kalougata
vei ira na alewa ko iko, a sa ka-
lougata na vua ni ketemu.
43 A sa vakaevei *ni sa yaco* na
ka oqo vei au, ka me lako mai vei
au na tinana na noqu Turaga?
44 Ka raica, ni sa rorogo e na
daligaqu na vosa ni nomu veikida-
vaki, sa rika na gone e na *ketequ*
ni sa reki.
45 A sa kalougata ko koya sa
vakadinata; ni na vakayacori *vua*
na ka sa tukuni ga vua mai vei
koya na Turaga.
46 A sa kaya ko Meri, Sa vaka-
malua vua na Turaga na yaloqu,
47 A sa reki na yaloqu vua na
Kalou na noqui Vakabula.
48 Ni sa lomana na nona vada
dravudravua: ka raica, ena qai

vakatokai au me daukalougata nai
tabatamata kecega ena muri mai.
49 Ni sa cakava na ka levu vei
au ko koya sa qaqa; a ka me va-
karokorokotaki kina na yacana.
50 *Sa tu* ga na nona loloma vei
ira sa rerevaki koya mai nai taba-
tamata ka yaco ki nai tabatamata.
51 Sa vakatakila ko koya na kau-
kaua e na tabana; sa duibiubiuti
ira na qaciqacia e na vuku ni na-
numa na yalodra.
52 Sa vakasivoi ira sobu na kau-
kaua mai na *nodrai* tikotiko, a sa
vakatikori ira cake e ra kaisi.
53 Sa vakasinaiti ira e ra sa via-
kana e na ka vinaka; a sa vaka-
talai ira tani e ra vutuniyau a ra
sa lala tu.
54 Sa vukei koya na nona tamata
ko Isireli, ni sa vakananuma *nona*
loloma;
55 Me vaka na nona vosa vei
ira na noda qase, vei Eparaama,
kei na nona kawa ka tawa mudu.
56 A sa tiko vata kei *Ilisepeca* ko
Meri e tolu na vula, a sa qai lesu
tale ki na nona vale.
57 Sa qai yaco sara na siga i Ili-
sepeca me sucu; a sa sucu mai vei
koya na goneatagane.
58 A ra sa rogoca na nona lewe
ni koro kei na dauvena, ni sa lo-
mani koya vakalevu na Turaga;
a ra sa reki vata kaya.
59 A sa yaco, ni ra sa lako mai
me vakalotutabutaka na gone e
nai ka walu ni nona bogi; a ra sa
vakayacani koya ko Sakaraia, me
vaka na yaca i tamana.
60 A sa vosa na tinana ka kaya,
Kakua *ni vakaoqo*; ena vakaya-
cani ga ko Joni.
61 A ra sa kaya vua, Sa sega na
wekamu sa vakayacani e na yaca
oqo.
62 A ra sa yalovi tamana, me ra
kila kina se ko cei e vinakata me
vakatokai koya.
63 A sa yalova me dua na papa
ni volavola, a sa vola, ka kaya, A
yacana ko Joni. A ra sa kida-
cala kecega.
64 A sa dalaga sara na gusu
Sakaraia, a *sa sere sara* na yame-
na; a sa vosa mai, ka vakavinavi-
naka vua na Kalou.
65 A sa yaco na rere vei ira ke-
cega e ra tiko vakavolivoliti ira; a
sa tukuni yani na vosa kecega oqo
e na veiyasana kece e na vanua
vakaulunivanua ni Jutia.
66 Ia ko ira kece e ra rogoca e ra
sa vunia e lomadra, ka kaya, Ena
vakaevei beka nai valavala ni gone
oqo! A sa tiko vata kaya na liga
ni Turaga.
67 A sa vakasinaiti e na Yalo
Tabu ko Sakaraia na tamana, a sa
profisai, ka kaya,
68 Vakavinavinaka vua na Tu-
raga na Kalou nei Isireli; ni sa
lako mai vei ira na nona tamata ka
vakabulai ira,
69 A sa vakatubura vei keda na
kaukamea manumanu ni bula e
na mataqali i Tevita na nona ta-
mata;
70 Me vaka na ka sa tukuni e na
gusudra na nona profita tabu, e ra
sa tiko *e vuravura* mai na kenai
vakatekivu:
71 Me da bula mai na noda meca,
mai na ligadra talega e ra sa cati
keda;
72 Me vakayacora na loloma *sa
yalata* vei ira na noda qase, me na-
numa talega na nona veiyalaya-
lati tabu;
73 A vosa vavakini sa vavakini
kina vei Eparaama ko tamada,
74 Me solia mai vei keda, me da
vakabulai mai na ligadra na noda
meca me da qaravi koya ka tawa
rere;
75 Me da dauqarava na Kalou ka
cakadodonu *vei ira na tamata* e
matana, e na veisiga kecega ni
noda bula.
76 Ia ko iko, gone, o na vakato-
kai·na nona profita na *Kalou* Ce-
cere Sara: ni ko na liu e na mata ni
Turaga me caramaka na nona sala;
77 Me solia na vuku ni bula vei
ira na nona tamata, ni sa kauti tani
na nodrai valavala ca,

78 E na vuku ni nona loloma levu
na noda Kalou, sa lako mai kina
vei keda *me vaka ni sa kida* na
mataka mai lomalagi,
79 Me solia vei ira na rarama e
ra sa tiko e na butobuto kei na
yaloyalo ni mate, me tubera na
yavada ki na sala ni bula.
80 A sa tubu cake na gone, a sa
kaukaua mai na yalona, a sa tiko
ga eloma ni veikau me yaco mada
na nona siga, me vakaraitaki kina
vei ira na Isireli.

A WASE II.

Sa volai ira na kai Jutia ko Akusito, 1—5. *Sa sucu ko Jisu,* 6, 7. *Sa tukuna e dua na agilose vei ira nai vakatawa eso ni sa sucu nai Vakabula,* 8—20. *E ra sa vakalotutabutaki Jisu,* 21—24. *Sa tukuni koya ko Simioni kei Ana,* 25—38. *Sa tubu ko Jisu e na kaukaua kei na vuku,* 39, 40. *Sa veileti kei ira na tamata vuku mai Jeruselema ni sa gone ga,* 41—47. *Sa talairawarawa vei rau ko Meri kei Josefa,* 48—52.

A SA yaco e na gauna ko ya,
sa tukuni yani na vosa ni tu-
raga levu ko Sisa Akusito, me vo-
lai *na lewe* i vuravura kecega.
2 (Ia na veivolavolai taumada
oqo sa cakavi ni sa turaga mai
Siria ko Sairinio.)
3 A ra sa dui lako kecega na ta-
mata me ra volai, o ira yadua ki
na nona koro.
4 Sa lako cake talega ko Josefa
e Kalili, mai na koro ko Nasara,
ki Jutia, ki na koro i Tevita, a yâ-
cana ko Pecelema; (ni sa vale
vata ka yavusa vata kei Tevita :)
5 Me volai, ia ko Meri sa musu
vua me watina, a sa bukete tiko,
sa lako vata kaya.
6 A sa vakakina, ni rau sa tiko
eke, sa yaco na nona siga me sucu
kina.
7 A sa sucu na nona ulumatua na
goneatagane, a sa vivirika vua
nai sulu ni gone, a sa vakada-
vora e na tiki ni manumanu; ni
sa sega na tiki ni bure ni vulagi
me nodratou.
8 A sa tiko e na vanua ko ya nai
vakatawa ni sipi, e ra sa tiko ga e
vanua, a ra veivuke me vakatawa
na sipi e na bogi.
9 Ka raica, sa dua na agilose ni
Turaga sa yaco sara vei ira, a sa
cila vakavolivoliti ira nai ukuuku
ni Turaga; a ra sa rere vakalevu
sara.
10 A sa kaya vei ira na agilose,
Dou kakua ni rere; ka raica, au
sa kauta mai vei kemudou nai tu-
kutuku vinaka me reki vakalevu
kina, ena yaco talega vei ira kece-
ga na tamata.
11 Ni sa sucu vei kemudou e na
siga oqo e na koro nei Tevita, nai
Vakabula, o koya na Mesaia na
Turaga.
12 Ia na ka oqo na nomudou
vakatakilakila; dou na kunea na
gone sa vivirika vua nai sulu ni
gone, a sa davo e na tiki ni ma-
numanu.
13 A sa yaco vakasauri vata kaya
na agilose e ra lewe vuqa na kai
lomalagi, e ra sa vakavinavinaka
vua na Kalou, ka kaya,
14 Vakavinavinaka vua na Ka-
lou Cecere Sara; *ena yaco* talega
e vuravura na veivakacegui, kei na
veivinakati kei ira na tamata.
15 A sa yaco ni sa lako tani vei
ira na agilose ki lomalagi, e ra sa
kaya vakai ira nai vakatawa; Me
datou lako sara ki Pecelema, me
raica na ka oqo sa qai yaco mai;
o koya sa vakatakila mai vei ke-
datou na Turaga.
16 A ra sa lako vakasauri mai, a
ra sa kunei Meri, kei Josefa, kei na
gone sa davo e na tiki manumanu.
17 Ia ni ra sa raica, e ra sa tuku-
na yani na vosa sa tukuni vei ira e
na vuku ni gone oqo.
18 A ra sa kidacala kecega e ra
sa rogoca na ka sa tukuna vei ira
nai vakatawa.
19 A sa taura na ka kecega oqo
ko Meri e na lomana, a sa vaka-
nanuma *kina.*

20 Ia ko ira nai vakatawa e ra sa lesu tale, a ra sa vakavinavinaka ka vakamolimoli vua na Kalou e na vuku ni ka kecega e ra sa rogoca ka raica, me vaka sa tukuni vei ira.

21 Ia ni sa oti na bogi e walu, me ra vakalotutabutaka na gone, e ra sa vakatokai koya ko Jisu, ni sa vakatokai koya vakakina na agilose ni sa bera ni kunekunetaki e na kete *i tinana*.

22 Ia ni sa oti na siga ni nodrau vakasavasavataki *kei tinana* me vaka na vunau i Mosese, e rau sa kauti koya ki Jeruselema, me vakacabora ki na Turaga;

23 (Me vaka sa volai e na vunau ni Turaga, A goneatagane kecega sa ulumatua i tinana ena vakatokai me tabu vua na Turaga;)

24 Me rau cabora talega nai madrali me vaka na ka sa kaya e na vunau ni Turaga, Me rua ni ruve ni veikau se rua na gone ni ruve lasa.

25 Ka raica, sa dua na tamata mai Jeruselema, o Simioni na yacana; sa yalododonu ka daumasu, a sa waraka na nodrai vakacegu na Isireli: a sa tiko sara vua na Yalo Tabu.

26 A sa vakatakila vei koya na Yalo Tabu, ni na sega ni raica mada na mate, ena kunea mada eliu na Mesaia ni Turaga.

27 A sa lako ko koya ki na vale ni soro e na vuku ni Yalo *Tabu*; ia ni rau sa kauta mai na gone ko Jisu na nona qase, me cakava vei koya me vaka nai valavala ni vunau,

28 Sa qai keveta cake e na ligana ko *Simioni*, ka vakavinavinaka ki na Kalou, ka kaya;

29 Turaga, laiva na nomu tamata me lako e na vakacegu, me vaka na nomu vosa:

30 Ni sa qai raica na nomui Vakabula na mataqu;

31 O koya ko sa vakarautaka e na matadra na tamata kecega;

32 A rarama me vakararamataki ira na iceni, kei na nodrai ukuuku talega na nomu tamata na Isireli.

33 A rau sa kidacala ko Josefa kei na tinana e na vuku ni ka oqo sa tukuni vua.

34 A sa vosa vinaka talega vei rau ko Simioni, a sa kaya vei tinana ko Meri, Raica, na *gone* oqo sa virikoto me bale sobu kina se tu cake tale kina na lewe vuqa vei ira na Isireli; kei nai vakatakilakila me vosa vakacacataki;

35 (Ena laubasika talega na yalomu nai seleiwau,) me vakaraitaki kina na nanuma ni yalodra e ra lewe vuqa.

36 A sa dua na alewa ko Ana *na yacana*, a profita, a luve i Fanueli, e na mataqali i Aseri: sa qase sara, sa gonealewa ni sa qai vakawati, a rau sa bula vata kei na watina ka yabaki vitu.

37 A sa qai dawai, a sa walusagavulu ka va na nona yabaki, a sa sega ni lako tani e na vale ni soro, sa qarava na Kalou e na siga kei na bogi a sa daulolo ka daumasu.

38 A sa lako sara ko koya e na tiki ni siga ko ya *ki na vale ni soro*, a sa vakavinavinaka tálega vua na Turaga, a sa tukuni *Jisu* talega vei ira kecega e ra tiko mai Jeruselema e ra waraka nai Vakabula.

39 Ia ni rau sa cakava kecega na ka me vaka na vunau ni Turaga, e rau sa lesu tale ki Kalili, ki na nodrau koro ko Nasara.

40 A sa tubu cake na gone; a sa tubu me kaukaua na yalona, sa sinai e na vuku: a sa tu ga vua na loloma ni Kalou.

41 A rau sa lako na nona qase e na veiyabaki ki Jeruselema ki na solevu ni pasova.

42 Ia ni sa qai tinikarua na nona yabaki, e ratou sa lako ki Jeruselema, me vaka na kenai valavala ki na solevu.

43 Ia ni ratou sa vakaotia na nodratou siga, e rau sa lesu tale, a sa laiva tiko na gone ko Jisu mai

Jeruselema; a rau sa sega ni kila
ko Josefa kei tinana.
44 A rau vakasama ena sa tiko
beka kei ira na lewe vuqa, a rau sa
lako ga e na dua na siga ka bogi;
a rau sa vakasaqarai koya vei ira
na kai nodra kei ira e ra veikilai
kei ira.
45 Ia ni rau sa sega ni kunea, e
rau sa lesu tale ki Jeruselema, ni
rau sa vakasaqara tiko.
46 A sa yaco, ni sa bogi tolu ka
seavu yani e ra sa qai kunea e na
vale ni soro, sa tiko e na kedra
maliwa na vunivunau, sa rogoci
ira tiko, ka tarogi ira *e na ka eso.*
47 A ra sa kidacala kece e ra sa
rogoca e na nona vuku kei na nona
vosa.
48 Ia ni rau sa raica, e rau sa
kidacala; a sa kaya vua ko tinana,
Na luvequ, o sai valavala vakaoqo
vei keirau e na vuku ni cava?
raica, keirau kei tamamu keirau
sa vakasaqarai iko vakararawa.
49 A sa kaya vei rau ko koya,
Drau vakasaqarai au e na vuku ni
cava? drau sa sega beka ni kila ni
sa kilikili kei au meu kitaka na
cakacaka nei Tamaqu?
50 A rau sa sega ni kila nai bale-
bale ni vosa sa kaya vei rau.
51 A sa lako sobu vata kei rau, a
sa yaco ki Nasara, a sa vaka-
malumalumutaki koya vei rau: a
sa taura ko tinana na vosa kecega
oqo e na lomana.
52 A sa tubu cake ko Jisu e na
vuku kei na yagona talega, a sa
lomani koya *vakalevu cake tiko
ga* na Kalou kei na tamata talega.

A WASE III.

Sa vunau ko Joni na papitaiso, 1—18. *Sa biuti koya ko Erota ki na vale ni veivesu,* 19, 20. *Sa papitaisotaki Jisu ko Joni,* 21, 22. *A kawa i Jisu,* 23—38.

ENAI ka tinikalima ni yabaki
sa turaga levu kina ko Tai-
pirio Sisa, a sa turaga ni lewa mai
Jutia ko Ponito Pailato, a sa tu-
raga mai Kalili ko Erota, a sa tu-
raga mai Ituria kei na tiki i Trikq-
naito ko Filipe na tacina, a sa tu-
raga mai Apilini ko Laisenia,
2 Sa bete levu ko Anasa kei
Kaiafa, a sa yaco na vosa ni Kalou
vei Joni na luve i Sakaraia e na
veico.
3 A sa lako mai ko koya ki na
veiyasana kecega sa voleka ki na
Jotani, a sa vunautaka kina na pa-
pitaiso ni veivutuni me kauti tani
nai valavala ca:
4 Me vaka sa volai e nai vola ni
vosa i Aisea na profita, ka kaya,
A domo ni dua sa kacikaci e na
loma ni veico, Dou caramaka na
sala ni Turaga, cakava me dodonu
na nona salatu.
5 Ena vakasinaiti na buca ke-
cega, ena vakalolovirataki na ulu-
nivanua kei na ulunikoro kecega;
ena vakadodonutaki na sala sa su-
kusukuru kei na vanua veivatu
ka ca;
6 Ena raica na vu ni bula mai vua
na Kalou na lewe i vuravura kecega.
7 Sa qai kaya ko koya vei ira na
lewe vuqa e ra sa lako mai me ra
papitaisotaki vua, Oi kemudou na
kawa ni gata, o cei sa vakasala-
taki kemudou mo dou dro tani e
na cudru sa voleka mai?
8 O koya oqo mo dou vuataka
kina na vua ni veivutuni e yaga,
ia kakua ni vakatekivu me kaya
lo e na lomamudou, A tamai kei-
tou ko Eparaama; niu sa kaya
vei kemudou, sa rawarawa vua na
Kalou, me vakatuburi ira na vei-
vatu oqo, me ra luve i Eparaama.
9 A sa no talega edaidai na ma-
tau e na vu ni kau; ia na kau ke-
cega sa sega ni vuataka na vua
vinaka ena ta sobu, ka biu ki na
bukawaqa.
10 A ra sa tarogi koya na ta-
mata, ka kaya, A cava me kei-
mami cakava?
11 A sa vosa ko koya ka kaya
vei ira, O koya e rua na nonai
curucuru, me solia vua sa sega ni
nona; me vakatalega kina ko
koya sa tu vua na kakana.
12 Sa qai lako talega mai ko ira

na pupilikani me ra papitaisotaki,
a ra sa taroga, Vakavuvuli, a cava
me keimami cakava?
13 A sa kaya vei ira ko koya,
Dou kakua ni kovea, dou taroga
na ka sa lesi vei kemudou.
14 O ira talega nai valu e ra sa
mai tarogi koya, ka kaya, A cava
me keimami cakava? A sa kaya
vei ira, Dou kakua ni vakacacana
e dua, se beitaka vakailasu *e dua*;
dou lomavinaka talega e na nomu-
doui voli.
15 Ia ni ra sa wawa kecega na
tamata, a sa vakananumi Joni e
lomadra ko ira na tamata kecega,
se na Mesaia ko koya, se segai:
16 Sa vosa ko Joni, ka kaya vei
ira kecega; Oi au dina kau papi-
taisotaki kemudou e na wai; a sa
lako mai e dua sa levu cake vei
au, au sa sega ni yaga meu sereka
na wa ni nonai vava: ena papi-
taisotaki kemudou ko koya e na
Yalo Tabu kei na bukawaqa:
17 *Sa taura* na nonai sivi ni sila
na ligana, ena vakasavasavataka
sara na nona sila, ena binia vata
na nona sila e na nona lololo; ena
vakama na qana e na bukawaqa
sa tawa bokoci rawa.
18 A sa levu tale na ka sa tukuna
vei ira ni sa vunautaka vei ira na
tamata nai tukutuku vinaka.
19 Ia ko Erota na turaga, ni sa
vunauci koya ko *Joni* e na vuku i
Erotiasa na wati i Filipe na ta-
cina, kei na vuku ni ka ca kecega
sa kitaka ko Erota,
20 Sa qai vakaikuritaka me levu
cake, ni sa sogoti Joni e na vale ni
veivesu.
21 Ia ni sa papitaisotaki na ta-
mata kece, sa qai papitaisotaki
talega ko Jisu, ia ni sa masu, sa
kasei rua ko lomalagi,
22 A sa lako sobu mai na Yalo
Tabu e yago vaka na ruve, *a sa
roro mai* vei koya, a sa dua na
vosa mai lomalagi, sa kaya, O iko
na noqu Gone ni toko; au sa re-
kitaki iko vakalevu.
23 A sa voleka ni oti nai ka
tolusagavulu ni yabaki i Jisu, (a
ra vakasama) ni sa luve i Josefa, a
luve i Ilai;
24 A luve i Macata, a luve i
Livai, a luve i Melekai, a luve i
Jana, a luve i Josefa,
25 A luve i Matacaiasa, a luve i
Emosa, a luve i Neuma, a luve i
Eselai, a luve i Naki,
26 A luve i Maaca, a luve i Ma-
tacaiasa, a luve i Semei, a luve i
Josefa, a luve i Juta,
27 A luve i Joana, a luve i Resa,
a luve i Seropepeli, a luve i Sale-
cieli, a luve i Nirai,
28 A luve i Melikai, a luve i
Atai, a luve i Kosama, a luve i
Elimotama, a luve i Eri,
29 A luve i Jose, a luve i Iliesa,
a luve i Jorima, a luve i Mata-
cata, a luve i Livai,
30 A luve i Simioni, a luve i
Juta, a luve i Josefa, a luve i Jo-
nani, a luve i Elaiakima,
31 A luve i Melia, a luve i Mena-
ni, a luve i Mataca, a luve i Ne-
coni, a luve i Tevita,
32 A luve i Jese, a luve i Opeta,
a luve i Poasa, a luve i Salimoni,
a luve i Neasoni,
33 A luve i Aminatape, a luve i
Erama, a luve i Esaroma, a luve i
Feresa, a luve i Juta,
34 A luve i Jekope, a luve i Ai-
sake, a luve i Eparaama, a luve i
Tira, a luve i Neori,
35 A luve i Seruke, a luve i Ra-
kau, a luve i Feleke, a luve i Ipa,
a luve i Sela,
36 A luve i Kenani, a luve i Afa-
kasata, a luve i Sema, a luve i
Noa, a luve i Lemeke,
37 A luve i Mecusela, a luve i
Inoke, a luve i Jereta, a luve i
Maleliili, a luve i Kenani,
38 A luve i Inosa, a luve i Seca,
a luve i Atama, a luve ni Kalou.

A WASE IV.

Sa dauveretaki Jisu na tevoro, 1—13. *Sa vakatekivu ko Jisu me vunau,* 14—32. *Sa vakabulai ira na lewe vuqa e ra sa mate,* 33—44.

IA ni sa sinai ko Jisu e na Yalo
Tabu sa lesu tale mai Jotani, a
sa kauti koya na Yalo *Tabu* ki na
loma ni veico,
2 A sa dauveretaki koya na te-
voro e na bogi e vasagavulu. Ia
ka sega ni kana e na veisiga ko
ya: a sa qai oti, sa viakana emuri.
3 A sa kaya vua na tevoro, Ke-
vaka ko sa Gone ni Kalou, kaya
me tubu me buli madrai na vatu
oqo.
4 A sa vosa ko Jisu, ka kaya
vua, Sa volai, Ena sega ni bula
duaduaga na tamata e na madrai,
a ya e na vosa kecega ni Kalou.
5 A sa kauti koya na tevoro ki
na ulunivanua cecere, a sa vaka-
raitaka vua vakasauri sara na ma-
tanitu kecega e vuravura.
6 Sa qai kaya vua na tevoro, A
veivanua kece oqori kau na solia
vei iko, kei na kedrai ukuuku ta-
lega, ni sa soli vei au; ia kau sa
solia vei koya yadua kau sa vina-
kata me nona.
7 Ia kevaka ko cuva vei au, ena
nomu kecega.
8 A sa vosa ko Jisu ka kaya vua,
Lakani ki dakuqu, Setani: ni sa
volai, Mo masu vua na Turaga na
nomu Kalou, mo qaravi koya dua-
duaga.
9 A sa kauti koya ki Jeruse-
lema, a sa vakatikora e na taba ni
vale ni soro, ka kaya vua, Kevaka
ko sa Gone ni Kalou, rikaisavu
sobu kira;
10 Ni sa volai, Ena vakarota ko
koya vei ira na nona agilose e na
vukumu, me ra maroroi iko:
11 E ra na keveti iko ga e na
ligadra, de dua na siga ko tavutu
beka na yavamu e na vatu.
12 A sa vosa ko Jisu ka kaya
vua, Sa kaya *talega*, Mo kakua ni
vakatovolea vakaca na Turaga na
nomu Kalou.
13 Ia ni sa vakaotia kecega na
tevoro na dauvere *oqo*, sa lako
tani vua e na gauna ko ya.
14 ¶ A sa lesu tale ko Jisu e na
kaukaua ni Yalo *Tabu* ki Kalili; a
sa lako na kenai rogorogo ki n
veiyasana sa vakavolivolita.
15 A sa vakatavuvuli tiko e n
nodra vale ni lotu, a ra sa doka
koya ko ira kecega.
16 ¶ A sa yaco sara ki Nasara, a
koro sa susugi kina: ia me vaka
na nonai valavala, sa curu ki na
vale ni lotu e na siga tabu, a sa tu
cake me wilivola.
17 A sa soli vua nai vola nei Ai-
sea na profita. Ia ni sa tevuka
nai vola, sa kunea na tikina sa
volai kina,
18 *Sa tu ga* vei au na Yalo ni
Turaga, ni sa buli au ko koya me
vunautaka nai rogorogo vinaka
vei ira e ra sa dravudravua; sa
talai au mai me vakabulai ira sa
kavoro na yalodra, meu vunauta-
ka na bula vei ira na bobula, kei
na rai rawa tale vei ira e ra sa
mataboko, meu sereki ira e ra sa
vesuki ka mavoa,
19 Meu vunautaka na yabaki vi-
naka ni Turaga.
20 A sa viviga *tale* nai vola, a sa
solia vua nai talatala, a sa tiko sobu,
a sa rai matua vua na matadra ke-
cega *e ra sa tiko* e na vale ni lotu.
21 A sa vakatekivu ko koya me
vosa vei ira, E na siga ga oqo sa
vakayacori e na daligamudou *na
ka sa tu e* nai vola oqo.
22 A ra sa vakadinadina vua ko
ira kecega, a ra sa kidacala e na
vuku ni vosa loloma sa lako mai na
gusuna. A ra sa kaya, O koya
oqo na luve i Josefa, se segai?
23 A sa kaya vei ira ko koya, E
dina ga dou na cavuta vei au na
vosa vakaibalebale oqo, Matai *ni*
mate, vakabulai iko: a ka kecega
eda rogoca sa caka mai Kepe-
niuma, kitaka talega e na nomu
vanua oqo.
24 A sa kaya ko koya, E dina
kau kaya vei kemudou, Sa sega e
dua na profita sa vinakati e na
nona vanua.
25 Ia kau vosa dina vei kemu-
dou, E ra lewe vuqa na alewa dawai
mai Isireli e na gauna i Ilaija, ni

sa sogoti ko lomalagi e na yabaki
e tolu kei na vula e ono, ni sa dau-
siga vakalevu na vanua kecega;
26 A sa sega ni talai ko Ilaija vua
e dua vei ira, vua ga na alewa dawai
mai Sarepeta, *a koro* ki Saitoni,
27 A sa lewe vuqa talega na
vukavuka vei ira na Isireli e na
gauna i Ilaisa na profita; a sa
sega e dua vei ira sa vakasavasa-
vataki, o Neamani ga na kai Siria.
28 Ia ko ira kecega *e ra tiko* e na
vale ni lotu, ni ra sa rogoca na ka
oqo, e ra sa sinai e na cudru;
29 A ra sa tu cake, ka vakasavi
koya ki nai bili ni koro; ia ni ra sa
kauta ki na bati ni ulunivanua sa
tara kina na nodra koro, me ra
biliga me saumakiduli sobu kira;
30 Sa lako ko koya e na kedra
maliwa ka lako tani yani.
31 A sa lako sobu ki Kepeniuma,
a koro ni Kalili, a sa vakatavuvuli
e na veisiga tabu.
32 A ra sa kidacala e na nonai
vakavuvuli, ni sa kaukaua na nona
vosa.
33 ¶ A sa tiko e na vale ni lotu e
dua na tamata, sa curuma na yalo
ni tevoro tawa savasava, a sa kaci
vakadomoi levu cake,
34 Ka kaya, Laivi *keitou* ga; a
cava ko mai kitaka vei keitou,
Jisu na kai Nasara? o sa lako
beka mai me vakacacani keitou?
au sa kilai iko; o iko na *Gone*
Yalosavasava ni Kalou.
35 A sa vunauci koya ko Jisu,
ka kaya, Mo galu ga, ka lako tani
mai vua. Ia ni sa vakabalei koya
na tevoro e na *kedra* maliwa, sa
qai lako tani mai vua, a sa sega ni
vakamavoataka.
36 A ra sa kidacala kecega, a ra
sa veivosaki vakai ira, ka kaya, A
vosa cava beka oqo! ni sa vosa
vakaturaga ka vakaukaua vei ira
na yalo tawa savasava, a ra sa lako
tani mai.
37 A sa lako yani na kenai rogo-
rogo ki na veiyasana kecega ni
vanua sa vakavolivolita.
38 ¶ A sa tu cake e na vale ni
lotu ko koya, a sa curu ki na vale
i Saimoni. A sa tauvi mate kata-
kata vakalevu na tina i na wati i
Saimoni; a ra sa masuti koya e
na vukuna.
39 A sa tu cake ko *Jisu* a sa
irova tu, ka vunauca na katakata:
a sa takali sara vua, a sa tu cake
sara ko koya ka qaravi ira.
40 ¶ Ia ni sa dromu na siga, o
ira kecega sa so na nodra mate e
ra sa tauvi ira na mate e vuqa e
ra sa kauti ira mai vei koya: a sa
virikotora na ligana vei ira yadua,
ka vakabulai ira.
41 Ia ko ira talega na tevoro e
ra sa lako tani mai vei ira na lewe
vuqa, a ra sa qoqolou, ka kaya, O
iko na Mesaia na Luve ni Kalou.
A sa vunauci *ira* ko koya ka sega
ni laivi ira me ra vosa, ni ra sa
kila ni sa Mesaia ko koya.
42 Ia ni sa siga mai, sa lako tani
ko koya ka lako ki na vanua lala:
a ra sa vakasaqarai koya ko ira na
tamata, a ra lako mai vua, a ra sa
tarovi koya, me kakua ni lako
tani vei ira.
43 A sa kaya vei ira, Au na lako
me vunautaka na matanitu ni Ka-
lou e na veikoro lelevu tani talega:
niu sa talai mai me vakakina.
44 A sa vunau tiko ko koya e na
veivale ni lotu mai Kalili.

A WASE V.

Eso na cakamana sa cakava ko Jisu, a sa kacivi Maciu na pupilikani me nonai talatala, 1—32. *Sa vakavulici ira na tamata,* 33—39.

A SA yaco, ni sa drigiti koya na
lewe vuqa me ra rogoca na
vosa ni Kalou, sa tu ko koya e na
bati ni namo mai Keneseretа,
2 A sa raica na waqa e rua sa no
ga e na namo, sa lako tani kina na
gonedau, a sa derea na nodra lawa.
3 A sa vodoka e dua na waqa, a
nei Saimoni, a sa masuta me lako
tani vakalailai ki wai. A sa tiko
sobu ko koya, ka vakavulici ira na
lewe vuqa mai na waqa.
4 Ia ni sa tinia nona vunau, sa

kaya vei Saimoni, Lako yani ki na
wai titobu, ka viritaka sobu na no-
mudou lawa me dua na qele *ni ika.*
5 A sa vosa ko Saimoni ka kaya
vua, Turaga, keitou sa daucaka-
caka e na bogi ka sigavaka, kei-
tou sa sega ni rawata e dua na ka:
ia e na vuku ni nomu vosa kau na
viritaka sobu kina na lawa.
6 Ia ni ra sa kitaka vakakina, e
ra sa qelena na ika e vuqa sara: a
sa bote kina na nodra lawa.
7 A ra sa yalovi ira na nodrai to-
kani e ra sa tiko e na waqa e dua,
me ra mai vukei ira. A ra sa
lako mai, a ra vakasinaita ruarua
na waqa, a ra sa voleka ni luvu.
8 Ni sa raica ko Saimoni Pita,
sa bale sobu ki na duru i Jisu, ka
kaya, Lako tani vei au, Turaga;
niu sa tamatai valavala ca.
9 Ni sa kidacala ko koya, kei ira
e ra sa tiko vata kaya, e na vuku
ni qele ni ika e ra sa rawata:
10 Sa vakatalega kina ko Jeme-
sa, kei Joni, na luve i Sepeti, e
ratou sa veitokani kei Saimoni. A
sa kaya vei Saimoni ko Jisu, Ka-
kua ni rere; ena veisiga emuri ko
na rawai ira na tamata.
11 Ia ni ratou sa kauta na no-
dratou waqa ki vanua, e ratou sa
biuta na *nodratou* ka kecega, ka
muri koya.
12 ¶ A sa yaco, ni sa tiko e na
dua na koro ko koya, raica, sa dua
na tamata e sa robo *na yagona* na
vukavuka: ia ni sa raici Jisu sa
bale e matana, ka masuta, ka kaya,
Turaga, kevaka ko sa vinakata,
ko sa vakasavasavataki au rawa.
13 A sa dodoka na ligana ko
Jisu, ka tarai koya, ka kaya, Au
sa vinakata: mo savasava mai. A
sa takali sara vua na nona vuka-
vuka.
14 A sa vakarota vua me kakua
ni tukuna vua e dua na tamata:
mo lako ga, ka vakatakilai iko vua
na bete, mo cabora talega *nai ma-
drali* ni nomu vakasavasavataki,
me vaka na vosa i Mosese, mei
vakatakilakila vei ira.
15 Ia na kenai rogorogo sa lako
vakalevu sara kina: a ra sa lewe
vuqa sara e ra sa soqonivata mai
me ra rogoci koya, ni ra sa vaka-
bulai talega vua mai na nodra
malumalumu.
16 ¶ A sa lako tani yani ko koya
ki na veico me masu.
17 A sa yaco e na dua na siga,
ni sa vakatavuvuli tiko ko *Jisu,* sa
tiko *voleka* eso na Farasi kei na
vunivunau, e ra sa lako mai na
veikoro ni Kalili, kei Jutia, kei
Jeruselema: a sa tu ga na kau-
kaua ni Turaga me vakabulai ira.
18 ¶ Ia ka raica, eso na tamata
e ra sa kauta mai e na mocemoce
e dua na tamata sa tauvi paralasi:
a ra sa vakatovolea me ra kauta
ki loma ni vale, me ra vakadavoro
e na mata i koya.
19 Ia ni ra sa sega ni kauti koya
rawa ki loqi e na vukudra na lewe
vuqa, e ra sa cabe cake ki na dela
ni vale, ka tukuca sobu e nai tibi-
tibi e na nonai mocemoce ki na
kedra maliwa e na mata i Jisu.
20 Ia ni sa raica na nodra vaka-
bauta ko koya, sa kaya vua, *Noqu*
tamata, o na sega ni cudruvi e na
vuku ni nomui valavala ca.
21 A ra sa vakatekivu ko ira na
vunivola kei na Farasi me ra vei-
nanuyaka, ka kaya, O cei oqo sa
vosa vakacacataka na Kalou? O
cei sa kaya rawa me kakua ni cu-
druvi na tamata e na vuku ni vala-
vala ca, a Kalou duaduaga?
22 Ia ni sa raica ko Jisu na no-
dra veinanuyaka, sa vosa ko koya
ka kaya vei ira, A cava dou sa
veinanuyaka kina e na loma-
mudou?
23 A cava vei rau e rawarawa,
me kaya, Me kakua ni cudruvi
iko e na vuku ni nomui valavala
ca; se me kaya, Tu cake ka lako
voli?
24 Ia mo dou kila kina ni sa ra-
warawa vua na Luve ni tamata e
vuravura me lewa me kakua ni
cudruvi nai valavala ca, (sa qai
kaya ko koya vua sa tauvi para-

asi,) Au sa kaya vei iko, Tu cake,
kauta tani na nomui mocemoce,
ka lako ki na nomu vale.
25 A sa tu cake vakasauri e na
matadra, a sa kauta tani na ka sa
davo kina, ka lako ki na nona
vale, a sa vakavinavinaka ki na
Kalou.
26 A ra sa kidacala kecega, a ra
sa vakavinavinaka ki na Kalou; a
ra sa sinai e na rere, ka kaya, Eda
sa qai kunea na ka e veivakidaca-
lataki e na siga edaidai.
27 ¶ A sa oti na ka oqo, sa lako
yani ko koya, a sa raica e dua na
pupilikani, o Livai na yacana, sa
tiko e na vale ni pupilikani: a sa
kaya vua, Muri au.
28 A sa biuta kecega na *nona* ka,
ka tu cake, ka muri koya.
29 A sa cakava vua na magiti
levu ko Livai e na nona vale: a ra
sa lewe vuqa na pupilikani kei ira
tale eso e ra sa tiko vata kei ira
me kana.
30 Ia ko ira na nodra vunivola
kei na Farasi e ra sa vosa ca vei
ira na nona tisaipeli, ka kaya, E
na vuku ni cava dou sa kana vata
kina kei ira na pupilikani kei na
tamatai valavala ca?
31 A sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, Sa sega ni yaga na matai ni
mate vei ira sa bula vinaka; vei
ira ga e ra sa mate.
32 ¶ Au sa sega ni lako mai me
kacivi ira e ra sa yalododonu, o
ira ga e ra sai valavala ca me ra
veivutuni.
33 ¶ A ra sa kaya vua, E na vuku
ni cava e ra sa lolo tiko vakavuqa
ko ira na tisaipeli i Joni, ka masu,
kei na nodra talega na Farasi; ia
na nomu e ra sa kana ka gunu?
34 A sa kaya vei ira ko koya,
Dou sa lewai ira rawa na gone ni
watinatagane me lolo, ni sa tiko
vata kei ira na watinatagane, se
segai?
35 Ia ena yaco ga na siga, ena
kauta tani kina vei ira na watina-
tagane, e ra na qai lolo e na siga
ko ya.
36 ¶ A sa tukuna vei ira e dua na
vosa vakatautauvata; *ka kaya,* Sa
sega na tamata sa laki cula vata
na tiki ni sulu vou ki nai sulu ma-
dra; ke sa vakaoqo, ena dresuka
nai sulu madra na tikina vou, a sa
sega ni veikabi vata na tikina vou
sa cula kaya kei nai *sulu* madra.
37 A sa sega na tamata sa laki
vakataloca na waini vou ki na ta-
vaia madra; de kacabote na ta-
vaia na waini vou, a sa dave yani,
ka rusa talega na tavaia.
38 Ia ka vinaka me vakataloca
na waini vou ki na tavaia vou, a
rau sa maroroi ruarua kina.
39 Sa sega talega na tamata me
sa gunuva oti na *waini* makawa
me qai laki vinakata na *waini* vou;
ni sa kaya, E vinaka vei rau na
ka makawa.

A WASE VI.

Sa vunauci ira na Farasi ko Jisu ni ra sa tawa kila nai balebale ni siga tabu, 1—12. *Sa lesi ira na tinikarua ka vakavulici ira,* 13—49.

ASA yaco e nai mataini siga
tabu sa muria nai ka rua ni
solevu, sa lako ko koya ki na were
ni sila; a ra sa vetia na sola ni sila
ko ira na nona tisaipeli, ka kania,
a ra sa qilia e na ligadra.
2 Ia ka so vei ira na Farasi sa
kaya vei ira, Dou sa kitaka na ka
e sega ni tara me kitaki e na siga
tabu e na vuku ni cava?
3 A sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, Dou sa sega beka ni wilika na
ka oqori, a ka sa cakava ko Te-
vita, ni sa viakana, kei ira talega
e ra sa tiko kaya;
4 Ni sa curu ko koya ki na vale
ni Kalou, ka taura ka kania na
madrai ni mata, ka solia talega vei
ira e ra tiko kaya; ia ka sega ni
tara me kani loa vei ira duaduaga
na bete?
5 A sa kaya ko koya vei ira, Ni
sa Turaga talega ni siga tabu na
Luve ni tamata.
6 A sa yaco e na dua tani taie na

siga tabu, sa curu ko koya ki na *nodra* vale ni lotu ka vakatavuvuli: a sa tiko kina e dua na tamata, sa wamalai na ligana imatau.
7 A ra sa vakaraici koya ko ira na vunivola kei na Farasi, *me ra kila* se na vakabulai koya e na siga tabu, se segai, me ra vakaucacataka.
8 Ia ka sa kila na nodra nanuma ko koya, ka kaya vua na tamata sa wamalai na ligana, Tu cake, ka wavu tu e na *kedra* maliwa. A sa tu cake ka wavu tu.
9 Sa qai kaya vei ira ko Jisu, Au tarogi kemudou *e na dua na ka*; sa tara me da cakava na ka vinaka e na siga tabu, se na ka ca? me da vakabula na tamata, se da vakamatea?
10 Ia ni sa rai vakavolivolita vei ira kecega ko koya, sa kaya vua na tamata, Dodoka na ligamu. A sa kitaka vakakina: a sa vakabulai na ligana me vaka na ligana kadua.
11 A ra sa sinai e na cudru; a ra veivosaki vakai ira se cava me ra kitaka vei Jisu.
12 A sa yaco e na gauna ko ya, sa lako ko koya ki na dua na ulunivanua me masu, a sa masu tiko ki na Kalou e na bogi ka sigavaka.
13 ¶ Ia ni sa siga mai, sa kacivi ira na nona tisaipeli: a sa digitaka vei ira e lewe tinikarua, a sa vakatokai ira nai Aposila;
14 O Saimoni, (sa vakatokai koya talega mei Pita,) kei Adriu na tacina, o Jemesa kei Joni, o Filipe kei Pacolomiu,
15 O Maciu kei Tomasa, o Jemesa na luve i Alifusa, kei Saimoni na yacana ko Silote,
16 O Juta na taci i Jemesa, kei Juta Isikariota, o koya sa soli *koya* yani.
17 ¶ A sa lako sobu vata kei ira, ka tu e na buca, kei ira na nona tisaipeli e ra sa lewe vuqa, kei na tamata e ra sa lewe vuqa sara mai Jutia kecega kei Jeruselema, kei na baravi kei Taira kei Saitoni, e ra sa lako mai me ra rogoci koya, me ra vakabulai talega mai na nodra mate.
18 Kei ira talega sa vakacacani ira na yalo tawa savasava, a ra sa vakabulai.
19 A ra sa vakatovolea kecega na lewe vuqa me ra tarai koya: ni sa lako tani mai vei koya na kaukaua *mana*, ka vakabulai ira kecega.
20 ¶ A sa ta cake na matana vei ira na nona tisaipeli, ka kaya, Dou sa kalougata na dravudravua; ni sa nomudou na matanitu ni Kalou.
21 Dou sa kalougata sa qai viakana: ni dou na vakamamautaki. Dou sa kalougata sa qai tagi: ni dou na dredre.
22 Dou sa kalougata, ni sa cati kemudou na tamata, ni ra na wasei kemudou tani *vei ira*, ka vosa ca vei *kemudou*, ka vakarogorogocataka na yacamudou, e na vukuna na Luve ni tamata.
23 Dou reki e na siga ko ya, ka rika e na marau: ka raica, sa levu na nomudoui sau mai Lomalagi: ni ra sa kitaka vakakina, na nodra qase vei ira na profita.
24 Ia ena ca vei kemudou sa vutuniyau! ni dou sa qai rawata ga na nomudou vakacegu.
25 Ena ca vei kemudou sa mamau! ni dou na viakana. Ena ca vei kemudou sa qai dredre! ni dou na rarawa ka tagi.
26 Ena ca vei kemudou, ni sa vosa vakavinakataki kemudou na tamata kecega! ni ra sa kitaka vakakina ko ira na nodra qase vei ira na profita vakailasu.
27 ¶ Ia kau sa kaya vei kemudou sa rogoca, Dou lomani ira na nomudou meca, caka vinaka vei ira sa cati kemudou,
28 Vosa vinaka vei ira sa rukaki kemudou, ka masulaki ira sa vakaisini kemudou.
29 Ia kevaka e dua sa sabica na balumu kadua, goleva talega vua nai kadua; kakua ni bureitaka vua na nomui curucuru sa kauta tani na nomui tutuvi.

30 Solia vei ira kecega sa kere-
kere vei iko; kakua ni taroga tale
na nomu ka vua sa kauta tani *vei iko.*
31 Ia na ka dou sa vinakata me
kitaka vei kemudou na tamata,
dou kitaka vakakina vei ira.
32 Ia kevaka dou lomani ira
walega e ra sa lomani kemudou, o
cei me vakavinavinaka *kina* vei
kemudou? ia ko ira na tamatai
valavala ca e ra sa lomani ira na
tamata sa lomani iratou.
33 Ia kevaka dou sa caka vina-
ka ga vei ira sa caka vinaka vei
kemudou, o cei ena vakavinavi-
naka *kina* vei kemudou? ni sa
cakava vakakina na tamatai vala-
vala ca.
34 Ia kevaka dou sa solia ga vei
ira dou sa vakasama e ra na kauta
tale mai, o cei ena vakavinavinaka
kina vei kemudou? ni sa solia na
tamatai valavala ca vei ira talega
na tamatai valavala ca, me ra kauta
tale mai na ka e vaka sara *kina.*
35 Ia koi kemudou, dou lomani
ira na nomudou meca, ka caka
vinaka, ka dausolia, ia dou kakua
ni nanuma e ra na kauta tale mai
e dua na ka; ena levu kina na no-
mudoui sau, dou na luvena talega
na *Kalou* Cecere Sara: ni sa loma-
soli ko koya vei ira e ra sa tawa
vakavinavinaka kai valavala ca.
36 O koya ga oqo mo dou yalo-
vinaka kina, me vaka sa yalovi-
naka na Tamamudou.
37 Dou kakua ni daulelewa wale
e na lomamudou, dou na sega kina
ni lewai: kakua ni daulelewa e na
nomudou vosa, mo dou kakua ni
lewai me ca: kakua ni daucudruva
na tamata, dou na sega kina ni
cudruvi:
38 Solia, ena soli kina vei ke-
mudou; nai vakarau vinaka, ka
tabaraki sobu, ka kuretaki vata,
ka vuabale, e ra na solia na ta-
mata ki na lomaseremudou. Ia
nai vakarau dou sa vakarautaka
ena vakarautaki talega vei ke-
mudou.
39 A sa cavuta vei ira e dua na
vosa vakatautauvata, *ka taroga,* E
rawata na mataboko me tubera na
mataboko? e rau na sega beka ni
lutu ruarua ki na keli?
40 Sa sega na tisaipeli me uasivi
vua na nonai vakavuvuli; ia ko
koya yadua sa yaco me vinaka
sara ena tautauvata kei na nonai
vakavuvuli.
41 Ia ka vakaevei ni ko sa kunea
na malamala e na mata ni wekamu,
ia na kau sa coba tu e matamu ko
sa sega ni kunea?
42 Se ko na kaya vakaevei vua
na wekamu, Na wekaqu, laiva meu
vutia tani mada na malamala sa
coba tu e matamu, ia ko sa sega ni
kunea na kau sa coba tu e matamu?
A dauveivakaisini ko iko, vutia
mada eliu na kau mai na matamu,
o na qai raica vinaka mo vutia
talega na malamala mai na mata
ni wekamu.
43 Ni sa sega na kau vinaka, me
vuataka na vua ca; se na kau ca,
me vuataka na vua vinaka.
44 Ni sa kilai na kau kecega e na
vuana. Ni sa sega na tamata me
vetia na lolo mai na wa gadroga-
dro, se ra vetia na vua ni vaini mai
na sone.
45 A tamata vinaka mai na lo-
lolo vinaka ni lomana sa kauta
mai na ka vinaka: kei na tamata
ca mai na lololo ca ni lomana sa
kauta mai na ka ca: ni sa vosataka
na gusuda na ka sa oso kina na
lomada.
46 ¶ Ia ka vakaevei ni dou sa va-
katokai au me Turaga, Turaga, ka
sega ni cakava na ka kau kaya?
47 O koya yadua sa lako mai vei
au, ka rogoca na noqu vosa, ka
laki cakava, au na vakatakila vei
kemudou se rau na tautauvata kei
cei:
48 E rau sa tautauvata kei na ta-
mata sa tara na vale, a sa keli
titobu, ka vakatauyavutaka na ke-
na yavu e na dela ni vatu: ia ni
sa tubu cake na waluvu, ka roba
vakaukaua na vale ko ya na wai

drodro, sa sega ni yavalata rawa:
ni sa tauyavutaki e na dela ni
vatu.
49 Ia ko koya sa rogoca *walega*,
ka sega ni cakava, sa rau tautau-
vata kei na tamata sa tara *walega*
na vale e na dela ni soso, ka sega
na kena yavu; a sa roba vakau-
kaua kina na wai drodro, a sa bale
sara kina; ia na ka levu na kena
rusa na vale ko ya.

A WASE VII.

Sa kitaka eso na cakamana ko Jisu, 1—18. Sa tukuni koya vei rau na tisaipeli i Joni, 19—23. Sa qai tukuni Joni vei ira na tamata ko Jisu, 24—30. Sa vunauci ira e ra sa sega ni vakabauti koya, 31—35. Sa dua na alewa sa vakaraitaka vua na nona loloma, 36—50.

IA ni sa vakaotia na nonai va-
kavuvuli kecega ni ra sa ro-
goca tiko na lewe vuqa, sa qai
curu ki Kepeniuma.
2 Ia sa dua na turaga ni valu, sa
tauvi mate na nona tamata, e dua
sa dauvinakata, a sa vo lailai me
ciba.
3 Ia ni sa rogoca ni sa tu ko Ji-
su, sa tala vua eso na qase ni Jutia,
me masuti koya me lako mai ka
vakabula na nona tamata.
4 Ia ni ra sa tadu vei Jisu, e ra
masuti koya vakalevu *me lako*, ka
kaya, Sa tamata dina ko koya oqo
mo kitaka vua na ka oqo;
5 Ni sa vinakata na noda vanua,
ia ko koya talega sa tara na noda
vale ni lotu.
6 Sa qai lako vata kei ira ko Jisu.
Ia ni sa sega ni yawa ki na vale,
sa talai ira na wekana na turaga
ni valu, me ra kaya, Turaga, ka-
kua ni vakaceguocataki iko: niu sa
sega ni yaga mo curu ki noqu vale.
7 O koya talega oqo kau sa tawa
nanumi au kina meu yaga me
lako vei iko: mo cavuta walega
na vosa, ena bula kina na noqu
tamata.
8 Ia koi au talega kau sa lewai,
kau lewai ira talega na tamatai valu
eso sa tu vei au, ia kau sa kaya vua
e dua, Lako yani, a sa lako yani;
vua tale e dua, Lako mai, a sa lako
mai; vua talega na noqu tamata,
Kitaka oqo, a sa kitaka.
9 Ni sa rogoca na ka oqo ko Jisu,
sa vinakati koya, a sa vuki vei ira
na tamata sa muri koya, ka kaya,
Au sa kaya vei kemudou, au sa
tawa kunea na vakabauta e vaka-
oqo na kena levu, sa sega ga vei
ira na Isireli.
10 Ia ni sa lesu tale ki vale ko
ira e ra sa talai, e ra sa kunea na
tamata ka tauvi mate ni sa bula
vinaka.
11 ¶ A sa yaco e na sabogibogi,
sa lako ko *Jisu* ki na dua na koro
na yacana ko Neini; a ra sa lewe
vuqa na nona tisaipeli e ra sa lako
vata kaya, kei ira talega na lewe
vuqa.
12 Ia ni sa toro voleka ki na
matamata ni koro, raica, sa dua
na tamata sa mate sara sa colati
yani ki taudaku, a gone i tinana e
dua bauga, a sa alewa dawai ko
koya: a ra sa lewe vuqa na lewe
ni koro e ra tiko vata kaya.
13 Ia ni sa raici koya na Tu-
raga, sa lomana, ka kaya vua,
Kakua ni tagi.
14 A sa lako ko *Jisu* ka tara na
tavata: a ra sa tu vakadua ko ira
sa colata; a sa kaya ko koya, O
iko na cauravou, au sa kaya vei
iko, Tu cake.
15 A sa duri cake na mate, ka va-
katekivu me vosa. A sa solia tale
ko koya vei tinana.
16 A sa tauvi ira kecega na *rere:*
a ra sa vakavinavinaka vua na *Ka*-
lou, ka kaya, Sa qai tubu cake vei
keda na profita levu; a, Sa lako
mai vei ira na nona tamata na
Kalou.
17 A sa lako yani na kenai rogo-
rogo oqo ki Jutia kecega, kei na
yasana kecega sa vakavolivolita.
18 A sa vakatakila vei Joni na
ka kecega oqo ko ira na nona
tisaipeli.

19 ¶ A sa kacivi rau e lewe rua na nona tisaipeli ko Joni ka talai *rau* vei Jisu, me taroga, O iko beka ko koya sa dodonu me lako mai? se vinaka me keitou waraka e dua tani?

20 Ia ni rau sa yaco vua e rau sa kaya, Sa talai keirau mai vei iko ko Joni na Papitaiso, me taroga, Se ko iko ko koya sa dodonu me lako mai, se me keitou waraka e dua tani?

21 E na tiki ni siga ko ya sa lewe vuqa sa vakabulai ira ko *Jisu* mai na *nodra* malumalumu kei na *nodra* mate ca, kei na yalo tawa savasava; a ra sa lewe vuqa e ra sa mataboko sa solia vei ira me ra rai rawa.

22 Sa qai vosa ko Jisu ka kaya vei rau, Drau lako, ka tukuna vei Joni na ka drau sa raica ka rogoca; ni ra sa rai rawa na mataboko, ka lako na lokiloki, ka savasava na vukavuka, ka rogoca na didivara, sa vakaturi cake *tale* na mate, *a* sa vunautaki nai rogorogo vinaka vei ira na dravudravua.

23 A sa kalougata ko koya, ena sega ni tarabe e na vukuqu.

24 ¶ Ia ni rau sa takali sa talaki ko Joni, sa vakatekivu ko *Jisu* me tukuni Joni vei ira na lewe vuqa, *ka kaya,* A cava dou sa lakova ki na veico mo dou raica? A gasau sa yavalata na cagi, ne?

25 Ia na cava dou lakova mo dou raica? A tamata sa vakaisulu e nai sulu malumalumu? Raica, o ira sa vakasulumi vakaiukuuku, ka daukana tiko, e ra sa tiko ga e na nodra vale na turaga levu.

26 Ia na cava dou sa lakova mo dou raica? A profita? Io, au sa kaya vei kemudou, e dua sa uasivi vei e dua na profita.

27 O koya oqo, sa volai vakane, Raica, au sa tala yani na noqu vakasaubuta ematamu, ena caramaka na nomu sala ematamu.

28 Niu sa kaya vei kemudou, Vei ira *kecega* sa sucu mai na alewa sa sega e dua sa levu cake vei Joni na Papitaiso; ia ko koya sa lailai sara e na matanitu ni Kalou sa levu cake vei koya.

29 Ia ko ira kecega e ra rogoca, kei ira na pupilikani, e ra vakadinadina vua na Kalou, ni ra sa papitaisotaki e na papitaiso i Joni.

30 Ia ko ira na Farasi kei ira talega na vunivunau e ra sa cata ni lewai ira na Kalou, a ra sa sega ni papitaisotaki vua.

31 ¶ A sa kaya na Turaga, A cava meu vakatautauvatataki ira kina na tamata e nai tabatamata oqo? se ra tautauvata beka kei na cava?

32 E ra sa tautauvata kei na gone sa tiko vata e na rara ni veivoli, ka veikaciyaki, ka kaya, Keitou sa dauuvuca na bitu vakatagi vei kemudou, ia dou sa sega ni meke *kina*: keitou sa dautagi vei kemudou, ia dou sa sega ni tagi *tale*.

33 Ni sa lako mai ko Joni na Papitaiso ka sega ni daukana se gunu waini; ia dou sa kaya, Sa curumi koya na tevoro.

34 Ia ka sa lako mai na Luve ni tamata, a sa kana ga ka gunu ga, ia dou sa kaya, Raica na tamata daukana, ka daugunu waini, a wekadra na pupilikani kei na tamatai valavala ca!

35 Ia ka sa vakadinadina na vuku ko ira kecega na luvena.

36 ¶ A sa masuti koya e dua na Farasi me kana vata kaya. A sa curu ki na vale ni Farasi ko koya, ka tiko sobu me kana.

37 Ka raica, sa dua na alewa e na koro, na alewai valavala ca, ni sa kila ni sa tiko ko *Jisu* e na vale ni Farasi me kana, sa kauta mai na tavaia alapasata ni waiwai.

38 A sa tu e na dakuna e yavana ka tagi, a sa vakatekivu me vakasilima na yavana e na wai ni matana, a sa quata e na drau ni uluna, a sa daureguca na yavana, ka lumuta e na waiwai.

39 Ia ni sa raica na Farasi sa tarogi koya me kana, sa vosa lo elomana, ka kaya, Kevaka sa dua

na profita na tamata oqo, sa kila
se ko cei na alewa oqo sa tarai
koya kei na nonai valavala talega;
ni sa alewai valavala ca.
40 A sa vosa ko Jisu ka kaya
vua, Saimoni, sa dua na ka kau sa
via tarogi iko. Sa kaya ko koya,
Vakavuvuli, kaya ga mai.
41 Sa dua na turaga sa lewe rua
na tamata e rau sa tawa vakaivo-
litaka vua; e dua e lima na drau
nai lavo, e dua tale *e nai lavo* e li-
masagavulu.
42 Ia ni sa sega na nodrau ka me
rau vakaivolitaka *vua*, sa qai va-
kadodonu ga vei rau *me rau ka-
kua ga ni vakaivolitaka vua*. Tu-
kuna mai *vei au*, o cei vei rau ena
lomani koya vakalevu?
43 A sa vosa ko Saimoni ka kaya
vua; Au sa vakasama, ko koya sa
levu na nonai lavo sa sega ni va-
kaivolitaki. Sa kaya vua ko koya,
O sa lewa vakadodonu.
44 A sa vuki vaka vua na alewa
ko koya, ka kaya vei Saimoni, O
sa raica na alewa oqo, ne? Au sa
curu ki na nomu vale, sa sega na
wai ko sa solia *meu silima kina* na
yavaqu; ia ka sa vakasilima na
yavaqu na alewa oqo e na wai ni ma-
tana, a sa quata e na drau ni uluna.
45 O sa tawa reguci au: ia ko
koya sa sega ni cegu ni daureguca
na yavaqu niu sa curu mai.
46 O sa sega ni lumuta na uluqu:
ia na alewa oqo sa lumuta na ya-
vaqu e na waiwai.
47 O koya oqo kau sa kaya kina
vei iko, A nonai valavala ca, e
vuqa, ia ena sega sara ni cudruvi
kina; a sa lomani *au* vakalevu
kina: ia ko koya sa lailai ga na
nonai valavala ca sa tawa cudruvi,
ena lomani *au* vakalailai.
48 A sa kaya vua ko koya, O na
tawa cudruvi e na vuku ni nomui
valavala ca.
49 Ia ko ira e ra sa tiko kaya
me kana e ra sa vakatekivu me ra
kaya vakai ira, O cei oqo sa kaya
talega me kakua ni cudruvi nai
valavala ca?
50 A sa kaya ko *Jisu* vua na
alewa, Sa vakabulai iko na nomu
vakabauta; lako e na vakacegu.

A WASE VIII.

Sa lako ki na veikoro ko Jisu me vunau, 1—3. Sa cavuta na vosa vakatautauvata ni tamata sa daukaburaka na sila, kei na kenai balebale, 4—15. Sa yaga na vuku ni da vakavulici ira na lialia, 16—18. Sa tukuni ira ko Jisu e ra wekana dina, 19—21. Sa vakabulai ira na nona tisaipeli mai na cava eloma ni wai, 22—25. Sa vakatala tani na tevoro, 26—40. Sa vakabula dua na alewa sa tauvi turidrabelavu, kei na luve i Jairo talega, 41—56.

A SA yaco emuri, ni sa lako
voli ko koya e na veikoro
lelevu kecega kei na veikoro *lalai*
kecega, ka vunau ka tukuna nai
tukutuku vinaka ni matanitu ni
Kalou; a *ra sa tiko* kaya na lewe
tinikarua,
2 Kei na alewa talega eso, sa
vakabulai mai vei ira na yalo ca
kei na malumalumu, e dua ko
Meri Makatelini, sa lako tani vua
na tevoro e vitu,
3 Kei Joana na wati i Kusa na
matanivanua nei Erota, kei Su-
sana, kei ira tale e ra lewe vuqa, e
ra sa qaravi koya e na nodra yau.
4 ¶ Ia ni sa lewe vuqa sa soqoni-
vata, ni ra sa lako mai vei koya
mai na veikoro lelevu, sa vosa *vei
ira* e na vosa vakatautauvata, *ka
kaya*,
5 Sa dua nai vakatau ni were sa
laki kaburaka na nona vua ni *sila*;
ia ni sa kaburaka lako, sa lutu eso
e na tutu ni sala; a sa buturaki
sobu, a ra sa mai kania na manu-
manu ni lomalagi.
6 A sa lutu eso e na vatu; a sa
tubu cake, ka qai malai sara, ni sa
sega ni suasua.
7 A sa lutu eso ki na veiwa va-
kavotona; a sa tubu cake kaya
na veiwa vakavotona, ka vakaru-
guta.

8 A sa lutu eso ki na vanua vi-
naka, a sa tubu cake ka vuataka
e drau. Ia ni sa vosataka oti na
ka oqo, sa kaci, O koya e vaka-
qara daligana me rogoca rawa, me
mani rogoca sara.
9 A sa tarogi koya na nona tisai-
peli, ka kaya, A cava beka nai
balebale ni vosa vakatautauvata
oqo?
10 A sa kaya ko koya, Sa soli
vei kemudou me kila rawa na ka
vuni ni matanitu ni Kalou; vei
ira ga na tani *sa tukuni ga* e na
vosa vakatautauvata; me ra raica
ka sega ni kunea dina, ka rogoca
ka sega ni kila dina.
11 Ia na vosa vakatautauvata sa
vakaoqo: A sila, na vosa ni Kalou.
12 O ira e ra vaka na tutu ni
sala, e ra sa rogoca; a sa qai lako
mai na tevoro, a sa kauta tani na
vosa mai na yalodra, de ra vaka-
dinata ka bula kina.
13 O ira e ra vaka na vatu, e ra
sa rogoca, ka vakadinata na vosa e
na reki; a sa sega na wakadra, a
ra sa vakadinata vakadede vaka-
lailai ga, a sa qai yaco na gauna
ni dauveretaki a ra sa bale tale.
14 Ia ko koya *sa vaka na sila* sa
lutu ki na veiwa vakavotona, sa
vakai ira e ra sa rogoca, a ra sa
lako sara yani, a ra sa vakaruguti
e na nuiqawaqawa kei na yau kei
na marau ni noda bula oqo, a ra sa
sega kina ni vakavuana me dreu.
15 Ia ko koya e na vanua vinaka,
sa vakai ira e ra sa yalo dina ka
vinaka, a ra sa rogoca na vosa, ka
vakabauta, ka vakavuana e na vo-
sota.
16 ¶ Sa sega na tamata, sa vaka-
caudreva na cina, ka laki ubia e na
rubu, se virikotora eruku ni moce-
moce; sa virikotori ga e na kenai
tutu, me ra raica na *kena* rarama
ko ira sa curu mai.
17 Ni sa sega e dua na ka sa vuni,
me kakua ni vakaraitaki; se tabo-
naki, me kakua ni kilai se kauti
votu mai.
18 O koya oqo mo dou qarauni
kemudou kina, se dou rogoca va-
kaevei; ni na soli ga vua, *sa yaga
vua* na ka sa tu vua; ena kauti
tani vua na ka sa tu dina vua, sa
sega ni *yaga* vua.
19 ¶ Sa qai lako mai vua na ti-
nana kei na tacina, a ra sa sega ni
yaco dina vua e na vuku ni vei-
drigidrigi.
20 A sa tukuna vua eso ka kaya,
A tinamu kei iratou na tacimu e
ratou sa tu etautuba, a ratou sa via
raici iko.
21 A sa vosa ko koya ka kaya
vei ira, A tinaqu kei na taciqu ko
ira oqo e ra sa rogoca na vosa ni
Kalou, ka cakava.
22 ¶ A sa yaco e na dua na siga,
sa vodoka e dua na waqa kei ira
talega na nona tisaipeli; a sa
kaya vei ira ko koya, Tou lako
ki tai kadua ni namo. A ra sa
lako yani.
23 Ia ni ra sa soko sa moce ko
koya; a sa lako sobu mai na cagi
cava e na namo; a ra sa luvu, ka
voleka ni mate.
24 A ra sa lako mai vei koya, ka
vakayadrata, ka kaya, Turaga, tu-
raga, eda sa rusa. Sa qai tu cake
ko koya, ka vunauca na cagi kei
na wasa cudrucudru; ka rau sa
cegu kina, a sa maravu.
25 ¶ A sa kaya vei ira ko koya,
Evei na nomudou vakabauta? A
ra sa rere, ka veivosaki vakai ira
ka kaya, E vakaevei nai valavala
ni tamata oqo! ni sa vosa ki na
cagi kei na wai, a rau sa talaira-
warawa vua.
26 ¶ A ra sa yaco ki na nodra
vanua na kai Katara, sa donui Ka-
lili.
27 Ia ni sa sobu yani ki vanua
ko *Jisu*, sa sota kaya e dua na ta-
mata mai na koro, sa tiko vaka-
dede vua na tevoro, a sa sega na
nonai sulu, se tiko e vale, e nai
bulubulu ga.
28 Ia ni sa raici Jisu, sa qoqolou
cake, ka bale sobu ematana, ka
tabalaka cake na domona *ka kaya*,
A cava ko mai kitaka vei au, Jisu,

o iko na Luve ni Kalou Cecere Sa-
ra. Au sa vakamasuti iko, kakua
ni vakararawataki au.
29 (Ni sa kaya oti ko *Jisu* vua
na yalo tawa savasava me lako
tani vua na tamata. Ni sa tauvi
koya wasoma; a ra sa vauci koya
e na sinucodo kei na wa me vaka-
tawa; a sa drutilaka nai vesu, a sa
vakasavi koya na tevoro ki na vei-
kau.)
30 A sa tarogi koya ko Jisu, ka
kaya, O cei na yacamu? A sa
kaya ko koya, O Lijioni; ni ra sa
lewe vuqa na tevoro e ra sa cu-
ruma.
31 A ra sa vakamasuti *Jisu* me
kakua ni kaya vei ira me ra lako
yani ki bulu.
32 A sa dua na qele ni vuaka e
vuqa sa vakani e na ulunivanua:
a ra sa masuti koya me laivi ira
me curumi ira. A sa laivi ira ko
koya.
33 A ra sa qai lako tani e na ta-
mata ko ira na tevoro, a ra sa cu-
ruma na *qele ni* vuaka; a ra sa
dro sara na qele *ni vuaka kecega* ka
rikaisavu ki na namo, a ra sa ora.
34 Ia ko ira sa vakani *ira* ni ra
sa raica na ka sa caka, e ra sa dro,
ka laki tukuna ki na koro kei na
vanua.
35 A ra sa qai lako yani me ra
raica na ka sa caka; a ra sa lako
mai vei Jisu, a ra sa kunea na ta-
mata, sa lako tani vua na tevoro,
sa tiko eruku ni yava i Jisu, a sa
vakaisulu, ka yalomatua; a ra sa
rere.
36 O ira talega e ra sa raica e ra
sa tukuna na ka sa bula kina ko
koya ka tiko vua na tevoro.
37 ¶ Sa qai masuti koya me lako
tani vei ira ko ira kecega na lewe
vuqa e na yasa i Katara: ni sa
tauvi ira na rere levu; a sa vo-
doka tale na waqa ko koya, ka
lesu tale yani.
38 Ia na tamata sa lako tani vua
na tevoro sa masuti koya me laki
tiko *vakadua* kaya; a sa vakata-
lai koya tani ko Jisu, ka kaya,
39 Lesu tale yani ki na nomu
vale, ka tukuna na ka levu sa ca-
kava vei iko na Kalou. A sa lako
ko koya, ka tukuna ki na koro
kecega ko ya na ka levu sa cakava
vua ko Jisu.
40 A sa yaco ni sa lesu tale ko
Jisu, e ra vakacegui koya ko ira na
lewe vuqa: ni ra sa waraki koya
kecega.
41 ¶ Ka raica, sa dua na tamata
ko Jairo na yacana, na turaga ni
vale ni lotu, sa lako mai ka bale
sobu eruku ni yava i Jisu, ka ma-
suta me lako ki na nona vale:
42 Ni sa dua bauga na luvena, a
gonealewa, e tinikarua na nona
yabaki, a sa *davo ga ka* voleka ni
mate sara. Ia ni sa lako ko koya
e ra drigiti koya na lewe vuqa.
43 ¶ A sa dua na alewa sa tauvi
turidrabalavu e na yabaki e *tini-*
karua, ia na nona ka kecega sa tu
vua me bula kina sa volitaka vei
ira na matai ni mate, a sa sega ni
bula vua e dua,
44 A sa lako mai ki na daku i
Jisu, ka tara nai tutu ni nonai
sulu; a sa tirimudu vakasauri kina
nai davedave ni nona dra.
45 A sa kaya ko Jisu, O cei sa
tarai au? Ni ra sa cakitaka ke-
cega, sa kaya ko Pita kei ira sa
tiko vata kaya, Turaga, sa vakao-
soosoi iko na lewe vuqa ka drigiti
iko, ia ko sa taroga, O cei sa ta-
rai au?
46 A sa kaya ko Jisu, Sa dua sa
tarai au: niu sa kila ni sa lako
tani vei au na kaukaua.
47 Ia ni sa kila na alewa ni sa
sega ni vuni, sa lako mai ka sau-
taninini, ka bale sobu e na *mata* i
Jisu, ka tukuna vua e na matadra
kecega na lewe vuqa na vuku ni
ka sa tarai koya kina, kei na nona
bula vakasauri kina.
48 A sa kaya vua ko koya, Lu-
vequ na alewa, mo lomavinaka; sa
vakabulai iko na nomu vakabauta;
lako e na vakacegu.
49 ¶ Ia ni sa vosa tiko, sa lako mai
e dua mai *na nona vale* na turaga

ni vale ni lotu, ka kaya vua, Sa
mate sara na luvemu na gonea-
lewa; kakua ni vakaocoi koya
wale na Turaga.
50 Ni sa rogoca ko Jisu, sa vosa
vua ka kaya, Kakua ni rere: va-
kabauta ga, ena vakabulai *na go-
nealewa.*
51 Ia ni sa yaco ki na vale, sa
sega ni laiva e dua me curu kina,
o iratou ga ko Pita, kei Jemesa,
kei Joni, kei na tama ni gonea-
lewa kei na tinana.
52 A ra sa tagi kecega, ka tagi-
caka: a sa kaya ko koya, Kakua
ni tagi; ni sa sega ni mate sara,
sa moce ga.
53 A ra sa dredrevaka sara, ni ra
sa kila sa mate sara.
54 A sa vakatalai ira kece ki tau-
tuba, ka taura na ligana, ka kaci,
ka kaya, Gonealewa, tu cake.
55 A sa lesu tale mai na yalona,
a sa tu cake sara; a sa kaya ko
koya me solia eso na kena.
56 A rau sa kidacala sara na
nona qase; a sa vakarota vei rau
ko koya me rau kakua ni tukuna
vua e dua na ka sa caka.

A WASE IX.

Sa talai ira na nona tisaipeli ko Jisu me ra cakava na ka mana ka vunautaka nai rogorogo vinaka, 1—6. *Sa via raici Jisu ko Erota,* 7—9. *Sa vakani ira na lewe vuqa ko Jisu e na kakana e lailai, ka vakavulici ira na nona tisaipeli, ka mataliz ematadra, ka vakavulici ira tale,* 10—56. *Eso sa via muri Jisu, a ra sa sega ni via biuta na ka kecega,* 57—62.

SA qai kacivi ira na nona tisai-
peli e tinikarua me ra soqoni-
vata, a sa solia vei ira na kaukaua
me ra rawai ira kecega na tevoro,
me ra vakabulai ira talega na mate.
2 A sa talai ira ko koya me ra
vunautaka na matanitu ni Kalou,
ka vakabulai ira na mate.
3 A sa kaya ko koya vei ira, Ka-
kua ni kauta e dua na ka e na no-
mudou lako, kakua ga nai titoko,
se na taga, se na madrai, se nai
lavo; se yarua na nomudoui curu-
curu.
4 Ia na vale kecega dou na curu
kina, tiko ga kina, ka lako tani
tale kina.
5 Ia ko ira vakaaduaga ena sega
ni vakacegui kemudou, ni dou sa
lako tani e na koro ko ya, kure-
taka sara na kuvu ni soso mai na
yavamudou nai vakatakilakila vei
ira.
6 A ra sa lako yani, a ra sa lako
ki na veikoro, ka vunautaka nai
rogorogo vinaka, ka vakabulai *ira
na mate* e na veiyasana.
7 ¶ A sa rogoca ko Erota na tu-
raga na ka kecega sa cakava: a
sa kidroa kina, ni sa kaya eso, sa
tu cake tale mai na mate ko Joni;
8 *Sa kaya* eso, sa rairai mai ko
Ilaija; eso tale, sa tu cake tale e
dua na profita eliu.
9 A sa kaya ko Erota, Au sa ta-
musuka na ulu i Joni: ia ko cei
beka oqo, au sa rogoca kina na ka
oqo? A sa via raici koya.
10 ¶ Ia ko ira nai aposila, ni ra
sa lesu tale mai, e ra sa tukuna
vua na ka kecega e ra sa kitaka.
A sa kauti ira lo vakai ira ki na
tikina vuni ki na *yasa ni* koro na
yacana ko Peceseita.
11 Ia ko ira na tamata, ni ra sa
kila, e ra sa muri koya; a sa va-
kacegui ira ko koya, a sa vosa vei
ira e na ka ni matanitu ni Kalou,
a sa vakabulai ira e ra sa mate.
12 Ia ni sa kala na siga, sa lako
mai vei koya ko ira na tinikarua,
ka kaya vua, Vakatalai ira tani na
lewe vuqa, me ra lako ki na vei-
koro kei na veiyasana sa vakavoli-
volita, me ra moce, ka cakava na
kedra: ni da sa tiko eke e na va-
nua lala.
13 A sa kaya ko koya vei ira,
Dou solia vei ira me ra kana. A
ra sa kaya, Sa sega ga na ka vei
keitou e lima walega nai buli ma-
drai kei na ika e rua; se me kei-
tou lako ka volia na kakana me
kedra kecega na lewe vuqa oqo.
14 Ni ra sa lewe lima na udolu

na tagane. A sa kaya ko koya vei
ira na nona tisaipeli, Kaya me ra
tiko sobu me yalimasagavulu me
tiko vata.
15 A ra sa kitaka vakakina, a ra
sa kaya me ra tiko sobu kecega.
16 Sa qai taura ko koya nai buli
madrai e lima kei na ika e rua, a
sa ta cake ki lomalagi, ka vakavi-
navinaka, ka dovia, ka solia vei
ira na tisaipeli me ra virikotora e
na matadra na lewe vuqa.
17 A ra sa kana, ka mamau ke-
cega: a sa kau tani na vo ni ka-
kana sa vo vei ira e tinikarua
nai su.
18 ¶ A sa yaco, ni sa tiko dua-
duaga ka masu, e ra tiko talega
kaya na nona tisaipeli: sa tarogi
ira ko koya, ka kaya, E ra sa
kaya na lewe vuqa se ko cei
koi au?
19 A ra sa vosa ka kaya, O Joni
na Papitaiso; *sa kaya* eso, O Ilai-
ja; *sa kaya* eso, Sa tu cake tale
mai e dua na profita eliu.
20 Sa qai kaya vei ira ko koya,
Ia dou sa kaya se ko cei koi au?
Sa vosa ko Pita ka kaya, A Me-
saia ni Kalou.
21 A sa vosa matua vei ira, ka
vakarota vei ira me ra kakua ni
tukuna vua e dua na ka ko ya;
22 A sa kaya, Ena levu na ka *ca*
ena vosota na Luve ni tamata, a ra
na biuti koya koi ira na qase kei ira
na bete levu kei ira na vunivola,
ena vakamatei, ka vakaturi cake
tale *mai na mate* e nai ka tolu ni
bogi.
23 ¶ A sa kaya vei ira kecega,
Kevaka e dua sa via muri au, me
kakua sara ni muria na yalona,
me colata na nona kau veilatai e
na veisiga, ka muri au.
24 O koya yadua sa via maro-
roya na nona bula, ena vakayalia:
o koya ena via vakayalia na nona
bula e na vukuqu, ena vakabula.
25 Ia ka cava na kena yaga vua
na tamata, kevaka sa rawati vura-
vura kece me nona, ka vakayalia
na yalona se biu tani?
26 Ia ko koya yadua ena madua
e na vukuqu kei na vuku ni noqu
vosa, ena madua kina vua na Luve
ni tamata, ni na lako mai e na no-
nai ukuuku, kei na nei Tamana,
kei na nodra na agilose yalosava-
sava.
27 Ia kau sa kaya dina vei ke-
mudou, Sa tu ga eke eso, e ra na
tawa tovolea na mate, e ra na *rai-*
ca mada eliu na matanitu ni Kalou.
28 ¶ Ia ka sa oti na vosa oqo ka
qai bogi walu, sa kauti Pita kei
Joni kei Jemesa, ka lako cake ki
na ulunivanua me masu.
29 Ia ni sa masu tiko ko koya,
sa matalia na matana, a sa vula-
vula ka lumilumisa na nonai sulu.
30 Ka raica, e le rua na tamata
sa veivosaki kei koya, oi rau ko
Mosese kei Ilaija:
31 E rau sa rairai mai e nai uku-
uku, ka rau vosa *vua* e na vuku ni
nona mate ena vakayacora mai Je-
ruselema.
32 A sa bibi e na moce ko Pita
kei rau e ratou sa tiko kaya: ia
ni ratou sa yadra mai, e ratou sa
raica na nonai ukuuku, kei rau na
tamata e rau le rua sa tu vata
kaya.
33 A sa yaco, ni rau sa lako tani
vua, sa kaya ko Pita vei Jisu, Tu-
raga, sa vinaka vei kedatou me
datou tiko ga eke: e vinaka me
keitou tara na vale e tolu: e dua
vei iko, e dua me nei Mosese, e
dua me nei Ilaija: ia ka sa sega ni
kila na ka e kaya.
34 Ni sa vosa tiko vakaoqo, sa
dua na o sa lako mai, ka vakaru-
rugi ira: a ra sa rere ni ra sa *curu*
ki na o.
35 A sa dua na vosa sa lako mai
na o, ka kaya, Oqori na noqu
Gone ni tiko: dou rogoci koya.
36 Ia ni sa oti na vosa ko ya, sa
kune duaduaga ko Jisu. A ratou
sa vunia ga, a ratou sa sega ni tu-
kuna vua e dua e na gauna ko ya
e dua na ka e ratou sa raica.
37 ¶ A sa yaco e na sabogibogi,
ni ratou sa lako sobu mai na uluni-

vanua, e ra lewe vuqa sa veitata
kaya.
38 Ka raica, sa dua vei ira na
lewe vuqa sa qoqolou cake, ka
kaya, Turaga, au masuti ikô, mai
raica na luvequ na tagane; a lu-
vequ duaduaga.
39 Ka raica, sa dua na yalo sa
tauri koya, a sa qoqolou vakasauri
kina; a sa drebasuka ka sa qai
tubuirakivuso, a sa vakanara ka
dredre ni lako tani vua.
40 Ia kau sa masuti ira na nomu
tisaipeli me ra vakasavi koya tani;
a ra sa sega ni rawata.
41 A sa vosa ko Jisu ka kaya *vei
ira*, Oi kemudou nai tabatamata
tawa vakabauta ka yalo vakatani,
e bogi vica vata meu tiko kei ke-
mudou, ka vosoti kemudou? Kau-
ta mai na luvemu kike.
42 Ia ni sa lako mai, sa vaka-
balea na tevoro, ka drebasuka. A
sa vunauca na yalo tawa savasava
ko Jisu, a sa vakabula na gone, a
sa solia *tale* vei tamana.
43 ¶ A ra sa kidacala kecega e
na kaukaua levu ni Kalou. Ia ni
ra sa kidacala kecega e na vuku ni
ka kecega sa cakava ko Jisu, sa
kaya ko koya vei ira na nona ti-
saipeli,
44 E vinaka me lutu sobu ki na
daligamudou na vosa oqo: ni na
soli yani na Luve ni tamata ki na
ligadra na tamata.
45 A ra sa sega ni kila na vosa
ko ya, a sa vuni ga vei ira, a ra sa
lecava: a ra sa rere talega ni ta-
rogi koya e na vosa ko ya.
46 ¶ Sa qai tubu na veileti vei
ira, se ko cei *vei ira* ena uasivi
cake vei ira.
47 Ni sa raica ko Jisu na na-
numa ni yalodra, sa kauta e dua
na gone lailai, ka vakatura vo-
leka vua,
48 A sa kaya vei ira, O koya
yadua sa vinakata na gone lailai
oqo e na vuku ni yacaqu sa vina-
kati au: o koya yadua ena vina-
kati au sa vinakati koya *talega* sa
talai au mai: ni na uasivi cake vei
kemudou kecega, ko koya sa lai-
lai sara.
49 ¶ Sa qai vosa ko Joni ka
kaya, Turaga, keitou sa raica e
dua sa vakasavi ira na tevoro e na
yacamu; a keitou sa tarova, ni sa
sega ni muri keda.
50 A sa kaya ko Jisu vua, Ka-
kua ni tarova, ni sa nodai to ko
koya sa sega ni noda meca.
51 ¶ Ia ni sa yaco dina na gauna
me kau kicake ko koya, sa vaka-
qara matua na matana me lako ki-
vaka ki Jeruselema.
52 A sa tala nai talatala me ra
liu ematana: a ra sa lako, ka curu
ki na dua na nodra koro na kai Sa-
meria, me ra vakarautaka na kena.
53 A ra sa tawa vakacegui koya
ni sa vakaqara na matana me
vaka ni sa via lako ki Jeruselema.
54 Ni sa raica *oqo* koi rau na
nona tisaipeli ko Jemesa kei Joni,
e rau sa kaya, Turaga, o sa vina-
kata beka me keirau kaya me
lutu sobu mai lomalagi na buka-
waqa, me vakamai ira me vaka
na ka sa kitaka ko Ilaija?
55 A sa vuki ko *Jisu*, ka vunau-
ci rau, ka kaya, Drau sa sega ni
kila nai valavala ni yalomudrau.
56 Ni sa sega ni lako mai na
Luve ni tamata me vakamatei ira
na tamata, me vakabulai *ira* ga.
A ra sa lako ki na koro kadua.
57 ¶ A sa yaco, ni ra sa lako e na
sala, sa dua na tamata sa kaya
vua, Turaga, au na muri iko ki
na veivanua ko na lako kina.
58 Sa kaya vua ko Jisu, Sa tu ga
vei ira na fokise na nodra qara,
vei ira talega na manumanu ni lo-
malagi na nodrai roro; ia na Luve
ni tamata sa sega vua na tikina
me no kina na uluna.
59 A sa kaya ko koya vua e dua
tale, Muri au. A sa kaya ko
koya, Turaga, laivi au ga meu
lako mada ka buluti tamaqu.
60 Sa kaya vua ko Jisu, Laiva
ga na mate me ra buluta nodra
mate; ia ko iko, mo laki vunau-
taka na matanitu ni Kalou.

61 A sa dua talega sa kaya, Tu-
raga, au na muri iko; ia mo laivi
au ga meu lako mada me veikida-
vaki kei ira e ra sa tikò e noqu
vale.
62 A sa kaya vua ko Jisu, E
sega e dua na tamata, me laki
taura nai sivi yara, ka qai rai
vuki tale ki dakuna, me yaga e na
matanitu ko lomalagi.

A WASE X.

Sa talai ira na tisaipeli e lewe vitusagavulu ko Jisu me ra vunau ka kitaka na cakamana, 1—16. *Sa vakavulici ira me ra yalomalumalumu, ka marau, ni sa volai na yacadra mai lomalagi,* 17—20. *Sa reki ko Jisu e na vuku ni lewa i Tamana, a sa tukuna vei ira na nona tisaipeli ni ra sa kalougata sara,* 21—24. *Sa tukuna vua e dua na vunivunau na cakacaka e dodonu me kitaka vua na Kalou, vei ira talega na tamata,* 25—37. *Sa vunauci Marica, ka dokai Meri,* 38—43.

SA oti na ka oqori a sa lesi ira
na Turaga e dua tale na lewe
vitusagavulu, ka talai ira me ra
lako yarua ematana ki na veikoro
kei na veitikina, sa via lako kina
ko koya.
2 O koya oqo sa vosa kina vei
ira, E dina ni sa yabaki vakalewe
sara oqo, a ra sa lewe lailai ga nai
vakatau ni were; o koya oqo mo
dou masuti koya kina nai Taukei
ni were, me talai ira nai vakatau
ni were ki na nona veiwere.
3 Dou lako: raica, au sa talai
kemudou yani me vaka na gone
ni sipi e na kedra maliwa na wo-
lifa.
4 Kakua ni colata na taga ni
lavo, se na taga ni kakana, se nai
vava: kakua ni veikidavaki kaya
e dua e na gau ni sala.
5 Ia na vale yadua dou sa curu
kina, kaya mada eliu, *Me yaco*
na veivakacegui e na vale oqo.
6 Ia kevaka sa tiko kina na luve
ni veivakacegui, ena tu sara kina
na nomudou veivakacegui; keva-
ka e yali, ena lesu tale vei ke-
mudou.
7 E na vale ga ko ya dou tiko
ga kina, dou kania ka gunuva na
ka e ra sa solia; ni sa ka dodonu
vua na daucakacaka na kenai voli.
Dou kakua ni veilakoyaki ki na
veivale *me moce kina.*
8 Ia na koro kecega dou curu
kina, a ra sa vakacegui kemudou,
kania na ka e ra sa virikotora e na
matamudou.
9 Vakabulai ira na mate e ra sa
tiko kina, ka kaya vei ira, Sa vole-
kati kemudou na matanitu ni
Kalou.
10 Ia na koro yadua dou sa curu
kina, a ra sa sega ni vakacegui
kemudou, dou lako ki na kena
sala, ka kaya,
11 A kuvu ni soso ni nomudou
koro, sa kabiti keitou, keitou sa
quaraka tale vei kemudou; ia dou
kila dina ga na ka oqo, ni sa vole-
kati kemudou na matanitu ni
Kalou.
12 Ia kau sa kaya vei kemudou,
Ena ca vakalailai ko Sotoma e na
siga ko ya ena ca vakalevu na koro
ko ya.
13 Ena ca vei iko, Koreseni! ena
ca vei iko, Peceseita! kevaka e
caka mai Taira kei Saitoni na ca-
kacakamana sa caka vei kemu-
drau, e rau a sa veivutuni makawa,
ka tiko e nai sulu taqarotu kei na
dravusa.
14 Ia ko Taira kei Saitoni e rau
na ca vakalailai e na siga ni lewa,
oi kemudrau drau na ca vakalevu.
15 O iko talega, Kapeniuma, *o*
sa lave cake mada ki lomalagi, *o*
na biu sobu tale ki etesa.
16 O koya sa rogoci kemudou sa
rogoci au; o koya sa cati kemudou
sa cati au; o koya sa cati au sa cati
koya sa talai au mai.
17 ¶ A ra sa tale mai ko ira na
lewe vitusagavulu e na marau, ka
kaya, Turaga, e ra sa malumalu-
mu vei keitou na tevoro e na vuku
ni yacamu.
18 A sa kaya ko koya vei ira, Au

sa raici Setani ka sa lutu sobu mai
lomalagi me vaka na liva.
19 Raica, au sa solia vei kemu-
dou na kaukaua mana mo dou bu-
tuki ira loa na gata kei na ciki-
novu batibasaga, mo dou rawa na
kaukaua kecega ni meca: ena
sega sara e dua na ka me vakaca-
cani kemudou.
20 Ia dou kakua ni reki e na
vuku ni ka vakaoqo, ni sa malu-
malumu vei kemudou na tevoro;
ia ko koya oqo mo dou reki kina,
ni sa volai na yacamudou mai lo-
malagi.
21 ¶ E na tiki ni siga dina ko ya
sa reki sara kina ko Jisu e na ya-
lona, ka kaya, Au sa vakavinavi-
naka vei iko, Tamaqu, na Turaga
ni lomalagi kei vuravura, ni ko sa
vunia na ka oqo mai vei ira na vu-
ku kei na yalomatua, o sa vakata-
kila ga vei ira na gone lalai: sa
vakakina, Tamaqu; ni sa vinaka
ematamu me vakakina.
22 Sa solia mai vei au ko Ta-
maqu na ka kecega; ia ka sega e
dua sa kilai *au* na Luvena, a Ta-
maqu duaduaga, se *dua e kila* na
Tamaqu, oi *au* duaduaga na Lu-
vena, kei koya sa vinakata na Lu-
vena me vakatakilai *koya* vua.
23 A sa vuki vei ira na nona ti-
saipeli, ka vosa lo, Sa kalougata
na matadra sa raica na ka dou sa
raica;
24 Niu sa kaya vei kemudou, E
ra lewe vuqa na profita kei na tu-
raga levu e ra sa via raica na ka
oqori dou sa qai raica, a ra sa sega
ga ni raica; me ra rogoca talega
na ka dou sa rogoca, a ra sa sega
ga ni rogoca.
25 ¶ Ka raica, sa dua na vunivu-
nau sa tu cake, ka vakatavolei
koya vakaca, ka taroga, Turaga,
a cava meu kitaka meu rawata
kina na bula tawa mudu?
26 A sa kaya vua ko koya, A
cava sa volai e na vunau? A cava
ko sa wilika?
27 A sa vosa ko koya ka kaya,
O na lomana na Turaga na nomu
Kalou e na yalomu kecega, kei na
nomu vu ni bula kecega, kei na
nomu kaukaua kecega, kei na lo-
mamu kecega; kei na nomu lewe
ni koro me vakataki iko.
28 A sa kaya vua ko koya, O sa
vosa vakadodonu: kitaka oqo, o
na bula kina.
29 Ia ko koya, ni sa via vakado-
donutaki koya, sa tarogi Jisu *tale*,
O cei na noqu lewe ni koro?
30 A sa vosa ko Jisu ka kaya,
Sa dua na tamata sa lako sobu mai
Jeruselema ki Jeriko, a sa sika-
botei ira na tamata daubutako, a
ra sa luvata tani nonai sulu, ka
laucoka, ka lako tani, a ra laiva *ka
nanuma* sa kolai mate.
31 A sa lako walega mai e na
sala ko ya e dua na bete; ia ni sa
kunea, sa *lako voleka kina ka* lako
tani yani.
32 Sa vakatalega kina e dua vei
ira na mataqali i Livai, ni sa yaco
ki na yasana ko ya, sa lako mai
ka raica, a sa qai lako tani yani.
33 A sa dua na kai Sameria, ni
sa lako voli, sa yaco ki na yasana
sa koto kina; ia ni sa raica, sa lo-
mana sara,
34 A sa lako vua, ka vauca na
vanua sa laucoka, ka livia kina na
waiwai kei na waini, ka vakavo-
doka ki na nona manumanu, ka
kauta ki na bure ni vulagi, ka ma-
roroya.
35 E na sabogibogi ni sa lako
tani, sa taura e rua nai lavo, ka
solia vua nai taukei ni bure, ka
kaya vua, Maroroya; ia na ka
tale ko volitaka, niu sa lako tale
mai, au na sauma vei iko.
36 Mo lewa mai, se ko cei vei
iratou na lewe tolu oqo, sa nona
lewe ni koro sa sikabotei ira na
daubutako?
37 A sa kaya, O koya ga sa lo-
mana. A sa qai kaya vua ko Jisu,
Mo lako, mo kitaka vakakina.
38 A sa yaco, ni ra sa lako voli,
sa curu ko koya ki na dua na koro,
a sa kauti koya ki na nona vale e
dua na alewa na yacana ko Marica.

39 A sa dua na tacina na yacana
ko Meri, sa tiko talega e na yava
i Jisu, ka rogoca na nona vosa.
40 Ia ko Marica sa nuiqawaqawa
ni sa daucakava na kena, a sa lako
mai vei koya, ka kaya, Turaga, o
sa wele ga ni sa laivi au na taciqu
me qaravi *iko* duaduaga? kaya
mada vua me keirau veivuke kaya.
41 A sa vosa ko Jisu ka kaya
vua, Marica, Marica, o sa nuiqa-
waqawa ka yavala na lomamu e na
vuku ni ka e vuqa:
42 Ia ka sa dua bauga na ka e
yaga; a sa digitaka na ka vinaka
ko Meri *me nonai tavi*, ena sega
ni kauta tani vua.

A WASE XI.

Sa vakavulici ira na nona tisaipeli ko Jisu me ra daumasu, ni sa via solia na ka vinaka vei ira na Kalou, 1—13. *Sa vakasava tani e dua na tevoro e galu, a sa vunauci ira matua na Farasi e ra sa vosa ca, a sa tukuna vei ira na tamata na ka e ra sa kalougata kina,* 14—28. *Sa vakavulici ira na tamata, ka vunauci ira na Farasi, kei na vunivola, kei na vunivunau,* 29—54.

A SA yaco, ni sa masu ko koya
e na dua na yasana, ni sa qai
mudu, sa kaya vua e dua na nona
tisaipeli, Turaga, vakavulici keitou
me keitou masu, me vaka sa vaka-
vulici ira talega na nona tisaipeli
ko Joni.
2 A sa kaya vei ira ko koya, Ni
dou sa masu, kaya, Tama i keitou
mai lomalagi, me vakarokoroko-
taki na yacamu. Me yaco na
nomu lewa. Me caka na nomu
veitalia e vuravura, me vaka mai
lomalagi.
3 Solia mai kivei keitou na ka-
kana e yaga e na veisiga kecega.
4 Kakua ni cudruvi keitou e na
neitoui valavala ca; ni keitou sa
sega ni cudruvi e dua vei ira sai
valavala ca vei keitou. Kaku
ni laivi keitou ki na dauvere; ka
vakabulai keitou mai na ca.
5 A sa kaya ko koya vei ira, O
cei vei kemudou kevaka sa dua na
wekana, a sa lako vua e na loma-
loma ni bogi, ka kaya vua, Na
wekaqu, solia mai vei au e tolu nai
buli madrai;
6 Ni sa dua na wekaqu sa vaka-
cegu e na *nonai* lakolako, a sa lako
mai vei au, ia ka sa sega e dua na
ka vei au meu virikotora ematana?
7 Ena qai vosa ko koya mai *loqi*,
ka kaya, Kakua ga ni vakararawataki au; sa qai sogo na katuba,
a keitou sa davo kei ira na gone e
nai mocemoce; au sa sega ni tu
cake rawa meu solia vei iko.
8 Au sa kaya vei kemudou, Ke-
vaka e bese ni tu cake ka solia
vua, ni sa wekana, e na vuku ni
sa cikeva tiko ena tu cake ga ka
solia na ka ena rauti koya.
9 Au sa kaya talega vei kemu-
dou, Dou kerekere, ena soli vei
kemudou; vakasaqara, dou na
kunea; tukituki, ena dola vei ke-
mudou.
10 Ni sa rawata ko koya yadua
sa kerekere; a sa kunea ko koya
sa vakasaqara; a sa dola vua sa
tukituki.
11 Kevaka e dua na gone sa kere
madrai vei kemudou e dua sa ta-
mana, ena solia vua na vatu, se
segai? kevaka *e kere* ika, ena so-
lia vua na gata mei sosomi ni ika,
se segai?
12 Kevaka ena kere yaloka, ena
solia vua na cikinovu batibasaga,
se segai?
13 Ia kevaka dou sa vakaoqo, ni
dou sa yaloca, ka kila ga me solia
na ka vinaka kivei ira na nomu-
dou gone: ena vakataniewei na
Tamamudou vakalomalagi ena se-
ga beka ni solia vakalevu na Yalo
Tabu kivei ira sa kerekere vua?
14 ¶ A sa vakasava tani na te-
voro, a sa galu. Ia ni sa lako tani
na tevoro, sa vosa na galu; a ra
sa kidacala *kina* na tamata.
15 A sa kaya eso vei ira, Sa va-
kasava tani na tevoro ko koya e na
vuku i Pelesepupe na nodra tu-
raga na tevoro.

16 O ira tale eso, e ra sa dauva-
katovolea vakaca, ka taroga nai
vakatakilakila mana mai lomalagi.
17 Ia ko koya ni sa kila na nodra
nanuma, sa kaya vei ira, A mata-
nitu kecega sa veisei vakai koya
sa vakarusai; ia na vale *sa veisei*
vakai koya sa bale.
18 Ia kevaka sa veisei vakai koya
ko Setani, ena tu dei rawa vaka-
evei na nona matanitu? ni dou sa
kaya kau sa vakasavi ira na tevoro
e na vuku i Pelesepupe.
19 Ia kevaka kau vakasavi ira na
tevoro e na vuku i Pelesepupe, e
ra vakasavi *ira* e na vuku i cei ko
ira na nomudou gone? o ira ga
oqo e ra na lewai kemudou.
20 Ia kevaka kau vakasavi ira
na tevoro e nai qaqalo ni Kalou, sa
qai dina sara ni sa yaco vei kemu-
dou na matanitu ni Kalou.
21 Ni sa dua na qaqa sa taura ga
na yaragi ni valu a sa namaka tu
na nona vale, sa tu vinaka na nona
yaya:
22 Ia ni sa dua tani na tamata sa
uasivi vei rau e na qaqa sa lako
vakaivalu vua, ka rawai koya, e
sa kauta tani mai vua na yaragi ni
valu sa vakararavi kina, a sa vota
nai toki.
23 O koya sa sega ni totaki au, sa
noqu meca: o koya sa sega ni ku-
munavata vei au, sa duibiubiuta.
24 Ni sa lako tani yani e na ta-
mata na yalo tawa savasava, sa
lako voli e na vanua dravuisiga,
me vakasaqara nai vakavakacegu;
ia ni sa tawa kunea, sa kaya, Au
na lesu tale ki na noqu vale kau a
lako tani mai kina.
25 Ia ni sa yaco *kina*, sa kunea
ni sa tataviraki ka vakaiukuuku-
taki.
26 Sa qai lako ko koya, ka kauta
vata kaya e lewe vitu tale na yalo
e uasivi vei koya e na ca; a ra sa
curuma, ka tiko ga vua: a sa qai
ca vakalevu kina emuri na tamata
ko ya, sa ca vakalailai ga eliu.
27 ¶ A sa yaco, ni sa vosa tiko
vakaoqo, sa dua na alewa *sa tiko*
vata kei ira na lewe vuqa sa taba-
laka cake na domona, ka kaya
vua, Sa kalougata na kete ko sa
sucu mai kina, kei na sucu ko a
sucuma.
28 A sa kaya ko koya, Ia ka sa
kalougata vakalevu, ko ira sa ro-
goca na vosa ni Kalou, ka cakava.
29 ¶ Ia ni ra sa soqonivata na
tamata ka veidrigidrigi, sa vakate-
kivu ko koya me kaya, Ai tabata-
mata ca oqo: e ra sa dautaroga
nai vakatakilakila; ena sega nai
vakatakilakila me soli kina, a ya
ga nai vakatakilakila i Jona na
profita.
30 Ni sai vakatakilakila ko Jona
vei ira na kai Niniva, ena *vakata-
kilakila* vakatalega kina na Luve
ni tamata vei ira nai tabatamata
oqo.
31 Ena tu cake na radi ni ceva
e na *siga ni* lewa me lewa nai ta-
batamata oqo, me ra cudruvi; ni
sa lako mai ko koya mai na yala-
yala sara kei vuravura me rogoca
na vuku i Solomoni; ka raica, sa
dua eke sa uasivi cake vei Solo-
moni.
32 Ena tu cake na kai Niniva e
na *siga ni* lewa me lewai ira nai
tabatamata oqo, me ra cudruvi; ni
ra sa veivutuni e na vuku ni vunau
i Jona; ka raica, sa dua eke sa
uasivi cake vei Jona.
33 Sa sega e dua, sa vakacau-
dreva na cina, me laki viritoka e
na tikina vuni, se na ruku ni va-
karau ni sila, a ya e nai tutu ni
cina, me ra raica na *kena* rarama
ko ira sa curu *ki vale.*
34 Ia na cina ni yagoda na ma-
tada: ia kevaka e vinaka na ma-
tamu, sa rarama sara kina na ya-
gomu taucoko; ia kevaka e ca *na
matamu,* sa butobuto sara kina na
yagomu taucoko.
35 O koya oqo mo vakaraica ki-
na de sa butobuto mai na rarama
sa tu vei iko.
36 Kevaka sa rarama na yagomu
taucoko, ka sega na tikina sa buto-
buto, ena rarama kece sara, me

vaka ni sa cinavi iko na cina sa
caudre vinaka sara.
37 ¶ Ni sa vosa tiko ko koya, sa
masuti koya e dua na Farasi me
rau kana kaya e nai vakasigalevu:
a sa curu *ki vale*, ka tiko sobu me
kana.
38 Ia ni sa raica na Farasi, sa
kidacala ni sa vakasigalevu ka
sega ni vuluvulu mada eliu.
39 Sa qai kaya vua na Turaga,
Ia koi kemudou na Farasi dou sa
vakasavasavataka na bilo kei na
dari etautuba, ia na lomamudou
sa sinai e na daubutako kei nai va-
lavala ca.
40 Dou sa yalowai, e sega beka
ni cakava na tikina eloma ko koya
sa cakava na tikina etaudaku?
41 Ia ka vinaka vei kemudou
me solia na ka ni loloma mai na
ka sa tu vei kemudou, ka raica,
ena savasava vei kemudou na ka
kecega.
42 Ia dou na ca, oi kemudou na
Farasi! ni dou sa vakaisiganataka
na botebotekoro, kei na riu, kei
na co kecega ni were, ia na lewa
dodonu kei na loloma ni Kalou
dou sa vakalaiva ga; ia ka sa do-
donu mo dou kitaka ga oqo, me
kakua talega ni vakalaiva ko ya.
43 Dou na ca, oi kemudou na
Farasi! ni dou sa dauvinakata nai
tikotiko ni vuku e na vale ni lotu,
kei na veikidavaki e na rara ni
veivoli.
44 Dou na ca, oi kemudou na
vunivola kei na Farasi, dauveiva-
kaisini! ni dou sa vaka nai bulu-
bulu sa tawa rairai, sa lako voli
edelana na tamata ka tawa kila.
45 Sa qai vosa vua e dua na vu-
nivunau, ka kaya, Vakavuvuli, ni
ko sa vosa vakaoqo ko sa beitaki
keitou talega.
46 Sa qai kaya ko koya, Dou na
ca talega, oi kemudou na vunivu-
nau! ni dou sa vakocokocoi ira na
tamata e nai colacola e dredre sara
ni colati, ia dou sa sega ni tara nai
colacola ko ya e na dua na nomu-
doui qaqalo.
47 Dou na ca! ni dou sa tara na
nodra vale ni bulubulu na profita,
a ra sa vakamatei ira na nomudou
qase.
48 E dina ya ni dou sa tukuni
kemudou ni dou sa vinakata nai
valavala ni nomudou qase; ni ra
sa vakamatei ira *na profita*, ia dou
sa tara na vale ni nodrai bulubulu.
49 O koya ga oqo sa vosa *kina*
na vuku ni Kalou, *ka kaya*, Au na
tala vei ira na profita eso kei nai
aposila, e ra na vakamatei ira eso
ka vakacacana:
50 Me ra tarogi kina nai tabata-
mata oqo, e na dra ni profita kece-
ga sa vakadavei mai nai vakate-
kivu kei vuravura;
51 Sa vakatekivu vata kei na dra
i Epeli ka yacova na dra i Saka-
raia, o koya ka vakamatei e na ta-
drua ni tutunimadrali kei na vale
ni Kalou; e dina kau sa kaya vei
kemudou, Ena tarogi kina nai ta-
batamata oqo.
52 Dou na ca, oi kemudou na
vunivola! ni dou sa kauta tani nai
dola ni vuku: dou sa sega ni curu
kina koi kemudou, ia dou sa ta-
rovi ira talega e ra sa curu kina.
53 Ia ni sa kaya tiko vei ira na
ka oqo, sa daucikeva vakalevu ni
kere vosa vua ko ira na vunivola
kei na Farasi me levu na ka me
kaya,
54 A ra sa lawakitaka, a ra qara
me ra taura e dua na ka mai na
gusuna, me ra vakaucacataki koya
kina.

A WASE XII.

Sa vakavulici ira na nona tisaipeli ko Jisu me ra kakua ni dauveivakaisini, se madua ni tukuni koya, se daukocokoco, se nuiqawaqawa e na ka vakavuravura, 1—30. Me ra vakasaqara mada eliu na matanitu ni Kalou, me ra vakarau tu talega me ra vakacegui koya na Turaga ni sa qai lako mai, 31—48. Sa tukuna ni na levu na veicati ena tubu e na vukuna, 49—53. Sa vakavulici ira me ra yalomatua ka veilomani, 54—59.

A WASE XII.

ENA gauna ko ya ni ra sa lewe
vuqa sara na tamata sa so-
qonivata mai sa sega ni wili rawa
a ra sa veibutuqaqi ga, sa vakate-
kivu ko koya me vosa mada eliu
vei ira na nona tisaipeli *ka kaya*,
Dou qarauni kemudou mai na le-
veni ni Farasi, a ya na dauveiva-
kaisini.
2 Ni sa sega na ka sa ubi, me
sega ni tukuni; se vuni, me sega
ni kilai.
3 Ia na ka dou a tukuna e na
butobuto, ena rogo votu; kei na
ka dou sa tukuna e na daliga e na
tikina vuni, ena tukuni mai e na
dela ni vale.
4 Ia kau sa kaya vei kemudou
na wekaqu, Dou kakua ni rerevaki
ira e ra sa vakamatea *walega* na
yago, ka sega tale na ka e ra ca-
kava rawa.
5 Ia meu tukuna mada vei kemu-
dou se ko cei mo dou rerevaka;
Rerevaki koya, sa *rawata me* vaka-
matea, a sa rawata talega me biuta
ki eli; io, au sa kaya tale vei ke-
mudou, Dou rerevaki koya.
6 Sa volitaki na sivaro e lima e
nai lavo lalai sara e rua, se segai?
ia ka sega e dua vei iratou sa
guilecavi e na mata ni Kalou.
7 Ia ka sa wiliki kecega na drau
ni ulumudou. O koya oqo mo dou
kakua ni rere kina: ni dou sa
yaga vakalevu ka yaga vakalailai
na sivaro e lewe vuqa.
8 Au sa kaya talega vei kemu-
dou, O koya ena vakatusai au e na
matadra na tamata, ena vakatusai
koya talega na Luve ni tamata e
na matadra na agilose ni Kalou;
9 Ia ko koya ena cakitaka *na
nona kilai au* e na matadra na ta-
mata, ena cakitaki e na matadra
na agilose ni Kalou.
10 Ia ko koya ena vosa cataka na
Luve ni tamata, ena rawarawa ga
me kakua ni cudruvi kina; ia ko
koya ena vosa vakacacataka na
Yalo Tabu, ena dredre sara me ka-
kua ni cudruvi kina.
11 Ia ni ra sa kauti kemudou
mai ki na nodra vale ni lotu, vei
ira talega na turaga ni vanua, kei
na turaga ni lewa, dou kakua ni
dauvakananananu *kiliu* se vakaevei
se cava mo dou kaya, se cava
mo dou tukuna.
12 Ni na vakavulici kemudou na
Yalo Tabu e na tiki ni siga ko ya,
e na ka e dodonu mo dou kaya.
13 ¶ A sa dua vei ira na lewe
vuqa sa vosa mai vei koya, Vaka-
vuvuli, kaya mada vua na tuakaqu
me keirau veivota kaya na neirau
yau.
14 A sa kaya vua ko koya, Ta-
mata, o cei sa lesi au me turaga ni
lewa se meu dauvota *na yau* vei
kemudou?
15 A sa kaya vei ira ko koya,
Dou raici kemudou, ka karoni ke-
mudou mai na daukocokoco; ni sa
sega ni bula *kalougata* na tamata e
na vuku ni sa levu na ka sa tu vua.
16 A sa qai tukuna ko koya e
dua na vosa vakatautauvata vei
ira, ka kaya, Sa dua na tamata
vutuniyau sa vakalewe vinaka sara
na nona veiwere:
17 A sa qai nanuma *vakaoqo* elo-
mana, ka kaya, A cava meu kita-
ka, ni sa sega na lololo e lalaga me
bini kina na noqu lewe ni veiwere?
18 A sa qai kaya, Oqori ga kau
na kitaka; au na basia na noqu
lololo, ka tara tale eso e levu;
au na qai binia kecega kina na
noqu lewe ni veiwere kei na noqu
yau.
19 Au na qai kaya ki na yaloqu,
Yaloqu, sa levu na nomu yau sa
bini tu ena rauta na yabaki e vuqa;
mo vakacegu mada, mo kana, ka
gunu, ka marau tiko.
20 Ia ka sa kaya vua na Kalou,
O sa lialia, e na bogi ga oqo ena
tarogi tale mai vei iko na yalomu:
ena qai neicei na ka *kecega oqo*,
ko sa vakarautaka?
21 Sa vakakina ko koya sa dau-
binia na yau me nona, a sa sega ni
vutuniyau e na ka ni Kalou.
22 ¶ Sa qai kaya vei ira na nona
tisaipeli, O koya oqo kau sa kaya

kina vei kemudou, Dou kakua ni
nuiqawaqawa e na vuku ni nomu-
dou bula, se cava mo dou kania;
se na vuku ni yagomudou, se cava
mo dou vakaisulu kina.
23 A ka levu na bula, a ka lailai
na kakana; a ka levu na yago, a
ka lailai nai sulu.
24 Nanuma na reveni: e ra sa
sega ni kaburaka se kumunavata;
sa sega na nodra vale ni yau se
nodra lololo; a sa vakani ira na
Kalou: ia dou sa yaga vakalevu sa
yaga vakalailai ga na manumanu.
25 Ia ko cei vei kemudou ni sa
nuiqawaqawa sa vakabalavutaka
vakalailai kina na nona bula?
26 Ia kevaka dou sa sega ni ca-
kava rawa na ka oqo e lailai wa-
lega, dou sa nuiqawaqawa e na ka
sa vo e na vuku ni cava?
27 Dou vakananuma na viavia,
se vakatakievei na kenai tubutubu:
e ra sa sega ni daucakacaka, se
tali; ia kau sa kaya vei kemudou,
O Solomoni e na nonai ukuuku ke-
cega sa sega ni vakaiukutaki me
vaka e dua vei ira oqo.
28 Ia kevaka sa vakaisuluma
vakaoqo na Kalou na co wa-
lega, sa tu edaidai e na veiwere,
a sa biu ki na lovo e na sabogi-
bogi; *ena* sega beka *ni kitaka* va-
kalevu cake vei kemudou, oi ke-
mudou sa lailai na nomudou va-
kabauta?
29 Ia dou kakua ni dauvakasa-
qara na ka mo dou kania, se na ka
mo dou gunuva, me kakua ni vei-
tubututubuyaki na lomamudou.
30 Ni ra sa dauvakasaqara na ka
kecega oqo na lewe ni veivanua
kecega; a sa kila ga na Tamamu-
dou ni sa yaga vei kemudou na ka
kecega oqo.
31 ¶ Ia ka vinaka mo dou dauva-
kasaqara mada na matanitu ni Ka-
lou; ena qai kenai kuri vei kemu-
dou na ka kecega oqo.
32 Kakua ni rere, *noqu* qele ni
sipi lailai; ni sa vinakata sara na
Tamamudou me solia vei kemudou
na matanitu.
33 Dou volitaka na ka sa tu vei
kemudou, ka solia *walega* na ka
ni loloma; vakarautaka vei kemu-
dou na taga ni lavo ena sega ni
madra, a yau mai lomalagi ena
sega ni oti rawa, sa sega na dau-
butako sa torova, se na sarasara sa
kania.
34 Ni na tu na yalomudou, e na
vanua sa tu kina na nomudou *yau*.
35 Me vauci tiko ga na tolomu-
dou; me caudre talega na nomu-
dou cina;
36 Ia mo dou vaka na tamata e
ra waraka na nodra turaga, me na
lako tale mai na solevu ni vaka-
wati; ni sa lako mai ka tukituki,
me ra dolavi koya vakasauri
sara.
37 Sa kalougata ko ira na tamata
ko ya, ni na lako mai na turaga ka
kunei ira ni ra sa vakatawa: e
dina kau sa kaya vei kemudou, ena
vauca nona wa ni sulu, ka kaya me
ra tiko sobu ka kana, ena lako mai
ko koya ka qaravi ira.
38 Ia kevaka ena lako mai ko
koya e nai ka rua ni tiki ni bogi e
vakatawai, se na tikina e tolu, ka
kunei *ira* vakakina, e ra sa kalou-
gata na tamata ko ya.
39 Ia na ka oqo dou kila ga, ke-
vaka sa kila nai taukei ni vale na
tiki ni bogi ena lako mai kina na
daubutako, sa na vakatawa ga, ka
sega ni laiva na nona vale me ra-
vubasuki.
40 Ia dou vakararau tu talega
vakakina: ni sa lako mai na Luve
ni tamata e na tiki ni siga dou sa
sega ni nanuma kina.
41 ¶ Sa qai kaya vua ko Pita,
Turaga, o sa tukuna na vosa vaka-
tautauvata oqo vei keitou walega,
se vei ira kecega?
42 A sa kaya na Turaga, O cei
nai talatala yalododonu ka vuku,
ena lesia na nona turaga me lewa
na nona lewe ni vale kecega, me
solia *vei ira* na *kedrai* votavota e
na kena siga?
43 Sa kalougata na tamata ko ya,
o koya ena kunea na nona turaga,

ni sa lako tale mai, ni sa kitaka
vakakina.
44 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, Ena lesi koya me lewa na
nona ka kecega.
45 Ia kevaka ena kaya e na lo-
mana na tamata ko ya, Sa vaka-
beraberataka na nona lako tale
mai na noqu turaga; ka vakate-
kivu me yaviti ira na lewe ni vale
na tagane kei na vada, me daukana
talega ka daugunu, ka daumateni:
46 Ena lako tale mai na turaga
ni talatala ko ya e na siga sa sega
ni namaka kina, kei na tiki ni siga
ena tawa vakaraicakina; ena yaviti
koya vakalevu e na kuita, ka solia
me rai votavota vata kei na tawa
vakabauta.
47 Ia nai talatala, sa kila na loma
ni nona turaga, ka sega ni karoni
koya, se cakava me vaka na lo-
mana, ena yaviti vakalevu.
48 Ia ko koya sa tawa kila, ka
kitaka na ka e dodonu me yaviti
kina, ena yaviti vakalailai ga. Ni
na tarogi vakalevu mai vua, sa soli
vakalevu vua; e ra na taroga va-
kalevu na tamata, mai vua e ra sa
solia vakalevu vua.
49 ¶ Au sa lako mai me biuta na
bukawaqa ki vuravura; ia ka cava
tale meu gadreva, kevaka sa vaka-
caudretaki tu?
50 Ia ka sa dua na noqu papitaiso
meu papitaisotaki kina; a sa levu
na noqu rarawa me yaco mada *oqo*!
51 Dou sa vakasama beka niu sa
lako mai me solia na veivakacegui
ki vuravura? au kaya vei kemu-
dou, E segai, a veisei ga:
52 Ni sa vakatekivu vata kei na
gauna oqo me na lewe lima e na
dua na vale e ratou na veisei, ena
veimecaki na lewe tolu kei rau na
le rua, kei rau na lewe rua vei ira-
tou na lewe tolu.
53 E ra na veimecaki na veita-
mani atagane; kei na veitinani
alewa; kei na veivugona alewa.
54 ¶ A sa kaya talega vei ira na
lewe vuqa, Ni dou sa raica ni sa
tubu maira na o, dou sa kaya sara,
Sa dua na uca sa lako mai; a sa
vakasara kina.
55 Ia ni dou sa raica ni sa liwa
na ceva, dou sa kaya, Ena buno
mai: a sa yaco *vakakina.*
56 Oi kemudou na dauveivakai-
sini, dou sa kila rawa na mata ni
lomalagi kei vuravura; ia ka va-
kaevei ni dou sa sega ni kila na
gauna oqo?
57 Ia ka vakaevei, ni dou sa sega
ni lewa vakai kemudou na ka e do-
donu?
58 ¶ Ni drau sa lako kei na nomu
meca vua na dauveilewai, gumatua
mo drau veivinakati kaya, *ni drau
sa lako vata* e na gau ni sala; do
ko biu vua na turaga ni lewa, ena
soli iko na turaga ni lewa vua nai
talatala ni vanua, ka biuti iko ki
na vale ni veivesu nai talatala.
59 Au sa kaya vei iko, O na sega
sara ni lako tani tale mai kina, o
na sauma kece mada nai lavo.

A WASE XIII.

*Sa vunautaka na veivutuni ko Jisu,
1—5. Sa tukuna na kau sa tawa
vua, 6—10. Sa vakabula e dua
na alewa, 11—17. Sa tukuna na
vua ni musita kei na leveni talega,
18—23. Sa vakarota vei ira na
nona tamata me ra gumatua; a sa
vunauci Erota, kei Jeruselema,
24—35.*

SA tadu e na gauna dina ko ya
eso na tamata e ra sa tukuni ira
na kai Kalili, ni sa veiwakitaka vata
ko Pailato na kedra dra kei na no-
drai madrali.
2 A sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, Dou sa nanuma beka e ra sa
uasivi vei ira kecega na kai Kalili
e nai valavala ca ko ira na kai
Kalili ko ya, ni sa yaco vei ira na
ka vakaoqo?
3 Au kaya vei kemudou, E segai;
ia kevaka dou sa sega ni veivu-
tuni, dou na rusa kece talega va-
kakina.
4 Se ko ira na tinikawalu, sa ba-
leti ira na bure ni yadra mai Sai-
loama, ka vakamatei ira, dou na-

numa beka e ra sa uasivi vei ira
kecega e ra sa tiko mai Jeruselema
e nai valavala ca?
5 Au kaya vei kemudou, E se-
gai; ia kevaka dou sa sega ni vei-
vutuni, dou na rusa kece talega
vakakina.
6 ¶ Sa tukuna talega ko koya na
vosa vakatautauvata oqo: Sa dua
na tamata sa dua na nona lolo sa
tei e na nona were ni vaini; a sa
lako mai me vakasaqara kina na
vuana, ka sega ni kunea.
7 Sa qai kaya ko koya vua nai
vakatau ni nona were, Raica, sa
qai yabaki tolu kau sa lako mai
ka vakasaqara na vuana e na lolo
oqo, ka sega ni kunea: taya sobu;
sa vakacacana walega na vanua e
na vuku ni cava?
8 Sa qai vosa *nai vakatau ni were*
ka kaya vua, Turaga, laiva mada
ga me tei kena yabaki talega oqo,
meu cukiraka vakavolivolita, ka
biuta mai na de ni manumanu *me*
kena qele;
9 Ia kevaka sa vuai vinaka kina,
e vinaka ga: ia kevaka e sega, o
na qai mai taya sobu sara.
10 A sa vakavuvuli ko koya e na
dua na vale ni lotu e na siga tabu.
11 ¶ Ka raica, sa dua na alewa
sa curuma na yalo sa malumalu-
mu kina e na yabaki e tinikawalu,
a sa vakalairoro tiko ga, ka sega
sara ni tu cake rawa.
12 Ia ni sa raici koya ko Jisu, sa
kaciva, ka kaya, *Noqu* alewa, o
sa sereki mai na nomu maluma-
lumu.
13 A sa virikotora vua na ligana;
a sa vakatudonutaki vakasauri ki-
na, a sa vakavinavinaka ki na Ka-
lou.
14 Sa qai vosa vakacudrucudruya
na turaga ni vale ni lotu, ni sa va-
kabula *na alewa* ko Jisu e na siga
tabu, a sa kaya vei ira na tamata,
E ono na siga e dodonu me caka-
caka kina na tamata: dou lako
mai kina e na veisiga ko ya mo
dou vakabulai, ia me kakua ga e
na siga tabu.
15 A sa vosa vua na Turaga, ka
kaya, O iko na dauveivakaisini, oi
kemudou yadua dou sa dui sereka
nona pulomokau kei na nona asa e
na siga tabu mai na nona tikina,
ka kauta me vagunuva, se segai?
16 Ia na alewa oqo, na luve i
Eparaama, a sa vesuki koya ko
Setani, raica, e tinikawalu na kena
yabaki, a sa sega beka ni *dodonu*
me sereki mai na kenai vesu e na
siga tabu, ne?
17 Ia ni sa kaya oti ko koya na
vosa oqo, e ra sa madua kecega na
nona meca, a ra sa reki kece na
lewe vuqa e na vuku ni ka vakai-
dina sa kitaka tiko ko koya.
18 ¶ Sa qai kaya ko koya, Ena
vakatauvatani beka kei na cava na
matanitu ni Kalou? se cava meu
vakatauvatana kina?
19 Sa tautauvata kei na vua ni
musita, sa kauta e dua na tamata,
ka biuta ki na nona veiwere; a sa
tubu cake, ka sa yaco me kau levu;
a ra sa mai ro ki na tabana na ma-
numanu ni lomalagi.
20 A sa kaya tale ko koya, Meu
vakatauvatana kei na cava na ma-
tanitu ni Kalou?
21 Sa tautauvata kei na leveni,
sa kauta e dua na alewa ka vunia
e nai vakarau ni madrai droka e
tolu, me vakalevenitaki mada ke-
cega.
22 A sa lako voli ko koya e na
veikoro lelevu kei na veikoro lalai,
ka vakavuvuli tiko kina, ka lako
vaka ki Jeruselema.
23 Sa qai tarogi koya e dua, ka
kaya, Turaga, e ra sa lewe *lailai*
beka ga ena bula? A sa kaya *vei*
ira ko koya,
24 ¶ Gumatua sara me curu ki na
matanikoro osooso; niu sa kaya
vei kemudou, e ra lewe vuqa ena
vakatovolea me curu *kina*, a ra na
sega ni rawata.
25 Ia ni na qai tu cake dina nai
taukei ni vale, ka sogolatia na ka-
tuba, ia dou sa tu ga etautuba, ka
vakatekivu me tukituki ki na ka-
tuba, ka kaya, Turaga, Turaga,

olavi keitou; ena qai vosa ko
.oya ka kaya vei kemudou, Au
a sega ni kila se koi kemudou
naivei:
26 Ia dou na qai vakatekivu tale
ne kaya, Keitou a kana ka gunu
matamu, o sa dauvakatavuvuli
alega e na salatu ni neitou koro.
27 Ena qai kaya tale ko koya,
Au kaya vei kemudou, Au sa sega
ii kila se koi kemudou maivei;
ako tani vei au, oi kemudou ke-
sega sai valavala ca.
28 Ena qai tubu na tagi kei na
rakasequruquru ni batimudou, ni
lou na raici iratou ko Eparaama,
kei Aisake, kei Jekope, kei ira ke-
sega na profita, e na matanitu ni
Kalou, ia koi kemudou dou sa va-
kasavi ki tautuba.
29 E ra na lako mai cake, mai ra
alega, mai na mata ni tokalau
alega, kei na mata ni ceva, a ra
na tiko sobu e na matanitu ni
Kalou.
30 Ka raica, eso sa muri edaidai,
e ra na qai liu; eso talega e ra sa
iu edaidai, e ra na qai muri.
31 ¶ E na siga dina ko ya sa
ako mai vei koya eso vei ira na
Farasi, ka kaya vua, Mo lako ki
taudaku, mo lako tani yani eke;
ni sa via vakamatei iko ko Erota.
32 A sa kaya vei ira ko koya,
Dou laki tukuna vua na fokise ko
ya, Raica, au sa vakasavi ira na
tevoro, ka vakabulai ira na mate,
edaidai kei na sabogibogi, au na
qai oti ga e nai ka tolu ni bogi.
33 Ia kau na lako voli mada ga
edaidai, kei na sabogibogi, kei na
siga ena muri mai: ni sa dredre
me dua na profita me mate etau-
laku kei Jeruselema.
34 I Jeruselema, i Jeruselema, o
iko sa vakamatei ira na profita, ka
viriki ira e na vatu e ra sa talai vei
iko: e vica vata na siga kau a via
vakasoqoni ira vata na luvemu, me
vaka na toa alewa *sa vakasoqoni*
ira na luvena eruku ni tabana, ia
dou sa sega ni vinakata!
35 Ka raica, sa qai biu tu vei ke-
mudou na nomudou vale ka sa lala
didi: e dina kau sa kaya vei ke-
mudou, Dou na sega ni raici au
tale, ka malua me yaco mada na
siga dou na kaya kina, Sa kalou-
gata ko koya sa lako mai e na
yaca ni Turaga.

A WASE XIV.

Sa vakabula na mate ko Jisu, a sa vakavulici ira na nona tisaipeli kei na tamata, me ra yalomalumalumu, me ra vakani ira na dravudravua; a sa tukuna ni sa vaka na magiti levu na lotu, 1—24. *E vinaka me yalomatua na tisaipeli i Jisu, me ra vakasama ni na levu na ka ca me ra vosota e na vukuna,* 25—33. *Me ra vakatovolea talega me ra yaga,* 34, 35.

ASA yaco, ni sa lako ko koya ki
na nona vale e dua sa turaga
vei ira na Farasi me kana magiti e
na siga tabu, e ra sa vakaraici
koya.
2 Ka raica, sa tu ematana e dua
na tamata sa tauva na buketevatu.
3 A sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira na vunivunau kei na Farasi, ka
kaya, E tara me vakabula na mate
e na siga tabu, se segai?
4 A ra sa vagagalu ga. A sa
taura na tamata, ka vakabula, ka
vakatala yani me lako;
5 A sa vosa vei ira ka kaya, O
cei vei kemudou kevaka e lutu ki
na davuke na nona asa se nona
pulomokau, ena sega ni laveta cake
vakasauri e na siga tabu?
6 A ra sa sega ni vosa rawa tale
vua e na ka oqo.
7 ¶ A sa tukuna e dua na vosa
vakatautauvata vei ira e kainaki
vei ira na kana magiti, ni sa raici
ira ni ra sa digitaka na tikina va-
katuraga; a sa kaya vei ira,
8 Ni ko sa tarogi ki na vakawati,
kakua ni tiko e na tikina cecere
sara; de dua sa tarogi mai ka ua-
sivi cake vei iko;
9 Ena qai lako mai ko koya sa
tarogi kemudrau ka kaya vei iko,
Solia na tikina *oqo* vua na tamata

oqo; o na qai madua ni ko laki
tiko e na tikina era sara.
10 Ia ni ko sa tarogi, lako ka
tiko sobu e na yasana era sara; ni
na qai lako mai ko koya sa tarogi
iko, me na qai kaya vei iko, Na
wekaqu, lako mada kicake: o na
qai vakarokorokotaki e na mata-
dra *kecega* e ra sa tiko vata kei
iko me kana.
11 Ia ko koya yadua sa vakale-
vulevui koya, ena vakamalumalu-
mutaki; ia ko koya yadua sa vaka-
malumalumutaki koya, ena vaka-
levulevui.
12 ¶ Sa qai kaya ko koya vua na
tamata sa tarogi koya, Ni ko sa
cakava na magiti ni vakasigalevu
sei vakayakavi, kakua ni tarogi
ira na wekamu dina, se na tacimu,
se na kai nomu, se na nomu lewe
ni koro e vutuniyau; de ra tarogi
iko tale, o na qai saumi.
13 Ia ni ko sa cakava na magiti,
tarogi ira na dravudravua, kei na
lokiloki, kei na gera, kei na mata-
boko:
14 O na qai kalougata kina; ni
ra sa sega ni saumi iko rawa: ni
ko sa saumi ni ra na tu cake tale
mai na mate na tamata yalodo-
donu.
15 ¶ Ia ni sa rogoca na ka oqo e
dua vei ira sa tiko vata kaya me
kana, sa kaya vua, Sa kalougata
ko koya ena kana madrai e na
matanitu ni Kalou.
16 Sa qai kaya vua ko koya, Sa
dua na tamata sa cakava na magiti
levu, a sa tukuna vei ira na lewe
vuqa:
17 Ia ni sa yaco na gauna *me ia
kina* nai vakayakavi, sa tala na
nonai talatala me kaya vei ira
ka tukuni vei ira, Dou lako mai;
ni sa vakarau tu na ka kecega.
18 Ia ko ira yadua e ra lomavata
me ra dui vakadredreti ira. Sa
kaya ko koya sa liu, Au sa volia e
dua na tiki ni vanua, a sa dodonu
meu lako ka raica; au masuti iko
kina mo laivi au ga meu kakua ni
lako.
19 A sa kaya tale e dua, Au sa
volia e tini na pulomokau, ia ka
sa lako me vakatovolei ira: au
masuti iko kina mo laivi au ga
meu kakua ni lako.
20 A sa kaya tale e dua, Au sa
qai vakawati, au sa sega kina ni la-
ko rawa.
21 Sa qai lako mai nai talatala
ko ya, ka tukuna vua na nona tu-
raga na ka *kecega* oqo. Sa *qai*
cudru nai taukei ni vale a sa kaya
kina vua na nonai talatala, Lako
vakasauri kituba ki na salatu ni
koro kei na sala sa viribaiti, ka
kauti ira mai na dravudravua, kei
na gera, kei na lokiloki, kei na ma-
taboko.
22 A sa mai kaya nai talatala,
Turaga, sa caka ga me vaka na
nomu vosa, ia ka sa lalaga ga na
vale.
23 A sa kaya na turaga vua nai
talatala, Lako kituba ki na salatu,
kei na sala sa viribaiti, ka vaka-
saurarataki ira me ra lako mai,
me oso sara na noqu vale.
24 Niu sa kaya vei kemudou, Sa
sega e dua ka tukuni vei ira ena
tovolea na noqui vakayakavi.
25 ¶ A sa lewe vuqa na tamata e
ra sa lako vata kaya: a sa vuki,
ka kaya vei ira,
26 Kevaka e dua sa lako mai vei
au, ka sega ni cata na tamana, kei
tinana, kei na watina, kei na luve-
na, kei na tacina, kei na ganena,
kei na nona bula talega, sa na sega
ni yaco rawa me noqu tisaipeli.
27 Ia ko koya talega ena tawa
colata na nona kau veilatai, ka
muri au, sa na sega ni yaco rawa
me noqu tisaipeli.
28 Ia ko cei vei kemudou, kevaka
sa laki tara vale, e sega ni tiko so-
bu mada eliu, me wilika na kenai
voli, se tu vua na yau me vakaotia
kina, se segai?
29 De virikotora ga ko koya na
kena yavu, ia ka sega ni rawata
me vakaotia, e ra na qai vakalia-
liai koya ko ira kecega e ra sa raica,
30 Ka kaya, A tamata oqo sa va-

katekivu me tara vale, ia ka sega
ni rawata me vakaotia.
31 Se ko cei na turaga levu, sa
lako me rau veivala kaya e dua
tale na turaga levu, ka sega ni tiko
sobu mada eliu, ka vakananuma,
se rawata me veivala kaya ni sa
tini na udolu *na nona tamata*, ia ka
ruasagavulu na udolu na nona na
neca?
32 Se *na kitaka* beka ga, ni sa
rawa sara *na meca*, me tala *vua*
mai talatala, me vakamasuta me
rau veisorosorovi.
33 Sa vakakina koi kemudou, o
koya yadua vei kemudou sa sega
ni biuta na nona ka kecega, sa sega
ni yaco rawa me noqu tisaipeli.
34 ¶ A ka vinaka na masima: ia
kevaka sa yali na kena tuituina,
ena vakatuituinataki *tale* e na
cava?
35 Sa qai sega ni yaga e na veiwere, se nai binibini de ni manumanu; e ra biuta *walega* ki tautuba.
O koya ka vakaqara daligana me
rogoca, me mani rogoca sara.

A WASE XV.

A vosa vakatautauvata e na sipi sa yali ka kune tale, 1—7. *Kei na tiki ni siliva sa yali ka qai kune tale,* 8—10. *Kei na gone sa biuti tamana ka qai lesu tale mai,* 11—32.

SA qai toro voleka mai vei koya
ko ira kecega na pupilikani
kei na tamatai valavala ca me ra
rogoca.
2 A sa vosa vakacudrucudruya ko
ira na Farasi kei na vunivola, ka
kaya, A tamata oqo sa veikidavaki
kei ira na tamata ca, ka kana vata
kei ira.
3 ¶ A sa tukuna vei ira ko koya
na vosa vakatautauvata oqo, ka
kaya,
4 O cei vei kemudou na tamata,
sa dua na drau na nona sipi, kevaka
sa vakayalia e dua, ena sega ni
biuta laivi tu na ciwasagavulu ka
ciwa e na veico, ka laki vakasaqarai koya sa yali, me kunea mada?
5 Ia ni sa kunea, sa viribale ki
domona, ka reki.
6 Ia ni sa yaco ki nona vale, sa
kacivi ira vata na wekana kei na
nona lewe ni koro, ka kaya vei ira,
Tou mai reki vata, niu sa kunea na
noqu sipi ko koya ka yali.
7 Au sa kaya vei kemudou, Ena
levu talega na reki mai lomalagi e
na vuku ni tamatai valavala ca e le
dua bauga sa qai veivutuni, ia ka
lailai ga e na vukudra na tamata
yalododonu e ciwasagavulu ka ciwa, sa sega ni yaga vei ira na veivutuni.
8 ¶ Se ko cei na alewa sa tini na
nona tiki ni siliva, kevaka sa vakayalia e dua na tikina, ena sega ni
vakacaudreva na cina, ka taviraka
nona vale, ka vakasaqara matua me
kunea mada?
9 Ia ni sa kunea, sa kacivi ira vata na wekana kei ira na nona lewe
ni koro, ka kaya, Tou mai reki vata; niu sa kunea tale na noqu tiki
ni siliva kau a vakayalia.
10 Au sa kaya vei kemudou, Ena
tubu vakatalega kina na reki e na
matadra na agilose ni Kalou e na
vuku ni tamatai valavala ca e le
dua bauga sa qai veivutuni.
11 ¶ Sa kaya tale ko koya, E dua
na tamata sa lewe rua na luvenatagane:
12 A sa kaya vei tamana ko koya
sa gone vei rau, Tamaqu, solia mai
vei au nai votavota ni yau sa vota
me noqu. A sa vota vei rau na
nona yau.
13 A sa tawa vuqa na bogi sa
muri sa soqonavata na *nona* yau
kecega ko koya na gone oqo, ka
lako tani ki na vanua vakayawa,
ka sa biuta walega kina na nona
yau e nai valavala cidroi.
14 Ia ni sa volitaka kece sara, sa
qai tubu na dausiga levu e na vanua ko ya; a sa sega sara na ka
sa vo vua.
15 A sa laki tiko kaya e dua na
lewe ni vanua ko ya; a sa talai koya ki na nona veiwere me vakani
ira na vuaka.

16 A sa garova na qana e ra dau-
kania na vuaka me mamau kina
na ketena; a sa sega e dua sa solia
vua *e dua na ka.*
17 Ia ni sa kila yalona tale, sa
kaya, E vica na tamata voli walega
e na vale i tamaqu e ra mamau e
na madrai ka mai vo tu yani, ia
koi au kau sa mate sara e na via-
kana!
18 Au na tu cake ka lako vei ta-
maqu, au na kaya vua, Tamaqu,
au ai valavala ca ki lomalagi, e na
matamu talega,
19 Au sa sega kina ni yaga meu
vakatokai me luvemu: cakavi au
meu vakataki koya e dua na nomu
tamata voli walega.
20 A sa tu cake, ka lako vei ta-
mana. Ia ni sa yawa sara, sa raici
koya ko tamana, a sa lomana sara,
ka cici, ka bale ki domona, ka re-
guca.
21 A sa kaya na gone vei koya,
Tamaqu, au ai valavala ca ki loma-
lagi, e na matamu talega, au sa sega
kina ni yaga meu vakatokai me lu-
vemu.
22 A sa kaya na tamana vei ira
na nona tamata, Dou kauta mai nai
sulu vinaka sara, ka vakasulumi
koya *kina*; daramaka talega na
mama e na ligana, kei nai vava e
na yavana;
23 Ia dou kauta mai kike na
gone ni pulomokau sa uro, ka va-
kamatea; me datou kana ka marau:
24 Ni ka mate sara na luvequ
oqo, a sa qai bula tale; sa yali, a
sa qai kune tale. A ra sa vakate-
kivu me ra marau.
25 A sa tiko e na veiwere ko ko-
ya na luvena, ka qase vei rau; ia ni
sa tale mai ka toro kabi ki vale, sa
rogoca na bitunivakatagi kei na
meke.
26 A sa kaciva e dua vei ira na
tamata, ka taroga se cava beka *nai
balebale* ni ka oqo.
27 A sa kaya vua *na tamata,* Sa
lako tale mai na tacimu; a sa va-
kamatea ko tamamu na luve ni pu-
lomokau sa uro me kena, ni rau
sa veikidavaki tale kaya ni sa bul
vinaka.
28 A sa cudru *na tuakana,* k
bese ni curu ki vale; a sa lako ma
kina ki tautuba ko tamana, ka va
kamasuta.
29 Sa qai vosa ko koya ka kaya
vei tamana, Raica, e vuqa na ya-
baki oqo kau sa qaravi iko *kina,*
au sa sega sara ni talaidredre *ki na*
nomu vosa e na dua na siga: ia *ko*
sa sega sara ni solia vei au e dua
na luve ni kokoti, me keitou ma-
rau vata kina kei ira na wekaqu:
30 Ia ni sa lako tale mai na luve-
mu oqo, o koya sa kania kecega na
nomu yau kei ira na alewa dauya-
tagane, o sa vakamatea sara me
kena na luve ni pulomokau sa uro.
31 A sa kaya vua ko *tamana,* Lu-
vequ, edaru sa tiko vata vakadua-
ga, ia na ka kecega sa tu vei au sa
nomu.
32 A sa dodonu ga me da reki,
ka marau: ni ka mate na tacimu
oqo, a sa qai bula tale; sa yali, a
sa qai kune tale.

A WASE XVI.

*A vosa vakatautauvata ni talatala ta-
wa dodonu,* 1—12. *Sa vunauci ira
na Farasi ko Jisu,* 13—18. *Sa tu-
kuna na tamata vutuniyau kei Le-
sarusa,* 19—31.

A SA kaya ko koya vei ira na
nona tisaipeli, E dua na ta-
mata vutuniyau, sa dua na nona
talatala; a sa beitaki vua ni sa biuta
walega na nona yau.
2 A sa kaciva ko koya, ka kaya
vua, E vakaevei niu sa rogoca *vei*
iko na ka oqo? tukuna mai na no-
mu cakacaka vakaitalatala; ni sa
dredre moi talatala tiko.
3 Sa qai veinanuyaka elomana nai
talatala *ka kaya,* A cava meu kita-
ka? ni sa kauta tani vei au na noqu
turaga na noqu cakacaka vakaitala-
tala; au sa sega ni daucuki rawa; ia
kau sa madua ni kerekere walega.
4 Au sa qai kila na ka meu kita-
ka, me ra kauti au kina ki na no-

ira veivale, niu sa sivo mai na ca-
kacaka vakaitalatala.
5 Sa qai kacivi ira kecega na ta-
mata e ra sa tawa volitaka vua na
nona turaga na yau eso, a sa tarogi
koya sa liu mai, E vica mada na
ka ko sa tawa volitaka vua na no-
qu turaga?
6 A sa kaya ko koya, E dua na
drau nai vakarau waiwai. A sa
kaya vua, Taura sara na nomui
vola, ka tiko sobu sara, ka vola me
limasagavulu.
7 Sa qai taroga tale e dua, E vica
na ka ko sa tawa volitaka? A sa
kaya, E dua na drau nai vakarau
sila. A sa kaya vua, Taura na no-
mui vola, ka vola me walusagavulu.
8 A sa dokai koya nai talatala
tawa dodonu na nona turaga, ni
sai valavala vakavuku; ni ra sa
vuku vakalevu na gone ni vuravura
e na ka vakai ira, a ra sa vuku va-
kalailai ga na gone ni rarama.
9 Ia kau sa kaya vei kemudou,
Cakava eso na wekamudou e na
yau e tawa dina, ni dou na mate,
me ra na kauti kemudou kina ki
na vale e tawa oti rawa.
10 O koya sa dina e na ka lailai,
ena dina talega e na ka levu; ia ko
koya sa tawa dodonu e na ka lailai,
ena tawa dodonu e na ka levu.
11 Ia kevaka dou a tawa dina e
na yau sa tawa dodonu, o cei ena
solia vei kemudou na yau dina mo
dou veitaliataka?
12 Ia kevaka dou sa tawa dina e
na yau sa nona na tamata tani, o
cei ena solia vei kemudou na no-
mudou?
13 ¶ Sa sega e dua na tamata me
qarava rawa na turaga e lewe rua;
ena cata e dua, ka lomana e dua:
se na kabita vua e dua, ka lomava-
katani vua e dua. Dou sa sega ni
qarava rawa na Kalou kei na yau.
14 Ia ko ira talega na Farasi, e
ra sa daukocokoco, ni ra sa rogoca
na ka kecega oqo, e ra sa vakalia-
liai koya.
15 A sa kaya vei ira ko koya, Oi
kemudou sai ira sa vakadodonutaki
kemudou e na matadra na tamata;
ia ka sa kila na lomamudou na Ka-
lou: ni sa ca sara e na mata ni Ka-
lou na ka e vinaka sara e na mata-
dra na tamata.
16 *Sa tiko ga* eliu na vunau kei
nai vakavuvuli ni profita a sa ya-
cova na gauna i Joni: mai na gau-
na dina ko ya sa vunautaki na ma-
tanitu ni Kalou, a sa curu vakau-
kaua kina na tamata kecega.
17 Ia ka sa rawarawa me takali
laivi ko lomalagi kei vuravura, ka
dredre me lutu wale e dua na tiki
ni vunau.
18 O koya yadua sa biuta na wa-
tina, ka laki vakawati kei na dua
tani, sa dauyalewa; ia ko koya
yadua sa laki veiwatini kaya sa
biuti koya na watina, sa dauyalewa.
19 ¶ Sa dua na tamata vutuni-
yau, sa vakaisulu e nai sulu damu-
damu kei na malo matailalai, a sa
daumarau vakalevu e na veisiga
kecega:
20 A sa dua na tamata dravudra-
vua ko Lasarusa na yacana, sa vaka-
davori e na mata ni nona vale, sa
robo na yagona e na vidikoso,
21 A sa garova me vakani e na
meme ni kakana sa lutu mai nai
kanakana ni tamata vutuniyau; a
ra sa lako talega mai na koli me
dramica na nona vidikoso.
22 A sa yaco, ni sa mate sara na
tamata dravudravua, a ra sa colati
koya ko ira na agilose ki na loma-
sere i Eparaama; sa mate talega
na tamata vutuniyau, a sa bulu;
23 A sa ta cake na matana mai
etese, ni sa vakararawataki kina, a
sa raici Eparaama vakayawa, kei
Lasarusa e lomaserena.
24 A sa kaci ka kaya, Tamaqu
Eparaama, lomani au mai, ka ta-
lai Lasarusa, me tonisua na vuso
ni qaqalo ni ligana e na wai, me
mai vakabatabatataka na yamequ;
niu sa vakararawataki e na yame-
yame ni bukawaqa oqo.
25 A sa kaya ko Eparaama, Na
luvequ, nanuma ni ko sa rawata
kecega na nomu ka vinaka ni ko a

bula lako, a sa yaco vei Lasarusa
na nona ka ca; ia edaidai sa qai
vakacegui ko koya, ia ko iko ko sa
vakararawataki.
26 Oqori talega, sa viritu e na
keda maliwa e dua na buca titobu
sara: sa sega ni *lako tani* rawa ki-
na eke vei kemudou ko ira sa via
lako, se ra lako rawa mai kivei
keitou, ko ira *sa via lako* mai vei
kemudou.
27 Sa qai kaya ko koya, Au ma-
suti iko kina, tamaqu, mo talai
koya ki na vale i tamaqu:
28 Ni ratou sa lewe lima na taci-
qu; me laki vakasalataki iratou,
de ratou lako talega mai ki na ti-
kina rarawa oqo.
29 Sa kaya vua ko Eparaama, Sa
tu ga vei iratou ko Mosese kei ira
na profita; me ra rogoci ira.
30 A sa kaya ko koya, E segai,
tamaqu Eparaama; ia kevaka e
dua vei ira na mate sa lako vei ira-
tou, e ratou na qai veivutuni.
31 Sa kaya vua ko Eparaama,
Kevaka e ra sa sega ni rogoci Mo-
sese kei ira na profita, e ra na sega
ni vakamasuti, kevaka sa tu cake
e dua mai na mate.

A WASE XVII.

Sa vakavulici ira ko Jisu me ra kakua ni vakacala e dua, me ra kakua talega ni cudruvi ira sa vakacacani ira, ka qai veivutuni, 1—4. Sa tukuna ni sa kaukaua na vakabauta, a sa kilikili kei keda na yalomalumalumu, 5—10. Sa vakabulai ira e ra lewe tini e ra sa vukavuka, a sa tukuna nai valavala ni lotu kei na nona lako tale mai, 11—37.

SA qai kaya ko koya vei ira na
nona tisaipeli, E dredre sara
me sega ni yaco na veivakacalai:
ia ka ca sara vua, sa yaco e na vu-
kuna *na ka oqo*!
2 Sa vinaka vua kevaka ka save-
naki e domona na vatu i qaqi levu:
me biu ki na wasa liwa, ka ca ni sa
vakacalai koya e dua vei ira na
lalai oqo.
3 ¶ Dou raici kemudou vinaka:
Kevaka sai valavala ca vei iko na
wekamu, vunauca; kevaka sa vei-
vutuni, kakua ni cudruva.
4 Kevaka sai valavala ca vakavitu
vei iko e na siga ga e dua, ka sau-
maki vakavitu vei iko e na siga
ga e dua, ka kaya, Au sa veivu-
tuni; kakua ni cudruva.
5 A ra sa kaya vua na Turaga
ko ira nai Aposila, Vakalevutaka
na neitou vakabauta.
6 A sa kaya na Turaga, Kevaka
sa tu vei kemudou na vakabauta e
vaka ga na vua ni musita, dou na
kaya ki na kau oqo na yacana na
sikamaini, Me cavu laivi na waka-
mu, mo laki tei e na wasa liwa;
ena talairawarawa vei kemudou.
7 Ia ko cei vei kemudou, ni sa
dua na nona tamata sa cuki se va-
kania na manumanu, a sa bera me
kaya vua, ni sa lako tale mai na
veiwere, Mo laki tiko sobu mo
kana?
8 Ena sega beka ni kaya vakane,
Mo cokonaka na ka meu vakaya-
kavi mada, vauca na nomu wa ni
sulu, mo qaravi au, meu kana ma-
da ka gunu; o na qai kana ka gunu?
9 Ena vakamolimoli vua na ta-
mata oqo ni sa kitaka na ka oqo sa
kaya vua, se segai? Au nanuma, e
segai.
10 Me vakakina koi kemudou, ni
dou sa kitaka kecega na ka oqo sa
kaya mo dou kitaka, dou kaya ga,
Oi keda eda sa tawa yaga: eda sa
kitaka ga na ka e kilikili kei keda
me da kitaka.
11 ¶ A sa yaco, ni sa lako ko ko-
ya kivaka ki Jeruselema, sa lako
voli eloma i Sameria kei Kalili.
12 Ia ni sa voleka ni curu ki na
dua na koro lailai, sa veitata kaya
e lewe tini na tamata vukavuka, a
ra sa tu vakayawa;
13 A ra sa tabalaka cake na do-
modra, ka kaya, Jisu, na Turaga,
lomani keitou mai.
14 Ia ni sa raici *ira* ko koya, sa
kaya vei ira, Dou lako ka vakarai-
taki kemudou vei ira na bete. A
sa yaco ni ra sa lako, e ra sa va-
kasavasavataki.

15 A sa dua vei ira, ni sa raica sa
akabulai mai, sa lesu tale, a sa
rakamolimoli ki na Kalou e na
lomo levu.
16 A sa bale vakatoboicu ki na
ava i *Jisu*, ka vakamolimoli vua:
a na kai Sameria ko ya.
17 A sa vosa ko Jisu ka kaya, E
a sa lewe tini sa vakasavasavataki
e segai? ia *ka tiko* evei na lewe
iwa?
18 Sa tawa kune e dua me lesu
ale mai me vakavinavinaka vua
a Kalou, o koya duaduaga na
rulagi oqo.
19 A sa kaya vua, Tu cake, lako
a: sa vakabulai iko na nomu va-
abauta.
20 ¶ Ia ni sa tarogi koya ko ira
a Farasi, se na yaco ninaica na
natanitu ni Kalou, sa vosa vei ira
a kaya, A matanitu ni Kalou sa
ega ni yaco mai me vaka na ka e
eivakidacalataki:
21 E ra na sega ni kaya, Raica
ke! se, Raica kikea! ni sa tu ga e
a lomamudou na matanitu ni
Kalou.
22 A sa kaya vei ira na tisaipeli,
Ena yaco na siga, dou na gadreva
ne raica kina e dua na nona siga
a Luve ni tamata, ia dou na tawa
aica.
23 E ra na qai kaya vei kemu-
lou, Raica eke; se, Raica kikea;
lou kakua ni lako kina, se muria.
24 Ni na vaka na livaliva, ni sa
iva mai na tiki i lomalagi e dua,
ka cila yani ki na tiki i lomalagi
kadua, ena vakatalega kina na
Luve ni tamata e na nona siga.
25 Ena vosota mada eliu na ka
a e vuqa, ena cati koya talega nai
abatamata oqo.
26 Ena tautauvata kei na gauna
i Noa, ena vakatalega kina na
gauna ni Luve ni tamata.
27 E ra sa kana, ka gunu, ka
vakawati, ka veimusumusukitaki
me ra vakawati, a sa yacova dina
na siga sa curuma kina na waqa
ko Noa, a sa qai lako mai na walu-
vu, ka vakarusai ira kecega.
28 Sa vakatalega kina kei na
gauna i Loti; e ra sa kana, ka
gunu, ka volia, ka volitaka, ka ra
sa teitei, ka tara vale;
29 E na siga dina sa lako tani
kina ko Loti e Sotoma, sa qai tau
mai lomalagi na bukawaqa kei na
sulufure, ka vakarusai ira kecega.
30 Ena vakatalega kina e na siga
ena vakarairai kina na Luve ni ta-
mata.
31 E na siga ko ya, o koya sa
tiko e na dela ni vale, ka *tiko* elo-
ma ni vale na nona yau, me kakua
ni lako sobu mai me kauta tani; o
koya talega sa tiko e na veiwere,
me kakua ni lesu tale mai.
32 Dou nanuma na wati i Loti.
33 O koya yadua ena gadreva
me maroroya na nona bula, ena
vakayalia; ia ko koya yadua ena
vakayalia *na nona bula*, ena maro-
roya.
34 Au sa kaya vei kemudou, E na
bogi dina ko ya e rau na lewe rua
na tamata e na dua nai mocemoce;
ena kauti tani e dua, ena vaka-
laivi e dua.
35 Ena lewe rua na alewa e rau
na veivuke me qaqi sila; ena kauti
tani e dua, ka vakalaivi e dua.
36 E rau na lewe rua na tagane
e rau na tiko e na veiwere; ena
kauti tani e dua, ka vakalaivi e dua.
37 A ra sa vosa ka kaya vua,
Evei, Turaga? A sa kaya ko koya
vei ira, E na yasana kece *e tiko*
kina na yago, ena soqonivata ta-
lega kina na ikeli.

A WASE XVIII.

Sa vakavulici ira ko Jisu me ra dau-masu ni na rogoci ira na Kalou, 1—8. *Sa tukuni rau na Farasi kei na pupilikani,* 9—14. *Sa kaya me ra yalomalumalumu, me vaka na gone lailai,* 15—17. *Sa tukuna me biuta na ka walega na tamata sa kacivi me nonai talatala,* 18—30. *Sa tukuna na nona mate, ka vakabula na mataboko,* 31—43.

SA vakatakila ko *Jisu* e na vosa
vakatautauvata, ni sa dodonu

me daumasu tiko na tamata, me
ra kakua ni ceguoca;
2 A sa kaya, Sa dua na koro levu
sa tiko kina e dua na dauveilewai,
sa sega ni rerevaka na Kalou, se
vakarokoroko vei ira na tamata:
3 A sa dua na alewa dawai e na
koro ko ya; sa lako mai vei koya,
ka kaya. Mo tara qaui sau vua na
noqu meca.
4 A sa dede vakalailai ka bese *ni
cakava*; a sa qai kaya emuri elo-
mana, Au sa sega ni rerevaka na
Kalou, se vakarokoroko vei ira na
tamata;
5 Ia ni sa vakasosataki au na
alewa dawai oqo, au na tara kenai
sau mada, de vakaceguocataki au
ni sa tawa mudu ni lako mai.
6 A sa kaya na Turaga, Dou ro-
goca na ka sa kaya na dauveile-
wai tawa dodonu.
7 Ena vakaevei na Kalou ena
sega ni tara kedrai sau na nona di-
gitaki, e ra dautagi tiko ga vua e
na siga kei na bogi, ia ena dede
mada beka ka qai cakava vei ira?
8 Au sa kaya vei kemudou, ena
tara kedrai sau kusarawa. Ia ni
na lako mai na Luve ni tamata,
ena kunea beka na vakabauta e na
vanua oqo, se segai?
9 A sa cavuta na vosa vakatau-
tauvata oqo me tukuni ira e ra sa
vakararavi ga vei ira me ra yalo-
dodonu vakai ira, a ra sa beci ira
na tamata tani:
10 E lewe rua na tamata, e rau
lako cake ki na vale ni soro me
masu; e dua na Farasi, e dua na
pupilikani.
11 A sa tu na Farasi ka masu
vakai koya, ka kaya; Kalou, au
vakamolimoli vei iko, niu sa sega
ni vakataki ira na tamata eso, e ra
sa daukove, ka daubutako lo, ka
dauyalewa, se vakataki koya na
pupilikani oqo.
12 Au sa lolo vakarua e na vei-
wiki, au sa vakaisiganataka na ka
kecega sa tu vei au.
13 A sa tu vakayawa na pupili-
kani, a sa sega ni via ta cake e na
matana ki lomalagi, a sa yavita n
lomaserena, ka kaya, Lomani a
mai, *noqu* Kalou, oi au na tamata
valavala ca.
14 Au sa kaya vei kemudou, sa
lako sobu ki na nona vale na *ta*-
mata oqo a sa vakadodonutaki, ia
ko koya e dua sa segai: ni na va-
kamalumalumutaki ko koya *yadua*
sa vakalevulevui koya; *ia ko*
koya *yadua* sa vakamalumalu*mu*-
taki koya ena vakalevulevui.
15 A ra sa kauta talega mai vua
na nodra gone lalai, me tarai ira
ko koya; ia ni ra sa raica ko ira
na nona tisaipeli, e ra sa vunauci
ira.
16 A sa kacivi ira mai ko Jisu,
ka kaya, Vakalaivi ira ga na gone
lalai me ra lako mai vei au, kakua
ni vakatatabui ira: ni sa vaka-
taki ira na lewe ni matanitu ni
Kalou.
17 E dina kau sa kaya vei ke-
mudou, O koya ena sega ni vaka-
bauta na matanitu ni Kalou me
vaka na gone lailai, ena sega sa
ni curu kina.
18 A sa tarogi koya e dua na tu-
raga, ka kaya, Vakavuvuli vinaka
a cava meu kitaka meu rawata
kina na bula tawa mudu?
19 A sa kaya vua ko Jisu, O sa
vakatokai au meu vinaka e sa
vuku ni cava? sa dua bau e vina-
ka, na Kalou.
20 O sa kila na vunau; Kakua
ni dauyalewa, Kakua ni laba, Ka-
kua ni butako, Kakua ni veibei-
taka vakailasu, Vakarokoroko vei
tamamu kei tinamu.
21 Sa qai kaya ko koya, Ia na ka
kecega oqo kau a vakabauta ga ni
kau a sa gone ka yacova na siga
oqo.
22 Ia ni sa rogoca na ka oqo ko
Jisu, sa kaya vua, E dua na ka sa
yali vei iko: volitaka na ka kece-
ga sa tu vei iko, ka solia vei ira sa
dravudravua, o na vakayau tale
mai lomalagi: io mo lako mai, ka
muri au.
23 Ia ni sa rogoca oqo, sa rarawa

sara na lomana: ni sa vutuniyau
sara.
24 Ia ni sa raica ko Jisu ni sa ra-
rawa sara na lomana, sa kaya, E
dredre sara vei ira sa vutuniyau
me curu ki na matanitu ni Kalou!
25 Ni sa rawarawa me curu ki
na mata ni cula na kamili, ia ka
dredre vua na tamata vutuniyau
me curu ki na matanitu ni Kalou.
26 Ia ko ira e ra sa rogoca e ra
sa kaya, O cei beka ena vakabulai
rawa?
27 A sa kaya ko koya, A ka sa
dredre sara vei ira na tamata sa
rawarawa vua na Kalou.
28 Sa qai kaya ko Pita, Raica,
keitou sa biuta na ka kece, me
muri iko.
29 A sa kaya ko koya vei ira, E
dina kau sa kaya vei kemudou, Sa
sega e dua sa biuta na *nona* vale,
se *nona* qase, se na tacina, se na
watina, se na luvena, e na vuku ni
matanitu ni Kalou,
30 Sa sega e dua e na tawa va-
kaisau vakalevu sara e vuravura
oqo, ka bula tawa mudu talega e
na vuravura ena muri mai.
31 ¶ Sa qai kauta vua na tinika-
rua, ka kaya vei ira, Raica, eda sa
lako cake ki Jeruselema, ia na ka
kecega e ra sa vola na prófita e na
Luve ni tamata ena vakayacori
mai.
32 Ni na soli yani ko koya vei ira
na iceni, ena vakalialiai talega, ka
vakaisini, ka kasiviti:
33 E ra na qai yavita e na kuita,
ka vakamatea; ena qai tu cake
tale mai e nai ka tolu ni siga.
34 A ra sa sega ni kila e dua na
ka oqo; a ka oqo sa vuni vei ira,
a ra tawa kila na ka sa vosataki.
35 ¶ A sa yaco ni sa torovi Jeri-
ko, sa dua na tamata mataboko sa
tiko e na bati ni sala me kere-
kere:
36 Ia ni sa rogoca ni sa lewe
vuqa e ra sa lako yani, sa taroga
se cava na kenai balebale.
37 A ra sa tukuna vua, ni sa lako
eke ko Jisu na kai Nasara.
38 A sa kaci, ka kaya, Jisu, na
Luve i Tevita, lomani au mai.
39 A ra sa vunauca ko ira sa
lako eliu, me tiko lo: a sa kaci
vakalevu kina, Luve i Tevita, lo-
mani au mai.
40 Sa qai tu vakadua ko Jisu, ka
kaya me kau mai vei koya; ia ni
sa yaco voleka, sa taroga,
41 Ka kaya, A cava ko vinakata
meu cakava vei iko? A sa kaya,
Turaga, meu rai rawa.
42 A sa kaya vua ko Jisu, Mo
rai rawa ga: sa vakabulai iko na
nomu vakabauta.
43 A sa rai rawa vakasauri mai,
a sa muri koya, ka vakavinavina-
ka tiko ki na Kalou; ia ko ira ke-
cega na lewe vuqa, ni ra sa raica,
e ra sa vakavinavinaka ki na
Kalou.

A WASE XIX.

Sa vakabauti Jisu ko Sakiusa, a ra sa vosa ca eso, a sa tukuna kina ko Jisu na turaga sa cati koya na nona tamata, 1—27. *Sa vodoka na asa ko Jisu ka lako ki Jeruselema, a ra sa vakavinavinaka vua na nona tamata, a ra vosa vakatani eso,* 28—40. *Sa tukuni Jeruselema ko Jisu ni na ca, ka vakasavi ira e ra sa veivoli e na vale ni soro, ka vakavuvuli tiko e na veisiga* 41—48.

ASA curumi Jeriko ko *Jisu* ka
lako tani kina.
2 Ka raica, sa dua na tamata na
yacana ko Sakiusa, sa turaga vei
ira na pupilikani, a sa vutuniyau.
3 A sa vakatovolea me raici Jisu,
se tamata vakaevei ko koya; a sa
dredreta e na vukudra na lewe
vuqa, ni sa tamata lekaleka.
4 A sa cici kiliu, ka kabata e dua
na kau na yacana na sikamora me
raici koya: ni sa mai lako voleka
kina.
5 Ia ni sa yaco ki na yasana ko
ya ko Jisu, sa ta cake, ka raica, ka
kaya vua, Sakiusa, kusarawa, mo
kevu sobu mai; niu na tiko ga e
na nomu vale edaidai.

6 A sa tei kusarawa, ka kevu
sobu mai, a sa marau ko *Sakiusa*
ka vakacegui koya.
7 Ni ra sa raica, e ra sa vosa va-
kacudrucudruya ko ira kecega, ka
kaya, Sa lako me tiko kei na ta-
matai valavala ca.
8 A sa tu cake ko Sakiusa, a sa
kaya vua na Turaga; Raica, Tu-
raga, au sa waseruataka na noqu
yau meu solia e dua na kenai wase
vei ira na dravudravua; ia kevaka
kau sa kauta na nona ka na tama-
ta e dua, niu sa beitaka vakailasu,
ena va na kenai sau kau na
solia.
9 A sa kaya vua ko Jisu, Sa yaco
na bula ki na vale oqo e na siga
edaidai, ni sa lüve i Eparaama ta-
lega ko koya oqo.
10 Ni sa lako mai na Luve ni ta-
mata me vakasaqara ka vakabula
na ka sa yali.
11 Ia ni ra sa rogoca na ka oqo,
sa qai tukuna ko koya e dua na
vosa vakatautauvata, ni sa voleka
ki Jeruselema, a ra sa nanuma ena
rairai vakasauri mai na matanitu
ni Kalou.
12 O koya oqo sa kaya kina *vei
ira* ko koya, Sa dua na turaga sa
lako ki na vanua vakayawa, me
soli vua na matanitu, me qai lesu
tale mai.
13 A sa kacivi ira na nona tama-
ta e lewe tini, ka solia vei ira nai
lavo e tini, ka kaya vei ira, Dou
dauveivoli *kina* ka malua mada
meu na qai lesu tale mai.
14 Ia ko ira na nona lewe ni koro
e ra sa cati koya, a ra sa tala e dua
nai talatala me muria, me kaya,
Keitou sa sega ni vinakati koya
oqo me lewai keitou.
15 A sa yaco, ni sa lesu tale ma i,
ni sa soli vua na matanitu, sa kaya
me kacivi ira na tamata ko ya me
ra lako mai vei koya, o ira ka so-
lia vei ira ko koya nai lavo, me
kila se ra yavica tale e ra sa rawa-
ta ni ra sa veivoli.
16 Sa qai lako mai ko koya sa
liu, ka kaya, Turaga, sa tini tale
nai lavo sa rawata na nomui lavo e
dua.
17 A sa kaya vua ko koya, E vi-
naka, o iko na tamata vinaka: ni
ko sa lewa dodonu e na ka lailai
sara, mo lewa na koro e tini.
18 A sa lako mai nai ka rua, ka
kaya, Turaga, sa rawata nai lavo
e lima na nomui lavo e dua.
19 A sa kaya talega *vua, Mo*
lewa na koro e lima.
20 A sa lako mai e dua tale, ka
kaya, Turaga, raica, *sa tu eke* na
nomui lavo, au sa maroroya e nai
tavoi.
21 Niu sa rerevaki iko, ni ko sa
tamatai lawaki dredre: o sa kauta
cake na ka ko sa sega ni biuta
sobu, ka musuka na ka ko sa sega
ni kaburaka.
22 A sa kaya vua ko koya, Au na
lewai iko e na ka sa qai lako mai
na gusumu, o iko na tamata ca. O
sa kila niu sa tamatai lawaki dre-
dre, sa kauti cake na ka kau sa
sega ni biuta sobu, ka musuki na
ka kau sa sega ni kaburaka,
ne?
23 Ia ka vakaevei ni ko sa sega
ni solia kina na noqui lavo ki na
vale e dauvakaisautaki kina nai
lavo, niu sa lako mai meu taroga
na noqu kei na kenai sau?
24 A sa kaya ko koya vei ira e
ra sa tu voleka, Kauta tani vua nai
lavo, ka solia vua sa tini na nonai
lavo.
25 (A ra sa kaya vua, Turaga, sa
tini nai lavo sa tu vua.)
26 Niu sa kaya vei kemudou, O
koya yadua *sa yaga vua na ka* sa
tu vua, ena soli *vakalevu* vua; *ia*
ena kauti tani mai vua sa *tawa
yaga* vua na ka sa tu vua.
27 Ia ko ira na noqu meca oqo,
e ra sa tawa vinakata meu lewai
ira, kauti ira mai kike, ka vaka-
matei ira emataqu.
28 ¶ Ia ni sa vosa oti vakaoqo
ko *Jisu*, sa lako vakakiliu, ki
lako cake vaka ki Jeruselema.
29 A sa yaco, ni sa toro voleka
ki Pecefeji kei Peceni, ki na ulu-

nivanua na yacana ko Oliva, sa
tala e lewe rua na nona tisaipeli,
30 Ka kaya, Drau lako ki na
koro sa donui kemudrau; drau na
kunea kina ni drau sa curu e dua
na luve ni asa sa noka tu, sa sega
ni vodoka e dua na tamata; drau
sereka, ka kauta mai *kike*.
31 Ia kevaka sa tarogi kemudrau
e dua, Drau sa sereka e na vuku
ni cava? drau na kaya vua va-
kaoqo, Ni sa yaga vua na Turaga.
32 A rau sa lako koi rau sa talai,
a rau sa kunea me vaka na ka sa
kaya vei rau ko koya.
33 Ia ni rau sa sereka na luve ni
asa, e ra sa tarogi rau na kenai tau-
kei, A cava drau kitaka, ni drau
sa sereka na asa?
34 A rau sa kaya, Sa yaga vua
na Turaga.
35 A rau sa kauta mai vei Jisu:
a rau sa virikotora na nodraui sulu
ki na luve ni asa, ka vakavodoki
Jisu kina.
36 Ni ra sa lako, e ra sa tevuka
na nodrai sulu e na gau ni sala.
37 Ia ni ra sa toro voleka mai, ka
yaco ki na yasana sa lako sobu na
ulunivanua ko Oliva, e ra sa vaka-
tekivu kina na tisaipeli kecega e ra
lewe vuqa me ra reki ka vakavina-
vinaka ki na Kalou e na domo levu,
e na vuku ni cakamana kecega e
ra a raica;
38 A ra sa kaya, Sa kalougata na
Turaga levu sa lako mai e na yaca
ni Turaga; *me tu* mai lomalagi na
sautu, kei na vakavinavinaka vua
na Kalou Cecere Sara.
39 Ia ka so na Farasi vei ira na
lewe vuqa e ra sa kaya vua, Vaka-
tavuli, vunauci ira na nomu tisai-
peli:
40 A sa vosa ko koya ka kaya
vei ira, Au sa kaya vei kemudou,
Kevaka e ra sa tiko lo ko ira oqo,
ena qoqolou sara na veivatu.
41 ¶ Ia ni sa toro voleka mai, sa
raica na koro ko koya, ka tagica-
ka,
42 Ka kaya, Do ko a kila, o iko
ga, e na nomu gauna oqo, na ka
ni nomu vakacegu! ia ka sa qai
vuni ga ematamu.
43 Ni na yaco mai na siga, ena
viribaiti iko kina na nomu meca,
ka buku talega na druadrua, ka
sogoti iko kiloma e na yasana ke-
cega,
44 E ra na vakaloloviratakі iko
kira me vaka na qele, kei na luve-
mu e na kemu maliwa; e ra na
sega ni laiva na veivatu eso me
veitaqataqai; e na vuku ni ko sa
sega ni kila na gauna *au* sa lakovi
iko kina.
45 A sa curu yani ki na vale ni
soro, a sa vakatekivu me vakasavi
ira tani kina e ra sa volitaka na
ka, kei ira e ra sa volia;
46 A sa kaya vei ira, Sa volai, A
noqu vale na vale ni masu: ia dou
sa cakava me nodra qara na dau-
butako.
47 A sa vakatavuvuli tiko e na
vale ni soro e na veisiga. A ra sa
vakatovolea ko ira na bete levu
kei ira na vunivola kei na nodra
turaga na tamata me ra vakamatea;
48 A ra sa tawa kunea rawa e
dua na ka me ra kitaka; ni sa dau-
vinakata na lewe vuqa me ra rogo-
ci koya.

A WASE XX.

*Sa tarogi Jisu eso se ko cei sa lesi ko-
ya, a sa tarogi ira se ko cei sa lesi
Joni na papitaiso,* 1—8. *Sa tukuna
na vosa vakatautauvata ni veiwere
ni vaini,* 9—18. *Sa vakavulici ira
me solia nai vakacavacava vei Sisa,*
19—26. *Sa tukuna ena tu cake
tale na mate,* 27—38. *Sa tarogi ira
e na dua na ka, ka vakavulici ira,*
39—47.

A SA yaco e na dua na siga ko
ya, ni sa vakavulici ira na
lewe vuqa e na vale ni soro, ka vu-
nautaka nai rogorogo vinaka, sa
lako mai vei koya ko ira na bete
levu kei ira na vunivola kei ira na
qase,
2 A ra sa tarogi koya, ka kaya,
Tukuna mai vei keitou, sa lesi iko
maivei me kitaka na ka oqo? se

ko cei sa lesi iko mo kitaka na ka
oqo ?
3 A sa vosa ko koya ka kaya vei
ira, Au na tarogi kemudou talega
e na dua na ka; ia dou tukuna
mai vei au:
4 A papitaiso i Joni, maivei ko
ya, mai lomalagi, se mai na tama-
ta walega?
5 A ra sa veinanuyaka vakai ira,
ka kaya, Kevaka eda na kaya, Ni
sa mai lomalagi, ena qai kaya ko
koya, Ia dou sa sega ni vakabauti
koya e na vuku ni cava?
6 Ia kevaka eda kaya, Mai na
tamata walega; e ra na viriki keda
e na vatu ko ira kecega na lewe
vuqa; ni ra sa vakadinata *kecega*
ni sa profita ko Joni.
7 A ra sa kaya, e ra sa tawa tu-
kuna rawa se maivei *na ka ko
ya.*
8 A sa kaya vei ira ko Jisu, Au
sa sega talega ni tukuna vei kemu-
dou se ko cei sa lesi au meu kitaka
na ka oqo.
9 Sa qai vakatekivu ko koya me
tukuna na vosa vakatautauvata oqo
vei ira na lewe vuqa; Sa dua na ta-
mata sa tea na veiwere ni vaini, ka
yalataka vei ira nai vakatau ni were
eso; ka lako ki na vanua vakaya-
wa me tiko vakadede kina.
10 Ia ni sa yaco na vulai matua,
sa tala e dua na nona tamata vei
ira nai vakatau ni were, me ra so-
lia vua eso na vua e na veiwere
ni vaini: a ra sa yaviti koya vaka-
levu, ka vakatalai koya tani me
lako wale.
11 Sa qai tala tale e dua tani na
nona tamata: a ra sa yaviti koya
talega, ka vakacacana sara, ka va-
katalai koya tani me lako wale.
12 A sa tala tale nai ka tolu; a ra
sa vakamavoataki koya talega, ka
vakasava tani yani.
13 Sa qai kaya nai taukei ni vei-
were ni vaini, A cava meu kita-
ka? Au na tala na noqu gone ni
toko: e ra na rerevaki koya beka
ni ra sa raica.
14 Ia ni ra sa raica ko ira nai va-
katau ni were, e ra sa veivosaki
vakai ira, ka kaya, O koya oqo nai
taukei mai muri, tou vakamatea,
me nodatou ga na veiwere.
15 A ra sa vakasava tani ki tau-
daku ni were ni vaini, ka vakama-
tea. A cava beka ena cakava nai
taukei ni veiwere vei ira?
16 Ena lako mai ka vakawa*boko-*
taki ira nai vakatau ni were *ko ya,*
ka yalata na veiwere vei ira na ta-
ni. Ia ni ra sa rogoca, e ra sa ka-
ya, Me kakua sara ni *vakaoqo.*
17 A sa vakaraici ira, ka kaya, A
cava oqo sa volai, A vatu e ra sa
cata na matai ni vale, sa yaco me
teteki e na tutu ni vale?
18 O koya yadua ena lutu e na
vatu oqo ena dasila; ia ko koya
ena lutuka *na vatu oqo,* ena vorota
me vurumemea.
19 ¶ A ra sa vakatovolea ko ira
na bete levu kei ira na vunivola me
ra taura e na tiki ni siga ko ya, a
ra sa rerevaki ira na lewe vuqa: ia
ka ra kila ni sa beitaka vei ira ko
koya e na vosa vakatautauvata ko
ya.
20 A ra sa vakaraici *koya* ga, a
ra sa tala na tamata eso me ra va-
karaica, me ra vaka e ra sa tamata
yalododonu, me ra taura na nona
vosa eso, me ra soli koya kina
vua na turaga me lewai koya ka
veitaliataki koya.
21 A ra sa tarogi koya, ka kaya,
Vakavuvuli, keitou sa kila ni ko sa
vosataka ka vakatavuvuli tiko e
na ka e dodonu, a sa sega e dua ko
sa vinakata walega, ia ko sa vaka-
tavuvuli vakadodonu e na sala ni
Kalou:
22 E sa tara me da solia nai va-
kacavacava vei Sisa, se segai?
23 A sa kila na nodra lawaki ko
koya, ka kaya vei ira, Dou sa dau-
veretaki au e na vuku ni cava?
24 Vakatakila mai vei au e dua
nai lavo. A yaloyalo i cei, kei nai
vola i cei, sa tu kina? A ra sa vo-
sa ka kaya, A nei Sisa.
25 A sa kaya vei ira ko koya, O
koya oqo mo dou solia kina vei

Sisa na ka nei Sisa, vua talega na
Kalou na ka sa nona na Kalou.
26 A sa sega e dua na nona vosa
e ra sa taura rawa e na matadra na
tamata: a ra sa kidacala e na no-
na vosa, a ra sa vagagalu ga.
27 Sa qai lako mai vei koya na
Satusi eso, o ira sa vakatitiqataka
na tu cake tale mai na mate; a ra
sa tarogi koya,
28 Ka kaya, Vakavuvuli, sa vola
vei keda ko Mosese, Kevaka e dua
na tamata sa mate na tuakana, ka
vakawati, ia ka sega na luvena ni
sa mate, me curuma na nona yada
na tacina, me vakaluveni me dua
na nodraui vakawa kei tuakana.
29 Ia ka tiko *vei keitou* na mata-
veitacini e ra lewe vitu: a sa vaka-
wati ko koya sa qase vei iratou, a
sa mate ka sega na luvena.
30 A sa curuma na watina ko ko-
ya sa tarava, ka mate ka sa sega
na luvena.
31 A sa curuma talega nai ka to-
lu; ka vakatalega kina na lewe
vitu: a ratou sa mate ka sega na
luvedratou.
32 Sa qai mate talega na alewa
emuri.
33 Ni na tu cake tale na mate, e
na wati i cei beka ko koya oqo? ni
ra lewe vitu sa veiwatini kaya.
34 Sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, E ra vakawati ka veimusumu-
sukitaki me vakawati na gone ni
vuravura oqo:
35 Ia ko ira e ra wiliki me ra ya-
ga me nodra na vuravura ko ya,
kei na tu cake tale mai na mate, e
ra sa sega ni vakawati, se ra vei-
musumusukitaki me ra vakawati:
36 A ra na sega talega ni mate
tale; ni ra sa tautauvata kei na
agilose; ka ra sa luve ni Kalou,
ni ra sa luve ni tu cake tale mai
na mate.
37 Ia ni ra na vakaturi cake tale
na mate, sa tukuna ko Mosese e
na kau, ni sa vakatoka na Turaga
na Kalou i Eparaama, kei na Ka-
lou i Aisake, kei na Kalou i Jekope.
38 Ni sa sega ni nodra Kalou na
mate ko koya, a nodra *Kalou* ga e
ra sa bula tiko: ni ra sa bula ke-
cega vei koya.
39 ¶ Sa qai vosa eso na vuni-
vola, ka kaya, Vakavuvuli, ko sa
vosa vinaka.
40 A ra sa tawa doudou emuri me
ra taroga e na dua na ka.
41 Sa qai tarogi ira ko koya, E
ra sa kaya beka vakacava ni sa
luve i Tevita na Mesaia?
42 Ia ka sa kaya ko Tevita e nai
vola ni Sami, Sa kaya na Turaga
vua na noqu Turaga, Mo tiko e na
ligaqu imatau,
43 Ka malua, meu cakava mada
na nomu meca mei tutuniyavamu.
44 Ia ka sa vakatokai koya ko
Tevita me *nona* Turaga, sa luvena
beka vakaevei?
45 ¶ Sa qai vosa ko koya vei ira
na nona tisaipeli a ra sa rogoca ke-
cega na lewe vuqa,
46 Dou qarauni kemudou mai vei
ira na vunivola, e ra sa vinakata
me ra lako voli e nai sulu balaba-
lavu, a ra sa vinakata na veikida-
vaki e na rara ni veivoli, kei nai
tikotiko ni vuku e na vale ni lotu,
kei nai tikotiko vakaturaga e na
solevu;
47 A ra sa vakacacana na nodra
vale na alewa dawai, a ra sa kitaka
vakailasu na masu balavu; o ira
oqo e ra na cudruvi vakalevu cake.

A WASE XXI.

Sa dokai koya na alewa dravudravu ko Jisu ni sa solia na nona yau kece ki na Kalou, 1—4. *Sa tukuna ni na ca ko Jeruselema,* 5—24. *Sa tukuna nai vakatakilakila ni nona lako mai me lewai vuravura,* 25—33. *Sa vakavulici ira na nona tamata me ra dauvakatawa,* 34—38.

A SA ta cake e na matana, ka
raici ira na tamata vutuniyau
ni ra sa biuta na nodrai solisoli ki
na vale kamunaga.
2 A sa raica talega e dua na ale-
wa dawai sa dravudravua sa biuta
kina e rua nai lavo lalai sara.
3 A sa kaya ko koya, E dina kau

sa kaya vei kemudou, sa biuta va-
kalevu kina na alewa dawai dra-
vudravua oqo, e ra sa biuta vaka-
lailai ga kina ko ira kecega *oqo*:
4 Ni ra sa biuta eso na nodra ka
ko ira ki nai solisoli ni Kalou, ia
ka sa levu sara sa vo; ia ko koya
sa dravudravua, ka sa biuta kina
na nona ka ni bula kecega.
5 ¶ Ia ni ra sa tukuna na vale ni
soro eso, ni sa vakaiukuukutaki e
na vatu vinaka kei nai solisoli, sa
kaya ko koya,
6 Ia na ka *kecega* oqo dou sa
raica, ena yaco na siga, ena sega
na veivatu me veitaqataqai, me ka-
kua ni talaraki sobu kira.
7 A ra sa tarogi koya, ka kaya,
Vakavuvuli, ena yaco ninaica na
ka oqo? ia na cava mei vakataki-
lakila ni na yaco na ka oqo?
8 A sa kaya *vei ira*, Dou qarauni
kemudou vinaka do dou vakacalai:
ni ra na lewe vuqa e ra na lako
mai e na yacaqu, ka kaya, Oi au
na Mesaia; a sa qai yaco voleka
na gauna: ia dou kakua ni laki
muri ira.
9 Ia ni dou sa rogoca nai tukutu-
ku ni valu se na veisei, kakua ni
kidroa: ni sa dodonu ga me yaco
mada eliu na ka oqo; ia ka sa se-
ga ni voleka sara na kenai vaka-
taotioti.
10 Sa qai kaya vei ira ko koya,
Ena veibolebolei na veivanua, kei
na veimatanitu:
11 Ena tavuke vakalevu na va-
nua e na veiyasana eso, ena tubu
na dausiga, kei na mate ca; ena
rairai na ka e dauveivakarerei kei
nai vakatakilakila levu mai loma-
lagi.
12 Ia na ka kecega oqo ena yaco
mada eliu me ra tauri kemudou,
ka vakacacani *kemudou*, ka soli
kemudou yani ki na *nodra* vale ni
lotu, kei na vale ni veivesu, ia dou
na kauti ki na matadra na turaga
levu kei na turaga ni lewa, e na vu-
ku ni yacaqu.
13 Ia na ka oqo ena yaco me no-
mudoui vakatakilakila.
14 O koya oqo mo dou vakatau-
deitaka kina na lomamudou, mo
dou kakua ni nanuma kiliu e na
vuku ni ka mo dou kaya:
15 Niu na solia vei kemudou na
gusu, kei na vuku, ena sega e dua
na nomudou meca ena veiletitaka
rawa se vorota.
16 Ia ena soli kemudou na *nomu-
dou* qase, kei na tacimudou, *kei na*
kai nomudou, kei na wekamudou;
e ra na kitaki kemudou eso mo
dou vakamatei sara.
17 E ra na cati kemudou na ta-
mata kece e na vuku ni yacaqu.
18 Ia ena tawa rusa e dua na
drau ni ulumudou.
19 Dou na maroroya na yaloma-
dou ni dou sa dauvosota.
20 Ia ni dou sa raica ni sa buku
na druadrua e Jeruselema e nai
valu levu, dou kila kina ni sa qai
voleka na kena ca sara.
21 Me qai dro ki na ulunivanua
ko ira sa tiko mai Jutia; ia ko ira
sa tiko eloma me ra lako tani ya-
ni; me kakua talega ni curu mai ki-
na ko ira sa tiko e na veivanua eso:
22 Ni sa gauna ni cudruvi oqo,
me vakayacori kecega na ka sa
volai.
23 Ia ka na ca vei ira sa bukete,
vei ira talega e ra sa veivakasuca-
mi kei na luvedra, e na gauna *ko-
ya*! ni na ca vakalevu sara na va-
nua; a ra na cudruvi vakalevu na
tamata oqo.
24 A ra na bale e na bati ni selei-
wau, a ra na kauti ki na veivanua
me ra bobula kina: ena butuki Je-
ruselema sobu ko ira na iceni, me
yaco ki nai vakataotioti ni *gauna*
ni iceni.
25 ¶ Ena qai tu nai vakatakila-
kila e na siga, kei na vula, kei na
kalokalo; e ra na ca na veivanua
e vuravura, ni ra na kidroa; ena
kudruta na wasa liwa kei na biau;
26 Ena kani yatedra na tamata e
na rere, ni ra sa waraka na ka sa
voleka ni yaco e vuravura: ni na
veitosoyaki na kaukaua kei loma-
lagi.

27 Ia e ra na qai raica na Luve
ni tamata ni sa lako mai e na o
e na kaukaua kei nai ukuuku
levu.
28 Ia ni sa vakatekivu me yaco
na ka oqo, dou ta cake e na mata-
mudou, kei na ulumudou, ni dou
sa qai voleka ni vakabulai.
29 A sa tukuna vei ira na vosa
vakatautauvata, *ka kaya*, Raica na
lolo, kei na veikau kecega;
30 Ni ra sa tubui lekaleka, dou
sa raica ka kila kina vakai kemu-
dou ni sa voleka na vulai kata-
kata.
31 Sa vakatalega kina koi kemu-
dou, ni dou sa raica ni sa yaco na
ka oqo, dou kila kina ni sa qai vo-
leka na matanitu ni Kalou.
32 E dina kau sa kaya vei kemu-
dou, Ena sega ni takali mada nai
tabatamata oqo, ena vakayacori
mada eliu na ka kecega *oqo*.
33 Ena takali ko lomalagi kei
vuravura; ia na noqu vosa ena
sega ni takali.
34 ¶ Ia dou qarauni kemudou vi-
naka, de dua na siga sa bibi kina
na yalomudou e na daumateulu kei
na daumateni, kei na nuiqawaqawa
e na ka ni bula oqo, ka yaco vaka-
kidacala kina vei kemudou na siga
ko ya.
35 Ni na vaka ga nai cori ni sa
yaco vei ira kecega e ra sa tiko e
na dela i vuravura kecega.
36 O koya oqo mo dou vakatawa
kina, ka daumasu tiko ga, mo dou
okati kina mo dou yaga me bula
mai na ka kecega oqo ena yaco
mai, ka tu e na matana na Luve ni
tamata.
37 A sa vakatavuvuli tiko ko
koya e na vale ni soro ni sa siga;
ni sa bogi sa lako ki taudaku, ka
moce e na ulunivanua na yacana
ko Oliva.
38 A ra sa lako kecega mai vua
na lewe vuqa ki na vale ni soro
ni sa mataka caca, me ra rogoci
koya.

A WASE XXII.

E ra sa via vakamatei Jisu ko ira na bete levu kei ira na vunivola, a sa kaya ko Juta me soli koya vei ira, 1—6. *Sa vakatekivuna nai vakayakavi ni Turaga ko Jisu, a sa tukuna ni na soli koya yani e dua na nona tisaipeli,* 7—23. *Sa vakavulici ira me ra yalomalumalumu, a sa tukuna ni na cakitaki koya ko Pita,* 24—38. *Sa rarawa na loma i Jisu, a sa daumasu vei Tamana, a ra sa mai tauri koya na tamata, ka vakucacani koya, a sa cakitaki koya ko Pita; a sa tukuni koya ko Jisu, ni sa Luve ni Kalou,* 39—71.

A SA voleka ni yaco na solevu
ni madrai tawa leveni, a ya-
cana na pasova.
2 A ra sa vakatovolea ko ira na
bete kei ira na vunivola se ra na
vakamatei *Jisu* vakaevei; ni ra sa
rerevaki ira na lewe vuqa.
3 ¶ Sa qai curu ko Setani ki na
loma i Juta na yacana talega ko
Isikariota, a sa dua vei ira na lewe
tinikarua.
4 A sa lako kina, ka veivosaki
kei ira na bete levu kei ira na tu-
raga ni valu, se na soli koya vei
ira vakaevei.
5 A ra sa reki, a ra sa yalata vua
nai lavo me ra solia *vua*.
6 A sa vakadonuya ko *Juta*, a
sa qai vakasaqara na gauna e ra-
warawa me soli koya kina vei
ira ni ra sa tiko tani na lewe
vuqa.
7 ¶ Sa qai yaco dina na siga *ni
solevu* ni madrai tawa leveni, e
dodonu me vakamatei kina nai
madrali ni pasova.
8 A sa talai rau ko Pita kei Joni
ko koya, ka kaya, Drau lako ka
cokonaka nai madrali ni pasova,
me datou kania.
9 A rau sa kaya vua, Evei ko
sa vinakata me keirau cokonaka
kina?
10 A sa kaya vei rau ko koya,
Raica, ni drau sa curu ki na koro,
drau na sota kei na tamata, sa co-

lata na saqa wai; muri koya ki na
vale ena curu kina.
11 Ia drau na kaya vua nai tau-
kei ni vale, Sa kaya nai Vakavu-
vuli vei iko, Evei nai taba loma ni
vale sa dautiko kina na vulagi, me
keitou kana kina na pasova kei
ira na noqu tisaipeli?
12 Ena qai vakatakila vei kemu-
drau nai taba loma ni vale levu
ecake sa conaki tu; dou cokonaka
kina.
13 A rau sa lako, ka kunea me
vaka sa kaya vei rau ko koya: a
rau sa cokonaka na pasova.
14 Ia ni sa yaco dina na kena
tiki ni bogi, sa tiko sobu ko koya,
kei ira vata kaya nai aposila e ti-
nikarua.
15 A sa kaya vei ira ko koya, Au
a gadreva vakalevu meu kania vata
mada eliu kei kemudou nai ma-
drali ni pasova oqo, meu qai mate
emuri:
16 Niu sa kaya vei kemudou, Au
na sega ni kania tale, ka malua me
vakayacori mada e na matanitu ni
Kalou.
17 A sa taura na bilo, ka vaka-
vinavinaka, ka kaya, Taura oqo,
ka vota vei kemudou:
18 Niu sa kaya vei kemudou, Au
na sega tale ni gunuva na vua ni
vaini, ka malua me yaco mada na
matanitu ni Kalou.
19 ¶ A sa taura na madrai, ka
vakavinavinaka, ka dovia, ka solia
vei ira, ka kaya, Oqori na yagoqu
sa soli e na vukumudou; dou ca-
kava oqo ni dou sa nanumi au.
20 Sa taura talega na bilo ni sa
oti na kana e nai vakayakavi, ka
kaya, A bilo oqo nai *vakatakila-
kila ni* veiyalayalati vou e na
noqu dra, sa liviraki e na vuku-
mudou.
21 ¶ Ia ka raica, na liga i koya
sa soli au yani *sa tu ga* vei au e
nai kanakana.
22 Ia ka dina ya ni sa lako na
Luve ni tamata, me vaka ni sa
lesi; ia ka ca vua na tamata oqo sa
soli koya yani!
23 A ra sa vakatekivu me veita-
rogi vakai ira, se ko cei beka vei
ira ena kitaka na ka oqo.
24 ¶ Ia ka ra veileti talega eliu,
se ko cei vei ira ena cavu me ua-
sivi vei ira.
25 A sa kaya vei ira ko koya, E
ra sa lewai ira *na nodra tamata* ko
ira na turaga levu ni iceni; *ka ra*
sa vakatokai me turaga *cakavi-
naka* ko ira na nodra turaga.
26 Ia dou kakua ni vakakina; ia
ko koya sa uasivi cake vei kemu-
dou, me vaka ga na gone; ia ko
koya sa turaga, me vakataki koya
sa dauqarava.
27 O cei vei rau sa uasivi cake, o
koya sa tiko me kana, se ko koya
sa dauqarava? o koya ga sa tiko
me kana, se segai? ia kau sa tiko
vata kei kemudou me vaka e dua
sa dauveiqaravi.
28 Ia koi kemudou sa dautiko
vata kei au e na noqu vosota na
dauveivakatovolei.
29 Au na solia vei kemudou na
matanitu me vaka ni sa solia mai
vei au na Tamaqu;
30 Mo dou kana ka gunu e na
noqui kanakana e na noqu mata-
nitu, ka tiko talega e nai tikotiko
vakaturaga *e tinikarua*, me lewai
ira na mataqali i Isireli e tinikarua.
31 ¶ A sa kaya na turaga, Sai-
moni, Saimoni, sa via rawati ke-
mudou ko Setani, me tauvuloni
kemudou me vaka na sila.
32 Ia kau sa masulaki iko, me
kakua ni malumalumu na nomu
vakabauta: ia ni ko sa saumaki
tale, vakaukauataki ira na wekamu.
33 A sa kaya vua ko *Pita*, Tu-
raga, au sa vakarau me daru lako
kei iko, ki na vale ni veivesu, kei
na mate talega.
34 A sa kaya ko koya, Au kaya
vei iko, Pita, ena sega ni tagi ma-
da eliu edaidai na toa, o na caki-
taka mada vakatolu na nomu kilai
au.
35 A sa kaya ko koya vei ira,
Niu a talai kemudou wale ka sega
na nomudou taga ni lavo, se na

taga ni kakana, se nai vava, dou
sa dravudravua e na dua na ka, se
segai? A ra sa kaya, E segai.
36 Sa qai kaya vei ira, Ia edaidai,
o koya sa tu vua na taga ni lavo,
me kauta, me vakatalega kina na
taga ni kakana: ia ko koya sa sega
vua nai seleiwau, me volitaka na
nonai sulu, ka volia kina e dua.
37 Niu sa kaya vei kemudou, e
dodonu me vakayacori vei au na
ka sa volai vakaoqo, Ni sa wili vata
ko koya kei ira na tamatai valavala
ca; ni na vakayacori sara me oti
na ka *sa lesi* vei au.
38 A ra sa kaya, Turaga, raica,
e rua nai seleiwau ka tu. A sa
kaya ko koya, Sai koya.
39 ¶ A sa lako ki tautuba, ka lako,
me vaka na nonai valavala, ki
na ulunivanua *na yacana* ko Oliva;
a ra sa muri koya na nona tisaipeli.
40 Ia ni sa yaco ki na yasana ko
ya, sa kaya vei ira, Dou masu
mo dou kakua ni curu ki na dauvere.
41 A sa sudra tani vei ira e vaka
na kena yawa ni da viri e na vatu;
a sa tekiduru ka masu,
42 A sa kaya, Tamaqu, kevaka
ko sa vinakata, kauta tani vei au
na bilo oqo: ia me kakua ga ni
yaco na noqu veitalia, me yaco ga
na nomu veitalia.
43 A sa rairai mai vei koya e dua
na agilose mai lomalagi, sa mai
vakaukauataki koya.
44 Ia ni sa yaluma vakalevu sara,
sa daumasu vakalevu kina: a sa
yaco na nona buno me vaka na titiri
ni dra a sa lutu ki na qele.
45 Ia ni sa tu cake tale mai na
masu, ka yaco vei ira na nona tisaipeli,
sa kunei ira ni ra sa moce
ni sa rarawa na lomadra.
46 A sa kaya vei ira, Dou sa
moce e na vuku ni cava? tu cake
ka masu, do dou curu ki na dauvere.
47 ¶ Ia ni sa vosa tiko, raica na
lewe vuqa, kei koya talega sa vakatokai
ko Juta, sa dua vei ira
na lewe tinikarua, sa liutaki ira, a
sa toro kabi vei Jisu me reguca.
48 A sa kaya vua ko Jisu, Juta,
o sa solia yani na Luve ni tamata
ni ko sa reguca, ne?
49 Ia ko ira e ra sa tu voleka ni
ra sa raica na ka sa voleka ni yaco,
e ra sa kaya vei koya, Turaga, e
vinaka me da yaviti *ira* e nai seleiwau,
se segai?
50 ¶ A sa dua vei ira sa yavita na
nona tamata na bete levu, ka seledrutia
na daligana imatau.
51 Sa qai vosa ko Jisu, ka kaya,
Kua so mada me vaka ga ko ya.
A sa tara na daligana, ka vakabula.
52 Sa qai kaya ko Jisu vei ira na
bete levu, kei ira na turaga ni valu
i vakatawa ni vale ni soro, kei ira
na qase, e ra sa lako mai vei koya,
Dou sa lako mai, me vaka na laki
taura na daubutako, ni dou sa
taura nai seleiwau kei nai wau talega?
53 Niu sa tiko vata kei kemudou
e na vale ni soro e na veisiga, dou
sa sega ni dodoka vei au na ligamudou:
ia na nomudou gauna oqo, kei
na nona ka na turaga ni butobuto.
54 ¶ A ra sa qai taura, ka tubera,
ka kauta ki na nona vale na
bete levu. A sa muri vakayawa
ko Pita.
55 Ia ni ra sa vakacaudreva na
buka e na rara ni mata ni vale, a
ra sa tiko vata kina, sa qai tiko
vata kei ira ko Pita.
56 Ia sa dua na vada sa raici
koya ni sa tiko voleka ki na buka,
ka vakaraici koya matua, ka kaya,
A tamata oqo talega sa tiko vata
kaya.
57 A sa cakitaka ko Pita, ka kaya,
Alewa, au sa sega ni kilai koya.
58 A sa dede vakalailai ga sa dua
tani tale sa raica, ka kaya, O iko
talega e dua vei ira. A sa kaya
ko Pita, Tagane, oi au e segai.
59 A sa oti tale e dua na tiki ni
bogi, a sa qai dua sa vakadinadina
sara, ka kaya, E dina sara ni sa
tiko vata kaya talega ko koya oqo,
ni sa kai Kalili.

60 A sa kaya ko Pita, Tagane, au
sa sega ni kila na ka ko sa kaya.
Ia ka sa yaco sara, ni sa vosa tiko,
sa tagi na toa.
61 A sa vuki na Turaga, ka va-
karaici Pita. A sa nanuma ko
Pita na vosa ni Turaga, ni sa kaya
vua, Ena sega ni tagi mada eliu na
toa, o na cakitaki au mada vakatolu.
62 A sa lako ki tautuba ko Pita,
ka tagi vakalevu sara.
63 ¶ Ia ko ira na tamata e ra sa
tauri Jisu e ra sa vakalialiai koya,
ka yavita e na kuita.
64 A ra sa tabonaka na matana,
ka sabica na matana, ka taroga, ka
kaya, Profisai, se ko cei sa yaviti
iko?
65 Ia ka levu tale na ka e ra ka-
ya ni ra sa vosa vakacacataka.
66 ¶ Ia ni sa siga na vanua, e ra
sa soqonivata ko ira na nodra
qase na tamata kei ira na bete levu
kei ira na vunivola, a ra sa kauta
ki na nodra vale ni mataveilewai,
ka taroga,
67 O iko na Mesaia, se segai? tu-
kuna mai vei keitou. A sa kaya
ko koya vei ira, Kevaka kau tu-
kuna vei kemudou, dou na sega ni
vakadinata:
68 Ia kevaka kau tarogi *kemu-
dou*, dou na sega ni kaya mai, se
sereki au.
69 E na gauna emuri ena tiko na
Luve ni tamata e na liga imatau ni
Kalou kaukaua sara.
70 A ra sa qai taroga kecega, O
iko na Luve ni Kalou, se segai? A
sa kaya vei ira ko koya, Dou sa
kaya kau sa vakakina.
71 A ra sa qai kaya, A cava tale
na betena me dua tani tale me bei-
taka? ni da sa rogoca ga koi keda
mai na gusuna dina.

A WASE XXIII.

Sa lewai Jisu ko Pailato kei Erota, 1—12. Sa solia na daubutako ko Pailato me bula, a sa soli Jisu me vakoti ki na kau veilatai, 13—26. E ra sa kauti Jisu ki Kalivari, ka vakoti koya ki na kau, a sa masulaki ira ko koya, a sa vakalialiai koya e dua e rau sa vakota kaya; a sa dua sa vakabauta: sa vakabauta talega na turaga ni valu sa vakatawai koya, 27—49. Sa buluti koya ko Joseja e dua na turaga mai Arimacia, 50—56.

ARA sa tu cake kecega, ka
kauti koya vei Pailato.
2 A ra sa vakatekivu me ra bei-
taka, a ra kaya, Keitou sa *kunea*
na tamata oqo sa saumaka vaka-
tani na *noda* vanua, a sa vakatata-
buya na soli nai vakacavacava vei
Sisa, a sa kaya tiko ni sa Mesaia
na turaga levu ko koya.
3 A sa tarogi koya ko Pailato,
ka kaya, O iko dina na nodra Tu-
raga levu na kai Jutia, se segai?
A sa vosa ko koya ka kaya vua, O
sa kaya ga mai.
4 Sa qai kaya ko Pailato vei ira
na bete levu kei ira na lewe vuqa,
Au sa sega ni kunea e dua na ka
ca vua na tamata oqo.
5 A ra sa qai gumatua vakalevu
mai, ka kaya, Sa vakatekivuna na
ca ko koya *oqo* vei ira na tamata e
na nonai vakavuvuli, sa vakatekivu
mai Kalili ka yaco ki na yasana
oqo.
6 Ia ni sa rogoca ko Pailato ni ra
cavuti Kalili, sa taroga, se kai Ka-
lili na tamata oqo, se segai.
7 Ia ni sa kila ni sa dautiko e na
yasana sa lewa kina ko Erota, sa
talai koya vua, ni sa tiko talega
mai Jeruselema e na gauna koya.
8 ¶ Ia ni sa raici Jisu ko Erota,
sa reki sara: ni sa gadreva ma-
kawa me raica, ni sa vuqa na ka
sa rogoca vua; a sa nanuma me
raica ni sa kitaka e dua na caka-
mana.
9 Sa qai levu na ka sa taroga
vua; a sa sega sara na ka e kaya.
10 A ra sa tu kina na bete levu
kei ira na vunivola, a ra sa beitaka
vakalevu sara.
11 Ia ko Erota kei ira na nona
matai valu e ra sa vakasewasewani
koya, ka vakalialiai *koya*, ni ra sa
vakasuluma e nai sulu lumilumisa,
e ra sa tala tale vei Pailato.

12 ¶ A rau sa qai veivinakati tale
e na siga ko ya ko Erota kei Pai-
lato: a rau sa veicati eliu.
13 ¶ Ia ko Pailato, ni sa vaka-
soqoni ira mada na bete levu kei
ira na turaga kei ira na tamata,
14 Sa kaya vei ira, Dou sa kauta
mai vei au na tamata oqo, me vaka
e dua sa saumaki ira tani na ta-
mata; ia ka raica, kau sa taroga e
na matamudou, ia kau sa sega ni
kunea vua e dua na ka ca dou sa
beitaka vua kina:
15 O Erota talega, e segai; niu
sa talai kemudou vua; ka raica, sa
sega na ka sa kune vua e dodonu
me mate kina.
16 Au tei yavita mada, ka qai
sereka.
17 (Ni sa dodonu me sereka vei
ira e dua e na solevu *ko ya.*)
18 A ra sa qoqolou vata kece sara
ga, ka kaya, Me kauti tani na ta-
mata oqo, me sere vei keitou ko
Parapa:
19 (A ya sa biu ki na vale ni vei-
vesu, e na vuku ni sa vakateki-
vuna na veisei e na koro, a sa laba
talega:)
20 Ia ni sa via sereki Jisu ko
Pailato, sa vosa tale vei ira,
21 A ra sa daukaci, ka kaya,
Me lauvako ga ki na kau veilatai,
Me lauvako ga ki na kau veilatai.
22 A sa kaya vakatolu vei ira, E
na vuku ni cava? a cava na ka ca
sa kitaka? Au sa sega ni kunea e
dua na ca vua e dodonu me mate
kina; o koya oqo kau na yavita
kina, ka sereka.
23 A ra sa qai gumatua sara ka
tabalaka na kaci, ni ra masuta me
vakoti ki na kau veilatai. A sa
gumatua na domodra *na lewe vu-
qa* kei na domodra na bete levu,
24 A sa lewa ko Pailato me ya-
co me vaka na nodra vakatama-
masu.
25 A sa sereki koya sa biu ki na
vale ni veivesu e na vuku ni *sa va-
katekivuna na* veisei ka laba tale-
ga, o koya e ra sa gadreva; a sa
soli Jisu me ra veitaliataka.
26 Ia ni ra sa tubera yani, e ra sa
taura e dua na tamata ko Saimoni
na yacana; a kai Sairini, sa lako
mai vanua, a ra sa virikotora vua
na kau veilatai, me colata me muri
Jisu.
27 ¶ A ra sa lewe vuqa sara e ra
muri koya, kei ira talega na ale-
wa, a ra sa qoqolou ni ra sa tagi-
caka.
28 A sa vuki vei ira ko Jisu, ka
kaya, Oi kemudou na alewa ni Je-
ruselema, dou kakua ni tagicaki
au, tagicaki kemudou kei ira na
luvemudou.
29 Ka raica, sa voleka ni yaco na
siga, e ra na kaya kina, Sa kalou-
gata na yava, kei na kete sa sega
ni sucu mai kina na gone, kei na
sucu sa sega ni veivakasucumi kei
na gone.
30 E ra na qai vakatekivu me
kaya ki na ulunivanua, Lutuki kei-
mami mai; ki na ulunikoro talega,
Ubi keimami mai.
31 Ia kevaka e ra sa kitaka na
ka vakaoqo ni sa drokadroka na
kau, a cava ena caka ni na qai ru-
ruamalai?
32 A rau sa lewe rua talega, na
tamata caka ca, e ratou sa tuberi
vata kaya me ratou vakamatei.
33 Ia ni ra sa yaco ki na yasana,
na yacana ko Kalivari, e ra sa va-
koti koya kina ki na kau veilatai,
kei rau talega na tamata caka ca,
e dua e na ligana imatau, e dua e
na ligana imawi.
34 ¶ Sa qai kaya ko Jisu, Tama-
qu, kakua ni cudruvi ira; ni ra sa
sega ni kila na ka e ra sa kitaka.
A ra sa searua na nonai sulu, ka
kitaka *kina* na veidigidigi.
35 A ra sa tu na lewe vuqa me ra
vakaraica. O ira talega na turaga
kei ira na tamata e ra sa vakalia-
liai *koya*, ka kaya, Sa dauvakabu-
lai ira na tamata tani; me tei va-
kabulai koya talega, kevaka sa
Mesaia, na digitaki ni Kalou.
36 O ira talega nai valu e ra sa
vakalialiai koya, a ra sa lako mai
vei koya, ka solia vua na ka wiwi;

37 A ra sa kaya, Kevaka ko sa nodra Turaga levu na kai Jutia, vakabulai iko.

38 A sa volai na kenai vola *a ra vakota* me irova na uluna, *a sa vola* e na vosa vaka-Krisi, kei na vosa vaka-Roma, kei na vosa vaka-Ipriu, O KOYA OQO NA NODRA TURAGA LEVU NA KAI JUTIA.

39 ¶ A sa dua vei rau na tamata caka ca sa rube sa vakasewasewani koya, ka kaya, Kevaka ko sa Mesaia, vakabulai iko kei keirau talega.

40 A sa vosa na kenai ka rua ka vunauci koya, ka kaya, O sa sega beka ni rerevaka na Kalou, ni ko sa lewai talega mo mate vakakina?

41 Ia kedaru e dodonu ga *me daru mate*, ni sa vakawana na ka edaru cudruvi kina na nodarui valavala *ca*; ia na tamata oqo sa sega na ka ca sa kitaka.

42 A sa kaya vei Jisu ko koya *oqo*, Turaga, nanumi au ni ko sa lako mai e na nomu matanitu.

43 A sa kaya vua ko Jisu, E dina kau sa kaya vei iko, E na siga ga edaidai daru na tiko vata mai parataise.

44 Ai ka ono ni tiki ni siga ko ya, a sa butobuto na vanua kecega, ka yacova nai ka ciwa ni tiki ni siga.

45 A sa vakabutobutotaki na mata ni siga, a sa turatarua eloma nai lati ni vale ni soro.

46 ¶ Ia ni sa kaci vakadomoi levu cake ko Jisu, sa qai kaya, Tamaqu, au sa solia na yaloqu ki na ligamu: a sa vosa oti vaka ko ya, sa qai ciba.

47 Ia ni sa raica na turaga ni valu na ka sa caka, sa vakavinavinaka vua na Kalou, ka kaya, E dina ni sa tamata yalododonu ko koya oqo.

48 Ia ko ira kecega na tamata e ra sa lako mai me raica na ka ko ya, ni ra sa raica na ka sa caka, e ra sa yavita na lomaseredra, ka lesu tale yani.

49 O ira kece talega na wekana, kei ira na alewa sa muri koya mai Kalili, e ra sa tu vakayawa, ka raica na ka oqo.

50 ¶ Ka raica, sa dua na tamata na yacana ko Josefa, a turaga ni lewa; a tamata vinaka, ka dodonu:

51 (A sa sega ni lomavata ka caka vata kei ira na mataveilewai:) a kai Arimacia, a koro ni kai Jutia: a sa wawa talega ko koya *me yaco* na matanitu ni Kalou.

52 A sa lako vei Pailato, ka kerea na yago i Jisu.

53 A sa kevutaka sobu mai, ka solega e na malo, ka vakotora e nai bulubulu *vou* sa ta e na vatu levu, a sa tawa vakotori kina e dua.

54 Ia na siga *ko ya* na siga ni vakarau, a sa roro mai na siga tabu.

55 Ia ko ira talega na alewa, e ra sa lako vata kaya mai Kalili, e ra sa muri mai, a ra sa raica nai bulubulu, kei nai valavala ni yagona ni sa vakotori *kina*.

56 A ra sa lesu tale, ka vakarautaka na ka boi vinaka kei na waiwai; a ra sa vakacegu e na siga tabu me vaka na vunau.

A WASE XXIV.

Sa tukuna na agilose vei ira na alewa ni sa tu cake tale mai na mate ko Jisu, a ra sa tukuna na alewa vei ira nai aposila eso, 4—12. *Sa qai rairai ko Jisu vei rau na lewe rua, a rau sa tukuna vei ira tale eso, a sa qai rairai vei ira kecega ko Jisu, ka vakavulici ira,* 13—49. *Sa qai lako cake ki lomalagi ni ra sa raica tiko,* 50—53.

ENAI matai ni siga ni wiki, e na mataka caca sara, e ra sa lako mai ki nai bulubulu, a ra sa kauta mai na ka boi vinaka e ra sa cokonaka, kei ira tale eso *e ra lako* vata mai kei ira.

2 A ra sa kunea ni sa vaqiqici tani mai nai bulubulu na vatu.

3 Ia ni ra sa curu, e ra sa sega ni kunea na yago ni Turaga ko Jisu.

4 A sa yaco, ni ra sa kidacala vakalevu kina, raica e lewe rua na tamata sa tu voleka vei ira e nai sulu lumilumisa:

5 Ia ni ra sa rere, ka cuva sobu na matadra ki na qele, e rau sa kaya vei ira, Dou sa vakasaqarai koya sa bula e na kedra maliwa na mate e na vuku ni cava?

6 Ia ko koya sa sega eke, a sa tu cake tale: nanuma *na vosa* sa kaya vei kemudou ni sa tiko kei kemudou mai Kalili,

7 Ni sa kaya, Ena soli yani na Luve ni tamata ki na ligadra na tamata ca, ena vakoti ki na kau veilatai, ka tu cake tale e nai ka tolu ni siga.

8 A ra sa qai nanuma na nona vosa.

9 A ra sa qai suka tani e nai bulubulu, a ra sa tukuna na ka kecega oqo vei ira na tinikadua, vei ira kece talega eso.

10 O ira e ra sa tukuna na ka oqo vei ira nai aposila, o Meri Makatalini, kei Joana, kei Meri *na tina* i Jemesa, kei ira talega eso.

11 A sa vaka nai tukutuku walega vei ira na nodratou vosa, a ra sa sega ni vakadinata.

12 Sa qai tu cake ko Pita, ka cici ki nai bulubulu; ia ni sa cuva sobu, sa raica na malo ka solegi kina sa no tani duadua, a sa qai lako tani, a sa kidacala elomana e na vuku ni ka sa yaco.

13 ¶ Ka raica, sa lewe rua vei ira sa lako e na siga dina ko ya ki na dua na koro ko Imeo na yacana, e onosagavulu na setetia na kena vakayawa ki Jeruselema.

14 A rau sa veivosaki e na ka kecega oqo sa qai yaco vata.

15 A sa yaco ni rau sa veivosaki ka veileti, sa toro voleka ko Jisu, ka lako vata kei rau.

16 A sa vakamatawataki na matadrau, me rau kakua ni kilai koya.

17 A sa kaya vei rau ko koya, Ai tukutuku cava oqo drau sa talanoataka, ni drau sa lako voli, ka vakaveveku mata kina?

18 A sa dua vei rau, na yacana ko Keleopa, sa vosa ka kaya vua, O iko duadua beka na vulagi mai Jeruselema, ka sega kina ni kila nà ka sa qai yaco kina e na gauna oqo?

19 A sa tarogi rau ko koya, A ka cava? A rau sa kaya vua, A ka kei Jisu na kai Nasara, a profita sa daucakamana ka vakavuvuli vinaka e na mata ni Kalou kei na matadra kecega na tamata:

20 A ra sa soli koya na bete levu kei na neitou turaga me lewai me mate, a ra sa vakota ki na kau veilatai.

21 Ia keitou sa vakasama ni sai koya ga oqo ena vakabulai ira na Isireli: ia oqori talega, ni sa kenai ka tolu ni siga edaidai ni sa caka oti na ka kecega oqo.

22 Ia ka so talega na neitou alewa e ra sa vakidacalataki keitou, ni ra sa lako ki nai bulubulu e na mataka caca;

23 Ia ni ra sa sega ni kunea na yagona, e ra sa lako mai, ka tukuna, ni ra sa raica e rua na agilose e na rai votu, e rau sa kaya ni sa bula ko koya.

24 O ira talega eso e ra sa dautiko vata kei keitou e ra sa lako ki nai bulubulu, a ra sa kunea ni sa vaka na ka e ra sa kaya na alewa: ia ka ra sa sega ni kunei koya.

25 Sa qai kaya vei rau ko koya, Drau sa sesewa, ka tawa via vakabauta na ka kecega e ra sa tukuna na profita:

26 E sega beka ni kilikili kei koya na Mesaia me vosota mada na ka oqo, me qai curu ki na nonai ukuuku?

27 A sa vakatekivu e *nai vola i* Mosese ka kitaka kecega na profita, a sa tusanaka vei rau mai na Vola *Tabu* kecega na vosa ka tukuni kina ko koya.

28 A ratou sa torova na koro, e rau sa lako kina: a sa lako ko

koya me vaka sa via lako vaka-
kiliu.
29 A rau sa vakamasuta matua,
ka kaya, Tiko ga mai vei keirau,
ni sa qai yakavi, a sa kala na siga.
A sà curu me tiko vei rau.
30 A sa yaco, ni ratou sa tiko
kaya me kana, sa taura nai buli
madrai ko koya, ka vatonaka, ka
dovia, ka solia vei rau.
31 A sa qai lau na matadrau, a
rau sa kilai koya, a sa qai takali
vakasauri e na matadrau.
32 A rau sa veivosaki vakai rau,
ka kaya, Sa kama na loma i keda-
ru, ni datou sa veivosaki kaya e na
gau ni sala, ni sa vakamacalataka
talega vei kedaru nai Vola *Tabu*,
se segai?
33 A rau sa tu cake e na tiki ni
yakavi ga ko ya, ka lesu tale ki
Jeruselema, a rau sa kunei iratou
na lewe tinikadua ni ratou sa soqo-
nivata mai, kei ira e ra dautiko
vata kei ira.
34 A ra sa kaya, Sa dina ni sa tu
cake tale na Turaga, a sa rairai vei
Saimoni.
35 A rau sa tukuna talega na ka
sa yaco e na gau ni sala, ni rau sa
kilai koya talega ni sa dovia nai
buli madrai.
36 ¶ Ia ni ra sa vosa tiko vaka-
oqo, sa tu sara e na kedra maliwa
ko Jisu, ka kaya vei ira, Dou va-
kacegu ga.
37 A ra sa kidroa ka rere sara,
a ra sa vakasama e ra sa raica na
yalo.
38 A sa kaya vei ira ko koya,
Dou sa kidroa e na vuku ni cava?
a sa tubu na vakananuma e na lo-
mamudou e na vuku ni cava?
39 Raica na ligaqu kei na yava-
qu, ni sai au dina ga oqo: tarai au,
ka raica; ni sa sega na lewena se
na suina na yalo, me vaka dou sa
raica ni sa tu vei au.
40 Ia ni sa vosa oti vakaoqo, sa
vakaraitaka vei ira na ligana kei
na yavana.

41 Ia ni ra sa sega ni vakabau[...]
e na vuku ni ra sa reki, ka kidac[...]
la, sa tarogi ira ko koya, Sa du[...]
na kakana sa tu vei kemudou ek[...]
se segai?
42 A ra sa solia vua na tiki n[...]
ika sa tavu, kei na qa ni meli.
43 Sa qai taura ko koya, ka kana
ematadra.
44 A sa kaya vei ira ko *koya*,
Oqori na vosa kau sa daukaya *vei*
kemudou, ni na yaco kecega na
vosa sa tukuni au, sa volai e na
vunau i Mosese, kei *nai vola* ni pro-
fita, kei na Sami.
45 Sa qai basuka na lomadra ko
koya, me ra kila rawa nai Vola
Tabu,
46 A sa kaya vei ira, Sa volai
vakaoqo, a sa kilikili kei koya na
Mesaia me vosota vakakina na
mate, me tu cake talega mai na
mate e nai ka tolu ni siga:
47 Me vunautaki talega na vei-
vutuni, kei na kakua ni cudruvi
nai valavala ca, e na vuku ni yaca-
na, vei ira na lewe ni veivanua
kecega, me vakatekivu e Jeruse-
lema.
48 Ia koi kemudou na dautuku-
tuku e na ka oqo.
49 ¶ Ia ka raica, au sa tala vei
kemudou na ka sa yalata ko Ta-
maqu: ia dou tiko ga e na koro e
Jeruselema, me yaco mada vei
kemudou na kaukaua mana mai-
cake.
50 ¶ A sa kauti ira ki nai bili *ki-
vaka* ki Peceni, a sa qai laveta
cake na ligana, ka vakalougatataki
ira.
51 A sa yaco, ni sa vakalougata-
taki ira tiko, sa kauti tani vei ira,
a sa kauti cake ki lomalagi.
52 A ra sa masu vua, ka lesu tale
ki Jeruselema, ka reki sara vaka-
levu.
53 A ra sa dautiko e na vale ni
soro, a ra sa vakamolimoli ka va-
kavinavinaka tiko vua na Kalou.
Emeni.

A KOSIPELI I JONI.

A WASE I.

Sa tukuna ni sa Kalou ka tamata ko Jisu; kei na nona cakacaka, 1—14. *Ai tukutuku i Joni,* 15—38. *E rau sa kacivi mei talatala ko Adriu kei Pita. E ratou sa veikune ko Jisu kei Filipe kei Nacanieli,* 39—51.

O KOYA na Vosa sa bula e nai
vakatekivu, a rau sa tiko kei
na Kalou ko koya na Vosa, a Ka-
lou ko koya na Vosa.
2 Sai koya oqo e rau sa tiko vata
kei na Kalou mai nai vakatekivu.
3 Sa cakava na ka kecega ko
koya: a sa sega e dua na ka sa
cakavi, me sega ni cakava ko
koya.
4 Sa tu vua na bula; ia na rara-
ma ni tamata na bula.
5 Sa cila mai na rarama e na bu-
tobuto; a sa sega ni kunea na bu-
tobuto.
6 ¶ E dua na tamata sa tala mai
vua na Kalou, a yacana ko Joni.
7 O koya oqo sa lako mai me
dautukutuku, me tukuni koya na
Rarama, me ra vakabauta na ta-
mata kecega e na vukuna.
8 Ia ka sa sega na Rarama *dina*
ko koya, a *sa talai mai* me tukuna
na Rarama ko ya.
9 Sai koya ga oqo na Rarama di-
na, sa lako mai ki vuravura ka
vakararamataki ira na tamata ke-
cega.
10 Sa tiko e vuravura ko koya, a
sa cakavi vuravura, ia ka sega ni
kilai koya na kai vuravura.
11 Sa lako mai ko koya vei na
nona vanua, ka sega ni vakabauti
koya na kai nona.
12 Ia ko ira sa vakabauti koya,
sa solia kecega vei ira me ra yaco
rawa me ra luve ni Kalou, vei ira
sa vakabauta na yacana.
13 E ra sa sega *ni luvena* e na
vuku ni *nodra* qase, se na sucu va-
kayago, se na veitalia ni tamata,
sa vakasucumi ira ga na Kalou.
14 A sa yaco me tamata na Vosa,
ka tiko vata kei keda, (keitou a
raica na nonai ukuuku, me vaka
nai ukuuku ni Gone e dua bauga
nei Tamana) sa sinai e na loloma
ka dina sara.
15 ¶ Sa tukuni koya ko Joni, ka
vosa vakadomoi levu cake, ka ka-
ya, Sai koya oqo kau a vosataka,
O koya sa muri au sa uasivi cake
vei au; ni sa liu vei keirau ko
koya.
16 Eda sa rawata kecega mai na
ka sa sinai tu vua, a loloma vaka
ga na loloma *sa tu vua.*
17 Sa soli mai na vunau vei Mo-
sese, ia ka yaco mai na loloma kei
na kena dina vei Jisu Kraisiti.
18 E sega e dua na tamata sa
raica na Kalou e na gauna e dua;
a Luvena e dua bau, sa tiko e na
lomasere i Tamana, o koya ga sa
tukuni *koya.*
19 ¶ Sai koya oqo nai tukutuku
i Joni, ni sa talai ira na bete kei
ira na Livaita ko ira na kai Jutia
mai Jeruselema me tarogi koya, O
cei beka ko iko?
20 A sa tukuna ko koya, ka sega
ni cakitaka; ka tukuna ga, Au sa
sega ni koya na Mesaia.
21 E ra sa tarogi koya, Se ko
cei? O Ilaija beka? A sa kaya,
E segai. O iko beka na profita ko
ya? A sa kaya, E segai.
22 E ra sa qai kaya vua, O cei
beka ko iko? me keitou tukuna
yani vei ira sa talai keitou. O sa
tukuni iko mei cei?
23 A sa kaya ko koya, Oi au na
domo sa kaci e na veikau, Vaka-
dodonutaka na sala ni Turaga, me
vaka sa kaya na profita ko Aisea.
24 O ira sa talai mai e ra sa mai
vei ira na Farasi.
25 A ra sa tarogi koya, ka kaya

vua, O sa qai veipapitaisotaki e na
vuku ni cava, ni ko sa sega ni
koya na Mesaia, se Ilaija, se na
profita ko ya?
26 A sa vosa vei ira ko Joni, ka
kaya, Au sa veipapitaisotaki e na
wai: ia ka sa tu e na kemudou
maliwa e dua dou sa sega ni kila;
27 Sai koya oqo, sa muri au ka
sa uasivi cake vei au; au sa sega ni
yaga meu sereka na wa ni nonai
vava.
28 Sa kitaki oti mada na ka oqo
mai Pecapara e na tai kadua ki Jo-
tani, a tikina sa veipapitaisotaki
kina ko Joni.
29 ¶ E na kena sabogibogi cake
sa raici Jisu ko Joni ni sa lako mai
vua, ka kaya, Raica na Lami ni
Kalou, sa kauta tani nai valavala
ca ni kai vuravura.
30 Sai koya oqo kau a tukuna,
Sa muri au e dua, sa uasivi cake
vei au: ni sa liu vei keirau.
31 Au a sega ni kilai koya; *au
kila ga* ni na vakaraitaki ko koya
vei ira na Isireli, o koya oqo kau
sa lako mai kina ka veipapitaiso-
taki e na wai.
32 A sa tukuna ko Joni, ka kaya,
Au a raica na Yalo *Tabu* ni sa lako
sobu mai lomalagi me vaka na
ruve, a sa mai toka vua.
33 Au a sega ni kilai koya: ia ko
koya sa talai au mai me veipapi-
taisotaki e na wai, sa kaya vei au,
O koya ko na raica ni sa lako sobu
vua na Yalo *Tabu*, a sa mai toka
vua, sai koya oqo sa veipapitaiso-
taki e na Yalo Tabu.
34 Au a raica, ka tukuna ni sai
koya oqo na Luve ni Kalou.
35 ¶ E na kena sabogibogi cake
sa tu tale ko Joni, kei rau e le rua
na nona tisaipeli;
36 A sa raici Jisu ni sa lako voli,
a sa kaya, Raica na Lami ni
Kalou!
37 Oi rau na tisaipeli ni rau ro-
goca na nona vosa, e rau sa muri
Jisu.
38 Sa qai vuki ko Jisu, ka raici
rau ni rau sa muria, ka kaya vei
rau, A cava drau sa vakasaqara?
E rau sa kaya vua, Rapai, (a kenai
balebale, Vakavuvuli) o sa tiko
maivei?
39 A sa kaya vei rau, Lako mai
ka raica. E rau sa lako mai ka
raica na vanua sa tiko kina ko
koya; a ratou sa tiko vata kaya e
na siga ko ya; ni sa voleka *nai ka*
tini ni tiki ni siga.
40 E dua vei rau sa rogoca *na*
vosa i Joni, ka muri *Jisu, a ya-
cana* ko Adriu na taci i Saimoni
Pita.
41 Sa kunea eliu na wekana ko
Saimoni, ka kaya vua, Keitou sa
kunea na Mesaia; (a kenai bale-
bale, a Kraisiti.)
42 A sa kauti koya mai vei Jisu.
Ni sa raici koya ko Jisu, sa kaya,
O iko ko Saimoni na luve i Jona:
o na vakatokai mei Sifasa; (a
kenai balebale, ko Pita.)
43 ¶ E na kena sabogibogi cake
sa via lako yani ki Kalili ko Jisu,
a sa kunei Filipe, ka kaya vua,
Muri au.
44 A kai Peceseita ko Filipe, a
koro i Adriu kei Pita.
45 A sa kunei Nacanieli ko Fi-
lipe, ka kaya vua, Keitou a kunei
koya sa vola kina ko Mosese e na
vunau, kei ira talega na profita,
o Jisu na kai Nasara, a luve i *Jo-
sefa*.
46 A sa kaya vua ko Nacanieli,
E lako rawa mai e dua na ka
vinaka mai Nasara? Ka kaya
vua ko Filipe, Lako mai mo mai
raica.
47 Sa raici Nacanieli ko Jisu ni
sa lako mai vua, ka kaya, Raica e
dua na luve i Isireli dina, sa sega
vua na dauveivakaisini!
48 A sa kaya vua ko Nacanieli,
O sa kilai au maivei? Sa vosa ko
Jisu ka kaya vua, Ni sa bera ni
kacivi iko ko Filipe, ni ko a tiko
eruku ni lolo, au a raici iko.
49 A sa vosa ko Nacanieli ka
kaya vua, Rapai, o iko na Luve ni
Kalou; o iko na Tui Isireli.
50 A sa vosa ko Jisu ka kaya

vua, Niu sa kaya vei iko, Au a raici
iko eruku ni lolo, ko sa vakabauta?
O na raica na ka sa uasivi cake e
na ka oqo.
51 A sa kaya vua ko koya, E
dina, e dina, kau sa kaya vei ke-
mudou, E na gauna maimuri dou
na raici lomalagi ni sa tawase, kei
ira na agilose ni Kalou sa lako
cake ka lako sobu vua na Luve ni
tamata.

A WASE II.

Sa cakava na wai ko Jisu me waini, 1—11. *Sa lako cake ko koya ki Jeruselema ka vakasavi ira na dauveivoli mai na vale ni soro,* 12—17. *Sa tukuna na nona mate kei na nona bula tale,* 18—22. *Eso na tamata e ra sa vakabauti koya,* 23—25.

ENAI ka tolu ni siga sa dua na
solevu ni vakawati mai Kena
e Kalili; a sa tiko mai kina na tina
i Jisu:
2 A sa lakovi ko Jisu, kei ira ta-
lega na nona tisaipeli, ki na solevu
ni vakawati.
3 Ia ni sa lailai mai na waini, sa
kaya vei Jisu na tinana, Sa sega
vei ira na waini.
4 Sa kaya vua ko Jisu, Alewa, o
sa lewai au vakacava *e na ka oqo*?
sa sega ni yaco mai na noqu tiki
ni siga.
5 A sa kaya na tinana vei ira na
tamata, A ka kecega sa kaya vei
kemudou ko koya, dou kitaka.
6 Ia ka sa tu mai kina e ono na
saqa vatu ni wai, me ra vakasava-
savataki ira kina na kai Jutia me
vaka na nodrai valavala, sa tauya-
rua se tauyatolu nai vakarau.
7 Sa kaya vei ira ko Jisu, Vaka-
sinaita na saqa ni wai e na wai.
A ra sa vakasinaita me vuabale
sara.
8 A sa kaya vei ira ko koya, Dou
qai takiva, ka kauta vua sa lewa na
solevu. A ra sa kauta.
9 Ni sa tovolea na wai sa cakavi
me waini ko koya sa lewa na so-
levu, a sa sega ni kila se sa kau
maivei: (ia ko ira na tamata sa
takiva na wai e ra sa kila;) o koya
sa lewa na solevu sa kaciva na
wati ni alewa,
10 A sa kaya vua, A tamata ya-
dua sa viritu eliu na waini vinaka;
ia ni sa gunuva vakalevu na tamata,
sa qai viritu na waini e vinaka va-
kalailai ga: ia ko a maninitaka na
waini vinaka ka yacova na tiki ni
siga oqo.
11 Ai vakatekivu oqo ni ka mana
sa cakava ko Jisu mai Kena e Ka-
lili, a sa vakaraitaka *kina* na nonai
ukuuku; a ra sa vakabauti koya
na nona tisaipeli.
12 ¶ Ni sa oti oqo e ratou sa lako
sobu ki Kepeniuma, o *Jisu,* kei
na tinana, kei iratou na tacina, kei
iratou na nona tisaipeli; a ratou sa
sega ni bogi vuqa kina.
13 ¶ A sa voleka na *solevu ni*
pasova ni kai Jutia, a sa lako cake
ki Jeruselema ko Jisu;
14 A sa kunei ira e na vale ni
soro e ra sa volitaka na pulomo-
kau kei na sipi kei na ruve, kei ira
sa veisaui lavo e ra sa tiko *kina*:
15 Ni sa cakava oti na kuita wa
qaliqali, sa vakasavi ira kecega mai
na vale ni soro, kei na sipi, kei na
pulomokau; a sa sovaraka yani
nai lavo ni tamata sa veisaui lavo,
ka vukica nai tutu ni lavo;
16 A sa kaya vei ira sa volitaka
na ruve, Kauta tani na ka oqo;
kakua ni cakava na vale i Tamaqu
me vale ni veivoli.
17 A sa nanuma na nona tisaipeli
ni sa volai, Sa kani au na loloma
katakata ki na nomu vale.
18 ¶ Sa qai vosa ko ira na kai
Jutia, ka kaya vua, A cava nai
vakatakilakila ko sa vakatakila vei
keitou, ni ko sa kitaka na ka oqo?
19 Sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, Dou talaraka na vale oqo, kau
na tara oti tale e na bogi tolu.
20 E ra sa qai kaya na kai Jutia,
A vale ni soro oqo sa tara tiko e
na yabaki e vasagavulu ka mani
ono, ia ko na qai tara oti e na bogi
tolu?

21 Ia na vale sa vosataka ko *Jisu*,
a yagona.
22 Ni sa qai tu tale mai na mate,
as nanuma na nona tisaipeli, ni sa
tukuna na ka oqo vei ira; a ra sa
vakadinata nai Vola *Tabu*, kei na
vosa sa kaya ko Jisu.
23 ¶ Ni sa tiko ko koya mai Je-
ruselema, ni ra sa ia tiko na solevu
ni pasova, sa le vuqa na tamata e
ra sa vakadinata na yacana, ni ra
sa raica na ka mana sa cakava ko
koya.
24 A sa sega ni vakadinati ira ko
Jisu, ni sa kilai ira kecega,
25 A sa sega ni yaga vua me dua
me vakatakilai ira na tamata *vei
koya*: ni sa kila na ka sa tu e na
loma ni tamata.

A WASE III.

Sa vakatakila vei Nikotimo ko Jisu ni sa dodonu me sucu vou na tamata, 1—13. *Sa vakatakila mai na vakabauta,* 14, 15. *Sa tukuna na loloma levu ni Kalou ki vuravura,* 16, 17. *Sa tukuna talega ni ra sa cudruvi e ra tawa vakabauta,* 18—22. *Sa vakatakila na papitaiso kei nai tukutuku kei na vunau i Joni vei Kraisiti,* 23—36.

E DUA na tamata vei ira na Fa-
rasi, a yacana ko Nikotimo, a
nodra turaga na kai Jutia:
2 Sai koya oqo sa lako mai vei
Jisu e na bogi, ka kaya vua, Ra-
pai, keitou sa kila o iko nai vaka-
vuvuli sa lako mai vua na Kalou:
ni sa sega e dua na tamata e ca-
kava rawa na ka mana ko sa ca-
kava, kevaka e rau sa sega ni tiko
kaya na Kalou.
3 A sa vosa ko Jisu ka kaya vua,
E dina, e dina, au sa kaya vei iko,
Kevaka sa sega ni sucu vou na
tamata, ena sega ni raica rawa na
matanitu ni Kalou.
4 Sa kaya vua ko Nikotimo, Sa
sucu rawa vakaevei na tamata ni
sa qase mai ko koya? Sa curu
rawa vakarua ki na kete i tinana,
me sucu mai?
5 A sa vosa ko Jisu, E dina, e dina,
au sa kaya vei iko, Kevaka sa sega
ni sucu na tamata e na wai kei na
Yalo *Tabu*, ena sega ni curu rawa
ki na matanitu ni Kalou.
6 O koya sa sucu e na yago sa
vakayago; o koya sa sucu e na
Yalo *Tabu* sa vakayalo.
7 Kakua ni kurabui niu sa kaya
vei iko, E dodonu mo dou *sucu*
vou.
8 Sa liwa na cagi mai na vanua
sa veitalia kina, o sa rogoca na-
kena rorogo, ka sega ni kila na
vanua sa lako mai kina, se na va-
nua sa lako yani kina: sa vaka-
talega kina na tamata yadua sa
sucu e na Yalo *Tabu*.
9 A sa vosa ko Nikotimo ka kaya
vua, Sa rawa vakaevei na ka oqo?
10 A sa vosa ko Jisu ka kaya
vua, O iko na nodrai vakavuvuli
na Isireli, ka sega ni kila na ka
oqo?
11 E dina, e dina, au kaya vei
iko, Keitou vosataka na ka keitou
sa kila, ka tukuna na ka keitou sa
raica; ia dou sa sega ni vakabauta
na neitoui tukutuku.
12 Kevaka dou sa sega ni vaka-
bauta, niu sa tukuna vei kemudou
na ka vakavuravura, dou na vaka-
bauta vakaevei, kevaka kau sa tu-
kuna vei kemudou na ka vakalo-
malagi?
13 A sa sega e dua na tamata sa
lako cake ki lomalagi, o koya ga
sa lako sobu mai lomalagi, a Luve
ni tamata, o koya sa tiko mai lo-
malagi.
14 ¶ Me vaka sa laveta cake na
gata ko Mosese mai na veikau, e
dodonu me laveti cake talega va-
kakina na Luve ni tamata:
15 Me kakua ni rusa ko ira ya-
dua sa vakabauti koya, a ya me
rawata na bula tawa mudu.
16 ¶ Ni sa lomani vuravura va-
kaoqo na Kalou, ni sa solia na
Luvena e dua bauga, me kakua
ni rusa ko ira yaduą sa vakabauti
koya, a ya me rawata na bula ta-
wa mudu.
17 Ni sa sega ni tala mai na Lu-

vena na Kalou ki vuravura me cu-
druvi vuravura; me bula ga ko
vuravura e na vukuna.
18 ¶ O koya sa vakabauti koya
sa sega ni cudruvi: ia ko koya sa
tawa vakabauta sa qai cudruvi, e
na vuku ni sa sega ni vakabauta
na yaca ni Luvena e dua bauga ni
Kalou.
19 O koya oqo e ra sa cudruvi
kina, ni sa lako mai na rarama ki
vuravura, a ra sa vinakata na bu-
tobuto ko ira na tamata ka cata
na rarama, ni sa ca na nodrai vala-
vala.
20 O koya yadua sai valavala ca,
sa cata na rarama, a sa sega ni
lako mai ki na rarama, de kunei
na nonai valavala.
21 O koya sa cakava nai vala-
vala dina sa lako mai ki na rara-
ma, me vakaraitaki na nonai va-
lavala, ni sa vinaka vua na Kalou.
22 ¶ Ni sa oti na ka oqo sa lako
ko Jisu kei iratou na nona tisaipeli
ki na vanua ko Jutia; a sa tiko
mai kina kei iratou ka veipapitai-
sotaki.
23 ¶ A sa veipapitaisotaki talega
ko Joni mai Inoni sa voleka ki Se-
limi, ni sa levu mai kina na wai: a
ra sa lako mai *vua* na tamata, a
ra sa papitaisotaki.
24 Ni sa bera ni biu ki na vale ni
veivesu ko Joni.
25 ¶ Sa qai veileti eso vei ira na
tisaipeli i Joni kei ira na kai Jutia
e na vuku ni vakasavasavataki.
26 A ratou sa lako mai vei Joni,
ka kaya vua, Rapai, o koya drau
a tiko kaya e na tai kadua ki Jotani,
o koya ko a tukuna, raica, sa vei-
papitaisotaki ko koya, a ra sa lako
kecega mai vua na tamata.
27 Sa vosa ko Joni ka kaya, E
sega e dua na tamata sa rawata e
dua na ka, kevaka sa sega ni soli
vua mai lomalagi.
28 Dou sa tukuni au niu sa kaya,
Au sa sega na Mesaia koi au, ia
kau sa talai mai me liutaki koya.
29 O koya sa nona na watinaa-
lewa na watinatagane ko koya: ia
nai tau ni watinatagane, o koya sa
tu ka rogoci koya, sa reki vaka-
levu e na vuku ni domo ni watina-
tagane: sa qai vakayacori vaka-
kina na noqu reki oqo.
30 Ena tubu me levu cake ko
koya, au na lailai sobu koi au.
31 O koya sa lako maicake, sa
uasivi vei ira kecega: o koya sa
tubu ga e vuravura sa vakavura-
vura tiko ga, a sa vosataka na ka
vakavuravura: o koya sa lako mai
lomalagi sa uasivi vei *keda* kecega.
32 Ia na ka sa raica ka rogoca
ko koya, sa tukuna oqori; a sa
sega ni vakabauta na nonai tuku-
tuku e dua na tamata.
33 O koya sa vakabauta na nonai
tukutuku sa vakadinadina kina ni
sa dina na Kalou.
34 O koya sa tala mai na Kalou
sa vosataka na vosa ni Kalou: ni
sa solia vakayauyau mai *vua* na
Kalou na Yalo *Tabu*.
35 Sa lomana na Luvena ko Ta-
mana, a sa solia na ka kecega ki
na ligana.
36 O koya sa vakabauta na Lu-
vena, sa rawata na bula tawa mu-
du: o koya sa sega ni vakabauta
na Luvena, ena sega ni raica na
bula; a sa tiko ga vua na cudru ni
Kalou.

A WASE IV.

*E rau sa veivosaki ko Jisu kei na ale-
wa ni Sameria; ka vakatakila vua
ko Jisu ni sa Mesaia ko koya,*
1—27. *A sa laki tukuni koya na
alewa vei ira na kai nona,* 28—30.
*Sa vakatakila ko Jisu vei ira na
nona tisaipeli ni sa via muria na
ka sa vinakata ko Tamana,* 31—38.
*E le vuqa vei ira na kai Sameria e
ra sa vakabauti koya,* 39—42. *Sa
vakabula ko Jisu na goneatagane
ni turaga mai Kepeniuma sa mate
sara,* 43—54.

NI sa qai kila na Turaga e ra sa
rogoca na Farasi, sa lotutaki
ira na lewe vuqa ko Jisu ka papi-
taisotaki ira, ka lewe lailai ga ko
Joni,

2 (A sa sega ni veipapitaisotaki
ko Jisu, o ira ga na nona tisaipeli,)
3 Sa biuti Jutia, ka lako tale ki
Kalili.
4 A sa yaga vua me basika ki
Sameria.
5 Sa qai lako mai ki na dua na
koro mai Sameria, a yacana ko
Saika, e voleka ki na tiki ni vanua
sa solia ko Jekope vua na luvena
ko Josefa.
6 A sa tu mai kina na matani-
wai mei Jekope. Ni sa oca ko
Jisu e na lako, sa tiko sobu vaka-
kina e na bati ni mataniwai; a sa
voleka na kenai ka ono ni tiki ni
siga.
7 Sa lako mai e dua na alewa ni
Sameria me taki wai: a sa kaya
vua ko Jisu, Solia mai vei au *na
wai* meu gunuva.
8 (Ni ratou a lako yani na nona
tisaipeli ki na koro me voli kakana.)
9 Sa qai kaya vua na alewa ni
Sameria, Ni ko sa kai Jutia ko sa
kerea vakacava vei au *na wai* ni
gunu, niu sa alewa ni Sameria? ni
ra sa sega ni veiriti ko ira na kai
Jutia, kei ira na kai Sameria.
10 A sa vosa ko Jisu ka kaya
vua, Kevaka ko a kila nai solisoli
ni Kalou, kei koya talega sa kaya
vei iko, Solia mai vei au *na wai* ni
gunu; o sa qai kerea vua, ka solia
vei iko ko koya na wai bula.
11 A sa kaya vua na alewa, Sa
sega, saka, na nomui takitaki, a sa
titobu na mataniwai: o sa rawata
maivei na wai bula oqo?
12 O sa uasivi cake beka vei Je-
kope, a tama i keitou, o koya ka
solia vei keitou na mataniwai oqo,
a ratou sa gunuva kei na luvena,
kei na nona manumanu?
13 A sa vosa ko Jisu ka kaya
vua, O koya sa gunuva na wai oqo
ena viagunu tale:
14 O koya sa gunuva na wai kau
na solia vua, ena sega sara ni via-
gunu tale ka tawa mudu; ia na
wai kau na solia vua ena tu e na
lomana me mataniwai sa tovure ki
na bula tawa mudu.
15 A sa kaya vua na alewa, Solia,
saka, mai vei au na wai oqo, meu
kakua ni viagunu tale, se lako
mai kike me taki.
16 A sa kaya vua ko Jisu, Laki
kaciva na watimu, mo drau lako
mai kike.
17 A sa vosa na alewa, ka kaya,
Sa sega na watiqu. Sa kaya *vua*
ko Jisu, O sa kaya dina, Sa *sega*
na watiqu:
18 Ni sa le lima na watimu eliu;
ia ko koya drau sa qai tiko kaya
sa sega ni watimu: o sa vosa dina
e na ka ko ya.
19 A sa kaya na alewa vua, Au
sa qai kila, o iko, saka, na profita.
20 E ra sa daumasu na tama i
keitou e na ulunikoro oqo; ia dou
sa kaya, sa tu mai Jeruselema na
tikina e dodonu me da masu kina.
21 A sa kaya vua ko Jisu, Ale-
wa, vakadinata na noqu vosa, ena
lako mai na tiki ni siga dou na
sega ni masu walega kina vei Ta-
mada, e na ulunikoro oqo, se mai
Jeruselema.
22 Dou sa masu vei koya dou sa
sega ni kila: keimami sa kila
koya keimami masu vua: ni sa
tubu mai vei ira na kai Jutia nai
vakabula.
23 Ena lako mai na tiki ni siga,
ia sa qai yaco mai, e ra na *masu*
vakayalo ka vakaidina vei Tamada
ko ira sa lotu dina: ni sa vinakata
ko Tamada me ra masu vua va-
kaoqo na tamata.
24 A Yalo na Kalou: ia ko ira sa
masu vua e dodonu me ra masu
vakayalo ka vakaidina.
25 A sa kaya vua na alewa, *Au*
sa kila ni na lako mai na Mesaia,
(o koya sa vakatokai mei Kraisiti:)
ni sa qai tadu mai ko koya, ena
tukuna vei keda na ka kecega.
26 Sa kaya vua ko Jisu, Sai au
ga sa qai vosa tu vei iko.
27 ¶ E ra sa qai lako mai na
nona tisaipeli, a ratou sa kidacala
ni rau sa veivosaki kei na alewa:
ia ka sega ni taroga e dua na ta-
mata, A cava ko sa vakasaqara?

e, Drau sa veivosaki kaya e na
'uku ni cava?
28 Sa qai biuta na nonai takitaki
ıa alewa, a sa lako yani ki na
koro, ka kaya vei ira na lewe *ni
koro,*
29 Dou mai bau laki raica na ta-
mata, ka tukuna kecega mai vei
au na ka kau a cakava: sai koya
oqo na Mesaia, se segai?
30 A ra sa qai lako tani yani e
na koro, ka lako mai vua.
31 ¶ Ni ra sa sega ni tadu mai ko
ira na tamata, sa vosa vua na nona
tisaipeli, ka kaya, Rapai, mo kana
mada.
32 A sa kaya vei ira ko koya, Sa
tu vei au na kakana meu kania
dou sa sega ni kila.
33 Sa qai veitarogi ko iratou na
nona tisaipeli, Sa kauta mai vua e
dua na tamata na kakana, se
segai?
34 A sa kaya vei ira ko Jisu, E
qau kakana meu kitaka nonai tata
sa talai au mai, ka vakaotiotia na
nona cakacaka.
35 Dou sa kaya, se segai, Sa vo
na vula e va, sa qai cava mai na
yabaki? Raica, au sa kaya vei
kemudou, Dou ta cake e na mata-
mudou, ka raica sa bota tu na vei-
were; ni sa cava mai na yabaki.
36 Ia ko koya sa tamusuka sa
rawata na *kenai* voli, ka binia na
vuana ki na bula tawa mudu; me
reki vata ko koya sa kaburaka kei
koya sa tamusuka.
37 A sa dina kina na vosa oqo, E
dua sa kaburaka, ia ka tamusuka
e dua tani.
38 Au a talai kemudou mo dou
tamusuka na ka ko ya dou a sega
ni cakacaka kina: a ra sa caka-
caka na tamata tani, ia dou sa ra-
wata na vua ni nodra cakacaka.
39 ¶ E ra sa le vuqa na kai Sa-
meria e na koro ko ya e ra sa va-
kabauti koya e na vuku ni nona
vosa na alewa, o koya sa vakata-
kila, Sa tukuna kecega mai vei au
na ka kau a cakava.
40 Ni ra sa lako mai vua na kai
Sameria, e ra sa masuti koya me
tiko kei ira; a sa tiko maikea ka
bogi rua.
41 E ra sa le vuqa talega sa va-
kabauta e na vuku ni nona vosa.
42 A ra sa kaya vua na alewa,
Keitou sa sega ni vakabauta wa-
lega e na vuku ni nomu vosa: ia
keitou sa rogoca ka kila ni sa Me-
saia dina oqo, ai Vakabula ni kai
vuravura.
43 ¶ Ni sa oti na bogi rua sa lako
yani ko koya, ka tadu mai ki
Kalili.
44 A sa vakatakila ko Jisu, ni sa
sega e dua na profita sa vakaroko-
rokotaki e na nona vanua.
45 Ni sa qai tadu mai ki Kalili,
sa tavi koya na kai Kalili e na
vuku ni ra a raica na ka kecega sa
kitaka ko koya mai na solevu mai
Jeruselema: ni ra a lako talega ki
na solevu.
46 A sa lako tale mai ko Jisu ki
Kena i Kalili, a koro sa cakava
kina na wai me waini. Ia ka sa
dua na turaga sa mate na luvena
mai Kepeniuma.
47 Ni sa rogoca ko koya ni sa
lako mai Jutia ko Jisu ki Kalili,
sa lako vua, ka masuta me lako
sobu, ka vakabula na luvena: ni
sa kolai mate sara.
48 A sa qai kaya vua ko Jisu,
Kevaka dou sega ni raica na ka
mana kei na ka e veivakidacala-
taki, dou na sega ni vakabauta.
49 A sa kaya vua na Turaga,
Lako sobu, saka, mai, de mate
mada na luvequ.
50 A sa kaya vua ko Jisu, Lako
yani; sa bula na luvemu. A sa
vakadinata na vosa sa kaya vua
ko Jisu, ka lako yani.
51 Ia ni sa qai lako sobu tiko ga,
e ratou sa veitata kaya na nona
tamata, a ratou sa tukutuku mai,
ka kaya, Sa bula na luvemu.
52 Sa qai taroga vei iratou na
tiki ni siga sa vakatekivu me bula
kina. A ratou sa kaya vua, Sa
takali vua na katakata e na noa e
nai ka vitu ni tiki ni siga.

53 A sa kila kina na tamana ni
sai koya oqo na tiki ni siga ka
kaya vua kina ko Jisu, Sa bula na
luvemu; a sa vakabauta ko koya,
kei ira kecega na nona lewe ni
vale.
54 Ai ka rua tale ni ka mana oqo
sa cakava ko Jisu ni sa lako mai
Jutia ki Kalili.

A WASE V.

Sa lako ki Jeruselema ko Jisu, a sa vakabula e dua na tamata sa tauvi mate, 1—9. *O ira na kai Jutia e ra sa vakacacani Jisu, ka via vakamatei koya,* 10—16. *Sa vakatakila vei ira ko Jisu ni sa talai koya mai na Kalou,* 17—39. *Sa vunauci ira talega ni ra sa bese ni vakadinata na nona vosa,* 40—47.

NI sa oti na ka oqo, sa dua na
solevu ni kai Jutia; a sa lako
cake ki Jeruselema ko Jisu.
2 Ia ka sa tu mai Jeruselema e
dua nai silisili e voleka ki na *ka-
tuba* ni sipi, a yacana e na vosa
vaka-Ipriu ko Peceseta, e lima na
kena vale.
3 A sa levu na mate sa davo
kina, o ira na mataboko, kei na
lokiloki, kei na wamalai, e ra sa
wawa me vakayavalati mada na
wai.
4 Ni sa lako sobu mai na agilose
e na gauna eso ki nai silisili, ka
vakayavalata na wai: o koya sa
sobu kina eliu ni sa vakayavalati
na wai sa bula e na mate kecega
sa tauvi koya.
5 A sa dua na tamata sa davo
mai kina, sa mate tu e na yabaki
e tolusagavulu mani walu.
6 Ni sa raici koya ko Jisu ni sa
davo, ka kila ni sa vakadede koto
ga *vakaoqo,* sa kaya vua, O sa
via bula, se segai?
7 Sa kaya vua na mate, Sa sega,
saka, e dua na noqu tamata me
kauti au ki nai silisili, ni sa va-
kayavalati na wai; ia niu sa lako
tiko ga *kina,* sa sobu eliu vei au e
dua tani.
8 Sa kaya vua ko Jisu, Tu cake,
kauta na nomui mocemoce, ka
lako.
9 A sa bula vinaka vakasauri na
tamata, ka kauta na nonai moce-
moce, ka lako: ia na siga ko ya
na siga tabu.
10 ¶ O koya oqo sa kaya kina na
kai Jutia vei koya sa vakabulai,
A siga tabu oqo: sa sega *ni tara*
vei iko me kauta nai *mocemoce.*
11 A sa kaya vei ira ko koya, O
koya sa vakabulai au, sa kaya vei
au, Kauta na nomui mocemoce, ka
lako.
12 A ra qai tarogi koya, O cei
na tamata sa kaya vei iko, Kauta
na nomui mocemoce, ka lako?
13 Ia ko koya sa vakabulai, sa
sega ni kila se ko cei ko koya; ni
sa lako lo yani ko Jisu, ni sa le
vuqa na tamata e na tikina ko ya.
14 Ni sa oti na ka oqo sa kunei
koya ko Jisu e na vale ni soro, ka
kaya vua, Raica, o sa qai bula vi-
naka: kakua ni valavala ca tale,
de yaco mai vei iko e dua na ka e
ca vakalevu cake.
15 A sa lako tani na tamata, a sa
tukuna vei ira na kai Jutia ni sai
Jisu, sa vakabulai koya.
16 E na vuku ni ka oqo sa va-
kacacani Jisu kina ko ira na kai
Jutia, ka vinakata me ra vakama-
tei koya, ni sa kitaka na ka *oqo* e
na siga tabu.
17 ¶ A sa kaya vei ira ko Jisu,
Sa cakacaka tiko ga ko Tamaqu,
au sa cakacaka talega.
18 E na vuku ni ka oqo sa vina-
kata vakalevu kina ko ira na kai
Jutia me ra vakamatea, ni sa sega
ni vakacacana walega na siga ta-
bu, ia ka sa kaya talega ni sa Ta-
mana na Kalou, a sa vakatautau-
vatataki koya kina kei na Kalou.
19 ¶ Sa qai vosa ko Jisu ka kaya
vei ira, E dina, e dina, au sa kaya
vei kemudou, E sega ni rawata
vakai koya ga e dua na ka na Lu-
vena, ia na ka ga sa raica sa kita-
ka ko Tamana; a ka sa kitaka ko
koya, sa kitaka talega vakakina
na Luvena.

20 A sa lomana na Luvena ko
Tamana, a sa vakatakila vua na
ka kecega sa kitaka ko koya; ena
vakaraitaka vua na ka sa uasivi
cake e na ka oqo, mo dou kura-
bui kina.
21 Me vaka sa vakatura cake na
mate ko Tamana, ka solia *vei ira*
na bula, sa solia talega vakakina
na Luvena na bula vei ira sa vei-
talia ko koya me nodra.
22 E sega ni lewa e dua na ta-
mata ko Tamana, ia ka sa lesia na
Luvena me ia na lewa kecega;
23 Me ra vakarokorokotaka na
Luvena na tamata kecega, me
vaka e ra sa vakarokorokotaki
Tamana. O koya sa sega ni va-
karokorokotaka na Luvena, sa sega
ni vakarokorokotaki Tamana sa
talai koya mai.
24 E dina, e dina, au sa kaya
vei kemudou, O koya sa rogoca
na noqu vosa, ka vakabauti koya
sa talai au mai, sa rawata na bula
tawa mudu, ena sega talega ni cu-
druvi; ia ka sa lako mai na mate
ki na bula.
25 E dina, e dina, au kaya vei
kemudou, Sa lako mai na tiki ni
siga, a sa tu edaidai, e ra na ro-
goca na domo ni Luve ni Kalou ko
ira na mate: ia ko ira sa rogoca e
ra na bula.
26 Me vaka sa bula vakai koya
ga ko Tamana; sa solia talega
vua na Luvena me bula vakai
koya ga.
27 A sa lesi koya talega me ia na
lewa, e na vuku ni sa Luve ni ta-
mata.
28 Dou kakua ni kurabui e na
ka oqo: sa lako mai na tiki ni
siga e ra na rogoca kina na do-
mona ko ira kecega e nai bulu-
bulu.
29 A ra na lako ga mai kina; o
ira sai valavala vinaka e ra na tu
cake tale me ra bula; ia ko ira
sai valavala ca, e ra na tu cake
tale me ra cudruvi.
30 Au sa sega ni rawata e dua
na ka vakai au ga; au sa lewa,
me vaka na ka kau sa rogoca ki-
na: a sa dodonu na noqu lewa;
niu sa sega ni muria na noqui
tata, ai tata ga nei Tamaqu sa ta-
lai au mai.
31 ¶ Kevaka kau sa tukuni au
duaduaga, sa sega ni dina na noqui
tukutuku.
32 E dua tani sa tukuni au; ia
kau sa kila ni sa dina nai tukutuku
sa tukuni au kina.
33 Dou a talaki vei Joni, a sa tu-
kuna na ka dina ko koya.
34 Sa sega ni yaga vei au me ra
tukuni au na tamata: ia kau
kaya na ka oqo, mo dou bula
kina.
35 *O Joni* oqo na rarama sa cau-
dre tu ka cila mai; dou a vina-
kata vakadede vakalailai ga me
reki e na kena rarama.
36 ¶ Ai tukutuku kau sa tukuni
kina sa levu, ka lailai ga *nai tuku-
tuku i* Joni; a cakacaka sa solia
mai vei au ko Tamaqu meu vaka-
otia, a cakacaka oqo kau sa kita-
ka tiko, e ra tukuni au, ni sa ta-
lai au mai ko Tamaqu.
37 Ia ko koya ko Tamaqu, sa
talai au mai, sa dautukuni au.
Dou a sega ni rogoca na domona
e na dua na siga, se raica na nonai
tovo.
38 A sa sega ni tiko e na loma-
mudou na nona vosa; ni dou sa
sega ni vakabauti koya, sa tala
mai ko koya.
39 Dou sa vakasaqaqara e nai
Vola *Tabu*; ni dou sa nanuma
dou sa rawata kina na bula tawa
mudu: ia ko ira oqo sa ra vakata-
kilai au.
40 Ia dou sa bese ni lako mai
vei au, mo dou bula.
41 ¶ Au sa sega ni vinakata me
ra vakarokorokotaki au na ta-
mata.
42 Au sa kilai kemudou, ni sa
sega ni tiko e na lomamudou na
loloma vua na Kalou.
43 Au a lako mai e na yaca i Ta-
maqu, ia dou sa sega ni vakabauti
au: kevaka sa lako mai e dua tani

e na yacana walega, dou na vakabauti koya.

44 Dou sa vakabauta rawa vakaevei, ni dou sa vinakata me veivakarokorokotaki vakai kemudou, ka sega ni vinakata me vakarokorokotaki kemudou duaduaga na Kalou?

45 ¶ Dou kakua ni nanuma au na beitaki kemudou vei Tamaqu; e dua sa beitaki kemudou ko Mosese, o koya dou sa vakararavi kina.

46 Kevaka dou a vakabauti Mosese, dou na vakabauti au *talega*: ni sa volai au ko koya.

47 Kevaka dou sa sega ni vakadinata na nonai vola, dou na vakadinata vakaevei na noqu vosa?

A WASE VI.

Sa vakani ira na tamata e le lima na udolu ko Jisu e nai buli madrai e lima kei na ika lalai e rua, 1—14. *Sa lako e na dela ni wai ko Jisu,* 15—21. *O ira na tamata e ra muri koya ki Kepeniuma. A vunauci ira ko Jisu me ra gumatua e na ka vakayalo,* 22—29. *Sa vakatakila vei ira ni sa madrai ni bula ko koya, a sa yaga me ra vakabauti koya na tamata,* 30—58. *Eso vei ira na nona tisaipeli e ra biuti koya e na vuku ni nona vosa,* 59—66. *Sa vakatakilai koya ko Pita ni sa Luve ni Kalou; a sa tukuna ko Jisu ni sa dua vei ira sa tamata ca,* 67—71.

NI sa oti na ka oqo, sa lako yani ko Jisu ki tai kadua ni waitui i Kalili, o koya *na waitui* i Taipiria.

2 A ra sa muri koya na tamata le vuqa, ni ra sa raica na ka mana sa kitaka ko koya vei ira sa tauvi mate.

3 A sa cabe cake ko Jisu ki na ulunikoro, a sa tiko mai kina kei iratou na nona tisaipeli.

4 A sa voleka na pasova na solevu ni kai Jutia.

5 Ni sa qai ta cake e na matana ko Jisu, ka raica ni ra sa le vuqa sa lako mai vua, sa kaya vei Filipe, Eda na volia maivei na madrai, me ra kania ko ira oqo?

6 A sa kaya na ka oqo me vakatovolei koya: ia ka sa kila ko koya na ka sa nakita me kitaka.

7 Sa kaya vua ko Filipe, Ena sega ni rauti ira na madrai sa volia e nai lavo e rua na drau, me ra tauyadua vakalailai ga.

8 Sa kaya vua e dua vei *iratou* na nona tisaipeli, ko Adriu, a *weka* i Saimoni Pita,

9 Sa tiko eke e dua na gone, sa tu vua e lima nai buli madrai *pali* kei na ika lalai e rua: ia ka yaga vakacava oqo vei ira na le vuqa vakaoqo?

10 A sa kaya ko Jisu, Vosa vei ira na tamata me ra tiko sobu. Ia ka levu na co e na vanua ko ya. A ra sa tiko sobu na tamata, e ra sa lewe lima na udolu.

11 A sa taura nai buli madrai ko Jisu; ka vatonaka, ka vota vei ira na tisaipeli, ia ko ira na tisaipeli *e ra sa vota* vei ira sa tiko sobu; ka vakatalega kina na ika e ra sa kania loa.

12 Ni ra sa mamau, sa kaya ko koya vei ira na nona tisaipeli, Soqonavata na tikina lalai sa vo, me kakua ni yali e dua na ka.

13 E ra sa qai soqonavata, ka vakasinaita na sova e tinikarua e na tikina lalai ni buli madrai *pali* e lima, sa vo vei ira sa kana.

14 Ia ni ra sa raica na cakamana oqo sa kitaka ko Jisu, ko ira na tamata, e ra kaya, Sai koya dina oqo na profita ko ya e dodonu me lako mai ki vuravura.

15 ¶ Ni sa kila ko Jisu e ra sa nakita me lako mai ka vakasaurarataki koya me buli koya me turaga levu, sa lako duaduaga tale yani.

16 Ni sa qai yakavi mai, sa lako sobu ko ira na nona tisaipeli ki matasawa,

17 Ka vodoka na waqa, ka lako yani e na wai ki Kepeniuma. A sa qai butobuto mai na vanua, a sa sega ni yaco vei ira ko Jisu.

18 A sa tubu na ua e na vuku ni cagi levu sa liwa.

19 Ni ra sa voce yani e ruasaga-

vulu ka lima se tolusagavulu na
setetia e ra sa raici Jisu ni sa lako
e na dela ni wai, ka toro voleka ki
na waqa: a ra sa rere.
20 A sa kaya vei ira ko koya, Oi
au oqo; kakua ni rere.
21 E ra sa qai vinakata me vodo
ki waqa ko koya: a sa qai uru vakasauri na waqa ki na vanua e ra
lako kina.
22 ¶ E na sabogibogi, o ira na le
vuqa sa ra tiko e na tai kadua e ra
sa raica ni sa sega maikea na velovelo tani, o koya ga sa vodoka ko
ira na nona tisaipeli, a sa sega ni
vodo vata ki na velovelo kei iratou
na nona tisaipeli ko Jisu, ia ko
iratou na nona tisaipeli e ratou sa
soko yani vakai iratou ga;
23 (Ia ka sa lako mai eso na velovelo mai Taipiria sa voleka ki na
vanua e ra a kana madrai kina, ni
sa vatonaka na Turaga:)
24 Ni ra sa raica na tamata ni sa
sega ni tiko maikea ko Jisu, se na
nona tisaipeli, e ra sa vodo talega
ki na waqa, ka lako yani ki Kepeniuma, me vakasaqarai Jisu.
25 Ni ra sa kunei koya mai tai
kadua, e ra sa kaya vua, Rapai, o
sa lako mai kike ninaica?
26 Sa vosa vei ira ko Jisu, ka
kaya, E dina, e dina, au sa kaya
vei kemudou, Dou sa sega ni vakasaqarai au, e na vuku ni dou sa raica na ka mana, a ya ni dou a kania
nai buli madrai, ka mamau *kina*.
27 ¶ Kakua ni cakacaka walega
me kemudou na kakana ena oti,
ia me kemudou na kakana sa tu
ki na bula tawa mudu, o koya ena
solia vei kemudou na Luve ni tamata: ni sa vakadinadinataki koya
na Kalou ko Tamana.
28 E ra sa qai kaya vua, A cava
me keitou cakava me keitou kitaka
kina na cakacaka ni Kalou?
29 Sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, Sai koya oqo na cakacaka ni
Kalou mo dou vakabauti koya sa
tala mai ko koya.
30 ¶ E ra sa qai kaya vua, A cava na cakamana ko sa cakava, me
keitou raica ka vakabauti iko? A
cava na ka mana ko sa kitaka?
31 A tama i keitou e ra a kania
na mana e na veikau; me vaka sa
volai, Sa solia vei ira ko koya na
madrai mai lomalagi me ra kania.
32 Sa qai kaya vei ira ko Jisu, E
dina, e dina, au sa kaya vei kemudou, Sa sega ni solia vei kemudou
na madrai mai lomalagi ko ya ko
Mosese; a ya ga ko Tamaqu sa
solia vei kemudou na madrai dina
mai lomalagi.
33 Sai koya oqo na madrai ni
Kalou sa lako sobu mai lomalagi,
a sa solia na bula ki vuravura.
34 E ra sa qai kaya vua, Turaga,
solia tiko ga mai vei keitou na madrai oqo.
35 A sa kaya vei ira ko Jisu, Oi
au na madrai ni bula: o koya sa
lako mai vei au ena sega ni viakana tale; ia ko koya sa vakabauti au ena sega ni viagunu tale.
36 Au a kaya vei kemudou, Dou
a raici au, ka dou a sega ni vakabauta.
37 O ira kecega sa solia mai vei
au ko Tamaqu, e ra na lako mai
vei au: ia ko koya ena lako mai
vei au, au na sega sara ni biuta tani.
38 Niu sa sega ni lako sobu mai
lomalagi meu kitaka na noqui tata,
a ya ga na nonai tata a talai au mai!
39 Sai koya oqo nai tata nei Tamaqu sa talai au mai, meu kakua
ni laiva me yali e dua vei ira sa
solia mai vei au ko koya, meu vakaturi koya cake tale e na siga
maimuri.
40 Sai koya oqo na nonai tata ko
koya sa talai au mai, me ra rawata
yadua na bula tawa mudu ko ira sa
raica na Luvena, ka vakabauti koya: ia kau na vakaturi koya cake
e na siga maimuri.
41 Sa qai vosa kudrukudrutaki
koya ko ira na kai Jutia, e na vuku
ni sa kaya, Oi au na madrai sa
lako sobu mai lomalagi.
42 E ra sa kaya, Sai koya oqo ko
Jisu, se segai, a luve i Josefa, a tamana kei na tinana eda kila, se se-

gai? sa qai kaya vakacava mai ko
koya, Au sa lako sobu mai lomalagi.
43 O koya oqo sa vosa kina ko
Jisu ka kaya vei ira, Dou kakua
ni vosa kudrukudru,
44 E sega ni lako rawa mai vei
au e dua na tamata kevaka sa sega
ni yarataki koya ko Tamaqu sa
talai au mai: ia kau na vakaturi
koya cake e na siga maimuri.
45 Sa volai e na nodraî vola na
profita, Ena vakavulici ira kecega
na Kalou. Ia ko ira na tamata
vakaaduaga sa rogoca ka vakavu-
lici ira ko Tamaqu, e ra sa lako
mai vei au.
46 A sega ni raici Tamaqu e dua
na tamata, o koya duaduaga sa
lako mai na Kalou, sa raici Ta-
maqu ko koya.
47 E dina, e dina, au kaya vei
kemudou, O koya sa vakabauti au
sa rawata na bula tawa mudu.
48 Oi au na madrai ni bula.
49 E ra kania na mana mai na vei-
kau na tamamudou, a ra sa mate ga.
50 Sai koya oqo na madrai, sa
lako sobu mai lomalagi, me kania
kina na tamata ka sega ni mate.
51 Oi au na madrai ni bula sa
lako sobu mai lomalagi; kevaka sa
kania na madrai oqo e dua na ta-
mata, ena bula tawa mudu: ia na
madrai kau na solia, a lewequ, sai
koya oqo kau na solia me bula
kina ko vuravura.
52 E ra sa qai veileti vakai ira ga
na kai Jutia, ka kaya, Sa solia ra-
wa vakaevei na tamata oqo na le-
wena me da kania?
53 Sa qai kaya vei ira ko Jisu, E
dina, e dina, au sa kaya vei kemu-
dou, Kevaka dou sa sega ni kania
na lewe ni Luve ni tamata ka gu-
nuva na nona dra, sa sega vei ke-
mudou na bula.
54 O koya sa kania na lewequ
ka gunuva na noqu dra, sa rawata
na bula tawa mudu, kau na vaka-
turi koya cake e na siga maimuri.
55 Ni sa kakana dina na lewequ,
ia na wai ni gunu dina talega na
noqu dra.
56 O koya sa kania na lewequ ka
gunuva na noqu dra sa tiko vei au,
au sa tiko talega kaya.
57 Me vaka sa vu ni bula ko Ta-
maqu sa talai au mai, au sa bula
talega vua ko Tamaqu; sa vaka-
talega kina ko koya sa kani au, ena
bula e na vukuqu.
58 Sai koya oqo na madrai *sa*
lako sobu mai lomalagi: *sa sega*
ni tautauvata kei na mana *sa ra*
kania na tamamudou, a ra sa mate
ga: o koya sa kania na madrai oqo
ena bula tawa mudu.
59 Sa vosataka na ka oqo ko ko-
ya e na vale ni lotu, ni sa vakata-
vuvuli tiko mai Kepeniuma.
60 ¶ Ni ra rogoca *oqo* ko ira na
nona tisaipeli na le vuqa e ra kaya
kina, A vosa dredre oqo: o cei sa
rawata?
61 Ni sa kila ko Jisu e na lo-
mana, sa ra vosa kudrukudru na
tisaipeli e na vuku ni ka oqori, sa
kaya vei ira, Sa vakatarabetaki
kemudou na ka oqo, ne?
62 Ena vakaevei kevaka dou na
raica na Luve ni tamata ni sa lako
cake ki na tikina sa tiko kina eliu?
63 Sa solia na bula, ai balebale
vakayalo: a sa sega ni yaga nai
balebale vakalewena; a vosa kau
sa vosataka vei kemudou sa vakai-
balebale vakayalo, a sa yaco *kina*
na bula.
64 Eso vei kemudou sa sega ni
vakabauta. Ni sa kila ko Jisu
mai nai vakatekivu ko cei ko ira
sa sega ni vakabauta, kei koya ena
soli koya yani.
65 A sa kaya, O koya oqo kau a
kaya kina vei kemudou, Sa sega *ni*
lako rawa mai vei au e dua na ta-
mata, kevaka sa sega ni solia vua
ko Tamaqu.
66 ¶ Mai na siga ko ya e levu vei
ira na nona tisaipeli e ra sa vaka-
nadakui *koya*, a ra sa sega ni lako
vata tale kaya.
67 Sa qai kaya ko Jisu vei ira na
tinikarua, Dou sa via lako tani ta-
lega, se segai?
68 Sa qai kaya vua ko Saimoni

Pita, Turaga, keitou na lako beka vei cei? Sa tu ga vei iko na vosa ni bula tawa mudu.

69 Keitou sa vakabauta ka kila, ni sa Mesaia ko iko na Luve ni Kalou bula.

70 Sa kaya vei ira ko Jisu, Au a digitaki kemudou na le tinikarua se segai, ia ka sa dua vei kemudou sa *noqu* meca?

71 Sa vosataki Juta Isikariota, *a luve* i Saimoni, ni sai koya oqo ena soli koya yani, ia kadua vei iratou na tinikarua ko koya.

A WASE VII.

Sa vunauci ira na wekana ko Jisu ni ra sa yalodoudou, 1—9. Sa lako cake e Kalili ko Jisu ki na solevu ni vale vakacevaceva, 10—13; a sa vakatavuvuli e na vale ni soro, 14—39. E ra sa veiletitaki Jisu na tamata, 40—44. E ra cudru na Farasi ni sa sega ni tauri Jisu ko ira na tamata, a ra sa vunauci Nikotimo ni sa totaki Jisu, 45—53.

SA oti na ka oqo sa lako voli ko Jisu e Kalili: ni sa sega ni via lako voli e Jutia, e na vuku ni ra sa via vakamatei koya ko ira na kai Jutia.

2 A sa voleka na solevu ni vale vakacevaceva ni kai Jutia.

3 Sa qai kaya vua na tacina, Lako tani eke, ka lako ki Jutia, me ra raica talega na nomu tisaipeli na cakacaka ko sa kitaka.

4 Ni sa sega e dua na tamata sa kitaka vuni e dua na ka, ka vinakata me kilai. Kevaka ko sa kitaka na ka oqo, vakaraitaki iko ki vuravura.

5 E ra sa sega talega ni vakabauti koya ko ira na tacina.

6 Sa qai kaya vei ira ko Jisu, Sa sega ni yaco mai na noqu siga: ia ka tu vakailoa walega na nomudou siga.

7 Sa sega ni cati kemudou rawa ko vuravura: ia ka sa cati au, e na vuku ni kau sa vakatakila ni sa ca na kenai valavala.

8 Dou lako cake ki na solevu oqo; au sa bera ni lako cake ki na solevu oqo; ni sa sega ni yaco mai na noqu siga.

9 Ni sa kaya na vosa oqo vei ira, sa tiko ga ko koya e Kalili.

10 Ni ratou sa lako cake na tacina, sa qai lako cake talega ko koya ki na solevu, e sega ni vakarairai, ka vuni ga.

11 ¶ A ra sa qai vakasaqarai koya na kai Jutia e na solevu, ka kaya, Sa tiko maivei ko koya?

12 E ra vosataki koya lo vakalevu na tamata: a sa kaya eso, A tamata vinaka ko koya; ka kaya eso, E segai; a ya sa lawakitaki ira na tamata.

13 A sa sega ni vosataki koya votu e dua na tamata, ni ra sa rerevaki ira na kai Jutia.

14 ¶ E na veimama ni solevu sa lako cake ko Jisu ki na vale ni soro ka vakatavuvuli.

15 A ra sa kurabui ko ira na kai Jutia, ka kaya, E kila vakaevei nai vola na tamata oqo, ni sa sega ni vakatavulici?

16 Sa vosa vei ira ko Jisu, ka kaya, Sa sega ni noqu na noqui vakavuvuli, a ya sa nona ga ka talai au mai.

17 Kevaka e dua na tamata e via cakava na ka sa vinakata *na Kalou*, ena kila se mai vua na Kalou nai vakavuvuli, seu vosa vakai au ga.

18 O koya sa vosataki koya ga, sa vinakata me dokai; ia ko koya sa vinakata me dokai koya ko koya sa talai koya mai, sa dina, a sa sega vua na cala.

19 Sa solia vei kemudou na vunau ko Mosese, se segai, a sa sega e dua vei kemudou sa talairawarawa ki na vunau? Dou sa via vakamatei au e na vuku ni cava?

20 E ra sa vosa na tamata, ka kaya, Sa curumi iko na tevoro: o cei sa via vakamatei iko?

21 A sa vosa ko Jisu ka kaya vei ira, E dua bauga na cakacaka kau a cakava, ia dou sa kurabui kecega kina.

22 Sa solia vei kemudou na lotu-

tabu ko Mosese; (ia ka sa sega vei Mosese, a ya ga mai vei ira na qase;) ia dou sa vakalotutabutaka na tamata e na siga tabu.
23 Kevaka sa vakalotutabutaki na tamata e na siga tabu, me kakua ni vakacacani na vunau i Mosese; dou sa cudruvi au *e na vuku ni cava*, niu sa vakabula taucoko na tamata e na siga tabu?
24 Kakua ni lewa me vaka na ka dou sa raica walega, ia dou lewa vakadodonu.
25 Sa qai kaya eso vei ira mai Jeruselema, Sai koya oqo e ra sa via vakamatea, se segai?
26 Ia, ka raica, sa vosa doudou, a ra sa sega ni kaya e dua na ka vua. E ra sa kila dina na turaga ni sai koya oqo na Mesaia dina, se segai?
27 A tamata oqo eda sa kila na vanua sa lako mai kina, ia na Mesaia ni sa lako mai, sa sega ni kila e dua na tamata se lako maivei ko koya.
28 Sa qai kaci vakadomoi levu ko Jisu ni sa vakatavuvuli e na vale ni soro, ka kaya, Dou sa kilai au, dou sa kila talega na vanua kau sa lako mai kina; ia kau sa sega ni lako mai vakai au ga, o koya sa talai au mai sa dina, dou sa sega ni kilai koya.
29 Kau sa kilai koya: niu sa lako mai vei koya, a sa talai au mai ko koya.
30 ¶ A ra sa qai via tauri koya: a sa sega ni tarai koya e dua na tamata, ni sa sega ni yaco na nona tiki ni siga.
31 E le vuqa vei ira na tamata e ra sa vakabauti koya, ka kaya, Ni sa lako mai na Mesaia, ena kitaka na caka mana e uasivi cake e na ka sa kitaka na tamata oqo?
32 O ira na Farasi e ra sa rogoca ni ra sa vosataki koya lo vakaoqo ko ira na tamata; ia ko ira na Farasi kei ira na bete levu e ra sa talai ira eso na tamata me ra tauri koya.
33 ¶ Sa qai kaya vei ira ko Jisu, Au sa tiko vakalailai ga kei kemudou, au sa qai lako vua ka talai au mai.
34 Dou na vakasaqarai au, dou na sega ni kunei *au*: ia na vanua kau sa tiko kina, dou sa sega ni lako rawa kina.
35 Sa qai kaya vakai ira na *kai* Jutia, Ena lako beka *kivei ko* koya, me da sega ni kun*ei koya* rawa? ena lako beka vei ira na duiveiseyaki vei ira na iceni, ka vakavulici ira na iceni?
36 A vosa cava beka oqo sa kaya ko koya, Dou na vakasaqarai au, ka sega ni kunei *au*; dou sa sega ni lako rawa yani ki na vanua, au sa tiko kina?
37 E na siga maimuri, sai koya oqo na siga levu ni solevu, sa tu ko Jisu ka vosa vakadomoi levu, ka kaya, Kevaka sa viagunu e dua na tamata, me lako mai vei au, ka gunu.
38 O koya sa vakabauti au, me vaka sa tukuna nai Vola *Tabu*, Ena dave mai na ketena na drekeniwai bula.
39 (A ka oqo sa vosataki kina na Yalo Tabu, o koya e ra na rawata ko ira sa vakabauti koya; ni sa qai sega ni soli na Yalo Tabu; e na vuku ni sa bera ni vakarokorokotak*i* ko Jisu.
40 ¶ E levu vei ira na tamata ni ra sa rogoca na vosa oqo, e ra sa kaya, Sai koya oqo na Profita.
41 A sa kaya eso, Sai koya oqo na Mesaia. A sa kaya eso, Oi, ena lako mai Kalili na Mesaia?
42 Sa tukuna beka nai Vola *Tabu*, se segai, Ni sa lako mai na Mesaia mai na kawa i Tevita, mai na koro ko Pecelema, sa tiko mai kina ko Tevita?
43 A ra sa veiletitaki koya na tamata.
44 A ra sa via kauti koya eso; a sa sega ni tauri koya e dua na tamata.
45 ¶ Sa qai lako mai eso na turaga lailai vei ira na bete levu kei ira na Farasi; a ra sa kaya vei ira,

Dou sa sega ni kauti koya mai e
na vuku ni cava?
46 E ra kaya ko ira na turaga
lailai, E sega e dua na tamata sa
vosa me vaka na tamata oqo.
47 A sa qai kaya vei ira ko ira na
Farasi, Dou sa vakacalai talega?
48 Sa vakabauti koya eso vei ira
na turaga se vei ira na Farasi, se
segai?
49 Ia na tamata oqo e ra sa sega
ni kila na vunau e ra sa rusa.
50 Sa kaya vei ira ko Nikotimo,
(o koya sa lako mai vei *Jisu* e na
bogi, ni sa dua vei ira ko koya,)
51 Sa cudruva na tamata na noda
vunau, ni sa sega ni rogoci koya
mada eliu, ka kila na ka sa cakava,
se segai?
52 E ra sa vosa ka kaya vua, O
iko talega na kai Kalili, ne? Mo
vakasaqara mo kila: ni sa sega ni
tubu mai Kalili e dua na profita.
53 A ra sa lako kecega ki na no-
dra veivale.

A WASE VIII.

Ai tukutuku ni alewa sa dautagane, 1—11. *Sa vunautaki koya ko Jisu me rarama kei vuravura, a sa vakadinadina na nona vunau,* 12—32. *Sa veivosaki ko Jisu kei ira na Farasi,* 33—58. *Sa lako yani vakai koya ko Jisu, ni sa via viriki koya ko ira na Farasi,* 59.

SA lako ko Jisu ki na ulunivanua
ko Oliva.
2 E na mataka caca sa lako tale
mai ki na vale ni soro, a sa lako
kecega mai vua na tamata; a sa
tiko sobu ko koya, ka vakavulici
ira.
3 Ia ko ira na vunivola kei ira na
Farasi e ra sa kauta mai vei koya
e dua na alewa sa kunei ni sa dau-
yatagane; a ra sa vakatikori koya
e na *kedra* maliwa;
4 A ra sa kaya vua, Vakavuvuli,
sa kunei na alewa oqo ni sa dauta-
gane, ni sa kitaka tiko.
5 Sa vosa vei keda ko Mosese e
na vunau, me ra viriki ko ira sa
vakaoqo: ia na cava ko sa kaya?
6 E ra sa kaya na ka oqo me
dauveretaki koya kina, me ra tu-
kuni koya rawa. A sa cuva sobu
ko Jisu, ka vola na soso e na nonai
qaqalo.
7 Ni ra sa tarogi koya tiko ga,
sa tu cake ko koya, ka kaya vei
ira, O koya vei kemudou sa sega
ni valavala ca, me viriki koya
mada eliu e na vatu.
8 Sa cuva sobu tale ko koya, ka
vola na soso.
9 Ia ko ira sa rogoca, ni sa va-
kadinadina na lomadra, e ra sa
lako yadua kituba, sa liu na qase
ka muri kecega na tamata: ka
tiko duaduaga ko Jisu, a sa tu na
alewa e matana.
10 Ni sa tu cake ko Jisu, ka
sega ni raica e dua na tamata, a
alewa duaduaga, sa kaya vua,
Alewa, Evei ko ira ka tukuni iko?
sa sega ni lewai iko e dua na ta-
mata mo cudruvi, ne?
11 Sa kaya, Sa segai e dua, Tu-
raga. A sa kaya vua ko Jisu, Au
sa sega talega ni lewai iko mo cu-
druvi: lako, kakua ni valavala ca
tale.
12 ¶ Sa qai vosa tale vei ira ko
Jisu, ka kaya, Oi au na rarama
kei vuravura: o koya sa muri au
ena sega ni lako e na butobuto,
ena tu ga vua na rarama ni
bula.
13 O ira na Farasi e ra qai kaya
vua, O sa tukuni iko; a sa sega ni
dina na nomui tukutuku.
14 Sa vosa ko Jisu ka kaya vei
ira, Kevaka kau sa tukuni au, sa
dina na noqui tukutuku: niu sa
kila na vanua kau sa lako mai
kina, kei na vanua kau sa lako tale
kina; ia dou sa sega ni kila *rawa*
seu lako maivei, seu lako kivei.
15 Dou sa lewa me vaka na ka
sa rairai mai; ia kau sa sega ni
lewa e dua na tamata.
16 Ia kevaka kau lewa, sa dina
na noqu lewa, niu sa sega ni tiko
duaduaga, ia keirau kei Tamaqu
sa talai au mai.
17 Sa volai talega e na nomudoui

vunau, ni sa dina nai tukutuku ni
tamata e le rua.
18 E dua koi au kau sa tukuni
au, a sa tukuni au talega ko Ta-
maqu sa talai au mai.
19 E ra sa qai kaya vua, Evei
ko Tamamu? Sa kaya ko Jisu,
Dou sa sega ni kilai au sei Ta-
maqu; kevaka dou sa kilai au,
dou sa kilai Tamaqu talega.
20 Sa vosataka na vosa oqo ko
Jisu e na vale ni lavo, ni sa vaka-
tavuvuli e na vale ni soro: a sa
sega ni tauri koya e dua na ta-
mata; ni sa sega ni yaco mai na
nona tiki ni siga.
21 Sa qai kaya tale vei ira ko
Jisu, Au sa lako yani, dou na va-
kasaqarai au, ia dou na mate e na
nomudoui valavala ca: dou sa
sega ni lako rawa ki na vanua, au
sa lako yani kina.
22 Sa qai kaya na kai Jutia, Ena
vakamatei koya beka? Ni sa
kaya, Dou sa sega ni lako rawa ki
na vanua kau sa lako yani kina.
23 A sa kaya vei ira ko koya,
Dou sa lako maira; au sa lako
maicake. Dou sa vakavuravura;
au sa sega ni vakavuravura.
24 O koya oqo kau a kaya kina
vei kemudou, Dou na mate e na
nomudoui valavala ca; kevaka
dou sa sega ni vakadinata ni sai
au, dou na mate e na nomudoui
valavala ca.
25 E ra sa qai kaya vua, O cei
ko iko? A sa kaya vei ira ko
Jisu, Sai koya ga kau a tukuna
vei kemudou mai nai vakate-
kivu.
26 Sa levu na ka meu vosataka
ka lewai kemudou kina; ia ka
dina ko koya sa talai au mai; au
sa tukuna vei ira na kai vuravura
na ka kau a rogoca mai vei koya.
27 Ia ka ra sega ni kila ni sa
vosataka na Tamana vei ira.
28 Sa qai kaya vei ira ko Jisu,
Ni dou sa laveta cake na Luve ni
tamata, dou na qai kila ni sai au,
au sa sega ni kitaka e dua na ka
vakai au ga, ia me vaka na ka sa
vakatavulici au kina ko Tamaqu
au sa vosataka vakakina.
29 O koya sa talai au mai sa tik
vata kei au: sa sega ni laivi au k
Tamaqu meu tiko duaduaga: ni
sa kitaka tiko ga na ka sa vina-
kata ko koya.
30 Ni sa vosataka na vosa *oqo*, e
le vuqa kina e ra sa *vakabauti*
koya.
31 ¶ Sa qai kaya ko Jisu vei ira
na kai Jutia sa vakabauti koya,
Kevaka dou muria tiko ga na noqu
vosa, dou sa qai noqu tisaipeli
dina;
32 Dou na kila na ka dina, ia na
ka dina talega ena sereki kemudou.
33 ¶ E ra sa kaya vua, Oi keitou
na kawa i Eparaama, ka sega ni
bobulataki keitou e dua na tamata
e na dua na gauna; o sa kaya va-
kacava, Dou na sereki?
34 A sa kaya vei ira ko Jisu, E
dina, e dina, au kaya vei kemu-
dou, O koya yadua sai valavala ca
sa bobulataki ki nai valavala ca.
35 A sa sega ni tiko vakadua e
na vale na tamata walega; ia na
luvena sa tiko vakadua.
36 Kevaka ena sereki kemudou
na Luvena, dou na sere dina.
37 Au sa kila dou sa kawa i
Eparaama; ia dou sa via vakama-
tei au, ni sa sega ni tiko e na *lo*-
mamudou na noqu vosa.
38 Au sa vosataka na ka kau a
kunea vei Tamaqu: ia dou sa ki-
taka na ka dou a kunea vei tama-
mudou.
39 E ra sa vosa ka kaya vua, A
tama i keitou ko Eparaama. Sa
kaya vei ira ko Jisu, Kevaka dou
sa luve i Eparaama, dou na kitaka
nai valavala i Eparaama.
40 Ia dou sa qai via vakamatei
au, a tamata sa tukuna vei kemu-
dou na ka dina, au a rogoca ga
mai vua na Kalou: ia ka sega ni
kitaka na ka vakaoqo ko Epa-
raama.
41 Dou sa kitaka na cakacaka i
tamamudou. E ra sa qai kaya
vua, Keitou sa sega ni sucu e na

dauyalewa; e dua bau na tama i
keitou, a Kalou.
42 Sa kaya vei ira ko Jisu, Ke-
vaka na Tamamudou na Kalou,
dou na lomani au: niu sa tubu
mai vua na Kalou, ka lako mai
kike; au sa sega ni lako walega
mai vakai au, a sa talai au mai ko
koya.
43 Dou sa sega ni kila na noqu
vosa e na vuku ni cava? e na vuku
ni dou sa sega ni vakabauta rawa
na noqu vosa.
44 A tamamudou na tevoro, ia
dou via kitaka na gadreva *ca* ni
tamamudou. O koya na daura-
vuravu mai nai tekivu, a sa sega
ni vakabauta na ka dina, e na vuku
ni sa sega ni tu vua na ka dina.
Ni sa vosa na lasu ko koya, sa vo-
sataka na nona ka; ni sa lasulasu
ko koya, kei na tama ni *lasu*.
45 Niu sa tukuna *vei kemudou*
na ka dina, dou sa sega ni vaka-
bauta na noqu vosa.
46 O cei vei kemudou sa vakata-
kila *rawa* niu sai valavala ca? ia
kevaka kau sa vosataka na ka
dina, dou sa sega ni vakadinati au
e na vuku ni cava?
47 O koya sa tamata ni Kalou sa
rogoca na vosa ni Kalou: o koya
oqo dou sa sega ni rogoca kina, ni
dou sa sega ni tamata ni Kalou.
48 ¶ E ra sa qai vosa na kai Ju-
tia, ka kaya vua, Keitou sa kaya
dina ga, O iko na kai Sameria ka
curumi iko na tevoro, se segai?
49 Sa kaya *vei ira* ko Jisu, Sa
sega ni curumi au na tevoro, ia
kau sa vakarokorokotaka na Ta-
maqu, dou sa vakalialiai au.
50 Au sa sega ni vakasaqara meu
vakarokorokotaki: sa dua sa va-
kasaqara ka lewa.
51 E dina, e dina, au sa kaya vei
kemudou, Kevaka ena taura na
noqu vosa e dua na tamata, ena
sega sara ni raica na mate.
52 E ra sa qai kaya vua na kai
Jutia, Keitou sa qai kila sa cu-
rumi iko na tevoro. Sa mate ko
Eparaama kei ira talega na pro-
fita, ia ko sa kaya, Kevaka sa taura
na noqu vosa e dua na tamata, ena
sega sara ni tovolea na mate.
53 O sa levu cake beka, ka laila i
sobu ko Eparaama na tama i kei-
tou ko koya sa mate? a ra sa
mate talega ko ira na profita; o sa
cakavi iko mei cei?
54 Sa kaya ko Jisu, Kevaka kau
sa vakarokorokotaki au, na ka
wale na noqu vakarokorokotaki:
sai koya na Tamaqu sa vakaroko-
rokotaki au; o koya dou sa kaya,
sa nomudou Kalou.
55 Ia dou sa sega ni kilai koya,
ia kau sa kilai koya; ia kevaka
kau sa kaya, au sa sega ni kilai
koya, au na lasulasu me vakai ke-
mudou: ia kau sa kilai koya, ka
taura na nona vosa.
56 Sa vinakata vakalevu sara ko
Eparaama na tamamudou me rai-
ca na noqu siga: a sa raica ka
reki *kina*.
57 E ra sa qai kaya vua na kai
Jutia, Sa sega ni limasagavulu na
nomu yabaki, ia ko a raici Epa-
raama, ne?
58 A sa kaya vei ira ko Jisu, E
dina, e dina, au sa kaya vei kemu-
dou, Ni sa sega ni sucu mai ko
Eparaama, au sa bula.
59 ¶ E ra sa qai tomika na vatu
me viriki koya: a sa vuni koya ko
Jisu, ka sa curu yani e na vale ni
soro, ka lako e na kedra maliwa,
ka lako tani yani.

A WASE IX.

*Sa vakabula na tamata sa sucu ma-
taboko ko Jisu, ni sa boroya na
matana e na soso,* 1—7. *O ira na
Farasi e ra tarogi koya kei rau
na tamana kei na tinana e na ka
oqo,* 8—23. *Sa tukuni Jisu na
tamata mataboko ni sa tamata ni
Kalou, a ra sa vakasavi koya mai
na vale ni soro ko ira na Farasi.
Sa kunei koya ko Jisu, sa vakata-
kilai koya vua, ni sa Luve ni Ka-
lou, a sa vakabauti koya ko koya,*
24—38. *A sa vunauci ira na Fa-
rasi ko Jisu,* 39—41.

NI sa lako yani ko *Jisu*, sa raica e dua na tamata sa sucu mataboko.

2 A ra sa tarogi koya na nona tisaipeli, ka kaya, Rapai, o cei sai valavala ca, a tamata oqo, sei tamana kei tinana, me sucu mataboko kina ko koya?

3 Sa kaya ko Jisu, Sa sega ni valavala ca na tamata oqo, sei tamana kei tinana, a ya me vakatakilaiga na cakacaka ni Kalou e na vukuna.

4 Sa dodonu meu kitaka na cakacaka i koya sa talai au mai ni sa siga toka: sa voleka mai na bogi, sa sega ni cakacaka rawa kina e dua na tamata.

5 Niu sa tiko e vuravura, au sa rarama kei vuravura.

6 Ni sa vosa vakaoqo, ka kasivita na qele ka cakava na soso e nai kasivi, a sa boroya na mata ni tamata mataboko e na soso;

7 A sa kaya vua, Laki tavoi e nai silisili ko Sailoama, (a kenai balebale, Sa talaki.) A sa lako yani, ka tavoi, ka tale mai ka rai rawa.

8 ¶ A ka oqo e ra sa kaya kina na *nona* lewe ni koro, kei ira sa raici koya eliu ni sa mataboko tu, Sai koya oqo sa tiko ka kerekere, se segai?

9 Sa kaya eso, Sai koya oqo; eso *sa kaya*, Sa vakataki koya: a sa kaya ko koya, Sai au ga.

10 E ra sa qai kaya vua, Sa basuki vakaevei na matamu?

11 Sa vosa ko koya ka kaya, E dua na tamata sa vakatokai ko Jisu sa cakava na soso, ka boroya na mataqu, ka kaya vei au, Lako ki nai silisili ko Sailoama, ka tavoi: ia kau a laki tavoi, au sa rai rawa kina.

12 Sa ra qai kaya vua, Evei ko koya? A sa kaya, Au sa sega ni kila.

13 E ra sa qai kauti koya ka mataboko eliu vei ira na Farasi.

14 Sa siga tabu ni sa cakava na soso ko Jisu, ka basuka na matana.

15 E ra sa qai tarogi koya taleg na Farasi, sa rai vakaevei. A s kaya vei ira, Sa boroya na mataqu ko koya e na soso, au a tavoi, au sa qai rai rawa kina.

16 Eso vei ira na Farasi e ra sa qai kaya, O koya oqo sa sega kina ni tamata ni Kalou, ni sa sega *ni* vakatabuya na siga tabu. *Eso sa* kaya, E cakava rawa vakaevei *na* cakamana vakaoqo na tamatai valavala ca? A ra sa sega ni lomavata.

17 E ra sa kaya tale vua na tamata mataboko, A cava ko sa kaya e na vukuna ni sa basuka na matamu? A sa kaya, A profita ko koya.

18 Ia ko ira na kai Jutia e ra sa sega ni vakadinata, ni sa mataboko eliu, a sa basuki na matana, ka malua e ra sa kacivi rau na tama kei na tina i koya sa basuki na matana.

19 A ra sa tarogi rau, ka kaya, A luvemudrau oqo, drau sa kaya sa sucu mataboko, ne? Sa qai rai rawa vakaevei?

20 E rau sa vosa ko tamana kei tinana vei ira, ka kaya, Keirau sa kila na luve i rau oqo, ka sa sucu mataboko:

21 Keirau sa sega ni kila se qai rai rawa vakaevei; se ko cei sa basuka na matana, keirau sa sega ni kila: sa qai tamata bula; tarogi koya: ena tukuni koya.

22 E rau sa vosa vakaoqo ko tamana kei tinana, e na vuku ni rau sa rerevaki ira na kai Jutia; ni ra sa bose vata na kai Jutia, kevaka sa vakatusa e dua na tamata *ni* sai koya oqo na Mesaia, me ra vakasavi koya mai na vale ni lotu.

23 A ka oqo sa kaya kina ko tamana kei tinana, Sa qai tamata bula mai; dou tarogi koya.

24 A ra sa qai kaciva tale na tamata sa mataboko, ka kaya vua, Vakavinavinaka vua na Kalou: eda sa kila ni sa tamatai valavala ca oqo.

25 Sa vosa ko koya ka kaya, Au

sa sega ni kila, se na tamatai vala-
vala ca ko koya, se segai: e dua
na ka kau sa kila, niu a mataboko
eliu, au sa qai rai rawa.
26 E ra sa qai kaya tale vua, A
cava na ka sa kitaka vei iko ko
koya? Sa basuka vakaevei na
matamu?
27 Sa kaya vei ira, Au a tukuna
oti mada vei kemudou, dou a sega
ni vakarogoca: dou sa via rogoca
tale e na vuku ni cava? dou sa
vinakata beka mo dou yaco talega
me nona tisaipeli, ne?
28 E ra sa qai vakalialiai koya,
ka kaya, O iko na nona tisaipeli,
o keitou na tisaipeli i Mosese.
29 Keitou sa kila sa vosa vei Mo-
sese na Kalou, ia na tamata oqo
keitou sega ni kila se sa lako mai-
vei ko koya.
30 Sa vosa na tamata ka kaya
vei ira, E dua na ka vakurabui
oqo, ni dou sa sega ni kila se sa
lako maivei ko koya, a sa basuka
na mataqu.
31 Eda sa kila sa sega ni rogoci
ira na tamatai valavala ca na Ka-
lou; ia kevaka sa masu vua na
Kalou e dua na tamata, ka kitaka
na ka sa vinakata ko koya, o koya
oqo sa rogoci.
32 Sa sega ni rogoci mai nai te-
kivu kei vuravura, ni sa basuka e
dua na tamata na mata i koya sa
sucu mataboko.
33 Kevaka sa sega ni lako mai
vua na Kalou na tamata oqo, sa
sega ni rawata e dua na ka.
34 ¶ E ra sa vosa ka kaya vua,
O iko ko sa sucu sara e nai vala-
vala ca, ia ko sa vakatavulici kei-
tou, ne? A ra sa vakasavi koya tani.
35 Sa rogoca ko Jisu ni ra sa va-
kasavi koya: ni sa kunei koya, sa
kaya vua, O sa vakabauta na Luve
ni Kalou, ne?
36 Sa vosa ko koya ka kaya, O
cei ko koya, Turaga, meu vaka-
bauti koya?
37 A sa kaya vua ko Jisu, O a
raici koya, ia sai koya drau sa vei-
vosaki kaya.
38 A sa qai kaya, Turaga, au sa
vakabauta. A sa cuva vua.
39 ¶ A sa kaya ko Jisu, Au sa
lako mai ki vuravura oqo meu
lewa, me ra rai rawa ko ira sa sega
ni rai rawa, me ra mataboko ko
ira sa rai.
40 Eso vei ira na Farasi sa tiko
kaya ni sa rogoca na *vosa* oqo, a
ra kaya vua, Oi keitou sa mata-
boko beka talega?
41 A sa kaya vei ira ko Jisu,
Kevaka dou sa mataboko, sa sega
na nomudoui valavala ca: ia dou
sa kaya, Keitou sa rai; o koya ga
oqo sa tu kina *vei kemudou* na no-
mudoui valavala ca.

A WASE X.

A vosa vakatautauvata ni bai ni sipi. A kena katuba ko Jisu, ia nai vakatawa talega ni sipi ko koya, 1—18. *O ira na kai Jutia e ra sa tarogi koya se na Mesaia ko koya, se segai. Sa tukuna vei ira ko Jisu, ni rau sa tautauvata kei Tamana,* 19—30. *A ra sa tomika na vatu me viriki koya, ka vunauci ira ko koya,* 31—38. *Ni ra sa via kauti koya, sa lako yani ko Jisu ki tai kadua ki Jotani,* 39—42.

EDINA, e dina, au sa kaya vei
kemudou, O koya sa sega ni
curu ki na katuba ni bai ni sipi, a
sa kaba cake e na tikina tani, sai
koya oqo na daubutako ka dau-
kove.
2 Ia ko koya sa curu ki na ka-
tuba, ai vakatawa ni sipi ko koya.
3 Sa dolavi koya nai vakatawa
ni katuba; a ra vakabauta na do-
mona na sipi: a sa kacivi ira na
nona sipi e na yacadra, ka tuberi
ira ki tautuba.
4 Ni sa kauti ira na nona sipi ki
tautuba, sa liutaki ira, a sa muri
koya na sipi; ni ra sa kila na do-
mona.
5 E ra na sega ni muria na vu-
lagi, e ra na drotaka: ni ra sa
sega ni kila na domo ni vulagi.
6 Sa vosataka na vosa vakatau-
tauvata oqo vei ira ko Jisu, a ra sa

sega ni kila na ka sa vosataka vei
ira ko koya.
7 Sa qai kaya tale vei ira ko
Jisu, E dina, e dina, au sa kaya
vei kemudou, Oi au na katuba *ni*
bai ni sipi.
8 O ira kecega sa lako mai eliu
vei au e ra sa butabutako ka dau-
kove: a sa sega ni vakabauta na
nodra vosa na sipi.
9 Oi au na katuba: kevaka sa
curu e na vukuqu e dua na tamata,
ena vakabulai, ena curu mai ka
curu yani, ka kunea na ka-
kana.
10 Sa lako ga mai na butabutako
me butakoca, ka vakamatea, ka
vakarusa: au sa lako mai me ra
rawata na bula, ia me ra rawata
talega vakalevu sara.
11 Oi au nai vakatawa vinaka:
sa solia na nona bula nai vakatawa
vinaka e na vukudra na sipi.
12 O koya na tamata voli sa sega
nai vakatawa, sa sega ni taukena
na sipi, sa raica na wolifa ni sa
lako mai, a sa biuta na sipi ko
koya, ka dro: a sa tauri ira na
wolifa a sa vakatotosevi ira na
sipi.
13 Sa dro na tamata voli, ni sa
tamata voli walega, a sa sega ni
nanumi ira na sipi.
14 Oi au nai vakatawa vinaka:
au sa kilai ira na noqu sipi, a ra sa
kilai au,
15 Me vaka sa kilai au ko Ta-
maqu, ka vaka kau sa kila na Ta-
maqu: kau sa virino na noqu bula
e na vukudra na sipi.
16 Eso tani tale na noqu sipi, sa
sega ni tiko e na bai oqo: au na
kauti ira talega mai, a ra na ro-
goca na domoqu; ena qai dua bau
na qele ni sipi ka dua bau nai va-
katawa.
17 A ka oqo sa lomani au mai
kina ko Tamaqu, niu sa virino na
noqu bula, meu kauta tale.
18 Sa sega ni kovea oqo mai vei
au e dua na tamata, ia kau sa vi-
rino vakai au ga. Au sa rawata
me virino, au sa rawata me kauta
tale. A vunau oqo sa solia *mai*
vei au ko Tamaqu.
19 ¶ E ra sa qai veileti tale na
kai Jutia e na vuku ni vosa oqo.
20 Sa levu vei ira e ra sa kaya,
Sa curumi koya na tevoro, a sa
lialia; dou sa rogoci koya e na
vuku ni cava?
21 E ra sa kaya eso, Sa sega *ni*
vakaoqo na vosa ni tamata *sa cu*-
rumi koya na tevoro. Sa rawata
beka na tevoro me basuka na mata
ni mataboko?
22 ¶ E ra sa qai kitaka mai Je-
ruselema na solevu ni vakasava-
savataki *ni vale ni soro*, a sa vulai
liliwa.
23 A sa lako ko Jisu e na vale ni
soro, e na yasana nei Solomoni.
24 E ra sa qai vakavolivoliti
koya na kai Jutia, ka kaya vua, E
vakaevei na kena dede ni ko sa
sega ni vakataudeitaka kina na
loma i keitou? Kevaka na Me-
saia ko iko, tukuna mai vei keitou.
25 Sa kaya vei ira ko Jisu, Niu
a tukuna vei kemudou, dou sa
sega ni vakadinata: a cakacaka
kau sa kitaka e na yaca i Tamaqu,
o ira oqo sa vakatakilai au.
26 Ia dou sa sega ni vakadinata
e na vuku ni dou sa sega ni noqu
sipi.
27 Me vaka kau a kaya vei kemu-
dou, sa rogoca na noqu vosa na
noqu sipi, au sa kilai ira, a ra sa
muri au:
28 Au sa solia vei ira na bula
tawa mudu; e ra na sega sara ni
rusa, se dua e kalaraki ira mai na
ligaqu.
29 A Tamaqu sa soli *ira* vei au,
sa uasivi cake vei ira kecega: a
sa sega ni rawata e dua na tamata
me kalaraki *ira* mai na liga i Ta-
maqu.
30 Keirau sa dua bauga kei Ta-
maqu.
31 ¶ E ra sa qai tomika tale na
vatu na kai Jutia me ra viriki koya.
32 Sa vosa vei ira ko Jisu, E
vuqa na cakacaka vinaka kau a
vakatakila vei kemudou mai vei

Tamaqu; a cava na cakacaka vei
ira oqo dou sa viriki au kina?
33 Sa vosa vua na kai Jutia, ka
kaya, Keitou sa sega ni viriki iko
e na vuku ni cakacaka vinaka; e
na vuku ni ko sa vosa vakacaca-
taka na Kalou; ni ko sa tamata
ga, ko sa cakavi iko me Kalou.
34 Sa vosa vei ira ko Jisu, Sa
volai e na nomudou vunau, se
segai, Au a kaya, Dou sa kalou?
35 Kevaka sa vakatokai ira me
kalou ko koya, ni sa yaco vei ira
na vosa ni Kalou, a sa sega ni biu
wale rawa nai Vola *Tabu*;
36 Dou sa kaya vua sa lesia na
Tamaqu, ka tala ki vuravura, O
sa vosa vakacacataka na Kalou;
niu sa kaya, Oi au na Luve ni
Kalou?
37 Kevaka kau sa sega ni kitaka
na cakacaka ni Tamaqu; kakua ni
vakabauti au.
38 Kevaka kau sa kitaka ga, dou
vakadinata na cakamana, kevaka
dou sa sega ni vakabauti au: mo
dou kila ka vakadinata ni *sa tiko*
vei au ko Tamaqu; au *sa tiko* vata
kaya talega.
39 ¶ O koya ga e ra sa via tauri
koya tale kina: a sa dro ko koya
mai na ligadra,
40 A sa lako tale yani ko koya
ki tai kadua ki Jotani, ki na tikina
sa veipapitaisotaki kina eliu ko
Joni; a sa tiko kina.
41 A sa le vuqa na tamata sa
lako yani vua, ka kaya, Sa sega ni
kitaka e dua na ka mana ko Joni:
ia ka sa dina na ka kecega sa vosa-
taka kina na tamata oqo ko Joni.
42 A ra sa le vuqa na tamata sa
vakabauti koya e na tikina ko ya.

A WASE XI.

Sa vakaturi Lasarusa tale cake ko Kraisiti ni sa bogi va na nona sa buluti, 1—44. *Sa le vuqa na kai Jutia sa vakabauta,* 45, 46. *Sa bosei Kraisiti ko ira na bete levu kei na Farasi,* 47, 48. *Sa vakatakila mai na ka eso ko Kaiafa,* 49—53. *Sa vuni koya ko Jisu,* 54. *E ra sa vakasaqarai koya me vakamatea,* 55—57.

EDUA na tamata sa mate, a
yacana ko Lasarusa, na kai
Pecani, a koro e rau sa tiko kina
ko Meri kei Marica na tuakana.
2 (O Meri *oqo* sa lumuta na Tu-
raga e na waiwai, a solota na ya-
vana e na drau *ni uluna,* sa mate
na tacina ko Lasurusa.)
3 E na vuku ni ka oqo koi rau
na veitacini e rau sa talai *ira eso*
vei Jisu, ka kaya, Turaga, raica,
o koya ko sa lomana sa tauvi
mate.
4 Ni sa rogoca *oqo* ko Jisu, sa
kaya, Ena sega ni ciba ko koya e
na mate oqo, ena vakarokoroko-
taki kina na Kalou, ena vakaro-
korokotaki talega kina na Luve
ni Kalou.
5 A sa lomani Marica ko Jisu,
kei tacina, kei Lasarusa.
6 Ni sa qai rogoca ni sa mate ko
Lasarusa, sa tiko tale ka bogi rua
e na tikina ko ya.
7 Ni sa oti oqo sa qai kaya vei
ira na nona tisaipeli, Me datou
lako tale ki Jutia.
8 O ira na *nona* tisaipeli e ra sa
kaya vua, Rapai, e ra a via viriki
iko edaidai walega ko ira na kai
Jutia; ia ko sa baki lako tale ki
na tikina ko ya.
9 Sa kaya ko Jisu, Sa tinikarua
na tiki ni siga, se segai? Kevaka
sa lako e na siga e dua na tamata,
sa sega ni tarabe, ni sa raica na
rarama kei vuravura oqo.
10 Ia kevaka sa lako e na bogi e
dua na tamata, sa tarabe, e na
vuku ni sa sega ni tu vua na ra-
rama.
11 Sa vosataka na ka oqo ko
Jisu: ia ka oti sa qai kaya vei ira,
Sa moce na wekada ko Lasarusa;
ia kau sa lako, meu vakayadrati
koya.
12 E ra qai kaya *vua* na nona ti-
saipeli, Turaga, kevaka sa moce
ga, ena bula.
13 A sa vosataka na nona mate
ko Jisu: a ra sa nanuma ni sa vo-

sataka ko koya na vakacegu ni
moce.
14 Sa qai kaya votu mai vei ira
ko Jisu, Sa mate dina ko Lasarusa.
15 Ia kau sa reki e na vukumu-
dou niu a sega ni tiko mai kina,
mo dou vakabauta; ia me datou
lako ga vua.
16 Sa qai kaya ko Tomasa, o
koya sa vakatokai ko Titimo, vei
iratou na kenai caba na tisaipeli
eso, Me datou lako talega, me da-
tou mate vata kaya.
17 Ni sa qai lako mai ko Jisu, sa
kunea ni sa qai bogi va koto ko
koya e nai bulubulu.
18 A sa voleka ki Jeruselema ko
Pecani, a kena vakayawa e tini-
kalima na setetia.
19 E le vuqa na kai Jutia e ra
lako mai vei Marica kei Meri, me
ra vakalecataki rau e na vuku ni
tacidrau.
20 Ni sa qai rogoca ko Marica
ni sa lako mai ko Jisu, sa lako
yani ko koya me rau veitata
kaya: a sa tiko ga ko Meri e na
vale.
21 Sa qai kaya ko Marica vei
Jisu, Turaga, kevaka ko a tiko
eke, sa sega ni ciba na taciqu.
22 Ia kau sa kila ni na solia ga
edaidai na Kalou, a ka kecega ko
kerea vua na Kalou.
23 Sa kaya vua ko Jisu, Ena tu
cake tale na tacimu.
24 Sa kaya vua ko Marica, Au
sa kila ena tu cake tale e na siga
maimuri e ra na tu cake tale kina
na tamata.
25 Sa kaya vua ko Jisu, Oi au
na vu ni tu cake tale, kei na vu ni
bula: o koya sa vakabauti au ke-
vaka sa mate, ena bula ga:
26 O koya sa bula ka vakabauti
au, ena sega sara ni mate. O sa
vakadinata na ka oqo, se segai?
27 Sa kaya vua ko koya, Io, Tu-
raga: au sa vakadinata ni sa Mesaia
ko iko, a Luve ni Kalou, o koya sa
dodonu me lako mai ki vuravura.
28 Ni sa vosa vakaoqo ko koya,
sa lako yani, ka kaciva lo na tacina
ko Meri, ka kaya, Sa lako mai nai
Vakavuvuli, a sa kacivi iko.
29 Ni sa qai rogoca *oqo* ko koya,
sa tu cake vakasauri, ka lako yani
vua.
30 A sa sega ni curu sara ki na
koro ko Jisu, a sa tiko ga e na
vanua sa rau veitata kina kei Ma-
rica.
31 O ira na kai Jutia e ra sa *tiko*
vata kaya e na vale, ka vaka*leca*-
taki koya, ni ra sa raica ni sa tu
cake vakasauri ko Meri ka lako
yani, e ra sa muri koya, ka kaya,
Sa lako ki nai bulubulu me tagi
maikea.
32 Ni sa qai tadu mai ko Meri ki
na vanua sa tiko kina ko Jisu, ka
raici koya, sa bale sobu eruku ni
yavana, ka kaya vua, Turaga, ke-
vaka ko a tiko eke, sa sega ni ciba
ko taciqu.
33 Ni sa qai raici koya ko Jisu
ni sa tagi tiko, kei ira talega na
kai Jutia sa lako vata mai kaya e
ra tagi talega, sa vutugu ko koya e
na yalona, a sa rarawa vakalevu,
34 Ka kaya, Evei na vanua dou
a vakotori koya kina? E ra sa
kaya vua, Turaga, lako mai mo
raica.
35 Sa tagi ko Jisu.
36 E ra sa qai kaya na kai Jutia,
Raica na kena levu ni nona loloma
vei koya!
37 Eso vei ira e ra sa kaya, Sa
sega ni rawata na tamata oqo, sa
basuka na mata ni tamata mata-
boko, me sa qisia talega na tamata
oqo me kakua ni mate?
38 Sa qai vutugu tale e na ya-
lona ko Jisu, ka lako mai ki nai
bulubulu. Sa dua na qaravatu, a
kenai sogo na vatu.
39 Sa kaya ko Jisu, Dou kauta
tani na vatu. Sa kaya vua ko
Marica, a ganena ko koya sa mate,
Turaga, sa qai bona: ni sa qai bogi
va *ni sa mate.*
40 Sa kaya vua ko Jisu, Au a
kaya vei iko, se segai, kevaka ko
sa vakabauta, o na raica na kau-
kaua *dina* ni Kalou?

41 E ra sa qai kauta tani na vatu
mai na tikina sa koto kina na
mate. A sa ta cake e na matana
ko Jisu, ka kaya, Tamaqu, au sa
vakavinavinaka vei iko ni ko sa
rogoci au mai.
42 Ia kau sa kila ko sa rogoci au
tiko ga: ia kau a kaya *oqo* e na
vukudra na tamata sa tiko eke,
me ra vakadinata ni ko sa talai au
mai.
43 Ni sa vosa vakaoqo, sa kaci
vakadomoi levu, Lasarusa, lako
mai.
44 Ia ko koya sa mate sa lako
mai, ka viviraki tu na ligana kei
na yavana na *nonai* sulu ni bulu:
ka viviraki na uluna e nai tavoi.
Sa kaya vei ira ko Jisu, Dou sereki
koya, ka laiva me lako.
45 A sa le vuqa vei ira na kai
Jutia sa lako mai kei Meri, ni ra
sa raica na ka sa kitaka ko Jisu, e
ra qai vakabauti koya.
46 Ia ko ira eso e ra sa lako yani
vei ira na Farasi, ka tukuna vei ira
na ka sa cakava ko Jisu.
47 ¶ O ira na bete levu kei ira
na Farasi e ra sa qai soqonivata
me ra bosea, ka kaya, A cava ma-
da me da kitaka? ni sa cakava e
vuqa na cakamana na tamata oqo.
48 Kevaka eda sa laivi koya va-
kaoqo, e ra na vakabauti koya na
tamata kecega: e ra na lako mai
na kai Roma ka vakaqeavutaka
na noda tikina kei na noda mata-
nitu.
49 E dua vei ira *na yacana* ko
Kaiafa, ni sa bete levu e na yabaki
ko ya, sa kaya vei ira, Dou sa sega
ni kila e dua na ka,
50 Se vakananuma ni sa yaga vei
keda, me mate e dua na tamata e
na vukudra na tamata kecega, me
kakua ni rusa sara na *noda* mata-
nitu.
51 Sa sega ni vosataka na ka oqo
ko koya vakai koya: ia ni sa bete
levu e na yabaki ko ya, sa vakata-
kila ko koya ni na mate ko Jisu e
na vuku ni matanitu ko ya;
52 Ka sega e na vuku ni mata-
nitu ga ko ya, a ya me vakasoqoni
ira vata na luve ni Kalou sa dui-
veiseyaki me ra dua bau.
53 Mai na siga ko ya e ra sa bo-
sei koya me ra vakamatea.
54 O koya oqo sa sega ni lako
votu tale kina ko Jisu vei ira na
kai Jutia; a sa lako yani maikea
ki na vanua sa voleka ki na vei-
kau, ki na koro na yacana ko
Ifreiama, a ratou sa tiko kina kei
iratou na nona tisaipeli.
55 ¶ A sa voleka na pasova ni
kai Jutia: a ra sa le vuqa na ta-
mata sa lako cake mai na veiya-
sana ki Jeruselema, ni sa bera *ni ki-
taki* na pasova, me vakasavasava-
taki ira.
56 A ra sa qai vakasaqarai Jisu,
ka veivosaki vakai ira ga, ni ra sa
tiko e na vale ni soro, A cava dou
vakananuma? ena lako mai ko ko-
ya ki na solevu, se segai?
57 O ira na bete levu kei ira na
Farasi e ra sa vakarota *vei ira*,
kevaka e dua na tamata sa kila na
vanua sa tiko kina ko koya, me
tukuna mai, me ra taura.

A WASE XII.

Sa lumuta na yava i Jisu ko Meri, 1—8. *E le vuqa na tamata sa lako mai me raici Lasarusa,* 9. *Sa bose ko ira na bete me ra vakamatea,* 10, 11. *Sa vodoka na luve ni asa ko Jisu, a sa lako ki Jeruselema,* 12—19. *Sa via raici Jisu eso na kai Krisi,* 20—22. *Sa vakatakila mai na nona mate ko Jisu,* 23—36. *E ra sa loma butobuto na kai Jutia,* 37—41. *Eso na turaga e ra sa vakabauti Jisu, a ra sa tawa vakatusai koya,* 42, 43. *Sa vunauci ira ko Jisu me ra vakatusai koya ga,* 44—50.

NI sa bogi ono ka qai *kitaka* na
pasova sa lako mai ko Jisu ki
Pecani, sa tiko kina ko Lasarusa,
o koya ka mate, ka vakaturi koya
cake tale mai na mate ko *Jisu.*
2 A ra sa cakava kina na kenai
vakayakavi; a sa qarava ko Ma-
rica: a sa dua vei ira sa tiko vata
kaya me kana ko Lasarusa.

3 Sa qai kauta mai ko Meri e dua nai vakarau ni waiwai dredre sara, a narito dina *na yacana*, ka lumuta *kina* na yava i Jisu, ka solota na yavana e na drau *ni uluna*: ka curuoso na vale e na boi vinaka ni waiwai.

4 Sa qai kaya vei ira e dua na nona tisaipeli, o Juta Isikariota, *a luve* i Saimoni, o koya ena soli koya yani,

5 Sa sega ni volitaki na waiwai oqo e nai lavo e tolu na drau, ka soli vei ira na dravudravua, e na vuku ni cava?

6 Sa sega ni vosa vakaoqo ko koya, e na vuku ni sa nanumi ira sa dravudravua; ia ni sa butabutako, ka taura na taga, a sa butakoca na ka sa biu *kina*.

7 Sa qai kaya ko Jisu, Laivi koya ga: sa maroroya na ka oqo ki na siga kau na bulu kina.

8 O ira na dravudravua e ra sa tiko vakadua kei kemudou; ia koi au kau sa sega ni tiko vakadua kei kemudou.

9 ¶ E le vuqa vei ira na kai Jutia ni ra sa kila sa tiko mai kina ko koya: e ra sa lako mai me ra raici Jisu kei Lasarusa talega, o koya sa vakatura cake tale mai na mate ko *Jisu*.

10 Ia ko ira na bete levu e ra sa bose vata me ra vakamatei Lasarusa talega;

11 E na vuku ni ra sa le vuqa na kai Jutia sa biuti *ira*, ka vakabauti Jisu, e na vukuna.

12 Ni sabogibogi e levu vei ira na tamata e ra sa lako mai ki na solevu, ni ra sa rogoca sa lako mai ki Jeruselema ko Jisu,

13 A ra sa kauta na drau ni balabala, ka laki veitata kaya, ka kaci vakadomoi levu, Osana: Sa kalougata na Tui Isireli, o koya sa lako mai e na yaca ni Turaga.

14 Ia ko Jisu, ni sa kunea na luve ni asa, sa vodoka; me vaka sa volai,

15 O iko gonealewa i Saioni, kakua ni rere: raica, sa lako mai na nomu Tui, ka vodo tu e na luve asa.

16 O ira na nona tisaipeli e ra sega ni kila mada eliu nai *baleba ni* ka oqo: ia ni sa vakarokoroko taki ko Jisu, e ra sa qai nanuma volai ko koya e na ka oqo, a ra kitaka na ka oqo vei koya.

17 O ira na tamata e ra sa *tiko* kaya ni sa kacivi Lasarusa mai na *nonai* bulubulu, ka vakaturi koya tale cake mai na mate, e ra sa tukuna.

18 E na vuku ni ka oqo sa veitata kaya talega na le vuqa, ni ra sa rogoca sa cakava na ka mana oqo ko koya.

19 O iratou na Farasi e ra sa qai kaya vakai iratou ga, Dou kila ni dou sa sega ni rawata e dua na ka? raica, sa muri koya na kai vuravura kecega.

20 ¶ Eso vei ira na kai Krisi e ra sa lako cake mai ki na solevu me ra soro:

21 O ira oqo e ra sa lako mai vei Filipe, a kai Peceseita i Kalili, ka tarogi koya, ka kaya, Turaga, *keitou* via raici Jisu.

22 Sa lako ko Filipe ka tukuna vei Adriu: ia koi rau ko Adriu *kei* Filipe e rau sa tukuna vei Jisu.

23 ¶ Sa vosa vei ira ko Jisu, ka kaya, Sa qai yaco mai na tiki ni siga me vakarokorokotaki kina na Luve ni tamata.

24 E dina, e dina, au sa kaya vei kemudou, Kevaka ena sega ni mate na vua ni sila ni sa lutu ki *na qele*, sa tiko duaduaga: kevaka sa mate, sa vua vakalevu.

25 O koya sa lomana na *nona* bula, ena vakayalia: ia ko koya e cata na nona bula e vuravura oqo, ena maroroya ki na bula tawa mudu.

26 Kevaka sa qaravi au e dua na tamata, me muri au ga; ia na vanua kau sa tiko kina, ena tiko talega kina na noqu tamata: *kevaka* sa qaravi au e dua na tamata, ena vakarokorokotaki koya ko Tamaqu.

27 Sa qai rarawa na lomaqu; ia,
na cava meu kaya? Tamaqu, va-
kabulai au mai na tiki ni siga oqo;
ia kau sa lako mai ki na tiki ni
siga oqo e na vuku ni ka ga oqo.
28 Tamaqu, vakarokorokotaka na
yacamu. Sa qai rorogo mai na
domo mai lomalagi, e vakane, Au
a vakarokorokotaka, kau na vaka-
rokorokotaka tale.
29 O ira na tamata sa tiko ka
rogoca, e ra sa kaya, Sa kuru: a
sa kaya eso, Sa vosa vua na agilose.
30 Sa vosa ko Jisu, ka kaya, Sa
sega ni lako mai na domo oqo e na
vukuqu, e na vukumudou ga.
31 Sa qai cudruvi ko vuravura:
sa qai biu ki tautuba na turaga ni
vuravura oqo.
32 Ia niu sa laveti cake mai vu-
ravura, au na yarataki ira na ta-
mata kecega vei au.
33 Sa vosataka na ka oqo, me va-
katakila na mate ena mate kina ko
koya.
34 Sa vosa vua na le vuqa, Kei-
tou a rogoca mai na vunau sa tiko
vakadua na Mesaia; ia ko sa kaya
vakacava, Ena laveti cake na Luve
ni tamata? o cei na Luve ni tamata
oqo?
35 Sa qai kaya vei ira ko Jisu,
Sa tiko vakalailai ga vei kemudou
na rarama. Dou lako ni sa tu vei
kemudou na rarama, de lako mai
vei kemudou na butobuto: ia ko
koya sa lako e na butobuto sa sega
ni kila se sa lako kivei.
36 Ni sa tu vei kemudou na ra-
rama, dou vakabauta na rarama,
mo dou yaco me luve ni rarama.
Sa vosataka na ka oqo ko Jisu, ka
lako yani, ka vuni koya mai vei
ira.
37 ¶ E dina ya ni sa cakava ko
koya e vuqa na ka mana e mata-
dra, a ra sa sega ga ni vakabauti
koya:
38 A sa vakayacori kina na ka sa
vosataka ko Aisea na profita, Tu-
raga, o cei sa vakabauta na neitoui
tukutuku? a sa vakatakilai vei cei
na liga ni Turaga?
39 A ka oqo e ra sa sega ni vaka-
bauta rawa kina, me vaka sa kaya
tale ko Aisea,
40 Sa vakamatabokotaka na ma-
tadra ko koya, ka vakaukauataka
na lomadra: me kakua ni rai na
matadra, se kila na lomadra, ka
saumaki mai, meu vakabulai ira.
41 Sa vosataka na ka oqo ko Ai-
sea, ni sa raica na nonai serau, ka
tukuni koya.
42 ¶ Ia sa levu vei ira talega na
turaga e ra sa vakabauti koya; a
ra sa sega ni vakatusai *koya* e na
vukudra na Farasi, de ra biu mai
na vale ni lotu.
43 E ra sa vinakata vakalevu me
ra vakarokorokotaki ira na tamata,
ka vakalailai ga me vakarokoroko-
taki ira na Kalou.
44 ¶ Sa qai kaci vakadomoi levu
ko Jisu, ka kaya, O koya sa vaka-
bauti au sa sega ni vakabauti au
duaduaga, kei koya talega sa talai
au mai.
45 O koya sa raici au sa raici
koya sa talai au mai.
46 Au sa lako mai na rarama ki
vuravura, me kakua ni tiko e na
butobuto ko koya yadua sa vaka-
bauti au.
47 Ia kevaka sa rogoca noqu vosa
e dua na tamata, ka sega ni vaka-
bauta, au sa sega ni lewai koya:
niu sa sega ni lako mai me lewai
vuravura, a ya me vakabulai vura-
vura.
48 Sa dua sa lewai koya sa biuti
au, ka sega ni vakabauta na noqu
vosa: a vosa kau sa vosataka, sai
koya oqo ena lewai koya e na siga
maimuri.
49 Niu sa sega ni vosa vakai au;
ia ko Tamaqu sa talai au mai, sa
vakavulici au e na ka meu kaya,
kei na ka meu tukuna.
50 Kau sa kila ni sa vu ni bula
tawa mudu na nonai vakavuvuli:
o koya ga oqo kau sa tukuna
kina na ka kecega me vaka na
ka sa kaya vei au ko Tamaqu, au
sa vosa vakakina.

A WASE XIII.

Sa vuya na yavadratou na nona tisaipeli ko Jisu, me vakavulici iratou me ratou yalomalumalumu ka veilomani, 1—17. *Sa vakatakila vei iratou, ni na soli koya yani ko Juta,* 18—30. *Sa vunauci iratou na nona tisaipeli me ratou veilomani,* 31—35. *Sa vakatakila ko koya ni na cakitaki koya ko Pita,* 36—38.

NI sa bera ni *caka* na solevu ni
pasova, ka kila ko Jisu ni sa
yaco mai na nona tiki ni siga me
lakani e vuravura oqo ki na Tamana, ni sa lomani ira na nona tamata dina sa tiko e vuravura, sa lomani ira ki nai otioti.
2 Ni ra sa vakayakavi tiko, sa qai
vakacuruma na tevoro ki na loma i Juta Isikariota *na luve* i Saimoni me soli koya yani;
3 Ni sa kila ko Jisu sa solia ko
Tamana na ka kecega ki na ligana, a sa lako mai ko koya mai na Kalou, a sa lako tale yani ki na Kalou;
4 Sa tu cake mai nai vakayakavi,
ka luvata na nonai sulu, ka kauta mai na solo, ka bukia toka vua.
5 Ni sa oti oqo sa livia na wai ki
na dari, ka kitaka me vuya na yavadratou na tisaipeli, ka solota e na solo sa vau toka kina.
6 Sa qai lako mai ko koya vei
Saimoni Pita: ka kaya vua ko *Pita,* Turaga, o sa bau vuya na yavaqu, ne?
7 Sa vosa ko Jisu ka kaya vua,
A ka kau sa kitaka ko sa sega ni kila edaidai; ia ko na kila ga maimuri.
8 Sa kaya vua ko Pita, O na sega
sara ni vuya na yavaqu. Sa kaya vua ko Jisu, Kevaka kau sa sega ni vui iko, o sa sega ni rawata e dua na ka vei au.
9 Sa kaya vua ko Saimoni Pita,
Turaga, e sega na yavaqu walega, a ligaqu talega kei na uluqu.
10 Sa kaya vua ko Jisu, O koya
sa sili oti sa yaga ga vua me vuya na yavana, ni sa savasava sara: ia dou sa savasava, ka sega *ni savasava* kece.
11 Ni sa kilai koya ena soli koya
yani; a ka oqo sa kaya kina ko koya, Dou sa sega ni savasava kece.
12 Ni sa qai vuya oti na yava-
dratou, ka kauta tale mai na nonai sulu, ka tiko sobu tale, sa kaya vei iratou, Dou sa kila, se segai, a *ka* kau sa kitaka vei kemudou?
13 Dou sa vakatokai au *mei* Va-
kavuvuli me Turaga talega: dou sa vosa dina ga; niu sa vakakina.
14 Ia kevaka kau a vuya na ya-
vamudou, a *nomudou* Turaga kei na *nomudoui* Vakavuvuli; e dodonu talega mo dou veivui yava.
15 Niu sa solia na *kenai* vakarau
vei kemudou, mo dou kitaka me vaka kau a kitaka vei kemudou.
16 E dina, e dina, au sa kaya vei
kemudou, Sa sega ni levu na tamata ka lailai na nona turaga: se levu ko koya sa talai mai ka lailai ko koya sa talai koya.
17 Kevaka dou sa kila na ka
oqo, dou sa kalougata kevaka dou sa kitaka.
18 ¶ Au sa sega ni vosataki ke-
mudou kecega: au sa kilai ira kau a digitaka; ia me vakayacori kina nai Vola *Tabu,* O koya keirau sa kana madrai vata kaya, sa laveta cake vei au na bukubuku ni yavana.
19 Au sa qai tukuna vei kemu-
dou ni sa bera ni yaco mai; mo dou vakabauta ni sa yaco mai, ni sai au.
20 E dina, e dina, au sa kaya
vei kemudou, O koya sa vakabauti ira yadua kau sa tala, sa vakabauti au; ia ko koya sa vakabauti au, sa vakabauti koya talega sa talai au mai.
21 Ni sa vosa vakaoqo ko Jisu,
sa rarawa na lomana, a sa vakatakila ka kaya, E dina, e dina, au sa kaya vei kemudou, E dua vei kemudou ena soli au yani.
22 Sa qai veivakaraici na tisai-
peli, ni ratou sa lecava se vosataki cei ko koya.

23 A sa vakararavi e na loma-
sere i Jisu e dua vei iratou na nona
tisaipeli, ko koya sa lomana ko
Jisu.
24 Sa qai deguvacutaki koya ko
Saimoni Pita, me taroga se vosa-
taki cei ko koya.
25 Ia ni sa vakararavi tiko ko
koya e na lomasere i Jisu sa kaya
vua, Turaga, o cei beka ko ya?
26 Sa kaya ko Jisu, Sai koya
oqo kau na solia vua na tiki ni
madrai niu sa tonia. Ia ni sa
tonia na tiki ni madrai, sa solia
vei Juta Isikariota *na luve* i Sai-
moni.
27 Ni *sa kauta* na tiki ni madrai
ko koya, sa qai curumi koya ko
Setani. Sa qai kaya vua ko Jisu,
A ka ko sa kitaka, kitaka kusa-
kusa.
28 Sa sega ni kila e dua na ta-
mata e nai kanakana e na vuku ni
cava sa vosataka kina vakaoqo vua.
29 Ni ra vakasama eso, e na
vuku ni sa taura na taga ko Juta
ni sa kaya vua ko Jisu, Volia
na ka eso ena yaga vei keda e na
solevu; se, me solia na ka eso
vei ira e ra dravudravua.
30 Ni sa kauta na tiki ni madrai
ko koya, sa lako vakasauri ki tau-
tuba; a sa bogi.
31 ¶ Ni sa qai curu yani ko koya,
sa kaya ko Jisu, Sa qai vakaroko-
rokotaki na Luve ni tamata, a sa
vakarokorokotaki na Kalou e na
vukuna.
32 Kevaka sa vakarokorokotaki
na Kalou e na vukuna, ena vaka-
rokorokotaki koya talega na Ka-
lou vakai koya, ia ena vakaroko-
rokotaki koya vakasauri.
33 Oi kemudou na luvequ, au na
tiko vakalailai ga kei kemudou.
Dou na vakasaqarai au: ia me
vaka kau a kaya vei ira na kai
Jutia, Dou sa sega ni lako rawa ki
na vanua kau sa lako yani kina;
au sa kaya talega vakakina vei
kemudou.
34 E dua na vunau vou kau sa
solia vei kemudou, Mo dou veilo-
mani; me vaka kau a lomani ke-
mudou, mo dou veilomani talega
vakakina.
35 A ka oqo e ra na kila kina na
tamata kecega ni dou sa noqu ti-
saipeli, kevaka dou sa veilomani.
36 ¶ Sa kaya vua ko Saimoni
Pita, Turaga, o sa lako kivei? Sa
kaya vua ko Jisu, A vanua kau sa
lako kina, o sa sega ni muri au
rawa kina edaidai; ia ko na muri
au maimuri.
37 Sa kaya vua ko Pita, Turaga,
au sa sega ni muri iko rawa edai-
dai e na vuku ni cava? Au na
virino sobu na noqu bula e na vu-
kumu.
38 Sa kaya vua ko Jisu, O na
virino sobu na nomu bula e na
vukuqu, ne? E dina, e dina, au
sa kaya vei iko, Ena sega ni tagi
na toa, ka malua ko na cakitaki
au mada eliu vakatolu.

A WASE XIV.

Sa tukuna vei ira na nona tisaipeli ko Jisu na kenai balebale ni nona lako yani vei Tamana, 1—4. *Sa taroga ko Tomasa na sala vei Tamana. Sa via raici Tamana ko Filipe. Sa vakatakila vei ira ko Jisu ni rau sa dua bau kei Tamana,* 5—11. *A ka kecega eda sa kerea e na yaca i Jisu, ena solia,* 12—14. *Sa yalata ko Jisu na Yalo Tabu me vakalecataki ira ka vakatavulici ira,* 15—27. *Sa vakalecataki ira na nona tisaipeli ko Jisu ni sa voleka ni lako yani vei Tamana,* 28—31.

ME kakua ni rarawa na loma-
mudou: dou vakabauta na
Kalou, ia dou vakabauti au talega.
2 E levu na tikina e na vale nei
Tamaqu: kevaka sa sega *ni va-
kaoqo,* au a tukuna vei kemudou.
Au sa lako me vakarautaka na ti-
kina me nomudou.
3 Ia niu sa lako yani ka vaka-
rautaka na tikina me nomudou,
au na lako tale mai, ka kauti ke-
mudou vei au; mo dou tiko talega,
e na vanua kau sa tiko kina.
4 Dou sa kila na vanua kau sa

lako kina, dou sa kila talega na
kena sala.
5 ¶ Sa kaya vua ko Tomasa, Tu-
raga, keitou sega ni kila se ko sa
lako kivei; keitou kila rawa va-
kaevei na sala?
6 Sa kaya vua ko Jisu, Oi au na
sala, kei na vu ni dina, kei na vu
ni bula: e sega ni lako walega e
dua na tamata vei Tamaqu, a ya
e na vukuqu ga.
7 Kevaka dou a kilai au, dou a
kilai Tamaqu talega; ia mai na
siga oqo dou sa kilai koya, ka raici
koya.
8 ¶ Sa kaya vua ko Filipe, Tu-
raga, vakatakilai Tamamu vei kei-
tou; keitou na qai oegu.
9 Sa kaya vua ko Jisu, Niu sa
tiko dede vakaoqo vei kemudou,
o sa sega ni kilai au, Filipe? o
koya sa raici au, sa raici Tamaqu
talega; ia ko sa kaya vakacava,
Vakatakilai Tamamu vei kei-
tou?
10 O sa vakadinata, se segai, niu
sa tiko kei Tamaqu, a sa tiko vei
au ko Tamaqu? a vosa kau sa
vosataka vei kemudou kau sa sega
ni vosataka vakai au ga; ia ko
Tamaqu o koya sa tiko vei au, sa
kitaka na cakacaka.
11 Dou vakadinati au ni keirau
sa tiko vata kei Tamaqu, ka tu ga
vei au ko Tamaqu; se vakadinati
au e na vuku ni cakacaka oqo.
12 ¶ E dina, e dina, au sa kaya
vei kemudou, O koya sa vaka-
bauti au, ena kitaka talega na ca-
kacaka kau sa kitaka, ena kitaka
na cakacaka e uasivi cake e na ka
oqo; e na vuku niu sa lako vei
Tamaqu.
13 Ia na ka kecega dou na kerea
e na yacaqu, au na kitaka, me va-
karokorokotaki na Tamaqu e na
vuku ni Luvena.
14 A ka kecega dou sa kerea e
na yacaqu, au na kitaka.
15 ¶ Kevaka dou sa lomani au,
dou taura na noqu vunau.
16 Ia kau na masuti Tamaqu,
ena solia vei kemudou e dua tale
na Dauveivakacegui, me tiko va-
kadua kei kemudou;
17 A Yalo *Tabu* na vu ni dina, o
koya e ra sa sega ni vakabauta
rawa na kai vuravura, e na vuku
ni ra sa sega ni raici koya se kilai
koya: ia dou sa kilai koya: ni sa
tiko vata kei kemudou ko koya,
ena curumi kemudou talega.
18 Au na sega ni laivi *kemudou*
me luveniyali: au na lako tale
mai vei kemudou.
19 Malua mada vakalailai ena
qai sega ni raici au tale na kai
vuravura: ia dou sa raici au: e na
vuku niu sa bula, dou na bula ta-
lega.
20 E na siga ko ya dou na kila
niu *sa tiko* vata kei Tamaqu, dou
sa tiko vata kei au, au *sa tiko* vata
kei kemudou.
21 O koya sa nanuma ka taura
tiko na noqu vunau, sai koya oqo
sa lomani au; ia ko koya sa lo-
mani au ena lomani koya ko Ta-
maqu, au na lomani koya, kau na
vakatakilai au vua.
22 Sa kaya vua ko Juta, sa
segai ko Isikariota, Turaga, o na
vakatakilai iko vei keitou e na
vuku ni cava, ka sega vei ira na
kai vuravura?
23 Sa vosa ko Jisu ka kaya vua,
Kevaka sa lomani au e dua na ta-
mata, ena taura na noqu vosa;
ena lomani koya ko Tamaqu, kei-
rau na lako mai vei koya, ka tiko
ga vua.
24 O koya sa sega ni lomani au
sa sega ni taura na noqu vosa: ia
na vosa dou sa rogoca sa sega ni
noqu walega, a ya nei Tamaqu sa
talai au mai.
25 Au sa vosataka na ka oqo vei
kemudou, niu sa tiko vata kei ke-
mudou.
26 Ia na Dauveivakacegui, a
Yalo Tabu, o koya ena tala mai na
Tamaqu e na yacaqu, ena vakavu-
lici kemudou e na ka kecega, ka
vakasa tale na lomamudou mo dou
nanuma na ka kecega kau a vosa-
taka vei kemudou.

27 ¶ Au sa yalata vei kemudou
na vakacegu, au sa solia vei ke-
mudou na noqu vakacegu: au sa
sega ni solia vei kemudou, me vaka
sa solia ko vuravura. Me kakua
ni rarawa na yalomudou, se rere.
28 Dou a rogoca niu a kaya vei
kemudou, Au sa lako yani, ka lako
tale mai vei kemudou. Kevaka
dou sa lomani au, dou na reki, e
na vuku niu sa kaya, Au sa lako
vei Tamaqu: ia ni sa uasivi cake
vei au ko Tamaqu.
29 Au sa qai tukuna eliu vei ke-
mudou ni sa bera ni yaco mai, mo
dou vakadinata ni sa yaco dina.
30 E na siga maimuri kau na
sega ni veivosaki vakalevu kei ke-
mudou: ni sa lako mai na turaga
kei vuravura oqo, a sa sega ni
kunea e dua na ka vei au.
31 Me kila ga na kai vuravura
niu sa lomani Tamaqu; ia me
vaka sa vosa vei au ko Tamaqu,
au sa kitaka vakakina. Tu cake,
tou lako yani.

A WASE XV.

Sa vakatautauvatataki koya ko Jisu kei na vaini, kei ira na nona tisaipeli ki na taba ni vaini, 1—11. *Sa vunauci ira me ra veilomani,* 12—17. *Sa tukuna vei ira ena vakacacani ira ko vuravura e na vukuna. Sa yalataka vei ira na Yalo Tabu me vakalecataki ira,* 18—27.

OI au na vaini dina, ai vakatau
ni were ko Tamaqu.
2 A tabaqu kecega sa sega ni vua,
sa kauta laivi yani ko koya: ia na
tabaqu kecega sa vua, sa samaka,
me ra vua vakalevu sara.
3 Dou sa qai samaki e na vuku
ni vosa kau a vosataka vei kemu-
dou.
4 Dou tu ga vei au, au *na tu ga*
vei kemudou. Me vaka sa sega ni
vua rawa na taba *ni vaini* vakai
koya, kevaka sa sega ni tu kei na
vaini; ena vakatalega kina koi
kemudou, kevaka dou sa sega ni
tu vei au.
5 Oi au na vaini, oi kemudou na
tabaqu; o koya sa tu vei au, au
sa tu talega vei koya, sa vua va-
kalevu: ni dou sa tawase tani vei
au, dou sa sega ni rawata e dua
na ka.
6 Kevaka e sega ni tu vei au e
dua na tamata, sa biu laivi me
vaka na taba *ni vaini*, a sa malai;
a ra sa tomika ko ira na tamata,
ka biuta ki na bukawaqa, a ra sa
visa.
7 Kevaka dou sa tu vei au, a sa
tu vei kemudou na noqu vosa, dou
na kerea na ka dou sa vinakata,
ia ena soli vei kemudou.
8 A ka oqo sa vakarokorokotaki
kina ko Tamaqu, ni dou sa vua
vakalevu: dou na yaco kina me
noqu tisaipeli.
9 Me vaka sa lomani au ko Ta-
maqu, au sa lomani kemudou va-
katalega kina: dou tiko ga e na
noqu loloma.
10 Kevaka dou sa talairawarawa
ki na noqu vunau, dou na tu ga e
na noqu loloma; me vaka kau sa
talairawarawa ki na vunau nei
Tamaqu, ka tu ga e na nona lo-
loma.
11 Au sa vosataka na ka oqo vei
kemudou, meu sa marau tiko ga e
na vukumudou; ia me sinai na
nomudou marau.
12 ¶ Sai koya oqo na noqu vunau,
Mo dou veilomani, me vaka kau a
lomani kemudou.
13 Sa sega ni uasivi cake ki na
ka oqo na loloma ni tamata e dua,
me solia na nona bula e na vuku-
dra na wekana.
14 Dou sa wekaqu, kevaka dou
sa kitaka na ka kecega kau sa tu-
kuna vei kemudou.
15 Au sa sega ni vakatokai ke-
mudou tale mei talatala: ni sa
sega ni kila nai talatala na ka sa
kitaka na nona turaga; ia kau sa
vakatokai kemudou me wekaqu
niu sa vakatakila vei kemudou na
ka kecega kau a rogoca mai vei
Tamaqu.
16 Dou a sega ni digitaki au, ia

kau a digitaki kemudou, ka lesi
kemudou, mo dou lako ka vua
mai, me tiko talega na vuamudou:
me solia vei kemudou ko Tamaqu
na ka kecega dou na kerea vua e
na yacaqu.
17 A ka oqo kau sa vosa kina vei
kemudou, mo dou veilomani.
18 ¶ Kevaka sa cati kemudou ko
vuravura, dou sa kila ni sa cati au
mada eliu vei kemudou.
19 Kevaka dou sa vakavuravura,
ena lomana na kai nona ko vura-
vura; ia ni dou sa sega ni vaka-
vuravura, ia kau a digitaki kemu-
dou mai vuravura, sai koya oqo
sa cati kemudou kina ko vuravura.
20 Dou nanuma na vosa kau a
vosataka vei kemudou, Sa sega ni
levu nai talatala ka lailai na nona
turaga. Kevaka e ra a vakaca-
cani au, e ra na vakacacani kemu-
dou talega; kevaka e ra a talaira-
warawa ki na noqu vosa, e ra na
talairawarawa talega ki na nomu-
dou vosa.
21 Ia na ka kecega oqo e ra na
kitaka vei kemudou e na vuku ni
yacaqu, e na vuku ni ra na sega ni
kilai koya ka talai au mai.
22 Kevaka kau a sega ni lako
mai ka vosa vei ira, sa sega na
nodrai valavala ca: sa qai sega na
nodra ulubale e na nodrai vala-
vala ca.
23 O koya sa cati au sa cati Ta-
maqu talega.
24 Kevaka kau a sega ni kitaka
vei ira na cakacaka sa sega ni ki-
taka e dua na tamata tani, sa sega
na nodrai valavala ca: ia e ra sa
qai raica, ka cati au kei Tamaqu
talega.
25 A ka oqo sa vakayacori kina
na vosa ka volai e na nodra vunau,
E ra sa cati au walega.
26 ¶ Ia ni sa lako mai na Dau-
veivakacegui, o koya kau na tala
vei kemudou mai vei Tamaqu, a
Yalo *Tabu* na vu ni dina, o koya
sa lako mai vei Tamaqu, ena tu-
kuni au ko koya.
27 Ia dou na vakatakilai *au* ta-
lega, e na vuku ni dou sa tiko kei
au mai nai vakatekivu.

A WASE XVI.

Sa tukuna vei ira na nona tisaipeli ko Jisu e ra na vakacacani e na vukuna, 1—4. *Sa vakatakila vei ira ni sa yaga me lako tani ko koya, me tala na Yalo Tabu,* 5—7. *Sa vakatakila na ka ena kitaka na Yalo Tabu,* 8—15. *Sa tukuna ko Jisu ni na mate, ka bula tale mai na mate, ka lako cake vei Tamana; ia na ka kecega e ra na kerea na tisaipeli e na yacana ena solia,* 16—28. *Sa tukuna tale ko Jisu ni ra na vakacacani, ka yalataka me vakalecataki ira,* 29—33.

AU a vosataka na ka oqo vei
kemudou, mo dou kakua ni
vakatarabetaki.
2 E ra na vakasavi kemudou mai
na nodra veivale ni lotu: ia ena
yaco mai na gauna, e ra na nanu-
ma kina ko ira yadua sa vakama-
tei kemudou e ra sa kitaka na ka
sa vinakata na Kalou.
3 A ka oqo e ra na kitaka vei
kemudou, e na vuku ni ra a sega
ni kilai Tamaqu, sei au.
4 Ia na ka oqo kau a tukuna vei
kemudou, mo dou nanuma, ni sa
yaco mai na gauna, niu sa tukuna
vei kemudou. Kau a sega ni
tukuna vei kemudou na ka oqo
eliu, e na vuku niu sa tiko vata
kei kemudou.
5 ¶ Ia kau sa qai lako yani vei
koya sa talai au mai; a sa sega
mada ni tarogi au e dua vei ke-
mudou, O sa lako kivei?
6 E na vuku niu sa tukuna vei
kemudou na ka oqo, sa sinai e na
rarawa na lomamudou.
7 Ia sa dina ga na ka kau sa tu-
kuna vei kemudou; E yaga vei
kemudou meu lako tani; ia keva-
ka kau sega ni lako tani, ena sega
ni lako mai vei kemudou na Dau-
veivakacegui: kevaka kau sa lako
tani, kau na talai koya mai vei ke-
mudou.
8 Ni sa lako mai ko koya, ena
vakatakila kivei ira na kai vura-

vura nai valavala ca, kei na yalo-
dodonu, kei na lewa:
9 Ai valavala ca, e na vuku ni ra
sa sega ni vakabauti au;
10 A yalododonu, niu sa lako vei
Tamaqu, ia dou sa sega ni raici au
tale;
11 A lewa, ni sa lewai na turaga
kei vuravura oqo.
12 Sa levu sara na ka sa vo meu
tukuna vei kemudou, ia dou sa
sega ni kila rawa edaidai.
13 Ia ni sa lako mai ko koya, na
Yalo *Tabu* na vu ni ka dina, ena
tuberi kemudou ki na ka kecega e
dina: ni na sega ni vosa vakai ko-
ya: ia na ka kecega ena rogoca,
ena vosataka: ena vakatakila vei
kemudou na ka ena yaco maimuri.
14 Ena vakarokorokotaki au ko
koya: ni na kauta na noqu ka, ka
vakatakila vei kemudou.
15 A ka kecega sa nei Tamaqu sa
noqu *talega*: a ka oqo kau a kaya
kina, Ena kauta na noqu ka, ka
vakatakila vei kemudou.
16 ¶ *Sa vo* e lailai dou na qai
sega ni raici au; ka *vo* tale e lailai,
dou na qai raici au; e na vuku niu
sa lako vei Tamaqu.
17 Eso vei ira na nona tisaipeli
e ra sa kaya vakai ira, A cava na
ka oqo sa kaya vei keda ko koya,
Sa vo e lailai dou na qai sega ni
raici au: ka *vo* tale e lailai dou na
qai raici au: ia, niu sa lako vei
Tamaqu?
18 A ka oqo e ra sa kaya kina, A
cava na ka oqo sa kaya ko koya,
Sa vo e lailai? Eda sega ni kila
na ka sa kaya.
19 Ni sa kila ko Jisu, e ra sa via
tarogi koya, sa kaya vei ira, Dou
sa veitarogi e na ka kau sa kaya,
Sa vo e lailai dou na qai sega ni
raici au: ka *vo* tale e lailai, dou na
qai raici au?
20 E dina, e dina, au sa kaya vei
kemudou, Dou na tagi ka rise, ia
ko vuravura ena reki: dou na ra-
rawa, ia na nomudou rarawa ena
vuki me reki.
21 Ni sa taratara na alewa, sa ra-
rawa e na vuku ni sa yaco na nona
siga: ia ni sa sucu mai na gone, sa
sega ni nanuma tale na nona rara-
wa, e na vuku ni nona marau ni sa
sucu mai na tamata ki vuravura.
22 Dou sa qai rarawa: ia kau na
raici kemudou tale, ena qai reki na
lomamudou, a sa sega e dua na ta-
mata ena kovea na nomudou ma-
rau.
23 E na siga ko ya dou na sega
ni tarogi au e dua na ka. E
dina, e dina, au sa kaya vei kemu-
dou, A ka kecega dou na kerea vei
Tamaqu e na yacaqu, ena solia vei
kemudou.
24 Dou a sega ni kerea eliu e dua
na ka e na yacaqu: dou kerea, ia
dou na katoa, me sinai na nomu-
dou marau.
25 Au a tukuna na ka oqo vei
kemudou e na vosa vakatautauvata:
ia sa na lako mai na gauna kau na
sega ni vosa tale kina vei kemudou
e na vosa vakatautauvata, kau na
vakatakila vakamacala vei kemu-
dou na ka nei Tamaqu.
26 E na siga ko ya dou na kerea
e na yacaqu; ia sa sega *ni yaga*
meu tukuna vei kemudou, niu sa
masuti Tamaqu e na vukumudou;
27 Ni sa lomani kemudou na Ta-
maqu, e na vuku ni dou sa lomani
au, ka vakadinata niu sa lako mai
na Kalou.
28 Au sa lako mai vua na Tama-
qu, ka lako mai ki vuravura: ia
kau sa biuti vuravura tale, ka lako
vei Tamaqu.
29 ¶ E ra sa qai kaya vua na
nona tisaipeli, Raica, o sa qai vosa
vakamacala, ka sega ni vosataka
na vosa vakatautauvata.
30 Keitou sa qai kila dina, o sa
kila na ka kecega, ka sega ni yaga
vua e dua na tamata me tarogi iko;
e na ka oqo keitou sa vakadinata
kina ni ko sa lako mai na Kalou.
31 Sa kaya vei ira ko Jisu, Dou
sa qai vakabauta, ne?
32 Raica, sa lako mai na tiki ni
siga, io, sa qai yaco mai, dou na
duiveiseyaki kina, a tamata yadua

ki nodratou, dou na laivi au meu
tiko duaduaga; ia kau sa sega ni
tiko duaduaga, ni keirau sa tiko
vata kei Tamaqu.
33 A ka oqo kau a tukuna vei
kemudou, mo dou rawata na vakacegu
e na vukuqu. Dou na kunea
ga e vuravura na rarawa: ia
dou lomavinaka; au a vakamalumalumutaki
vuravura.

A WASE XVII.

Sa masuti Tamanu ko Jisu me vakarokorokotaki koya, 1—5. Sa masulaki ira na nona tisaipeli me ra vakabulai mai na ca, me ra vakasavasavataki talega, 6—19. Sa masulaki ira kecega e ra na vakabauti koya me ra veilomani, me ra tiko talega e na vanua sa tiko kina ko koya, 20—26.

SA vosataka na vosa oqo ko Jisu,
ka ta cake e na matana ki
lomalagi, ka kaya, Tamaqu, sa
yaco mai na tiki ni siga: vakarokorokotaka
na Luvemu, me vakarokorokotaki
iko talega na Luvemu:
2 Me vaka ko a solia vua me veitaliataki
ira na tamata kecega, me
solia ko koya na bula tawa mudu
vei ira yadua ko a solia vua.
3 Sai koya oqo na bula tawa
mudu me ra kilai iko na Kalou
dina duaduaga, kei Jisu Kraisiti
ko koya ko a tala mai.
4 Au a vakarokorokotaki iko e
vuravura: au sa vakaotia na cakacaka
ko a solia mai vei au meu
kitaka.
5 Tamaqu, vakarokorokotaki au
vei iko, e na vakarokoroko sa tu
vei au ni daru sa tiko vata ni sa
sega ni tu ko vuravura.
6 ¶ Au a vakatakila na yacamu
vei ira na tamata ko a solia mai
vei au mai vuravura: e ra a nomu,
ia ko sa soli ira mai vei au: a ra
sa vakabauta na nomu vosa.
7 E ra sa qai kila sa taka mai vei
iko na ka kecega ko a solia mai
vei au.
8 Niu sa solia vei ira na vosa ko
sa solia mai vei au; a ra sa vakabauta,
ka kila dina, niu sa lako mai
vei iko; a ra sa vakadinata ni ko a
talai au mai.
9 Au sa masulaki ira: au sa sega
ni masulaki vuravura, o ira ga ko
a solia mai vei au; ni ra sa nomu.
10 O ira kece sa noqu sa nomu;
ia ko ira sa nomu sa noqu; ia kau
sa vakarokorokotaki e na *vukudra*.
11 Au na qai sega ni tiko e vuravura,
ia ko ira oqo e ra sa tiko e vuravura,
au sa lako yani vei iko. Tamaqu
yalododonu, maroroya e na
yacamu ko ira ko a solia mai vei
au, me ra dua bauga, me vakataki
kedaru.
12 Niu sa tiko vata kei ira e vuravura,
au a maroroi ira e na yacamu:
o ira ko sa solia mai vei au
kau a taura, a sa sega ni yali e
dua, o koya ga na luve ni rusa; a
sa vakayacori kina nai Vola *Tabu*.
13 Au sa qai lako yani vei iko;
ia na ka oqo kau sa vosataka e
vuravura, me levu sara na nodra
marau e na vukuqu.
14 Au sa solia vei ira na nomu
vosa; a sa cati ira ko vuravura, e
na vuku ni ra sa sega ni vakavuravura,
me vaka kau sa sega ni vakavuravura.
15 ¶ Au sa sega ni masu vei iko
mo kauti ira tani e vuravura, ia
mo maroroi ira mai na ka ca.
16 E ra sa sega ni vakavuravura,
me vaka kau sa sega ni vakavuravura.
17 ¶ Vakatabui ira ki na nomui
vakavuvuli dina: ia na nomu vosa
na ka dina.
18 Me vaka ko a talai au ki vuravura,
au sa talai ira vakatalega
kina ki vuravura.
19 Au sa vakatabui e na vukudra,
me ra vakatabui talega ki nai
vakavuvuli dina.
20 ¶ Au sa sega ni masu walega
e na vukudra oqo, ia e na vukudra
talega e ra na vakabauti au e na
vuku ni nodra vosa;
21 Me ra *loma* dua bau kecega;
me vaka edaru *sa loma* dua bau,

amaqu, me ra *loma* dua bau kei
edaru: me vakadinata ko vura-
ura ni ko a talai au mai.
22 Ia na vakarokoroko ko a solia
nai vei au kau sa solia vei ira; me
a *loma* dua bau, me vaka edaru sa
loma dua bau:
23 Meu *tu* vei ira, mo *tu* vei au,
me ra qisi sara me ra *loma* dua
bauga; ia me kila kina ko vuravura
ni ko a talai au mai, ka lomani
ira, me vaka ko a lomani au.
24 Tamaqu, au sa vinakata me
ra tiko talega vei au e na vanua
kau sa tiko kina, o ira ko sa solia
mai vei au; me ra raica na noqu
serau ko a solia mai vei au: ni ko
a lomani au ni sa sega ni cakavi ko
vuravura.
25 Tamaqu yalododonu, sa sega
ni kilai iko ko vuravura: ia kau
sa kilai iko, a ra sa kila ko ira oqo
ni ko a talai au mai.
26 Au sa vakatakila ga vei ira na
yacamu, ia kau na vakatakila: me
tu vei ira na loloma ko a lomani au
kina, meu *tiko* kei ira talega.

A WASE XVIII.

Sa temaki Jisu ko Juta, 1—5. *E ra sa bale ki na soso ko ira na tamata,* 6—9. *Sa seledrutia na daliga i Maliko ko Pita,* 10, 11. *Sa tauri ko Jisu ka tuberi yani vei Anasa kei Kaiafa,* 12—14. *Sa cakitaki Jisu ko Pita,* 15—18. *Sa tarogi mai ko Jisu e na mata i Pailato,* 19—35. *Sa tukuna na nona matanitu,* 36—39. *Sa masuti Pailato ko ira na kai Jutia me sereki ko Parapa,* 40.

NI sa vosataka na ka oqo ko
Jisu, e ratou sa lako yani kei
iratou na nona tisaipeli ki tai kadua
ni soniwai ko Kitroni, a sa tu mai
kina na were, a sa curu kina ko
koya, kei iratou na nona tisaipeli.
2 Ia ko Juta, o koya sa soli
koya yani, sa kila na tikina: ni
sa lako wasoma kina ko Jisu kei
iratou na nona tisaipeli.
3 Ni sa rawata ko Juta e dua na
mataivalu kei ira na turaga ni valu
mai vei ira na bete levu kei ira na
Farasi, sa lako yani kina e ra sa
taura voli nai vakaruru ni cagi kei
na cina kei nai yaragi ni valu.
4 Ni sa kila ko Jisu na ka kecega
ena yaco mai vua, sa lako yani, ka
kaya vei ira, Dou sa vakasaqarai
cei?
5 E ra sa kaya vua, O Jisu na
kai Nasara. Sa kaya vei ira ko Ji-
su, Oi au *oqo*. A sa tu vata kei ira ko
Juta, o koya sa soli koya yani.
6 Ni sa qai kaya vei ira, Oi au *ko
koya*, e ra sa sukainadaku, ka bale
sobu ki na soso.
7 Sa qai tarogi *ira* tale ko koya,
Dou sa vakasaqarai cei? A ra sa
kaya, O Jisu na kai Nasara.
8 Sa kaya ko Jisu, Au a tukuna
oti vei kemudou ni sai au: ia ke-
vaka dou sa vakasaqarai au, laivi
ira oqo me ra lako tani:
9 A sa vakayacori kina na vosa
sa tukuna, Au sa sega ni vakayalia
e dua vei ira ko a solia mai vei au.
10 ¶ Sa qai ucuna ko Saimoni
Pita nai seleiwau sa tu vua, ka
yavita *kina* na tamata ni bete levu,
a seledrutia na daligana imatau.
A yacana na tamata ko Maliko.
11 Sa qai kaya vei Pita ko Jisu,
Daramaka tale na nomui seleiwau
ki na kena taga: a bilo sa solia
mai vei au ko Tamaqu, kau na sega
beka ni gunuva?
12 ¶ O ira na mataivalu kei na
turaga kei ira na turaga lailai ni
kai Jutia e ra sa qai tauri Jisu ka
vesuki koya,
13 A ra sa tubera mada eliu vei
Anasa; ni sa vugo i Kaiafa, o
koya sa bete levu e na yabaki
ko ya.
14 Sai koya oqo ko Kaiafa, o
koya sa vakavulici ira na kai Ju-
tia, ni sa yaga me mate e dua e na
vukudra na tamata.
15 ¶ A rau sa muri Jisu ko Sai-
moni Pita kei na tisaipeli tani o
dua: a sa kilai na tisaipeli ko ya
vua na bete levu, a rau sa curu
vata kei Jisu ki na vale ni bete levu.
16 A sa tu etautuba ko Pita sa

voleka ki na katuba. Sa qai curu
yani na tisaipeli kadua, o koya sa
kilai vua na bete levu, a sa vosa
vua sa vakatawa na katuba, ka
vakacurumi Pita.
17 A sa qai kaya vei Pita na
vada sa vakatawa na katuba, O
iko talega beka e dua na tisaipeli
ni tamata oqo? A sa kaya ko
koya, Oi au e segai.
18 A sa tu mai kina nai talatala
kei ira na turaga lailai, ni ra sa
tuva na buka qilaiso; a ra sa tata-
lai, ni sa liliwa: a tu vata kei ira
ko Pita ka tatalai.
19 ¶ Sa qai tarogi Jisu na bete
levu e na nona tisaipeli, kei na
nonai vakavuvuli.
20 Sa kaya vua ko Jisu, Au a
vosa votu ki vuravura; au a va-
kavuvuli tiko ga e na vale ni lotu,
kei na vale ni soro, a ra sa dau-
lako kina na kai Jutia; ia kau sa
sega ni kaya vuni e dua na ka.
21 E na vuku ni cava ko sa ta-
rogi au kina? tarogi ira e ra sa
rogoci *au* na ka kau a kaya vei
ira: raica, e ra sa kila na ka kau
a kaya *vei ira.*
22 Ni sa vosa vakaoqo, e dua vei
ira na turaga lailai sa tu voleka
vua sa sabici Jisu e na qeteqete ni
ligana, ka kaya, O sa vosa vaka-
cava vakaoqo ki na bete levu?
23 Sa kaya vua ko Jisu, Kevaka
kau a vosa vakaca, vakatakila na
kena ca: ia kevaka e vinaka, o sa
sabici au e na vuku ni cava?
24 Ia ko Anasa sa talai koya ni
sa vauci tu vei Kaiafa na bete levu.
25 ¶ Ia ka tu ko Saimoni Pita
ka tatalai. E ra sa qai kaya vua,
O sa dua talega beka vei ira na
nona tisaipeli. A sa cakitaka, ka
kaya, Oi au e segai.
26 E dua vei ira na tamata ni
bete levu, a weka i koya sa sele-
drutia na daligana ko Pita, sa
kaya, Au a sega beka ni raici ke-
mudrau vata kaya e na were, ne?
27 Sa qai cakitaka tale ko Pita:
a sa tagi vakasauri na toa.
28 ¶ E ra sa qai kauti Jisu tani
mai vei Kaiafa ki na vale ni lewa:
a sa mataka caca; ia ko ira e ra
sa sega ni curu ki na vale ni lewa,
de ra vakadukadukalitaki, a ya
me rawarawa ga vei ira me ra
kania na pasova.
29 Sa qai curu yani vei ira ko
Pailato, ka kaya, A cava na ka ca
dou sa tukuna kina na tamata *oqo?*
30 E ra sa vosa ka kaya *vua,*
Kevaka sa sega ni tamata ca ko
koya oqo, keitou sa sega ni soli
koya yani vei iko.
31 Sa qai kaya vei ira ko Pai-
lato, Dou kauti koya, ka lewai
koya me vaka na nomudou vunau.
O koya oqo sa kaya vua kina na
kai Jutia, E sega ni tara vei kei-
tou me vakamatea e dua na ta-
mata:
32 A ka oqo sa vakayacori kina
na vosa sa tukuna ko Jisu, ni sa
vakatakila nai valavala ni mate
ena mate kina.
33 Sa qai curu tale ki na vale ni
lewa ko Pailato, ka kacivi Jisu,
ka kaya vua, O iko na nodra tu-
raga levu na kai Jutia, se segai?
34 Sa kaya vua ko Jisu, O sa
vosataka ga na ka oqo vakai iko,
se sa tukuni au *vakaoqo* vei iko
eso na tamata tani?
35 Sa kaya *vua* ko Pailato, *Oi*
au beka na kai Jutia? O ira *na*
kai nomu kei ira na bete levu e ra
sa soli iko mai vei au: a cava ko
a cakava?
36 Sa kaya ko Jisu, Sa sega ni
vakavuravura na noqu matanitu:
kevaka sa vakavuravura na noqu
matanitu, e ra na qai vala na noqu
tamata, meu kakua ni soli yani
vei ira na kai Jutia: ia na noqu
matanitu sa sega maikea.
37 Sa qai kaya vua ko Pailato,
O iko bagi na tui? Sa kaya vua
ko Jisu, O sa kaya dina niu sa tui.
A ka oqo kau sa sucu mai kina,
ia na ka oqo kau sa lako mai kina
ki vuravura *oqo,* meu vakatakila
na ka dina. O koya yadua sa va-
kabauta na ka dina sa rogoca na
noqu vosa.

38 Sa kaya vua ko Pailato, A cava na ka dina? Ni sa vosa vakaoqo, sa curu tale yani vei ira na kai Jutia, ka kaya vei ira, Au sa sega ni kunea vua e dua nai valavala ca.

39 Ia sa dua na nomudoui valavala, meu sereka e dua na tamata vei kemudou e na siga sa ia kina na pasova: e na vuku ni ka oqo dou sa vinakata, se segai, meu sereka vei kemudou na nodra Turaga levu na kai Jutia?

40 E ra sa qai qoqolou tale, ka kaya, Me kakua ga na tamata oqo, a ya ko Parapa. Ia na daubutabutako ko Parapa.

A WASE XIX.

Sa vakanakuitataki ka vakaisalataki e na veiwa vakavotona ko Jisu, 1—3. *Sa guta me sereki koya ko Pailato, ia ni ra sa kubu mai na kai Jutia, sa soli koya yani me vakoti,* 4—22. *E ra sa veidigidigitaka na nonai sulu,* 23—25. *Sa laivi tinana vei Joni,* 26, 27. *Sa ciba ko Jisu,* 28—30. *Sa laucoka na sarisarina,* 31—37. *E rau sa buluta ko Josefa kei Nikotimo,* 38—42.

ENA vuku ni ka oqo sa qai kauti Jisu ko Pailato, ka yavita.

2 Ia ko ira na tamatai valu e ra sa talia nai sala veiwa vakavotona, ka vakaisalataka *kina* na uluna, a ra sa vakasulumi koya e nai sulu damudamu,

3 Ka kaya, Sa loloma, a Tui Jutia! a ra sa sabici koya e na ligadra.

4 ¶ Sa qai curu tale yani ko Pailato, ka kaya vei ira, Raica, au sa tuberi koya mai vei kemudou, mo dou kila niu sa sega ni kunea e dua nai valavala ca vei koya.

5 Sa qai curu yani ko Jisu, sa vakaisala tu e nai sala wa vakavotona, ka vakaisulu e nai sulu damudamu. A sa kaya vei ira ko *Pailato,* Raica na tamata!

6 Ni ra sa qai raici koya na bete levu kei ira na turaga lailai, e ra sa vosa vakadomoi levu, ka kaya, Vakoti *koya* ki na kau veilatai, Vakoti *koya* ki na kau veilatai. Sa kaya vei ira ko Pailato, Dou kauti koya ka vakota ki na kau veilatai: au sa sega ni kunea vua e dua nai valavala ca.

7 O ira na kai Jutia e ra sa kaya vua, Sa tu vei keitou na vunau, a sa dodonu me mate ko koya me vaka na neitou vunau, ni sa cakavi koya me Luve ni Kalou.

8 ¶ Ni sa qai rogoca na vosa ko ya ko Pailato, sa rere vakalevu;

9 A sa curu tale ki na vale ni lewa, ka kaya vei Jisu, O sa lako maivei? Ia ka sega ni vosa vua ko Jisu.

10 Sa qai kaya vua ko Pailato, O sa sega ni vosa mai vei au? o sa sega beka ni kila niu sa rawata me vakoti iko ki na kau veilatai, kau sa rawata talega me sereki iko?

11 Sa kaya *vua* ko Jisu, O sa sega ni rawata e dua na ka vei au, kevaka sa sega ni soli vei iko maicake: a ka oqo sa levu cake kina na nonai valavala ca, sa soli au yani vei iko.

12 ¶ Sa qai vakatovolea tiko ko Pailato me sereki koya: ia ko ira na kai Jutia e ra sa vosa vakadomoi levu, ka kaya, Kevaka ko sa sereka na tamata oqo, o sa sega ni totaki Sisa: o koya yadua sa cakavi koya me tui, sa vosa vakacacataki Sisa.

13 Ni sa qai rogoca na vosa oqori ko Pailato, sa kauti Jisu yani, ka tiko sobu e nai tikotiko ni lewa e na tikina sa vakatokai me Raravatu, ia *na yacana* e na vosa vaka-Ipriu, ko Kapaca.

14 A *siga oqo* nai vakarau ni pasova, ia na tiki ni siga na kenai ka ono: a sa kaya ko *Pailato* vei ira na kai Jutia, Raica na nomudou Tui!

15 A ra sa vosa vakadomoi levu, Kauti *koya* tani, kauti *koya* tani, vakoti koya ki na kau veilatai. Sa kaya vei ira ko Pailato, Au na vakota beka na nomudou Tui? O ira na bete levu e ra sa kaya, Sa

sega na neitou tui, o Sisa dua-
duaga.
16 Sa qai soli koya yani vei ira
me vakoti ki na kau veilatai. A
ra sa kauti Jisu, ka tuberi *koya*
yani.
17 ¶ A sa colata na nona kau
veilatai ko koya ka lako yani ki
na tikina, sa vakatokai *A yasa* ni
qavokavoka, sa vakatokai e na vosa
vaka-Ipriu me Kolokoca:
18 A ra sa vakoti koya mai kina
ki na kau veilatai, ia ko iratou
vata kaya e le rua tani, e dua vaka,
ia kadua vaka, kei Jisu e na *ke-
drau* maliwa.
19 ¶ A sa vola na *kenai* vakata-
kilakila ko Pailato, ka vakatikora
e na kau veilatai ecake. Sai koya
oqo na kenai vola, O JISU NA
KAI NASARA NA TUI JUTIA.
20 E ra sa lewe vuqa na kai Ju-
tia e ra sa wilika nai vakatakila-
kila oqo: ni sa voleka ki na koro
na tikina sa vakoti kina ki na kau
veilatai ko Jisu: a sa volai tu e na
vosa vaka-Ipriu, kei na vosa vaka-
Krisi, kei na vosa vaka-Roma.
21 O ira na nodra bete levu na
kai Jutia e ra sa qai kaya vei Pai-
lato, Kakua ni vola, A Tui Jutia;
ia *vola* ni sa kaya ko koya, Oi au
na Tui Jutia.
22 Sa kaya ko Pailato, A ka kau
sa vola kau sa vola.
23 ¶ Ia ko ira na tamatai valu,
ni ra sa vakoti Jisu ki na kau vei-
latai, e ra sa kauta na nonai sulu,
ka wase vakava me ra tauyadua
na tikina na tamatai valu, kei na
nonai tutuvi; ia ka sega ni bau
tutui vata na *nonai* tutuvi, ka tali
kecega mai na tikina ecake ka
kauta sara kira.
24 E na vuku ni ka oqo e ratou
sa kaya vakai iratou, Me datou
kakua ni dresuka, ia me datou
veidigidigi, se ena nei cei: a sa
vakayacori kina nai Vola *Tabu*, sa
kaya, E ra sa vota vei ira na no-
qui sulu, ia na noqui tutuvi e ra sa
veidigiyaka. O ira na tamatai
valu e ra sa kitaka na ka vakakina.
25 ¶ Ia ka tu voleka ki na kau
veilatai i Jisu na tinana, kei na
taci i tinana ko Meri na wati i
Kiliofa, kei Meri Makatalini.
26 Ni sa raici rau ko Jisu na ti-
nana, kei na tisaipeli ka tu voleka,
o koya sa lomana ko koya, sa
kaya vei tinana, Alewa, raica na
luvemu!
27 Sa qai kaya vua na *tisaipeli*,
Raici tinamu! Ia mai *na tiki* ni
siga ko ya sa kauti koya na tisai-
peli ko ya ki na nona vale.
28 ¶ Ni sa oti oqo, sa kila ko
Jisu ni sa oti na ka kecega, me
vakayacori kina nai Vola *Tabu*, sa
kaya, Au sa viagunu.
29 Ia ka tu e dua na bilo sa sinai
e na wai wiwi: a ra sa vakasua-
sua e dua na vutovuto e na wai
wiwi, ka cula e na kau isopi, ka
viritu ki na gusuna.
30 Ni sa qai gunuva na wai wiwi
ko Jisu, sa kaya, Sa oti: a sa cuva
sobu na uluna, ka solia yani na
yalona.
31 ¶ Ia ko ira na kai Jutia e ra
sa masuti Pailato me musuki na
yavadratou, me ra kauti tani, e na
vuku ni sa siga vakarau, me kakua
ni rube tu na yagodratou e na kau
veilatai e na siga tabu, (ni sa siga
levu na siga tabu ko ya.)
32 Sa qai lako na tamatai valu,
ka musuka na yavana nai kadua,
a yavana talega na kenai ka rua,
e ratou sa vakoti vata kaya ki na
kau veilatai.
33 Ia ni ratou sa lako mai vei
Jisu, ka raica ni sa mate sara tu, e
ra sa sega ni musuka na yavana:
34 Ia ka coka na sarisarina e dua
na tamatai valu, ka dave vaka-
sauri mai kina na dra kei na wai.
35 Ia ko koya sa raica sa tukuna,
a sa dina na nonai tukutuku: a sa
kila ko koya ni sa vosa dina, mo
dou vakabauta.
36 Ni sa kitaka na ka oqo, sa
vakayacori kina nai Vola *Tabu*,
Ena sega ni musuki e dua na
suina.
37 Ia kadua tale na tiki ni Vola

Tabu sa kaya, E ra na raici koya e
ra sa coka.
38 ¶ Ni sa oti na ka oqo, sa ma-
suti Pailato ko Josefa, a kai Ari-
macia, a tisaipeli i Jisu, (ia ka va-
kavuni ga ni sa rerevaki ira na kai
Jutia,) *me laivi koya* me kauta
tani na yago i Jisu: a sa laivi
koya ko Pailato. Sa qai lako ko
koya, ka kauta tani na yago i Jisu.
39 A sa lako talega mai ko Ni-
kotimo, o koya sa lako eliu vei
Jisu e na bogi, a sa kauta mai na
mura kei na alo sa veiwaki vata, e
dua na drau nai vakarau.
40 E rau sa qai kauta na yago i
Jisu, ka sole vata e na malo vina-
ka kei na ka boi vinaka, me vaka
nai valavala ni nodra veibulu na
kai Jutia.
41 Ia sa dua na were e na tikina
sa vakoti kina ki na kau veilatai
ko *Jisu*; a sa dua nai bulubulu
vou e na were, sa sega ni bulu kina
e dua na tamata.
42 E ra sa qai buluti Jisu kina e
na vuku ni sa siga vakarau ni kai
Jutia; a sa voleka nai bulubulu.

A WASE XX.

Sa lako ki nai bulubulu ko Meri, 1, 2. *Sa lako talega kina koi rau ko Pita kei Joni, a rau sa sega ni kila ni sa tu cake tale,* 3—10. *Sa rai votu ko Jisu vei Meri Makatalini,* 11—18; *vei ira talega na nona tisaipeli,* 19—23. *A vakatitiqa kei na vakabauta i Tomasa,* 24—29. *Sa yaga nai tukutuku sa volai kei Kraisiti me da bula kina,* 30, 31.

E NAI matai ni siga ni wiki sa
lako mai ko Meri Makatalini
e na mataka caca, ni sa butobuto
tu, ki nai bulubulu, ka raica sa
kauti tani na vatu mai nai bulu-
bulu.
2 Sa qai cici ko koya ka lako
yani vei rau, ko Saimoni Pita kei
na tisaipeli tani, o koya sa lomana
ko Jisu, ka kaya vei rau, E ra sa
kauta tani na Turaga mai nai bu-
lubulu, keitou sa sega ni kila na
tikina e ra sa vakotori koya kina.
3 E rau sa qai lako yani ko Pita,
kei na tisaipeli kadua, a rau sa
lako ki nai bulubulu.
4 E rau sa cici vata ruarua: a sa
sivi Pita na tisaipeli kadua, ka
tau mada eliu ki nai bulubulu.
5 A sa cuva sobu ko koya, ka
raica nai sulu sa no: ia ka sega ni
curu ko koya.
6 Sa qai muri mai ko Saimoni
Pita, ka curu ki nai bulubulu, ka
raica nai sulu sa no,
7 Kei nai sala sa viviraki kina
na uluna a sa sega ni no vata kei
nai sulu, ia ka lobi koto duaduaga
e na tikina tani.
8 Sa qai curu talega na tisaipeli
kadua, o koya sa tau mada eliu ki
nai bulubulu, a sa raica ko koya,
ka vakadinata.
9 A rau sa qai sega ni kila nai
Vola *Tabu*, ni sa dodonu me tu
cake tale mai na mate ko koya.
10 Oi rau na tisaipeli e rau sa qai
lako tani tale ki na nodrau vale.
11 ¶ Ia ka tu ko Meri ki nai
bulubulu maitaututuba ka tagi: ia
ni sa tagi tiko, sa cuva sobu, *ka
rai* ki nai bulubulu.
12 A sa raica e rua na agilose sa
vakaisulu e nai sulu vulavula ka
tiko, e dua e na uluna, e dua e na
yavana, e na tikina a koto kina na
yago i Jisu.
13 E rau sa kaya vua, Alewa, o
sa tagi e na vuku ni cava? Sa
kaya vei rau, E na vuku ni ra sa
kauta tani na noqu Turaga, ia kau
sa sega ni kila na tikina e ra sa
vakotori koya kina.
14 Ni sa qai vosa vakaoqo, sa
vuki vakanadaku, ka raici Jisu ni
sa tu, a sa sega ni kila ni sai
Jisu.
15 Sa kaya vua ko Jisu, Alewa,
o sa tagi e na vuku ni cava? o sa
vakasaqarai cei? Ia ko koya, ni
sa nanuma sai koya oqo nai vaka-
tau ni were, sa kaya vua, Kevaka
ko a kauti koya, saka, tani, tukuna
vei au na tikina ko a vakotori
koya kina, kau na laki kauti koya
tani.

16 Sa kaya vua ko Jisu, Meri.
Sa vuki vakanadaku ko koya, ka
kaya vua, Raponai; (a kenai bale-
bale, Vakavuvuli.)
17 Sa kaya vua ko Jisu, Kakua
ni tarai au; niu sa bera ni lako
cake vei Tamaqu: ia ka lako vei
ira na taciqu, ka kaya vei ira, au
sa lako cake vei Tamaqu, kei Ta-
mamudou; vua na noqu Kalou,
kei na nomudou Kalou.
18 Sa lako yani ko Meri Maka-
talini ka tukuna vei iratou na tisai-
peli ni sa raica na Turaga, a sa tu-
kuna vei koya na ka oqo.
19 ¶ E na siga ko ya e nai matai
ni siga ni wiki, ni sa yakavi mai,
ni sa sogo tu na katuba ni vale e
ra sa soqonivata kina na tisaipeli
e na vuku ni ra sa rerevaki ira na
kai Jutia, sa curu mai ko Jisu ka
tu e na *kedra* maliwa, ka kaya vei
ira, *Me tu* vei kemudou na vaka-
cegu.
20 Ia ni sa vosa vakaoqo, sa va-
karaitaka vei ira na ligana kei na
sarisarina. A ra sa qai reki na ti-
saipeli, ni ra sa raica na Turaga.
21 Sa qai kaya tale vei ira ko
Jisu, *Me tu* vei kemudou na vaka-
cegu: me vaka sa talai au mai na
Tamaqu, au sa talai kemudou tale-
ga vakakina.
22 Ni sa vosa vakaoqo ko koya,
sa ceguvi ira, ka kaya, Me tu vei
kemudou na Yalo Tabu:
23 Ia nai valavala ca ni tamata
yadua dou sa kauta tani, ena kauti
tani; ia nai valavala ca ni tamata
yadua dou sa sega ni kauta tani,
ena sega ni kauti tani.
24 ¶ E dua vei iratou na tinika-
rua, *a yacana* ko Tomasa, sa vaka-
tokai mei Titimo, sa sega ni tiko
vata kei iratou ni sa lako mai ko
Jisu.
25 E na vuku ni ka oqo e ratou
sa kaya kina vua na tisaipeli tani,
Keitou a raica na Turaga. A sa
kaya vei ira ko koya, Kevaka au
sa sega ni raica na we ni vako e na
ligana, ka daramaka na noqui qa-
qalo ki na we ni vako, ka dara-
maka na ligaqu ki na sarisarina,
kau na sega ni vakadinata.
26 ¶ Ni sa oti na bogi e walu e ra
sa qai tiko tale eloma ni vale na
tisaipeli, o iratou kei Tomasa: a
sa curu mai ko Jisu, ni sa sogo tu
na katuba, ka tu e na *kedra* mali-
wa, ka kaya, *Me tu* vei kemudou
na vakacegu.
27 Sa qai kaya ko koya *vei To-
masa*, Dodoka mai na nomui qa-
qalo, ka raica na ligaqu: ia dodo-
ka mai na ligamu, ka daramaka
ki na sarisariqu: mo kakua ni va-
katitiqa, mo vakadinata ga.
28 Sa vosa ko Tomasa ka kaya
vua, Noqu Turaga, kei na noqu
Kalou.
29 Sa kaya vua ko Jisu, E na
vuku ni ko sa raici au, Tomasa, o
sa vakadinata: e ra sa kalougata
ko ira sa sega ni raica, a ra sa va-
kadinata.
30 ¶ A sa vuqa sara na caka-
mana eso sa cakava dina ko Jisu
e na matadra na nona tisaipeli, a
ra sa sega ni volai e nai vola oqo:
31 Ia sa volai oqo, mo dou dina-
ta ni sa Mesaia ko Jisu, a Luve ni
Kalou; mo dou rawata na bula e
na yacana ni dou sa vakabauta.

A WASE XXI.

*Sa rai votu tale vei ira na nona tisai-
peli ko Jisu, a ra sa kila ni sai ko-
ya ni ra sa yavia, ka levu sara kina
na ika,* 1—11. *Sa kana vata kei
iratou ko Jisu,* 12—14. *Sa vaka-
rota matua vei Pita me vakani ira
na nona gone ni sipi kei na nona
sipi,* 15—17. *Sa tukuna na mate
i Pita ko Jisu,* 18—21. *Sa vunau-
ci Pita ko Jisu ni sa tarogi koya e
na vuku i Joni,* 22—24. *Na kenai
vakataotioti,* 25.

NI sa oti na ka oqo sa vakarai-
taki koya tale ko Jisu vei ira
na tisaipeli mai na waitui ko Tai-
piria: ia ka vakaraitaki koya va-
kaoqo.
2 E ratou sa tiko vata ko Sai-
moni Pita, kei Tomasa sa vakato-
kai ko Titimo, kei Nacanieli na

kai Kena e Kalili, kei rau na luve
i Sepeti, kei na nona tisaipeli e le
rua tani.
3 Sa kaya vei iratou ko Saimoni
Pita, Au sa laki yavi. E ratou sa
kaya vua, Me datou lako talega
kei iko. E ratou sa lako yani, ka
vodoka vakasauri e dua na waqa;
a sa sega ni rawa e dua na *ika* e
na bogi ko ya.
4 Ia ni sa qai mataka mai, sa tu
e na matasawa ko Jisu, ia ko ira-
tou na tisaipeli e ratou sa sega ni
kila ni sai Jisu.
5 Sa qai kaya vei iratou ko Jisu,
Ragone, sa tu vei kemudou na ka-
kana, se segai? E ratou sa kaya
vua, Sa segai.
6 A sa kaya vei iratou ko koya,
Dou viritaka na lawa ki na yasana
imatau na waqa, ia dou na kunea
kina. E ra sa qai viritaka, a ra sa
qai sega ni yavia rawa, ni sa levu
sara na ika.
7 A ka oqo sa kaya kina vei Pita
na tisaipeli ko ya, o koya sa lo-
mana ko Jisu, Sai koya oqo na
Turaga. Ni sa rogoca ko Saimoni
Pita ni sai koya na Turaga, sa va-
kasulumi koya e na nonai curucuru
vakagonedau, (ni sa luva,) a sa
rika ki waitui.
8 Ia ko iratou na tisaipeli tani e
ratou sa lako e na waqa lailai; (ni
sa sega ni yawa na vanua, me va-
ka ga na kiupiti e rua na drau,) a
ratou sa yarataka na lawa *sa sinai*
e na ika.
9 Ia ni ra sa qai udu ki vanua, e
ratou sa raica ni sa tu na qilaiso sa
waqa tu, kei na ika sa tu kina, kei
na madrai.
10 Sa kaya vei iratou ko Jisu, Kau-
ta mai eso na ika dou sa qai rawata.
11 Sa lako cake ko Saimoni Pita,
ka yavia na lawa ki vanua sa sinai
e na ika lelevu, e dua na drau ka
limasagavulu mani tolu: ia ni ka
levu vakaoqo, sa sega ni bote kina
na lawa.
12 ¶ Sa kaya vei iratou ko Jisu,
Mai kana. Ia ka sega ni tarogi
koya rawa e dua vei iratou na ti-
saipeli, O cei ko iko? ni ratou sa
kila ni sai koya na Turaga.
13 Sa qai lako mai ko Jisu ka
kauta na madrai, kei na ika talega,
ka solia vei ira.
14 Sai koya oqo na kenai ka tolu
ni gauna, sa vakaraitaki koya kina
ko Jisu vei iratou na nona tisai-
peli, ni sa tu cake tale mai na
mate ko koya.
15 ¶ Ni ra sa kana oti, sa kaya
ko Jisu vei Saimoni Pita, Saimoni,
a luve i Jona, o sa lomani au vaka-
levu vei ira oqo, se segai? Sa kaya
vua ko koya, Io, Turaga; o sa kila
niu sa lomani iko. Sa kaya vua ko
Jisu, Vakani ira na noqu luve ni sipi.
16 Sa kaya tale vakarua vei koya,
Saimoni, *a luve* i Jona, o sa lomani
au, se segai? Sa kaya vua ko ko-
ya, Io, Turaga; o sa kila niu sa
lomani iko. Sa kaya vua ko *Jisu,*
Vakani ira na noqu sipi.
17 A sa kaya vua vakatolu, Sai-
moni, *a luve* i Jona, o sa lomani
au, se segai? Sa rarawa ko Pita
e na vuku ni sa kaya vakatolu vua,
O sa lomani au, se segai? A sa
kaya vua, Turaga, o sa kila na ka
kecega; o sa kila niu sa lomani
iko. Sa kaya vua ko Jisu, Vakani
ira na noqu sipi.
18 E dina, e dina, au sa kaya
vei iko, Ni ko sa gone, ko a vauci
iko, ka lako veitalia voli ga: ia ni
ko sa qase mai, ko na dodoka na
ligamu, ena vauci iko e dua tani,
ka kauti *iko* ki na tikina ko sa
sega ni via *lako* kina.
19 Sa vosa vakaoqo ko koya, me
vakatakila na mate e na vakaroko-
rokotaka kina na Kalou. Ni sa
qai vosa vakaoqo ko koya, sa kaya
vua, Muri au.
20 Sa qai vuki vakanadaku ko
Pita, ka raica na tisaipeli ko koya
sa lomana ko Jisu, sa muri; o koya
sa vakararavi ki na lomaserena e
nai vakayakavi, ka kaya, Turaga,
o cei ko koya ena soli iko yani?
21 Ni sa raici koya ko Pita, sa
kaya vei Jisu, Turaga, ena vakae-
vei na tamata oqo?

22 Sa kaya vua ko Jisu, Kevaka
kau sa vinakata me bula tiko ga
ko koya ka yacova na siga kau na
lako tale mai kina, a cava *oqo* vei
iko? Mo muri au.
23 Sa qai rogo yani vei ira na
veiwekani na vosa oqo, ni na sega
ni mate na tisaipeli ko ya: ia ka
sega ni kaya vua ko Jisu, Ena sega
ni mate: a ya, Kevaka kau vi-
nakata me bula tiko ga ko ko-
ya ka yacova na siga kau na lako
tale mai kina, a cava *oqo* vei iko?
24 ¶ Sai koya oqo na tisaipeli sa
tukuna na ka oqo, ka vola na ka
oqo: eda sa kila sa dina na nonai
tukutuku.
25 Sa levu talega na ka tani sa
cakava ko Jisu, ia kevaka sa *volai*
kecega oqo, au sa vakasama *ena*
sega ni vakatawai rawa *e* vura-
vura nai vola ena volai. Emeni.

AI VOLA
NI
CAKACAKA NI APOSILA.

A WASE I.

Sa yalata na nona Yalo Tabu kivei ira na nona tisaipeli ko Jisu, 1—8. *Sa rairai mai vei ira na agilose e rua, ni sa kau cake ko Jisu ki lomalagi, a rau sa tukuna ni na lako tale mai emuri,* 9—11. *E ra sa soqonivata ki Jeruselema ka masu tiko,* 12—14. *E ra sa digitaki Matacaiasa mei aposila mei sosomi kei Juta,* 15—26.

AU a cakava nai vola eliu, Cio-
filo, e na ka kecega sa vaka-
tekivuna ko Jisu me cakava ka
vakavuvuli kina,
2 A sa yacova na siga sa kau
cake kina ko koya, ni sa oti na
nona vosa e na Yalo Tabu vei ira-
tou nai aposila, ni ka digitaki ira-
tou ko koya:
3 Sa vakatakilai koya talega vei
iratou e nai vakatakilakila dina ka
vakavuqa ni sa oti na nona mate,
a sa rairai vei iratou e na bogi e
vasagavulu, a sa tukuna *vei iratou*
na ka ni matanitu ni Kalou:
4 Ia ni sa soqonivata kei iratou,
sa vakarota vei iratou me ratou
kakua ni laivi Jeruselema, me ra-
tou waraka ga na vosa ni yalayala
i Tamana, o koya dou a rogoca
mai vei au.
5 E dina ka papitaisotaki *ira na
tamata* ko Joni e na wai; ena
sega ni oti mada e vuqa na bogi
dou na papitaisotaki e na Yalo
Tabu.
6 Ni ratou sa soqonivata tu, e ra-
tou sa taroga, ka kaya, Turaga, o
na cakavi Isireli vinaka tale me
vakamatanitu e na gauna oqo, se
segai?
7 Sa kaya vei iratou ko koya, Sa
sega ni rawa vei kemudou me kila
na kena gauna kai na kena yabaki,
sa viritu vua ko Tamaqu me veita-
lia duaduaga kina.
8 Ia dou na rawata na kaukaua
mana, ni sa lako mai vei kemudou
na Yalo Tabu; dou na qai yaco mo
dou dautukuni au kina mai Jeruse-
lema, kei Jutia kecega, kei Same-
ria, ka yaco vaka ki na yalayala
kei vuravura.
9 Ni sa tukuna oti na ka oqo, sa
qai kau sara kicake, ni ratou sa
vakaraica tu; a sa dua na o sa
kauti koya tani e matadratou.
10 Ni ratou sa vakaraica matua
ki lomalagi, ni sa kau cake kina ko
koya, raica, e rua na tamata sa tu

voleka vei iratou e rau vakaisulu
vulavula;
11 A rau sa kaya, Oi kemudou
na kai Kalili, dou sa tu ka vaka-
raica matua ki lomalagi e na cava?
oqo ko Jisu, o koya sa kau tani
cake vei kemudou ki lomalagi, ena
lako tale mai vakakina me vaka
dou sa raica ni sa lako cake ki
lomalagi.
12 E ratou sa qai lesu tale ki
Jeruselema mai na ulunivanua ko
Oliva na yacana, e sa vakayawa
ki Jeruselema me vaka na kena
yawa ni nodrai lakolako e na dua
na siga tabu.
13 E ra sa qai curu kiloma, a ra
sa cabe ki na dua nai taba loma ni
vale kicake, sa tiko kina ko Pita,
kei Jemesa, kei Joni, kei Adriu, o
Filipe, kei Tomasa, o Pacolomiu,
kei Maciu, o Jemesa *na luve* i Ali-
fusa, kei Saimoni Silote, kei Juta
na taci i Jemesa.
14 E ratou sa gumatua kecega
ko iratou oqo a ratou sa lomavata
e na kerekere kei na daumasu, kei
iratou talega na alewa, kei Meri
ni tina i Jisu, kei iratou na tacina.
15 ¶ E na gauna ko ya, sa tu
cake kina ko Pita e na kedra ma-
liwa na tisaipeli, (ni sa wili vata na
yacadra e ra sa dua na drau ka
ruasagavulu,) ka kaya,
16 Oi kemudou na veiwekani, e
dodonu me vakayacori nai Vola
oqo, o koya ka vosataka eliu na
Yalo Tabu e na gusu i Tevita, e na
vuku i Juta, o koya ka liutaki
ira e ra sa tauri Jisu.
17 Ni sa wili vata kei kedatou ko
koya oqo, sa vota talega vua na
nonai tavi e na cakacaka vakaita-
latala oqo.
18 Ni sa volia e dua na tiki ni
vanua na tamata oqo e nai voli ni
nonai valavala ca; a sa lutu ka
saumakidule kira, a sa kacabote
na boto ni ketena, a sa kasabura
kecega na nona wawa.
19 A ra sa kila na ka *oqo* ko ira
kecega sa tiko mai Jeruselema: a
sa vakatokai kina na tiki ni vanua
ko ya e na nodra vosa, Akeletema,
a kenai balebale, A vanua ni dra.
20 Ni sa volai e nai vola ni Same,
Me lala didi mai na nona vale, me
kakua na tamata me tiko kina: me
dua tani tale me taura na nona
cakacaka vakaitalatala.
21 O koya oqo e dodonu kina me
dua vei ira na tamata oqo e ratou
sa tiko vata kei kedatou e na gau-
na kecega sa curu kina kiloma ka
curu ki tautuba kei kedatou na
Turaga ko Jisu,
22 Sa vakatekivu mai na papi-
taiso i Joni, ka yacova na siga sa
kau tani cake kina vei kedatou,
me dua me lesi me tukuna vata kei
kedatou na nona tu cake tale *mai
na mate.*
23 A ratou sa vakatura e lewe
rua, o Josefa sa vakatokai ko Pa-
sapasa, a yacana talega ko Jusi-
to, kei Matacaiasa.
24 A ratou sa qai masu, ka kaya,
O iko, Turaga, ko sa kila kecega
na yalo ni tamata, vakatakila mai
se ko cei vei rau oqo ko a digi-
taka,
25 Me kitaka na nonai tavi e na
cakacaka vakaitalatala ka vakai-
aposila oqo, sa sivo tani mai kina
ko Juta e na nonai valavala ca,
me lako ki na nona yasana.
26 A ratou sa qai dui tara na no-
drau madigi vola, a sa lutu nai
vola yaco vei Matacaiasa; a sa
wili vata kina kei iratou nai apo-
sila e tinikadua.

A WASE II.

E ra sa vakasinaiti ko ira nai aposila e na Yalo Tabu, a ra sa vakavulici ira na tamata e na vosa tani. Sa kidacala eso, a sa vakaliaGliai ira eso, 1—13. *Ni sa kaya eso e ra sa mateni, sa vakatakila ko Pita e ra sa sega ni mateni, ia na ka sa yaco vei ira na ka sa yalataka ko Joeli,* 14—21. *Sa qai vunautaki Jisu vei ira ko Pita,* 22—36. *A ra sa veivutuni ka papitaiso,* 37—40. *A sa veilomani sara ko ira kecega sa vakabauta,* 41—47.

NI sa qai yaco sara na siga ni
Penitiko, e ra sa lomavata
vakaaduaga ka tiko vata e na ti-
kina e dua.
2 Sa qai lako vakasauri mai lo-
malagi na rorogo, e vaka na cagi
vakacevaruru kaukaua, a sa vaka-
sinaita na vale e ra sa tiko kina.
3 A sa rairai vei ira na ka e vaka
na yameyame ni bukawaqa sa dui-
veisebayaki, a sa tiko yadua vei ira
vakaaduaga.
4 A ra sa vakasinaiti kecega e na
Yalo Tabu, a ra sa vakatekivu me
vosataka na vosa tani, me vaka sa
solia vei ira na Yalo *Tabu* me ra
cavuta.
5 A sa tiko mai Jeruselema na
kai Jutia, a tamata sa rerevaki
Jiova, mai na veivanua kecega eru-
ku i lomalagi.
6 Ia ni sa rogovaki yani na ka
oqo, e ra sa soqonivata na lewe
vuqa, a ra sa kidacala, ni ra sa
rogoca na tamata yadua e ratou sa
vosataka na nodra vosa.
7 A ra sa kidacala kecega ka ku-
rabui, ka kaya vakai ira, Raica, e
ra sa kai Kalili ko ira kecega e ra
sa vosa oqo, se segai?
8 E vakaevei oqo ni da sa rogoci
ira koi keda kecega, *ni ra sa vosa-
taka* na noda vosa eda sa sucu
kaya?
9 A kai Pacia, kei Mitia, kei Ila-
ma, kei ira sa tiko mai Mesopo-
temia, kei Jutia, kei Kapatosia,
mai Ponito, kei Esia,
10 Mai Firijia, kei Pamefilia, mai
Ijipita, kei na tiki i Lipia, e vole-
ka ki Sairini, a vulagi mai Roma, a
kai Jutia kei na tamata lotu vakai
ira,
11 A kai Kriti kei Arepia, eda sa
rogoci ira ni ra sa tukuna e na
noda vosa dina na cakacaka ni
Kalou e veivakidacalataki.
12 A ra sa kidacala kecega, a ra
sa sega ni kila na kenai balebale,
a ra veivosaki vakai ira *ka kaya,*
A cava nai balebale ni ka oqo?
13 O ira eso e ra sa vakalialiai
ira ka kaya, E ra sa vakasinaiti e
na waini vou ko ira *na tamata
oqo.*
14 ¶ Sa qai tu cake ko Pita, kei
iratou na tinikadua, ka tabalaka
cake na domona, ka tukuna vei
ira, Oi kemudou na kai Jutia, kei
kemudou kecega sa tiko mai Jeru-
selema, dou kila na ka oqo, ka ro-
goca na noqu vosa:
15 Ni ra sa sega ni mateni ko ira
oqo, me vaka na ka dou sa vaka-
nanuma, ia nai ka tolu *walega* ni
tiki ni siga oqo.
16 Ia na ka oqo sai koya sa vosa
kina na profita ko Joeli;
17 Sa kaya na Kalou, Ena yaco
e na gauna emuri, kau na sovaraka
na Yaloqu kivei ira na tamata ke-
cega: ena qai vakavuvuli ko ira
na nomudou gonetagane kei ira na
nomudou gonealewa; ena raica na
rairai votu ko ira na nomudou cau-
ravou, ena tadrataka na tadra ko
ira na nomudou qase:
18 Vei ira talega na noqu tamata
kei na noqu vada kau na sovaraka
na Yaloqu e na gauna ko ya, e ra
na vakavuvuli kina:
19 Au na vakatakila na ka e vei-
vakidacalataki e lomalagi ecake,
kei na vakatakilakila mana mai
vuravura era; a dra, kei na buka-
waqa, kei na o kubulou:
20 Ena qai matalia na mata ni
siga me butobuto, kei na vula me
dra, ena qai yaco mai emuri na
siga ni Turaga e levu ka rogo
tiko:
21 Ena yaco, o koya yadua ena
masu ki na yaca ni Turaga ena
bula.
22 Oi kemudou na kai Isireli, ro-
goca na vosa oqo; o Jisu na kai
Nasara, a tamata sa tukuna votu
vei kemudou na Kalou e na caka
mana kei na ka e veivakidacala-
taki kei nai vakatakilakila mana,
sa solia vua na Kalou me kitaka
eloma vei kemudou, dou kila ga ni
sa vakakina:
23 Sa lesi koya na Kalou, e na
nona veitalia kei na nona lewa eliu,
ni sa qai soli yani dou sa taura,

ka vakota ki na kau veilatai ka va-
kamatea e na ligadra na tamata ca:
24 A sa vakatura cake tale na
Kalou, ni sa sereka na rarawa ni
mate; ni sa sega ni rawa me vauci
kina.
25 Ni sa tukuni koya ko Tevita
ka kaya, Au a raica na Turaga e
na veisiga ni sa tu e mataqu, ni sa
tu ko koya e na ligaqu imatau, au
na sega kina ni yavavala rawa:
26 O koya oqo sa reki kina na ya-
loqu, a sa marau kina na yamequ;
ena vakacegu talega na lewequ ni
sa wawa tiko:
27 Ni ko na sega ni laiva na ya-
loqu mai etesa, se laiva na nomu
Gone yalosavasava me kunea na
vuca.
28 O sa vakatakila mai vei au na
sala ni bula; o na vakasinaiti au e
na marau mai na matamu.
29 Oi kemudou na veiwekani, dou
vosota meu doudou niu sa tukuni
Tevita na patriake vei kemudou,
ni sa mate ko koya ka bulu, a sa
tu ga vei keda na nonai bulubulu
ka yacova na siga oqo.
30 Ia na profita ko koya, a sa
kila ga ni sa vavakini vua na Ka-
lou e na vosa vavakini, e na vuku
ni vua ni tolona, me vaka na le-
wena; me vakatura cake tale na
Mesaia me vakatikora e na nonai
tikotiko vakaturaga;
31 Ni sa kila *oqori* eliu sa tukuna
ni na tu cake tale na Mesaia, ni na
sega ni laiva na yalona mai etesa,
se na lewena me kunea na vuca.
32 O Jisu oqo sa vakatura cake
tale na Kalou, keitou sa yaco ke-
cega me dautukutuku e na ka oqo.
33 Ia ni sa kau cake ki na liga
imatau ni Kalou, sa rawata mai
vei Tamana na Yalo Tabu ka ya-
lataka, sa qai sovaraka mai ko
koya na ka oqori, dou sa raica ka
rogoca.
34 Ni sa sega ni lako cake ki lo-
malagi ko Tevita: a sa kaya, A
Turaga sa kaya vua na noqu Tu-
raga, Mo tiko e na ligaqu imatau,
35 Ka malua kau na cakava
mada na nomu meca mei tutuni-
yavamu.
36 O koya oqo me kila sara kina
na mataqali kecega nei Isireli, o
Jisu oqo, ko koya dou vakota ki
na kau veilatai, sa cakava na Ka-
lou me Turaga mei Mesaia talega.
37 ¶ Ni ra sa rogoca *na ka oqo,*
sa laucoka sara na yalodra, a ra sa
kaya vei Pita kei ira nai aposila
kece, Oi kemudou na veiwekani, a
cava me keimami kitaka?
38 Sa qai kaya vei ira ko Pita,
Dou veivutuni, ka papitaiso koi
kemudou yadua e na yaca i Jisu
Kraisiti me kau tani kina nai va-
lavala ca; dou na rawata talega
nai solisoli ni Yalo Tabu.
39 Ni sa caka vei kemudou na
vosa ni yalayala, vei ira talega na
nomudou gone, kei ira vakaa-
duaga e ra sa vakayawa, kei ira
vakaaduaga ena kacivi ira na Tu-
raga na noda Kalou.
40 E levu tale na vosa ka tukuna
vei ira ka vakatavuvuli, ka kaya,
Dou vakabulai kemudou mai nai
tabatamata takelo oqo.
41 ¶ O ira sa vinakata na nona
vosa ka vakabauta e ra sa papi-
taiso: a sa vakaikuritaki *vei ira* e
na siga ko ya e lewe tolu na udolu.
42 A ra sa qarava matua nai va-
kavuvuli ni aposila kei na veilo-
mani, kei na dovia na madrai, kei
na masumasu.
43 A sa yaco yadua na rere kivei
ira na tamata kecega; a sa levu
na ka e veivakidacalataki kei nai
vakatakilakila mana e ra sa kitaka
ko ira nai aposila.
44 Ia ko ira kecega sa vakabauta
e ra sa tiko vata, a ra sa veiyala-
yalatitaka na nodra yau;
45 E ra sa volitaka talega na no-
dra vanua kei na nodra yau, a ra
sa vota yadua kivei ira na tamata
kecega, me vaka na nodra dui dra-
vudravua.
46 A ra sa gumatua sara, e na
lako e na veisiga ki na vale ni soro,
a ra sa lomavata, a ra sa dovia na
madrai e na *nodra* veivale, a ra sa

kania na kedra e na marau kei na
yalo e dua bauga,
47 E ra sa vakavinavinaka tiko
vua na Kalou, a sa vinakati ira na
tamata vakaaduaga. A sa vakai-
kuritaka na Turaga kivei ira nai
vavakoso lewe ni soro e na veisiga
kecega ko ira eso e ra sa bula.

A WASE III.

E rau sa vakabula e dua na mate ko Pita kei Joni, 1—11. *Sa tukuna ko Pita ni sa sega ni bula e na vukudrau, e na vuku ga ni sa vakabauti Jisu, o koya e ra vakamatea,* 12—18. *Sa qai vakavulici ira me ra vakabauti Jisu talega e na loma e veivutuni, ni sa nodrai Vakabula sa yalataki vei ira eliu,* 19—26.

E RAU sa lako vata ko Pita
kei Joni ki na vale ni soro e
na tiki ni siga sa ia kina na masu-
masu, e nai ka ciwa ni tiki ni siga.
2 A sa dua na tamata sa lokiloki
mai na kete i tinana sa colati voli,
e ra sa vakadavora e na veisiga e
na mata ni katuba ni vale ni soro
sa vakatokai ko Lagilagi, me kere
ka ni loloma vei ira sa curu ki na
vale ni soro;
3 A sa raici rau ko Pita kei Joni
ni rau sa voleka ni curu ki na vale
ni soro, a sa kerei *rau* me dua na
ka ni loloma.
4 A rau sa vakaraica matua ko
Pita, kei Joni, ka kaya, Raici
keirau mai.
5 A sa vakasami rau, ni sa na-
numa ena rawata mai vei rau e
dua na ka.
6 Sa qai kaya ko Pita, A siliva
kei na koula e sega sara ni tu vei
au; ia na ka ga sa tu vei au meu
solia vei iko: E na yaca i Jisu
Kraisiti na kai Nasara mo tu cake
ka lako voli.
7 Sa qai taura na ligana imatau,
a sa tubera cake: sa qai vakau-
kauataki vakasauri sara na yavana
kei nona qurulasawa.
8 Sa qai rika cake ka wavu tu,
ka lako voli, a sa laki curu vata
kei rau ki na vale ni soro, a sa
lako, ka rika, ka vakavinavinaka
ki na Kalou.
9 A ra sa raica na tamata vakaa-
duaga ni sa lako ka vakavinavina-
ka ki na Kalou.
10 A ra sa kila ni sai koya ka
tiko e na mata ni katuba ni vale ni
soro *sa vakatokai* ko Lagilagi, me
kere ka ni loloma: a ra sa sinai e
na kidacala kei na kurabui e na
vuku ni ka sa qai yaco vua.
11 Ia ni sa veitaratara kei Pita
kei Joni na tamata lokiloki sa qai
vakabulai, e ra sa cici vata ko ira
na tamata kivei iratou ki na tiki
ni vale sa vakatokai na yasana nei
Solomoni, a ra sa kidacala vaka-
levu.
12 ¶ Ni sa raica ko Pita, sa kaya
vei ira na tamata, Oi kemudou na
kai Isireli, dou sa kidacala e na *ka*
oqo e na vuku ni cava? se na vuku
ni cava dou sa vakaraici keirau
matua kina *vakaoqo,* o ni vaka
beka e keirau sa cakava na tama-
ta oqo me lako rawa e na vuku ni
neirau kaukaua, se na vuku ni nei-
rau yalododonu?
13 A Kalou i Eparaama, kei Ai-
sake, kei Jekope, a Kalou ni noda
qase, sa vakarokorokotaka na Lu-
vena ko Jisu; o koya dou a solia
yani, ka cakitaka e na mata i Pai-
lato, ni sa lewa ko koya me se-
reka.
14 Dou a cakitaki koya na Yalo-
savasava ka Dodonu, ka masuta
me soli vei kemudou na daulaba;
15 Dou sa vakamatea na Turaga
na vu ni bula, a sa vakatura cake
tale na Kalou mai na mate; kei-
tou sa yaco me dautukutuku e na
ka oqo.
16 Ia na yacana, e na vuku ni sa
vakabauta na yacana, sa vakau-
kauataki kina na tamata oqo, o
koya dou sa raica ka kila: io, e
na vuku ni sa vakabauti koya, sa
soli vua na bula vinaka sara oqo e
na matamudou vakaaduaga.
17 Oi kemudou na veiwekani, au
sa kila dou a kitaka *na ka oqo* ni

dou sa tawa kila, a ra sa vakatalega kina na nomudou turaga.

18 Ia na ka oqori sa vakatakila na Kalou eliu, e na gusudra kecega na nona profita, ni na mate na Mesaia, a sa qai vakayacora talega vakakina.

19 ¶ Oqori ga mo dou veivutuni kina, ka saumaki mai, me bokoci kina na nomudoui valavala ca, me yaco mai kina na gauna ni vakacegu mai na mata ni Turaga;

20 Me talai Jisu Kraisiti ko koya, o koya ka vunautaki eliu vei kemudou:

21 O koya e dodonu me tiko mada ga mai lomalagi, me yaco mada na gauna ena caka tale me vinaka kina na ka kecega, ka vosa kina na Kalou e na gusudra kecega na nona profita yalosavasava, mai nai vakatekivu kei vuravura.

22 Sa dina ni sa vosa ko Mosese kivei ira na qase, Ena vakatubura cake vei kemudou na Turaga na nomudou Kalou mai vei ira na wekamudou, e dua na profita me vakataki au; o koya oqo dou na rogoca e na ka vakaaduaga ena vosataka vei kemudou.

23 Ena yaco ga, a tamata yadua, ena tawa rogoca na profita ko ya, ena vakarusai tani mai vei ira na tamata.

24 O ira talega na profita vakaaduaga, sa kenai vakatekivu ko Samuela kei ira talega sa muri, o ira kecega e ra vosa, e ra sa tukuna talega eliu na gauna oqo.

25 Ia koi kemudou na luvedra na profita, kei na vosa ni veiyalayalati ka cakava na Kalou vei ira na noda qase, ni sa kaya vei Eparaama, Ena vakalougatataki na veimataqali vakaaduaga e vuravura e na vuku ni nomu kawa.

26 Ia na Kalou, ni sa vakatura na Luvena cake ko Jisu, sa talai koya eliu vei kemudou, me vakalougatataki kemudou ni sa saumaki kemudou yadua mai na nomudoui valavala ca.

A WASE IV.

Sa lewe vuqa na tamata sa vakabauta e na vuku ni vunau i Pita, a ra sa cudru kina na qase kei ira na turaga, a ra sa biuti rau ko Pita kei Joni ki na vale ni veivesu, 1—4. *E na sabogibogi e ratou sa lewai rau, a sa tukuni Jisu vei iratou ko Pita,* 5—12. *E ratou sa kurabui ga, a ratou sa vakarota vei rau me rau kakua ni dautukuni Jisu vei ira na tamata,* 13—22. *A ra sa qai masu na lewe ni soro kecega, a ra sa sinai e na Yalo Tabu, a sa kaukaua na vunau; a ra sa veilomani sara na tamata lotu,* 23—37.

NI rau sa vosa ga vei ira na tamata, sa cici mai vei rau ko ira na bete levu, kei na turaga ni vale ni soro, kei ira na Satusi,

2 Ni ra sa cudru ni rau sa vakavulici ira na tamata, ka vunautaka na tu cake tale mai na mate e na vuku i Jisu.

3 A ra sa tauri rau, ka biuta ki na vale ni veivesu me sabogibogi mada mai: ni sa qai yakavi.

4 Ia ka lewe vuqa e ra sa rogoca na vunau e ra sa vakabauta; ni ra sa wili vata sa lima na udolu na tagane.

5 ¶ Ni sa yacova na sabogibogi, o ira na nodra turaga, kei ira na qase, kei ira na vunivola,

6 Kei Anasa nà bete levu, kei Kaiafa, kei Joni, kei Alekasada, kei ira kecega na mataqali ni bete levu, e ra sa soqonivata mai Jeruselema.

7 Ni ra sa vakaturi rau e na kedra maliwa, e ra sa tarogi *rau*, A kaukaua mana cava, se na yaca i cei, drau sa cakava kina na ka oqo?

8 Sa qai sinai ko Pita e na Yalo Tabu, a sa kaya vei ira, Oi kemudou na nodra turaga na tamata, kei na qase nei Isireli,

9 Kevaka keirau sa tarogi e na siga edaidai e na *neirau* cakacaka vinaka vua na tamata lokiloki *oqo*, se na vuku ni cava sa qai bula kina;

10 Mo dou kila kecega, kei ira kecega na kai Isireli, e na vuku ni

yaca i Jisu Kraisiti na kai Nasara,
o koya dou a vakota ki na kau
veilatai, o koya sa vakatura cake
tale na Kalou mai na mate, e na
vukuna ga oqo sa qai tu kina eke
na tamata oqo e na matamudou ka
sa bula vinaka.
11 O koya ga oqo na vatu dou a
cata sara koi kemudou na matai ni
vale, a sa yaco mei teteki e na
tutu ni vale.
12 A sa sega sara na bula vua e
dua tani: ni sa sega sara e dua
tani tale na yaca eruku i lomalagi
sa soli ki na tamata, me da bula
rawa mai kina.
13 ¶ Ni ra sa raica nodrau dou-
dou ko Pita kei Joni, ni ra sa kila
talega e rau sa tawa vuku sara, se
rau turaga, e ra sa kidacala kina;
a ra sa qai vakasami rau, ni ratou
a dautiko vata kei Jisu.
14 Ni ra sa raica na tamata sa
vakabulai mai, sa wavu tu vata
kei rau, a ra sa sega ni vakatitiqa-
taka rawa *kina*.
15 A ra sa vakatalai rau tani me
rau lako tani e na vale ni daubose,
a ra sa qai bose vakai ira;
16 A ra sa kaya, A cava me da
kitaka vei rau na tamata oqo? ni
sa dua na caka mana rogo e rau sa
cakava, e ra kila kecega e ra sa
tiko mai Jeruselema, eda sa sega
ni vakatitiqataka rawa.
17 Ia de tukuni vakalevu vei ira
na tamata na ka *oqo*, me da kaya
ga, me rau cudruvi sara kevaka e
rau vakavuvuli tale vua e dua na
tamata e na yaca oqo.
18 A ra kacivi rau, a ra sa vaka-
rota vei rau me kakua sara ni vosa
se vakavuvuli tale e na yaca i Jisu.
19 Sa qai vosa ko Pita kei Joni,
a rau sa kaya vei ira, E dodonu e
na mata ni Kalou me keirau va-
karogoci kemudou vakalevu se na
Kalou, mo dou lewa ga mai.
20 Ia koi keirau e dredre vei kei-
rau me kakua ni tukuna na ka
keirau a raica ka rogoca.
21 Ia ni ra sa sega ni kunea e
dua na ka me rau cudruvi kina, e
ra sa vosa vakacudrucudruya tale
vei rau, a ra sa qai laivi rau me
rau lako, e na vukudra na tamata:
ni ra sa vakavinavinaka vua na
Kalou ko ira na tamata vakaadua-
ga e na vuku ni ka sa qai caka.
22 Ni sa vasagavulu ka mani va-
kacaca na nona yabaki, o koya na
tamata sa yaco vua na caka mana
oqo ka bula kina.
23 ¶ Ni rau sa vakatalai tani, e
rau sa lako vei ira na nodrau to-
kani, a rau sa tukuna na ka ke-
cega e ra vosataka vei rau ko ira
na bete levu kei ira na qase.
24 Ni ra sa rogoca, e ra sa loma-
vata ka tabalaka cake na domodra
vua na Kalou, ka kaya, Turaga, o
iko na Kalou, o a cakavi lomalagi,
kei vuravura, kei na waitui, kei
na ka kecega sa tu mai kina:
25 E na gusu i Tevita na nomu
tamata ko a kaya, E daucudru na
iceni e na vuku ni cava, a ra vaka-
nanuma ki na ka walega ko ira na
tamata *e na vuku ni cava*?
26 E ra sa tuvai valu na turaga
levu kei vuravura, a ra soqonivata
ko ira na turaga ni lewa me ra bo-
lea na Turaga, kei na nona Me-
saia.
27 E dina ya ni sa soqonivata me
ra bolea na Luvemu yalosavasava
ko Jisu, o koya ko a lumuta, o
iratou vata ko Erota, kei Ponito
Pailato, kei ira na iceni, kei ira na
kai Isireli,
28 Me ra kitaka kecega na ka sa
veitaliataka na ligamu, a ka ko a
lewa eliu me caka.
29 Turaga, mo raica na nodra
vosa vakacudrucudruya, e na siga
oqo; ka solia kivei ira na nomui
talatala, me ra doudou vakalevu
ni ra tukuna na nomu vosa,
30 Ni ko sa dodoka tiko na li-
gamu me vakabula na mate; me
caka talega nai vakatakilakila
mana kei na ka rerevaki e na yaca
ni Luvemu yalosavasava ko Jisu.
31 ¶ Ia ni ra sa masu tiko, sa va-
kayavalati na vale e ra sa soqoni-
vata kina; a ra sa dui sinai kecega

e na Yalo Tabu, a ra sa doudou kina ni ra sa tukuna na vosa ni Kalou.

32 O ira kece na lewe vuqa e ra sa vakabauta e ra sa lomavata ka yalovata; a sa sega e dua *vei ira* e kaya me nona duaduaga na ka sa tu vua; a ra sa veiyalayalatitaka na nodra ka kecega.

33 A sa yaco tiko na ka mana levu ni ra sa tukuna ko ira nai aposila ni sa tu cake tale *mai na mate* na Turaga ko Jisu: a sa levu na loloma *ni Kalou* sa tu vei ira kecega *na lewe ni soro.*

34 A sa sega e dua vei ira sa dravudravua; o ira eso sa taukena na vanua se na veivale e ra sa volitaka, a ra sa kauta nai voli ni ka e ra sa volitaka,

35 A ra sa virikoto ki na ruku ni yavadra nai aposila: a sa vota yadua vei ira na tamata kecega me vaka na nodra dui dravudravua.

36 O Josesa talega, o koya e ra sa vakatoka ko ira nai aposila me Panapasa, (a kenai balebale, A gone ni vakacegu,) a luve i Livai, a kai Saiprusa,

37 Sa taukena na vanua, a sa volitaka, a sa kauta na kenai voli, ka virikoto ki na ruku ni yavadra nai aposila.

A WASE V.

Sa mate ko Ananaiasa kei Safaira e na vuku ni rau sa vosa vakailasu, 1—12. *Sa kitaka na caka mana ko ira nai aposila, a sa lewe vuqa na tamata sa lotu,* 13—16. *Sa biuti ira ki na vale ni veivesu ko ira na bete levu,* 17, 18. *Sa vakabulai ira na agilose ni Kalou,* 19, 20. *Sa tala eso ko ira na bete levu me kauti ira mai na vale ni veivesu, a ra sa sega ni kunei ira kina, a sa dua sa mai tukuna ni ra sa tiko e na vale ni soro ka vunau tiko kina,* 21—25. *E ra sa qai lakovi ira kina ka vunauci ira, a ra sa sega ni rere; e ra sa tukuni Jisu ga vei ira, a sa cudru kina ko ira na bete; a ra sa bose me vakamatei ira,* 26—33. *Sa tarovi ira ko Kamelieli, e ra sa qai yaviti ira, ka vakalaiva me ra lako; a ra sa reki ga nai aposila,* 34—42.

A SA dua na tamata ko Ananaiasa na yacana, kei Safaira na watina, e rau sa volitaka e dua na vanua,

2 A rau sa vunia eso na kenai voli, e bau kila talega ko na watina, a sa kauta eso, ka virikoto ki na ruku ni yavadra nai aposila.

3 A sa kaya *vua* ko Pita, Ananaiasa, e vakaevei ka sa vakasinaita kina *vakaoqo* na yalomu ko Setani mo lasu vua na Yalo Tabu, mo vunia eso nai voli ni vanua?

4 Ni sa tu ga *vei iko* eliu, sa nomu ga se segai? o sa qai volitaka, o sa veitalia ga kina se segai? e vakaevei ko sa nanuma vakakina na ka oqo e na lomamu ne? o sa sega ni lasu *walega* ki na tamata, vua ga na Kalou.

5 Ni sa rogoca ko Ananaiasa na vosa oqo, sa bale sobu, ka ciba: a ra sa rere vakalevu kina ko ira kecega sa rogoca na ka oqori.

6 A sa qai tu cake mai na cauravou, a ra solega, a ra sa colata ki tautuba, ka buluta.

7 Ia ni sa oti tale e tolu na tiki ni siga, sa qai lako mai ko na watina, a sa sega ni kila na ka sa qai caka, *a sa curu sara ki vale.*

8 A sa kaya vua ko Pita, Tukuna mai vei au se drau sa volitaka na vanua e nai lavo vaka ko ya se segai? A sa kaya ko koya, Io, e vaka ga ko ya.

9 Sa qai kaya vua ko Pita, E vakaevei drau sa lomavata kina *vakaoqo* me dauveretaka na Yalo ni Turaga? raica, *sa tu ga* e na katuba na yavadra e ra sa buluta na watimu, e ra na colati iko talega ki tautuba.

10 Sa qai bale sobu sara e ruku ni yavana, ka ciba: a ra sa curu mai na cauravou, ka kunea ni sa ciba, a ra sa colata yani, ka rau bulu vata kei na watina.

11 A ra sa rere vakalevu kina ko ira vakaaduaga nai vavakoso lewe

ni soro, kei ira vakaaduaga e ra sa rogoca na ka oqo.

12 ¶ A sa caka nai vakatakilakila mana kei na ka e veivakidacalataki vakavuqa e na ligadra nai aposila vei ira na tamata; (a ra sa lomavata kecega e na yasana ni vale ni soro *na yasana* nei Solomoni.

13 O ira eso sa vo tiko sa sega vei ira e dua na tamata sa doudou me torovi ira; a sa vakarokorokotaki ira na tamata.

14 A sa vakaikuritaki vakalevu vua na Turaga na tamata sa vakabauta, e ra lewe vuqa na tagane kei na alewa talega;)

15 A ra sa kauta kina na mate ki na gau ni sala, a ra vakadavori *ira* e nai mocemoce lelevu kei nai mocemoce lalai, me vakarurugi ira eso na yaloyalo i Pita ni sa lako yani kina.

16 E ra lewe vuqa talega sa lako vata mai na veikoro sa vakavolivoliti Jeruselema, a ra sa kauta mai na tamata sa mate, kei ira sa vakararawataki ira na yalo tawa savasava: a ra sa vakabulai vakaaduaga.

17 ¶ A sa qai tu cake na bete levu, kei ira vakaaduaga e ra sa dau tiko vata kaya, (o ira na nodrai tokani na Satusi,) a ra sa sinai e na cudru,

18 A ra sa tauri iratou nai aposila, ka biuti iratou ki na vale ni veivesu levu.

19 Ia ni sa qai bogi sa dolava na katuba ni vale ni veivesu e dua na agilose ni Turaga, a sa kauti iratou mai kina, ka kaya,

20 Dou lako, ka laki tu e na vale ni soro ka tukuna vei ira na tamata na vosa kecega ni bula oqo.

21 Ni ratou sa rogoca, e ratou sa curu ki na vale ni soro ni sa kida na mataka, a ra sa vakatavuvuli *kina*. A sa lako mai na bete levu, kei ira e ra sa dautiko vata kaya, e ra sa vakasoqoni ira vata na mataveilewai, kei ira kecega na nodra qase na luve i Isireli, à ra sa ta *eso* ki na vale ni veivesu me kau iratou mai.

22 A ratou sa tadu nai talatala, a ratou sa tawa kunei iratou e na vale ni veivesu; a ratou sa les tale, ka mai tukuna,

23 Ka kaya, Keitou sa kunea *dina* ni sa sogo vakaukaua tu na *vale ni* veivesu, a ra sa tu talega *nai vakatawa* e na mata ni katuba *etautuba*; ia ni keitou sa dolava, e sega e dua keitou kunea eloma.

24 Ni sa rogoca na ka oqo na bete *levu* kei na turaga ni vale ni soro kei ira talega na bete levu eso, e ra sa sega ni kila rawa se na tubu beka vakaevei na ka oqo.

25 Sa qai lako mai ė dua ka tukuna vei ira, ka kaya, Raica, o iratou na tamata dou a biuta ki na vale ni veivesu e ratou sa tu e na vale ni soro, ka vakavulici ira na tamata.

26 Sa qai lako na turaga kei iratou na nodra tamata, ka kauti iratou mai a ratou sa sega ga ni vakasaurarataka: ni ra sa rerevaki ira na tamata, de ra viriki ira e na vatu.

27 Ni ratou sa kauti iratou mai, e ra sa vakaturi *iratou* e na matadra na mataveilewai: a sa tarogi iratou na bete levu,

28 Ka kaya, Keitou a sega beka ni vakarota matua vei kemudou mo dou kakua sara ni vakavuvuli tale e na yaca oqo ne? ka raica, dou sa vakasinaiti Jeruselema e na nomudou vakavuvuli, dou sa nakita talega me kauta mai vei keitou *nai sau* ni dra ni tamata oqo.

29 Sa qai vosa ko Pita kei iratou talega nai aposila *eso* ka kaya, Sa kilikili kei keitou me talairawarawa vakalevu vua na Kalou, me kakua ga vei ira na tamata.

30 A Kalou ga ni noda qase sa vakaturi Jisu cake *tale* mai, o koya dou a vakarubeca ki na kau veilatai ka vakamatea.

31 O koya sa laveta cake na Kalou ki na ligana imatau me Turaga

kai Vakabula, me solia na veivu-
tuni kivei ira na Isireli, kei na
kauta tani yani nai valavala ca.
32 Keitou sa yaco talega me dau-
tukutuku e na ka oqori; sa vaka-
talega kina na Yalo Tabu, o koya
sa solia na Kalou vei ira sa talaira-
warawa vua.
33 ¶ Ni ra sa rogoca *oqo,* sa lau-
coka sara na lomadra, a ra sa bose
me ra vakamatei iratou.
34 Sa qai tu cake e dua e na ke-
dra maliwa na mataveilewai, a Fa-
rasi, ko Kamelieli na yacana, a
vunivunau, a sa rogorogo vinaka
vei ira na tamata kecega, a sa
kaya me kauti iratou vakalailai ga
kituba ko iratou nai aposila;
35 A sa qai kaya vei ira, Oi ke-
mudou na kai Isireli, dou lewai
kemudou vinaka e na vuku ni ka
dou sa nanuma me kitaka vei ira-
tou na tamata oqo.
36 Ni sa tubu cake eliu ko Cutasa,
a sa dautukuni koya me ka levu, a
ra sa laki to vata kaya na tamata
eso, e ra sa wili vata e ra sa lewe
va beka na drau; a sa qai vakamatei
ko koya oqo; kei ira vakaaduaga,
e ra sa talairawarawa vua, e ra sa
vakasevi, ka oti yani.
37 Sa oti oqo *sa qai dua tale na
tamata* sa qai tubu cake ko Juta
na kai Kalili e na gauna sa volai
kina na tamata, a sa kauti ira na
lewe vuqa me ra muri koya: a sa
rusa talega ko koya oqo; kei ira
vakaaduaga, e ra sa talairawarawa
vua, e ra sa vakasevi.
38 Au sa kaya kina vei kemudou,
Dou kakua soti ni kitaki iratou na
tamata oqo, ka laivi iratou ga: ia
kevaka e ka mai na tamata na lewa
kei na cakacaka oqo, ena vakaru-
sai ga.
39 Kevaka e ka mai na Kalou,
dou sa sega ni vakarusa rawa; do
dou na kunei beka mo dou veivala
rawa kei na Kalou.
40 A ra sa qai yalovata kaya: ia
ni ra sa kacivi iratou nai aposila,
ka yaviti iratou e na kuita, e ra sa
vakarota matua vei iratou me ra-
tou kakua sara ni vosa tale e na
yaca i Jisu, a ra sa qai laivi iratou
me ratou lako.
41 Ia ni ratou sa lako tani e ma-
tadra na mataveilewai, e ratou sa
reki ni ratou sa yaga me ratou vo-
raki e na veivakacacani e na vuku
ni yacana.
42 E na veisiga kecega e na vale
ni soro, kei na veivale kecega, e ra
sa sega ni mudu ni vakatavuvuli
ka vunautaki Jisu Kraisiti.

A WASE VI.

E ra sa vinakata sara nai aposila me ra gumatua e na vunau, a sa dredre ni sa vakaogai iratou na vota na yau vei ira na tamata dravudravua, 1—4. *A ratou sa qai lesi ira na tamata eso me ra vota na yau, sa dua vei ira ko Sitiveni,* 5—8. *A ra sa qai cati Sitiveni ko ira eso, ka beitaka vakailasu vei ira na mataveilewai,* 9—15.

E NA gauna ko ya, ni sa lewe
vuqa na tisaipeli, e ra didi ko
ira na Elinisitai vei ira na Ipriu, ni
sa tawa nanumi na nodra alewa
dawai ni ra vota na yau e na vei-
siga.
2 Sa qai vakasoqoni ira vata na
tisaipeli e ra lewe vuqa ko iratou
na tinikarua, ka kaya, Sa sega ni
dodonu me keitou biuta na vosa
ni Kalou, me qarava nai kana-
kana.
3 O koya ga oqo, kemudou na
veiwekani, mo dou vakasaqara ki-
na vei kemudou, e lewe vitu na
tamata sa rogorogo vinaka, e ra
sinai e na Yalo Tabu kei na vuku,
me keitou lesi ira ki na cakacaka
oqo.
4 Ia koi keitou, keitou na gumatua
sara e na masu, kei na vunautaka
na vosa *ni Kalou.*
5 ¶ A sa vinaka vei ira kecega
na lewe vuqa na vosa oqo: a ra sa
digitaki Sitiveni, e dua na tamata
sa sinai e na vakabauta kei na Yalo
Tabu, kei Filipe, kei Prokoro, kei
Naikenori, kei Taimoni, kei Pa-

mina, kei Nikola, a tamata lotu
vakajiu mai Anitioke:
6 A ra sa vakaturi iratou e na
matadratou nai aposila: ni ratou sa
masu oti, e ratou sa tabaka e na
ligadratou.
7 A sa tubu ga na vosa ni Kalou;
a sa vakalevutaka sara vakalevu
na kedrai wiliwili na tisaipeli mai
Jeruselema; a sa lewe vuqa talega
na bete e ra sa rogoca ka vaka-
bauta.
8 A sa sinai e na vakabauta, kei
na kaukaua, ko Sitiveni, a sa ki-
taka na ka e veivakidacalataki kei
nai vakatakilakila mana vei ira na
tamata.
9 ¶ Sa qai tu cake eso mai na
nodra vale ni lotu, a yacadra na
Liperitaini, kei na kai Sairini ta-
lega, kei na kai Alekesada, kei ira
mai Silisia kei Esia, a ra sa veileti
kei Sitiveni.
10 A ra sa sega ni qarava rawa
na *nona* vuku kei na yalona sa
vosa kina ko koya.
11 A ra sa laki lari ira lo mai na
tamata eso, sa ra kaya, Keitou sa
rogoci koya oqo ni sa vosa vakaca-
cataki Mosese, kei na Kalou.
12 A ra sa vakayavalati ira na
tamata, kei ira na qase, kei ira na
vunivola; a ra sa cici vakaivalu
vua, ka taura, a ra sa kauta vei ira
na mataveilewai,
13 A ra sa vakaturi iratou na
dauveibeitaki vakailasu, a ratou sa
kaya, Sa sega ni mudu na tamata
oqo ni sa vosa vakacacataka na
tikina tabu oqo, kei na vunau:
14 Ni keitou a rogoca ni sa kaya,
Ena vakarusa na tikina oqo ko
Jisu na kai Nasara, e na vukica
me biu nai valavala sa solia vei
keda ko Mosese.
15 A *ra sa vakaraica matua* ko
ira kecega sa tiko e na vale ni ma-
taveilewai, ni ra sa vakaraica ma-
tua e ra sa raica na matana ni sa
tautauvata kei na mata ni agi-
lose.

A WASE VII.

*Sa vosa ko Sitiveni vei ira e ra sa ka-
ya sa vosa vakacacataka na Kalou.
Sa tukuna nai tukutuku kei Epa-
raama kei Jekope, kei Josefa, kei na
nodra qase mai Ijipita kei Mosese,
kei na nodra lako tale mai Ijipita,*
1—37. *Sa qai tukuna na nodrai
valavala na luve i Isireli e na vei-
kau. Ni ra sa tara na vale ni lotu
ka yacova na gauna nei Tevita; Sa
qai tara na vale ni soro vinaka ko
Solomoni,* 38—50. *Sa qai vunauci
ira ni ra sa talaidredre vua na Ka-
lou, ka vakacacani ira na nona pro-
fita, ka vakamatei Jisu Kraisiti,*
51—53. *E ra sa qai cudru vaka-
levu sara,* 54. *Sa qai raica nai uku-
uku ni Kalou ko Sitiveni kei Jisu e
na liga imatau i Tamana, a sa tu-
kuna vei ira; E ra sa qai yara-
taka ki nai bili ni koro, a ra sa
virika e na vatu; a sa sorovaki ira
ga ko Sitiveni vei Jisu, a sa qai ciba,*
55—60.

SA qai kaya na bete levu, Sa va-
ka ko ya na ka oqori, se segai?
2 Sa qai kaya ko koya, Oi kemu-
dou na tamata, a mataveiwekani,
kei na qase, dou vakarogoca; A
Kalou ni ukuuku sa rairai eliu vua
na noda qase ko Eparaama, ni sa
tiko mai Mesopotemia, sa tiko
emuri mai Karana,
3 A sa kaya vua, Lako tani yani
e na nomu vanua *oqo*, kei na we-
kamu, mo lako ki na vanua kau
vakatakila vei iko.
4 Sa qai lako tani kina mai na
vanua ni kai Kalitia, a sa mai tiko
e Karana: ni sa mate sara ko ta-
mana, sa kauti koya tani mai kina
ko koya a sa mai tiko e na vanua
oqo, dou sa tiko kina.
5 A sa sega ni solia vua ko koya
e dua na yasana me taukena kina,
sa sega, e sega e dua e vaka na ka
e butuka na yavana: a sa yalata
ga me solia vua me taukena, kei
na nodra talega na nona kawa, ia
ka sega ga na luvena.
6 A sa kaya vakaoqo na Kalou,
E ra na tiko na nona kawa e na va-
nua tani, me ra na vakabobulataki

ira, ka vakacacani ira, me oti mada
na yabaki e va na drau.
7 A sa kaya na Kalou, Ia na va-
nua e ra na vakararawataki kina
kau na cudruva; ni sa oti e ra na
lako tale mai kina, ka qaravi au e
na yasana oqo.
8 A sa solia vua na lotutabu, *mei*
vakatakilakila ni veiyalayalati *ma-*
kawa, a sa tama i Aisake *ko Epa-*
raama, a sa bogi walu ga *na nona*
sucu ka qai laki lotutabutaka; a sa
tama i Jekope ko Aisake; a *sa ta-*
madra na petriake e tinikarua ko
Jekope.
9 Ni ra sa vuvutaki Josefa ko ira
na petriake, e ra volitaka ki Iji-
pita: a sa tiko vata kaya na Kalou,
10 A sa vakabulai koya mai na
nona rarawa kecega, ka solia vua
me vinakati koya ko Fearo na tui
Ijipita kei na vuku e matana; a sa
lesia ko koya me turaga me lewai
Ijipita kei na ka kece sa tiko e na
nona vale.
11 Sa qai yaco na dausiga ki na
vanua kecega mai Ijipita kei Ke-
nani, kei na mate levu: a ra sa
sega ni kunea rawa na *kedra* ka-
kana ko ira na tamada.
12 Ni sa rogoca ko Jekope sa tu
ga na sila mai Ijipita, sa qai talai
ira vakadua *kina* na noda qase
eliu.
13 Ni ra sa lako vakarua sa vaka-
takilai koya ko Josefa vei ira na
tuakana; a ra sa vakatakilai ira
na weka i Josefa kivei Fearo.
14 Sa qai talaki ko Josefa, me
lakovi ko Jekope na tamana, kei
ira talega na nona mataqali, e ra
sa lewe vitusagavulu ka lima.
15 A sa lako sobu kina *vakaoqo*
ki Ijipita ko Jekope, a sa mate
sara *kina*, o koya kei ira talega na
tamada,
16 A ra sa kauti ira ki Saikema, a
ra sa vakadavori ira e nai bulubulu
ka volia ko Eparaama e na tiki ni
siliva vei ira na luve i Emora na
tama i Saikema.
17 Ia ni sa voleka ni yaco mai
na gauna me yaco kina na vosa ni
yalayala, sa vosa vavakini kina na
Kalou vei Eparaama, a ra sa qai
tubu me ra lewe levu na tamata
mai Ijipita,
18 Ka malua mada sa qai tubu
cake e dua tani na turaga levu, sa
sega ni kilai Josefa.
19 Sa qai lawakitaki ira na we-
kada ko koya oqo, a sa vakaca-
cani ira na noda qase, a ra sa biuti
ira kina na nodra gone ki tautuba,
me ra kakua ni bula.
20 A sa sucu ko Mosese e na
gauna ko ya, a sa *gone* mata vi-
naka sara; a sa vula tolu ka susugi
e na vale i tamana:
21 Ia ni sa biu ki tautuba, sa laki
keveta mai na luve i Fearo, na go-
nealewa, a sa susuga me luvena
dina.
22 A sa tubu cake ko Mosese me
vuku e na nodra vuku kecega na
kai Ijipita, a sa kaukaua e na vosa
kei na cakacaka.
23 Ni sa vasagavulu dina na
nona yabaki, sa qai vakananuma
cake mai e na lomana me laki rai-
ci ira na wekana na luve i Isireli.
24 A sa raica e dua *vei ira* sa va-
kararawataki vakaca, a sa totaka,
a sa cudruvaki koya sa vakarara-
wataki, a sa yavita na kai Ijipita:
25 Ni sa nanuma ko koya e ra
na kila kina na wekana, ni sa na-
kita na Kalou me vakabulai ira e
na ligana: a ra sa sega ni kila
kina.
26 E na sabogibogi sa vakataki-
lai koya vei ira e lewe rua e rau sa
veivala, a sa kali rau me rau vei-
vinakati tale, ka kaya, Oi kemu-
drau na turaga, drau sa veiwekani
ga; e vakaevei ni drau sa dui va-
kararawataki kemudrau kina *va-*
kaoqo?
27 A sa biligi koya tani ko koya
sa vakacacana na wekana, ka
kaya, O cei sa lesi iko mo turaga
mo mai lewai keitou?
28 O sa via vakamatei au beka,
me vaka ko a kitaka na kai Ijipita
e na noa, se segai?
29 Sa qai dro ko Mosese e na

vuku ni vosa ko ya, a sa laki vu-
lagi tiko e na vanua ko Mitiani, a
sa mani sucu kina e rua na luve-
natagane.
30 Ni sa oti tale e vasagavulu na
yabaki, sa qai rairai vua e na vei-
kau e na ulunivanua ko Sainai e dua
na agilose ni Turaga e na kuru-
kuru yame ni buka ni kau *sa
kama.*
31 Ni sa raica ko Mosese, sa ki-
dacala e na kenai rairai: ni sa to-
rova yani me vakaraica, sa lako
mai vua na vosa ni Turaga,
32 *Ka kaya,* Oi au na Kalou ni
nomu qase, a Kalou i Eparaama,
kei na Kalou i Aisake, kei na Ka-
lou i Jekope. A sa sautaninini ko
Mosese, a sa rere ni vakaraica.
33 Sa qai vosa vua na Turaga,
Luvata tani na nomui vava mai na
yavamu: ni sa qele tabu na tikina
ko sa tu kina.
34 Au a raica, au a raica na no-
dra rarawa na noqu tamata e ra sa
tiko mai Ijipita, au a rogoca na
nodra vutugu, au sa qai lako sobu
mai me vakabulai ira. Mo lako
ga mai, au na talai iko ki Ijipita.
35 O Mosese ga oqo ko koya e ra
sa cata, ka kaya, O cei sa lesi iko
mo turaga mo lewai *keitou?* o
koya ga oqo ka tala na Kalou me
turaga kai vakabula e na ligana na
agilose sa rairai mai vua e na
kau.
36 A sa kauti ira tale mai ko
koya, ni sa kitaka oti na ka e vei-
vakidacalataki kei nai vakatakila-
kila mana e na vanua ko Ijipita,
kei na waitui Damudamu, kei na
veikau e na yabaki e vasagavulu.
37 ¶ O koya oqo na Mosese ko
ya, sa kaya vei ira na luve i Isi-
reli, Ena vakatubura kivei kemu-
dou na Turaga na nomudou Kalou
mai vei ira na wekamudou, na
profita me vakataki au: o koya
oqo dou na vakarogoca.
38 O koya oqo, sa tiko kei ira
nai vavakoso lewe ni soro e na vei-
kau kei na agilose sa vosa vua e
na ulunivanua ko Sainai, kei ira
na noda qase: o koya sa taura na
vunau bula me solia vei keda:
39 O koya oqo e ra sa bese ni
talairawarawa vua na noda qase, a
ra sa biliga tani vei ira, a sa suka
tale yani ki Ijipita na yalodra,
40 A ra sa kaya vei Eroni, Ca-
kava eso na noda kalou me ra *liu-
taki* keda: ia ko koya oqo *na ya-
cana* ko Mosese, ka *kauti keda*
mai na vanua ko Ijipita, eda sa
sega ni kila se lako vaka kivei.
41 A ra sa cakava kina na luve
ni karavau, e na gauna ko ya, a
ra sa vakacabora nai madrali ki na
matakau ko ya, a ra sa rekitaka
na cakacaka ni ligadra.
42 Sa qai lesu tani na Kalou, a sa
laivi ira tu yani me ra qarava na
kalokalo ni lomalagi; me vaka na
ka sa volai e nai vola ni profita, Oi
kemudou na mataqali nei Isireli,
dou a vakacabora vei au na kara-
vau sa vakamatei kei nai madrali
e na veikau e na yabaki e vasaga-
vulu, se segai?
43 Io, dou a colata na vale nei
Moloke, kei na kalokalo ni nomu-
dou kalou ko Remafani, a mata-
kau dou a cakava me soro kina:
au na kauti kemudou tani yani ki
na daku i Papiloni.
44 A sa tu ga vei ira na noda
qase e na veikau na vale *ni lotu* ni
dautukutuku, me vaka sa vosa
kina ko koya, ni sa kaya vei Mo-
sese, me cakava me vaka na kenai
vakatakarakara sa raica.
45 O koya tale e ra sa taura na
noda qase e ra sa qai kauti *mai*
emuri ko ira kei Josua ki na nodra
vanua na iceni, ni sa vakasevi ira
tani mada eliu na Kalou e na ma-
tadra na noda qase, ka yacova na
gauna nei Tevita;
46 O koya sa kune loloma mai
vua na Kalou, a sa masuta me ku-
nea na vale *ni soro* me nona na
Kalou nei Jekope.
47 Ia ka qai tara dina na nona
vale ko Solomoni.
48 A sa sega ni tiko na Kalou
Cecere Sara e na vale ni soro sa

caka e na ligada; me vaka na
vosa ni profita,
49 A noqui tikotiko vakaturaga
ko lomalagi, kei nai tutuniya-
vaqu ko vuravura: a vale cava
dou na tara me noqu? sa taroga
na Turaga: se na tikina cava me
na noqui vakavakacegu?
50 E sega beka ni cakava na ka
kecega oqori na ligaqu?
51 ¶ Oi kemudou na domo kau-
kaua ka tawa lotutabu e na yalo-
mudou, kei na daligamudou, dou
sa vakatala tani na Yalo Tabu e na
veisiga; me vakataki ira na no-
mudou qase, sa vaka sara kina koi
kemudou.
52 O cei vei ira na profita sa sega
ni vakacacani koya na nomudou
qase? a ra sa vakamatei ira sa va-
katakila eliu ni na lako mai ko
koya sa Yalododonu; o koya dou
sa qai solia yani ka vakamatea:
53 A soli vei kemudou na vunau
ni ra sa tukuna na agilose, dou a
sega ga ni vakabauta.
54 ¶ Ni ra sa rogoca na ka oqo,
sa laucoka na yalodra, a ra sa va-
kasequruquru vua e na batidra.
55 Ni sa qai sinai ko koya e na
Yalo Tabu, sa vakaraica matua
cake ki lomalagi, a sa raica nai
ukuuku ni Kalou, kei Jisu ni sa
tu e na liga imatau ni Kalou,
56 A sa kaya, Raica, au sa kunea
ni sa wase rua na lomalagi, *au sa*
raica na Luve ni tamata ni sa tu e
na liga imatau ni Kalou.
57 E ra sa qai kaci vakadomoi
levu cake, a ra sa tabonaka na
qara daligadra, ka cici vakaivalu
vua ni ra sa lomavata;
58 A ra sa biuta ki nai bili ni
koro, a ra sa virika *me mate sara*;
o ira e ra sa beitaka *vua*, e ra viri-
koto sobu na nodrai sulu ki na
ruku ni yavana e dua na caura-
vou, a yacana ko Saula.
59 A ra sa viriki Sitiveni, ni sa
masu tiko *ki na Kalou*, ka kaya,
Turaga Jisu, ciqoma na yaloqu.
60 A sa tekiduru sobu ko koya,
a sa kaci vakadomoi levu cake, *ka*
kaya, Turaga, kakua ni cudruvi
ira e na *nodrai* valavala ca oqo.
Ni sa vosa oti vakaoqo, sa qai
moce.

A WASE VIII.

Ni sa mate ko Sitiveni, e ra sa vaka-cacani ira vakalevu na tamata lotu, a ra sa veiseyaki kina ki na veikoro, 1. Sa bulu ko Sitiveni, 2. Sa gumatua sara ko Saula ni sa vaka-cacani ira na lewe ni soro, 3. A sa tubu na lotu ni sa dauvunau na tamata sa veiseyaki, 4. Sa laki vunau mai Sameria ko Filipe, a ra sa lewe vuqa sa veivutuni kina, a ra sa papitaiso, 5—8. Sa qai via papitaiso ko Saimoni, a tamata dauvakavuvuli ca, 9—13. Sa ra rogoca nai aposila ni sa lotu ko Sameria, a ratou talai Pita kei Joni vei ira, a sa yaco kina vei ira na Yalo Tabu, 14—17. Sa via volia na kaukaua me soli na Yalo Tabu ko Saimoni, a sa vunauca ko Pita, 18—24. Sa lesu ki Jeruselema ko Pita kei Joni, a sa talai Filipe na agilose ni Kalou me laki vakavulica e dua na yunoke sa lako e na gau ni sala ki Iciopia; a sa lako ko Filipe, a sa vakabauta ka papitaiso na yunoke, 25—40.

ASA vinakata na nona mate ko
Saula. E na gauna ko ya e
ra sa vakacacani vakalevu kina
nai vavakoso lewe ni soro e ra sa
tiko mai Jeruselema; a ra sa vei-
seyaki kina ki na yasa i Jutia kei
Sameria, o iratou ga nai aposila e
segai.
2 A ra sa buluti Sitiveni ko ira
na tamata lotu dina, a ra sa caka-
va na somate levu e na vukuna.
3 Ia ko Saula, sa vakacacani ira
vakalevu nai vavakoso lewe ni
soro, ni sa curu ki na veivale ke-
cega, a sa yarataki ira na tagane
kei na alewa ka biuti ira ki na vale
ni veivesu.
4 Ia ko ira e ra sa veiseyaki e ra
lako ki na veiyasana kecega, ka
vunautaka na vosa *ni Kalou*.
5 Sa qai lako sobu ko Filipe ki

na koro ni kai Sameria, a sa vu-
nautaki Kraisiti kivei ira.
6 Ia ko ira na lewe vuqa e ra sa
lomavata me ra vakarogoca na ka
sa tukuna ko Filipe, ni ra sa ro-
goca ka raica nai vakatakilakila
mana sa kitaka.
7 Ni sa kacikaci vakadomoi levu
cake na yalo tawa savasava, a ra
sa lako tani mai vei ira na lewe
vuqa e ra sa curuma; kei ira ta-
lega na lewe vuqa sa tauvi ira na
mate sautaninini, kei na lokiloki,
a ra sa vakabulai kecega.
8 A sa tubu kina e na koro ko
ya na marau levu sara.
9 ¶ A sa dua na tamata, ko Sai-
moni na yacana, sa kitaka maka-
wa e na koro ko ya na ka vakate-
voro vakailasu, a sa vakidacala-
taki ira vakalevu kina na kai Sa-
meria, ni sa dautukuni koya me
dua na ka levu:
10 A ra sa vakarogoci koya ko
ira kecega, o ira e lailai kei ira e
levu, a ra sa kaya, O koya oqo na
kaukaua levu ni Kalou.
11 A ra sa vakarogoci koya, ni
sa vakidacalataki ira vakadede e
na nona ka vakatevoro vakai-
lasu.
12 Ia ni ra sa vakadinati Filipe
ni sa vunautaka na ka ni matanitu
ni Kalou, kei na yaca i Jisu Krai-
siti, e ra sa qai papitaiso, o ira na
tagane kei na alewa talega.
13 Sa qai vakadinata talega ko
Saimoni: ia ni sa papitaiso oti, e
rau sa dautiko vata kei Filipe; a
sa kidacala, ni sa raica nai vakata-
kilakila mana kei na caka mana
sa kitaki tiko.
14 ¶ Ni sa qai rogoca ko iratou
nai aposila sa tiko mai Jeruse-
lema, ni sa vakadinata na vosa ni
Kalou na kai Sameria, e ratou sa
talai Pita vei ira kei Joni:
15 Oi rau, ni rau sa lako sobu
mai, e rau sa masulaki ira, me
yaco vei ira na Yalo Tabu;
16 (Ni sa sega ni lutu ko koya
vei ira e dua: e ra papitaiso wale-
ga e na yaca ni Turaga ko Jisu.)
17 A rau sa tabaki ira e na *liga-*
drau, a sa yaco kina kivei ira na
Yalo Tabu.
18 ¶ Ia ni sa raica ko Saimoni
ni sa soli na Yalo Tabu ni rau sa
tabaki ira e na ligadrau koi rau
nai aposila, sa qai via solia vei rau
nai lavo,
19 Ka kaya, Solia talega *mai vei*
au na kaukaua oqo, me *yaco kina*
na Yalo Tabu vei ira yadua, kau
na tabaka e na ligaqu.
20 A sa kaya vua ko Pita, Mo
drau rusa vata kei na nomui lavo,
e na vuku ni ko sa nanuma sa voli
rawa nai solisoli ni Kalou e nai
lavo.
21 Sa sega na nomu tikina se
nomui votavota e na ka oqo, ni sa
tawa dodonu na yalomu e na mata
ni Kalou.
22 O koya oqo mo veivutuni kina
e na nomui valavala ca oqo, ka
masu vua na Kalou, o na sega
beka ni cudruvi e na nanuma *ca* ni
yalomu *oqo*.
23 Niu sa kunea ko sa tu ga e na
kena gaga sara, kei na kenai vau
ni valavala ca.
24 Sa qai vosa ko Saimoni, ka
kaya, Drau masulaki au vua na
Turaga, me kakua ni yaco vei au
na ka oqo drau sa vosa kina.
25 Ia koi rau, ni rau sa tukuna
oti ka vunautaka na vosa ni Tura-
ga, e rau sa lesu tale ki Jeruse-
lema, a rau sa vunautaka nai rogo-
rogo vinaka e na veikoro lalai e
vuqa ni kai Sameria.
26 ¶ Sa qai vosa na agilose *ni*
Turaga vei Filipe, ka kaya, Tu
cake ka lako vaka ki na mata ni
ceva, e na sala sa lako mai Jeruse-
lema kivaka ki Kesa, a ya e vei-
kau.
27 Sa qai tu cake ko koya ka
lako: ka raica, e dua na kai Icio-
pia, a yunoke na matanivanua
levu i *Radi* Kadese na nodra ma-
rama levu na kai Iciopia, sa veita-
liataka na nona yau kecega, a sa
lako ki Jeruselema me soro.
28 A sa qai lesu tale yani, a sa

tiko e na nona valevakayavana a
sa wiliki Aisea na profita.
29 Sa qai kaya na Yalo *Tabu* vei
Filipe, Lako voleka, mo drau laki
tiko vata kaya e na valevakaya-
vana ko ya.
30 Sa qai cici *vua* ko Filipe, a sa
rogoca ni sa wiliki Aisea na pro-
fita, a sa kaya, O sa kila na ka ko
sa wilika, se segai?
31 A sa kaya, Au na *kila* rawa
vakaevei, kevaka e sega e dua me
tuberi au? A sa masuti Filipe me
cabe cake me rau tiko vata kaya.
32 A tiki ni Vola *Tabu* sa wilika
ko koya sa vakaoqo, Sa tuberi ko
koya me vaka na sipi me vakama-
tei; a sa vaka na gone ni sipi sa
galu e na mata i koya sa kotiva;
sa vakakina ko koya ni sa sega ni
dalaga na gusuna.
33 Ni sa malumalumu tiko ko
koya, e ra sa sega ni lewai koya va-
kadodonu: o cei ena tukuna na
nona kawa? ni sa kauti tani e vu-
ravura na nona bula.
34 Sa qai vosa na yunoke vei Fi-
lipe, ka kaya, Au tarogi iko mada,
se vosataki cei na profita e na vosa
oqo? o koya ga, se dua na tamata
tani?
35 Sa qai dalaga ko Filipe e na
gusuna, a sa vakatekivu e na tiki
ni Vola *Tabu* ko ya, a sa vunau-
taki Jisu vua.
36 A rau sa lako ga e na sala, a
rau sa yaco ki na dua na matani-
wai: a sa kaya na yunoke, Raica,
a wai *ka sa tu*; a cava tale e sa
tarovi au meu kakua kina na pa-
pitaiso?
37 A sa kaya ko Filipe, Kevaka
ko sa vakadinata e na vu ni yalo-
mu kecega, sa tara ga *vei iko*. A
sa vosa ko koya ka kaya, Au sa
vakadinata ni sa Luve ni Kalou ko
Jisu Kraisiti.
38 Sa qai kaya me tu vakadua
mada na valevakayavana: a rau
sa lako sobu ruarua ki na wai, ko
Filipe kei na yunoke; a sa papi-
taisotaka.
39 Ni rau sa cabe cake tale mai
na wai, sa kauti Filipe tani na
Yalo ni Turaga, a sa sega ni raica
tale na yunoke: a sa lako ko koya
e nona sala ka reki tiko.
40 A sa kune ko Filipe mai Aso-
ta: a sa lako yani ka vunau e na
veikoro kecega, a sa yaco sara ki
Seseria.

A WASE IX.

Sa lako ki Tamasiko ko Saula me vakacacani ira na lewe ni soro, a sa vosa vua ko Jisu e na gau ni sala, a sa rere kina ko Saula, a sa veivutuni, a sa bogi tolu sa sega ni kana se gunu, 1—9. *Sa qai talai Ananaiasa na Turaga me papitaisotaka me tabaka talega e na ligana, a sa qai yaco vua na Yalo Tabu, a sa dauvunau kina mai Tamasiko,* 10—22. *Sa qai via vakamatei koya na kai Jutia, a ra sa vakatalai koya ki Tasusa ko ira na veiwekani; A ra sa qai cegu na lewe ni soro,* 23—31. *Sa qai lako vaka ki Lita ko Pita a sa vakabula e dua na mate, a ra sa lotu kina na kai Lita kei Seroni,* 32—35. *Sa qai lako ki Jopa ko Pita, a sa vakabula e dua na alewa sa mate sara, ko Tavaica na yacana: a ra lewe vuqa sa vakabauta kina,* 36—43.

ASA cavuta tiko ko Saula na
vosa vakacudrucudruya kei
na vakamatei vei ira na tisaipeli
ni Turaga, a sa lako ki na bete
levu,
2 A sa masuta vua nai vola ki
Tamasiko ki na veivale ni lotu,
kevaka e kunea eso e ra muria na
sala ko ya, se ra tagane se ra
alewa, me vesuka ka kauta ki Je-
ruselema.
3 Ia ni sa lako ka yaco voleka ki
Tamasiko: sa cila vakavolivolita
vakasauri mai e dua na rarama
mai lomalagi:
4 A sa bale sobu ki na soso, a sa
rogoca na vosa ni sa kaya vua, I
Saula, i Saula, o sa vakacacani au
e na vuku ni cava?
5 A sa kaya ko koya, O cei ko
iko, Turaga? A sa kaya na Tu-
raga, Oi au ko Jisu, ko koya ko sa

vakacacana: e dredre sara vei iko
me caqeta na mata ni moto.
6 A sa qai sautaninini ka kida-
cala ka kaya, Turaga, a cava ko
sa vinakata meu cakava? Sa kaya
vua na Turaga, Tu cake, ka lako
ki na koro; ena tukuni vei iko na
ka e dodonu mo cakava.
7 Ia ko ira na tamata sa lako vata
kaya e ra sa tu ka vagagalu, e ra
sa rogoca ga na vosa, a ra sa sega
ni raica e dua.
8 A sa tu cake mai na soso ko
Saula; ia ni sa basuka na matana,
sa sega ni raica e dua: a ra sa tu-
bera na ligana, ka kauta ki Tama-
siko.
9 A sa bogi tolu ka sega ni rai
rawa, a sa sega ni kana se gunu.
10 ¶ A sa dua na tisaipeli mai
Tamasiko ko Ananaiasa na yaca-
na; a sa vosa vua na Turaga e na
rai votu, I Ananaiasa. A sa kaya
ko koya, Raica, oi au, Turaga.
11 A *sa kaya* vua na Turaga, Tu
cake ka lako ki na salatu *eloma
ni koro* na yacana ko Dodonu, ka
tarogi Saula na kai Tasusa ki na
vale i Juta; ka raica, sa qai
masu;
12 A sa kunea e na rai votu e dua
na tamata ko Ananaiasa na yacana
sa curu vua, a sa tabaka e na ligana,
me rai vinaka kina na matana.
13 Sa qai kaya ko Ananaiasa,
Turaga, a tamata oqo kau sa ro-
goca kina mai vei ira na lewe vuqa,
kei na levu ni ca sa kitaka vei
ira na nomu tamata yalosavasava
e ra sa tiko mai Jeruselema:
14 Eke talega e ra sa lesia na
bete levu me vauci ira kecega sa
masu ki na yacamu.
15 A sa kaya vua na Turaga, Mo
lako ga; o koya oqo na tamata
digitaki vei au, me kauta na ya-
caqu e na matadra na iceni, kei na
turaga levu, kei na luve i Isireli:
16 Ni kau na vakatakila vua na
levu ni ka ena vosota e na vuku ni
yacaqu.
17 A sa lako ko Ananaiasa, ka
curu ki vale; a sa tabaka e na li-
gana, ka kaya, Na wekaqu Saula,
a Turaga ko Jisu, o koya ka rairai
vei iko e na gau ni sala ko a lako
mai kina, sa talai au mai, mo rai
vinaka rawa, mo vakasinaiti talega
e na Yalo Tabu.
18 A sa lutu vakasauri mai na
matana na ka e vaka na vari ni
ika: a sa rai vinaka *vakasauri*
kina; a sa tu cake, ka *papitaiso*.
19 Ni sa kana oti, sa kaukaua.
A sa tiko ko Saula e na bogi eso
kei ira na tisaipeli mai Tamasiko.
20 A sa kitaka sara me vunau-
taka e na vale ni lotu, ni sa Luve
ni Kalou ko Kraisiti.
21 A ra sa kidacala kecega e ra
sa rogoca, a ra sa kaya; O koya
oqo sa vakacacani ira mai Jeruse-
lema e ra sa masu ki na yaca oqo
se segai, a sa lako talega mai kike
me kitaka vakakina, me *vesuka*
ka kauta vei ira na bete levu se
dua tani?
22 A sa tubu cake e na kaukaua
ko Saula, a sa vakataqayataka na
lomadra na kai Jutia sa tiko mai
Tamasiko, ni sa vakadinadina sara
ni sa Mesaia dina ko *Jisu*.
23 ¶ A sa oti mada na veisiga e
vuqa, e ra sa qai bosea na kai Jutia
me ra vakamatea:
24 A sa kila ko Saula na nodra
vere. A ra sa vakatawa na mata-
nikoro e na siga kei na bogi me ra
vakamatea.
25 Sa qai kauta ko ira na tisai-
peli e na bogi, a ra sa tukuca sobu
kidaku ni bai ni sa tiko e na loma
ni sova.
26 Ni sa yaco ki Jeruselema ko
Saula, sa vakatovolea me laki tiko
vata kei ira na tisaipeli: a ra sa
rerevaka kecega, a ra sa sega ni
vakadinata ni sa tisaipeli.
27 Sa qai kauta ko Panapasa, ka
kauta vei iratou nai aposila; a sa
tukuna vei iratou ni sa raica na
Turaga e na gau ni sala, ni sa vosa
talega vua ko koya, ni sa vunau
doudou talega mai Tamasiko e na
yaca i Jisu.
28 A sa tiko vata kei iratou ka

sa curu kiloma ka curu kituba kei
iratou mai Jeruselema.
29 A sa vosa doudou e na yaca ni
Turaga ko Jisu, a sa veileti kei
ira na Elinisitai; a ra sa veilako-
yaki me ra vakamatea.
30 Ni ra kila ko ira na veiwe-
kani, e ra sa kauta ki Seseria, a ra
sa qai vakatala ki Tasusa.
31 Sa qai cegu nai vavakoso lewe
ni soro mai Jutia kecega kei Kalili
kei Sameria, a ra sa vakatataki
cake; a sa dau nodrai valavala me
rerevaka na Turaga, a sa vakace-
gui ira na Yalo Tabu, a ra sa tubu
kina me ra lewe vuqa.
32 ¶ A sa yaco, ni sa lako ko
Pita ki na veiyasana kecega, sa
lako sobu talega vei ira na tamata
yalododonu e ra sa tiko mai Lita.
33 A sa kunea kina e dua na ta-
mata ko Inia na yacana, sa davo
ga e na *nonai* mocemoce ka yabaki
walu, sa tauva na mate sautani-
nini.
34 A sa kaya vua ko Pita, Inia,
sa vakabulai iko ko Jisu Kraisiti:
tu cake, ka vakarautaka na nomui
mocemoce. A sa tu cake vaka-
sauri kina.
35 Ni ra sa raica ko ira kecega e
ra sa tiko mai Lita kei Seroni, e ra
sa saumaki mai vua na Turaga.
36 A sa tiko mai Jopa e dua na
tisaipeli ko Tavaica na yacana, a
kenai balebale ko Tokasa: sa sinai
na alewa ko ya e na cakacaka vi-
naka kei na cakacaka loloma sa
kitaka tiko.
37 A sa yaco e na gauna ko ya,
sa tauvi mate, ka ciba: ni ra sa
vakasilima, e ra sa vakadavora e
nai taba loma ni vale ecake.
38 Ni sa voleka ki Lita ko Jopa,
a ra sa rogoca ko ira na tisaipeli
ni sa tiko kina ko Pita, e ra sa
tala e lewe rua na tamata, me ma-
suta me kakua ni dede ni sa lako
mai vei ira.
39 Sa qai tu cake ko Pita ka lako
vata kei rau. Ni sa tadu ko koya,
e ra sa kauta ki nai taba loma ni
vale ecake: a ra sa tu voleka vua
na alewa dawai kecega a ra sa
tagi, ka vakatakila nai tutuvi kei
nai sulu ka cakava ko Tokasa, ni
sa tiko vata kei ira.
40 A sa vakatalai ira kece yani
ko Pita, a sa qai tekiduru, ka masu;
a sa vuki vaka ki na yago *ni mate*,
ka kaya, Tavaica, tu cake. A sa
rai tale na matana: ia ni sa kunei
Pita sa qai duri cake.
41 A sa dulaka vua na ligana, ka
tubera cake; ni sa kacivi ira na
tamata yalododonu kei ira na ale-
wa dawai, sa vakaraitaka ni sa bula.
42 A ka oqo sa kilai e *na yasa i*
Jopa kecega; a ra sa lewe vuqa sa
vakabauta na Turaga.
43 A sa yaco, ni sa vuqa na siga
sa tiko ko koya mai Jopa e na vale
i Saimoni a matai ni kuli ni manu-
manu.

A WASE X.

E dua na agilose ni Kalou sa rairai vei Konilio, ka vakavulica me lakovi Pita me vunautaki Jisu vua, 1—8. *E ra sa lako ki Jopa na nona tamata, a sa raica na rai votu ko Pita mai Jopa, a sa vakatakila vua na Kalou ni sa sega ni tabu me lako vei ira na iceni,* 9—18. *Sa lako ki Seseria ko Pita ka vunautaki Jisu vei Konilio kei na wekana e ra sa soqonivata me ra rogoca, a ra sa vakabauta, a sa yaco kina vei ira na Yalo Tabu, a ra sa papitaiso,* 19—48.

SA dua na tamata sa tiko mai
Seseria ko Konilio na yacana,
a turaga ni matai valu na yacana
na matai valu e Itali,
2 A tamata yalododonu, a sa re-
revaka na Kalou kei ira talega na
nona lewe ni vale kecega, a sa
dausolia vakalevu na ka ni loloma
vei ira na tamata, a sa daumasu
vua na Kalou e na siga kei na
bogi.
3 A sa raica e na rai votu e nai
ka ciwa ni tiki ni siga e dua na
agilose ni Kalou sa curu vua, a sa
kaya, Konilio.
4 Ni sa vakaraica, sa rerevaka,

ka kaya, A cava oqori, Turaga?
Sa qai kaya vua ko koya, A nomu
masu kei na nomu ka ni loloma sa
lako cake e na mata ni Kalou mo
nanumi kina.
5 Mo tala na tamata ki Jopa, me
lakovi Saimoni, a yacana talega
ko Pita:
6 Sa tiko e na vale i Saimoni na
matai ni kuli ni manumanu, sa tu
ga na nona vale e baravi: ena tu-
kuna vei iko ko koya na ka e do-
donu mo cakava.
7 Ia ni sa lako tani na agilose ka
vosa vei Konilio, sa qai kacivi rau
e lewe rua na nona lewe ni vale,
kei na tamatai valu yalododonu e
le dua vei ira sa dauqaravi koya e
na veisiga:
8 Ni sa tukuna vei iratou na ka
kecega *oqori*, sa talai iratou ki
Jopa.
9 ¶ E na sabogibogi, ni ratou sa
lako e na gau ni sala, ni ratou sa
toro voleka ki na koro, sa cabe
cake ki na dela ni vale ko Pita me
masu e nai ka ono ni tiki ni siga;
10 A sa viakana sara, ka garova
na ka me kania; ni ra sa coko-
naka *na kakana*, sa lutu vua na
rai votu,
11 A sa raici lomalagi ni sa ta-
wase rua, a sa dua na ka sa lako
sobu mai vua, sa vaka nai tutuvi
levu sa cula na tutuna e va, a sa
tukuci sobu mai ki vuravura:
12 A sa tiko kina na manumanu
ni vanua e yavai va e dui nodra
veimataqali kecega, kei na manu-
manu kila, kei na ka sa dolo, kei
na manumanu ni lomalagi.
13 Sa qai lako mai vua na vosa,
sa kaya, Tu cake, Pita; mo vaka-
matea, ka kania.
14 Sa kaya ko Pita, Kakua *ni
vakaoqo*, Turaga; niu a sega ni
kania na ka sa tabu se tawa sava-
sava.
15 A *sa kaya* vakarua tale vua na
vosa, A ka sa vakasavasavataka na
Kalou, mo kakua ni vakatoka e
tabu.
16 A sa caka vakatolu na ka oqo:
a sa qai kauti tale na ka kecega ki
lomalagi.
17 Ni sa sega ni kila vinaka e na
lomana ko Pita nai balebale ni ka
sa raica e na rai votu, raica, sa
taroga tiko na vale i Saimoni ko
iratou na tamata sa tala ko Ko-
nilio, a ratou sa tu ga e na mata-
mata ni koro,
18 A ratou sa kaci, ka *taroga*, se
tiko eke ko Saimoni, a yacana ta-
lega ko Pita, se segai.
19 Ni sa vakananuma tiko ko
Pita na rai votu, sa kaya vua na
Yalo *Tabu*, Raica, e tolu na tamata
sa vakasaqarai iko.
20 Mo tu cake kina, ka lako
sobu, mo lako vata kei iratou, me
kakua ni veileti walega na loma-
mu: niu sa talai iratou mai.
21 Sa qai lako sobu ko Pita vei
iratou sa talai iratou vua ko *Ko-
nilio*; a sa kaya, Raica, oi au ga
oqo ko koya dou sa vakasaqara: a
cava na ka dou sa lako mai kina?
22 A ratou sa kaya, O Konilio e
dua na turaga ni valu, a tamata
yalododonu, sa rerevaka na Kalou,
a sa rogorogo vinaka vei ira ke-
cega na kai Jutia, sa vakatakila
vua na agilose *ni Kalou* e yalosa-
vasava me lakovi iko mo mai lako
ki nona vale, me rogoca na nomu
vosa.
23 Sa qai kacivi iratou ko koya
ki vale, a sa vaka· me ratou moce
mada. E na mataka e ratou sa
lako vata kei Pita, a ratou sa lako
vata kaya talega eso na veiwekani
mai Jopa.
24 E na bogi rua e ratou sa curu
ki Seseria. A sa waraki iratou ko
Konilio, a sa vakasoqoni ira vata
na kai nona kei na wekana dina.
25 Ni sa curu yani ko Pita, e rau
sa veitata kei Konilio, a sa bale
sobu e ruku ni yavana, a sa masu
vua.
26 A sa tubera cake ko Pita, a sa
kaya, Tu cake; au sa bau tamata
talega koi au.
27 A rau sa veivosaki kaya, a sa
qai curu kiloma, a sa kune kina e

ra lewe vuqa e ra sa soqonivata
mai.
28 A sa kaya vei ira, Dou sa kila
ni sa ka tabu vua na kai Jutia me
tiko vata, se curu ki na *vale ni* dua
tamata sa matanitu tani; ia ka sa
vakatakila vei au na Kalou meu
kakua ni vakatoka e dua na tamata me tabu se tawa savasava.
29 O koya ga oqo kau sa lako
sara mai kina ka sega ni vakaletaletana, niu sa lakovi yani; au sa
taroga kina, se na vuku ni cava dou
sa lakovi au yani kina?
30 A sa kaya ko Konilio, Sa qai
oti ga e va na bogi kau a lolo ka
yacova na tiki ni siga oqo; e nai
ka ciwa ni tiki ni siga kau a masu
e noqu vale, ka raica, sa dua na
tamata sa tu emataqu *sa vakaisulu*
e nai sulu vulavula,
31 A sa kaya, Konilio, sa rogo
na nomu masu, a sa vakananumi
na nomu ka ni loloma e na mata
ni Kalou.
32 O koya ga oqo mo tala kina
eso ki Jopa, ka lakovi Saimoni
kikea, a yacana talega ko Pita; sa
tiko e na vale i Saimoni na matai
ni kuli ni manumanu *sa tu* e baravi *na nona vale*: ni sa lako mai
ko koya, ena vosa vei iko.
33 O koya ga oqo kau sa talaki
vakasauri kina vei iko; ia ko sa
caka vinaka sarà ni ko sa lako
mai. Keimami sa qai tiko kecega
eké e na mata ni Kalou, me rogoca
na ka kecega sa kaya vei iko na
Kalou.
34 ¶ Sa qai dalaga na gusu i
Pita, ka kaya, E dina kau sa qai
kila sa sega ni vinakati ira vakailoa na tamata na Kalou:
35 E na veivanua kecega ko koya
sa rerevaki koya, ka caka dodonu,
sa vinaka vua.
36 A vosa sa tala *na Kalou* vei
ira na luve i Isireli, ni sa vunautaki
na veivakacegui e na vuku i Jisu
Kraisiti: (o koya ga sa Turaga e
na ka kecega:)
37 A vosa ko ya, dou sa kila, o
koya sa vunautaki mai Jutia kecega, a sa vakatekivuni mai Kalili,
ni sa oti na papitaiso ka vunautaka
ko Joni;
38 Ni sa lumuti Jisu na kai Nasara na Kalou e na Yalo Tabu kei
na kaukaua: o koya ka lako voli
ka daucaka vinaka, a sa vakabulai
ira kecega sa vakasaurarataki ira
na tevoro; ni sa tiko vata kaya na
Kalou.
39 Keitou sa yaco me dautukutuku e na ka kecega oqo ka cakava
ko koya e na nodra vanua na kai
Jutia, kei na loma i Jeruselema;
o koya e ra sa vakarubeca e na
kau ka vakamatea:
40 A sa vakatura cake tale na
Kalou e nai ka tolu ni siga, a sa
vakatakila koya votu;
41 A sa sega *ni vakatakila* vei ira
na tamata kecega, vei ira ga ka digitaki ira na Kalou eliu, me ra dautukuna, vei keitou ga, keitou kana
vata kaya ka gunu vata kaya talega ni sa tu cake oti tale mai na
mate.
42 A sa vakarota vei keitou me
vunau vei ira na tamata, me vakadinadina *vei ira* ni sai koya ga ka
lesia na Kalou eliu me lewai ira na
bula kei ira na mate.
43 O koya oqo e ra dautukuna
ko ira na profita, ni na kauti tani
na nodrai valavala ca na tamata
kecega e na vuku ni yacana ni ra
sa vakabauti koya.
44 ¶ Ni sa tukuna tiko ko Pita
na vosa oqo, sa lutu na Yalo Tabu
kivei ira kece e ra sa rogoca na vosa
oqo.
45 Ia ko ira na lotutabu sa vakabauta, o ira kecega e ra sa lako
vata kei Pita, e ra sa kidacala, ni
sa sovaraki talega na Yalo Tabu
vei ira na iceni;
46 Ni ra sa rogoca ni ra sa vosataka na vosa ni vanua tani, a ra sa
vakavinavinaka vua na Kalou. Sa
qai kaya ko Pita,
47 Se dua beka na tamata me
bureitaka na wai, me kakua ni
papitaiso ko ira na tamata oqo, ni

sa yaco vei ira na Yalo Tabu me
vaka vei keda?
48 A sa qai kaya me ra papitai-
sotaki e na yaca ni Turaga. A ra
sa qai masuta me tiko ga *vei ira*
me oti mada na siga eso.

A WASE XI.

*E ra sa vunauci Pita ko ira nai apo-
sila kei ira na lewe ni soro mai Ju-
tia, ni sa vakavulici ira na iceni; a
sa tukuna kecega na kenai balebale
ko Pita, a ra sa qai vagagalu,* 1—
18. *E ra sa dauvunau ko ira e ra
sa veiseyaki, a sa tubu kina na lotu
mai Finaisi, kei Saiprusa, kei Ani-
tioke,* 19—21. *A ra sa vakatalai
Panapasa ko ira nai aposila vei ira,
me vakavulici ira; A sa qai lakovi
Paula me rau veivuke,* 22—26. *E
ra sa solia na nodra ka ni loloma
kivei ira na kai Jutia ko ira mai
Anitioke,* 27—30.

ARA sa rogoca ko ira nai apo-
sila kei ira na veiwekani mai
Jutia, ni sa vakabauta na vosa ni
Kalou ko ira talega na iceni.
2 Ni sa lako cake mai ki Jeruse-
lema ko Pita, e ra sa veileti kaya
ko ira na lotutabu,
3 A ra sa kaya, O sa curu vei ira
na tamata e ra sa sega ni lotu-
tabu, ka kana vata kei ira.
4 A sa vakatekivu ko Pita, ka
tukuna vakadodonu vei ira, ka
kaya,
5 Au a tiko e na dua na koro ko
Jopa *na yacana* ka masu: au sa
raica na rai votu, Sa dua na ka sa
lako sobu mai, e vaka nai tutuvi
levu, sa tukuci sobu mai lomalagi e
na tutuna e va; a sa yaco sara
kivei au:
6 Ni kau sa vakaraica matua, ka
vakananuma, au sa kunea kina na
manumanu ni vanua e yavai va,
kei na manumanu kila, kei na ka
sa dolo, kei na manumanu ni lo-
malagi.
7 Au sa qai rogoca na vosa sa
kaya vei au, Tu cake, Pita; vaka-
matea ka kania.
8 Au sa qai kaya, Kakua *ni va-
kaoqo*, Turaga: ni sa sega na k
tabu se na ka tawa savasava s
curu ki na gusuqu e na dua n
siga.
9 A sa kaya talega vei au na vo
mai lomalagi, A ka sa vakasava-
savataka na Kalou, mo kakua n
vakatoka me tabu.
10 A sa caka vakatolu na ka
oqo: a sa qai yavi kece tale ki lo-
malagi.
11 Ka raica, e tolu na tamata sa
qai tadu ki na vale kau sa tiko
kina, a ratou sa talai mai Seseria
vei au.
12 A sa vosa vei au na Yalo *Tabu*
meu lako vata kei iratou, meu ka-
kua ni veileti walega e na lomaqu.
A ratou sa lako vata talega vei au
na veiwekani oqo e lewe ono, a
keitou sa curu ki nona vale na ta-
mata ko ya:
13 A sa vakatakila vei keitou ko
koya, ni sa raica na agilose e na
nona vale, sa wavu tu ka kaya
vua, Tala na tamata ki Jopa, me
lakovi Saimoni, a yacana talega ko
Pita;
14 Ena tukuna vei iko na vosa
ko na bula kina, kei ira kecega na
nomu lewe ni vale.
15 Ia ni kau sa vakatekivu me
vosa, sa lutu vei ira na Yalo Tabu,
me vaka vei keda e na kenai va-
katekivu.
16 Au sa qai nanuma na vosa ni
Turaga, ni sa kaya, Sa dina ka
papitaisotaki ira na tamata ko
Joni e na wai; ia dou na papi-
taisotaki talega e na Yalo Tabu.
17 Ia ni sa qai solia vei *ira* na
Kalou nai solisoli me vaka vei
keda, oi keda sa vakabauta na Tu-
raga ko Jisu Kraisiti; o cei koi
au, meu tarova rawa na Kalou?
18 Ni ra sa rogoca na ka oqo, e
ra sa vagagalu, a ra sa vakavina-
vinaka vua na Kalou, ka kaya, Sa
dina ni sa qai solia na Kalou vei
ira talega na iceni na veivutuni me
ra bula.
19 ¶ Ia ko ira sa duiveiseyaki e
na vuku ni veivakacacani sa tubu

e na vuku i Sitiveni, e ra sa lako
vaka ki Finaisi, kei Saiprusa, kei
Anitioke, a ra sa tukuna tabaki-
dua na vosa *ni Turaga* vei ira ga
na kai Jutia.
20 A sa so vei ira e ra sa kai Sai-
prusa kei Sairini, ni ra sa yaco ki
Anitioke, e ra sa vosa vei ira na
Elinisitai, a ra sa vunautaka na
Turaga ko Jisu.
21 A sa tiko vata kei ira na liga
ni Turaga: a ra sa lewe vuqa kina
sa vakabauta, a ra sa saumaki mai
ki na Turaga.
22 Sa qai yaco ki na daligadra
nai vavakoso lewe ni soro mai Je-
ruselema nai tukutuku ni ka oqo:
a ra sa talai Panapasa, me lako
sara ki Anitioke.
23 Ni sa yaco ko koya, ka raica
na loloma ni Kalou, sa reki kina,
a sa vakavulici ira kecega, me ra
kabita vua na Turaga e na loma
e nakita dina.
24 Ni sa tamata vinaka ko *Pana-
pasa*, a sa sinai e na Yalo Tabu kei
na vakabauta: a sa lewe vuqa
kina na tamata sa kuria vua na
Turaga.
25 Sa qai lako ko Panapasa ki
Tasusa, me vakasaqarai Saula:
26 Ni sa kunea, sa kauta ki Ani-
tioke. A rau sa veivuke *me vunau*
vei ira nai vavakoso lewe ni soro e
na yabaki e dua, a rau sa vakavu-
lici ira talega na lewe vuqa. A ra
sa vakatekivuna mai Anitioke me
vakatokai ira na tisaipeli mei to-
kani nei Kraisiti.
27 ¶ E na gauna ko ya sa lako
mai na profita mai Jeruselema ki-
vaka ki Anitioke.
28 A sa dua vei ira sa tu cake ko
Akapo na yacana, a sa tukuna mai
vua na Yalo *Tabu* ni na yaco emuri
na dausiga levu e vuravura kece-
ga; a ka oqori sa yaco e na gauna
sa *turaga levu* kina ko Kalotia Sísa.
29 O ira na tisaipeli, me vaka na
ka e ra dui rawata, e ra lewa yadua
me ra solia na nodra ka ni loloma
vei ira na veiwekani e ra sa tiko
mai Jutia:
30 A ra sa kitaka vakatalega
kina, a ra sa vakatalai Panapasa
kei Saula me rau kauta e na liga-
drau vei ira na qase.

A WASE XII.

Sa vakacacani ira na lewe ni soro ko Erota, a sa vakamatei Jemesa, ka biuti Pita ki na vale ni veivesu; a sa vakabulai koya na agilose, ni ra sa masutaka nai vavakoso lewe ni soro, 1—19. *Sa vakamatei Erota na agilose ni Turaga ni sa viavia Kalou,* 20—23. *Sa qai tubu vakalevu na vosa ni Kalou,* 24, 25.

ENA gauna ko ya sa kitaka ko
Erota na turaga levu me va-
kararawataki ira eso nai vavakoso
lewe ni soro.
2 A sa vakamatei Jemęsa na taci
i Joni e nai seleiwau.
3 Ia ni sa raica e ra sa vinakata
na kai Jutia, sa qai kitaka talega
me tauri Pita. (A gauna ni ma-
drai tawa leveni ko ya.)
4 Ni sa vauca, sa biuta ki na vale
ni veivesu, a sa solia ki na matai
valu ei vakatawa e va e ratou dui
le va, me ratou vakatawai koya;
ni sa nanuma me kauta vei ira na
tamata ni sa oti na pasova.
5 A sa vakatawai vakaoqo ko
Pita e na vale ni veivesu: a ra sa
daumasu tiko ga ki na Kalou ko
ira nai vavakoso lewe ni soro e na
vukuna.
6 Ni sa nanuma ko Erota me
kauta mai, e na bogi ga ko ya sa
moce ko Pita e na kedrau maliwa
e lewe rua na tamatai valu, a sa
vesu e na sinucodo e rua; a ra sa
tu nai vakatawa e na mata ni ka-
tuba, me vakatawa na vale ni vei-
vesu.
7 Ka raica, sa dua na agilose ni
Turaga sa lako mai, a sa cila mai
na rarama ki na vale ni veivesu; a
sa yavita na sarisari i Pita, a sa
vakaduria cake, ka kaya, Tu kusa-
rawa cake. A sa lutu tani mai na
ligana na nona sinucodo.
8 A sa kaya vua na agilose, Vau-
ca na nomui sulu, ka vauca na no-

mui vava. A sa kitaka vakakina.
A sa kaya tale vua, Ovici iko e na
nomui tutuvi, ka muri au.
9 A sa lako ki tautuba ko Pita, a
sa muri koya; a sa sega ni kila ni
sa dina na ka sa cakava *vua* na
agilose; a sa nanuma ga sa raica
na rai votu.
10 Ni rau sa sivi ira na matai va-
katawa e dua kei nai ka rua, e rau
sa yaco ki nai sogo kaukamea sa
basika ki na koro; a sa tadola va-
kai koya walega vei rau: a rau sa
curu kituba; a rau sa lako yani
ka sivia oti e dua na gau ni sala; a
sa qai lako tani vakasauri vua na
agilose.
11 Ia ni sa qai kila na yalona ko
Pita, sa kaya, Au sa qai kila dina
sara, ni sa vakatala mai na nona
agilose na Turaga, a sa vakabulai
au mai na liga i Erota, mai na ka
kece talega e ra sa nanuma na kai
Jutia.
12 Ni sa vakananuma tiko *ki na*
ka oqo, sa yaco ki na vale i Meri
na tina i Joni, a yacana talega ko
Marika; e ra sa lewe vuqa sa so-
qonivata kina me masu.
13 A sa tukituki tiko ga ko Pita
ki nai sogo ni mata ni koro, a sa
lako e dua na vada me vakarogo-
ca, a yacana ko Rota;
14 Ni sa kila na domo i Pita, sa
sega mada ni dolava nai sogo ni sa
reki, a sa cici sara kiloqi, ka tu-
kuna ni sa wavu tu ko Pita e na
mata ni koro.
15 A ra sa kaya vua, O sa lialia.
A sa vakadinadina tiko ga na
alewa ni sa vaka ga kina. A ra
sa qai kaya, Ena sa nona agilose ga.
16 A sa tukituki tiko ga ko Pita:
ni ra sa dolava, ka raica, e ra sa
kidacala.
17 A sa vakatabatabataki ira e
na ligana me ra tiko lo; a sa qai
tukuna vei ira ni sa kauti koya mai
na vale ni veivesu na Turaga. A
sa kaya, Laki tukuna na ka oqo
vei Jemesa, vei ira talega na vei-
wekani. Sa qai lako tani ko koya,
a sa lako ki na yasana tani.
18 Ni sa siga, sa sega ni lailai na
nodra kidroa ko ira nai valu, se
lako beka kivei ko Pita.
19 Ia ni sa vakasaqara ko Erota,
ka sega ni kunea, sa tarogi ira nai
vakatawa, a sa kaya me kauti ira
me ra vakamatei. A sa lako sobu
mai Jutia ki Seseria, ka tiko *kina*.
20 ¶ A sa cudru sara *ko Erota*
vei ira na kai Taira kei Saitoni; a
ra sa qai lomavata ka ra lako mai
vei koya, a ra sa rawai Palasito na
matanivanua i *Erota* me vukei ira,
ni ra sa via veivinakati tale; ni sa
vakani na nodra vanua mai na
nona vanua na turaga levu.
21 A sa yaco na siga e ra sa lo-
kuca, a sa vakaisulu ko Erota e na
nonai sulu vakaturaga, a sa tiko e
na nonai tikotiko vakaturaga, a sa
vunau vei ira.
22 A ra sa qoqolou *kina* na tama-
ta, *ka kaya*, *Oqori* na domo ni
Kalou, sa sega ni vaka na domo ni
tamata.
23 A sa yaviti koya vakasauri na
agilose ni Turaga, ni sa sega ni so-
lia na vakavinavinaka ki na Ka-
lou; a sa kani koya na baca, a sa
ciba sara.
24 ¶ Ia ka sa tubu ga na vosa ni
Kalou me levu sara mai.
25 A rau sa lako tale mai Jeruse-
lema ko Panapasa kei Saula, ni
rau sa vakaotia na nodrau caka-
caka, a rau sa kauti Joni, a yaca-
na talega ko Marika.

A WASE XIII.

Sa digitaki Paula kei Panapasa na Yalo Tabu me rau lako vei ira na iceni, 1—3. *A rau sa lako ki na yanuyanu na yacana ko Saiprusa, a sa lotu kina ko Sejio Paula na turaga, a sa vakatovolea ko Elima me tarova, a sa cudruvi koya kina ko Paula,* 4—13. *E rau sa qai lako ki Anitioke, a sa vunau kina ko Paula, a ra sa lewe vuqa kina na iceni sa vakabauta; ia ni sa vosa ca na kai Jutia, e rau sa laivi ira, ka vakavulici ira na iceni; a ra sa lewe vuqa na tamata sa vakabauta ka lotu dina kina,* 14—52.

ESO vei ira nai vavakoso lewe
ni soro sa tiko mai Anitioke
e ra sa profita kai vakavuvuli; o
ira ko Panapasa, kei Simioni na
yacana talega ko Naika, kei Lusio
mai Sairini, kei Manene, o koya e
rau sa susugi vata kei Erota na
turaga, kei Saula.
2 Ni ra sa kitaka na cakacaka
vua na Turaga, a ra sa lolo tiko, sa
kaya na Yalo Tabu, Lesi rau mai
vei au ko Panapasa kei Saula ki
na cakacaka kau a kacivi rau kina
me rau kitaka.
3 Ni ra sa lolo ka masu oti, e ra
sa qai tabaki rau e na ligadra, a ra
sa vakatalai *rau* yani.
4 ¶ Ia koi rau oqo, ni sa vakata-
lai rau na Yalo Tabu, e rau sa lako
ki Selusia; a rau sa qai soko tani
mai kina kivaka ki Saiprusa.
5 Ni rau sa tiko mai Salemesa, e
rau sa vunautaka na vosa ni Kalou
e na nodra vale ni lotu na kai Ju-
tia: a ratou veivuke kei Joni e na
nodrau cakacaka.
6 A ratou sa lako ka sivia na
yanuyanu ka basika ki Pefosa, a
ratou sa kunea *kina* e dua na dau-
veivakacalai, a profita vakailasu,
a kai Jutia, a yacana ko Pajisu:
7 E rau sa tiko vata kei na tu-
raga ni vanua, *a yacana* ko Sejio
Paula, a tamata yalomatua; a sa
kacivi Panapasa kei Saula, a sa
masuti *rau* me rogoca na vosa ni
Kalou.
8 A sa tarovi rau ko Elima na
dauveivakacalai, (oqo nai balebale
ni yacana,) a sa vakatovolea me
saumaka tani na turaga me kakua
ni vakabauta.
9 Ia ko Saula, (*a yacana* talega
ko Paula,) ni sa sinai e na Yalo
Tabu, sa vakaraici koya matua,
10 A sa kaya, O iko ko sa sinai
e na dauveivakaisini kei na cidroi,
a luve ni tevoro, a meca ni ka ke-
cega e dodonu, ena sega beka ni
oti na nomu dauveivakacalai e na
sala dodonu ni Turaga?
11 Ka raica, *sa tu* ga vei iko na
liga ni Turaga, o na mataboko
kina, mo sega ni raica rawa na
mata ni siga e na gauna eso. A sa
lutu sara vua na kabu kei na buto-
buto; a sa lako voli me qara eso
me ra tubera na ligana.
12 Ni sa raica na turaga na ka
sa qai caka, sa vakabauta, ni sa ki-
dacala e nai vakavuvuli ni Turaga.
13 Ni sa laivi Pefosa ko Paula
kei iratou na nona lewe *ni sala,* e
ratou sa lako ki Peka mai Pami-
filia; a sa lako tani vei rau ko
Joni ka lesu tale ki Jeruselema.
14 ¶ Ni rau sa lako tani e Peka,
e rau sa lako ki Anitioke mai Pi-
sitia, a rau sa curu ki na vale ni
lotu e na siga tabu, a rau sa tiko
sobu.
15 Ni sa wili oti na vunau kei na
profita, e ra sa talaki vei rau na
turaga ni vale ni lotu, ka kaya, Oi
kemudrau na veiwekani, kevaka e
tu vei kemudrau e dua na vosa ni
vakavuvuli vei ira na tamata, tu-
kuna ga.
16 Sa qai tu cake ko Paula, a sa
vakatabataba e na ligana, ka
kaya, Oi kemudou na kai Isireli,
kei kemudou sa rerevaka na Ka-
lou, dou rogoca.
17 A nodra Kalou na tamata oqo
ko ira na Isireli sa digitaka *eliu*
na noda qase, a sa vakalevui ira na
tamata, ni ra sa tiko vulagi mai
na vanua ko Ijipita, a sa kauti ira
tale mai kina e na ligana cecere.
18 A sa vosota ga na nodrai va-
lavala e na veikau e na yabaki e
vasagavulu.
19 Ia ni sa vakawabokotaka ko
koya na matanitu e vitu e na va-
nua ko Kenani, sa qai dui vota
vei ira na nodra vanua.
20 Ia ni sa oti oqo, sa qai solia *vei*
ira na turaga ni lewa e na yabaki
e va na drau ka limasagavulu, a sa
yacovi Samueli na profita.
21 Ia ni sa oti oqo, e ra sa qai ga-
dreva na turaga levu; a sa soli
Saula vei ira na Kalou na luve i
Kisa, a tamata e na mataqali i
Penejamini, e na yabaki e vasa-
gavulu.

22 Ia ni sa kauti koya tani, sa
qai vakatuburi Tevita vei ira me
nodra turaga levu; a sa tukuni
koya talega, ka kaya, Au sa kunei
Tevita na luve i Jesi, a tamata e
vaka sara na lomaqu, o koya ena
cakava kecega na noqu veitalia.
23 Mai na nona kawa na tamata
oqo me vaka na nona vosa ni yala-
yala sa vakatubura na Kalou vei
Isireli nai Vakabula, ko Jisu:
24 Sa vunautaka eliu ko Joni na
papitaiso ni veivutuni kivei ira
kecega na kai Isireli, sa qai lako
mai emuri ko koya.
25 Ni sa voleka ni vakaotia na
nona cakacaka ko Joni, sa kaya,
Dou sa nanuma se ko cei koi au?
Au sa sega ni *koya*. Ka raica, e
dua sa muri au mai, au sa sega ni
yaga meu sereka na wa ni vava e
na yavana.
26 Oi kemudou na veiwekani, na
luve ni kawa i Eparaama, kei ira
kecega vei kemudou sa rerevaka
na Kalou, sa tala vei kemudou na
vosa ni bula oqo.
27 O ira e ra sa tiko mai Jeruse-
lema, kei na nodra turaga, ni ra sa
tawa kilai koya, se na domo ni
profita sa wili e na veisiga tabu, e
ra sa vakayacora ni ra sa lewai
koya me mate.
28 Ni ra sa sega ni kunea vua e
dua na ka me dodonu me mate
kina, e ra sa masuti Pailato tiko
ga me vakamatei.
29 Ni ra sa vakayacora na ka ke-
cega sa volai e na vukuna, e ra sa
kevutaka sobu mai na kau, ka va-
kadavora e nai bulubulu.
30 A sa vakatura cake tale mai
na mate na Kalou:
31 A sa qai vuqa na siga sa rai-
rai kina ko koya vei ira e ra sa
lako vata kaya mai Kalili, ki Je-
ruselema, a ra sa dautukuni koya
vei ira na tamata.
32 Keitou sa tukuna vei kemu-
dou nai tukutuku vinaka, e na
vuku ni vosa ni yalayala ka caka
vei ira na qase,
33 Ni sa vakayacora na Kalou
vei keda na luvedra, ni sa vaka-
turi Jisu cake tale ko koya; me
vaka na ka sa volai e nai ka rua ni
Same, O iko na Luvequ, au sa va-
kasikavi iko edaidai.
34 E na vuku ni sa vakaturi koya
cake tale mai na mate, me kakua
ni vuki tale me vuca, sa kaya va-
kaoqo ko koya, Au na solia vei ke-
mudou na ka ni loloma dina nei
Tevita.
35 O koya talega oqo sa kaya
kina e na dua tale *na Same*, O na
sega ni laiva na nomu Le dua e ya-
losavasava me kunea na vuca.
36 Ia ko Tevita, ni sa qarava *na
Kalou* e na nonai tabatamata me
vaka na veitalia ni Kalou, sa qai
moce, a sa vakadavori vata kei na
nona qase, a sa kunea na vuca:
37 Ia ko koya, sa vakatura cake
tale na Kalou, sa sega ni kunea
na vuca.
38 ¶ O koya oqo mo dou kila
kina, na veiwekani, ni sa vunau-
taki vei kemudou ni na sega ni
cudruvi nai valavala ca e na vuku
ni tamata oqo:
39 O ira kecega e ra sa vakabauta
e ra sa vakadodonutaki e na vukuna
mai na ka kecega, dou sa sega ni
vakadodonutaki rawa mai kina e
na vuku ni vunau i Mosese.
40 O koya oqo mo dou raici ke-
mudou vinaka kina, de yaco vei
kemudou na ka sa vosa kina ko
ira na profita;
41 Raica, oi kemudou sa daucata,
mo dou kidacala, ka rusa: niu sa
kitaka na cakacaka e na nomudou
gauna oqo, a cakacaka dou na sega
sara ni vakadinata, kevaka ena tu-
kuna vei kemudou e dua.
42 Ni rau sa lako tani e na nodra
vale ni lotu na kai Jutia, e ra sa
masu ko ira na iceni me vunautaki
tale vei ira na vosa oqo e na siga
tabu sa tarava mai.
43 Ni ra sa suka tani ko ira sa
soqonivata, e ra sa lewe vuqa na
kai Jutia kei na tamata lotu vakai
ira sa muri Paula kei Panapasa: a
rau sa vosa vei ira, ka vakarota

vei ira, me ra tu dei e na loloma ni
Kalou.
44 ¶ E na siga tabu sa muri sa
voleka ni oti na lewe ni koro ni ra
sa soqonivata, me rogoca na vosa ni
Kalou.
45 Ia ni ra sa raica na kai Jutia
ni ra sa le vuqa, e ra sa sinai e na
vuvu, a ra sa vosa vakatanitaka na
ka sa tukuna ko Paula, a ra sa
vakatitiqataka ka vosa vakacaca-
taka.
46 A rau sa qai doudou ko Paula
kei Panapasa, ka kaya, E dodonu
ga me vunautaki eliu na vosa ni
Kalou vei kemudou: ia ni dou sa
biuta tani vei kemudou, ka lewai
kemudou mo dou sega ni yaga mo
dou bula tawa mudu, raica, keirau
sa lesu tani vei ira na iceni.
47 Ni sa vosa na Turaga me kei-
rau vakakina, *ka kaya*, Au sa va-
katuri iko mo nodra rarama na
iceni, mo yaco mo vu ni bula ki
nai yalayala kei vuravura.
48 Ni ra sa rogoca ko ira na
iceni, e ra sa reki, a ra sa vakavi-
navinaka ki na vosa ni Turaga: ia
ko ira kece e ra digitaka me bula
tawa mudu e ra sa vakabauta.
49 A sa vunautaka na vosa ni
Turaga e na yasana kecega ko ya.
50 A ra sa vakatakatataki ira
na marama e ra sa lotu vakai-
Jutia, kei ira na turaga ni koro,
ko ira na kai Jutia, a ra sa vakatu-
bura na dauveivakacacani vei rau
ko Paula kei Panapasa, ka vaka-
savi rau tani e na nodra yasana.
51 A rau sa kuretaka na dravu-
kasi vei ira mai na yavadrau, a rau
sa lako ki Aikoniuma.
52 Ia ko ira na tisaipeli e ra sa
sinai e na marau, kei na Yalo Tabu.

A WASE XIV.

Sa vakacacani Panapasa kei Paula ko ira na kai Jutia sa tiko mai Aikoniuma, a rau sa lako kina ki Lisitra, a sa vakabula kina e dua na mate ko Paula, a ra sa kaya kina na kai Lisitra e rau sa kalou; a ra sa via cabora vei rau nai madrali, a rau sa tarovi ira, 1—18. *Sa qai lako na kai Jutia, e ra sa dauvakavuvuli ca, a ra sa vakauqeta na lomadra na kai Lisitra me ra sa vakacacani Paula kei Panapasa, a rau sa lako ki na veikoro ka vakavuvuli kina*, 19—28.

ASA yaco *ni rau sa tiko* mai
Aikoniuma, e rau sa lako vata
ki na nodra vale ni lotu na kai
Jutia, a rau sa vosa vakakina, a sa
lewe vuqa kina na kai Jutia, kei na
kai Krisi talega sa vakabauta.
2 Ia ko ira na kai Jutia e ra bese
ni vakabauta sa vakauqeta na lo-
madra na iceni, me ra loma ca vei
ira na veiwekani.
3 Ni rau a tiko vakadede kina ka
vosa doudou e na vuku ni Turaga,
o koya sa vakatakila ni sa dina na
vosa ni nona loloma, ni sa solia me
caka rawa e na ligadrau nai vaka-
takilakila mana, kei na ka e vei-
vakidacalataki.
4 A ra sa qai tawase vakarua na
lewe vuqa e na koro; eso sa totaki
ira na kai Jutia, eso sa totaki rau
nai aposiła.
5 Ni ra sa lako vakaivalu ko ira
na iceni, kei ira talega na kai Ju-
tia, kei na nodra turaga, me vaka-
cacani rau ka viriki rau,
6 E rau sa vakananuma mada
kina, ka qai dro tani ki Lisitra kei
Tepe, a koro vaka-Laikeonia, kei
na yasana sa vakavolivolita:
7 A rau sa vunautaka kina nai
rogorogo vinaka.
8 ¶ A sa tiko mai Lisitra e dua
na tamata, sa malumalumu sara
na yavana a sa dauqasi ga, mai na
kete i tinana, a sa sega sara ni la-
ko rawa:
9 A sa rogoci Paula ko koya oqo
ni sa vosa tiko, a sa vakaraici koya
matua ko *Paula*, ia ni sa kunea, sa
tu vua na vakabauta me vakabulai
kina,
10 Sa qai vosa vakadomoi levu,
Tu vakadodonu cake e na yavamu.
A sa rika *na mate* ka lako voli.
11 Ni ra sa raica ko ira na ta-
mata na ka sa kitaka ko Paula, e

ra sa laveta cake na domodra, ka
kaya e na vosa ni kai Laikeonia,
Oi rau na kalou e rau sa lia tamata
mai, a rau sa lako sobu mai vei
keda.
12 A ra sa vakatokai Panapasa,
mei Jupita; kei Paula, mei Meku-
rio, ni sa gugumatua e na vosa.
13 *Sa qai lako mai* na bete nei
Jupita, o koya sa tiko e na mata ni
nodra koro, a sa kauta mai ki na
matamata ni koro na karavau kei
nai sala se ni kau, a sa vinakata me
ra veivuke kaya ko ira na tamata
me ra vakacabora nai madrali.
14 Ni rau sa rogoca koi rau nai
aposila, ko Panapasa kei Paula, e
rau sa dresulaka na nodraui sulu,
ka cici sara vei ira na tamata, ka
tabalaka na kaci,
15 Ka kaya, Oi kemudou na tu-
raga, dou sa kitaka na ka oqori e
na vuku ni cava? Eda sa tamata
vata talega kei kemudou, ia kei-
rau sa vunau vei kemudou mo dou
saumaki tani mai na ka walega oqo
vei koya na Kalou bula, o koya ka
cakavi lomalagi, kei vuravura, kei
na waitui, kei na ka kecega sa tu
mai kina:
16 O koya ka vosota na lewe ni
veivanua e na gauna eliu me ra
lako ga e na nodra sala.
17 Ia ka sega ni vakalaiva me
yali na nonai vakatakilakila, ni sa
caka vinaka tiko ga ko koya, a sa
solia mai vei keda na uca mai lo-
malagi, kei na yabaki e levu kina
na vuata, a sa vakasinaita na lo-
mada e na kakana kei na marau.
18 A sa vo e lailai me rau dredre
ni tarovi ira na tamata e na vosa
oqo, me ra kakua kina ni cabora
vei rau nai madrali.
19 ¶ A sa lako mai kike eso na
kai Jutia mai Anitioke kei Aikoni-
uma, a ra sa vakavuvuli *ca* vei ira
na tamata, a ra sa qai viriki Paula
e na vatu, a ra sa yarataka ki nai
bili ni koro, ni ra sa nanuma sa
mate sara.
20 Ia ni ra sa tu vakavolivolita
ko ira na tisaipeli, sa tu cake ko
koya, a sa lako ki na koro; e na
sabogibogi e rau sa lako kei Pana-
pasa ki Tepe.
21 Ni rau sa vunautaka nai rogo-
rogo vinaka e na koro ko ya, ka
vakalotui ira kina na lewe vuqa, e
rau sa qai lesu tale ki Lisitra, kei
Aikoniuma, kei Anitioke,
22 A rau sa vakataudeitaka na
yalodra na tisaipeli, ni rau sa va-
karota *vei ira* me ra tu dei e na
vakabauta, ni da na curu ki na
matanitu ni Kalou *ni da sa vosota*
e levu na ka ca.
23 Ni rau sa lesia eso na tamata
me nodra qase nai vavakoso lewe
ni soro kecega, ni ra sa masu ta-
lega ka lolo, e rau sa vakalaivi ira
vua na Turaga, o koya e ra vaka-
bauta.
24 Ni rau sa lako ka sivi Pisitia,
e rau sa yaco ki Pamifilia.
25 Ni rau sa vunautaka na vosa
ni Kalou, mai Peka, e rau sa lako
ki Atalaia:
26 A rau sa soko tani mai keka
kivaka ki Anitioke, a koro e rau
a vatonaki kina ki na loloma ni
Kalou e na vuku ni cakacaka e rau
sa qai vakaotia.
27 Ni rau sa yaco *kina*, ka vaka-
soqoni ira vata nai vavakoso lewe
ni soro, a rau sa tukuna na ka ke-
cega sa cakava vata vei rau na
Kalou, kei na nona dolava na ka-
tuba ni vakabauta vei ira na iceni.
28 A rau sa tiko vakadede kina
kei ira na tisaipeli.

A WASE XV.

Sa kaya na kai Jutia eso e dodonu me ra vakabauta na ka makawa e na lotu i Mosese ko ira na iceni sa qai vakabauta: a sa levu kina na veileti, 1—5. *Sa soqonivata nai aposila me ra vakananuma na ka oqo; sa vosa eliu ko Pita, a sa tarava ko Panapasa kei Paula, a sa muri ko Jemesa, a sa vakatakila ni sa vinakata na Kalou me ra vakabauti Jisu ko ira na iceni, a sa sega ni yaga me ra vakabauta nai vakatakarakara e na lotu nei Mosese; a ra sa vina-*

kata na nona vosa, a ra sa vola vakakina ki nai vavakoso lewe ni soro e na veikoro eso; a rau sa kauta nai vola ko Paula kei Panapasa, 6—35. *E rau sa qai lako tani e Anitioke ki na veikoro eso, me vakavulici ira na lewe ni soro; a rau sa veileti e na vuku i Marika,* 36—41.

ESO na tamata sa lako sobu mai
Jutia, e ra sa vakavulici ira na
veiwekani, ka kaya, Kevaka dou sa
sega ni vakalotutabutaki me vaka
na vunau i Mosese, dou sa sega ni
vakabulai rawa.
2 Ia ni ra sa veileti vakalevu ka
veiba kei rau ko Paula kei Panapasa,
e ra sa lesi Paula kei Panapasa
kei ira tale eso, me ratou lako
cake ki Jeruselema vei ira nai aposila
kei na qase e na vuku ni ka oqo.
3 Ia ni ra sa talai ira nai vavakoso
lewe ni soro, e ra sa lako ka
sivi Finaisi kei Sameria, a rau sa
tukuna tiko ni ra sa saumaki ko
ira na iceni: a rau sa vakamarautaki
ira kina na veiwekani kecega.
4 Ni rau sa yaco ki Jeruselema,
e ra sa mai vakacegui rau nai vavakoso
lewe ni soro kei ira talega
nai aposila kei na qase, a rau sa
tukuna na ka kecega sa cakava
vata vei rau na Kalou.
5 A sa tu cake eso na nodrai tokani
na Farasi e ra sa vakabauta,
ka kaya, Sa dodonu me vakalotutabutaki
ira *na iceni sa lotu,* me
vakaroti talega *vei ira* me ra vakabauta
na vunau i Mosese.
6 ¶ A ra sa qai soqonivata mai
ko ira nai aposila kei ira na qase,
me ra vakananuma na ka oqo.
7 Ni sa oti e levu na veileti, sa
tu cake ko Pita ka kaya vei ira, Oi
kemudou na veiwekani, dou sa kila
e na siga sa oti makawa yani, sa
digitaki *au* vei keda na Kalou, me
rogoca na vosa ni rogorogo vinaka
ko ira na iceni mai na gusuqu, me
ra vakabauta.
8 Ia na Kalou, o koya sa kila na
yaloda, sa vakadinata vei ira ka
soli vei ira na Yalo Tabu, me vaka
ga vei keda:
9 A sa sega ni vinakati keda ka
cati ira, a sa vakasavasavataka na
yalodra e na vakabauta.
10 Dou sa qai vakatovolea vakacavua
na Kalou e na vuku ni cava,
me vauca nai savenake e na domodra
na tisaipeli, eda sa sega ni
colata rawa se ko ira na noda
qase?
11 Ia koi keda, eda sa vakadinata
eda na bula ga e na vuku ni loloma
ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti, a
sa vakatalega kina ko ira.
12 ¶ Sa qai tiko lo ko ira vakaaduaga
ko ira na lewe vuqa, me ra
rogoci Panapasa kei Paula ni rau
sa tukuna nai vakatakilakila mana
sa cakava vata vei rau na Kalou
e na kedra maliwa na iceni.
13 ¶ Ni rau sa galu, sa vosa ko
Jemesa, ka kaya, Oi kemudou na
veiwekani, dou rogoci au mai:
14 Sa tukuna oti ko Saimoni ni
sa laki raici ira eliu na iceni na
Kalou, me kau mai vei ira na tamata
e na vuku ni yacana.
15 Ia na ka oqo sa bale vata sara
kei na vosa ni profita; me vaka na
ka sa volai,
16 Me oti mada na ka oqo kau
na lesu tale mai, ka tara tale na
vale i Tevita, o koya sa bale sobu;
au na tara tale na ka sa rusa, au na
vakaduria tale mai:
17 Me vakasaqarai koya na Turaga
ko ira na tamata sa vo, kei ira kecega
na iceni, e ra sa vakatokai e
na yacaqu, sa kaya *vakaoqo* na
Turaga, o koya sa cakava kecega
na ka oqo.
18 A sa kila kecega na Kalou na
nona cakacaka mai nai vakatekivu
kei vuravura.
19 O koya ga oqo kau sa lewa
kina, me da kakua ni vakararawataki
ira, e ra sa saumaki mai ki na
Kalou mai vei ira na iceni:
20 Me da volavola ga vei ira, me
ra biuta tani na duka ni matakau,
kei na daudara, kei na ka sa kuna,
kei na dra.
21 Ni ra sa tiko makawa eliu e
na veikoro kecega ko ira sa vu-

nautaki Mosese, ni ra sa wilika e
na vale ni lotu e na veisiga tabu.
22 Sa qai vinakata ko ira nai apo-
sila kei ira na qase, kei ira kecega
nai vavakoso lewe ni soro, me ra
digitaki eso na tamata mai vei
ira na nodrai tokani, ka talai *ira*
vata kei Paula kei Panapasa ki
Anitioke; oi rau ko Juta na ya-
cana talega ko Pasapasa, kei Sai-
lasa, a tamata e rau sa liu vei ira
na veiwekani:
23 A ra sa volavola vakaoqo me
ratou kauta; Oi keimami nai apo-
sila kei na qase kei na veiwekani,
keimami sa lomani kemudou na
veiwekani sa tiko vei ira na iceni
mai Anitioke kei Siria kei Silisia:
24 Ni keimami sa rogoca, ni sa
vakakidroataki kemudou e na *no-
dra* vosa na tamata eso sa lako tani
eke vei keimami, a ra sa sau-
maka tani na lomamudou, ni ra
sa kaya e dodonu mo dou vakalo-
tutabutaki, ka vakabauta na vu-
nau: ia keimami sa sega ni vosa
vei ira *me ra vakaoqo*:
25 A sa qai vinaka vei keimami,
ni keimami sa soqonivataka loma-
vata, me digitaki eso na tamata, ka
talai *ira* yani vei kemudou kei Pa-
napasa kei Paula na tamata daulo-
mani,
26 A tamata e rau sa solia wa-
lega na nodrau bula e na vuku ni
yacana na noda Turaga ko Jisu
Kraisiti.
27 O koya oqo keimami sa talai
Juta kina kei Sailasa, me rau tu-
kuna talega *vei kemudou* na ka
oqo e na gusudrau.
28 Ni sa vinaka vua na Yalo Ta-
bu, vei keimami talega, me kei-
mami kakua ni virikoto vei kemu-
dou nai colacola levu, oqori ga ni
sa ka dodonu;
29 Mo dou biuta tani na magiti
sa cabo ki na matakau, kei na dra,
kei na ka sa kuna, kei na daudara:
ia kevaka dou na maroroi kemudou
vinaka mai na ka oqo, dou na caka
vinaka. Sa loloma.
30 Ni ratou sa vakatalai, e ratou
sa lako ki Anitioke; ni ratou sa
vakasoqoni ira vata na lewe vuqa,
e ratou sa solia nai vola.
31 Ni ratou sa wilika oti, e ra sa
reki é na vuku ni vakacegu oqo.
32 Ia koi rau ko Juta kei Sai-
lasa, ni rau sai vakavuvuli talega,
e rau sa vakavulici ira na veiwe-
kani e na vosa e vuqa, ka vakatau-
deitaki *ira*.
33 Ni ratou sa tiko *eke* e na *siga*
eso, e ra sa qai vakatalai *iratou*
na veiwekani e na vakacegu me
ratou lako vei ira nai aposila.
34 A sa vinakata ko Sailasa me
tiko ga eke.
35 A rau sa tiko talega mai Ani-
tioke ko Paula kei Panapasa, a
rau sa vakavuvuli ka vunautaka
na vosa ni Turaga, kei ira talega
na lewe vuqa.
36 ¶ A sa oti eso na veisiga, sa
qai kaya ko Paula vei Panapasa,
Daru lako tale me raici ira na vei-
wekani e na veikoro, daru a vunau-
taka kina na vosa ni Turaga, *me
kila* se ra vakaevei.
37 A sa nanuma ko Panapasa me
rau kauti Joni, a yacana talega ko
Marika.
38 A sa sega ni vinakata ko Paula
me rau kauta vata vei rau, ni sa
lako tani vei rau eliu mai Pami-
filia, ka sega ni lako vata kei rau
ki na cakacaka *ni Kalou*.
39 A sa katakata kina na *nodrau*
veileti, a rau sa dui lakolako kina
vakai rau: sa kauti Marika ko
Panapasa, a rau sa soko ki Sai-
prusa;
40 A sa digitaki Sailasa ko Paula,
a sa lako yani, ni ra sa vatonaka
ki na loloma ni Kalou ko ira na
veiwekani.
41 A sa lako sara ko koya ka
sivi Siria kei Silisia, a sa vakatau-
deitaki ira kina nai vavakoso lewe
ni soro.

A WASE XVI.

Ni sa veilakoyaki ko Paula, sa yaco ki Filipai e dua na koro ni Masitonia,

a sa lotu kina ko Litia, ka papitaiso 4—15. *Sa dua na alewa mai Filipai sa dauprofisai vakailasu, a sa muri Paula, ka tukuni rau kei Sailasa. Sa qai vakasava tani ko Paula na yalo ni tevoro sa tiko vua, a ra sa cudru kina na nona turaga, a ra sa biuti rau kina ki na vale ni veivesu,* 16—24. *A rau sa meke ga e na loma ni bogi; a sa qai vuki na vanua, a sa yavala kina na vale ni veivesu, a sa tadola na katuba, ka kasere walega na kedrai vesu na tamata kecega sa vesuki; sa qai rere nai vakatawa, a sa via vakamatei koya, a sa tarova ko Paula, a sa qai veivutuni nai vakatawa, ka vakabauti Jisu, ka papitaiso, kei ira kecega na nona lewe ni vale,* 25—34. *Ni sa siga, e ra sa lako tani e na koro koi rau ko Paula kei Sailasa,* 35—40.

SA qai lako sara ko koya ki Tepe kei Lisitra: ka raica, e dua na tisaipeli sa tiko kina, ko Timoci na yacana, a luvena na alewa ni Jutia sa vakabauta; ia ka sa kai Krisi na tamana:

2 A sa rogorogo vinaka ko koya oqo vei ira na veiwekani mai Lisitra kei Aikoniuma.

3 Sa vinakati koya ko Paula me rau lako kaya; a sa kauta mada ka vakalotutabutaka, e na vukudra na kai Jutia e ra sa tiko e na yasana oqo: ni ra sa kila kecega ni sa kai Krisi na tamana.

4 Ia ni rau sa lako voli e na veikoro, e rau sa solia na vunau, e ra bosea nai aposila kei na qase sa tiko mai Jeruselema, me ra vakabauta.

5 A sa vakataudeitaki vakakina nai vavakoso lewe ni soro e na vakabauta, a ra sa tubu talega e na veisiga me ra lewe vuqa.

6 Ni rau sa lako ga ka kauta sara ki Frijia kecega kei na yasa i Keletia, a sa tarovi rau na Yalo Tabu me rau kakua ni vunautaka na vosa *ni Kalou* mai Esia,

7 Ni rau sa yaco mada ki Misia, e rau sa vakatovolea sara me lako vaka ki Picinia: a sa sega ni laivi rau na Yalo *Tabu*.

8 A rau sa sivi Misia, ka lako sobu vaka ki Troasa.

9 A sa rairai vei Paula na rai votu e na bogi; Sa tu e dua na kai Masitonia, sa masuta, ka kaya, Lako mai ki Masitonia, me vukei keimami.

10 Ia ni sa raica oti na rai votu, keitou sa vakatovolea sara me lako vaka ki Masitonia, ni keitou sa vakananuma e dina sara ni sa kacivi keitou na Turaga me vunautaka vei ira nai rogorogo vinaka.

11 Ia ni keitou sa vakarewa mai Troasa, keitou sa soko e na wai dodonu kivaka ki Semocresia, e na sabogibogi ki Niapoli;

12 Maikea ki Filipai, a koro levu e na yasa i Masitonia ko ya, a koro vaka-Roma: keitou sa tiko e na koro ko ya e na veisiga eso.

13 E na siga tabu keitou sa lako ki nai bili ni koro e na bati ni uciwai, ki na yasana e daucaka kina na masu; keitou sa tiko sobu, ka vakavulici ira na alewa e ra sa soqonivata *kina*.

14 ¶ A sa dua na alewa ko Litia na yacana, sa dauvolitaka na malo damudamu, *a alewa* ni Caiataira, a sa masu ki na Kalou, a sa rogoci *keitou*: a sa dolava na yalona na Turaga, a sa vakabauta kina na ka sa tukuna ko Paula.

15 Ia ni sa papitaiso oti, kei ira talega na nona lewe ni vale, sa masuti *keitou*, ka kaya, Kevaka dou lewai au meu dina vua na Turaga, curu ki na noqu vale, ka tiko *kina*. A sa cikevi keitou sara.

16 ¶ A sa yaco, ni keitou sa lako me masu, keitou sa veitata kei na dua na vada sa tiko vua na yalo i Paiconi, a sa cakava na yau levu vei ira na nona turaga e na nona profisai lasu:

17 A sa muri Paula kei keitou, a sa qoqolou, ka kaya, O iratou oqo nai talatala ni Kalou Cecere Sara,

a ratou sa vakatakila vei keda na
sala ni bula.
18 A sa bogi vuqa ka kitaka tiko
ga na ka oqo. A sa qai rarawa na
loma i Paula, a sa rai vuki, ka ka-
ya vua na yalo *i Paiconi*, Au sa
vakarota vei iko e na yaca i Jisu
Kraisiti mo lako tani mai vua. A
sa lako tani sara mai *vua* e na tiki
ni siga ko ya.
19 ¶ Ia ni ra sa raica na nona
turaga ni sa takali na ka e ra va-
kararavi kina me levu kina na no-
dra yau, e ra sa qai tauri Paula kei
Sailasa, a ra sa yarataki *rau* ki na
rara ni veivoli vei ira na turaga;
20 A ra sa kauti rau ki na mata-
veilewai, ka kaya, Oi rau na ta-
mata oqo, e rau kai Jutia, a rau sa
vakidroataka na noda koro,
21 Ni rau sa vakavuvuli e nai
valavala sa sega sara ni dodonu vei
keda me da vakabauta, se vaka-
muria, ni da sa kai Roma.
22 E ra sa qai tu cake vakaivalu
vata vei rau na lewe vuqa: a sa
luvata sara na nodrau sulu ko ira
na mataveilewai, a ra kaya me ra
yaviti rau.
23 Ni ra sa yaviti rau vakalevu,
e ra sa biuti *rau* ki na vale ni vei-
vesu, a ra sa vakarota vua nai va-
katawa me vesuki rau matua.
24 Ia ni sa vakaroti vakaoqo *nai
vakatawa*, sa biliraki rau ki na
tiki ni vale ni veivesu eloma, a sa
vauca matua sara na yavadrau e
na wa kau.
25 ¶ Ni sa lomaloma ni bogi na
vanua, sa masu ko Paula kei Sai-
lasa, a rau sa meketaka vua na
Kalou na vakavinavinaka; a ra sa
rogoci rau ko ira na tamata sa
vesu tu.
26 A sa tavuki vakasauri vaka-
levu na vanua, a sa yavala kina na
yavu ni vale ni veivesu: a sa ta-
dola kecega nai sogo ni katuba, a
sa sereki yadua na kedrai vesu na
tamata.
27 A sa yadra e na nona moce
nai vakatawa ni vale ni veivesu, a
sa raica ni sa tadola tu nai sogo ni
katuba ni vale ni veivesu, a sa ucuna
na nonai seleiwau, ni sa nakita me
vakamatei koya, ni sa nanuma e ra
sa dro na tamata e ra vesu tu.
28 A sa kaci vakadomoi levu
yani ko Paula, ka kaya, Kakua ni
kitaka vei iko e dua na ka ca: ni
keitou sa tiko kecega eke.
29 Sa qai kaciva kina na cina, a
sa rika kiloma, a sa lako mai ka
sautaninini, a sa bale sobu *ki* na
mata i Paula kei Sailasa;
30 A sa kauti rau kituba, ka ka-
ya, Oi kemudrau na turaga, a cava
meu kitaka meu bula kina?
31 A rau sa kaya *vua*, Vakabauta
na Turaga ko Jisu Kraisiti, o na
bula kina, kei ira talega na nomu
lewe ni vale.
32 A rau sa tukuna vua na vosa
ni Turaga, vei ira kece talega sa
tiko e nona vale.
33 A sa kauti rau ko koya e na
tiki ni bogi ko ya, a sa quaraka na
we ni kuita, a sa papitaisotaki
sara, o koya kei ira kecega na kai
nona.
34 Ni sa kauti rau ki vale, sa
viritu na kakana e na matadrau, a
sa reki, ni sa vakabauta na Kalou,
kei ira kecega na nona lewe ni
vale.
35 Ni sa siga mai, e ra sa tala nai
talatala ko ira na mataveilewai, ka
kaya, Vakalaivi rau na tamata oqo
me rau lako.
36 A sa tukuna na vosa oqo vei
Paula nai vakatawa ni vale ni vei-
vesu, Sa talaki mai na turaga ni
mataveilewai me vakalaivi kemu-
drau mo drau lako: drau lako ga
kina, ka lako e na vakacegu.
37 A sa kaya vei ira ko Paula, E
ra sa yaviti keirau votu ka ra sa
sega ni lewai keirau mada eliu, ia
koi keirau na kai Roma, a ra sa
biuti *keirau* ga ki na vale ni vei-
vesu; a ra sa qai *via* biuti keirau
vuni tani ne? me kakua sara *ni
vakaoqo*; me ra lako ga mai me ra
kauti keirau yani kituba.
38 A ra sa tukuna nai talatala na
vosa oqo vei ira na mataveilewai;

a ra sa rere kina, ni ra rogoca e
rau sa kai Roma.
39 A ra sa lako mai ka masuti
rau, a ra sa kauti *rau* kituba, a ra
masuti *rau* me rau lako tani yani e
na koro.
40 A rau sa lako tani kina, e na
vale ni veivesu, ka curu ki *na vale*
i Litia: ni rau sa raici ira na vei-
wekani, ka vakacegui ira, e rau sa
lako.

A WASE XVII.

Sa laki vunau mai Cesalonaika ko Paula, a sa vakabauta eso, ka vakacacani ira eso, 1—9. *E ra sa qai vakatalai koya kei Sailasa ki Peria, a ra sa vakabauta kina na kai Peria e lewe vuqa,* 10—15. *Sa qai lako ki Acenia ko Paula ka vunau kina, a sa vakabauta eso,* 16—34.

ARA sa lako ka sivi Amifipoli
kei Apolonia, a ra sa yaco ki
Cesalonaika, a sa tu kina e dua na
vale ni lotu ni kai Jutia:
2 A sa curu kina vei ira ko Paula,
me vaka na nonai valavala, a sa
tolu na siga tabu sa vakavulici ira
kina mai nai Vola *Tabu*,
3 Ni sa vakatakila ka vakadina-
dina, ni sa kilikili kei koya na
Mesaia me vosota *na mate* ka tu
cake tale mai na mate; a *sa kaya*,
O koya ga oqo na Mesaia, o Jisu, o
koya kau sa vunautaka vei kemu-
dou.
4 Eso vei ira sa vakabauta, a ra
sa laki tiko vata kei Paula kei Sai-
lasa me ra nodraui tokani; a sa
lewe vuqa na kai Krisi e ra lotu
vakai-Jutia eliu, a ra sa sega ni lewe
lailai ko ira na marama.
5 ¶ Sa qai dauvuvu ko ira na
kai Jutia, sa tawa vakabauta, a ra
sa kauta eso vei ira na kaisi cidroi,
a ra sa vakasoqoni ira vata na
lewe vuqa, a ra sa vakidroataka na
koro *kecega*; a ra sa cici vakaivalu
ki na vale i Jesoni, a ra sa vakato-
volea me kauti ira vei ira na lewe
ni koro.
6 Ni ra sa sega ni kunei ira, e ra
sa yarataki Jesoni kei ira na vei-
wekani eso vei ira na turaga ni
koro, ka kaya, O ira oqo e ra sa
vukici vuravura me ca, e ra sa lako
talega mai kike;
7 A sa kauti ira ki nona vale ko
Jesoni; a ra sa talaidredre ko ira
kecega oqo ki na vunau i Sisa; a ra
sa kaya tiko ga, ni sa dua tale na
turaga levu, o Jisu.
8 A ra sa vakidroataki ira na
lewe ni koro kei na kena turaga,
ni ra sa rogoca na ka oqori.
9 Ni ra sa veivakadonui kei Je-
soni kei ira tale eso, e ra sa vaka-
laivi ira me ra lako.
10 ¶ Ia ko ira na veiwekani e ra
sa kusarawa me ra vakatalai Paula
kei Sailasa ki Peria e na bogi; a
rau sa yaco kina ka rau sa lako ki
na nodra vale ni lotu na kai Jutia.
11 A ra sa uasivi vei ira na kai
Cesalonaika ko ira oqo ni ra sa yalo
vakaturaga, ni ra sa vakarogoca
na vosa e na loma e vinakata sara,
ni ra sa dauvakananuma nai Vola
Tabu, e na veisiga, *me ra kila* se
vakakina na ka oqori se segai.
12 O koya ga oqo e ra sa lewe
vuqa kina e ra sa vakabauta; kei
ira talega na marama ni Krisi, kei
ira na tagane, e ra sa sega ni lewe
lailai.
13 Ni ra sa kila ko ira na kai
Jutia mai Cesalonaika ni sa vunau-
taka na vosa ni Kalou ko Paula
mai Peria, e ra sa lako talega kina,
a ra sa vakayavalati ira na lewe
vuqa.
14 A ra sa kusarawa kina na
veiwekani me ra vakatalai Paula
yani me lako vaka ki na waitui: a
rau sa tiko laivi ga eke ko Sailasa
kei Timoci.
15 O ira sa kauti Paula e ra sa
kauta sara ki Acenia: ia ni sa kau
mai vua na vosa sa vola vei Sailasa
kei Timoci me rau lako kusarawa
vua, e ra sa qai lako.
16 ¶ Ni sa waraki rau mai Ace-
nia ko Paula, sa katakata vakalevu
na lomana, ni sa raica sa sinai na
koro e na matakau.
17 O koya ga oqo sa veileti kina
kei ira na kai Jutia e na *nodra*

vale ni lotu, kei ira talega e ra sa
lotu vakai ira, kei ira talega e ra
sa sota *kaya* e na rara ni veivoli e
na veisiga.
18 A ra sa qai veileti kaya, eso
na nodra vuku nai tokani ni Epi-
kuriani, kei na Sitoeke. A ra sa
kaya eso, A cava mada ena kaya
na kaisi dauvosa oqo? *sa kaya* eso,
O koya *oqo* sa vaka e dua sa vaka-
takila mai eso na kalou vou: ni sa
vunautaki Jisu vei ira, kei na tu
cake tale mai na mate:
19 A ra sa qai kauta, ka tubera
ki na ulunivanua nei Mara, ka
kaya, Ena dredre beka me kei-
mami kila, se cava nai vakavuvuli
vou ko sa mai tukuna?
20 Ni ko sa kauta mai eso na ka
e veivakidacalataki ki na daligai-
mami: keimami via kila kina, se
cava nai balebale ni ka oqo.
21 (Ni sa sega tale na ka tani e
ra kitaka ko ira kecega na kai
Acenia, kei ira *kecega* na vulagi e
ra sa tiko kina, a ya ga me ra vei-
tukutukunitaka, se rogoca ga, na
ka vou.)
22 ¶ Sa qai tu cake ko Paula e na
loma ni ulunivanua nei Mara, ka
kaya, Oi kemudou na kai Acenia,
au sa qai kila dou sa dausoro vaka-
levu.
23 Niu sa lako yani, ka raica na
ka dou sa soro kina, au sa kunea e
dua nai tutunimadrali sa volai kina
vakaoqo, VUA NA KALOU E
TAWA KILAI. Ia ko koya dou
sa sorovaka tawa'kila, au sa qai
tukuna vei kemudou.
24 A Kalou ka cakavi vuravura
kei na ka kecega sa tu kina, sa
Turaga ga ko koya mai lomalagi
kei vuravura, a sa sega ni tiko e na
vale ni soro sa caka e na ligada;
25 A sa sega talega ni qaravi e na
liga ni tamata, me vaka e bau yaga
vua e dua na ka, ni sa solia ga ko
koya vei *keda* kecega na bula, kei
na cegu, kei na ka kecega;
26 A sa cakava me dra vata na
lewe ni veivanua kecega me ra tiko
e na dela i vuravura, a sa lesia na
nodra gauna ka digitaki eliu, kei
na yalayala ni nodra veiyasana;
27 Me ra vakasaqara na Turaga,
de ra vakayayamo beka vua, ka
kunea, ia ka sa sega ni yawa ko
koya vei keda yadua;
28 Ni da sa bula vei koya, ka
yavala, ka rawata *mai vua* na noda
bula; me vakatalega e ra kaya na
nomudou daunivucu eso, *ni ra sa
kaya,* Eda sa nona kawa talega.
29 E na vuku ni ka oqo, *ni* da sa
kawa ni Kalou, e sega ni dodonu
me da nanuma e tautauvata na
Kalou kei na koula, se na siliva, se
na vatu, sa ceuta na matai se na
tamata vuku.
30 Ia na gauna lialia ko ya sa
vosota ga na Kalou; e na gauna
edaidai sa kaya ko koya vei ira
na tamata kecega e na veivanua
kecega me ra veivutuni.
31 Ni sa lokuca ko koya na siga,
ena lewai vuravura kina e na lewa
vakadodonu, *ena lewai ira* na ta-
mata sa lesia ko koya, a sa vaka-
dinadina kina vei ira na tamata
kecega, ni sa vakaturi koya cake
tale mai na mate.
32 ¶ Ni ra sa rogoca *nai tuku-
tuku ni* na tu cake tale mai na
mate, sa vakalialiai *koya* eso; eso
sa kaya, Keitou na rogoci iko tale
e na ka oqori.
33 Sa qai lako tani yani e na ke-
dra maliwa ko Paula.
34 A sa kabiraki vua eso na ta-
mata, a ra sa vakabauta; e dua
vei ira ko Taianaisiusa a nodra
qase na mataveilewai mai na ulu-
nivanua nei Mara, kei na alewa
sa vakatokai ko Tamara, *kei* ira
tale eso vei rau.

A WASE XVIII.

Sa lako ki Korinica ko Paula, a sa vunau kina, ka daucakacaka talega e na ka vakavuravura, 1—6. *Sa vakacegui koya e dua na agilose,* 7—11. *E ra sa tauri koya na kai Jutia, ka kauta vei Kalio me turisautaka, a sa wele ga ko Kalio,* 12—17. *Sa qai veilakoyaki ki na*

veikoro eso ko Paula, ka vakataudeitaki ira na veiwekani, 18—23. *Sa dua na tamata sa vakatokai ko Apolosa sa dauvunau,* 24—28.

NI sa oti na ka oqo, sa lako tani
e Acenia ko Paula, ka yaco
ki Korinica;
2 A sa kunea *kina* e dua na kai
Jutia sa vakatokai ko Akuila, sa
sucu mai Ponito, a sa qai lako walega
mai Itali, kei na watina ko
Prisila; (ni sa kaya ko Kalotia
me lako tani e Roma na kai Jutia
kecega;) a sa lako vei rau ko
Paula.
3 Ni ratou sa matai vata, sa tiko
vata kei rau ko koya, ka cakacaka:
ni ratou sa matai ni vale malo.
4 A sa vunau e na vale ni lotu e
na veisiga tabu kecega, a sa vakamasuti
ira na kai Jutia kei ira na
kai Krisi *me ra lotu.*
5 Ni sa yaco *kina* mai Masitonia
ko Sailasa kei Timoci, sa rarawa
na loma i Paula, a sa dautukuna
vei ira na kai Jutia ni sa Mesaia
ga ko Jisu.
6 Ni ra sa qai vakatitiqataka, ka
vosa vakacacataka, sa kuretaka na
nonai sulu ko koya, ka kaya vei
ira, *Me tu ga* e na ulumudou na
nomudou dra; au sa savasava *mai
kina*: mai na siga oqo kau na lako
vei ira na iceni.
7 ¶ A sa lako tani eke, ka curu
ki na vale ni tamata, a yacana ko
Jusito, a tamata sa rerevaka na
Kalou, a sa voleka ki na vale ni
lotu na nona vale.
8 A sa vakabauta na Turaga ko
Krisipo na turaga ni vale ni lotu,
kei ira kecega na nona lewe ni
vale; a sa sa lewe vuqa na kai
Korinica ni ra sa rogoca, sa vakabauta
kina, a ra sa papitaiso.
9 Sa qai vosa na Turaga vei Paula
e na bogi e na rai votu, *ka kaya,*
Kakua ni rere, mo vosa ga, kakua
ni ko galu.
10 E na vuku niu sa tiko vata kei
iko, ena sega e dua me kitaki iko
me vakacacani iko rawa: ni sa
levu na noqu tamata e na koro oqo.
11 A sa tiko ga *eke* e dua na yabaki
ka mani ono na vula, ka vakavulici
ira e na vosa ni Kalou.
12 ¶ Ni sa turaga mai Akaia ko
Kalio, sa lomavata na kai Jutia
me ra tauri Paula vakaivalu, a ra
sa kauta ki na mata ni tikotiko ni
mataveilewai,
13 A ra sa kaya, O koya oqo sa
vakavulici ira na tamata me ra
masu vakatani vua na Kalou, ka
sega ni vaka na vunau *i Mosese.*
14 Ni sa voleka ni dalaga na gusu
i Paula, sa kaya vei ira na kai Jutia
ko Kalio, Oi kemudou na kai
Jutia, kevaka sai valavala ca ko
koya *oqo,* se cidroi ca, e dodonu
meu vosoti kemudou:
15 Ia kevaka e dauveiletitaki nai
vakavuvuli kei na yaca *ni tamata*
kei na nomudou vunau, dou lewa
ga *kina*; ni kau sa sega ni via
lewa na ka vakaoqo.
16 A sa vakasavi ira tani e na
mata ni tikotiko ni mataveilewai.
17 A ra sà qai taura na turaga ni
vale ni lotu ko Sosiceni *na yacana,*
o ira kecega na kai Krisi, a ra sa
yavita e na mata ni tikotiko ni
mataveilewai. A sa wele ga ko
Kalio e na ka kecega oqori.
18 ¶ A sa oti oqori ka tiko ga ko
Paula ka dede, a sa qai tatau vei
ira na veiwekani, ka soko ki Siria,
o iratou vata kaya ko Prisila kei
Akuila; a sa tasia mada na uluna
mai Senikria: ni sa ulu tabu.
19 A sa yaco ki Efiso, ka laivi
rau kina: a sa curu ko koya ki na
vale ni lotu, ka vakavulici ira na
kai Jutia.
20 Ni ra sa masuta me tiko dede
vei ira, sa sega ni vinakata;
21 A sa tatau ga vei ira, ka kaya,
E dodonu sara meu cakava na solevu
oqo sa voleka ni yaco e Jeruselema:
ia kau na lesu tale mai vei
kemudou, kevaka e vinakata na
Kalou. A sa soko tani yani e
Efiso.
22 Ni sa sobu ki vanua mai Seseria,
ka lako kicake, sa veikidavaki
kei ira nai vavakoso lewe ni

soro, a sa qai lako sobu ki Anitioke.

23 A sa tiko dede vakalailai *kina*, a sa qai lako tani, a sa veilakoyaki vakadodonu e na yasa i Keletia kecega kei Frijia, a sa vakataudeitaki ira na tisaipeli.

24 ¶ A sa dua na kai Jutia na yacana ko Apolosa, sa sucu mai Alekesadria, sa kila deivaka na vosa, a sa rawata sara *me tukuna* nai Vola *Tabu*, a sa lako mai ki Efiso.

25 Sa vakatavulici na tamata oqo e na sala ni Turaga; ni sa katakata na yalona, sa tukuna ka vunautaka mamakutu na ka ni Turaga, a sa kila ga na papitaiso i Joni.

26 A sa vakatekivu me vosa doudou e na vale ni lotu: ni rau sa rogoca ko Akuila kei Prisila, e rau sa kauta vei rau, a rau sa tukuna vakadodonu vua na sala ni Kalou.

27 Ni sa via lako tani kivaka ki Akaia, e ra sa vola ko ira na veiwekani, a ra masuti ira na tisaipeli me ra kauta vei ira: ni sa yaco kina ko koya, sa vukei ira vakalevu e ra sa vakabauta e na vuku ni loloma *ni Kalou*:

28 Ni sa vakadinadina vakaukaua sara vei ira na kai Jutia, *ka kitaka* votu ga, ni sa vakatakila mai nai Vola *Tabu* ni sa Mesaia ga ko Jisu.

A WASE XIX.

Sa soli na Yalo Tabu vei ira eso sa lotu mai Efiso, ni sa tabaki ira e na ligana ko Paula, 1—7. *Sa tiko mai Efiso ko Paula, ka dauvunau, ka levu sara na nona cakamana,* 8—12. *Eso nii kai Jutia, a tamata vakatevoro, e ra vakatovolea me ra vakasava tani na tevoro mai na yagodra na tamata e na yaca i Jisu, a ra sa dredreta, a sa tubu kina na lotu. A ra sa visa na nodrai vola vakatevoro ko ira na tamata lotu mai Efiso,* 13—20. *Sa qai vakacacani ira na tamata lotu ko ira eso,* 21—41.

A SA yaco ni sa tiko mai Korinica ko Apolosa, sa lako ko Paula ki na yasana vaka kicake, ka yaco ki Efiso: a sa kunea *kina* eso na tisaipeli,

2 A sa kaya vei iratou, Sa yaco vei kemudou na Yalo Tabu ni dou sa qai vakabauta, se segai? E ratou sa kaya vua, Keitou sa sega mada ni rogoca na Yalo Tabu se *soli rawa* se segai.

3 A sa kaya vei iratou ko koya, Dou sa papitaisotaki beka e na cava? A ratou sa kaya, E na papitaiso i Joni.

4 Sa qai kaya ko Paula, E dina ya ka dauveipapitaisotaki ko Joni e na papitaiso ni veivutuni, ka kaya vei ira na tamata, me ra vakabauti koya ena muri koya mai, o koya oqo, ko Kraisiti Jisu.

5 Ni ratou sa rogoca, e ratou sa papitaisotaki e na yaca ni Turaga ko Jisu.

6 Ni sa tabaki ira ko Paula e na ligana, sa yaco mai vei ira na Yalo Tabu; a ra sa vosataka na vosa ni vanua tani, ka dauvakatavuvuli.

7 O iratou kecega oqo na tagane e ratou sa tinikarua.

8 A sa lako ko *Paula* ki na vale ni lotu, a sa vosa doudou tiko ga ka oti na vula e tolu, a sa vakavuvuli ka dauveivakamasuti e na ka ni matanitu ni Kalou.

9 Ia ni sa vakalomaqataki na lomadra eso, ka sega ni vakabauta, a ra sa vosa vakacacataka na sala ko ya e na matadra na lewe vuqa, sa lako tani kina vei ira ko koya, ka tawasei ira na tisaipeli, a sa dauvakatavuvuli tiko e na veisiga e na vale ni wili vola nei Tairano.

10 A sa kitaka vakakina ka oti e rua na yabaki; ia ni sa vakaoqo, e ra sa rogoca na vosa ni Turaga ko Jisu ko ira kecega sa tiko mai Esia, o ira na kai Jutia, kei ira talega na kai Krisi.

11 A sa kitaka na Kalou na cakamana vakidacalataka e na liga i Paula:

12 A ra sa kauta tani kina mai na yagona nai tavoi kei nai sulu, a sa takali kina na mate sa tauvi

ira, a sa lako tani vei ira na yalo
ca.
13 ¶ Eso na kai Jutia e ra sa
dauveilakoyaki, e daukitaka na ka
vakailasu me ra sa vakasava na te-
voro, e ratou sa qai cavuta na yaca
ni Turaga ko Jisu vei ira sa cu-
rumi ira na yalo ca, ka kaya, Kei-
tou sa vakatalai kemudou tani e
na vuku i Jisu ko koya sa vunau-
taka ko Paula.
14 A ra sa lewe vitu na goneata-
gane na luve i Siva a kai Jutia, ka
bete levu, e ra kitaka na ka oqo.
15 Sa qai vosa na yalo ca ka
kaya, O Jisu kau kila, o Paula ta-
lega kau kila; ia ko cei koi kemu-
dou?
16 A sa rika vei ira na tamata sa
tiko vua na yalo ca, a sa rawati
ira, ka kaukaua vei ira, a ra sa dro
tani e na vale ko ya, a ra sa luva-
wale ka vuetaki.
17 A ra sa kila na ka oqo ko ira
kecega, na kai Jutia kei na kai
Krisi talega, e ra sa tiko mai Efiso;
a sa lutu kecega vei ira na rere, a
sa vakabekabei na yaca ni Turaga
ko Jisu.
18 A sa lewe vuqa vei ira sa va-
kabauta e ra sa lako mai, ka vaka-
tusa, ka vakatakila na nodrai vala-
vala.
19 A sa lewe vuqa talega vei ira
e ra daukitaka eliu nai valavala
vakatevoro e ra sa soqonavata na
nodrai vola, ka visa e na matadra
na tamata kecega: a ra sa wilika
vata na kedrai voli, a ra sa kunea
ni sa limasagavulu na udolu nai
lavo.
20 Sa tubu vakaukaua kina va-
kaoqo na vosa ni Turaga ka gu-
matua.
21 ¶ A sa oti na ka oqori, sa na-
kita ko Paula e lomana, me lako
mada ki Masitonia me otia kecega
kei Akaia talega, me qai lako cake
ki Jeruselema, a sa kaya, Meu
yaco mada kikea, e dodonu meu
qai raici Roma talega.
22 A sa qai talai rau ki Masi-
tonia na lewe rua na nonai tokani,
ko Timoci kei Irasito; a sa tiko
vakadede vakalailai ko koya mai
Esia.
23 E na gauna ko ya sa tubu va-
kalevu na yavala e na vuku ni sala
ko ya.
24 Ni sa dua na tamata na ya-
cana ko Timetrio, a matai ni sili-
va, sa daucakava nai vakatakara-
kara ni bure kalou nei Taiena, a sa
daukauta vakalevu mai kina na
nodra yau na matai;
25 Ni sa kacivi ira vata kei na
tamata daucakacaka e ra matai
vata *kaya*, sa kaya ko koya, Oi
kemudou na turaga, dou sa kila
eda sa rawata ga na noda yau e na
vuku ni cakacaka oqo.
26 Ia dou sa qai raica ka rogoca,
sa sega mai Efiso duaduaga, a sa
vo lailai me otia Esia kecega ko
Paula oqo, ni sa dauvakamasuti
ira na lewe vuqa ka saumaki ira
tani, ka kaya, e ra sa sega ni ka-
lou sa caka e na liga *ni tamata*:
27 Sa voleka ni ca kina na noda
cakacaka oqo; ka sega ni koya
duaduaga oqo, sa voleka talega me
ra vosa vakacacataka na bure i
Taiena na kalou levu, ka vakaotia
na ka e kalou levu kina, o koya sa
soro vua ko Esia kecega kei vura-
vura.
28 Ni ra sa rogoca *oqo*, e ra sa
sinai e na cudru, a ra sa qoqolou,
ka kaya, Sa levu ga ko Taiena na
kalou ni kai Efiso.
29 A sa sinai na koro kece e na
kidroa: a ra sa tauri Keo vakai-
valu kei Arisatako e rau sa kai
Masitonia, a lewe ni sala nei Paula,
a sa curu vakaukaua vata sara ki
na bure levu.
30 Ni sa via curu talega ko Paula
vei ira na tamata, e ra sa sega ni
vakalaiva na tisaipeli.
31 O ira eso e ra sa turaga mai
Esia, e ra sa wekana, a ra sa ta-
laki vua, a ra sa masuta me kakua
ni doudou me curu ki na bure levu.
32 A sa qolouvaka e dua na ka
ko ira eso, eso tale na ka tani: ni
ra sa kidroa nai vavakoso lewe

vuqa; a sa lewe levu vei ira e ra sega ni kila se cava e ra sa soqonivata kina.

33 Eso vei ira na lewe vuqa e ra sa vakaturi Alekasada cake, ni sa lesi koya na kai Jutia *me tukutuku*. A sa vakatabatabaa ko Alekasada e na ligana, a sa via tukuni koya talega vei ira na tamata.

34 Ia ni ra sa kila e kai Jutia, e ra sa sosoraki vata e na domodra e na rua ga na tiki ni siga ka qoqolou, *ka kaya*, Sa levu ga ko Taiena *na kalou* ni kai Efiso.

35 Ni sa vakacegui ira na lewe vuqa na matanivanua sa daumaroroya nai vola ni nodra koro, sa kaya, Oi kemudou na kai Efiso, o cei na tamata e sega ni kila ni sa dausoro na lewe ni koro ko Efiso vua na kalou levu ko Taiena, kei na *nona* matakau sa lutu sobu mai vei Jupita?

36 Ni *da sa kila* e sega ni vakatitiqataki rawa na ka oqo, e dodonu mo dou wele ga, mo dou kakua ni kitaka vakailoa e dua na ka.

37 Ni dou a kauta mai na tamata oqo kikeka, e ra sa sega ni butako mai na vale ni soro, se ra vosa vakacacataka na nomudou kalou.

38 Ia kevaka e kila ko Timetrio, kei ira na matai e ra sa tiko vata kaya, e dua na ka e ca kina na tamata e dua, sa dola tu na vale ni mataveilewai: a sa tiko *kina* na turaga ni mataveilewai: e vinaka mo ra laki veilewai vakai ira.

39 Ia kevaka e dua tale na ka tani dou sa *via* taroga, e vinaka me lewai kina e nai vavakoso e sega ni tabu.

40 Eda na ca beka ni da tarogi e na vuku ni kidroa sa tubu e na siga oqo, ni sa sega ni dua na ka e vuna me da tukuna e *noda* soqonivata oqo.

41 Ni sa oti na nona vosa vaka ko ya, sa qai vakatalai ira nai vavakoso e ra lewe vuqa.

A WASE XX.

Sa lako ki Masitonia ko Paula, a sa kitaka na cakacaka ni Kalou. Sa moce ko Yutiko ni sa rogoca na vunau, a sa lutu mai na taba loma ni vale ecake, a sa ciba, a sa vakabulai koya tale ko Paula, 1—12. *Sa qai lako ki na veikoro eso ko Paula, a sa yaco ki Mailito, a sa tala eso ki Efiso, me lakovi ira na qase ni lotu; a ra sa lako mai; a sa vakavulici ira ko Paula: ni sa oti sa qai tatau vei ira, e ra sa tagi vakalevu ni sa kaya ena sega ni raici ira tale,* 13—38.

NI sa oti na kidroa, sa kacivi ira na tisaipeli ko Paula, a sa tatau *vei ira*, ka lako tani yani me lako vaka ki Masitonia.

2 Ni sa lako voli ko koya e na yasana ko ya, sa vakavulici *ira* vakalevu, a sa qai lako *tale* vaka ki Krisi,

3 A sa tiko mada *kina* ka oti e tolu na vula. Ia ni ra sa buki kena vere ko ira na kai Jutia, ni sa voleka ni soko vaka ki Siria, sa nanuma me lesu tale kivaka ki Masitonia.

4 A ratou sa lako vata kaya ki Esia ko Sopeta mai Peria; kei Arisatako kei Sekuda na kai Cesalonaika; kei Kea mai Tepe, kei Timoci; kei Tikiko kei Trofimo, mai Esia.

5 O iratou oqo e ratou sa lako eliu ka waraki keitou mai Troasa.

6 Ni sa oti mada na gauna ni madrai tawa leveni, keitou sa qai soko tani e Filipai, a sa bogi lima mada keitou sa qai yaco ki Troasa; keitou sa tiko mada kina ka bogi vitu.

7 ¶ E nai matai ni siga ni wiki, ni sa soqonivata na tisaipeli me ra kana madrai, sa vunau vei ira ko Paula, ni sa melo me lako e na mataka; a sa kitaka tiko na nona vunau ka lomaloma ni bogi na vanua.

8 A sa vuqa na cina e nai taba loma ni vale ecake, e ra sa soqonivata kina.

9 A sa dua na cauravou na ya-
cana ko Yutiko, sa tiko e na ka-
tuba lailai *e nai taba loma ni vale
ecake*, a sa moce lutu sara; ia ni
sa vunau vakadede ko Paula, sa
biti koya na moce, a sa lutu sobu
kina mai nai ka tolu ni taba loma
ni vale, ia ni sa laveti cake sa mate.
10 A sa lako sobu ko Paula, a sa
bale sobu vua, ka cuquma, ka
kaya, Dou kakua ni vakidroataki
kemudou; ni sa tiko elomana na
yalona.
11 Ia ni sa lako cake tale ko
Paula, ka dovia na madrai, ka
kania, a ra sa veivosaki vakadede,
ka kida na mataka, sa qai lako
tani ko koya.
12 A ra sa kauta mai na caura-
vou ni sa bula, a ra sa vakacegui
vakalevu *kina*.
13 ¶ Keitou sa liu yani ka vodo-
ka e dua na waqa, ka soko vaka
ki Eso, keitou sa nanuma me va-
kavodoki Paula kina, ni sa vina-
kata ko koya me vakaoqo, ni sa
via taubale.
14 Ni keitou sa sota kaya mai
Eso, keitou sa vakavodoka kina ka
yaco sara ki Maitileni.
15 Keitou sa soko tani yani eke,
ka yaco me donui Kaio e na siga
emuri; e na siga tale sa muri kei-
tou sa yaco ki Semo, ka tiko mada
mai Trokilio; e na siga tale emuri
keitou sa yaco sara ki Mailito.
16 Ni sa lewa ko Paula me soko
tani me sivi Efiso, ni sa sega ni via
tiko vakadede mai Esia: ni sa va-
kariri, kevaka e rawa vua, me tiko
mada mai Jeruselema ka qai yaco
na solevu ni Penitiko.
17 ¶ A sa tala *eso* e Mailito ki-
vaka ki Efiso, me lakovi ira na
nodra qase nai vavakoso lewe ni
soro.
18 Ni ra sa yaco vua, sa kaya
vei ira ko koya, Dou sa kila na
noqui valavala e na veisiga kece-
ga ni kau a tiko kei kemudou, mai
na matai ni siga kau a lako mai
kina ki Esia;
19 Niu a qarava na Turaga e na
yalo e malumalumu sara, ia na
wai ni mataqu na ka levu, kei na
dauvere, sa yaco vei au ni ra sa
buki qau vere na kai Jutia:
20 Au sa sega ni maninitaka e
dua na ka sa yaga *vei kemudou*,
au a vakatakila vei kemudou, ka
vakavulici kemudou, ni dou sa so-
qonivata votu, kei na nomudou
veivale talega,
21 Au a vunautaka kivei ira na
kai Jutia, kei ira talega na kai
Krisi, na veivutuni vua na Kalou,
kei na vakabauta na noda Turaga
ko Jisu Kraisiti.
22 Ka raica, au sa qai lako vaka
ki Jeruselema ka sa vesu na ya-
loqu, niu sa sega ni kila se cava
ena yaco kina vei au;
23 Oqo ga *kau kila*, ni sa vaka-
takila na Yalo Tabu e na veikoro
kecega, ka kaya, sa waraki au nai
vesu kei na rarawa.
24 A sa sega ni vakayavalati au
e dua na ka *vakaoqori*, au sa sega
talega ni nanuma e ka talei vei au
na noqu bula, a ya ga meu va-
kaotia na noqui tavi kei na caka-
caka vakaitalatala e na marau,
o koya ka solia mai vei au na Tu-
raga ko Jisu, me vakatakila nai ro-
gorogo vinaka ni loloma ni Kalou.
25 Ka raica, au sa kila, oi kemu-
dou kecega, au a lako voli kina ka
vunautaka kina na matanitu ni
Kalou, dou na sega ni raica tale na
mataqu.
26 O koya ga oqo kau kaya kina
mo dou vakadinadina vei au e na
siga oqo, niu sa savasava mai na
kedra dra na tamata kecega:
27 Niu sa sega ni maninitaka me
kakua ni tukuna vei kemudou na
vunau kecega ni Kalou.
28 O koya ga oqo mo dou qa-
rauni kemudou kina, kei ira na
qele ni sipi kecega, sa lesi kemu-
dou kina na Yalo Tabu mo dou
nodrai vakatawa, mo dou vakania
nai vavakoso lewe ni soro ni Ka-
lou; o ira sa volia ko koya e na
nona dra dina.
29 Niu sa kila ga oqo, niu sa lako

tani mada ena qai curu mai vei kemudou na wolifa ca sara; e ra na sega ni lomani ira na qele ni sipi.

30 Ena tubu cake talega na tamata vei kemudou, ena vosataka na ka e veivakacalai, a ra na mari ira kina na tisaipeli me ra muri ira.

31 O koya talega oqo mo dou vakatawa kina, ka nanuma, ni sa tolu na yabaki kau a tawa mudu ni vunauci kemudou kecega e na siga kei na bogi ka vakawai tiko na mataqu.

32 Oi kemudou na veiwekani, au sa qai vakalaivi kemudou vua na Kalou, kei na vosa ni nona loloma, o koya sa vakatatakikemudou rawa mo dou tubu cake kina, me solia talega vei kemudou mo doui votavota vata kei ira sa vakasavasavataki.

33 Au a sega ni kocova na siliva, se na koula, se nai sulu ni tamata e dua.

34 Dou sa kila talega, ni sa daucakacaka na ligaqu oqo me so na ka e yaga vei au, vei ira talega e ra sa tiko vei au.

35 Au a vakatakila vei kemudou na ka kecega, ni sa kili kei kemudou mo dou daucakacaka vakaoqo mo dou vukei ira sa malumalumu, mo dou nanuma talega na vosa ni Turaga ko Jisu, ni sa kaya ko koya, A ka e veivakalougatataki vakalevu me da solia ka lailai ga me da ciqoma.

36 ¶ Ni sa vosa oti vakaoqori ko koya, sa tekiduru, ka masu vata kei ira vakaaduaga.

37 A ra sa tagi sara kecega, a ra sa bale ki na domo i Paula, ka daureguca,

38 A ra sa rarawa vakalevu e na vuku ni nona vosa ni sa kaya, e ra na sega ni raica tale na matana. A ra sa talatala vua ki na waqa.

A WASE XXI.

Sa gadreva sara ko Paula me lako ki Jeruselema, a ratou sa lako mada ki Seseria, 1—14. *Sa yaco ki Jeruselema ko Paula, a ra sa vakacacana vakalevu ko ira na kai Jeruselema, a sa vakabulai koya e dua na turaga ni valu,* 15—40.

A SA yaco, ni keitou sa vakalaivi ira rawa, keitou sa vakarewa ka kauta e na wai dodonu kivaka ki Kusa, e na siga tale emuri ki Rota, maikea ki Patara:

2 Keitou sa kunea kina e dua na waqa sa soko yani ki Finisia, keitou sa vodoka, ka soko yani.

3 Ni keitou sa qai kunei Saiprusa, keitou sa vakadawa sivita e na neitou imawi, a keitou sa soko ki Siria, ka uru ki vanua mai Taira: ni ra sa kaya me yau nai usana ni waqa eke.

4 Ni keitou sa kunea kina na tisaipeli, keitou sa tiko ga kina ka bogi vitu: a ra sa kaya vei Paula mai vua na Yalo *Tabu*, me kakua ni lako ki Jeruselema.

5 A keitou sa tiko *kina* ka oti na veisiga eso, keitou sa qai vakalaivi *ira* ka soko yani; a ra sa talai keitou e na neitou sala, o ira kecega, kei ira na watidra, kei ira na luvedra, keitou sa yaco mada ki nai bili ni koro; keitou sa qai tekiduru e na matasawa, ka masu.

6 Ni keitou sa veitatau, keitou sa vodo ki waqa; a ra sa suka tale ki nodratou.

7 Ni keitou sa soko oti mai Taira, keitou sa yaco ki Toleme, keitou sa veikidavaki kei ira na veiwekani, ka tiko vata kei ira e na bogi e dua.

8 E na kena sabogibogi cake keitou sa lako yani, koi keitou na lewe *ni sala* i Paula, ka yaco ki Seseria: keitou sa curu ki na vale i Filipe nai Vakavuvuli, o koya sa dua vei ira na lewe vitu, keitou sa tiko vata kaya.

9 A sa lewe va na luvena na tamata ko ya, e ratou sa gonealewa, a ratou sa dauprofisai.

10 Ni keitou sa bogi vuqa tiko *eke*, sa lako sobu mai Jutia e dua na profita, ko Akapo na yacana.

11 Ni sa curu vei keitou, sa taura
nai vau ni sulu nei Paula, a sa
vauca *kina* na ligana kei na ya-
vana, ka kaya, Sa vakaoqo na vosa
ni Yalo Tabu, E ra na vauca va-
kaoqo nai taukei ni vau ni sulu oqo
ko ira na kai Jutia *e ra sa tiko*
mai Jeruselema, a ra na solia ki
na ligadra na iceni.
12 Ni keitou sa rogoca na ka
oqori, oi keitou, kei ira talega nai
taukei, keitou sa masuta me kakua
ni lako cake ki Jeruselema.
13 Sa qai kaya ko Paula, A cava
dou sa tagicaki au kina ka vaka-
dasilataka na lomaqu me maluma-
lumu? niu sa sega ni cokonaki
meu vesu walega, a ya meu mate
talega mai Jeruselema e na vuku
ni yacana na Turaga ko Jisu.
14 Ia ni sa sega ni malumu rawa
ni sa vakamasuti, keitou sa galu,
ka kaya, Me yaco ga na ka e vei-
taliataka na Turaga.
15 Ni sa oti na veisiga oqo, keitou
sa vauca vata na neitou ka, ka
lako cake ki Jeruselema.
16 Eso talega na tisaipeli mai Se-
seria sa lako vata kei keitou, a ra
kauta e dua na tisaipeli qase mai
Saiprusa ko Nesoni *na yacana*, me
keitou moce e nona vale.
17 Ni keitou sa yaco ki Jeruse-
lema, e ra sa reki na veiwekani
me ra vakacegui keitou.
18 E na kena sabogibogi cake sa
lako vata kei keitou ko Paula vei
Jemesa; a ra sa tiko kecega na
qase.
19 Ni sa veikidavaki kei ira ko
Paula, sa qai tukuna vakadodonu
na ka sa cakava na Kalou vei ira
na iceni e na nona vunau.
20 Ni ra sa rogoca, e ra sa vaka-
vinavinaka vua na Turaga, a ra
kaya vua, O iko na weka *i tou*, ko
sa raica, e ra sa vica vata na udolu
na kai Jutia sa vakabauta; a ra sa
gumatua kecega me ra muria na
vunau *i Mosese*:
21 Ia ka so sa tukuni iko vei ira,
ni ko sa vakavulici ira na kai Ju-
tia kecega sa tiko vata kei ira na
iceni me ra biuti Mosese, ni kò sa
kaya me ra kakua ni vakalotuta-
butaka na luvedra, se muria nai
valavala eliu.
22 Ena vakaevei beka oqori? ni
ra na soqonivata sara mai na lewe
vuqa: ni ra na rogoca ni ko sa
tadu mai.
23 O koya ga oqo mo kitaka kina
na ka oqori keitou sa kaya vei iko:
E va na tamata sa tiko vata kei
keitou e ratou sa ulu tabu;
24 Mo kauti iratou, ka vakasava-
savataki iko vata kei iratou, ka
volia na nodratoui madrali, me ra-
tou tasia na uludratou; me ra kila
kecega kina na ka kecega e ra sa
tukuni iko kina vei ira, sa sega ga;
ni ko sai valavala vakadodonu ta-
lega ka vakabauta na vunau.
25 Ia e na vukudra na iceni e ra
sa vakabauta, eda sa vola oti kina
ka lewa oti me ra kakua ni vaka-
bauta e dua na ka vakaoqo, me ra
maroroi ira ga mai na ka sa vaka-
cabori ki na matakau, kei na dra,
kei na ka sa kuna, kei na daudara.
26 Sa qai kauti iratou na tamata
ko Paula, e na kena sabogibogi
cake ka vakasavasavataki koya
vata kei iratou, a sa curu ki na
vale ni soro, me tukuna na siga
ena oti kina na *nodratou* vakasa-
vasavataki, me cabora yadua na
nodratoui madrali.
27 Ni sa vo e lailai me oti e vitu
na bogi, e ra sa raici koya e na
vale ni soro, o ira na kai Jutia mai
Esia, a ra sa vakidroataki ira na
tamata kecega, ka tauri koya,
28 A ra sa qoqolou *ka kaya*, Oi
kemudou na kai Isireli, dou vei-
vuke mai: O koya na tamata oqo,
sa dauvakavulici ira na tamata
kece e na veivanua me ra cati ira
na kai noda, kei na vunau, kei na
tikina oqo: a sa kauta talega na
kai Krisi ki na vale ni soro, a sa
vakadukaveluvelutaka *kina* na ti-
kina tabu oqo.
29 (Ni ra raica eliu ni sa tiko
vata kaya e na koro ko Trofimo
na kai Efiso, a ra sa nanuma e

sa kauta ko Paula ki na vale ni
soro.)
30 A ra sa kidroa na lewe ni koro
kecega, a ra sa cici vata ko ira na tamata: a ra sa tauri Paula, ka yarataka ki tautuba mai na vale ni soro: a sa sogoti sara na katuba.
31 Ni ra sa veilakoyaki me ra
vakamatea, sa yaco vua na turaga levu ni valu nai tukutuku, ni sa kidroa kecega ko Jeruselema.
32 A sa kauta ko koya na ta-
matai valu kei na so tale na turaga, ka cici sobu vei ira: ni ra sa raica na turaga kei ira nai valu, e ra sa kakua so ni yaviti Paula.
33 Sa qai lako voleka na turaga,
ka kauta, a sa kaya me vesu e na sinucodo e rua; a sa taroga se ko cei, se cava e kitaka.
34 Ni ra sa duikacivaka na ka tani,
o ira na lewe vuqa; a sa sega kina ni kila *na turaga* na kena dina e na vuku ni kidroa, sa qai kaya me ra tuberi *Paula* ki na bure levu ni valu.
35 Ni sa yaco ko *Paula* ki nai
kabakaba, a sa vakakina, ni ra sa colata nai valu ni sa lako vakaivalu na tamata.
36 Ni sa lewe vuqa na tamata e
ra sa muri *ira* e ra sa qoqolou *ka kaya*, Kauta tani yani.
37 Ni sa tuberi ko Paula ki na
bure levu ni valu, sa vosa ko koya vua na turaga levu ni valu, *ka kaya*, E tara meu vosa mada vei iko? Sa kaya ko koya, O sa kila na vosa vaka-Krisi?
38 Au vaka ko iko na kai Ijipita
ko ya, o koya ka kitaka na vere e na gauna sa oti makawa, ka kauti ira na tamata ki na veikau e va na udolu na daulaba, ia ka sega beka?
39 Sa qai kaya ko Paula, Oi au
na kai Jutia mai Tasusa, *a koro* ni Silisia, sa sega ni koro kaisi na noqu koro; au masuti iko mo laivi au meu vosa vei ira na tamata.
40 Ni sa vakalaiva, sa tu cake ko
Paula e nai kabakaba, ka yalovi ira na tamata e na ligana. Ni ra sa kitaka me ra tiko lo sara, sa vosa vei ira e na vosa vakai-Jutia, ka kaya,

A WASE XXII.

Sa vakatusa ko Paula na vu ni nona lotu, sa tukuna talega ni sa lesia na Turaga mei talatala, 1—21. *Ni ra sa rogoca ni sa tukuna na nona lako vei ira na iceni, e ra sa cudru vakalevu, ka kitaka me ra vakacacani koya, a sa vakabulai koya na turaga ni valu,* 22—30.

OI kemudou na veiwekani, kei
na qase, dou vakarogoca ni kau sa tukuni au vei kemudou.
2 (Ni ra sa rogoca sa vosa vei
ira e na vosa vakai-Jutia, e ra sa tiko lo sara,) a sa kaya ko koya,
3 Oi au dina na kai Jutia, au a
sucu mai Tasusa, *a koro* mai Silisia, au a susugi e na koro oqo e na ruku ni yava i Kamelieli, au a vakatavulici vakadodonu sara me vaka na nodra vunau na qase, au a gumatua vua na Kalou me vakataki kemudou kecega e na siga oqo.
4 Au a vakacacani ira sa muria
na sala oqo me ra mate, au vesuki ira ka biuti ira ki na vale ni veivesu na tagane kei na alewa.
5 A sa rawarawa vua na bete
levu, kei ira kecega na qase, me vakadinadina vakakina *vei au*: au a taura na nodrai vola *me kauta* vei ira na veiwekani, ka lako *ki* Tamasiko, me vesuki ira e ra sa tiko kina me kauti ira ki Jeruselema, me ra cudruvi.
6 Ia ka sa yaco, ni kau sa lako,
ka toro voleka yani ki Tamasiko e na siga levu tutu, sa dua na rarama levu sa cila vakasauri mai lomalagi ka vakavolivoliti au.
7 Au sa qai bale ki na soso, ka
rogoca na vosa ni sa kaya vei au, I Saula, i Saula, o sa vakacacani au e na vuku ni cava?
8 Au sa taroga, O cei beka ko
iko, Turaga? A sa kaya ko koya

vei au, Oi au ko Jisu na kai Na-
sara, o koya ko sa vakacacana.
9 A ra sa raica dina na rarama
ko ira sa lako vata kei au, a ra sa
rere; a ra sa sega ni rogoca na
vosa i koya sa vosa mai vei au.
10 Au sa qai taroga, A cava meu
kitaka, Turaga? A sa kaya mai
vei au na Turaga, Tu cake, ka
lako ki Tamasiko; ena tukuni
kina vei iko na ka kecega sa lesi
vei iko mo kitaka.
11 Ia ni kau sa sega ni rai rawa
e na vuku ni kenai ukuuku ni ra-
rama ko ya, e ra sa tuberi au ko
ira sa lako vata kei au, kau sa
yaco kina ki Tamasiko.
12 A sa dua na tamata ko Ana-
naiasa *na yacana*, a tamata lotu
dina me vaka na vunau *i Mosese*,
a sa rogorogo vinaka vei ira ke-
cega na kai Jutia sa tiko mai kina,
13 A sa lako mai vei au, a sa tu
ka kaya vei au, Na wekaqu Saula,
mo rai vinaka rawa mai. E na
tiki ni siga ga ko ya kau sa rai
cake kina vua.
14 A sa kaya ko koya, Sa digi-
taki iko na Kalou ni noda qase,
mo kila na lomana, ka raici koya
na Lewe Dua e Dodonu, ka rogoca
na vosa ni gusuna.
15 O na yaco nona dautukutuku
vei ira na tamata kecega e na ka
ko sa raica ka rogoca.
16 O sa qai vakaberabera tale e
na vuku ni cava? Tu cake, mo
papitaisotaki, ka vuya laivi na no-
mui valavala ca, ni ko sa masu ki
na yaca ni Turaga.
17 Ia ka yaco ni kau sa lesu tale
mai Jeruselema, ni kau sa masu
e na vale ni soro, au sa raica na
rai votu;
18 Au sa raici koya ni sa kaya
vei au, Kusarawa tani e Jeruse-
lema: ni ra na sega ni vakabauta
ni ko tukuni au.
19 Au sa kaya, Turaga, e ra sa
kila ni kau a biuti ira ki na vale
ni veivesu e ra sa vakabauti iko,
ka yaviti ira e na kuita e na vale
ni lotu kecega:
20 Ni sa vakadavei na dra kei
Sitiveni ko koya ka dautukuni iko,
au sa tu voleka talega kina, ka
vinakata na kena mate, ka maro-
roya na nodrai sulu e ra sa vaka-
matea.
21 Sa qai kaya vei au ko koya,
Lako tani yani: au na talai iko
vakayawa vei ira na iceni.
22 E ra sa rogoci koya ga ka
yacova mada na vosa oqo, a ra sa
qai tabalaka cake na domodra, ka
kaya, Me kauti tani yani e vura-
vura na tamata e vakaoqo: ni sa
sega ni dodonu me bula.
23 Ni ra sa tabalaka cake *ka lu-
vata* ka biuta sobu na nodrai sulu,
ka biuta na kuvu ni soso ki na cagi,
24 Sa kaya na turaga levu ni valu
me ra kauta ki na bure levu ni valu,
ka kaya me yavita; me ra taroga
kina, se na vuku ni cava e ra sa
qolouvaki koya kina vakaoqo.
25 Ni ra sa vauca e na dali, sa
taroga ko Paula vua e dua na tu-
raga sa tu *voleka vua*, E tara beka
vei kemudou mo dou yavita na
kai Roma e na kuita, ni dou sa
sega mada ni lewai koya eliu?
26 Ni sa rogoca *oqo* na turaga ko
ya, sa laki tukuna vua na turaga
levu ni valu, ka kaya, Mo raici iko
vinaka e na ka ko kitaka: ni sa
kai Roma na tamata oqo.
27 Sa qai lako mai na turaga levu
ni valu, ka kaya vua, Tukuna mai
vei au, o iko na kai Roma se se-
gai? Sa kaya ko *Paula*, Io.
28 Sa qai kaya na turaga levu ni
valu, Ia na yau levu kau sa volia
kina meu lewe ni koro ko ya. A
sa kaya ko Paula, Ia koi au, *kau
sa lewe ni koro ko ya* niu sa sucu.
29 E ra sa qai lako tani sara vua
ko ira sa lesi me ra yavita, a sa
rere talega na turaga levu ni valu,
ni sa kila e kai Roma, e na vuku
ni sa vauca.
30 Ni sa kena mataka cake, sa
via kila *na turaga* na kena dina ni
ka e ra sa beitaki *Paula* kina ko
ira na kai Jutia, a sa sereka na
kenai vesu, a sa kaya vei ira na

bete levu kei na nodra mataveilewai kecega me ra lako mai, a sa qai kauti Paula sobu mai, ka vakatura e na matadra.

A WASE XXIII.

Ni sa tukuni koya tiko ko Paula, sa kaya na bete levu me yavita na gusuna, a sa vunauci koya kina ko Paula, 1—5. *E ra sa veiletitaki koya na nona meca, a sa kauta ki na bure ni valu na turaga levu ni valu,* 6—10. *E ra sa buki kena vere ko ira na kai Jutia, me ra vakamatea, a sa vakabulai koya na turaga levu ni valu, a sa tala nai valu me kauta ki Seseria vei Filikesa na turaga,* 11—35.

ASA vakaraici ira matua na
mataveilewai ko Paula, ka
kaya, Oi kemudou na veiwekani,
au sa muria na lomaqu dina e na
mata ni Kalou e na noqui valavala
kecega ka yacova na siga oqo.
2 A sa kaya ko Ananaiasa na
bete levu vei ira sa tu voleka vua
me ra yavita na gusuna.
3 Sa qai kaya vua ko Paula, Ena
yaviti iko na Kalou, o iko na lala-
ga ei boro vulavula: o sa tiko me
lewai au me vaka na vunau, ka sa
kaya me yaviti au *vakaca*, ia ka
sega ni vaka na vunau?
4 Sa qai tarogi *koya* ko ira sa tu
voleka, O sa vosa vakacacataka na
bete levu ni Kalou, ne?
5 Sa qai kaya ko Paula, Au sa
sega ni kila, oi kemudou na vei-
wekani, ni sa bete levu ko koya:
ni sa volai, O na sega ni vosa vaka-
cacataki koya sa lewai ira na kai
nomu.
6 Ia ni sa kunea ko Paula eso
vei ira e ra Satusi, ka so tale e ra
Farasi, sa tabalaka cake ko koya e
na matadra na mataveilewai, *ka
kaya*, Oi kemudou na veiwekani,
oi au na Farasi, a luve ni Farasi:
e na vuku niu sa dinata ni na tu
cake tale na mate, kau sa tarogi
kina *e na siga oqo*.
7 Ni sa vosa oti vakaoqo, sa tubu
na veileti vei ira na Farasi kei ira
na Satusi; a sa tawase rua kina na
lewe vuqa.
8 Ni sa daukaya na Satusi ena
sega ni tu cake tale na mate, a *ra
kaya* talega sa sega na agilose, se
na yalo; a ra sa daukaya na Fa-
rasi sa dina ruarua.
9 A ra sa tabalaka cake vakalevu
na domodra, a sa qai tu cake na
vunivola e ra nodrai tokani na Fa-
rasi: a ra sa dauveiletitaka, ka
kaya, Ia koi keitou, keitou sa sega
ni kunea e dua na ka ca vua na ta-
mata oqo; kevaka ka sa vosa vua
na agilose se na yalo, me da kakua
ni veivala kei na Kalou.
10 Ni sa qai tubu na veileti levu,
sa rere na turaga levu ni valu, de ra
basuraki Paula, a sa vosa vei ira
nai valu, me ra kaliraka vakai-
valu mai vei ira, me ra kauta ki
na bure levu ni valu.
11 E na bogi sa muri sa tu vole-
ka vua na Turaga, ka kaya, Mo
vakacegu ga, Paula: ni na vaka
na nomu tukuni au e Jeruselema,
o na tukuni au talega vakakina
mai Roma.
12 Ni sa siga mai, eso vei ira na
kai Jutia e ra sa bukia na vere, a
ra sa veivakadreti vakai ira e na
vosa vavakini, a ra kaya me ra
kakua sara ni kana se gunu *me ra*
vakamatei Paula mada eliu.
13 A ra sa lewe vasagavulu ka
mani vakacaca e ra sa bukia na
vere oqo.
14 A ra sa lako mai vei ira na
bete levu kei ira na qase, ka kaya,
Keitou sa veivakadreti vakai kei-
tou e na vavakini levu, me keitou
kakua ni kana me keitou vakama-
tei Paula mada.
15 Ia koi kemudou kei ira talega
na mataveilewai, dou tukuna vua na
turaga levu ni valu, me kauti koya
sobu mai vei kemudou e na sabo-
gibogi, me vaka ni dou sa via ta-
roga vakadodonu eso tale na ka e
na vukuna: ia koi keitou, ni sa
bera ni yaco, keitou sa vakararau
tu me vakamatea.
16 Ni sa rogoca na *nodra* lawaki

na goneatagane na vugo i Paula,
sa lako ka curu ki na bure levu ni
valu, ka tukuna vei Paula.
17 Sa qai kaciva e dua na turaga
ni valu ko Paula, ka kaya, Kauta
na cauravou oqo vua na turaga
levu ni valu; ni sa dua na ka sa tu
vua me tukuna vei koya.
18 Sa qai kauta me rau sa lako
vua na turaga levu ni valu, ka
kaya *vua*, Sa kacivi au ko Paula
na tamata ka vesu tu, ka masuti
au meu kauta vei iko na cauravou
oqo, ni sa dua na ka sa tu vua me
tukuna vei iko.
19 Sa qai taura na ligana na tu-
raga levu ni valu, a rau sa lako
vakai rau ki na yasana vuni; a sa
taroga *kina*, A cava beka na ka sa
tu vei iko ko sa mai via tukuna
vei au?
20 Sa qai kaya, E ra sa bose oti
eso na kai Jutia me ra masuti iko,
mo kauti Paula sobu e na sabogi-
bogi vei ira na mataveilewai, me
vaka e ra sa via taroga vakado-
donu eso tale na ka e na vu-
kuna.
21 Ia mo kakua ni vakarogoca
na nodra vakamamasu; ni ra sa
vasagavulu ka mani vakacaca e ra
sa lawavaka, a ra sa veivakadreti
vakai ira e na vavakini, me ra
kakua ni kana se gunu me ra va-
kamatei koya mada eliu: a ra sa
qai vakararau tu, a ra sa waraka
ga mo yalata *vei ira*.
22 Sa qai vakalaiva na cauravou
na turaga levu ni valu me lako
yani, a sa vakarota mada *vua*, ka
kaya, Mo kakua sara ni tukuna
vua e dua ni ko sa vakatakila na
ka oqo vei au.
23 A sa kacivi rau e lewe rua na
turaga ni valu, ka kaya, Vakarau-
taka na tamatai valu e lewe rua na
drau, kei na tamata e ra vodo e na
ose e vitusagavulu, kei na tamatai
valu e vakatawa e rua na drau, me
ra lako ki Seseria e nai ka tolu ni
tiki ni bogi;
24 Ka vakarautaka talega na ose,
me vodo kina ko Paula, me kau
vinaka *ki Seseria* vei Filikesa na
turaga.
25 Ia ka sa vola nai vola ko koya
ka vakaoqo na kenai volavola:
26 Oi au ko Kalotia Laisiasa ki
vua na turaga vinaka sara ko Fili-
kesa, au sa lomani iko.
27 A tamata oqo e ra sa taura na
kai Jutia, a sa voleka ni ra vaka-
matea; au sa kauti ira nai valu, ka
vakabula, ni kau sa kila e kai
Roma.
28 Niu sa via kila se na vuku ni
cava e ra beitaka kina vua, au sa
kauta ki na nodra mataveilewai:
29 Niu sa kila e ra sa beitaki
koya e na ka eso e veiletitaki e na
nodra vunau, ia ka sega na ka e ra
beitaka vua me dodonu kina me
mate se vesu.
30 Ia ni sa tukuni mai vei au e
ra sa lawavaka na tamata oqo na
kai Jutia, au sa vakariri meu va-
katala yani vei iko, au sa vosa ta-
lega vei ira e ra daubeitaka *vua* me
ra tukuna ematamu na ka *e ra kila*
e ca kina. Sa loloma.
31 Sa qai kauti Paula ko ira nai
valu, me vaka na vosa ni turaga
vei ira, a ra sa kauta e na bogi ki
Antipeta.
32 E na sabogibogi e ra vakalai-
vi nai valu sa vodo e na ose me ra
lako vata kaya, ia ko ira *sa tau-
bale* e ra sa lesu tale ki na bure
levu ni valu.
33 Ni ra sa yaco ki Seseria, e ra
sa solia nai vola vua na turaga, ka
vakaraitaki Paula talega ematana.
34 Ia ni sa wilika oti nai vola
na turaga, sa taroga se ko cei na
nona vanua. Ni sa qai kila ni sa
kai Silisia;
35 Sa qai kaya, Au na rogoci iko,
ni ra sa lako talega mai na tamata
e ra sa beitaki iko. A sa kaya me
vakatawai e na vale ni veilewai nei
Erota.

A WASE XXIV.

Sa qai muri Paula na kai Jutia ki Seseria a ra sa kauti Tetulo, a tamata sa vuku e na vosa, me beitaki

Paula. Ni sa qai vosa ko koya, sa qai tukuna na nonai valavala ko Paula kei na nonai vakavuvuli, 1—21. *Sa qai vunau ko Paula, a sa sautaninini kina ko Filikesa a sa sega ni vakabauta, a sa kaya ga me tei malua mada,* 22—27.

SA bogi lima sa qai lako sobu ko Ananaiasa na bete levu kei ira na qase, kei na dua na tamata e vuku e na vosa ko Tetulo *na yacana,* sa beitaki Paula vua na turaga.
2 Ni sa kacivi mai, sa vakatekivu ko Tetulo me beitaka *vua,* ka kaya, *Ni da sa kila* eda sa vakacegu vakalevu e na vukumu, a *sa levu* na cakacaka vinaka sa caka e na vanua oqo e na vuku ni ko sa lewa vinaka,
3 Keitou sa vakavinavinaka kina e na veisiga kecega kei na veiyasana kecega, *noqu* turaga levu Filikesa, keitou sa vakamuduo kina.
4 Ia de balavu walega vei iko na noqu vosa, au masuti iko ni ko sa yalovinaka mo rogoci keitou e na vosa lailai eso.
5 Ni keitou sa kunea na tamata oqo e cidroi, a sa dauvakatubura na ca vei ira kecega na kai Jutia e vuravura, a sa liu vei ira na mataqali tani mai Nasara:
6 O koya talega ka dauvakatovolea me vakacacana na vale ni soro; a keitou a taura, ka via lewa me vaka na neitou vunau.
7 Ia ko Laisiasa na turaga levu ni valu sa lako vakaivalu mai, ka kaliraki *koya* e na liga i keitou,
8 A sa vosa vei ira e ra sa daubeitaka vua me ra lako mai vei iko: ni ko sa taroga mo kila na ka kecega, keitou sa beitaka kina vua.
9 A ra sa vakadinadina *e na vosa ko ya* ko ira na kai Jutia, ka kaya ni sa dina na ka *kecega* oqori.
10 Ia ko Paula, ni sa deguvacu vua na turaga me vosa, sa qai kaya, E na vuku niu sa kila e vuqa na yabaki ko sa turaga ni lewa e na vanua oqo, au sa vinakata vakalevu kina meu tukuni au:
11 Mo kila mai kina, ni sa qai oti walega e tinikarua na bogi kau a lako cake ki Jeruselema me soro.
12 A ra sa sega ni kunei au ni keirau sa veileti kaya e dua e na vale ni soro, seu vakatubura na ca vei ira na lewe vuqa, sa sega ga e na vale ni lotu se na koro;
13 A ra sa sega talega ni vakatakila rawa ni sa dina na ka e ra sa beitaki au kina.
14 Ia na ka oqo kau sa vakatusa vei iko, ai valavala e ra sa vakatoka mei valavala vakatani, au sa soro vakakina vua na Kalou nei tamaqu, ka vakadinata na ka kecega sa volai e na vunau kei *nai vola* ni profita:
15 Au sa dinata ka wawa vua na Kalou, o ira talega e ra bau vakakina, ni na tu cake tale na mate, o ira na yalododonu kei ira na tawa yalododonu.
16 O koya ga oqo kau sa dauqisi au kina, me kakua e dua na siga e cala kina na lomaqu vua na Kalou, se vei ira na tamata.
17 Ni sa oti e vuqa na yabaki kau sa lako mai me kauta na ka ni loloma kei nai madrali ki na noqu vanua.
18 Ia ka so na kai Jutia mai Esia e ra sa kunei au niu sa vakasavasavataki e na vale ni soro, ia keitou sa sega ni lewe vuqa, se keitou ue.
19 E dodonu talega me ra mai tu ematamu eke, ka tukuna, kevaka e ra kila e dua na ka ca vei au.
20 Se ra mai tukuna ko ira sa tiko oqo, kevaka e ra sa kunea e dua na ka ca vei au, niu sa tu e na matadra na mataveilewai,
21 Se na vuku ni vosa e dua bauga sa vakaoqo, niu sa tu e na kedra maliwa ka kaci, E na vuku ni tu cake tale mai na mate dou sa qai tarogi au kina e na siga oqo.
22 Ni sa rogoca na ka oqori ko Filikesa, ni sa qai kila vinaka na sala ko ya, sa vakadaroi ira, a sa kaya, Ni sa lako sobu mai ko Laisiasa na turaga levu ni valu, kau

na qai lewa na ka dou sa veileti-
taka.
23 A sa vosa vua e dua na turaga
ni valu me vakatawai Paula, me
vakalaiva ga me lako voli, me ka-
kua ni vakatatabuya e dua na we-
kana sa qaravi koya, se lako mai
vua.
24 A sa oti tale na bogi eso, ni sa
lako mai ko Filikesa kei na watina
ko Trusila, a alewa ni Jutia, a sa
tala me lakovi Paula, ka vakaro-
goca ni sa tukuna na kenai bale-
bale ni vakabauti Kraisiti.
25 Ni sa vunautaka na yalodo-
donu, kei na kakua ni muria na
yaloda, kei na *siga ni* lewa ni na
muri mai, sa sautaninini ko Fili-
kesa, ka kaya, Lako tani mada
edaidai; ni sa yacovi au na gauna
vinaka, kau na kacivi iko *tale*.
26 Sa nanuma talega me solia
vua nai lavo ko Paula, me kenai
sere: o koya oqo sa talaki vaka-
vuqa kina vua, ka veivosaki kaya.
27 Ni sa oti e rua na yabaki, sa
lako mai ko Posio Fesito mei so-
somi kei Filikesa; ia ni sa vina-
kata ko Filikesa me vakamarau-
taki ira na kai Jutia, sa vakalaivi
Paula me vesu tu ga.

A WASE XXV.

Sa beitaki Paula na kai Jutia e na mata i Fesito, a sa tukuni koya vua ko Paula, a sa kaya ko Fesito me laki lewa mai Jeruselema, a sa kaya ko Paula me lewai koya ko Sisa, 1—13. *Sa qai lewai koya ko Akripa kei Fesito,* 14—27.

NI sa mai tiko ko Fesito me tu-
raga e na nona vanua, a sa oti
e tolu na bogi, a sa qai cavu tu e
Seseria me lako cake ki Jeruselema.
2 A sa beitaki Paula vua na bete
levu kei na nodra turaga na kai
Jutia, a ra sa vakamasuta.
3 A ra sa sureta me lomani ira e
na vukuna, me lakova me lako
mai ki Jeruselema, a ra sa lawa-
vaka e na gau ni sala me ra vaka-
matea.
4 A sa kaya ko Fesito, me tiko
ga mai Seseria ko Paula, ni sa vo-
leka ni lako kina ko koya,
5 A sa kaya talega, O ira vei ke-
mudou sa *lako sobu* rawa, me kei-
tou lako vata sobu, me ra beitaka
vua na tamata oqo, de dua nai va-
lavala ca sa tu vua.
6 A sa tiko vata ga kei ira ko
koya ka oti e tini na bogi ka mani
vakacaca, sa qai lako sobu ki Se-
seria; e na kena sabogibogi cake
sa tiko ko koya e nai tikotiko ni
veilewai, a sa kaya me kau mai ko
Paula.
7 Ni sa yaco mai, e ra sa tu va-
kavolivolita ko ira na kai Jutia sa
lako sobu mai Jeruselema, a ra sa
beitaki Paula e na ka ca sara e va-
kavuqa, a ra sa sega ni vakatakila
rawa ni sa dina e dua.
8 A sa qai tukuni koya ko *Paula,
ka kaya,* Au sa sega ni kitaka e
dua na ka ca, ki na nodra vunau
na kai Jutia, se ki na vale ni soro,
se kivei Sisa.
9 Ia ni sa vinakata ko Fesito, me
ra rekitaka na kai Jutia, sa vosa
vei Paula, ka kaya, O sa vinakata
beka mo lako cake ki Jeruselema,
mo laki lewai kina emataqu e na
ka oqori?
10 Sa qai kaya ko Paula, Au sa
tu e na mata ni tikotiko veilewai
nei Sisa, a tikina e dodonu meu le-
wai kina; au a sega ni kitaka e dua
na ka ca vei ira na kai Jutia, oqori
ko sa kila vinaka sara.
11 Kevaka kau sa tamatai vala-
vala ca, seu kitaka e dua na ka e
dodonu meu mate kina, au na sega
ni bese ni mate: ia kevaka e sega
vei au e dua na ka vakaoqori e ra
beitaki au kina, sa sega na tamata
e tara vua me soli au vei ira. Au
sa cavuti Sisa me lewai au.
12 Ia ko Fesito, ni sa veivosaki
oti vei ira na mataveilewai, sa
kaya, O sa cavuti Sisa, ne? o na
lako *dina* vei Sisa.
13 Ni sa oti na bogi eso, sa qai
lako mai ko Akripa na tui *Jutia,*
kei Penaisi, me ra veikidavaki kei
Fesito.

14 Ni rau sa tiko kina ka bogi
vuqa, sa tukuni Paula vua na tui
Jutia ko Fesito, ka kaya, Sa dua
na tamata sa vesu ka vakalaiva ko
Filikesa:
15 Niu a tiko mai Jeruselema, e
ra sa beitaki koya, ko ira na bete
levu kei na nodra qase na kai Ju-
tia, a ra sa masuta meu lewa.
16 Au sa qai kaya vei ira, E sega
ni nodrai valavala na kai Roma me
solia walega na tamata e dua me
vakamatei, ka malua me ra veirai
mada kei ira sa beitaki vua, me
vakalaivi talega me vakatusai koya
e na vuku ni ka ca sa beitaki kina
vua.
17 Ia ni ra sa yaco mai kike, au
sa sega ni caka bera e na kena sa-
bogibogi cake kau sa tiko e nai
tikotiko ni veilewai, ka kaya me
kau mai na tamata oqo.
18 Ia ni ra sa tu cake na tamata
e ra sa beitaki *vua*, a ra sa sega ni
kauta mai na ka ca me beitaki
kina vua, me vaka na ka kau a
nanuma:
19 Ia ka ra beitaki koya e na so
ga na ka e dauveiletitaki e na no-
dra lotu, kei na dua na tamata ko
Jisu, o koya sa mate, ia ka kaya
ko Paula sa bula ga.
20 Niu sa sega ni kila vinaka nai
balebale ni ka vakaoqo, au sa ta-
roga se via lako cake ki Jeruse-
lema, me lewai kina e na ka oqori,
se segai.
21 Ia ni sa cavuti Akusito ko
Paula a sa kaya me vakatawai ga
me lewa ko koya, au sa qai kaya
me vakatawai, ka malua meu va-
katala yani vei Sisa.
22 Sa qai kaya ko Akripa vei
Fesito, Oi au talega kau via ro-
goca na tamata oqo. *Sa kaya* ko
koya, E na kena sabogibogi cake,
ko na rogoca.
23 E na kena sabogibogi cake,
ni sa lako mai ko Akripa, kei Pe-
naisi, e rau uku cavu mai, a rau
curu ki na yasana ni vakarorogo,
kei ira vata kei rau na turaga levu
ni valu, kei ira na turaga ni koro, ni
sa vosa ko Fesito sa kau mai ko
Paula.
24 A sa kaya ko Fesito, Ratu
Akripa na tui *Jutia*, kei kemudou
kecega na tamata sa tiko kei kei-
tou eke, dou sa raica na tamata
oqo, e na vuku i koya oqo e ra sa
daumasuti au kina ko ira na lewe
vuqa ni kai Jutia, mai Jeruselema,
eke talega, a ra sa kaya e sega ni
dodonu me bula.
25 Ia ni kau sa kunea e sega ni
cakava e dua na ka *ca* me dodonu
me mate kina, a sa cavuti Akusito
talega me lewai koya, au sa qai
nanuma me vakatala yani.
26 Ia ka sega na ka e dina meu
volai koya kina vua na noqu tu-
raga levu. O koya ga oqo kau sa
kauta mai kina ki na matamudou,
ia *kau sa kauta* dina mai ki na ma-
tamu, *noqu* turaga levu Akripa, mo
lewai koya mada, me so kina na
ka meu vola.
27 Ni sa vaka na ka lialia sara
vei au me vakatala vakailoa na
tamata sa vesu, ka sega talega ni
vakatakila na ka ca sa veibeitaki
kina vua.

A WASE XXVI.

Sa tukuna na vu ni nona lotu ko Paula, sa qai tukuna tale ni sa digitaki mei talatala, 1—23. *Sa vakarogoci koya ko Fesito, ka kaya e sa lialia, a sa vosa vinaka vua ko Paula. Sa qai voleka ni vakabauta ko Akripa,* 24—30. *E ra sa qai kaya kecega sa sega ni ca ko Paula,* 31, 32.

SA qai kaya vei Paula ko Akripa,
Sa qai tara mo vakatusai iko
mai. Sa qai dodoka na ligana ko
Paula, ka vakatusai koya, *ka kaya*:
2 Au sa nanuma kau sa kalou-
gata, *noqu* turaga levu Akripa, e
na vuku ni kau na vakatusai au
edaidai ematamu e na vuku ni ka
kecega e ra beitaki au kina na kai
Jutia:
3 *Au sa reki* sara ni ko sa kila
kecega nai valavala ni kai Jutia
kei na ka e ra dauveiletitaka: o

koya oqo kau sa masuti iko kina mo vosota mada ga mo rogoci au.

4 A noqui valavala niu a sa gone ka yacova na siga oqo, niu a tiko kei ira na kai noqu mai Jeruselema, e ra sa kila kecega na kai Jutia;

5 O ira e ra sa kilai au eliu, kevaka e ra sa via tukuna mai, niu a muri ira na mataqali dodonu sara e na noda lotu niu sa Farasi.

6 Au sa qai tu talega meu lewai e na vuku niu sa dinata ka waraka na vosa ni yalayala, ka cakava na Kalou kivei ira na noda qase:

7 O ira talega na noda mataqali e vakatinikarua, e ra gumatua ni qarava na Kalou e na siga kei na bogi, e na vuku ni ra sa dinata me ra yaco ki na ka oqo. E na vuku ni dinata talega oqo, *noqu* turaga levu Akripa, e ra sa beitaki au kina na kai Jutia.

8 E vakaevei *oqo,* dou sa nanuma beka ni sa ka e dauveivakatitiqataki, me vakatura cake tale na mate na Kalou?

9 Oi au talega, kaua na numa e lomaqu ni sa dodonu me kitaka e vuqa na ka tani ki na yaca i Jisu na kai Nasara.

10 Ia na ka talega oqori kau a kitaka mai Jeruselema; a ra lewe vuqa na yalododonu kau a sogolati ira e na vale ni veivesu, ni ra sa lesi au kina na bete levu; ia ni ra sa vakamatei kau sa kaya me vakakina.

11 Au a cudruvi ira vakavuqa e na veivale kecega ni lotu, ka vakasaurarataki *ira* me ra vosa vakacacataki *Jisu*; niu sa cudru vakalevu sara vei ira, au a vakacacani ira talega e na koro tani.

12 Ia ni kau sa lako ki Tamasiko, ni ra sa lesi au ka talai au na bete levu,

13 Ni sa siga levu toka ga, *noqu* turaga levu, au a raica e na gau ni sala, e dua na rarama mai lomalagi, sa uasivi na mata ni siga na kena rarama, a sa cila vakavolivoliti au kei ira talega sa lako vata kei au.

14 Ia ni keitou sa bale kecega ki na soso, au sa rogoca na vosa ni sa kaya vei au e na vosa vaka-Ipriu, ka kaya, I Saula, i Saula, o sa vakacacani au e na vuku ni cava? e dredre sara vei iko me caqeta na mata ni moto.

15 Au sa kaya, O cei beka ko iko, Turaga? A sa kaya ko koya, Oi au ko Jisu, o koya ko sa vakacacana.

16 Ia mo tu cake ga, ka tu e na yavamu: niu sa rairai vei iko e na vuku ni ka oqo, meu lesi iko moi talatala kei na dautukutuku talega e na ka ko sa raica, kei na ka talega kau na rairai mai kina vei iko;

17 Niu sa vakabulai iko mai vei ira na tamata, kei ira talega na iceni, o ira kau sa qai vakatalai iko kina,

18 Mo laki basuka na matadra, ka saumaki *ira* tani mai na butobuto ki na rarama, mai na kaukaua talega nei Setani ki vua na Kalou, me ra kakua ni cudruvi e na *nodrai* valavala ca, me rai votavota talega kei ira e ra yalosavasava e na vuku ni ra sa vakabauti au.

19 Ia ni sa oti oqo, *noqu* turaga levu Akripa, au sa sega ni talaidredre ki na rai votu vakalomalagi:

20 Au sa tukuna mada eliu vei ira mai Tamasiko, kei Jeruselema, kei na yasa i Jutia kecega, vei ira talega na iceni, me ra veivutuni ka saumaki mai ki na Kalou, me kitaka nai valavala e dodonu vei keda ni da sa veivutuni.

21 O koya oqo e ra sa tauri au kina na kai Jutia e na vale ni soro, ka lako voli me ra vakamatei *au.*

22 Ia ni sa vukei au na Kalou, au sa bula kina ka yacova na siga oqo, au sa tukuna tiko vei ira e lailai kei ira talega e levu, a sa sega na ka tani kau kaya ko koya ga e ra tukuna na profita kei Mosese ni na yaco mai:

23 Me mate na Mesaia, me kenai matai ni na tu cake tale mai na

mate, me vakatakila na rarama vei ira na tamata, kei ira talega na iceni.

24 Ia ni sa tukuni koya tiko ga vakaoqo, sa vosa vakadomoi levu ko Fesito, *ka kaya*, Paula, o sa lialia; sa vakalialiai iko na *nomu* vuku levu.

25 A sa kaya ko *Paula*, *Noqu* turaga levu sara Fesito, au sa sega ni lialia; au cavuta ga na ka dina ka vuku;

26 Ni sa kila na ka *kecega* oqori na tui *Jutia*, au sa vosa doudou kina ematana; niu sa nanuma e sega ni vuni vua e dua na ka oqo, ni sa sega ni caka na ka oqori e na tutu ni vale.

27 *Noqu* turaga levu Akripa, o sa vakadinati ira na profita, se segai? Au sa kila ko sa vakadinata ga.

28 Sa qai kaya ko Akripa vei Paula, Sa vo e lailai meu yaco meui tokani nei Kraisiti, ni ko sa vakamasuti au.

29 Sa qai kaya ko Paula, Au masu vua na Kalou, e na vukumu, ia ka sega e na vukumu duaduaga, e na vukudra tale kecega e ra sa rogoci au edaidai, mo dou kakua ni voleka walega, mo dou yaco dina sara mo dou vakataki au; ia me kakua vei kemudou na sinucodo vakaoqo.

30 Ni sa vosa oti vakaoqo, sa tu cake na tui *Jutia*, kei na turaga ni vanua, kei Penaisi, kei ira e ra sa tiko vata:

31 Ni ra sa lako vakatikitiki tani, e ra sa veivosaki vakai ira, a ra sa kaya, A tamata oqo sa sega ni kitaka e dua na ka me dodonu kina me mate se vesu.

32 Sa qai kaya vei Fesito ko Akripa, Kevaka sa sega ni cavuti Sisa na tamata oqo me lewa, e dodonu ga me sereki.

A WASE XXVII.

Sa vodoka e dua na waqa ko Paula me lako ki Roma, a sa vakasalataki ira na turaga ni waqa ni na ca na nodra soko, a ra sa sega ni vakabauta, 1—11. *A sa labati ira na cagi levu, a ra sa mate kina e wai: a ra sa biuta na waqa, a ra sa qalo bula kecega ki vanua na lewena,* 12—44.

NI ra sa lewa oti me keitou soko ki Itali, a ra sa soli Paula kei na so tale na tamata sa vesu vei Julio, e dua na turaga ni matai valu nei Akusito.

2 Keitou sa vodoka na waqa e dua mai Atrimaito, a keitou sa vakarewa, ka nakita me keitou soko ravita na baravi kei Esia; a sa dua na kai Masitonia mai Cesalonaika, o Arisatako *na yacana*, sa tiko vei keitou.

3 E na sabogibogi keitou sa uru ki Saitoni. A sa lomavinaka vei Paula ko Julio, a sa vakalaiva me lako vei ira na wekana me ra vakacegui koya.

4 Keitou sa qai soko tani yani eke, ka soko voleka ki Saiprusa, ni sa ca na cagi.

5 Keitou sa soko yani ga ka sivia na wasa levu kei Silisia kei Pamifilia talega, ka yaco sara ki Maira, *a koro* ki Laisia.

6 A sa kunea kina na turaga e dua na waqa ni Alekesadria, sa soko vaka ki Itali; a sa vakavodoki keitou kina.

7 A keitou sa soko malua ga ka bogi vuqa, ka tawa yaco sara me donui Naito, ni sa tarovi keitou na cagi, keitou sa soko voleka ki Kriti, ka donui Salamoni;

8 A sa vo lailai me dredre *ni sivia*, keitou sa yacova e dua na yasana na yacana na Toba vinaka; a sa voleka kina e dua na koro ko Lesia *na yacana*.

9 Ia ni sa oti e vuqa na bogi, a sa dredre ni soko ka bula, ni sa qai takali tani na gauna ni lolo, sa qai vakasalataki ira ko Paula;

10 A sa kaya vei ira, Oi kemudou na turaga, au sa kila ni na levu na ka e ca kei na ka eda na biuta e na *noda* soko *oqo*, ena sega ni ca wa-

lega nai usana kei na waqa, oi keda
talega.
11 Ia na turaga ni valu sa vaka-
bauti rau na turaga ni waqa kei na
kenai taukei, ka sega ni vakabauta
na ka sa kaya ko Paula.
12 Ia ni sa sega ni vinaka na
toba ko ya me keli kina e na vulai
liliwa, e ra sa lewe vuqa vei ira sa
lewa me ra soko tani yani, ni ra
nanuma de ra yaco mada ki Fi-
naisi, me ra keli kina e na vulai
liliwa; o ya na toba ki Kriti, a sa
donuya na ceva era kei na tokalau
vualiku.
13 Ni sa qai liwa vakamalua na
ceva, e ra sa vakasama e ra rawata
na ka e ra nakita, a ra sa cavu
kina na *nodrai* kelikeli, ka soko
raviti Kriti.
14 A sa sega ni dede mada sa la-
bati ira na cava levu, a yacana ko
Yurokilotoni.
15 Ni sa lebuka na laca ni waqa,
ka sega kina ni tau rawa ki na
mata ni cagi, keitou sa vakalaiva
ga me savu curu yani.
16 A sa savu kina ka volekata e
dua na yanuyanu na yacana ko
Kalauta, a sa vo sara e lailai me
keitou sega ni rawata na velovelo:
17 Ia ni ra sa vakarewataki cake
mai oqo, e ra sa cakava nai vaka-
tukuwalu, a ra sa vakatukuwalu-
taka kina na waqa; ia ni ra sa rere
de ra kasa ki na nuku, e ra uruca
na laca, ka savu yani.
18 Ia ni keitou sa viriviri vaka-
levu sara e na vuku ni cava, e ra
sa biuta nai usana ni waqa e na sa-
bogibogi.
19 E nai ka tolu ni bogi keitou
sa biuta e na liga i tou na gaca-
gaca ni waqa.
20 Ni sa qai bogi vuqa ka sega
ni rairai na mata ni siga se na ka-
lokalo, a sa labati *keitou* na cava
levu, a sa takali *vei keitou* na *nei-
tou* dinata me keitou bula.
21 Ia ni sa dede ni keitou sa bese
ni kana, sa tu cake ko Paula e na
kedra maliwa, ka kaya, Oi kemu-
dou na turaga, a ka dodonu vei
kemudou mo dou vakarogoci au
mada eliu, me kakua ni da cavui
kelikeli mai Kriti, me yaco vei
keda na ca oqo kei na biu.
22 Ia kau sa qai masuti kemudou
mo dou lomavinaka ga: ni sa sega
e dua vei kemudou ena yali na
nona bula, ena yali ga na waqa.
23 Ni sa tu voleka vei au e na
bogi e na noa e dua na agilose ni
Kalou, o koya kau sa nona, kei
koya kau sa qarava,
24 A sa kaya, Kakua ni rere,
Paula; o na kau ga ki na mata i
Sisa: ka raica, sa solia vei iko na
Kalou ko ira kecega ko sa soko kei
ira.
25 O koya oqo koi kemudou na
turaga, mo dou lomavinaka kina;
niu sa vakadinata na Kalou, ni na
yaco ga me vaka sa tukuna mai
vei au.
26 Ia koi keda, eda na rika bula
mada ki na dua na yanuyanu.
27 Ni sa yaco dina mai nai ka
tinimaniva ni bogi, keitou sa vei-
savuyaki tiko mai Atria, ni sa lo-
maloma ni bogi e ra sa nanuma na
lewe ni waqa e ra sa volekata e dua
na vanua;
28 A ra sa lutuka na wai, a ra sa
kunea kina ni sa katu ruasagavulu;
a ra sa savu tale yani vakalailai, a
ra sa qai lutuka tale na wai, a ra
sa kunea kina ni sa katu tinikalima.
29 Ia ni ra sa rere de keitou kasa
ki na veivatu, e ra sa biuta nai keli-
keli e va mai na mua ni turaga, a
ra sa gadreva sara me siga.
30 Ia ni ra sa voleka ni dro tani
e na waqa ko ira na lewe ni waqa,
a ra sa vakatukuca oti na velovelo
ki wai, me vaka e ra nakita me
biuta nai kelikeli mai na mua ni
kaisi,
31 Sa qai kaya ko Paula vua na
turaga ni valu vei ira talega nai
valu, Kevaka e ra na sega ni tiko
ga e na waqa ko ira oqo, dou na
sega ni bula rawa.
32 A ra sa qai sele drutia nai
noka ni velovelo ko ira nai valu, a
ra sa vakalaiva me lutu sobu.

33 Ni sa voleka mai na siga, sa
masuti ira kecega ko Paula me ra
kana, ka kaya, A kenai ka tinikava
ni bogi oqo dou a wawa ga ka bese
ni kania e dua na ka;
34 O koya ga oqo kau sa masuti
kemudou kina mo dou kania eso
na ka; oqo ena yaga mo dou kau-
kaua kina; ni sa sega ni dua vei
kemudou ena lutu mai na uluna e
dua na drauna.
35 Ni sa vosa oti vakaoqo, sa
taura nai buli madrai, a sa vakavi-
navinaka vua na Kalou e na mata-
dra kecega; ni sa dovia, sa vaka-
tekivu me kana.
36 A ra sa qai lomavinaka ke-
cega, a ra kania talega na ka eso.
37 Oi keimami kecega sa tiko e
waqa keimami sa rua na drau ka
vitusagavulu ka mani ono.
38 Ni ra sa kana ka mamau, e ra
sa vakamamadataka na waqa, ka
biuta na sila ki na loma ni waitui.
39 Ni sa qai siga mai, e ra sa sega
ni kila na vanua; a ra sa kunea e
dua na toba lailai sa vakamatasawa,
a ra sa vakatovolea, me vakasara
kina na waqa, kevaka e ra rawata.
40 Ni ra sa drutia laivi nai keli-
keli ni waqa, e ra sa vakalaiva ki
loma ni wai, a ra sa sereka nai
noka ni uli, ka vakarewa na laca
levu, a ra sa soko ki vanua.
41 A ra ciri ki na yasana e sota
vata kina e rua na drodro, ka laki
kasa kina na waqa; a sa coba sara
ki na nuku na mua ni kaisi, ka
sega ni yavala rawa, a sa kasere
kina na mua ni turaga ni sa kau-
kaua na biau.
42 A ra sa bose kina ko ira nai
valu me vakamatei ira na tamata e
ra sa vesu, de ra qalo dro eso, ka
bula.
43 Ia ni sa vinakata na turaga ni
valu me vakabulai Paula, sa tarovi
ira kina mai na ka e ra nanuma;
a sa kaya me ra rika ki wai eliu
ko ira sa qalo rawa, me ra lako ki
vanua:
44 O ira sa vo, eso *sa qalo* e na
rara, eso e na tiki ni waqa *sa ka-
sere*. A sa vakaoqo e ra sa bula
kecega ki vanua.

A WASE XXVIII.

Sa yalovinaka vei ira na lewe ni vanua e ra sa cabe bula kina. E ra sa cä buka me nodrai tatalai. Sa dua na gata sa katia na liga i Paula, a ra sa nanuma na tamata ena vakamatea, a sa kuretaka na manumanu, a ra sa qai kaya e kalou, 1—6. *Sa laki vakabula na turaga ni vanua ko Paula, kei ira tale eso tani na mate,* 7—10. *E ra sa qai soko ki Roma. A sa vakasoqoni ira vata na kai Jutia ko Paula a sa vakavulici ira, a sa sega ni vakabauta eso,* 11—29. *Sa qai yabaki rua mai Roma ko Paula, a sa vunau tiko ga e na nona vale,* 30, 31.

IA ni ra sa cabe bula ki vanua, e
ra sa kila na yaca ni yanuyanu
ko ya ko Melita.
2 A sa lomani keitou vakalevu
ko ira na tamata tawa vuku oqo;
ni ra sa vakawaqa nai kelikeli
buka, a ra sa kauti keimami yadua
ki vale, e na vuku ni uca sa qai
tau kei na liliwa.
3 Ia ni sa cava mai e dua nai
vaubuka levu ko Paula, a sa laki
tuva ki na buka sa waqa tu, sa
dolo mai na bukawaqa e dua na
gata, ka katia na ligana.
4 Ni ra sa raica ko ira nai taukei,
ni sa lili e na ligana na gata, e ra sa
veivosaki lo vakai ira, *ka kaya*, E
dina ni sa tamata daulaba oqo a sa
bula mai na loma ni wai, ia ka se-
ga ni vosota *rawa na kalou na ya-
cana* ko Sauma me bula.
5 A sa qai kuretaka ko *Paula* na
gata ki na buka, a sa sega ni ca
kina.
6 Ia ni ra sa vakananuma me
vuce mai, se bale sobu vakasauri
ka ciba sara, a ra sa raica vaka-
dede, ka sega ni kunea e dua na ka
ca sa yaco vua, e ra sa qai veivu-
tuni i lomadra, ka kaya, O koya
oqo na kalou.
7 A sa tiko e na tiki ni vanua ko
ya na nona yasana na turaga ni

yanuyanu, o Pupilio na yacana; a
sa vakacegui keitou ko koya, ka
vakani keitou vinaka e na bogi e
tolu.
8 A sa yaco ni sa tauvi mate na
tama i Pupilio, sa katakata ka ve-
kacaki dra; sa curu vua ko Paula,
ka masu, a sa tabaka e na ligana,
ka vakabula.
9 Ni sa caka oti oqo, eso talega
e ra sa tauvi mate e na yanuyanu,
e ra sa lako mai, a ra sa vakabulai.
10 A sa levu na ka ni vakaroko-
roko e ra sa vakarokorokotaki kei-
tou kina; ia ni keitou sa lako tani,
keitou sa luvu e na ka e ra solia, e
yaga *vei keitou.*
11 Sa qai oti e tolu na vula, kei-
tou sa qai soko e na dua na waqa
ni Alekesadria, sa keli e na yanu-
yanu ko ya e na vulai liliwa, a
kena matakau ko Taiosikauno.
12 A keitou sa sobu ki Sairikuse,
ka tiko kina ka bogi tolu.
13 Keitou sa lako tani eke, ka
veicavuyaki ka yaco ki Rijio; a sa
oti e dua na bogi, sa qai liwa na
ceva, e na sabogibogi keitou sa
yaco ki Putiolai:
14 Keitou sa kunea kina na vei-
wekani eso, a ra sa masuti keitou
me tiko kei ira me bogi vitu: kei-
tou sa qai lako kivaka ki Roma.
15 A ra sa rogoca mai kina na
keitoui tukutuku, ko ira na vei-
wekani, a ra sa lako mai ki Apiai
Foro kei na Bure e tolu, me ra mai
veitata kei keitou: ni sa raici ira
ko Paula, sa vakavinavinaka vua
na Kalou, a sa kaukaua mai.
16 Ni keitou sa yaco ki Roma, sa
soli ira na tamata sa vesu ko koya
na turaga vua na turaga levu ni
valu ei vakatawa: a sa vakalaivi
Paula me tiko duaduaga kei na ta-
matai valu e dua ga sa vakatawai
koya.
17 A sa yaco ni sa oti e tolu na
bogi, a sa vakasoqoni ira vata na
turaga ni kai Jutia ko Paula: ni
ra sa soqonivata mai, sa kaya vei
ira, Oi kemudou na veiwekani, au
sa sega ni cakava e dua na ka ca
vei ira na kai noda, se ki nai vala-
vala ni noda qase, ia ka ra vesuki
au ka soli au ki na ligadra na kai
Roma mai Jeruselema.
18 Ia ko ira ni ra sa lewai au, e
ra sa vinakata me ra sereki *au*, ni
sa sega na ka *ca* vei au meu mate
kina.
19 Ia ni ra sa vosa suruya na kai
Jutia, kau sa vakasaurarataki meu
cavuti Sisa kina me lewa au; a sa
sega na ka *ca* kau via beitaki ira
kina na kai noqu.
20 O koya oqo kau sa vakaso-
qoni kemudou vata kina, meu sa
raici *kemudou*, meu vosa talega
vei kemudou: niu sa vesu e na
sinucodo oqo e na vuku i koya ga
e ra sa waraka na Isireli.
21 A ra sa kaya vua, Sa sega e
dua sa volai iko vei keitou mai Ju-
tia, se dua vei ira na veiwekani sa
lako mai sa vakatakila se vosataka
e dua na ka ca vei iko.
22 Ia keitou sa via vakarogoci
iko se cava ko nanuma: e na vuku
ni mataqali tani oqo, eda sa kila e
ra sa vosa vakacacataki e na veiva-
nua kecega.
23 A ra sa lokuca vua me dua na
nona siga, a ra lewe vuqa sa lako
mai ki na nona vale; a sa vakata-
kila vei ira ko koya ka tukuna na
matanitu ni Kalou, ka vakamasuti
ira e na vuku i Jisu mai na vunau
i Mosese, kei na profita talega, sa
vakatekivu e na mataka, ka ia ga
me yakavi.
24 Eso e ra sa vakadinata na ka
sa tukuna, eso sa sega ni vakadi-
nata.
25 Ni ra sa sega ni lomavata
vakai ira, e ra sa lako tani, a sa
vosataka mada eliu ko Paula e dua
na vosa, *ka kaya*, Sa vosa dina na
Yalo Tabu ka tukuna ko Aisea na
profita vei ira na noda qase,
26 Ka kaya, Lako vei ira na ta-
mata oqo, ka kaya, E na rogoci
dou na vakarogoca ga, ka sega ni
kila; e na raici dou na vakaraica
ga, ka sega ni kunea:
27 Ni sa tubu me uro na yalodra

na tamata oqo, a sa didivara na
daligadra, ka bobo tu na matadra;
de ra rai e matadra, ka rogo e
daligadra, ka kila e lomadra, ka
saumaki mai, meu vakabulai
ira.
28 O koya oqo mo dou kila kina,
sa vakatalai na bula mai vua na
Kalou vei ira na iceni, e ra na ro-
goca ga.
29 Ni sa vosataka oti na ka oqo,
e ra sa lako tani na kai Jutia, a ra
sa dauveileti vakalevu vakai ira.
30 A sa tiko ko Paula ka yabaki
rua e na vale sa volia ko koya, a
sa vakacegui ira kecega sa lako
vua,
31 A sa vunautaka na matanitu
ni Kalou, a sa tukuna tiko ga na
ka ni Turaga ko Jisu Kraisiti, a sa
doudou sara, sa sega na tamata
sa vakatatabuya.

AI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

KAI ROMA.

A WASE I.

*Sa tukuni koya ko Paula, ni sai tala-
tala ni Kalou, ni sa via raici ira
na lewe ni soro mai Roma,* 1—15.
*Sa qai tukuna ni sa ka ni Kalou
na Kosipeli, sa vakatakila kina ni
sa vakadodonutaki ira na Kalou e
ra sa vakabauta,* 16, 17. *A sa cu-
dru na Kalou vei ira kecega e ra
sai valavala ca,* 18. *Sa qai tu-
kuna na nodrai valavala ca na
iceni,* 19—32.

O PAULA, nai talatala i Jisu
Kraisiti, sa kacivi mei apo-
sila, sa tawase me tukuna nai rogo-
rogo vinaka ni Kalou,
2 (Sa yalataka eliu ko koya ka
tukuna na nona profita e nai Vola
Tabu,)
3 E na vuku ni Luvena ko Jisu
Kraisiti na noda Turaga, sa sucu
mai na kawa i Tevita me vaka na
yagona;
4 A sa vakatakilai vakaukaua e
na *nona* tu cake tale mai na mate,
ni sa Luve ni Kalou, me vaka na
yalona savasava:
5 Mai vei koya talega keitou sa ra-
wata nai solisoli ni loloma, kei na
cakacaka vakai-aposila, me vaka-
bauta ka talairawarawa kina na lewe
ni veivanua, e na vuku ni yacana:
6 Ia koi kemudou talega sa va-
kakina, ni sa kacivi kemudou ko
Jisu Kraisiti:
7 *Au sa vola* vei kemudou ke-
cega sa tiko mai Roma, sa vina-
kati kemudou na Kalou, a sa ka-
civi kemudou mo dou yalosava-
sava: *Me yaco* vei kemudou na
ka ni loloma kei na vakacegu mai
vua na Kalou ko Tamada, kei Jisu
Kraisiti na Turaga.
8 Meu vakatekivu, niu sa vaka-
vinavinaka vua na noqu Kalou vei
Jisu Kraisiti e na vukumudou ke-
cega, ni sa tukuni e vuravura ke-
cega na nomudou vakabauta.
9 Ni sa vakadinadina vei au na
Kalou, o koya kau sa qarava e na
vu ni yaloqu e nai rogorogo vina-
ka ni Luvena, niu sa tawa mudu
ni cavuti kemudou e na veisiga e
na noqu masu;
10 Niu sa vakamasuta, me dua
na ka me yaco kina na gauna vi-
naka, meu lako vinaka kina, me sa
vinakata na Kalou, meu yaco vei
kemudou.
11 Niu sa gadreva vakalevu meu
raici kemudou, meu solia vei ke-

mudou nai solisoli vakayalo eso, mo dou vakataudeitaki kina ;

12 A ya, me da dui vakacegui e na vuku ni nomudou vakabauta kei na noqu talega.

13 Ia *na ka oqo* koi kemudou na veiwekani, kau sa sega ni vinakata me dou lecava, niu sa nakita vakavuqa meu lako yani vei kemudou, (ia kau sa tarovi tiko ga ka yacova na siga oqo,) me so na vuaqu vei kemudou, me vakatalega vei ira na iceni kecega.

14 Ni sa dodonu meu vakaivolitaka vei ira na kai Krisi, vei ira talega na veivanua kaisi; vei ira na vuku, vei ira talega e ra sa tawa vuku.

15 A sa vakakina, me vaka na ka kau sa rawata, kau sa vinakata meu vunautaka nai rogorogo vinaka vei kemudou talega mai Roma.

16 Niu sa sega ni maduataka nai rogorogo vinaka kei Kraisiti : oqori na kaukaua ni Kalou me vakabulai ira yadua e ra sa vakabauta; sa liu vei ira na kai Jutia, a sa yaco talega vei ira na kai Krisi.

17 Ni sa vakatakilai kina ni sa vakadodonutaki ira na Kalou e ra sa vakabauta me tubu kina na vakabauta ; me vaka na ka sa volai, Ena bula na tamata dodonu e na vuku ni sa vakabauta.

18 Ni sa vakatakilai na cudru ni Kalou mai lomalagi ki nai valavala kecega ni tamata e ca ki na Kalou ka tawa dodonu, vei ira e ra sa tarova nai vakavuvuli dina *ni Kalou* e nai valavala tawa dodonu ;

19 Ia na ka ni Kalou eda sa kila rawa sa vakaraitaki vei ira ; ni sa vakaraitaka vei ira na Kalou.

20 A ka ni *Kalou* sa vuni tu sa raici deivaki mai ni sa buli oti ko vuravura, ni sa kilai e na ka sa buli, na nona kaukaua tawa oti kei na nonai valavala va-Kalou ; o koya oqo e sega kina e dua na ka vei ira me nodra ulubale :

21 Ia ni ra sa kila na Kalou eliu, e sa sega ni vakarokoroko *vua* me vaka na Kalou, se vakavinavinaka *vua* ; a sa yaco kina me lialia na lalawa ni lomadra, a sa butobuto na yalodra sesewa.

22 E ra sa tukuni ira e ra sa vuku vakai ira, a ra sa yaco kina me ra lialia ;

23 A ra sa biuta na Kalou sa vakaiukuuku ka tawa mate rawa, ka vakaisosomitaka e na matakau e vaka na tamata sa daumate wale, kei na manumanu, kei na karavau e yavaiva, kei na ka sa dolo.

24 O koya ga oqo sa soli ira kina na Kalou me ra muria na domona ni yalodra e qeleqelea, me ra vakacacana vakai ira na yagodra :

25 Ni ra sa biuta nai vakavuvuli dina ni Kalou ka vakaisosomitaka e na ka e lasu wale, a ra sa sorova ka qarava na ka sa buli ka biuti koya sa bulia, o koya sa kalougata ka tawa mudu rawa. Emeni.

26 O koya ga oqo sa laivi ira kina na Kalou me ra muria na domona vakasisila : ia na nodra alewa e ra biuta na nodrai valavala vakai ira, me ra kitaka na ka e sega ni vakai ira na alewa :

27 O ira talega na tagane, e ra sa sega ni moce kei ira na alewa, a ra sa waqawaqa ga ni ra sa veidomoni vakatagane ; a ra sa kitaka na tagane na ka velavela sara vei ira na tagane, a sa yaco kina vei ira nai sau dodonu ni nodra cakacala.

28 Ia ni ra sa sega ni vinakata me ra kila tiko na Kalou, sa laivi ira na Kalou me ra loma vakatani sara, me ra kitaka na ka e sega ni kilikili *kei ira* ;

29 E ra sa sinai e na ka kecega e ca ; e na dauyalewa, *kei* na daucudrucudru, *kei* na kocokoco, *kei* na cidroi ; e ra sa sinai e na vuvu, *kei* na laba, *kei* na veileti, *kei* na dauveivakaisini, *kei* na via sauma na ca ; *kei* na daukakase vuni,

30 *Kei* na daukakase votu, *kei* na daucata na Kalou, *kei* na dauveivakalialiai, *kei* na qaciqacia, *kei* na daudokai ira, *kei* na dauvakate-

kivuna na ka ca, *kei* na dautalaidre-
dre ki na nodra qase;
31 E ra sa sega ni yalomatua, e
ra veiyalayalati ka lasu tale, e ra
sa sega ni veilomani vakatamata, e
ra sa sega ni veivinakati rawa, e ra
sa sega ni yalololoma:
32 A ra sa kila na lelewa ni Ka-
lou, ni sa dodonu me mate e ra sa
kitaka na ka vakaoqo, a ra sa sega
ni kitaka walega ko ira, a ra sa
dauvinakati ira talega e ra sa dau-
kitaka.

A WASE II.

Sa tukuna ko Paula na nodrai vala-vala ca na kai Jutia kei ira na iceni, a sa sega ni yaga me ra cakitaka, 1—16. *Sa levu na ka sa solia vei ira na Kalou, a ra sa ca tiko ga, a sa sega e dua na ka me nodra ulubale,* 17—29.

O KOYA oqo sa sega kina e dua
na ka me nomu ulubale, o
iko na tamata, sa daulewa: ko sa
beitaki iko, ni ko sa lewai koya e
dua; ni ko sai valavala tiko vaka-
kina ko iko sa daulewa.
2 Ni da sa kila ni sa dina na lewa
ni Kalou, me ra ca kecega e ra sa
kitaka na ka vakaoqo.
3 Ia ko iko beka ko sa nanuma,
ni ko sa lewai ira e ra kitaka na
ka vakaoqo, ka sa kitaka talega
vakakina, mo dro bula mai na lewa
ni Kalou?
4 Se ko sa beca beka na nona lo-
loma levu, kei na nona vosota va-
kadede, kei na nona cudru vakama-
lua; ni ko sa sega beka ni vaka-
sama ni sa tuberi iko ki na veivu-
tuni na loloma ni Kalou?
5 Ia ko iko me vaka na nomu
yalo kaukaua sa tawa veivutuni, ko
sa binia vata tiko ga vei iko na
cudru me yaco mada na siga ni
cudruvi, ena vakaraitaki kina na
lewa dodonu ni Kalou;
6 Ena sauma na tamata kecega
ko koya me vaka na nodrai vala-
vala:
7 Vei ira e ra sa gumatua tiko ga
e nai valavala vinaka ka vakasa-
qara na vakaiukuuku kei na vaka-
rokoroko kei na tawa mate rawa,
ena solia ko koya na bula tawa
mudu:
8 Vei ira e ra sa dauveileti tiko,
ka talaidredre ki nai vakavuvuli
dina, ka talairawarawa ki nai va-
kavuvuli tawa dodonu, *ena yaco
vei ira* na cudruvi kei na lesavi.
9 *Ena yaco* na rarawa kei na ya-
luma, vei ira na tamata kecega sai
valavala ca tiko, sa liu vei ira na
kai Jutia, a sa yaco talega vei ira
na kai Krisi;
10 *Ena yaco* na vakaiukuukutaki,
kei na vakarokorokotaki, kei nai
veivakacegui, vei ira kecega sai
valavala dodonu, ena liu vei ira na
kai Jutia, ena yaco talega vei ira
na kai Krisi;
11 Ni ra sa tautauvata kecega
vua na Kalou.
12 O ira kecega sai valavala ca
ni sa yali vei ira na vunau, e ra na
rusa *vakai ira* ni sa yali vei ira na
vunau: ia ko ira sai valavala ca ni
sa tu ga vei ira na vunau, ena lewai
ira na vunau me ra cudruvi *vaka-
kina*;
13 (Ni sa sega ni dodonu e na
mata ni Kalou ko ira e ra sa ro-
goca walega na vunau, o ira ga e
ra sa muria na vunau, e ra na va-
kadodonutaki.
14 Ia ko ira na iceni, ni sa yali
vei ira na vunau, a ra sa kitaka
vakai ira na ka sa vaka na vunau, o
ira oqo, sa yali vei ira na vunau, a
ra sa nodra vunau ga ko ira:
15 A ra sa vakatakila sara ni sa
vola e na yalodra nai valavala *ni*
vunau, a sa vakadinadina talega
vei ira na yalodra, ni ra sa vaka-
sama sa cala na nodrai valavala se
ra vakasama sa dodonu;)
16 *E ra na lewai vakakina* e na
siga ena lewa na Kalou na ka ni
tamata sa vuni tu, ia ko Jisu Krai-
siti ena ia na lewa, me vaka na no-
qui tukutuku vinaka.
17 Raica, o sa vakatokai me kai
Jutia, o sa vakararavi e na vunau,
o sa dokai iko e na vuku ni Kalou,

18 O sa kila na lomana, o sa vinakata na ka sa yaga sara; o sa vakatavulici mai na vunau;

19 O sa vakararavi talega vei iko mo yaga me tuberi ira na mataboko, mo nodra rarama e ra sa tiko e na butobuto,

20 *Kei* na nodrai vakavuvuli e ra sa sesewa, *kei* na nodrai vakavuvuli na gone lalai, ni sa tu ga vei iko nai vakatakarakara ni vuku dina e na vunau.

21 Ia ko iko ko sa vakatavulici ira na tamata tani, o sa vakatavulici iko talega, se segai? o sa dauvunau me kakua na butako, o sa butako ko iko, se segai?

22 O sa daukaya me kakua na dauyalewa, o sa dauyalewa ko iko, se segai? o sa daucata na matakau ni kalou lasu, o sa butakoca na vale ni Kalou dina, se segai?

23 O sa daudokai iko e na vuku ni vunau, o sa vakalialiai koya na Kalou ni ko sa talaidredre ki na vunau ko ya, se segai?

24 Ni sa dauvosavakacacataki na yaca ni Kalou vei ira na iceni e na vukumudou, me vaka sa volai.

25 Ni sa yaga dina na lotutabu, kevaka ko sa talairawarawa ki na vunau: ia kevaka ko sa talaidredre ki na vunau, sa yaco kina na nomu lotutabu me tawa lotutabu.

26 Ia kevaka e dua sa tawa lotutabu sa muria nai valavala dodonu ni vunau, ena wili *vua* na nona tawa lotutabu me lotutabu, se segai?

27 Ia ko koya talega sa tawa lotutabu vakayago, a sa muria ga nai *valavala dodonu ni* vunau, ena lewai iko mo ca ni ko sa lotutabu ga me vaka na vosa *ni vunau*, ia ko sa talaidredre tiko ki na vunau, se segai?

28 Ni sa sega ni kai Jutia *dina* ko koya sa vakakina vakarairai walega; ia na lotutabu, sa sega ni rairai walega e na yago:

29 Ia na kai Jutia *dina* ko koya sa vakakina e na vu ni yalona: a ka vakayalo talega na lotutabu, *sa tu ga* e na yalo, sa sega ni ka ni vosa walega; ia ka sa sega ni doka na tamata, a sa doka ga na Kalou.

A WASE III.

Sa veiletitaka na ka sa kaya ko Paula ko ira na kai Jutia eso, 1—19. *Sa qai vakatakila ko Paula ni sa sega sara na tamata sa dodonu e na mata ni Kalou ni sa muria na vunau, eda sa vakadodonutaki e na vuku i Jisu ni da sa vakabauti koya,* 20—31.

ENA qai yaga vakacava me da kai Jutia? se cava na betena na lotutabu?

2 E vuqa na ka *sa yaga kina*; *a sa yaga* vakalevu, ni sa soli vei ira na vosa tabu ni Kalou.

3 Ia ka vakaevei, kevaka sa tawa vakabauta eso? ena vakatawayagataka na vosa dina ni Kalou na nodra tawa vakabauta, se segai?

4 E segai sara: me dina ga na Kalou, me lasu na tamata kecega; me vaka na ka sa volai, Mo vakadodonutaki ni ko sa vosa, me gumatua ni ko sa lewai.

5 Ia kevaka sa vakadinadinataki nai valavala dodonu ni Kalou e na vuku ni neitou valavala tawa dodonu, a cava me keimami kaya? ena qai vakaevei na Kalou ni sa cudruvi *keitou* ena dodonu vua, se segai? (Au sa vosa vakai keda na tamata.)

6 E segai sara: kevaka sa vakaoqo ena qai lewai vuravura vakacava na Kalou?

7 Ia kevaka sa vakaraitaki vakalevu na vosa dina ni Kalou e na vuku niu sa daulasu, a ra sa vakavinavinaka kina vua vakalevu; au sa cudruvi tiko ga me vaka na tamata ca e na vuku ni cava?

8 A cava tale′ *me keitou kaya*, (me keitou vakataki ira beka e ra sa lasutaki keitou, ni ra kaya ni keitou sa vosa vakane,) Me da kitaka nai valavala ca, me yaco kina na ka vinaka? ia ko ira oqo e ra na cudruvi vakadodonu.

9 Ia ka vakaevei? a cava eda sa

uasivi cake kina *vei ira?* E segai
sara, e na ka e dua: ni keitou sa
vakadinadina sara eliu ni sai vala-
vala ca kecega, a kai Jutia kei na
iceni talega;
10 Me vaka na ka sa volai, Sa
sega e dua sai valavala dodonu, sa
sega sara e dua:
11 Sa sega e dua sa kila, sa sega
e dua sa vakasaqara na Kalou.
12 E ra sa lesu tani kecega e na
nona sala, e ra sa yaco vata kecega
me tawa yaga; sa sega e dua sai
valavala vinaka, sa sega sara e
dua.
13 Ai bulubulu sa dola tu na no-
drai tilotilo; e ra sa dauveivakai-
sini e na gusudra; *sa tu* eruku ni
tebenigusudra na wele ni gata dau-
gaga:
14 Sa vakasinaiti na gusudra e na
ruru kei na vosa e daugaga:
15 Sa kusarawa na yavadra me
vakadavea na dra:
16 A sala ni rusa kei na rarawa
na nodra sala:
17 E ra sa tawa kila na sala ni
veivakacegui:
18 A sa sega e na matadra na re-
revaka na Kalou.
19 Eda sa kila na ka kecega sa
kaya na vunau, sa kaya vei ira sa
tu vei ira na vunau; me vakaru-
burubu kina na gusu kecega, me
beitaki e na mata ni Kalou na kai
vuravura kecega.
20 Ni na sega sara e dua ena va-
kadodonutaki e na mata ni *Kalou*
e na vuku ni sa muria na vunau:
ni sa kilai ga nai valavala ca mai
na vunau.
21 Ia ka sa qai vakatakilai mai e
na gauna oqo na vakadodonutaki
ni Kalou sa tawa *yaco* e na vuku
ni vunau, a sa vakadinadina kina
na vunau kei ira na profita;
22 A ya na vakadodonutaki ni
Kalou *sa yaco* e na vuku ni vaka-
bauti Jisu Kraisiti, sa tukuni vei
keda kecega, a sa yaco vei ira ke-
cega e ra sa vakabauta; ni da sa
tautauvata kecega:
23 Ni da sai valavala ca kecega,
eda sa sega ni yaco kina ki nai
ukuuku ni Kalou;
24 Eda sa vakadodonutaki wa-
lega e na vuku ni nona loloma, e na
vuku ni soro donu i Kraisiti Jisu:
25 O koya sa lesia na Kalou me
nodai bulubulu me da vakabauta
na nona dra, me vakatakila na
nona yalodododonu ni sa sega *ni*
cudruva nai valavala ca sa caka
oti, e na vuku ni sa vosota na
Kalou;
26 Me vakatakila, e na gauna
oqo, na nona yalodododonu; ni sa
yalodododonu ko koya, ni sa va-
kadodonutaki koya sa vakabauti
Jisu.
27 *Sa qai tu* evei na ka me da
dokai keda kina? Sa takali sara.
E na vuku ni vunau cava? ni dau-
cakacaka? E segai: e na vuku
ga ni vunau sa kaya me da dauva-
kabauta.
28 O koya ga oqo eda sa vaka-
sama kina ni sa dina sara ni sa va-
kadodonutaki na tamata e na va-
kabauta, ia ka sega ga e na vuku ni
vunau.
29 A nodra Kalou duaduaga na
kai Jutia ko koya? sa sega beka
ni nodra *Kalou* talega na iceni?
Io, na nodra *Kalou* talega na iceni:
30 Ni sai koya duadua na Kalou,
ena vakadodonutaki ira na lotutabu
e na vakabauta, kei ira talega na
tawa lotutabu e na vuku ni vaka-
bauta.
31 Ia sa vakaevei na vunau, eda
sa vakatawayagataka e na vaka-
bauta, se segai? E segai sara:
eda sa vakayacora na vunau.

A WASE IV.

*Sa tukuna ko Paula sa vakadodonu-
taki ko Eparaama e na vuku ni
nona vakabauta, a sa vakakina na
vosa i Tevita,* 1—8. *A sa vaka-
talega kina na tamata kecega se ra
kai Jutia se segai,* 9—12. *A sa
yaco na vosa ni yalayala ni Kalou
vei Eparaama, ni sa vakadodonutaki
na tamata kecega ni ra sa vaka-
bauta,* 13—25.

ACAVA me da kaya sa kunea ko Eparaama na tamada, *e na nona cakacaka* vakayago?

2 Ia kevaka sa vakadodonutaki ko Eparaama e na vuku ni nona cakacaka, sa qai dua na ka vua me dokai koya kina vakai koya; ia ka sega ga e na mata ni Kalou.

3 Ia na cava sa kaya nai Vola *Tabu*? Sa vakabauta na Kalou ko Eparaama, a sa okati vua me *nonai* valavala dodonu.

4 Ia ni sa sauma na tamata sa cakacaka, eda sa sega ni vakatoka na kenai sau nai loloma, a ya ga na kenai voli.

5 Ia ko koya sa sega ni cakacaka, a sa vakabauti koya sa vakadodonutaki ira e ra sa ca vua, sa okati vua na nona vakabauta me *nonai* valavala dodonu.

6 Sa vakatalega kina na vosa i Tevita ni sa tukuna na tamata sa kalougata, ni sa okati vua na Kalou nai valavala dodonu ia ka sega e na vuku ni *nona* cakacaka,

7 *A sa kaya*, Sa kalougata na tamata sa tawa cudruvi e na vuku ni valavala ca, a sa ubi ga nona cakacala.

8 Sa kalougata na tamata sa sega ni okati vua na Turaga na *nonai* valavala ca.

9 E ra sa kalougata beka vakaoqo ko ira ga na lotutabu, se ra vakatalega kina na tawa lotutabu? ni da sa kaya sa okati vei Eparaama na vakabauta me *nonai* valavala dodonu.

10 Sa okati *vua* beka ni sa vakaevei? ni sa lotutabu, se ni sa tawa lotutabu? Sa sega ga ni sa lotutabu, a ya ga ni sa tawa lotutabu.

11 A sa soli vua na lotutabu mei vakatakilakila, me vakadinadina *vua* ni sa vakadodonutaki e na vuku ni vakabauta, sa tu *vua eliu* ni sa tawa lotutabutaki: me yaco kina ko koya me tamadra kecega e ra sa vakabauta, ka tawa lotutabutaki; me okati talega vei ira me *nodrai* valavala dodonu:

12 Me tamadra talega e ra sa lotutabutaki, a ra sega ni lotutabutaki walega, e ra sa muria talega na we ni yava ni vakabauta nei tamada ko Eparaama, sa tu *vua eliu* ni sa tawa lotutabutaki.

13 Ni sa sega ni yalati vei Eparaama, se vei ira na nona kawa, mei taukei ni vuravura, e na vuku ni vunau, e na vuku ga ni sa nonai valavala dodonu na vakabauta.

14 Ia kevaka e ra sa taukena e ra sa muria na vunau, sa qai vakatawayagataki na vakabauta, ia na ka wale talega na vosa ni yalayala:

15 Ni sa yaco ga na cudruvi e na vuku ni vunau: ni sa sega nai valavala ca kevaka sa takali na vunau.

16 Ia *na vakadodonutaki sa yaco* e na vuku ni vakabauta, a *sa yaco* vakakina me ka ni loloma walega; me vakadinadina kina na vosa ni yalayala vei ira kecega na kawa *i Eparaama*; me kakua ni yaco walega vua sa tu vua na vunau, vua talega sa tu vua na vakabauta ka tu vei Eparaama; ni sa tamada kecega ko koya,

17 (Me vaka nai Vola sa kaya, Au a cakavi iko me tamadra na veivanua e vuqa,) e na mata ni Kalou, sa vakabauta ko *Eparaama*, o koya ga sa vakabula tale na mate, a sa kaciva na ka sa yali me vaka na ka sa tu.

18 Ia ni sa dredre sara na dinata sa vakabauta ko *Eparaama*, ni sa dinata ga me yaco me tamadra na veivanua e vuqa, me vaka na vosa *ni vola sa kaya vua*, Ena vakakina na nomu kawa.

19 Ia ni sa sega ni malumalumu na nona vakabauta, sa sega ni vakasama kina na yagona ni sa qai mate, ka ni sa dua dina na drau na nona yabaki, se na kete i Sera sa mate ga:

20 A sa sega talega ni yatayata ni sa tawa vakabauta na vosa ni yalayala ni Kalou; sa kaukaua ga e na vakabauta, a sa vakavinavinaka kina vua na Kalou;

21 Ni sa vakadinata sara, ni sa
rawarawa vua, me cakava na ka
sa yalataka.
22 O koya ga sa okati vua kina
na vakabauta me *nomai* valavala
dodonu.
23 Ia ka sa sega ni volai ni sa
okati vua *vakaoqo*, e na vukuna
duaduaga;
24 E na vukuda talega, ni na
okati vakatalega kina vei keda,
kevaka eda sa vakabauti koya sa
vakatura cake tale na noda Turaga
ko Jisu mai na mate;
25 O koya ka soli yani e na vuku
ni nodai valavala ca, a sa vakaturi
cake tale me da vakadodonutaki
kina.

A WASE V.

Sa tukuna ko Paula na ka vinaka sa yaco vei keda ni da sa vakadodonutaki, 1—5. *A ka dina sara na loloma ni Kalou, ni sa lomani keda ni da sa tamata ca,* 6—12. *Eda sa ca vakalevu e na vuku i Atama kei na vukuda talega, a sa rawarawa me da vinaka vakalevu sara e na vuku i Jisu,* 13—21.

O KOYA oqo ni da sa vakadodonutaki e na vakabauta, eda
sa qai veivinakati kei na Kalou e
na vuku ni noda Turaga ko Jisu
Kraisiti:
2 E na vukuna talega eda sa to-
rova rawa kina na loloma oqo, eda
sa qai tu kina ni da sa vakabauta;
eda sa reki talega ni da sa dinata
ni na noda na vanua vakaiukuuku
ni Kalou.
3 A sa sega ni koya walega *oqo-
ri*, eda sa daureki talega e na vuku
ni ka rarawa: ni da sa kila na
ka rarawa sa vakatubura na dau-
vosota;
4 Ia na dauvosota, *sa vakatu-
bura* na dauveivakatovolei; kei na
dauveivakatovolei, na dinata:
5 Ia na dinata oqo sa sega ni va-
kamaduataki *keda*; ni sa sovaraki
ki na yaloda na loloma ni Kalou
ni sa soli vei keda na Yalo Tabu.
6 Ia ni da sa malumalumu sara,
ka ca talega vua na Kalou, sa qai
mate ko Kraisiti e na vukuda e na
gauna sa lokuci eliu.
7 Ni sa sega e dua me *via* mate
e na vuku ni tamata yalododonu:
ia ka sa dua beka me doudou me
mate e na vuku ni tamata daulo-
loma.
8 Ia na Kalou sa vakatakila na
nona loloma vei keda, e na ka oqo,
ni sa mate ko Kraisiti e na vu-
kuda, ni da sa tamata ca.
9 Ia ni da sa qai vakadodonu-
taki, e na vuku ni nona dra, ena
qai rawarawa sara me da vakabu-
lai mai na cudruvi e na vukuna.
10 Ia kevaka eda sa *nona* meca,
a sa qai ia tale na veivinakati kei
na Kalou e na vuku ni sa mate na
Luvena, ena qai rawarawa sara, ni
da sa veivinakati tale, me da va-
kabulai tiko e na vuku ni nona
bula.
11 A sa sega ni koya walega
oqori, eda sa daureki talega vua na
Kalou e na vuku ni noda Turaga
ko Jisu Kraisiti, ni da sa yaco me
da veivinakati tale e na vukuna.
12 O koya oqo, e sa vakatauva-
tani kina ni sa curu ki vuravura
nai valavala ca e na vuku ni tama-
ta e le dua, kei na mate e na vuku
ni valavala ca; a sa yaco vaka-
kina na mate ki na tamata kecega,
ni sai valavala ca na tamata ke-
cega:
13 (Ni sa tu e vuravura nai vala-
vala ca eliu sa yaco emuri na vu-
nau: a ra sa vakasama ena sega
ni cudruvi nai valavala ca, ni sa ta-
kali na vunau.
14 Ia ka sa dauveitaliataki ira
kecega na mate, sa vakatekivu
vata kei Atama ka yacovi Mosese,
a ra sa sega ni valavala ca me va-
kataki Atama, ia ko *Atama* sa no-
nai vakatakarakara sa lako mai
emuri.
15 Ia e rau sa sega ni tautauvata
sara nai valavala ca *i Atama,* kei
nai solisoli walega *ni Kalou.* Ia
kevaka sa mate na lewe vuqa e na
vuku ni nonai valavala ca na lewe

dua, ena uasivi cake kina na loloma ni Kalou, kei nai solisoli ni loloma, e na vukuna ga na le dua, o Jisu Kraisiti, ni sa yaco vakalevu sara vei ira na lewe vuqa.

16 A rau sa sega talega ni tautauvata *na cudruvi, sa yaco* e na vuku ni nonai valavala ca na le dua, kei nai solisoli *ni Kalou*: ni sa lewai kece me ra cudruvi e na vuku ni *valavala ca* e dua bauga, ia nai solisoli walega *sa yaco* vei ira e ra sai valavala ca vakavuqa me ra vakadodonutaki kina.

17 Ia kevaka sai valavala ca na le dua a sa veitaliataki *keda kece* kina na mate e na vukuna ga na le dua; ena qai rawarawa sara vei ira sa yaco vei ira na ka ni loloma levu kei nai solisoli ni vakadodonutaki, me ra veitalia e na bula e na vukuna na le dua, o Jisu Kraisiti.)

18 O koya oqo ena vakatauvatani kina *ni sa yaco na lewa* ki na tamata kecega me ra cudruvi, e na vuku ni valavala ca e dua bauga; *ena yaco* vakakina *na lewa* ki na tamata kecega me ra vakadodonutaki me ra bula, e na vuku ni valavala dodonu e dua.

19 Ena vakakina ni ra sa yaco me ra cala na lewe vuqa ni sa talaidredre e dua bau na tamata, e ra na yaco talega na le vuqa me ra dodonu ni sa talairawarawa na le dua.

20 A sa qai kau mai na vunau *i Mosese,* me ka levu kina nai valavala ca. Ia ni sa uasivi cake mai nai valavala ca, sa qai uasivi cake vakalevu sara kina na ka ni loloma *ni Kalou*:

21 Me tauvatani ni sa veitaliataki *keda* nai valavala ca me da mate kina, ena veitaliataki *keda* vakatalega kina na ka ni loloma *ni Kalou,* me da vakadodonutaki me da bula tawa mudu kina, e na vuku i Jisu Kraisiti na noda Turaga.

A WASE VI.

Sa tukuna ko Paula ni ra sa sega ni valavala ca tiko na tamata sa veivinakati tale kei na Kalou; eda sa via muri koya ga e na vuku ni nona loloma vei keda, 1—23.

ACAVA me da qai kaya? me dai valavala ca tiko ga, me tubu vakalevu kina nai loloma *ni Kalou,* se segai?

2 E segai sara. Eda na kitaka tiko vakaevei nai valavala ca, ni sa mate vei keda na ca?

3 Dou sa sega beka ni kila, o keda kece eda sa papitaisotaki vei Jisu Kraisiti, eda sa papitaisotaki e na nona mate?

4 O koya ga oqo eda sa bulu vata kaya kina, ni da sa papitaisotaki e na nona mate: me vakataki kina ni sa vakaturi cake tale mai na mate ko Kraisiti e na kaukaua nei Tamana, me da lako voli vakakina e na bula vou.

5 Ia kevaka eda sa tei vata me da vakataki koya e na nona mate, eda na vakataki koya talega ni sa tu cake tale mai na mate:

6 Ni da sa kila, e rau lauvako vata *kaya* ki na kau veilatai na tamata makawa, me vakarusai kina na yago ni valavala ca, me da kakua tale ni qarava nai valavala ca.

7 Ni sa sereki mai nai valavala ca ko koya sa mate.

8 Ia kevaka eda sa mate vata kei Kraisiti, eda vakadinata eda na bula vata kaya talega:

9 Ni da sa kila ni sa vakaturi cake tale mai na mate ko Kraisiti, sa sega ni mate tale; sa sega tale ni veitaliataki koya na mate.

10 Ni sa mate ko koya, sa mate vakadua e na vuku ni valavala ca; ia ni sa qai bula, sa bula vua na Kalou.

11 Mo dou vakakina ni dou sa vakasami kemudou ni sa mate sara vei kemudou nai valavala ca, mo dou bula vua na Kalou vei Jisu Kraisiti na noda Turaga.

12 O koya oqo me kakua ni veitalia kina nai valavala ca e na va-

gomudou sa mate rawa, mo dou
muria na kena gadreva ca.
13 Kakua talega ni solia na tiki
ni yagomudou ki nai valavala ca,
me caka kina na ka ca: dou soli
kemudou ga vua na Kalou, me vakataki
ira e ra sa bula mai na
mate, kei na tiki ni yagomudou
me caka kina na ka e dodonu vua
na Kalou.
14 Ni na sega ni veitaliataki kemudou
nai valavala ca: ni dou sa
sega ni bula e na gauna ni vunau,
e na gauna ga ni loloma.
15 Ia ka vakaevei? me dai valavala
ca beka, ni da sa sega ni bula
e na gauna ni vunau, e na gauna
ga ni loloma, se segai? E segai
sara.
16 Dou sa sega beka ni kila, o
koya yadua dou sa soli kemudou
vua mo dou talairawarawa vua,
dou sa nona tamata ga dou sa
talairawarawa vua; se ki na cakacala
me mate kina, se ki na
cakadodonu me vakadodonutaki
kina?
17 Ia kau sa vakavinavinaka vua
na Kalou, ni dou sa kaisi ni valavala
ca eliu, ia dou sa qai muria
mai na vu ni yalomudou nai vakarau
ni vakavuvuli dou sa vakatavulici
kina.
18 Ia ni dou sa qai sereki mai nai
valavala ca, dou sa yaco me tamata
ni valavala dodonu:
19 Au sa vosa me vakataki keda
na tamata, ni sa malumalumu na
yagomudou: ia me vakakina ni
dou a solia na tikimudou eliu me
caka kina na ka e dukaveluvelu,
kei nai valavala ca me levu kina
na ca; mo dou qai solia vakakina
na tikimudou, me caka kina na ka
e dodonu kei na ka e savasava.
20 Ni dou sa kaisi ni valavala ca,
sa takali sara vei kemudou nai valavala
dodonu.
21 Ia e na gauna ko ya a cava
dou a kunea me vua ni ka ko ya
dou sa qai madua kina? ia na kenai
otioti na ka ko ya na mate sara.
22 Ia ni dou sa qai sereki mai
nai valavala ca, a sa yaco talega
me tamata ni Kalou, dou sa qai
kunea na vua ni yalosavasava, kei
na kenai otioti na bula tawa mudu.
23 Ni sa kenai sau ni valavala ca
na mate; ia nai solisoli walega ni
Kalou na bula tawa mudu, e na
vuku i Jisu Kraisiti na noda Turaga.

A WASE VII.

A tamata sa vakabauti Jisu me nonai Vakabula sa veivinakati kaya me vaka na veiwatini, 1—6. *Sa qai tukuna ko Paula nai valavala ni tamata sa veivutuni, a sa via muria na vunau ni Kalou, a sa dredre ni sa rawati koya na ca,* 7—25.

DOU sa kila, se segai, oi kemudou
na veiwekani, (niu sa
vosa ga vei ira e ra sa kila na vunau,)
ni sa lewa na tamata na vunau
e na veisiga ni nona bula?
2 Ia na alewa sa vakawati sa
vauci koya na vunau *me talairawarawa*
vua na watina e na veisiga
ni nona bula; ia kevaka sa mate
na watina, sa qai sereki kina *na
alewa* mai na vunau ni veiwatini.
3 Ia kevaka sa laki vakawati kei
na tagane tani, ni sa bula tiko na
watina, ena vakatokai kina me
dauyatagane: ia kevaka sa mate
na watina, sa qai sereki ga mai na
vunau ko ya; ia kevaka ena qai
laki vakawati kei na tagane tani,
sa na sega ga ni dauyatagane.
4 Dou sa vakakina na veiwekani,
ni dou sa qai sereki mai na
vunau e na mate e na vuku ni yago
i Kraisiti; mo dou veiwatini kei
na dua tani, vei koya sa vakaturi
cake tale mai na mate, mo dou vakavuataki
kina vua na Kalou.
5 Ni da sa tiko vakayago ga, sa
caka vakaukaua na lomada ca sa
tiko e na yagoda e na vuku ni vunau,
me da vuataka kina na ca me
da mate kina.
6 Ia eda sa qai sereki mai na
vunau, ni sa qai mate na ka sa
vauci keda; me da qarava *na Ka-*

lou e na yalo vou, ka sega e na
vosa makawa *ni vunau.*
7 A cava me da kaya? Sa ca na
vunau? E segai sara. Au a sega
ni kila walega nai valavala ca, a ya
ga mai na vunau: niu sa sega ni
kila na daukocokoco, kevaka sa
sega ni kaya na vunau, Kakua ni
kocokoco.
8 Ia na yalo ca, ni sa kaukaua e
na vuku ni vunau, sa vakatubura
e lomaqu na gadreva ca kecega.
Ni sa mate na yalo ca ni sa takali
na vunau:
9 Niu a bula eliu ni sa takali na
vunau; ia ni sa lako mai na vosa
ni vunau, sa bula tale na yalo ca,
kau sa qai mate kina.
10 Ia na vosa ni vunau, sa lesi
me da bula kina, a ya ga kau sa
kunea kina na mate.
11 Ni sa kaukaua na yalo ca, e
na vuku ni vosa ni vunau, a sa te-
maki au kina ka vakamatei au.
12 Ia na vunau sa savasava sara,
sa savasava sara talega na vosa ni
vunau, sa dodonu talega, ka vi-
naka.
13 A sa yaco beka na ka vinaka
me ka meu mate kina, se segai?
E segai sara. A yalo ca ga, me
rairai kina me ca, sa taura na ka
vinaka me kitaki au kina meu
mate; me rairai kina na ca me ca
dina sara e na vuku ni vosa ni
vunau.
14 Ni da sa kila ni sa ka vaka-
yalo na vunau: ia koi au kau sa
vakayago walega, kau sa volitaki
ki na ca.
15 A ka kau sa sega ni vinakata,
kau sa kitaka tiko: ia na ka kau
sa vinakata, kau sega ni kitaka;
ia na ka kau sa cata, kau sa kitaka
tiko.
16 Ia kevaka kau sa kitaka na
ka kau sega ni vinakata, au sa
kaya kina ni sa vinaka ga na
vunau.
17 A sa sega ni au dina sa kitaka,
a ca ga sa tiko e lomaqu.
18 Niu sa kila ni sa sega sara ni
tiko vei au (e na yaloqu makawa)
e dua na ka vinaka; sa tiko ga vei
au na vinakata na ka vinaka; ia
na kaukaua meu kitaka kina kau
sa tawa kunea.
19 Ia na ka vinaka kau via kitaka,
kau sa sega ni kitaka; ia na ka ca
kau sega ni via kitaka, kau sa
kitaka ga.
20 Ia kevaka kau sa kitaka na
ka kau sa sega ni vinakata, sa qai
sega ni au dina sa kitaka, a ca ga
sa tiko e lomaqu.
21 Au sa kunea na vunau ka dua
e lomaqu, niu sa via kitaka na ka
vinaka, sa tiko vei au na ca.
22 Niu sa vinakata na vunau ni
Kalou e na lomaqu dina:
23 Ia kau sa kunea e dua tani tale
na vunau e na tiki ni yagoqu, a
rau sa veivala kei na vunau *sa tu* e
na lomaqu, a sa vakasaurarataki
au meu qarava na vunau ni vala-
vala ca sa tiko e na tiki ni yagoqu.
24 A tamata ca vakaidina koi au!
o cei ena vakabulai au mai na
yago ni mate oqo?
25 Au sa vakavinavinaka vua na
Kalou e na vuku ni noda Turaga
ko Jisu Kraisiti. Ia ka sa qai va-
kaoqo au sa qarava na vunau ni
Kalou e na lomaqu dina; ia na
yagoqu *sa qarava* na vunau ni va-
lavala ca.

A WASE VIII.

Sa tukuna ko Paula na ka vinaka sa yaco vei ira sa vakabauti Jisu. Sa sega ni cudruvi ira na Kalou, e ra sa yalo vou kai valavala vinaka, ni sa vukei ira na Yalo Tabu, a sa tukuna ki na yalodra ni ra sa luve ni Kalou, 1—16. *Sa qai tukuna na ka vinaka ena yaco vei ira emuri; a sa wawa tiko ko vuravura kei na ka kece sa tu kina, me yaco na ka oqo,* 17—25. *Sa vukei ira tiko na Yalo Tabu, sa veivuke na ka kecega me ra vinaka kina; ena sega sara e dua na ka me tawasei ira rawa mai na Kalou,* 26—39.

O KOYA oqo e ra sa sega kina
ni lewai me cudruvi ko ira sa
tu vata kei Kraisiti Jisu, e ra sa

sega ni muria lako na yalo makawa, e ra sa muria ga na Yalo *Tabu.*
2 Ni sa vakabulai au na vunau ni Yalo ni bula *sa yaco* vei Kraisiti Jisu mai na vunau ni yalo ca kei na mate.
3 Ia na ka sa sega ni cakava rawa na vunau, ni sa malumalumu e na vuku ni yalo makawa, *sa cakava* na Kalou ni sa tala na Luvena a sa vaka na yago ni tamata ca na yagona, ia ni sa sorovaka nai valavala ca, sa lewa nai valavala ca me mate e na yalo makawa:
4 Me da cakava rawa kina nai valavala dodonu ni vunau, ni da sa tawa muria lako na yalo makawa, eda sa muria ga na Yalo *Tabu.*
5 Ia ko ira sa yalo makawa tiko e ra sa daunanuma na ka ni yalo makawa; o ira e ra sa yalo vou *e na Yalo Tabu* e ra sa daunanuma na ka ni Yalo *Tabu.*
6 Ni ra sa mate ga e ra sa yalo makawa tiko; a ra sa bula ka vakacegu e ra sa yalo vou *e na Yalo Tabu.*
7 Ni sa veimecaki kei na Kalou na yalo makawa: sa sega ni vakarogoca na vunau ni Kalou, e dredre sara *me vakakina.*
8 Ia ko ira sa rawai ira na yalo makawa, e ra sa sega ni cakava rawa na ka e vinaka vua na Kalou.
9 Ia ka sa sega ni rawai kemudou na yalo makawa, sa rawai kemudou na Yalo *Tabu,* kevaka e dina ni sa tiko e na lomamudou na Yalo ni Kalou. Kevaka sa dua na tamata sa sega ni tiko e lomana na Yalo i Kraisiti, sa sega ni nona ko koya oqo.
10 Ia kevaka *sa tiko* e na lomamudou ko Kraisiti, sa dina ya ni sa mate ga na yago e na vuku ni valavala ca; ia na yalo sa bula ga e na vuku ni valavala dodonu.
11 Ia kevaka ena tiko vakadua e na lomamudou na Yalo i koya sa vakaturi Jisu cake tale mai na mate, o koya sa vakaturi Kraisiti cake tale mai na mate, ena vakabula tale na yagomudou e na Yalona sa tiko vakadua e na lomamudou.
12 O koya oqo e sega kina ni dodonu, kemudou na veiwekani, me da vakaivolitaka na yalo makawa, me da muria na yalo makawa.
13 Ia kevaka dou muria na yalo makawa, dou na mate kina; ia kevaka dou sa veivuke kei na Yalo *Tabu* me vakamatea nai valavala vakayago, dou na bula kina.
14 Ia ko ira kece sa tuberi ira na Yalo ni Kalou, e ra sa luve ni Kalou.
15 Ni dou sa sega ni rawata tale na yalo ni bobula mo dou rere; ia dou sa qai rawata na Yalo ni gone sa vakabauti tale, eda sa kaci kina, Apa, Tamaqu.
16 A Yalo oqo sa tukuna mai ki na yaloda, ni da sa luve ni Kalou:
17 Ia kevaka eda sa gone, eda sa qai taukei; eda sa taukena na Kalou, eda sai taukei vata kei Kraisiti; kevaka eda sa vosota vata *kaya* na ca, eda na tiko vata *kaya* talega e na vanua vakaiukuuku.
18 Niu sa nanuma sa sega ni yaga me rau vakarauvatani na ka ca eda sa vosota e na *noda* bula oqo, kei nai ukuuku ena vakarairaitaki vei keda emuri.
19 Ni sa gadreva vakalevu ko vuravura ka wawa tiko ga, me ra vakarairaitaki mada na luve ni Kalou.
20 Ni sa vakamalumalumutaki ko vuravura me ca, a sa sega ni vinakata, *sa yaco* ga e na vuku i koya sa vakamalumalumutaka me wawa tiko ga,
21 Ni na vakabulai talega ko vuravura ni sa bobula tiko ga ki na rusa, me bula vakaiukuuku vata kei ira na luve ni Kalou.
22 Ni da sa kila, sa vutugu vata ko vuravura ka sa yaluma e na rarawa ka yacova na siga oqo.
23 A sa sega ni koya walega, o keda talega, eda sa rawata nai sevu ni Yalo *Tabu,* eda sa vutugu

tiko e lomada, ni da sa waraka me
da vakabauti tale, ni sa vakabulai
mai na yagoda.
24 Eda sa bula e na wawa: ia na
wawa sa bale e na ka keda sa qai
raica, sa sega ni *yacana dina* na
wawa: ni sa waraka vakacava na
tamata na ka sa qai raica?
25 Ia kevaka eda sa waraka na
ka eda sa sega ni raica, eda sa vo-
sota ga me waraka tiko.
26 Ia na Yalo *Tabu* talega sa vu-
kea talega na noda malumalumu:
ni da sa sega ni kila na ka e kilikili
kei keda me da kerea: a sa soro-
vaki keda na Yalo *Tabu* e na vu-
tugu e sega ni cavu rawa.
27 Ia ko koya sa dauvakasaqara
e na yaloda sa kila na loma ni Yalo
Tabu, ni sa sorovaki ira na tamata
yalosavasava me vaka na *loma ni*
Kalou.
28 Ni da sa kila sa veivuke na
ka kecega me ra vinaka kina e ra
sa lomana na Kalou, vei ira e
ra sa kacivi me vaka na *nona* vei-
talia eliu.
29 Ia ko ira kece sa kilai ira ko
koya eliu, sa lesi ira me tautauvata
kei na Luvena, me ulumatua ko
koya vei ira na tacina e ra lewe
vuqa.
30 Ia ko ira sa lesi ira ko koya,
sa qai kacivi ira: o ira sa kacivi
ira ko koya, sa vakadodonutaki
ira talega: o ira sa vakadodonu-
taki ira ko koya, sa vakaiukuuku-
taki ira.
31 A cava me da kaya e na ka
oqo? Kevaka e wekada na Ka-
lou, o cei me noda meca?
32 Ena vakaevei ko koya sa sega
ni maroroya na Luvena dina, a sa
soli koya yani e na vukuda ke-
cega, ena dredre vakacava vua me
solia walega vei keda na ka kecega
ni sa soli vata kaya?
33 O cei me beitaki ira sa digi-
taki ira na Kalou? Sa vakadodo-
nutaki *ira* na Kalou.
34 O cei me na cudruvi *ira*? O
Kraisiti ga sa mate, io, a sa bula
cake tale, a sa tiko talega e na liga
imatau ni Kalou, a sa sorovaki
keda talega.
35 O cei me na tawasei keda mai
na loloma i Kraisiti? a ka rarawa,
se na yaluma, se na dauveivakaca-
cani, se na dausiga, se na luvawale,
se na dauveivakarerei, se nai selei-
wau?
36 Me vaka na ka sa volai, E na
vukumu ga keitou sa vakamatei
kina e na siga kecega ka bogi;
keitou sa vaka na sipi sa lesi me
vakamatei.
37 Ia na ka kecega oqori eda sa
rawa sara, e na vuku i koya sa lo-
mani keda.
38 Niu sa kila dina, ena sega ni
rawata na mate, se na bula, se na
agilose, se na agilose sa liu, se na
agilose kaukaua, se na ka sa yaco
edaidai, se na ka ena yaco emuri,
39 Se na ka cecere, se na ka ti-
tobu, se dua tani na ka, me tawa-
sei keda mai na loloma ni Kalou,
sa yaco *vei keda* e na vuku i Krai-
siti Jisu na noda Turaga.

A WASE IX.

Sa tukuna ko Paula na nona loloma vei ira na kai nona, 1—5. Sa qai tukuni ira ni ra sai valavala ca ka sa biuti ira kina na Kalou; a sa vakabauti ira na iceni me ra nona tamata; ia na ka oqo sa vakatakila ni sa dodonu sara na Kalou e na nona lewa, 6—33.

AU sa vosa dina e na mata i
Kraisiti, au sa sega ni vosa
lasu, sa vakadinadina talega vei
au na lomaqu e na mata ni Yalo
Tabu.
2 Niu sa rarawa vakalevu, a sa
yaluma tiko ga na lomaqu.
3 Niu a gadreva meu tawase
tani vei Kraisiti e na vukudra na
wekaqu, o ira e ra wekaqu dina
vakayago:
4 E ra luve i Isireli; sa yaco vei
ira na vakabauti tale, kei nai uku-
uku, kei na veiyalayalati, kei na
soli vunau, kei na cakacaka ni Ka-
lou, kei na vosa ni yalayala;

5 A nodra talega na qase, *sa*
yaco talega mai vei ira ko Krai-
siti me vaka na yagona, o koya
na Kalou, sa veitaliataka na ka ke-
cega, sa kalougata ka tawa mudu.
Emeni.
6 A sa dredre me tawa yaga na
vosa *ni yalayala* ni Kalou. Ni sa
sega ni luve i Isireli dina ko ira
kece, sa yacadra na Isireli:
7 E ra sa sega ni luvena ko ira
kecega na kawa i Eparaama: ia,
Na kawa i Aisake ga ena vakatokai
me nomu kawa.
8 A kenai balebale, O ira na lu-
vena vakayago, e ra sa sega ni
luve ni Kalou; ia na luve ni yala-
yala ga, e ra sa wiliki me *nona*
kawa.
9 Ni sa vakaoqo na vosa ni yala-
yala, E na gauna vakaoqo kau na
lako mai, ena sucu kina na luve i
Sera.
10 A sa sega ni *vakaoqo* walega;
ia ko Repeka talega ni sa kune-
kune e na vukuna e dua, a tamada
ko Aisake;
11 (Ni rau sa tawa sucu *na gone*,
se rau cakava na ka vinaka se na
ka ca, me tu dei kina na ka sa
lesia ka digitaka walega na Kalou,
sa sega ga e na vuku ni *nodrau*
cakacaka, ena vukuna ga sa ka-
civi *rau*;)
12 Sa kaya vei *tinadrau*, O koya
sa qase vei rau ena qaravi koya na
gone.
13 Sa vakakina na ka sa volai, Au
sa vinakati Jekope, ia kau sa cati
Iso.
14 A cava me da qai kaya? *Sa*
tu vua na Kalou nai valavala tawa
dodonu, se segai? E segai sara.
15 Ni sa kaya ko koya vei Mo-
sese, Au na lomani ira kau via
lomana, au na yalovinaka vei ira
kau via yalovinaka kina.
16 Sa qai sega *ni yaco* e na vu-
kuna sa gadreva, se na vukuna sa
cici, e na vukuna ga na Kalou sa
yalovinaka mai.
17 Ni sa kaya vei Fero nai Vola
Tabu, E na vuku ni ka oqo kau sa
vakaturi iko cake kina, meu vaka-
takila vei iko na noqu kaukaua, me
tukuni talega na yacaqu ki vura-
vura kecega.
18 O koya oqo eda kila kina, sa
yalovinaka ko koya vei ira sa via
yalovinaka vei ira, a sa vakado-
moqataki ira sa via vakadomoqa-
taka.
19 O na qai kaya vei au, E na
vuku ni cava sa qai kaya tiko kina
ko koya eda sa ca? o cei sa vorata
rawa na ka e sa veitaliataka?
20 Kakua ni vakaoqo, o iko na
tamata, o cei ko iko me vosa tale
vua na Kalou? Ena kaya beka
na ka sa caka vei koya sa cakava,
O sa cakavi au vakaoqo e na vuku
ni cava?
21 E sega beka ni veitaliataka
na qele ko koya sa dautuli kuro,
me cakava kina e na dua bauga
nai buli qele na bilo eda na doka,
se na bilo eda na tawa doka?
22 Ia kevaka e vinakata na Ka-
lou, me vakatakila na nona cudru,
me vakatakila talega na nona kau-
kaua, sa vosota vakadede na bilo
e cudruva sa vakarau tu me ra
rusa:
23 Me vakatakila talega na kena
levu ni nonai ukuuku vei ira na
tamata e via lomana, sa vakarau
tu eliu ko koya ki na *nonai* uku-
uku,
24 Oi keda ga, sa kacivi keda ko
koya, sa sega walega mai vei ira
na kai Jutia, mai vei ira talega na
iceni?
25 Me vakatalega kei na ka sa
kaya e *nai vola i* Osia, Au na va-
katokai ira ka sega ni noqu tamata
eliu, me ra noqu tamata; au na
vakatokai koya ka sega ni noqu
gone ni toko eliu, me noqu *gone* ni
toko.
26 Oqori talega ena yaco, e na
vanua e ra sa kaya vei ira kina,
Oi kemudou sa sega ni noqu ta-
mata; e ra na qai vakatokai kina
me ra luve ni Kalou bula.
27 Sa tagicaki Isireli talega ko
Aisea, *ka kaya*, Kevaka e tautau-

vata ko Isireli kei na nuku ni waitui
ni ra sa wili, ena bula ga na *kedra* vo:
28 Ni na vakaotia ko koya na
cakacaka oqo, ena vakalekaleka-
taka me vaka na *nona* vosa do-
donu: ni na kitaka e vuravura na
Turaga na cakacaka lekaleka.
29 Me vaka na ka sa kaya ko
Aisea eliu, Kevaka ka sega ni va-
kalaiva vei keda na kawa na Tu-
raga ni Sapeoce, eda sa vakataki
Sotoma, eda tautauvata talega kei
Komora.
30 A cava me da qai kaya? O
ira na iceni, e ra sa sega ni muria
nai valavala dodonu, a ra sa yaco
ga me ra vakadodonutaki, ni ra sa
vakadodonutaki e na vakabauta.
31 Ia ko Isireli, sa muria ga na
vunau dodonu, a ra sa sega ni yaco
ki na vunau ni vakadodonutaki.
32 E na vuku ni cava? ni ra sa
sega *ni vakasaqara* e na vakabauta,
a ya ni ra sa muria ga na vunau.
A ra sa tarabe e na vatu e dauvei-
vakatarabetaki;
33 Me vaka na ka sa volai, Raica,
au sa virikotora mai Saione na vatu
ni tarabe kei na vatu ni veivakalo-
macataki: o koya sa vakabauta ena
sega ni madua kina.

A WASE X.

Sa tukuna ko Paula ni sa biuti ira na kai Jutia na Kalou, ni ra sa sega ni vakabauti Jisu; ia na tamata kece sa vakabauti koya dina, e ra sa veivinakati kina kei na Kalou, 1—21.

OI kemudou na veiwekani, au
sa gadreva e na vu ni yaloqu,
au sa masu talega vua na Kalou
e na vukudra na Isireli, me ra bula
rawa.
2 Niu sa tukuni ira dina ni ra sa
lomakatakata vua na Kalou, ia ka
sega ni vaka na yalomatua.
3 Ni ra sa sega ni kila na vaka-
dodonutaki sa yaco mai na Kalou,
a ra sa dauvakatovolea me ra va-
kataudeitaka na vakadodonutaki
vakai ira, a ra sa sega kina ni
vakamalumalumutaki ira me ra
vakadodonutaki mai vua na Kalou.
4 Ni sa vakayacora na vunau ko
Kraisiti, me vakadodonutaki *e na
vukuna* ko ira kece e ra sa vaka-
bauta.
5 Ni sa tukuna ko Mosese na va-
kadodonutaki sa yaco e na vuku
ni vunau, Me bula kina na tamata
sa cakava.
6 Ia na vakadodonutaki sa yaco
e na vakabauta sa tukuna vakaoqo,
Mo kakua ni vosa e na yalomu,
O cei me lako cake ki lomalagi?
(ka me kauti Kraisiti sobu *mai
kina*:)
7 Se vakane, O cei me lako sobu
ki etese? (ka me kauti Kraisiti
cake mai na mate.)
8 Ia na cava e kaya? Sa voleka
vei iko na vosa, e na gusumu, kei
na yalomu: a vosa ni vakabauta,
keitou sa tukuna;
9 Kevaka ko na vakatusa e na
gusumu na Turaga ko Jisu, ka
vakadinata e na vu ni yalomu ni sa
vakaturi koya cake tale mai na
mate na Kalou, o na bula.
10 Ni sa vakadinata na tamata e
na vu ni yalona me vakadodonu-
taki kina; a sa vakatusa e na gu-
suna me bula.
11 Ni sa kaya nai Vola *Tabu,* O
koya sa vakabauti koya ena sega
ni madua.
12 Ni sa tautauvata kecega, na
kai Jutia kei na kai Krisi: ni sa
dua bauga na Turaga vei ira ke-
cega, a sa levu na nona *loloma* vei
ira kecega e ra masuti koya.
13 Ni na bula ko ira vakaaduaga
e ra masu ki na yaca ni Turaga.
14 E ra na qai masu vakacava
vua e ra sa sega ni vakabauta? e
ra na vakabauti koya vakacava e ra
sega ni rogoca kina? e ra na
rogoca vakacava, kevaka e sega e
dua me tukuna?
15 E ra na tukuna vakacava,
kevaka e ra sega ni talai? me
vaka na ka sa volai, Sa lagilagi
sara na yavadra e ra sa tukuna nai
tukutuku vinaka ni veivakacegui,

e ra sa kauta mai nai tukutuku
vinaka ni ka vinaka!
16 A ra sa sega ni vakabauta
kecega nai tukutuku vinaka. Ni
sa kaya ko Aisea, Turaga, ko cei
sa vakabauta na neitoui tukutuku?
17 Eda kila kina, *sa tubu* na va-
kabauta ni da rogoca, ni da ro-
goca na vosa ni Kalou.
18 Ia kau sa kaya, E ra sa ro-
goca, se segai? E dina sa vaka-
kina, ni sa lako na nodrai rogo-
rogo ki vuravura kece, kei na no-
dra vosa ki na kenai yalayala kei
vuravura.
19 Ia kau kaya tale, Sa sega ni
kila ko ira na Isireli? Ni sa kaya
eliu ko Mosese, Au na vakataka-
tataki kemudou me dou vuvu e na
vukudra e ra sa sega ni tamata *ni
Kalou,* au na vakacudrui kemudou
e na vanua sesewa.
20 A sa doudou sara ko Aisea, ka
kaya, E ra sa kunei au ko ira e ra
sega ni qarai au; au sa vakarai-
raitaki vei ira e ra sa sega ni
tarogi au.
21 Ia ka sa kaya vei ira na Isi-
reli, E na veisiga kecega kau sa
dodoka yani na ligaqu kivei ira na
tamata dautalaidredre ka dauva-
katitiqa.

A WASE XI.

Sa tukuna ko Paula ni sa sega ni biuti ira kecega na kai Jutia na Kalou, a sa sega ni biuti ira vakadua; ena vakabauti ira tale me ra nona tamata, me lotu kina ko vuravura kecega, 1—32. *Sa qai vakavinavinaka ki na Kalou,* 33—36.

AU sa qai taroga, Sa biuta tani
sara na nona tamata na Ka-
lou, se segai? E segai sara. Oi
au na luve i Isireli, a kawa i Epa-
raama, mai na mataqali i Peneja-
mini.
2 Sa sega ni biuta na nona tama-
ta na Kalou sa kila eliu. Dou sa
sega ni kila na ka sa kaya nai Vola
Tabu ni sa tukuni Ilaija? ni sa tu-
kuni ira na luve i Isireli e na nona
masu vua na Kalou, ka kaya,
3 Turaga, e ra sa vakamatei ira
na nomu profita, e ra sa keliru-
kuta sobu na nomui tutunimadrali;
oi au duaduaga kau sa bula, a ra
qarai au meu mate.
4 Ia na cava na vosa sa kaya vua
na Kalou? Au sa maroroya me
noqu e vitu na udolu na *tamata,* e
ra sa sega ni tekiduru e na duru-
dra vei Peale.
5 Sa vakakina e na gauna oqo,
sa tu ga na kena vo e ra sa digi-
taki e na *nona* loloma.
6 Ia kevaka *e yaco* e na vuku ni
nona loloma, sa qai sega e na vuku
ni *nodra* cakacaka: ke sa vakaoqo,
sa sega ni loloma dina na *nona* lo-
loma. Ia kevaka *sa yaco* e na
vuku ni *nodra* cakacaka, sa sega
ni yaco e na vuku ni *nona* lolo-
ma; ke sa vakaoqo, sa sega *ni*
cakacaka dina na cakacaka.
7 Sa qai vakaevei? Sa sega ni
rawata na ka e ra sa vakasaqara
ko ira na Isireli; ia ko ira na digi-
taki e ra sa rawata, a sa vakama-
tabokotaki na kena vo;
8 (Me vaka na ka sa volai, Sa
solia vei ira na Kalou na yalo sa
daumoce, *sa solia* na matadra e ra
sa sega ni rai rawa kina, kei na
daligadra e ra sa sega ni rogoca
rawa kina;) ka yacova na siga oqo.
9 A sa kaya talega ko Tevita,
Me yaco na nodrai kanakana mei
cori, kei na dai, kei na ka me ra
tarabe kina, me kedrai sau talega
ni ca.
10 Me vakabutobutotaki na ma-
tadra me ra kakua ni rai rawa, me
vakatekilolou na dakudra e na vei-
siga.
11 Au sa taroga tale, E ra sa ta-
rabe me ra bale sara, se segai? E
segai sara: ia ka sa bula rawa na
iceni e na vuku ni nodra bale, me
vakatakatataki ira me ra vuvu.
12 Ia kevaka sa vutuniyau ko
vuravura e na vuku ni nodra bale,
a sa vutuniyau na iceni ni ra sa
vakalailaitaki; ena qai vakatani-
evei ni ra sa vakalevui mai?
13 Niu sa qai vosa vei kemudou

na iceni, niu sa yaco mei aposila ni
iceni, au sa doka na noqu cakacaka:
14 De dua na ka meu vakatakatataki ira kina na wekaqu vakayago me ra vuvutaki *kemudou*, meu vakabulai ira kina eso.
15 Ia kevaka sa veivinakati kei *na Kalou* ko vutavura ni ra sa biuti tani, ena vakaevei ni ra sa lomani tale, ena vaka ga na bula mai na mate, se segai?
16 Ia kevaka sa savasava nai sevu, *ena savasava* talega nai buli madrai; kevaka sa savasava na vuna, *ena savasava* talega na tabana.
17 Ia kevaka sa musuki laivi eso na tabana, ia ko iko, na taba ni olive ni veikau, sa mai sema vata kei ira, mo bula vata kei ira, e na vu ni olive sa uro;
18 Mo kakua ni vakalevui iko vei ira na tabana dina; ia kevaka ko sa vakalevui iko, sa sega ni bula na vuna e na vukumu, o iko ga ko *sa bula* e na vuku ni vuna.
19 O na qai kaya beka, Sa musu laivi na tabana dina, meu sema kina.
20 E dina; ia ko ira e ra sa musu laivi ni ra sa tawa vakabauta, o iko talega ko sa tu ga kina ni ko sa vakabauta. Kakua ni yalolevu, mo rere ga:
21 Kevaka sa sega ni vosoti ira na tabana dina na Kalou, *mo rere ga*, de sega beka ni vosoti iko.
22 O koya oqo mo raica ruarua kina, na loloma kei na cudru ni Kalou: a *nona* cudru, vei ira sa bale: kei na *nona* loloma, vei iko, kevaka ko sa tu dei e na *nona* loloma: ia kevaka e segai, o na musu laivi talega.
23 O ira talega, kevaka e ra sa sega ni vakatitiqa tiko, e ra na sema talega *ki na vuna*: ni sa rawarawa vua na Kalou me vakasemai ira tale *kina*.
24 Ia kevaka ko sa musuki laivi mai na olive sa nonai tovo ga me olive ni veikau, ia ka sa sema vata kei na olive vinaka drau sa sega ni tovo vata kaya: ena rawarawa sara vei ira ni sa nodrai tovo ga *me ra tabana*, me ra sema vata kei na nodra vu ni olive dina.
25 Niu sa sega ni vinakata, na veiwekani, mo dou tawa kila na ka vuni oqo, do dou dokai kemudou e na nomudou vuku vakai kemudou; ni ra sa yaco na Isireli eso me ra mataboko, me malua me curu mada na iceni e ra sa lewe vuqa.
26 E ra na qai vakabulai ko ira kecega na Isireli: me vaka na ka sa volai, Ena lako mai Saioni nai Vakabula, ena saumaka tani nai valavala ca mai vei *ira na luve i* Jekope:
27 Ni sa noqu veiyalayalati oqo vei ira, niu na sa kauta tani na nodrai valavala ca.
28 Ni ra sa veimecaki kei *na Kalou*, ni *ra sa tawa vakabauta* nai rogorogo vinaka, *ia sa yaco oqo* e na vukumudou: a sa vinakati ira *na Kalou*, ni ra sa digitaki e na vuku ni nodra qase.
29 Ni sa tawa veivutuni na Kalou e na ka e solia 'se *na tamata* e kaciva.
30 Ni na tauvatani ni dou a tawa vakabauta na Kalou eliu, a sa qai yaco vei kemudou na *nona* loloma ni ra sa dauvakatitiqa:
31 Sa na vakatalega kina ko ira e ra sa tawa vakabauta, me yaco kina vei ira na loloma *ni Kalou* e na vuku ni sa yaco vei kemudou na *nona* loloma.
32 Ni sa sogoti ira vata na Kalou e na vakatitiqa, me lomani ira kecega ko koya.
33 A ka vakaidina na kena titobu kei na nona vutu ni vuku kei na yalomatua ni Kalou! sa tawa kilai rawa na nona lewa, sa tawa kune na nonai valavala!
34 O cei sa kila rawa na loma ni Turaga? se ko cei me nonai vakavuvuli?
35 Se ko cei sa solia vua *e dua na ka*, ena saumi tale vua?

36 Ni *sa yaco* mai vua na ka
kecega, e na vukuna talega, me
nona talega; me da vakavinavi-
naka vua ka tawa mudu. Emeni.

A WASE XII.

Sa vakavulici ira na tamata lotu ko Paula me ra soli ira vua na Kalou, ka yalomalumalumu, 1—3. *Me ra gumatua me kitaka na noduai tavi, ni ra sa dui vakaitavi e na cakacaka ni Kalou,* 4—8. *Me ra veilomani sara vakai ira, me ra lomani ira talega na tamata kecega,* 9—21.

AU sa vakarota vei kemudou,
na veiwekani, e na vuku ni
loloma levu ni Kalou, mo dou so-
lia na yagomudou nai madrali
bula, me sa savasava talega, ka
vinaka vua na Kalou, ia na nomu-
dou cakacaka vakayalo oqo.
2 Ia dou kakua ni vakatauvatani
kemudou kei nai valavala kei vu-
ravura oqo: dou mataliataki mai
ni sa vakavoui na yalomudou, mo
dou tovolea kina ka vinakata na
veitalia ni Kalou, a ya sa yaga, ka
vinaka, ka dodonu sara.
3 Ia ni sa soli mai vei au nai lo-
loma, au sa vakarota kina vei ira
yadua na tamata vei kemudou, me
kakua e dua me dokai koya e na
vuku ni ka sa sega ni dodonu me
dokai koya kina; me yalomatua
ga ni sa nanumi koya, me vaka
nai vakarau ni vakabauta sa vota
na Kalou vei ira yadua na tamata.
4 Ni sa tauvatani ni sa dua bauga
na yagoda ka vuqa na tikida, ia ka
sa sega ni vakaitavi vata na tikina
kecega;
5 Sa vakakina koi keda, na lewe
vuqa, eda sa yago vata *ni da sa tu*
vei Kraisiti, eda sa tikina vata ta-
lega vakai keda.
6 Ni da sa dui rawata nai solisoli
vakayalo me vaka sa soli vei keda
nai loloma, kevaka *e dua na*
nonai tavi me profisai, *me profisai*
me vaka nai vakarau ni vakabauta;
7 O koya sa dauvota na ka ni lo-
loma, me kitaka tiko na vota; o
koya sa vakavuvuli, me dauvaka-
tavuvuli tiko;
8 O koya sa vunau, me dauvaka-
rota tiko; o koya sa dausoli ka ni
loloma, *me soli* e na lomana dina;
o koya sa dau ia na lewa, me gu-
matua kina; o koya sa daukitaka
na cakacaka ni loloma, *me kitaka*
e na marau.
9 Me kakua ni vakailasu na *no-*
mudou loloma. Mo dou cata sara
na ka ca; mo dou kabita sara ki
na ka vinaka.
10 Dou veilomani sara e na vei-
lomani ni veitacini; dou veiyawa-
siviti e na veivakarokorokotaki;
11 Kakua ni vucesa e na caka-
caka; me katakata na yalomudou,
ni dou sa qarava na Turaga;
12 Dou reki e na dinata; vosota
na ka rarawa; gumatua vakalevu
sara e na masu;
13 Dou solia tiko *na ka ni loloma*
vei ira na tamata yalododonu sa
dravudravua; dou daulomani ira
na vulagi.
14 Vosa vinaka vei ira sa vaka-
cacani kemudou: vosa vinaka ga,
kakua ni rukaka *e dua.*
15 Dou reki vata kei ira sa reki,
ka tagi vata kei ira sa tagi.
16 Dou lomavata tiko vakai ke-
mudou. Kakua ni nanuma na ka
vakaturaga, vakamalumalumutaki
kemudou mo dou vakai ira na kaisi.
Dou kakua ni dokai kemudou e na
nomudou vuku.
17 Kakua ni veisausaumitaka na
ca vua e dua. Vakatovolea sara
mo dou kitaka na ka e vinaka e
na matadra na tamata kecega.
18 Kevaka sa sega ni dredre sara,
me vaka ni dou sa rawata, dou
veivinakati kei ira na tamata ke-
cega.
19 Oi kemudou na veiwekani,
dou kakua ni saumi kemudou, va-
kalaiva ga na cudru; ni sa volai,
A noqui tavi na cudru; ia kau na
cudruva ga, sa kaya *vakaoqo* na
Turaga.
20 O koya oqo mo vakania kina
na nomu meca, kevaka sa viakana;

kevaka sa viagunu, solia vua na
wai: ni ko sa kitaka na ka oqo,
ko sa binia tu na qilaiso ni buka-
waqa ki na uluna.
21 Me kakua ni rawai iko na ca,
mo rawa ga na ca e na vinaka.

A WASE XIII.

Sa vakarota vei ira na tamata lotu ko Paula me ra talairawarawa vei ira na nodra turaga vakavuravura, 1—7. Me ra lomani ira na tamata kecega me vaka na nodra lomani ira vakai ira, 8—10. Me ra biuta na ka kecega e ra sa ca kina, me ra vakabauta ka daumuria na ka e vinaka, 11—14.

ME talairawarawa vei ira na
turaga levu ko ira na tama-
ta kecega. Ni sa sega na turaga
sa tubu wale, a sa mai na Kalou
ga: a turaga sa tubu, sa lesi ira na
Kalou.
2 Ia ko koya sa vorata na tura-
ga, sa vorata na ka sa lesia na Ka-
lou: e ra na cudruvi ga e ra sa vo-
rata.
3 Ni sa sega ni vakarerei ira sa
caka vinaka ko ira na turaga, o
ira ga sa *caka* ca. O sa vinakata
me yali vei iko na rere vua na tu-
raga? mo kitaka na ka e vinaka,
ena qai dokai iko kina ko koya:
4 Ni sai talatala ni Kalou ko
koya vei iko mo vinaka kina. Ia
kevaka ko sa caka ca, mo rere
ga; ni sa sega ni taura walega nai
seleiwau ko koya: ni sai talatala
ni Kalou, me cudruvi koya sa caka
ca me kenai sau.
5 O koya oqo e dodonu kina mo
dou talairawarawa, ia me kakua
walega e na vuku ni cudru, a ya
ni dou sa kila e na lomamudou ni
sa dodonu.
6 O koya talega oqo mo dou solia
talega kina nai vakacavacava: ni
ra sai talatala ni Kalou, e ra sa
qarava tiko na ka oqo.
7 O koya oqo mo dou solia kina
vei ira kecega na ka e dodonu: ai
vakacavacava vei ira sa nodra nai
vakacavacava; ai sigana vei ira e
nodra nai sigana; dou rerevaki ira
e dodonu me da rerevaka; vakaro-
korokotaki ira e dodonu me da
vakarokorokotaka.
8 Me kakua na tamata ko sa
tawa vakaivolitaka vua, ia na lo-
loma *e dredre beka me da vakai-
volitaka*: ni sa cakava kecega na
vunau ko koya sa daulomana na
tamata tani.
9 Ia oqori *na vunau*, Mo kakua
ni dauyalewa, Mo kakua ni laba,
Mo kakua ni butako, Mo kakua ni
beitaka vakailasu, Mo kakua ni
kocokoco; ia kevaka e dua tale na
vosa ni vunau, sa tu vata kecega e
na vosa lekaleka oqo, O na lomana
na nomu lewe ni koro me vakai
iko.
10 O koya sa lomana na nona
lewe ni koro sa sega ni caka ca
vua: o koya oqo sa muria kina na
vunau kecega ko koya sa daulo-
loma.
11 Ia ni da kila na gauna oqo, ni
sa qai yaco na gauna oqo, me da
yadra kina mai na moce; ni sa qai
voleka na noda bula sa yawa ni sa
vakatekivu na noda vakabauta.
12 Sa kolai oti na bogi, sa vo-
leka na siga: o koya oqo me da
luvata tani kina nai valavala ni
butobuto, me da vakaisulu e nai
sulu ni rarama.
13 Me da lako voli me vaka *na
lako* e na siga ni da vakaiukuuku-
taki; me da kakua ni vakalialiai
keda, se mateni, me da kakua ni
dandara se dauyalewa, me da ka-
kua ni veileti se vuvu.
14 Ia dou vakaisulu e na Turaga
ko Jisu Kraisiti, kakua ni vaka-
rauta na ka ni yago, me vakaya-
cora kina na *kena* garova ca.

A WASE XIV.

Sa vakavulici ira ko Paula me ra kakua ni beci ira e ra sa vakabauta vakalailai, 1—4. Me ra kakua ni veileti e na ka ni lotu sa vakarairai; me ra veilomani ga; me ra kakua ni veilewayaki ira e ra sa sega ni kila vakalevu nai valavala ni lotu, 5—23.

O KOYA sa malumalumu na
nona vakabauta dou kauta
vei kemudou, ia kakua ga ni vei-
leti *kaya* e na ka e dauveileti-
taki.
2 Sa vakadinata e dua ni sa tara
vua me kania loa na ka kecega: ia
ko koya sa malumalumu, sa kania
ga na rourou.
3 Me kakua ni beci koya sa tawa
kana ko koya sa kana; me kakua
ni lewai koya sa kana ko koya sa
tawa kana: ni sa vinakati koya na
Kalou.
4 Ia ko cei ko iko mo lewa na
nona tamata na turaga tani? ena
bale ga se tu vua na nona turaga.
Io, ena tu dei ga: ni sa rawarawa
vua na Kalou me vakatudeitaka.
5 E dua na tamata sa nanuma sa
tabu cake na siga eso ka tara eso:
e dua sa nanuma sa tautauvata na
veisiga kecega. Me tei kila yadua
e na lomana *na ka sa dodonu vua.*
6 O koya sa vakatabuya na siga,
sa vakatabuya ga vua na Turaga;
ia ko koya sa sega ni vakatabuya,
sa sega ni vakatabuya e na vuku
ni Turaga. O koya sa kana, sa
kana e na vuku ni Turaga, ni sa
vakavinavinaka ki na Kalou; o
koya sa tawa kana, sa tawa kana
e na vuku ni Turaga, ni sa vaka-
vinavinaka talega ki na Kalou.
7 Ni sa sega e dua vei keda sa
bula walega e na vukuna, se dua
vei keda sa mate e na vukuna.
8 Kevaka eda sa bula, eda sa bula
e na vuku ni Turaga; se da mate,
eda sa mate e na vuku ni Turaga:
o koya oqo eda sa nona kina na
Turaga, se da bula se da mate.
9 O koya oqo sa mate kina ko
Kraisiti, a sa tu cake tale mai, a
sa qai bula *vakadua,* me nodra
Turaga na mate kei na nodra ta-
lega na bula.
10 Ia ko sa daulewai koya na
wekamu e na vuku ni cava? se ko
beci koya na wekamu e na vuku
ni cava? ni da na tu kecega e na
mata ni tikotiko ni veilewai nei
Kraisiti.
11 Ni sa volai, Sa kaya na Tu-
raga, Ena vaka na dina ni noqu
bula, ni na tekiduru vei au na duru
ni tamata kecega, ena vakatusa vua
na Kalou na yame ni tamata ke-
cega.
12 O koya oqo eda na vaka*tusai*
keda kecega kina vua na *Kalou.*
13 Ia me da kakua *tale ni veile-
wayaki* keda tiko; *oqori ga me da*
lewa, me kakua e dua me biuta e
dua na ka e na sala ni wekana me
tarabe kina se bale kina.
14 Au sa kila, ia kau kila dina
mai vua na Turaga ko Jisu, ni sa
sega na ka e dukaveluvelu vakai
koya: sa dukaveluvelu ga vua sa
nanuma ni sa dukaveluvelu.
15 Ia kevaka sa rarawa na loma
ni wekamu e na vuku ni ka ko sa
kania, o sa qai sega ni valavala me
vaka *nai valavala* ni loloma. Ka-
kua ni vakarusai koya e na kemu
kakana, sa mate e na vukuna ko
Kraisiti.
16 Me kakua ni vosa vakacaca-
taki na nomudou ka vinaka:
17 Ni sa sega ni kakana se ka ni
gunu na matanitu ni Kalou; a ya
na yalododonu, kei na vakacegu,
kei na reki e na Yalo Tabu.
18 Ia ko koya sa qaravi Kraisiti
e na ka vakaoqo sa vinaka vua na
Kalou, a sa vinakati talega mai
vei ira na tamata.
19 O koya ga oqo me da muria
kina na ka eda na veivinakati kina,
kei na ka eda na veivakatavulici
kina.
20 Kakua ni vakarusa na *caka-
caka* ni Kalou e na vuku *ni* ka-
kana. E dina ya ni sa savasava
na ka kecega; ia ka sa ca vua na
tamata sa kana ka sa tarabe kina
eso.
21 E vinaka mo kakua ni kania
na lewe ni manumanu, se gunu
waini, se *kitaka* e dua na ka sa
tarabe kina na wekamu, se loma
ca kina, se malumalumu kina.
22 O sa dinata ga *e tara vei iko?*
me tu ga vei iko e na mata ni Ka-
lou. Sa kalougata na tamata sa

sega ni nanuma e ca vua na ka e vakatara.
23 Ia kevaka 'ena sega ni dinata *sa dodonu vua*, ena cudruvi kevaka ena kania, ni *sa kana* ka sega ni dinata *ni sa tara*; ia na ka kecega eda sega ni dinata *sa tara vei keda*, nai valavala ca ko ya.

A WASE XV.

Sa vakavulici ira me ra yalovinaka vei ira na tamata e ra sa malumalumu ga e na lotu, 1—7. *Sa tukuna ni sa vinakata na Kalou me ra bula na iceni, a sa talai koya me vunau vei ira, a sa dauvinakata ko Paula,* 8—21. *Sa via raici ira mai Roma, a sa kaya me ra masulaka me lako rawa kina vei ira,* 22—33.

OKOYA oqo e kilikili kei keda kina ni da sa kaukaua me da vosota na nodra malumalumu e ra sa tawa kaukaua, me da kakua ni kitaka walega na ka e vinakata na yaloda.
2 Me da kitaka yadua na ka e vinakata na noda lewe ni koro, na ka e yaga me vakatavulici koya kina.
3 Ia ko Kraisiti talega sa sega ni kitaka walega na ka e vinakata na yalona; sa vaka ga na ka sa volai, Sa lutuki au na nodra vosa ca e ra vosa vakacacataki iko kina.
4 Ia na ka kecega sa volai eliu sa volai me da vakatavulici kina, me da vosota ka vakacegui e na vuku ni Vola *Tabu* me da rawata kina na dinata.
5 Ia kau masuta na Kalou, na vu ni vosota kei na veivakacegui, me solia vei kemudou mo dou lomavata sara vakai kemudou me vakataki Kraisiti Jisu:
6 Mo dou lomavata ka domo vata ni dou sa vakavinavinaka vua na Kalou, o koya na Tama i Jisu Kraisiti na noda Turaga.
7 Ia dou veivakacegui vakai kemudou, me vaka sa vakacegui keda ko Kraisiti, me vakavinavinaka kina vua na Kalou.
8 Ia kau sa kaya sa yaco ko Jisu Kraisiti mei talatala ni lotutabu e na vuku ni sa dina na Kalou, me vakadinadina na vosa ni yalayala *sa caka* vei ira na qase:
9 Me ra vakavinavinaka talega vua na Kalou ko ira na iceni e na vuku ni *nona* loloma; me vaka sa volai, E na vuku ni ka oqo kau na vakatusai iko kina vei ira na iceni, ka meke ki na yacamu.
10 A sa kaya tale, Oi kemudou na iceni, dou reki vata kei ira na nona tamata.
11 A *sa kaya* tale, Vakavinavinaka vua na Turaga, koi kemudou kecega na iceni; vakamolimoli vei koya, koi kemudou kecega na tamata.
12 O Aisea talega sa kaya, Ena tubu e dua na waka i Jesi, ena tubu cake e dua me nodra Turaga na iceni; e ra na vakararavi vei koya ko ira na iceni.
13 Au sa masuta na Kalou na vu ni dinata, me vakasinaiti kemudou e na reki kecega kei na vakacegu ni dou sa vakabauta, me levu sara na nomudou dinata, e na vuku ni nona kaukaua na Yalo Tabu.
14 Ia koi au talega, na wekaqu, au sa vakasami kemudou, ni sa dina ni dou sa sinai e na vinaka, ni dou sa sinai e na vuku, ni dou sa rawata talega me vakatavulici vakai kemudou.
15 Ia kau sa doudou ga, na veiwekani, meu vola vakalailai yani vei kemudou, meu vakasara tale na lomamudou, e na vuku ni loloma sa solia mai vei au na Kalou,
16 Meu yaco mei talatala i Jisu Kraisiti vei ira na iceni, meu kitaka na cakacaka e nai rogorogo vinaka ni Kalou, me vinaka *vua* nai cabocabo ni iceni, ni sa vakasavasavataki ira na Yalo Tabu.
17 Sa qai tu ga vei au na ka eso meu dokai au kina e na vuku i Jisu Kraisiti e *na ka oqori* na ka ni Kalou.
18 Niu sa sega ni doudou walega meu cavuta na ka sa sega ni ca-

kava vata kei au ko Kraisiti, me
vakatalairawarawataki ira na iceni,
e na vosa kei nai valavala,
19 E na vuku ni vakatakilakila
mana vakaidina, kei na ka e veiva-
kidacalataki, *sa caka* e na kaukaua
ni Yalo ni Kalou; au sa vakatekivu
kina mai Jeruselema, a sa vakavo-
livolita ka yaco ki Ilirikuma, au
sa vunautaka kecega kina nai ro-
gorogo vinaka i Kraisiti.
20 Ia kau sa vakatovolea sara
vakakina, meu vunautaka nai ro-
gorogo vinaka, ia ka sega ga e na
vanua sa cavu kina na yaca i Krai-
siti, deu tara walega na dela ni
yavu ni tamata tani:
21 Ia kau vaka me yaco na ka 'sa
volai, O ira sa sega ni tukuni mada
vei ira ko koya, e ra na raica: ia
ko ira e ra sa sega ni rogoca e ra
na kila.
22 O koya oqo sa tarovi vaka-
levu kina na noqu lako vei ke-
mudou.
23 Ia ni sa qai sega na ka meu
tiko kina e na yasana oqo, ni sa
yabaki vuqa talega kau a gadreva
kina meu laki raici kemudou;
24 Ia na siga ena yaco kina na
noqu lako ki Sipeni, au na lako
kina vei kemudou: niu sa nanuma
dina me raici kemudou e na noqu
lako, mo dou kauti au e noqu sala
kivaka ki *Sipeni*, meu vakaleca-
taki mada *niu sa tiko* kei kemudou.
25 Ia e na gauna edaidai kau sa
lako kina ki Jeruselema me cakava
na yau vei ira na tamata yalosava-
sava.
26 Ni ra sa vinakata ko ira mai
Masitonia kei Akaia me ra cakava
e dua nai solisoli loloma me nodra
na tamata yalosavasava mai Jeru-
selema e ra sa dravudravua.
27 *Ni sa dina vei ira*, ni ra sa vi-
nakata, ni sa dodonu me ra vakai-
volitaka vei ira. Ia kevaka e ra
sa rawata mai vei ira na nodra ka
vakayalo ko ira na iceni, e dodonu
talega vei ira me ra cakava na no-
dra ka vakayago.
28 Ia niu sa cakava oti mada na
ka oqo, ka touvi ga vei ira na vua
ni nodra loloma oqo, au na qai
lako kivaka vei kemudou ki Si-
peni.
29 Ia kau sa kila dina, niu sa
lako vei kemudou, au na lako kei
na levu ni veikalougatataki ni ro-
gorogo vinaka kei Kraisiti.
30 Ia kau sa vakamasuti kemu-
dou, na veiwekani, e na vuku ni
noda Turaga ko Jisu Kraisiti, kei na
vuku ni loloma ni Yalo *Tabu*, me
datou gumatua ni da veivuke e na
masu vua na Kalou e na vukuqu;
31 Meu vakabulai mai vei ira e
Jutia e ra sa tawa vakabauta; me
ra vinakata talega ko ira na tamata
yalosavasava na noqu cakacaka
kau sa laki kitaka ki Jeruselema;
32 Meu lako kina vei kemudou
e na reki kei na veitalia ni Kalou,
meu vakacegui *niu sa tiko* kei ke-
mudou.
33 Ia *me tiko* kei kemudou ke-
cega na Kalou ni veivakacegui.
Emeni.

A WASE XVI.

Sa tukuni ira eso na tamata lotu dina ko Paula, me ra lomani ira na kai Roma, 1—17. *Sa vakavulici ira me ra veilomani,* 18—24. *Sa tinia na nonai vola,* 25—27.

AU sa tukuni Fipi vei kemudou
na ganeda, kei na vada ni
vavakoso lewe ni soro mai Seni-
kiria:
2 Dou vakacegui koya e na vuku
ni Turaga, me vaka sa kilikili kei
keda na tamata yalosavasava, dou
vukei koya talega e na cakacaka
kecega dou na yaga kina vua: ni
sa daukaroni ira ko koya na lewe
vuqa, kei au talega.
3 Dou ia na loloma vei rau ko
Prisila kei Akuila, a noqui tokani
e na vuku i Kraisiti Jisu.
4 A rau sa virikotora na domo-
drau meu bula kina: keitou sa va-
kavinavinaka kina vei rau, keitou
kei ira kece nai vavakoso lewe ni
soro vei ira na iceni.
5 *Dou ia na loloma* talega vei ira

nai vavakoso lewe ni soro *sa tiko* e
na nodrau vale. Dou ia na loloma
vei Epinito, na tamata kau vina-
kata vakalevu, o koya nai sevu
mai Akaia vei Kraisiti.
6 Dou ia na loloma vei Meri, sa
daucakacaka vakalevu ga e na
vuku i keitou.
7 Dou ia na loloma vei Adro-
naika kei Junia, na wekaqu, kei-
tou a vesu vata kei rau, a rau sa
rogo vei ira nai aposila, e rau sa tu
vata kei Kraisiti eliu, au sa muri
koi au.
8 Dou ia na loloma vei Amiplia, au
sa daulomana e na vuku ni Turaga.
9 Dou ia na loloma vei Uripeni,
sa dauvukei keitou e na cakacaka
i Kraisiti, kei Sitaiki au sa dauvi-
nakata.
10 Dou ia na loloma vei Apili sa
dauvinakati e na vuku i Kraisiti.
Dou ia na loloma vei ira na mata-
qali i Arisitopulo.
11 Dou ia na loloma vei Erotioni
na wekaqu. Dou ia na loloma vei
ira na mataqali i Nasiso, e ra sa tu
vata kaya na Turaga.
12 Dou ia na loloma vei Tarai-
fina kei Taraifosa, e rau daucaka-
caka e na vuku ni Turaga. Dou
ia na loloma vei Pesisa sa daulo-
mani, sa daucakacaka vakalevu
e na vuku ni Turaga.
13 Dou ia na loloma vei Rufo sa
digitaki e na vuku ni Turaga, kei
na tinana sa tinaqu talega.
14 Dou ia na loloma vei Asine-
kraito, kei Felekoni, kei Erama,
kei Patropa, kei Erami, kei ira na
veiwekani *sa tiko* vata kei iratou.
15 Dou ia na loloma vei Filoloko,
kei Julia, kei Nirio, kei na ganena,
kei Olimipa, kei ira na tamata ya-
losavasava e ra *sa tiko* vata kei
iratou.
16 Dou ia na loloma vakai ke-
mudou ni dou sa veireguci e na ya-
losavasava. Sa ia na loloma vei
kemudou ko ira nai vavakoso lewe
ni soro ni Kraisiti.
17 Au sa qai vakamasuti kemu-
dou, na veiwekani, mo dou kilai
ira e ra sa vakatekivuna na veisei
kei na ka e dauveitarabetaki *vei
kemudou*, sa sega ni vaka nai vaka-
vuvuli dou sa vakatavulici kina, ia
daudrotaki ira.
18 O ira e ra sa vakaoqo e ra sa
sega ni qarava na noda Turaga ko
Jisu Kraisiti, a ya na ketedra ga;
a ra sa lawakitaki ira e ra sa tawa
cala e na nodra vosa vinaka kei
nai valavala vinaka.
19 Ni sa lako yani ki na tamata
kecega *nai rogorogo* ni nomudou
talairawarawa. O koya oqo kau
sa reki kina e na vukumudou: ia
kau sa vinakata ga mo dou vuku e
na ka vinaka, mo dou kakua talega
ni cala e na ka ca.
20 Ia na Kalou ni veivakacegui
ena butuki Setani e na ruku ni ya-
vamudou, ia ka na kusarawa. *Me
tiko* vei kemudou na loloma ni
noda Turaga ko Jisu Kraisiti.
Emeni.
21 Sa ia na loloma vei kemudou
ko Timoci na noqui tokani, kei
Lusio, kei Jesoni, kei Sosipeta, na
wekaqu.
22 Oi au ko Tesio, au sa vola nai
vola oqo, au sa ia na loloma vei
kemudou e na vuku ni Turaga.
23 Sa ia na loloma vei kemudou
ko Keo, o koya kau tiko e nona
vale kei ira talega nai vavakoso
lewe ni soro; kei Irasito na matani-
vanua ni koro oqo sa ia na loloma
vei kemudou, kei Karito a wekada.
24 *Me tu ga* vei kemudou kecega
na loloma ni noda Turaga ko Jisu
Kraisiti. Emeni.
25 *Me ia na vakavinavinaka* vua
sa kaukaua me vakataudeitaki ke-
mudou me vaka na noqui rogorogo
vinaka, kei na vunautaki Jisu
Kraisiti, me vaka ni sa qai vaka-
takila mai na ka vuni, sa vuni
tu mai nai vakatekivu kei vura-
vura,
26 Ia ka sa qai vakaraitaki mai,
ia me vaka na nodrai vola *tabu*
na profita, me vakatalega kei na
vosa ni Kalou tawa mudu, sa va-
katakila ki na veivanua kecega

me ra vakabauta ka talairawarawa kina.

27 Me ia na vakavinavinaka vua na Kalou sa vuku duaduaga, e na vuku i Jisu Kraisiti, ka tawa mudu. Emeni.

¶ *Sa vola nai vola oqo ko Paula mai Korinica vei ira nai vavakoso lewe ni soro mai Roma, a sa kauta vei ira ko Fipi na vada ni vavakoso lewe ni soro mai Senikiria.*

AI MATAI NI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

KAI KORINICA.

A WASE I.

Sa vakavulici ira ko Paula me ra veilomani ka yalovata, 1—10; *me ra kakua ni dokai ira walega na tamata, me ra vakavinavinaka ga vua na Kalou ni sa taka mai vei koya ga na nodra ka vinaka kecega e na vuku i Jisu,* 11—31.

OI *au* ko Paula, sa kacivi mei aposila i Jisu Kraisiti e na veitalia ni Kalou, kei Sosiceni na wekaqu;

2 Vei ira nai vavakoso lewe ni soro ni Kalou sa tiko mai Korinica, vei ira sa tu vata kei Kraisiti Jisu ka vakasavasavataki, e ra sa kacivi me ra yalosavasava, kei ira kecega e na veiyasana kecega e ra sa masu ki na yaca i Jisu Kraisiti na noda Turaga, ia na noda *Turaga* kei na nodra talega:

3 *Me yaco* vei kemudou na loloma, kei na vakacegu, mai vua na Kalou ko Tamada, kei na *noda* Turaga ko Jisu Kraisiti;

4 Au sa vakavinavinaka e na veisiga vua na noqu Kalou e na vukumudou, e na vuku ni ka ni loloma sa soli vei kemudou vei Jisu Kraisiti;

5 Ni dou sa vakavutuniyautaki e na ka kecega vei koya, e na vosa kecega, kei na vuku kecega;

6 Me vaka ni sa vakadinadina vei kemudou nai tukutuku kei Kraisiti:

7 Dou sa sega kina ni uasivi sobu e na dua nai solisoli *vakayalo*; ni dou waraka na nona lako tale mai na noda Turaga ko Jisu Kraisiti:

8 O koya ena vakataudeitaki kemudou me yaco na kenai vakataotioti, mo dou tawa cala e na siga ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti.

9 Sa dina na Kalou, o koya sa kacivi kemudou mo dou nonai tokani na Luvena ko Jisu Kraisiti na noda Turaga.

10 Ia kau sa vakamasuti kemudou, na veiwekani, e na vuku ni yacana na noda Turaga ko Jisu Kraisiti, mo dou vosa vata kece sara ga, me kakua vei kemudou na veisei; mo dou veivinakati sara ni dou sa lomavata ka lewa vata.

11 Ni sa tukuni kemudou *mai* vei au, kemudou na veiwekani, ko ira eso mai na mataqali i *Koloi*, ni dou sa dauveileti vakai kemudou.

12 Ia na ka oqo kau sa kaya, ni dou sa kaya yadua, Oi au *nai tokani* nei Paula; Oi au nei Apolosa; Oi au nei Sifasa; Oi au nei Kraisiti.

13 Sa tawase rua beka ko Kraisiti, ne? se vakoti ki na kau veilatai e na vukumudou ko Paula, ne? se dou sa papitaisotaki e na yaca i Paula, ne?

14 Au sa vakavinavinaka vua na

Kalou niu sa sega ni papitaisotaka
e dua vei kemudou, oi rau ga ko
Kerisipo kei Keo;
15 De dua e kaya kau sa papitai-
sotaka e na yacaqu.
16 Au sa papitaisotaki ira talega
na mataqali i Sitifana: ia kau sa
sega ni nanuma ni kau sa papitai-
sotaka e dua tani tale.
17 Ni sa sega ni talai au ko
Kraisiti meu papitaisotaka *na ta-
mata*, a ya meu vunautaka nai ro-
gorogo vinaka: ia ka sega ga e na
vosa sa vuku, de vakatawayaga-
taki kina na kau veilatai kei Krai-
siti.
18 Ni sa ka lialia vei ira sa rusa
na vunautaki na kau veilatai; ia
oqori ga na kaukaua ni Kalou vei
keda eda sa vakabulai.
19 Ni sa volai, Au na vakarusa
na nodra vuku e ra sa dauvuku,
ka vakatawayagataka na nodra
yalomatua e ra sa dauyalomatua.
20 Evei na vuku? evei na vuni-
vola? evei na dauveileti ni vura-
vura oqo? sa sega beka ni cakava
na Kalou me lialia na vuku ni
vuravura oqo?
21 Ia ni sa vuku na Kalou a ra sa
sega ni kila na Kalou na kai vura-
vura e na nodra vuku, sa qai vina-
kata na Kalou me vakabulai ira e
ra sa vakabauta e na vunau lialia.
22 Ni ra sa taroga nai vakatakila-
kila ko ira na kai Jutia, a ra sa va-
kasaqara na vuku ko ira na kai
Krisi:
23 Ia keitou sa vunautaki Krai-
siti ni sa lauvako ki na kau veila-
tai, a ka e ra tarabe kina na kai
Jutia, kei na ka lialia vei ira na
kai Krisi;
24 Ia vei ira e ra sa kacivi, se ra
kai Jutia se ra kai Krisi, o Krai-
siti na kaukaua ni Kalou, kei na
vuku ni Kalou.
25 Ni sa uasivi cake na sesewa ni
Kalou e na vuku ni tamata; a sa
uasivi cake na malumalumu ni
Kalou e na kaukaua ni tamata.
26 Ni dou sa raica, na veiwekani,
na kenai valavala ni sa kacivi ke-
mudou, ni sa sega ni lewe vuqa sa
vuku vakayago *sa kacivi*, sa sega
ni lewe vuqa sa kaukaua, sa sega
ni lewe vuqa sa turaga:
27 A sa digitaka na Kalou na ka
lialia vakavuravura, me vakama-
duataki ira na vuku; a sa digitaka
na Kalou na ka malumalumu va-
kavuravura, me vakamaduataka
na ka sa kaukaua;
28 Kei na ka e vaka na kaisi e
vuravura, kei na ka e beci, sa di-
gitaka na Kalou, kei na ka sa sega
walega, me vakarusa na ka sa tu
dei:
29 Me kakua kina na tamata me
dokai koya e matana.
30 Ia mai vei koya ga dou sa tu
vata kina vei Kraisiti Jisu, o koya
sa cakavi koya na Kalou vei keda
me vu ni vuku, kei na vu ni vaka-
dodonutaki, kei na vu ni vakasa-
vasavataki, kei na vu ni bula:
31 Me *yaco* kina na ka sa volai,
O koya sa daudoka, me doka na
Turaga.

A WASE II.

Sa tukuna ko Paula ni sa sega ni vunau e na vuku vakavuravura, 1—5; *a sa vuku ga na nona vunau, ni sa vukei koya na Yalo Tabu,* 6—13; *a sa sega kina ni kila na kenai balebale na tamata sa sega ni yalo vou,* 14—16.

IA koi au, kemudou na veiwe-
kani, niu sa lako mai vei ke-
mudou, au sa sega ni lako mai e
na vosa vinaka se na vuku, niu sa
tukuna vei kemudou nai tukutuku
ni Kalou.
2 Niu sa nanuma meu kakua ni
kila e dua na ka tani vei kemudou,
o Jisu Kraisiti duaduaga, ni sa lau
vako ki na kau veilatai.
3 Ia kau a tiko vata kei kemudou
e na malumalumu, kei na rere, kei
na sautaninini levu.
4 Ia na noqu vosa niu sa vunau
sa sega ni vaka na nodra vosa
vuku na tamata ni ra dauveivaka-
masuti, a ya ga e nai vakatakila-

kila ni Yalo *Tabu* kei na kaukaua
mana:
5 Me kakua kina ni tu na nomu-
dou vakabauta e na nodra vuku na
tamata, *me tu* ga e na kaukaua ni
Kalou.
6 Ia keitou sa tukuna na vuku
vei ira e ra sa yalomatua sara: a
sa sega ga na vuku ni vuravura
oqo, se *na vuku* ni turaga ni vura-
vura oqo, oqori sa yaco me ka wa-
lega:
7 Ia keitou sa tukuna na vuku
ni Kalou sa vuni, sa vuni ga eliu,
a sa lewa eliu na Kalou sa caka
emuri ko vuravura *me tukuni* me
da vakaiukuukutaki kina:
8 Ia ka sa sega e dua na turaga
ni vuravura oqo sa kila: kevaka e
ra kila, e ra sa sega ni vakota ki
na kau veilatai na Turaga vakai-
ukuuku.
9 Ia ka sa vaka nai vola, *sa kaya*,
Sa sega na mata sa kunea, se na
daliga sa rogoca, se na loma ni ta-
mata sa curu kina, na ka sa maro-
roya na Kalou me nodra e ra sa
lomani koya.
10 Ia ka sa vakatakila mai vei
keda na Kalou e na Yalona; ni sa
dauvakasaqara na ka kecega na
Yalona, io, na ka titobu ni Kalou.
11 Ia ko cei na tamata sa kila na
ka ni tamata, a yalo ni tamata ga
sa tiko e lomana? sa vakakina na
ka ni Kalou sa sega na tamata sa
kila, *sa kila* ga na Yalo ni Kalou.
12 Ia eda sa sega ni rawata na
yalo ni vuravura, *eda rawata* ga
na yalo mai vua na Kalou; me da
kila kina na ka sa solia walega
mai vei keda na Kalou.
13 A ka oqori talega keitou sa
tukuna, ia ka sa sega ga e na vosa
sa vakatavulica na vuku ni tamata,
e na vuku ga sa vakatavulica na
Yalo Tabu; sa vakarautaka na ka
vaka-Yalo kei na ka vakayalo.
14 Ia na tamata sa vakayago
walega sa sega ni rogoca na ka ni
Yalo ni Kalou: ni sa ka lialia vua
na ka oqo: a ra sa tawa kila rawa,
ni ra sa kila ga e na Yalo *Tabu*.
15 Ia ko koya sa tu vua na Yalo
Tabu sa kila na ka kecega, a sa
sega e dua sa kilai koya.
16 Ia ko cei sa kila na loma ni
Turaga, me vakavuvuli kina? Ia
ka sa tu ga vei keitou na yalo i
Kraisiti.

A WASE III.

Sa tukuna vei ira ko Paula ni ra sa gone lalai ga e na lotu: a ra sa yalomakawa talega, ni ra sa dauvuvu, ka veiba, ka veisei, 1—4. *E ra vaka nai vakatau ni were nai talatala, e ra vaka na matai ni vale, ia na yavu ni vale ko Jisu; me ra raica vinaka na ka e ra vakatataka kina,* 5—15. *E dodonu me yalosavasava na tamata lotu, ni ra sa nona vale ni soro na Kalou,* 16, 17. *A ka sesewa vua na Kalou na vuku vakavuravura,* 18—23.

IA koi au, kemudou na veiwe-
kani, au sa sega ni vosa rawa
vei kemudou me vaka vei ira sa
rawai ira na Yalo *Tabu*, me vakai
ira ga sa rawai ira na yalo maka-
wa, me vaka na gone lalai *e ra sa
tu* vei Kraisiti.
2 Au sa vagunuvi kemudou e na
wai ni sucu, au sa tawa solia na
kakana dina; ni dou a sega ni
rawata, dou sa sega talega ni ra-
wata edaidai.
3 Ni dou sa yalomakawa tiko:
ni *sa tubu* vei kemudou na vuvu,
kei na veileti, kei na veisei, ia dou
sa yalomakawa tiko, kai valavala
vakatamata walega, se segai?
4 Ni sa kaya tiko e dua, *Oi au
nai tokani* nei Paula; e dua tani
tale, Oi au na nei Apolosa; dou sa
yalomakawa kina, se segai?
5 Ia ko cei ko Paula, se ko cei ko
Apolosa, ai talatala walega dou sa
vakabauta e na vukudrau, me vaka
ni sa solia yadua kivei ira na ta-
mata na Turaga?
6 Au a tea, a sa vakasuasuataka
ko Apolosa e na wai; ia na Kalou
ga sa vakatubura cake.
7 Sa qai sega ni yaga ko koya sa

tea, se ko koya sa vakasuasuataka
e na wai; a Kalou duaduaga sa
vakatubura cake.

8 E rau sa tautauvata sara ko
koya sa tea kei koya sa vakasua-
suataka e na wai: ia na tamata
yadua ena rawata na kenai sau me
vaka na nona cakacaka.

9 Ni da sa daucakacaka vata kei
koya na Kalou; oi kemudou na
were ni Kalou, oi kemudou na
vale ni Kalou.

10 Me vaka na ka ni loloma ni
Kalou sa soli mai vei au, me vaka
na matai ni vale sa vuku, au sa vi-
ritaka na yavu, a sa tara cake kina
e dua tani tale. Ia me vakaraica
na tamata yadua se tara cake kina
vakaevei.

11 Ni sa sega ni rawata e dua na
tamata me viritaka e dua tani tale
na yavu, a ya ga sa viritaki tu, o
ya ko Jisu Kraisiti.

12 Ia kevaka e dua na tamata sa
vakatataka cake e na yavu oqo na
koula, se na siliva, se na vatu
dredre, se na kau, se na co malai,
se na vu ni sila;

13 Ena vakatakilai na cakacaka
ni tamata yadua: ni na vakatakila
mai na siga ko ya, ni na vakata-
kilai e na bukawaqa; ia na buka-
waqa ena vakatovolea na cakacaka
ni tamata yadua se vakaevei na
kenai valavala.

14 Kevaka e dua na tamata sa tu
dei na nona cakacaka sa tara cake
kina, ena rawata na *kenai* sau.

15 Ia kevaka e dua na tamata
ena kama na nona cakacaka, ena
yali vua *na kenai sau*, ena vaka-
bulai ko koya; ia ena vaka *na
bula* mai na buka.

16 Dou sa sega beka ni kila ni
dou na vale ni soro ni Kalou, a sa
tiko vei kemudou na Yalo ni
Kalou?

17 Kevaka e dua na tamata sa
vakacacana na vale ni soro ni Ka-
lou, ena vakacacani koya na Ka-
lou; ni sa savasava na vale ni soro
ni Kalou, oqori koi kemudou.

18 Me kakua e dua e vakaisini
koya. Kevaka e dua vei kemu-
dou sa dokai koya e na nona vuku
vakavuravura, me yaco *mada eliu*
me sesewa, me qai yaco *emuri* me
vuku.

19 Ni sa ka sesewa vua na Kalou
na vuku ni vuravura oqo: ni sa
volai, Sa tauri ira na vuku ko koya
e na nodra yalomatua.

20 *Sa kaya* tale, Sa kila na Tu-
raga na nodra nanuma na vuku, ni
sa ka walega.

21 O koya oqo me kakua kina e
dua me doka na tamata. Ni sa
nomudou na ka kecega;

22 Se ko Paula, se ko Apolosa,
se ko Sifasa, se ko vuravura, se na
bula, se na mate, se na ka sa tu
edaidai, se na ka ena yaco emuri;
sa nomudou kecega;

23 Ia dou sa nei Kraisiti; ia na
nona na Kalou ko Kraisiti.

A WASE IV.

E dodonu me da vakarokorokotaki ira nai talatala, ni ra sai talatala i Kraisiti, ena lewai ira ko koya, 1—6. *Sa sega e dua sa rawata vakai koya e dua na ka, me dokai koya kina,* 7. *Sa levu na ka vakavuravura sa tu vei ira nai vakavuvuli vakailasu mai Korinica, ia ko ira nai aposila e ra sa vakararawataki vakalevu: ia ko ira ga na tamadra, a sa dodonu me ra muri ira,* 8—21.

ME vakasami keitou na tama-
ta yadua, ni keitou nai to-
kani nei Kraisiti, kei nai talatala e
na ka ni Kalou ka vuni tu.

2 Ia na ka eda liaci ira kina nai
talatala, se ra kune ni ra tamata
dina, se segai.

3 Ia na ka lailai sara vei au mo
dou lewai au, se na veilewai ni ta-
mata eso; io, au sa sega dina ni
lewai au vakai au.

4 Niu sa sega ni kila e dua na ka
ca vei au; ia kau sa sega ni vaka-
dodonutaki kina: ia ko koya ga
sa lewai au na Turaga.

5 O koya oqo mo dou kakua
kina ni lewa eliu e dua na ka, me
yaco mada na Turaga, o koya ena
vakaraitaka na ka ni butobuto sa
vuni tu, ena vakavotuna talega na
lelewa ni yaloda: ena qai vakado-
kai na tamata yadua mai vua na
Kalou.
6 Ia na ka oqori, kemudou na
veiwekani, au sa vakabaleta vei kei-
rau kei Apolosa e na vukumudou;
mo dou vakatavulici kina mai vei
keirau mo dou kakua ni doka cake
walega e dua, me vaka ga na ka
sa volai, mo dou kakua kina ni
qaciqacia e na vukuna e dua ka
lomavakatani vua e dua.
7 Ia ko cei sa qisi iko mo uasivi
cake? se na cava sa tu vei iko sa
tawa soli vei iko? ia kevaka sa
soli vei iko, o sa dokai iko e na
vuku ni cava, me vaka na ka sa
tawa soli vei iko?
8 Ia dou sa qai mamau, dou sa
qai vutuniyau, dou sa lewa me
vaka na turaga levu ni keitou sa
takali: ia kau sa vinakata kevaka
dou sa lewa dina, me datou lewa
vata talega kei kemudou.
9 Ia kau sa nanuma ni sa vaka-
sesevotuni keitou nai aposila na
Kalou me keitou muri sara, ni kei-
tou sa vakataki ira e ra sa lesi me
ra mate: ni keitou sa vakasesevo-
tuni ki vuravura, vei ira talega na
agilose kei ira na tamata.
10 Keitou sa lialia e na vuku i
Kraisiti, ia dou sa vuku *ni dou sa
tu* vata kei Kraisiti; keitou sa
malumalumu, ia dou sa kaukaua;
dou sa vakarokorokotaki, ia kei-
tou sa beci.
11 Ia ka sa yacova na siga oqo
keitou sa viakana, ka viagunu, ka
luvawale, ka vakalialiai, ka sega
na vanua me keitou tiko vakadua
kina;
12 A keitou sa oca, ni keitou dau-
cakacaka e na liga i keitou: ni
keitou sa vakasewasewani, keitou
sa vosa vinaka; ni keitou sa vaka-
cacani, keitou sa vosota:
13 Ni keitou sa vosa vakacaca-
taki, keitou sa vakatamamasu ga:
keitou sa yaco me vaka na qele ni
vuravura oqo, me vaka na duka sa
quaraki mai na ka kece, ka yacova
na siga edaidai.
14 Au sa sega ni vola na ka oqori
vei kemudou me vakamaduataki
kemudou, ia kau sa vakatavulici
kemudou ni dou sa vaka na noqu
gone ni toko.
15 Ia kevaka sa udolu vakatini
na nomudoui vakavuvuli vei Krai-
siti, sa sega ni lewe vuqa na tama-
mudou; niu sa vakasikavi kemu-
dou e *nai vakavuvuli i* Kraisiti e
nai rogorogo vinaka.
16 O koya oqo kau sa masuti ke-
mudou kina, mo dou vakadamuri-
muri au.
17 Niu sa talai Timoci vei kemu-
dou e na vuku ni ka oqo, o koya
na noqu gone ni toko ka dina na
lomana e na *cakacaka ni* Turaga,
ena vakasara tale e na lomamudou
e na noqui valavala e *na cakacaka
i* Kraisiti, me vaka na ka kau va-
katavuvuli kina e na veiyasana
kece, kei nai vavakoso lewe ni
soro kecega.
18 Ia ka sa qaciqacia eso, me
vaka niu na tawa lako mai vei ke-
mudou.
19 Ia kau na lako vakasauri vei
kemudou, kevaka sa vinakata na
Turaga, ia kau na sega ni kila na
nodra vosa e ra sa qaciqacia, a ya
ga na kaukaua.
20 Ni sa sega ni yaco na mata-
nitu ni Kalou e na vosa walega, a
ya ga e na kaukaua.
21 A cava vei rau dou sa vina-
kata? meu na lako vakakina vei
kemudou niu sa taura na kuita, se
meu lako mai e na loloma, kei na
yalomalua?

A WASE V.

*Sa vunauci ira ko Paula ni ra sa
sega ni madua ni sa dua vei ira sai
valavala ca sara,* 1—6. *E vinaka
me da biuta tani na leveni makawa,
a kenai balebale me da kakua ni
veitokani kei na tamata ca, se muri*

ira e ra sa lotu kai valavala ca tiko, e vinaka me tawasei tani na tamata sa vakakina, 7—13.

ERA sa tukuni kemudou kecega ni sa dua vei kemudou sa dauyalewa, ia na dauyalewa ko ya sa sega ni vosataki vei ira na iceni, ni sa dua sa curuma na wati i tamana.

2 Ia dou sa qaciqacia, ka sega ni dautagi, me kauti tani kina vei kemudou ko koya sa kitaka na cakacaka oqo.

3 Ia koi au, niu sa yali vakayago ga *vei kemudou,* a sa tu vata *kei kemudou* na yaloqu, ia kau sa lewai koya sa cakava na ka oqo, me vaka ni kau sa tiko vata *kei kemudou,*

4 E na vuku ni yaca ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti, ni dou sa soqonivata tu, kei na yaloqu, kei na kaukaua ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti,

5 Mo dou soli koya sa vakaoqo vei Setani me vakarusai kina na yagona, me vakabulai na yalona e na siga ni Turaga ko Jisu.

6 Sa sega ni vinaka na nomudou veidokadokai. Dou sa sega beka ni kila ni sa vakalevenitaka nai buli madrai kecega na leveni lailai?

7 O koya oqo mo dou vuya laivi tani kina na leveni makawa, mo dou yaco kina mei buli madrai vou, me vaka ni dou sa tawa vakalevenitaki. Ni sa qai vakamatei ko Kraisiti na nodai madrali ni pasova e na vukuda:

8 O koya oqo me da cakava kina na solevu, me kakua ga e na leveni makawa, se na leveni ni yalo ca kei nai valavala ca; a ya ga e na madrai tawa leveni ni yalosavasava kei na yalodina.

9 Au a vola vei kemudou e nai vola mo dou kakua ni dautiko vata kei ira na dauyalewa:

10 Ia ka sa sega ga vei ira na dauyalewa ni vuravura oqo, se vei ira na daukocokoco, se na daukovekove, se na dausoro ki na matakau; ni sa yaga mo dou lako tani e vuravura me vakakina.

11 Ia kau a vola vei kemudou mo dou kakua ni dautiko vata *kaya,* kevaka e dua sa vakatokai me wekada ka dauyalewa tiko, se daukocokoco, se dausoro ki na matakau, se dauveivakasewasewani, se daumateni, se daukovekove: mo dou kakua ni kana vata kaya sa vakakina.

12 Ia na noqui tavi talega beka meu lewai ira e ra sa tawa curu? dou sa lewai ira e ra sa curu, se segai?

13 Ia ko ira sa tawa curu sa lewai ira na Kalou. O koya oqo mo dou kauta tani kina *vei kemudou* na tamatai valavala ca ko ya.

A WASE VI.

Sa vunauci ira ni ra sa veicudruvi e na ka eso, a ra sa qai lako vei ira na iceni me ra lewai ira; ka sega vei ira na tamata lotu, 1—8. *Sa tukuna ni sa sega ni rawata na matanitu ni Kalou na tamata ca,* 9—11. *E dina ni sa tara na kakana kecega e na lotu, ia ka sa ca ni da kania e dua na ka eda sa ca kina, se da kana vakalevu,* 12. *A yagoda sa sega ni noda walega, a nei Kraisiti, kei na vale ni Yalo Tabu, me da kakua ni vakacacana,* 12—20.

EDUA beka vei kemudou e doudou, ni rau sa veicudruvi kei na dua tani, me rau laki lewai vei ira e ra sa tawa yalododonu, me kakua ga vei ira na tamata yalosavasava?

2 Dou sa sega beka ni kila ni na lewai ira na kai vuravura na tamata yalosavasava? ia kevaka dou na lewai ira na kai vuravura, dou sa tawa yaga beka me lewa na ka lalai sara?

3 Dou sa sega beka ni kila ni da na lewai ira na agilose? ia ena rawarawa sara *me lewa* na ka vakavuravura oqo, se segai?

4 Ia kevaka dou sa ia na veilewalewai vakavuravura oqo, mo dou lesi ira e ra sa dokai vakalailai sara e nai vavakoso lewe ni soro me ra daulewa.

5 Au sa vosa, mo dou madua
kina. E dina beka ni ra vakaoqo,
ni sa sega e dua na tamata vuku
vei kemudou? *sa sega sara beka*
e dua sa lewai ira rawa na we-
kana?
6 A ra sa lako na veiwekani me
ra veilewalewai, a ra sa ia e na
matadra na tawa vakabauta.
7 Ia na ka oqo sa ka ca duaduaga
vei kemudou, ni dou sa ia tiko na
veilewalewai. E vakaevei ni dou
sa sega ni vinakata cake kina mo
dou vosota na veivakacacani? e
vakaevei ni dou sa sega ni vina-
kata cake kina mo dou vosota na
kovekove.
8 Ia koi kemudou, dou sa dau-
veivakakacaeani, dou sa daukove-
kove, ia dou ia ga vei ira na weka-
mudou.
9 Dou sa sega beka ni kila, ni na
sega ni rawata na matanitu ni
Kalou ko ira na tawa yalododonu?
Dou kakua ni dauveivakaisini: ena
sega ni rawata na matanitu ni
Kalou ko ira na daudara, se na
dausoro ki na matakau, se na
dauyalewa, se na viavia vaka na
alewa, se na daumoce kei ira na
tagane,
10 Se na daubutako, se na dau-
kocokoco, se na daumateni, se na
dauveivakasewasewani, se na dau-
kovekove.
11 Ia ka sa vakakina koi kemu-
dou eso eliu: ia dou sa qai vui,
dou sa qai vakasavasavataki, dou
sa qai vakadodonutaki, e na yaca
ni Turaga ko Jisu, kei na Yalo ni
noda Kalou.
12 Sa tara vei au na ka kecega,
ia ka sa sega ni yaga *vei au* na ka
kecega; sa tara vei au na ka ke-
cega, ia kau na sega ni laivi au me
rawai au e dua na ka.
13 *Sa caka* na kakana ki na yago,
kei na yago ki na kakana; ia ena
vakarusai rau ruarua na Kalou.
Ia ka sa tawa *caka* na yago me
daudara, me nona ga na Turaga;
kei na Turaga me nona na yago.
14 Ia na Kalou sa vakatura cake
tale na Turaga, ena vakaturi kemu-
dou cake talega, e na nona kaukaua.
15 Dou sa sega beka ni kila ni
sa tiki i Kraisiti na yagomudou?
ia meu kauta na tiki i Kraisiti, ka
cakava me tiki i koya na alewa
dauyatagane, se vakaevei? Kakua
sara *ni vakaoqo.*
16 E vakaevei, dou sa sega beka
ni kila, o koya e rau sa dauveitau
kei na alewa dauyatagane e rau sa
yago vata kaya? ni sa kaya ko
koya, oi rau na lewe rua, e rau na
vaka ga na yago e dua bau.
17 Ia ko koya sa dauveitau kaya
na Turaga sa yalo vata kaya.
18 Dou dro tani e na daudara.
Ai valavala ca kecega sa kitaka na
tamata sa tawa vakayago; ia ko
koya sa daudara sai valavala ca *ki*
na yagona.
19 E vakaevei, dou sa sega beka
ni kila ni dou sa vale ni soro ni
Yalo Tabu sa tiko e na lomamu-
dou, dou sa rawata mai vua na
Kalou, ia dou sa sega ni nomudou?
20 Ni dou sa voli e nai voli; o
koya oqo mo dou vakavinavinaka
kina vua na Kalou, e na yagomu-
dou, kei na yalomudou, e rau sa
nena ga na Kalou.

A WASE VII.

*Sa tukuna vei ira nai valavala ni vei-
watini e na lotu, me oti kina na
veibutakoci, kei na veibiu,* 1—17.
*Sa vakavulici ira e na ka eso e
yaga vei ira ni ra sa dauvakaca-
cani e na vuku ni lotu: me ra kakua
ni namuma vakalevu ki na ka vaka-
vuravura, me ra lewai ira vinaka
me ra kakua ni vakaogai ira e na
ka vakaoqo,* 18—24. *E sega ni tabu
na vakawati, a sa yaga vei ira eso
me ra kakua ga,* 25—40.

IA e na vuku ni ka dou sa vola
kina vei au: Sa vinaka vua na
tagane me kakua ni bau yalona ki
na alewa.
2 Ia me kakua kina na veibuta-
koci, e vinaka me vakawati kecega
na tagane kei na alewa talega.
3 Me lomana vakadodonu na ale-

wa na tagane: me vakatalega kina
na alewa vua na tagane.
4 Sa sega ni veitaliataka na ya-
gona na watina alewa, *sa veitalia-
taka* ga na watina atagane: a sa
sega ni veitaliataka na yagona na
watina atagane, *sa veitaliataka* ga
na watina alewa.
5 Dou kakua ni veibiu vakai ke-
mudou, se *dou kitaka* vakadede va-
kalailai ga, ni sa vinakata ruarua,
mo dou daunanuma ki na lolo kei
na masu; ia dou qai veiyacovi tale,
de dauveretaki kemudou ko Setani e
na vuku ni nomudou dauveidomoni.
6 Ia kau sa vosa na ka oqo niu sa
vakalaivi *kemudou* mo dou kitaka
vakaoqo, ia kau sa sega ni vosa
kaukaua.
7 Ni kau sa vinakata me vaka-
taki au na tamata kecega. Ia ka
sa rawata mai vua na Kalou na
tamata yadua nai solisoli *ni Yalo
Tabu* e dui yaga, e dua sa vaka-
oqo, e dua tani tale e vaka ko ya.
8 Au sa kaya kina vei ira na ta-
wa vakawati kei ira na alewa da-
wai, E yaga vei ira me ra tiko ga
vakakina me vakataki au.
9 Ia kevaka e dredre vei ira me ra
tiko malua, me ra ia ga na vaka-
wati: ni sa vinaka na vakawati ka
ca na vakamai.
10 Ia vei ira sa vakawati tiko
kau sa kaya, ia ka sa sega ni vakai
au, *sa kaya* ga na Turaga, Me ka-
kua ni drotaka na watina atagane
na watina alewa:
11 Ia kevaka sa dro, me tiko
wale, me kakua ni vakawati tale,
se me veivinakati tale kei na wa-
tina; me kakua talega ni biuta na
watina alewa na watina atagane.
12 Ia vei ira ga sa vo kau sa kaya
vakai au, sa sega na *vosa ni* Tu-
raga: Kevaka e dua na wekada, a
watina sa tawa vakabauta, a sa via
tiko vata kaya na watina, me ka-
kua ni biuta tani.
13 Ia na alewa, a watina sa sega
ni vakabauta, kevaka sa vinakata
me tiko vata kaya, me kakua ni
dro tani vua *na alewa.*

14 Ni sa vakasavasavataka na
watina atagane sa tawa vakabauta
na watina alewa, a sa vakasavasa-
vataka talega na alewa sa tawa va-
kabauta na watina atagane: ia na
nomudou gone e ra sa vakakina, ka
ni ra sa tawa savasava eliu; a ra sa
qai savasava mai.
15 Ia kevaka sa dro na tagane
sa tawa vakabauta, me dro ga.
Me qai veitalia ga na tagane se
na alewa sa lotu ni sa vakaoqo *na
watina*: ia na Kalou sa kacivi keda
me da veivinakati.
16 Ni ko sa kila se segai, o iko
na alewa, se ko na vakabula na
watimu, se segai? se ko kila vaka-
evei, o iko na tagane, se ko na
vakabula na watimu, se segai?
17 Ia me vaka sa solia yadua vei
ira na tamata na Kalou, me vaka
na nona tiko ni sa kacivi koya na
Turaga, me tiko lako vakakina.
Au sa lewa me vakakina e nai va-
vakoso lewe ni soro kecega.
18 Kevaka e dua sa kacivi ni sa
lotutabu, me kakua ni biuta na
lotutabu. Se dua na tawa lotu-
tabu ni sa kacivi, me kakua ni
vakalotutabutaki.
19 A ka walega na lotutabu, a
ka wale talega na tawa lotutabu, a
ka dina me vakabauta tiko na vosa
ni vunau ni Kalou.
20 Me tiko ga na tamata yadua
me vaka na nona tiko ni sa kacivi.
21 O sa bobula beka ni ko sa ka-
civi? kakua ni vuturi kina: ia ke-
vaka e rawarawa mo lalaga, oqori
mo vinakata cake.
22 O koya sa kacivi koya na Tu-
raga, ni sa bobula, sa lalaga ga vua
na Turaga: sa vakatalega kina o
koya sa lalaga ni sa kacivi, sa bo-
bula vei Kraisiti.
23 Dou sa voli ga e nai voli; dou
kakua ga ni nodra bobula na ta-
mata.
24 Oi kemudou na veiwekani, me
tiko yaduaga na tamata, me vaka
na nona tiko ni sa kacivi, me vaka
na *vosa ni* Kalou.
25 Ia e na vukudra na gonealewa,

sa sega ni tu vei au na vosa ni Turaga vei ira: ia kau sa lewa vakai au ga, me vaka e dua sa rawata nai loloma ni Turaga meu dina kina.

26 A ka oqo kau nanuma e sa yaga e na gauna ni ca oqo, me tiko walega ko koya sa vakakina.

27 O sa vauci vua na watimu, se segai? kakua ni vakatovolea mo sereki tale. O sa sereki ga beka? kakua ni vakasaqara e dua me watimu.

28 Ia kevaka ko sa ia na vakawati, ko sa tawai valavala ca kina; ia kevaka sa ia na vakawati na gonealewa, sa sega ni valavala ca kina. Ia ko ira sa vakaoqo ena rarawa na yagodra: ia meu kakua ga ni vakararawataki kemudou.

29 Ia na ka oqo kau sa kaya, kemudou na veiwekani, sa lekaleka na *noda* gauna: e na gauna sa vo, e vinaka me vakataki ira e ra sa tawa vakawati ko ira na tagane sa vakawati;

30 Kei ira sa tagi, me ra vakataki ira sa sega ni tagi; kei ira e ra sa reki, me ra vakataki ira e ra sa tawa reki: kei ira e ra sa veivoli, me ra vakataki ira sa sega ni tu vei ira *e dua na ka*;

31 Kei ira e ra sa cakava na ka ni vuravura oqo me yaga vei ira, me ra kakua *ni cakava* me vakataki ira e ra vakacacana: ni sa lako tani yani nai valavala ni vuravura oqo.

32 Ia kau sa vinakata mo dou sega ni nuiqawaqawa. O koya na tagane sa tawa vakawati sa daunanuma ga ki na ka ni Turaga, se na cakava vakaevei na ka ena vinakata na Turaga:

33 Ia ko koya sa vakawati sa daunanuma ki na ka ni vuravura oqo, se na cakava vakaevei na ka ena vinakata na watina alewa.

34 Sa dua tani talega na gonealewa kei na alewa sa vakawati. A alewa sa tawa vakawati sa daunanuma ki na ka ni Turaga, me savasava tiko na yagona kei na yalona talega: ia ko koya sa vakawati sa dauvakananuma ki na ka ni vuravura, se na cakava vakaevei na ka ena vinakata na watina atagane.

35 A ka oqo kau sa kaya me yaga vei kemudou; au sa sega ni via biuta vei kemudou na tao, *au kaya* ga na ka e kilikili kei kemudou, mo dou dauqarava na Turaga mo dou kakua ni nuiqawaqawa.

36 Ia kevaka e dua na *qase* sa nanuma ni sa rogorogo vakaca e na vuku ni nona gonealewa, kevaka sa oti na gauna ni gone, a sa dredre me tiko wale, me veitalia ga, sa sega ni valavala ca: me laivi rau ga me vakawati.

37 Ia ko koya sa tu dei sara na lomana, a sa sega ni dredre vua me tiko wale, a sa rawata ga na yalona, a sa lewa ga e na yalona me taura tiko na nona gonealewa, sa caka vinaka.

38 Sa vakaoqo, o koya sa solia me vakawati sa caka vinaka; ia ko koya sa tawa solia me vakawati sa caka vinaka cake.

39 Sa vauca na watina alewa na vunau vua na watina atagane ni sa bula tiko; ia kevaka sa mate na watina, sa qai tara me ia tale na vakawati vua na tagane sa vinakata; ia me ia vua duaduaga sa vakabauta na Turaga.

40 Ia kevaka sa tiko ga vaka ko ya sa kalougata cake, oqo e vaka na noqu lewa: ia kau sa vakasama talega ni sa tiko vei au na Yalo ni Kalou.

A WASE VIII.

Sa vakavulici ira ko Paula me ra kakua ni kania na ka sa vakacabori ki na matakau, 1—7. Sa sega ni ca dina vua na Kalou ni ra kania, ia ka sa ca ni ra sa vakacalai ira kina na tamata lotu eso, sa malumalumu na nodra vakabauta; ia ka sa ca sara me kitaka e dua na ka e ra sa vakacalai kina na wekada, 8—13.

ENA vuku ni ka sa cabo kivei ira na matakau, eda sa kila ni sa tu vei *keda* kecega na vuku.

Ia na vuku oqo sa vakaqaciqaciataki *keda*, a loloma ga sa tarai *keda* cake.

2 Kevaka e dua sa nanuma ni sa kila e dua na ka, sa sega ni kila e dua na ka me vaka e dodonu me kila.

3 Ia kevaka e dua sa lomana na Kalou, ena vakatakila vua ko koya.

4 Ia e na vuku ni laukana na ka sa vakacabori ki na matakau, eda sa kila ni sa ka walega duadua e vuravura na matakau, a sa dua bauga na Kalou sa sega tale e dua tani.

5 E dina ya ni sa tu na ka e ra sa vakatokai me kalou, se mai lomalagi se vuravura, (me vaka ni ra sa lewe vuqa na kalou, ka lewe vuqa talega na turaga,)

6 Ia vei keda sa dua bauga na Kalou, a Tamada, *sa taka* mai vei koya na ka kecega, eda sa nona ga koi keda; a sa dua bauga na Turaga ko Jisu Kraisiti, *sa yaco* e na vukuna na ka kecega, eda *sa yaco* talega e na vukuna.

7 Ia ka sa sega *ni tu* yadua vei ira na tamata na vuku oqo: ni sa so *vei ira* e ra sa nanuma ni sa dina na matakau, a ra sa kania *nai madrali* me vaka na ka sa vakacabori ki na matakau ni kalou, a sa dukaveluvelu kina na yalodra ni sa malumalumu.

8 Ia na kakana sa sega ni cakavi keda me da vinaka vua na Kalou: kevaka eda sa kana, eda sa sega ni vinaka cake kina; kevaka eda sa sega ni kana, eda sa sega ni ca sobu kina.

9 Ia mo dou raica vinaka de yaco na nomudou veitaliataki kemudou vakaoqo me ka me tarabe kina ko ira e ra sa malumalumu.

10 Ia kevaka e dua sa raici iko, sa tu vei iko na vuku, ni ko sa tiko e na vale ni soro ni matakau me kana, ena qai doudou cake kina na loma i koya sa malumalumu me kania na ka sa vakacabori kivei ira na matakau;

11 Ena qai rusa na wekada sa malumalumu, e na vuku ni nomu vuku, se segai, ia ka sa mate e na vukuna ko Kraisiti?

12 Ia ni dou sai valavala ca vakaoqori vei ira na veiwekani, ka vakamavoataka na lomadra sa malumalumu, dou sa qai valavala ca talega vei Kraisiti.

13 A sa vakakina, kevaka sa tarabe na wekaqu e na *noqu* kakana, au ňa sega sara ni kania tale emuri na lewe ni manumanu ka yacova mada na kenai vakataotioti kei vuravura, de tarabe e na vukuqu na wekaqu.

A WASE IX.

Sa tukuna ko Paula ni sa sega ni tabu vua me veitaliataki koya e na ka eso a sa dodonu ga me ra voli koya e na nona cakacaka vei ira; ia ka sa vinakata ko koya me vosota ni sa oca vei ira, kei na ka kecega, me tubu kina na cakacaka ni Kalou, 1—23. *Sa tautauvata kei na cici cere na lotu, o koya sa gumatua sara sa tauca,* 24—27.

OI au beka kau sa sega ni aposila? au sa sega beka ni lalaga? au a sega beka ni raici Jisu Kraisiti na noda Turaga? oi kemudou, dou sa sega beka ni noqu cakacaka e na Turaga?

2 Kevaka kau sa sega ni aposila vei ira na tamata eso, au *sai aposila* dina vei kemudou: ni dou sai vakatakilakila niu sai aposila ni dou sa tu vata kaya na Turaga.

3 Au sa kaya vakaoqo vei ira e ra sa tarogi au.

4 Keitou sa sega beka ni veitalia se keitou kana, se gunu, se segai?

5 Keitou sa sega beka ni veitalia se keitou kauta voli na alewa lotu, na wati *i keitou*, se segai, me vakataki ira nai aposila eso, kei na tacina na Turaga, kei Sifasa?

6 Se keirau duaduaga kei Panapasa, keirau sa sega beka ni veitalia se keirau kuaso ni cakacaka vakavuravura, se segai?

7 O cei sa laki valu e na dua na

siga, ka sa qai voli koya vakai ko-
ya? o cei sa tea na veiwere ni
vaini, ka sa qai sega ni kania na
vuana eso? o cei sa vakania na
qele ni sipi, ka sa qai sega ni gu-
nuva na wai ni sucu ni qele ni
sipi?
8 Au sa vosataka walega na ka
oqo me vaka na tamata walega, se
segai? sa sega beka ni kaya vaka-
kina na vunau?
9 Ni sa volai e na vunau i Mo-
sese, Mo kakua ni vauca vakaru-
burubu na gusu ni karavau sa
buturaka na sila. Sa daunanumi
ira beka na karavau na Kalou?
10 Se sa kaya beka *na ka oqo*
ko koya e na vuku i keitou? E
dina ga, ni sa volai oqo e na vuku
i keitou: me daucuki e na dinata
ko koya sa daucuki; me rawata
talega na ka e dinata me nona ko
koya sa buturaka e na dinata.
11 Kevaka keitou sa kaburaka
vei kemudou na ka vakayalo, sa
ka levu beka me keitou kumuna
vata na nomudou ka vakavura-
vura?
12 Kevaka sa veitaliataki kemu-
dou vakaoqo ko ira na tamata tani
eso, e sega beka ni dodonu sara
vei keitou? Ia keitou sa sega ni
kitaka me veitaliataki *kemudou*
vakakina; keitou sa vosota na ka
kecega, de keitou tarova nai rogo-
rogo vinaka kei Kraisiti.
13 Dou sa sega beka ni kila o
ira sa daukitaka na cakacaka ni
Kalou e ra sa kana e na ka ni vale
ni soro? kei ira e ra sa dauqarava
nai tutunimadrali e ra sa rawata
na kedra mai nai tutunimadrali?
14 Sa lesia vakakina na Turaga
me ra bula e nai rogorogo vinaka
ko ira e ra sa tukuna nai rogorogo
vinaka.
15 Ia kau sa sega ni cakava e
dua na ka oqo; au sa sega talega
ni vola oqo, me caka kina vaka-
kina vei au: ni sa vinaka vei au
meu mate, ka ca me dua na ta-
mata me vakatawayagataka na
noqu veidokadokai.
16 Ia niu sa vunautaka nai rogo-
rogo vinaka, sa sega na ka meu
dokai au kina: niu sa vakasaura-
rataki *me vakakina*; ia ka sa ca
sara vei au, kevaka kau sa sega ni
vunautaka nai rogorogo vinaka!
17 Ia kevaka kau sa cakava na
ka oqo ni sa vinakata na yaloqu, au
na rawata na *kenai* sau: ia kevaka
sa cata na yaloqu, sa dina ga ni sa
soli walega vei au na cakacaka *ni
rogorogo vinaka*.
18 A cava na *kenai* sau vei au?
Sa vakaoqo, niu sa vunautaka nai
rogorogo vinaka, meu cakava nai
rogorogo vinaka kei Kraisiti me
kakua ni vakaivolitaki, meu kakua
kina ni vakasaurarataka e dua niu
sa veitaliataka e nai rogorogo vi-
naka.
19 Ni sa dina ga niu sa lalaga
mai vei ira kecega na tamata, ia
kau sa cakavi au meu nodra kaisi
na tamata kecega, meu rawai ira
kina na lewe vuqa.
20 Au sa yaco meu kai Jutia vei
ira na kai Jutia, meu rawai ira kina
na kai Jutia; vei ira sa vakabauta
na vunau, *au sa yaco* me vaka e
dua sa vakabauta na vunau, meu
rawai ira kina e ra sa vakabauta na
vunau;
21 Vei ira sa takali vei ira na
vunau, *au sa yaco* me vaka e dua
sa takali vua na vunau, (ia ka sa
sega ni takali vei au na vunau ni
Kalou, au sa muria ga na vunau i
Kraisiti,) meu rawai ira kina sa
takali vei ira na vunau.
22 Vei ira e ra sa malumalumu
kau sa yaco me vaka e dua sa ma-
lumalumu, meu rawai ira kina e ra
sa malumalumu: au sa cakavi me
ka kecega vei ira kecega na ta-
mata, me vakabulai ira eso e na ka
kecega.
23 Ia na ka oqo kau sa cakava e
na vuku ni rogorogo vinaka, meu
rawata vata kina *kei kemudou* na
kenai sau.
24 Dou sa sega beka ni kila, ni
ra sa ciciva na cere e ra sa cici ke-
cega, a sa dua bauga sa tauca na

cere? Dou cici vakakina, mo dou
tauca.
25 Ia ko koya yadua e nanuma
me gumatua e tiko malua e na ka
kecega. Ia ko ira *e ra sa kitaka*,
me dua na nodrai sala sa ca rawa-
rawa; ia koi keda, me dua sa tawa
ca rawa.
26 Au sa cici vakakina, sa sega
ni vaka e dua e tawa kila: au sa
vacu vakakina, sa sega ni vaka e
dua sa vacuka na cagi:
27 Ia kau sa vakamalumalumu-
taka na yagoqu, au sa vakasaura-
rataka me muri au, de na dua na
ka niu a vunau vei ira na tamata
tani, au qai biu tani niu sa tawa
yaga.

A WASE X.

A ka sa yaco vei ira na kai Jutia eliu, nai vakatakarakara ni ka ni lotu e na gauna oqo, 1—13. *Me drotaka na kalou lasu na tamata lotu: e ca ni sa veiwaki vata na ka ni kalou lasu kei na ka ni lotu,* 14—21. *Me da kakua ni cakava e dua na ka e ra sa vakacalai kina na tamata lotu,* 22—33.

IA kau sa sega ni vinakata, ke-
mudou na veiwekani, mo dou
lecava ga *na ka oqo*, ni ra a tu
eruku ni o na noda qase kecega,
a ra sa lako kecega eloma ni wai-
tui;
2 A ra sa papitaisotaki kecega
vei Mosese e na o kei na waitui;
3 A ra sa kania vata kecega na
kakana vakayalo;
4 A ra sa gunuva vata kecega na
wai ni gunu vakayalo; ni ra sa gu-
nuva mai na Vatu vakayalo sa muri
ira: ia na Vatu ko ya ko Kraisiti.
5 Ia e ra sa lewe vuqa sa sega ni
vinakati ira na Kalou; ni ra sa
duibiubiuti e na loma ni veikau.
6 Ia na ka oqo nai vakatakara-
kara vei keda, me da kakua kina ni
daugadreva na ka ca, me vaka na
nodra daugadreva.
7 Dou kakua talega ni dausoro ki
na matakau, me vakataki ira eso;
me vaka na ka sa volai, E ra sa
tiko sobu na tamata me ra kana ka
gunu, a ra sa qai tu cake tale me
ra qito.
8 Me da kakua talega ni dauka-
lewa, me vaka na nodra cakacaka
eso, a sa bale kina e na siga e dua
bau e udolu vakaruasagavulu ka
mani tolu tale na udolu.
9 Me da kakua talega ni dauva-
katovolei Kraisiti, me vaka e ra sa
daüvakatovolea eso, a ra sa vaka-
rusai e na gata.
10 Dou kakua talega ni dau-
didi, me vaka e ra sa didi eso,
a ra sa vakarusai e na dauveiva-
karusai.
11 Ia na ka kecega oqo sa yaco
mei vakatakarakara: a ra sa volai
me da vakatavulici kina, oi keda
sa yacovi keda nai vakataotioti kei
vuravura.
12 O koya oqo me vakaraici koya
kina sa nanuma ni sa tu dei de
bale ga mai.
13 Sa sega na dauvere tani sa
yaco vei kemudou, a ya sa yaco
vakailoa vei ira na tamata: ia na
Kalou sa dina na lomana, ena sega
ni vakalaivi kemudou mo dou dau-
veretaki vakalevu cake me vaka ga
na nomudou kaukaua; ena cakava
talega kei na dauvere na sala mo
dou dro kina, mo dou vosota rawa
kina.
14 O koya oqo, na wekaqu lo-
mani, mo dou dro tani kina mai
na soro ki na matakau,
15 Au sa vosa me vaka vei ira na
tamata vuku; dou lewa na ka kau
kaya.
16 A bilo ni vakavinavinaka kei-
tou sa vakavinavinaka kina, a ka
ni veitokani kei na dra i Kraisiti,
se segai? Ai buli madrai eda sa
dovia, a ka ni veitokani kei na
yago i Kraisiti, se segai?
17 Ni sa dua bauga nai buli
madrai, oi keda, ni da sa lewe
vuqa, eda sa yago e dua bau ta-
lega; ni da sa rawata kecega nai
buli madrai ko ya e dua bauga.
18 Raici ira na Isireli vakayago:
o ira sa kania nai madrali e ra sa

rawata na yagana ni tutunima-
drali, se segai?
19 A cava na ka kau sa kaya? Sa
dua na ka dina na matakau, se na
ka dina na ka sa vakacabori ki na
matakau, se segai?
20 *Au sa kaya*, na ka e ra sa va-
kacabora ko ira na iceni, e ra sa
vakacabora vei ira na tevoro, a sa
sega ga vua na Kalou: ia kau sa
sega ni vinakata mo dou nodrai
tokani na tevoro.
21 Dou sa sega ni gunuva rawa
ruarua na bilo ni Turaga, kei na
nodra bilo na tevoro: dou sa sega
ni kania rawa e nai kanakana ni
Turaga, kei na nodrai kanakana
talega na tevoro.
22 Eda vakasecudru vua na Tu-
raga, ne? eda sa uasivi beka vua e
na kaukaua?
23 Sa tara ga vei au na ka kecega,
a sa sega ni yaga na ka kecega: sa
tara na ka kecega, a sa sega ni
vakatataki *keda* cake na ka kecega.
24 Me kakua e dua e vakasaqara
duaduaga na ka sa yaga vua, me
cakava yadua na ka sa yaga vei
ira na tamata tani.
25 A ka kecega sa volitaki e na
rara ni veivoli, kania, kakua ni
taroga e dua na ka e na vuku ni
yalomu:
26 Ni sa nona na Turaga ko vu-
ravura, kei na ka kecega sa sinai
kina.
27 Kevaka e dua na tamata sa
tawa vakabauta sa tarogi kemudou
mo dou laki kana magiti vua, ia dou
sa vinakata mo dou lako; kania
ga na ka kecega sa viritu e ma-
tamudou, kakua ni taroga e dua
na ka e na vuku ni yalomudou.
28 Ia kevaka ena kaya vei ke-
mudou e dua na tamata, A ka oqo
sa vakacabori ki na matakau, ka-
kua ni kania e na vukuna sa tukuna
vei kemudou, e na vuku ni yalo
talega: ni sa nona na Turaga ko
vuravura, kei na ka kecega sa
sinai kina:
29 Au sa cavuta na yalo, ia ka sa
sega na yalomu, a yalona ga nai
kadua: me lewa vakacava na yalo
ni tamata tani na ka kau veitalia-
taka?
30 Ia kevaka kau sa kania e
na vuku ni loloma, meu vosa va-
kacacataki e na vuku ni cava e na
ka kau sa vakavinavinaka kina?
31 O koya ga oqo e vinaka kina
se dou kana, se dou gunu, kei na
ka kecega dou sa kitaka, mo dou
kitaka kecega mo dou vakavina-
vinaka kina vua na Kalou.
32 Kakua ni vakacala e dua, se
na kai Jutia, se na iceni, sei ira
nai vavakoso lewe ni soro ni Ka-
lou:
33 Me vakataki au niu sa kitaka
na ka kecega me ra vinakata na
tamata kecega, ia kau sa sega *ni*
vakasaqara na ka sa yaga vei au,
na ka ga e yaga vei ira na lewe
vuqa, me ra vakabulai kina.

A WASE XI.

Sa vunauci ira ni ra vakaisala na tagane ni ra sa masu e na vale ni lotu: ia ko ira na alewa e ra sa sega ni vakaisala, 1—16. ***E ra sa vakacacana nai vakayakavi ni Turaga, ni ra sa cakava vata kei na nodra magiti vakavuravura,*** 17—22. ***Sa qai tukuna vinaka nai tukutuku ni vakayakavi ni Turaga,*** 23—34.

DOU vakadamurimuri au, me
vakai au niu sa vakadamuri-
muri Kraisiti.
2 Ia kau sa dokai kemudou, na
veiwekani, ni dou sa nanumi au e
na ka kecega, ka vakabauta *nai
tukuni ni lotu*, me vaka kau a *solia*
vei kemudou.
3 Ia kau sa vinakata mo dou kila
oqo, ni sa ulu ni tamata yadua ko
Kraisiti; ia na ulu ni alewa na
tagane; kei na ulu i Kraisiti na
Kalou.
4 A tamata yadua sa masu se
profisai, ni sa ubi na uluna, sa va-
kaisina na uluna.
5 Ia na alewa yadua sa masu se
profisai, ni sa tawa ubi na uluna,
sa vakaisina na uluna: ni *sa va-
kaoqo* sa vaka sara ni sa tasi.

6 Ia kevaka sa tawa ubi na ale-
wa, e vinaka me tasi talega: ia
kevaka e sa ka e veivakamadua-
taki me koti na alewa se tasi, e
vinaka me ubi.
7 Ni sa sega sara ni dodonu vua
na tagane me ubia na uluna, ni sai
yaloyalona kei nai ukuuku ni Ka-
lou ko koya: ia na alewa nai uku-
uku ni tagane.
8 Ni sa sega ni mai vua na alewa
na tagane; sa mai vua ga na ta-
gane na alewa.
9 Sa sega talega ni buli na ta-
gane me nona na alewa; *sa buli*
ga na alewa me nona na tagane.
10 O koya oqo me tu ga kina na
ekausia e na ulu ni alewa e na vu-
kudra na agilose.
11 Ia ka sa sega *ni tu* duaduaga
na tagane me takali na alewa, se
tu duaduaga na alewa me takali
na tagane, ni rau sa tu vata kaya
na Turaga.
12 Ia ni sa mai vua na tagane na
alewa, sa vakatalega kina *sa yaco*
e na vuku ni alewa na tagane; ia
na ka kecega *sa yaco* mai vua na
Kalou.
13 Ia dou lewa vakai kemudou,
se kilikili kaya na alewa me masu
vua na Kalou ni sa tawa ubi, se
segai.
14 Sa sega ni vakavulici kemu-
dou na lomamudou walega, keva-
ka sa vakaulu na tagane, na ka e
veivakamaduataki vua na ka ko
ya?
15 Ia kevaka sa vakaulu na
alewa, a nonai ukuuku ga ko ya:
ni sa soli vua na drau ni uluna me
nonai ubi.
16 Ia kevaka sa via dauveileti e
dua, sa sega ni neitoui valavala
oqo, se na nodra nai vavakoso
lewe ni soro ni Kalou.
17 Ia na ka oqo kau sa qai tu-
kuna *vei kemudou* kau sa sega ni
dokai kemudou kina, ni dou sa so-
qonivata dou sa sega ni vinaka
cake kina, ia dou sa ca sobu kina.
18 A ka *kau tukuna* eliu oqo, ni
dou sa soqonivata vei ira nai va-
vakoso lewe ni soro, au sa rogoca
ni dou sa dauveisei; ia kau sa va-
kadinata eso.
19 Ena dredre me sega ni tubu
na dauveiba vei kemudou, me rai-
rai kina ko ira vei kemudou e ra
sa vinakati.
20 Ia ni dou sa soqonivata e na
yasana e dua, dou sa sega ni ia
dina na kana vakayakavi ni Tu-
raga.
21 Ia ni dou sa kana sa dui ka-
nia yadua eliu na kenai vakaya-
kavi: a sa viakana kina e dua, ka
mateni e dua.
22 E vakaevei? sa sega beka na
nomudou veivale, mo dou kana ka
gunu kina? se dou beca nai vava-
koso lewe ni soro ni Kalou, ka va-
kamaduataki ira sa sega na nodra
vale? A cava meu kaya kina vei
kemudou? meu dokai kemudou e
na ka oqo? Au sa sega ni dokai
kemudou.
23 Niu a rogoca mai vua na Tu-
raga na ka kau a tukuna talega
vei kemudou, Ni sa taura nai buli
madrai na Turaga ko Jisu e na
bogi sa soli yani kina ko koya:
24 Ia ni sa vakavinavinaka, sa
dovia, ka kaya, Taura, ka kania
oqori: a yagoqu oqo, sa dovi e na
vukumudou; cakava oqo mo dou
vakananumi au.
25 *Sa taura* vakatalega kina na
bilo, ni sa kania oti nai vakayaka-
vi, ka kaya, Oqo na bilo ni veiya-
layalati vou e na noqu dra; caka-
va oqo, e na veisiga kecega dou
gunuva kina, mo dou vakananumi
au kina.
26 Ia na veisiga dou sa kania
kina na madrai oqo, ka gunuva na
bilo oqo, dou sa vakatakila kina
na nona mate na Turaga, ka malua
mada me lako tale mada mai.
27 Ni sa vakaoqo, o koya ena
kania na madrai oqo, ka gunuva
na bilo ni Turaga, ka tawa yaga
me cakava, ena ca *ni sa vakaca-
cana* na yago ni Turaga kei na
nona dra.
28 E vinaka me liaci koya mada

kina na tamata, me qai kania na
madrai ko ya, ka gunuva na bilo
ko ya.
29 Ia ko koya sa kania ka gu-
nuva vakatani, sa kania ka gunuva
na nona cudruvi, ni sa sega ni kila
na yago ni Turaga.
30 E na vuku ni ka oqo, sa lewe
vuqa kina vei kemudou sa malu-
malumu ka tauvi mate, ka lewe
vuqa sa moce.
31 Ia kevaka eda sa lewai keda,
eda na tawa lewai.
32 Ia ni dou sa lewai, sa cudruvi
keda na Turaga, me da kakua ni
lewai me cudruvi vata kei na kai
vuravura.
33 O koya oqo, kemudou na we-
kaqu, ni dou sa soqonivata me
kana *madrai*, dou veiwaraki.
34 Ia kevaka e dua sa viakana,
me kana ga mai na *nona* vale; mo
dou kakua kina ni soqonivata mai
mo dou cudruvi. Ia na ka sa vo
kau na vakadodonutaka niu sa
lako yani.

A WASE XII.

Sa vuqa nai solisoli vakayalo a sa takiveiyaga; sa lewa na Turaga me ra vuqa, me ra kakua ni tautauvata, me ra vaka na tiki ni yagoda, me dua e yaga e na ka eso, ka dua tani tale e yaga e na ka tale eso, 1—25. *E vinaka me veilomani, ka veivuke na tamata lotu, ni ra sa yago i Kraisiti,* 26—31.

IA e na vuku ni solisoli vaka-
yalo, kemudou na veiwekani,
au sa sega ni vinakata mo dou
tawa kila.
2 Dou sa kila ni dou sa iceni,
dou sa kauta vakaukaua yani ki-
vei ira na matakau galu *oqo*, me
vaka ni dou sa tuberi vakailoa.
3 O koya oqo kau sa vakatakila
kina vei kemudou, ni sa sega e
dua na tamata sa vosa e na vuku
ni Yalo ni Kalou a sa vosa vaka-
cacataki Jisu: a sa sega e dua sa
kaya rawa ni sa Turaga ko Jisu, a
va ga e na Yalo Tabu.
4 A sa vuqa nai valavala ni soli-
soli, a sa dua bau na Yalo *Tabu*.
5 Sa vuqa talega nai valavala ni
cakacaka, a sa dua bauga na Tu-
raga.
6 Sa vuqa talega nai valavala ni
ka sa caka, a sa dua bauga na
Kalou, ko koya sa cakava na ka
kecega vei ira kecega.
7 A sa soli yadua vei ira na ta-
mata nai vakatakilakila ni Yalo
Tabu me ra yaga kina.
8 Ni sa soli vua e dua e na vuku
ni Yalo *Tabu* na vosa ni vuku;
vua tale e dua na vosa ni kila na
ka e na vuku ni Yalo *Tabu* talega;
9 Vua tale e dua na vakadinata
e na vuku ni Yalo *Tabu* talega;
vua tale e dua nai solisoli me va-
kabulai ira na mate e na vukuna
talega na Yalo *Tabu*;
10 Vua tale e dua *sa soli* me ca-
kava na ka mana; vua tale e dua
me profisai; vua tale e dua me
kila na yalo *ni tamata*; vua tale e
dua na vosa tani eso; vua tale e
dua nai balebale ni vosa tani eso:
11 Ia na Yalo *Tabu* e dua bauga
sa cakava na ka kecega oqori, sa
vota yadua vei ira na tamata me
vaka na nona veitalia.
12 Ni sa vakakina ni sa dua bau-
ga na yago, a sa vuqa na tikina, ia
na tikina kecega ni yago e dua
bauga oqo, sa lewe vuqa ga, a sa
tu vata ga e na yago e dua bau-
ga: sa vakatalega kina ko Krai-
siti.
13 Ni da sa papitaisotaki kecega
ki na yago e dua bauga e na Yalo
Tabu e dua bauga, se da kai Ju-
tia se da iceni, se da bobula se da
lalaga; eda sa vagunuvi talega e
na Yalo *Tabu* e dua bauga.
14 Ni sa sega ni dua walega na
tikina e na yago, sa lewe vuqa ga.
15 Kevaka ena kaya na yava,
Oi au kau sa sega ni tiki ni yago,
niu sa sega ni liga; ena sa qai se-
ga ga ni tiki ni yago e na vuku ni
ka oqo, se vakaevei?
16 Kevaka ena kaya na daliga,
Oi au kau sa sega ni tiki ni yago,

niu sa sega ni mata; sa qai sega ni tiki ni yago e na vuku ni ka oqo, se vakaevei?
17 Kevaka sa mata na yago taucoko, *ena qai tu* evei na ka me rogoca kina? Kevaka e ka ni rogoca na *yago* taucoko, *ena qai tu* evei na ka me boi kina?
18 Ia ka sa viritaka na Kalou na tiki ni yago me tu yadua, me vaka na nona veitalia.
19 Ia kevaka sa tikina e dua bauga na *tikina* kecega, *ena qai tu* evei na yago?
20 Ia oqo e ra sa lewe vuqa na tikina, a sa dua bauga na yago.
21 A sa sega ni kaya rawa na mata ki na liga, Ko sa tawa yaga vei au; se na ulu ki na yava, Drau sa tawa yaga vei au.
22 Ia ka sa vakacake talega oqori, a tiki ni yago eda sa nanuma sa malumalumu, sa yaga sara:
23 Ia na tiki ni yagoda, eda sa nanuma ni sa tawa yaga me vakarokorokotaki vakalevu, eda sa vakarokorokotaki ira vakalevu cake: ia na tikida sa tawa lagilagi sa lagilagi vakalevu cake.
24 Ni sa sega ni yaga *me da vakalagilagia* na tikida sa lagilagi vakai ira: ia ka sa vakaveiwaki vata na yago na Kalou, a sa lewa me vakarokorokotaki vakalevu cake na *tikina* sa uasivi sobu:
25 Me kakua kina ni veisei na yago; me veivakananumi vakai ira na veitikina.
26 Ia kevaka sa rarawa e dua na tikina, me rarawa vata kaya na tikina kecega; se dua na tikina sa dokai, me reki vata kaya na tikina kecega.
27 Ia koi kemudou na yago i Kraisiti, ka duitikina yadua.
28 A sa lesi ira eso na Kalou e nai vavakoso lewe ni soro, a kenai matai nai aposila, ai ka rua na profita, ai ka tolu nai vakavuvuli, sa qai muri ko ira sa daucakamana, kei ira sa soli vei ira me ra vakabula na mate, kei ira e ra veivuke, kei ira e ra lewa, kei ira e ra kila na vosa e vuqa.
29 E ra sai aposila kecega, se segai? se ra profita kecega? se rai vakavuvuli kecega? se ra daucakamana kecega?
30 Se ra rawata kecega nai solisoli me ra vakabulai ira na mate? se ra vosa kecega e na vosa ni vanua tani? se ra vakatakila kecega nai balebale ni vosa tani, se segai?
31 Ia dou gadreva vakalevu nai solisoli vinaka sara: ia kau na qai vakatakila vei kemudou nai valavala sa uasivi cake *na kena vinaka.*

A WASE XIII.

Sa tukuna ko Paula ni sa tawa yaga na vuku, se na vakabauta, se na vosota na ca, kevaka sa takali vei keda na loloma, 1—3. *Sa qai tukuna na kenai valavala, kei na kena vinaka ni loloma,* 4—13.

KEVAKA kau sa vosataka na nodra vosa kece na tamata kei na agilose, ka sega vei au na loloma, au sa vaka walega na davui kaukamea sa rorogo, kei na lali kaukamea sa taqiriqiri.
2 Ia kevaka kau sa profisai rawa, ka kila talega na ka kecega evuni, kei na vuku kecega; ia kevaka sa tu vei au na vakabauta kecega, meu kauta tani kina na ulunivanua, ka sega vei au na loloma, au sa ka walega.
3 Ia kevaka kau sa vota kecega na ka sa tu vei au me vakani ira kina na dravudravua, ia kevaka kau sa solia na yagoqu me vakamai, ka sa sega vei au na loloma, sa sega ni yaga vei au.
4 Sa dauvosota vakadede na loloma, a sa yalovinaka; sa sega ni vuvu na loloma; sa sega ni valavala vakaukaua, sa sega ni qaciqacia,
5 Sa sega ni cakava na ka sa tawa kilikili kaya, sa sega ni vakasaqara na ka me nona walega, sa sega ni cudrucudru, sa sega ni daulomaca;

6 Sa sega ni rekitaka nai vala-
vala ca, sa rekitaka na dina;
7 Sa ubia na ka kecega, sa va-
kabauta na ka kecega, sa dinata
na ka kecega, sa vosota na ka ke-
cega.
8 Ena sega ni mudu na loloma:
ia kevaka eda profisai, ena biu ga
oqo; se *da vosataka* na vosa tani,
ena mudu ga oqo; se da vuku,
ena takali talega oqo.
9 Ni da sa kila vakalailai ga, eda
sa profisaitaka vakalailai ga.
10 Ia ni na sa yaco na vuku dina
sara, ena qai biu tani na ka sa lai-
lai walega.
11 Niu sa gone, kau sa vosa me
vaka na gone, au sa kila me vaka
na gone, au sa vakanananu me
vaka na gone; ia niu sa qai yaco
me tamata bula, au sa biuta tani
na ka vakagonegonea.
12 Ia edaidai eda sa raica me
vaka na titiro e nai iloilo buawa;
ia e na gauna emuri *ena vaka na
veirai* e na matanavotu; edaidai
kau sa kila vakalailai ga; emuri
kau na kila me vaka niu sa kilai.
13 Ia ka sa qai tu ga na vaka-
bauta, *kei* na dinata, *kei* na loloma,
a ka ga oqo e tolu; a sa uasivi
cake vei iratou na loloma.

A WASE XIV.

Sa tukuna ko Paula ni sa takiveiyaga nai solisoli kecega ni Yalo Tabu, a sa uasivi cake nai solisoli eda yaga kina vei ira na tamata, 1—5. *E vinaka me ra vosa vakamacala na tamata sa vunau: me ra kakua ni via tukuna na vosa se na ka sa tawa kilai rawa,* 6—33. *Sa tabu ni vunau na alewa,* 34—40.

DOU daumuria na loloma, ka
gadreva nai solisoli vakayalo,
ia *dou gadreva* vakalevu mo dou
profisai.
2 Ia ko koya sa vosataka na
vosa ni vanua tani sa vosa ga vua
na Kalou, sa sega ga vei ira na ta-
mata: ni sa sega na tamata sa kila
na ka e kaya; a sa cavuta na ka
evuni e na lomana.
3 Ia ko koya sa profisai *sa vosa*
vei ira na tamata me vakatataki
ira, ka vakatavulici ira, ka vaka-
cegui ira.
4 Ia ko koya sa vosataka na vosa
ni vanua tani sa vakatataki *koya*
cake ga; ia ko koya sa *profisai* sa
vakatataki ira cake nai *vavakoso*
lewe ni soro.
5 Au sa vinakata mo dou vosa
kecega e na vosa ni vanua tani, *au
sa vinakata* cake mo dou profisai;
ni sa uasivi cake ko koya sa profi-
sai vei koya sa vosa e na vosa ni
vanua tani, kevaka e sega ni va-
katakila na kenai balebale, me va-
katataki kina nai vavakoso lewe
ni soro.
6 Ia sa vakakina na veiwekani,
kevaka kau sa lako vei kemudou
ka dauvosataka na vosa ni vanua
tani, au na yaga vakacava vei ke-
mudou, kevaka kau sa sega ni
vosa talega vei kemudou e nai va-
katakilakila, se na vuku, se na
profisai, se nai vakavuvuli?
7 Ia na ka sa tawa bula ka sa
rorogo yani, se na bituvakatagi se
na lali vakawa, kevaka sa sega ni
dui rorogo na domona, ena kilai
vakaevei se cava nai balebale ni ka
sa laga e na bitunivakatagi *se na*
lali vakawa?
8 Ia kevaka ena rorogo na da-
vui ni valu e nai rorogo sa tawa
kilai, o cei ena vakarauti koya me
laki valu?
9 Sa vakakina koi kemudou, ke-
vaka dou sa sega ni cavuta na
vosa sa kilai rawa, ena kilai vaka-
cava na ka sa vosataki? ni dou na
vosa walega ki na cagi.
10 E dina beka, ni sa vuqa va-
kakina na vosa e vuravura, a sa
sega e dua sa tawa vakaibalebale.
11 Ia kevaka kau sa sega ni kila
nai balebale ni vosa, au na kai tani
vua sa vosa *vei au*, ena kai tani
talega ko koya sa vosa mai *vei au.*
12 Sa vakakina koi kemudou, ni
dou sa dauvakasaqara nai solisoli
vakayalo, dou vakasaqara talega
mo dou uasivi cake e na ka sa va-

katataki kina nai vavakoso lewe
ni soro.
13 Ia ko koya sa vosataka na
vosa ni vanua tani, me masu ta-
lega me vakatakila rawa na *kenai*
balebale.
14 Kevaka kau sa masu e na
vosa ni vanua tani, sa masu ga na
yaloqu, ia ka sa sega ni yaga na
ka sa tu e lomaqu.
15 A cava meu kitaka? au na
masu ga e na yaloqu, au na masu
talega me vakaibalebale; au na
meke e na yaloqu, au na meke va-
kaibalebale talega.
16 Kevaka sa sega ni vakakina,
ni ko sa vakavinavinaka e na ya-
lomu, ena vaka-Emeni vakaevei
ko koya sa tiko e na tiki ni tamata
tawa vuku e na nomu vakavina-
vinaka, ni sa tawa kila na ka ko
sa kaya?
17 Ni sa dina ga ni ko sa vakavi-
navinaka vakavinaka, ia ka sa sega
ni vakatataki cake kina ko koya.
18 Au sa vakavinavinaka vua na
noqu Kalou, niu sa uasivi cake
vei kemudou kecega e na vosataka
na vosa ni vanua tani:
19 Ia kau sa vinakata me vosa-
taka na vosa e lima walega vei ira
nai vavakoso lewe ni soro e na
vosa sa vakaibalebale, me vakavu-
lici ira talega kina, ia kau cata
meu cavuta na vosa e tini na
udolu e na vosa ni vanua tani.
20 Oi kemudou na veiwekani,
dou kakua ni gone lalai e na vuku;
e na loma ca dou gone lalai ga, e
na vuku dou tamata bula.
21 Sa volai e na vunau, E na
vosa ni kai tani kei na tebenigusu
ni kai tani kau na vosa vei ira na
tamata oqo; ia ko ira e ra na sega
ga ni rogoci au kina, sa kaya *va-
kaoqo* na Turaga.
22 O koya oqo *eda kila* kina ni
sai vakatakilakila na vosa ni vanua
tani vei ira sa tawa vakabauta, ia
ka sa sega vei ira sa vakabauta;
ia na profisai sa sega *ni yaga* vei
ira sa tawa vakabauta, vei ira ga
sa vakabauta.
23 Ia kevaka sa soqonivata e na
yasana e dua nai vavakoso lewe ni
soro kecega, a ra sa vosataka ke-
cega na vosa ni vanua tani, a sa
lako mai eso sa tawa vuku, se tawa
vakabauta, e ra na kaya dou sa
lialia, se segai?
24 Ia kevaka sa profisai kecega,
a sa lako mai e dua sa tawa vaka-
bauta, se tawa vuku, sa vakadina-
dina kina vei ira kecega, a sa lewai
ko koya vei ira kecega:
25 A sa vakaraitaki vakakina na
ka ni yalona ka vuni tu; ena bale
vakatoboicu kina ka masu vua na
Kalou, ka laki tukuna ni sa dina
ni sa tiko vei kemudou na Kalou.
26 Sa vakaevei, koi kemudou na
veiwekani? ni dou sa soqonivata,
sa dui taura yadua na meke, ai
vakavuvuli, a vosa ni vanua tani,
ai vakatakilakila, ai tukuni ni
kenai balebale. Me caka na ka
kecega mo dou vakatataki cake
kina.
27 Kevaka e dua sa vosa e na
vosa ni vanua tani, me lewe rua
ga, se lewe tolu sara, me ra veita-
ravi yadua ga; me tu e dua me
vakatakila na *kenai* balebale.
28 Ia kevaka sa sega e dua me
vakatakila na *kenai* balebale, me
galu ga e nai vavakoso lewe ni
soro; me vosa vua ga vakai koya,
vua talega na Kalou.
29 Me lewe rua se lewe tolu na
profita me vosa, me lewa ga ko
ira sa vo.
30 Kevaka e dua na ka sa vaka-
takilai vua e dua sa tiko voleka,
me galu mada ko koya sa liu.
31 Ni sa tara mo dou profisai
kecega, ia dou ia yadua ga, me
vakatavulici kecega, ka vakacegui
kecega.
32 Ia ka sa dui rawa na yalodra
na profita ko ira na profita.
33 Ni sa sega ni *vakatekivuna* na
veisei na Kalou, a ya ga na vaka-
cegu, me vaka *ni sa yaco* e nai va-
vakoso kecega ni tamata yalosava-
sava.
34 Me galu ga na nomudou alewa

e nai vavakoso lewe ni soro: ni sa
sega ni tara vei ira me ra vosa; ia
ko ira me ra malumalumu ga, me
vaka na vosa ni vunau.
35 Kevaka e ra sa via kila mai e
dua na ka, me ra taroga na watidra
mai nodratou: ni sa ka e veivaka-
maduataki me ra vosa na alewa e
nai vavakoso lewe ni soro.
36 Sa vakaevei? sa lako tani vei
kemudou na vosa ni Kalou? se sa
lako walega mai kivei kemudou?
37 Kevaka e dua na tamata sa
vakasami koya ni sa profita, se
tamata vakayalo, me tukuna ga ni
sa vosa ni Turaga na ka kau sa
vola vei kemudou.
38 Ia kevaka e dua sa tawa kila,
me kakua ga ni kila.
39 O koya oqo, na veiwekani, mo
dou gadreva kina mo dou profisai,
kakua talega ni tarova ni vosataki
na vosa ni vanua tani.
40 Me caka kecega na ka me
vaka sa kilikili *kei keda*, ka vaka-
dodonu talega.

A WASE XV.

Eso na tamata sa vakatitiqataka na tu cake tale na mate, a sa vakadinadina ko Paula ni sa tu cake tale ko Jisu, 1—20. *Sa qai tukuna vinaka sara na tu cake tale mai na mate, a sa vakarota vei ira me ra gumatua e na vuku ni ka oqo,* 21—58.

IA oqori talega, na veiwekani,
kau sa tukuna vei kemudou nai
rogorogo vinaka kau a vunautaka
vei kemudou, o koya dou a vaka-
bauta talega, dou sa tu dei talega
kina;
2 O koya talega dou sa bula
kina, kevaka dou sa nanuma tiko
na ka kau sa vunautaka vei kemu-
dou, kevaka sa sega ni ka walega
na nomudou vakabauta.
3 Niu a tukuna taumada vei ke-
mudou na ka kau a rawata, ni sa
mate ko Kraisiti e na vuku ni no-
dai valavala ca me vaka nai Vola
Tabu;
4 Ni sa bulu talega, ni sa tu cake
talega e nai ka tolu ni siga me
vaka nai Vola *Tabu*;
5 Ni sa rairai talega vei Sifasa,
vei ira talega na tinikarua:
6 A sa rairai emuri, vei ira na
veiwekani e ra lewe lima na drau
ka vakacaca e ra sa raica vata;
e lewe vuqa vei ira sa *bula ka*
yacova na siga oqo, a sa moce
eso.
7 Emuri, sa rairai vei Jemesa; a
sa qai rairai vei ira kecega nai
aposila.
8 Emuri sara sa qai rairai vei au
talega, me vaka vua e dua sa qai
sucu.
9 Niu sa uasivi sobu vei ira ke-
cega nai aposila, au sa sega ni ya-
ga meu vakatokai mei aposila, *niu*
a vakacacana nai vavakoso *lewe*
ni soro ni Kalou.
10 Ia na loloma ga ni Kalou au
sa yaco kina me vaka na noqu
tiko edaidai: ia na nona loloma sa
vakatakila mai vei au sa sega ni
tawa yaga; ia kau sa uasivi cake
vei ira kecega e na cakacaka; ia
ka sa sega ni au walega, a ya na
loloma ga ni Kalou sa tiko vei au.
11 Ia kevaka kau *uasivi cake* se
ko ira, keitou sa vunau vakakina,
ia dou sa vakabauta talega vaka-
kina.
12 Ia kevaka sa vunautaki ko
Kraisiti ni sa tu cake tale mai na
mate, e ra sa kaya vakacava eso
vei kemudou ni sa sega ga na tu
cake tale mai na mate?
13 Ia kevaka sa tawa tu cake
tale na mate, sa qai sega *ni* tu
cake tale mai na mate ko Krai-
siti:
14 Ia kevaka sa sega ni tu cake
tale mai na mate ko Kraisiti, sa
qai ka walega na neitou vunau, a
ka wale talega na nomudou vaka-
bauta.
15 Ia koi keitou, sa kune me
daulasulasu ni keitou sa tukuna
na Kalou; ni keitou sa tukuni
koya na Kalou ni sa vakaturi Krai-
siti cake mai; ia ka sa sega ni va-

katura cake tale, kevaka sa tawa tu cake tale na mate.

16 Ia kevaka e ra na tawa tu cake tale na mate, sa qai sega ni vakaturi cake tale ko Kraisiti:

17 Ia kevaka sa sega ni vakaturi cake tale ko Kraisiti, sa tawa yaga na nomudou vakabauta; sa tu vei kemudou edaidai na nomudoui valavala ca.

18 O ira talega e ra sa moce *ni ra sa tu* vata kei Kraisiti, e ra sa rusa.

19 Kevaka eda sa dinata me yaga walega vei keda ko Kraisiti e na *noda* bula oqo, eda sa qai uasivi sobu vei ira kecega na tamata e na ca.

20 Ia ka sa qai tu cake tale mai na mate ko Kraisiti, a sa yaco me kedrai sevu e ra sa moce tu.

21 Ni sa vakakina *ni sa yaco* na mate e na vuku ni tamata, *sa yaco* talega na tu cake tale mai na mate e na vuku ni tamata.

22 Ni sa vakakina ni sa mate kecega e na vuku i Atama, ena vakabulai kecega vakakina e na vuku i Kraisiti.

23 Ia *ena yaco* yadua e na nona gauna: o Kraisiti nai sevu; ena qai muri ko ira e ra nei Kraisiti, ni sa lako tale mai ko koya..

24 *Sa* qai *yaco* na kenai vakataotioti, ni ka solia ko koya na matanitu vei koya na Kalou, ko Tamana; ni na sa vakaotia ko koya na lewa kecega, kei na veitalia, kei na kaukaua.

25 Ni na lewa tiko ga ko koya, me viritaka sobu mada na meca kecega eruku ni yavana.

26 Ia na meca ena vakaoti emuri sara ko mate.

27 Ni sa vakamalumalumutaka na ka kecega ko koya eruku ni yavana. Ia ni sa kaya sa vakamalumalumutaki *vua* na ka kecega, sa macala sara ni sa sega ni oavuti koya, sa vakamalumalumutaka vua na ka kecega.

28 Ia ni na vakamalumalumutaki vua na ka kecega, ena qai vakamalumalumutaki koya na Luvena vei koya sa vakamalumalumutaka na ka kecega vei koya, me veitaliataka na ka kecega na Kalou e na yasana kecega.

29 Kevaka sa sega ni vakaoqo, a cava e ra cakava ko ira sa papitaisotaki e na vuku *ni na tu cake tale* na mate, kevaka sa sega sara ni tu cake tale na mate? e ra sa papitaisotaki e na vuku *ni tu cake tale* na mate, e na vuku ni cava?

30 Ia keitou sa kolai mate talega e na tiki ni siga kecega e na vuku ni cava?

31 Au sa kaya dina niu sa dokai kemudou e na vuku i Kraisiti Jisu na noda Turaga, au sa mate kina e na veisiga.

32 Kevaka kau a veivala kei na karavau mai Efiso me vakataki ira na tamata, a cava na betena vei au, kevaka sa sega ni tu cake tale na mate? me da kana ga ka gunu; ni da na mate ga e na sabogibogi.

33 Dou kakua ni veivakaisini: sa vakacala nai valavala vinaka na dautiko vata kei ira e ra sa ca.

34 Dou yadra mai ni sa dodonu oqo, kakua ni valavala ca; ni sa tu eso sa sega ni kila na Kalou; au sa tukuna *oqo* mo dou madua kina.

35 Ia ena kaya eso, Ena vakaturi cake tale na mate vakaevei? ia na yago cava e ra na lako mai kina?

36 O sa lialia, a ka ko sa tea sa sega ni bula cake, kevaka sa sega ni mate *mada eliu*:

37 Ia na ka ko sa tea, ko sa sega ni tea na yago ena tubu cake mai, a sila walega, se na witi, se na *sila* tani.

38 A sa solia na yagona na Kalou me vaka na nona veitalia, ki na sila yadua na yagona vakai koya.

39 Ia na lewe ni ka kecega sa sega ni tautauvata: sa dua na lewe ni tamata, e dua tale na lewe ni karavau, e dua na lewe ni ika, e dua tale na lewe ni manumanu sa vuka.

40 *Sa tu* talega na yago vakalo-
malagi, kei na yago vakavuravura;
a sa dua tani nai ukuuku ni *yago*
vakalomalagi, sa dua tani ni *yago*
vakavuravura.
41 Sa dua tani nai ukuuku ni
mata ni siga, sa dua tani tale nai
ukuuku ni vula, sa dua tani tale
nai ukuuku ni kalokalo: ni sa ua-
sivi cake nai ukuuku ni kalokalo e
dua e nai ukuuku ni kalokalo e
dua.
42 Sa vakatalega kina na tu cake
tale mai na mate. Ni sa kaburaki,
sa vuca; ni sa vakaturi cake tale,
sa tawa vuca:
43 Ni sa kaburaki, sa tawa va-
karokorokotaki; ni sa vakaturi
cake tale, sa vakaiukuukutaki:
ni sa kaburaki, sa malumalumu;
ni sa vakaturi cake tale, sa kau-
kaua:
44 Ni sa kaburaki, sa yago vaka-
lewena ga; ni sa vakaturi cake
tale, sa vakayalo. Sa tu ga na
yago vakalewena, a sa tu talega na
yago vakayalo;
45 Me vaka na ka sa volai, A
Atama sa taumada sa cakavi me
yalo bula; a Atama sa muri *sa
cakavi* me yalo e dauveivakabula.
46 Ia ka sa sega ni taumada ko
koya sa vakayalo, o koya ga sa
vakalewena; a sa qai muri ko ko-
ya sa vakayalo.
47 A tamata sa taumada sa mai
vuravura, a sa vakavuravura; a
tamata *sa yacana* nai ka rua sa
Turaga mai lomalagi.
48 Sa vakataki koya sa vakavu-
ravura, ko ira e ra sa vakavura-
vura: sa vakataki koya talega sa
vakalomalagi, ko ira e ra sa vaka-
lomalagi.
49 Ena vakatalega kina ni da sa
vakaisulu e na nona yaloyalo sa
vakavuravura, eda na vakaisulu
talega e na nona yaloyalo sa vaka-
lomalagi.
50 Ia na ka oqori kau sa kaya,
kemudou na veiwekani, ni na sega
ni rawata na matanitu ni Kalou na
lewena kei na dra; ena sega talega
ni rawa na ka e tawa vuca rawa na
ka sa vuca rawarawa.
51 Raica, au sa vakatakila vei
kemudou na ka evuni; Eda na
tawa moce kece, eda na vakamata-
liataki kecega.
52 E na vakasauri sara, e vaka na
sauriva na matada, e na davui sa
muri sara: ni na uvuci na davui,
ena qai vakaturi cake tale na mate
ka tawa vuca tale, eda na vakama-
taliataki talega ko keda.
53 Ni na vakaisulu na yago vuca
oqo me kakua tale ni vuca rawa,
ni na vakaisulu na yago sa mate
oqo me kakua tale ni mate rawa.
54 Ia ni sa vakaisulu oti na yago
vuca oqo me kakua tale ni vuca
rawa, ni sa vakaisulu oti na yago
mate oqo me kakua tale ni mate
rawa, ena qai vakayacori kina na
vosa sa volai, Sa rawai mate ko
koya sa qaqa.
55 I mate, evei na nomui cula
gaga? I bulubulu, evei na nomu
qaqa?
56 Ai cula gaga ni mate nai vala-
vala ca; a kaukaua ni valavala ca
na vunau.
57 Ia eda vakavinavinaka vua na
Kalou, o koya sa solia vei keda na
qaqa e na vuku ni noda Turaga ko
Jisu Kraisiti.
58 O koya ga oqo, oi kemudou
na wekaqu lomani, mo dou tu dei
sara kina, mo dou kakua ni ya-
vala, mo dou uasivi cake e na
cakacaka ni Turaga e na veisiga
kecega, e na vuku ni dou sa kila *ni*
sa sega ni ka walega na nomudou
cakacaka niTuraga.

A WASE XVI.

Sa vakarota vei ira ko Paula me ra solia na ka eso vei ira na tamata lotu mai Jutia, e ra sa dravudravua, 1—9. *Sa tukuni Timoci vei ira, a sa vakavulici ira, ka sa qai tinia na nonai vola,* 10—24.

IA e na vuku ni dou ia na vaka-
soqonavata na yau me nodra
na tamata yalosavasava, me vaka

niu sa vosa oti vei ira nai vavakoso lewe ni soro mai Keletia, dou kitaka vakakina.
2 E na matai ni siga ni veiwiki mo dou ia yadua me tugana na yau eso me nonai tavi, me vaka na levu ni ka sa solia vua *na Kalou*, me kakua kina ni ia na vakasoqonavata niu na lako mai.
3 Ia ni kau sa tadu, o ira dou na digitaka kau na tala me kauta na *nomudoui* vola, kei na nomudoui loloma talega ki Jeruselema.
4 Ia kevaka sa dodonu meu lako talega, e ra na lako vata kei au.
5 Ia kau na lako vei kemudou, niu na lako voli eloma i Masitonia: niu *nakita meu* lako sara e loma i Masitonia.
6 Ia kau na tiko beka kei kemudou se na yaco beka meu tiko kei kemudou e na veivulai liliwa, mo dou kauti au e na noqui lakolako ki na vanua kau lako kina.
7 Niu na sega ni raici kemudou e na *noqu* lako voli walega oqo; niu sa nakita me tiko vakadede vei kemudou, kevaka sa vinakata na Turaga.
8 Ia kau na tiko ga mai Efiso me yaco mada na *solevu ni* Penitiko.
9 Ni sa dola vei au na katuba levu ka kaukaua, a ra sa lewe vuqa talega na meca.
10 Ia kevaka sa lako *vei kemudou* ko Timoci, dou raica me tiko vinaka vei kemudou me kakua ni rere; ni sa kitaka ko koya na cakacaka ni Turaga, me vaka ni kau *kitaka*.
11 Me kakua kina na tamata me beci koya: me kauti koya ga e na vakacegu, me lako mai kina vei au: ni sa nanuma meu raici koya kei ira na veiwekani.
12 E na vuku i Apolosa na wekada, au sa gadrevi koya vakalevu me lako yani vei kemudou kei ira na veiwekani: a sa sega sara na lomana me lako vei kemudou e na gauna oqo; ia ni na gauna vinaka vua, ena qai lako *vei kemudou*.
13 Dou vakatawa, dou tu dei ga e na vakabauta, doui valavala vakatagane, dou gumatua.
14 Me caka na ka kecega e na yalololoma.
15 Au sa masuti kemudou, na veiwekani, (ni dou sa kila na mataqali i Sitifana, o ya nai sevu kei Akaia, a ra sa gumatua me ra qarava na tamata yalosavasava,)
16 Mo dou vakamalumalumutaki kemudou vei ira sa vakaoqo, vei ira yadua talega e ra sa vukei *keitou*, ka daucakacaka.
17 Au sa reki ni sa lako mai ko Sitifana kei Fortuneto kei Akaiako: ni ratou sa kuria na ka sa vo e na nomudoui tukutuku.
18 Ni ratou sa vakaceguya na yaloqu kei na yalomudou talega; o koya oqo mo dou kilai ira kina e ra sa vakaoqo.
19 Sa ia na loloma vei kemudou nai vavakoso lewe ni soro mai Esia. Sa ia na loloma vakalevu vei kemudou ko Akuila kei Prisila e na Turaga, kei ira nai vavakoso lewe ni soro e na nodrau vale.
20 E ra sa ia na loloma vei kemudou na veiwekani kecega. Dou ia na loloma vakai kemudou e na veiregu ni tamata yalosavasava.
21 A noqu loloma oqo, oi au ko Paula *sa vola* na ligaqu dina.
22 Kevaka sa dua na tamata sa tawa lomana na Turaga ko Jisu Kraisiti, me yaco me Anacema Maran-aca.
23 *Me tiko* vei kemudou na loloma ni *noda* Turaga ko Jisu Kraisiti.
24 *Me tiko* vei kemudou kecega na noqu loloma vei Kraisiti Jisu. Emeni.

AI KA RUA NI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

KAI KORINICA.

A WASE I.

Sa vakavinavinaka vua na Kalou ko Paula e na vukudra na kai Korinica, kei na vukuna talega ni sa levu na ca sa bula mai kina, 1—12. *Sa via raici ira, a sa tawa lako kusarawa, ka sa sega ni berabera ni sa yalowai,* 13—24.

O PAULA, nai aposila i Jisu
Kraisiti e na veitalia ni Ka-
lou, kei Timoci na taciqu, kivei
ira nai vavakoso lewe ni soro ni
Kalou mai Korinica, kei ira mai
Akaia kecega e ra sa yalosava-
sava:
2 *Me yaco* vei kemudou na lolo-
ma kei na veivinakati mai vua na
Kalou ko Tamada, kei na *noda*
Turaga ko Jisu Kraisiti.
3 Me ia na vakamolimoli vua na
Kalou, o koya na Tama i noda Tu-
raga ko Jisu Kraisiti, a Tama ni
loloma, kei na Kalou ni veivaka-
cegui kecega;
4 O koya sa vakacegui keda e na
neitou rarawa kecega, me keitou
vakacegui ira rawa e ra sa rarawa
e na ka eso, e na veivakacegui
keitou sa vakacegui kina mai vua
na Kalou.
5 Ni sa vakakina ni sa yaco va-
kalevu sara vei keitou na rarawa i
Kraisiti, keitou sa vakacegui va-
kalevu sara vakakina e na vuku i
Kraisiti.
6 Ia kevaka keitou sa vakarara-
wataki, *sa yaco oqo* mo dou vaka-
cegui kina ka vakabulai, ia ka sa
rawarawa oqo ni dou sa vosota ta-
lega na ka rarawa keitou a vaka-
rarawataki kina; se keitou vaka-
cegui, *sa yaco oqo* mo dou vaka-
cegui kina ka vakabulai.
7 Ia ka *sa tu* dei na neitou dina-
ta ni dou na bula, ni keitou sa
kila, ni dou sa vakaitavi e na ka
rarawa, *dou na vakaitavi* talega
kina e na veivakacegui.
8 Ni keitou sa sega ni vinakata,
kemudou na veiwekani, mo dou
tawa kila na neitou rarawa sa yaco
vei keitou mai Esia, keitou sa to-
qetoqea vakalevu sara kina, sa
uasivi cake e na *neitou* kaukaua,
keitou sa sega sara ni dinata ni
keitou sa bula:
9 Ia keitou sa vaka ni keitou sa
lewai sara me keitou mate, me kei-
tou kakua ni vakararavi kina vei
keitou, vua ga na Kalou sa vaka-
turi ira cake tale na mate:
10 O koya ka vakabulai keitou
mai na mate levu ko ya, a sa va-
kabulai *keitou* talega edaidai: o
koya talega keitou sa vakararavi
kina me vakabulai *keitou* tiko;
11 Mo dou veivuke talega e na
nomudou masu e na vuku i keitou,
ni sa yaco vei keitou nai solisoli
oqo e na vukudra na lewe vuqa, me
lewe vuqa talega me ra vakavina-
vinaka kina e na vuku i keitou.
12 Ia na ka keitou sa reki *kina*
sa vakaoqo, ni sa tukuni *keitou*
vinaka na loma i keitou, *ni* sa ia
na neitoui valavala e vuravura oqo
e na loma e dua bauga kei na lo-
ma dina vua na Kalou, sa sega ga
e na vuku vakavuravura, e na
vuku ga ni loloma ni Kalou, ia ka
sa vakakina vakalevu sara vei ke-
mudou.
13 Ni sa sega na ka tani keirau
sa vola vei kemudou, o koya ga
dou na kila ni dou sa wilika; ia kau
vakadinata ga ni dou na kila tiko
ka yaco vata kaya na kenai otioti;

14 Me vaka na nomudou kilai
keitou ga e na ka eso, ni keitou na
nomudou ka mo dou reki kina, me
vaka ni dou sa neitou *ka ni reki*
talega, e na siga ni Turaga ko Jisu.
15 Ia e na vuku ni *noqu* vakadi-
nata oqo kau sa nanuma kina me
lako kina vei kemudou eliu, me
yaco kina vei kemudou nai solisoli
loloma e rua;
16 Meu lako talega kivaka kivei
kemudou ki Masitonia, meu qai
lesu tale mai Masitonia vei kemu-
dou, mo dou qai kauti au e na noqu
lako kivaka ki Jutia.
17 Ia ni kau a nanuma me vaka-
oqo, au sa qai ia tale na yalowai,
se segai? se na ka kau sa nakita,
kau sa nakita vakavuravura, se
vakaevei, me tu kina vei au na io
io, se na sega sega?
18 Ia na Kalou sa dina tiko ga, a
neitou vosa talega vei kemudou sa
sega ni vaka na io kei na sega.
19 Ia *nai tukutuku* ni Luve ni
Kalou, ko Jisu Kraisiti, keitou sa
vunautaka vei kemudou, oi keitou
kei Siliveno kei Timoci, sa sega ni
vaka na io kei na sega, a sa vaka
ga na io e na vukuna.
20 Ni sa vaka ga na io na vosa
ni yalayala kecega ni Kalou e na
vukuna, e ra sa vaka-Emeni talega
e na vukuna, me vakavinavinaka
vua na Kalou e na vuku i keitou.
21 Ia ko koya sa vakataudeitaki
keitou kei kemudou *ni da sa tu*
vata kei Kraisiti, na Kalou, o
koya talega sa lumuti keitou;
22 O koya talega sa dregati keda,
a sa solia talega na kenai liumata
ni Yalo *Tabu me tiko* e na lomada.
23 Ia kau sa masuta na Kalou me
lewa na yaloqu kevaka kau sa
tawa dina, niu sa kaya kau sa sega
ni lako vei Korinica e na gauna
oqo niu sa lomani kemudou.
24 Ia keitou sa sega ni veiqati-
taka vakaturaga na nomudou va-
kabauta, keitou sa vukea ga na
nomudou reki: ni dou sa tu dei ga
e na vuku ni vakabauta.

A WASE II.

***Sa kaya ko Paula me ra lomani koya tale na tamata ka cakacala ni sa qai veivutuni, ni sa vakakina ko koya,* 1—11. *Sa qai tukuna na ka sa lako kina ki Masitonia, sa tukuna talega ni sa tubu na lotu e na veivanua sa lako kina,* 12—17.**

IA kau sa lewa vakaoqo e na lo-
maqu, meu kakua ni lako tale
vei kemudou me ia na veivakara-
rawataki.
2 Ia kevaka kau sa vakararawa-
taka na lomamudou, o cei me na
vakamarautaki au, o koya dua-
duaga kau a vakararawataka?
3 Au a vola vakakina vei kemu-
dou, deu lako mai ka vakararawa-
taki na lomaqu, e na vukudra e
dodonu meu rekitaka; ia kau a
vakararavi ga vei kemudou kece-
ga, ni dou na rekitaka kecega na
ka kau rekitaka.
4 Ni sa rarawa vakalevu ka ya-
luma na lomaqu niu a vola vei ke-
mudou a sa vakawai vakalevu na
mataqu; ia kau sa sega ni ia me
rarawa kina na lomamudou, a ya
ga mo dou kila kina ni sa levu
sara na noqu loloma vei kemudou.
5 Ia kevaka e dua sa ia na veiva-
kararawataki, sa sega ni vakara-
rawataki au vakalevu, vakalailai
ga; (ia meu kakua ni bitaki *koya*
vakalevu,) *sa vakararawataki* ke-
mudou kecega.
6 A sa rauta na tamata sa vaka-
oqo na kenai sau oqo, sa yaco *vua*
mai vei ira na lewe vuqa.
7 Ia dou kakua ni cudruva tiko,
ni sa kilikili kei kemudou mo dou
lomana tale, ka vakacegui *koya*,
de tilomi koya sa vakaoqo na ra-
rawa levu sara.
8 O koya oqo kau masuti kemu-
dou kina mo dou vakadinadina
vua na *nomudou* loloma.
9 A ka ga oqo kau a vola yani
kina *vei kemudou*, meu kila kina
ni dou sa vakatovolei, se dou talai-
rawarawa e na ka kecega, se segai.
10 Ia kevaka dou sa tawa cu-
druva e dua e na dua na ka, au sa

vakatalega kina koi au; ia kevaka
kau sa tawa cudruva e dua na ka,
au sa tawa cudruva vua e na vu-
kumudou, au sa ia ga e na mata i
Kraisiti;
11 De rawai keda ko Setani: ni
da sa tawa lecava na nona lawaki.
12 Ia niu a lako ki Troasa me vu-
nautaka nai rogorogo vinaka kei
Kraisiti, a sa dolava vei au na ka-
tuba na Turaga,
13 Ia ka sa sega ni cegu na ya-
loqu, niu sa tawa kunei Taito *kina*
na taciqu: au sa qai tatau vei ira,
ka lako tani kina ki Masitonia.
14 *Me ia* na vakavinavinaka vua
na Kalou, ni sa vakaukauataki
keitou e na veisiga vei Kraisiti, a
sa vakatakila vata kei keitou na
boi vinaka ni nona vuku e na ya-
sana kecega.
15 Ni keitou sa yaco e na vuku
ni Kalou me ka boi vinaka kei
Kraisiti, vei ira e ra sa vakabulai,
vei ira talega e ra sa vakarusai:
16 Vua e dua keitou sa ka ni boi
ni mate me mate kina; vua e dua
tale na ka ni boi ni bula me bula
kina. Ia ko cei sa rawata vakai
koya na ka oqo?
17 Ni keitou sa sega ni vakataki
ira na lewe vuqa, e ra sa veiwaki-
taka vata kei na ka ca na vosa ni
Kalou: keitou sa vakataki ira e
ra sa dina sara, sa vaka mai vua
na Kalou, e na mata ni Kalou, kei-
tou sa vosa e *na yaca i* Kraisiti.

A WASE III.

Sa vakatakila ko Paula ni sa sega ni dokai koya ni sa tubu na lotu e na vukuna, sa vakamolimoli ga kina vua na Kalou, 1—6. *Sa qai vakatakila ni sa uasivi cake nai rogorogo vinaka kei Jisu e na vunau i Mosese, ni sa macala sara, a sa rawarawa sara kina me da vuku ka yalosavusava sara,* 7—18.

KEITOU sa vakatekivu tale
beka me tukuni keitou? se
sa yaga beka vei keitou, me va-
kataki ira eso, me so nai vola me
tukuni keitou vei kemudou, se *me*
so nai vola mai vei kemudou me
tukuni keitou?
2 Oi kemudou ga na neitoui vola
sa vola e na loma i keitou, sa kila
ka wilika na tamata kecega;
3 Sa vakaraitaki ga ni dou nai
vola i Kraisiti keitou sa cakava, sa
tawa volai e na wai ni volavola, a
ya ga e na Yalo ni Kalou bula; sa
sega ga e na dela ni vatu, a ya ga
e na mata ni yalomudou.
4 Ia na neitou vakararavi vua na
Kalou sa vakaoqo sa yaco ga e na
vuku i Kraisiti:
5 Ni keitou sa sega ni rawata me
lewa vakai keitou e dua na ka; ia
na neitou kaukaua *sa taka* mai vua
na Kalou;
6 O koya sa cakavi keitou me
keitou rawata mei talatala ni vei-
yalayalati vou: a sa tawa volai, a
ka vakayalo ga; ni sa ia na veiva-
kamatei na ka sa volai, a sa ia na
veivakabulai na ka vakayalo.
7 Ia kevaka sa yaco vata kei na
serau na cakacaka sa ia kina na
vakamatei, sa volai ka ceuti e na
vatu, a ra sa tawa vakaraica rawa
kina na mata i Mosese ko ira na
luve i Isireli e na vuku ni serau ni
matana, ia na serau ko ya sa
lewai me biu tani:
8 Ena sega beka ni uasivi cake
kina na serau ni cakacaka vaka-
yalo?
9 Ia kevaka *sa yaco vata kei* na
serau na cakacaka ni cudruvi, ena
uasivi cake vakalevu kina na serau
ni cakacaka ni vakadodonutaki.
10 Ia na ka sa serau sa sega ga
na kena serau ni sa vakatauvatani
kei na ka oqo, e na vuku ni serau
sa uasivi cake kina.
11 Ia kevaka *sa yaco* vata kei
na serau na ka sa lewai me biu
tani, ena uasivi cake vakalevu
kina na serau ni ka sa tu vakadua.
12 Ia ni sa tu vei keitou na dina-
ta oqo, keitou sa ia ga na vosa ma-
cala sara:
13 Keitou sa sega ni vakataki
Mosese, ni sa ubia na matana e na
pulou, me ra kakua ni vakaraica

matua ko ira na luve i Isireli ki
nai otioti ni ka sa lewai me biu
tani:
14 Ia ka sa vakamatabokotaki na
lomadra: ni sa tu ga na pulou ko
ya ka yacova na siga oqo ni sa
wili na veiyalayalati makawa, sa
sega ga ni kau tani; ia *na pulou
oqo* sa kauta tani ko Kraisiti.
15 Ia ka sa yacova na siga oqo,
ni sa wili ko Mosese, sa tu ga e na
lomadra na pulou.
16 Ia ni na saumaki *na yalodra*
vua na Turaga, ena qai kau tani
na pulou.
17 Ia sai koya na Turaga na ka
vakayalo ko ya: ia ni *sa tu vei keda*
na Yalo ni Turaga, *sa tu* na lalaga.
18 Ia koi keda kecega, ni sa
tawa tabonaki na matana eda sa
raica na serau ni Turaga me vaka
e nai iloilo, eda sa vakamataliataki
ki na yaloyalona sa tubu cake na
serau *me uasivi* e na serau, me
vaka e na Yalo ni Turaga.

A WASE IV.

Sa tukuni koya ko Paula ni sa sega ni vakataki ira na dauveivakacalai, ni sa dina na lomana vei ira, a sa dua bauga, a sa gumatua sara, ni sa vukei koya na Kalou, 1—7. *Sa levu na ka rarawa e sa vosota, ia ka sa sega ni yalowai kina; a sa ia kina na vakamolimoli vua na Kalou; a sa yaga talega vei ira na tamata lotu: ena levu talega kina nai sau ni vosota mai lomalagi,* 8—18.

IA ni sa yaco vei keitou na caka-
caka oqo, me vaka ni sa yaco
vei keitou na loloma, keitou sa
sega ni datuva kina;
2 A keitou sa biuta na ka vuni e
veivakamaduataki, a sa sega ni
daulawaki na neitoui valavala, se
keitou tukuna vakailasu na vosa ni
Kalou; ia ni keitou sa tukuna na
ka dina, keitou sa tukuni keitou
kina ki na loma ni tamata kecega,
e na mata ni Kalou.
3 Ia kevaka sa vuni na neitoui
tukutuku vinaka, sa vuni ga vei
ira e ra sa rusa:
4 Vei ira sa vakamatabokotaka
na lomadra na kalou ni vuravura
oqo e ra sa tawa vakabauta, de ci-
lavi ira na rarama ni tukutuku vi-
naka kei Kraisiti, sa serau tiko, o
koya ga na yaloyalo ni Kalou.
5 Ni keitou sa sega ni vunautaki
keitou, o ya ga ko Kraisiti Jisu na
Turaga; kei keitou me nomudou
tamata e na vuku i Jisu.
6 Ni sa cila mai ki na loma i kei-
tou na Kalou, o koya sa kaya me
cila mai na butobuto na rarama,
me keitou vakararamataki *ira* kina
e na vuku ni serau ni Kalou *sa tu*
e na mata i Jisu Kraisiti.
7 Ia na waqa ni yau oqo sa tu vei
keitou na qele walega, me kilai
kina ni sa taka mai na Kalou na
kaukaua mana levu oqo, sa sega
mai vei keitou.
8 Sa buku na neitou druadrua, ia
keitou sa sega ni vakadrigiti; kei-
tou sa nuiqawaqawa ga, ia keitou
sa sega ni lomaocaoca:
9 Keitou sa vakacacani, ia keitou
sa sega ni biu laivi; keitou sa va-
kabalei sobu, ia keitou sa sega ni
vakarusai;
10 Keitou sa colata e na yago i
keitou e na veisiga na mate ni Tu-
raga ko Jisu, me vakaraitaki ta-
lega na bula i Jisu e na yago i kei-
tou.
11 Ni keitou sa soli tiko e na vei-
siga, koi keitou sa bula lako, me
keitou mate e na vuku i Jisu, me
vakaraitaki talega na bula i Jisu
e na yago i keitou sa mate rawa.
12 A sa vakakina sa daucakaca-
ka vei keitou na mate, ia na bula
ga vei kemudou.
13 Ni sa tu vei keitou na yalo ni
vakabauta, me vaka na ka sa vo-
lai, Au sa vakabauta, o koya oqo
kau a vosa kina; keitou sa vaka-
bauta talega, o koya oqo keitou sa
vosa kina;
14 Ni da sa kila, o koya ka va-
katura cake tale na Turaga ko Jisu
ena vakaturi keitou cake talega e

na vuku i Jisu, ka vakaraitaki ke-
da kei kemudou.
15 Ia na ka kecega *sa yaco* e na
vukumudou, me ia vakalevu sara
kina na vakavinavinaka kei na va-
karokoroko vua na Kalou ko ira na
lewe vuqa e na vuku ni loloma levu.
16 E na vuku ni ka oqo keitou sa
sega ni datuva kina; ia kevaka sa
rusa na tamata etautuba, sa vaka-
voui na tamata eloma e na veisiga
kecega.
17 Ia na noda rarawa mamada,
sa dede vakalailai sara ga, sa va-
kayacora ga vei keda na serau bi-
bi sa uasivi cake vakalevu sara ka
tawa mudu;
18 Ni keitou sa sega ni vakaraica
tiko ki na ka sa rairai mai, a ya ga
ki na ka sa tawa rairai mai; ni sa
dede vakalailai ga na ka sa rairai
mai; ia na ka sa tawa rairai mai
sa tawa mudu rawa.

A WASE V.

Sa tukuna ko Paula ni sa vakadinata sara na ka vinaka ena yaco ni na tu cake tale na mate, a sa namaka me nona, 1—9. *Ia ni sa kila ni na lewai ira na tamata kecega ko Jisu, sa dauvunauci ira na tamata ca, de ra cudruvi; a sa sega ni vunau me ia kina na veidokadokai, a ya ga ni sa qai kila na loloma i Kraisiti; a sa qai tamata vou, a sa lesi koya na Kalou me nonai talatala,* 10—21.

NI keitou sa kila kevaka sa rusa
na neitou vale vakavuravura
ka vakacevaceva oqo, sa karoni tu
na neitou vale vua na Kalou, a vale
sa tawa caka e na liga, sa tu mai
lomalagi ka tawa rusa rawa.
2 Ia *ni keitou sa tiko* e na *vale*
vakacevaceva oqo keitou sa vutugu,
ni keitou sa daugadreva me vakai-
sulutaki e na neitou vale dina mai
lomalagi:
3 Kevaka keitou na vakaisulutaki
vakakina, keitou na sega ni kune
luvawale.
4 Ia koi keitou, ni keitou sa tiko
e na vale vakacevaceva oqo, keitou
sa vutugu, ni keitou sa bitaki: ia
keitou sa sega ni via luvata oqo,
keitou *via* vakaisulu mai, me tilo-
ma na ka sa mate rawa na bula.
5 Ia ko koya sa qisi keitou ki na
ka oqo na Kalou, o koya talega sa
solia vei keitou na kau ni *Yalo*
Tabu.
6 O koya oqo keitou sa doudou
kina, ni keitou sa kila, ni keitou sa
tiko e na yago, keitou sa takali vua
na Turaga:
7 (Ni keitou sa lako voli e na
vakabauta, ka sega ga e na raica:)
8 Keitou sa doudou tiko, a keitou
sa vinakata cake me takali e na
yago, me tiko vata kei na Turaga.
9 O koya oqo keitou sa dauvaka-
tovolea kina, se keitou tiko eke *se*
takali, me keitou vinaka ga vua.
10 Ni da na rairai kecega e na
mata ni tikotiko ni veilewai nei
Kraisiti; me rawata yadua nai sau
ni ka *sa caka* e na yagona, me vaka
na ka sa caka, se vinaka se ca.
11 Ia ni keitou sa kila na vaka-
rerei ni Turaga, keitou sa vaka-
masuti ira na tamata; ia keitou sa
vakaraitaki vua na Kalou *ni sa va-*
kakina; au sa dinata talega niu sa
vakaraitaki *me vakakina* e na lo-
mamudou.
12 Ia keitou sa sega ni tukuni
keitou tale vei kemudou, keitou
solia vei kemudou na ka eso mo
dou dokai kemudou kina e na vu-
ku i keitou, me so kina na ka mo
dou kaya vei ira e ra sa dokai *ira*
e na ka vakarairai walega, a sa
sega e na ka ni yalo.
13 Ia kevaka keitou sa sesewa,
keitou sa sesewa vua na Kalou;
kevaka keitou sa yalomatua, *kei-*
tou sa vakakina e na vukumudou.
14 Ni sa rawai keitou sara na lo-
loma i Kraisiti; ni keitou sa lewa
vakaoqo, kevaka sa mate ko *Krai-*
siti e na vukuda kece, eda a mate
kecega:
15 A sa mate ko koya e na vu-
kuda kece, me kakua ni bula me
veitaliataki ira ko ira sa bula kina,

vua ga sa mate ka tu cake tale e na vukudra.
16 Ia keitou sa qai sega ni vinakata na tamata e na vuku ni ka vakayago; e dina ya, ni keitou a vinakati Kraisiti e na vuku ni ka vakayago, ia keitou sa qai sega tale ni vinakati *koya* kina.
17 Ia kevaka e dua na tamata *sa tu* vata kei Kraisiti, sa qai buli vou: sa lako tani na ka makawa; raica, sa yaco me vou na ka kecega.
18 A *sa yaco* vua na Kalou na ka kecega, o koya sa vakaveivinakatitaki keda kei koya e na vuku i Jisu Kraisiti, a sa solia vei keitou na cakacaka ni veivinakati;
19 Ni sa vakakina, ni sa ia ga na Kalou, me vakaveivinakatitaki vuravura vua e na vuku i Kraisiti, a sa sega ni wilika vei ira na nodrai valavala ca; a sa solia vei keitou nai tukutuku ni veivinakati.
20 Keitou sa yaco kina mei talatala i Kraisiti, me vaka ni sa vakamasuti *kemudou* na Kalou vei keitou: keitou nai sosomi kei Kraisiti keitou sa vakamasuti *kemudou*, dou veivinakati kei na Kalou.
21 Ni sa cakavi koya mei soro ni nodai valavala ca, o koya sa tawa kila nai valavala ca; me keitou cakavi kina me vakadodonutaki vua na Kalou e na vukuna.

A WASE VI.

Sa tukuna ko Paula ni sa tolu na ka e kilai kina ni sai talatala dina; ni sa dauvakavuvuli; ni sai valavala dodonu; ni sa dauvosota na ka rarawa, 1—10. *A sa doudou kina ni vosa vei ira ni sa lomani ira sara; a sa kaya me ra lomani koya vakakina; me ra kakua ni veitokani, se veilau, se veiwatini kei na tamata ca, ni ra sa tabu vua na Kalou,* 11—18.

IA ko keitou, ni keitou sa cakacaka vata kaya, keitou sa masu talega *vei kemudou,* mo dou kakua ni vakatawayagataka na ka ni loloma ni Kalou sa yaco vei kemudou.
2 (Ni sa kaya ko koya, Au a rogoci iko e na gauna ni vinakati, e na gauna ni bula kau a vukei iko: raica, na gauna ni vinakati oqo; raica, na siga ni bula edaidai lia oqo.)
3 Keitou sa sega ni tarabetaki *ira* e na dua na ka, me kakua ni beitaki kina na cakacaka vakaitalatala:
4 Ia keitou sa vakadinadina e na ka kecega ni keitou sai talatala ni Kalou, ni keitou sa dauvosota, kei na mate, kei na veivakasaurarataki, kei na yaluma,
5 Kei na kanakuita, kei na biu ki na vale ni veivesu, kei na dauveilakoyaki, kei na daucakacaka, kei na dauyadra, kei na daulolo;
6 E na vuku ni valavala savasava talega, kei na vuku, kei na vosota vakadede, kei na yalololoma, kei na Yalo Tabu, kei na loloma sa tawa veivakaisini,
7 E na vuku ni vakavuvuli dina, kei na kaukaua ni Kalou, kei na yaragi ni valavala dodonu e na liga imatau kei na liga imawi,
8 Ni keitou sa vakarokorokotaki ka tawa vakarokorokotaki, keitou sa rogorogo vinaka, ka rogorogo vakaca talega: keitou sa vaka na dauveivakacalai, ia keitou sa dina ga;
9 Sa vaka na tawa kilai, ia ka sa kilai vinaka; sa vaka na mate sara, ia ka raica, keitou sa bula lako; keitou sa cudruvi, ia ka sega ni vakamatei;
10 Keitou sa vaka na daurarawa, ia keitou sa reki e na veisiga; sa vaka na dravudravua, ia keitou sa vakavutuniyautaki ira na lewe vuqa; sa vaka ni sa sega vei keitou e dua na ka, ia ka sa tu vei keitou na ka kecega.
11 Oi kemudou na kai Korinica, sa dalaga na gusu i keitou vei kemudou, sa vakarabailevutaki na yalo i keitou.

12 Dou sa sega ni yalolailai e na
vuku i keitou, dou sa yalolailai ga
e na vuku ni ketemudou.
13 Ia me vakaisautaki na ka oqo,
(au sa qai vosa me vaka vei ira
na luvequ,) dou yalolevu mai.
14 Dou kakua ni veitube vata
vakatani kei ira e ra sa tawa vaka-
bauta: ni sa veitokani vakaevei na
yalododonu kei na tawa yalodo-
donu? se veiwekani vakaevei na
rarama kei na butobuto?
15 Se rau veivinakati vakaevei
ko Kraisiti kei Pileali? se rau va-
kaitavi vata vakaevei ko koya sa
vakabauta kei koya sa tawa vaka-
bauta?
16 Se rau to vata vakaevei na
vale ni soro ni Kalou kei na mata-
kau? ni dou sa yaco me vale ni
soro ni Kalou bula; me vaka sa
kaya na Kalou, Au na tiko ga e na
lomadra, ka lako voli e na loma-
dra; au na yaco me nodra Ka-
lou, e ra na yaco me ra noqu
tamata.
17 O koya oqo mo dou lako tani
mai kina vei ira, ia dou tawasei
tu, sa kaya na Turaga, dou kakua
ni tara na ka sa tawa savasava;
au na qai vakabauti kemudou
tale,
18 Au na yaco me Tamamudou,
dou na yaco me luvequ tagane kei
na luvequ alewa, sa kaya na Tu-
raga Kaukaua sara.

A WASE VII.

*Sa vakarota vei ira me ra yalosava-
sava sara, me ra lomani koya ta-
lega, ni sa lomani ira, a sa reki
sara, ni ra sa qai veivutuni e na ka
sa volai kina vei ira eliu, a ra sa
lomani Taito ni sa lako vei ira, a
sa kila kina ni ra sa qai lotu dina,*
1—16.

IA ni sa tu vei keda na vosa ni
yalayala oqo, oi kemudou na
veiwekani daulomani, me da vaka-
savasavataki keda kina mai na du-
kaveluvelu kecega ni yago kei na
yalo, me da ia na vakasavasava-
taki keda sara ni da rerevaka na
Kalou.
2 Dou lomani keitou ga; ni kei-
tou sa sega ni vakacacana e dua,
keitou sa sega ni vakacala e dua,
keitou sa sega ni lawakitaka e dua.
3 Au sa sega ni vosa *vakaoqo*
meu beitaka *vei kemudou*: niu sa
kaya oti eliu, ni dou sa tu e na vu
ni yalo i keitou, me *keitou* bula
vata ka mate vata *kei kemudou*.
4 Sa levu na noqu doudou niu sa
vosa vei kemudou, au sa dokai ke-
mudou vakalevu; au sa sinai sara
e na vakacegu, au sa marau vaka-
levu sara e na neitou rarawa ke-
cega.
5 Ia ni keitou sa yaco ki Masi-
tonia, sa sega ni cegu na yago i
keitou, keitou sa vakararawataki e
na ka kecega; sa ia na veivala
etautuba, *kei* na rere eloma.
6 Ia na Kalou, o koya sa vaka-
cegui ira e ra sa vakabalei sobu, sa
vakacegui keitou ni sa lako mai ko
Taito;
7 A sa sega walega e na nona
lako mai, a ya talega e na veiva-
kacegui sa vakacegui kina ko koya
e na vukumudou, ni sa tukuna vei
keitou na nomudou daugadreva,
na nomudou tagi, na nomudou lo-
loma katakata vei au; au sa reki
vakalevu cake kina.
8 E dina ya niu sa vakararawa-
taki kemudou e nai vola, ia kau sa
sega ni veivutuni *kina*, ia kau a
veivutuni ga eliu; niu sa qai kunea
ni sa vakararawataki kemudou nai
vola ko ya, ia ka sa dede vakalai-
lai ga.
9 Ia kau sa qai reki, ka sega ga
ni dou a vakararawataki, a ya ga
ni dou sa rarawa e na veivutuni:
ni dou sa vakararawataki me vaka
na *loma ni* Kalou, mo dou kakua
kina ni vakacacani mai vei keitou e
na dua na ka.
10 Ia na rarawa sa vaka na *loma
ni* Kalou sa vakayacora na veivu-
tuni ni bula a sa sega ni veivutuni
tale kina: ia na rarawa vakavura-
vura sa vakayacora na mate.

11* Ia ka raica, na ka sa vakaoqo, ni dou sa rarawa me vaka na *loma ni* Kalou, sa vakatubura vakakina vei kemudou na gugumatua, io, kei na tukuni kemudou sara, io, kei na cudruvi kemudou, io, kei na rere, io, kei na gadreva vakalevu, io, kei na loma katakata, io, kei na via sauma na ca! E na ka kecega dou sa vakadinadina vei kemudou ni dou sa tawa cala e na ka ko ya.

12 O koya oqo niu sa vola vei kemudou, au sa sega ni ia e na vukuna sa cakava na ka ca ko ya, se na vukuna walega sa vakacacani kina, a ya ga me vakaraitaka vei kemudou na neitou daunanumi kemudou e na mata ni Kalou.

13 O koya oqo keitou sa vakacegui kina e na nomudou veivakacegui; ia keitou sa reki vakalevu cake e na vuku ni reki i Taito, ni sa vakacegui na yalona e na vukumudou kecega.

14 Ia kevaka kau a dokai kemudou vua e na ka eso, au sa qai sega ni madua *kina*; ia ka sa vakakina ni sa dina na ka kecega keitou a tukuna vei kemudou, sa kune talega me dina na neitou dokai *kemudou*, ka keitou a cakava e na mata i Taito.

15 Ia na ka levu sara na nona loloma vei kemudou, ni sa nanuma ko koya na nomudou talairawarawa kecega, ni dou sa vakacegui koya e na rere kei na sautaninini.

16 O koya oqo kau sa reki kina niu sa qai vakararavi vei kemudou e na ka kecega.

A WASE VIII.

Sa vakarota vei ira me ra gumatua me kumunavata na yau, me ra solia vei ira na dravudravua mai Jeruselema: ni ra sa gumatua na kai Masitonia; ni ra sa vakakina talega eliu; ni sa daulomani keda ko Kraisiti: ni na levu talega na ka vakayalo e ra na rawata kina, 1—15. ***Sa qai tukuni Taito kei ira eso,*** 16—24.

OQORI talega, na veiwekani, keitou sa vakatakila vei kemudou na loloma ni Kalou sa soli vei ira nai vavakoso lewe ni soro mai Masitonia;

2 Ni ra sa vakatovolei e na ka rarawa sara sa levu sara na nodra reki, ka titobu na nodra dravudravua, a sa uasivi cake vakalevu kina na nodra lomasoli vakaidina.

3 Niu sa vakadinadina *vei ira*, ni sa vaka na ka e ra rawata, io e ra sa uasivi cake e na ka e rawarawa *vei ira*, ni ra sa vinakata vakai ira ga;

4 A ra sa masuti keitou ka cikevi keitou vakalevu me keitou kauta na *nodrai* loloma, ka veitokoni *kei ira* e na cakacaka loloma vei ira na tamata yalosavasava.

5 A ra sa sega ni ia walega na ka keitou a vakasama, a ya e ra sa soli ira mada vua na Turaga, vei keitou talega e na veitalia ni Kalou.

6 O koya oqo keitou sa gadrevi Taito kina, ni sa vakatekivuna ko koya, me tinia vakatalega kina vei kemudou talega na cakacaka loloma oqo.

7 Ia ni dou sa uasivi cake e na ka kecega, e na vakabauta, kei na vosa, kei na vuku, kei na gumatua kecega, kei na nomudou loloma vei keitou, mo dou uasivi cake talega e na cakacaka loloma oqo.

8 Au sa sega ni vosataka na vosa ni vunau, *au vosa* ga e na vukudra eso e ra sa gumatua cake, me vakatovolea talega na kena dina na nomudou loloma.

9 Ni dou sa kila na loloma ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti, ni sa vutuniyau ko koya, a sa yaco me dravudravua e na vukumudou, mo dou vutuniyau e na vuku ni nona dravudravua.

10 E na ka oqo kau sa vakavulici *kemudou*: ni sa kilikili kei kemudou na ka oqo, dou a vakatekivuna eliu, ia dou a sega ni cakava walega, dou a gumatua cake talega kina e na yabaki sa oti yani.

11 O koya oqo mo dou ia kina
na kenai tinitini; me vaka ni dou
rekitaka na via *cakava*, me qai
tini vakakina mai na ka sa tu vei
kemudou.
12 Kevaka sa tu eliu na loma e
vinakata, sa na vinaka *vua na Ka-
lou, ni sa solia* na tamata me vaka
na ka sa tu vua, ka sega ni vaka
na ka sa tawa tu vua.
13 Ia *kau* sa sega *ni nakita*
me vakalecataki ira na tamata
tani, me vakararawataki kemudou
kina:
14 *Au nakita* ga me ia na vaka-
tauvatani, me rauta na nodra dra-
vudravua na nomudou yau levu
e na gauna oqo, me qai rauta na
nomudou dravudravua na nodra
yau levu *e na gauna emuri*: me ia
kina na vakatauvatani:
15 *Me yaco* na ka sa volai, O
koya sa *soqonavata* vakalevu, sa
sega na ka e vo vua; o koya sa
soqonavata vakalailai, sa sega na
ka e yali vua.
16 Ia kau vakavinavinaka vua
na Kalou, o koya sa viritaka ki na
loma i Taito na daunanumi ke-
mudou.
17 E dina ya ni sa vakabauta na
noqu masumasu; ia ni sa gumatua
sara vakai koya ga, sa lako kina
vei kemudou.
18 Ia keitou sa tala vata kaya na
wekada, sai rogorogo vinaka vei
ira kecega nai vavakoso lewe ni
soro e na vuku ni Kosipeli;
19 Ia ka sa sega ni vakaoqori
walega, sa digitaki talega vei ira
nai vavakoso lewe ni soro me nei-
tou lewe ni sala ni keitou sa ia na
cakacaka loloma oqo, ia keitou sa
cakava me ia kina na vakavinavi-
naka vua ga na Turaga me *tu-
kuna* talega na nomudou loma vina-
kata:
20 Ia na ka oqo me kakua ni ia,
me kakua e dua me beitaka vei
keitou e na vuku ni yau levu oqo
keitou sa cakava:
21 Ni keitou cakava ga na ka
e dodonu, sa sega walega e na
mata ni Turaga, e na matadra ta-
lega na tamata.
22 Keitou sa tala talega kei rau
na wekada, keitou sa vakatovolea
wasoma a sa gumatua ga e na ka
e vuqa, ia ka sa qai gumatua va-
kalevu cake, ni sa levu na *neitou*
vakadinati kemudou.
23 Kevaka *e dua sa tarogi* Taito,
a noqui tokani ko koya, keirau sa
veivuke kaya e na cakacaka e na
vukumudou: se *ra tarogi* ira na
wekada, o ira nai talatala ni vava-
koso lewe ni soro, *kei* na ka e va-
karokorokotaki kina ko Kraisiti.
24 O koya oqo mo dou vakata-
kila kina vei ira, e na matadra ta-
lega nai vavakoso lewe ni soro,
nai vakatakilakila ni nomudou
loloma, kei na neitou dauveidoka-
dokai e na vukumudou.

A WASE IX.

Sa tukuna ko Paula na ka sa talai Taito kina kei ira na veiwekani, 1—5. A sa qai vakarota vei ira na soli yau vei ira mai Jeruselema. Sa kaya me ra gumatua, ni na yaga vei ira; ni sa vaka na gumatua e na teitei ni sa levu kina na ka eda kelia; ni na lewe vuqa talega e ra na vakavinavinaka kina vua na Kalou, ka masulaki ira kina, 6—15.

E NA vuku ni cakacaka loloma
vei ira na tamata yalosava-
sava, sa sega ni yaga meu vola
kina vei kemudou:
2 Niu sa kila ni sa gumatua *kina*
na lomamudou, au sa dokai kemu-
dou kina vei ira na kai Masitonia,
ka kaya ni sa vakarau ko Akaia e
na yabaki sa oti yani; a sa vaka-
katakatatataki ira na lewe vuqa na
nomudou lomakatakata.
3 Ia kau sa talai ira yani na vei-
wekani, de vaka na ka walega na
neitou dokai kemudou e na vuku
ni ka oqo; ia, me vaka ga na
ka kau kaya, mo dou vakarau
oti tu:
4 De so vei ira mai Masitonia sa
lako vata kei au, ka kunei kemu-

dou ni dou sa tawa vakarau, ia keitou, (me kakua ni cavuti kemudou,) na madua e na vuku ni veidokadokai doudou oqo.
5 O koya oqo kau sa kaya kina ni sa dodonu meu vakarota vei ira na veiwekani, me ra liu yani vei kemudou, me ra vakarautaka mada eliu na nomudoui loloma, dou a dauvosa kina eliu, me vakarau tu mada ko ya, me vaka nai loloma, me kakua ni vaka na ka ni domonikoco.
6 Ia na ka oqori *kau sa kaya*, O koya sa kaburaka vakalailai ena tamusuka vakalailai; o koya sa kaburaka vakalevu ena tamusuka vakalevu.
7 *Me solia* na tamata yadua, me vaka na ka sa digitaka na yalona; me kakua ni ia e na voraki, se vaka na ka sa vakasaurarataki: ni sa vinakati koya na Kalou sa marau me solia.
8 A sa rawarawa vua na Kalou me vakalevutaka vei kemudou na ka ni loloma kecega; mo dou rawata, ni sa tu vei kemudou e na veisiga na yau kecega e yaga e na ka kecega, mo dou uasivi cake kina e na cakacaka dodonu kecega:
9 (Me vaka na ka sa volai, Sa duibiubiuta ko koya; sa solia vei ira na dravudravua: sa tu dei ka tawa mudu na nonai valavala dodonu.
10 Ia kau sa masuti koya sa solia na sila vua sa daukaburaka, me solia nai buli madrai me kemudou kakana, ka vakalevutaka na sila dou sa kaburaka, ka vakatubura cake na vua ni nomudoui valavala dodonu ;)
11 Mo dou vakavutuniyautaki e na ka kecega, mo dou ia kina nai loloma kecega, sa vakayacori kina vei keitou na vakavinavinaka vua na Kalou.
12 Ia ni dou sa kitaka na cakacaka oqo sa sega ni vakarauti walega kina na nodra dravudravua na tamata yalosavasava, a sa tubu cake vakalevu talega kina na vakavinavinaka vakalevu vua na Kalou;
13 Ni dou sa vakatovolei e na cakacaka oqo e ra sa vakavinavinaka vua na Kalou, ni dou sa tukuna kina ni dou sa talairawarawa ki nai rogorogo vinaka kei Kraisiti, e na vuku talega ni nomudou cakacaka loloma levu oqo kivei ira, vei ira talega na tamata kecega;
14 E na nodra masulaki kemudou talega, e ra sa daulomani kemudou e na vuku ni loloma levu ni Kalou *sa tu* vei kemudou.
15 Vakavinavinaka vua na Kalou, e na vuku ni nonai solisoli loloma sa tawa tukuni rawa.

A WASE X.

Sa vunauci ira nai talatala vakailasu, ni ra sa beci koya e na vuku ni nona malumalumu vakayago; ia ka sa levu na nona kaukaua vakayalo, 1—7; *ia oqo ena vakaraitaka ga vei ira ni na sa lako mai,* 8—12. *A sa sega ni via vakataki ira ni ra sa daudokai ira e na vuku ni cakacaka ni talatala tani,* 13—18.

IA koi au ko Paula, kau masuti kemudou e na yalomalumalumu kei na yalomalua i Kraisiti, oi au niu sa tiko vei kemudou kau sa malumalumu, ia ni kau sa qai yali kau sa doudou vei kemudou:
2 Ia kau sa masuti *kemudou*, meu kakua ni doudou niu sa tiko vei kemudou e na lomakaukaua, kau sa vakasama meu doudou kina vei kemudou eso, ni dou sa vakasami keitou ni keitou sai valavala me vaka na ka vakayago.
3 A neitoui valavala nai valavala ni tamata vakayago ga, ia keitou sa sega ni vala me vaka na ka vakayago:
4 (Ni sa sega ni ka vakayago na neitou yaragi ni valu, sa kaukaua ga e na vuku ni Kalou me talaraki kina na bai ni valu kaukaua ;)
5 Sa talaraki sobu kina na vei-

nanuyaki, kei na ka cecere kecega sa vakalevulevui koya ki na vuku ni Kalou, a sa vakamalumalumutaka na nanuma kecega me talairawarawa vei Kraisiti;
6 Ia keitou sa vakarau tu me cudruva kecega na talaidredre, ni na vakayacori dina na nomudou talairawarawa.
7 Ia dou sa lewa beka me vaka na ka sa rairai etaudaku? Kevaka e dua sa vakadinadina vua ni sa nei Kraisiti ko koya, me vakasami koya tale ko koya oqo, ni sa vakakina, ni sa nei Kraisiti ko koya, keitou sa nei Kraisiti vakatalega kina.
8 Ia kevaka kau sa daudokai keitou vakalevu cake e na vuku ni kaukaua sa solia mai vei keitou na Turaga, mo dou vakatatataki cake kina, ia ka sega ga mo dou vakarusai kina, au sa sega ni madua;
9 Ia meu kakua ni vaka ni kau sa *via* vakarerei kemudou e nai vola.
10 Ni ra sa kaya, A *nonai* vola sa bibi ka kaukaua; ia na yagona sa malumalumu, kei na ka vakasewasewani na *nona* vosa.
11 Ia ko koya sa vaka ko ya me nanuma na ka oqo, ni rau na tautauvata ga, na neitou vosa e nai vola ni keitou sa yali, kei na neitoui valavala ni keitou sa tiko vata kei kemudou.
12 Ni keitou sa rere me vakataki ira eso, se vakatauvatani keitou kei ira e ra sa dautukuni ira; ia ko ira ni ra sa vakarauti ira vakai ira, ka vakatauvatani ira vakai ira, e ra sa sega ni vuku.
13 Ia koi keitou, keitou na sega ni dokai keitou e na ka sa uasivi cake na *neitoui* vakarau, me vaka ga nai vakarau ni yalayala sa vota vei keitou na Kalou, ai vakarau sa yaco dina vei kemudou.
14 Ni keitou sa sega ni yawasivita na neitoui yalayala, me vaka ni keitou sa sega ni yacovi kemudou: ni keitou sa yacovi kemudou talega *ni keitou sa vunautaka* nai rogorogo vinaka kei Kraisiti:
15 Keitou sa sega ni dokai keitou e na ka sa yawasivita na *neitoui* vakarau, e na vuku ni nodra cakacaka na tamata tani; ia keitou sa dinata ga, ni na vakalevutaki na nomudou vakabauta, *keitou* na vakalevulevui kina vei *kemudou* me vaka na neitoui yalayala me yawasivita,
16 Me keitou vunautaka nai rogorogo vinaka e na yasana sa yawasiviti kemudou, me keitou kakua ni dokai keitou e na vuku ni yalayala ni tamata tani, e na ka sa vakarauti tu *vei keitou.*
17 Ia ko koya sa daudokai koya, me dokai koya e na vuku ni Turaga.
18 Ni sa sega ni yaga ko koya sa tukuni koya, o koya ga sa tukuna na Turaga.

A WASE XI.

Ni ra sa beci Paula nai talatala vakailasu, sa tukuni koya, ni sa sega ni uasivi sobu vua e dua nai aposila: ia ka sa uasivi cake sara vei ira nai talatala vakailasu, ni sa dauvunau, ka tawa voli kina; ni sa levu sara na nona cakacaka e na lotu, a sa ka vakaidina na ca e sa vosota e na cakacaka ni Kalou, ia ko ira e segai, 1—33.

AU sa vinakata mo dou vosoti au mada vakalailai ga e na *noqu* lialia: io dou vosoti au dina mada ga.
2 Niu sa lomani kemudou sara me vaka na loloma ni Kalou: niu a musuki kemudou vua e dua me watimudou, meu vakaraitaki *kemudou* vei Kraisiti me vaka na gonealewa dina sara.
3 Ia kau sa rere, de na vuku ni ka eso, me vaka sa vakacalai Ivi na gata e na nona lawaki, ena vakacalai vakakina na lomamudou mai na kena dina vei Kraisiti.
4 Ia ka sa dodonu ga mo dou vosoti koya sa qai lako mai, kevaka sa vunautaka e dua tani na Jisu,

keitou sa tawa vunautaka eliu, se
yaco vei kemudou e dua tani na
Yalo *Tabu,* sa tawa yaco vei ke-
mudou eliu, se dua tani nai rogo-
rogo vinaka, dou a sega ni vaka-
bauta eliu.
5 Niu sa vakasama niu sa sega ni
uasivi sobu vakalailai vua sa uasi-
vi cake vei ira nai aposila levu
sara.
6 Ia kevaka kau sa vaka na kai-
si e na noqu vosa, sa sega ni vaka-
kina na noqu vuku; ia kau a va-
karaitaki sara vei kemudou e na
ka kecega.
7 Au sai valavala ca beka *vei ke-
mudou* niu sa vakamalumalumu-
taki au mo dou vakalevutaki kina,
niu sa vunautaka vei kemudou nai
rogorogo vinaka ni Kalou ka tawa
voli kina?
8 Au a butakoci ira nai vavakoso
lewe ni soro tani eso, niu sa vakai-
volitaki *vei ira,* meu ia kina na
cakacaka vei kemudou.
9 Ia niu a tiko kei kemudou, ka
dravudravua, au a sega ni vakao-
gai koya e dua: a ra sa vakarauta
sara na noqu dravudravua ko ira
na veiwekani e ra sa lako mai Ma-
sitonia; au a vakaraici au meu ka-
kua ni vakaogai kemudou, ia kau
na vakaraici au tiko *vakakina.*
10 Ni sa vaka ni sa dina vei au
ko Kraisiti, *na ka kau kaya,* ena
sega sara e dua ena vakaruburu-
buti au e na noqu dokai au e na ka
oqo e na veiyasa i Akaia.
11 E na vuku ni cava? Niu sa
tawa lomani kemudou? Sa kila
na Kalou *sa sega ni vakaoqo.*
12 Ia na ka kau a cakava, kau
na cakava tiko ga, meu muduka
tani kina na vu *ni veidokadokai*
mai vei ira e ra gadreva na vuna;
me ra kune ga me ra vakataki kei-
tou e na ka e ra sa dokai ira kina.
13 Ni ra sai aposila vakailasu ko
ira oqo, e ra sa tamata daucakaca-
ka veivakaisini, e ra sa vakamata-
liataki ira me rai aposila kei Krai-
siti.
14 Ia ka sa sega na ka e veivaki-
dacalataki *oqo;* ni sa vakamatalia-
taki koya ko Setani me agilose ni
rarama.
15 O koya oqo sa sega ni ka levu
kina me ra vakamataliataki talega
na nonai talatala me ra yaco me
rai talatala ni valavala dodonu; ia
na kenai tini vei ira ena vaka na
nodra cakacaka.
16 Au sa kaya tale, Me kakua na
tamata me nanuma kau sa lialia;
ia kevaka sa vakakina e dua, me
vosota ga na noqu lialia, meu do-
kai au vakalailai mada ga.
17 A ka kau sa kaya, kau sa
tawa kaya me vaka na ka ni Tu-
raga, me vaka ga na ka lialia, niu
sa dokai au e na loma kaukaua va-
kaoqo.
18 Ni ra sa lewe vuqa e ra dokai
ira vakayago ga, oi au talega, kau
na dokai au *vakakina.*
19 Ni dou sa reki me vosoti ira e
ra sa lialia, ka ni dou sa vuku.
20 Ni dou sa vosota ga, kevaka e
dua sa vakasaurarataki kemudou,
kevaka e dua sa kani *kemudou,*
kevaka e dua sa vakaivolitaki *vei
kemudou,* kevaka e dua sa viavia-
levu *vei kemudou,* kevaka e dua
sa tavia na matamudou:
21 Au sa vosa e na vuku ni vei-
vakaisini, me vaka ni keitou a ma-
lumalumu. Ia kevaka e dua sa
doudou e na dua na ka, (au sa
vosa vākalialia,) au sa doudou va-
katalega kina.
22 O ira beka e ra na Ipriu? au
sa vakakina. Se ra luve i Isireli?
au sa vakakina. Se ra kawa i
Eparaama? au sa vakakina.
23 Se rai talatala i Kraisiti? (au
vosa me vaka na lialia sara,) au sa
uasivi cake; au a daucaka vaka-
levu cake, au a yaviti vakalevu
sara, au a tiko vakavuqa e na vale
ni veivesu, au a mate wasoma.
24 Sa yaviti au vakalima na kai
Jutia, a sa vo ga e dua me yavasa-
gavulu na noqu kuita.
25 Au a yaviti vakatolu e nai ti-
toko, au a viriki vakadua e na
vatu, au a mate vakatolu e na

waqa, au a tiko e na dua na bogi
kei na dua na siga e na wai titobu;
26 Au a dauveilakoyaki vaka-
vuqa, *sa yaco vei au* na ca eloma
ni wai, *kei* na ca mai vei ira na
daubutako, *kei* na ca mai vei ira
na kai noqu, *kei* na ca mai vei ira
na iceni, *kei* na ca eloma ni koro,
kei na ca eloma ni veikau, *kei* na
ca eloma ni waitui, *kei* na ca mai
vei ira na veiwekani vakailasu;
27 Au a dauoca ka daurarawa,
ka yadra vakavuqa, ka viakana ka
viagunu, ka lolo vakavuqa, ka lili-
wa ka luvawale.
28 Ia ka sa sega walega na ka *sa
yaco* mai taudaku, o koya talega
sa vakaosoosoi au e na veisiga, a
daunanumi ira kece nai vavakoso
lewe ni soro.
29 O cei beka sa malumalumu,
meu sa sega ni malumalumu *kina*?
o cei sa vakacalai, meu sa sega ni
lomakatakata *kina*?
30 Kevaka e dodonu meu dokai
au, au na dokai au e na vuku ni
noqu malumalumu.
31 A Kalou na Tama ni noda Tu-
raga ko Jisu Kraisiti, o koya sa
kalougata ka tawa mudu, sa kila
ga ko koya au sa sega ni vosa lasu.
32 Mai Tamasiko, na turaga ni
lewa nei Arita na turaga levu sa
vakatawa na nodra koro na kai
Tamasiko kei nai valui vakatawa,
sa via tauri au:
33 Ia kau sa tiko eloma ni su ka
tukuci sobu yani e na mata ni ka-
tuba lailai etaudaku ni bai, au sa
bula kina mai na ligana.

A WASE XII.

Sa qai tukuna vei ira ni sa rawarawa vua me dokai koya e na vuku ni ka levu sa vakatakila vei koya na Kalou; ia ka sa via dokai koya ga e na vuku ni nona malumalumu: sa vunauci ira ni ra sa beci koya, ka sega na vuna, 1—13. *Sa qai kaya me lako vei ira me raici ira ka lewai ira,* 14—21.

EDINA ya ni sa sega ni kilikili
kei au me dokai au; au na qai
yacò ki na rai votu kei na vakarai-
taki na ka vuni ni Turaga.
2 Au a kila e dua na tamata *sa tu*
vata kei Kraisiti sa kena dede sa
oti e tinikava na yabaki, (sa vaka-
yago beka se sega, au sa sega ni
kila; se sega beka ni vakayago,
au sa sega ni kila; sa kila ga na
Kalou;) sa kauti cake ko koya
oqo ki nai ka tolu ni lomalagi.
3 Au a kila na tamata sa vaka-
oqo, (se vakayago ga, se tawa va-
kayago, au sa tawa kila; sa kila
ga na Kalou;)
4 Ni sa kauti cake ki parataisi, a
sa rogoca na vosa sa tawa tukuni
rawa, sa tawa tara vua na tamata
me tukuna.
5 Au na dokai koya ga sa vaka-
oqo: ia kau na sega ni dokai *au*
vakai au, e na vuku ga ni *noqu*
malumalumu.
6 Ia kevaka kau sa vinakata me
dokai au, au na sega ni yaco kina
me lialia; niu na kaya ga na ka
e dina: ia kau sa kakua so ga, de
dua na tamata sa na vakadokai au
ka uasivi cake e na ka sa raica vei
au, se rogoca vei au.
7 Ia deu vakalevulevui vakalevu
sara e na vuku ni sa levu sara na
vakaraitaki na ka vuni, sa soli mai
vei au na voto ni sone e na lewequ,
ai talatala i Setani me vakararawa-
taki au, deu vakalevulevui vaka-
levu sara.
8 E na vuku ni ka oqo kau a
masu vakatolu vua na Turaga,
me lako tani kina vei au *na ka
ko ya.*
9 A sa kaya vei au ko koya, A
noqu ka ni loloma sa rauti iko: ni
sa vakaraitaki vakalevu na noqu
kaukaua e na *nomu* malumalumu.
O koya oqo kau na marau vaka-
levu kina ka dokai au e na vuku
ni noqu malumalumu, me tu ga
kina vei au na kaukaua i Krai-
siti.
10 O koya oqo kau na vinakata
kina na malumalumu, kei na va-
kasewasewani, kei na dravudravua,
kei na veivakacacani, kei na vei-

vakararawataki, e na vuku i Kraisiti: a siga kau sa malumalumu kina, a siga kau sa kaukaua kina.

11 Au sa yaco me lialia niu sa
daudokai au; ia dou sa vakasaurarataki au *me vakakina*; ni sa dodonu mo dou tukuni au; niu sa sega ni uasivi sobu vua sa uasivi cake vei ira kece nai aposila, ia ka dina beka ga niu sa ka wale.

12 E dina sara ni sa vakayacori
e na kemudou maliwa nai vakatakilakila ni aposila e na dauvosota kecega, e nai vakatakilakila mana, kei na ka e veivakidacalataki, kei na cakacaka mana.

13 A cava na ka dou sa uasivi
sobu kina vei ira nai vavakoso lewe ni soro tani eso, e na vuku ni ka beka oqo niu sa sega ni vakaogai kemudou? ia dou kakua ni cudruvi au e na ka ca oqo.

14 Raica, au sa vakarau meu
lako vakatolu mai vei kemudou; ia kau na sega ni vakaogai kemudou: niu sa sega ni vakasaqara na nomudou ka, ia *kau sa vakasaqarai* kemudou: ni sa sega ni kilikili kei ira na gone me ra binia vata na yau me nodra na qase, a ya ga *me kitaka* na qase me nodra na gone.

15 Ia kau sa reki sara meu voli-
taka meu volitaki talega e na vukumudou; ia ena yaco ga niu sa lomani kemudou vakalevu, dou na lomani au vakalailai kina.

16 Ia me vaka ga ko ya, au sa
sega ni bitaki kemudou: ia niu sa yalo qaseqase, kau sa lawakitaki kemudou ka vauci kemudou.

17 Au sa vakavutuniyautaki mai
vei kemudou vei ira kau sa tala vei kemudou, se segai?

18 Au a gadrevi Taito *me lako*,
au tala vata kaya e dua na veiwekani. Sa vakavutuniyautaki mai vei kemudou ko Taito, se segai? keitou sai valavala vata e na yalo vata, se segai? keitou sa muria vata na we ni yava e dua, se segai?

19 *Au vosa* tale, dou sa vakasama
beka ni keitou sa tukuni keitou vei kemudou? keitou sa vosa e na mata ni Kalou e na vuku i Kraisiti: ia *keitou sa cakava* na ka kecega, koi kemudou na veiwekani lomani, mo dou vakatataki cake kina.

20 Niu sa rere, deu lako mai, ka
tawa kunei kemudou me vaka na ka kau vinakata, ia kau na qai kune vei kemudou me vaka na ka dou sa tawa vinakata: ka de *tiko vei kemudou* na veileti, *kei* na vuvu, *kei* na cudrucudru, *kei* na veiba, *kei* na kakase, *kei* na vakasorokakana, *kei* na qaciqacia, *kei* na veisei:

21 Ia, deu lako tale yani, ka va-
kamalumalumutaki au vei kemudou na noqu Kalou, au na tagicaki ira kina e ra lewe vuqa e ra sai valavala ca oti, a ra sa sega ni veivutuni e na dukaveluvelu kei na dauyalewa, kei na daudara e ra a kitaka.

A WASE XIII.

Sa qai kaya me laki vakararawataki ira e ra sai valavala ca tiko. A sa vakarota vei ira me ra liaci ira. Sa masulaki ira, ka tinia na nonai vola, 1—14.

AI ka tolu oqo ni noqu lako mai vei kemudou. Ena vakadinadina na vosa kecega e na gusudra na tamata dautukutuku e lewe rua se lewe tolu.

2 Au a tukuna *vei kemudou* eliu,
a sa qai tukuna tale eliu *vei kemudou*, me vaka niu sa yaco dina vei kemudou, e nai ka rua ni noqu lako oqo; ia ni kau sa yali kau sa vola yani vei ira sai valavala ca eliu, kei ira kecega na tamata tani, kevaka kau na lako tale yani, kau na sega ni vosota:

3 Ia ni dou sa vakasaqara nai
vakatakilakila ni sa vosa vata kei au ko Kraisiti, o koya sa sega ni malumalumu vei kemudou, a sa kaukaua vei kemudou.

4 E dina ya ni sa vakoti ki na
kau veilatai ko koya ni sa maluma-
lumu, a sa qai bula e na kaukaua
ni Kalou. Keitou talega, keitou sa
malumalumu *ni keitou tu* vata
kaya, ia keitou na bula vata kaya
vei kemudou e na kaukaua ni
Kalou.
5 Dou liaci kemudou, se dou tu
e na vakabauta, se segai; vakato-
volei kemudou. Dou sa sega beka
ni kilai kemudou, ni sa tiko vei ke-
mudou ko Jisu Kraisiti, kevaka
dou sa sega ni tawa yaga?
6 Ia kau sa dinata ni dou na kila
ni keitou sa sega ni tawa yaga.
7 Ia kau sa masu vua na Kalou,
mo dou kakua ni valavala ca; a sa
sega ga me keitou rairai vinakati
kina, a ya ga mo dou cakava na
ka e dodonu, kevaka keitou sa
tawa yaga.
8 Ni keitou sa sega ni cakava
rawa e dua na ka me lako tani e
na dina, me lako vata ga kei na
dina.
9 Ni keitou sa reki, ni keitou
sa malumalumu, ka dou sa kau-
kaua; ia na ka talega oqo keitou
sa gadreva, mo dou yalosavasava
sara.
10 O koya oqo kau sa vola kina
na ka oqo niu sa takali vei kemu-
dou, deu tiko vata vei kemudou ka
ia na vosa rarawa, me vaka na
kaukaua sa solia mai vei au na
Turaga meu ia kina na veivaka-
tataki, me kakua ga na veivaka-
rusai.
11 Ia meu tinia, na veiwekani,
dou tiko vinaka ga. Mo dou ya-
losavasava sara, mo dou vakacegui
sara, mo dou lomavata, mo dou
veivinakati tiko; ia ka na tiko
talega vei kemudou na Kalou ni
loloma kei na veivakacegui.
12 Dou ia na loloma vakai kemu-
dou e na veireguci tabu.
13 Sa ia na loloma vei kemudou
na tamata yalosavasava kecega.
14 A loloma ni *noda* Turaga ko
Jisu Kraisiti, kei na loloma ni
Kalou, kei na veilomani ni Yalo
Tabu, *me tiko* vei kemudou ke-
cega. Emeni.

¶ *Sa volai mai Filipai, a koro mai Masitonia.*

AI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

KAI KELETIA.

A WASE I.

Sa tukuna ko Paula ni sa kidacala ni ra sa biuta nai rogorogo vinaka sa tukuna vei ira, 1—10. *Sa tukuna ni sa sega ni tukuna vua nai rogorogo vinaka na tamata, o ya ga ko Jisu Kraisiti,* 11, 12. *Sa qai tukuna na nonai valavala ni sa sega ni vakabauti Jisu, kei na ka sa qai kitaka ni sa qai vakabauta,* 13—24.

O PAULA nai aposila, (ia ka
sa sega ni mai vei ira na ta-
mata, se na vuku ni tamata, a ya
ga e na vuku i Jisu Kraisiti, kei
na Kalou ko Tamana, o koya ka
vakaturi koya cake tale mai na
mate;)
2 Koi keitou kei ira kecega na
mata veiwekani sa tiko vei au, ki-
vei ira nai vavakoso lewe ni soro
mai Keletia;
3 *Me yaco* vei kemudou nai lo-
loma kei na vakacegu mai na Ka-
lou ko Tamada, kei na noda Tu-
raga ko Jisu Kraisiti,

4 O koya sa soli koya e na vuku ni nodai valavala ca, me vakabulai keda kina mai na vuravura ca sa tu oqo, me vaka na nona veitalia na Kalou kei na Tamada:

5 *Me ia* vua na vakavinavinaka ka tawa mudu. Emeni.

6 Au sa kidacala ni dou sa vuki tani vakasauri vakaoqo mo dou biuti koya ka kacivi kemudou e na vuku ni loloma i Kraisiti me vakabauta nai rogorogo vinaka tani:

7 Ia ka sa sega ni dua tani dina; ia ka sa via vakararawataki kemudou eso, a ra sa via vukica vakaca nai rogorogo vinaka i Kraisiti.

8 Ia kevaka koi keitou, se dua na agilose mai lomalagi, sa vunautaka vei kemudou e dua tani tale nai rogorogo vinaka sa sega ni tautauvata kei na ka keitou sa vunautaka vei kemudou, o ya me vakatatabui sara.

9 Me vaka na ka keitou a kaya eliu, au sa kaya tale vakakina edaidai, Kevaka e dua na tamata sa vunautaka vei kemudou e dua tani tale nai rogorogo vinaka sa sega ni tautauvata kei na ka dou sa vakabauta, o ya me vakatatabui sara.

10 Ia kau sa qai vakalomavinakataki ira na tamata, se na Kalou, ne? seu vakasaqara beka me ra vinakati au na tamata? kevaka me ra vinakati au walega na tamata, au na qai sega bagi ni talatala nei Kraisiti.

11 Ia kau sa vakatakila vei kemudou, na veiwekani, ni sa sega ni ka ni tamata nai rogorogo vinaka kau a vunautaka *vei kemudou.*

12 Niu sa sega ni rawata mai vua e dua na tamata, seu vakatavulici kina *vua e dua*, a ya ga e nai vakavuvuli mana nei Jisu Kraisiti.

13 Ni dou sa rogoca na noqui valavala eliu e na nodra lotu na kai Jutia, niu sa gumatua vakalevu sara ni vakacacana nai vavakoso lewe ni soro ni Kalou, ka vakaqeavutaka:

14 Ia kau sa uasivi cake e na lotu vakai-Jutia vei ira na lewe vuqa na kai noqu e ra taba vata kei au, niu sa vakabauta nai tukutuku ni noqu qase e na lomakatakata sara.

15 Ia ni sa vinaka vua na Kalou, o koya sa lesi au mai na kete i tinaqu, ka qai kacivi au e na nona loloma walega,

16 Me vakatakila na Luvena ki na lomaqu, meu vunautaki koya kina vei ira na iceni; au sa qai kusarawa yani, ia kau sa sega ni vakarorogo mada ki na lewe kei na dra:

17 Au sa sega talega ni lako cake ki Jeruselema vei ira e rai aposila taumada vei au; ia kau sa lako ga ki Arepia, au sa qai lesu tale ki Tamasiko.

18 Ia ni sa oti na yabaki e tolu, au sa qai lako cake ki Jeruselema me keirau veikilai kei Pita, keirau sa tiko kaya e na bogi e tinikalima.

19 Ia kau sa tawa raica e dua tani tale vei ira nai aposila, o Jemesa ga na wekana na Turaga.

20 Ia na ka kau sa qai vola vei kemudou, raica, e na mata ni Kalou, au sa tawa vosa lasu;

21 Ia kau sa qai lako mai emuri ki na yasa i Siria kei Silisia;

22 A ra sa sega ni kila na mataqu ko ira nai vavakoso lewe ni soro mai Jutia e ra sa tu vata kei Kraisiti:

23 Ia *na ka oqori* ga e ra sa rogoca, Ni kai koya ka vakacacani keda sa qai vunautaka tale na vakabauta ka vakaqeavutaka eliu.

24 A ra sa vakavinavinaka vua na Kalou e na vukuqu.

A WASE II.

Sa tukuna ko Paula na ka sa lako cake kina ki Jeruselema, 1, 2. *Sa tukuni Taito,* 3—10. *A sa vunauci Pita,* 11—14. *Sa tukuna talegà vua ni da sa vakadodonutaki ni da*

sa vakabauta, ka sega ga ni da sa muria na vunau; ia eda sa muria ga na vunau, 15—21.

IA ni sa oti na yabaki e tinikava, au sa lako cake tale ki Jeruselema, keirau kei Panapasa, au sa kauti Taito talega.

2 Ia kau lako cake ga e na vuku ni sa vakavulici au *na Kalou,* au sa tukuna talega vei ira nai rogorogo vinaka ko koya kau vunautaka tiko vei ira na iceni, ia kau sa tukuna vuni vei ira e ra sa daurogo, deu cici walega oqo, seu cici *walega* eliu.

3 Ia ko Taito, keirau sa tiko kaya, a kai Krisi, a sa sega ni vakauararataki me lotutabutaki;

4 A ya ga e na vukudra na mata veiwekani vakailasu e ra sa kauti vuni mai, a ra sa curu lo mai me ra vakaraica na noda lalaga sa yaco vei keda *ni da tu* vata kei Kraisiti Jisu, me ra vakabobulataki keda tale:

5 A keitou sa talairawarawa vei ira beka ni keitou sa vakamalumalumutaki, e segai sara e na dua bau na tiki ni siga; me tu dei kina vei kemudou na dina ni rogorogo vinaka.

6 Ia ko ira e ra dokai ni ra daurogo ni ra sa uasivi cake, (se ra vakaevei beka e ra sa sega ni yaga vei au; sa sega ni digitaka vakailoa e dua na tamata na Kalou) o ira e ra sa daurogo sa sega e dua na ka e ra vakaikuritaka vei au.

7 Sa sega sara ni vakakina, ia ni ra sa raica ni sa vakaroti vei au *meu vunautaka* nai rogorogo vinaka vei ira na tawa lotutabu, me vaka *sa vakaroti* vei Pita *me ia* vei ira na lotutabu;

8 (Ia ko koya sa cakacaka yaco vei Pita mei aposila vei ira na lotutabu, o koya ga sa cakacaka yaco vei au vei ira na iceni:)

9 Ia ko iratou ko Jemesa, kei Sifasa, kei Joni, e ratou sa dokai ni ratou sa kena duru, ni ratou sa kila nai loloma sa soli vei au, e ratou sa soli vei keirau kei Panapasa na liga imatau ni veikidavaki; me keirau *lako* vei ira na iceni, ia ko iratou vei ira na lotutabu.

10 A ka ga oqo *e ra masuta,* me keirau nanumi ira na dravudravua; a ya talega kau sa gumatua ni kitaka.

11 Ia ni sa lako mai ki *Anitioke* ko Pita, au sa vunauca e na matanavotu, ni sa dodonu me vunauci.

12 E na vuku ni ra sa tawa yaco *vua* eso *e ra sa lako* mai vei Jemesa, sa kana vata kei ira na iceni: ia ni ra sa yaco mai, sa lako tani *vei ira* ka tawasei koya, ni sa rerevaki ira na lotutabu.

13 O ira talega na kai Jutia eso e ra sa ia vata kaya na veivakaisini ko ya; a sa kauti vakatani talega kina ko Panapasa e na nodra veivakaisini.

14 Ia ni kau sa raica e ra sa sega ni valavala dodonu me vaka na dina ni rogorogo vinaka, au sa kaya vei Pita e na matadra kecega, Kevaka ko sa kai Jutia ka sa ia tiko nai valavala me vakataki ira na iceni, ka sega ni vaka na ka e ra kitaka na kai Jutia, e na vuku ni cava beka ko sa vakasaurarataki ira kina na iceni me ra ia nai valavala sa vaka na ka e kitaka na kai Jutia?

15 Ia koi keda, eda sa sucu mai me da kai Jutia, eda sa sega ni mai vei ira na iceni me da tamatai valavala ca vakakina,

16 Ni da sa kila sa sega ni vakadodonutaki na tamata e na *vuku* ni sa ia na cakacaka ni vunau, e na vuku ga ni sa ia na vakabauti Jisu Kraisiti, ia koi keda, eda sa vakabauti Jisu Kraisiti, me da vakadodonutaki e na vuku ni da vakabauti Kraisiti, a sa sega ga ni da ia na cakacaka ni vunau; ni sa sega na tamata ena vakadodonutaki e na vuku ni sa ia na cakacaka ni vunau.

17 Ia kevaka, eda sa vakatovolea tiko me da vakadodonutaki e na vuku i Kraisiti, eda sa kune ta-

lega me da tamatai valavala ca, ena qai vakatekivuna tiko nai valavala ca ko Kraisiti, se segai? E segai sara.

18 Ia kevaka kau sa tara cake tale na ka kau a basuka yani, au sa tukuni au kina niu sa tamata caka ca.

19 Ia koi au, kau sa mate ki na vunau e na vuku ni vunau, meu bula kina vua na Kalou.

20 Keirau sa vakoti vata kei Kraisiti e na kau veilatai: ia kau sa bula tiko ga; ia ka sa sega ni au dina, o Kraisiti ga *sa bula* e lomaqu: ia na *noqu bula* oqo kau sa bula lako kaya e na yagoqu oqo, au sa bula cake tiko e na vuku niu sa vakabauta na Luve ni Kalou, o koya ka lomani au, ka soli koya e na vukuqu.

21 Au sa qai sega ni vakatawayagataka nai loloma ni Kalou; ia kevaka *sa yaco* na vakadodonutaki e na vuku ni vunau, sa qai tawa yaga na mate i Kraisiti.

A WASE III.

Sa tarogi ira ko Paula se na vuku ni cava e ra sa biuta kina na vakabauti Jisu, me ra vakararavi e na vunau i Mosese; ni da sa vakadodonutaki e na vakabauta, ka kalougata kina me vakataki Eparaama, 1—9. *Sa vakatakila e na ka e vuqa ni sa dina na ka oqo,* 10—29.

OI kemudou na kai Keletia dou sa sesewa, o cei beka sa lari kemudou, mo dou kakua ni talairawarawa tiko ki nai vakavuvuli dina; ni sa vakaraitaki ko Jisu Kraisiti me vaka ni sa vakoti ki na kau veilatai e na matanavotu, e na kemudou maliwa?

2 A ka ga oqori kau sa via kila mai vei kemudou, Dou sa rawata na Yalo *Tabu* e na vuku ni dou sa ia na cakacaka ni vunau, se na vuku ni dou rogoca na vakabauta?

3 Dou sa sesewa vakaoqo, ne? ni dou sa vakatekivuna e na Yalo *Tabu,* dou sa qai tinia beka e na ka vakayago?

4 Dou a vosota walega vakaoqo e vuqa na ka, se segai? kevaka ena dina ga me tawa yaga.

5 Ia ko koya sa dausolia vei kemudou na Yalo *Tabu,* a sa daucakamana e na kemudou maliwa, *sa cakava oqori* e na vuku ni cakacaka ni vunau, se na rogoca ni vakabauta?

6 Me vakataki Eparaama sa vakadinata na Kalou, a sa wiliki vua me *nonai* valavala dodonu.

7 O koya oqo mo dou kila kina, o ira e ra sa vakabauta, o ira ga oqo e ra luve i Eparaama.

8 Ia nai Vola *Tabu* talega, ni sa kila makawa ni na vakadodonutaki ira na iceni na Kalou e na vuku ni vakabauta, sa vunautaka mada eliu nai rogorogo vinaka vei Eparaama, ka kaya, Ena vakalougatataki na veivanua kecega e na vukumu.

9 A sa vakakina, o ira sa vakabauta e ra sa vakalougatataki vata kei Eparaama, a tamata sa dauvakabauta.

10 Ni sa beitaka vei ira me ra cudruvi ko ira kecega e ra sa vakararavi e na cakacaka ni vunau; ni sa volai, Ena cudruvi ko ira yadua sa sega ni vakabauta tiko na ka kecega sa vola e nai vola ni vunau, me cakava.

11 Ia ka sa macala sara ni sa sega e dua sa vakadodonutaki e na mata ni Kalou, e na vuku ni cakacaka ni vunau; ni, Na bula na tamata dodonu e na vuku ni vakabauta.

12 Ni sa sega ni ka ni vunau na vakabauta; ia ko koya ga sa cakava na ka *sa vunautaki* ena bula kina.

13 A sa voli keda tale ko Kraisiti mai na veicudruvi ni vunau, ni sa cudruvi ga ko koya e na vukuda, ni sa volai, Sa cudruvi ko ira yadua sa rubeci e na kau:

14 Me yacq kina na ka e veivakalougatataki nei Eparaama vei ira na iceni e na vuku i Jisu Kraisiti; me da rawata kina na Yalo *Tabu*

ka yalataki e na vuku ni vakabauta.
15 Oi kemudou na veiwekani, au sa tukuna nodai valavala na tamata; Kevaka sa ia na veiyalayalati ni tamata, a sa vakadinadina, sa qai sega e dua me vakatawayagataka, se vakaikuritaka.
16 Ia ka sa caka vei Eparaama na vosa ni yalayala, vua talega na nona kawa. Sa sega ni kaya ko koya, Vei ira na *nomu* kawa, me vaka ni ra sa lewe vuqa; a ya ga me vaka ki na le dua bau, Vua na nomu kawa, o koya oqo ko Kraisiti.
17 Ia na ka ga oqo kau sa kaya, a veiyalayalati kei Kraisiti, ka vakadinadina mada eliu na Kalou, a sa qai oti mada e va na drau ka tolusagavulu na yabaki, a sa qai yaco na vunau, ia ka sega ni vakatawayagataka na vosa ni yalayala, me cakava kina me tawa yaco.
18 Kevaka *sa yaco* nai votavota e na vuku ni vunau, sa qai sega ga e na vuku ni yalayala: a sa solia na Kalou vei Eparaama e na vosa ni yalayala.
19 A cava beka na *yaga ni* vunau? Sa vakaikuritaki oqori e na vuku ni talaidredre, me yaco mada na kawa sa caka vua na vosa ni yalayala; a ra sa tukuna ko ira na agilose kei na ligana na dautataro.
20 Ia na dautataro sa sega ni yaga ni sa dua bauga *sa ia na vosa ni yalayala,* ia na Kalou sa dua bauga.
21 E rau sa qai dua tani sara beka na vunau kei na vosa ni yalayala ni Kalou, se segai? E segai sara: kevaka sa dua na vunau sa soli rawa kina na bula, ena qai dina me yaco na vakadodonutaki e na vuku ni vunau.
22 Så tukuna nai Vola *Tabu* ni sa veitaliataka na tamata kecega nai valavala ca, me soli kina na ka sa yalataki e na vuku ni vakabauti Jisu Kraisiti vei ira e ra sa vakabauta.
23 Ia ni sa tawa yaco na vakabauta, eda sa vakatawai me ia tiko na vunau, eda sa sogoti sara eloma me yaco mada na *gauna ni* vakabauta sa na vakaraitaki emuri.
24 Sa yaco vakakina na vunau me nodai vakavuvuli *me kauti keda* vei Kraisiti, me da vakadodonutaki kina e na vuku *ni* vakabauta.
25 Ia ni sa yaco na *gauna ni* vakabauta, sa qai sega ni veitaliataki keda nai vakavuvuli.
26 Ni dou sa luve ni Kalou kecega e na vuku ni dou sa vakabauti Jisu Kraisiti.
27 Ni dou sa vakasulumi kemudou kei Kraisiti, oi kemudou yadua sa papitaisotaki vei Kraisiti.
28 Sa qai sega na kai Jutia se na kai Krisi, sa sega na bobula se nai taukei, sa sega na tagane se na alewa: ni dou sa dua bauga *ni dou tiko* vata kei Kraisiti.
29 Ia kevaka dou sa nei Kraisiti, dou sa qai kawa i Eparaama, kei nai taukei me vaka na vosa ni yalayala.

A WASE IV.

Sa veitaliataki keda eliu na vunau i *Mosese,* 1—4. *Ia ni qai lako mai ko Kraisiti, eda sa qai lalaga mai na vunau,* 5—11. *Sa nanuma ko Paula na nodra loloma vua eliu : kei na nona loloma vei ira,* 12—20. *Sa qai tukuna ni ra kawa vakayalo i Eparaama,* 21—31.

IA kau sa kaya, nai taukei ni sa gone tiko, sa tautauvata kei na tamata walega, ia ka sa taukena ga na ka kecega;
2 A sa veitaliataki koya ko ira nai vakavuvuli kei ira na qase, me yaco mada na gauna ka lesia eliu ko Tamana.
3 Sa vakakina koi keda eliu, eda sa gone ga, a sa veitaliataki keda me vaka na bobula na vu ni ka ni gauna ko ya:
4 Ia ni sa yaco dina sara nai vakataotioti ni gauna ko ya; sa qai tala yani na Luvena na Kalou, sa

sucu mai na alewa, sa sucu me vei-
taliataki koya na vunau,
5 Me vakabulai ira kina sa veita-
liataki ira na vunau, me da vaka-
bauti tale kina me da luvena bau.
6 Ia ni dou sa qai luvena, sa tala
na Kalou na Yalo ni Luvena sa
kaci curu ki na lomamudou, Apa,
Tamaqu.
7 O koya oqo ko sa qai sega kina
ni *nona* tamata walega; a luvena
ga; ia kevaka ko sa luvena, ko sa
qai taukei ni Kalou e na vuku i
Kraisiti.
8 Ia eliu, ni dou a sega ni kila na
Kalou, dou a dauqaravi ira sa sega
ni nodrai tovo me kalou.
9 Ia edaidai, ni dou sa qai kila na
Kalou, se dina beka ga ni sa qai
kilai kemudou na Kalou, dou na
qai lesu tani tale vakacava ki na vu
ni ka ko ya sa malumalumu ka
dravukase, ni dou vinakata me ra
veitaliataki kemudou tale me vaka
na bobula?
10 Dou sa vakatabuya eso na
siga, kei na vula eso, kei na gauna
eso, kei na yabaki eso.
11 Au sa rere e na vukumudou,
deu oca vutivuti walega niu qisi
kemudou.
12 Oi kemudou na veiwekani, au
sa masuti kemudou, mo dou vaka-
taki au; niu sa vakataki kemu-
dou: dou sa sega ni vakacacani au
vakalailai.
13 Dou sa kila niu sa vunautaka
vei kemudou eliu nai rogorogo vi-
naka, sa malumalumu na yagoqu.
14 Ia na ka ni yagoqu sa vakato-
volei au dou sa sega ni beca, se
vakatatabuya; ia dou a vakacegui
au me vaka na agilose ni Kalou,
me vakataki Kraisiti Jisu.
15 Sa qai tu beka maivei na ka e
veivakalougatataki dou a vosa ki-
na? niu sa vakadinadina vei ke-
mudou, kevaka dou rawata, dou a
vutia tani na matamudou, me solia
mai vei au.
16 Au sa qai yaco beka me no-
mudou meca, niu sa vosa dina vei
kemudou?
17 E ra sa vakatakatai kemudou,
ia ka sa sega e na ka vinaka, io, e
ra sa via tawasei kemudou tani,
mo dou vakatakatai ira.
18 Ia ka sa vinaka mo dou kata-
kata e na veisiga e na cakacaka
vinaka, me kakua ni ia walega niu
sa tiko vata kei kemudou.
19 Oi kemudou na luvequ lalai,
au sa yaluma e na yaluma ni sucu
e na vukumudou, me buli tale mada
ko Kraisiti e na lomamudou,
20 Au sa via tiko vei kemudou,
me dua tani na domoqu; niu sa
qai sega ni kilai kemudou.
21 Dou tukuna mai vei au, oi
kemudou sa vinakata me veitalia-
taki kemudou na vunau, dou sa
sega beka ni rogoca na vunau?
22 Ni sa volai, ni sa lewe rua na
luve i Eparaama, a tinana e dua na
vada, a tinana kadua na marama.
23 O koya *sa sucu* mai vua na
vada, sa sucu vakayago ga; ia ko
koya *sa sucu* mai vua na marama,
sa sucu e na vuku ni vosa ni yala-
yala.
24 Ia na ka oqo nai vakatakara-
kara: a veiyalayalati e rua koi rau
oqo; e dua mai na ulunivanua ko
Sainai, sa vakasucuma na gone
me ra bobula, oqori ko Eka.
25 Ia ko Eka oqo sa yaca vata
kei na ulunivanua ko Sainai mai
Arepia, a sa tautauvata kei Jeruse-
lema sa tu edaidai, a sa bobula
tiko kei ira na luvena.
26 Ia ko Jeruselema maicake sai
taukei, o koya na tinada kecega.
27 Ni sa volai, Mo reki, ko iko
na yava sa tawa vakaluveni; mo
tabalaka na kaci, o iko sa tawa
yaluma me sucu: ni sa qai vuqa
na luvena ko koya ka biu ka lailai
vua sa vakawati.
28 Ia koi keda, na veiwekani, eda
sa vakataki Aisake, ni da sa luve
ni vosa ni yalayala.
29 Ia ka sa vaka sara kei na ka
eliu ni sa vakacacani koya *sa sucu*
e na Yalo Tabu ko koya sa sucu
vakayago, sa vakatalega kina e na
gauna oqo.

30 Ia na cava sa kaya nai Vola
Tabu? Vakasava tani na vada kei
na luvena; ni rau na sega ni tau-
kena vata na luve ni vada kei na
luve ni marama.
31 Sa vakaoqo, na veiwekani, eda
sa sega ni luve ni vada, *eda sa lu-
vena* ga na marama.

A WASE V.

Sa vakarota vei ira ko Paula me ra tu dei e na lalaga sa yaco vei ira e na vuku i Jisu; me ra dauloloma ga, ni sa vu ni vunau na loloma, 1—15. *Sa qai kaya me ra muria na Yalo Tabu, me ra kakua ni muria na yalo makawa,* 16—18. *Sa qai tukuna na vua ni yalo makawa,* 19—21, *kei na vua ni Yalo Tabu,* 22—26.

O KOYA oqo mo dou tu dei
kina e na lalaga sa vakalala-
gataki keda kina ko Kraisiti, mo
dou kakua ni vakataotaki tale e na
veivakaogai ko ya.
2 Raica, oi au ko Paula au sa
kaya vei kemudou, Kevaka dou
sa lotutabutaki, ena sega sara ni
yaga vei kemudou ko Kraisiti.
3 Niu sa vakadinadina tale vei
ira na tamata yadua sa lotutabu-
taki, ni sa qai dodonu me muria
kecega na vunau.
4 Sa qai sega sara ni yaga vei
kemudou ko Kraisiti, oi kemudou
kecega sa vakadodonutaki e na
vuku ni vunau; dou sa qai bale
mai nai loloma.
5 Ni da waraka ka dinata e na
vuku ni Yalo *Tabu* me da vakado-
donutaki e na vuku ni vakabauta.
6 Ni *da sa tu* vata kei Kraisiti
Jisu sa sega ni yaga na lotutabu,
se na tawa lotutabu; a ya ga na
vakabauta sa cakacaka yaco e na
loloma.
7 Dou a cici vinaka eliu; o cei
beka sa tarovi kemudou, mo dou
kakua ni talairawarawa kina ki
nai vakavuvuli dina?
8 A vakadinata oqo sa sega *ni
yaco* mai vei koya sa kacivi ke-
mudou.
9 A tiki ni leveni lailai sa vaka-
levenitaka nai buli madrai kecega.
10 Au sa vakararavi ga vei ke-
mudou e na vuku ni Turaga, ni
dou na sega ni loma vakatani; ia
ko koya ga sa vakararawataki ke-
mudou, ena rawata ga na kenai
sau sai koya ga.
11 Ia koi au, na veiwekani, ke-
vaka kau sa vunautaka tiko na
lotutabu, au sa vosota tiko na vei-
vakacacani e na vuku ni cava? ni
sa qai mudu na veicudrucudrui *sa
tubu* e na vuku ni kau veilatai.
12 Au sa gadreva me ra muduki
tani, e ra sa vakatekivuna na vei-
sei vei kemudou.
13 Ni dou sa kacivi, na veiwe-
kani, mo dou lalaga; ia dou kakua
ni ia na lalaga me tubu kina na ka
ni yalo makawa, dou ia tiko na
veivuke ni veilomani vakai ke-
mudou.
14 Ni sa soqonivata na vunau
kecega e na vosa e dua bauga,
oqori ga; Mo lomana na nomu
lewe ni koro me vakataki iko.
15 Ia kevaka dou sa veikati ka
veikani vakai kemudou, dou raica
vinaka do dou veivakarusai talega
vakai kemudou.
16 Ia *na ka oqori* kau sa kaya,
Dou lako voli e na Yalo *Tabu*, dou
na sega ni cakava kina na gadre-
va ca ni yalo makawa.
17 Ni rau sa veivala tiko na ga-
dreva ca ni yalo makawa kei na
Yalo *Tabu*, a sa veivala na Yalo
Tabu kei na yalo makawa: e rau
sa veimecaki koi rau oqo: mo dou
kakua ni cakava kina na ka *dou*
sa vinakata.
18 Ia kevaka sa tuberi kemudou
na Yalo *Tabu*, ena sega ni veitalia-
taki kemudou na vunau.
19 Ia na cakacaka ni yalo maka-
wa sa votu ga, sa vakaoqo; A dau-
veibutakoci, *kei* na daudara, *kei*
nai valavala tawa savasava, *kei* na
daugarova na ca,
20 A dauqarava na kalou lasu,
kei na ia na cakacaka vakatevoro,
kei na dauveicati, *kei* na dauvei-

leti, *kei* na loma katakata e na ca, *kei* na daucudrucudru, *kei* na dauveiba, *kei* na veisei vakavuravura, *kei* na veisei ni lotu,
21 *Kei* na dauvuvu, *kei* na daulaba, *kei* na daumateni, *kei* na daumamarau, kei na ka sa vakakina: a ka oqo au sa tukuna eliu vei kemudou, au a tukuna makawa talega *vei kemudou*, ni na sega ni rawata na matanitu ni Kalou ko ira e ra sa kitaka na ka vakaoqo.
22 Ia na vua ni Yalo *Tabu* na loloma, na reki, na vakacegu, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalololoma, *kei* na vakabauta,
23 A yalomalumalumu, *kei* na lomavuku: sa sega na vunau sa kaya me ca na ka oqo.
24 Ia ko ira e ra nei Kraisiti e ra sa vakota ki na kau veilatai na yalo makawa, kei na *kena* domona ca, kei na *kena* gadreva ca.
25 Kevaka eda sa bula e na Yalo *Tabu*, tou lako voli e na Yalo *Tabu*.
26 Me da kakua ni gadreva me da dokai walega, me da kakua ni veicudrucudrui, me da kakua ni veivuvutaki.

A WASE VI.

Sa vakavulici ira me ra lomani ira e ra sa ca ka vakacalaka, 1. *Me ra veivuke tiko,*2—5. *Me ra vukei ira e ra sa vakavulici ira,* 6. *Me ra ia tiko na nodrai valavala ni ra nanuma na kenai sau,* 7, 8. *Me da gumatua e nai valavala loloma,* 9, 10. *Sa qai tukuni ira tale nai vakavuvuli vakailasu; a sa tukuna na ka sa reki kina ko koya,* 11—18.

O I kemudou na veiwekani, kevaka e dua *vei kemudou* sai valavala ca ni ka vakacalaka, me so vei kemudou sa tiko vei kemudou na Yalo *Tabu*, me vakabulai koya e na yalomalumalumu; dou vakasami kemudou yadua do dou dauveretaki talega.
2 Dou veivuke ni colata na nomudoui colacola, mo dou cakava kina na vunau i Kraisiti.
3 Kevaka e dua sa dokai koya ni sa uasivi cake, ni sa ka walega, sa qai vakaisini koya vakai koya.
4 Ia me vakatovolea na nona cakacaka na tamata yadua, ena qai rekitaki koya e na vuku i koya ga, ka sa sega e na vukuna na tani.
5 Ni na colata na nonai colacola na tamata yadua.
6 O koya sa vakatavulici e na vosa *ni Kalou* me solia vei koya sa vakatavulici *koya* na ka kecega e vinaka.
7 Me kakua ni vakaisini kemudou e dua; a Kalou ena sega ni vaqaseni; ia na ka kecega sa kaburaka na tamata ena tamusuka tale.
8 O koya sa kaburaka na ka ni yalona makawa ena tamusuka mai na yalo makawa na rusa; ia ko koya sa kaburaka na ka ni Yalo *Tabu*, ena tamusuka mai na Yalo *Tabu* na bula tawa mudu.
9 Me da kakua ni oca e na caka vinaka, ni da na tamusuka e na kena yabaki, kevaka eda sa sega ni oca.
10 O koya oqo me da ia kina, kevaka eda rawata, me da caka vinaka vei ira na tamata kecega, me da caka vakalevu vei ira na lewe ni vale ni vakabauta.
11 Dou sa raica na levu ni vola kau sa vola vei kemudou e na ligaqu dina.
12 O ira e ra sa via rairai vinaka vakayago, e ra sa vakasaurarataki kemudou mo dou lotutabutaki; a ya ga me ra kakua ni vakacacani kina e na vuku ni kau veilatai nei Kraisiti.
13 Ia ko ira e ra sa lotutabutaki e ra sa sega ni vakabauta na vunau; a ra gadreva ga mo dou lotutabutaki, me ra dokai ira e na vuku ni lewemudou.
14 Ia koi au, sa sega sara na ka tani meu dokai au kina, a ya ga na kau veilatai ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti, sa lauvako kina ko vuravura vei au e na kau veilatai, kei au talega ki vuravura.

15 Ni *da sa tu* vata kei Kraisiti
sa tawa yaga na lotutabu, se na
tawa lotutabu, *e yaga* ga na tamata
yalovou.
16 *Me yaco* na vakacegu kei na
loloma, kivei ira kecega e ra sa ia
tiko nai valavala me vaka nai va-
karau oqo, vei ira talega na Isireli
ni Kalou.
17 Me kakua e dua me vakarara-
wataki au e na gauna emuri: ni sa
tu ga e na yagoqu na we ni kuita
e na vuku ni Turaga ko Jisu.
18 Oi kemudou na veiwekani, *me
tiko ga* kei na yalomudou nai lolo-
ma ni noda Turaga ko Jisu *Krai-
siti*. Emeni.

AI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

KAI EFISO.

A WASE I.

Sa vakamolimoli vua na Kalou ko Paula e na vukudra na lewe ni soro mai Efiso, a sa vakatakila na ka e ra sa kalougata vakalevu sara kina ni ra sa qai vakabauti Jisu, 1—14. *Sa tukuna ni sa masulaki ira tiko, me ra vuku vakalevu sara, ka kalougata vakaidina,* 15—23.

O PAULA, nai aposila i Jisu
Kraisiti e na veitalia ni Kalou,
vei ira na tamata yalosavasava mai
Efiso, kei ira na lotu dina *sa tu*
vata kei Jisu Kraisiti:
2 *Me yaco* vei kemudou nai lolo-
ma, kei na vakacegu, mai vua na
Kalou ko Tamada, kei na Turaga
ko Jisu Kraisiti.
3 Me ia na vakavinavinaka vua
na Kalou, o koya na Tama i noda
Turaga ko Jisu Kraisiti, o koya sa
vakalougatataki keda e na ka va-
kayalo kecega e na ka vakaloma-
lagi *talega* vei Kraisiti;
4 Me vaka ni sa digitaki keda e
na vukuna eliu, sa qai tauyavutaki
emuri ko vuravura, me da yalosa-
vasava kina ka tawa cala e matana
ni da sa yalololoma:
5 Ni sa lesi keda eliu me da va-
kabauti tale vua me da luvena e na
vuku i Jisu Kraisiti, me vaka na
nona lewa vinaka kei na nona vei-
talia:
6 Me ia kina na vakavinavinaka
ki na nona loloma vakaidina, o
koya sa vinakati keda kina e na
vuku ni nona *gone* ni toko:
7 E na vuku i koya eda sa ra-
wata kina na bula e na vuku ni
nona dra, ni sa tawa cudruvi *nai
valavala* ca, me vaka na nona *lolo-
ma* levu;
8 Sa solia vakalevu sara vei keda
ko koya na ka oqo e na vuku ke-
cega kei na yalomatua *kecega*;
9 Ni sa vakatakila vei keda na
nona lewa ka vuni tu, me vaka na
ka e vinaka vua ni sa veitalia va-
kakina vakai koya ga:
10 Me yaco kina na ka sa *lewa*
ko koya, ni sa yaco dina na kena
gauna, me vakasoqonavata na ka
kecega vua ko Kraisiti, se ra tu
mai lomalagi, se ra tu e vuravura;
me ra tu ga vei koya:
11 E na vuku i koya talega eda
sa rawata kina na *nodai* votavota,
ni da sa lesi kina eliu me vaka na
lewa i koya sa cakava na ka kecega
me vaka na nona lewa ni sa veita-
liataka vakai koya:

12 Me ia kina na vakavinavinaka
ki na nonai ukuuku e na vukuda,
eda sa vakararavi taumada vei
Kraisiti.
13 Oi kemudou talega, *dou sa vakararavi* talega vua, ni dou sa rogoca oti mada eliu nai tukutuku
dina, nai rogorogo vinaka ni nomudou bula: e na vuku i koya
talega ni dou sa vakabauta oti, dou
sa dregati kina e na Yalo Tabu ko
koya sa yalataki,
14 O koya ga na liumata ni nodai
votavota, me yaco mada na gauna
ena vakabulai kina na *nona* yau
ka voli oti eliu, me ia kina na
vakavinavinaka ki na nonai ukuuku.
15 E na vuku ni ka oqo koi au
talega, niu sa rogoca oti nai tukutuku ni vakabauta *sa tu* vei kemudou e na Turaga ko Jisu, kei na
loloma talega vei ira kece na tamata yalosavasava,
16 Au sa tâwa mudu ni vakavinavinaka e na vukumudou, niu sa
cavuti kemudou tiko e na noqu
masu;
17 Vua na Kalou ni noda Turaga
ko Jisu Kraisiti, a Vu ni ka e vakaiukuukutaki, me solia vei kemudou na yalo ni vuku kei nai vakavuvuli mana mo dou kilai koya kina:
18 Ni sa vakararamataki na mata
ni yalomudou; mo dou kila kina
na dinata sa kacivi *kemudou* kina
ko koya, kei na yau vakaiukuuku
sa vota ko koya vei ira na tamata
yalosavasava,
19 Kei na nona kaukaua levu
sara *sa yaco* vei keda sa vakabauta, me vaka na nona kaukaua
vakaidina sa daucaka yaco,
20 O koya sa qisi Kraisiti kina,
ni sa vakaturi koya cake tale mai
na mate, a sa vakatikora e na
ligana imatau e na yasana vakalomalagi,
21 Sa uasivi cake sara vei ira kecega na turaga sa liu, kei ira na
turaga kaukaua, kei ira na turaga
qaqa, kei ira na turaga ni matanitu, kei na yaca kecega sa kacivi
i vuravura oqo, se na *vuravura*
talega ena muri mai:
22 A sa viritaka eruku ni yavana
na ka kecega, ka viritokai koya
me ulu ni ka kecega, e na vukudra
nai vavakoso lewe ni soro,
23 A ya na yagona *tabu*, sa ososo sara vua sa vakasinaita na ka
kecega e na ka kecega.

A WASE II.

Sa tukuna ko Paula na nodrai valavala eliu, kei na ka vinaka e ra sa qai rawata e na vuku ni loloma walega ni Kalou, 1—10. *Sa vakarota vei ira me ra kakua ni ia nai valavala ni iceni, me ra nanuma ga ni ra sa qai nona mataqali dina na Kalou,* 11—22.

ASA *vakabulai* kemudou talega,
oi kemudou ka mate sara e
na cakacala kei nai valavala ca;
2 Ni dou a tiko lako kina eliu ni
dou a muria nai valavala kei vuravura oqo, me vaka *na nona veitalia* na nodra turaga na *yalo* kaukaua *sa tiko* e na macawa, a yalo
sa daucaka yaco vei ira na kena
gone na talaidredre:
3 Oi keda kece talega, eda sai valavala vata kei ira e na gauna eliu
e na gadreva ca ni yagoda, ni da
muria na gadreva *ca* ni yagoda kei
na yaloda; ia na nodai tovo me da
gone daucudruvi, me vakataki ira
na tamata kecega.
4 Ia na Kalou, sa vutu ni loloma,
e na vuku ni nona loloma levu sa
lomani keda kina,
5 Ni da mate sara e na cakacala,
sa vakabulai keda vata kei Kraisiti, (dou sa vakabulai e na loloma
walega;)
6 A sa vakaturi *keda* cake vata,
ka vakatikori *keda* vata kei Kraisiti e na yasana vakalomalagi:
7 Me vakatakila kina e na gauna
ena muri mai na nona loloma e
levu vakaidina ni sa lomavinaka
vakaoqo vei keda e na vuku i Kraisiti Jisu.
8 Dou sa vakabulai e na loloma
walega e na vuku ni vakabauta;
ia na ka oqo sa sega *ni yaco* e na

vukumudou; *a ya ga* nai solisoli
ni Kalou:
9 Sa sega *ni yaco* e na vuku ni
cakacaka, me sega kina e dua me
dokai koya kina.
10 Ni da sa nona cakacaka, sa
cakavi keda ko koya e na vuku i
Kraisiti Jisu me da ia nai valavala
vinaka, oqori sa vakarauti *keda*
kina na Kalou eliu me da kitaka
vakakina.
11 O koya oqo mo dou nanuma
kina, ni dou sa iceni eliu ni dou sa
sucu *vakakina*, ia dou a vakatokai
na Tawa lotutabu vei ira sa vaka-
tokai na Lotutabu sa cakava na
liga e na yago;
12 E na gauna ko ya sa takali
vei kemudou ko Kraisiti, dou sa
sega ni matanitu vata kei ira na
Isireli, dou sa kai tani ga, a sa
sega ni nomudou na ka sa yalataki
e na veiyalayalati, ni dou a vulagi,
a sa takali vei kemudou na dinata,
a sa sega na nomudou Kalou, e vu-
ravura:
13 Ia e na gauna oqo *ni dou sa
tu* vata kei Kraisiti, oi kemudou
ka yawa eliu sa qai voleka mai e
na vuku ni dra i Kraisiti.
14 Ia ko koya ga na vu ni noda
veivinakati tale, o koya sa cakavi
rau na lewe rua me rau dua bau, a
sa basuka na bai eloma sa tawasei
keda;
15 Ni sa vakarusa e na yagona
na ka eda veicati kina, a ya na
vosa ni vunau sa tukuni kina nai
valavala ni lotu eliu; me cakavi
rau kina *ni rau tu* vata kaya me
rau tamata vou ka dua bauga, me
ia vakakina na veivinakati;
16 Me vakaveivinakatitaki rau
talega kei na Kalou me dua bau
vata ga na yagodrau e na vuku ni
kau veilatai, ni sa vakamatea kina
na veicati:
17 A sa lako mai ka vunautaka
na ia na veivinakati vei kemudou sa
yawa, vei ira talega e ra sa voleka.
18 Ni da sa torova kece na Ta-
mada e na vuku i koya ga *kei* na
vuku ni Yalo *Tabu* e dua bauga.
19 O koya oqo dou sa qai sega
tale ni vulagi kina se kai tani, dou
sa matanitu vata kei na tamata
yalosavasava, ka vale vata kei na
mataqali ni Kalou;
20 Dou sa tara cake e na *nodra*
yavu nai aposila kei na *profita, ia*
nai teteki e na tutu ni *vale ko Jisu*
Kraisiti ga.
21 A sa taqomaki cake vua na
vale taucoko, a sa tubu cake kina
me vale ni soro sa tabu vua na
Turaga:
22 Dou sa vakatataki talega kina
kei *ira*, me vale ni Kalou ni sa tiko
kina na Yalona.

A WASE III.

Sa tukuna ko Paula ni sa vakatakila vua na Kalou na nona lewa me ra bula na iceni, a sa digitaki koya me vakavulici ira, 1—12. *Sa vakarota kina vei ira me ra kakua ni yalowai e na vuku ni veivakararawataki sa yaco vua; a sa masulaki ira me ra tu dei sara, me tiko e na lomadra ko Kraisiti, me ra kila deitaki na nona loloma, me ra sinai sara e na ka ni Kalou,* 13—21.

E NA vuku ni ka oqo koi au ko
Paula, nai *talatala* i Jisu
Kraisiti sa vesu tu e na vukumu-
dou na iceni,
2 Ni dou a rogoca ni sa soli mai
vei au meui talatala ni loloma ni
Kalou e na vukumudou;
3 Ni sa vakatakila mai vei au ko
koya e nai vakavuvuli mana na ka
ka vuni tu: (me vaka kau a vola
vakalailai kina eliu,
4 Dou na kila kina, ni dou sa
wilika, niu sa vuku e na ka vuni
kei Kraisiti;)
5 Oqori sa tawa vakatakilai vei
ira na luve ni tamata e na gauna
sa oti, me vaka ni sa qai vakata-
kilai vei ira na nonai aposila yalo-
savasava, kei na *nona* profita yalo-
savasava, e na Yalo *Tabu*;
6 Me ra yaco na iceni me rai
taukei vata, me ra yago vata ta-
lega, me ra rawata vata talega na
nona ka sa yalataki e na vuku i

Kraisiti *kei* na vuku ni rogorogo
vinaka:
7 O koya oqo kau a qisi kina
meu kenai talatala, me vaka nai
solisoli ni loloma ni Kalou sa soli
mai vei au e na cakacaka yaco ni
nona kaukaua mana.
8 Ia koi au, au sa uasivi sobu vei
ira kecega na tamata yalosavasava,
a sa soli ga mai vei au na ka ni
loloma oqo, meu vunautaka vei ira
na iceni na yau i Kraisiti sa tawa
kilai rawa;
9 Me vakarairaitaka vei ira na
tamata kecega na nonai naki sa
vuni eliu, o koya ka vuni mai nai
vakatekivu kei vuravura vua na
Kalou, o koya e rau bulia vata kei
Jisu Kraisiti na ka kecega;
10 Me vakatakila kina e na gauna
oqo, nai vavakoso lewe ni soro,
na vuku ni Kalou e takiveivinaka
sara, vei ira na turaga ni matanitu
kei na turaga kaukaua e na veiyasana
vakalomalagi,
11 Me vaka na *nona* veitalia sa
tawa tekivu eliu, a ya sa veitaliataka
ko koya e na vuku i Kraisiti
Jisu na noda Turaga:
12 E na vuku i koya ga eda sa
doudou kina ka torova *na Kalou*
ni da sa vakabauta ga ka vakararavi
vua.
13 O koya ga oqo kau masuti
kemudou kina mo dou kakua ni
ceguoca niu sa vakararawataki e
na vukumudou, a ka ga oqo na ka
mo dou dokai kemudou kina.
14 E na vuku ni ka oqo kau sa
tekiduru kina vei koya na Tama i
noda Turaga ko Jisu Kraisiti,
15 O koya e ra sa vakayacani
kina na mataqali kecega mai lomalagi
kei vuravura,
16 Me solia vei kemudou ko
koya, me vaka na nona vutu ni
ukuuku, me vakaukauataki kemudou
e na Yalona *Tabu* mo dou kaukaua
eloma;
17 Me tiko ga e na lomamudou
ko Kraisiti e na vakabauta; mo
dou vakawakani ka tauyavutaki e
na loloma,
18 Mo dou kila vata kei ira kecega
na tamata yalosavasava na
kena raraba, kei na kena babalavu,
kei na kena titobu, kei na
kena cecere;
19 Mo dou kila na loloma i Kraisiti
sa uasivi cake e na ka eda kila
rawa, mo dou sinai kina e na ka
kecega sa sinai kina na Kalou.
20 *Me ia* vua *na vakavinavinaka,*
o koya sa rawata me cakava na
ka sa uasivi cake vakalevu sara e
na ka kecega eda sa kerea se vakasama
rawa kina, me vaka na
nona kaukaua sa cakacaka yaco e
na lomada,
21 Me ia vua na vakavinavinaka
e nai vavakoso lewe ni soro e na
vuku i Kraisiti Jisu, me yawasivita
na gauna kecega kei vuravura,
ka tawa mudu. Emeni.

A WASE IV.

Sa vakarota vei ira me ra veilomani, a sa tukuna ni sa qisi ira na nonai talatala na Kalou me ra dui vakaitavi e na cakacaka, me vinaka vakalevu kina na nona lewe ni soro, 1—16. *Sa qai vakarota vei ira me ra kakua ni muria na iceni, se na yalo makawa, me ra yalovou, ka biuta kecega nai valavala ca, kei na vosa ca,* 17—32.

O KOYA oqo kau masuti kemudou
kina, oi au na tamata
sa vesuki e na vuku ni Turaga, mo
dou ia tiko nai valavala e kilikili
kei kemudou ni dou sa kacivi me
kitaka na cakacaka oqo;
2 Mo dou yalomalumalumu ka
yalomalua, mo dou vosota vakadede
ka veivosoti vakai kemudou
e na loloma;
3 Mo dou vakatovolea sara mo
dou taura na lomavata ni Yalo
Tabu ni dou sa vauci matua vata e
na veivinakati.
4 *Ni* sa dua bauga na yago *tabu,*
ka dua bauga na Yalo *Tabu,* dou a
kacivi talega vakakina ki na dinata
e dua bauga ni dou a kacivi;
5 Sa dua bauga na Turaga, sa

dua bauga na vakabauta, sa dua
bauga na veipapitaisotaki,
6 Sa dua bauga na Kalou na
Tamada kecega, sa veitaliataka na
ka kecega, a sa curuma na ka ke-
cega, ka tiko e na lomamudou
kecega.
7 Ia ka sa soli vei keda yadua na
ka ni loloma me vaka nai vakarau
ni solisoli nei Kraisiti.
8 O koya oqo sa kaya kina ko
koya, Ni sa lako tale kicake ko
koya, sa *rawai ira ka* vakabobula-
taki ira e ra sa dauia na veivaka-
bobulataki, a sa solia nai solisoli
vei ira na tamata.
9 (Ia na nona lako cake tale oqo,
a cava na kenai balebale, a ya ga
ni sa lako sobu talega ko koya eliu
ki na yasa i vuravura era?
10 O koya ga sa lako sobu mai
sai koya talega ka lako cake tale
me yawasivita na lomalagi kecega,
me vakasinaita kina na ka ke-
cega.)
11 A sa solia vei ira eso, me rai
aposila; vei ira eso, me ra pro-
fita; vei ira eso, me rai talatala;
vei ira eso, me rai vakatawa kai
vakavuvuli;
12 Me ra qisia kina na tamata
yalosavasava me ra yalosavasava
sara, me ia na cakacaka ni tala-
tala, me vakatataki cake na yago
tabu i Kraisiti:
13 Me da yaco sara me da tama-
ta bula ni da sa lomavata e na va-
kabauta, ka kila sara na Luve ni
Kalou, me da tautauvata kei nai
vakarau ni tamata dina, e ra sa
sinai sara kei Kraisiti:
14 Me da kakua tale ni vaka-
gonegonea, me veitosoyaki ka vei-
kauyaki e na cagi ni vakavuvuli
kecega, e na lawaki ca ni tamata,
e ra dauveivaqaseni ka lawaki-
taki *kemudou* sara, me ra vaka-
calai *kemudou*;
15 Ia me da tukuna na ka dina
e na yalololoma, me da tubu cake
vei koya e na ka kecega, vei koya
ga na uluda, o Kraisiti:
16 Sa sema vata talega mai vei
koya na yago *tabu* ka sa vakata-
taki sara, e na vuku ni ka yaga sa
cakava nai sema yadua, me vaka
na ka sa cakava sara na tikina ke-
cega ni sa dui vakaitavi, a sa va-
katuburi cake kina na yago *tabu*
ni sa vakatataki cake vakai koya
e na loloma.
17 O koya oqo kau sa vosa *kina*,
ka vakarota matua kina *vei kemu-
dou* e na vuku ni Turaga, mo dou
kakua ni valavala tiko me vaka-
taki ira na iceni, e na loma lialia,
18 Ni sa vakabutobutotaki na lo-
madra, a ra sa veimecaki kei nai
valavala e vinaka vua na Kalou, e
na vuku ni lialia sa tu ga e na ya-
lodra, ni sa kaukaua na lomadra:
19 Ni ra sa tawa madua rawa, a
ra sa soli ira ki na cakacaka vaka-
sisila, me cakava na ka kecega sa
tawa savasava ni ra sa daugarova.
20 Ia dou sa sega ni vakatavu-
lici me vakaoqo mai *nai vakavu-
vuli kei* Kraisiti;
21 Ni dou a rogoca kina, ka va-
katavulici vua, me vaka na dina sa
tu vei Jisu;
22 E na vuku ni nomudoui vala-
vala eliu mo dou luvata tani na
tamata makawa, sa ca mai e na
vuku ni gadreva ca sa dauveiva-
kaisini;
23 Mo dou vakavoui mai e na
yalomudou kei na lomamudou;
24 Mo dou vakaisulu e na tama-
ta vou, o koya sa cakavi me vaka
na Kalou e na yalododonu kei na
yalosavasava dina.
25 O koya ga oqo ni dou sa
biuta tani kina na vosa vakailasu,
me vosa dina na tamata yadua vua
na nona lewe ni koro: ni da sa ti-
kina vata vakai keda.
26 Dou sa cudru, kakua ni vala-
vala ca; me kakua ni dromu na
siga ni dou sa cudru tiko:
27 Kakua talega ni vakarogoci
koya na tevoro.
28 Me kakua tale ni butako ko
koya sa daubutako eliu, e vinaka
ga me daucakacaka, me kitaka e
na ligana na ka sa yaga, me so na

ka vua me solia vei koya sa dra-
vudravua.
29 Me kakua ni lako mai na
gusumudou e dua na vosa vuca, o
koya ga sa yaga me da vakatataki
cake kina, mo dou cakava kina
na ka e yaga vei ira e ra sa rogoca.
30 Ia dou kakua ni vakararawa-
taka na Yalo Tabu ni Kalou, o
koya dou sa dregati kina me yaco
mada na siga ni bula.
31 Me biu tani vei kemudou na
yaloca, kei na cudrucudru, kei na
daunene, kei na veiba, kei na vo-
sa vakacacataki, kei na ca kecega
sa vakakina:
32 Ia dou veilomani vakai ke-
mudou, dou lomavinaka, dou ka-
kua ni veicudruvi, me vaka ni sa
sega ni cudruvi kemudou na Ka-
lou e na vuku i Kraisiti.

A WASE V.

Sa vakarota vei ira me ra dauloloma, 1, 2; me ra biuta kece sara na nodrai valavala makawa, me tu ga vei ira na vua ni Yalo Tabu, 3—10. Me ra vunauci ira na tamata ca, 11—14. Me ra yalomatua, ka sinai e na Yalo Tabu, ka dauvakamolimoli vua na Kalou, 15—21. Me ra veilomani dina sara na veiwatini, 22—33.

O KOYA oqo mo dou vakada-
murimuria kina na Kalou,
me vakataki ira na gone ni toko;
2 Dou ia tiko ga nai valavala ni
loloma, me vaka ni sa loloma ta-
lega ko Kraisiti vei keda, a sa soli
koya e na vukuda mei madrali kai
soro vua na Kalou mei madrali
boi vinaka.
3 Ia na dauyalewa, kei na ka ke-
cega sa tawa savasava, kei na dau-
garogaro, me kakua sara ni cavuti
vei kemudou, (me vaka sa kilikili
kei ira na tamata yalosavasava;)
4 *Me kakua* talega na vosa va-
kasisila, se na veivosaki lialia, se
na veiwali, a ka oqori sa tawa do-
donu: sa dodonu ga na vakavina-
vinaka.
5 Ni dou sa kila ga na ka oqo,
ni na sega sara ni rawata nonai
votavota e na matanitu i koya ko
Kraisiti kei na Kalou, e dua na
daudara, se dua sa tawa savasava,
se dua sa daukocokoco, ni sa dau-
qarava na kalou lasu ko koya oqo.
6 Me kakua ni vakacalai kemu-
dou e dua e na vosa walega; ni sa
yaco ga na cudru ni Kalou kivei
ira na kena gone na talaidredre e
na vuku ni ka vakaoqo.
7 Ia dou kakua ga ni malele
kina kei ira.
8 Ni dou a butobuto eliu, ia dou
sa qai rarama vua na Turaga; mo
dou ia tiko nai valavala ni gone ni
rarama:
9 (Ia na vua ni Yalo *Tabu oqo*,
nai valavala vinaka kecega kei nai
valavala dodonu kei nai valavala
dina;)
10 Ni da vakatovolea na ka sa
yaga vua na Turaga.
11 Ia dou kakua ni malele kei
ira *sa dauia* nai valavala butobuto
sa tawa yaga, dou vunauci *ira* ga.
12 Ni sa ka e veivakamaduataki
me da vosataka na ka e ra sa dau-
kitaka vuni.
13 Ia na ka kece sa vunauci sa
vakavotuni kina e na rarama; ni
sa rarama dina na ka kecega sa
vakavotuna *na ka*.
14 O koya oqo sa kaya kina ko
koya, O iko sa moce mo yadra
mai, ka tu cake tale mai na mate,
ena qai solia kina vei iko na rara-
ma ko Kraisiti.
15 Dou raici kemudou vinaka
mo dou ia tiko nai valavala ni ya-
lomatua, mo dou kakua ni vaka-
taki ira na lialia, mo dou vakataki
ira ga na vuku,
16 Mo dou volia me nomudou na
gauna oqo, ni sa ca na veisiga oqo.
17 O koya oqo mo dou kakua ni
sesewa kina, mo dou kila ga na ka
sa veitaliataka na Turaga.
18 Dou kakua ni mateni e na
waini, ni sa ia kina na ka vakasi-
sila; dou vakasinaiti ga e na Yalo
Tabu;

19 Dou veivosaki vakai kemu-
dou e na sami kei na sere kei na
meke vakayalo, dou meketaka na
meke e laga vinaka e na yalomu-
dou vua na Turaga:
20 Dou vakavinavinaka tiko e
na vuku ni ka kecega vua na Ka-
lou kei na Tamada e na yaca ni
noda Turaga ko Jisu Kraisiti;
21 Dou dui vakamalumalumuta-
ki kemudou e dua vua na dua e na
rere vua na Kalou.
22 Oi kemudou na watina alewa,
dou vakamalumalumutaki kemu-
dou vei ira na watimudou, me
vaka vei koya na Turaga.
23 Ni sa ulu ni watina alewa na
watina tagane, me vaka ni sa ulu
ni vavakoso lewe ni soro ko Krai-
siti, ia nai Vakabula talega ni
yago *tabu* ko koya.
24 O koya oqo me vakatauva-
tani kina ni sa malumalumu nai
vavakoso lewe ni soro vei Kraisiti,
me vakatalega kina na watina
alewa vei ira na watidra e na ka
kecega.
25 Oi kemudou na watinatagane,
lomani ira na watimudou, me vaka
ni sa lomana nai vavakoso lewe ni
soro ko Kraisiti, a sa soli koya
yani e na vukuna;
26 Me vakasavasavataka ka de-
rea e na Vosa me vaka sa vuya e
na wai,
27 Me vakaraitaka vakakina vei
koya mei vavakoso lewe ni soro e
serau sara, me kakua ni tauvi do-
kobea, se na wasalulu, se dua na
ka e vakakina; me savasava sara
me kakua ni buca.
28 E kilikili kei ira na tagane
me ra lomani ira vakakina na wa-
tidra, me vaka na yagodra dina.
O koya sa lomana na watina sa
lomani koya vakai koya.
29 Ni sa sega na tamata sa cata
na yagona dina; a sa vakania ka
susuga, me vaka ni sa ia na Tura-
ga ki nai vavakoso lewe ni soro:
30 Ni da sa tiki ni yagona, a le-
wena, kei na suina.
31 E na vuku ni ka oqo ena
biuta kina na tamata na tamana
kei na tinana, a rau na veicaqa-
maki vata kei na watina, a rau na
vaka ga na lewe dua bauga.
32 A ka levu oqo ka vuni tu: ia
kau sa tukuni Kraisiti ga kei nai
vavakoso lewe ni soro.
33 Ia ka vinaka mo dou *kitaka*
yadua me dui lomana na *watina*
me vakataki koya; me raici koya
vinaka talega na alewa, me rere-
vaka na watina.

A WASE VI.

Me dautalairawarawa na gone kei ira na lewe ni vale vei ira na nodra qase, me ra yalovinaka talega na qase vei ira, 1—9. *Sa levu na noda meca, a sa vinaka kina me da taura kecega na yaragi ni valu ni Kalou, me da vinaka tiko ga,* 10—20. *Sa tukuni Tikiko vei ira, a sa tinia na nonai vola,* 21—24.

OI kemudou na gone, talaira-
warawa vei ira na nomudou
qase e na vuku ni Turaga: ni sa
dodonu oqori.
2 Vakarokoroko vei tamamu kei
tinamu; oqori na vunau taumada
sa vakaikuritaki e na vosa ni yala-
yala;
3 Me vinaka kina vei iko, mo
bula vakadede talega e vuravura.
4 Oi kemudou talega na qase,
dou kakua ni vakacudrucudruya
na nomudou gone: ia dou vaka-
tuburi ira e na veivakaroti kei na
vunau ni Turaga.
5 Oi kemudou na tamata, dou ta-
lairawarawa vei ira e ra sa nomudou
turaga vakayago, e na rere kei na
sautaninini, e na loma e dua bau-
ga, me vaka vei koya ko *Kraisiti*;
6 Mo dou kakua ni vakataki ira
e ra makutu ni ra vakaraici ira na
turaga, me ra vinakati kina; mo
dou vakataki ira na tamata i Krai-
siti, ni dou cakava na veitalia ni
Kalou mai na vu ni yalomudou;
7 Mo dou makutu ga e na loma
e vinakata, *me vaka na makutu*
vua na Turaga, me kakua *vaka* vei
ira walega na tamata.

8 Ni dou sa kila na ka vinaka
kecega ena cakava e dua na tama-
ta, ena rawata na kenai sau e va-
kakina mai vua na Turaga, se bo-
bula sei taukei.
9 Oi kemudou talega na turaga,
dou kitaka vakakina vei ira, dou
kakua ni vosa vakacudrucudruya:
ni dou sa kila sa tiko mai lomalagi
na nomudou Turaga; a sa sega ni
digitaka vakailoa na tamata ko
koya.
10 Ia kau sa qaì tinia, na veiwe-
kani, dou kaukaua e na *ka ni* Tu-
raga, mo dou vakataudeitaki e na
nona kaukaua.
11 Dou vakaisulu e nai sulu ni
valu kecega ni Kalou, mo dou tu
dei rawa ka vorata nai lawaki ni
tevoro.
12 Ni da sa sega ni veivala wa-
lega kei na lewe kei na dra, kei
ira talega na turaga ni matanitu,
kei ira na turaga kaukaua, kei ira
e ra veitaliataka na butobuto kei
vuravura oqo, kei ira na yalo e rai
valavala ca *e ra sa tu* maicake.
13 O koya ga oqo mo dou kauta
kina *vei kemudou* na yaragi ni
valu kecega ni Kalou, mo dou vo-
rata rawa kina e na siga ca, ia ni
dou sa gumatua e na ka kecega,
mo dou tu dei ga.
14 O koya oqo mo dou tu dei
kina, ni sa vau sara na tolomudou e
na wa ni lomadina, ni sa tu e na
lomaseremudou nai vakaruru ni
valavala dodonu;
15 Ni sa vakaivava na yavamu-
dou e nai vakarau ni rogorogo vi-
naka ni veivinakati;
16 Ia me ubi ni ka kece, mo dou
kauta na sasabai levu ni vaka-
bauta, dou na bokoca rawa kina na
gasau vida kecega ni tevoro.
17 Kauta talega nai vakaruru ni
ulu ni bula, kei nai seleiwau ni
Yalo *Tabu*, oqori na vosa ni
Kalou:
18 Dou masu tiko ga e na masu-
masu kecega kei na daukerekere e
na Yalo *Tabu*, dou yadrava tiko
ga mo dou *masu* gumatua e na
masu kecega e na vukudra kecega
na tamata yalosavasava;
19 E na vukuqu talega, me soli
ga vei au meu vosa rawa, meu
doudou me dalaga na gusuqu, meu
tukuna na ka vuni ni rogorogo vi-
naka.
20 Niu sa kenai talatala ga a
vesu tu, meu vosa doudou kina,
me vaka ni sa kilikili kei au me
vosa.
21 Ia mo dou kila talega na
noqu tiko, *kei* na noqui valavala,
ena tukuna na ka kecega vei ke-
mudoù ko Tikiko, na wekaqu dau-
lomani kei nai talatala dina ni Tu-
raga;
22 O koya kau sa tala vei kemu-
dou e na vuku ni ka oqo, mo dou
kila kina na neitou tiko eke, me
vakaceguya talega na yalomudou.
23 *Ia me tu ga* na vakacegu vei
ira na veiwekani, kei na loloma
talega kei na vakabauta, mai vua
na Kalou ko Tamada kei na *noda*
Turaga ko Jisu Kraisiti.
24 *Me tu ga* na loloma vei ira
kecega e ra lomana na noda Tura-
ga ko Jisu Kraisiti e na loma dina.
Emeni.

AI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

KAI FILIPAI.

A WASE I.

Sa tukuna vei ira ko Paula ni sa vakamolimoli tiko e na vukudra, ka daumasulaki ira, 1—11. *Sa vinakata ga me vosota na ca e na vuku i Jisu; sa via mate me lako vei Jisu, a sa via bula me yaga vei ira,* 12—26. *Sa vakarota vei ira, ka vakacegui ira,* 27—30.

O PAULA kei Timoci, nai talatala i Jisu Kraisiti, vei ira
kecega na tamata yalosavasava
mai Filipai, *e ra sa tu* vata kei
Kraisiti Jisu, vei ira talega nai vakatawa kei nai vakavuvuli:
2 *Me tu ga* vei kemudou nai loloma, kei na vakacegu, mai na
Kalou ko Tamada, kei na Turaga
ko Jisu Kraisiti.
3 Au sa vakavinavinaka vua na
noqu Kalou e na veisiga niu sa
nanumi kemudou,
4 E na veisiga kecega e na noqu
masu kecega niu sa masulaki kemudou kece *au sa ia ga* e na marau,
5 E na vuku ni dou sa rawata na
vua ni rogorogo vinaka mai nai
vakatekivu ka yacova na siga
edaidai;
6 Ia na ka oqo kau sa vakadinata sara, o koya sa vakatekivuna
na cakacaka vinaka e na lomamudou, ena kitaka tiko me yaco mada
na siga i Jisu Kraisiti:
7 Ia ka sa dodonu meu vakasami
kemudou kecega vakaoqo, ni dou
sa tiko ga e na lomaqu; ni da sa
rawata vata kei kemudou nai loloma sa yaco vei au, e na noqu vesuki, kei na *noqu* tukuni au ka
vakadinadina nai rogorogo vinaka.
8 Ni sa kila na Kalou kau sa
dina, niu sa domoni kemudou kecega vakalevu e na yalololoma *i*
Jisu Kraisiti.
9 Ia na ka oqori kau sa kerea,
me tubu cake vakalevu sara na
nomudou loloma e na vuku kei na
lewa kecega;
10 Mo dou digitaka na ka e vinaka, mo dou yalodina ka tawa
cala me yaco mada na siga i Kraisiti;
11 Ni dou sa sinai e na vua ni
yalododonu, a ya *sa tubu* kina e
na vuku i Jisu Kraisiti, na vakavinavinaka kei na vakamolimoli
vua na Kalou.
12 Ia kau sa vinakata, na veiwekani, mo dou kila, ni sa tubu cake
nai rogorogo vinaka e na vuku ni
ka *sa yaco* vei au;
13 A sa vakaraitaki kina na noqu
vesuki e na vuku i Kraisiti e na
vale kecega ni turaga levu, kei na
veiyasana tani kecega;
14 A ra sa lewe vuqa kina na
veiwekani *e ra sa tu* vata kaya na
Turaga, e ra sa gumatua mai e na
vuku ni noqui vesu, a ra sa doudou
vakalevu kina me ra tukuna na
vosa ka tawa bau rere.
15 E dina ga ni sa tu eso e ra sa
vunautaki Kraisiti ni ra sa dauvuvu ka dauveileti, eso talega ni ra
sa lomavinaka;
16 Sa vunautaki Kraisiti e dua
ni sa dauveileti, sa sega ni lomadina, sa nakita ga me vakaikuritaka na noqui vesu e na ka rarawa
eso;
17 Eso tale *e ra ia* e na loloma,
ni ra sa kila kau sa tiko ga *eke*
meu tukuna vakadodonu nai rogorogo vinaka.
18 Ia ka vakaevei? sa takiveivinaka, se ra vakailasu, se ra dina,
sa vunautaki ko Kraisiti; ia na ka

oqo kau sa rekitaka, io, kau na
rekitaka tiko ga.
19 Niu sa kila ni na yaco na ka
oqo me noqu ka meu bula kina, e
na vuku ni nomudou masu, kei
nai solisoli ni Yalo i Jisu Kraisiti,
20 Me vaka na ka kau sa dauwaraka
ka dinata, meu kakua ni
madua e na dua na ka, meu doudou
sara ga, me vaka eliu, me vakakina
edaidai me vakalevulevui
ko Kraisiti e na vuku ni yagoqu,
se na *noqu* bula, se na *noqu* mate.
21 Ia kevaka kau sa bula tiko
ia ko Kraisiti ga, ia na mate sa
yaga vakalevu *vei au.*
22 Ia kevaka kau sa bula tiko vakayago,
oqori ga na vua ni *noqu*
cakacaka: ia kau sa sega ni kila
na ka meu digitaka:
23 Niu sa lomalomarua e na ka e
rua; au sa gadreva meu lako yani,
meu tiko vata kei Kraisiti; ni sa
vinaka vakalevu sara *oqo*:
24 Ia ka sa yaga cake vei kemudou
meu bula tiko ga vakayago.
25 Ia na ka oqo kau sa vakadinata
niu na tiko ga, ka tiko vata
kei kemudou kecega, mo dou tubu
cake kina e na marau ni vakabauta;
26 Mo dou rekitaki Jisu Kraisiti
vakalevu sara e na vukuqu, niu sa
lako tale vei kemudou.
27 Ia oqori ga mo dou ia tiko
kina nai valavala sa kilikili kei nai
rogorogo vinaka kei Kraisiti: seu
lako ka raici kemudou, seu tiko
tani, meu rogoci kemudou, ni dou
sa tu dei e na yalovata, kei na lomavata
ka gumatua vata me tubu
na vakabauta ni rogorogo vinaka;
28 Me kakua ni vakarerei kemudou
na nomudou meca e na dua
na ka; oqori nai vakatakilakila
vei ira ni ra na rusa, ia vei kemudou
ni dou na bula, ni *na yaco*
mai vua na Kalou.
29 Ni sa sega ni soli walega vei
kemudou e na vuku i Kraisiti, mo
dou vakabauti koya, mo dou vosota
talega na ca e na vukuna;
30 Ni sa yaco vei kemudou na
veivala dou sa raica *sa yaco* vei au
eliu, dou sa rogoca talega ni *sa
yaco tiko* vei au edaidai.

A WASE II.

Sa vakarota vei ira me ra veilomani, ka yalomalumalumu, me vakataki Jisu, 1—11. *Me ra gumatua sara me ra bula; me ra yaga talega vei ira na iceni; me cegu talega e na vukudra ko Paula,* 12—18. *Sa tukuni Timoci kei Epafrataito vei ira,* 19—30.

KEVAKA eso na veivakacegui
sa yaco e na vuku i Kraisiti,
se so na vakaleca ni loloma, se so
na veivinakati e na Yalo *Tabu*, se
so na loma dauloloma,
2 Dou vakayacora sara na noqu
marau, mo dou lomavata, mo dou
tautauvata e na loloma, ka veivinakati,
ka yalovata,
3 Me kakua *ni caka* e dua na ka
e na veileti se na veidokadokai walega;
mo dou yalomalumalumu ka
vakasama yadua ni sa uasivi cake
vua ko koya kadua.
4 Me kakua ni vakaraica yadua
na ka walega sa tu vua, *me raica*
talega na ka sa tiko vei ira eso tale.
5 Me tiko ga e na lomamudou na
yalo oqo, sa tiko talega vei Kraisiti
Jisu:
6 Ni sa tiko sara vua nai tovo ni
Kalou, ia ka sa sega ni vakasama
ko koya ni sa butako ni sa vakatauvatani
koya kei na Kalou:
7 A sa vakalalataki koya, ni sa
kauta vua nai tovo ni tamata kaisi,
a sa caka me tautauvata kei na
tamata:
8 Ia ni sa kune ni sai tovo vata
kei na tamata, sa vakamalumalumutaki
koya, a sa talairawarawa
ki na mate, io, ki na mate e na
kau veilatai.
9 O koya oqo sa vakalevulevui
koya cake kina na Kalou, a sa solia
vua na yaca sa uasivi cake e na
yaca kecega:
10 Me tekiduru kina e na yaca i
Jisu na duru vakaaduaga, mai lo-

malagi, kei vuravura, kei na ruku
i vuravura;
11 Me vakatusa talega na yame
kecega ni sa Turaga ko Jisu Krai-
siti, me ia kina na vakavinavinaka
vua na Kalou na Tamada.
12 Ia koi kemudou, na wekaqu
lomani, me vaka na nomudou ta-
lairawarawa e na veisiga sa oti,
dou sa sega ni ia walega niu sa
tiko vei *kemudou*; dou sa uasivi
cake kina niu sa takali, dou kita-
ka vakakina na cakacaka dou bula
sara kina e na rere kei na sautani-
nini.
13 Ni sa tu ga na Kalou ka sa
cakacaka e na lomamudou me va-
ka na nona loma vinaka mo dou
digitaka ka kitaka talega.
14 Me takali na didi kei na vei-
leti e na nomudou cakacaka ke-
cega:
15 Mo dou tawa cala ka tawa
veiwakivata kei na ca, mo dou
luve ni Kalou ka tawa beitaki me
ca, e na loma ni lewe ni vanua ta-
kelo ka loma vakatani, mo dou sa
cila e na kedra maliwa me vaka na
rarama kei vuravura;
16 Ni dou sa taura toka na vosa
ni bula; meu reki kina e na siga i
Kraisiti, niu sa sega ni cici walega,
seu daucakacaka walega.
17 Ia kevaka kau sa sovaraki
yani e na nomudou vakabauta ni
sa cabo mei madrali, au sa reki
kina, ka marau vata kei kemudou
kecega.
18 E na vuku ni ka oqo mo dou
reki talega kina, ka marau vata
kei au.
19 Ia kau sa vakararavi vua na
Turaga ko Jisu me voleka na siga
meu talai Timoci vei kemudou,
meu vakacegui talega, niu sa kila
na nomudou tiko.
20 Ni sa sega e dua sa tiko vei
au sa yalovata *kaya*, me dauna-
numa na nomudou ka e na lomana
dina.
21 Ni ra sa vakasaqara na nodra
ka ko ira kecega oqo, sa sega na
ka nei Jisu Kraisiti.
22 Ia dou sa kilai koya ni sa va-
katovolei, ni sa vaka na gone vei
tamana, ni sa daucakacaka vata
kei au e nai rogorogo vinaka.
23 O koya oqo kau nakita kina
me malua vakalailai kau qai talai
koya *vei kemudou*, meu raica
mada *se cava beka* na ka *ena yaco*
vei au.
24 Ia kau sa vakararavi vua na
Turaga niu sa voleka talega koi
au meu lako *vei kemudou*.
25 Ia kau sa vakasama ni sa do-
donu meu talai Epafrataito mada
vei kemudou, a taciqu, kei na
noqu lewe ni sala e na cakacaka,
kei na noqui tokani e nai valu oqo,
kei na nomudoui talatala, kei koya
sa cakava na ka e rauta na noqu
dravudravua.
26 Ni sa domoni kemudou kece-
ga, a sa rarawa na yalona, ni dou
a rogoca ni ka sa tauvi mate.
27 E dina ga ni ka mate ka vo-
leka ni ciba: ia ka sa yalovinaka
vua na Kalou; a sa sega walega
vei koya, vei au talega, de vakai-
kuritaki na noqu rarawa e na ka
tale e rarawa.
28 O koya oqo kau sa kusarawa
cake kina meu talai koya *vei ke-
mudou*, mo dou reki kina, ni dou
sa raica tale, me lailai sobu talega
kina na noqu rarawa.
29 O koya oqo mo dou vaka-
cegui koya kina e na Turaga, e na
reki levu sara, mo dou vakaroko-
rokotaki ira e ra sa vakakina:
30 Ni sa voleka ni mate sara e
na vuku ni cakacaka i Kraisiti, a
sa sega ni maninitaka na nona
bula, me vakaikuritaka na nomu-
dou cakacaka vei au sa vo tu.

A WASE III.

Sa vakasalataki ira e na vukudra nai vakavuvuli vakailasu; a sa kaya ni sa uasivi cake vei ira e nai valavala vinaka, ia ka sa sega ni vakararavi kina, sa biuta ga e na vuku i Jisu, me vakararavi vua, 1—11. *Sa kaya ni sa ciciva na cere, me tauca mada; a sa vakarota*

vei ira kecega me ra vakakina: me
ra kakua ni muri ira e ra yalomakawa, 12—21.

IA na ka sa vo, na wekaqu, mo dou reki e na Turaga. Me vola
na ka e vakakina vei kemudou, sa
dina ni sa sega ni ka rarawa vei
au, ia na ka dou sa tu vinaka kina.
2 Dou raici ira vinaka na koli,
dou raici ira e ra daucaka ca, dou
raici ira e ra sa dauseleva.
3 Ni da na lotutabu koi keda,
eda sa masu vakayalo vua na Kalou, ka reki *ni da tu* vata kei
Kraisiti Jisu, ka sega sara ni vakararavi ki na yago.
4 Ia koi au e dina vei au meu
vakararavi e na ka vakayago.
Kevaka sa dua na tamata sa nanuma ni sa dua na ka sa tu vua me
vakararavi kina e na ka vakayago, au sa uasivi cake kina;
5 Au sa lotutabutaki e nai ka
walu ni siga, au sa sucu me luve i
Isireli, mai na mataqali i Penijemani, oi au na Ipriu mai vei rau
na Ipriu; e na ka ni vunau *au sa*
uasivi cake, niu sa Farasi;
6 Se ra cavuta na lomakatakata,
au sa vakacacana nai vavakoso
lewe ni soro; se ra cavuta na vakadodonutaki sa yaco e na vuku
ni vunau, au sa tawa cala.
7 Ia na ka sa yaga vei au, au sa
vakasama me ka ni veivakayaliyali *vei au* e na vukuna ko Kraisiti.
8 Ia e dina ya, niu sa vakasama
ni sa ka ni veivakayaliyali walega
na ka kece e na vuku ni sa uasivi
cake kina na kilai Kraisiti Jisu na
noqu Turaga; au sa vosota me
yali vei au na ka kecega e na vukuna, ia kau sa vakasama ni sa de
ni manumanu walega, meu rawai
Kraisiti kina me noqu,
9 Me keirau kune vata kaya, me
kakua ni tu vei au na vakadodonutaki, sa rawa e na vuku ni vunau,
o koya *ga sa yaco* e na vuku ni
vakabauti Kraisiti, na vakadodonutaki *sa yaco* mai na Kalou e na
vuku ni vakabauta:
10 Meu kilai koya ga, kei na
kaukaua ni nona tu cake tale mai
na mate, me keirau veitokani kaya
e na ka rarawa, meu vakatauvatani kaya e na nona mate;
11 De na vuku ni ka eso kau na
rawata kina na tu cake tale mai
na mate.
12 Au sa sega ni vaka kau sa rawata ga oqo, seu yaco sara oti
ga: ia kau sa muria lako ga, me
taura dina na ka ka tauri au kina
ko Kraisiti Jisu.
13 Oi kemudou na veiwekani, au
sa sega ni vakasami au niu sa taura oti ga; ia ka sa dua bauga na
ka *kau sa kitaka*, au sa guilecava
ga na ka emuri, au sa kakavaka
me tadolova na ka eliu,
14 Au sa ciciva na cere meu
tauca na cere sa kacivi au kina na
Kalou maicake e na vuku i Kraisiti Jisu.
15 O koya oqo me da lomavata
kina e na ka oqo, oi keda kecega
sa qase e na lotu; ia kevaka sa dua
na ka dou sa tawa lomavata kina,
ena vakaraitaka talega vei kemudou na Kalou na ka ko ya.
16 Ia, na ka eda sa rawata sara
ga, me da muria tiko nai vakarau
ko ya, me da nanuma tiko ga na
ka ko ya.
17 Oi kemudou na veiwekani,
dou muri au vata ga, ka vakaraici
ira e ra sa lako vakakina, ni keitou sa tu vei kemudou me *nomudoui* vakarau.
18 (Ni ra sa lewe vuqa e ra sa
lako vakatani, au sa tukuni ira
wasoma vei kemudou, ia kau sa
qai tukuna tale kau sa tagi kina, ni
ra na meca ni kau veilatai i Kraisiti:
19 Ia ena tini vei ira na rusa, a
nodra kalou na ketedra, e ra sa
dokai ira e na vuku ni nodra ka e
veivakamaduataki, e ra sa daunanuma na ka ni vuravura.)
20 Ia na lewe ni koro mai lomalagi koi keda; eda vakaraica tu
kina me lako mai kina nai Vakabula, a Turaga ko Jisu Kraisiti:

21 O koya ena vakamataliataka na yagoda oqo, sa malumalumu, me vakatauvatani kei na yagona sa vakaiukuukutaki, me vaka na kaukaua sa rawata kina ko koya me vakamalumalumutaka vua na ka kecega.

A WASE IV.

Sa vakavulici ira eso, a sa vakavinavinaka ni ra sa lomani koya, a sa levu na ka vakavuravura e ra sa solia vua, a sa kila kina ni ra sa lotu dina, 1—19. *Sa tinia na nonai vola,* 20—23.

O KOYA oqo, na wekaqu kau sa daulomana ka daudomona, na vu ni noqu marau kei na noqui sala vakaiukuuku, mo dou tu dei kina vua na Turaga, na wekaqu kau daulomana.

2 Au sa masuti Iuotia, au masuti Sinitiki talega, me rau lomavata e na Turaga.

3 Au sa masuti iko talega, noqui tokani dina, mo vukei ira na alewa e ra sa daucakacaka vata kei au e nai rogorogo vinaka, kei Kelemeni talega, kei ira tale eso na noqui tokani, *sa tu ga* na yacadra e nai vola ni bula.

4 Dou reki vua na Turaga e na veisiga kecega: au sa kaya tale, Dou reki.

5 Me kilai na nomudou yalomalumalumu vei ira na tamata kecega. Sa voleka na Turaga.

6 Kakua ni nuiqawaqawa e na dua na ka; ia e na ka kecega me vakatakilai vua na Kalou na nomudou kerekere e na masu kei na daukere kei na vakavinavinaka.

7 Ia na vakacegu ni Kalou, sa uasivi cake e na ka kecega eda kila, ena vakataudeitaka na yalomudou kei na lomamudou e na vuku i Kraisiti Jisu.

8 Ia meu tinia, na veiwekani, a ka kecega sa dina, *kei* na ka kecega e vakaturaga, *kei* na ka kecega e dodonu, *kei* na ka kecega e savasava, *kei* na ka kecega e daulomani, *kei* na ka kecega e rogorogo vinaka; kevaka e dua tale na ka e vinaka, se na ka e daudokai; dou dauvakasama na ka oqori.

9 A ka oqori, dou sa vakatavulici kina, ka vakabauta, ka rogoca, ka raica vei au, dou cakava; ena qai tiko vata kei kemudou na Kalou ni veivakacegui.

10 Ia kau sa reki vakalevu vua na Turaga, ni sa qai tubu cake tale e na gauna emuri oqo na nomudou daunanumi au; dou a daunanuma talega eliu, ia ka sa sega ni rawa vei kemudou e dua na ka.

11 Au sa sega ni vosa *vakaoqo* e na vuku niu sa dravudravua: niu sa vakatavulici, meu vakaleca tiko, e na ka kecega sa yaco vei au.

12 Au sa kila ruarua, na vakadravudravuataki, kei na vakavutuniyautaki: e na veiyasana kecega kei na ka kecega kau sa vakatavulici kina meu mamau meu viakana talega, meu vakavutuniyautaki meu dravudravua talega.

13 Au sa cakava rawa na ka kecega e na vuku i Kraisiti sa vakaukauataki au.

14 Ia dou sa caka vinaka ga, ni dou sa solia na ka eso niu sa vakararawataki.

15 Ia dou kila talega, na kai Filipai, ni sa vakatekivu nai rogorogo vinaka, niu sa lako tani e Masitonia, sa sega e dua nai vavakoso lewe ni soro keitou sa veilakovi kaya, me ia na soli kei na ciqomi, koi kemudou duaduaga.

16 Ia mai Cesalonaika dou sa talaki vakadua ka vakarua ki na noqu dravudravua.

17 Ia kau sa sega sara ni gadreva nai solisoli; ia kau sa gadreva ga na vua me uasivi cake kina e na vukumudou.

18 Ia kau sa rawata na ka kecega, au sa vutuniyau: au sa sinai, au sa rawata mai vei Epafrataito na ka *sa kau* mai vei kemudou, a ka boi vinaka sara, ai madrali vinakati, sa vinaka sara vua na Kalou.

19 Ia na noqu Kalou ena vakarauta kecega na nomudou dravu-

dravua, me vaka na nona yau
vakaidina, e na vuku i Kraisiti
Jisu.
20 *Me da qai ia* na vakamoli-
moli vua na Kalou na Tamada, ka
tawa mudu. Emeni.
21 Dou ia na loloma vei ira ke-
cega na tamata yalosavasava *e ra
sa tu* vata kei Kraisiti Jisu. E ra
sa ia na loloma vei kemudou ko ira
na veiwekani *e ra sa tiko* vata kei
au.
22 Sa ia na loloma vei kemudou
ko ira kecega na tamata yalosava-
sava, ka ra gumatua kina ko ira
na lewe ni vale i Sisa.
23 *Me tu* vei kemudou kecega
nai loloma ni noda Turaga ko Jisu
Kraisiti. Emeni.

AI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

KAI KOLOSA.

A WASE I.

Sa vakavinavinaka vua na Kalou e na vukudra ko Paula, a sa vakadinadina nai vakavuvuli kei Kraisiti, sa tukuna ko Epafra, a sa masulaki ira, 1—13. *Sa qai tukuni Jisu, kei na nodra bula e na vukuna,* 14—29.

O *I au* ko Paula, nai aposila i
Jisu Kraisiti ni sa veitaliataka
na Kalou, o Timoci talega na ta-
ciqu,
2 Kivei ira na tamata yalosava-
sava ka lotu dina *e ra sa tu* vata
kei Kraisiti *e ra sa tiko* mai Kolosa:
Me yaco vei kemudou na loloma,
kei na vakacegu, mai vua na Kalou
ko Tamada kei na Turaga ko Jisu
Kraisiti.
3 Keirau sa vakavinavinaka vua
na Kalou na Tama i Jisu Kraisiti
na noda Turaga, ka masulaki ke-
mudou e na veisiga,
4 Ni keirau sa rogoca na nomu-
dou vakabauti Kraisiti Jisu, kei na
nomudou loloma vei ira kecega na
tamata yalosavasava,
5 E na vuku ni ka dou waraka sa
maroroi mai lomalagi me nomu-
dou, ia dou a rogoca kina e nai
tukutuku dina ni rogorogo vinaka;
6 O koya sa yaco vei kemudou,
me vaka talega ki vuravura ke-
cega; a sa vuataka na vuana, me
vakatalega kina vei kemudou, sa
vakatekivu vata kei na siga dou a
rogoca kina, ka kila dina nai lo-
loma ni Kalou:
7 Me vakatalega ni dou a kila
mai vei Epafra, a neirau tokani
daulomani, ia nai talatala dina i
Kraisiti vei kemudou;
8 O koya talega sa tukuna vei
keirau na nomudou loloma e na
Yalo *Tabu.*
9 E na vuku ni ka oqo koi keirau
talega, sa vakatekivu vata kei na
siga keirau rogoca kina, keirau
sa tawa mudu kina ni masulaki
kemudou, keirau masu mo dou
vakasinaiti e na yalo e kila na
nona veitalia e na yalomatua ke-
cega kei na vuku vakayalo *ke-
cega*;
10 Mo dou ia nai valavala e do-
donu vua na Turaga me vinakata
kecega ko koya, mo dou vakavua-
mudou e na cakacaka vinaka ke-
cega, me tubu cake talega na no-
mudou kila na Kalou;
11 Mo dou vakaukauataki e na
kaukaua kecega, me vaka na nona
kaukaua vakaiukuuku, me rawa na

voraki kecega kei na vosota dede
e na marau;
12 Mo dou vakavinavinaka vua
na Tamada, o koya sa vakarautaki
keda me da rawata na kedrai vo-
tavota na tamata yalosavasava e na
rarama:
13 O koya sa vakabulai keda mai
na lewa ni butobuto e caka vakau-
kaua, a sa kauti keda ki na nona
matanitu na nona Gone ni toko:
14 Vei koya eda sa rawata kina
na bula e na vuku ni nona dra, ni
da sa tawa cudruvi kina e na vuku
ni valavala ca:
15 A yaloyalo ni Kalou tawa rai-
rai ko koya, ka vakasikavi eliu ka
qai muri na ka kecega ka cakavi:
16 Ni sa cakava na ka kecega ko
koya, se ra tu mai lomalagi, se ra
tu e vuravura, se ra rairai se ra
tawa rairai, se rai tikotiko ni tu-
raga, se ra matanitu, se ra turaga
sa liu, se ra turaga kaukaua: sa
cakava na ka kecega ko koya, me
nona talega;
17 Sa bula eliu ko koya sa muri
na ka kecega, a sa vakataudeitaka
na ka kecega ko koya.
18 O koya talega na ulu ni ya-
gona *tabu*, nai vavakoso lewe ni
soro: o koya nai vakatekivu ta-
lega, na ulumatua mai na mate;
me uasivi cake kina ko koya e na
ka kecega.
19 Ni sa vinakata *ko Tamana* me
sinai ko koya e na ka kecega;
20 Me vakaveivinakatitaki ira
kaya na ka kecega e na vukuna,
ni sa ia mada na ka ni veivinakati
e na nona kau veilatai sa vakadra;
io, e na vukuna ga, se ra tu e vu-
ravura se ra tu mai lomalagi.
21 Oi kemudou talega, dou a kai
tani eliu kei na *nona* meca e na vu
ni yalomudou e nai valavala ca, sa
qai vakaveivinakatitaki kemudou
ko koya,
22 E na yagona vakalewe ni sa
mate, me vakaraitaki kemudou
kina ni dou sa yalosavasava ka tawa
beitaki rawa ka tawa vunauci rawa
e matana:
23 Kevaka dou sa vakabauta tiko
ga ka vakataudeitaki ka vakau-
kauataki, mo dou kakua kina ni
vukici tani mai na dinata ni rogo-
rogo vinaka, o koya dou a rogoca,
ka vunautaki vei ira na tamata ke-
cega sa tu e na ruku i lomalagi; *ia
koi* au ko Paula, au sa qisi *me ke-
nai* talatala.
24 Au sa qai marau niu sa vaka-
rarawataki e na vukumudou, ka
vakaikuritaka na rarawa i Kraisiti,
sa vo *niu sa vosota* e na yagoqu e
na vuku ni yagona tabu, nai vava-
koso lewe ni soro:
25 Au sa qisi kina meu kenai ta-
latala, me vaka na cakacaka ni
Kalou sa soli mai vei au e na vu-
kumudou, me vakayacora na vosa
ni Kalou;
26 A ya na ka ka vunitaki mai
vei ira nai tabatamata e na gauna
eliu, a sa qai vakaraitaki mai vei
ira na nona tamata yalosavasava:
27 Ni sa vinakata na Kalou *me*
vakatakila vei ira na kena vutu
vakaiukuuku kei na kena talei ni
ka vuni oqo vei ira na iceni; oqori
ko Kraisiti e na lomamudou, na vu
ni dinata na vanua vakaiukuuku:
28 O koya keitou sa vunautaka,
keitou sa vunauca na tamata ya-
dua, ka vakavulica na tamata ya-
dua e na vuku kecega; *me* keitou
vakaraitaka na tamata yadua *ni sa
tu* vei Kraisiti Jisu ka sa qase e na
lotu.
29 O koya oqo kau sa daucaka-
caka talega kina, au sa gumatua
me vaka na nona cakacaka, sa ki-
taka vakaukaua vei au.

A WASE II.

Sa vakarota vei ira me ra tu dei vei Kraisiti, a sa vakasalataki ira e na vuku ni vuku vakavuravura, kei nai tukutuku walega, kei na masuti ira na agilose, kei na ka ni lotu makawa sa vakatakarakarataki Kraisiti, 1—23.

NIU sa vinakata mo dou kila
mai na levu ni noqu nuiqawa-

qawa e na vukumudou, kei na vu-
kudra mai Leotisia, kei na vuku-
dra kecega e ra sa sega ni raica na
mata ni yagoqu;
2 Me vakacegui na yalodra, me
ra vakata vata e na loloma, me
nodra na yau kecega oqo, na vuku
e ra na kila dina sara kina, ka tu-
sanaka talega na nodra kila na ka
vuni ni Kalou, na Tamada talega,
kei na nei Kraisiti;
3 O koya sa bini tu vua na yau
kecega, na vuku kei na yalomatua.
4 Ia na ka oqo kau sa kaya, de
dua e temaki kemudou e na vosa
veicavilaki.
5 Ia e dina ya niu sa takali vaka-
yago, ia kau sa tiko vakayalo ga
vei kemudou, au sa reki ka raici
kemudou ni dou sa doloni yadua,
ka tu dei e na vakabauti Kraisiti.
6 Ia ni dou sa vakabauti Kraisiti
Jisu na Turaga, dou ia tiko nai
valavala e vinaka vua:
7 Dou vakawakani ka tara cake
vua, mo dou vakataudeitaki e na
vakabauta, me vaka ni dou a va-
katavulici, mo dou uasivi cake kina
kei na vakavinavinaka.
8 Dou raica vinaka de dua sa va-
kacacani kemudou e na vuku va-
kavuravura a ka lasu talega ka tawa
yaga, e vaka nai tukutuku ma-
kawa ni tamata, e vaka nai vaka-
vuvuli vakavuravura, ka sa sega ni
vaka *nai vakavuvuli i* Kraisiti.
9 Ni sa tiko dina sara e na yagona
na ka kecega sa sinai kina na Kalou.
10 Ia dou sa vutu ni ka kecega
vei koya; a liutaki ira kecega na
turaga sa liu kei na turaga kau-
kaua ko koya:
11 Ia dou sa lotutabutaki talega
vua e na lotutabu sa tawa caka e
na liga, ni dou sa luvata nai vala-
vala ca ni yago e na lotutabu *sa
yaco* mai vei Kraisiti:
12 Dou sa bulu vata kaya ni dou
sa papitaisotaki, a ya talega dou sa
tu cake tale kaya kina ni dou sa
vakabauta na kaukaua ni Kalou, o
koya sa vakaturi koya cake tale
mai na mate.
13 Ia koi kemudou talega, ni
dou a mate sara e na nomudoui
valavala ca kei na vuku ni ya-
gomudou sa tawa lotutabu, sa qai
vakabulai kemudou vata kaya,
ni sa tawa cudruvi kemudou e
na vuku ni *nomudoui* valavala ca e
dua;
14 Ni sa vakamatea nai vola liga
ni veiyalayalati sa beitaki keda, sa
noda meca lako, a sa kauta tani
sara, ni sa vakota ki na nona kau
veilatai;
15 Ia ni sa vakacacani ira na tu-
raga sa liu kei na turaga kaukaua,
sa vakasesevotuni *ira*, ni sa rawai
ira sara e na ka oqo.
16 O koya oqo me kakua ni lewai
kemudou kina e dua e na vuku ni
kakana, se na wai ni gunu, se na
siga ni solevu, se na vula vou, se
na veisiga tabu:
17 Oqori ga nai vakatakarakara
ni ka me yaco mai emuri; ia na
yagona dina na ka kei Kraisiti.
18 Me kakua ni lawakitaki ke-
mudou e dua e na nomudou ka ni
sau, ni sa viavia yalomalumalu-
mu ka daumasu vei ira na agilose,
ni sa daulewa na ka e sega ni kila, a
sa qaciqacia e na vuku ni yalona
vakalewe,
19 A sa sega ni taura matua na
Uluda *tabu*, o koya sa yaco mai
kina na kaukaua ki na yago *tabu*
taucoko, e na vuku ni sema kei na
wa, a sa veikabiti vata, a sa tubu
e na tubu ni Kalou.
20 Ia kevaka dou sa mate vata
kei Kraisiti mai nai vakavuvuli
kei vuravura, dou sa muria nai
valavala makawa e na vuku ni
cava, me vakataki ira e ra sa tiko
lako e vuravura,
21 (Kakua ni tara; kakua ni to-
volea; kakua ni qumia;
22 Ai *valavala* kecega oqo e ra sa
rusa kina e ra sa muria;) ni ra sa
vaka na vunau kei nai vakavuvuli
ni tamata walega?
23 Ia e dina ya ni sa rairai me-
vuku na ka oqo, ni ra daumasu
vakai ira ka yalomalumalumu, ka

vakacacana na yagodra; ia ka ra
sa tawa vakarokorokotaki kina, se
marau kina na yagodra.

A WASE III.

Sa vakarota vei ira me ra yalo vakalomalagi, me ra kakua ni yalo vakavuravura, 1—4. Me ra yalosavasava sara, me ra luvata na yalo makawa, ka vakaisulu e na yalo i Kraisiti, 5—11. Sa vakarota me ra veilomani, ka vakamolimoli tiko, ka kitaka kecega nai valavala vinaka, 12—25.

IA kevaka dou sa qai tu cake vata
kei Kraisiti, vakasaqara na ka
maicake, sa tiko kina ko Kraisiti
e na liga imatau ni Kalou.
2 Dou daunanuma na ka maicake, kakua ga ki na ka e vuravura.
3 Ni dou sa mate, a sa vuni vata
kei Kraisiti na nomudou bula vua
na Kalou.
4 Ni na rairai mai ko Kraisiti, na
noda bula, dou na qai rairai vata
kaya e nai ukuuku.
5 Vakamatea na tikimudou vakavuravura, a dauyalewa, *kei* na
ka tawa savasava, *kei* na daugarova
na ca, *kei* na doudomona ca, kei
na kocokoco, a ya na dauqarava
na kalou lasu:
6 Ni sa lako mai na cudru ni Kalou vei ira na kena gone na talaidredre e na vuku ni ka oqo:
7 Dou a ia talega nai valavala
vakakina eliu, ni dou a bula lako
vakakina.
8 Ia dou luvata na ka kecega
oqo; a daucudru, *kei* na daulesavi, *kei* na lomaca, *kei* na vosa
ca, *kei* na vosa dukadukali e na
gusumudou.
9 Kakua ni daulasu vakai kemudou, ni dou sa qai luvata na tamata makawa kei na nonai valavala;
10 Ia dou sa qai vakaisulu e na
tamata vou, o koya sa vakavoui e
na vuku me vaka na yaloyalona
ka buli koya:
11 Sa tawa yaga kina me da kai
Krisi se kai Jutia, me da lotutabu
se tawa lotutabu, me da lewe ni
vanua kaisi, se da kai Sicia, se da
bobula se dai taukei: ia na ka
kecega *vei keda* ko Kraisiti, a *sa
tiko* e na lomada kece.
12 O koya oqo mo dou vakaisulu
kina, e na ka oqo ni dou sa nona
digitaki na Kalou, a yalosavasava
kei na daulomani, a loma daulolo-
ma, *kei* na yalovinaka, *kei* na yalomalumalumu, *kei* na yalomalua,
kei na dauvosota dede;
13 Dou veivosoti vakai kemudou,
kakua ni veicudruvi, kevaka e dua
na ka sa tubu mo dou veicudruvi
kina: me vaka sa lomadonu vei
kemudou ko Kraisiti, dou vakatalega kina.
14 Ia na ka ecake *mo dou vakaisulu* kina na loloma, oqo nai vau
vinaka sara.
15 Ia me veitalia sara e na lomamudou na vakacegu ni Kalou, o
koya dou sa kacivi kina mo dou
yago *tabu* e dua bauga; ia dou ia
tiko na vakavinavinaka.
16 Me tiko vakalevu e na lomamudou na vosa i Kraisiti e na vuku
kecega; dou veivakatavulici ka
veivunauci vakai kemudou e na
sami kei na sere kei na meke vakayalo, dou meke vua na Turaga
ni sa tiko nai loloma e na vu *ni* yalomudou.
17 Ia na ka kecega dou kitaka se
na vosa se na cakacaka, *kitaka*
kece e na yaca ni Turaga ko Jisu,
ka ia tiko na vakavinavinaka vua
na Kalou kei na Tamada e na vukuna.
18 Oi kemudou na watina alewa,
talairawarawa vei ira na watimudou, ni sa dodonu me vaka na *vosa
ni* Turaga.
19 Oi kemudou na watina tagane,
lomani ira na watimudou, kakua
ni yaloca vei ira.
20 Oi kemudou na gone, talairawarawa vei ira na nomudou qase e
na ka kecega: ni sa vinaka sara
oqori vua na Turaga.
21 Oi kemudou na qase, kakua

ni vakacudrucudrui ira na luvemu-
dou, de ra datuvu kina.
22 Oi kemudou na tamata, talai-
rawarawa vei ira na nomudou tu-
raga vakayago e na ka kecega;
kakua ni ia walega e na matana-
votu, me vinakati kemudou kina
na tamata; dou ia ga e na loma e
dua bau, ni dou sa rerevaka na
Kalou:
23 Ia na ka kecega dou cakava,
kitaka mai na vu ni yalomudou,
me vaka vua na Turaga, me kakua
ni vaka vei ira walega na tamata;
24 Ni dou sa kila dou na rawata
mai na Turaga nai votavota na
nomudoui sau: ni dou qarava na
Turaga ko Kraisiti.
25 Ia ko koya sa caka ca ena ra-
wata nai sau ni ca sa cakava; ena
sega ni digitaki vakailoa e dua na
tamata.

A WASE IV.

Sa vakavulici ira na tamata me ra daumasu, me rai valavala vakavuku vei ira e ra sa tawa lotu, ni ra sa vosa yaga tiko, 1—6. *Sa qai ia na loloma vei ira, ka sa tinia nai vola,* 7—18.

OI kemudou na turaga, solia
vei ira na nomudou tamata
na ka e dodonu ka tautauvata; ni
dou sa kila sa tiko talega mai lo-
malagi na nomudou Turaga.
2 Dou daumasu tiko ga, ka ya-
drava tiko e na vakavinavinaka;
3 Masulaki keitou talega, me do-
lava vei keitou na Kalou na ka-
tuba ni vosa, me tukuna na ka
vuni kei Kraisiti, o koya kau sa
vesuki tu kina:
4 Meu vakaraitaka, me vaka sa
kilikili kei au me tukuna.
5 Dou ia tiko nai valavala vuku
vei ira etaudaku, volia me nomu-
dou na gauna oqo.
6 *Me ia* tiko ga na nomudou vosa
e na loloma, me vakatuituinataki e
na masima mo dou kila se vakaevei
mo dou vosa tale vei ira na tamata
yadua.

7 Ena tukuna kecega vei kemu-
dou na ka *sa yaco* vei au ko Ti-
kiko, a wekaqu kau sa lomana kei
nai talatala dina, kei na noqui to-
kani e na *cakacaka ni* Turaga:
8 Au sa talai koya kina vei ke-
mudou e na vuku ni ka oqo, me
kila na ka *sa yaco* vei kemudou,
me vakalecataka talega na yalo-
mudou;
9 Oi rau kei Onesimo, na we-
kaqu kau sa lomana ka sa lotu
dina, a sa dua vei kemudou. E
rau na vakatakila vei kemudou na
ka kecega sa caka eke.
10 Sa ia na loloma vei kemudou
ko Arisitako keirau sa vesuki vata
kaya, kei Marika, na luve ni gane
i Panapasa, (sa tu vei kemudou nai
vakavuvuli e na vukuna; kevaka
sa lako vei kemudou, dou vakace-
gui koya;)
11 Kei Jisu a yacana talega ko
Jusito, o iratou na lotutabu. O ira
ga oqo e ra sa daucakacaka vata
kei *au* e na ka ni matanitu ni Ka-
lou, a ra sa dauvakacegui au.
12 Sa ia na loloma vei kemudou
ko Epafra, sa dua vei kemudou, a
tamata i Kraisiti, sa daugumatua e
na veisiga ka sa lomakatakata ni
sa masulaki kemudou, mo dou tu
dei ka qase e na lotu ka yaco sara
ki na ka kece sa veitaliataka na
Kalou.
13 Niu sa vakadinadina vua, ni
sa lomakatakata e na vukumudou,
e na vukudra talega mai Leotisia,
kei na vukudra mai Aiarapoli.
14 Sa ia na loloma vei kemudou
ko Luke, na matai ni mate dau-
lomani, kei Timasa.
15 Dou ia na loloma vei ira na
veiwekani mai Leotisia, vua ta-
lega ko Nimifa, vei ira talega nai
vavakoso lewe ni soro mai na nona
vale.
16 Ia ni sa wili oti nai vola oqo
vei kemudou, dou kitaka me wi-
liki talega vei ira nai vavakoso
lewe ni soro mai Leotisia; mo dou
wilika talega nai *vola* mai Leo-
tisia.

17 Kaya vei Akipo, Mo vakaraica
na cakacaka sa rawata mai vua na
Turaga, mo kitaka sara.
18 A *noqu* loloma *kau sa ia* e
na ligaqu dina koi au ko Paula.
Dou nanuma na noqui vesu. *Me
tu ga* vei kemudou nai loloma.
Emeni.

AI MATAI NI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

KAI CESALONAIKA.

A WASE I.

Sa tukuna vei ira ko Paula ni sa daunanumi ira tiko, ka masulaki ira, ni sa kila e ra sa lotu dina sara, 1—10.

O I keitou ko Paula, kei Siliveno, kei Timoci, ki nai vavakoso lewe ni soro ni kai Cesalonaika *sa tu* vata kei na Kalou ko
Tamada kei na *noda* Turaga ko
Jisu Kraisiti: *Me yaco* vei kemudou nai loloma, kei na vakacegu,
mai vua na Kalou ko Tamada,
kei na *noda* Turaga ko Jisu Kraisiti.
2 Keitou sa vakavinavinaka e na
veisiga kecega vua na Kalou e na
vukumudou kecega, ni keitou cavuti kemudou e na neitou masu;
3 Keitou sa tawa mudu ni nanuma na nomudou daucakacaka *na
vua* ni vakabauta, kei na nomudou
oca *na vua* ni loloma, kei na nomudou vosota *na vua* ni dinata na
noda Turaga ko Jisu Kraisiti, e na
mata ni Kalou kei na Tamada;
4 Ni keitou sa kila, na veiwekani
daulomani, ni ka digitaki kemudou
na Kalou:
5 Ni sa sega ni yaco vei kemudou na neitoui rogorogo vinaka e
na vosa walega, a ya ga e na kaukaua talega, kei na Yalo Tabu, kei
na vakadinadina vakalevu; ni dou
sa kila na neitoui valavala *ni keitou sa tiko* vata kei kemudou e na
vukumudou.
6 Ia dou sa yaco mo dou vakadamurimuri keitou, kei na Turaga,
ni dou sa vakabauta na vosa e na
veivakararawataki levu, kei na reki
e na Yalo Tabu:
7 Dou sa yaco kina mo dou nodrai vakarau kecega e ra sa vakabauta mai Masitonia kei Akaia.
8 Ni sa rogovaki yani mai vei
kemudou na vosa ni Turaga ki
Masitonia kei Akaia, a sa sega ni
koya walega, sa lako yani talega
nai rogorogo ni nomudou vakabauta na Kalou ki na veiyasana
kecega; a sa sega kina ni yaga
me keitou kaya e dua na ka.
9 Ni ra sa tukuna ga ko ira vei
keitou nai valavala ni neitou laki
tiko vei kemudou, ni dou sa saumaki mai na matakau vua na Kalou, me qarava na Kalou bula ka
dina;
10 Me waraka talega na Luvena
mai lomalagi, sa vakatura cake *tale*
ko koya mai na mate, o Jisu, o
koya sa vakabulai keda mai na
cudru ena muri mai.

A WASE II.

Sa tukuna ko Paula ni ratou sa tukuna vinaka nai rogorogo kei Kraisiti, vei ira, a ra sa vakadinata sara, 1—16. *Sa kaya ni sa tarovi*

koya ko Setani me kakua ni laki
raici ira, a sa via lako vakalevu,
17—20.

NI dou sa kila, na veiwekani, na
neitou laki tiko vei kemudou,
ni sa sega ni ka walega:
2 Ia ni keitou vakararawataki
mada eliu, ka vakasewasewani mai
Filipai, me vaka na nomudou kila,
keitou sa qai doudou ga e na vuku
ni neitou Kalou me tukuna vei
kemudou nai rogorogo vinaka ni
Kalou ni keitou sa gugumatua va-
kalevu.
3 Ni sa sega sara *ni ia* na neitou
vakaro e na veicavilaki, se na loma
tawa savasava, se na veivakaisini:
4 Ia ni sa lewai keitou na Kalou
ni keitou sa yaga me soli vei kei-
tou nai rogorogo vinaka, keitou sa
vosa vakakina; a sa sega ga me
vinaka vei ira na tamata, vua ga
na Kalou, o koya sa lewa na yalo
i keitou.
5 Ni sa sega na siga keitou sa
vosa vakavukai kina, ia dou sa
kila sa sega ni vakakina, se keitou
ia na kocokoco rairai vinaka; sa
kila na Kalou *e sega*:
6 Se keitou domona me dokai
keitou na tamata, sa sega mai vei
kemudou, se mai vei ira na tamata
tani eso, ia ka sa rawarawa me
keitou vakaogai kemudou, ni kei-
tou nai aposila i Kraisiti.
7 Ia keitou a yalovinaka e na
kemudou maliwa, me vaka na
meimei ni sa susugi ira na lu-
vena:
8 Ia ni keitou sa lomani kemu-
dou vakalevu sara, keitou sa vina-
kata me solia vei kemudou nai ro-
gorogo vinaka ni Kalou, ia ka sega
ni koya walega, a yalo i keitou
talega, ni keitou sa vinakati ke-
mudou.
9 Ni dou sa nanuma ga, na vei-
wekani, na neitou daucakacaka kei
na neitou oca; ni keitou sa dauca-
kacaka e na bogi kei na siga, ni
keitou sa bese ni vakaivolitaki mai
vei kemudou, keitou sa vunautaka
walega vei kemudou nai rogorogo
vinaka ni Kalou.
10 Dou a raica dina, kei na Kalou
talega, ni sa savasava ka dodonu
ka tawa cala na neitoui valavala e
na kemudou maliwa sa vakabauta:
11 Ni dou sa kila ni keitou sa
vakarota vei kemudou ka vaka-
masuti *kemudou* ka vakadreti ke-
mudou yadua, me vaka na tamana
vei ira na luvena,
12 Mo dou ia nai valavala e do-
donu vua na Kalou, o koya sa
kacivi kemudou ki na nona mata-
nitu kei na *nona* vanua vakaiuku-
uku.
13 E na vuku ni ka oqo keitou sa
tawa mudu kina ni vakavinavinaka
vua na Kalou, ni dou sa vakabauta
na vosa ni Kalou dou a rogoca mai
vei keitou, dou a sega ni vakabauta
me vaka na vosa ni tamata, me
vaka ga na kena dina, ni sa vosa
ni Kalou, a sa cakacaka yaco tale-
ga vei kemudou sa vakabauta.
14 Ni dou sa yaco, na veiwekani,
mo dou vakadamurimuri ira nai
vavakoso lewe ni soro ni Kalou
mai Jutia *e ra sa tu vata* kei Krai-
siti Jisu: ni dou a vosota na ka ca
mai vei ira na kai nomudou, me
vakataki ira mai vei ira na kai
Jutia;
15 O ira e ra sa vakamatea na
Turaga ko Jisu, kei ira talega na
nodra profita, a ra sa vakacacani
keitou; a ra sa sega ni vinakati
mai vua na Kalou, a ra sa veicati
talega kei ira kecega na tamata;
16 E ra sa tarovi keitou ni keitou
sa vosa vei ira na iceni me ra bula
kina; me ra vakasinaita kina e na
gauna kecega na nodrai valavala
ca: ni sa yaco vei ira na cudruvi
me tini ga *vei ira*.
17 Ia koi keitou, na veiwekani,
ni keitou sa kauti tani vakayago
vei kemudou e na gauna lekaleka
ga, ia ka sa sega *ni takali* na yalo
i keitou, keitou sa vakatovolea va-
kalevu sara kina me raica na ma-
tamudou, ni keitou sa gadreva va-
kalevu.

18 O koya oqo keitou sa via lako
kina vei kemudou, oi au ko Paula,
kau vakakiná vakadua ka vakarua
talega; ia ka sa tarovi keitou ko
Setani.
19 Ia na cava na neitou dinata,
se na *neitou* reki, se na *neitoui* sala
ni reki? Oi kemudou ga e na mata
ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti e
na nona lako tale mai, se segai?
20 Ni dou sa yaco me neitoui
ukuuku kei na neitou reki.

A WASE III.

Sa vakatakila na nona loloma vei ira ko Paula, ni sa talai Timoci vei ira, a sa daureki e na vukudra, a sa daumasulaki ira a sa via raici ira, me vakataudeitaki ira, 1—13.

O KOYA oqo ni keitou sa sega
ni vosota rawa tiko, keirau sa
vinakata me vakalaivi duaduaga
mai Acenia;
2 A keirau sa talai Timoci, na
taci i keirau, kei nai talatala ni
Kalou, kei na neiraui tokani e nai
rogorogo vinaka kei Kraisiti, me
vakataudeitaki kemudou, ka vaka-
rota vei kemudou e na vuku ni no-
mudou vakabauta:
3 Me kakua e dua me vakayava-
lati e na vuku ni da sa vakarara-
wataki vakaoqo: ni dou sa kila ga
eda sa lesi kina.
4 Ni sa dina ni keitou a tiko kei
kemudou, keitou a tukuna mada
eliu vei kemudou ni da na vakara-
rawataki: a sa yaco vakakina, ia
dou sa kila ga.
5 E na vuku ni ka oqo, niu sa
sega ni vosota rawa tiko, au sa qai
talaki kina me kila na nomudou
vakabauta, de dauveretaki kemu-
dou na dauvere e na vuku ni ka
eso, a sa yaco kina me ka walega
na neitou cakacaka.
6 Ia ni sa qai lako tale mai vei
kemudou ko Timoci a sa kauta
mai nai tukutuku vinaka ni nomu-
dou vakabauta kei na nomudou
loloma, ni dou sa nanumi keitou
vinaka talega e na veisiga, ni dou
sa gadreva vakalevu talega me
raici keitou, me vakataki keitou
talega *me raici* kemudou:
7 O koya oqo, na veiwekani, kei-
tou sa vakacegui kina e na vuku ni
nomudou vakabauta, e na *neitou*
rarawa kecega kei na *neitou* ya-
luma:
8 Ni keitou sa bula tiko, kevaka
dou sa tu dei tiko vua na Turaga.
9 Ia na cava na vakavinavinaka
e levu me keitou ia tale vua na
Kalou e na vukumudou, e na reki
kecega keitou sa reki kina e na
vukumudou e na mata ni noda
Kalou:
10 Ni keitou sa masu vakalevu
sara e na bogi kei na siga, me kei-
tou raica na matamudou, me kei-
tou tinia vinaka talega na ka sa
yali e na nomudou vakabauta?
11 Ia kau masuti koya ga na
Kalou kei na Tamada, kei na noda
Turaga talega ko Jisu Kraisiti, me
liutaki keitou e na neitou sala vei
kemudou.
12 Ia me vakalevutaki kemudou
na Turaga mo dou uasivi cake e na
veilomani vakai kemudou, kei na
loloma vei ira na tamata kecega,
me vaka na neitou loloma vei ke-
mudou:
13 Me vakataudeitaka kina *ko*
koya na yalomudou me tawa ca ni
sa savasava e na mata ni Kalou na
Tamada, ni na lako mai na noda
Turaga ko Jisu Kraisiti kei ira
vata kaya na nona tamata yalosa-
vasava kecega.

A WASE IV.

Sa vakavulici ira ko Paula me ra gumatua, ka yalosavasava, 1—8. *Me ra veilomani,* 9, 10. *Me ra dauoacakacaka, ka tiko vinaka,* 11, 12. *Me ra kakua ni tagicaki ira vakalevu na mate, ni da sa dinata ni na bula cake tale na mate: ena lewai vuravura ko Jisu,* 13—18.

A SA vo ga, na veiwekani, me
keitou vakamasuti kemudou,
ka vakarota vei kemudou e na

vuku ni Turaga ko Jisu, ni dou sa
rawata mai vei keitou se vakaevei
nai valavala sa kilikili kei kemu-
dou mo dou ia tiko me vinaka vua
na Kalou, mo dou uasivi cake va-
kalevu sara kina.
2 Ni dou sa kila na vunau keitou
sa solia vei kemudou e na vuku ni
Turaga ko Jisu.
3 Ni sa nona veitalia na Kalou
oqo, mo dou savasava sara, mo dou
kakua sara ni dauyalewa:
4 Me kila yadua vei kemudou me
maroroya na yagona me vakasa-
vasavataki ka vakarokorokotaki;
5 Me kakua ni ia kina na do-
mona ca kei na gadreva ca, me
vakataki ira na iceni e ra sa tawa
kila na Kalou:
6 Me kakua e dua me laki lawaki
ca se vakacacana na kai nona e na
ka oqo; ni sa cudruvaka na ka ke-
cega oqo na Turaga, me vakatalega
keitou a vakasalataki kemudou
kina eliu ka dautukuna.
7 Ni sa sega ni kacivi keda na
Kalou me da dukaveluvelu, me da
yalosavasava ga.
8 Ia ko koya sa beca, sa sega ni
beca na tamata, *sa beca* ga na Ka-
lou, o koya sa solia mai vei keda
na Yalona Tabu.
9 E na vuku ni veilomani vaka-
veitacini e sa tawa yaga meu vola
vei kemudou; ni dou sa vakata-
vulici mai vua na Kalou mo dou
veilomani tiko.
10 Ia dou sa kitaka vakakina vei
ira kece na veiwekani mai Masi-
tonia kecega: ia keitou vakama-
suti kemudou, na veiwekani, mo
dou uasivi cake vakalevu sara kina;
11 Mo dou vakatovolea sara mo
dou veivakacegui tiko, ka ia tiko
ga na nomudou cakacaka, mo dou
daucakacaka e na ligamudou, me
vaka ni keitou sa vakarota vei ke-
mudou;
12 Mo dou ia tiko nai valavala e
kilikili vinaka vei ira kecega etau-
daku, mo dou kakua talega ni dra-
vudravua e na dua na ka.
13 Ia kau sa sega ni vinakata, na
veiwekani, mo dou lecava *na ka
oqo*, e na vukudra e ra sa moce,
mo dou kakua ni osimataka, me
vakataki ira eso sa takali vei ira
na dinata.
14 Ia kevaka eda sa vakadinata
ni sa mate ko Jisu ka tu cake tale
mai, ena vakatalega kina ko ira e
ra sa moce *e ra sa tu* vata kei Jisu,
ena kauti ira tale kei koya na
Kalou.
15 Ni keitou sa tukuna ga oqo
vei kemudou e na vuku ni sa vo-
sataka na Turaga, ni da sa sega ni
taumadataki ira e ra sa moce, koi
keda eda sa bula tiko me yacova
na nona lako tale mai na Turaga.
16 Ni na lako sobu mai lomalagi
ko koya na Turaga e na domo ni
kaila, kei na domo ni agilose tu-
raga, kei na domo ni davui ni Ka-
lou: e na qai tu cake taumada ko
ira e ra mate *e ra sa tu* vata kei
Kraisiti:
17 Ia koi keda, eda sa bula ka
tiko ga, eda na kauti cake vata kei
ira ki na o, me veitata kei na Tu-
raga e na macawa: ena vakakina
eda na qai tiko vata kaya na Tu-
raga ka tawa mudu.
18 O koya oqo mo dou veivaka-
cegui vakai kemudou e na vosa
oqo.

A WASE V.

*Sa tukuna na siga ni lewa, a sa vaka-
rota vei ira me ra gumatua sara e
nai valavala vinaka kecega, a sa qai
masulaki ira, ka sa tinia nonai vola,*
1—28.

IA ka sa tawa yaga, na veiwe-
kani, meu vola vei kemudou e
na vuku ni *kena* gauna kei na *kena*
yabaki.
2 Ni dou sa kila dina sara vakai
kemudou ni sa lako mai na siga ni
Turaga, me vaka na daubutako e
na bogi.
3 Ni ra na kaya, E ra sa vaka-
cegu ka tiko vinaka; ena qai yaco
vakidacala mai vei ira na rusa, me
vaka na yaluma vua na alewa sa

bukete; a ra na tawa dro tani
rawa.
4 Ia koi kemudou, na veiwekani,
dou sa sega ni tiko e na butobuto,
me yacovi kemudou kina na siga
ko ya me vaka na butako.
5 Oi kemudou kecega na gone ni
rarama, kei na gone ni siga: eda
sa sega *ni gone* ni bogi, se *na gone*
ni butobuto.
6 O koya oqo me da kakua ni
moce kina, me vakataki ira eso;
me da vakatawa ga ka yalomatua.
7 Ia ko ira e ra daumoce e ra sa
moce e na bogi; kei ira e ra dau-
mateni e ra sa mateni e na bogi.
8 Ia koi keda, eda sa *gone* ni siga,
me da yalomatua, me da vauca
mei vakaruru ni lomasereda na
vakabauta kei na loloma; kei na
dinata ni bula, mei vakaruru ni
uluda.
9 Ni sa sega ni lesi keda na Ka-
lou me da rusa, a ya ga me da ra-
wata na bula e na vuku ni noda
Turaga ko Jisu Kraisiti;
10 O koya ka mate e na vukuda,
me da bula vata kaya kina, se da
yadra se da moce.
11 O koya oqo mo dou veivaka-
cegui kemudou kina vakai kemu-
dou, ka veivakatataki kemudou
cake vakai kemudou, me vaka ga
ni dou sa kitaka tiko.
12 Ia keitou sa vakamasuta vei
kemudou, na veiwekani, mo dou
kilai ira e ra sa daucakacaka vei
kemudou e na *cakacaka ni* Turaga,
ka lewai kemudou, ka vakavulici
kemudou;
13 Mo dou vakarokorokotaki ira,
ka lomani ira vakalevu sara, e na
vuku ni nodra cakacaka. Mo dou
veivinakati talega vakai kemudou.
14 Keitou sa vakarota vei kemu-
dou, na veiwekani, mo dou vunauci
ira e ra sa cidroi, vakacegui ira e
ra sa lomaocaoca, vukei ira e ra sa
malumalumu, dauvosoti ira na ta-
mata kecega.
15 Raica me kakua e dua sa vei-
sausaumitaka na ca vua e *dua*;
dou muria tiko ga na ka e *vinaka*,
vakai kemudou, vei ira *talega na*
tamata kecega.
16 Dou reki tiko e na veisiga.
17 Dou masu tiko ga ka tawa
mudu.
18 Dou vakavinavinaka e na vu-
ku ni ka kecega: oqori ga na loma
ni Kalou vei kemudou e na vuku i
Kraisiti Jisu.
19 Dou kakua ni bokoca na Yalo
Tabu.
20 Dou kakua ni beca nai vaka-
vuvuli.
21 Vakatovolea na ka kecega;
taura matua na ka e vinaka.
22 Qarauni kemudou mai nai va-
lavala kecega sa ca.
23 Ia me vakasavasavataki ke-
mudou sara na Kalou ni veivaka-
cegui; au sa masuta *na Kalou* me
maroroi kemudou taucoko mo dou
kakua ni cala, a yalomudou kei na
lomamudou kei na yagomudou, a
yacova na siga ena lako tale mai
kina na noda Turaga ko Jisu Krai-
siti.
24 Sa dina vua sa kacivi *kemu-*
dou, ena kitaka talega ko koya.
25 Oi kemudou na veiwekani,
masulaki keitou.
26 Dou ia na loloma vei ira ke-
cega na veiwekani e na veireguci
tabu.
27 Au sa vakarota vei *kemudou*
e na vuku ni Turaga, me *wiliki*
nai vola oqo vei ira kecega na vei-
wekani yalosavasava.
28 *Me tu* vei kemudou nai loloma
ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti.
Emeni.

AI KA RUA NI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

KAI CESALONAIKA.

A WASE I.

Sa vakacegui ira ko Paula ni sa tukuna vei ira na lewa dodonu ni Kalou, 1—12.

OI *keitou* ko Paula, kei Siliveno,
kei Timoci, ki nai vavakoso
lewe ni soro ni kai Cesalonaika, *sa
tu* vata kei na Kalou ko Tamada
kei na *noda* Turaga ko Jisu Krai-
siti:
2 *Me yaco* vei kemudou nai lo-
loma, kei na vakacegu, mai vua na
Kalou ko Tamada kei na *noda*
Turaga ko Jisu Kraisiti.
3 E kilikili kei keitou me keitou
vakavinavinaka tiko ga vua na
Kalou e na vukumudou, na veiwe-
kani, ni sa dodonu ga oqori, e na
vuku ni sa tubu vakalevu sara na
nomudou vakabauta, a sa uasivi
cake na nomudou veilomani vakai
kemudou yadua;
4 Ia keitou sa veivakadokadokai
kina e na vukumudou vei ira nai
vavakoso lewe ni soro ni Kalou, e
na nomudou lomadei kei na *nomu-
dou* vakabauta e na nomudou va-
kacacani kece kei na *nomudou* va-
kararawataki dou sa vosota:
5 *Oqori ga* nai vakatakilakila ni
lewa dodonu ni Kalou, mo dou
okati kina mo dou yaga me rawata
na matanitu ni Kalou, o koya ta-
lega dou sa vakararawataki kina:
6 Ni sa dodonu vua na Kalou me
sauma vei ira e na ka rarawa e ra
sa vakararawataki kemudou;
7 Kei na vakacegu vei kemudou
sa vakararawataki kei keitou, ni
na vakaraitaki mai lomalagi na
Turaga ko Jisu kei ira vata kaya
na nona agilose kaukaua,
8 Kei na yameyame ni buka-
waqa, me cudruvi ira e ra sa tawa
kila na Kalou, a ra tawa vakabauta
nai rogorogo vinaka ni noda Tu-
raga ko Jisu Kraisiti:
9 E ra na cudruvi e na veivaka-
rusai tawa mudu mai na mata ni
Turaga, mai na nona kaukaua va-
kaidina talega;
10 Ni na lako mai ko koya me
ra vakavinavinaka vua ko ira na
nona tamata yalosavasava, ka do-
kai koya na tamata kecega e ra sa
vakadinata, (e na vuku ni sa vaka-
dinati na neitoui tukutuku vei ke-
mudou) ena ia e na siga ko ya.
11 O koya oqo keitou sa masu-
laki kemudou tiko ga kina, me
okati kemudou na neitou Kalou
mo dou yaga me rawata na kaci-
kaci oqo, me vakayacora sara na
nona lewa vinaka kei na *nona* lo-
mavinaka, kei na cakacaka ni va-
kabauta e na *nona* kaukaua:
12 Me vakavinavinaka kina na
yaca ni noda Turaga ko Jisu Krai-
siti e na vukumudou, ni dou *tu*
vata kaya; me vaka na loloma ni
noda Kalou kei na *noda* Turaga ko
Jisu Kraisiti.

A WASE II.

Sa vakarota vei ira me ra tu dei e na vakabauta; ni na tubu na tamata eso me ca sara, e ra na biuta na lotu dina, ka qisia na lotu tani, 1—12. *Sa qai vakacegui ira tale, ka vakarota vei ira, ka masulaki ira,* 13—17.

IA keitou sa qai vakamasuti
kemudou, na veiwekani, e na
vuku ni nona lako tale mai na no-
da Turaga ko Jisu Kraisiti, kei na
noda soqonivata vei koya,

2 Mo dou kakua ni veitosoyaki vakasauri mai na lomadei, se vakararawataki, me kakua e na vuku *ni vosa* ni yalo, se nai tukutuku, se nai vola, e ra vaka sa mai vei keitou, me vaka ni sa voleka mai na siga i Kraisiti.

3 Me kakua ni vakaisini kemudou e dua e na ka e dua; ni *na tawa yaco mada eliu na siga ko ya*, ena yaco mada eliu na vuki tani, ena vakaraitaki mada na tamata ni valavala ca ko ya, a luve ni veivakarusai;

4 O koya sa dauvorata, a sa vakalevui koya me uasivi cake e na ka kecega sa vakatokai me Kalou, se dausorovi; a sa tiko vakai koya kina e na vale ni soro ni Kalou me vaka na Kalou, a sa vakaraitaki koya me Kalou.

5 Dou sa tawa nanuma beka, niu a tukuna vei kemudou na ka oqo, niu a tiko vata kei kemudou?

6 Ia dou sa kila na ka sa tarova me vakaraitaki mai e na kena gauna.

7 Ni sa cakacaka edaidai na ca sa vuni: ia *ena tarova tiko* ko koya sa tarova edaidai, me kauti tani mada yani.

8 Ena qai vakaraitaki na Vunica ko ya, o koya ena vakarusai koya na Turaga e na cegu ni gusuna, ka vakaotia e na serau ni matana:

9 O koya, sa vaka na cakacaka i Setani na nona lako mai, sa ia e na kaukaua mana kei nai vakatakilakila kei na ka vakailasu e veivakidacalataki,

10 Kei na ka kece e tawa dodonu sa veivakacalai vei ira e ra sa rusa; ni ra sa tawa lomana na ka dina ka vakadinata, me ra bula kina.

11 E na vuku ni ka oqo ena tala kina na Kalou vei ira na veivakacalai kaukaua, me ra vakadinata kina na ka lasu ko ya:

12 Me ra cudruvi kecega kina e ra sa tawa vakadinata na ka dina, a ra sa vinakata ga na ka e tawa dodonu.

13 Ia ka sa kilikili kei keitou me vakavinavinaka tiko ga vua na Kalou e na vukumudou, na veiwekani, sa lomana na Turaga, ni ka digitaki kemudou na Kalou mai nai vakatekivu mo dou bula *ni* dou sa vakasavasavataki e na Yalo *Tabu*, ka sa vakadinata na ka *dina*:

14 O koya sa kacivi *kemudou* kina e na neitoui rogorogo *vinaka*, mo dou rawata kina nai *ukuuku* ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti.

15 O koya oqo mo dou tu dei kina, na veiwekani, ka taura tiko nai tukutuku dou sa vakatavulici kina mai vei keitou, se na vosa, se na *neitoui* vola.

16 Ia na noda Turaga ko Jisu Kraisiti, kei na Kalou ko Tamada, o koya sa lomani keda, ka sa solia *vei keda* na vakacegu tawa mudu kei na dinata vinaka e na *nona* loloma walega,

17 Me vakaceguya na yalomudou, ka vakataudeitaki kemudou e na vosa vinaka kei na cakacaka vinaka kecega.

A WASE III.

Sa kaya ko Paula me ra masulaki koya, a sa vakacegui ira, ka masulaki ira, a sa vakavulici ira me ra kakua ni vucesa, se guca, 1—15. *Sa qai tinia na nonai vola,* 16—18.

IA meu tinia, kemudou na veiwekani, dou masulaki keitou, me cici yani na vosa ni Turaga, ka dokai tiko, me vaka vei kemudou:

2 Me keitou vakabulai talega mai na tamata tawa dodonu ka ca: ni sa sega ni lomadina na *tamata* kecega.

3 Ia na Kalou sa lomadina, ena vakataudeitaki kemudou ka maroroi *kemudou* mai na ca.

4 Ia keitou sa vakadinata na Turaga e na vukumudou, ni dou sa cakava tiko ni dou na kitaka talega emuri na ka keitou sa kaya vei kemudou.

5 Ia me tubera na yalomudou na Turaga ki na loloma ni Kalou, kei na dauvosota me vakataki Kraisiti.

6 Ia keitou sa vakarota vei kemudou, na veiwekani, e na yaca ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti, mo dou kakua ni tiko vata kei ira yadua na veiwekani e ra sa daui valavala vakatani, ka sega ni vaka nai tukutuku sa vakabauti mai vei keitou.
7 Ni dou sa kila ni sa kilikili kei kemudou me vakadamurimuri keitou; ni keitou sa sega ni ia nai valavala vakatani e na kemudou maliwa;
8 Keitou sa sega ni kania walega na kena madrai na tamata e dua; ia keitou sa oga ka oca e na siga kei na bogi, me keitou kakua kina ni voli vua e dua vei kemudou:
9 Ia ka sa sega *ni vakaoqo* ni keitou sa tawa veitalia rawa, ia keitou sa ia ga me keitou kemudoui vakarau mo dou vakadamurimuri keitou.
10 Ia na neitou veivakaroti vei kemudou, ni keitou a tiko kei kemudou, me kakua ga ni kana ko koya sa tawa cakacaka.
11 Ni keitou sa rogoca ni sa tu eso vei kemudou e ra ia tiko nai valavala vakatani, e ra sa sega sara ni cakava e dua na ka, a ra sa dauvakaogai ira vakatani.
12 Ia ko ira e ra sa vakaoqo keitou sa vakarota ka vakamasuta e na vuku ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti, me ra tiko vinaka ka daucakacaka; me ra kania ga na kedra madrai.
13 Ia koi kemudou, na veiwekani, dou kakua ni ceguoca e na cakacaka vinaka.
14 Ia kevaka e dua sa sega ni talairawarawa ki na neitou vosa e nai vola oqo, vakatakilakilataka na tamata ko ya; kakua ni tiko vata kaya, me madua kina.
15 Ia kakua ni vakasami koya me vaka na *nomudou* meca, vakatavulica ga me vaka na wekamudou.
16 Ia kau masuti koya ga na Turaga ni veivakacegui, me solia tiko ga vei kemudou na vakacegu e na ka kecega. *Me tiko* vei kemudou kecega na Turaga.
17 Au sa ia na loloma koi au ko Paula oqo e na ligaqu dina, ai vakatakilakila e nai vola kecega: au sa vola vakakina.
18 *Me tiko* vei kemudou kecega nai loloma ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti. Emeni.

AI MATAI NI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI

TIMOCI.

A WASE I.

Sa ia na loloma vei Timoci ko Paula, a sa tukuna na ka ka laivi koya kina mai Efiso, 1—3. *E ra sa vakatavulica na ka vakailasu ko ira nai vakavuvuli vakailasu,* 4—7. *Sa tukuna na ka sa yaga kina na vunau i Mosese,* 8—11. *Sa tukuni koya ko Paula,* 12—17. *Sa vakarota vei Timoci, a sa tukuni Aiminio kei Alekesada,* 18—20.

O PAULA nai aposila i Jisu Kraisiti, e na vuku ni vosa ni Kalou na nodai Vakabula, kei na Turaga ko Jisu Kraisiti, a vu ni noda dinata;

2 Vei Timoci, na luvequ dina e
na vakabauta: *Me yaco vei iko*
nai loloma, *kei* na ka ni loloma,
kei na vakacegu, mai na Kalou ko
Tamada kei na noda Turaga ko
Jisu Kraisiti.
3 Me vaka kau a masuti iko me
tiko ga mai Efiso, niu sa lako ki
Masitonia, *au sa qai masuti iko*
tale vakakina mo vakarota kina
vei ira eso me ra kakua ni vakata-
vulica nai vakavuvuli tani,
4 Me ra kakua talega ni dinata
nai tukutuku vakailasu kei na
kawa tawa mudu, sa tubu kina na
veileti, ia ka sega ni da vakatataki
cake kina e na ka ni Kalou, a ya
ga *sa yaco* e na vakabauta:
5 Ia na vu ni vunau na loloma
mai na yalosavasava, kei na yalo
e lewa dodonu, kei na vakabauta
tawa vakailasu:
6 A ra sa cala eso ni ra sa lesu
tani mai kina me ra ia na veileti
walega;
7 A ra sa gadreva ga me ra vuni-
vunau; a ra sa sega ni kila na ka
e ra dautukuna, se na ka e ra sa
dauvakadinadina kina.
8 Eda sa kila ni sa ka vinaka na
vunau, kevaka sa muria na tama-
ta e nai valavala ni vunau:
9 Ia na vunau sa sega ni bale vei
koya na tamata yalododonu, vei ira
ga e ra sa tawa muria na vunau,
a ra sa dautalaidredre, vei ira e ra
sa tawa rerevaka na Kalou, a ra
sa daui valavala ca, vei ira e ra
tawa yalosavasava, a ra sa vakasi-
sila ga, vei ira e ra labata na ta-
madra a ra labata na tinadra, *a* ra
sa dauveiraravui,
10 Vei ira e ra sa daudara, vei
ira e ra daumoce vata vakatagane,
vei ira e ra sa daubutakoca na ta-
mata, vei ira e ra daulasu, vei ira
e ra dauvosavavakini vakailasu,
kei *na ka kecega* kevaka eso na
ka sa vo sa sega ni tautauvata kei
nai vakavuvuli vinaka;
11 Me vaka nai rogorogo vinaka
vakaidina nei koya na Kalou ma-
marau, sa soli dina mai vei au.
12 Ia kau sa vakavinavinaka vei
Kraisiti Jisu na noda Turaga, ni
sa vakaukauataki au, ni sa vaka-
sami au niu sa dina *vua*, a sa lesi
au ki na cakacaka vakaitalatala;
13 Oi au eliu na dauvosavakaca-
ca, kei na dauvakacaca, *kei* na
dauveivakasewasewani: ia kau sa
lomani rawa tale, niu sa *kitaka* e
na lialia kei na tawa vakabauta,
14 Ka na loloma ni noda Turaga
sa uasivi cake sara, au sa yaco
kina meu vakabauta ka lomani
Jisu Kraisiti.
15 Oqori na vosa dina, a sa yaga
me vakabauta na tamata kecega,
ni sa lako mai ki vuravura ko
Kraisiti Jisu me vakabulai ira na
tamatai valavala ca; ia koi au kau
sa uasivi cake vei ira.
16 E na vuku ni ka oqo kau sa
qai lomani tale kina, me vakarai-
taka mada eliu vei au ko Jisu
Kraisiti na vosota vakalevu sara,
meui vakarau vei ira e ra na va-
kabauti koya emuri me ra bula
tawa mudu kina.
17 *Me ia* vua na Turaga levu
tawa tubu, *ka* tawa mate rawa, *ka*
tawa rairai, *a* Kalou vuku dua-
duaga, *me ia* vua na vakarokoroko
kei na vakavinavinaka ka tawa
mudu. Emeni.
18 Ai vakaro oqo kau sa solia vei
iko, na luvequ Timoci, me vaka na
profisai sa tukuni iko mada eliu,
mo ia kina na veivala vinaka;
19 Mo taura matua na vakabau-
ta, kei na yalo sa lewa dodonu:
oqori e ra sa biuta eso a ra sa va-
karusa na nodra vakabauta me
vaka na waqa sa rusa:
20 Sa vakakina ko Aiminio kei
Alekesada, au sa soli rau vei Se-
tani, me rau kila kina me rau ka-
kua ni dauvosavakacaca.

A WASE II.

E vinaka me da masulaki ira na tamata kecega, ni sa vinakata na Kalou me ra bula kecega, 1—4. *Sa dua bauga na Kalou, a sa dua bauga nai Vakabula,* 5—7. *Sa tukuna*

na masu e yaga, kei nai sulu sa kili kei ira na alewa ni lotu, 8—10. *Sa kaya me ra kakua ni vunau na alewa, se viavialevu: ena vakabulai ira na Kalou ni ra vakasucuma na gone, kevaka e ra lotu dina,* 11—15.

OKOYA oqo kau sa vakarota kina, me ia mada eliu, na vakatusa, *kei* na masumasu, *kei* na veimasulaki, *kei* na vakamolimoli, e na vukudra na tamata vakaaduaga;

2 E na vukudra na turaga levu, kei ira kecega e ra lewa; me da tiko vinaka kina ka vakacegu, me da dauqarava na Kalou kai valavala dodonu.

3 Ni sa yaga oqori, a sa vinaka talega e na mata ni Kalou na nodai Vakabula;

4 O koya sa gadreva me bula na tamata kecega, me ra yaco me ra kila nai vakavuvuli dina.

5 Ni sa dua bauga na Kalou, a sa dua bauga na dauveisorovi *sa tu* e na macawa ni Kalou kei na tamata, a tamata oqo ko Kraisiti Jisu;

6 O koya sa soli koya me kedrai voli na tamata kecega, *oqori* ena tukuni e na kena gauna.

7 Oqori kau sa lesi kina meu dauvunautaka, meu aposila, (au sa vosa dina e na mata i Kraisiti, kau sa sega ni lasu;) meu nodrai vakavuvuli na iceni e na vakabauta kei nai vakavuvuli dina.

8 O koya oqo kau sa vinakata kina me masu na tamata e na yasana kecega, me ra laveta cake na liga savasava, me takali na cudru kei na veiba.

9 Me ia vakatalega kina na alewa, ni ra sa vakaisulu e nai sulu tawa vakaiukuukutaki, me ra yalomalumalumu ka yalomatua; me kakua ni tali na drau ni uludra, se *ra vakaiukuuku* e na koula, se na mataniciva, se nai sulu dredre;

10 A ya ga, (me vaka sa kili kei ira na alewa e ra kaya e ra sa qarava na Kalou) *me ra vakaiukuuku* e nai valavala vinaka.

11 Me tiko lo na alewa ni sa vakatavulici me vakamalumalumutaki koya vakalevu.

12 Ia kau sa sega ni laiva na alewa me yaco mei vakavuvuli, se viaviaturaga vei koya na tagane, me ra tiko lo ga.

13 Ni sa buli taumada ko Atama, sa muri ko Ivi.

14 A sa tawa temaki ko Atama, ia na alewa sa temaki a sa ia kina na talaidredre.

15 Ia ena vakabulai ga ni sa vakasucuma na gone, kevaka e ra sa tu dei e na vakabauta kei na loloma kei na yalosavasava kei na yalomatua.

A WASE III.

Sa tukuna ko Paula nai valavala e kilikili kei ira nai talatalai vakatawa kei nai vakavuvuli, 1—13. *Sa vakarota vei Timoci me kilai ira vinaka sa lesi ira me ra vunau,* 14, 15. *Sa qai tukuna ni sa ka levu sara nai tukutuku kei Kraisiti, sa tu vei ira nai vavakoso lewe ni soro,* 16.

AVOSA dina oqo, Kevaka e dua sa gadreva na cakacaka ni talatalai vakatawa, sa gadreva na cakacaka vinaka.

2 Ia ka sa kilikili kaya nai talatalai vakatawa me tawa cala, me dua bauga na watina, me mamakutu, me yalomatua, mei valavala dodonu, mei daulomasoli, me ia vakavuku na vunau;

3 Me kakua ni daugunu waini, me kakua ni dauveiba, me kakua ni daugarova na yau vakasisila; me yalomalua, me kakua ni daucudrucudru, me kakua ni daukocokoco;

4 Me lewai ira vinaka na nona lewe ni vale, me talairawarawa sara *vua* na luvena ni sa lewai ira vakaturaga sara;

5 (Ia kevaka sa dua na tamata sa sega ni lewai ira rawa na nona lewe ni vale, ena maroroya vaka-

evei nai vavakoso lewe ni soro ni
Kalou?)
6 Me kakua *ni ia* e dua sa qai
lotu wale, de viavialevu ka bale
me cudruvi me vaka na tevoro.
7 A sa dodonu talega me rogo-
rogo vinaka vei ira etaudaku; de
bale ki na ka ena vosa vakacaca-
taki kina kei nai cori ni tevoro.
8 *E dodonu* talega me yaloqase-
qase ko ira nai vakavuvuli, me ra
kakua ni yameyame basoga, me
ra kakua ni daugunu waini, me ra
kakua ni daugarova na yau vaka-
sisila;
9 Me ra taura matua nai vakavu-
vuli ka vuni eliu e ra sa qai vaka-
bauta, e na yalo e lewa dodonu.
10 Ia me ra vakatovolei mada
eliu ko ira talega oqo; me ra qai
ia na cakacaka ni vakavuvuli ni ra
sa tawa cala.
11 Me yaloqaseqase talega na
watidra, me ra kakua ni dauka-
kase, me ra yalomatua, *ka* dina e
na ka kecega.
12 Me dua bauga na watidra ko
ira nai vakavuvuli, me ra lewai
ira vinaka na luvedra kei na nodra
lewe ni vale.
13 Ia ko ira e ra sa kitaka vina-
ka na cakacaka ni vakavuvuli e ra
sa rawata kina me ra tubu cake, a
ra sa doudou talega me tukuna na
vakabauta sa tu vei Kraisiti Jisu.
14 A ka oqo kau sa vola vei iko,
ia kau sa nakita me lako kusarawa
vei iko:
15 Ia kevaka kau sa dede, mo
kila nai valavala sa kilikili kei iko
mo kitaka e na vale ni Kalou,
oqori nai vavakoso lewe ni soro ni
Kalou bula, na duru kei na yavu
ni dina.
16 Ia na ka oqo sa tawa veileti-
taki ni sa ka levu na ka ni Kalou
ka vuni tu eliu: Sa liatamata na
Kalou, sa vakadinadina vua na
Yalo *Tabu*, sa raici koya na agi-
lose, sa vunautaki vei ira na iceni,
sa vakabauti koya na kai vura-
vura, sa kauti cake ki na vanua
vakaiukuuku.

A WASE IV.

Sa tukuna ko Paula ni na biuta na lotu dina eso, 1—5. *A sa vakarota vei Timoci me dautukuna na ka e dina, me kakua ni nanuma se tukuna na ka walega, me gumatua sara e na lotu, ka dauvakaruvuli tiko, me kakua ni beci koya e dua ni sa cauravou,* 6—12. *Me gumatua sara e na wili vola kei na vunau, me bula kina, kei ira talega e ra rogoci koya,* 13—16.

NI sa kaya sara na Yalo *Tabu*,
ni na vuki tani e na vaka-
bauta eso e na gauna emuri, ni ra
vakarogoca na yalo e dauveivaka-
calai, kei na nodrai vakavuvuli na
timoni;
2 E na vuku ni nodra dauveiva-
kaisini na daulasu, ni sa tavuni na
yalodra e na kaukamea katakata;
3 E ra dautarova na ia na vaka-
wati, a ra vakatabuya na kakana
eso, sa cakava na Kalou me ra
kania ka vakavinavinaka kina ko
ira sa vakabauta ka kila nai vaka-
vuvuli dina.
4 Ni sa vinaka na ka kecega sa
cakava na Kalou, sa sega na ka
me beci, kevaka eda sa kania kei
na vakavinavinaka;
5 Ni sa vakasavasavataki e na
vosa ni Kalou kei na masu.
6 Kevaka ko sa talaucaka na ka
oqo vei ira na veiwekani, o na qaii
talatala vinaka nei Jisu Kraisiti,
ni ko sa vakatuburi cake e na va-
kabauta kei nai vakavuvuli vina-
ka, ko sa dauvakananuma kina.
7 Ia mo biuta sara nai tukutuku
wale ni alewa qase sa vaka*sisila*,
mo dauvakaogai iko e na *ka* ni
Kalou.
8 Ni sa yaga vakalailai ga na
ogaoga vakayago: ia na qarava
na Kalou sa yaga e na ka kecega,
ni sa yalataki kina na ka ni *noda*
bula oqo, kei na ka ni *noda bula*
talega ena muri mai.
9 A vosa dina oqo, a sa yaga me
vakadinata na tamata kecega.
10 Ni sai koya ga oqo keitou sa
daucakacaka kina ka vosota na

vakalialiai, ni keitou sa vakararavi e na Kalou bula, nai Vakabula ni tamata kecega, a sa nodra dina sara e ra sa vakabauta.

11 A ka oqori mo vakarota ka vakatavulica.

12 Me kakua kina e dua me beci iko ni ko sa cauravou; mo yaco mo nodrai vakarau e ra sa vakabauta, e na vosa, e nai valavala, e na loloma, e na yalomu, e na lomadina, e na yalosavasava.

13 Gumatua e na wili vola, kei na dauveivakaroti, kei nai vakavuvuli, ka malua kau na lako yani.

14 Kakua ni biuta wale nai solisoli *vakayalo sa tu* vei iko, sa soli vei iko e na profisai, kei na virikoto na ligadra nai talatala qase.

15 Mo dauvakananuma na ka oqo; me ra rawai iko sara; me rairai kina ni ko sa vuku cake mai e na ka kecega.

16 Vakaraici iko vinaka, kei na nomui vakavuvuli; tu dei kina: ni ko sa kitaka vakaoqo, ko na vakabulai iko, kei ira talega e ra sa rogoci iko.

A WASE V.

Sa vakavulici Timoci ko Paula me kakua ni vunauci ira vakailoa na tamata, me caka vakadodonu ga, 1, 2. *Sa qai tukuni ira na alewa dawai, kei ira na qase, e ra sa lewa vinaka,* 3—18. *Sa tukuna na ka me kitaka ni sa beitaki na qase eso, kei na ka me kitaka vei ira sai valavala ca,* 19—21. *E kaya me kakua ni lesia vakasauri e dua na tamata mei talatala,* 22. *Me maroroya na yagona,* 23. *Sa vakatakila nai valavala ni tamata eso,* 24, 25.

KAKUA ni vunauca vakaukaua na qase, vakarota vua me vaka vua na tamamu; vei ira na cauravou me vaka vei ira na tacimu;

2 Vei ira na alewa qase me vaka vua na tinamu; vei ira na alewa vakavoki, me vaka vei ira na ganemu, e na yalosavasava sara.

3 Vakani ira na alewa dawai e ra alewa dawai dina.

4 Ia kevaka sa dua na alewa dawai eso na luvena se na makubuna, me ra vakatavulici mada ko ira oqo me ra kitaka nai valavala ni lotu mai nodratou, me ra sauma vinaka vei ira na nodra qase: ni sa yaga oqo ka vinaka vua na Kalou.

5 Ia na alewa dawai dina sa vakaoqo, sa sega na wekana dina, a sa vakararavi tiko ki na Kalou, a sa dauia tiko na veimasulaki kei na kerekere e na bogi kei na siga.

6 Ia ko koya sa daukitaka na ka ni marau vakavuravura sa mate ga ni sa bula lako.

7 Ia mo dauvakarota e na ka oqo, me ra tawa cala kina.

8 Ia kevaka e dua sa sega ni maroroi ira na kai nona, ka ia vakalevu vei ira na nona lewe ni vale, sa cakitaka na nona vakabauta, ka sa uasivi sobu vua na tawa vakabauta e na ca.

9 Me kakua e dua me digitaki me alewa dawai sa tawa onosagavulu sara na nona yabaki, ka sa dua bauga na tamata e rau veiwatini kaya eliu,

10 Me rogorogo vinaka e na vuku ni valavala vinaka; kevaka sa susugi ira na gone, kevaka sa dauvakacegui ira na vulagi, kevaka sa vuya na yavadra na tamata yalosavasava, kevaka sa vukei ira e ra sa vakararawataki, kevaka sa gumatua ni daucakava na cakacaka vinaka kecega.

11 Ia na alewa dawai vakavoki mo vakasuka: ni ra sa daugarova na ka e ca vei Kraisiti, e ra via vakawati tale;

12 A ra sa cudruvi, ni ra sa biuta na ka e ra sa vakabauta eliu.

13 A ra sa vakatavulici talega me ra vucesa, a ra sa veilakoyaki ki na veivale; a ra sa sega ni vucesa walega, e ra sa dautalanoa wale talega, ka makutui tani, a ra

sa daukaya na ka e tawa kili *kei ira.*
14 O koya oqo kau sa vinakata
kina me vakawati *tale* na alewa
dawai vakavoki, me ra vakasucuma na gone, *ka* kitaka na ka ni vale, me ra kakua ni kitaka e dua na ka me vosa vakasewasewani *keda* kina na meca.
15 Ni sa lesu tani eso me ra muri Setani.
16 Kevaka eso sa vakabauta a sa tu vei ira na alewa dawai, me ra vukei ira ga, me kakua ni vakabibi *e na vukudra* nai vavakoso lewe ni soro; me vukei ira rawa e ra sa alewa dawai dina.
17 O ira na qase e ra sa lewa vinaka me ra vakasausaumataki vakalevu, ia ka levu sara ko ira sa daucakacaka e *na vunautaka* na vosa *ni Kalou* kei nai vakavuvuli.
18 Ni sa kaya nai Vola *Tabu,* O na sega ni vautabonaka na gusu ni pulomokau sa butusereka na sila. A *sa kaya tale,* Sa dodonu me soli vua na tamata daucakacaka na kenai voli.
19 Me kakua ni vakabauta e dua sa beitaka vua nai talatala qase, kevaka e sega ni lewe rua se lewe tolu e ra sa vakadinadina.
20 O ira sa daui valavala ca, vunauca e na matadra na tamata kecega, me rere kina ko ira eso.
21 Au sa vakarota *vei iko* e na mata ni Kalou kei na mata ni Turaga ko Jisu Kraisiti, kei na matadra na agilose digitaki, mo vakabauta na ka oqo mo kakua ni vinakata wale e dua ka cata e dua, kakua ni kitaka e dua na ka ni ko sa digitaka walega e dua.
22 Kakua ni lesia vakasauri e dua ni ko virikotora vua na ligamu, mo kakua ni cudruvi e na vuku ni nodrai valavala ca na tamata tani: maroroi iko mo savasava tiko.
23 Kakua ni gunu wai dranu tiko ga, gunuva vakalailai na waini e na vuku ni ketemu, kei na malumalumu sa dautauvi iko.
24 *Ia* na nodrai valavala ca na tamata eso e ra sa votu ga eliu, a ra sa lako eliu me cudruvi; ia *nai valavala* ni tamata eso e ra sa muri mai.
25 Sa vakatalega kina nai valavala vinaka *ni tamata eso* e ra sa votu ga eliu; ia ko ira e sega edredre sara me tabonaki.

A WASE VI.

Sa tukuna ko Paula me dauvakarokoroko vei ira na turaga ko ira na nodra lewe ni vale, 1, 2. *Sa qai tukuna nai vakavuvuli vakailasu, kei na lotu dina, kei ira e ra dauvinakata na yau,* 3—10. *Sa vakarota vei Timoci me gumatua sara,* 11—14. *Sa tukuna na Kalou ko Paula,* 15, 16. *Sa tukuna nai valavala e kili kei ira na vutuniyau,* 17—19. *Sà vakarota tale vei Timoci, a sa tinia na nonai vola,* 20, 21.

IA ko ira kecega na tamata e ra sa savenaki tu, me ra vakasami ira na nodra turaga me ra vakarokorokotaki ira vakalevu, me kakua ni vosa vakacacataki kina na yaca ni Kalou kei na nonai vakavuvuli.
2 Ia ko ira sa vakabauta na nodra turaga, me ra kakua ni beci *ira,* ni ra sa veiwekani; me ra qaravi *ira* vakalevu cake kina, ni ra sa vakabauta ka lomani, a ra sa rawata na ka yaga. A ka oqo mo vakatavulica ka vakarota.
3 Kevaka e dua sa vakavuvuli vakatani, a sa sega ni vakadonuya na vosa vinaka, a ya na *vosa ni* noda Turaga ko Jisu *Kraisiti,* sa vaka na lotu ni Kalou;
4 Sa qaciqacia ko koya oqo, ia ka sa sega na ka e kila, a sa daugarova na veileti kei na veiba e na vosa walega, sa tubu kina na vuvu, *kei* na veivala, *kei* na veivosavakacacataki, *kei* na dauvakananuma ca,
5 A veileti tawa yaga ni tamata e loma ca, a sa takali vei ira nai vakavuvuli dina, e ra sa vakasama

ni sa ka eda vakayau kina na lotu: mo lako tani vei ira oqo.

6 Ia na lotu kei na lomavinaka na yau levu.

7 Ni sa sega e dua na ka eda sa kauta mai ki vuravura oqo, a sa dina sara ni sa sega e dua na ka eda na kauta tani kina.

8 Ia ni sa tu vei keda na kakana kei nai sulu, me da lomavinaka kina.

9 Ia ko ira e ra sa daunanuma me ra vutuniyau, e ra sa bale ki na dauvere kei nai cori, kei na gadreva ca e vakavuqa, e lialia, ka dauveivakacacani, sa luluvuraki ira na tamata e na mate kei na rusa.

10 Ni sa vu ni ka ca kecega na daulomana nai lavo: e ra sa daukocova eso, a ra sa vakacalai kina e na vakabauta, a ra sa cokai ira sara kina vakai ira talega e na yaluma vakavuqa.

11 Ia ko iko, na tamata ni Kalou, dro tani e na ka oqo; mo muria na yalododonu, na lotu dina, na vakabauta, na loloma, na vosota, na yalomalua.

12 Vakaogai iko e na ogaoga vinaka ni vakabauta, taura na bula tawa mudu, o koya ko a kacivi kina, o a vakatusa talega na vakatusa vinaka e na matadra na dauvakadinadina e ra sa lewe vuqa.

13 Au sa vakarota vei iko e na mata ni Kalou, o koya sa vakabula *tale* na ka kecega, e na mata i Kraisiti Jisu talega, ko koya sa vakatusa na vakatusa vinaka e na mata i Ponito Pailato;

14 Mo taura matua na vunau oqo, me kakua ni tauviduka, me tawa cala, ka malua mada me rairai mai na noda Turaga ko Jisu Kraisiti:

15 O koya ena vakatakila e na nona gauna, o koya na Turaga levu ka mamarau duaduaga, na nodra Tui na tui, kei na nodra Turaga na turaga;

16 O koya sa tu vei koya duaduaga na bula tawa mudu, sa tiko e na rarama sa tawa torovi rawa: sa sega na tamata sa vakaraica, se raica rawa: me nona ga na vakarokoroko kei na kaukaua e tawa mudu. Emeni.

17 Vakarota vei ira e ra sa vutuniyau e na ka vakavuravura, me ra kakua ni yalolevu, se vakararavi e na yau sa tawa tu dei, vua ga na Kalou bula, o koya sa solia vakayauyau vei keda na ka kecega eda vakalecataki kina:

18 Me ra caka vinaka, me ra vutu ni cakacaka e yaga, me ra lomasoli, me ra via veivuke e na cakacaka e yaga;

19 Me ra binia tu e na lololo me nodra na yavu ena yaga e na gauna emuri mai, me ra taura kina na bula tawa mudu.

20 I Timoci, taura matua na ka sa soli vei iko, mo lesu tani e na dautalanoa ca ka tawa yaga, kei nai vakavuvuli tani sa vakatokai vakailasu me vuku:

21 Ni ra sa kaya eso e ra sa rawata, a ra sa cala e na vakabauta. *Me tu ga* vei iko nai loloma. Emeni.

AI KA RUA NI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI

TIMOCI.

A WASE I.

Sa tukuni Timoci ko Paula kei na tinana kei buna ni ratou sa lotu dina, 1—6. *Sa qai vakarota vua e na ka eso,* 7—14. *Sa tukuni iratou eso e ratou sa biuti koya, kei Onesiforo ni sa lomani koya dina sara, a sa masulaki koya ko Paula kei na nona mataqali,* 15—18.

O PAULA, nai aposila i Jisu Kraisiti e na veitalia ni Kalou, e na vuku ni bula sa yalataki sa tu vei Kraisiti Jisu,

2 Kivei Timoci, na *noqu* gone ni toko: *me yaco* nai loloma, *kei* na ka ni loloma, *kei* na vakacegu, mai vua na Kalou ko Tamada kei Kraisiti Jisu na noda Turaga.

3 Au sa vakavinavinaka vua na Kalou, o koya kau sa qarava e na yaloqu dina me vaka nai valavala ni *noqu* qase eliu, niu sa tawa mudu na vakananumi iko e na noqu masu e na bogi kei na siga;

4 Niu sa gadreva vakalevu me raici iko, (niu sa nanuma na wai ni matamu,) meu vakasinaiti kina e na marau;

5 Niu sa nanuma na vakabauta tawa dauveivakaisini sa tu vei iko, ka tu eliu vei Loi na bumu, vei Unaisi talega na tinamu, au sa dinata *sa tu* talega vei iko.

6 O koya oqo kau sa vakasa kina na lomamu mo vakatakatataka nai solisoli ni Kalou, sa tu vei iko *sa yaco vei iko* niu sa tabaki *iko* e na ligaqu.

7 Ni sa sega ni solia mai vei keda na Kalou na yalo ni rere; *a yalo* ni kaukaua ga, kei na yalololoma, kei na yalomatua.

8 O koya oqo mo kakua ni maduataka kina nai tukutuku ni noda Turaga, sei au na nona tamata sa vesu tu: ia mo vosota *talega* na vakararawataki e na vuku ni rogorogo vinaka e na kaukaua ni Kalou;

9 O koya sa vakabulai keda, a sa kacivi *keda* me da yalosavasava, a sa sega ga e na vuku ni noda cakacaka, e na vuku ni nona veitalia kei na *nona* loloma walega, ka soli vei keda eliu e na vuku i Kraisiti Jisu sa qai vakatekivu emuri ko vuravura;

10 Ia ka sa qai vakaraitaki mai ni sa rairai mai na nodai Vakabula ko Jisu Kraisiti, o koya sa vakaotia na mate, a sa vakavotuna na bula tawa mudu e nai rogorogo vinaka:

11 Au sa lesi kina meu dauvunautaka, meu aposila talega, kei na nodrai vakavuvuli na iceni.

12 E na vuku ni ka oqori talega kau sa vosota kina na ka oqo: ia kau sa sega ni madua kina: niu sa kilai koya kau a vakararavi kina, ia kau sa dinata ni sa rawata ko koya me maroroya na ka kau sa solia vua me yacova mada na siga ko ya.

13 Mo taura matua nai vakarau ni vosa dina, ko sa rogoca mai vei au, kei na vakabauti Kraisiti Jisu kei na loloma.

14 A ka vinaka sa soli vei iko mo taura matua ni sa vukei iko na Yalo Tabu sa tu sara vei keda.

15 A ka ga oqo ko sa kila, ni sa lesu tani vei au na kai Esia kecega; sa vakakina ko Faijelo kei Eramojini.

16 Me solia na ka ni loloma na Turaga kivei ira na mataqali i Onesiforo; ni sa vakacegui au wasoma, a sa sega n maduataka na noqui vesu:

17 Ia ni kau a tiko mai Roma, sa
vakasaqarai au matua, a sa ku-
nei *au.*
18 Me solia vei koya na Turaga
me kune loloma mai vua na Tura-
ga e na siga ko ya: ia na vuqa ni
ka sa qaravi *au* kina mai Efiso, o
sa kila vinaka sara.

A WASE II.

Sa vakarota tale vei Timoci e na ka eso, 1—15. *Sa tukuni ira eso nai vakavuvuli ca,* 16—18. *Ia ka sa tu dei ga na yavu ni Kalou, na lotu,* 19. *Sa vakavulici koya tale ko Paula e nai valavala e kili kei koya,* 20—26.

O KOYA oqo, na luvequ, mo
vakaukauataki iko kina e na
loloma sa tu vei Kraisiti Jisu.
2 Ia na ka ko sa rogoca mai vei
au e na kedra maliwa na lewe
vuqa e ra dauvakadinadina, solia
talega vei ira na tamata yalodina,
ena rawata me vakavulici ira eso.
3 O koya oqo mo vosota kina na
ca, me vaka na tamatai valu vina-
ka i Jisu Kraisiti.
4 Sa sega na tamata sa dauia nai
valu sa vakaogai koya e na caka-
caka ni *noda* bula oqo; me cakava
rawa kina na ka sa vinaka vua sa
digitaki *koya* me tamatai valu.
5 Ia ko koya sa ia na cici cere kei
na dauqito eso sa sega ni vakaisala
vakaturaga, kevaka sa sega ni ki-
taka me vaka na kenai valavala.
6 Ia nai vakatau ni were sa dau-
cakacaka mada, a sa qai rawata
na vuana.
7 Vakananuma na ka kau sa
kaya; ia me solia vei iko na Tu-
raga na loma e kila rawa na ka
kecega.
8 Nanuma ni sa vakaturi cake
tale mai na mate ko Jisu Kraisiti
na kawa i Tevita me vaka na noqui
rogorogo vinaka:
9 O koya oqo kau sa vosota kina
na ca, me vaka na tamata cakaca,
ia kau sa vesuki kina; ia na vosa
ni Kalou sa sega ni vesu.
10 O koya oqo kau sa vosota
kina na ka kecega e na vukudra
na digitaki, me ra rawata talega
na bula sa yaco vei Kraisiti Jisu,
kei nai ukuuku tawa mudu talega.
11 A vosa dina oqo: Kevaka eda
sa mate vata *kaya,* eda na bula
vata *kaya* talega:
12 Kevaka eda sa vosota na ca,
eda na lewa vata *kaya*: kevaka
eda sa cakitaki *koya,* ena cakitaki
keda talega:
13 Kevaka eda sa tawa vakadi-
nata, sa dina tiko ga ko koya: sa
sega ni cakitaki koya rawa vakai
koya.
14 Vakasa na lomadra me ra na-
numa na ka oqo, vakarota *vei ira*
e na mata ni Turaga me ra kakua
ni veiletitaka na vosa e tawa yaga,
a sa vakacalai ira ga e ra sa ro-
goca.
15 Gumatua sara mo vinakati ni
ko sa vakaraitaki iko vua na Ka-
lou, mo tamata daucakacaka sa
sega e dua na ka me madua kina,
mo tawasea vakadodonu nai vaka-
vuvuli dina.
16 Ia na dautalanoa vakasisila e
tawa yaga, mo drotaka: ni na
tubu cake kina na ka e ca vua na
Kalou.
17 Ia na nodra vosa ena kakana
tiko me vaka na dabuiloa: sa va-
kakina ko Aiminio kei Failito;
18 E rau sa cala e nai vakavuvuli
dina, ni rau sa kaya sa oti na tu
cake tale mai na mate; a rau sa
vukica sara kina na nodra vaka-
bauta eso.
19 Ia na yavu ni Kalou sa tu dei
ga, ia na kenai vola drega sa vaka-
oqo, Sa kilai ira na nona tamata
na Turaga: ia, Me ra lako tani
mai nai valavala ca, o ira yadua e
ra sa kaciva na yaca i Kraisiti.
20 Ia e na vale levu sa sega ni tu
walega na bilo koula kei na siliva,
a *sa tu* talega na *bilo* kau kei na
bilo qele; eso eda daumaka, eso
eda sa tawa daumaka.
21 Ia kevaka e dua na tamata sa
vakasavasavataki koya mai na ka
oqori, ena yaco kina me bilo dau-

maki, sa vakasavasavataki, ka yaga sara vua na turaga, sa coko-
naki e na cakacaka vinaka ke-
cega.
22 Mo dro tani e na gadreva ca
ni cauravou; mo muria na yalo-
dodonu, *kei* na vakadinata, *kei* na
loloma, *kei* na veivinakati kei ira
sa masuta na yaca ni Turaga e na
yalosavasava.
23 Ia mo dro tani e na veileti
lialia eda tawa vakatavulici kina,
ni ko sa kila e ra sa vakatekivuna
ga na veivala.
24 Ia sa tabu ni veivala nai tala-
tala ni Turaga; a ya me yalo-
malumalumu vei ira kecega na
tamata, me dauvakavuvuli, me
dauvosota,
25 Me vakatavulici ira e na yalo-
malumalumu e ra sa dauveivala
vakai ira; de solia beka na Kalou
vei ira na veivutuni me ra kila
kina na ka dina,
26 Me ra yalomatua tale *ni ra
bula* mai nai cori ni tevoro, sa va-
kabobulataki ira ko koya me vei-
taliataki ira.

A WASE III.

Sa tukuna vei Timoci ko Paula na ka ca ena tubu mai e na gauna emuri; ni na le vuqa nai vakavuvuli ca; ia e ra na vakataki Jani, kei Jabri, 1—9. *Sa kaya ko Paula me nanuma na nonai valavala, ka muria tiko na ka sa rogoca mai vei koya,* 10—17.

MO kila talega na ka oqo, ni na
yaco na gauna ni veivakara-
rawataki e na veisiga maimuri.
2 E ra na daulomani ira walega
na tamata, e ra na dauvinakata nai
lavo, e ra na daubole, *ka* qaciqacia,
ka dauvosavakacaca, *ka* talaidre-
dre kivei ira na *nodra* qase, *ka* ta-
wa vakavinavinaka, *ka* tawa yalo-
savasava,
3 E ra na tawa veilomani vaka-
tamata, ena dauia na veiyalayalati
ka lasu tale, e ra na dauveibei-
taki vakailasu, ena daurawai ira
na garova ca, e ra na domodo-
moqa, e ra na daucati ira na tamata
vinaka,
4 E ra na dauveisoliyaki me mate,
e ra na qaqa sodrosodro, e ra na
yalolevu, e ra na lomana vakalevu
na marau vakavuravura, a ra na
lomani koya na Kalou vaka*lailai*
ga;
5 Ena tu ga vei ira na *yaloyalo*
ni lotu, ka takali na kena kau-
kaua: lako tani vei ira e ra sa
vakaoqo.
6 Sa vakakina ko ira eso e ra sa
dolo ki na veivale eso, a ra sa qati
ira na alewa sesewa sa bini tu vei
ira nai valavala ca, sa kauti ira
vakatani na *nodra* gadreva ca e
vuqa,
7 E ra sa dauvakatavulici tiko, a
ra sa sega ni yaco rawa me kila
na ka dina.
8 Ia ka sa vakataki Jani kei Ja-
bri ko ira oqo ni rau sa qati Mo-
sese, e ra sa qatia vakakina na ka
dina: a tamata loma qeleqelea, a
ra sa tawa yaga me vakatokai na
tamata vakabauta.
9 Ia e ra na sega ni tubu cake
me levu: ena vakavotuni ga na
nodra sesewa vei ira kecega na
tamata, me vakataki rau ko ya.
10 Ia ko sa kila kecega na noqui
vakavuvuli, *kei* na noqui valavala,
kei na noqui naki, *kei* na noqu
vakadinata, *kei* na noqu vosota
vakadede, *kei* na noqu loloma, *kei*
na noqu tonia na ca,
11 *Kei* na veivakacacani, *kei* na
veivakararawataki, sa yaco vei au
mai Anitioke, mai Aikoniuma, *mai*
Lisitra; niu sa dauvosota na veiva-
kacacani: ia ka sa vakabulai au na
Turaga mai na ka kecega oqo.
12 Ia, ko ira kecega e ra na via
lotu dina vei Kraisiti Jisu, e ra na
vosota na veivakacacani.
13 Ia ko ira na tamata ca kei ira
na dauveitemaki e ra na tubu cake
me ra ca sara, ni ra sa ia na dau-
veivakacalai, ka ra vakacalai ta-
lega ko ira.
14 Ia ko iko mo tu dei e na ka ko
a vakatavulici kina, a ka sa vaka-

dinadina vei iko, ni ko sa kilai koya sa vakatavulici iko;

15 Ni ko a kila nai Vola Tabu ni ko sa gone, oqori sa vakavukui iko rawa mo bula e na vuku ni ko sa vakabauti Kraisiti Jisu.

16 Sa soli nai Vola *Tabu* kecega e na Yalo ni Kalou, a sa yaga mei vakavuvuli, me vunau, me ia kina na vakadodonutaki, kei na vakatavuvuli e na ka e dodonu:

17 Me yaco kina na tamata ni Kalou me vuku sara, ni sa vutu ni ka kece e yaga e nai valavala vinaka kecega.

A WASE IV.

Sa vakarota tale vua e na ka eso, 1—5. *Sa tukuna ni sa voleka ni mate, a sa sega ni rere,* 6—8. *Sa kaya me lako vua ko Timoci, me kauta na ka eso,* 9—13. *Sa tukuni Alekesada, kei ira eso e ra sa biuti koya, a sa vukei koya na Kalou,* 14—18. *Sa ia na loloma, a sa qai tinia na nonai vola,* 19—22.

AU sa vakarota *vei iko* e na mata ni Kalou, kei na Turaga ko Jisu Kraisiti, o koya ena lewai ira na bula kei ira na mate e na nona rairai mai kei na nona matanitu;

2 Mo vunautaka na vosa; gumatua e na gauna vinaka, *kei* na gauna ca; vakatakila na ka e cala, vunauci *ira eso,* dauvakarota tiko, e nai vakavuvuli ka vosota vakadede kina.

3 Ni na yaco na gauna e ra na tawa vosota kina nai vakavuvuli dodonu; e ra na binia tu ga vei ira nai vakavuvuli e vaka na nodra gadreva ca, ni sa qasianiuniu na daligadra;

4 A ra na saumaka tani na daligadra mai na ka dina, ka lesu ki nai tukutuku wale.

5 Ia ko iko, mo vakaraici iko vinaka e na ka kecega, mo vosota na ka rarawa, mo kitaka na cakacaka ni tokani ni aposila, vakayacora sara na ka ko sa lesi kina moi talatala.

6 Niu sa vakarau tu me liviraki, a sa voleka na noqu siga ni lako tani yani.

7 Au sa vala oti e nai valu vinaka, au sa taumada ki na cere kau a ciciva, au sa taura matua na vakabauta:

8 A ka ga sa vo sa vakaoqo, sa maroroi me noqu nai sala vakaturaga ni valavala dodonu, o koya ena solia mai vei au na Turaga, o koya na dauveilewai dodonu, e na siga ko ya; ena sa sega *ni solia* duaduaga vei au, vei ira kece talega e ra sa vinakata na nona rairai mai.

9 Gumatua mo lako vakasauri mai vei au:

10 Sa biuti au ko Timasa ni sa lomani vuravura oqo, a sa lako ki Cesalonaika; *sa lako* ko Kresena ki Keletia, o Taito *talega* ki Talimetia.

11 Sa tiko duaduaga vei au ko Luke. Kauti Marika, mo drau lako vata kaya mai: ni sa yaga sara vei au e na cakacaka.

12 Au sa talai Tikiko ki Efiso,

13 Ai tutuvi kau sa laiva mai Troasa kei Karipo, ni ko sa lako mai, mo kauta mai, kei nai vola, *ia mo nanuma* sara nai vola kuli ni sipi.

14 Sa levu na ka ca sa kitaka vei au ko Alekesada na matai ni kopa; me saumi koya na Turaga me vaka na nona cakacaka:

15 Mo vakaraica talega ko iko; ni sa qatia vakalevu na neitou vosa.

16 Niu sa tukuni au mada eliu sa sega e dua na tamata keirau sa tu vata kaya, e ra sa biuti au kecega: au sa masu *vua na Kalou* me kakua ni wiliki vei ira oqo.

17 Ia ka sa tu vata kei au na Turaga, a sa vakaukauataki au; me kilai sara e na vukuqu na ka sa vunautaki, me ra rogoca kecega na iceni; ia kau sa vakabulai mai na gusu ni laioni.

18 Ia ena vakabulai au na Turaga mai na ka ca kecega, ena maroroi au talega me yaco mada na nona

matanitu vakalomalagi: *me ia* vua
na vakavinavinaka ka tawa mudu.
Emeni.
19 Mo ia na loloma vei Prisila
kei Akuila, vei ira talega na lewe
ni vale i Onesiforo.
20 Sa tiko ga mai Korinica ko
Irasito: ia kau sa laivi Trofimo
mai Mailito ni sa tauvi mate.
21 Gumatua mo liu mai *vei au*
me yaco emuri na vulai liliwa.
Sa ia na loloma vei iko ko Iupulo,
kei Putena, kei Laino, kei Kalautia,
kei ira kecega na veiwekani.
22 *Me tiko ga* kei na yalomu
na Turaga ko Jisu Kraisiti. *Me
tu ga* vei kemudou nai *loloma.*
Emeni.

AI VOLA I PAULA VEI

TAITO.

A WASE I.

Sa tukuni koya ko Paula vei Taito, kei na nona dinata, kei na nonai tavi vakaitalatala, 1—3. *Sa qai tukuna na ka sa laivi koya kina mai Kriti,* 4, 5. *Sa tukuna nai valavala e kili kei ira e ra sa lesi mei talatala kai vakavuvuli,* 6—9. *Sa kaya ni sa dodonu me vagalui ira nai vakavuvuli ca,* 10, 11. *Sa tukuni ira na kai Kriti,* 12—14. *Sa kaya ni sa lotu vinaka eso, ka lotu vakaca eso,* 15, 16.

O PAULA, nai talatala ni Kalou,
kei nai aposila i Jisu
Kraisiti, me vakayacora na nodra
vakabauta sa digitaki ira na Kalou,
kei na vakatusa nai vakavuvuli
dina eda sa lotu dina kina;
2 Ni da sa dinata me da rawata
na bula tawa mudu, sa yalata eliu
na Kalou, sa tawa lasu rawa, a sa
qai vakatekivu emuri ko vuravura;
3 A sa qai vakaraitaka na nona
vosa e na gauna vinaka oqo ni sa
vunautaki, sa soli mai vei au meu
kitaka me vaka na nona vosa na
Kalou na nodai Vakabula;
4 Vei Taito na luvequ dina me
vaka na vakabauta sa tu vei keda
kecega; *Me yaco vei iko* nai loloma,
kei na ka ni loloma, *kei* na
vakacegu, mai vua na Kalou ko
Tamada kei na Turaga ko Jisu
Kraisiti na nodai Vakabula.
5 E na vuku ni ka oqo kau sa
laivi iko kina mai Kriti, mo vakadodonutaka
na ka sa vo, ka lesi ira
nai talatala qase e na veikoro yadua,
me vaka kau a vakatavulici
iko:
6 Kevaka e dua sa tawa cala, sa
wati ni alewa e dua bauga, a sa
vakabauta na luvena, a sa tawa
beitaka vei ira nai valavala vakatani;
se na cidroi.
7 Ni sa dodonu me tawa cala nai
talatalai vakatawa, ni sa daulewa
na ka ni Kalou; me kakua ni domoqa,
me kakua ni daucudrucudru,
me kakua ni daugunu *waini,*
me kakua ni dauveiba, me kakua
ni daulomana na yau sa vakasisila;
8 A ya ga me daulomani ira na
vulagi, me daulomani ira na tamata
vinaka, me yalomatua, me
yalododonu, me yalosavasava, me
daurawa na yalona;
9 Me taura matua nai vakavuvuli
dina sa vakatavulici kina, me rawata
kina e nai vakavuvuli e vinaka
me vakarota ka vunauci ira e ra
sa vosa vakatani.

10 Ni ra sa lewe vuqa e ra sai
valavala vakatani, e ra sa dautala-
noa walega, e ra sa dauveivakaisini,
e ra sa vakakina vakalevu ko ira
na lotutabu:
11 Ia ka sa dodonu me sogoru-
buti na gusudra, ni ra sa vakacalai
ira kece na lewe ni vale eso, ni ra
sa vakatavulica na ka sa tawa kili-
kili *kei ira*, e na vuku ni yau sa
vakasisila.
12 E dua vei ira, a nodra profita,
sa kaya, A nodrai tovo ga na kai
Kriti me ra daulasu, e ra manu-
manu ca, e ra sa daukana ka vu-
cesa.
13 Ai tukutuku dina oqo. O ko-
ya oqo mo vunauci ira vakararawa
kina, me vinaka kina na nodra va-
kabauta;
14 Me ra kakua ni nanuma nai
tukutuku walega ni kai Jutia, se
nai vakavuvuli ni tamata, sa vaka-
calai ira mai nai vakavuvuli dina.
15 Sa savasava na ka kecega vei
ira e ra sa yalosavasava: ia kivei
ira e ra sa dukaveluvelu ka tawa
vakabauta sa sega na ka sa sava-
sava; ia na lomadra kei na yalodra
sa dukaveluvelu.
16 E ra sa kaya e ra sa kila na
Kalou; ia e na nodrai valavala e ra
sa cakitaki koya, ni ra sa dauvaka-
sisilataki, ka talaidredre, ka tawa
yaga e na vuku ni ra sa tawa kita-
ka e dua na cakacaka vinaka.

A WASE II.

Sa vakavulici Taito ko Paula e nai vakavuvuli kei nai valavala e dodonu, 1—8. *Sa qai tukuna nai valavala e kili kei ira na tamata lotu kecega,* 9—15.

IA ko iko, mo tukuna tiko na ka
sa tautauvata kei nai vakavuvuli
dina:
2 Me ra gumatua na qase, me ra
yaloqaseqase, me ra yalomatua, me
dina na nodra vakadinata, me ra
lomasoli, ka dauvosota.
3 O ira talega na alewa qase, me
ra dauia nai valavala sa kilikili kei
ira e ra sa yalosavasava, me ra ka-
kua ni dauveibeitaki vakailasu, me
ra kakua ni daugunu waini, me ra
dauvakatavulica na ka vinaka;
4 Me ra vakatavulici ira na alewa
sa vakavoki me ra yalomatua, me
ra lomani ira na watidra, me ra lo-
mani ira na luvedra,
5 Me ra lomavuku, me ra loma-
savasava, me ra dautiko mai no-
dratou, me rai valavala vinaka, me
ra dautalairawarawa vei ira na wa-
tidra, me kakua kina ni vosa vaka-
cacataki na vosa ni Kalou.
6 Vakarota talega vei ira na cau-
ravou me ra yalomatua.
7 Vakatakilai iko e na ka kecega
mo *nodrai*-vakarau e na cakacaka
vinaka: me kakua ni cala na no-
mui vakavuvuli, me yaloqaseqase,
ka yalosavasava;
8 Mo ia tiko na vosa e dodonu
ena sega ni lewai me ca; me ma-
dua kina ko koya sa totaki ira na
tani, ni sa sega na ka ca me beita-
ka vei kemudou.
9 *Vakarota* vei ira na tamata me
ra talairawarawa vei ira na nodra
turaga, me ra cakava kecega na ka
sa vinaka *vei ira*; me ra kakua ni
dauvosa tale:
10 Me ra kakua ni butako, me
ra vakatakila na loma e dina, ka
vinaka sara; me ra vakaiukuuku-
taka kina nai vakavuvuli ni Kalou
na nodai Vakabula e na ka kecega.
11 Ni sa rairai vei ira na tamata
kecega na loloma ni Kalou sa kauta
mai na bula,
12 A sa vakavulici keda, me da
biuta na ka e ca vua na Kalou, kei
na gadreva ca vakavuravura, me
da yalomatua, ka yalododonu, ka
lotu dina, e na *noda* bula e vura-
vura oqo;
13 Ni da namaka na ka ni veiva-
kalougatataki eda sa dinata, kei na
nona rairai vakaiukuuku na Kalou
levu na nodai Vakabula ko Jisu
Kraisiti;
14 O koya sa soli koya e na vu-
kuda, me vakabulai keda mai nai
valavala ca kecega, me vakasava-

savataki *keda* vua me da nona ta-
mata talei, me da lomakatakata e
na cakacaka vinaka.
15 A ka oqo mo vosataka, ka
veivakaroti, ka veivunauci vakau-
kaua sara. Me kakua e dua me
beci iko.

A WASE III.

Sa tukuna tale ko Paula vei Taito nai vakavuvuli e yaga, kei na ka e tawa yaga, 1—9. *Sa kaya me kakua ni wili vata kei ira na lewe ni soro na tamatai vakavuvuli ca,* 10, 11. *Sa kaya me laki raici ko·ya, a sa qai tinia na nonai vola,* 12—15.

VAKAROTA vei ira me ra dau-
talairawarawa vei ira na tura-
ga sa liu kei na turaga kaukaua,
me talairawarawa vei ira na turaga
ni lewa, me ra vakarau tu me ia
nai valavala kecega e vinaka,
2 Me ra kakua ni vosa vakacaca-
taka e dua na tamata, me ra kakua
ni veiba, me ra yalomalua, me ra
vakatakila ni ra sa yalolokomi
sara vei ira kecega na tamata.
3 Ia koi keda talega eda sa lialia
eliu, eda sa talaidredre, ka vakaca-
lai, ka dauqarava na gadreva ca
kei na mamarau vakavuqa, eda ia
luko na loma ca kei na vuvu, eda
sa vakasisila, ka dauveicati vakai
keda.
4 Ia ni sa rairai mai *emuri* na
yalovinaka kei na loloma ni Kalou
na nodai Vakabula kivei *keda* na
tamata,
5 Sa qai vakabulai keda ko koya,
sa sega ga e na vuku ni cakacaka
dodonu eda sa kitaka, e na vuku
ga ni nona loloma, e nai silisili ni
sucu vou, kei na vakavoui sa ia e
na Yalo Tabu;
6 Sa sovaraka vakalevu vei keda
ko koya e na vuku i Jisu Kraisiti
na nodai Vakabula;
7 Me da vakadodonutaki mada
e na nona loloma walega, me da
yaco me dai taukei ni bula tawa
mudu me vaka na *noda* dinata.
8 A vosa dina oqo, ia kau sa vi-
nakata mo vakadinadina tiko ga na
ka oqo, Me ra gumatua me kitaka
tiko nai valavala vinaka ko ira e
ra sa vakabauta na Kalou. A ka
oqo e vinaka ka sa yaga vei ira na
tamata.
9 Ia na ka sesewa sa dauveileti-
taki mo biuta ga, kei nai vola ni
kawa, kei na veiba, kei na dauvei-
letitaki na vunau; ni sa tawa yaga
oqo ka ka wale sara.
10 A tamata sa dauvakavuvuli
vakatani mo biuta, ni sa vunauci
mada vakadua ka vakarua;
11 Ni ko sa kila ko koya sa vaka-
kina sa vakacalai, a sai valavala
ca, sa beitaka vei koya na yalona
na ca.
12 Niu sa talai Aritema vei iko,
sei Tikiko, mo gumatua me lako
mai kivei au ki Nikopoli: niu sa
nanuma me tiko ga kina e na vu-
lai liliwa.
13 Gumatua me kauti Sina na
vunivunau kei Apolosa e na no-
draui lakolako, me kakua na ka e
yali vei rau.
14 Ia ko ira talega na noda me
ra vakatavulici, me ra daukitaka
nai valavala vinaka e yaga e na ka
eso, me ra kakua ni tawa vua kina.
15 O ira kecega sa tiko vei au e
ra sa ia na loloma vei iko. *Mo ia*
na loloma vei ira e ra sa *lomani*
keitou e na vuku ni vakabauta.
Me tiko vei kemudou kecega nai
loloma. Emeni.

AI VOLA I PAULA VEI

FILIMONI.

Sa reki ko Paula ni sa lotu dina ko Filimoni, 1—7. *Sa masuti koya me lomani Onesimo tale e na vukuna, ni na qai lotu dina,* 8—21. *Sa kaya ni sa laki raici koya ko Paula, a sa tinia na nonai vola,* 22—25.

O PAULA, sa vesu e na vuku i
Jisu Kraisiti,kei Timoci na
wekaqu, vei Filimoni na tamata
keirau sa daulomana, kei na nei-
raui tokani,
2 Vei Afia talega keirau sa dau-
lomana, vei Akipo talega na nei-
raui tokani e nai valu oqo, vei ira
talega nai vavakoso lewe ni soro e
ra sa tiko e na nomu vale:
3 *Me yaco* vei kemudou nai lolo-
ma, kei na vakacegu, mai vua na
Kalou ko Tamada, kei na Turaga
ko Jisu Kraisiti.
4 Au sa vakavinavinaka vua na
noqu Kalou, niu sa cavuti iko e na
veisiga e na noqu masu,
5 Niu sa rogoca na nomu vaka-
bauta kei na loloma, sa tu vei iko,
vua na Turaga ko Jisu, vei ira
kece talega na tamata yalosava-
sava;
6 *Au sa masu* me yaco rawa e na
vuku ni nomu vakabauta, me soli
vei ira me ra kila kina eso na ka
vinaka sa tu vei kemudou *ni dou
sa tu* vei Kraisiti Jisu.
7 Ni sa levu na reki kei na vaka-
cegu sa tu vei keitou e na vuku ni
nomu loloma, na wekaqu, ni ko sa
vakalecataka na lomadra na tama-
ta yalosavasava.
8 E dina ya ni sa dodonu vei au
e na vuku i Kraisiti meu vakarota
vei iko e na ka e kilikili *kei iko*;
9 Ia e na vuku ni veilomani kau
sa vinakata cake kina me vakama-
suti *iko,* niu sa vakaoqo ko Paula
na qase, ia kau sa qai vesu talega
edaidai e na vuku i Jisu Kraisiti.
10 Au sa vakamasuti iko e na
vuku ni luvequ ko Onesimo, au sa
vakasikava *vakayalo* niu sa vesu
tu:
11 (O koya sa tawa yaga eliu vei
iko, a sa qai yaga mai vei iko vei
au talega :)
12 Au sa qai tala tale *vei iko*: o
koya oqo mo vakacegui koya kina,
ni sa vaka na lewequ dina sara:
13 Au sa via taura ga me tiko vei
au, me kemui sosomi ni sa qaravi
au niu sa vesu tu e na vuku ni ro-
gorogo vinaka:
14 Ia niu sa tawa kila na yalomu,
kau sa sega ni via cakava e dua na
ka: me kakua ni yaco *vei au* na
nomui loloma me vaka na ka sa
vakasaurarataki, me vaka ga nai
loloma walega.
15 Ni sai koya beka oqo sa lako
tani kina *vei iko* e na gauna eso,
mo vakabauti koya tale me tiko
vei iko ka tawa mudu;
16 Me kakua ni vaka na *nomu*
tamata walega, a ya sa uasivi cake
e na tamata walega, a wekamu
daulomani, e vakalevu vei au, ia
ka vakaevei vei iko, e na ka va-
kavuravura, kei na ka ni Turaga
talega?
17 Kevaka ko sa wiliki au me *no-
mui* tokani, mo ia na veivakacegui
vua me vaka vei au.
18 Kevaka sa vakacacani iko e
na dua na ka, se dua na ka sa tawa
vakaivolitaka *vei iko,* wilika oqo
meu volitaka *vei iko*;
19 Oi au ko Paula au sa vola e
na ligaqu dina, au na vakaivolita-
ka: ia kau sa sega ni kaya vei iko
ni sa dodonu ga mo vakaivolitaka
vei au ni ko sa soli iko vei au.
20 Io, na wekaqu, kila meu reki-
taki iko vua na Turaga: vaka-
lecataka na lomaqu e na *cakacaka
ni* Turaga.

21 Ia ni kau sa vakadinata ni ko
na talairawarawa kau sa vola kina
vei iko, niu sa kila ko na kitaka
na ka kau sa kaya ka uasivi cake
kina.
22 E vinaka mo vakarautaka ta-
lega na vale meu moce kina: niu
sa dinata kau na soli *tale* vei ke-
mudou e na vuku ni nomudou
masu.
23 Sa ia na loloma vei iko ko
Epafra, keirau sa vesuki kaya e
na vuku i Kraisiti Jisu;
24 *Kei* iratou *talega* na noqui to-
kani, ko Marika, *kei* Arisitako,
kei Timasa, *kei* Luke.
25 *Me tu ga* kei na yalomudou
nai loloma ni noda Turaga ko Jisu
Kraisiti. Emeni.

AI VOLA I PAULA NAI APOSILA

VEI IRA NA

IPRIU.

A WASE I.

Sa uasivi cake ko Jisu vei ira kecega na profita kei na agilose, ni sa Luve ni Kalou, 1—14.

A KALOU, ka vosa vakavuqa
eliu vei ira na qase, ka vuqa
na kenai valavala a ra sa tukuna
ko ira na profita,
2 Ia e na gauna mai kimuri oqo
sa vosa mai vei keda ko koya ka
sa tukuna na Luvena, sa lesia ko
koya mei taukei ni ka kecega, e
rau bulia vata kaya talega na vei-
vanua kecega;
3 A serau ni nonai ukuuku ko
koya, kei na yaloyalo dina sara ni
nonai tovo, a sa maroroya na ka
kecega e na nona vosa kaukaua, ni
sa vuya laivi duaduaga vakai koya
na nodai valavala ca, sa qai tiko
sobu e na liga imatau ni Turaga
levu maicake;
4 Ni sa cakavi me uasivi cake
vakaoqo vei ira na agilose, me
vaka ni sa rawata vakai koya mai
vei Tamana me uasivi cake vei ira
e na yacana.
5 Ia mei cei vei ira na agilose sa
vosa kina ko koya e na dua na
siga, *ka kaya,* A Luvequ ko iko,
au sa vakasikavi iko e na siga oqo?
Sa kaya tale, Oi au na Tamana, a
Luvequ ko koya?
6 Ia ni sa kauta tale mai ko koya
na nona Ulumatua ki vuravura, sa
kaya, Me cuva vei koya ko ira ke-
cega na agilose ni Kalou.
7 A sa kaya tale ni sa tukuni ira
na agilose, O koya sa cakava na
nona agilose me vaka na cagi, kei
na nonai talatala me ra vaka na
yameyame ni bukawaqa.
8 A *sa kaya* vua na Luvena, Ka-
lou, a nomui tikotiko vakaturaga,
ena sega ni oti se mudu: ai titoko
ni cakadodonu nai titoko ni nomu
matanitu.
9 E na vuku ni ko sa vinakata
nai valavala dodonu, ka cata *nai*
valavala ca; sa lumuti iko kina na
Kalou, a nomu Kalou, e na waiwai
ni reki mo uasivi cake kina vei ira
kecega na nomui tokani.
10 O iko talega, Turaga, ko a
tauyavutaki vuravura eliu; ia ko
lomalagi na cakacaka ni ligamu.
11 Ia ko ya ena rusa tani laivi;
o iko sa na tiko ga: a ya talega
ena madra mai me vaka nai sulu;
12 O na lobia talega me vaka nai
tutuvi, ena vakaisosomi talega: ia
ko iko ko sai iko tiko ga, ena sega
ni bau mudu na nomu yabaki.

13 Ia mei cei vei ira na agilose
sa vosa kina ko koya e na dua na
siga, *ka kaya*, Mo tiko e na ligaqu
imatau, ka malua kau na cakavi
ira mada na nomu meca mei tutu-
niyavamu?
14 E ra sai talatala yalo ko ira
kecega, se segai, sa talai yani me
qaravi ira e ra na yaco emuri mei
taukei ni bula?

A WASE II.

Sa vakatakila ko Paula ni sa vinaka me da vakabauta sara na ka sa vakatakila ko Jisu, kei ira na nonai talatala, de cudruvi keda na Kalou, 1—4. *Sa sega ni turaga ni lotu na agilose, o Jisu ga,* 5—8. *Sa mate ko Jisu me bula na tamata kecega,* 9. *Sa kilikili kei Jisu me yaco me tamata dina, me mate, me sorovaki ira na tamata; me vakaotia na kaukaua ni tevoro, me vakabulai ira sa vakabauta,* 10—18.

ENA vuku ni ka oqori, e do-
donu me da mamakutu sara
kina me vakananuma ki na ka
eda a rogoca, de yali e na siga eso.
2 Ia kevaka ka vakadinadina na
vosa e ra sa tukuna ko ira na agi-
lose, ka saumi vakadodonu nai va-
lavala ca kei na talaidredre ke-
cega;
3 Ena bula vakaevei koi keda,
kevaka eda sa bese *ni vakabauta*
na bula levu oqo; sa vakateki-
vuna na Turaga me tukuna, sa va-
kadinadina mai kivei keda ko ira
e ra sa rogoci *koya*;
4 Sa vakadinadina vata talega
vei ira na Kalou, e nai vakatakila-
kila mana kei na ka e veivakidaca-
lataki, kei na cakamana e vaka-
vuqa, kei nai votavota ni Yalo
Tabu, me vaka na nona veitalia?
5 A sa sega ni soli na vuravura
ena muri mai, keitou sa vosa kina,
vei ira na agilose me ra veitalia
kina.
6 A sa vakatakila sara e dua e na
tiki *ni Vola* e dua, ka kaya, A cava
na tamata, mo nanumi koya kina?
se na luve ni tamata, mo lako mai
kina vua?
7 O sa cakavi koya me uasivi
vakalailai sobu ga vei ira na agi-
lose: o sa vakaisalataka e nai
ukuuku kei na vakarokoroko, ka
lesia me veitaliataka na cakacaka
ni ligamu:
8 O sa vakamalumalumutaka vua
na ka kecega me tu eruku ni ya-
vana. Ia ni sa vakamalumalumu-
taka vua na ka kece me veitalia
kina, sa sega ni vo e dua na ka me
tawa vakamalumalumutaki vua.
Ia eda sa sega ni raica edaidai ni
sa vakamalumalumutaki vua na ka
kecega me veitalia kina.
9 Eda sa qai raici Jisu, ni sa ca-
kavi me uasivi sobu vakalailai ga
vei ira na agilose, me vosota na
mate, me tovolea na mate e na
vuku ni tamata kecega, e na vuku
ni loloma ni Kalou; a sa qai vakai-
salataki e nai ukuuku kei na vaka-
rokoroko.
10 Ni sa kilikili kei koya, nai
taukei ni ka kecega, sa vakate-
kivuna talega na ka kecega, ni sa
kauta na luvena e le vuqa ki na
vanua vakaiukuuku, me qisi koya
na vu ni nodra bula, me vinaka
sara ni sa vosota na ca.
11 Ni ra sa Tama vata ga ko ira
sa savasava kei koya sa vakasava-
savataki *ira*: ia e na vuku ni ka
oqo sa sega kina ni madua ko koya
me vakatokai ira me ra tacina;
12 Ni sa kaya, Au na tukuna na
yacamu vei ira na taciqu, e na
kedra maliwa nai vavakoso lewe ni
soro kau na meketaka vei iko na
vakavinavinaka.
13 *Sa kaya* tale, Au na vakara-
ravi vei koya. *Ka kaya* tale,
Raici au, kei ira na gone sa solia
mai vei au na Kalou.
14 Ia ni sa vakalewena ka vaka-
dra ko ira na gone, sa yaco talega
ko koya me vakakina; me rawa-
rawa kina vua e na vuku ni sa
mate, me vakamalumalumutaki
koya sa tu vua na kaukaua ni
mate, o koya na tevoro;

15 Me vakabulai ira e ra vaka na bobula e na nodra bula kecega ni ra sa rerevaka na mate.
16 Ia ka sa dina ni sa sega ni mai vukei ira na agilose ko koya; sa mai vukei ira ga na kawa i Eparaama.
17 O koya oqo sa kilikili kina kei koya, me yaco me vakai ira na wekana e na ka kecega, me bete levu yalovinaka ka dina e na ka ni Kalou, me cakava nai soro e nai valavala ca ni tamata.
18 Ni sa vosota na ka ca ko koya, ni sa dauveretaki, sa rawata kina me vukei ira e ra sa dauveretaki.

A WASE III.

Sa tukuna ko Paula ni sa uasivi cake vei Mosese ko Jisu, ni sa Turaga levu e na lotu, ia ko Mosese nai talatala walega, 1—6. *Ia kevaka eda sa sega ni vakabauti Jisu, eda na cudruvi vakalevu kina, e ra a cudruvi vakalailai ga na luve i Isireli eliu,* 7—19.

ENA vuku ni ka oqori, kemudou na veiwekani yalosavasava, sa kacivi mei taukei ni ka vakalomalagi, vakananuma nai Aposila kei na Bete Levu eda sa vakatusa tiko, o Kraisiti Jisu;
2 O koya ka sa dina vua sa lesi koya, me vakataki Mosese talega e na nona mataqali kecega.
3 A sa dodonu vei koya me vakarokorokotaki vakalevu cake vei Mosese, e na vuku ni da sa vakarokorokotaki koya vakalevu sa tara *na vale*, ia ka vakalailai ga ki na vale.
4 A sa tara na tamata eso na veivale kece; ia ko koya sa tara na ka kecega sa Kalou.
5 E dina ya ni sa dina ko Mosese e na nona mataqali kecega, ni sai talatala, me vakatakilai kina na ka ena tukuni maimuri;
6 Ia ko Kraisiti *sa dina* ni sa Gone Turaga e na nona mataqali; a nona mataqali koi keda, kevaka eda sa taura matua na vakabauta, kei na reki ni dinata, me yaco mada nai vakataotioti.
7 O koya oqo (sa kaya kina na Yalo Tabu, E na siga oqo ni dou rogoca na domona,
8 Kakua ni vakaukauataka na yalomudou, me vaka *e na veivakacudrui*, e na siga ni dauvere e na lekutu:
9 Ni ra sa dauveretaki au na tamamudou, *a* ra sa vakatovolei au vakaca, a ra sa raica na noqu cakacaka e na yabaki e vasagavulu.
10 O koya ga oqo kau a cudru kina vei ira nai tabatamata ko ya, ka kaya, E ra sa cala tiko ga e lomadra; a ra sega ni kila na noqui valavala.
11 Au a vavakini kina e na noqu cudru, me ra kakua sara ni *curu* ki na noqui vakavakacegu.)
12 Dou raici kemudou vinaka, na veiwekani, de tiko e na lomamudou eso na yaloca e tawa vakabauta, do dou biuta laivi kina na Kalou bula.
13 Dou vakavuvuli vakai kemudou e na veisiga kecega, ni sa vakatokai ga, na siga edaidai; de vakayalokaukauataki e dua vei kemudou e na vuku ni ca e dauveivakaisini.
14 Ia ko Kraisiti sa noda ga, kevaka eda sa taura matua nai vakatekivu ni noda vakabauta me kaukaua tu me yacova nai vakataotioti:
15 Ni sa vosa tiko vakaoqo, E na siga oqo, kevaka dou via rogoca na domona, kakua ni vakaukauataka na yalomudou, me vaka *e na veivakacudrui*.
16 Ia ko cei ko ira ni ra sa rogoca oti sa qai vakacudruya? o ira kecega e ra sa lako vata kei Mosese mai Ijipita, se segai?
17 Ia ka sa cudru beka ko koya vei cei e na yabaki e vasagavulu? vei ira sai valavala ca, ka bale na yagodra e na lekutu, se segai?
18 A sa vosa vavakini ko koya kivei cei me ra kakua ni curu ki

'na nonai vakavakacegu, vei ira ga
sa sega ni vakabauta, se segai?
19 O koya ga oqo eda sa raica
kina, e ra sa sega ni curu rawa kina, ni ra sa sega ni vakabauta.

A WASE IV.

Sa yalataki vei keda nai vakavakacegu sa yalataki vei ira na Isireli eliu; ia ko ira sa tawa vakabauta e ra na cudruvi sara, 1—13. *Sa qai tukuna ko Paula nai valavala ni noda Bete Levu, a sa vakarota vei keda me torova na Kalou e na vukuna,* 14—16.

O KOYA oqo me da rere kina,
ni sa vakalaivi talega *vei keda*
na vosa ni yalayala me da curu ki
na nonai vakavakacegu, de sega
beka ni yaco dina kina koi kemudou eso.
2 Ni sa tukuni mai vei keda na
ka sa yalataki, me vakatalega kina
vei ira: ia ka sega ni yaga vei ira
na vosa e ra sa rogoca, ni sa sega
ni veiwaki vata kei na vakabauta
vei ira sa vakarogoca.
3 Ni da sa qai curu ki nai vakavakacegu,
koi keda sa vakabauta,
me vaka sa vosa kina ko koya,
Me vaka kau a vosa vavakini kina
e na noqu cudru, *ka kaya,* E ra na
sega sara ni curu ki na noqui vakavakacegu
na tawa vakabauta:
*oqo na vakacegu ni Kalou sa ia
ko koya,* ni sa oti na cakacaka ni
sa tauyavutaki oti ko vuravura.
4 Ni sa dua na tiki *ni Vola* sa
vosa kina ko koya ni sa tukuna
nai ka vitu ni siga, sa vakaoqo, A
sa vakacegu na Kalou e nai ka
vitu ni siga e na nona cakacaka
kecega.
5 Kei na *tikina* talega oqori, E ra
na sega sara ni curu ki na noqui
vakavakacegu.
6 Ia ka sa vakalaivi ga me curu
kina eso, a ra sa sega ni curu kina
ko ira, ka tukuni taumada vei ira
na vosa ni yalayala, e na vuku ni
ra sa tawa vakabauta:
7 (A sa qai lokuca tale e dua na
siga ko koya, ka sa tukuna ko
Tevita, ka kaya, E na siga oqo, ni
sa oti na gauna eso; me vaka ni
sa kaya, E na siga oqo, kevaka
dou rogoca na domona, kakua ni
vakaukauataka na yalomudou.
8 Ia kevaka sa solia vei ira nai
vakavakacegu ko Josua, ena sega
ni vosa tale ko koya e na dua tani
tale na siga.
9 Ia ka sa qai vo tu ga nai vakavakacegu
me nodra na tamata
ni Kalou.
10 Ia ko koya sa curu ki na nonai
vakavakacegu, sa vakacegu e
na nona cakacaka, me vaka na
Kalou *ni sa vakacegu* e na nona
cakacaka.)
11 O koya oqo me da gumatua
sara kina me da curu ki nai vakavakacegu
oqo, de bale na tamata e
dua ni sa tawa vakabauta me vakataki
ira eliu.
12 Ni sa bula na vosa ni Kalou,
ka kaukaua, ka gata vakalevu ka
mucu ga nai seleiwau takiveiyamena,
sa suaka me tawase rua
yani na lomada kei na yaloda, kei
nodai sema kei na uto ni sui, a sa
lewa rawa na nanuma kei na nakita
ni yaloda.
13 A sa sega talega e dua na ka
e tawa rairai e matana: a sa luvawale,
ka vakaraitaki sara na ka
kecega, e na mata i koya eda na
vakatusai keda vua.
14 Ia ni sa dua na noda Bete
Levu, sa curu ki lomalagi, o Jisu
na Gone ni Kalou, tou taura matua
na noda vakatusa.
15 Ia na noda bete levu e sega ni
vakataki ira e tawa lomani keda
ni da sa malumalumu; ia ka sa
dauveretaki ga e na ka kecega me
vakataki *keda,* ia ka sega sara na
nonai valavala ca.
16 E na vuku ni ka oqori tou
toro doudou kina ki nai tikotiko
vakaturaga loloma, me da lomani
rawa kina, me da rawata talega
nai loloma me vukei *keda* e na
gauna e yaga kina.

A WASE V.

Sa tukuna na noda Bete Levu ko Paula ni sa uasivi cake vei iru na bete eliu, 1—10. *A sa qai vunauci ira na tamata lotu, ni ra sa lotu dede ka sega ni vuku sara,* 11—14.

IA na bete levu yadua e digitaki
mai vei ira na tamata, sa lesi
me cabora na ka vua na Kalou e
na vukudra na tamata, me vaka-
cabora nai madrali kei nai soro e na
vuku ni valavala ca :
2 Sa rawarawa vua me lomani
ira e ra sa sesewa, kei ira e ra sa
cala ; ni sa vakavolivoliti koya
talega na malumalumu.
3 E na vuku ni ka oqo e dodonu
kina vua, me vakacabora mada na
nonai soro, me vakatalega na no-
drai soro na tamata.
4 A sa sega e dua na tamata sa
laki taura vakai koya na cakaca-
ka vakarokoroko oqo, o koya ga
sa lesi koya na Kalou, me vakataki
Eroni.
5 Sa vakatalega kina ko Kraisiti
sa sega ni viavia bete levu vakai
koya me dokai kina ; a ya ga e na
vuku i koya sa kaya vua, O iko na
Luvequ, au sa vakasikavi iko e na
siga oqo.
6 Me vakatalega na nona vosa e
na *Same* e dua, *sa kaya,* A bete
tawa mudu ko iko me vakai Meli-
kisete.
7 O koya oqo e na siga sa liata-
mata kina, ni sa cabora oti na ke-
rekere kei na masumasu kei na
tagi kaukaua e na wai ni matana
vua sa kaukaua me vakabulai ko-
ya mai na mate, a sa rogoci ga e
na ka sa rerevaka ;
8 Ia na Luvena dina ko koya, a
sa vakatavulici ga e nai valavala ni
talairawarawa, ni sa vosota na ka
rarawa ;
9 Ia ni sa vinaka sara kina, sa
yaco me vu ni bula tawa mudu
vei ira kecega sa talairawarawa
vua ;
10 Sa kaciva na Kalou me bete
levu me vakai Melikisete.
11 E levu na ka sa vo me keitou
tukuni koya kina, ia ka sa dredre
ga na kenai balebale, ni sa gu ca
na daligamudou.
12 Ni sa kilikili kei kemudou mo
dou yaco mada e na gauna *eliu mo*
doui vakavuvuli, ia ka sa *yaga ti-*
ko ga mo dou vakatavulici *e nai*
balebale ni vu ni vakavuvuli *ni*
Kalou ; sa yaga talega vei kemu-
dou na wai ni sucu, ia ka sega *ni*
yaga na kakana kaukaua.
13 Ni sa tawa kila vinaka nai
vakavuvuli ni vakadodonutaki, ko
koya sa gunuva walega na wai ni
sucu ; ni sa gone lailai ga.
14 A sa yaga vei ira na qase na
kakana kaukaua, o ira e ra sa va-
katovolea tiko ga na tiki ni yalodra
me ra lewa rawa na ka se vinaka
se ca.

A WASE VI.

Sa vakarota vei ira ko Paula me ra vuku sara e na lotu, de ra ca tale, 1—8. *Sa vakavulici ira me ra tu dei, ka gumatua sara, me ra kakua ni yalowai, ni sa vosa dina sara na Kalou ni sa yalataka na ka vinaka,* 9—20.

ENA vuku ni ka oqo me da
laiva kina na vu ni vakavu-
vuli kei Kraisiti, me da gumatua
me da vinaka sara ; me da kakua
ni tauyavutaka tale e na veivutuni
e na vuku ni valavala eda mate
kina, kei na vakabauta na Kalou,
2 (Ai vakavuvuli ni vuivui, kei
na veitabaki liga,) kei na nodra tu
cake tale na mate, kei na lewa ka
tawa mudu.
3 Ia kevaka e vinakata na Kalou,
eda na cakava na ka oqo.
4 Ni sa dredre sara vei ira ka va-
kararamataki eliu, a ra sa tovolea
nai solisoli vakalomalagi, ka ra-
wata na Yalo Tabu,
5 A ra sa tovolea na vosa vinaka
ni Kalou, kei na kaukaua ni bula
ena muri mai,
6 Ka ra sa vuki tale, *e dredre*
sara me vakavoui ira me ra vei-
vutuni ni ra sa vakota tale tiko

vakai ira na Gone ni Kalou ki na kau veilatai, a ra sa vakalialiai koya e na matanavotu.

7 Ia na qele sa unuma na uca sa lako wasoma kina, sa vakatubura na kau sa yaga vei ira sa kelia, sa vakalougatataka na Kalou:

8 Ia *na qele* sa vakatubura walega na kau vakavotona kei na soni sa tawa vakabau, a sa vo lailai me biu sara; ia na kenai otioti me visa.

9 Oi kemudou na veiwekani, keitou sa vosa ga vakaoqo, ia keitou sa vakasami kemudou ni dou na vinaka, *ni na tu vei kemudou* talega na ka e yaco vata kei na bula.

10 Ni sa dredre me yaloca na Kalou me guilecava kina na nomudou kitaka na cakacaka, kei na loloma dou a vakatakila ki na yacana, ni dou a qaravi ira na tamata yalosavasava, ia dou sa qaravi *ira* tikoga.

11 Keitou sa gadrevi kemudou yadua, mo dou vakatakila na mamakutu vakaoqori mo dou waraka matua sara kina, me yaco nai vakataotioti:

12 Mo dou sega ni vucesa, mo dou muri ira ga e ra sa qai taukei ni ka ka yalataki, e na vuku ni ra vakabauta ka vosota vakadede.

13 Ia ni sa cakava na vosa ni yalayala vei Eparaama na Kalou sa vosa vavakini, ia ni sa sega ni cavuta rawa e dua sa uasivi cake *vua*, sa qai cavuti koya ga e na nona vosa vavakini,

14 Ka kaya, E dina kau na vakalougatataki iko vakalevu, ka vakalevutaki iko vakalevu sara.

15 Sa vaka ga kina, ni sa vosota vakadede mada, sa qai-yaco mei taukei ni ka ka yalataki.

16 Ia ni ra sa vosa vavakini na tamata e ra cavuta na ka e levu: a sa oti kina vei ira na veileti, ni ra sa vavakini me vakadinadina kina *na nodra vosa*.

17 Sa vakakina na Kalou, ni sa vinakata ko koya me vakatakila dina sara kivei ira nai taukei ni nona vosa ni yalayala ni na tu dei na nona lewa, sa vakadinadina e na vosa vavakini:

18 Me rua kina na ka sa tu dei sara, sa sega ni rawa kina me vosa vakailasu na Kalou, me da vakacegui sara kina ni da sa dro me vakaruru ni da sa taura na dinata sa viritu e matada:

19 Ai kelekele ni yaloda na *dinata* oqo, ni sa dina ka kaukaua, ia ka sa curu sara kiloma ni lati:

20 A tikina ko ya sa curu kina e na vukuda ko Jisu, ni sa liutaki *keda*, ni sa cakavi me bete levu ka tawa mudu me vakai Melikisete.

A WASE VII.

Sa tukuna ko Paula ni sa uasivi cake ko Jisu vei ira na bete eliu, ni sa vakataki Melikisete, 1—19; *a sa lesi e na vosa vavakini,* 20—22, *a sa sega e dua sa tarava,* 23—25, *a sa yalosavasava sara, a sa sega ni yaga me cabo vakarua na nonai soro,* 26—28.

IA ko koya oqo ko Melikisete, sa turaga levu mai Selema, a bete ni Kalou Cecere sara, e rau a sota kei Eparaama ni sa tale mai na mokuti ira na turaga levu, ka vakalougatataki koya;

2 Sa solia talega vei koya ko Eparaama nai ka tini ni *kamunaga* kecega *sa tokitaka*; ai balebale *ni yaca i Melikisete* na Turaga levu ni vakadodonu, *a yacana* talega emuri na Tui Selema, a kenai balebale na Turaga levu ni veivakacegui;

3 E sega ni tukuni na tamana, se na tinana, se na nona yavusa, sa sega ni vakatekivu na nona gauna, se oti na nona bula; a sa cakavi me vaka na Gone ni Kalou; a sa tiko ga me bete ka tawa mudu.

4 Dou vakasama na kena levu na tamata oqo, ni sa solia vei koya na turaga qase ko Eparaama nai ka tini ni kamunaga sa tokitaka.

5 A sa dina vei ira na luve i Li-
vai, e ra sa bete, ni sa vosa ga vei
ira *na Kalou* e na vunau me va-
kaisigana vei ira na tamata, me
solia vei ira na wekadra, ia ko ira
e ra sa lako kecega mai na tolo i
Eparaama:
6 Ia ko koya oqo sa taura nai
sigana mai vei Eparaama, a sa ta-
wa wiliki vata kei ira na nona ya-
vusa, a sa vakalougatataka nai
taukei ni ka ka yalataki.
7 E sega e dua me vakatitiqataka
rawa na vosa oqo, ni sa vakalou-
gatataki koya sa uasivi sobu ko
koya sa uasivi cake vei rau.
8 Ia eke e ra sa taura nai sigana
ko ira na tamata e ra sa mate; ia
kikea ko koya sa tukuni ga ni sa
bula tiko *sa taura talega.*
9 Io, kevaka e tara meu vosa
vakakina, o Livai talega, o koya
sa taura *emuri* nai sigana, e rau sa
solia kei Eparaama nai sigana.
10 Ni sa tu ga e na tolo i tamana
ko Eparaama, ni rau sa sota kei
Melikisete.
11 Ia kevaka e yaco rawa na ta-
mata me ra vinaka sara e na vuku
ni cakacaka ni bete vaka-Livai, (ni
sa soli vata kaya na vunau vei ira
na tamata,) ena yaga vakacava
me tubu tale e dua tale na bete
me vaka na yavusa i Melikisete,
me kakua ni vakatokai me vaka
na yavusa i Eroni?
12 Ia ni sa qai vakaisosomi na
bete, sa dodonu sara me vakaiso-
somi talega na vunau.
13 Ia ko koya sa tukuni vakaoqo,
sa dua tani na nona mataqali, *a
mataqali* sa sega kina e dua na
tamata sa qarava nai tutunisoro.
14 Ni sa macala sara ni sa tubu
mai *na kawa i* Juta na noda Tu-
raga; ia na mataqali ko ya e sega
ni vosa kina ko Mosese me ra
bete.
15 Ia ka sa macala vakalevu sa-
ra; ni sa tubu tale e dua tani tale
na bete me vaka na yavusa i Meli-
kisete,
16 O koya ka sa cakavi *me bete*
ka sega ni vaka na vunau vakavu-
ravura, ia ko ya me vaka ga na
kaukaua ni bula tawa mudu.
17 Ni sa tukuni *koya na Kalou,
ka kaya,* O iko na bete tawa mudu,
me vaka na yavusa *i Meliki-*
sete.
18 Ia ka sa dina ni sa qai vaka-
oti na vunau makawa, ni sa malu-
malumu ka tawa yaga talega.
19 Ia na vunau sa sega ni cakava
rawa e dua me vinaka sara, ia ka
sa qai kauti dina mai na dinata
vinaka; eda toro voleka kina vua
na Kalou.
20 A sa sega *ni cakavi* walega
ko koya me bete sa caka e na vosa
vavakini.
21 (Ia ko ira e ra sa cakavi wa-
lega me ra bete, ia ka sega e na
vuku ni vosa vavakini; ia ko ko-
ya oqo e na vosa vavakini; e na
vuku i koya sa kaya vua, Sa vosa
vavakini na Turaga ena sega ni
veivutuni, *ka kaya,* O iko ga na
bete tawa mudu me vaka na ya-
vusa i Melikisete:)
22 Sa uasivi cake kina vakaoqo
ko Jisu ni sa kena liumata ni vei-
yalayalati e uasivi cake.
23 E dina ya ni ra sa le vuqa na
bete, ni ra sa sega ni vakalaivi me
ra tiko ga e na vuku ni ra sa
mate:
24 Ia na tamata oqo, sa bete ta-
wa mudu, ni sa bula tikoga.
25 O koya ga oqo sa rawarawa
kina vua me vakabulai ira sara e
ra sa lako mai vua na Kalou vei
koya, ni sa bula tikoga ko koya
me sorovaki ira.
26 Ia na bete levu sa mai yaga
vei keda sa vakaoqo, sa yalodo-
donu, *ka* yalovinaka, *ka* yalosava-
sava, *ka* tawase tani mai na tama-
tai valavala ca, a sa cakavi me ce-
cere cake ka lolovi era ko loma-
lagi;
27 O koya e sega kina ni yaga
vua e na veisiga, me vakacabora
taumada nai soro ni nonai valavala
ca, *me* qai *kitaka na* nodrai *soro*
na tamata, me vakai ira na bete

levu: ia ka sa cakava vakaduaga ko koya, ni sa vakacabori koya.

28 Ni sa cakavi ira na vunau me ra bete levu ko ira sa malumalumu; ia na vosa vavakini, sa muria na vunau, *sa cakavi* koya na Gone *ni Kalou,* me uasivi cake sara *ni sa bete* tawa mudu.

A WASE VIII.

Sa tukuna ko Paula ni sa yaco ko Jisu me noda bete levu, sa oti na kenai vakatakarakara e ra sa ia na kai Jutia eliu, a sa uasivi cake sara na cakacaka i Kraisiti, 1—13.

IA na ka levu kau sa vosa oti kina *sa vakaoqo*: Sa dua na noda bete levu, sa tiko e na liga imatau ni tikotiko ni Turaga levu mai lomalagi;

2 Ai talatala e na tikina tabu, kei na vale ni soro dina, sa sega ni tara na tamata, *sa tara* ga na Turaga.

3 Ni sa lesi ira kecega na bete levu me vakacabora nai madrali kei nai soro: o koya oqo sa dodonu talega kina vei koya me dua na ka me vakacabora.

4 Ia kevaka sa tiko ga e vuravura ko koya, ena sega ni bete, ni sa tiko ga na bete sa vakacabora nai madrali me vaka na vunau:

5 O ira sa kitaka nai vakatakarakara kei na yaloyalo ni ka mai lomalagi, me vaka sa vunauci Mosese na Kalou ni sa voleka ni tara na vale ni lotu: ka kaya, Raica, mo cakava na ka kecega me tautauvata kei na kenai vakatakarakara sa vakatakilai kivei iko e na ulunivanua.

6 Sa qai nei *Jisu* na cakacaka ni bete e uasivi cake, ni sa dautataro talega ko koya, e na ka ni veiyalayalati e uasivi cake, sa vakataudeitaki e na vosa ni yalayala e uasivi cake.

7 Kevaka e vinaka ga na *veiyalayalati* taumada, e sega tale ni vakasaqarai e dua tani *me kenai sosomi.*

8 Ia ni sa sega ni vinakata, sa kaya ko koya, Sa vosa na Turaga, ena yaco na siga, kau na cakava kina na veiyalayalati vou vei ira na mataqali nei Isireli kei na mataqali nei Juta:

9 Ena sega ni vaka na veiyalayalati kau a cakava vei ira na tamadra e na siga kau a taura kina na ligadra me tuberi ira mai na vanua ko Ijipita; ni ra sa sega ni tu dei e na noqu veiyalayalati, a sa kaya kina na Turaga, au sa sega ni vinakati ira.

10 A sa kaya na Turaga, Sa vakaoqo na veiyalayalati kau na cakava vei ira na mataqali nei Isireli ni sa oti na gauna ko ya; au na tugana na noqu vunau ki na lomadra, ka vola e na yalodra: ia kau na yaco me nodra Kalou, e ra na yaco me noqu tamata:

11 E ra na sega ni vakavulici ira yadua na nona lewe ni koro, kei na wekana, ka kaya, Mo kila na Turaga: ni ra na kilai au kecega, ko ira sa kaisi ka yacovi ira talega sa turaga.

12 Niu na yalovinaka vei ira sa tawadodonu, au na sega ni nanuma tale na nodrai valavala ca kei na nodra talaidredre.

13 Ia ni sa cavuta ko koya, A *veiyalayalati* vou, sa vakamadrataka na ka sa taumada. Ia na ka sa qai madra mai ka makawa sa voleka ni takali sara.

A WASE IX.

Sa tukuna na ka eso sa vakatakarakarataki Kraisiti eliu; ia ka sa uasivi cake sara kina ko koya, 1—28.

SA dina ya ni sa tu kei na *veiyalayalati* ka taumada na kena cakacaka ni ra sa qarava na Kalou, kei na vale ni soro vakavuravura.

2 Ni sa caka ga na vale ni soro; o koya sa taumada, *sa tu* kina nai tutunicina, kei nai kanakana, kei na madrai vakarairai; a yacana oqo na tikina tabu.

3 A sa sivi nai ka rua ni lati, *a sa*

tu kina na vale ni lotu sa vakatokai na loqi tabu sara ;
4 Sa tu kina na miqa koula, kei
na kato ni vunau sa ubi na yasana kece e na koula, *sa tu* kina na bilo koula sa tawa e na mana, kei nai titoko talega i Eroni sa kubu tiko, kei na vatu raraba sa volai kina na vunau ;
5 *Sa tu* ga ecake na Jerupima ni
ukuuku sa vakaruruga nai tikotiko loloma ; ia ka sa dredre me da tukuna vakalevu edaidai na ka oqo.
6 Ia ni sa vakarautaki oti na ka
oqori, sa curu na bete e na veisiga ki nai ka dua ni vale ni soro, ka kitaka kina na cakacaka ni Kalou.
7 Ia na kenai ka rua *sa curu* va-
kaduaga kina e na veiyabaki na bete levu duaduaga, *a* sa sega *ni curu* wale, sa kauta ga na dra, a sa vakacabora e na vukuna, kei na vuku ni nodrai valavala ca talega na tamata :
8 Sa vakatakila na Yalo Tabu e
na ka oqo, ni sa sega ni rairai mai na sala ki na loqi tabu sara, e na gauna sa tu ga kina na vale ni soro ka taumada.
9 A kenai vakatakarakara wale-
ga oqori, ka yacova na gauna oqo, a sa vakacabori kina nai madrali kei nai soro, sa tawa cakavi koya rawa sa kitaka me vinaka sara kina na yalona ;
10 *E ra sa kitaka* ga na kakana
kei na ka e gunuvi, kei na vuivui vakavuqa, kei nai valavala vakavuravura, sa vosa vei ira me ra cakava me yaco mada na gauna ni vakadodonutaki.
11 Ia ko Kraisiti sa yaco me bete
levu e na ka vinaka ena muri mai, e na vale ni lotu levu ka uasivi cake na kena vinaka, e tawa tara e na liga *ni tamata*, ni sa sega ni cakavi vakakina ;
12 E sega e na dra ni kokoti kei
na luve ni karavau, e nona dra ga sa curu vakadua ki na loqi tabu sara, ni sa rawata ga me *noda* na bula tawa mudu.
13 Ia kevaka sa yaga na dra ni
karavau kei na kokoti, kei na dravusa ni karavau alewa sa kureitaki vei ira e dukaveluvelu, me savasava kina na yagodra :
14 Ena vakatanievei na *dra nei*
Kraisiti, ni sa cabori koya *vua na* Kalou e na vuku ni Yalona tawa mudu ia ka sega vua na ca, *ena* sega beka ni rawarawa sara me vui laivi kina mai na yalomudou na cakacaka eda sa mate kina, mo dou qarava na Kalou bula ?
15 O koya ga oqo sa yaco kina
ko koya mei dautataro e na veiyalayalati vou, e na vuku ni *nona* mate, ni sai soro ni nodrai valavala ca *e ra kitaka* e na gauna ni veiyalayalati taumada, me ra rawata kina ko ira ka kacivi nai vota ni vanua tawa oti sa yalataki.
16 Ia kevaka *sa yaga* e dua na
veiyalayalati, sa yaga ni sa mate dina ko koya sa dautataro.
17 Ni sa yaga na veiyalayalati
ni sa mate *ko ira na dauveisorovi* : ia ka sa sega ni yaga vakalailai ni sa bula tiko ko koya sa dautataro.
18 Ia ka sa sega ni vakatabui
walega na *veiyaloyalati* sa taumada, sa ia ga e na dra.
19 Ni sa cavuta oti ko Mosese
nai vakavuvuli kecega ni vunau kivei ira kecega na tamata, sa qai kauta ko koya na dra ni luve ni karavau kei na kokoti, kei na wai, kei na vuti ni sipi damudamu, kei na co bona, ka kureitaka nai vola, kei ira na tamata kecega,
20 Ka kaya, A dra ni veiyala-
yalati oqo, sa cakava vei kemudou na Kalou.
21 Sa kureitaka talega e na dra
na vale ni soro, kei na bilo ni cakacaka kecega.
22 Ia ka vica na ka e na gauna
ni vunau sa tawa vakasavasavataki e na dra ; ia kevaka e sega ni vakadavei na dra sa sega ni rawa me kauti tani nai valavala ca.
23 Sa dodonu ga me vakasavasa-
vataki nai vakatakarakara ni ka mai lomalagi e nai *soro* vaka ko

ya; kei na ka dina mai lomalagi e
nai soro e uasivi cake vei ira.
24 Ia ka sa sega ni curu ko
Kraisiti ki na loqi tabu sa caka na
liga, a ya nai vakatakarakara walega ni ka dina; *sa curu* dina ki lomalagi, me rairai tikoga e na mata ni Kalou e na vukuda:
25 Sa sega talega ni vakacabori
koya vakavuqa, me vaka na bete levu eliu ni sa curu ki na loqi tabu e na veiyabaki, ka kauta na dra ni ka tani;
26 Ia kevaka sa vakakina ke sa
dodonu me mate vakavuqa mai nai vakatekivu kei vuravura: ia ko ya sa qai vakarairaitaki vakadua e nai vakataotioti ni gauna makawa, me kauta tani nai valavala ca, ni sa vakacabori koya mei soro.
27 Ni sa vakakina ni sa lesi me
mate vakadua na tamata, me qai muria *na mate* na siga ni lewa:
28 Sa vaka sara kina ni sa vaka-
cabori vakadua ko Kraisiti me kauta tani nai valavala ca ni lewe vuqa; ena rairai mai vakarua ko koya kivei ira sa waraki koya me ra bula, ia ka sega ni mai sorovaki *ira*.

A WASE X.

Sa uasivi cake nai soro sa cabora ko Kraisiti e nai soro kecega eliu, ni sa kauti tani kina nai sau ni valavala ca, 1—18. *Sa vakarota kina vei ira ko Paula me ra vakabauti Jisu sara,* 19—39.

SA tu ga e na vunau nai vakatakarakara ni ka vinaka me na muri mai, ia ka sega ni yaloyalona dina, ka sega talega ni rawa, e na nodrai soro e ra sa cabora tiko e na veiyabaki, me cakavi ira e ra daulako mai kina me ra savasava mai na ca.
2 Ia kevaka sa vakaoqo e ra
mudu ni vakacabori, se segai? kevaka e ra vakasavasavataki vakadua e ra sa dausoro kina e ra na sega ni rarawa tale vakakina e na lomadra e na vuku ni valavala ca.
3 Ia nai *soro* ko ya e ra sa vaka-
nanuma tale kina nai valavala ca e na veiyabaki.
4 Ni sa dredre sara me kauta
tani nai valavala ca na dra ni karavau kei na kokoti.
5 O koya oqo sa vosa kina ko
koya ni sa lako mai ki vuravura, *ka kaya,* Ai soro kei nai madrali ko a sega ni vinakata, o sa vakarautaka vei au na yago:
6 O sa sega ni rekitaka nai ma-
drali tavu kei nai soro ni valavala ca.
7 Au sa qai kaya, Raica, au sa
lako mai, (me vaka sa volai au e nai vola vivigi,) me cakava na ka ko sa veitaliataka, *noqu* Kalou.
8 Sa kaya oti mada eliu ko koya,
Ia nai soro kei nai madrali kei nai madrali tavu kei nai soro ni valavala ca, sa vakacabori me vaka na vunau; ko sa sega ni digitaka, se rekitaka;
9 Sa qai kaya ko koya, Raica,
au sa lako mai me cakava na ka ko sa veitaliataka, *noqu* Kalou. Sa kauta tani ko koya nai ka dua, me vakayacora na kenai ka rua.
10 Eda sa vakasavasavataki e na
vuku ni *nona* veitalia oqo, e na yago i Jisu Kraisiti ni sa cabori vakadua:
11 Io ko ira kecega na bete e ra
sa tu ka cakava, ka vakacabora nai soro ko ya e na veisiga, ia ka ra sega ni kauta tani rawa nai valavala ca:
12 Ia ko koya oqo, ni sa vakaca-
bora nai soro e yaga vakadua ka tawa mudu e na vuku ni valavala ca, sa qai tiko e na liga imatau ni Kalou;
13 A sa qai namaka tiko me yaco
na nona meca mei tutuniyavana.
14 Ia ni sa vakacabori koya va-
kadua sa cakava na ka kecega e yaga vei ira e ra sa vakasavasavataki.
15 Ia *na ka oqo* sa vakatakila
talega vei keda na Yalo Tabu: ni sa vosa oti ko koya eliu, *ka kaya,*
16 Sa kaya na Turaga, A veiya-

layalati kau na cakava vei ira ni
sa oti na gauna ko ya sa vakaoqo,
au na virikotora na noqu vunau ki
na yalodra, ka vola e na lomadra;
17 *Sa qai kaya ko koya,* Ia na no-
drai valavala ca kei na nodra talai-
dredre kau na sega ni nanuma tale.
18 Ia ni sa qai kauti tani na ka
oqori, sa sega ni cabori tale nai
soro e na vuku ni valavala ca.
19 O koya oqo, kemudou na vei-
wekani, ni da sa qai doudou me da
curu ki na loqi tabu sara e na vuku
ni dra i Jisu,
20 E na sala vou ka bula, sa qai
vakatara vei keda, ni sa tawase
rua nai lati, a kenai balebale *nai
lati,* na yagona;
21 Ni sa dua talega na noda bete
levu e na vale ni Kalou;
22 Tou toro voleka yani e na
yalo dina kei na vakabauta dina
sara, ni sa kureitaki na yaloda me
oti na loma ca, ka vakasilimi na
yagoda e na wai makari.
23 Tou taura matua na vakatusa
ni noda vakabauta me kakua ni
yavala; (ni sa dina ko koya sa ya-
lataka;)
24 Me da *veivuke ni da* vakana-
numi keda vakai keda me da vei-
vakatakatakai me dauloloma kai va-
lavala vinaka.
25 Me da kakua ni biuta na va-
kasoqonivata, me vaka nai vala-
vala ni tamata eso; me da veivu-
nauci tiko: ka kitaka vakalevu,
ni dou sa raica sa toro voleka mai
na siga.
26 Kevaka eda sa nakita me dai
valavala ca, ni da sa rawata oti me
kila nai vakavuvuli dina, sa qai
sega tale e dua tani nai soro e na
vuku ni valavala ca,
27 *Sa tu* ga *vei keda* na waraka
kei na rerevaka na siga ni lewa
kei na cudru waqawaqa, ena kati
ira sara na meca.
28 Ia ko koya sa beca na vunau
i Mosese sa mate sara ga sa sega
tale ni lomani, ni sa beitaka vei
koya e rua se tolu na tamata dau-
tukutuku:
29 Dou vakasama, ena vakaevei
na kena levu ni cudruvi, ena le-
wai me dodonu me yaco vua, sa
butuka e na ruku ni yavana na
Gone ni Kalou, a sa nanuma *ni* sa
ka qeleqelea na dra ni *veiyalaya-*
lati ka vakasavasavataki *kina,* a sa
vakasewasewani koya na Yalo *ni*
loloma?
30 Eda sa kilai koya sa kaya, Sa
noqui tavi me cudruva, au na cu-
druva ga, sa kaya *vakaoqo* na Tu-
raga. Ka *kaya* tale, Ena lewai
ira na nona tamata na Turaga.
31 Ia na ka rerevaki me lutu ki
na liga ni Kalou bula.
32 Dou vakananuma na siga eliu,
ni dou sa vakararamataki, dou sa
vosota na veivala kei na rarawa
vakaidina;
33 Sa yaco ko ya, ni ra sa vaka-
sesevotuni kemudou mo dou vaka-
lialiai ka vakararawataki; sa yaco
talega, ni dou sa tiko vata talega
kei ira e ra sa vakacacani vaka-
kina.
34 Dou a lomani au ni kau sa
vesuki, ka reki ni ra sa daukovea
na nomudou yau, ni dou sa kila e
na lomamudou sa tu ga mai loma-
lagi na nomudou yau e vinaka
cake kina ka veiqati.
35 O koya oqo mo dou kakua
kina ni biuta na nomudou vaka-
bauta, ena sa levu na yau me kenai
sau.
36 Ni sa yaga vei kemudou na
vosota, ni dou sa cakava oti na ka
sa veitaliataka na Kalou, me no-
mudou na ka sa yalataki.
37 Ena dede vakalailai, ena qai
lako mai ko koya sa dodonu me
lako mai, ena sega ni dede sara.
38 Ena bula ga na tamata do-
donu e na vakabauta: ia, Kevaka
sa suka tani tale, ena sega ni vi-
nakati koya na yaloqu.
39 Ia koi keda eda sega ni vakai
ira sa suka tale yani ki na rusa;
eda sa vakai ira ga sa vakabauta
tiko me bula na yalo.

A WASE XI.

Sa tukuna ko Paula nai balebale ni vakadinata, 1; *a sa qai tukuna na kena yaga, ni sa levu na ka e ra rawata kina ko ira na qase eliu, a sa levu talega na ka e ra sa cakava kina, ka sa levu talega na ka e ra vosota kina,* 2—40.

IA na vakadinata sa vaka ni sa
vakayacori na ka eda sa wa-
raka, e vaka ni sa vakaraitaki na
ka sa tawa kune.
2 E na ka ga oqori sa rogo vi-
naka kina na qase eliu.
3 Eda sa kila e na vakadinata, ni
sa buli na vuravura e na vosa ni
Kalou, ni sa caka na ka sa rairai
mai na ka sa sega ni rairai mai.
4 Ni sa vakadinata ko Epeli sa
cabora nai soro vinaka ki na Ka-
lou ka ca na nei Keni, ka rawata
kina nai vakatakilakila ni sa vaka-
dodonutaki, ni sa vakatakila na
Kalou ni sa vinakata ko koya na
nonai madrali: e na vuku ni ka ga
oqo sa vosa tikoga kina ko koya ni
sa mate.
5 Ni sa vakadinata ko Inoke sa
kauti kina *ki lomalagi* ka sega ni
raica na mate; a ra sa tawa kunei
koya e na vuku ni sa kauti koya
na Kalou: ia ni sa sega ni kauti
sa tu ga vua na kenai vakataki-
lakila ni sa vinakati koya na Ka-
lou.
6 Ia kevaka sa takali na vakadi-
nata sa dredre sara me da vinaka
vua na Kalou: o koya sa torova
na Kalou e dodonu me vakadinata
ni sa *Kalou* ko koya, ni sa saumi
ira talega e ra sa dauvakasaqarai
koya.
7 Ni sa vakadinata ko Noa, ni sa
vakasalataka na Kalou e na vuku
ni ka e sa bera ni rairai mai, sa
rere kina, ka cakava na waqa me
vakabulai ira kina na nona lewe ni
vale; a sa vunauci ira kina na kai
vuravura, ka yaco mei taukei ni
vakadodonutaki sa yaco e na vuku
ni vakabauta.
8 Ni sa vakadinata ko Eparaama,
ni sa kacivi me lako ki na vanua
e sa bera ni soli vua me nona va-
nua, sa talairawarawa ga kina; ka
sa lako yani, ia ka sa sega ni kila
na vanua sa lako kina.
9 Ni sa vakadinata, sa tiko vaka
na vulagi e na vanua sa yalataki,
me vaka *ni da sa tiko* e na vanua
tani, ka tiko walega e na vale va-
kacevaceva kei Aisake kei Jekope,
e ratou taukena vata na vanua sa
yalataki:
10 Ni sa dauvakananuma ko ko-
ya ki na koro sa tauyavutaki, a
kena matai na Kalou ni sa tara ko
koya.
11 Ni sa vakadinata ko Sera, sa
vakaukauatak kina me kunekune-
taka na kawa, a sa vakasucuma na
gone ni sa oti na gauna *ni kune-
kune*, ni sa nanuma ga sa dina ko
koya sa yalataka.
12 O koya sa tubu mai kina vua
e lewe dua, ia ka sa vaka ga na
mate ko koya, *a tamata* lewe vuqa
me vaka na kalokalo ni lomalagi,
e vakatalega na nuku e na mata-
sawa e tawa wiliki rawa.
13 Sa mate e na vakadinata ko
ira kecega oqo, ia ka sa sega ni
nodra dina na ka sa yalataki, a ra
sa raica vakayawa, ka vakasama,
ka cuquma, ka tukuni ira ni ra vu-
lagi ga ka tiko walega e vuravura.
14 Ia ko ira sa vosa vakaoqo e ra
sa vakatakila sara ni ra sa vakasa-
qara na nodra vanua.
15 E dina ya, kevaka e ra sa na-
numa *na vanua* e ra sa biuta laivi
tu, sa rawarawa ga me ra lesu tale
kina.
16 A ra sa qai domona sara e dua
na vanua e vinaka cake, *a vanua*
vakalomalagi: o koya ga oqo e
sega ni madua kina na Kalou me
vakatokai me nodra Kalou: ni sa
tara na koro ko koya me nodra.
17 Ni sa vakadinata ko Eparaa-
ma, ni sa vakatovolei, sa cabori
Aisake: ia ko koya ka caka vua na
vosa ni yalayala sa cabora na lu-
vena e dua bauga,
18 Ia ka sa kaya vua eliu, A no-

mu kawa sa yalataki *a kawa* i Aisake:

19 Ni sa vakasama ko *Eparaama* sa rawarawa vua na Kalou me vakabulai *koya* tale mai na mate; a sa rawati koya tale vakakina *me vaka* e nai vakatakarakara.

20 Ni sa vakadinata ko Aisake, sa vakalougatataki Jekope kei Iso e na ka e sa bera ni yaco mai.

21 Ni sa vakadinata ko Jekope, ni sa voleka ni mate, sa vakalougatataki rau na luve i Josefa; ka masu, *ni sa vakararavi* e na nonai titoko.

22 Ni sa voleka ni mate ko Josefa, sa tukuna e na vakadinata, ni ra na lako tani *e Ijipita* na luve i Isireli; a sa vosa *vei ira* e na vuku ni suina.

23 Ni ra sa vakadinata na qase i Mosese, ni sa sucu ko koya, e rau sa vuni koya ka vula tolu, ni rau sa raica ni sa gone vinaka; a rau sa tawa rerevaka na vosa ni turaga levu.

24 Ia ni sa vakadinata ko Mosese, ni sa qai tamata bula mai, sa bese ni vakatokai me luve i koya na luve i Fero na gonealewa;

25 Ni sa digitaka me vosota na ca vei ira na tamata ni Kalou, ia ka cata ni bau marau walega e nai valavala ca e na siga eso;

26 Ni sa vakasama ni sa yau levu me vakalialiai e na vuku i Kraisiti, ia na ka lailai na yau mai Ijipita: ni sa vakaraica tu ki na kenai sau.

27 Ni sa vakadinata sa biuti Ijipita, ka sega ni rerevaka na cudru ni turaga levu; sa gumatua sara, ni sa vaka ni sa raici koya sa tawa kune.

28 Ni sa vakadinata sa cakava na *solevu ni* pasova, kei na kureitaka na dra, me kakua ni tarai ira ko koya sa vakamatea na ulumatua.

29 Ia ni ra sa vakadinata, e ra sa lako ki na Waitui damudamu me vaka sara e na vanua mamaca; ia ka sa vakatovolea na kai Ijipita me ra bau vakakina, a ra sa luvu kina.

30 Ia ni sa vakadinata sa bale na bai mai Jeriko, ni sa buku na druadrua e na siga e vitu.

31 Ni sa vakadinata ko Reape na alewa ka dautagane *eliu*, sa *tawa* rusa kina me vakai ira sa *tawa* vakadinata, ni sa kauti *ira ki vale* e ra sa daurai vanua ka vakacegui ira.

32 A cava tale meu kaya? ni sa dede sara kevaka kau tukuni Kitioni, kei Perake talega, kei Samisone, kei Jefeca, kei Tevita, kei Samueli, kei ira na profita:

33 Ni ra sa vakadinata e ra sa vakamalumalumutaka na matanitu eso, *ka* cakava na ka e dodonu, *a* ra sa rawata me nodra na ka sa yalataki, *a* ra sa tabonaka na gusu ni laioni,

34 *A* ra sa bokoca na bukawaqa vakaidina, *ka* bula mai na bati ni seleiwau, e ra sa vakaukauataki tale ni ra sa malumalumu, *a* ra sa qaqa e nai valu, e ra sa rawai ira sara nai valu ni iceni.

35 Sa tauri ira tale na luvedra na alewa eso ni ra sa tu cake tale mai na mate: sa vakararawataki vakalevu eso, a ra sa bese ga ni bula; me tu cake tale vinaka kina na yagodra:

36 Sa vakatovolei eso e na veivakalialiai kei na moku e na kuita, kei na vesu talega kei na biu ki na vale ni veivesu:

37 *A* ra sa lauviri e na vatu, *a* ra sa varomusuki rua, *a* ra sa dauveretaki, *a* ra sa vakamatei e nai seleiwau: e ra sa veilakoyaki voli, ka vakaisulutaki e na kuli ni sipi *kei* na kuli ni kokoti; e ra sa dravudravua sara, *ka* vakararawataki, *ka* vakacacani;

38 Ia sa sega ni yaga na kai vuravura me ra tiko vei ira:) e ra sa se ki na vanua lala, kei na ulunivanua, kei na qara, kei na uluvatu e vuravura.

39 Ia ko ira kecega oqo e ra sa rogorogo vinaka e na vuku ni nodra vakadinata, ia ka sega ni nodra dina na ka sa yalataki:

40 A sa vakarautaka na Kalou vei keda na ka e vinaka cake, me ra kakua ni vinaka sara duaduaga ko ira me da vinaka vata ga.

A WASE XII.

E vinaka me da nanumi Jisu, me da gumatua kina, 1, 2. *Me da kakua ni lomaca ni da sa vakararawataki, ni da sa kila kina sa lomani keda na Kalou,* 3—13. *Me da yalosavasava sara,* 14—17. *Sa vosa vakaukaua na vunau eliu, sa vosa vinaka sara nai rogorogo kei Jisu, e vinaka me da vakarogoca de da ca,* 18—29.

ENA vuku ni ka oqo ni sa vakavolivoliti keda talega e lewe vuqa e vaka na o e ra sa vakaraiçi keda, me da biuta laivi tu na ka bibi kece, kei nai valavala ca eda sa tao rawarawa kina, me da gumatua me ciciva na cere sa tu ematada,

2 Me da raici Jisu tikoga ko koya sa vakatekivuna ena sauma talega na *noda* vakabauta; o koya, e na vuku ni marau sa viritu ematana, sa vosota *na mate* e na kau veilatai, ka sa sega ni madua ni sa vakalialiai kina, a sa qai tiko sobu ko koya e na liga imatau ni tikotiko vakaturaga ni Kalou.

3 Dou vakananumi koya ni sa vosota ni sa vosa vakacacataki koya na tamata ca, de oca ka waicala na lomamudou.

4 Dou sa sega ni vorata mo dou tara dra, ni dou sa veivala kei nai valavala ca.

5 Dou sa guilecava nai vakavuvuli sa vosa kivei kemudou me vaka kivei ira na gone, Na luvequ, kakua ni beca ni sa yaviti *iko* na Turaga, se yalowai ni sa vunauci iko ko koya:

6 Ia ko koya sa lomani koya na Turaga sa vunauci koya ko koya, ka sa yaviti ira kecega na luvena sa vinakata ko koya.

7 Ia kevaka dou sa vakararawataki ni dou sa yaviti, sa qai kitaka vei kemudou na Kalou me vaka vei ira na luvena; ia ko cei na gone sa tawa yaviti koya ko tamana?

8 Ia kevaka dou sa sega ni yaviti, a ra sa yaviti kecega *na luvena dina*, dou sa qai vaka na gone e sega ni vakatamani, ka sega ni luvena dina.

9 Ia ka vakaevei ko ira na tamada vakayago ni ra sa yaviti *keda*, eda sa rerevaki ira: ia ka sa kilikili kei keda se segai me da vakamalumalumutaki keda vakalevu vei koya na Tamada vakayalo, me da bula kina?

10 Ia ko ira oqo e ra sa yaviti *keda* e na veisiga eso me vaka na nodra veitalia; ia ko koya *sa kitaka* me yaga ga vei keda, me da vakataki koya kina e na yalosavasava.

11 Ia ka sega ni ka ni marau na yaviti ni sa ia tiko, a ka rarawa ga: sa bera ga sa qai vuataka na vua ni yalododonu ni veivakacegui kivei ira e ra sa kitaki kina.

12 O koya oqo mo dou laveta cake kina na liga sa wadamele, kei na duru sa malumalumu;

13 Ia ka vakadodonutaka na sala e na yavamudou, de vakasesei ko ira sa lokiloki, e vinaka ga mo dou vakabula.

14 Vakamuria na veivinakati vei ira na tamata kecega, kei na yalosavasava, ni sa sega e dua na tamata ena raica na Turaga kevaka e yali vua na ka oqori:

15 Dou raica vinaka de dua *vei kemudou* sa bale mai nai loloma ni Kalou; de dua na ka gaga e tubu cake ka vakararawataki *kemudou*, ka vakaqeleqelei kina na lewe levu;

16 De dua na daudara, se na tamata ca, me vakataki Iso, o koya sa volitaka na nona ulumatua e na kakana e dua bau.

17 Dou sa kila, ni sa *volitaka* oti, sa domona vakalevu sara me vakalougatataki; ia ka sa bureitaki vua: ka sega ni kunea rawa na ka

me veivutuni kina *na tamana*, ia ka sa vakasaqara matua sara ka vakawai na matana.
18 Ni dou sa sega ni lako mai ki na ulunivanua sa rawa ni tauri, kei na bukawaqa, kei na o loaloa, kei na butobuto, kei na cava,
19 Kei na rorogo ni davui, kei na domo ni vosa; o koya e ra sa rogoca ka ra masuta me kakua ni vosa tale vei ira;
20 (E ra sa sega ni vosota rawa na ka sa vosataki vei ira, Kevaka e tara na ulunivanua na manumanu, sa viriki e na vatu, se cokai sara e na moto:
21 A ka levu na kena vakarerei na raivotu ko ya, sa vosa kina ko Mosese, Au sa rere ka sautaninini vakalevu sara:)
22 Ia dou sa lako mai ki na ulunivanua ko Saioni, kei na koro ni Kalou bula, ki Jeruselema vakalomalagi, kei nai vavakoso ni agilose e tawa wiliki rawa,
23 Kei nai vavakoso *ni agilose* kecega, kei nai vavakoso ni ulumatua, sa volai mai lomalagi, vua talega na Kalou na *noda* Turaga ni lewa, kei na yalo ni tamata yalosavasava sa qai yalosavasava sara,
24 Kivei Jisu talega na dautataro ni veiyalayalati vou, kei na dra sa kureitaki, oqori ga sa cavuta na ka vinaka sa cavuta na ka ca *na dra nei* Epeli.
25 Dou raica, mo dou kakua ni bese vua sa vosa. Ia kevaka e ra sega ni bula e ra sa bese vua sa vosa e vuravura, ena vakataniewei koi keda kevaka eda sa vuki tani vua *sa vosa* mai lomalagi?
26 Sa vakayavalataki vuravura na domona eliu: a sa qai yalataka, ka kaya, E dua tale e sa bera kau na sega ni vakayavalataki vuravura walega, a ya ko lomalagi talega.
27 Ia na vosa oqo *ni sa kaya*, E dua tani tale e sa bera, sa vakatakilai mai kina ni na kauti tani yani na ka sa vakayavalataki, me vaka na ka sa cakavi, me tu dei kina na ka sa tawa vakayavalataki rawa.
28 Ia ni da sa rawata na matanitu sa sega ni vakayavalataki rawa, e vinaka me da taura matua nai solisoli loloma *ni Yalo Tabu*, o koya eda sa qarava vinaka *kina* na Kalou e na yalomalumalumu kei na rerevaka *na Kalou*:
29 Ni sa bukawaqa caucaudre na noda Kalou.

A WASE XIII.

Sa vakavulici ira ko Paula, me ra lomasoli, ka yalovinaka, 1—3, *me rai valavala dodonu vakai ira*, 4; *me ra kakua ni kocokoco se nuiqawaqawa*, 5, 6; *me ra lomani ira nai talatala ni Kalou*, 7, 8; *me ra kakua ni vakabauta nai vakavuvuli tani, me ra vakatusai Jisu, ka yalovinaka, ka talairawarawa vei ira na turaga, ka masulaki Paula*, 9—19. *Sa tinia na nonai vola*, 20—25.

ME tiko ga *vei kemudou* na veilomani me vaka na veitacini.
2 Kakua ni guilecava na vakani ira na vulagi: ia ni ra sa kitaka oqo ko ira eso e ra sa vakani ira na agilose ka ra lecava ga.
3 Nanumi ira sa vesu, me vaka dou sa vesu vata *kei ira*; kei ira sa dravudravua, ni dou sa vakayago tikoga.
4 Sa kilikili kei ira na tamata kece na vakawati, kei nai mocemoce e sega ni veibutakoci: ia ko ira na daudara kei na dauyalewa, ena turisautaki ira na Kalou.
5 Me takali na daukocokoco e na *nomudoui* valavala: ia dou lomavinaka e na ka sa tu *vei kemudou*; ni sa kaya ko koya, Au na sega sara ni biuti iko, se vakalaivi iko.
6 E na vuku ni ka oqo *eda sa* doudou kina me kaya, A noqui vukevuke na Kalou, au sa sega ni rerevaka na ka sa kitaka *vei au na* tamata.
7 Nanumi ira sa liutaki kemudou, ko ira sa tukuna vei kemudou

na vosa ni Kalou; vakadamuri-
muria na nodra vakabauta, ka na-
numa na kenai otioti ni *nodrai*
valavala:
8 Ia ko Jisu Kraisiti sai koya-
koya tikoga, e na siga sa oti, kei
na siga edaidai, kei na veisiga mai-
muri.
9 Dou kakua ni veikauyaki e nai
vakavuvuli e vuqa sa lako vaka-
tani. Ni sa yaga me vakataudei-
taki na lomada e nai solisoli lolo-
ma *ni Yalo Tabu*, ia me kakua ga e
na kakana sa sega ni yaga vei ira
e ra sa oga kina.
10 Ni sa dua na nodai tutunima-
drali, sa tawa dodonu me kana
kina ko ira sa qarava na vale ni
lotu *makawa*.
11 Ia ka sa vakamai e nai bili ni
koro, na yago ni manumanu e ra
sa kauta na nodra dra ki na tikina
tabu ko koya na bete levu mei
soro ni valavala ca.
12 O koya ga oqo sa mate kina
ko Jisu etaudaku ni matanikoro,
me vakasavasavataki ira na tama-
ta e na nona dra.
13 E na vuku ni ka oqo me da
lako kina kivei koya ki nai bili,
me da colata na nona ka e vakalia-
liai kina.
14 Ni sa sega na noda koro eke
me da tiko vakadua kina, eda sa
vakasaqara e dua ena muri mai.
15 Ia ko koya oqo me da vaka-
cabora kina e na veisiga nai ma-
drali ni vakavinavinaka vua na
Kalou e na vukuna, oqori na vua
ni tebenigusuda, ni da vakavina-
vinaka ki na yacana.
16 Kakua talega ni guilecava na
caka vinaka kei na dausolia na ka
eso: ni sa vinaka sara vua na Ka-
lou nai madrali vakaoqo.
17 Dou talairawarawa sara vei
ira sa liutaki kemudou, ka vaka-
malumalumutaki kemudou *vei ira*:
ni ra sa yadrata na yalomudou, me
vakai ira e ra na tukuni ira kina,
me ra kitaka e na marau, ka sega e
na vutugu: ni sa tawa yaga vei
kemudou me vakaoqori.
18 Masulaki keitou: keitou sa
dinata sa vinaka na loma i keitou
e na ka kecega, ni keitou sa vina-
kata mei valavala dodonu.
19 Au sa masuti *kemudou* me ki-
taka na ka oqori, meu lako kusa-
rawa kina vei kemudou.
20 Au sa masuta na Kalou ni vei-
vakacegui, o koya ka sa kauta
tale mai na mate na noda Turaga
ko Jisu, nai Vakatawa levu ni sipi,
e na vuku ni dra e na veiyalayala-
ti tawa mudu,
21 Me cakavi kemudou mo dou
vinaka sara e nai valavala vinaka
kecega, mo dou cakava na nona
veitalia, me cakava e na lomamu-
dou na ka e vinaka sara e matana,
e na vuku i Jisu Kraisiti; *me ia*
kivei koya na vakavinavinaka ka
tawa mudu ka tubu ga. Emeni.
22 Au sa masuti kemudou, na
veiwekani, dou vosota na vosa ni
vakavuvuli: niu sa vola vei kemu-
dou e nai vola, ia ka vica ga na
kena vosa.
23 Dou kila, sa sereki tale na
wekada ko Timoci; kevaka ena
lako kusarawa mai ko koya, kei-
rau na raici kemudou kaya.
24 Dou ia na loloma vei ira kece
sa liutaki kemudou, kei ira kecega
e ra sa yalosavasava. Sa ia na lo-
loma vei kemudou ko ira mai
Itali.
25 *Me tiko* vei kemudou kecega
nai loloma. Emeni.

AI VOLA I JEMESA.

A WASE I.

Sa tukuna ko Jemesa me reki na tamata lotu ni ra sa vakararawataki, me ra kerea na vuku mai vua na Kalou, me ra vakakina; ni sa kalougata na tamata sa dauvosota, 1—12. *Oi keda ga eda sa vakatekivuna na ca, ia na vu ni ka vinaka na Kalou,* 13—18. *Me da daurogoca, ka vakananuma ka muria na vosa ni Kalou; kevaka eda sega ni vakakina eda lotu lasu ga;* 19—27.

O JEMESA nai talatala ni Ka-
lou, kei na Turaga ko Jisu
Kraisiti, kivei ira na mataqali e
tinikarua e ra duiveiseyaki, au sa
loloma yani.
2 Oi kemudou na wekaqu, dou
nanuma me ka kecega ni reki ni
dou sa lutu ki na ka e vuqa e dau-
veivakatovolei;
3 Ni dou sa kila oqo, ni sa dau-
vakatovolei na nomudou vaka-
bauta, sa tubu kina na dauvosota.
4 Ia me tini vinaka na cakacaka
ni vosota, mo dou saue sara tauco-
ko, me kakua na ka e yali.
5 Kevaka e dua vei kemudou e
lailai vua na vuku, me kerea vua
na Kalou, sa solia vakalevu ko
koya kivei ira na tamata kecega, a
sa sega ni dauveivakadirideini;
ena soli ga vua.
6 E vinaka me kerekere e na
vakabauta, me kakua ni vakati-
tiqa. O koya sa vakatitiqa e sa
vaka na ua cagicagi e na waitui, sa
cagina e na cagi ka takulobelobe.
7 Me kakua ni vakasama na ta-
mata ko ya ena rawata e dua na
ka mai vua na Turaga.
8 A tamata sa lomalomarua sa
yamekemeke e nonai valavala ke-
cega.
9 Me reki na tamata dravudra-
vua ni sa qai tubu cake mai:
10 Kei koya e vutuniyau, ni sa
dravudravua mai: ni na *takali* ga
me vaka na se ni co.
11 Ni sa cadra cake na *siga* ka
todramakausu na kena buno, sa
vakamalaitaki sara kina na co, a
sa mira na sena, a sa rusa na kena
rairai vinaka ni yagona: ena ma-
lai yani vakakina na tamata vutu-
niyau e na nonai valavala.
12 Sa kalougata na tamata sa va-
katovolei ka vosota ga; ni sa va-
katovolei oti, ena rawata nai sala
ni bula e vakaiukuukutaki, sa ya-
lata na Turaga kivei ira sa lomani
koya.
13 Ni sa dauveretaki e dua na
tamata me kakua ni kaya, Sa dau-
veretaki au na Kalou: ni sa sega
ni dauveretaki rawa na Kalou mei
valavala ca, a sa sega ni dauvere-
taka e dua na tamata ko koya:
14 Ia ka sa dauveretaki na tama-
ta, ni sa vecei koya, ka bacani
koya, na nona garova ca.
15 Ni sa qai kunekune na garova
ca, sa sucu mai kina nai valavala
ca: a sa oti nai valavala ca, sa
sucu mai kina na mate sara.
16 Dou kakua ni cala, oi kemu-
dou na wekaqu lomani.
17 Ai solisoli vinaka kecega kei
nai solisoli kecega e yaga sara sa
taka maicake, sa lako sobu mai
vua na Tama ni rarama, a sa sega
vua na veivukiyaki, se veigoleyaki
na yaloyalona.
18 A sa vakasikavi keda ko koya
e na nona veitalia ga e na vosa ni
dina, me da vaka nai sevu ni nona
tamata.
19 O koya oqo *kau kaya* kina, oi
kemudou na wekaqu lomani, mo
dou kusarawa yadua me vakaro-
goca, mo dou berabera ga ni vosa,
mo dou berabera talega ni cudru:
20 Ni sa sega ni vakatubura na
ka e dodonu vua na Kalou na cu-
dru ni tamata.

21 O koya oqo mo dou biuta tani kina na dukaveluvelu, kei na ka cidroi e vuabale tu, dou vakabauta e na yalomalua na vosa sa tei e na lomamudou, o koya sa vakabula rawa na yalomudou.

22 Ia dou muria na vosa, kakua ni rogoca walega, do dou veivakaisini kina e na lomamudou.

23 Ia kevaka e dua na tamata sa rogoca walega na vosa, ka sega ni muria, ena tautauvata kei na tamata sa laki ilova na mata ni yagona e nai iloilo:

24 Ni sa laki ilovi koya, a sa qai lako tani yani, a sa guilecava vakasauri se vakaevei nai valavala ni yagona.

25 Ia ko koya sa vakaraica matua ki na vunau vinaka sara ni bula, a sa gumatua *vakakina*, sa sega ni daurogoca ka guilecava ko koya oqo, a sa kitaka talega na *kena* cakacaka, ena kalougata na tamata oqo e na nona cakacaka.

26 Kevaka e dua na tamata vei kemudou sa nanuma sa lotu, ia ka sega ni vakawa na yamena, a sa dauveivakaisini talega e na yalona, a ka walega na nona lotu na tamata ko ya.

27 Ia na lotu savasava ka tawa cala vua na Kalou ko Tamada sa vakaoqo, Me da dauraici ira na luveniyali kei ira na alewa dawai, ni ra sa rarawa, me da qarauni keda talega me da kakua ni tauviduka e na ka vakavuravura.

A WASE II.

Me da kakua ni lomani ira na tamata vutuniyau ka beci ira e ra sa dravudravua; me da lomani ira kecega, 1—13. *Sa sega ni yaga me da dokai keda e na vuku ni noda vakabauta, kevaka eda sa sega ni valavala vinaka; oqori na nodra vakabauta na tevoro,* 14—26.

OI kemudou na wekaqu, dou kakua ni taura vata na digitaki ira vakatani na tamata, kei na vakabauti Jisu Kraisiti, na noda Turaga vakaiukuuku.

2 Ia kevaka sa curu ki na nomudou vale ni lotu, e dua na tamata sa vakamama koula na ligana, *a sa vakaisulu talega* e nai sulu vakaiukuuku, a sa curu talega kina na tamata dravudravua, *sa vakaisulu* e nai sulu dukaveluvelu;

3 Ia dou sa vakarokorokotaki koya sa vakaisulu e nai sulu vakaiukuuku, ka kaya vua, Mo tiko vakaturaga, *saka*, eke; ia dou kaya vua na tamata dravudravua, Mo mani tu yani kikea, se mai tiko ga e na ruku ni tutuniyavaqu:

4 Dou sa digitaki *ira* vakatani kina, dou sa yaco kina mo dou daulewa e na vakasama ca, se segai?

5 Dou rogoca, na veiwekani lomani, Sa sega beka ni digitaki ira na Kalou e ra sa dravudravua e na ka vakavuravura me ra vutuniyau e na vakabauta, me ra taukena talega na matanitu sa yalataka ko koya vei ira e ra sa lomani koya?

6 Ia dou a beci koya na tamata dravudravua. E ra sa sega beka ni vakasaurarataki kemudou vakaca na tamata vutuniyau? e ra sa sega beka ni yaraki kemudou ki na bure ni veilewai?

7 E ra sa sega beka ni vosa vakacacataka na yacana vakaroko dou sa vakatokai kina?

8 Ia kevaka dou na muria sara na vunau vakaturaga me vaka nai Vola *Tabu, sa kaya,* Mo lomana na nomu lewe ni koro me vakataki iko, dou na qai caka vinaka:

9 Ia kevaka dou sa digitaka vakatani na tamata, dou sa qai valavala ca, ni sa beitaka vei kemudou na vunau nai valavala ca.

10 Ia ko koya ena vakabauta na vunau kecega, ka cala ga e na tikina e dua bauga, sa beitaka vua na talaidredre ki na vunau kecega.

11 Ni sai koya ga sa kaya, Kakua ni dauyalewa, sa kaya talega, Kakua ni laba. Ia kevaka ko sa sega ga ni dauyalewa, ia ko sa daulaba ga, o sa yaco kina mo dautalaidredre ki na vunau.

12 Dou vosa vakakina, kai valavala vakakina, me vakataki ira e ra na lewai me vaka na vunau ni bula.

13 Ni sa lewai me cudruvi ka tawa lomani, ko koya sa sega ni ia na loloma; ia na dauloloma sa rawa na lewai.

14 Ena yaga vakacava, na wekaqu, kevaka e dua e kaya sa tu vua na vakabauta, kevaka sa takali vua na cakacaka? Ena vakabulai koya beka na *nona* vakabauta?

15 Ia kevaka e dua na veiwekani se alewa se tagane sa sega na nonai sulu, ka sega na kena kakana e na siga eso,

16 Ia ka so vei kemudou sa kaya vei ira, Dou lako e na vakacegu, dou tatalai dou vakamamautaki; ia dou sa sega ga ni solia na ka e yaga ki na yagodra; a cava na betena?

17 Sa vakakina na vakabauta, kevaka sa sega ni tu vata kei na cakacaka, sa mate ga, ni sa tu duaduaga.

18 Sa dua beka sa kaya vakane, Sa tu ga vei iko na vakabauta, sa tu ga vei au na cakacaka; mo vakatakila mai vei au na nomu vakabauta e na nomu cakacaka, au na vakatakila na noqu vakabauta e na noqu cakacaka.

19 O sa vakadinata beka ni sa dua na Kalou; o sa caka vinaka: ia ko ira talega na tevoro e ra sa vakadinata *oqo*, a ra sa sautaninini talega.

20 Do ko kila talega *oqo*, o iko na tamata sesewa, ni sa mate ga na vakabauta ni sa takali na cakacaka?

21 E sega beka ni vakadodonutaki ko Eparaama na tamada e na vuku ni cakacaka, ni sa lekai vakacabora na luvena ko Aisake ki na dela ni tutunimadrali?

22 O sa raica ni sa veivuke na *nona* vakabauta kei na nona cakacaka, a sa yaco me vinaka sara kina na *nona* vakabauta e na vuku ni *nona* cakacaka?

23 A sa vakayacori kina nai Vola *Tabu* sa kaya, Sa vakadinata na Kalou ko Eparaama, a sa wili vua me *nonai* valavala dodonu; a sa vakatokai kina me weka ni Kalou.

24 O koya oqo dou sa raica kina ni sa vakadodonutaki na *tamata* e na vuku ni cakacaka, a sa sega ga e na vuku ni vakabauta duaduaga.

25 Sa vakakina ko Reape na dauyatagane *eliu* sa vakadodonutaki e na vuku ni cakacaka, ni sa vakacegui ira nai talaki, ka vakatalai *ira* e na sala tani, se segai?

26 Ni sa vaka sara ga kina, ni sa mate na yagoda ni sa takali na yaloda, sa mate na vakabauta ni sa takali na cakacaka.

A WASE III.

Me da kakua ni viaviai vakavuvuli, se dauvosa vakailoa; ni sa ka levu na yameda; sa levu na ka ca sa tubu kina, 1—12. *O ira sa vuku dina e ra sa yalomalumalumu, e ra sa yalovinaka, e ra sa sega ni dauvuvu, se dauveiba,* 13—18.

OI kemudou na wekaqu, me kakua ni le vuqa vei kemudou mei vakavuvuli, ni dou sa kila eda na cudruvi vakalevu.

2 Ni da sa cala kecega e na ka e vuqa. Kevaka e dua na tamata sa sega ni cala nona vosa, a tamata saue sara ko ya, a sa rawarawa vua me tarova na yagona kecega.

3 Raica, eda sa vakaciqira na kenai tarovi ki na gusudra na ose, me ra talairawarawa kina vei keda; eda sa qai saumaka na yagodra taucoko.

4 Raica talega na waqa, ni sa ka levu vakaidina, a sa savu kalia e na cagi kaukaua, a ra sa saumaki ga e na uli lailai sara, *me lako* ki na vanua e veitalia ko koya sa taura uli.

5 Sa vakakina na yameda ni sa tikina lailai ga ni yagoda, a sa bolea na ka vakaidina. Raica, sa vakacaudreva na buka levu na bukawaqa e lailai!

6 Ia na bukawaqa na yameda, a

vuravura ni ca: sa vakakina na yameda e na tiki ni yagoda, sa vakadukaveluvelutaka na yagoda taucoko, a sa vakacaudreva nai valavala kecega ni yagoda; a sa vakacaudreva talega ko ya *na bukawaqa mai* eli.

7 Ia na karavau kecega, kei na manumanu vakatabana, kei na gata, kei na ka ni waitui, sa vakamanoataki, a ra sa vakamanoataki ira eliu na tamata:

8 Ia ka sega na tamata sa vakamanoataka na yameda; a ka ca e daubese ga *oqo*, sa sinai e na ka gaga e dauveivakamatei.

9 Eda sa vakavinavinaka kina vua na Kalou, o Tamada; eda sa rukaki ira talega kina na tamata, e ra sa cakavi me tautauvata kei na Kalou.

10 Mai na gusuda ga e dua, sa lako mai na vakalougatataka kei na ruru. Oi kemudou na wekaqu, e sega ni dodonu me vakakina na ka oqori.

11 E dua beka na mataniwai vure me vakadave mai na gusuna e dua bauga na wai dranu kei na *wai* gaga talega?

12 Se dua beka na lolo, na wekaqu, sa vuataka na olive? se dua na vaini, *sa vuataka* na lolo? sa vakakina, sa sega e dua na mataniwai vure me touvure mai kina na waitui kei na wai dranu talega.

13 O cei vei kemudou sa vuku ka yalomatua? me vakatakila e nai valavala vinaka na cakacaka ni vuku yalomalua.

14 Ia kevaka sa tu ga e na lomamudou na dauvuvu e gaga kei na dauveiba, dou kakua ni dokai kemudou *kina*, se lasutaka nai vakavuvuli dina.

15 A vuku vakakoya sa sega ni lako sobu maicake, sa vakavuravura ga, *ka* vakayalomakawa, *ka* vakatevoro.

16 Ia kevaka *sa tu* na vuvu kei na veiba, *ena tu talega* kina na veisei kei na cakacaka kecega e ca.

17 Ia na vuku maicake sa vakaoqo, sa liu na yalosavasava, sa muri na veivinakati, *kei* na yalomalua, *kei* na vakamasuti rawarawa, sa sinai e na loloma kei na vua vinaka, sa sega ni digitaki ira vakatani na tamata, se dauveivakaisini.

18 Ia na vua ni valavala dodonu sa kaburaki vata kei na veivinakati vei ira e ra ia tiko na veivinakati.

A WASE IV.

Sa tukuna ni sa tubu nai valu mai na yalo ca ni tamata, 1, 2. *Sa sega ni yaco na noda masu, ni da sa masu e na yalo ca,* 3. *Me kakua ni lomavata kei na tamata e tawa lotu,* 4, 5. *E ca na qaciqacia, me da yalomalumalumu, ka vakararavi ga vua na Kalou,* 6—15. *E ra sa ca sara e ra sa kila na loma ni Kalou ka sega ni muria,* 16, 17.

SA *tubu* beka maivei na veiba kei na veivala vei kemudou? *sa tubu* mai na ka oqo se segai, mai na nomudou gadreva ca sa veivala e na tiki ni yagomudou?

2 Dou sa kocova, ka sega ni rawata: dou sa ravuravu, ka gadreva na ka, ka sega ni rawata me nomudou: dou sa veivala ka veiba, ia dou sega ni rawata kina, ni dou sa sega ni kerea.

3 Dou sa kerea ga, ka sega ni rawata, ni dou sa kerekere vakaca, mo dou vakacacana wale e na nomudou gadreva ca.

4 Oi kemudou na dauyalewa kei na dauyatagane, dou sa sega beka ni kila, na veivinakati kei vuravura na veicati kei na Kalou? ia ko koya sa vinakata me veiwekani kei vuravura sa yaco kina me veimecaki kei na Kalou.

5 Dou vakasama beka ni sa vosa walega nai Vola *Tabu*? *Dou nanuma* beka ni sa gadreva me vuvu na Yalo *Tabu* sa tiko e na lomada?

6 Ia ka sa solia vakalevu nai loloma. O koya oqo sa kaya kina ko koya, O ira sa qaciqacia sa vo-

rati ira na Kalou, a sa solia nai loloma vei ira e ra sa yalomalumalumu.

7 O koya oqo mo dou vakamalumalumutaki kemudou kina vua na Kalou. Vorata na tevoro, ena dro tani kina vei kemudou.

8 Toro voleka yani vua na Kalou, ena toro voleka mai ko koya vei kemudou. Vakasavasavataka na ligamudou, oi kemudou na tamata ca; vakasavasavataka na yalomudou, oi kemudou na lomalomarua.

9 Dou vakararawataki kemudou, qoqolou, ka tagi: me saumaki na nomudou dredre me qoqolou, kei na nomudou marau mo dou mataveveku.

10 Dou vakamalumalumutaki kemudou e na mata ni Turaga, ena laveti kemudou cake ko koya.

11 Kakua ni dou veikaseti, na veiwekani. O koya sa kaseta na wekana, ka lewai koya na wekana, sa kaseta talega na vunau, ka sa lewa na vunau: ia kevaka ko sa lewa na vunau, ko sa qai sega ni muria na vunau, ko sa lewa ga.

12 Sa dua bauga sa dausolia na vunau, sa rawata me vakabula, *sa rawata* talega me vakarusa: o cei ko iko mo lewa e dua tani?

13 Dou lako mai, oi kemudou sa daukaya, Edaidai se na sabogibogi, tou na lako ki na koro ko ya, ka tiko kina me oti mada e dua na yabaki, ka veivoli kina, ka rawata na noda ka eso:

14 Ia dou sa sega ni kila na ka *ena yaco* e na sabogibogi. A cava na nomudou bula? A cawa walega, sa rairai ga ka vakadede vakalailai ga, a sa qai seavu tale.

15 Ia ka sa dodonu mo dou kaya *vakaoqo,* Kevaka sa vinakata na Turaga, eda na bula, ka kitaka na ka oqo, se na ka ko ya.

16 Ia dou sa qai marau ni dou sa dokai kemudou: e ca na marau kecega sa vakakoya.

17 O koya ga oqo sa ca kina vua, sa kila me cakavinaka, ka sega ni kitaka.

A WASE V.

Sa cudruvi ira na tamata vutuniyau na Kalou ni ra sai valavala ca, 1—6. *Sa tukuna nai valavala e kilikili kei ira na tamata lotu,* 7—16. *A ka e yaga sara na masu,* 17, 18. *Me da vakatovolea me da yaga vei ira na tamata eso,* 19, 20.

DOU lako mai, oi kemudou na tamata vutuniyau, dou tagi ka qoqolou e na vuku ni nomudou ka rarawa ena yaco mai *vei kemudou.*

2 Sa vuca na nomudou yau, sa kania na nomudoui sulu na sarasara.

3 Sa veveka na nomudou koula kei na nomudou siliva; ena dautukuni kemudou na kena veveka *mo dou ca,* ena kania na lewemudou me vaka na bukawaqa. Dou sa kumuna vata na yau me yacova na gauna maimuri sara.

4 Raica, sa tagi na nodrai voli na tamata daucakacaka, e ra sa tamusuka na nomudou were ni sila, ni dou sa lawaki ca ka tawa voli *ira*: ia na nodra tagi e ra sa daumusulaka sa curu ki na daliga ni Kalou ni valu.

5 Dou a marau tikoga e vuravura, dou a daukana tiko; dou a dauvakania na lomamudou, me vaka *eda kitaka* e na siga sa ia kina na dauveivakamatei.

6 Dou a lewai koya na Tamata Yalododonu, *ka* vakamatei koya; a sa sega ni vorati kemudou ko koya.

7 O koya ga oqo, na veiwekani, mo dou vosota kina, me yaco mada na nona lako tale mai na Turaga. Raica, nai vakatau ni were sa waraka na vua ni qele e talei, a sa waraka vakadede, me rawata mada na uca sa liu kei *na uca* talega sa muri.

8 Dou wawa vakatalega kina; vakataudeitaka na yalomudou: ni sa toro voleka mai na nona lako tale mai na Turaga.

9 Dou kakua ni veicudruvi, na

veiwekani, de cudruvi kemudou ko
koya: raica, sa tu ga e na mata ni
katuba na Turaga ni lewa:
10 Oi kemudou na wekaqu, va-
kadamurimuri ira na profita, sa
vosa *vei kemudou* e na yaca ni Tu-
raga, ni ra tonia na ka rarawa, ka
dauvosota.
11 Raica, eda sa vakatokai ira e
ra sa vosota me kalougata. Dou
a rogoca na dauvosota nei Jope,
dou sa raica talega ni sa tinia vina-
ka *vua* na Turaga; ni sa yalovi-
naka sara na Turaga, ka sa daulo-
loma.
12 Ia na ka levu sara oqo, na we-
kaqu, mo dou kakua sara ni ruru,
kakua ki lomalagi, se ki vuravura,
se na dua na ruru: me io ga na
nomudou io; me segai ga, na no-
mudou segai; do dou cudruvi kina.
13 Kevaka e dua vei kemudou sa
tauvi mate, me masu tiko. Keva-
ka e dua sa marau, me seretaka na
sami.
14 Kevaka e dua vei kemudou sa
malumalumu, me kacivi ira na
qase ni vavakoso lewe ni soro; me
ra masulaka, me ra walia e na
waiwai e na yaca ni Turaga:
15 Ia na masu ni vakabauta ena
vakabulai koya sa malumalumu,
ena vakaduri koya cake tale na
Turaga, ia kevaka ka kitaka nai
valavala ca, ena sega ni cudruvi
vua.
16 Vakatusa vakai kemudou na
nomudoui valavala ca, ka veimasu-
laki kemudou, mo dou vakabulai.
Ia na masu kaukaua ni tamata ya-
lododonu sa dauvakayacora na ka.
17 A tamata sa yago vata sara
kei keda ko Ilaija, a sa masu va-
kaukaua me kakua ni tau na uca;
a sa sega kina ni tau mai na uca e
vuravura, a sa oti mada na yabaki
e tolu kei na vula e ono.
18 A sa qai masu tale, a sa solia
na uca ko lomalagi, a sa vuataka
na vuana na qele.
19 Oi kemudou na veiwekani,
kevaka e dua vei kemudou sa cala
mai nai vakavuvuli dina, a sa dua
sa saumaka tale *me vinaka*;
20 Me kila ko koya oqo, o koya
sa saumaka tale na tamata caka-
cala mai na nona sala e cala sa va-
kabula na yalo mai na mate, a sa
ubia talega nai valavala ca e vuqa.

AI MATAI NI VOLA I

PITA.

A WASE I.

*Sa vakavinavinaka ko Pita e na vu-
kudra na tamata lotu dina,* 1—9.
*Sa tukuna ni ra sa profisaitaka na
lotu i Jisu ko ira na profita eliu,*
10—12. *Sa vakarota vei ira me
ra gumatua e nai valavala vinaka,
ni ra sa qai sucu vou,* 13—25.

O*I au* ko Pita, nai aposila i Jisu
Kraisiti, kivei ira e ra tiko
vakavulagi ni ra sa dui se ki Poni-
to kecega, *kei* Keletia, *kei* Kapa-
tosia, *kei* Esia, kei Picinia,
2 Sa digitaki me vaka na nona
lewa eliu na Kalou ko Tamada, me
ra vakasavasavataki e na Yalo
Tabu, me ra talairawarawa kina
me ra kureitaki e na dra i Jisu
Kraisiti: Me vakalevutaki vei ke-
mudou nai loloma, kei na vaka-
cegu.
3 Me ia na vakavinavinaka vua
na Kalou, na tama i noda Turaga

ko Jisu Kraisiti, o koya sa vakasi-
kavi keda tale ki na dinata bula-
bula, me vaka na nona loloma levu,
e na vuku ni sa tu cake tale mai
na mate ko Jisu Kraisiti,
4 Me da taukena kina na vanua
sa tawa ca rawa, a sa tawa duka-
veluvelu, a sa tawa malai mai, sa
maroroi mai lomalagi me nomu-
dou,
5 Oi kemudou sa maroroi kemu-
dou na kaukaua ni Kalou e na
vuku ni vakabauta ki na bula sa
vakarau tu me vakarairaitaki e na
gauna emuri sara.
6 O koya oqo dou sa reki vaka-
levu kina, ia e na gauna ga oqo, ni
sa yaga, dou sa vakararawataki e
na dauvere e vakavuqa:
7 Me yaco kina na veivakatovo-
lei ni nomudou vakabauta, ni sa ta-
lei vakalevu ka sa talei vakalailai
na koula sa caca rawa, ia ka sa
vakatovolei e na bukawaqa, me
kune kina me ka ni vakavinavina-
ka, kei na vakarokoroko, kei na
vakamolimoli, ni na rairai mai ko
Jisu Kraisiti:
8 O koya dou a sega ni kunea, ia
dou sa lomana ga; e na vuku i
koya talega, ni dou sa sega ni ku-
nea lako, dou sa vakabauta ga, ka
reki e na reki eda sega ni cavuta
rawa ka vinaka sara:
9 Ni dou rawata nai vakataotioti
ni nomudou vakabauta, ni sa vaka-
bulai na yalomudou.
10 A bula oqo e ra sa taroga ko
ira na profita ka vakasaqara ma-
tua, o ira e ra sa profisaitaka na
ka ni loloma *ena yaco* vei kemu-
dou:
11 Ni ra sa vakasaqara se na
cava, se vakaevei na gauna sa va-
katakila vei ira na Yalo i Kraisiti
sa tiko e na lomadra, ni sa tukuna
mada eliu na rarawa i Kraisiti kei
na ka vinaka sara ena qai muri
mai.
12 A sa vakatakilai vei ira, ni sa
sega walega e na vukudra, a ya ga
e na vukuda e ra sa yaco me rai
talatala e na ka, sa qai tukuna mai
vei kemudou ko ira e ra sa vunau-
taka nai rogorogo vinaka ko ira
vata kei na Yalo Tabu sa talai mai
lomalagi; a ka oqo e ra gadreva
ko ira na agilose me ra wanonova.
13 O koya oqo mo *dou vauca*
kina na wa ni tolo ni lomamudou,
dou yalomatua, ka dinata tiko me
yaco mada nai vakataotioti, mo
dou rawata na ka ni loloma ena
kau mai vei kemudou ni na rairai
mai ko Jisu Kraisiti;
14 Me vaka na gone e dautalai-
rawarawa, kakua ni vakatauvatani
kemudou kei na nomudou gadreva
ca eliu ni dou a lialia:
15 Ia ni sa yalosavasava ko koya
sa kacivi kemudou, dou savasava
vakatalega kina e nai valavala ke-
cega;
16 Ni sa volai, Dou yalosava-
sava; niu sa yalosavasava.
17 Ia kevaka dou sa masu vua
na Tamada, o koya sa sega ni digi-
taka vakatani na tamata, a sa *lewa*
me vaka na ka sa cakava yadua
na tamata, dou tiko e na nomudou
gauna ni bula eke e na rere:
18 Ni dou sa kila ni dou a sega
ni voli e na ka e caca wale, *me va-
ka* na siliva kei na koula, mai na
nomudoui valavala sesewa dou sa
rawata mai vei ira na nomudou
qase;
19 A ya ga e na dra talei i Krai-
siti, me vaka na lami sa tawa ca
se tauvi mate:
20 E dina ya ni sa lesi eliu ko
koya sa qai tauyavutaki emuri ko
vuravura, a sa qai vakaraitaki e
na gauna emuri *oqo* e na vukumu-
dou,
21 Oi kemudou sa vakabauta na
Kalou e na vuku i koya, sa vaka-
turi koya cake tale mai na mate, a
sa solia vua nai ukuuku; me tu
kina vua na Kalou na nomudou
vakabauta kei na *nomudou* dinata.
22 Ni dou sa vakasavasavataka
na yalomudou ni dou sa talairawa-
rawa ki nai vakavuvuli dina, e na
vuku ni Yalo *Tabu*, mo dou lomani
ira kina na veiwekani e na loloma

tawa lasu, dou ia tiko na veilomani
e na yalosavasava kei na lomaka-
takata :
23 Ni dou sa sucu vou, *a* sa sega
e na sila e vuca rawa, *e na sila* ga
sa tawa vuca rawa, e na vosa ni
Kalou, sa bula ka tu dei ka tawa
mudu.
24 Ni sa vaka na co na lewe ke-
cega, a sa vaka na se ni co nai
ukuuku kecega ni tamata. Sa ma-
lai na co, a sa lutu na sena :
25 Ia na vosa ni Kalou sa tu dei
ka tawa mudu. Oqori ga na *nona*
vosa sa vunautaki vei kemudou e
nai rogorogo vinaka.

A WASE II.

Sa vakarota vei ira me ra kakua ni loma ca, me ra gadreva sara na vosa ni Kalou, 1—3. *Sa qai tukuna ni sa nodra ka talei ko Jisu, a ra sa qai vinaka sara e na vukuna,* 4—10. *Sa qai tukuna nai valavala e kilikili kei ira,* 11—20. *Sa tukuni Jisu tale,* 21—23.

O KOYA oqo ni dou sa biuta
tani kina na loma ca kecega,
kei na daulawaki kecega, kei na
dauveivakaisini, kei na dauvuvu,
kei na dauveivosavakacacataki ke-
cega,
2 Mo dou vaka na gone sa qai
sucu, mo dou gadreva nai vaka-
vuvuli na wai ni sucu dina, mo dou
tubu cake kina :
3 Kevaka e dina ni dou sa tovolea
ni sa daulomaloma na Turaga.
4 Ni dou sa lako mai vei koya,
me vaka ki na vatu bulabula, e ra
sa biuta sara ko ira na tamata, ia
na Kalou sa digitaka, *a* sa talei
talega,
5 Oi kemudou talega, me vaka
na vatu bulabula, dou sa tara cake
me vale vakayalo, me mata bete
yalosavasava, mo dou cabora kina
nai madrali vakayalo, sa vinaka
vua na Kalou e na vuku i Jisu
Kraisiti.
6 Ia oqori talega sa tu e nai Vola
Tabu, Raica au sa viritaka mai Sai-
oni na vatu ni yavu e na tutu ni
vale, sa digitaki, ka talei ; o koya
sa vakabauti koya ena sega ni va-
kamaduataki.
7 O koya oqo sa talei kina ko
koya vei kemudou sa vakabauta :
ia kivei ira sa dautalaidredre, sa
yaco vei ira na vatu e ra sa biuta
ko ira na matai ni vale, mei teteki
e na tutu ni vale,
8 Kei na vatu e ra tarabe kina,
kei na vatu e ra loma ca kina, *vei
ira* e ra sa tarabe e na vosa, ni ra
sa talaidredre : e ra sa lesi talega
me ra vakakina.
9 Ia koi kemudou nai tabatamata
digitaki, a mata bete vakaturaga,
a matanitu yalosavasava, a tamata
talei ; mo dou vakaraitaka na ka
sa vakavinavinaka kina ko koya
sa kacivi kemudou mai na buto-
buto ki na nona rarama e veivaki-
dacalataki.
10 Ni dou a sega ni *nona* tamata
eliu, ia dou sa qai tamata ni Ka-
lou : dou a tawa lomani eliu, ia dou
sa qai lomani.
11 Oi kemudou na veiwekani lo-
mani, au sa masuti *kemudou* ni
dou sa vakataki ira na vulagi kei
ira e ra dauveilakoyaki, mo dou
dro tani e na gadreva ca ni yago,
sa veivala kei na yalo :
12 Me dodonu na nomudoui va-
lavala e na kedra maliwa na iceni :
ni ra dauvosavakacacataki kemu-
dou me vaka na tamata cakaca,
me yaco rawa e na vuku ni *nomu-
doui* valavala vinaka, e ra na raica,
me ra vakavinavinaka vua na Ka-
lou e na siga ni vakaraici.
13 Vakamalumalumutaki kemu-
dou ki na vunau kecega ni tamata
e na vuku ni Turaga : se vua na
tui ni vanua, ni sa liu sara ;
14 Se vei ira na turaga ni lewa,
me vaka vei ira e ra sa talai mai
vua me cudruvi kina ko ira e ra sa
caka ca, ka dokai ko ira sa caka
vinaka.
15 Ni sa vaka na veitalia ni Ka-
lou oqo, mo dou vagalutaka e nai
valavala vinaka na nodra sesewa
na tamata lialia :

16 Mo dou vakataki ira e ra la-
laga, ia dou kakua ni cakava na
nomudou lalaga mei ubi ni lomaca,
ia dou vaka ga na tamata ni Ka-
lou.
17 Vakarokorokotaka na tamata
kecega. Lomani ira na veiwekani.
Rerevaka na Kalou. Vakaroko-
rokotaka na tui ni vanua.
18 Oi kemudou na tamata, dou
talairawarawa vei ira na nomudou
turaga e na rere kecega; kakua ni
ia vei ira duaduaga e ra sa yalo-
vinaka ka yalomalua, vei ira talega
e ra sa yalo vakatani.
19 Ni sa ka ni veidokadokai oqo,
kevaka e dua na tamata ni sa re-
revaka na Kalou e na vu ni ya-
lona ka sa vosota kina na rarawa,
ni sa vakararawataki, ni sa lasu-
taki.
20 Ia dou na dokai vakacava, ke-
vaka dou na vosota, ni dou sa ya-
viti e na vuku ni nomudoui vala-
vala ca? ia kevaka dou sa caka
vinaka ga, ka vakararawataki ki-
na, ia dou sa vosota ga, oqori sa
vinaka vua na Kalou.
21 Ni dou sa kacivi me vaka-
kina: ni sa vosota talega ko Krai-
siti na rarawa e na vukumudou, a
sa laiva vei kemudou nai vakarau,
mo dou muria na we ni yavana:
22 O koya sa sega ni cakava e
dua na ka ca, a sa tawa kune e na
gusuna na dauveivakaisini;
23 Ni sa vakasewasewani ko ko-
ya, sa sega ni vakasewasewani *ira*
tale; ni sa vakararawataki, sa se-
ga ni vosa vakacudrucudruya; a
sa soli koya vua sa lewa vakado-
donu:
24 O koya ga vakai koya ga sa
colata na nodai valavala ca e na ya-
gona dina e na kau veilatai, me da
ia ga nai valavala dodonu e na no-
da bula, ni da sa mate mai nai va-
lavala ca; ni dou sa vakabulai e
na we ni kena kuita.
25 Ni dou a vakataki ira na sipi
sa sese: ia dou sa qai saumaki tale
vua nai vakatawa kei nai talatalai
vakatawa ni yalomudou.

A WASE III.

Sa vakarota vei ira na veiwatini me ra veilomani, 1—7. *Me ra veilomani talega na tamata lotu kecega, me ra vosota talega na veivakacacani*, 8—18. *Sa tukuni Jisu tale*, 19—22.

OI kemudou talega na alewa,
dou vakamalumalumutaki ke-
mudou vei ira na watimudou; ke-
vaka eso sa tawa talairawarawa ki
na vunau, me ra rawai ira na wa-
tina alewa e na nodrai valavala ni
sa takali vei ira na vunau;
2 Ni ra sa raica na nomudoui va-
lavala savasava kei na nomudou
rere.
3 Ia na nomudoui *ukuuku* me
kakua ni vaka nai ukuuku itau-
daku ni sa tali na drau ni ulu, kei
na vakaiukuuku e na koula, kei na
vakaisulu e nai sulu;
4 Ia *me tu ga* e na tamata vuni e
na yalo, e na ka sa tawa vuca ra-
wa, a ya na yalo malumalumu kei
na yalo malua, oqori na ka talei
sara e na mata ni Kalou.
5 Ni sa vakaoqori talega ko ira
na alewa yalosavasava e na gauna
eliu, e ra sa vakararavi vua na
Kalou, ni ra sa vakaiukuukutaki
ira, ni ra sa dautalairawarawa vei
ira na watidra:
6 Sa vakakina ko Sera sa talai-
rawarawa vei Eparaama, ka ka-
civi koya turaga; ia dou sa luvena,
ni dou sa caka vinaka tiko, ka
sega ni rerevaka e dua na dauvei-
vakarerei.
7 Oi kemudou talega na tagane,
dou tiko vata *kei ira* me vaka na
tiko vakavuku, mo dou vakaroko-
rokotaka na watina alewa, me va-
ka vua na ka malumalumu, ni dou
sai taukei vata e na ka ni loloma,
a ya na bula; me kakua ni tarovi
na nomudrau masu.
8 Ia meu tinia, dou lomavata
kecega, dou ia na loloma vakai
kemudou, dou veilomani me vaka
na veitacini, dou yalololoma, dou
lokomi:
9 Kakua ni veisausaumitaka na

ca, se na vakasewasewani; ia dou
dua tani, dou vosa vinaka ga; ni
dou sa kila ni dou sa kacivi me va-
kakina, mo dou rawata na ka e
veivakalougatataki.
10 Ia ko koya ena vinakata na
bula, ka sa via raica na veisiga vi-
naka, me tarova na yamena mai
na ca, kei na tebenigusuna me ka-
kua ni vosataka na ka lasu:
11 E vinaka me lesu tani e na
ca, ka kitaka na ka vinaka; me
vakasaqara na vakacegu, ka muria
sara.
12 Ni sa wanonovi ira na tamata
yalododonu na mata ni Turaga, a
sa vakalakala na daligana ki na
nodra masu; ia ka sa dua tani na
mata ni Turaga vei ira sai valavala
ca.
13 Ia ko cei ko koya ena vaka-
cacani kemudou, kevaka dou sa
muria na ka e vinaka?
14 Ia kevaka dou sa vakararawa-
taki e na vuku ni valavala dodonu,
dou sa kalougata kina; ia dou ka-
kua ni rerevaka na nodra veiva-
karerei, se kidroa kina;
15 Ia dou vakarokorokotaka na
Turaga na Kalou e na yalomudou,
mo dou vakarau talega mo dou
tukuna rawa vua na tamata yadua
sa tarogi kemudou na vu ni dinata
sa tu e na lomamudou, e na yalo-
malumalumu kei na rere:
16 Me vinaka ga na yalomudou;
me yaco kina, ni ra sa vosa vaka-
cacataki kemudou, me vaka ni dou
sa tamata cakaca, me ra madua ni
ra sa beitaka vakailasu na nomu-
doui valavala vinaka vei Kraisiti.
17 Ni sa vinaka, mo dou vakara-
rawataki e na vuku ni caka vina-
ka, kevaka sa veitaliataka na Ka-
lou, ia ka sa ca *mo dou vakarara-
wataki* e na vuku ni caka ca.
18 Ni sa vakararawataki talega
vakadua ko Kraisiti e na vuku ni
valavala ca, na cakadodonu e na
vukudra na cakacala, me kauti ke-
da kina vua na Kalou, ni sa vaka-
matei na yagona, a sa vakabulai e
na Yalona:
19 O koya talega ka lako kina
ka vunau vei ira na yalo *e ra sa
qai tiko* e na vale ni veivesu;
20 O ira e ra sa talaidredre eliu,
ni sa vosota vakadede na Kalou ni
sa dauwawa e na gauna i Noa, ni
sa vakarautaki tiko na waqa, a ra
le vica ga, e ra lewe walu walega,
sa vakabulai kina e loma ni wai.
21 Oqori ga nai vakatakarakara
ni sa vakabulai keda vakakina e
na gauna oqo na papitaiso (*ia* ka
sa sega ni da sa biuta walega na
dukaveluvelu ni yago, a ya ga ni
da sa tukuna rawa ni sa vinaka
vua na Kalou na yaloda,) e na vu-
ku ni sa tu tale mai na mate ko
Jisu Kraisiti:
22 O koya sa lako ki lomalagi, a
sa tiko e na liga imatau ni Kalou;
e ra sa vakamalumalumutaki vei
koya na agilose, kei na turaga sa
lewa, kei na turaga kaukaua.

A WASE IV.

Sa vakarota vei ira me ra kakua ni valavala ca, me ra muri Jisu, me ra vakarau talega e na ka ena muri mai, 1—11. *Sa vakacegui ira,* 12—19.

IA ni sa vakararawataki ko Krai-
siti e na yagona e na vukuda,
dou vakaisulu vakaivalu e na yalo
e vakakina: ni sa mudu ni vala-
vala ca ko koya sa vakararawataki
e na yagona;
2 Me kakua kina ni vaka na ga-
dreva ca ni tamata na nona bula
e na yagona e na *nona* gauna sa
vo, me vaka ga na veitalia ni Ka-
lou.
3 Ia me kena levu vei keda na
gauna ni *noda* bula sa oti, ni da
kitaka kina na ka e ra vinakata
ko ira na iceni, ni da sa muria
lako na gadreva ca, *kei* na domona
ca, *kei* na daugunu waini, *kei* na
daukana magiti, *kei* na daumateni,
kei na dausoro ki na matakau ca
sara:
4 A ra sa kidacala kina ni dou sa
sega ni dro vata *kei ira* ki nai va-

lavala velavela e vuabale, a ra sa
vosa vakacacataki *kemudou kina*;
5 A ra na tukuni ira vua sa va-
karau me lewai ira e ra sa bula kei
ira talega na mate.
6 E na vuku ni ka oqo sa vunau-
taki talega nai rogorogo vinaka
vei ira e ra sa mate, me ra lewai
me vaka na tamata me mate na
yagodra, a ra na bula tale me vaka
na *loloma ni* Kalou e na Yalo
Tabu.
7 Ia ka sa voleka nai vakatao-
tioti ni ka kecega: dou yalomatua
kina, ka dauyadrava na masu-
masu.
8 Ia na ka me liu oqo mo dou
dauveilomani vakalevu vakai ke-
mudou; ni na ubia nai valavala
ca e vuqa na loloma.
9 Dou ia na loloma vakai kemu-
dou ni dou dui vulagi, ia dou ka-
kua ni yalolailai.
10 Me vaka ni dou sa dui rawata
nai solisoli, mo dou veiyalayalati
vakakina vakai kemudou, me vaka
nai talatala vinaka e na ka ni lo-
loma ni Kalou e vakavuqa.
11 Kevaka e dua sa vunau, *me
vunau* me vaka na vosa ni Kalou;
kevaka e dua sa kitaka na caka-
caka, *me ia ga* me vaka na kau-
kaua sa solia *vua* na Kalou: me
ia kina na vakavinavinaka vua na
Kalou e na ka kecega e na vuku i
Jisu Kraisiti, ia me nona ga na
vakamolimoli kei na lewa e na
gauna kecega ka tawa mudu.
Emeni.
12 Oi kemudou na veiwekani lo-
mani, kakua ni kidacala e na vuku
ni bukawaqa ni veivakatovolei ena
vakatovolei kemudou, me vaka ni
sa yacovi kemudou na ka tani:
13 Ia dou reki ga, ni dou sa ra-
wata na veivakararawataki i Krai-
siti; mo dou reki talega kina, e na
reki vakaidina, ni na vakaraitaki
na nonai ukuuku.
14 Kevaka dou sa vakasewase-
wani e na vuku ni yaca i Kraisiti,
dou sa kalougata kina; ni sa qai
tu vei kemudou na Yalo ni Kalou
sa vakaiukuuku: sa vosa vakaca-
cataki ko koya e na vukudra, a sa
vakavinavinaka vua eso e na vu-
kumudou.
15 Ia me kakua e dua vei kemu-
dou me vakararawataki *ni* sa dau-
laba, se na daubutako, se na ca-
kaca, se na daumakutuitani.
16 Ia kevaka *e dua sa vakarara-
wataki* ni sai tokani kei Kraisiti,
me kakua ni madua kina; me va-
kavinavinaka ga vua na Kalou e
na vuku ni ka oqo.
17 Ni *sa yaco* na gauna me va-
katekivu na cudruvi e na mataqali
ni Kalou: ia kevaka e na vakate-
kivu vei keda, a cava e na kenai
vakataotioti vei ira e ra sa tawa
talairawarawa ki nai rogorogo vi-
naka ni Kalou?
18 Ia kevaka sa dredre me bula
na tamata yalododonu, ena rairai
evei na tamata sa tawa rerevaka
na Kalou kei na tamatai valavala
ca?
19 O koya oqo me ra ia kina ko
ira e ra sa vakararawataki me va-
ka na veitalia ni Kalou, me ra solia
vua na yalodra e nai valavala vi-
naka me maroroya, me vaka vua
na Vu ni ka kecega, a sa dina ta-
lega.

A WASE V.

Sa vakarota vei ira nai talatala qase me ra dauvakavuvuli, 1—4. *Vei ira nai talatala cauravou me ra yalomalumalumu,* 5—7. *Vei ira na tamata kece me ra yalomatua ka gumatua, ka dauvakabauta, ka vorata na tevoro,* 8—11. *Sa tinia na nonai vola,* 12—14.

AU sa vakarota vei ira nai tala-
tala qase e ra tiko vei kemu-
dou, niu sa qase talega koi au, kei
na dautukutuku e na ka sa vosota
ko Kraisiti, kei nai taukei talega ni
ukuuku ena vakaraitaki mai e na
gauna maimuri:
2 Dou vakania na qele ni sipi ni
Kalou sa tiko vei kemudou, dou ia
na vakatawai *ira*, kakua ga e na
loma e vosota, e na loma ga e vi-

nakata; kakua ga e na vuku ni yau vakasisila, *dou ia* ga e na loma e rekitaka;
3 Ia dou kakua ni vaka dou sa turaga ni votavota *ni Kalou*, mo dou nodrai vakarau ga na qele ni sipi.
4 Ia ni na rairai mai nai Vakatawa levu, dou na rawata kina nai sala vakaiukuuku ena sega ni malai rawa.
5 Oi kemudou talega nai talatala cauravou, dou vakamalumalumutaki kemudou vei ira na qase. Io, dou dui vakamalumalumutaki kemudou vakai kemudou, dou vakaisulu e na yalomalumalumu: ni sa vorati ira na qaciqacia na Kalou, a sa solia na ka ni loloma vei ira na yalomalumalumu.
6 O koya oqo mo dou vakamalumalumutaki kemudou kina e ruku ni liga kaukaua ni Kalou, me na vakalevutaki kemudou ko koya e na gauna vinaka:
7 Biuta tikoga vua na nomudou nuiqawaqawa kecega, ni sa daunanumi kemudou ko koya.
8 Dou yalomatua, *ka* gugumatua: e na vuku ni nomudou meca na tevoro, ni sa veilakoyaki me vaka na laioni sa tagi, ni sa vakasaqara eso me tiloma:
9 Dou vorati koya ni dou sa tu dei e na vakabauta, ni dou sa kila sa vakayacori na ka rarawa vakakina vei ira na wekamudou e ra sa tiko lako e vuravura oqo:
10 Ia na Kalou sa nona na ka ni loloma kecega, o koya sa kacivi keda ki na nonai ukuuku tawa mudu e na vuku i Kraisiti Jisu, ni dou sa vakararawataki mada e na gauna eso, me qai cakavi kemudou mo dou vinaka sara, me vakataudeitaki *kemudou*, me vakaukauataki *kemudou*, me vakatauyavutaki *kemudou*.
11 Me nona ga na vakamolimoli kei na lewa e na gauna kece ka tawa mudu. Emeni.
12 Au sa vola vakalailai, a sa kauta vei kemudou ko Siliveno kau vakasama na wekada dina, kau vakarota ka vakadinadina ni sa ka ni loloma dina oqo ni Kalou dou sa tu dei kina.
13 Sa ia na loloma vei kemudou nai *vavakoso lewe ni soro* mai Papiloni, e ra digitaki vata *kei kemudou*; sa vakakina ko Marika na luvequ.
14 Dou ia na loloma e na veiregu ni loloma. *Me tu ga* na vakacegu vei kemudou kecega dou sa tu vata kei Kraisiti Jisu. Emeni.

AI KA RUA NI VOLA I

PITA.

A WASE I.

Sa vakavulici ira ko Pita me kakua ni yali vei ira e dua na ka vinaka, 1—9. Me ra gumatua sara me ra curu ki lomalagi, 10, 11. Sa kolai mate ko Pita, a sa vakarota matua kina vei ira, me ra gumatua sara me ra vakabauti Jisu, ni sa tukuni koya ko Tamana ni sa Luvena, a ra sa tukuna talega na profita, 12—21.

OI *au* ko Saimoni Pita, ai talatala kei nai aposila i Jisu Kraisiti, vei ira e ra rawata na vakabauta talei e vakarauvata kei na neitou e na yalododonu ni noda Kalou kai Vakabula ko Jisu Kraisiti:

2 Me vakalevutaki vei kemudou
nai loloma kei na vakacegu ni dou
sa qai kila na Kalou, kei Jisu na
noda Turaga,
3 Ni sa solia mai vei keda ko
koya e na nona kaukaua va-Kalou
na ka kecega sa yaga e na *noda*
bula kei na lotu talega, ni da kilai
koya sa kacivi keda ki na vanua
vakaiukuuku kei nai valavala do-
donu:
4 O koya oqo sa soli kina vei
keda na vosa ni yalayala e levu
sara ka talei: mo dou rawata kina
na yalo va-Kalou, ni dou sa dro
tani mai na dukaveluvelu sa tu e
vuravura e na vuku ni gadreva ca.
5 E na vuku ni ka oqo, dou gu-
matua vakalevu sara kina, mo dou
vakaikuritaka na nomudou vaka-
bauta e nai valavala dodonu; kei
nai valavala dodonu e na vuku;
6 Kei na vuku e nai valavala ma-
lua; kei nai valavala malua e na
vosota; kei na vosota e na rere-
vaka na Kalou;
7 Kei na rerevaka na Kalou e na
veilomani vakaveitacini; kei na
veilomani vakaveitacini e na yalo-
loloma.
8 Ia kevaka sa tu na ka oqo e na
lomamudou, ka tubu cake me le-
vu, e ra sa qisi *kemudou* mo dou
kakua ni vucesa se tawa vua ni
dou kila na noda Turaga ko Jisu
Kraisiti.
9 Ia ko koya sa takali vua na ka
oqo sa mataboko, *a* sa matabuawa,
a sa guilecava ni sa vakasavasava-
taki eliu mai na nonai valavala ca.
10 Ia koi kemudou na veiwekani,
dou gumatua cake kina, mo dou
vakataudeitaki sara ni dou sa ka-
civi ka digitaki; ni dou na sega
sara ni bale, kevaka dou sa kitaka
na ka oqo:
11 Ena soli vakakina me rawa-
rawa sara vei kemudou me curu
ki na matanitu tawa mudu ni noda
Turaga kei na *nodai* Vakabula ko
Jisu Kraisiti.
12 O koya oqo kau na sega ni gu
ca kina niu sa vakasa tiko na lo-
mamudou me nanuma na ka oqo,
ia dou sa kila ga, dou sa vakatau-
deitaki talega e nai vakavuvuli
dina sa tu *vei kemudou.*
13 Ia kau sa vakasama, *ni sa* ki-
likili kei au, e na veisiga *kau tiko*
kina e na vale vakacevaceva *oqo,*
meu vakatakakatataka na lomamu-
dou niu sa vakasa na lomamudou
me vakananuma.
14 Niu sa kila niu sa voleka ni
biuta tani na noqu vale vakaceva-
ceva *oqo,* me vaka ni sa tukuna
mai vei au na noda Turaga ko
Kraisiti Jisu.
15 Ia kau na vakatovolea mada
mo dou nanuma tikoga na ka oqo,
niu sa mate sara.
16 Ni keitou a sega ni muria na
talanoa sa caka vakavuku, ni kei-
tou a tukuna vei kemudou na no-
na kaukaua kei na nona lako mai
na noda Turaga ko Jisu Kraisiti,
ia keitou a raica dina ga na nonai
valavala vakaturaga.
17 Ni sa yaco vei koya mai vua
na Kalou ko Tamana na vakaro-
koroko kei na vakadokadokai, ni
sa yaco mai vua na domo ko ya
mai nai ukuuku cecere, Oqori na
noqu Gone ni toko, au sa rekitaka
vakalevu sara.
18 Ia na domo mai lomalagi oqo
keitou sa rogoca, ni keitou a tiko
kaya e na ulunivanua tabu.
19 A sa tu vei keda talega na
vosa sa vakadinadina vakalevu
cake, a profisai; ia dou na caka-
vinaka, kevaka dou sa vakananuma
kina, me vaka ki na cina sa serau
e na vanua sa butobuto, ka malua
me kida mai na mataka, ka cadra
mai ki na lomamudou na kalokalo
i vola siga;
20 Mo dou kila taumada na ka
oqo, ni sa sega na profisai ni Vola
Tabu sa vakatakila vakai koya na
kenai balebale.
21 Ni sa sega ni lako mai na pro-
fisai e na gauna eliu e na veitalia
ni tamata: a ra sa vosa ga na ta-
mata yalosavasava ni Kalou me
vaka sa kauti ira na Yalo Tabu.

A WASE II.

Sa tukuni ira nai vakavuvuli ca, kei na tamata sa muri ira, 1—3. Sa qai tukuni ira na agilose sai valavala ca, kei ira na lewe i vuravura eliu, kei Noa, kei Sotoma kei Komora, kei Loti, 4—7. Sa qai tukuni ira vakamacala sara nai vakavuvuli ca kei ira sa muri ira, 8—22.

IA ka sa tiko vei ira na kai noda
eliu na profita vakailasu, me
vaka ni na tiko talega vei kemu-
dou nai vakavuvuli vakailasu, e ra
na kauta vuni mai na veisei e vei-
vakarusai, ni ra sa cakitaka na
Turaga sa voli ira, a ra sa kauta
vakasauri mai vei ira na rusa.
2 E ra na lewe vuqa talega e ra
na muria na nodrai valavala e dau-
veivakacacani: ena vosa vakacaca-
taki talega nai vakavuvuli dina e
na vukudra.
3 Ia ni ra sa daukocokoco e ra
na voli kemudou e na vosa e dau-
veivakaisini: ia na lewa sa cavu
makawa me ra ca sa qai sega ni
bera, a sa sega ni moce na nodra
rusa.
4 Ia kevaka sa sega ni vosoti ira
na agilose sai valavala ca na Kalou,
a sa biuti *ira* sobu ki eli, a sa soli
ira ki na sinucodo ni butobuto, me
ra vauci mada me yaco mada na
siga ni lewa;
5 A sa sega ni vosota na vura-
vura makawa, a sa vakabulai Noa
nai ka walu ni tamata, a tamata sa
dauvunautaka nai valavala dodonu,
a sa kauta mai na waluvu kivei ira
na kai vuravura e ra sa tawa rere-
vaka na Kalou;
6 A sa vakama na veikoro ni So-
toma kei Komora me dravusa ka
sa vakaqeavutaka ni sa cudruva, sa
qisia me rau kedrai vakarau e ra
na tawa rerevaka na Kalou e na
gauna maimuri;
7 A sa vakabulai Loti na tamata
yalododonu, sa rarawa na lomana
e na vuku ni nodra veivosaki du-
kaveluvelu na tamatai valavala ca;
8 (Ni sa tiko e na kedra maliwa
na tamata yalododonu ko ya, ia ni
sa raica ka rogoca, sa vakarara-
wataki na yalona e dodonu e na
veisiga e na *nodrai* valavala ci-
droi;)
9 Ni sa kila na Turaga me vaka-
bulai ira e ra sa rerevaka na Ka-
lou mai na veivakatovolei, me ma-
roroi ira talega na tawa yalodo-
donu me yaco mada na siga ni
lewa me ra qai cudruvi:
10 Ia ka sa levu sara vei ira e ra
sa daumuria na yagodra e na ga-
dreva ca e dukaveluvelu, a ra sa
beca na nodra lewa na turaga. E
ra sa daubole, ka yalolevu; e ra sa
sega ni rere ni ra vosa vakacaca-
taka na turaga,
11 Ia ko ira na agilose, e ra sa ua-
sivi cake *vei ira* e na kaukaua kei
na qaqa, e ra sa sega ni vosa vaka-
cacataki ira ka beitaki ira e na
mata ni Turaga.
12 Ia ko ira oqo, e ra sa vaka na
karavau lialia sa muria na loma-
dra, a ra sa cakavi me vesuki ka
vakarusai, e ra sa vosa vakacaca-
taka na ka e ra sa tawa kila; e ra
na rusa sara e na nodrai valavala
e veivakarusai;
13 E ra na rawata nai sau ni
valavala tawa dodonu, ni ra sa va-
katoka me *nodra* ka ni mamarau
nai valavala vakasisila *e ra kitaka*
ni sa siga levu. *O ira oqo* na du-
kaveluvelu kei na ka velavela, a
ra sa daukitaka na ka e ra marau
kina ni ra dauveivakaisini, a ra sa
lako tikoga ki na nomudou solevu;
14 Sa sinai na matadra e na
dauyalewa, a ra sa tawa mudu
rawa ni valavala ca; a ra sa dau-
vakacalai ira na tamata e ra sa
yalowai: a yalodra sa dauia na
kocokoco; e ra sa gone e dauvei-
vakarusai:
15 E ra sa lesu tani mai na sala
dodonu, a ra sa sese, ni ra sa mu-
ria nai valavala i Pelama na luve i
Posori, o koya sa vinakata nai voli
ni valavala tawa dodonu;
16 Ia ka sa vunauci e na nonai va-
lavala ca: ni sa vosa na asa sa galu

2 Me vakalevutaki vei kemudou
nai loloma kei na vakacegu ni dou
sa qai kila na Kalou, kei Jisu na
noda Turaga,
3 Ni sa solia mai vei keda ko
koya e na nona kaukaua va-Kalou
na ka kecega sa yaga e na *noda*
bula kei na lotu talega, ni da kilai
koya sa kacivi keda ki na vanua
vakaiukuuku kei nai valavala do-
donu:
4 O koya oqo sa soli kina vei
keda na vosa ni yalayala e levu
sara ka talei: mo dou rawata kina
na yalo va-Kalou, ni dou sa dro
tani mai na dukaveluvelu sa tu e
vuravura e na vuku ni gadreva ca.
5 E na vuku ni ka oqo, dou gu-
matua vakalevu sara kina, mo dou
vakaikuritaka na nomudou vaka-
bauta e nai valavala dodonu; kei
nai valavala dodonu e na vuku;
6 Kei na vuku e nai valavala ma-
lua; kei nai valavala malua e na
vosota; kei na vosota e na rere-
vaka na Kalou;
7 Kei na rerevaka na Kalou e na
veilomani vakaveitacini; kei na
veilomani vakaveitacini e na yalo-
loloma.
8 Ia kevaka sa tu na ka oqo e na
lomamudou, ka tubu cake me le-
vu, e ra sa qisi *kemudou* mo dou
kakua ni vucesa se tawa vua ni
dou kila na noda Turaga ko Jisu
Kraisiti.
9 Ia ko koya sa takali vua na ka
oqo sa mataboko, a sa matabuawa,
a sa guilecava ni sa vakasavasava-
taki eliu mai na nonai valavala ca.
10 Ia koi kemudou na veiwekani
dou gumatua cake kina, mo [illegible]
vakatautauvatataki sara ni dou [illegible]
civi ka digitaki [illegible]
sara ni [illegible]
na ka [illegible]

mamudou me nanuma na ka oqo,
ia dou sa kila ga, dou sa vakatau-
deitaki talega e nai vakavuvuli
dina sa tu *vei kemudou.*
13 Ia kau sa vakasama, *ni sa* ki-
likili kei au, e na veisiga kau tiko
kina e na vale vakacevaceva *oqo,*
meu vakatakatataka na lomamu-
dou niu sa vakasa na lomamudou
me vakananuma.
14 Niu sa kila niu sa voleka ni
biuta tani na noqu vale vakaceva-
ceva *oqo,* me vaka ni sa tukuna
mai vei au na noda Turaga ko
Kraisiti Jisu.
15 Ia kau na vakatovolea mai
mo dou nanuma tikoga na ka oqo,
niu sa mate sara.
16 Ni keitou a sega ni muria [illegible]
talanoa sa caka vakavuku, ni [illegible]
tou a tukuna vei kemudou na [illegible]
na kaukaua kei na nona lako [illegible]
na noda Turaga ko Jisu Kr[illegible]
ia keitou a raica dina ga [illegible]
valavala vakaturaga.
17 Ni sa yaco vei koya [illegible]
na Kalou ko Tamana [illegible]
koroko kei na vakad[illegible]
sa yaco mai vua na [illegible]
mai nai ukuuku [illegible]
noqu Gone ni toko, [illegible]
vakalevu sara.
18 Ia na domo [illegible]
keitou sa rogoca [illegible]
kaya e na ulunivanua [illegible]
19 A sa tu [illegible]
vosa sa vak[illegible]
cake, a profi[illegible]
vinaka [illegible]
kim[illegible]

me vaka na vuku
…ga e na nonai vola
…kuna na ka oqo; a
…a eso e dredre me
…ra sa tawa vuku
…ei, e ra sa kauta
…kitaka vakatalega
Tabu kece, me ra
…mudou na veiwe-
…i dou sa kila mada
…, dou vakaraici ke-
…talega, do dou kauti
…a e na nodra dauvei-
…tamatai valavala ca,
…ale kina mai na no-
…i.
…tubu cake e na loloma,
…u ni noda Turaga ko
…siti nai Vakabula. *Me*
…vakavinavinaka e na
…ka tawa mudu. Emeni.

…tukivu,
…o ko-
…i kei-
vakaraica
…keitou, ni
…na Vu ni
…a, ka dautu-
…vei kemud…
…mudu, o k…
Tamana, a …
…keda;)

…OLA I

3 A ka keitou a raica ka rogoca
keitou sa tukuna vei kemudou, me
da veiwekani kina kei kemudou;
ia keitou sa veiwekani dina kei na
Tamada, kei … ko Jisu
Kraisiti.
4 Ia keit… ka oqo vei
kemudou… na nomu-
dou ma…
5 Ia … kutuku kei-
tou … koya, a sa
tuk… ni sa rarama
… sara vua na
…
… kaya eda sa vei-
… lako voli e na bu-
…asu ga, eda sa sega
…ina:
… eda sa lako voli e na
… vaka ni sa tu e na ra-

e na domo ni tamata a sa tarova
na lialia ni profita.
17 Oqori na mata sa sega kina na
wai, a o sa veikauyaka na cava;
sa maroroi me nodra na butobuto
loaloa sa na tawa mudu.
18 Ni ra sa vosataka na vosa sa
tubu cake walega e na lialia, e ra
sa lari ira e ra a bula sara mai vei
ira e ra dauia na cakacala, e na
vuku ni gadreva ca ni yago, *kei* na
vuku ni valavala vakasisila.
19 E ra sa yalata vei ira na lala-
ga, ia ko ira e ra sa bobulataki e
na ca; ni sa bobulataki na tamata,
e na ka sa rawai koya.
20 Ia kevaka e ra sa dro tani
mada mai na dukaveluvelu ni vu-
ravura oqo, me ra kila na Turaga
nai Vakabula ko Jisu Kraisiti, e ra
sa qai tao tale kina, ka rawai kina,
e ra na ca vakalevu e na gauna
emuri e ra ca vakalailai ga e nai
vakatekivu.
21 Ni sa vinaka cake vei ira me
ra kakua ni kila nai valavala do-
donu, ka ca me ra kila mada, ka
qai lesu tani mai na vunau tabu sa
soli vei ira.
22 Ni sa yaco vei ira na ka *sa
vosataka* na vosa vakaibalebale
dina, Sa lesu tale na koli ki na
nona lua, kei, Na vuaka sa silimi
oti sa laki boroboro e na lolobo.

A WASE III.

Sa tukuna ko Pita ni na yaco ga na siga ni lewa; ena oti talega ko vuravura kei lomalagi, 1—10. *Sa tukuna nai valavala e kilikili kei ira ni ra sa qai kila na ka oqo,* 11—18.

AI ka rua ni vola oqo, oi kemu-
dou na veiwekani lomani, au
sa qai vola vei kemudou; au sa
vakatakakatataka kina na yalomu-
dou e savasava mo dou daunanuma
vakakina:
2 Mo dou vakananuma na nodra
vosa e ra sa vosataka eliu na pro-
fita yalosavasava, kei na neitou
vunau nai aposila ni Turaga nai
Vakabula:
3 Mo dou kila mada oqo, ni na
lako mai e na gauna emuri sara
na dauveivakasewasewani, ni ra
dauvakadamurimuria na nodra
gadreva ca,
4 Ka kaya, Evei na vosa *ni yala-
yala* ni na lako tale mai ko *koya?*
ni ra sa moce ga na qase, a sa *tu*
dei tiko vakakina na ka kecega
me vaka ni ka buli e nai vakate-
kivu.
5 Ia na ka oqo e ra sa vinakata
me ra lecava, ni sa tu ga na loma-
lagi eliu e na vuku ni vosa ni Ka-
lou, kei na vuravura sa tu ga eso
e na yasana e sega kina na wai, a
sa tu eso e na wai;
6 A sa vakarusai kina na vura-
vura sa tu e na gauna ko ya, ni sa
waluvu:
7 Ia na lomalagi kei na vura-
vura, sa tu edaidai, sa maroroi ga
e na vosa talega ko ya, sa maroroi
ki na bukawaqa me yaco mada na
siga ni lewa kei na veivakarusai
ni tamata e ra tawa rerevaka na
Kalou.
8 Ia koi kemudou na veiwekani
lomani, e dua na ka oqo mo dou
kakua ni lecava, ni sa tautauvata
vua na Turaga e dua na siga kei
na yabaki e dua na udolu, kei na
yabaki e dua na udolu kei na *siga*
e dua.
9 *Ni* sa sega ni berabera na Tu-
raga e na nona vosa ni yalayala,
me vaka e ra sa vakasama na ta-
mata eso ni sa berabera; a sa vo-
sota vakadede vei keda, ni sa sega
ni vinakata me rusa e dua, a ya
ga me yacovi *keda* kecega na vei-
vutuni.
10 Ia na siga ni Turaga ena lako
ga mai me vaka na daubutako e
na bogi; ena lako tani kina ko lo-
malagi e na rorogo tatamosamosa,
ena waicala talega na vu ni ka e
na bukawaqa katakata, ena kama
talega ko vuravura kei na caka-
caka *kecega* sa tu kina.
11 Ia ni na takali yani na ka ke-
cega oqo, a cava nai valavala sa
kilikili kei kemudou, a ya ga nai

valavala savasava kei na rerevaka
na Kalou,
12 Ni dou sa dauvakaraica ka
daukusarawa yani ki na lako mai
na siga ni Kalou, ena takali kina
ko lomalagi ni sa visa, ena waicala
talega na vu ni ka e na bukawaqa
katakata?
13 Ia koi keda, me vaka na nona
vosa ni yalayala, eda sa namaka
na lomalagi vou kei na vuravura
vou, sa tiko kina nai valavala do-
donu.
14 O koya oqo, kemudou na vei-
wekani, ni dou sa namaka na ka
vakaoqo, dou gumatua kina me
kunei kemudou ko koya e na va-
kacegu, ni dou sa tawa tauviduka,
ka tawa cala.
15 Ia dou vakasama na vosota
dede ni noda Turaga na ka eda
bula kina; me vaka ni sa vola ta-
lega vei kemudou na wekada lo-
mani ko Paula me vaka na vuku
sa soli vua;
16 Me vakatalega e na nonai vola
kecega, ni sa tukuna na ka oqo; a
sa tu kina na ka eso e dredre me
kilai, ia ko ira e ra sa tawa vuku
ka tawa lomadei, e ra sa kauta
vakatani, a ra sa kitaka vakatalega
kina nai Vola *Tabu* kece, me ra
rusa kina.
17 Ia koi kemudou na veiwe-
kani lomani, ni dou sa kila mada
eliu *na ka oqo,* dou vakaraici ke-
mudou vinaka talega, do dou kauti
vakatani talega e na nodra dauvei-
vakacalai na tamatai valavala ca,
dou na qai bale kina mai na no-
mudou tu dei.
18 Ia dou tubu cake e na loloma,
kei na vuku ni noda Turaga ko
Jisu Kraisiti nai Vakabula. *Me
ia* vua na vakavinavinaka e na
gauna oqo ka tawa mudu. Emeni.

AI MATAI NI VOLA I

JONI.

A WASE I.

Sa tukuni Jisu ko Joni ni sa Vu ni bula, ni da sa veivinakati kei na Kalou e na vukuna, 1—3. *Sa vola nai vola oqo me ra marau vakalevu,* 4. *Sa tukuna ni da sa veivinakati kei na Kalou ni da sa uvui koya, ni sa oti vei keda na ca,* 5—10.

AKA sa tu mai nai vakatekivu,
o koya keitou a rogoca, o ko-
ya keitou a raica e na mata i kei-
tou, o koya keitou a vakaraica
sara, a sa tara na liga i keitou, ni
sa Vosa ni Bula;
2 (Ni sa vakaraitaki na Vu ni
bula, a keitou a raica, ka dautu-
kuna, ka vakatakila vei kemudou
na vu ni bula tawa mudu, o koya
ka tiko vata kei Tamana, a sa qai
vakaraitaki mai vei keda;)
3 A ka keitou a raica ka rogoca
keitou sa tukuna vei kemudou, me
da veiwekani kina kei kemudou;
ia keitou sa veiwekani dina kei na
Tamada, kei na Luvena ko Jisu
Kraisiti.
4 Ia keitou sa vola na ka oqo vei
kemudou, me sinai kina na nomu-
dou marau.
5 Ia oqori ga nai tukutuku kei-
tou sa rogoca mai vei koya, a sa
tukuna vei kemudou, ni sa rarama
na Kalou, a sa sega sara vua na
butobuto.
6 Kevaka eda sa kaya eda sa vei-
wekani kaya, ka lako voli e na bu-
tobuto, eda sa lasu ga, eda sa sega
ni ia na vosa dina:
7 Ia kevaka eda sa lako voli e na
rarama, me vaka ni sa tu e na ra-

rama ko koya, eda sa qai veiwe-
kani kaya, a sa vakasavasavataki
keda mai na ca kecega na dra i
Jisu Kraisiti na Luvena.
8 Kevaka eda sa kaya sa sega ni
tu vei keda na ca, eda sa vakaisini
keda, a sa sega ni tu vei keda na
dina.
9 *Ia* kevaka eda sa vakatusa na
nodai valavala ca, sa dina ka do-
donu ko koya, me kakua ni cu-
druva na nodai valavala ca, me va-
kasavasavataki keda talega mai na
ka kecega sa tawa dodonu.
10 Kevaka eda sa kaya eda sa
tawai valavala ca, eda sa kaya ni
sa daulasu ko koya, a sa sega ni
tu vei keda na nona vosa.

A WASE II.

Ai bulubulu ni valavala ca ko Jisu, 1, 2. *Sa qai tukuni ira e ra kila na Kalou, e ra sa muria na nona vosa, ka lomani ira na wekadra, a ra sa sega ni lomani vuravura,* 3—17. *Me da qarauni keda mai nai vakavuvuli ca, ni da sa gumatua e na vakabauti Jisu, kei nai valavala vinaka,* 18—29.

NA luvequ lomani, au sa vola
yani vei kemudou na ka oqo,
mo dou kakua ni valavala ca. Ia
kevaka e dua na tamata sai vala-
vala ca, sa dua na noda Dautataro
kei Tamada, ko Jisu Kraisiti na
yalododonu:
2 Ia nai bulubulu ni nodai vala-
vala ca ko koya; a sa sega e na
nodai *valavala ca* ga, a ya talega
e *nai valavala ca* ni kai vuravura
kecega.
3 Ia na ka oqo eda kila kina ni
da sa kilai koya, kevaka eda sa
muria na nona vunau.
4 O koya sa kaya, Au sa kilai
koya, ia ka sa sega ni muria na
nona vunau, sa vosa lasu, a sa sega
ni tu vua na dina.
5 Ia ko koya yadua sa muria na
nona vosa, sa dina ni sa qai levu
sara vua na loloma ni Kalou: o
koya oqo eda sa kila kina ni da sa
tu vata kaya.
6 O koya sa kaya e rau sa tu
vata kaya, e kilikili kaya me lako
voli, me vaka ka sa lako voli ko
koya.
7 Oi kemudou na *veiwekani,* au
sa sega ni vola vei kemudou na
vunau vou, a ya ga na vunau ma-
kawa ka tu vei kemudou mai nai
vakatekivu. A vunau makawa na
vosa dou a rogoca mai nai vakate-
kivu.
8 Au sa qai vola na vunau vou
vei kemudou, ia na ka oqo sa dina
vua vei kemudou talega : ni sa qai
takali na butobuto, a sa cila mai
na rarama dina.
9 O koya sa kaya sa tu e na ra-
rama, ka sa cata na wekana, sa tu
ga e na butobuto ka yacova na siga
oqo.
10 O koya sa lomana na wekana
sa tu ga e na rarama, a sa sega
vua e dua na ka me tarabe kina.
11 Ia ko koya sa cata na wekana
sa tu ga e na butobuto, a sa lako
voli e na butobuto, a sa sega ni
kila na vanua sa lako kina, ni sa
vakabutobutotaka na matana na
butobuto oqo.
12 Au sa vola vei kemudou, na
gone lomani, ni sa kauti tani na
nomudoui valavala ca e na vuku
ni yacana.
13 Au sa vola vei kemudou, na
qase, ni dou a kilai koya sa tu mai
nai vakatekivu. Au sa vola vei
kemudou, na cauravou, ni dou a
rawai koya na vu ni ca. Au sa
vola vei kemudou, na gone lomani,
ni dou sa kilai koya na Tamada.
14 Au a vola vei kemudou, na
qase, ni dou a kilai koya sa tu mai
nai vakatekivu. Au a vola vei ke-
mudou, na cauravou, ni dou sa
kaukaua, a sa tu ga vei kemudou
na vosa ni Kalou, ia dou sa rawai
koya na vu ni ca.
15 Dou kakua ni lomani vura-
vura, se na ka *sa tu* e vuravura.
Kevaka sa lomani vuravura e dua,
sa sega e na lomana na loloma vua
na Tamada.
16 Ia na ka kecega sa tu e vura-

vura, na gadreva ni yago, na gadreva ni mata, kei na qaciqacia ni bula, sa sega ni tubu mai vei Tamada, mai vuravura ga.
17 Ia ko vuravura sa lako tani yani, kei na kena gadreva talega; ia ko koya sa cakava na ka sa veitaliataka na Kalou sa tu dei ga ka tawa mudu.
18 Oi kemudou na gone lomani, a gauna emuri sara oqo: ia dou sa rogoca vakakina ni na lako mai ko koya na meca i Kraisiti, ia ka sa lewe vuqa na meca i Kraisiti edaidai; eda sa kila kina ni sa na gauna emuri sara oqo.
19 Ni ra sa lako tani vei keda, a ra sa sega ni nodai tokani dina; kevaka e ra nodai tokani dina, e ra tiko ga kei keda: a *ra sa lako tani,* me ra vakaraitaki ni ra sa sega ni nodai tokani kecega.
20 Ia ka sa tu vei kemudou nai lumu mai vua na Le dua sa Yalosavasava, dou kila kina na ka kecega.
21 Au sa tawa vola vei kemudou ni dou sa lecava nai vakavuvuli dina, a ya ga ni dou sa kila, ia ka sa sega ni tubu mai nai vakavuvuli dina na lasulasu.
22 O cei na daulasu, o koya ga sa cakitaka ni sa Mesaia ko Jisu? O koya oqo na meca i Kraisiti, sa cakitaka na Tamada kei na Luvena.
23 O koya yadua sa cakitaka na Luvena, sa sega ni tu vua na Tamana; *ia ko koya sa vakatusa na Luvena sa tu talega vua ko Tamana*
24 O koya oqo me tu dei kina e na lomamudou, na ka dou a rogoca mai nai vakatekivu. Kevaka ena tu ga vei kemudou na ka dou a rogoca mai nai vakatekivu, dou na tu ga vua na Luvena, vua talega ko Tamana.
25 Ia na ka sa yalataki oqo na ka sa yalata vei keda ko koya, na bula tawa mudu.
26 A ka ga oqo kau a vola kina vei kemudou me tukuni ira eso e ra sa vakacalai kemudou.
27 Ia nai lumu dou sa rawata mai vei koya sa tu ga vei kemudou, a sa sega ni yaga vei kemudou me vakavulici kemudou e dua: me vaka ga ni sa vakavulici kemudou e na ka kecega nai lumu ko ya, a sa dina ga, ka sa sega ni lasu, ia me vaka sa vakatavulici kemudou ko ya, dou na tu dei vakakina vei koya.
28 Ia oqori, na gone lomani, mo dou tu dei kina vua; me da doudou kina, ni na rairai mai ko koya, me da kakua ni madua ematana e na nona lako mai.
29 Kevaka dou sa kila ni sa yalododonu ko koya, dou sa kila ni sa sucu vei koya ko koya yadua sa caka dodonu.

A WASE III.

Sa tukuna ko Joni na loloma ni Kalou, ni sa vakabauti keda tale me da luvena; kei na nodrai valavala na luve ni Kalou, ni ra sa daulomani koya ka veilomani vakai ira, 1—24.

RAICA, nai valavala ni loloma sa solia mai vei keda na Tamada, me da vakatokai kina na luve ni Kalou: o koya oqo sa sega ni kilai keda kina ko vuravura, ni sa sega ni kilai koya.
2 Oi kemudou na veiwekani lomani, eda sa qai yaco ga me da luve ni Kalou, a sa sega ni rairai se da na vakaevei emuri: oqori ga eda kila, ni na rairai mai ko koya, eda na tautauvata kaya; ni da na raici koya ka vakakina ko koya.
3 Ia na tamata yadua sa tiko e na lomana na dinata oqo vei koya sa vakasavasavataki koya, me vaka ni sa savasava ko *Kraisiti.*
4 O koya yadua sai valavala ca sa talaidredre ki na vunau: ni sai valavala ca oqo me talaidredre ki na vunau.
5 Ia dou sa kila ni sa vakaraitaki ko koya me kauta tani na nodai valavala ca; a sa sega ni tu vua nai valavala ca.
6 O koya sa tu dei vata kaya sa

sega ni valavala ca; o koya sai
valavala ca lako sa sega ni raici
koya, se kilai koya.
7 Oi kemudou na gone lomani,
me kakua ni vakacalai kemudou e
dua: o koya sai valavala dodonu sa
dodonu ga, me vakataki koya, ni
sa dodonu ko koya.
8 A luve ni tevoro ko koya sai
valavala ca tiko; ni sai valavala ca
na tevoro mai nai vakatekivu. E
na vuku ni ka oqo sa vakaraitaki
kina na Luve ni Kalou, me vaka-
qeavutaka na cakacaka ni tevoro.
9 O koya sa sucu e na Kalou sa
sega ni valavala ca; ni sa tu e lo-
mana na sorena: a sa sega ni ia
rawa nai valavala ca, ni sa sucu e
na Kalou.
10 E na ka ga oqo sa rairai kina
na luvena na Kalou, kei na luvena
na tevoro: o koya yadua sa sega
ni ia tiko nai valavala dodonu sa
sega ni luve ni Kalou, sei koya sa
sega ni lomana na wekana.
11 Ni sai koya ga oqo nai tuku-
tuku dou a rogoca mai nai vakate-
kivu, me da veilomani.
12 Me da kakua ni vakataki Ke-
ni, a luve ni vu ni ca, a sa vaka-
matea na tacina. A sa vakamatei
koya e na vuku ni cava? E na
vuku ni sa ca na nonai valavala, a
sa dodonu nai valavala nei tacina.
13 Kakua ni kidacala, na weka-
qu, kevaka sa cati kemudou na kai
vuravura.
14 Eda sa kila ni da sa lako tani
mai na mate ki na bula, ni da sa
lomani ira na veiwekani. O koya
sa sega ni lomana na wekana sa
tiko ga e na mate.
15 O koya yadua sa cata na we-
kana sa daulaba: ia dou sa kila ni
sa sega na daulaba sa tiko e na lo-
mana na bula tawa mudu.
16 E na ka oqo eda sa kunea
kina na loloma *ni Kalou*, ni sa vi-
rino na nona bula e na vukuda: e
dodonu talega me da virino na
noda bula e na vukudra na veiwe-
kani.
17 Ia ko koya sa tu vua na yau
ni vuravura oqo, a sa raica na we-
kana ni sa dravudravua, a sa so-
gota na lomana vua, sa tiko vaka-
cava e na lomana na loloma vua na
Kalou?
18 Na luvequ lomani, *me da* ka-
kua ni loloma *walega* e na vosa, *se*
na yameda; a ya ga e na cakacaka
kei na dina.
19 Ia na ka oqo eda kila kina ni
da sa nona tamata ni vakavuvuli
dina, eda na vakadinadina talega
na yaloda kina ematana.
20 Kevaka sa beitaka vei keda
na ca na yaloda, sa uasivi cake e
na yaloda na Kalou, a sa kila na
ka kecega.
21 *Ia* na veiwekani lomani, ke-
vaka sa sega ni beitaka vei keda
na ca na yaloda, eda sa qai doudou
vua na Kalou.
22 Ia na ka kecega eda sa kerea,
eda sa rawata mai vei koya, ni da
sa muria na nona vunau, ka kitaka
na ka sa vinaka ematana.
23 Ia na nona vunau oqo, Me *da*
vakabauta na yaca ni Luvena ko
Jisu Kraisiti, ka veilomani, me
vaka ni sa solia mai vei keda na
vunau ko koya.
24 Ia ka sa tu dei vei koya ko
koya sa muria na nona vunau, a
sa tu sara vua ko *Jisu.* A ka oqo
eda sa kila kina ni sa tiko e na lo-
mada ko koya, e na vuku ga ni
Yalo *Tabu* sa solia mai vei keda
ko koya.

A WASE IV.

Sa vakavulici ira ko Joni me ra kakua ni vakabauta nai vakavuvuli kecega e ra rogoca, me muri ira ga e ra tukuni Jisu, 1—6. *Sa vakarota vei ira me ra veilomani,* 7—21.

OI kemudou na veiwekani lo-
mani, kakua ni vakadinata na
yalo kecega, ia dou vakatovolei ira
na yalo se ra mai vua na Kalou, se
segai: ni ra sa lewe vuqa na pro-
fita vakailasu e ra sa lako yani ki
vuravura.
2 O koya oqo dou kila kina na

yalo mai vua na Kalou: A yalo
kecega sa vakatusa ni sa lako mai
e na leweda ko Jisu Kraisiti sa mai
vua na Kalou:
3 Ia na yalo kecega sa sega ni
vakatusa ni sa lako mai ko Jisu
Kraisiti e na leweda sa sega ni
mai vua na Kalou: ia na *yalo* oqo
na meca i Kraisiti, dou sa rogoca
ni na lako mai, a sa tiko ga e vu-
ravura edaidai.
4 Oi kemudou, dou sa luve ni
Kalou, na luvequ lomani, ia dou sa
rawai ira ga: ni sa levu ko koya
sa tiko e na lomamudou, sa lailai
ko koya sa tiko e vuravura.
5 O ira e ra tamata ni vuravura:
a ra sa vosataka kina na ka ni
vuravura, a sa rogoci ira na kai
vuravura.
6 Oi keda na luve ni Kalou: o
koya sa kila na Kalou sa rogoci
keda; o koya sa sega ni luve ni
Kalou sa tawa rogoci keda. O
koya oqo eda sa kila kina na yalo
ni dina, kei na yalo ni dauveiva-
kacalai.
7 Oi kemudou na lomani, me da
veilomani; ni sa mai vua na Kalou
na loloma; ia ko koya yadua sa
dauloloma sa sucu e na Kalou, a
sa kila na Kalou.
8 O koya sa sega ni dauloloma
sa sega ni kila na Kalou; ni sa lo-
loma na Kalou.
9 E na ka oqo sa vakaraitaki
kina na loloma ni Kalou vei keda,
ni sa tala na Kalou ki vuravura na
Luvena e dua bauga, sa vakasi-
kava ko koya, me da bula e na
vukuna.
10 E na ka oqo sa rairai kina na
loloma, sa sega ni da lomani koya
na Kalou, a ya ga ni sa lomani
keda ko koya, a sa tala na Lu-
vena mei bulubulu ni nodai vala-
vala ca.
11 Oi kemudou na lomani, ke-
vaka sa lomani keda vakaoqo na
Kalou, sa dodonu me da veilomani
vakai keda.
12 Sa sega na tamata sa raica na
Kalou e na gauna e dua. Kevaka
eda sa veilomani, sa tiko e na lo-
mada na Kalou, a sa levu sara na
loloma vua e na lomada.
13 E na ka ga oqo eda kila ni da
sa tiko sara vua, a *sa tiko* e na lo-
mada ko koya, e na vuku ni Ya-
lona sa solia mai vei keda ko koya.
14 Ia eda sa raica ka tukuna tiko,
ni sa tala na Luvena ko Tamana
mei Vakabula ni kai vuravura.
15 O koya yadua ena vakatusa
ni sa Gone ni Kalou ko Jisu, sa
tiko sara na Kalou vei koya, a *sa
tiko* ko koya vua na Kalou.
16 Ia eda kila ka vakadinata na
loloma ni Kalou vei keda. Sa lo-
loma na Kalou; ia ko koya sa
dautiko kei na loloma sa dautiko
vata kei na Kalou, a *sa tiko* elo-
mana na Kalou.
17 E na ka ga oqo sa yaco kina
na noda loloma me levu sara, me
da doudou kina e na siga ni lewa:
ni da sa tautauvata kaya, ni da sa
tiko e vuravura oqo.
18 Sa sega na rere sa tu vata kei
na loloma; ia ka sa biuta tani na
rere na loloma levu sara; ni sa
tiko vata na rere kei na yaluma.
O koya sa rere sa sega ni levu sara
na nona loloma.
19 Eda sa lomani koya, e na vu-
ku ni sa lomani keda taumada ko
koya.
20 Kevaka e dua sa kaya, Au sa
lomana na Kalou, a sa cata na we-
kana, sa daulasu: kevaka sa tawa
lomana na wekana sa raica tiko,
ena lomana na Kalou vakaevei ni
sa tawa raica?
21 Ia na vunau oqo eda sa rawata
mai vei koya, Me lomana na we-
kana talega ko koya sa lomana na
Kalou.

A WASE V.

Sa lomani ira na tamata lotu dina ko ira na luve ni Kalou, a ra sa muria na vosa ni Kalou, 1—7. *A Luve ni Kalou ko Jisu kei na nodai Vakabula, sa rogoca na noda masu,* 8—15. *Ka tukuna tale na ka eso, ka sa tinia na nonai vola,* 16—21.

e na domo ni tamata a sa tarova
na lialia ni profita.
17 Oqori na mata sa sega kina na
wai, a o sa veikauyaka na cava;
sa marorοi me nodra na butobuto
loaloa sa na tawa mudu.
18 Ni ra sa vosataka na vosa sa
tubu cake walega e na lialia, e ra
sa lari ira e ra a bula sara mai vei
ira e ra dauia na cakacala, e na
vuku ni gadreva ca ni yago, *kei* na
vuku ni valavala vakasisila.
19 E ra sa yalata vei ira na lala-
ga, ia ko ira e ra sa bobulataki e
na ca; ni sa bobulataki na tamata,
e na ka sa rawai koya.
20 Ia kevaka e ra sa dro tani
mada mai na dukaveluvelu ni vu-
ravura oqo, me ra kila na Turaga
nai Vakabula ko Jisu Kraisiti, e ra
sa qai tao tale kina, ka rawai kina,
e ra na ca vakalevu e na gauna
emuri e ra ca vakalailai ga e nai
vakatekivu.
21 Ni sa vinaka cake vei ira me
ra kakua ni kila nai valavala do-
donu, ka ca me ra kila mada, ka
qai lesu tani mai na vunau tabu sa
soli vei ira.
22 Ni sa yaco vei ira na ka *sa
vosataka* na vosa vakaibalebale
dina, Sa lesu tale na koli ki na
nona lua, kei, Na vuaka sa silimi
oti sa laki boroboro e na lolobo.

A WASE III.

Sa tukuna ko Pita ni na yaco ga na siga ni lewa; ena oti talega ko vuravura kei lomalagi, 1—10. *Sa tukuna nai valavala e kilikili kei ira ni ra sa qai kila na ka oqo,* 11—18.

AI ka rua ni vola oqo, oi kemu-
dou na veiwekani lomani, au
sa qai vola vei kemudou; au sa
vakatakakatataka kina na yalomu-
dou e savasava mo dou daunanuma
vakakina:
2 Mo dou vakananuma na nodra
vosa e ra sa vosataka eliu na pro-
fita yalosavasava, kei na neitou
vunau nai aposila ni Turaga nai
Vakabula:
3 Mo dou kila mada oqo, ni na
lako mai e na gauna emuri sara
na dauveivakasewasewani, ni ra
dauvakadamurimuria na nodra
gadreva ca,
4 Ka kaya, Evei na vosa *ni yala-
yala* ni na lako tale mai ko *koya?*
ni ra sa moce ga na qase, a sa *tu*
dei tiko vakakina na ka kecega
me vaka ni ka buli e nai vakate-
kivu.
5 Ia na ka oqo e ra sa vinakata
me ra lecava, ni sa tu ga na loma-
lagi eliu e na vuku ni vosa ni Ka-
lou, kei na vuravura sa tu ga eso
e na yasana e sega kina na wai, a
sa tu eso e na wai;
6 A sa vakarusai kina na vura-
vura sa tu e na gauna ko ya, ni sa
waluvu:
7 Ia na lomalagi kei na vura-
vura, sa tu edaidai, sa marorοi ga
e na vosa talega ko ya, sa marorοi
ki na bukawaqa me yaco mada na
siga ni lewa kei na veivakarusai
ni tamata e ra tawa rerevaka na
Kalou.
8 Ia koi kemudou na veiwekani
lomani, e dua na ka oqo mo dou
kakua ni lecava, ni sa tautauvata
vua na Turaga e dua na siga kei
na yabaki e dua na udolu, kei na
yabaki e dua na udolu kei na siga
e dua.
9 *Ni* sa sega ni berabera na Tu-
raga e na nona vosa ni yalayala,
me vaka e ra sa vakasama na ta-
mata eso ni sa berabera; a sa vo-
sota vakadede vei keda, ni sa sega
ni vinakata me rusa e dua, a ya
ga me yacovi *keda* kecega na *vei-
vutuni.*
10 Ia na siga ni Turaga ena lako
ga mai me vaka na daubutako e
na bogi; ena lako tani kina ko lo-
malagi e na rorogo tatamosamosa,
ena waicala talega na vu ni ka e
na bukawaqa katakata, ena kama
talega ko vuravura kei na caka-
caka *kecega* sa tu kina.
11 Ia ni na takali yani na ka ke-
cega oqo, a cava nai valavala sa
kilikili kei kemudou, a ya ga nai

valavala savasava kei na rerevaka
na Kalou,
12 Ni dou sa dauvakaraica ka
daukusarawa yani ki na lako mai
na siga ni Kalou, ena takali kina
ko lomalagi ni sa visa, ena waicala
talega na vu ni ka e na bukawaqa
katakata?
13 Ia koi keda, me vaka na nona
vosa ni yalayala, eda sa namaka
na lomalagi vou kei na vuravura
vou, sa tiko kina nai valavala do-
donu.
14 O koya oqo, kemudou na vei-
wekani, ni dou sa namaka na ka
vakaoqo, dou gumatua kina me
kunei kemudou ko koya e na va-
kacegu, ni dou sa tawa tauviduka,
ka tawa cala.
15 Ia dou vakasama na vosota
dede ni noda Turaga na ka eda
bula kina; me vaka ni sa vola ta-
lega vei kemudou na wekada lo-
mani ko Paula me vaka na vuku
sa soli vua;
16 Me vakatalega e na nonai vola
kecega, ni sa tukuna na ka oqo; a
sa tu kina na ka eso e dredre me
kilai, ia ko ira e ra sa tawa vuku
ka tawa lomadei, e ra sa kauta
vakatani, a ra sa kitaka vakatalega
kina nai Vola *Tabu* kece, me ra
rusa kina.
17 Ia koi kemudou na veiwe-
kani lomani, ni dou sa kila mada
eliu *na ka oqo*, dou vakaraici ke-
mudou vinaka talega, do dou kauti
vakatani talega e na nodra dauvei-
vakacalai na tamatai valavala ca,
dou na qai bale kina mai na no-
mudou tu dei.
18 Ia dou tubu cake e na loloma,
kei na vuku ni noda Turaga ko
Jisu Kraisiti nai Vakabula. *Me
ia* vua na vakavinavinaka e na
gauna oqo ka tawa mudu. Emeni.

AI MATAI NI VOLA I

JONI.

A WASE I.

Sa tukuni Jisu ko Joni ni sa Vu ni bula, ni da sa veivinakati kei na Kalou e na vukuna, 1—3. *Sa vola nai vola oqo me ra marau vakalevu,* 4. *Sa tukuna ni da sa veivinakati kei na Kalou ni da sa uwui koya, ni sa oti vei keda na ca,* 5—10.

AKA sa tu mai nai vakatekivu,
o koya keitou a rogoca, o ko-
ya keitou a raica e na mata i kei-
tou, o koya keitou a vakaraica
sara, a sa tara na liga i keitou, ni
sa Vosa ni Bula;
2 (Ni sa vakaraitaki na Vu ni
bula, a keitou a raica, ka dautu-
kuna, ka vakatakila vei kemudou
na vu ni bula tawa mudu, o koya
ka tiko vata kei Tamana, a sa qai
vakaraitaki mai vei keda;)
3 A ka keitou a raica ka rogoca
keitou sa tukuna vei kemudou, me
da veiwekani kina kei kemudou;
ia keitou sa veiwekani dina kei na
Tamada, kei na Luvena ko Jisu
Kraisiti.
4 Ia keitou sa vola na ka oqo vei
kemudou, me sinai kina na nomu-
dou marau.
5 Ia oqori ga nai tukutuku kei-
tou sa rogoca mai vei koya, a sa
tukuna vei kemudou, ni sa rarama
na Kalou, a sa sega sara vua na
butobuto.
6 Kevaka eda sa kaya eda sa vei-
wekani kaya, ka lako voli e na bu-
tobuto, eda sa lasu ga, eda sa sega
ni ia na vosa dina:
7 Ia kevaka eda sa lako voli e na
rarama, me vaka ni sa tu e na ra-

AI KA TOLU NI VOLA I

JONI.

Sa tukuni Keo ko Joni, ni sa tamata yalovinaka, a sa marau sara e na vukuna, 1—8. *Sa qai tukuni Taiotrifi ni sa tamata ca,* 9—11. *Sa qai tukuni Timetrio ni sa lotu dina,* 12—14.

O KOYA na qase vua na daulomani ko Keo, o koya kau sa lomana e na vuku ni vakavuvuli dina.

2 Na wekaqu lomani, sa dua bau na ka kau sa gadreva vakalevu mo kalougata ka bula vinaka, me vaka ni sa bula vinaka sara na yalomu.

3 Niu sa reki vakalevu, ni ra sa lako mai na veiwekani ka tukuna nai vakavuvuli dina sa tu vei iko, me vaka ni ko sa daumuria nai vakavuvuli dina.

4 Sa levu na noqu reki e na vuku ni ka e dua bauga oqo, niu sa rogoca ni ra sa muria ga nai vakavuvuli dina ko ira na luvequ.

5 Na wekaqu lomani, ko sa kitaka vakadodonu na ka kecega ko sa kitaka vei ira na veiwekani, kei ira talega na vulagi;

6 E ra sa tukuna na nomu loloma e na matadra nai vavakoso lewe ni soro; ia kevaka ko sa kauti ira mai e na nodra lakolako me vaka ni sa yaga vua na Kalou, o na cakava na ka vinaka.

7 Ni ra sa lako yani e na vuku ni yacana, a sa sega e dua na ka e ra taura mai vei ira na iceni.

8 E kilikili kina kei keda me da vakacegui ira e ra sa vakakina, me da veivuke kina e nai vakavuvuli dina.

9 Au a vola vei ira nai vavakoso lewe ni soro: ia ko Taiotrifi, o koya sa vinakata me uasivi cake vei ira, sa sega ni vakadonui keitou.

10 O koya oqo kau na nanuma kina na nonai valavala sa kitaka ko koya, niu na lako mai, ni sa dauvosavakacacataki keitou e na vosa ca: a sa sega ni kitaka walega oqo, a sa bese talega ni vakacegui ira na veiwekani, a sa tarovi ira e ra via kitaka, a sa biuti *ira* tani e nai vavakoso lewe ni soro.

11 Na wekaqu lomani, kakua ni muria na ka ca, *muria* ga na ka sa vinaka. O koya sa caka vinaka sa luve ni Kalou: o koya sa caka ca sa sega ni raica na Kalou.

12 Sa rogorogo vinaka ko Timetrio mai vei ira kecega na tamata, mai nai vakavuvuli dina talega; io, keitou sa tukuna talega *vakakina*; ia dou sa kila ni sa dina na neitoui tukutuku.

13 Sa levu na ka vei au meu vola, ia kau na sega ni vola vei iko e na wai ni vola kei na peni:

14 Ia kau sa nakita me raici iko kusarawa, me daru veivosaki e na matanavotu. *Me tu ga* vei iko na vakacegu. Sa ia na loloma vei iko na weka *i keitou.* Mo ia na loloma vei ira kecega na veiwekani.

AI VOLA I JUTA.

Sa vakarota vei ira na tamata lotu ko Juta me ra gumatua, 1—3. *Sa qai tukuni ira na tamatai vakavuvuli ca, kei na ka ca ena yaco vei ira,* 4—16. *Sa vakavulici ira tale na tamata lotu dina, a sa tinia na nonai vola,* 17—25.

O JUTA, nai talatala i Jisu Kraisiti, kei na taci i Jemesa, vei ira sa vakasavasavataki ira na Kalou ko Tamada, a ra sa maroroi *ni ra sa tu* vata kei Jisu Kraisiti, a ra sa kacivi:
2 Me vakalevutaki vei kemudou, na ka ni loloma, kei na vakacegu, kei na loloma.
3 Oi kemudou na veiwekani lomani, niu a gumatua me vola vei kemudou e na bula sa noda kecega, sa dodonu vei au meu vola vei kemudou, ka vakarota vei kemudou mo dou gumatua sara me maroroya na vakabauta sa soli eliu vei ira na tamata yalosavasava.
4 Ni sa yasa curu lo mai na tamata eso, e ra sa volai eliu me ra cudruvi kina, a tamata sa tawa rerevaka na Kalou, e ra sa vakamataliataka nai loloma ni Kalou me ka vakasisila, a ra sa cakitaki koya na Turaga na Kalou duaduaga, na noda Turaga ko Jisu Kraisiti.
5 O koya oqo kau na vakasa kina na lomamudou mo dou nanuma, ia dou a kila ga eliu, ni sa vakabulai ira na nona tamata mai Ijipita na Turaga, sa qai vakarusai ira emuri e ra sa tawa vakabauta.
6 O ira talega na agilose e ra sa sega ni tu dei ni ra turaga, a ra sa biuta na nodrai tikotiko, a sa maroroi ira ko koya e na sinucodo tawa mudu e na butobuto me yaco mada na lewa ni siga levu ko ya.
7 Sa vakakina ko Sotoma kei Komora, kei na veikoro e voleka e ra vakakina, ni ra sa soli ira me ra dauyalewa, a ra sa muria na lewe tani, a ra sa viritu mei vakarau, ni ra sa vakararawataki ni ra sa cudruvi e na buka tawa mudu.
8 Sa vakakina ko ira oqo na dautadra *dukaveluvelu* e ra sa vakadukaveluvelutaka na yagodra, a ra sa cata ni lewai ira na turaga, a ra sa vosa vakacacataki ira na turaga.
9 Ia ko Maikali na agilose levu, ni sa veileti kei na tevoro ni sa veiletitaka na yago i Mosese, sa tawa doudou me vosa vakacacataka, a sa kaya, Me cudruvi iko ga na Turaga.
10 Ia ko ira oqo e ra sa vosa vakacacataka na ka e ra sa lecava; ia na ka e ra sa kila vakai ira, me vaka na manumanu lialia, e na ka oqo e ra sa vakacacani ira.
11 Ena ca vei ira! ni ra sa muria na sala i Keni, a ra sa garova ka ciciva na cakacala i Pelama me ra voli kina, a ra sa rusa e na vosa vakatani i Kora.
12 O ira oqo na duka e na nomudou solevu ni loloma, ni ra sa cakava vata *kei kemudou* na solevu, a ra sa vakani ira, ka tawa rere: *o ira oqo* na o sa sega kina na wai, sa veikauyaki e na cagi; a kau sa malai na vuana, sa tawa vua, sa mate vakarua, sa cavu sara na wakana;
13 A ua ni waitui sa cudrucudru, sa vusolaka na nodra ka e veivakamaduataki; a kalokalo sa veilakoyaki, sa maroroi me nodra na butobuto loaloa sa tawa mudu.
14 Ia ko Inoki talega, nai ka vitu sa muri Atama, sa profisaitaki ira oqo, ka kaya, Raica, sa lako mai na Turaga, a sa udolu vakatini na nona tamata yalosavasava,
15 Me cudruvi ira kecega, ka

vunauci ira kecega e ra sa tawa
rerevaka na Kalou e na vuku ni
nodrai valavala kecega e ra kitaka
ni ra sa tawa rerevaka na Kalou,
kei na nodra vosa ca kecega e ra
vosa vakacacataki koya kina ko
ira na tamata ca e ra sa tawa rere-
vaka na Kalou.
16 O ira oqo na dauvosakudru-
kudru, *ka* daudidi, e ra sa muria
na nodra gadreva ca; a sa vosa-
taka na vosa levu sara na gusudra,
a ra sa daudokai ira na tamata eso
me ra vakayau kina vei ira.
17 Ia koi kemudou na veiwekani
lomani, dou nanuma na vosa e ra
sa tukuna eliu ko ira nai aposila
ni noda Turaga ko Jisu Kraisiti;
18 Ni ra sa tukuna vei kemudou
ni na so na dauveivakasewasewani
e na gauna emuri, e ra na daumu-
ria ga na nodra yalo ca sa tawa
rerevaka na Kalou.
19 O ira oqo e ra sai ira sa tawa-
sei ira tani, e ra sa dauyalovaka-
lewena, a sa sega vei ira na Yalo
Tabu.
20 Ia koi kemudou na daulo-
mani, dou veivakatataki kemudou
cake vakai kemudou e na nomudou
vakabauta savasava sara, dou ma-
su ga e na Yalo Tabu,
21 Dou maroroi kemudou *mo
dou tu ga* e na loloma *ni Kalou,*
mo dou namaka nai loloma *ni no-*
da Turaga ko Jisu Kraisiti mo *dou*
bula tawa mudu kina.
22 Ia dou lomani ira sara eso,
kakua ni vakatauvatana:
23 Ia ko ira eso vakabulai ira e
na rere, ni dou sa kalaraki *ira* mai
na bukawaqa; ni dou sa cata nai
sulu sa dukaveluvelu e na yaloma-
kawa.
24 *Me qai ia* vua sa rawata me
tauri kemudou mo dou sega ni bale,
me vakaraitaki kemudou talega e
na matana vakaiukuuku e na ma-
rau vakaidina sara ni dou sa tawa
cala,
25 *Me ia* vua na Kalou na nodai
Vakabula sa vuku duaduaga, na
vakavinavinaka kei na ka ni Tu-
raga, *kei* na veitalia kei na kau-
kaua, edaidai ka tawa mudu.
Emeni.

AI VAKATAKILA I JONI.

A WASE I.

Sa tukuna ko Joni ni sa rairai mai vei koya ko Jisu e na nona rairai vakaturaga, a sa kaya vua me vola nai vola oqo, 1—20.

AI Vakatakila kei Jisu Kraisiti,
sa solia vua na Kalou, me va-
karaitaka vei ira na nonai talatala
na ka sa voleka ni yaco mai; a sa
tala ko koya na nona agilose me
tukuna vei Joni na nonai talatala:
2 Sa tukuna ko koya na vosa ni
Kalou, kei nai tukutuku kei Jisu
Kraisiti, kei na ka kece sara sa
raica ko koya.
3 Sa kalougata ko koya sa wilika,
kei ira e ra sa rogoca na vosa ni
profisai oqo, ka vakabauta na ka
sa vola kina; ni sa voleka na *kena*
gauna.
4 O JONI vei ira nai vavakoso
lewe ni soro e vitu mai
Esia: *Me tu yani* vei kemudou nai
loloma, kei na vakacegu, mai vei
koya sa bula edaidai, ka bula mai-
liu, ena bula talega maimuri; mai
vei iratou talega na yalo e vitu e
ratou sa tiko e na mata ni nonai
tikotiko vakaturaga;
5 Mai vei Jisu Kraisiti talega, na
dautukutuku dina, o koya na ulu-

matua sa tu cake tale mai na mate,
kei na nodra Turaga levu na tura-
ga kecega e vuravura. Vei koya sa
lomani keda, ka vakasavasavataki
keda mai na nodai valavala ca e na
nona dra dina,
6 Ka qisi keda talega me da tu-
raga levu ka bete talega vua na
Kalou kei Tamana; *me ia ga* vua
na vakavinavinaka, kei na kau-
kaua, ka tawa mudu. Emeni.
7 Raica, sa lako mai ko koya e
na o; ena raici koya na matada
kecega, kei ira talega e ra suaki
koya: ena tagi sara e na vukuna
na veimataqali kecega e vuravura.
Me vaka ga oqori. Emeni.
8 Sa kaya na Turaga na Kalou,
Oi au ga na Alifa kei na Omeka,
ai vakatekivu kei nai vakataotioti,
o koya ga sa bula edaidai, ka bula
eliu, ena bula talega maimuri, na
Kalou Kaukaua sara.
9 Oi au ko Joni, na wekamudou,
kei na nomudoui tokani e na veiva-
kacacani, kei na matanitu kei na
vosota nei Jisu Kraisiti, au a tiko
e na yanuyanu ko Patimo na ya-
cana, e na vuku ni vosa ni Kalou,
kei nai tukutuku i Jisu Kraisiti.
10 Keirau a tiko kei na Yalo *Ta-
bu* e na siga ni Turaga, ia kau ro-
goca edakuqu na domo levu, e
vaka na davui,
11 Sa kaya, Oi au ga na Alifa
kei na Omeka, a kenai vakatekivu
kei nai vakataotioti: ia, Na ka ko
sa raica, mo vola e nai vola, ka
tala *e dua me kauta* ki nai vava-
koso lewe ni soro e vitu mai Esia;
ki Efiso, kei Simerina, kei Pekamo,
kei Caiataira, kei Sati, kei Filate-
lifia, kei Leotisia.
12 Au sa qai rai vuki me raica na
domona sa vosa kivei au. Ia niu
sa rai vuki oti, au sa raica nai tu-
tunicina koula e vitu;
13 *Sa tu* e dua e na kedra maliwa
nai tutunicina e vitu, e vakataki
koya na Luve ni tamata, sa vakai-
sulu e nai sulu balavu sa yaco sara
ki na daku ni yavana, ka vauci na
lomaserena e na wa koula.
14 Sa vulavula na uluna kei na
drau ni uluna me vaka na vulavula
ni vutika ni sipi, me vaka na uca
vulavula; ka vaka na yameyame
ni buka na matana;
15 Kei na yavana sa vaka na
kaukamea dromodromoa matavi-
naka, me vaka ga ni sa vakaririgi
e na kuro; a sa vaka na domo ni
wai levu na domona.
16 E vitu na kalokalo sa taura na
ligana imatau: ia ka sa lako mai
na gusuna nai seleiwau gata taki-
veiyamena; kei na matana e vaka
na mata ni siga ni sa cila vakau-
kaua.
17 Ia niu sa raici koya, kau sa
bale sara ki yavana me vaka e dua
sa ciba. A sa tabaki au e na ligana
imatau, ka kaya vei au, Kakua ni
rere; Oi au ko koya sa liu sara, au
na muri sara talega:
18 Oi au ko koya sa qai bula, au
a mate sara; ka raica, au sa qai
bula ka tawa mudu, Emeni; au sa
taura talega nai dola kei etese kei
na mate.
19 Ia na ka ko sa raica oti mo
vola, kei na ka sa tu, kei na ka ta-
lega ena yaco maimuri.
20 *Sa vakaoqo* nai balebale ni ka
vuni na kalokalo e vitu, ko a raica
e na ligaqu imatau, kei na tutuni-
cina koula e vitu: A kalokalo e
vitu nai talatala ni vavakoso lewe
ni soro e vitu: nai tutunicina e vitu
ko a raica, nai vavakoso lewe ni
soro e vitu.

A WASE II.

Ai vola vei ira na kai Efiso, 1—7. *Ai vola vei ira na kai Simerina,* 8—11. *Ai vola vei ira na kai Pekamo,* 12—17. *Ai vola vei ira na kai Caiataira,* 18—29. *Sa tukuna ko Jisu na ka e ra vinaka kina, kei na ka e ra ca kina, ka sa vakavulici ira, ka yalataka vei ira e ra gumatua na ka vinaka.*

MO vola vua nai talatala ni
vavakoso lewe ni soro mai
Efiso: Sa tukuna na ka oqo ko

koya sa taura na kalokalo e vitu na ligana imatau, o koya sa lako voli e na kedra maliwa nai tutunicina koula e vitu;

2 Au sa kila na nomui valavala, kei na nomu daucakacaka, kei na nomu dauvosota talega, ni ko sa sega tale ni vosoti ira e ra sa ca; o sa vakatovolei ira talega, e ra sa kaya e ra sai aposila, a ra sa segai, o sa kunei ira ni ra sa daulasu ga:

3 O a lomavinaka ga, ka vosota tiko, ka daucakacaka e na vuku ni yacaqu, ka sega ni gu ca.

4 Ia *ka sa so ga* na ka kau sa cati iko kina, ni ko sa biuta laivi na nomu loloma ka tu vei iko eliu.

5 Mo nanuma ga na ka ko sa lutu tani mai kina, mo veivutuni, ka cakava na cakacaka taumada; ia kevaka sa segai, kau na lako vakasauri mai vei iko, ka kauta tani na nomui tutunicina mai na kena tikina, kevaka ko sa tawa veivutuni.

6 A ka ga oqo sa tu vei iko, ni ko sa cata nai valavala ni Nikoleteni, o koya talega kau sa cata.

7 O koya sa vakaqara daligana, me mani rogoca sara na ka sa tukuna na Yalo *Tabu* vei ira nai vavakoso lewe ni soro; Vua sa gumatua kau na solia me kania na kau ni bula, sa tu eloma ni parataise ni Kalou.

8 Mo vola vua nai talatala ni vavakoso lewe ni soro ni kai Simerina: Sa tukuna na ka oqo ko koya sa liu sara ka muri sara, o koya ka mate, a sa qai bula tale;

9 Au sa kila na nomu cakacaka, kei na nomu dauvakacacani, kei na nomu dravudravua, (ia ko sa vutuniyau ga); *au kila* talega na nodra vosa ca e ra kaya e ra sa kai Jutia, ia ka ra segai, e ra nona vale ni lotu ko Setani.

10 Kakua ni rerevaka e dua na ka ko na vosota: raica, ena biuti kemudou eso ki na vale ni veivesu na tevoro, mo dou vakatovolei kina; dou na mate e na rarawa ka bogi tini: mo gumatua me yaco na mate sara, au na qai solia kivei iko nai sala ni bula.

11 O koya sa vakaqara daligana, me mani rogoca sara na ka sa tukuna na Yalo *Tabu* *kivei ira* nai vavakoso lewe ni soro; *O koya* sa gumatua sara ena sega ni ca *e nai* ka rua ni mate.

12 Mo vola talega vua nai talatala ni vavakoso lewe ni soro mai Pekamo: Sa tukuna na ka oqo ko koya sa taura nai seleiwau gata takiveiyamena;

13 Au sa kila na nomu cakacaka, kei na vanua ko sa tiko kina, sa tiko talega kina nai tikotiko i Setani: ko sa taura matua ga na yacaqu, ia ko sa sega ni cakitaka na noqu lotu, e na siga sa vakatusai au dina kina ko Anitipa, o koya sa vakamatei e na kemudou maliwa, sa tiko kina ko Setani.

14 Ia ka sa vica ga na ka kau cati iko kina, ni sa tiko ga vei iko ko ira sa vakabauta nai vakavuvuli i Pelama, o koya sa vakavulici Pelake me biuta na veivakacalai e na matadra na luve i Isireli, me ra kania na ka sa vakacabori oti ki na matakau, me ra dauyalewa talega.

15 Sa tu talega vei iko ko ira sa vakatavuvuli tiko na nodrai vakavuvuli na Nikoleteni, ia na ka ko ya kau sa cata.

16 Mo veivutuni mada; kevaka e segai, kau na lako vakasauri sara mai vei iko, ka veivala kei ira e nai seleiwau ni gusuqu.

17 O koya sa vakaqara daligana, me mani rogoca sara na ka sa tukuna na Yalo *Tabu* kivei ira nai vavakoso lewe ni soro; Au na solia vei koya sa gumatua me kania na mana vuni, au na solia talega vua na vatu vulavula, a vatu ga ko ya ena volai kina na yaca vou, ena sega e dua me kila, *ena kila* ga ko koya sa soli vua.

18 Mo vola talega vua nai talatala ni vavakoso lewe ni soro mai Caiataira: Sa tukuna na ka oqo na Gone ni Kalou, o koya sa vaka

na yameyame ni buka na matana,
kei na yavana e vaka na kauka-
mea dromodromoa matavinaka;
19 Au sa kila na nomu cakacaka,
kei na nomu dauloloma, kei na
nomu qaravi *au*, kei na nomu va-
kadinata, kei na nomu vosota, kei
na nomu daucakacaka; ia ko koya
emuri sa uasivi cake vei koya sa liu.
20 Ia ka sa vica ga na ka kau sa
cati iko kina, ni ko sa laiva na
alewa ko ya ko Jesepeli, o koya
ka sa vakatokai koya talega me
profita, me vakavulici ira ka vecei
ira na noqu tamata me dauyalewa,
ka kania na ka sa vakacabori oti
ki na matakau.
21 Au a solia vua na nona gauna
me veivutuni kina e na nona dau-
tagane, a sa sega ni veivutuni.
22 Raica, kau na biuti koya ki
nai mocemoce, kei ira sa vakadauca
ki na rarawa levu, kevaka e ra sa
sega ni veivutuni e na nodrai va-
lavala;
23 Au na vakamatea na luvena e
na mate sara: ena kila kina nai
vavakoso lewe ni soro kecega niu
sa vakadikeva na ivi kei na uto ni
tamata; ia kau na solia yadua ta-
lega vei kemudou me vaka na no-
mudoui valavala.
24 Au sa kaya kivei kemudou,
kei ira sa vo mai Caiataira, ko ira
kece sa sega ni vakabauta nai va-
kavuvuli oqo, ko ira sa sega ni
kila na titobu kei Setani, me vaka
na ka e ra sa vosataka; au na se-
ga ni biuta vei kemudou na ka
tani e bibi:
25 Ia na ka sa tu ga vei kemudou
edaidai, taura matua ka malua kau
na lako *tale* mai.
26 O koya sa gumatua sara, ka
vakabauta na noqu cakacaka me
yaco mada nai otioti, au na solia
vua me veitaliataka na veivanua:
27 Ena lewai ira ko koya e nai
titoko kaukamea; *ena vorolaki ira
me ra matailalai* me vaka na bilo
ni matai ni bilo sa vorolaki, me
vaka na ka kau sa vakarogoca mai
vei Tamaqu.
28 Ia kau na solia talega vua na
kalokalo i vola siga.
29 O koya sa vakaqara daligana,
me mani rogoca sara na ka sa tu-
kuna na Yalo *Tabu* kivei ira nai
vavakoso lewe ni soro.

A WASE III.

Ai vola vei ira na kai Sati, 1—6. *Ai vola vei ira na kai Filatelifia*, 7—13. *Ai vola vei ira na kai Leotisia*, 14—22. *Sa vunauci ira ka vakacegui ira ko Jisu.*

MO vola talega vua nai talatala
ni vavakoso lewe ni soro mai
Sati: Sa tukuna na ka oqori ko
koya sa taura na yalo ni Kalou e
le vitu, kei na kalokalo e vitu; au
sa kila na nomu cakacaka, ia na
yacamu walega na bula, o sa mate
ga.
2 Mo vakatawa, ka vakaukaua-
taka na ka sa vo *vei iko*, o koya
sa voleka ni mate; niu sa sega ni
kunea na nomu cakacaka me vina-
ka sara e na mata ni Kalou.
3 Vakananuma na nomu vaka-
bauta kei na nomu rogoca, ka tau-
ra matua, ka veivutuni. Ia kevaka
ko sega ni vakatawa, au na lako
mai vei iko me vaka na daubutako,
o na sega ni kila na tiki ni siga kau
na lako mai kina vei iko.
4 Sa tu ga vei iko mai Sati e le
vica ga, e ra sa sega ni vakaduka-
dukalitaka na nodrai sulu: e ra na
lako voli kei au e nai *sulu* vula-
vula; ni ra sa yaga.
5 O koya sa gumatua, ena vakai-
sulu e nai sulu vulavula; au na se-
ga ni bokoca na yacana mai nai
vola ni bula, au na vakatusa ga na
yacana e na mata i Tamaqu, kei
na matadra talega na nona agilose.
6 O koya sa vakaqara daligana,
me mani rogoca sara na ka sa tu-
kuna na Yalo *Tabu* kivei ira nai
vavakoso lewe ni soro.
7 Mo vola talega vua nai talatala
ni vavakoso lewe ni soro mai Fila-
telifia: Sa tukuna na ka oqo ko
koya sa yalosavasava, o koya ka
sa dina, o koya ka sa taura nai

dola i Tevita, o koya ka sa dolava, ka sega na tamata me sogota; ka sogota, ka sega na tamata me dolava;
8 Au sa kila na nomu cakacaka: raica, au sa dolava ematamu nai sogo ni katuba sa dola tu, ka sega e dua na tamata sa sogota rawa: ni sa tu ga vakalailai vei iko na kaukaua, ko sa taura tikoga na noqu vosa, o sa sega ni cakitaka na yacaqu.
9 Raica, kau na cakavi *ira* mai na vale ni lotu i Setani, e ra sa kaya e ra sa kai Jutia ia ka ra segai, e ra sa bau lasu ga; raica, kau na cakavi ira me ra lako mai me ra cuva eruku ni yavamu, me ra kila kau a lomani iko ga.
10 Ni ko sa vakabauta na noqu vosa mo vosota ga, kau na qarauni iko talega mai na tiki ni siga ni dauveivakatovolei, ena lako mai ki vuravura kecega, me vakatovolei ira sa tiko e vuravura.
11 Raica, kau sa lako vakasauri mai: taura matua na ka sa tu vei iko, me kakua ni kauta na nomui sala na tamata tani me nona.
12 Au na cakavi koya sa gumatua me duru e na vale ni soro ni noqu Kalou, ena sega ni lako tani mai kituba: au na vola vua na yaca ni noqu Kalou, kei na yaca ni koro ni noqu Kalou, o Jeruselema vou, sa lako sobu mai lomalagi mai vua na noqu Kalou: *au na vola* talega *vua* na yacaqu vou.
13 O koya sa vakaqara daligana, me mani rogoca sara na ka sa tukuna na Yalo *Tabu* vei ira nai vavakoso lewe ni soro.
14 Mo vola talega vua nai talatala ni vavakoso lewe ni soro mai Leotisia: Sa tukuna na ka oqo na Emeni, o koya sa dautukuna na ka dodonu ka dina, ai vakatekivu ni cakacaka ni Kalou;
15 Au sa kila na nomu cakacaka, o sa sega ni batabata sara se katakata sara: au sa vinakata mo batabata sara se katakata sara.
16 Ni ko sa katakata vakalailai ga, ka sega ni batabata sara, se katakata sara, kau na luaraki iko mai na gusuqu.
17 Ni ko sa kaya tiko, *Au sa* vutuniyau, ka levu tu na *noqu* yau, au sa sega ni dravudravua e *na ka* e dua; ia ko sa sega ni kila *ni ko* sa ca ga, ka rarawa, ka dravudravua, ka mataboko, ka luvawale:
18 Au sa vakavulici iko mo volia mai vei au na koula sa vakatovolei e na bukawaqa, mo vutuniyau kina; kei nai sulu vulavula, mo vakaisulu kina, me kakua ni rairai na nomu luvawale e veivakamaduataki; mo tauca talega na matamu e nai tau ni mata, mo rai tale rawa.
19 O ira kecega kau sa lomana, kau sa vunauca ka yavita: mo gumatua kina, ka veivutuni.
20 Raica, kau sa tu ga e na mata ni katuba, ka tukituki: *ia* kevaka e dua na tamata sa rogoca na domoqu, ka dolava na katuba, au na curu vua, ka vakayakavi vata kaya, *ena qai vakayakavi* vata talega kei au ko koya.
21 Au na solia vua sa gumatua sara me tiko vata kei au e na noqui tikotiko vakaturaga, me vaka na noqu gumatua, kau qai tiko e nai tikotiko vakaturaga nei Tamaqu.
22 O koya sa vakaqara daligana, me mani rogoca sara na ka sa tukuna na Yalo *Tabu* kivei ira nai vavakoso lewe ni soro.

A WASE IV.

Sa tukuna ko Joni na ka vakalomalagi eso sa raica, 1—11.

SA oti mada oqo kau sa qai raica tale, ka raica, sa dola e dua na katuba mai lomalagi: ia nai matai ni vosa kau sa rogoca e vaka sa vosa vei au na davui: ka kaya, Lako mai kicake kike mai, au na vakatakila vei iko na ka ena yaco mai e na siga maimuri.
2 Sa qai curumi au vakasauri na Yalo *Tabu*: ka raica, sa caka nai

tikotiko vakaturaga mai lomalagi,
a sa dua sa tiko kina.
3 O koya sa tiko *kina*, sa rairai
me vaka na vatu jasipa kei na sa-
tina: a sa dua na drodrolagi sa
vakavolivolita nai tikotiko vaka-
turaga, sa rairai me vaka na ema-
ralta.
4 A sa vakavolivolita nai tikotiko
vakaturaga nai tikotiko talega e
ruasagavulu ka va: au sa raica e
ruasagavulu ka va na qase sa tiko e
nai tikotiko, e ra sa vakaisulu e
nai sulu vulavula; a sa vakaisala
na uludra e nai sala koula.
5 A sa lako mai nai tikotiko va-
katuraga na livaliva kei na kuru-
kuru kei na vosa: a sa vitu na
cina ni bukawaqa sa caudre tiko e
na mata ni tikotiko vakaturaga, o
ira ga oqo na yalo ni Kalou e ra-
tou lewe vitu.
6 A *sa tu* e na mata ni tikotiko
vakaturaga na wasa iloilo e vaka
na krisitala: *sa tiko* e va na ka
bula eloma ni tikotiko vakaturaga,
ka vakavolivolita, a sa vakamatana
kecega na yagodra na matadra kei
na dakudra talega.
7 Ai matai ni ka bula sa vaka na
laioni, ai ka rua sa vaka na gone
ni pulomokau, sa mata vakatamata
nai ka tolu, sa vaka na ikeli vaka-
tabana nai ka va.
8 O iratou *oqo* na ka bula e ra sa
lewe va e ra sa tauyaono na taba-
dratou; a sa vakamatana na loma-
dratou kecega; e ratou sa sega ni
bau cegu e na siga se na bogi, e
ra kaya tikoga, E dodonu, e do-
donu, e dodonu, na Turaga na
Kalou Kaukaua sara, o koya ka
bula eliu, ka sa bula edaidai, ena
bula talega maimuri.
9 Ni ratou sa vakavinavinaka ko
iratou na ka bula ko ya vei koya
sa tiko e nai tikotiko vakaturaga,
o koya sa bula tawa mudu, ka va-
karokorokotaki koya, ka vakamo-
limoli vei koya,
10 Sa qai cuva sobu talega ko ira
na qase e ruasagavulu ka va vei
koya sa tiko e nai tikotiko vakatu-
raga, ka masumasu vei koya sa
bula ga ka tawa mudu, ka biuta
na nodrai sala e na mata ni tiko-
tiko vakaturaga, ka kaya,
11 Turaga, e dodonu me ia vei
iko na vakavinavinaka kei na va-
karokoroko, kei na kaukaua: ni
ko a bulia na ka kecega, e ra sa
bula ga, ka tu dei talega, e na no-
mu veitalia.

A WASE V.

Sa raica e dua nai vola ko Joni sa dregati tu, a sa sega e dua e tevuka rawa, sa qai cecega ka tevuka na Lami, a ra sa vakavinavinaka vua na kai lomalagi, 1—14.

AU sa qai raici koya sa tiko e
nai tikotiko vakaturaga ka
taura nai vola na ligana imatau, sa
takiveivola eloma kei na dakuna
talega, ia ka dregati e na drega e
vitu.
2 Au a raica talega na agilose
kaukaua sa kacikaci vakadomoi-
levu, *ka kaya*, O cei sa yaga me
tevuka nai vola, ka cecega na ke-
na drega?
3 A sa sega e dua mai lomalagi,
se vuravura, se ruku ni vuravura,
sa rawata me tevuka nai vola, se
raica *rawa* kina.
4 Au sa tagi vakalevu, ni sa sega
ni kune e dua e yaga, me tevuka
nai vola ka wilika, se raica ki lo-
mana.
5 Sa qai kaya vei au e dua na
qase, Kakua ni ko tagi: raica, sa
gumatua na Laioni ni mataqali i
Juta, na Waka i Tevita, me tevuka
nai vola, me cecega talega na kena
drega e vitu.
6 Au a qai raica, ka raica, e dua
na Lami sa tu eloma ni tikotiko
vakaturaga kei na kedra maliwa
na ka bula e lewe va, kei na kedra
maliwa na qase, sa tautauvata kei
na *Lami* sa qai vakamatei wale, e
vitu na nona kaukamea e uluna,
ka vitu na matana, o iratou ga oqo
na yalo ni Kalou e lewe vitu e ra
sa talai ki vuravura kecega.

7 A sa lako mai ko koya ka
kauta nai vola mai na ligana imatau
sa tiko e nai tikotiko vakaturaga.
8 Ni sa kauta nai vola ko koya,
sa cuva sobu e na mata ni Lami
ko ira na ka bula e le va kei ira
na qase e ruasagavulu ka va, e ra
tauyadua na lali vakawa, kei na
bilo koula sa sinai e na ka boi vi-
naka, oqori na nodra masu na
tamata yalosavasava.
9 E ra sa meketaka na meke vou,
ka kaya, O iko ko sa yaga me
kauta nai vola, me cecega talega
na kena drega: ni ko a vakamatei,
ka voli keimami me noua na Ka-
lou, e na nomu dra, mai vei ira na
veimataqali kecega, kei na duivo-
savosa kecega, kei na veimatanitu,
kei na veivanua kecega;
10 Ko a cakavi keimami me kei-
mami turaga levu me keimami
bete talega vua na neimami Kalou;
keimami na lewa tiko e vuravura.
11 Au a qai raica, au sa rogoca
na domo ni agilose e le vuqa, o ira
kei na ka bula kei na qase, e ra sa
vakavolivolita nai tikotiko vaka-
turaga: e ra wili vata ka oba va-
katini na udolu, ka vuqa tale yani
na udolu;
12 E ra sa vosa vakadomoilevu
cake, *ka kaya,* Sa yaga na Lami
ka vakamatei me soli vua na kau-
kaua, kei na yau, kei na vuku, kei
na qaqa, kei na vakarokoroko, kei
na vakamolimoli, kei na vakavi-
navinaka.
13 Au a rogoca na ka kecega
mai lomalagi, kei vuravura, kei
na ruku e vuravura, kei na waitui,
kei na ka kecega sa tu kina, a ra
sa kaya, *Me soli* vua sa tiko e nai
tikotiko vakaturaga, kivei koya
talega na Lami, na vakavinavinaka,
kei na vakarokoroko, kei na vaka-
molimoli, kei na kaukaua, ka tawa
mudu.
14 E ratou sa kaya ko iratou na
ka bula e le va, Emeni. A ra sa
cuva sobu ko ira na qase e ruasa-
gavulu ka va, ka masuti koya sa
bula tikoga ka tawa mudu.

A WASE VI.

*E ono na drega ni sa cecega na
Lami,* 1—17.

I A kau sa raica ni sa cecega e
dua na drega na Lami, au ro-
goca e dua vei ira na ka bula *e le*
va, sa vaka na kurukuru na do-
mona, ka kaya, Lako mai mo raica.
2 Ka raica, au a qai kunea na ose
vulavula: ia ka sa taura na dakai
ko koya sa vodo tiko kina; a sa
soli vua nai sala vakaturaga; ka
lako yani ko koya me gumatua
vakaivalu, ka gumatua vakalevu.
3 Ni sa cecega ko koya nai ka
rua ni drega, au sa rogoca nai ka
rua ni ka bula sa kaya, Lako mai
mo raica.
4 A sa dua tani tale na ose sa la-
ko yani, sa damudamu: a sa soli
vua sa vodo tiko kina *na kaukaua*
me kauta tani mai vuravura na
sautu, me ra veiraravui tikoga: a
sa soli vua nai seleiwau levu.
5 Ni sa cecega ko koya nai ka
tolu ni drega, au sa rogoca nai ka
tolu ni ka bula sa kaya, Lako mai
mo raica. Ka raica, au sa kunea
na ose loaloa; ia ko koya sa vodo
tiko kina, sa taura nai vakarau e
na ligana.
6 Au a rogoca na domo *i kaya e
dua sa tiko* e na kedra maliwa na
ka bula e va sa kaya, *Me volitaki*
nai vakarau ni witi e nai lavo e dua,
ka tolu nai vakarau ni pali e nai
lavo e dua; ka, Raica mo kakua ni
vakacacana na waiwai se na waini.
7 Ni sa cecega ko koya nai ka
va ni drega, au sa rogoca nai ka
va ni ka bula sa kaya, Lako mai
mo raica.
8 Kau raica, ka kunea na ose ya-
gorara: kei koya sa vodo tiko
kina na yacana ko Mate, ka muri
vata kaya ko Etese. A sa soli vua
me rawa nai ka va ni wase kei vu-
ravura, me vakamatea *na lewena*
e nai seleiwau, kei na viakana, kei
na mate ca, kei na manumanu kila
kei vuravura.
9 Ni sa cecega ko koya nai ka

lima ni drega, au sa raica e ruku ni tutunimadrali na yalodra na tamata e ra vakamatei e na vuku ni vosa ni Kalou, kei na vuku ni nodra vakatusa:

10 E ra sa tagi vakadomoilevu cake, ka kaya, Evei gona na siga, Turaga, yalododonu ka dina, o na sega beka ni lewa ka cudruvaka na keimami dra vei ira sa tiko mai vuravura?

11 A sa soli yadua vei ira nai sulu vulavula; a sa kainaki vei ira, me ra cegu tiko mada vakalailai, me oti mada mai ko ira na nodrai tokani kei na wekadra, e ra na vakamatei mada me vakataki ira.

12 Ia kau sa raica ni sa cecega ko koya nai ka ono ni drega, ka raica, sa vuki vakalevu na vanua; a sa loaloa sara na mata ni siga ma vaka nai sulu vutika ni manumanu *loaloa*, a sa liadra na vula;

13 A sa qeqera ki vuravura na kalokalo ni lomalagi, e tautauvata kei na vua ni lolo sa kenai lutulutu ni sa dreu leca a sa qeqera, ni sa kurea na cagi kaukaua.

14 A sa lako tani yani na lomalagi me vaka nai vola balavu sa vivigi vata; a sa kauti tani mai na nodra yasana na ulunivanua kecega kei na yanuyanu *kecega*.

15 O ira kecega na tui kei vuravura, kei na tamata e ra *kena* turaga, kei na tamata vutuniyau, kei ira na vunivalu, kei ira na tamata qaqa, kei ira kece na bobula, kei ira kecega nai taukei, e ra sa vuni ira e na qara kei na uluvatu e na ulunivanua;

16 E ra sa kaya ki na ulunivanua kei na uluvatu, Lutuki keimami, ka tabonaki keimami mai na mata i koya sa tiko e nai tikotiko vakaturaga, mai na nona cudru talega na Lami:

17 Ni sa qai yaco dina na siga levu ni nona cudru; ia ko cei na yatedei me na tiko rawa?

A WASE VII.

Sa volai ira eso e na veimataqali i Isireli, kei ira e ra lewe vuqa mai na veivanua: sa tukuni ira e ra sa tu e na mata ni tikotiko ni Kalou, 1—17.

IA ni sa oti na ka oqori, kau sa raica na agilose e le va e ratou sa tu e nai tutu e va kei vuravura, ka taura na cagi kei vuravura e va, me kakua ni liwa ki vuravura na cagi, se ki lomaniwai, se ki na dua na kau.

2 Au sa raica tale e dua tani na agilose sa lako mai na tuicake, a sa tu vua na nona vatu ni drega na Kalou bula: a sa kaci vakadomoilevu cake ko koya vei iratou na agilose e va, sa soli vei ira me ra vakacacani vuravura kei na lomaniwai talega,

3 Ka kaya, Tei kakua mada ni vakacacani vuravura, se na lomaniwai, se na veikau, ka malua me keitou vola mada na yadredra na tamata ni noda Kalou.

4 Au sa rogoca na kedra wili vata ko ira sa volai: e udolu vakadrau ka vasagavulu ka va talega na udolu, sa volai vei ira kecega na mataqali ni luve i Isireli.

5 Vei ira na mataqali i Juta, sa volai e udolu vakatinikarua. Vei ira na mataqali i Rupeni, sa volai e udolu vakatinikarua. Vei ira na mataqali i Kata, sa volai e udolu vakatinikarua.

6 Vei ira na mataqali i Aseri, sa volai e udolu vakatinikarua. Vei ira na mataqali i Nafitalai, sa volai e udolu vakatinikarua. Vei ira na mataqali i Manasa, sa volai e udolu vakatinikarua.

7 Vei ira na mataqali i Simioni, sa volai e udolu vakatinikarua. Vei ira na mataqali i Livai, sa volai e udolu vakatinikarua. Vei ira na mataqali i Isikari, sa volai e udolu vakatinikarua.

8 Vei ira na mataqali i Sepuloni, sa volai e udolu vakatinikarua. Vei ira na mataqali i Josefa, sa

volai e udolu vakatinikarua. Vei ira na mataqali i Penejamini, sa volai e udolu vakatinikarua.

9 *Ia* sa oti oqo kau sa vakaraica, ka kunea nai soqosoqo levu sara, e sega e dua na tamata e wilika rawa, *e ra lako* mai na veivanua kece, kei na veimataqali, kei na veimatanitu, kei na duivosavosa, e ra sa tu e na mata ni tikotiko vakaturaga, kei na mata ni Lami, e ra vakaisulu e nai sulu vulavula, ka taura nai viu na ligadra;

10 A ra sa kaci vakadomoilevu cake, ka kaya, A vu ni bula na noda Kalou, o koya ka sa tiko e nai tikotiko vakaturaga, vua talega na Lami.

11 O ira kecega na agilose e ra sa tu ka vakavolivolita nai tikotiko vakaturaga, kei na qase kei na ka e bula e va, e ra sa cuva vakatoboicu e na mata ni tikotiko vakaturaga, ka masu ki na Kalou,

12 Ka kaya, Emeni: Na vakamolimoli, kei na vakavinavinaka, kei na vuku, kei na vakamalua, kei na vakarokoroko, kei na kaukaua, kei na qaqa, me nona ga na noda Kalou ka tawa mudu! Emeni.

13 Sa qai vosa e dua na qase, ka tarogi au, O cei beka ko ira oqo sa vakaisulu e nai sulu vulavula? se ra lako beka maivei?

14 Au sa kaya vua, O iko saka ga, ko kila. A sa kaya ko koya vei au, O ira oqo e ra sa lako mai na veivakararawataki levu, e ra sa sava nodrai sulu, ka vakavulavulataka e na dra ni Lami.

15 O koya ga oqo e ra sa tu kina e na mata ni tikotiko ni Kalou, a ra sa qaravi koya e na siga kei na bogi e nona vale ni soro; ia ko koya sa tiko e nai tikotiko vakaturaga ena tiko vata kei ira.

16 E ra na sega ni viakana tale, se viagunu tale; ena sega ni cilavi ira na siga, se dua na ka e makausu.

17 Ia na Lami sa tiko e na loma ni tikotiko vakaturaga ena vakani ira, ka tuberi ira ki na vurevure ni wai ni bula: ena tavoya kecega na Kalou na wai ni mata mai na matadra.

A WASE VIII.

E lewe vitu na agilose sa taura na davui, a sa le va sa uvuca, 1—13.

NI sa cecega oti ko koya nai ka vitu ni drega, a sa vakanomodi mai lomalagi ka oti na veimama ni dua na tiki ni siga.

2 Au sa raica na agilose e vitu e ra sa tu e na mata ni Kalou; a sa soli kivei iratou na davui e vitu.

3 A sa dua tani tale na agilose sa lako mai ka laki tu e na mata ni tutunimadrali, a sa taura na miqa koula; a sa soli vakalevu vua na ka boi vinaka, me cabora vata kei na masumasu ni tamata yalosavasava kecega e nai tutu koula ni madrali sa tu e na mata ni tikotiko vakaturaga.

4 Ia na kubulou ni ka boi vinaka, kei na masumasu ni tamata yalosavasava, sa kuvu vata cake mai na ligana na agilose ki na mata ni Kalou.

5 A sa kauta na miqa na agilose, ka vakasinaita e na bukawaqa ni tutunimadrali, ka biuta ki vuravura: ia ka sa tubu makudru ni vosa, kei na kurukuru, kai na livaliva, kei na vuki na vanua.

6 O ira na agilose e vitu, e ra sa taura na davui e vitu e ra sa vakarauti ira mo ra uvuca.

7 O koya na kenai matai sa uvuca, ia ka sa muri mai na uca kaukaua sa veiwaki vata kei na bukawaqa kei na dra, a sa biu ki vuravura: a sa kama kina nai ka tolu ni veikau, a sa kama kecega na co karakarawa.

8 Sa qai uvuca nai ka rua ni agilose, a sa vaka na ulunivanua levu sa caudrevi e na bukawaqa a sa biu ki waitui; a sa liadra kina nai ka tolu ni waitui;

9 A sa mate sara kina nai ka tolu ni ka kecega sa bula voli e na waitui; a sa vakarusai talega nai ka tolu ni waqa.

10 Sa qai uvuca nai ka tolu ni
agilose, a sa dua na kalokalo levu
sa lutu mai lomalagi, a sa caudre
me vaka na cina, a sa lutu ki nai
ka tolu ni uciwai, kei na matani-
wai vure;
11 Ia na yaca ni kalokalo na Ga-
gaduvaduva: a sa gaga kina nai
ka tolu ni wai; a sa vuqa kina na
tamata sa mate e na wai, ni sa ga-
ga *na wai.*
12 A sa uvuca nai ka va ni agi-
lose, a sa yaviti kina nai ka tolu ni
tiki ni mata ni siga, kei nai ka tolu
ni tiki ni mata ni vula, kei nai ka
tolu ni kalokalo; a sa butobuto
kina vei ira nai ka tolu ni tikidra,
a sa sega ni rarama na siga e nai
ka tolu ni tikina, kei na bogi ta-
lega.
13 Au sa raica, ka rogoca sa dua
na agilose sa vuka e na maliwa
kei lomalagi, *a* sa kaci vakado-
moilevu cake, ka kaya, E ca, e
ca, e ca, kivei ira na tiko e vura-
vura, e na vuku ni domo ni nodra
davui na agilose e tolu, e ra sa
bera ni uvuca!

A WASE IX.

Ai ka lima ni davui kei na ka ca sa liu,
1—12. *Ai ka ono ni davui kei na*
ka ca sa muri, 13—21.

A SA uvuca nai ka lima ni agi-
lose, au sa raica e dua na ka-
lokalo sa lutu mai lomalagi ki vu-
ravura: a sa soli vua nai dola kei
bulubulu vakarua e sega ni vaka-
botona.
2 A sa dolavi bulubulu vakarua e
sega ni vakabotona; a sa kuvu
cake na kubulou mai bulu, me va-
ka na kubulou ni yawe levu; a sa
butobuto na mata ni siga, kei na
maliwa kei lomalagi, e na vuku ni
kubulou *sa kuvu cake* mai bulu.
3 A sa lako tani mai na kubulou
na vodre me tiko e vuravura: a sa
soli vei ira na kaukaua, me vaka
na nodra kaukaua na cikinovu ba-
tibasaga kei vuravura.
4 A sa vakaroti vei ira me ra ka-
kua ni vakacacana na co e vura-
vura, se dua na ka karakarawa, se
dua na kau; o ira ga sa sega ni
volai e na yadredra nai vakataki-
lakila ni Kalou.
5 A sa soli vei ira me ra kakua ni
vakamatei ira, me ra vakararawa-
taki ira ga e na vula e lima: ia na
nodra rarawa e vaka na rarawa ni
sa katia na tamata na cikinovu ba-
tibasaga.
6 E na siga oqo ena vakasaqara
kina na tamata na mate, a ra na
sega ni kunea: e ra na gadreva
me ra mate, ia ka na dro tani vei
ira na mate.
7 Ia na kedrai tovo na vodre e
vaka na ose sa vakarau me laki
valu; *sa toka* e uludra na ka e
vaka nai sala koula, ia na matadra
e vaka na mata ni tamata.
8 Ia na drau ni uludra e vaka na
ulu ni alewa, ia na batidra e vaka
na bati ni laioni.
9 Ai vakaruru ni lomaseredra, e
vaka nai vakaruru kaukamea; ia
na cakucaroba rorogo ni tabadra e
vaka na rorogo ni vale vakayavana
kei na ose le vuqa ni ra sa cici ki
nai valu.
10 A buidra e vaka na *bui ni* ci-
kinovu batibasaga, a sa laki tiko e
buidra na batidra: a ra sa rawata
me vakararawataka na tamata e
na vula e lima.
11 A sa dua na nodra turaga, na
agilose ni bulubulu vakarua e sega
ni vakabotona, a yacana e na vosa
vaka-Ipriu ko Apatoni, ia na ya-
cana e na vosa vaka-Krisi ko Apo-
lioni.
12 Sa dua na ka ca sa oti; *ia* ka
raica, sa rua tale na ka ca e sa bera
ni lako mai emuri.
13 Sa uvuca nai ka ono ni agilose,
au sa rogoca e dua na vosa mai na
batina e va ni tutunimadrali koula
sa tu e na mata ni Kalou,
14 Sa kaya vua nai ka ono ni
agilose sa taura na davui, Sereki
iratou na agilose e lewe va, e ratou
sa vesu tu mai na uciwai levu ko
Yufreti.

15 A ratou sereki ko ira na agi-
lose e lewe va, a ratou sa vakarau
me dua na nodra tiki ni siga, ka
dua na nodra siga dina, ka dua na
vula, ka dua na yabaki, me ratou
vakamatea nai ka tolu ni wase ni
tamata.
16 E ra sa wili vata ko ira nai
valu a sa rua na drau na oba ni oba
sa vodo e na ose: au sa rogoca ni
ra sa wili vata.
17 Au sa raici ira na ose vakaoqo
e na raivotu, kei ira sa vodo tiko
kina, ai vakaruru ni lomâseredra
na bukawaqa, kei na vatu damu-
damu, kei na sulifure: ia na ulu-
dra na ose e vaka na ulu ni laioni;
a sa lako tani mai na gusudra na
bukawaqa kei na kubulou kei na
sulifure.
18 A ra sa vakamatei ko ira nai
ka tolu ni wase ni tamata, e na ka
e tolu vakaoqo, e na bukawaqa,
kei na kubulou, kei na sulifure, sa
lako mai na gusudra.
19 A nodra kaukaua sa tiko e na
gusudra, *kei na buidra*: e vaka
nai kilaikau ni gata na buidra, a
ra sa vakaulu, a ra kitaka kina na
ka ca.
20 O ira na tamata sa vo e ra sa
sega ni vakamatei e na mate ca
oqo, e ra sa sega ni veivutuni e na
cakacaka ni ligadra, me ra kakua
ni soro ki na tevoro, kei na mata-
kau koula, kei na matakau siliva,
kei na matakau parase, kei na ma-
takau vatu, kei na matakau kau:
e ra sega ni rai rawa, se rogoca, se
lako voli:
21 E ra sa sega ni veivutuni e na
nodra daulaba, se na nodra caka-
caka vakatevoro, se na nodra dau-
yalewa, se na nodra daubutako.

A WASE X.

Sa dua na agilose sa taura nai vola lailai sa tevuki tu, sa vosa vavakini me oti na gauna kei vuravura, 1—7. *Sa kaya e dua me kania nai vola lailai ko Joni,* 8—11.

AU sa raica e dua tale na agilose
kaukaua sa lako sobu mai lo-
malagi, sa vakaisulu e na o: a sa
vakaisala na uluna e na drodro-
lagi, sa vaka na mata ni siga na
matana, a sa vaka na *duru* buka-
waqa na yavana;
2 A sa taura nai vola lailai *na li-
gana* ka sa tevu tu: a sa tokara *na*
yavana imatau e na dela ni *waitui,*
kei na *yavana* imawi e na dela *ni*
vanua,
3 A sa kaci vakadomoilevu cake,
me vaka na laioni sa tagi: ia ni sa
kaci oti ko koya, sa qai cavuta na
nodra vosa na kurukuru e vitu.
4 E ra sa cavuta oti na nodra
vosa na kurukuru e vitu, au sa vo-
leka ni vola: au sa qai rogoca na
vosa mai lomalagi, sa kaya vei au,
Dregata na ka sa cavuta na kuru-
kuru e vitu, kakua ni vola.
5 Ia na agilose kau sa raica *e dua
na yavana* sa tu e na waitui ka *dua*
e vanua sa laveta cake na ligana
ki lomalagi,
6 A sa vosa vavakini vei koya ka
bula ka tawa mudu, o koya sa ca-
kavi lomalagi, kei na ka kecega sa
tu kina, kei vuravura, kei na ka sa
tu kina, kei na waitui, kei na ka sa
tu kina, ka kaya, Sa sega tale na
gauna e vo:
7 Ia ni na sa yaco na gauna ni
domona nai ka vitu ni agilose, ni
sa vakatekivu ko koya me uvuca,
ena vakaoti vinaka na ka vuni ni
Kalou, me vaka na nona vosa kivei
ira na nonai talatala ko ira na pro-
fita.
8 Sa qai vosa tale vei au na domo
kau a rogoca mai lomalagi, ka ka-
ya, Mo lako ka kauta tani nai vola
lailai sa tevu tu, o koya sa taura na
liga ni agilose *sa dua na yavana* sa
tu e na waitui ka *dua* e na vanua.
9 Au sa qai lako vua na agilose,
ka kaya vua, Solia mai vei au nai
vola lailai. A sa kaya vei au ko
koya, Taura, ka kania sara; ena
gaga ga e ketemu, ena kamikamica
ga e gusumu me vaka na meli.
10 Au sa qai kauta tani nai vola
lailai mai na liga ni agilose, kau sa
kania sara; a sa kamikamica e

gusuqu me vaka na meli: au sa
kania oti, sa gaga sara na ketequ.
11 A sa kaya vei au ko koya, O
na vunau tale e na matadra na
matanitu e vuqa, kei na vanua, kei
na duivosavosa, kei na turaga levu.

A WASE XI.

Sa tukuni rau na dautukutuku e rau lewe rua, 1—13. *Sa oti nai ka rua ni ka ca, a sa uvuca nai ka vitu ni agilose*, 14—19.

A SA dua na gasau sa soli vei
au e vaka nai titoko; a sa tu
na agilose, ka kaya, Tu cake, ka
vakarauta na vale ni Kalou, kei
nai tutunimadrali, kei ira sa soro
eloma.
2 Ia na loma ni bai etaudaku ni
vale laiva ga, kakua ni vakarauta;
ni sa soli oqori kivei ira na iceni:
e ra na butuka na koro tabu e na
vula e vasagavulu ka rua.
3 Au na solia vei rau na noqui
talatala e lewe rua, me rau vunau
rawa e na siga e dua na udolu ka
rua na drau ka onosagavulu, e rau
na vakaisulu e nai sulu taqarotu.
4 Oi rau oqo na kau e rua na ya-
cana na olive, kei na tutunicina e
rau sa tu e na mata ni Kalou kei
vuravura.
5 Kevaka e dua na tamata sa via
vakacacani rau, sa lako mai na
gusudrau na bukawaqa, ka katia
sara na nodrau meca: kevaka e
dua na tamata sa via vakararawa-
taki rau, ena vakamatei ga vaka-
oqo.
6 E rau sa rawata *talega* me so-
goti lomalagi, me kakua ni tau
kina na uca e na gauna e rau vu-
nau kina: e rau rawata talega na
wai kece me vakamataliataka me
dra, me rau yaviti vuravura talega
e na mate ca kece ka vuqa, me
vaka na nodrau veitalia.
7 Ni rau sa vakaotia na nodrau
vunau, ena veivala kei rau na ka-
ravau sa lako mai bulubulu vaka-
rua sa sega ni vakabotona, ena
kaukaua vei rau ko koya, ka va-
kamatei rau.
8 *Ena biu* na yagodrau sa mate
e na sala e nai saqata ni koro levu,
ena vakatokai vakaibalebale ko
Sotoma kei Ijipita, sa lauvako ta-
lega kina e na kau veilatai na noda
Turaga.
9 O ira na veimatanitu kei na
veimataqali kei na duivosavosa kei
na veivanua e ra na raica na ya-
godrau sa mate e na siga e tolu kei
na veimama tale ni siga, e ra na
sega ni vakalaiva me buluti na
yagodrau e nai bulubulu.
10 O ira talega e ra tiko e vura-
vura e ra na reki ni rau *sa mate*,
ka ia na veimamarauti, a ra na
veiyalayalati; ni rau sa vakarara-
wataki ira e ra sa tiko e vuravura,
koi rau na profita oqo.
11 A sa oti na siga e tolu kei na
veimama tale ni siga e dua, sa qai
curumi rau na Yalo ni bula mai
vua na Kalou, a rau sa tu cake
kina e na yavadrau; a sa lutu va-
kalevu na rere kivei ira *kecega* e
ra sa raici rau.
12 A rau sa rogoca na vosa vaka-
domoilevu cake mai lomalagi sa
kaya vei rau, Drau lako cake mai
kike. A rau sa lako cake ki loma-
lagi e na o; a sa raici rau na no-
drau meca.
13 E na tiki ni siga ga ko ya sa
vuki vakalevu kina na vanua, a sa
bale nai ka tini ni wase ni koro, a
sa le vitu na udolu na tamata sa
vakamatei, ni sa vuki na vanua: o
ira sa vo e ra sa rere, ka vakavi-
navinaka vua na Kalou kei loma-
lagi.
14 Sa qai oti nai ka rua ni ka ca;
ka raica, sa lako vakasauri sara
mai nai ka tolu ni ka ca.
15 Sa qai uvuca nai ka vitu ni
agilose; a sa so na vosa domoilevu
mai lomalagi, sa kaya, A veimata-
nitu kei vuravura oqo sa yaco me
nona na noda Turaga, kei na nona
na nona Kraisiti; ena lewa ko ko-
ya ka sega ni mudu.
16 O ira na qase e le ruasaga-
vulu ka va, e ra sa tiko e nodrai
tikotiko e na mata ni Kalou, e ra

sa cuva vakatoboicu, ka musu ki
na Kalou,
17 Ka kaya, Keitou sa vakavina-
vinaka kivei iko, Turaga na Kalou
Kaukaua sara, o sa bula edaidai, o
a bula eliu, o na bula talega emu-
ri; e na vuku ni ko sa kauta vei
iko na nomu kaukaua levu, ka le-
wa tiko.
18 O ira na veimatanitu e ra sa
cudru, ia ka sa yaco dina mai na
nomu cudru, kei na nodra gauna na
mate, me ra turisautaki kina, mo
solia talega kivei ira na nomui ta-
latala na profita na *nodrai* sau, ki-
vei ira talega na tamata yalosava-
sava, kivei ira talega e ra rerevaka
na yacamu, se ra turaga se ra
kaisi; mo vakawabokotaki ira e ra
sa vakawabokotaki vuravura.
19 A sa dola na nona vale ni soro
na Kalou mai lomalagi, a sa rairai
e na nona vale ni soro na kato ni
vola ni nona veiyalayalati: a sa
tubu mai kina na livaliva, kei na
vosa, kei na kurukuru, kei na vuki
na vanua, kei na uca kaukaua levu.

A WASE XII.

Sa tukuna na alewa sa vakasucuma na goneatagane, a sa vakacacani koya na gata, 1—6. *Sa veivala kei na gata ko Maikali, a sa vukei koya na alewa ko vuravura,* 7—17.

ASA dua na ka levu e veivaki-
dacalataki sa rairai mai loma-
lagi; sa dua na alewa sa vakaisulu
e na mata ni siga, a *sa tu* eruku ni
yavana na vula, a sa vakaisala na
uluna e na kalokalo e tinikarua:
2 A sa bukete mai a sa qolou e na
rarawa, ni sa vutu me vakasucuma
na gone.
3 A sa dua tale na ka e veivaki-
dacalataki sa rairai mai lomalagi;
ka raica, sa dua na gata damuda-
mu levu, sa vitu na uluna ka tini
na batina, ka vitu nai sala vakatu-
raga sa toka e uluna.
4 A sa yarataka nai ka tolu ni
wase ni kalokalo ni lomalagi na
buina, ka biuti ira ki vuravura: a
sa tu e na mata ni alewa na gata,
ni sa lekai vakasucuma na gone
me sa sucu oti mada me qai kania
na gone.
5 A sa vakasucuma ko koya na
goneatagane, sa lesi me lewai ira
na veimatanitu kecega e nai *tito-
ko kaukamea*: a sa kovei na *lu-
vena* vua na Kalou kei na *nonai
tikotiko vakaturaga.*
6 A sa dro ki na veikau na ale-
wa, sa vakarauta kina e dua na
nona tikina na Kalou, me ra va-
kani koya kina e na siga e dua na
udolu ka rua na drau ka onosa-
gavulu na siga.
7 A sa tubu nai valu mai loma-
lagi; o Maikali kei na nona agilose
sa veivala kei na gata; a sa ia nai
valu na gata kei na nona agilose,
8 A ra sa sega ni kaukaua: a sa
sega tale ni kune e dua na nodra
tikina mai lomalagi.
9 A sa vakasavi tani na gata levu,
na gata makawa, a yacana na Te-
voro, kei Setani, o koya sa *temaki*
ira kecega na kai vuravura: *a sa*
biu ki vuravura, a ra sa biu vata
kaya na nona agilose.
10 Au sa rogoca na domo levu
mai lomalagi, sa kaya, Sa *qai yaco*
na bula, kei na kaukaua, kei na
matanitu ni noda Kalou, kei na
kaukaua ni nona Kraisiti: *ni sa*
vakabalei sobu ko koya sa daubei-
taka vei ira na wekada, *o* koya
oqo sa beitaki ira tikoga e na mata
ni Kalou e na siga kei na bogi.
11 E ra sa rawai koya e na vuku
ni dra ni Lami, kei na vuku ni
vosa e ra sa vakatusa; e ra sega ni
domo bula e ra domo *mate ga.*
12 O koya ga oqo me reki kina,
ko lomalagi, kei kemudou sa tiko
kina. Oi kemudou sa *tiko e vu-
ravura* kei na waitui, dou na ca! ni
sa lako sobu vei kemudou na te-
voro, sa cudru vakalevu, *ni sa kila*
ko koya ena sega ni dede na nona
gauna.
13 Ia ni sa kune na gata ni sa
biu ko koya ki vuravura, sa qai
vakacacana na alewa sa vakasucu-
ma na goneatagane.

14 A sa rua nai taba ni ikeli levu
sa soli vua na alewa, me vuka kina
ko koya ki na veikau ki na nona
tikina, sa laki maroroi kina e na
gauna eso, kei na veigauna tale
eso, kei na veimama ni gauna, mai
na mata ni gata.
15 Ia na gata sa luaraka na wai
mai na gusuna e vaka na dobui me
dave muria na alewa, me vakaciri-
ma tani e na waluvu.
16 A sa vukei koya na alewa ko
vuravura, ni sa dalaga na gusu i
vuravura, ka sa tiloma na wai sa
luaraka na gata mai na gusuna.
17 A sa cudruva na alewa na ga-
ta, ka laki ia na veivala kei ira na
vo ni nona kawa, o ira sa vaka-
bauta na vosa ni Kalou, ka taura
tikoga nai tukutuku kei Jisu.

A WASE XIII.

Sa tukuni na karavau sa tubu cake mai wai, kei koya sa tubu cake mai vanua, 1—18.

AU sa tu e na veinukunuku ni
waitui, au sa raica e dua na
karavau sa lako cake mai na wai-
tui, e vitu na uluna ka tini kina na
batina, a *sa toka* e na batina nai
sala vakaturaga e tini, a *sa tu ga* e
na uluna na yaca ni dauvosavaka-
cacataki.
2 Ia na karavau kau sa raica sa
vaka na lepote, a yavana sa vaka
na yava ni pea, a gusuna e vaka
na gusu ni laioni: a sa solia vua
na nona kaukaua dina na gata, kei
na nonai tikotiko, me mai turaga
levu.
3 Au sa raica e dua na uluna e
vaka ni sa laucoka me mate sara
kina; a sa bula tale mai na nona
vue ka kolai mate kina: a ra sa
kidacala kecega na kai vuravura e
na vuku ni karavau ka ra muria.
4 A ra sa soro vua na gata sa so-
lia na kaukaua vua na karavau: a
ra sa soro vua na karavau, a ra sa
kaya, O cei sa vaka na karavau
oqo? o cei sa rawata me rau vei-
vala kaya?

5 A sa soli vua na gusu me vosa-
taka na ka levu kei na vosa ca sa-
ra; a sa soli vua na kaukaua me
vakatubura nai valu e na vula e
vasagavulu ka rua.
6 A sa dalaga na gusuna me vosa
ca ki na Kalou, me vosa vakacaca-
taka na yacana, kei na nona vale
ni soro, kei ira e ra sa tiko mai lo-
malagi.
7 A sa soli vua me ra veivala kei
na tamata yalosavasava, me rawai
ira: a sa soli vua me turaga vei
ira na veimataqali kece, kei na dui-
vosavosa, kei na veivanua.
8 O ira kecega e ra sa tiko e vu-
ravura e ra na soro vua, e sega ni
vola na yacadra e nai vola ni bula
sa nona na Lami sa vakamatei mai
nai vakatekivu kei vuravura.
9 Kevaka e dua sa vakaqara da-
ligana, me mani rogoca sara.
10 O koya sa vakabobulataki ira
eso ena vakabobulataki; o koya sa
ravuravu e nai seleiwau ena moku
talega e nai seleiwau. Oqori ga na
nodra vosota kei nodra vakabauta
na tamata yalosavasava.
11 Au a raica e dua tani tale na
karavau sa lako cake mai vura-
vura; e rua na batina me vaka na
gone ni sipi, a sa vosa me vaka na
gata.
12 A sa tu vua na kaukaua ke-
cega ni karavau sa liu vua, ka va-
kasauraratakai vuravura kina kei
ira sa tiko kina me ra soro vua na
karavau sa liu, o koya ka bula e
na nona vue ka kolai mate kina.
13 O koya oqo sa kitaka na ka
levu e veivakidacalataki, a sa kauta
mai lomalagi ki vuravura na bu-
kawaqa e na mata ni tamata,
14 A sa temaki ira e ra sa tiko e
vuravura e na vuku ni cakamana
ko ya sa rawata ko koya me kita-
ka e na mata ni karavau; a sa ka-
ya vei ira e ra sa tiko e vuravura,
me ra cakava na matakau me nona
na karavau, sa lausele e nai selei-
wau, ka bula tikoga.
15 A sa rawata ko koya oqo me
solia na bula ki na matakau ni ka-

ravau, me vosa rawa kina na mata-
kau ni karavau, me kitaki ira talega
e ra sa sega ni via soro ki na mata-
kau ni karavau me ra vakamatei.
16 A sa vakasaurarataki ira ke-
cega, na kaisi kei na turaga, o ira
sa vutuniyau kei ira sa dravudra-
vua, ai taukei kei na bobula, me
volai e dua nai vakatakilakila e na
ligadra imatau, se na yadredra:
17 A *sa kaya* me kakua ni veivoli
e dua, o koya ga sa tu vua nai
vola, se na yaca ni karavau, se nai
wiliwili ni yacana.
18 Oqori ga na vuku. O koya
sa yalomatua me mani wilika nai
wiliwili ni karavau: ni sai wiliwili
ni tamata; ni sai wiliwili e ono na
drau ka onosagavulu ka ono.

A WASE XIV.

*Sa tukuni na Lami kei na nonai to-
kani,* 1—5. *Kei na agilose sa vu-
nautaka nai rogorogo vinaka,* 6, 7;
kei koya sa tukuni Papiloni, 8; *kei
koya sa tukuni ira na mate,* 9—14;
*kei koya sa tukuna nai otioti kei vu-
ravura,* 15—20.

AU sa vakaraica, ka raica, e dua
na Lami sa tu e na ulunivanua
ko Saioni, a sa tu vata kaya e dua
na drau ka vasagavulu ka va na
udolu, sa vola e na yadredra na
yaca i Tamana.
2 Au sa rogoca na domo mai lo-
malagi, e vaka na domo ni wai le-
vu, e vaka na domo ni kurukuru
levu: au sa rogoca na domodra e
ra qiria na nodra lali vakawa:
3 A ra sa meketaka na meke vou
e na mata ni tikotiko vakaturaga,
kei na matadra na ka bula e va,
kei *na matadra* na qase: a sa sega
e dua sa kila rawa na meke ko ya
o ira ga na le dua na drau ka va-
sagavulu ka va na udolu, e ra sa
vakabulai mai vuravura.
4 O ira oqo e ra sa sega ni veiki-
lai kei na alewa; ni ra sa dawai.
O ira oqo e ra sa muria na Lami e
na veivanua sa lako kina ko koya.
O ira oqo e ra sa vakabulai mai
vei ira na tamata, me rai sevu vua
na Kalou kei na Lami.
5 A sa sega ni kune e gusudra na
lasu; e ra sa tu ga e na mata ni
tikotiko vakaturaga ni *Kalou* ka
ra sa sega ni cala.
6 Au sa raica e dua tani *tale* na
agilose sa vuka e na maliwa *kei*
lomalagi, sa taura nai rogorogo vi-
naka e sega ni oti rawa me vunau-
taka kivei ira e ra sa tiko mai vu-
ravura, kivei ira kece na veimata-
nitu, kei na veimataqali, kei na
duivosavosa, kei na tamata,
7 A sa vosa vakadomoilevu cake,
ka kaya, Dou rerevaka na Kalou,
ka vakavinavinaka vei koya; ni sa
yaco na nona gauna me lewa: dou
soro vei koya sa cakavi lomalagi,
kei vuravura, kei na waitui, *kei na*
mataniwai.
8 A sa dua tani tale na agilose sa
muri, ka kaya, Sa bale, sa bale *ko*
Papiloni, na koro levu, e na vuku
ni sa vagunuvi ira kecega na vei-
matanitu e na waini ni cudru *ni*
nona dauyatagane.
9 A sa muri rau nai ka *tolu* ni
agilose, sa kaya cake e na domo
levu, Kevaka e dua na tamata ena
soro vua na karavau kei na nona
matakau, ka rawata nonai vakata-
kilakila e na yadrena se na ligana,
10 Ena gunuva talega ko koya
na waini ni cudru ni Kalou, o ko-
ya sa sovaraki ka sega ni vakawai
ki na bilo ni nona cudru; ena va-
kararawataki vakalevu talega e na
bukawaqa kei na sulifure e na ma-
ta ni agilose yalosavasava, *kei na*
mata ni Lami:
11 A sa kuvu cake na kubulou ni
nodra yaluma ka sega ni mudu: a
ra sa sega ni cegu e na siga se na
bogi, ko ira sa soro vua na karavau
kei na nona matakau, kei ira sa
vakatakilakilataki e nai vakataki-
lakila ni yacana.
12 Oqori gona na nodra vosota
na tamata yalosavasava: *sa tu* eke
ko ira e ra sa vakabauta na vosa
ni Kalou, ka *taura tikoga* na *no-
dra* vakabauti Jisu.

13 Sa dua na vosa mai lomalagi kau sa rogoca sa kaya mai vei au, Vola, Sa qai kalougata mai na gauna oqo na mate e ra sa mate e na Turaga: a sa kaya na Yalo *Tabu*, Io, me ra vakacegu mai na nodra cakacaka; ena muri ira na nodrai valavala.

14 Au sa vakaraica, ka raica sa dua na o vulavula, ia ka sa dua sa tiko e na o e vaka na Luve ni tamata, sa dua nai sala koula vakaturaga *sa toka* e uluna, a sa taura ga nai seletakelo gata na ligana.

15 A sa dua tani tale na agilose sa lako mai na vale ni soro, a sa kaci vakadomoilevu cake vei koya sa tiko e na o, *ka kaya*, Vakacuruma na nomui seletakelo, ka tamusuka na sila: ni sa yaco na gauna mo tamusuka kina; ni sa matua dreu sara ná sila kei vuravura.

16 A sa vakacuruma na nonai seletakelo ki vuravura ko koya sa tiko e na o; a sa tamusuki kina ko vuravura.

17 A sa dua tani tale na agilose sa lako mai na vale ni soro sa tu mai lomalagi, a sa taura talega ko koya nai seletakelo e gata.

18 A sa dua tani tale na agilose sa lako mai nai tutunimadrali, sa rawarawa vua me kitaka na bukawaqa; a sa kaci e na kacikaci levu vei koya sa taura nai seletakelo e gata, ka kaya, Vakacuruma na nomui seletakelo e gata, ka tulia nai kau vaini kei vuravura; ni sa matua dreu sara na vua ni vaini.

19 A sa vakacuruma na agilose na nonai seletakelo ki vuravura, ka tulia na vaini kei vuravura, ka biuta ki na keli ni waini levu ni cudru ni Kalou.

20 A sa butuki na keli ni waini e nai bili ni koro, a sa lako mai na keli ni waini na dra, a sa yala ki na wa tarovi ni ose, me dua na udolu ka ono na drau na setetia.

A WASE XV.

E lewe vitu na agilose sa tu vei ira na mate ca e vitu, e ra sa reki ko ira sa sega ni rawai ira na karavau, 1—5. *Sa soli vei ira na agilose e vitu na bilo e vitu,* 6—8.

AU sa raica e dua tani tale nai vakatakilakila mai lomalagi, na ka levu e veivakidacalataki, e vitu na agilose sa taura e vitu na mate ca e na kena muri sara; ni sa vakayacori sara vei ira na cudru ni Kalou.

2 Au sa raica *na ka* e vaka na wasawasa iloilo sa veiwaki vata kei na bukawaqa; o ira e ra sa rawa na karavau, kei na nona matakau, kei na nonai vakatakilakila, *kei* nai wiliwili ni yacana, e ra sa tu e na wasawasa iloilo, a ra sa taura na lali vakawa ni Kalou.

3 A ra sa meketaka na meke i Mosese nai talatala ni Kalou, kei na meke ni Lami, ka kaya, A ka levu kei na ka e veivakidacalataki na nomu cakacaka, Turaga na Kalou Kaukaua sara; sa dodonu ka dina na nòmui valavala, o iko na nodra Turaga levu na tamata yalosavasava.

4 O cei me sega ni rerevaki iko, Turaga, ka vakavinavinaka ki na yacamu? o iko ga sa yalosavasava: o ira kecega na veivanua e ra na lako mai ka soro ematamu; ni sa vakatakila mai na nomu lewa.

5 Ia ka oti kau sa vakaraica, ka raica, sa dola tu na vale ni soro ni tikina tabu ni veiyalayalati mai lomalagi:

6 O ira na agilose e vitu e ra sa lako mai na vale ni soro, e ra sa taura na mate ca e vitu, e ra vakaisulu e na malo savasava sara e sa vulavula, a sa vau na lomaseredra e na wa koula.

7 A sa dua vei ira na ka bula e va sa solia yadua vei ira na agilose e le vitu na bilo koula e vitu sa sinai e na cudru ni Kalou, o koya sa bula ga ka tawa mudu.

8 A sa sinai na vale ni soro e na kubulou mai nai ukuuku ni Kalou, mai na nona kaukaua talega; a sa sega na tamata sa curu rawa ki

na vale ni soro, ena vakayacori
mada eliu na mate ca e vitu e ra
sa taura na agilose e vitu.

A WASE XVI.

Sa sovaraka na nodra bilo ko ira na agilose, a sa vuqa na mate ca sa yaco kina, 1—14. *Sa lako mai ko Jisu me vaka na butabutako,* 15. *Eso tale na ka sa tukuni,* 16—21.

AU sa rogoca na domo levu
mai na vale ni soro, ka kaya
vei ira na agilose e vitu, Dou lako,
ka sovaraka yani na bilo ni cudru
ni Kalou ki vuravura.
2 A sa lako na kenai matai, a sa
sovaraka na nona bilo ki vura-
vura; a sa tauvi ira na tamata na
vidikoso ca e rarawa sara *a sa
tauvi ira* sa tu vei ira nai vakata-
kilakila ni karavau, kei ira sa soro
ki na nona matakau.
3 Ia nai ka rua ni agilose sa so-
varaka na nona bilo ki na waitui;
a sa yaco kina me vaka na dra ni
mate: ia na ka kecega sa bula
voli e waitui sa mate kina.
4 Ia nai ka tolu ni agilose sa so-
varaka na nona bilo ki na uciwai
kei na wai vurevure; a ra sa yaco
kina me dra.
5 Au sa rogoca na agilose ni wai
sa kaya, O iko Turaga, o sa bula
edaidai, o a bula eliu, o na bula
tiko maimuri, o sa dodonu ga, ni
ko sa lewa vakaoqo.
6 O ira oqo e ra sa vakadavea na
nodra dra na *nomu* tamata yalosa-
vasava kei na profita, o sa qai solia
vei ira na dra me ra gunuva; e sa
dodonu oqo me vakakina vei ira.
7 E dua tani tale kau sa rogoca
mai nai tutunimadrali sa kaya, E
vaka ga oqo, Turaga na Kalou
Kaukaua sara, sa dina ka dodonu
na nomu lewa.
8 Ia nai ka va ni agilose sa sova-
raka na nona bilo e na mata ni
siga; a sa soli vua *na kaukaua* me
vakamaqesataki ira na tamata e
na bukawaqa.
9 A ra sa qesa na tamata ni sa
makausu vakalevu, a ra sa rukaka
na Kalou, sa veitaliataka na mate
ca oqo: a ra sa sega ni veivutuni
me ra vakavinavinaka vei *koya*.
10 Ia nai ka lima *ni agilose* sa
sovaraka na nona bilo ki *nai tiko-
tiko* ni karavau; a sa sinai *na no-
na* matanitu e na butobuto; a *ra*
sa mama yamedra e na vuku *ni*
rarawa,
11 A ra sa rukaka na Kalou ni
lomalagi e na vuku ni nodra rara-
wa kei na nodra vidikoso, a ra sa
sega ni veivutuni e na nodrai va-
lavala.
12 Ia nai ka ono ni agilose sa so-
varaka na nona bilo ki na uciwai
levu ko Yufreti; a sa di kina na
kena wai, me caramaki na nodra
sala na turaga levu mai na tuicake.
13 Au sa raica na yalo tawa sa-
vasava e le tolu e ra vaka na *boto
e ra sa lako* mai na gusu ni *gata*,
mai na gusuna talega na karavau,
mai na gusuna talega na profita
lasu.
14 O ira oqo na yalo ni tevoro,
e ra sa kitaka na cakamana, a ra
sa lako yani vei ira na turaga levu
kei vuravura kei vuravura kece,
me vakasoqoni ira vata ki nai valu
ni siga levu ko ya *na siga* ni Kalou
Kaukaua sara.
15 Raica, au sa lako mai *me* va-
ka na butabutako. Sa kalougata
ko koya sa vakatawa, a sa maro-
roya na nonai sulu, de lako voli
ka luvawale, ia ka ra raica na no-
na luvawale.
16 A sa vakasoqoni ira vata ko
koya e na vanua na yacana e na
vosa vaka-Ipriu ko Amaketone.
17 Ia nai ka vitu ni agilose sa
sovaraka na nona bilo ki na mali-
wa kei lomalagi; a sa lako mai na
domo levu mai na vale ni soro mai
lomalagi, mai nai tikotiko vakatu-
raga, sa kaya, Sa caka oti.
18 A sa tubu na domo ni vosa,
kei na kurukuru, kei na livaliva;
a sa vuki vakalevu na vanua, sa
sega ni vakakina mai nai vakate-
kivu ni ra tiko e vuravura na ta-

mata, me vuki vakaukaua, *ka* vakalevu vakakina.

19 A sa tawase vakatikitolu na koro levu, ia na koro e na veivanua kece sa bale: a sa mai vakananumi ko Papiloni na *koro* levu e na mata ni Kalou, me soli kina na bilo ni waini ni nona cudru waqawaqa.

20 A sa dro tani yani na veiyanuyanu kecega, ia na ulunivanua sa sega ni kune.

21 A sa lutuki ira na tamata na uca kaukaua levu mai lomalagi, a kena bibi ni mata ni uca e dua na talenite: a ra sa rukaka na Kalou ko ira na tamata e na vuku ni uca rarawa; ni sa ka levu sara na mate ca oqo.

A WASE XVII.

Sa raica e dua na alewa ko Joni sa dabe e na karavau, a sa tukuna na kenai balebale e dua na agilose, 1—18.

A SA lako mai e dua vei ira na agilose e vitu sa taura na bilo e vitu, ka keirau veivosaki, ka kaya vei au, Lako mai kike; au na vakatakila vei iko ni sa turisautaki na alewa oqo sa dautagane vakalevu, sa tiko e na bati ni wai levu:

2 O koya e ra sa veibutakoci kaya na turaga levu kei vuravura, a ra sa vakamatenitaki kecega na kai vuravura e na waini ni nona dauyatagane.

3 A sa kauta na yaloqu ko koya ki na veikau; au sa raica e dua na alewa sa tiko e na karavau damudamu, a sa vakaroboroboti *na yagona* na ruru ca me yacana, a sa vitu na uluna ka tini na nona kaukamea.

4 A sa vakaisulu na alewa oqo e na malo damudamu e rusivakula, sa vakaiukuuku e na koula kei na vatu dredre talega kei na mataniciva, a sa taura na ligana na bilo koula sa sinai e na kena ca kei na kena dukadukali ni nona dauyatagane:

5 A sa vola na yacana e na yadrena *sa vakaoqo*, a yacana vuni, O PAPILONI NA KA LEVU, A TINADRA NA DAUYATAGANE KEI NAI VALAVALA CA KEI VURAVURA.

6 Au sa raica na alewa sa mateni e na dra ni tamata e yalosavasava, kei na dra ni tamata e ra sa mate e na vuku i Jisu: ni kau sa raica, kau sa kidacala ka kurabui vakalevu kina.

7 A sa kaya vei au na agilose, O sa kidacala e na vuku ni cava? Au na tukuna vei iko na kenai balebale vuni ni alewa oqo, kei na karavau sa colati koya, o koya sa vitu na uluna ka tini na nona kaukamea.

8 A karavau ko sa raica sa bula eliu, a sa qai sega tale; ena lako cake mai bulubulu vakarua e sega ni vakabotona, ena qai lako ki nai vakavakarusa: e ra na kidacala kina ko ira sa tiko e vuravura, o ira sa sega ni volai na yacadra e nai vola ni bula eliu e nai vakatekivu kei vuravura, ni ra raica na karavau sa bula eliu, a sa sega tale, a sa bula ga.

9 Oqori na loma sa tu kina na vuku. A uluna e vitu na ulunivanua e vitu, sa tiko kina na alewa oqo.

10 Ia ka vitu na turaga levu: e lima sa bale, e dua sa tiko ga, e dua tale e sa bera ni lako mai: ni sa lako mai ko koya, ena tiko vakadede mada vakalailai.

11 Ia na karavau sa bula eliu, a sa qai sega tale, o koya oqo nai ka walu, a sa dua vei ira na lewe vitu ko koya, ka sa lako ki nai vakavakarusa.

12 Ia na kaukamea e tini ko sa raica e ra sa turaga levu e le tini, a ra sa sega ga ni vakavanua edaidai, a ra sa kaukaua voli ga kei koya na karavau, me vaka na turaga levu, e na dua ga na tiki ni siga.

13 O ira oqo e ra sa lomavata, e ra na solia na nodra qaqa kei na

nodra kaukaua vei koya na kara-
vau.
14 O ira oqo e ra na veivala kei
na Lami, ena rawai ira na Lami:
ni sa nodra Turaga na turaga ko
koya, kei na nodra Turaga levu na
turaga levu: o ira sa tiko vata
kaya e ra sa kacivi, ka digitaki, ka
lomadina.
15 A sa kaya vei au ko koya, *Ia*
na wai ko sa raica, sa tiko kina na
alewa dauyatagane, oqori na ta-
mata, kei na mataqali e vuqa, kei
na veimatanitu, kei na duivosa-
vosa.
16 Ia na kaukamea e tini ko sa
raica e na karavau, e ra na cata
na alewa dauyatagane, a ra na ki-
taka me qeavu ka luvawale, e ra
na kania na lewena, ka vakama e
na bukawaqa.
17 A sa vakavulica na yalodra
na Kalou me ra vakayacora na
nona veitalia, me ra lomavata, me
ra solia na nodra matanitu vua na
karavau, me vakayacori mada na
vosa ni Kalou.
18 Ia na alewa ko sa raica, na
koro levu ko ya, sa veitalia vei ira
na turaga levu kei vuravura.

A WASE XVIII.

Sa bale ko Papiloni, a sa kaya na Kalou me lako tani vua na nona tamata, me ra kakua ni ca vata kaya, 1—8. *Sa tagicaki koya na turaga kei vuravura, kei na tamata dauveivoli,* 9—19. *Sa reki na tamata ni Kalou ni sa qai qeavu mai,* 20—24.

SA oti na ka oqori, kau sa raica
e dua tani tale na agilose sa
lako sobu mai lomalagi, sa levu
na nona kaukaua; a sa rarama ko
vuravura e na nonai ukuuku.
2 A sa kaci vakaukaua e na do-
mo levu, ka kaya, Sa bale ko Pa-
piloni na *koro* levu, sa bale, a sa
yaco mei tikotiko ni tevoro, kei
na qara ni yalo tawa savasava ke-
cega, kei na sova ni manumanu
kecega sa tawa savasava ka sevaki.
3 Ni ra sa kitaka na veivanua
kecega me ra gunuva na waini ni
cudru ni nona dauyatagane, a ra
sa veibutakoci kaya na turaga le-
vu kei vuravura, a ra sa vutuni-
yau na tamata dauveivoli *kei* vu-
ravura e na vuku ni nona *daukana*
vakalevu.
4 Au sa rogoca e dua tani *tale*
na vosa mai lomalagi, sa kaya,
Dou lako tani mai vua, na noqu
tamata, mo dou sega ni ca vata
kaya e nonai valavala ca, mo dou
kakua ni ca e na nona mate ca *ena
yaco vua.*
5 Ni sa yacori lomalagi na nonai
valavala ca, a sa nanuma na nonai
valavala ca na Kalou.
6 Cudruvi koya me vaka na no-
na cudruvi kemudou, cakava va-
karua vua me vakarua me vaka
na nonai valavala: ia na bilo sa
vakasinaita ko koya vakasinaita
vakarua vua.
7 Me vaka na nona dokai koya,
kei na nona dalama, solia vaka-
kina vua na yaluma kei na rara-
wa: ni sa kaya ko koya elomana,
Oi au na marama kau sa tiko oqo,
au sa sega ni dawai, kau na sega
ni raica na rarawa.
8 O koya oqo ena lako vata me
kina nona mate ca e na siga e dua,
a mate, kei na tagi, kei na dau-
siga; ena kama dravu sara *e na*
bukawaqa: ni sa kaukaua na Tu-
raga na Kalou sa vakaturisautaki
koya.
9 Ia na turaga levu kei vura-
vura, e ra sa veibutakoci kaya ka
daukana *vata kaya,* e ra na tagi-
caka, ka yasovaka, ni ra sa raica
na kubulou ni nona kama,
10 E ra na tu vakayawa ni ra sa
rerevaka na nona yaluma, ka ka-
ya, Ai valu, ai valu na koro levu
ko Papiloni, na koro levu ko ya!
e na tiki ni siga e dua bauga sa
yaco na nomu turisautaki.
11 O ira talega na dauveivoli kei
vuravura e ra na tagicaka ka ya-
sovaka: ni sa sega na tamata me
volia tale na nodra yau:
12 A yau ni veivoli na koula, kei

na siliva, kei na vatu dredre, kei
na mataniciva, kei na malo matai-
lalai, kei na *malo* damudamu, kei
na maloi tavoi, kei na *malo* e ru-
sivakula, kei na kau boi vinaka
kecega, kei na bilo tabua kecega,
kei na bilo kau dredre sara kece,
kei na kaukamea damudamu, kei
na kaukamea loaloa, kei na vatu
vulavula,
13 Kei na sinamoni, kei nai sa-
luaki, kei nai wali, kei na lipeno,
kei na waini, kei na waiwai, kei na
madrai droka vinaka, kei na witi,
kei na karavau, kei na sipi, kei na
ose, kei na vale vakayavana, kei na
bobula, kei na yalodra na tamata.
14 Kei na vuata sa garova na
yalomu sa lako tani vei iko, kei
na ka talei kei na ka vinaka sa
lako tani vei iko, o na sega sara
ni kunea tale,
15 A tamata e ra dauveivoli e na
ka oqo, a ra sa vakavutuniyautaki
e na vukuna, e ra na tu vakayawa
ni ra sa rerevaka na nona yaluma,
e ra na tagi ka yaso,
16 Ka kaya, Ai valu, ai valu na
koro levu ko ya, sa vakaisulu e na
malo matailalai, kei na *malo* da-
mudamu, kei na *malo* e rusiva-
kula, ka vakaiukuuku e na koula,
kei na vatu dredre, kei na matani-
civa!
17 A sa vakaqeavutaki na ka ke-
cega oqo e na dua bauga na tiki
ni siga. O ira kecega nai taukei
ni waqa, kei ira kecega e ra soko
e na waqa, kei ira na lewe ni wa-
qa, o ira kecega na dauveivoli elo-
ma ni waitui, e ra sa tu vaka-
yawa,
18 E ra sa kaci ni ra sa raica na
kubulou ni nona kama, ka kaya,
A *koro* cava beka e rau tautauvata
kei na koro levu oqo!
19 A ra sa kabua na uludra e na
kuvu ni soso, ka qolou, ka tagi,
ka yaso, ka kaya, Ai valu, ai valu
na koro levu ko ya, sa vakavutu-
niyautaki e na vukuna ko ira ke-
cega nai taukei ni waqa eloma ni
waitui e na vuku ni nona ka vaka-
turaga! a sa vakaqeavutaki e na
dua bauga na tiki ni siga.
20 Mo vakarekireki e na vukuna,
na lomalagi, kei kemudou nai apo-
sila kei na profita yalosavasava;
ni sa qai cudruvaki kemudou na
Kalou ni sa ca ko koya oqo.
21 A sa dua na agilose kaukaua
sa laveta cake e dua na vatu e
vaka na vatu levu i qaqi, a sa biuta
kiloma ni waitui, ka kaya, Ena
vakabalei vakaukaua vakaoqo na
koro levu ko ya ko Papiloni, ena
sega sara ni kune tale.
22 Ena sega sara ni rogoci tale
etikimu na domona sa dauqiri lali
vakawa, kei na daunivucu, kei na
dauuvubitunivakatagi, kei na dau-
uvudavui; ena sega talega na ma-
tai, e mataitaka e dua na ka, me
kune tale etikimu; ena sega ta-
lega ni rogo tale etikimu na ro-
rogo ni vatu i qaqi;
23 Ena sega talega ni caudre tale
etikimu na rarama ni cina; ena
sega talega ni rogo tale etikimu na
domo ni watina tagane sa qai va-
kawati se na domo ni watina ale-
wa: o ira na nomu tamata dau-
veivoli eliu e ra tamata levu kei
vuravura; ni sa lawakitaki ko ira
na veivanua kecega e na nomu
vuku ca.
24 A sa kune etikina na dra ni
profita, kei na tamata yalosava-
sava, kei na nodra kecega e ra
vakamatei e vuravura.

A WASE XIX.

E ra sa vakavinavinaka na kai loma-lagi ni sa ca ko Papiloni, ni sa va-karau vinaka talega na wati ni Lami, 1—8. *Sa cata na agilose me masu vua ko Joni,* 9, 10. *E ra sa kacivi na manumanu vuka me ra kani ira na meca ni Kalou,* 11—21.

ASA oti na ka oqo, kau sa ro-
goca na domodra na lewe
vuqa mai lomalagi, e ra sa kaya,
Aliluya; A bula, kei na vakavina-
vinaka, kei na vakarokoroko, kei

na kaukaua, *me ia* vua na Turaga
na noda Kalou:
2 E sa dina ka dodonu na nona
lewa: a sa lewai koya na alewa
dauyatagane vakalevu ko koya, o
koya sa vakadukaveluvelutaki vu-
ravura e na nona dauyatagane, a
sa sauma talega na dra ni nona
tamata mai na ligana.
3 A ra sa qai kaya tale, Aliluya.
A sa kuvu cake na nona kubulou
me sega ni mudu.
4 A sa cuva sobu na qase e rua-
sagavulu ka va kei ira na ka bula
e le va a ra sa masu vua na Kalou
sa tiko e nai tikotiko vakaturaga,
ka kaya, Emeni; Aliluya.
5 A sa dua na vosa sa lako mai
nai tikotiko vakaturaga, sa kaya,
Vakavinavinaka ki na noda Ka-
lou, oi kemudou kecega na nona
tamata, kei kemudou sa rerevaki
koya, se dou kaisi se dou turaga.
6 Au sa rogoca *na ka* e vaka na
domo ni lewe vuqa, e vaka na do-
mo ni wai levu, e vaka na domo ni
kurukuru levu, sa kaya, Aliluya:
ni sa lewa na Turaga na Kalou
Kaukaua sara.
7 Tou marau ka reki, ka ia na
vakavinavinaka vei koya; ni sa
yaco na vakawati ni Lami, a sa
vakaiukuukutaki koya na watina.
8 A sa soli vua me vakaisulu e
na malo matailalai, sa savasava ka
lumilumisa: (ia na malo matai-
lalai na nodra yalododonu na ta-
mata yalosavasava.)
9 A sa kaya vei au ko koya, Mo
vola, E ra sa kalougata e ra sa ka-
civi ki nai vakayakavi ni vakawati
ni Lami. A sa kaya vei au ko ko-
ya, Oqori gona na vosa dina ni
Kalou.
10 Au sa cuva ki yavana me
masu vei koya: a sa kaya vei au
ko koya, Raica, mo kakua: oi au
na nomui tokani, ka dua vei ira na
wekamu sa ra taura tiko nai vaka-
vuvuli i Jisu; masu vua na Ka-
lou: (ia nai tukutuku kei Jisu na
yalo ni profisai.)
11 Au sa raici lomalagi ni sa
dola tu, ka raica sa dua na ose vu-
lavula; o koya sa tiko kina sa va-
katokai ko Dodonu ka Dina, a sa
lewa dodonu ko koya ka kitaka
nai valu.
12 A matana e vaka na yame-
yame ni buka, sa toka e na *uluna*
nai sala vakaturaga e vuqa; a sa
volai na yacana, ia ka sega na ta-
mata e kila, o koya duaduaga.
13 A sa vakaisulu e nai sulu sa
lomoci e na dra; a sa vakatokai
na yacana Na Vosa ni Kalou.
14 O ira kecega na matai valu
mai lomalagi e ra sa muri koya e
ra sa vodo e na ose vulavula, a ra
sa vakaisulu e na malo matailalai,
e vulavula ka savasava.
15 A sa dara mai na gusuna nai
seleiwau gagata, me veiravuyaka
kina ko koya na veimatanitu: ena
lewai ira e na matanakilagi kau-
kamea: a sa sikaraka ko koya *ki*
nai kelikeli ni waini ni cudru wa-
qawaqa ni Kalou Kaukaua sara.
16 Ia na yacana sa volai e na no-
nai sulu kei na sagana talega, A
NODRA TUI NA TUI, KEI NA
NODRA TURAGA NA TU-
RAGA.
17 Au sa raica e dua na agilose
sa tu e na mata ni siga; a sa kaci
vakadomoilevu, ka vosa vei ira
kecega na manumanu e ra vuka e
na maliwa kei lomalagi, *ka kaya*,
Dou vakasoqoni kemudou vata
mai ki nai vakayakavi levu ni
Kalou;
18 Mo dou kania na lewedra na
turaga levu, kei na lewedra na tu-
raga lailai, kei na lewedra na ta-
mata qaqa, kei na lewe ni ose, kei
na lewedra e ra sa vodo kina, kei
na lewedra kecega, se rai taukei
se ra bobula, se ra kaisi se ra tu-
raga.
19 Au sa raica na karavau, kei
ira na turaga levu kei vuravura,
kei na nodrai valu, e ra sa soqoni-
vata mai me ra veivala kaya sa
dabe e na ose, kei ira na nonai
valu.
20 A sa vavau na karavau, a *sa*

vau vata kaya na profita lasu, o
koya sa kitaka na cakamana ema-
tana, o koya sa laki lari ira kina e
ra sa volai e nai vakatakilakila ni
karavau, kei ira sa soro ki na
nona matakau. Oi rau ruarua oqo
e rau sa biu bula ki na drano ni
bukawaqa sa caudre kei na suli-
fure.
21 O ira na kena vo e ra sa va-
kamatei e nai seleiwau i koya sa
dabe e na ose, o koya sa dara mai
na gusuna *nai seleiwau*: o ira ke-
cega na manumanu e ra sa ma-
mau e na lewedra.

A WASE XX.

Sa vauci ko Setani, 1—3. *Sa yaco nai ka dua ni tu cake tale mai na mate,* 4—6. *Sa sere tale ko Setani, a sa levu na ka sa kitaka, a sa qai biu sara ki na bukawaqa,* 7—10. *Sa tukuni na siga ni lewa,* 11—15.

AU sa raica e dua na agilose sa
lako sobu mai lomalagi, sa
taura na ligana nai dola kei bulu-
bulu vakarua sa sega ni vakabo-
tona kei na sinucodo levu.
2 A sa laki taura na gata levu, a
gata makawa, o koya oqo na Te-
voro, kei Setani, a sa vesuki koya
me oti mada e dua na udolu na
yabaki;
3 A sa biuti koya ki bulubulu
vakarua sa sega ni vakabotona, a
sa sogoti koya kina eloma, a sa
dregati koya *e na drega ni vola*,
me kakua ni temaki ira tale na
veivanua, ka malua me oti dina
mada na yabaki e dua na udolu:
ia ni na oti mada oqo ena qai se-
reki vakalailai *tale*.
4 Au sa raica nai tikotiko vaka-
turaga, kei ira e ra sa dabe kina,
a sa soli vei ira me ia na veituri-
sautaki: *au sa raica* na yalodra e
tamusuki na uludra ni ra sa vaka-
tusai Jisu, kei na vuku ni vosa ni
Kalou, o ira e ra sa sega ni soro
vua na karavau, se vua na nona
matakau, a sa sega talega ni volai
na *nonai* vakatakilakila, e na ya-
dredra se na ligadra; a ra sa bula
ka lewa vata kei Kraisiti e na ya-
baki e dua na udolu.
5 Ia na kena vo ni mate e ra sa
sega ni bula tale ka malua me oti
dina mada na yabaki e dua na
udolu. Oqo nai matai ni bula tale
mai na mate.
6 Sa kalougata ka yalosavasava
ko koya sai votavota *vata kei ira
e ra sa bula* e nai matai ni bula
tale mai na mate: ena sega ni kau-
kaua vei ira nai ka rua ni mate,
e ra na bete ni Kalou kei Kraisiti,
e ra na lewa vata kaya e na ya-
baki e dua na udolu.
7 Ena oti mada e dua na udolu
na yabaki, ena qai sereki tale ko
Setani mai na nona vale ni vei-
vesu,
8 Ena qai lako tani yani ko koya
me temaki ira na veivanua e ra sa
tiko e na tiki i vuravura e va, o
Koke kei Mekoke, me vakasoqoni
ira vata me ra vala: a nodrai wili-
wili sa vaka na mata ni nuku ni
waitui.
9 E ra sa lako cake ki na raraba
kei vuravura, e ra sa vakavolivo-
lita na koro ni tamata yalosava-
sava, kei na koro daulomani *me
bukunadruadrua*: a sa lako sobu
mai na Kalou mai lomalagi na
bukawaqa, ka kati ira.
10 Ia na tevoro sa temaki ira sa
biu ki na drano bukawaqa sa va-
kasulifure, *sa tiko* kina na kara-
vau kei na profita lasu, e ra na va-
kararawataki kina e na siga kei na
bogi ka tawa mudu.
11 Au sa raica e dua nai tikotiko
vakaturaga e levu ka vulavula, kei
koya talega sa tiko kina, a sa dro
vakatikitiki tani yani ematana ko
vuravura kei lomalagi; a sa sega
talega na vanua e kune me nedrau
tikina.
12 Au sa raica na mate, na kaisi
kei na turaga, e ra sa wavu tu e na
mata ni Kalou; a sa tevuki nai
vola; e dua tani tale nai vola sa
tevuki, a ya *nai vola* ni bula: ia
na mate e ra sa lewai mai na ka

sa volai e nai vola, me vaka na
nodrai valavala.
13 Ia na waitui sa solia na mate
sa tiko kina, o mate talega kei
bulu e rau sa solia na mate sa tiko
kina; a ra sa lewai yadua na ta-
mata me vaka na nodrai valavala.
14 Ia na mate kei bulu talega e
rau sa biu ruarua ki na drano ni
bukawaqa. Oqori gona nai ka
rua ni mate.
15 O ira e ra tawa kune na ke-
drai vola e nai vola ni bula, e ra sa
biu ki na drano ni bukawaqa.

A WASE XXI.

Sa tukuni na lomalagi vou, kei na vuravura vou, kei na Jeruselema vakalomalagi, kei na kenai valavala, kei na kena vinaka, 1—27.

AU sa raica na lomalagi vou
kei na vuravura vou; ni sa
takali nai matai kei lomalagi kei
nai matai kei vuravura; ia ka sa
segai sara na waitui.
2 Oi au ko Joni, au sa raica na
koro tabu, o Jeruselema vou, sa
lako sobu mai vua na Kalou mai
lomalagi, a sa ukucavu me vaka
na alewa vou sa uku *me lako* vua
na watina.
3 Au sa rogoca na vosa vakado-
moilevu cake mai lomalagi, sa ka-
ya, Raica, a vale ni Kalou *sa tu*
vei ira na tamata, o koya talega
ena tiko vata kei ira, e ra na nona
tamata, ia ko koya ga na Kalou
ena tiko vata kei ira, me nodra
Kalou.
4 Ia na Kalou ena tavoya tani
kecega na wai ni mata mai na
matadra; ena sega tale na ciba, se
na rarawa, se na tagi, ena sega tale
na vutu: ni sa takali tani na ka
makawa.
5 Sa qai vosa ko koya sa tiko e
nai tikotiko vakaturaga, Raica, au
sa vakavouya mai na ka kecega.
A sa kaya ko koya vei au, Vola
mada: ni sa vosa mana ka dina
oqo.
6 A sa kaya ko koya vei au, Sa
caka oti. Oi au na Alifa kei na
Omeka, na kenai vakatekivu kei
na kenai vakataotioti. Au na so-
lia walega vua sa viagunuva na
wai ni bula mai na mataniwai
vure.
7 O koya sa gumatua ena rawata
na ka kecega oqo. Au na nona
Kalou koi au, ena luvequ ko
koya.
8 O ira na daurere, kei ira e va-
katitiqa, kei ira e vakasisilataki,
kei na daulaba, kei na dauyalewa,
kei ira e kila ka vakatevoro, kei
ira sa dausoro ki na kalou lasu,
kei ira na daulasu kecega, *e ra
votai vei ira* na nodrai votavota
e na drano sa caudre kina na buka
kei na sulifure: ia oqori nai ka
rua ni mate.
9 Sa qai lako mai vei au e dua
vei ira na agilose e lewe vitu *e ra*
sa taura na bilo e vitu sa sinai kei
na mate ca e vitu ena muri sara
mai, a sa vosa vei au, ka kaya, La-
ko mai kike, au na vakatakila vei
iko na alewa vou na wati ni Lami.
10 A sa kauta na yaloqu ko koya
ki na ulunivanua levu ka cecere, a
sa vakatakila kivei au na koro
levu, ko Jeruselema savasava, sa
lako sobu mai lomalagi mai vua
na Kalou,
11 Sa tu kina nai ukuuku ni Ka-
lou, a kena rarama e vaka na vatu
dredre sara, e vaka na vatu jasipa,
e vakaraitayaloyalo me vaka na
krisitala;
12 Ia na kena bai e levu ka ce-
cere, a sa tinikarua na kena ma-
tanikoro, a sa tinikarua na agilose
sa tu ga e na matanikoro, a sa vo-
lai kina na yacadra, ia oqori na
yacadra na mataqali e tinikarua
na luve i Isireli:
13 E tolu na matanikoro e do-
nuya na mata ni siga; e *tolu* na
matanikoro sa donuya na tokalau;
e tolu na matanikoro sa donuya
na ceva; e tolu na matanikoro sa
donui ra.
14 Ia na bai ni koro e tinikarua
na vatu na kena yavu, a *sa tu* kina

na yacadra nai aposila ni Lami e
tinikarua.
15 Ia ko koya sa vosa vei au sa
qumia na gasau koula *na ligana*,
me katuma kina na koro, kei na
kena matanikoro, kei na kena bai.
16 Ia na koro sa tautauvata na
veiyasana, a kena balavu e tau-
tauvata kei na kena raraba: a sa
katuma na koro ko koya e na
gasau, a sa udolu vakatinikarua na
kena setetia. *Ia* na kena balavu
kei na kena raraba kei na kena
cecere e tautauvata.
17 A sa katuma ko koya na kena
bai, a kena kiupiti e dua na drau
ka vasagavulu ka va, me vaka nai
vakarau ni tamata, me vakataki
koya na agilose.
18 A sa viri me bai na vatu ja-
sipa; ia *na veivale e* na koro sa
koula dina sara ga, me vaka nai
iloilo makari.
19 Ia na yavu ni bai ni koro sa
vakaiukuukutaki e na veivatu dre-
dre kecega. A matai ni kena yavu
na jasipa; a kenai ka rua, na sa-
fairi; a kenai ka tolu, na kalisi-
toni; ai ka va, na emeralta;
20 Ai ka lima, na satini; ai ka
ono, na satiusa; ai ka vitu, na
krisolaita; ai ka walu, na perili;
ai ka ciwa, na topasa; ai ka tini,
na krisopreso; ai ka tinikadua, na
jasini; ai ka tinikarua, na ameci-
sita.
21 Ia na matanikoro e tinikarua
sa caka e na mataniciva e tinika-
rua; a matanikoro yadua sa caka
kina na mataniciva e dua; a *sala*
koula vinaka sara na sala ni koro,
me vaka nai iloilo makari sara.
22 Au sa sega ni kunea kina na
vale ni soro: ni sa kena vale ni
soro na Turaga na Kalou Kaukaua
sara kei na Lami.
23 A sa sega ni yaga e na koro
oqo na mata ni siga, se na vula,
me cila kina: ni sa vakararama-
taka nai ukuuku ni Kalou, kei na
kena rarama na Lami.
24 O ira kece na lewe ni veiva-
nua e ra sa vakabulai e ra na lako
voli e na kena rarama: o ira na
turaga levu kei vuravura e ra sa
kauta mai na nodrai ukuuku kei
na nodra vakarokoroko *me tu*
kina.
25 Ia na kena matanikoro ena
sega ni sogo e na siga; a sa sega
ga kina na bogi.
26 E ra na kauta mai *me tu* kina
nai ukuuku kei na vakarokoroko
ni veivanua.
27 E sega sara e dua na ka eda
vakasisilataka ena curu kina, se
dua na ka e kitaka na ka ca, se
daulasu: o ira ga e ra sa volai e na
nonai vola ni bula na Lami.

A WASE XXII.

Sa tukuni na uciwai ni bula, kei na kau ni bula, kei na rarama ni koro ni Kalou, 1—7. *Sa cata na agilose me masu vua ko Joni,* 8, 9. *Eso tale na ka sa tukuni, a sa qai tini nai vola,* 10—21.

SA qai vakatakila mai vei au
ko koya na uciwai ni bula, sa
makari sese sara me vaka na kri-
sitala na kena wai, sa drodro mai
nai tikotiko vakaturaga ni Kalou
kei na Lami.
2 E na loma ni kena sala, kei na
batina ruarua talega ni uciwai, *sa
tei kina* na kau ni bula, a sa vua
vakatinikarua na vuana, sa vua e
na veivula: ia na drau ni kau oqo
na medra wai ni bula na lewe ni
veivanua.
3 E ra na sega tale ni cudruvi
kina: ena tu ga kina nai tikotiko
vakaturaga ni Kalou kei na Lami;
ena qaravi koya na nona tamata:
4 E ra na raica na matana, *ena
volai* e na yadredra na yacana.
5 Ena sega kina na bogi; ena
sega ni yaga vei ira na cina, se na
rarama ni siga; ni sa vakarara-
mataki ira na Turaga na Kalou:
e ra na turaga tiko ka sega ni
mudu.
6 A sa kaya ko koya kivei au,
A vosa oqo sa mana ka dina: ia
na Turaga na Kalou ni profita ya-
losavasava sa tala na nona agilose